

Uradni list

Evropske unije

L 174

Slovenska izdaja

Zakonodaja

Zvezek 56

26. junij 2013

Vsebina

I *Zakonodajni akti*

UREDBE

- ★ Uredba (EU) št. 549/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. maja 2013 o Evropskem sistemu nacionalnih in regionalnih računov v Evropski uniji ⁽¹⁾ 1

Cena: 14 EUR

⁽¹⁾ Besedilo velja za EGP**SL**

Akti z rahlo natisnjenimi naslovi so tisti, ki se nanašajo na dnevno upravljanje kmetijskih zadev in so splošno veljavni za omejeno obdobje.

Naslovi vseh drugih aktov so v mastnem tisku in pred njimi stoji zvezdica.

I

(Zakonodajni akti)

UREDBE

UREDBA (EU) št. 549/2013 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

z dne 21. maja 2013

o Evropskem sistemu nacionalnih in regionalnih računov v Evropski uniji

(Besedilo velja za EGP)

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 338(1) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

ob upoštevanju mnenja Evropske centralne banke ⁽¹⁾,v skladu z rednim zakonodajnim postopkom ⁽²⁾,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Za oblikovanje politik v Uniji in spremljanje ekonomij držav članic ter ekonomske in monetarne unije (EMU) so potrebne primerljive, najnovejše in zanesljive informacije o strukturi gospodarstva in razvoju gospodarskih razmer posameznih držav članic oziroma regij.

(2) Komisija bi morala sodelovati pri spremljanju gospodarstva držav članic in EMU ter zlasti redno poročati Svetu o napredku držav članic pri izpolnjevanju njihovih obveznosti do EMU.

(3) Državljeni Unije potrebujejo ekonomske račune kot osnovno orodje za analiziranje gospodarskih razmer države članice oziroma regije. Zaradi primerljivosti bi morali biti takšni računi pripravljene na podlagi enotnih načel, ki ne dopuščajo različnih razlag. Zagotovljene informacije bi morale biti čim bolj natančne, popolne in pravočasne, da bi zagotovili največjo preglednost za vse sektorje.

(4) Komisija bi morala uporabiti agregate nacionalnih in regionalnih računov za upravne namene Unije in zlasti za proračunske izračune.

(5) Leta 1970 je bil za področje, ki ga ureja ta uredba, objavljen upravni dokument z naslovom „Evropski sistem integriranih ekonomskih računov (ESR)“. Navedeni dokument je na svojo odgovornost pripravil Statistični urad Evropskih skupnosti in je rezultat večletnega skupnega dela tega urada in nacionalnih statističnih uradov držav članic, da bi zasnovali sistem nacionalnih računov, ki bi ustrezal zahtevam ekonomske in socialne politike Evropskih skupnosti. V Skupnosti je predstavljal različico Sistema nacionalnih računov Združenih narodov, ki sta jo Skupnosti uporabljali do tedaj. Zaradi posodobitve izvirnega besedila je bila leta 1979 objavljena druga izdaja dokumenta ⁽³⁾.

(6) Z Uredbo Sveta (ES) št. 2223/96 z dne 25. junija 1996 o Evropskem sistemu nacionalnih in regionalnih računov v Skupnosti ⁽⁴⁾ je bil vzpostavljen sistem nacionalnih računov, ki je izpolnjeval zahteve ekonomske, socialne in regionalne politike Skupnosti. Navedeni sistem je bil na splošno skladen s takrat novim sistemom nacionalnih

⁽¹⁾ UL C 203, 9.7.2011, str. 3.

⁽²⁾ Stališče Evropskega parlamenta z dne 13. marca 2013 (še ni objavljeno v Uradnem listu) in odločitev Sveta z dne 22. aprila 2013.

⁽³⁾ Komisija (Eurostat): „Evropski sistem integriranih ekonomskih računov (ESR)“, druga izdaja, Statistični urad Evropskih skupnosti, Luxembourg, 1979.

⁽⁴⁾ UL L 310, 30.11.1996, str. 1.

- računov, ki ga je februarja 1993 sprejela Statistična komisija Združenih narodov (SNR 1993), da bi omogočili mednarodno primerljivost rezultatov v vseh državah članicah Združenih narodov.
- (7) SNR 1993 je bil posodobljen v obliki novega sistema nacionalnih računov (SNR 2008), ki ga je Statistična komisija Združenih narodov sprejela februarja 2009, da bi nacionalne račune bolje uskladili z novimi gospodarskimi razmerami, napredkom na področju metodoloških raziskav in potrebami uporabnikov.
- (8) Evropski sistem računov, vzpostavljen z Uredbo (ES) št. 2223/96 (ESR 95), bi bilo treba revidirati zaradi upoštevanja tega novega razvoja dogodkov v SNR, tako da bi bil revidirani Evropski sistem računov, kot je vzpostavljen s to uredbo, različica SNR 2008, prilagojena strukturam gospodarstva držav članic, in da bi bili podatki Unije primerljivi s podatki, ki so jih zbrali njeni glavni mednarodni partnerji.
- (9) Za vzpostavitev okoljsko-ekonomskih računov kot satelitskih računov revidiranemu Evropskemu sistemu računov, je Uredba (EU) št. 691/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. julija 2011 o evropskih okoljsko-ekonomskih računih⁽¹⁾ vzpostavila skupen okvir za zbiranje, pripravljane, pošiljanje in ocenjevanje evropskih okoljsko-ekonomskih računov.
- (10) V primeru okoljskih in socialnih računov bi bilo treba v celoti upoštevati tudi Sporočilo Komisije Svetu in Evropskemu parlamentu z dne 20. avgusta 2009 z naslovom „BDP in več – Merjenje napredka v svetu, ki se spreminja“. Dejavno je treba izvesti metodološke študije in podatkovne preizkuse, zlasti glede vprašanj, povezanih z „BDP in več“ ter s strategijo Evropa 2020, da bi razvili bolj vsestranski pristop za merjenje blaginje in napredka v podporo pametni, trajnostni in vključujoči rasti. V zvezi s tem bi bilo treba obravnavati vprašanja okoljskih eksternalij in socialne neenakosti. Upoštevati bi bilo treba tudi vprašanje sprememb produktivnosti. To bi moralo omogočiti, da bodo čim prej na voljo podatki, ki dopolnjujejo agregate BDP. Komisija bi morala v letu 2013 Evropskemu parlamentu in Svetu predložiti nadaljnje poročilo „BDP in več“ ter v letu 2014 po potrebi zakonodajne predloge. Podatke o nacionalnih in regionalnih računih bi bilo treba obravnavati kot eno od sredstev za doseg te ciljev.
- (11) Raziskati bi bilo treba možno uporabo novih in samodejnih metod zbiranja v realnem času.
- (12) Revidirani Evropski sistem računov, vzpostavljen s to uredbo (ESR 2010), vključuje metodologijo in program pošiljanja, v katerem so opredeljeni računi in tabele, ki jih morajo vse države članice predložiti do določenih rokov. Komisija bi morala te račune in tabele uporabnikom dati na voljo na točno določene datume in, kjer je to ustrezno v skladu s predhodno objavljenim koledarjem objav, zlasti v zvezi s spremljanjem ekonomske konvergence in doseganjem natančnega usklajevanja ekonomskih politik držav članic.
- (13) Pri objavi podatkov bi bilo treba uporabiti uporabnikom prijazen pristop, tako da se državljanom Unije in drugim zainteresiranim stranem zagotovijo dostopne in koristne informacije.
- (14) ESR 2010 naj bi postopoma nadomestil vse druge sisteme kot referenčni okvir skupnih standardov, opredelitev, klasifikacij in računovodskih pravil za pripravo računov držav članic za potrebe Unije, tako da bi lahko dobili rezultate, primerljive med državami članicami.
- (15) V skladu z Uredbo (ES) št. 1059/2003 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. maja 2003 o oblikovanju skupne klasifikacije statističnih teritorialnih enot (NUTS)⁽²⁾ bi morali biti vsi statistični podatki, ki jih države članice pošiljajo Komisiji in so razvrščeni po teritorialnih enotah, razvrščeni glede na klasifikacijo NUTS. Posledično bi morale biti za vzpostavitev primerljive regionalne statistike teritorialne enote opredeljene v skladu s klasifikacijo NUTS.
- (16) Pošiljanje podatkov s strani držav članic, tudi pošiljanje zaupnih podatkov, urejajo pravila iz Uredbe (ES) št. 223/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 2009 o evropski statistiki⁽³⁾. Skladno s tem bi zato morali ukrepi, sprejeti v skladu s to uredbo, zagotavljati varstvo zaupnih podatkov in tudi to, da pri pripravi in izkazovanju evropskih statističnih podatkov ne pride do nezakonitih razkritij ali uporabe podatkov za nestatistične namene.

⁽¹⁾ UL L 192, 22.7.2011, str. 1.

⁽²⁾ UL L 154, 21.6.2003, str. 1.

⁽³⁾ UL L 87, 31.3.2009, str. 164.

- (17) Ustanovljena je bila projektna skupina za nadaljnjo preučitev vprašanja obravnave posredno merjene storitve finančnega posredništva (PMSFP) v nacionalnih računih, vključno s preučitvijo metode, prilagojene tveganju, ki izključuje tveganje iz izračunov PMSFP, da bi bili prikazani prihodnji stroški realiziranega tveganja. Glede na ugotovitve projektne skupine bo zaradi zagotovitve boljših rezultatov morda treba spremeniti metodologijo za izračun in razporeditev PMSFP, in sicer s sprejetjem delegiranega akta.
- (18) Izdatki za raziskave in razvoj so investicija, zato bi jih bilo treba prikazati kot bruto investicije v osnovna sredstva. Vendar je treba z delegiranim aktom opredeliti obliko podatkov o izdatkih za raziskave in razvoj, ki se prikažejo kot bruto investicije v osnovna sredstva, ko se s preizkusom, za katerega se pripravijo dopolnilne tabele, zagotovi, da so podatki dovolj zanesljivi in primerljivi.
- (19) V skladu z Direktivo Sveta 2011/85/EU z dne 8. novembra 2011 o zahtevah v zvezi s proračunskimi okviri držav članic⁽¹⁾ je potrebna objava pomembnih informacij o pogojnih obveznostih z morebitnim velikim učinkom na javne proračune, vključno z državnimi poroštvi, slabimi posojili in obveznostmi, ki izhajajo iz delovanja javnih družb, med drugim tudi njihov obseg. To zahteva dodatno objavo poleg tistega, kar zahteva ta uredba.
- (20) Komisija (Eurostat) je junija 2012 ustanovila projektno skupino za posledice Direktive 2011/85/EU za zbiranje in izkazovanje fiskalnih podatkov, ki se je osredotočila na izvajanje zahtev v zvezi s pogojnimi obveznostmi in drugimi ustreznimi informacijami, ki lahko nakazujejo morebiten velik učinek na javne proračune, vključno z državnimi poroštvi, obveznostmi javnih družb, javno-zasebnimi partnerstvi, slabimi posojili in udeležbo države v kapitalu družb. Popolno izvajanje dela te projektne skupine bi moralo prispevati k ustrezni analizi temeljnih ekonomskih razmerij javno-zasebnih partnerstev, vključno s tveganjem v zvezi z gradnjo, razpoložljivostjo oziroma tveganjem povpraševanja in k prikazu indirektnih dolgov zunajbilančnih javno-zasebnih partnerstev, ter tako izboljšati preglednost in zagotoviti zanesljive statistične podatke o dolgovih.
- (21) Odbor za ekonomsko politiko, ustanovljen s Sklepom Sveta 74/122/EGS⁽²⁾, se posveča področju vzdržnosti pokojnin in pokojninskih reform. Delo statistikov na eni strani ter strokovnjakov na področju staranja prebivalstva pod vodstvom Odbora za ekonomsko politiko na
- drugi bi, kar zadeva makroekonomske predpostavke in druge aktuarske parametre, moralo biti natančno usklajeno, tako na nacionalni kot na evropski ravni, da bi zagotovili skladnost in primerljivost rezultatov med državami ter učinkovito sporočanje podatkov in informacij v zvezi s pokojninami uporabnikom in zainteresiranim stranem. Prav tako bi bilo treba pojasniti, da pokojninske pravice, do sedaj pridobljene v okviru socialnega zavarovanja, same po sebi niso merilo za vzdržnost javnih financ.
- (22) Podatki in informacije o pogojnih obveznostih držav članic se zagotovijo v okviru dela, povezanega s postopkom večstranskega nadzora iz Pakta za stabilnost in rast. Komisija bi morala do julija 2018 pripraviti poročilo z oceno, ali bi morali biti ti podatki na voljo v okviru ESR 2010.
- (23) Treba je poudariti pomembnost regionalnih računov držav članic za politike Unije za regionalno, ekonomsko in socialno kohezijo ter analizo gospodarske soodvisnosti. Poleg tega je znana potreba po boljši preglednosti računov na regionalni ravni, vključno z računi države. Komisija (Eurostat) bi morala posebno pozornost nameniti fiskalnim podatkom regij, v katerih imajo države članice avtonomne regije ali vlade.
- (24) Za spremembo Priloge A k tej uredbi z namenom zagotoviti usklajene razlage ali mednarodne primerljivosti bi bilo treba na Komisijo prenesti pooblastila, da sprejme akte v skladu s členom 290 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU). Zlasti je pomembno, da Komisija pri svojem pripravljalnem delu opravi ustrezna posvetovanja, vključno z Odborom za evropski statistični sistem, ustanovljenim z Uredbo (ES) št. 223/2009. Poleg tega je glede na člen 127(4) in člen 282(5) PDEU pomembno, da se Komisija pri svojem pripravljalnem delu po potrebi posvetuje z Evropsko centralno banko na področjih njene pristojnosti. Komisija bi morala pri pripravi in oblikovanju delegiranih aktov zagotoviti, da so ustrezni dokumenti predloženi Evropskemu parlamentu in Svetu istčasno, pravočasno in na ustrezen način.
- (25) Večina statističnih agregatov, ki se uporabljajo v okviru gospodarskega upravljanja Unije, zlasti v postopku v zvezi s čezmernim primanjkljajem in postopku v zvezi z makroekonomskim neravnotežjem, je opredeljenih na podlagi ESR. Pri zagotavljanju podatkov in poročil v okviru teh postopkov bi morala Komisija predložiti ustrezne informacije o učinkih metodoloških sprememb ESR 2010, uvedenih z delegiranimi akti v skladu z določbami te uredbe, na zadevne agregate.

⁽¹⁾ UL L 306, 23.11.2011, str. 41.

⁽²⁾ Sklep Sveta 74/122/EGS z dne 18. februarja 1974 o ustanovitvi Odbora za ekonomsko politiko (UL L 63, 5.3.1974, str. 21).

- (26) Komisija bo pred koncem maja 2013 v tesnem sodelovanju z državami članicami pripravila oceno, ali so za namene nacionalnih računov podatki o raziskavah in razvoju z vidika tekočih cen in obsega dovolj kakovostni, da bi tako zagotovila zanesljivost in primerljivost podatkov ESR o raziskavah in razvoju.
- (27) Izvajanje te uredbe bo zahtevalo večje prilagoditve nacionalnih statističnih sistemov, zato bo Komisija državam članicam odobrila odstopanja. Zlasti bi bilo treba v programu pošiljanja podatkov nacionalnih računov upoštevati korenite politične in statistične spremembe, ki so nastale v nekaterih državah članicah v referenčnih obdobjih programa. Odstopanja, ki jih odobri Komisija, bi morala biti začasna in bi jih bilo treba pregledovati. Komisija bi morala zadevne države članice podpreti v njihovih prizadevanjih za zagotovitev potrebne prilagoditve njihovih statističnih sistemov, da bi se odstopanja lahko čim prej prenehala.
- (28) Skrajšanje rokov za pošiljanje bi lahko znatno povečalo pritisk in stroške za poročevalce in nacionalne statistične urade v Uniji, kar bi lahko zmanjšalo kakovost podatkov, ki se pripravljajo. Zato bi bilo treba pri določitvi rokov za pošiljanje podatkov upoštevati ravnotežje med prednostmi in slabostmi.
- (29) Za zagotovitev enotnih pogojev izvajanja te uredbe bi bilo treba na Komisijo prenesti izvedbena pooblastila. Ta pooblastila bi se morala izvajati v skladu z Uredbo (EU) št. 182/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 2011 o določitvi splošnih pravil in načel, na podlagi katerih države članice nadzirajo izvajanje izvedbenih pooblastil Komisije ⁽¹⁾.
- (30) Ker cilja te uredbe, in sicer vzpostavitve revidiranega Evropskega sistema računov, države članice ne morejo zadovoljivo doseči, in ker je ta cilj lažje doseči na ravni Unije, lahko Unija sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe o Evropski uniji. Skladno z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta uredba ne presega okvirov, ki so potrebni za doseganje navedenega cilja.
- (31) Opravljeno je bilo posvetovanje z Odborom za evropski statistični sistem.
- (32) Opravljeno je bilo posvetovanje z Odborom za monetarno, finančno in plačilno-bilančno statistiko, ustanovljenim s Sklepom Sveta 2006/856/ES z dne

13. novembra 2006 o ustanovitvi Odbora za monetarno, finančno in plačilno-bilančno statistiko ⁽²⁾, ter z Odborom za bruto nacionalni dohodek (Odbor BND), ustanovljenim z Uredbo Sveta (ES, Euratom) št. 1287/2003 z dne 15. julija 2003 o uskladitvi bruto nacionalnega dohodka po tržnih cenah (Uredba BND) ⁽³⁾ –

SPREJELA NASLEDNJO UREDBO:

Člen 1

Vsebina

1. Ta uredba vzpostavlja Evropski sistem računov 2010 (v nadaljnjem besedilu: ESR 2010 ali ESR).
2. ESR 2010 določa:
  - (a) metodologijo (Priloga A) za skupne standarde, opredelitve, klasifikacije in računovodska pravila, namenjene pripravi računov in tabel na primerljivih osnovah za namene Unije, skupaj z rezultati, zahtevanimi v skladu s členom 3;
  - (b) program (Priloga B), v katerem so določeni roki, do katerih države članice Komisiji (Eurostatu) pošljejo račune in tabele, zbrane v skladu z metodologijo iz točke (a).
3. Brez poseganja v člena 5 in 10 se ta uredba uporablja za vse akte Unije, ki se navezujejo na ESR ali njegove opredelitve.
4. Ta uredba ne zavezuje nobene države članice k uporabi ESR 2010 pri pripravi računov za lastne namene.

Člen 2

Metodologija

1. Metodologija ESR 2010 iz točke (a) člena 1(2) je opredeljena v Prilogi A.
2. Komisijo se pooblasti, da z delegiranimi akti v skladu s členom 7 sprejme spremembe metodologije ESR 2010, da se vsebine te metodologije podrobneje opredelijo in izboljšajo z namenom zagotoviti usklajeno razlago ali primerljivosti na mednarodni ravni, pod pogojem, da ne spreminjajo njenih temeljnih načel, od proizvajalcev v okviru evropskega statističnega sistema ne zahtevajo dodatnih sredstev za njihovo izvajanje in ne povzročijo spremembe lastnih sredstev.

⁽¹⁾ UL L 55, 28.2.2011, str. 13.

⁽²⁾ UL L 332, 30.11.2006, str. 21.

⁽³⁾ UL L 181, 19.7.2003, str. 1.

3. V primeru dvoma glede pravilnega izvajanja računovodskih pravil ESR 2010 zadevna država članica zaprosi Komisijo (Eurostat) za pojasnilo. Komisija (Eurostat) nemudoma preuči to prošnjo ter zadevni državi članici in vsem drugim državam članicam svetuje glede zaprosenega pojasnila.

4. Države članice posredno merjene storitve finančnega posredništva (PMSFP) v nacionalnih računih izračunajo in dodelijo v skladu z metodologijo iz Priloge A. Komisija je pooblaščenca, da pred 17. septembrom 2013 sprejme delegirane akte v skladu s členom 7, v katerih določi revidirano metodologijo za izračun in razporeditev PMSFP. Komisija pri izvajanju pooblastil na podlagi tega odstavka zagotovi, da ti delegirani akti državam članicam ali poročevalskim enotam ne povzročijo znatnejših dodatnih upravnih bremen.

5. Izdatke za raziskave in razvoj prikažejo države članice kot bruto investicije v osnovna sredstva. Komisija je pooblaščenca, da sprejme delegirane akte v skladu s členom 7, s katerim zagotovi zanesljivost in primerljivost podatkov ESR 2010 o raziskavah in razvoju v državah članicah. Komisija pri izvajanju pooblastil na podlagi tega odstavka zagotovi, da ti delegirani akti državam članicam ali poročevalskim enotam ne povzročijo znatnejših dodatnih upravnih bremen.

Člen 3

Pošiljanje podatkov Komisiji

1. Države članice Komisiji (Eurostatu) pošljejo račune in tabele, določene v Prilogi B, v rokih, navedenih v tej prilogi, za vsako tabelo.

2. Države članice Komisiji pošljejo podatke in metapodatke, ki jih zahteva ta uredba, v skladu z opredeljenim standardom za izmenjavo podatkov in drugimi praktičnimi ureditvami.

Podatki se pošljejo ali naložijo v elektronski obliki v enotno vstopno točko za podatke pri Komisiji. Standard za izmenjavo podatkov in druge praktične ureditve za pošiljanje podatkov določi Komisija z izvedbenimi akti. Ti izvedbeni akti se sprejmejo v skladu s postopkom pregleda iz člena 8(2).

Člen 4

Ocena kakovosti

1. V tej uredbi se za podatke, ki jih je treba poslati v skladu s členom 3 te uredbe, uporabljajo merila kakovosti, določena v členu 12(1) Uredbe (ES) št. 223/2009.

2. Države članice Komisiji (Eurostatu) predložijo poročilo o kakovosti podatkov, ki se pošljejo v skladu s členom 3.

3. Pri uporabi meril kakovosti iz odstavka 1 za podatke, za katere velja ta uredba, načine, strukturo, časovne presledke in kazalnike za oceno iz poročil o kakovosti določi Komisija z delegiranimi akti. Navedene delegirane akte se sprejme v skladu s postopkom pregleda iz člena 8(2).

4. Komisija (Eurostat) oceni kakovost poslanih podatkov.

Člen 5

Datum uporabe in datum prvega pošiljanja podatkov

1. ESR 2010 se prvič uporabi za podatke, določene v skladu s Prilogo B, ki jih je treba poslati od 1. septembra 2014.

2. Podatki se pošljejo Komisiji (Eurostatu) v skladu z roki iz Priloge B.

3. Do prvega pošiljanja podatkov na podlagi ESR 2010 države članice v skladu z odstavkom 1 Komisiji (Eurostatu) še naprej pošiljajo račune in tabele, pripravljene z uporabo ESR 95.

4. Komisija in zadevne države članice brez poseganja v člen 19 Uredbe Sveta (ES, Euratom) št. 1150/2000 z dne 22. maja 2000 o izvajanju Sklepa 2007/436/ES, Euratom o sistemu virov lastnih sredstev Skupnosti⁽¹⁾ preverijo pravilno uporabo te uredbe in predložijo rezultat te preverbe odboru iz člena 8(1) te uredbe.

Člen 6

Odstopanja

1. Če je treba nacionalni statistični sistem bistveno prilagoditi za uporabo te uredbe, Komisija z izvedbenimi akti državam članicam odobri začasno odstopanje. Ta odstopanja se iztečejo najpozneje 1. januarja 2020. Navedeni izvedbeni akti se sprejmejo v skladu s postopkom pregleda iz člena 8(2).

⁽¹⁾ UL L 130, 31.5.2000, str. 1.

2. Komisija odobri odstopanje iz odstavka 1 samo za toliko časa, da lahko zadevna država članica prilagodi svoje statistične sisteme. Delež BDP zadevne države članice v Uniji ali v euro-območju sam po sebi ne utemeljuje odobritve odstopanja. Komisija po potrebi podpre prizadevanja zadevnih držav članic pri zagotavljanju potrebne prilagoditve njihovih statističnih sistemov.

3. Zadevna država članica v namene, določene v odstavkih 1 in 2 Komisiji predloži utemeljen zahtevek najpozneje 17. oktobra 2013

Komisija po posvetovanju z Odborom za evropski statistični sistem najpozneje 1. julija 2018 Evropskemu parlamentu in Svetu poroča o uporabi odobrenih odstopanj, da se preveri, ali so še vedno upravičena.

Člen 7

Izvajanje pooblastila

1. Pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov se podeli Komisiji pod pogoji, določenimi v tem členu.

2. Pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov iz člena 2(2) in (5) se podeli Komisiji za obdobje petih let od 16. julija 2013 Pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov iz člena 2(4) se podeli Komisiji za obdobje dveh mesecev od 16. julija 2013 Komisija pripravi poročilo o prenesenem pooblastilu najpozneje devet mesecev pred koncem petletnega obdobja. Prenos pooblastila se samodejno podaljša za enaka obdobja, razen če Evropski parlament ali Svet najpozneje tri mesece pred koncem vsakega obdobja nasprotuje temu podaljšanju.

3. Evropski parlament ali Svet lahko kadar koli prekliche preneseno pooblastilo iz člena 2(2), (4) in (5).

S sklepom o preklicu preneha veljati preneseno pooblastilo iz navedenega sklepa. Učinkovati začne dan po objavi sklepa v *Uradnem listu Evropske unije* ali na poznejši datum, naveden v sklepu. Sklep ne vpliva na veljavnost že veljavnih delegiranih aktov.

4. Ko Komisija sprejme delegirani akt, o tem sočasno uradno obvesti Evropski parlament in Svet.

5. Delegirani akt, sprejet v skladu s členom 2(2), (4) in (5), začne veljati le, če niti Evropski parlament niti Svet delegiranemu aktu ne nasprotujeta v roku treh mesecev od uradnega obvestila Evropskemu parlamentu in Svetu o tem aktu, ali če

pred iztekom tega roka Evropski parlament in Svet obvestita Komisijo, da aktu ne bosta nasprotovala. Ta rok se na pobudo Evropskega parlamenta ali Sveta podaljša za tri mesece.

Člen 8

Odbor

1. Komisiji pomaga Odbor za evropski statistični sistem, ustanovljen z Uredbo (ES) št. 223/2009. Ta odbor je odbor v smislu Uredbe (EU) št. 182/2011.

2. Pri sklicevanju na ta odstavek se uporablja člen 5 Uredbe (EU) št. 182/2011.

Člen 9

Sodelovanje z drugimi odbori

1. Komisija v skladu s členom 2 Sklepa 2006/856/ES Odbor za monetarno, finančno in plačilno-bilančno statistiko, ustanovljen z navedenim sklepom, zaprosi za mnenje o vseh zadevah, ki so v njegovi pristojnosti.

2. Komisija Odboru za bruto nacionalni dohodek (v nadaljnjem besedilu: Odbor BND), ustanovljenemu z Uredbo (ES, Euratom) št. 1287/2003, sporoči vse informacije o izvajanju te uredbe, ki jih Odbor BND potrebuje za opravljanje svojih nalog.

Člen 10

Prehodne določbe

1. Za namene proračuna in lastnih sredstev je, dokler še velja Sklep Sveta 2007/436/ES, Euratom z dne 7. junija 2007 o sistemu virov lastnih sredstev Evropskih skupnosti ⁽¹⁾, veljavni evropski sistem računov iz člena 1(1) Uredbe (ES, Euratom) št. 1287/2003 in z njo povezanih pravnih aktov, zlasti Uredbe (ES, Euratom) št. 1150/2000 in Uredbe Sveta (EGS, Euratom) št. 1553/89 z dne 29. maja 1989 o dokončni enotni ureditvi zbiranja lastnih sredstev, pridobljenih iz davka na dodano vrednost ⁽²⁾, ESR 95.

2. Za namen določanja lastnih sredstev iz naslova DDV in z odstopanjem od odstavka 1 lahko države članice, kadar ni na voljo zahtevanih podrobnih podatkov ESR 95, uporabijo podatke, ki temeljijo na ESR 2010, dokler še velja Sklep 2007/436/ES, Euratom.

⁽¹⁾ UL L 163, 23.6.2007, str. 17.

⁽²⁾ UL L 155, 7.6.1989, str. 9.

*Člen 11***Poročanje o indirektnih obveznostih**

Komisija do leta 2014 Evropskemu parlamentu in Svetu predloži poročilo z obstoječimi informacijami o javno-zasebnih partnerstvih in drugih indirektnih obveznostih, vključno s pogojnimi obveznostmi, ki niso vladne.

Do leta 2018 Komisija Evropskemu parlamentu in Svetu predloži nadaljnje poročilo, v katerem oceni, v kolikšni meri informacije o obveznostih, objavljene s strani Komisije (Eurostata), predstavljajo celoto indirektnih obveznosti, vključno s pogojnimi obveznostmi, ki niso vladne.

*Člen 12***Pregled**

Komisija do 1. julija 2018 in nato vsakih pet let Evropskemu parlamentu in Svetu predloži poročilo o uporabi te uredbe.

V poročilu so med drugim ocenjeni:

- (a) kakovost podatkov o nacionalnih in regionalnih računih;
- (b) učinkovitost te uredbe in procesa spremljanja, ki se uporablja za ESA 2010, in
- (c) napredek pri pogojnih obveznostih in razpoložljivosti podatkov ESA 2010.

*Člen 13***Začetek veljavnosti**

Ta uredba začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Ta uredba je v celoti zavezujoča in se neposredno uporablja v vseh državah članicah.

V Strasbourg, 21. maja 2013

Za Evropski parlament
Predsednik
M. SCHULZ

Za Svet
Predsednica
L. CREIGHTON

PRILOGA A

POGLAVJE 1	SPLOŠNE ZNAČILNOSTI IN TEMELJNA NAČELA	33
	SPLOŠNE ZNAČILNOSTI	33
	Globalizacija	35
	UPORABNOST ESR 2010	35
	Okvir za analizo in politiko	35
	Značilnosti konceptov ESR 2010	37
	Klasifikacija po sektorju	40
	Satelitski računi	41
	ESR 2010 in SNR 2008	43
	ESR 2010 in ESR 95	43
	OSNOVNA NAČELA ESR 2010 KOT SISTEM	44
	Statistične enote in njihovo združevanje	44
	<i>Institucionalne enote in sektorji</i>	45
	<i>Lokalne enote enovrstne dejavnosti in dejavnosti</i>	45
	<i>Rezidenčne in nerezidenčne enote; celotno gospodarstvo in tujina</i>	45
	Tokovi in stanja	46
	Tokovi	46
	Transakcije	46
	Lastnosti transakcij	46
	Transakcije med enotami in transakcije znotraj enot	46
	Denarne in nedenarne transakcije	46
	Transakcije s protipostavkami ali brez njih	47
	Preurejene transakcije	47
	Preusmeritev	47
	Razcepitev	47
	Prepoznavna glavnega udeleženca v transakciji	47
	Mejni primeri	48
	Druge spremembe sredstev	48
	Druge spremembe obsega sredstev in obveznosti	48
	Dobički in izgube iz lastnine	48
	Stanja	48
	Sistem računov in agregati	49
	Računovodska pravila	49
	Terminologija za obe strani računov	49

Dvojno knjiženje / četverno knjiženje	49
Vrednotenje	49
Posebna vrednotenja proizvodov	50
Vrednotenje v stalnih cenah	50
Čas zajemanja	50
Konsolidacija in neto izkazovanje	50
Konsolidacija	50
Neto izkazovanje	51
Računi, izravnalne postavke in agregati	51
Zaporedje računov	51
Račun blaga in storitev	51
Račun tujine	51
Izravnalne postavke	52
Agregati	54
BDP: ključni agregat	54
Input-output okvir	54
Tabele ponudbe in porabe	55
Simetrične input-output tabele	55
POGLAVJE 2 ENOTE IN SKUPINE ENOT	56
MEJE NACIONALNEGA GOSPODARSTVA	56
INSTITUCIONALNE ENOTE	58
Uprave podjetij in holdingi	59
Skupine družb	59
Enote za posebne namene	60
Lastne finančne institucije	60
Umetne hčerinske družbe	60
Državne enote za posebne namene	61
INSTITUCIONALNI SEKTORJI	61
Nefinančne družbe (S.11)	65
Podsektor: javne nefinančne družbe (S.11001)	66
Podsektor: nacionalne zasebne nefinančne družbe (S.11002)	66
Podsektor: nefinančne družbe pod tujim nadzorom (S.11003)	66
Finančne družbe (S.12)	67
Finančni posredniki	67
Izvajalci pomožnih finančnih dejavnosti	68

<i>Finančne družbe, ki niso finančni posredniki in izvajalci pomožnih finančnih dejavnosti</i>	68
<i>Institucionalne enote, vključene v sektor finančnih družb</i>	68
<i>Podsektorji finančnih družb</i>	68
<i>Združevanje podsektorjev finančnih družb</i>	69
<i>Razčlenjevanje podsektorjev finančnih družb na finančne družbe pod javnim, nacionalnim zasebnim in tujim nadzorom</i>	69
<i>Centralna banka (S.121)</i>	70
<i>Institucije, ki sprejemajo vloge, razen centralne banke (S.122)</i>	70
<i>Skladi denarnega trga (S.123)</i>	71
<i>Investicijski skladi razen skladov denarnega trga (S.124)</i>	71
<i>Drugi finančni posredniki razen zavarovalnih družb in pokojninskih skladov (S.125)</i>	72
<i>Družbe, ki se ukvarjajo s prenosom finančnih sredstev in opravljajo posle listinjenja (FVC)</i>	72
<i>Posredniki z vrednostnimi papirji in izvedenimi finančnimi instrumenti, finančne družbe, ki se ukvarjajo s posojanjem, in specializirane finančne družbe</i>	72
<i>Izvajalci pomožnih finančnih dejavnosti (S.126)</i>	73
<i>Lastne finančne institucije in posojilodajalci (S.127)</i>	73
<i>Zavarovalne družbe (S.128)</i>	74
<i>Pokojninski skladi (S.129))</i>	75
<i>Država (S.13)</i>	76
<i>Centralna država (razen skladov socialne varnosti) (S.1311)</i>	76
<i>Regionalna država (razen skladov socialne varnosti) (S.1312)</i>	76
<i>Lokalna država (razen skladov socialne varnosti) (S.1313)</i>	77
<i>Skladi socialne varnosti (S.1314)</i>	77
<i>Gospodinjstva (S.14)</i>	77
<i>Delodajalci in samozaposleni brez zaposlenih (S.141 in S.142)</i>	78
<i>Zaposleni (S.143))</i>	78
<i>Prejemniki dohodkov od lastnine (S.1441)</i>	78
<i>Prejemniki pokojnin (S.1442)</i>	78
<i>Prejemniki drugih transferjev (S.1443)</i>	78
<i>Nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva (S.15)</i>	79
<i>Tujina (S.2)</i>	79
<i>Sektorska klasifikacija proizvodnih enot po glavnih standardnih pravnih oblikah lastništva</i>	80
LOKALNE ENOTE ENOVRSNE DEJAVNOSTI IN DEJAVNOSTI	82
<i>Lokalna enota enovrstne dejavnosti</i>	82
<i>Dejavnost</i>	83
<i>Razvrstitev dejavnosti</i>	83

ENOTE HOMOGENE PROIZVODNJE IN HOMOGENE PANOGE	83
Enota homogene proizvodnje	83
Homogena panoga	83
POGLAVJE 3 TRANSAKCIJE S PROIZVODI IN NEPROIZVEDENIMI SREDSTVI	84
TRANSAKCIJE S PROIZVODI NA SPLOŠNO	84
PROIZVODNJA KOT DEJAVNOST IN PROIZVODNJA KOT REZULTAT DEJAVNOSTI	85
Glavne, stranske in pomožne dejavnosti	86
Proizvodnja kot rezultat dejavnosti (P.1)	87
Institucionalne enote: razlikovanje med tržnim, za lastno končno porabo in netržnim	89
Čas zajemanja in vrednotenje proizvodnje	92
Kmetijski, gozdarski in ribiški proizvodi (oddelek A)	93
Proizvodi predelovalnih dejavnosti (oddelek C); Gradbena dela (oddelek F)	93
Trgovina na drobno in debelo; popravila motornih vozil in motornih koles (oddelek G)	93
Transport in skladiščenje (oddelek H)	94
Gostinske storitve (oddelek I)	95
Finančne in zavarovalne storitve (oddelek K): proizvodnja centralnih bank	95
Finančne in zavarovalne storitve (oddelek K): finančne storitve na splošno	95
Finančne storitve za neposredna plačila	95
Finančne storitve, za katere se plača z zaračunavanjem obresti	96
Finančne storitve, sestavljene iz pridobitve in odtujitve finančnih sredstev in obveznosti na finančnih trgih	96
Finančne storitve, zagotovljene pri zavarovalnih in pokojninskih shemah, kadar se dejavnost financira s prispevki za zavarovanje in donosom na prihranke	96
Poslovanje z nepremičninami (oddelek L)	98
Strokovne, znanstvene in tehnične storitve (oddelek M); Druge poslovne in pomožne storitve (oddelek N)	98
Storitve javne uprave in obrambe, storitve obvezne socialne varnosti (oddelek O)	99
Izobraževanje (oddelek P); Storitve zdravstva in socialnega varstva (2008 oddelek Q)	99
Kulturne, razvedrilne in rekreacijske storitve (oddelek R); Druge storitve (oddelek S)	99
Zasebna gospodinjstva z zaposlenim osebjem (oddelek T)	99
VMESNA POTROŠNJA (P.2)	99
Čas zajemanja in vrednotenje vmesne potrošnje	101
KONČNA POTROŠNJA (P.3, P.4)	101
Izdatki za končno potrošnjo (P.3)	101
Dejanska končna potrošnja (P.4)	103
Čas zajemanja in vrednotenje izdatkov za končno potrošnjo	105
Čas zajemanja in vrednotenje dejanske končne potrošnje	106

BRUTO INVESTICIJE (P.5)	106
Bruto investicije v osnovna sredstva (P.51g)	106
<i>Čas zajemanja in vrednotenje bruto investicij v osnovna sredstva</i>	109
Potrošnja stalnega kapitala (P.51c)	110
Spremembe zalog (P.52)	110
<i>Čas zajemanja in vrednotenje sprememb zalog</i>	111
Pridobitve minus odtujitve vrednostnih predmetov (P.53)	112
IZVOZ IN UVOZ BLAGA IN STORITEV (P.6 IN P.7)	113
Izvoz in uvoz blaga (P.61 in P.71)	113
Izvoz in uvoz storitev (P.62 in P.72)	115
TRANSAKCIJE Z OBSTOJEČIM BLAGOM	118
PRIDOBITVE MINUS ODTUJITVE NEPROIZVEDENIH SREDSTEV (NP)	119
POGLAVJE 4 RAZDELITVENE TRANSAKCIJE	121
SREDSTVA ZA ZAPOSLENE (D.1)	121
Plače (D.11)	121
<i>Plače v denarju</i>	121
<i>Plače v naravi</i>	122
Socialni prispevki delodajalcev (D.12)	123
<i>Dejanski socialni prispevki delodajalcev (D.121)</i>	123
<i>Pripisani socialni prispevki delodajalcev (D.122)</i>	124
DAVKI NA PROIZVODJO IN UVOZ (D.2)	126
Davki na proizvode (D.21)	126
<i>Davki tipa davka na dodano vrednost (DDV) (D.211)</i>	126
<i>Davki in dajatve na uvoz razen DDV (D.212)</i>	127
<i>Davki na proizvode razen DDV in uvoznih davkov (D.214)</i>	127
Drugi davki na proizvodnjo (D.29)	128
Davki na proizvodnjo in uvoz, plačani institucijam Evropske unije	128
Davki na proizvodnjo in uvoz: čas zajemanja in zneski, ki se zajemajo	129
SUBVENCIJE (D.3)	129
Subvencije na proizvode (D.31)	130
<i>Uvozne subvencije (D.311)</i>	130
<i>Druge subvencije na proizvode (D.319)</i>	130
Druge subvencije na proizvodnjo (D.39)	131
DOHODEK OD LASTNINE (D.4)	132
Obresti (D.41)	133

<i>Obresti od vlog in posojil</i>	133
<i>Obresti na dolžniške vrednostne papirje</i>	133
<i>Obresti na menice in podobne kratkoročne instrumente</i>	133
<i>Obresti na obveznice in zadolžnice</i>	133
<i>Obrestne zamenjave in navadni terminski posli</i>	134
<i>Obresti na finančni najem</i>	134
<i>Druge obresti</i>	134
<i>Čas zajemanja</i>	134
<i>Razdeljeni dohodek družb (D.42)</i>	135
<i>Dividende (D.421)</i>	135
<i>Dohodek, odtegnjen iz nepravih družb (D.422)</i>	136
<i>Reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb (D.43)</i>	137
<i>Drug investicijski dohodek (D.44)</i>	137
<i>Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati zavarovancem (D.441)</i>	137
<i>Investicijski dohodek, ki se plačuje od pokojninskih pravic (D.442)</i>	138
<i>Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati delničarjem kolektivnih investicijskih skladov (D.443)</i>	138
<i>Najemnina (D.45)</i>	139
<i>Najemnina od zemljišč</i>	139
<i>Najemnine od podzemnih sredstev</i>	139
TEKOČI DAVKI NA DOHODEK, PREMOŽENJE ITD. (D.5)	139
<i>Davki na dohodek (D.51)</i>	139
<i>Drugi tekoči davki (D.59)</i>	140
SOCIALNI PRISPEVKI IN PREJEMKI (D.6)	141
<i>Neto socialni prispevki (D.61)</i>	143
<i>Dejanski socialni prispevki delodajalcev (D.611)</i>	143
<i>Pripisani socialni prispevki delodajalcev (D.612)</i>	144
<i>Dejanski socialni prispevki gospodinjstev (D.613)</i>	145
<i>Dodatni socialni prispevki gospodinjstev (D.614)</i>	145
<i>Socialni prejemki razen socialnih transferjev v naravi (D.62)</i>	146
<i>Prejemki socialne varnosti v denarju (D.621)</i>	146
<i>Drugi prejemki socialnega zavarovanja (D.622)</i>	146
<i>Prejemki socialnega varstva v denarju (D.623)</i>	146
<i>Socialni transferji v naravi (D.63)</i>	147
<i>Socialni transferje v naravi – netržna proizvodnja države in NPISG (D.631)</i>	147
<i>Socialni transferji v naravi – tržna proizvodnja, ki so jo kupili država in NPISG (D.632)</i>	147

DRUGI TEKOČI TRANSFERJI (D.7)	148
Neto premije neživljenjskega zavarovanja (D.71)	148
Odškodnine iz neživljenjskega zavarovanja (D.72)	149
Tekoči transferji v okviru države (D.73)	150
Tekoče mednarodno sodelovanje (D.74)	150
Raznovrstni tekoči transferji (D.75)	151
<i>Tekoči transferji NPISG (D.751)</i>	151
<i>Tekoči transferji med gospodinjstvi (D.752)</i>	151
<i>Drugi raznovrstni tekoči transferji (D.759)</i>	151
<i>Kazni in penali</i>	151
<i>Loterije in igre na srečo</i>	152
<i>Plačila nadomestil</i>	152
Lastna sredstva EU iz DDV in BND (D.76)	153
POPRAVEK ZA SPREMEMBO POKOJNINSKIH PRAVIC (D.8)	153
KAPITALSKI TRANSFERJI (D.9)	154
Davki na kapital (D.91)	154
Investicijske podpore (D.92)	155
Drugi kapitalski transferji (D.99)	156
DELNIŠKE OPCIJE ZA ZAPOSLENE	157
POGLAVJE 5 FINANČNE TRANSAKCIJE	159
SPLOŠNE ZNAČILNOSTI FINANČNIH TRANSAKCIJ	159
Finančna sredstva, finančne terjatve in obveznosti	159
Pogojna sredstva in pogojne obveznosti	159
Kategorije finančnih sredstev in obveznosti	160
Bilance stanja, finančni račun in drugi tokovi	161
Vrednotenje	161
Prikazovanje neto in bruto vrednosti	162
Konsolidacija	162
Neto izkazovanje	162
Računovodska pravila za finančne transakcije	163
Finančna transakcija s tekočim ali kapitalskim transferjem kot nasprotno transakcijo	163
Finančna transakcija z dohodki od lastnine kot nasprotno transakcijo	164
Čas zajemanja	164
Finančni račun po načelu „od koga komu“	165

PODROBNA KLASIFIKACIJA FINANČNIH TRANSAKCIJ PO KATEGORIJAH	166
Denarno zlato in posebne pravice črpanja (F.1)	166
<i>Denarno zlato (F.11)</i>	166
<i>Posebne pravice črpanja (PPČ) (F.12)</i>	167
Gotovina in vloge (F.2)	168
<i>Gotovina (F.21)</i>	168
Vloge (F.22 in F.29)	168
<i>Prenosljive vloge (F.22)</i>	168
<i>Druge vloge (F.29)</i>	169
Dolžniški vrednostni papirji (F.3)	169
<i>Glavne značilnosti dolžniških vrednostnih papirjev</i>	170
<i>Klasifikacija po izvorni dospelosti in valuti</i>	170
<i>Klasifikacija glede na vrsto obrestne mere</i>	170
<i>Dolžniški vrednostni papirji s stalno obrestno mero</i>	171
<i>Dolžniški vrednostni papirji s spremenljivo obrestno mero</i>	171
<i>Dolžniški vrednostni papirji z mešano obrestno mero</i>	171
<i>Prodaje zaprtemu krogu vlagateljev</i>	172
<i>Listinjenje</i>	172
<i>Krite obveznice</i>	172
Posojila (F.4)	173
<i>Glavne značilnosti posojil</i>	173
<i>Klasifikacija posojil glede na izvirno dospelost, valuto in namen posojanja</i>	173
<i>Razlika med transakcijami s posojili in transakcijami z vlogami</i>	173
<i>Razlika med transakcijami s posojili in transakcijami z dolžniškimi vrednostnimi papirji</i>	173
<i>Razlika med transakcijami s posojili, komercialnimi krediti in komercialnimi zapisi</i>	174
<i>Posojanje vrednostnih papirjev in dogovori o ponovnem odkupu</i>	174
<i>Finančni najem</i>	175
<i>Druge vrste posojil</i>	175
<i>Finančna sredstva, izključena iz kategorije posojil</i>	175
Lastniški kapital in delnice ali enote investicijskih skladov (F.5)	176
Lastniški kapital (F.51)	176
Potrdila o lastništvu	176
<i>Delnice, ki kotirajo na borzi (F.511)</i>	176
<i>Delnice, ki ne kotirajo na borzi (F.512)</i>	176
<i>Prva javna ponudba, kotacija na borzi, umik z borze in ponovni odkup delnic</i>	177

Finančna sredstva, ki niso lastniški vrednostni papirji	177
Drug lastniški kapital (F.519)	177
Vrednotenje transakcij z lastniškim kapitalom	178
Delnice ali enote investicijskih skladov (F.52)	178
Delnice ali enote skladov denarnega trga (F.521)	178
Delnice /enote investicijskih skladov, razen skladov denarnega trga (F.522)	179
Vrednotenje transakcij z delnicami ali enotami investicijskih skladov	179
Sheme zavarovanja ter pokojninske in standardizirane jamstvene sheme (F.6)	179
Tehnične rezervacije neživljenjskega zavarovanja (F.61)	179
Pravice do življenjskega zavarovanja in vseživljenjske rente (F.62)	179
Pokojninske pravice (F.63)	180
Pogojne pokojninske pravice	180
Terjatve pokojninskih skladov do upravljavcev pokojninskih skladov (F.64)	180
Pravice do nepokojninskih prejemkov (F.65)	181
Rezervacije za terjatve v okviru standardiziranih jamstev (F.66)	181
Standardizirana jamstva in enkratna jamstva	181
Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene (F.7)	182
Izvedeni finančni instrumenti (F.71)	182
Opcije	182
Terminski posli	182
Opcije v primerjavi s terminskimi posli	183
Zamenjave	183
Navadni terminski posli	183
Kreditni izvedeni finančni instrumenti	183
Posli kreditne zamenjave	184
Finančni instrumenti, ki niso vključeni med izvedene finančne instrumente	184
Delniške opcije za zaposlene (F.72)	184
Vrednotenje transakcij z izvedenimi finančnimi instrumenti in delniškimi opcijami za zaposlene ...	185
Druge terjatve in obveznosti (F.8)	185
Komercialni krediti in predujmi (F.81)	186
Druge terjatve in obveznosti, razen komercialnih kreditov in predujmov (F.89)	186
PRILOGA 5.1 — KLASIFIKACIJA FINANČNIH TRANSAKCIJ	187
Klasifikacija finančnih transakcij po kategorijah	187
Klasifikacija finančnih transakcij po tržnosti	188
Strukturirani vrednostni papirji	189

Klasifikacija finančnih transakcij po vrsti dohodka	189
Klasifikacija finančnih transakcij po vrsti obrestne mere	189
Klasifikacija finančnih transakcij po dospelosti	190
<i>Kratkoročna in dolgoročna dospelost</i>	190
<i>Izvirna dospelost in preostala dospelost</i>	190
Klasifikacija finančnih transakcij po valuti	190
<i>Mere denarja</i>	190
POGLAVJE 6 DRUGI TOKOVI	191
UVOD	191
DRUGE SPREMEMBE SREDSTEV IN OBVEZNOSTI	191
Druge spremembe obsega sredstev in obveznosti (K.1 do K.6)	191
<i>Ekonomski nastanek sredstev (K.1)</i>	191
<i>Ekonomsko izginotje neproizvedenih sredstev (K.2)</i>	192
<i>Izgube zaradi katastrof (K.3)</i>	192
<i>Zasegi brez nadomestila (K.4)</i>	193
<i>Druge spremembe obsega, ki niso zajete drugje (K.5)</i>	193
<i>Spremembe v klasifikaciji (K.6)</i>	194
<i>Spremembe v sektorski klasifikaciji in strukturi institucionalnih enot (K.61)</i>	194
<i>Spremembe v klasifikaciji sredstev in obveznosti (K.62)</i>	194
Nominalni dobički in izgube iz lastnine (K.7)	195
<i>Nevtralni dobički in izgube iz lastnine (K.71)</i>	196
<i>Realni dobički in izgube iz lastnine (K.72)</i>	196
Dobički in izgube iz lastnine glede na vrste finančnih sredstev in obveznosti	197
<i>Denarno zlato in PPČ (AF.1)</i>	197
<i>Gotovina in vloge (AF.2)</i>	197
<i>Dolžniški vrednostni papirji (AF.3)</i>	197
<i>Posojila (AF.4)</i>	198
<i>Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov (AF.5)</i>	198
<i>Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme (AF.6)</i>	198
<i>Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene (AF.7)</i>	198
<i>Druge terjatve in obveznosti (AF.8)</i>	198
<i>Sredstva, izražena v tuji valuti</i>	199
POGLAVJE 7 BILANCE STANJA	200
VRSTE SREDSTEV IN OBVEZNOSTI	201
Opredelitev sredstva	201

IZKLJUČITVE IZ MEJE SREDSTEV IN OBVEZNOSTI	201
KATEGORIJE SREDSTEV IN OBVEZNOSTI	201
Proizvedena nefinančna sredstva (AN.1)	201
Neproizvedena nefinančna sredstva (AN.2)	202
Finančna sredstva in obveznosti (AF)	202
VREDNOTENJE POSTAVK V BILANCAH STANJA	205
Splošna načela vrednotenja	205
NEFINANČNA SREDSTVA (AN)	206
Proizvedena nefinančna sredstva (AN.1)	206
Osnovna sredstva (AN.11)	206
Proizvodi intelektualne lastnine (AN.117)	206
Stroški prenosa lastništva neproizvedenih sredstev (AN.116)	207
Zaloge (AN.12)	207
Vrednostni predmeti (AN.13)	207
Neproizvedena nefinančna sredstva (AN.2)	207
Naravni viri (AN.21)	207
Zemljišča (AN.211)	207
Zaloge rudnin in energije (AN.212)	207
Druga naravna sredstva (AN.213, AN.214 in AN.215)	207
Pogodbe, najemi in licence (AN.22)	208
Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev (AN.23)	208
FINANČNA SREDSTVA IN OBVEZNOSTI (AF)	208
Denarno zlato in PPČ (AF.1)	208
Gotovina in vloge (AF.2)	208
Dolžniški vrednostni papirji (AF.3)	208
Posojila (AF.4)	209
Lastniški kapital in delnice/enote investicijskih skladov (AF.5)	209
Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme (AF.6)	210
Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene (AF.7)	210
Druge terjatve in obveznosti (AF.8)	210
FINANČNE BILANCE STANJA	210
POJASNJEVALNE POSTAVKE	211
Trajno potrošno blago (AN.m)	211
Neposredne tuje naložbe (AF.m1)	211
Neservisirana posojila (AF.m2)	211

Zajemanje neservisiranih posojil	212
PRILOGA 7.1 POVZETEK POSAMEZNIH KATEGORIJ SREDSTEV	213
PRILOGA 7.2 TABELA OD ZAČETNE DO KONČNE BILANCE STANJA	222
POGLAVJE 8 ZAPOREDJE RAČUNOV	226
UVOD	226
Zaporedje računov	226
ZAPOREDJE RAČUNOV	230
Tekoči računi	230
Račun proizvodnje (I)	230
Računi razdelitve in porabe dohodka (II)	232
Računi primarne razdelitve dohodka (II.1)	232
Račun ustvarjanja dohodka (II.1.1)	232
Račun alokacije primarnega dohodka (II.1.2)	236
Račun podjetniškega dohodka (II.1.2.1)	242
Račun alokacije drugega primarnega dohodka (II.1.2.2)	242
Račun sekundarne razdelitve dohodka (II.2)	249
Račun prerazdelitve dohodka v naravi (II.3)	249
Račun porabe dohodka (II.4)	256
Račun porabe razpoložljivega dohodka (II.4.1)	256
Račun porabe prilagojenega razpoložljivega dohodka (II.4.2)	256
Računi akumulacije (III)	259
Račun kapitala (III.1)	259
Račun sprememb neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev (III.1.1)	259
Račun pridobitev nefinančnih sredstev (III.1.2)	259
Finančni račun (III.2)	259
Račun drugih sprememb sredstev (III.3)	268
Račun drugih sprememb obsega sredstev (III.3.1)	268
Račun revalorizacije (III.3.2)	268
Račun nevtralnih dobičkov in izgub iz lastnine (III.3.2.1)	268
Račun realnih dobičkov in izgub iz lastnine (III.3.2.2)	268
Bilance stanja (IV)	282
Začetna bilanca stanja (IV.1)	282
Spremembe bilance stanja (IV.2)	282
Končna bilanca stanja (IV.3)	282

RAČUNI TUJINE (V)	290
Tekoči računi	290
<i>Zunanji račun blaga in storitev (V.I)</i>	290
<i>Zunanji račun primarnih dohodkov in tekočih transferjev (V.II)</i>	290
<i>Zunanji računi akumulacije (V.III)</i>	290
<i>Račun kapitala (V.III.1)</i>	290
<i>Finančni račun (V.III.2)</i>	291
<i>Račun drugih sprememb sredstev (V.III.3)</i>	291
<i>Bilance stanja (V.IV)</i>	291
RAČUN BLAGA IN STORITEV (0)	303
INTEGRIRANI EKONOMSKI RAČUNI	303
AGREGATI	315
Bruto domači proizvod v tržnih cenah (BDP)	315
Poslovni presežek celotnega gospodarstva	315
Raznovrstni dohodek celotnega gospodarstva	315
Podjetniški dohodek celotnega gospodarstva	315
Nacionalni dohodek (v tržnih cenah)	315
Nacionalni razpoložljivi dohodek	315
Varčevanje	316
Saldo tekočih transakcij s tujino	316
Neto posojanje (+) ali izposojanje (-) celotnega gospodarstva	316
Neto vrednost celotnega gospodarstva	316
Izdatki in prihodki države	316
POGLAVJE 9 TABELE PONUDBE IN PORABE TER INPUT-OUTPUT OKVIR	318
UVOD	318
OPIS	322
STATISTIČNO ORODJE	322
ORODJE ZA ANALIZO	323
TABELE PONUDBE IN PORABE BOLJ PODROBNO	323
Klasifikacije	323
Načela vrednotenja	325
Trgovske in transportne marže	326
Davki minus subvencije na proizvodnjo in uvoz	328
Drugi osnovni koncepti	330
Dodatne informacije	331

VIRI PODATKOV IN USKLAJEVANJE	331
ORODJE ZA ANALIZO IN RAZŠIRITVE	332
POGLAVJE 10 MERE CEN IN OBSEGA	335
PODROČJE UPORABE INDEKSOV CEN IN OBSEGA V NACIONALNIH RAČUNIH	336
Integrirani sistem indeksov cen in obsega	336
Drugi indeksi cen in obsega	337
SPLOŠNA NAČELA MERJENJA INDEKSOV CEN IN OBSEGA	337
Opredelitev cen in obsegov tržnih proizvodov	337
Kakovost, cena in homogeni proizvodi	338
Cene in obseg	339
Novi proizvodi	340
Načela za netržne storitve	341
Načela za dodano vrednost in BDP	342
POSEBNE TEŽAVE PRI UPORABI NAČEL	343
Davki in subvencije na proizvode in uvoz	343
Drugi davki in subvencije na proizvodnjo	344
Potrošnja stalnega kapitala	344
Sredstva za zaposlene	344
Stanje proizvedenih osnovnih sredstev in zaloge	344
MERITVE REALNEGA DOHODKA ZA CELOTNO GOSPODARSTVO	345
MEDPROSTORSKI INDEKSI CEN IN OBSEGA	346
POGLAVJE 11 PREBIVALSTVO IN INPUTI DELA	347
CELOTNO PREBIVALSTVO	347
EKONOMSKO AKTIVNO PREBIVALSTVO	348
ZAPOSLENOST	348
Zaposleni	349
Samozaposlene osebe	349
Zaposlenost in rezidenčnost	350
BREZPOSELNOST	351
ZAPOSLOTITVE	351
Zaposlitve in rezidenčnost	352
NESPREMLJANA EKONOMIJA	352
SKUPNO ŠTEVILO OPRAVLJENIH UR	352
Opredelitev dejansko opravljenih ur	352
EKVIVALENT POLNEGA DELOVNEGA ČASA	354

INPUTI DELA ZAPOSLENIH V STALNEM NADOMESTILU	354
MERE PRODUKTIVNOSTI	354
POGLAVJE 12 ČETRTLETNI NACIONALNI RAČUNI	355
UVOD	355
POSEBNE ZNAČILNOSTI ČETRTLETNIH NACIONALNIH RAČUNOV	356
Čas zajemanja	356
<i>Nedokončana proizvodnja</i>	356
<i>Dejavnosti, ki so koncentrirane v določenih obdobjih znotraj leta</i>	357
<i>Nepogosta plačila</i>	357
Hitre ocene	357
Uskladitev in prilagoditev četrletnih nacionalnih računov	357
<i>Usklajevanje</i>	358
<i>Skladnost med četrletnimi in letnimi računi – prilagoditev</i>	358
Verižne mere sprememb cen in obsega	358
Prilagoditve za vpliv sezone in koledarja	359
<i>Zaporedje pri izračunavanju sezonsko prilagojenih verižnih mer obsega</i>	360
POGLAVJE 13 REGIONALNI RAČUNI	361
UVOD	361
REGIONALNO OZEMLJE	362
ENOTE IN REGIONALNI RAČUNI	362
Institucionalne enote	362
Lokalne enote enovrstne dejavnosti in regionalne proizvodne dejavnosti po panogah	363
METODE REGIONALIZACIJE	363
AGREGATI ZA PROIZVODNE DEJAVNOSTI	365
Bruto dodana vrednost in bruto domači proizvod po regijah	365
Razporejanje PMSFP dejavnostim porabnicam	365
Zaposlenost	365
Sredstva za zaposlene	365
Prehod z regionalne bruto dodane vrednosti na regionalni BDP	365
Stopnje rasti obsega regionalne bruto dodane vrednosti	366
REGIONALNI RAČUNI DOHODKA GOSPODINJSTEV	366
POGLAVJE 14 POSREDNO MERJENE STORITVE FINANČNEGA POSREDNIŠTVA (PMSFP)	369
KONCEPT PMSFP IN UČINEK NJIHOVEGA RAZPOREJANJA PO PORABNIKIH NA GLAVNE AGREGATE	369
IZRAČUN PROIZVODNJE PMSFP PO SEKTORJIH S.122 IN S.125	370
Potrebni statistični podatki	370

Referenčne obrestne mere	370
<i>Notranja referenčna obrestna mera</i>	371
<i>Zunanje referenčne mere</i>	371
Podrobna razčlenitev PMSFP po institucionalnih sektorjih	371
Razčlenitev PMSFP, razporejenih gospodinjstvom, na vmesno in končno potrošnjo	372
IZRAČUN UVOZA PMSFP	373
OBSEG PMSFP	373
IZRAČUN PMSFP PO DEJAVNOSTIH	374
PROIZVODNJA CENTRALNE BANKE	374
POGLAVJE 15 POGODBE, NAJEMI IN LICENCE	375
UVOD	375
RAZLIKA MED POSLOVNIMI NAJEMI, NAJEMI VIRA IN FINANČNIMI NAJEMI	375
Poslovni najemi	377
Finančni najem	377
Najem vira	378
Dovoljenja za uporabo naravnega vira	379
Dovoljenja za opravljanje posebnih dejavnosti	380
Javno-zasebna partnerstva	382
Koncesijske pogodbe za storitve	382
Prenosljivi poslovni najemi (AN.221)	382
Izključna pravica do prihodnjega blaga in storitev (AN.224)	382
POGLAVJE 16 ZAVAROVANJE	383
UVOD	383
Neposredno zavarovanje	383
Pozavarovanje	384
Vključene enote	385
PROIZVODNJA NEPOSREDNEGA ZAVAROVANJA	385
Izkoriščene premije	385
Premijski dodatki	386
Prilagojeni nastali odhodki za škode in zapadli prejemki	386
<i>Prilagojene nastale škode iz neživljenjskega zavarovanja</i>	386
<i>Zapadli prejemki življenjskih zavarovanj</i>	387
Zavarovalne tehnične rezervacije	387
Opredelitev proizvodnje zavarovanj	388
<i>Neživljenjsko zavarovanje</i>	388

<i>Življenjsko zavarovanje</i>	389
<i>Pozavarovanje</i>	389
TRANSAKCIJE, POVEZANE Z NEŽIVLJENJSKIM ZAVAROVANJEM	389
Razporeditev proizvodnje zavarovanj med uporabnike	389
Zavarovalne storitve za tujino in zavarovalne storitve iz tujine	389
Vknjižbe	390
TRANSAKCIJE ŽIVLJENJSKEGA ZAVAROVANJA	392
TRANSAKCIJE, POVEZANE S POZAVAROVANJEM	394
TRANSAKCIJE, POVEZANE Z IZVAJALCI POMOŽNIH ZAVAROVALNIH DEJAVNOSTI	395
RENTE	395
ZAJEMANJE ODŠKODNIN IZ NEŽIVLJENJSKEGA ZAVAROVANJA	396
Obravnavanje prilagojenih odškodnin	396
Obravnavanje izgub zaradi katastrof	396
POGLAVJE 17 SOCIALNO ZAVAROVANJE, VKLJUČNO S POKOJNINAMI	397
UVOD	397
Sheme socialnega zavarovanja, socialno varstvo in individualne zavarovalne police	397
Socialni prejemki	398
<i>Socialni prejemki, ki jih zagotavlja država</i>	399
<i>Socialni prejemki, ki jih zagotavljajo druge institucionalne enote</i>	399
<i>Pokojnine in druge oblike prejemkov</i>	399
PREJEMKI SOCIALNEGA ZAVAROVANJA, RAZEN POKOJNIN	399
Sheme socialne varnosti, ki niso pokojninske sheme	399
Druge sheme socialnega zavarovanja v zvezi z zaposlitvijo	400
Zajemanje stanj in tokov po vrstah nepokojninskih shem socialnega zavarovanja	400
<i>Sheme socialne varnosti</i>	400
<i>Druge nepokojninske sheme socialnega zavarovanja v zvezi z zaposlitvijo</i>	400
POKOJNINE	401
Vrste pokojninskih shem	401
<i>Pokojninske sheme socialne varnosti</i>	402
<i>Druge pokojninske sheme v zvezi z zaposlitvijo</i>	402
<i>Sheme z določenimi prispevki</i>	403
<i>Sheme z zagotovljenimi prejemki</i>	403
<i>Namišljene sheme z določenimi prispevki in kombinirane sheme</i>	403
<i>Sheme z zagotovljenimi prejemki v primerjavi s shemami z določenimi prispevki</i>	403
Administrator pokojnin, upravljavec pokojninskega sklada, pokojninski sklad in pokojninska shema več delodajalcev	404

Zajemanje stanj in tokov po vrstah pokojninskih shem v socialnem zavarovanju	405
<i>Transakcije za pokojninske sheme socialne varnosti</i>	405
<i>Transakcije za druge pokojninske sheme v zvezi z zaposlitvijo</i>	406
<i>Transakcije za pokojninske sheme z določenimi prispevki</i>	406
<i>Drugi tokovi, povezani s pokojninskimi shemami z določenimi prispevki</i>	408
<i>Transakcije za pokojninske sheme z zagotovljenimi prejemki</i>	409
DODATNA TABELA ZA POKOJNINSKE PRAVICE, PRIDOBLENE DO SEDAJ, V OKVIRU SOCIALNEGA ZAVAROVANJA	412
Oblika dodatne tabele	412
Stolpci tabele	414
Vrstice tabele	415
<i>Začetna in končna bilanca stanja</i>	416
<i>Spremembe pokojninskih pravic zaradi transakcij</i>	416
<i>Spremembe pokojninskih pravic zaradi drugih ekonomskih tokov</i>	418
<i>Povezani kazalniki</i>	419
Aktuarske predpostavke	420
<i>Pravice, pridobljene do danes</i>	420
<i>Diskontna stopnja</i>	420
<i>Rast plač</i>	420
<i>Demografske predpostavke</i>	421
POGLAVJE 18 RAČUNI TUJINE	422
UVOD	422
EKONOMSKO OZEMLJE	423
<i>Rezidenčnost</i>	423
INSTITUCIONALNE ENOTE	423
POSLOVALNICE KOT IZRAZ V MEDNARODNIH RAČUNIH PLAČILNIH BILANC	423
NAMIŠLJENE REZIDENČNE ENOTE	424
PODJETJA NA VEČ OZEMLJIH	424
GEOGRAFSKA RAZČLENITEV	424
MEDNARODNI RAČUNI PLAČILNE BILANCE	425
IZRAVNALNE POSTAVKE V TEKOČIH RAČUNIH MEDNARODNIH RAČUNOV	425
RAČUNI SEKTORJA TUJINE IN NJIHOVE POVEZAVE Z MEDNARODNIMI RAČUNI PLAČILNE BILANCE	426
Zunanji račun blaga in storitev	426
<i>Vrednotenje</i>	429
<i>Blago za oplemenitenje</i>	429

<i>Preprodaja blaga</i>	430
<i>Blago, namenjeno preprodaji</i>	430
<i>Uvoz in izvoz PMSFP</i>	431
Zunanji račun primarnega in sekundarnega dohodka	432
<i>Račun primarnega dohodka</i>	433
<i>Dohodek od neposrednih naložb</i>	433
<i>Račun sekundarnega dohodka (tekoči transferji) v BPM6</i>	433
Zunanji račun kapitala	434
Zunanji finančni račun in stanje mednarodnih naložb	435
BILANCE STANJA ZA SEKTOR TUJINE	437
POGLAVJE 19 EVROPSKI RAČUNI	439
UVOD	439
OD NACIONALNIH K EVROPSKIM RAČUNOM	439
<i>Pretvorba podatkov v različne valute</i>	440
<i>Evropske institucije</i>	440
<i>Račun tujine</i>	441
<i>Uskladitev transakcij</i>	442
<i>Mere cen in obsega</i>	442
<i>Bilance stanja</i>	442
<i>Matrike „od koga komu“</i>	442
PRILOGA 19.1 — RAČUNI EVROPSKIH INSTITUCIJ	443
<i>Viri</i>	443
<i>Porabe</i>	444
<i>Konsolidacija</i>	444
POGLAVJE 20 RAČUNI DRŽAVE	445
UVOD	445
OPREDELITEV SEKTORJA DRŽAVA	445
<i>Identifikacija enot države</i>	445
<i>Enote države</i>	445
<i>Nepridobitne institucije, uvrščene v sektor država</i>	446
<i>Druge enote države</i>	446
<i>Javni nadzor</i>	447
<i>Razmejitev med tržnim/netržnim</i>	447
<i>Pojem ekonomsko pomembnih cen</i>	447
<i>Merila proizvodnje javnega proizvajalca</i>	448

Proizvodnja se prodaja predvsem družbam in gospodinjstvom	448
Proizvodnja se prodaja samo državi	448
Proizvodnja se prodaja državi in drugim	448
Preskus tržni/netržni	448
Finančno posredništvo in meja države	449
Mejni primeri	449
Javne uprave podjetij	449
Pokojninski skladi	449
Naprave družbe	449
Agencije za prestrukturiranje	450
Agencije za privatizacijo	450
Strukture za odkup slabega premoženja	450
Enote za posebne namene	451
Skupna podjetja	451
Agencije za reguliranje trga	451
Nadnacionalni organi	452
Podsektorji države	452
Centralna država	452
Regionalna država	452
Lokalna država	453
Skladi socialne varnosti	453
PRIKAZ STATISTIKE DRŽAVNIH FINANC	453
Okvir	453
Prihodki	455
Davki in socialni prispevki	455
Prodaja	455
Drugi prihodki	458
Izdatki	458
Sredstva za zaposlene in vmesna potrošnja	458
Izdatki za socialne prejemke	459
Obresti	459
Drugi tekoči izdatki	459
Kapitalski izdatki	459
Povezava z izdatki države za končno potrošnjo (P.3)	460
Izdatki države po funkcijah (COFOG)	460

Izravnalne postavke	461
<i>Neto posojanje/neto izposojanje (B.9)</i>	461
<i>Spremembe neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev (B.101)</i>	461
Financiranje	461
<i>Transakcije s sredstvi</i>	462
<i>Transakcije z obveznostmi</i>	463
Drugi ekonomski tokovi	463
<i>Račun revalorizacije</i>	463
<i>Račun drugih sprememb obsega sredstev</i>	464
Bilance stanja	464
Konsolidacija	465
RAČUNOVODSKA VPRAŠANJA V ZVEZI Z DRŽAVO	466
Davčni prihodki	466
<i>Značilnost davčnih prihodkov</i>	466
<i>Davčni odbitki</i>	467
<i>Zneski, ki jih je treba zajeti</i>	467
<i>Neizterljivi zneski</i>	467
Čas zajemanja	467
<i>Zajemanje po obračunskem načelu</i>	467
<i>Zajemanje davkov po obračunskem načelu</i>	467
<i>Obresti</i>	468
<i>Diskontirane in brezkuponske obveznice</i>	469
<i>Indeksirani vrednostni papirji</i>	469
<i>Izvedeni finančni instrumenti</i>	469
<i>Sodne odločbe</i>	469
<i>Vojaški izdatki</i>	469
Razmerja med državo in javnimi družbami	470
<i>Naložbe v kapital javnih družb in razdelitev zaslužkov</i>	470
<i>Naložbe v lastniški kapital</i>	470
<i>Kapitalski vložki</i>	470
<i>Subvencije in kapitalski vložki</i>	470
<i>Pravila, ki se uporabljajo v posebnih okoliščinah</i>	471
<i>Fiskalni posli</i>	471
<i>Razdelitve dohodkov javnih družb</i>	471
<i>Dividende in odtegnitev lastniškega kapitala</i>	471

<i>Davki in odtegnitev lastniškega kapitala</i>	472
Privatizacija in nacionalizacija	472
Privatizacija	472
Posredne privatizacije	472
Nacionalizacija	472
Transakcije s centralno banko	473
Prestrukturiranja, združitve in prerazvrstitve	473
Dolžniški posli	473
Prevzemi dolga, izbris dolga in odpisi dolga	473
Prevzem in izbris dolga	473
Prevzem dolga, ki vključuje prenos nefinančnih sredstev	474
Celotni ali delni odpisi dolga	474
Drugo prestrukturiranje dolgov	475
Nakup dolga po vrednosti, višji od tržne	475
Odkupi slabega premoženja in finančne pomoči	475
Jamstva za dolg	476
Jamstva v obliki izvedenih finančnih instrumentov	476
Standardizirana jamstva	477
Enkratna jamstva	477
Listinjenje	477
Opredelitev pojmov	477
Merila za priznanje prodaje	477
Zajemanje tokov	478
Druga vprašanja	478
Pokojninske obveznosti	478
Plačila pavšalnih zneskov	478
Javno-zasebna partnerstva	479
Področje uporabe javno-zasebnega partnerstva	479
Ekonomsko lastništvo in dodelitev sredstva	479
Računovodska vprašanja	480
Transakcije z mednarodnimi in nadnacionalnimi organizacijami	481
Razvojna pomoč	482
JAVNI SEKTOR	483
Nadzor javnega sektorja	483
Centralne banke	484

Javne nepravne družbe	485
Enote za posebne namene in nerezidenti	485
Skupna podjetja	485
POGLAVJE 21 POVEZAVA MED POSLOVNIMI IZKAZI IN NACIONALNIMI RAČUNI TER MERJENJE POSLOVNE DEJAVNOSTI	486
NEKATERI POSEBNI PREDPISI IN METODE POSLOVNEGA RAČUNOVODSTVA	486
Čas zajemanja	486
Dvojno in četverno knjiženje	486
Vrednotenje	486
Izkaz poslovnega izida in bilanca stanja	487
NACIONALNI RAČUNI IN POSLOVNI IZKAZI: PRAKTIČNA VPRAŠANJA	487
PREHOD OD POSLOVNIH IZKAZOV K NACIONALNIM RAČUNOM: PRIMER NEFINANČNIH PODJETIJ	488
Konceptualni popravki	488
Popravki, da se doseže skladnost z računi drugih sektorjev	488
Primeri popravkov zaradi izčrpnosti	488
POSEBNA VPRAŠANJA	488
Dobički/izgube iz lastnine	488
Globalizacija	489
Združitve in prevzemi	489
POGLAVJE 22 SATELITSKI RAČUNI	490
UVOD	490
Funkcionalne klasifikacije	493
GLAVNE ZNAČILNOSTI SATELITSKIH RAČUNOV	496
Funkcionalni satelitski računi	496
Posebni sektorski računi	499
Vključitev nedenarnih podatkov	503
Dodatne podrobnosti in koncepti	503
Drugačni osnovni koncepti	504
Uporaba modeliranja in vključitev eksperimentalnih rezultatov	504
Zasnova in priprava satelitskih računov	505
DEVET POSEBNIH SATELITSKIH RAČUNOV	506
Računi za kmetijstvo	507
Računi za okolje	507
Računi za zdravstvo	518
Računi za proizvodnjo gospodinjstev	520

Računi za delo in MDR	523
Računi za produktivnost in rast	525
Računi za raziskave in razvoj	526
Računi za socialno zaščito	528
Satelitski računi za turizem	531
POGLAVJE 23 KLASIFIKACIJE	533
UVOD	533
KLASIFIKACIJA INSTITUCIONALNIH SEKTORJEV (S)	533
KLASIFIKACIJA TRANSAKCIJ IN DRUGIH TOKOV	535
Transakcije s proizvodi (P)	535
Transakcije z neproizvedenimi nefinančnimi sredstvi (oznake NP)	536
Razdelitvene transakcije (D)	537
Tekoči transferji v denarju in naravi (D.5–D.8)	538
Transakcije s finančnimi sredstvi in obveznostmi (F)	539
Druge spremembe sredstev (K)	541
KLASIFIKACIJA IZRAVNALNIH POSTAVK IN NETO VREDNOSTI (B)	541
KLASIFIKACIJA VKNJIŽB V BILANCO STANJA (L)	542
KLASIFIKACIJA SREDSTEV (A)	542
Nefinančna sredstva (AN)	542
Finančna sredstva (AF)	544
KLASIFIKACIJA DODATNIH POSTAVK	545
Neservisirana posojila	545
Kapitalske storitve	546
Tabela pokojnin	546
Trajno potrošno blago	548
Neposredne tuje naložbe	548
Pogojne postavke	548
Gotovina in vloge	549
Klasifikacija dolžniških vrednostnih papirjev glede na njihovo dospelost	549
Dolžniški vrednostni papirji, ki kotirajo na borzi, in dolžniški vrednostni papirji, ki ne kotirajo na borzi	549
Dolgoročna posojila z dospelostjo čez manj kot eno leto in dolgoročna posojila, zavarovana s hipoteko	549
Delnice investicijskih skladov, ki kotirajo na borzi, in delnice investicijskih skladov, ki ne kotirajo na borzi	550
Zamude pri plačilih obresti in odplačilih	550
Osebna in skupna nakazila	550

PRERAZVRSTITVE IN ŠIFIRANJE DEJAVNOSTI (A) IN PROIZVODOV (P)	550
KLASIFIKACIJA FUNKCIJ DRŽAVE (COFOG)	565
KLASIFIKACIJA INDIVIDUALNE POTROŠNJE PO NAMENU (COICOP)	568
KLASIFIKACIJA IZDATKOV NEPRIDOBITNIH INSTITUCIJ, KI OPRAVLJAJO STORITVE ZA GOSPODINJSTVA, PO NAMENU (COPNI)	570
KLASIFIKACIJA IZDATKOV PROIZVAJALCEV, PO NAMENU (COPP)	571
POGLAVJE 24 RAČUNI	573
Tabela 24.1 Račun 0: Račun blaga in storitev	573
Tabela 24.2 Zaporedje vseh računov za celotno gospodarstvo	573
Tabela 24.3 Zaporedje vseh računov za nefinančne družbe	593
Tabela 24.4 Zaporedje vseh računov za finančne družbe	607
Tabela 24.5 Zaporedje vseh računov za državo	622
Tabela 24.6 Zaporedje vseh računov za gospodinjstva	638
Tabela 24.7 Zaporedje vseh računov za nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva	654

POGLAVJE 1

SPLOŠNE ZNAČILNOSTI IN TEMELJNA NAČELA

SPLOŠNE ZNAČILNOSTI

- 1.01 Evropski sistem nacionalnih in regionalnih računov (v nadaljnjem besedilu: ESR 2010 ali ESR) je mednarodno skladen računovodski okvir za sistematično in podrobno opisovanje celotnega gospodarstva (tj. regije, države ali skupine držav), njegovih sestavnih delov in odnosov z drugimi celotnimi gospodarstvi.
- 1.02 Predhodnik ESR 2010, Evropski sistem nacionalnih in regionalnih računov 1995 (ESR 95), je bil objavljen leta 1996⁽¹⁾. Metodologija ESR 2010, določena v tej prilogi, ima v prvih trinajstih poglavjih enako strukturo kot ESR 95, nato pa sledi enajst novih poglavij, v katerih so razloženi vidiki sistema, ki prikazujejo razvoj merjenja sodobnih gospodarstev ali uporabe ESR 95 v Evropski uniji (EU).
- 1.03 V nadaljevanju je opisana struktura tega priročnika. Poglavje 1 zajema osnovne značilnosti sistema v smislu konceptov, določa načela ESR in opisuje temeljne statistične enote in njihovo združevanje. Prinaša pregled zaporedja računov in kratek opis ključnih agregatov, vloge tabel ponudbe in porabe ter input-output okvira. Poglavje 2 opisuje institucionalne enote, uporabljene pri merjenju gospodarstva, ter kako so te enote razvrščene v sektorje in druge skupine, da se omogoči analiza. Poglavje 3 opisuje vse transakcije v zvezi s proizvodi (blago in storitve) ter neproizvedenimi sredstvi v sistemu. Poglavje 4 opisuje vse transakcije v gospodarstvu, ki razdeljujejo in prerazdeljujejo dohodek in premoženje v gospodarstvu. Poglavje 5 opisuje finančne transakcije v gospodarstvu. Poglavje 6 opisuje možne spremembe vrednosti sredstev zaradi neekonomskih dogodkov ali sprememb cen. Poglavje 7 opisuje bilance stanja ter klasifikacijsko shemo sredstev in obveznosti. Poglavje 8 določa zaporedje računov in izravnalne postavke, povezane z vsakim računom. Poglavje 9 opisuje tabele ponudbe in porabe ter njihovo vlogo pri usklajevanju mer dohodka, proizvodnje in izdatkov gospodarstva. Opisuje tudi input-output tabele, ki se lahko izpeljejo iz tabel ponudbe in porabe. Poglavje 10 opisuje konceptualno podlago za merjenje cen in obsegov, povezanih z nominalnimi vrednostmi iz računov. Poglavje 11 opisuje mere prebivalstva in trga dela, ki se lahko uporabljajo z merami nacionalnih računov v ekonomski analizi. Poglavje 12 na kratko opisuje četrletne nacionalne račune in kako se ti v posameznih elementih razlikujejo od letnih računov.
- 1.04 Poglavje 13 opisuje namene, koncepte in vprašanja izračuna pri pripravi niza regionalnih računov. Poglavje 14 zajema merjenje finančnih storitev, ki jih opravljajo finančni posredniki in so financirane s prejemki neto obresti, ter odraža leta raziskovanj in razvoja držav članic, da bi dobili trdno in med državami članicami usklajeno merilo. Poglavje 15 o pogodbah, najemih in licencah je potrebno za opis področja, ki je v nacionalnih računih vse bolj pomembno. Poglavji 16 in 17 o zavarovanju, socialnem zavarovanju in pokojninah opisujeta način obravnavanja teh dogovorov v nacionalnih računih, saj postajajo s staranjem prebivalstva vprašanja prerazdelitve vedno bolj pomembna. Poglavje 18 zajema račune tujine, ki so v nacionalnih računih ekvivalent sistemom merjenja v obliki plačilnih bilanc. Tudi poglavje 19 o evropskih računih je novo in pokriva vidike nacionalnih računov, kadar se zaradi evropskih institucionalnih in trgovinskih dogovorov pojavijo vprašanja, za katera je potreben usklajen pristop. Poglavje 20 opisuje račune sektorja država – posebej pomembno področje, saj so vprašanja previdnega finančnega poslovanja držav članic še vedno ključnega pomena pri upravljanju ekonomske politike v EU. Poglavje 21 opisuje povezave med poslovnimi računi in nacionalnimi računi – vedno pomembnejše področje, saj so multinacionalna podjetja odgovorna za vedno večji delež bruto domačega proizvoda (BDP) vseh držav. Poglavje 22 opisuje odnos satelitskih računov z glavnimi nacionalnimi računi. Poglavji 23 in 24 služita kot referenca; poglavje 23 določa klasifikacije, ki se uporabljajo za sektorje, dejavnosti in proizvode v ESR 2010, poglavje 24 pa določa celotno zaporedje računov za vsak sektor.
- 1.05 Struktura ESR 2010 je skladna s smernicami nacionalnega računovodstva, ki veljajo po vsem svetu in so določene v sistemu nacionalnih računov 2008 (SNR 2008), razen določenih razlik pri predstavitvi in višji stopnji natančnosti nekaterih konceptov ESR 2010, ki se uporabljajo za specifične namene EU. Te smernice so bile izdelane pod skupno odgovornostjo Združenih narodov (ZN), Mednarodnega denarnega sklada (MDS), Statističnega urada Evropske unije (Eurostat), Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD) ter Svetovne banke. ESR 2010 je osredotočen na razmere in potrebe po podatkih v EU. Podobno kakor SNR 2008

⁽¹⁾ Uredba Sveta (ES) št. 2223/96 z dne 25. junija 1996 o Evropskem sistemu nacionalnih in regionalnih računov v Skupnosti (UL L 310, 30.11.1996, str. 1).

je ESR 2010 usklajen s koncepti in klasifikacijami, ki se uporabljajo v mnogih drugih socialnih in ekonomskih statistikah (na primer statistiki zaposlenosti, predelovalne dejavnosti in zunanje trgovine). ESR 2010 je zato lahko osrednji referenčni okvir za socialne in ekonomske statistike EU in njenih držav članic.

- 1.06 Okvir ESR sestavljata dve glavni skupini tabel:
- (a) računi institucionalnega sektorja;
  - (b) input-output okvir in računi po dejavnostih.
- 1.07 Sektorski računi zagotavljajo sistematičen opis posameznih stopenj ekonomskega procesa za institucionalni sektor: proizvodnje, ustvarjanja dohodka, razdelitve dohodka, prerazdelitve dohodka, porabe dohodka ter finančne in nefinančne akumulacije. Sektorski računi zajemajo tudi bilance stanja za prikaz stanja sredstev, obveznosti in neto vrednosti ob začetku in koncu obračunskega obdobja.
- 1.08 Input-output okvir s tabelami ponudbe in porabe podrobneje določa proizvodni proces (stroškovno strukturo, ustvarjeni dohodek in zaposlenost) ter tokove blaga in storitev (proizvodnjo, uvoz, izvoz, končno potrošnjo, vmesno potrošnjo in investicije po skupinah proizvodov). V tem okviru sta prikazani dve pomembni računovodski enakosti: vsota dohodkov, ustvarjenih v dejavnosti, je enaka dodani vrednosti, ki jo proizvede navedena dejavnost, in za vsak proizvod ali skupino proizvodov je ponudba enaka povpraševanju.
- 1.09 Sistem ESR 2010 vsebuje koncepta prebivalstvo in zaposlenost. Ta koncepta sta pomembna za sektorske račune, račune dejavnosti ter okvir ponudbe in porabe.
- 1.10 ESR 2010 ni omejen na letno nacionalno računovodstvo, temveč velja tudi za četrletne in krajše ali daljše račune. Velja tudi za regionalne račune.
- 1.11 ESR 2010 obstaja poleg SNR 2008 zaradi uporab mer nacionalnih računov v EU. Države članice so odgovorne za zbiranje in predstavljanje lastnih nacionalnih računov za opisovanje gospodarskega položaja v svojih državah. Države članice sestavijo tudi niz računov in ga predložijo Komisiji (Eurostatu) kot del regulativnega programa pošiljanja podatkov za ključne uporabe socialne, ekonomske in davčne politike v Uniji. Te uporabe vključujejo določitev denarnih prispevkov držav članic za proračun EU prek četrtega vira, pomoč regijam EU s programom strukturnih skladov in spremljanje gospodarske uspešnosti držav članic v okviru postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem ter Pakta za stabilnost in rast.
- 1.12 Zato je treba ekonomske statistike, ki se uporabljajo za te namene, sestaviti v skladu z istimi koncepti in pravili, če naj bodo dajatve in prejemki razdeljeni v skladu z merami, sestavljenimi in predstavljenimi na strogo skladen način. ESR 2010 je uredba, ki določa pravila, dogovore, opredelitve in klasifikacije, ki bodo uporabljeni pri pripravi nacionalnih računov v državah članicah, in bodo del programa posredovanja podatkov, kakor je določeno v Prilogi B k tej uredbi.
- 1.13 Glede na zelo velike vsote denarja, povezane s sistemom prispevkov in prejemkov v EU, je bistveno, da se sistem merjenja uporablja skladno v vseh državah članicah. V teh okoliščinah je potrebna previdnost glede ocen, ki jih ni mogoče opazovati neposredno na trgu, in se je treba izogibati uporabi postopkov, temelječih na modelih, za oceno mer v nacionalnih računih.
- 1.14 Koncepti ESR 2010 so v več primerih bolj specifični in natančni kot koncepti SNR 2008, da se zagotovi čim večja skladnost med merami držav članic, izpeljanimi iz nacionalnih računov. Rezultat te prevladujoče zahteve za trdne in skladne ocene je opredelitev osrednjega sklopa nacionalnih računov v EU. Kadar raven skladnosti merjenja po državah članicah ni zadostna, so zadevne ocene običajno vključene v t. i. „neosrednje račune“, ki zajemajo dodatne tabele in satelitske račune.
- 1.15 Primer, za katerega se šteje, da je pri njem v ESR 2010 potrebna previdnost, je področje pokojninskih obveznosti. Za merjenje pokojninskih obveznosti kot pomoč pri gospodarskih analizah obstajajo prepričljivi razlogi, zaradi ključne zahteve v EU za izdelavo računov, ki so skladni v času in prostoru, pa je potrebna previdnost.

Globalizacija

- 1.16 Zaradi vedno bolj globalne narave gospodarske dejavnosti se je povečala mednarodna trgovina v vseh svojih oblikah in postrili so se izzivi za države pri zajemanju domačega gospodarstva v nacionalnih računih. Globalizacija je dinamičen in večdimenzionalen proces, zaradi katerega postajajo nacionalni viri bolj mednarodno mobilni, nacionalna gospodarstva pa vedno bolj medsebojno odvisna. Vidik globalizacije, ki lahko povzroči največ težav nacionalnim računom pri merjenju, je povečan delež mednarodnih transakcij, ki jih izvajajo multinacionalna podjetja, pri katerih potekajo čezmejne transakcije med matičnimi podjetji, hčerinskimi družbami in povezanimi podjetji. Toda obstajajo tudi drugi izzivi; sledi bolj obsežen seznam vprašanj v zvezi s podatki:
1. transferne cene med povezanimi podjetji (vrednotenje uvoza in izvoza);
  2. vse več oplemenitenja v proizvodnem procesu, pri katerem se z blagom trguje preko mednarodnih mej brez menjave lastnika (blago za oplemenitenje), in preprodaje blaga;
  3. mednarodno trgovanje po internetu za podjetja in gospodinjstva;
  4. trgovina in uporaba intelektualne lastnine po svetu;
  5. delavci, ki delajo v tujini in nakazujejo znatne zneske družini na domačem ozemlju (nakazila delavcev, kot del osebnih transferjev);
  6. multinacionalna podjetja, ki svoje posle izvajajo v tujini, da bi povečala produktivnost in zmanjšala skupno davčno obremenitev. S tem lahko nastanejo umetne strukture podjetij, ki ne izražajo nujno gospodarske stvarnosti;
  7. uporaba tujih finančnih posrednikov (enot za posebne namene in drugih oblik) za urejanje financ za globalne dejavnosti;
  8. ponovni izvoz blaga in transport blaga v EU med državami članicami po vstopu v Unijo (navidezni transport);
  9. povečanje prepletanja neposrednih tujih naložb ter potreba po ugotavljanju in določanju tokov neposrednih naložb.
- 1.17 Zaradi vseh teh vedno pogostejših vidikov globalizacije je zajemanje in natančno merjenje čezmejnih tokov za nacionalne statistike vedno težje. Tudi z razumljivim in trdnim sistemom zbiranja in merjenja za vnose v sektorju tujina (in torej tudi v mednarodnih računih, najdenih v plačilni bilanci) bo zaradi globalizacije čedalje večja potreba po ohranjanju kakovosti nacionalnih računov za vsa gospodarstva in skupine gospodarstev.

UPORABNOST ESR 2010**Okvir za analizo in politiko**

- 1.18 Okvir ESR omogoča analizo in vrednotenje:
- (a) strukture celotnega gospodarstva. Primeri tipov uporabljenih mer so:
1. dodana vrednost in zaposlenost po dejavnostih;
  2. dodana vrednost in zaposlenost po regijah;
  3. razdelitev dohodka po sektorjih;
  4. uvoz in izvoz po skupinah proizvodov;
  5. izdatki za končno potrošnjo po funkcionalni tarifni številki in skupini proizvodov;
  6. investicije v osnovna sredstva in stanje osnovnih sredstev po dejavnostih;
  7. sestava stanj in tokov finančnih sredstev po vrstah sredstev in po sektorjih;

(b) posebnih delov ali vidikov gospodarstva. Na primer:

1. bančništvo in finance v nacionalnem gospodarstvu;
2. vloga države in njen finančni položaj;
3. gospodarstvo posamezne regije (v primerjavi s celotnim nacionalnim gospodarstvom);
4. varčevanje v gospodinjstvih in višina dolga;

(c) razvoja gospodarstva v času. Na primer:

1. analiza stopenj rasti BDP;
2. analiza inflacije;
3. analiza sezonskega gibanja izdatkov gospodinjstev na osnovi četrletnih računov;
4. analiza spreminjanja pomembnosti posameznih vrst finančnih instrumentov v času, npr. naraščajoča pomembnost izvedenih finančnih instrumentov;
5. primerjava industrijskih struktur nacionalnega gospodarstva na dolgi rok;

(d) celotnega gospodarstva v zvezi z drugimi gospodarstvi. Na primer:

1. primerjava vlog in velikosti sektorja države v državah članicah EU;
2. analiza medsebojnih odvisnosti gospodarstev EU **ob upoštevanju držav članic in njihovih regij**;
3. analiza sestave in usmerjenosti izvoza EU;
4. primerjava stopenj rasti BDP ali razpoložljivega dohodka na prebivalca med EU in drugimi razvitimi gospodarstvi.

1.19 Za EU in njene države članice imajo podatki iz okvira ESR pomembno vlogo pri oblikovanju in spremljanju socialnih in ekonomskih politik.

Naslednji primeri kažejo uporabe okvira ESR:

- (a) spremljanje in usmerjanje makroekonomskih in monetarnopolitičnih odločitev euroobmočja ter opredeljevanje konvergenčnih meril za ekonomsko in monetarno unijo (EMU) v smislu podatkov nacionalnih računov (npr. stopnje rasti BDP);
- (b) opredelitev meril za postopek v zvezi s čezmernim primanjkljajem: mere javnofinančnega primanjkljaja in javnega dolga;
- (c) dodeljevanje finančne podpore regijam v EU: za alokacijo sredstev regijam se uporabljajo statistični podatki iz regionalnih računov;
- (d) določanje lastnih virov proračuna EU. Ti so odvisni od podatkov nacionalnih računov s teh vidikov:
  1. vsota virov za EU se določi z odstotkom vsote bruto nacionalnih dohodkov (BND) držav članic;
  2. tretji lastni vir EU je lastni vir iz DDV. Prispevki držav članic vanj so v veliki meri določeni s podatki nacionalnih računov, ker se ti uporabljajo za izračun povprečne stopnje DDV;

3. ustrezne velikosti prispevkov držav članic za četrti lastni vir EU temeljijo na njihovih ocenah bruto nacionalnega dohodka. Te ocene so podlaga za večino plačil držav članic.

Značilnosti konceptov ESR 2010

- 1.20 Za zagotavljanje ravnotežja med potrebami po podatkih in možnostmi njihovega zagotavljanja imajo koncepti ESR 2010 več pomembnih značilnosti, in sicer so:
- (a) mednarodno združljivi;
  - (b) usklajeni z drugimi socialnimi in ekonomskimi statističnimi sistemi;
  - (c) skladni;
  - (d) operativni, kar pomeni, da se lahko izmerijo v praksi;
  - (e) različni od večine upravnih konceptov;
  - (f) uveljavljeni in določeni za daljše obdobje;
  - (g) osredotočeni na opisovanje ekonomskega procesa z denarnimi in lahko merljivimi izrazi;
  - (h) uporabni v različnih situacijah in za različne namene.
- 1.21 Koncepti ESR 2010 so mednarodno primerljivi, ker:
- (a) so koncepti v ESR 2010 skladni s koncepti v smernicah nacionalnega računovodstva, ki veljajo po vsem svetu, tj. s SNR 2008;
  - (b) je ESR 2010 za države članice standard za pošiljanje podatkov nacionalnih računov vsem mednarodnim organizacijam;
  - (c) je mednarodna skladnost konceptov ključna za primerjave statistik med različnimi državami.
- 1.22 Koncepti ESR 2010 so usklajeni s koncepti v drugih socialnih in ekonomskih statistikah, ker ESR 2010 uporablja mnogo konceptov in klasifikacij (npr. statistična klasifikacija gospodarskih dejavnosti v Evropski uniji „NACE Rev. 2“⁽¹⁾), ki se uporabljajo tudi v drugih socialnih in ekonomskih statistikah držav članic, npr. v statistikah predelovalnih dejavnosti, zunanje trgovine in zaposlenosti; konceptualne razlike so bile omejene na najnižjo možno raven. Poleg tega so ti koncepti in klasifikacije usklajeni s koncepti ESR 2010 in klasifikacijami Združenih narodov.
- Ta uskladitev s socialno in ekonomsko statistiko pripomore k povezovanju in primerjavi s temi podatki, tako da se lahko zagotovi kakovost podatkov nacionalnih računov. Poleg tega se informacije, ki jih te posebne statistike vsebujejo, lahko bolje povežejo s splošno statistiko o nacionalnem gospodarstvu.
- 1.23 Skupni koncepti, ki se uporabljajo po celotnem okviru nacionalnega računovodstva ter v drugih socialnih in ekonomskih statističnih sistemih, omogočajo izpeljavo usklajenih mer. To denimo omogoča izračun razmerij, kot so:
- (a) produktivnost, kot je dodana vrednost na opravljeno uro (ti podatki zahtevajo skladnost med konceptoma dodane vrednosti in opravljenih ur);
  - (b) nacionalni razpoložljivi dohodek na prebivalca (to razmerje zahteva skladnost med konceptoma nacionalnega razpoložljivega dohodka in mer prebivalstva);
  - (c) investicije v osnovna sredstva kot odstotek stanja osnovnih sredstev (to razmerje zahteva skladnost med opredelitvami teh tokov in stanj);

⁽¹⁾ Uredba (ES) št. 1893/2006 Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 20. decembra 2006 o uvedbi statistične klasifikacije gospodarskih dejavnosti NACE Revizija 2 (UL L 393, 30.12.2006, str. 1).

- (d) javnofinančni primanjkljaj in javni dolg kot odstotek bruto domačega proizvoda (ta podatka zahtevata skladnost med koncepti javnofinančnega primanjkljaja, javnega dolga in bruto domačega proizvoda).

Notranja skladnost konceptov omogoča, da se ocene izračunajo kot razlike, npr. varčevanje se lahko oceni kot razlika med razpoložljivim dohodkom in izdatki za končno potrošnjo.

- 1.24 Koncepti v ESR 2010 se uporabljajo ob upoštevanju zbiranja podatkov in meritev. Operativni značaj se kaže v več pogledih pri navodilih za pripravo računov:

- (a) dejavnosti ali postavke so opisane le, če so dovolj velike. To denimo velja za proizvodnjo blaga v gospodinjstvih za lastne potrebe, kot je na primer tkalstvo in lončarstvo, ki v proizvodnji nista zajeta, ker sta za države EU nepomembna;
- (b) nekaterim konceptom so priložene smernice za ocenjevanje. Na primer za opredeljevanje potrošnje stalnega kapitala se priporoča linearna amortizacija. Za ocenjevanje stanja osnovnih sredstev se uporablja metoda nepretrganega popisovanja, kadar ni neposrednih informacij o stanju osnovnih sredstev. Drug primer je vrednotenje proizvodnje za lastne potrebe: načeloma se vrednoti v osnovnih cenah, po potrebi pa se za vrednotenje v osnovnih cenah lahko naredi približek s seštevkom različnih pripadajočih stroškov;
- (c) sprejeti so bili nekateri dogovori. Na primer vse kolektivne storitve, ki jih zagotavlja država, so klasificirane kot izdatki za končno potrošnjo.

- 1.25 Kljub temu pa podatkov, potrebnih za statistiko nacionalnih računov, morda ne bo enostavno zbrati neposredno, saj se temeljni koncepti običajno razlikujejo od konceptov, na katerih temeljijo upravni viri podatkov. Primeri upravnih virov so poslovni računi, podatki o različnih vrstah davkov (DDV, dohodnina, uvozne dajatve itd.), podatki socialne varnosti in podatki nadzornikov bank in zavarovalnic. Ti upravni podatki so pogosto vhodni podatki za sestavljanje nacionalnih računov. Na splošno jih je treba prilagoditi, da so usklajeni z ESR.

Koncepti v ESR se običajno razlikujejo od upravnih protipostavk, ker:

- (a) se upravni koncepti med državami razlikujejo. Posledično mednarodne skladnosti ni mogoče doseči z uporabo upravnih konceptov;
- (b) upravni koncepti se skozi čas spreminjajo. Posledično časovne primerjave niso mogoče;
- (c) koncepti, na katerih temeljijo upravni viri podatkov, običajno niso skladni med različnimi upravnimi sistemi. Povezovanje in primerjava podatkov, ki sta ključnega pomena za sestavljanje podatkov nacionalnih računov, pa sta mogoča le s skladnim sklopom konceptov;
- (d) upravni koncepti na splošno niso najbolj uporabni za gospodarsko analizo in vrednotenje ekonomske politike.

- 1.26 Kljub temu pa upravni viri podatkov ustrezajo potrebam nacionalnih računov in drugih statistik, ker:

- (a) se koncepti in klasifikacije, ki so bili sprva namenjeni statističnim potrebam, sprejmejo tudi za upravne namene, npr. klasifikacija državnih izdatkov po vrstah;
- (b) upravni viri podatkov izrecno upoštevajo (posamezne) statistične potrebe po podatkih; to velja na primer za sistem Intrastat, ki zagotavlja informacije o dobavah blaga med državami članicami.

- 1.27 Glavni koncepti ESR so preskušeni in določeni za daljše obdobje, ker:

- (a) so bili odobreni kot mednarodni standard za več let;
- (b) se v zaporednih mednarodnih navodilih o nacionalnem računovodstvu spremeni zelo malo temeljnih konceptov.

Ta stalnost konceptov zmanjša potrebo po ponovnem izračunu časovne serije. Še več, zmanjšuje občutljivost konceptov na nacionalne in mednarodne politične pritiske. Zaradi tega se podatki nacionalnih računov lahko uporabljajo kot objektivna zbirka podatkov za ekonomsko politiko in analizo.

- 1.28 Koncepti ESR 2010 so osredotočeni na opisovanje gospodarskega procesa z denarnimi in lahko merljivimi izrazi. Stanja in tokovi, ki niso lahko merljivi v denarnem smislu ali nimajo nedvoumne denarne protipostavke, niso prikazani v ESR.

To načelo se zaradi zahtev po skladnosti in potrebah uporabnikov ne upošteva dosledno. Na primer skladnost zahteva, da je vrednost kolektivnih storitev, ki jih proizvede država, zajeta kot proizvodnja, ker so sredstva za zaposlene ter nakupi vseh vrst blaga in storitev s strani države brez težav merljivi v denarnem izrazu. Še več, opisovanje kolektivnih storitev države v primerjavi s preostalim nacionalnim gospodarstvom za potrebe ekonomske analize in politike prav tako povečuje uporabnost nacionalnih računov kot celote.

- 1.29 Področje uporabe konceptov ESR je mogoče ponazoriti z upoštevanjem nekaj pomembnih mejnih primerov.

V mejah proizvodnje ESR (glej odstavke 3.07 do 3.09) se prikažejo:

- (a) proizvodnja individualnih in kolektivnih storitev države;
- (b) proizvodnja stanovanjskih storitev za lastne potrebe gospodinjstev, ki bivajo v lastnih stanovanjih;
- (c) proizvodnja blaga za lastno končno potrošnjo, npr. kmetijskih proizvodov;
- (d) gradnja za lastne potrebe, vključno z gradnjo za lastne potrebe gospodinjstev;
- (e) proizvodnja storitev plačanega gospodinjanskega osebja;
- (f) gojenje rib v ribogojnicah;
- (g) proizvodnja, ki je zakonsko prepovedana, če so v transakciji vse enote udeležene prostovoljno;
- (h) proizvodnja, kjer dohodki niso v celoti prijavljeni davčnim organom, npr. skrivna proizvodnja tekstila.

- 1.30 Naslednje je zunaj meja proizvodnje in se ne zajame v ESR:

- (a) gospodinske in osebne storitve, ki so proizvedene in potrošene znotraj istega gospodinjstva, npr. čiščenje, priprava hrane ali nega bolnih in starejših;
- (b) prostovoljne storitve, katerih rezultat ni blago, npr. varstvo in čiščenje brez plačila;
- (c) naravno razmnoževanje rib v odprtih morjih.

- 1.31 ESR zajema vso proizvodnjo, ki izhaja iz dejavnosti proizvodnje znotraj meja proizvodnje. Vendar se proizvodnja pomožnih dejavnosti ne prikaže. Vsi inputi, ki jih potroši pomožna dejavnost, se obravnavajo kot inputi v dejavnost, ki jo ta podpira. Če je obrat, ki se ukvarja zgolj s pomožnimi dejavnostmi, statistično merljiv, tako da so ločeni računi za njegovo proizvodnjo na voljo brez težav, ali če je na drugem geografskem območju kot obrati, za katere proizvaja, mora biti zajet kot ločena enota in ga je v nacionalnih in regionalnih računih treba pripisati industrijski klasifikaciji v skladu z njegovo glavno dejavnostjo. Če ustrezni temeljni podatki niso na voljo, se lahko proizvodnja pomožne dejavnosti oceni s seštevanjem stroškov.

- 1.32 Če se dejavnosti štejejo za proizvodnjo in je njihova proizvodnja zajeta, se zajamejo tudi sočasni dohodki, zaposlenost, končna potrošnja itd. Na primer, ker je proizvodnja stanovanjskih storitev za lastne potrebe gospodinjstev, ki bivajo v lastnih stanovanjih, zajeta kot proizvodnja, so zajeti tudi dohodek in izdatki za končno potrošnjo, ki jih proizvodnja za lastne potrebe ustvarja za ta gospodinjstva. Ker v proizvodnji stanovanjskih storitev za lastne potrebe že po definiciji ni inputa dela, ni prikazana nikakršna zaposlenost. S tem je ohranjena skladnost s sistemom statistike dela, kjer ni zajeta zaposlenost za lastništvo stanovanj. Nasprotno velja, kadar dejavnosti niso zajete kot proizvodnja: gospodinske storitve, proizvedene in potrošene znotraj istega gospodinjstva, ne ustvarjajo dohodka in izdatkov za končno potrošnjo in tudi zaposlenosti ni.

- 1.33 ESR določa tudi dogovore glede:
- (a) vrednotenja proizvodnje države;
  - (b) vrednotenja proizvodnje zavarovalnih storitev in posredno merjenih storitev finančnega posredništva;
  - (c) uvrščanja kolektivnih storitev, ki jih je proizvedla država, v izdatke za končno potrošnjo in ne v vmesno potrošnjo.

Klasifikacija po sektorju

- 1.34 Sektorski računi se ustvarijo z dodelitvijo enot sektorjem, kar omogoča predstavitev transakcij in izravnalnih postavk računov po sektorjih. Predstavitev po sektorjih razkriva veliko ključnih mer za namene ekonomske in fiskalne politike. Glavni sektorji so gospodinjstva, država, družbe (finančne in nefinančne), nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva (NPISG), in tujina.

Razlikovanje med tržno in netržno dejavnostjo je pomembno. Subjekt, ki ga nadzira država in je prikazan kot tržna družba, se razvrsti v sektor družb, zunaj sektorja država. Tako ravni primanjkljaja in dolga družbe nista del javnofinančnega primanjkljaja in javnega dolga.

- 1.35 Pomembno je, da se za dodeljevanje subjektov sektorjem določijo jasna in trdna merila.

Javni sektor je sestavljen iz vseh institucionalnih enot, rezidenčnih v gospodarstvu, ki jih nadzira država. Zasebni sektor je sestavljen iz vseh drugih rezidenčnih enot.

V tabeli 1.1 so prikazana merila za razlikovanje med javnim in zasebnim sektorjem ter v javnem sektorju med državnim sektorjem in sektorjem javnih družb, v zasebnem sektorju pa med sektorjem NPISG in sektorjem zasebnih družb.

Tabela 1.1

Merila	Državni nadzor (javni sektor)	Zasebni nadzor (zasebni sektor)
Netržna proizvodnja	Država	NPISG
Tržna proizvodnja	Javne družbe	Zasebne družbe

- 1.36 Nadzor je opredeljen kot sposobnost določanja splošne politike ali programa institucionalne enote. Nadaljnje podrobnosti glede opredelitve nadzora so navedene v odstavkih 2.35 do 2.39.

- 1.37 Za razlikovanje med tržnim in netržnim, torej za uvrstitev enot javnega sektorja v sektor država ali sektor družb, velja naslednje pravilo:

dejavnost se šteje za tržno dejavnost, če se z ustreznim blagom in storitvami trguje pod naslednjimi pogoji:

1. prodajalci delujejo z namenom dolgoročno čim bolj povečati svoj dobiček, in sicer s svobodno prodajo blaga in storitev na trgu vsem, ki so pripravljeni plačati zahtevano ceno;
2. kupci delujejo z namenom, da bi dosegli čim večjo korist glede na svoje omejene vire, in sicer tako, da kupujejo samo proizvode, ki najbolj ustrezajo njihovim potrebam po ponujeni ceni;
3. učinkoviti trgi obstajajo, kjer imajo prodajalci in kupci dostop do trga in informacije o njem. Učinkovit trg lahko deluje, četudi ti pogoji niso v celoti izpolnjeni.

- 1.38 Podrobnosti v konceptualnem okviru ESR omogočajo prožnost: nekateri koncepti v ESR niso izrecno navedeni, vendar jih je mogoče brez težav izpeljati. Primer je ustvarjanje novih sektorjev s preurejanjem podsektorjev, ki so opredeljeni v ESR.

- 1.39 Prožnost obstaja tudi zaradi možnosti uvajanja dodatnih meril, ki niso v nasprotju z logiko sistema. Ta merila omogočajo sestavljanje računov podsektorjev, na primer stopnjo zaposlenosti za proizvodne enote ali višino dohodka za gospodinjstva. Za zaposlenost je mogoče uvesti dodatno razčlenjevanje po stopnji izobrazbe, starosti in spolu.

Satelitski računi

- 1.40 Za nekatere podatkovne potrebe je treba pripraviti ločene satelitske račune.

Na primer:

- (a) matrike družbenih računov (MDR);
- (b) vloga turizma v nacionalnem gospodarstvu;
- (c) analiza stroškov in financiranja zdravstvene oskrbe;
- (d) raziskovanje in razvoj, priznana kot investiciji intelektualne lastnine;
- (e) priznanje človeškega kapitala kot sredstva v nacionalnem gospodarstvu;
- (f) analiza dohodkov in izdatkov gospodinjstev na osnovi mikrokonceptov dohodkov in izdatkov;
- (g) povezanost okolja in gospodarstva;
- (h) proizvodnja znotraj gospodinjstev;
- (i) analiza sprememb blaginje;
- (j) analiza razlik med podatki nacionalnih računov in podatki v poslovnih izkazih ter njihov vpliv na trg vrednostnih papirjev in devizni trg;
- (k) ocenjevanje davčnih dohodkov.

- 1.41 Satelitski računi zadovoljujejo takšne potrebe po podatkih s:

- (a) podrobnejšim prikazovanjem, kjer je to potrebno, in izpuščanjem nepotrebnih podrobnosti;
- (b) povečevanjem področja uporabe računovodskega okvira z dodajanjem nedenarnih informacij, npr. o onesnaženosti in okoljskih sredstvih;
- (c) spreminjanjem nekaterih osnovnih konceptov, npr. z razširitvijo koncepta investicij na podlagi vključitve izdatkov za izobraževanje.

- 1.42 Matrika družbenih računov (MDR) je matrični prikaz, ki osvetljuje povezave med tabelami ponudbe in porabe ter sektorskimi računi. MDR zagotavlja dodatne informacije o ravni in sestavi zaposlenosti, in sicer z razčlenitvijo sredstev za zaposlene po vrstah zaposlenih oseb. Ta razčlenitev velja za porabo dela po dejavnostih, kakor prikazujejo tabele porabe, pa tudi za ponudbo dela po socialno-ekonomskih podskupinah, kakor prikazuje račun alokacije primarnega dohodka za podsektorje sektorja gospodinjstev. Na ta način so viri in poraba različnih kategorij dela prikazani sistematično.

- 1.43 V satelitskih računih se ohranijo vsi osnovni koncepti in klasifikacije centralnega okvira ESR 2010. Spremembe konceptov se uvedejo samo, kadar je to namen satelitskega računa. V teh primerih satelitski račun vsebuje tudi tabelo, ki prikazuje povezavo med glavnimi agregati v satelitskem računu in tistimi v centralnem okviru. S tem je ohranjena referenčna vloga centralnega okvira, hkrati pa se obravnavajo bolj specifične potrebe.

- 1.44 Na splošno centralni okvir ne zajema mer stanj in tokov, ki niso lahko merljivi v denarnem izrazu (ali nimajo nedvoumne denarne protipostavke). Za analizo tovrstnih stanj in tokov zaradi njihove narave običajno povsem zadostuje statistična obdelava v nedenarnem izrazu, npr.:
- (a) proizvodnja znotraj gospodinjstev se lahko opiše v urah, alociranih alternativnim porabam;
  - (b) izobraževanje se lahko opiše z vrsto izobrazbe, s številom učencev, povprečnim številom let do pridobitve diplome itd.;
  - (c) učinki onesnaževanja so lahko prikazani s spremembami števila še živečih vrst, zdravjem dreves v gozdovih, nakopičenostjo odpadkov, koncentracijo ogljikovega monoksida, sevanjem itd.
- 1.45 Satelitski računi omogočajo povezavo takšnih statistik v nedenarnih enotah s centralnim okvirom nacionalnih računov. Uporaba klasifikacij, uporabljenih v centralnem okviru za to nedenarno statistiko, npr. klasifikacije po vrsti gospodinjstva ali klasifikacije po dejavnosti, omogoča vzpostavitev takšne povezave. Na ta način se izdelata skladden razširjen okvir. Ta okvir lahko služi kot podatkovna zbirka za analizo in ovrednotenje vzajemnega delovanja med spremenljivkami centralnega okvira in spremenljivkami razširjenega dela.
- 1.46 Centralni okvir in njegovi temeljni agregati ne opisujejo sprememb blaginje. Izdelajo se lahko razširjeni računi, ki vsebujejo tudi pripisane denarne vrednosti na primer:
- (a) gospodinskih in osebnih storitev, ki se proizvedejo in potrošijo znotraj istega gospodinjstva;
  - (b) sprememb v prostem času;
  - (c) prednosti in slabosti urbanega življenja;
  - (d) neenakosti razdelitve dohodka med ljudmi.
- 1.47 Razširjeni računi lahko tudi prerazvrstijo končne izdatke za obžalovanja vredne potrebe (npr. za obrambo) v vmesno potrošnjo, kar ne prispeva k blaginji. Podobno se v vmesno potrošnjo, tj. kot zmanjšanje (absolutne) blaginje, lahko uvrsti škoda, ki jo povzročijo poplave in druge naravne nesreče. Na ta način je možno oblikovati zelo grobe in zelo nepopolne kazalce sprememb blaginje. Vendar ima blaginja mnogo razsežnosti, med katerimi je večino težko ovrednotiti v denarju. Zato je boljši način njenega merjenja razsežnosti prilagojena uporaba posebnih kazalcev in enot merjenja. Takšni kazalci so lahko na primer umrljivost dojenčkov, pričakovana življenjska doba, pismenost odraslih in nacionalni dohodek na prebivalca. Te kazalce je mogoče vključiti v satelitski račun.
- 1.48 Za doseg skladnega, mednarodno združljivega okvira, se upravni koncepti v ESR ne uporabljajo. Vendar pa so lahko podatki, pridobljeni na osnovi upravnih konceptov, zelo uporabni za razne nacionalne namene. Za ocenjevanje davčnih prihodkov je na primer potrebna statistika obdavčljivih dohodkov. Te statistike se lahko zagotovijo z nekaterimi spremembami statistike nacionalnih računov.
- 1.49 Podoben pristop je mogoč pri konceptih, ki se uporabljajo pri nacionalni ekonomski politiki, npr.:
- (a) konceptu inflacije, ki se uporablja za povečevanje pokojnin, podpore za brezposelne ali sredstev za zaposlene državnih uradnikov;
  - (b) konceptih davkov, socialnih prispevkov, države in kolektivnega sektorja, ki se uporabljajo v razpravah o optimalni velikosti kolektivnega sektorja;
  - (c) konceptu „strateških“ sektorjev/dejavnosti, ki se uporablja v nacionalni ekonomski politiki ali gospodarski politiki EU;
  - (d) konceptu „poslovnih investicij“, ki se uporablja v nacionalni ekonomski politiki;
  - (e) tabeli s popolnim zajetjem pokojnin.

Za izpolnjevanje takih potreb po podatkih se lahko uporabljajo satelitski računi ali dodatne tabele.

ESR 2010 in SNR 2008

1.50 ESR 2010 temelji na konceptih SNR 2008, ki zagotavlja smernice za nacionalno računovodstvo vsem državam sveta. Kljub temu pa med ESR 2010 in SNR 2008 obstajajo nekatere razlike:

(a) razlike v prikazovanju:

1. v ESR 2010 so ločena poglavja o transakcijah s proizvodi, razdelitvenih transakcijah in finančnih transakcijah. V nasprotju s tem so v SNR 2008 te transakcije razložene v poglavjih, ki so urejena po računih, npr. poglavja o računu proizvodnje, računu primarne razdelitve dohodka, računu kapitala in računu tujine;
2. ESR 2010 opisuje koncept tako, da ga opredeli in navede, kaj je zajeto in kaj ni. SNR 2008 koncepte navadno opisuje bolj na splošno in pojasnjuje tudi razloge za sprejete dogovore;

(b) koncepti ESR 2010 so v več primerih bolj jasni in natančnejši kakor tisti v SNR 2008:

1. SNR 2008 ne vsebuje posebnih meril glede razlikovanja med kategorizacijo proizvodnje na tržno, netržno in za lastno končno porabo. ESR je zato uvedel podrobnejše smernice za zagotavljanje usklajenega pristopa;
2. ESR 2010 predpostavlja, da več vrst gospodinjske proizvodnje blaga, kot sta tkanje blaga in izdelava pohištva, v državah članicah ni pomembnih in jih zato ni treba zajemati;
3. ESR 2010 se sklicuje na institucionalne dogovore v EU, kot so sistem Intrastat za evidentiranje tokov blaga znotraj EU in prispevki držav članic Evropski uniji;
4. ESR 2010 vsebuje posebne klasifikacije za EU, npr. statistično klasifikacijo proizvodov po dejavnosti (CPA) ⁽¹⁾ za proizvode in NACE Rev. 2 za dejavnosti (obe sta usklajeni z ustreznimi klasifikacijami ZN);
5. ESR 2010 vsebuje dodatno klasifikacijo za vse zunanje transakcije: razdeljene so na tiste med rezidenti EU in tiste z rezidenti zunaj EU;
6. ESR 2010 vsebuje prerazporeditev podsektorjev SNR 2008 za sektor finančnih družb z namenom izpolnjevanja potreb Evropske monetarne unije. ESR 2010 je lahko bolj jasn kot SNR 2008, ker ESR 2010 velja v glavnem za države članice. Za potrebe Unije po podatkih pa mora biti tudi jasnejši.

ESR 2010 in ESR 95

1.51 ESR 2010 se od ESR 95 razlikuje po obsegu in konceptih. Večina razlik ustreza razlikam med SNR 1993 in SNR 2008. Večje razlike so:

- (a) priznavanje raziskovanja in razvoja kot investicij, ki ustvarjajo sredstva intelektualne lastnine. Ta sprememba se zajame v satelitskem računu in se vključi v osrednje račune, ko bodo mere držav članic dovolj trdne in usklajene;
- (b) izdatki za sisteme vojaškega orožja, ki izpolnjujejo splošno opredelitev za sredstvo, so razvrščeni kot investicije v osnovna sredstva, namesto kot vmesni izdatki;
- (c) za tržno proizvodnjo je uveden analitični koncept kapitalskih storitev, zato se lahko uvede dodatna tabela, ki jih prikazuje kot sestavni del dodane vrednosti;
- (d) meja finančnih sredstev se je razširila tako, da širše pokriva pogodbe o izvedenih finančnih instrumentih;

⁽¹⁾ Uredba (ES) št. 451/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2008 o novi statistični klasifikaciji proizvodov po dejavnosti (CPA) (UL L 145, 4.6.2008, str. 65).

- (e) nova pravila za zajemanje pokojninskih pravic. V račune je uvedena dodatna tabela, ki omogoča zajemanje ocen vseh pravic iz socialnega zavarovanja, s skladi ali brez skladov. V tej tabeli so na voljo vse informacije, potrebne za izčrpno analizo, prikazuje pa pravice in povezane tokove za vse zasebne in javne pokojninske sheme, s skladi ali brez skladov, vključno s pokojninskimi shemami socialne varnosti;
  - (f) uporaba pravil glede menjave lastništva blaga je postala univerzalna, zaradi česar prihaja do sprememb pri zajemanju preprodaje blaga in blaga, ki se pošlje na oplemenitenje v tujino ali se oplemeniti v domačem gospodarstvu. To pomeni, da se blago, ki se pošlje na oplemenitenje v tujino, zajame na neto osnovi v nasprotju z bruto osnovo v SNR 1993 in ESR 95. Ta sprememba ima pomembne posledice za zajemanje teh dejavnosti v okviru ponudbe in porabe;
  - (g) več navodil je namenjenih finančnim družbam na splošno in zlasti enotam za posebne namene (EPN). Obravnavanje državno nadziranih enot za posebne namene v tujini se je spremenilo in tako zagotovilo, da so obveznosti, ki so jih sprejele enote za posebne namene, prikazane v računih države;
  - (h) pojasnjeno je obravnavanje super dividend, ki jih plačujejo javne družbe, tj. – obravnavajo se kot izredna plačila in odtegljaji lastniškega kapitala;
  - (i) določena so bila načela obravnave javno-zasebnih partnerstev in razširjena obravnavna agencij za prestrukturiranje;
  - (j) pojasnjene so bile transakcije med državo in javnimi družbami ter z instrumenti listinjenja zaradi izboljšanja zajemanja postavk, ki bi lahko znatno vplivale na javni dolg;
  - (k) pojasnjena je bila obravnavna jamstev za posojila in uvedena nova za standardizirana posojilna jamstva, kot so jamstva za izvozna posojila in študentska posojila. V skladu z novo obravnavo je, da se finančna sredstva in obveznost do obsega morebitne unovčitve jamstva priznajo v računih.
- 1.52 Razlike v ESR 2010 v primerjavi z ESR 95 niso omejene na spremembe konceptov. Obstajajo velike razlike na področju uporabe z novimi poglavji o satelitskih računih, računih države in računih tujine. Obstajajo tudi pomembne razširitve poglavij o četrletnih in regionalnih računih.

OSNOVNA NAČELA ESR 2010 KOT SISTEM

1.53 Glavne lastnosti sistema so:

- (a) statistične enote in njihovo združevanje;
- (b) tokovi in stanja;
- (c) sistem računov in agregati;
- (d) input-output okvir.

Statistične enote in njihovo združevanje

- 1.54 Sistem ESR 2010 uporablja dve vrsti enot in dva ustrezna načina razčlenjevanja gospodarstva, ki sta zelo različna in se uporabljata za različne analitične namene.
- 1.55 Prvi namen, tj. opis dohodka, izdatkov in finančnih tokov ter bilanc stanja, je izpolnjen z združevanjem institucionalnih enot v sektorje na podlagi njihovih glavnih funkcij, obnašanja in ciljev.
- 1.56 Drugi namen, tj. opis proizvodnega procesa in input-output analize, je izpolnjen z združevanjem lokalnih enot enovrstne dejavnosti (lokalne EED) v dejavnosti na osnovi njihove vrste dejavnosti. Dejavnost opredeljujejo input proizvodov, proizvodni proces in output proizvodov.

Institucionalne enote in sektorji

1.57 Institucionalne enote so ekonomski subjekti, ki lahko imajo v lasti blago in sredstva, prevzemajo obveznosti ter sodelujejo v gospodarskih dejavnostih in transakcijah z drugimi enotami v lastnem imenu. Za namene sistema ESR 2010 so institucionalne enote združene v pet domačih institucionalnih sektorjev, ki se med seboj izključujejo:

- (a) nefinančne družbe;
- (b) finančne družbe;
- (c) država;
- (d) gospodinjstva;
- (e) nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva.

Vseh pet sektorjev skupaj sestavlja celotno domače gospodarstvo. Vsak sektor se deli tudi na podsektorje. Sistem ESR 2010 omogoča izdelavo celotnega sklopa računov tokov in bilanc stanja za vsak sektor in podsektor ter za celotno gospodarstvo. Nerezidenčne enote se lahko povezujejo s temi petimi domačimi sektorji in povezovanja so prikazana med petimi domačimi sektorji in šestim institucionalnim sektorjem: sektorjem tujine.

Lokalne enote enovrstne dejavnosti in dejavnosti

1.58 Če institucionalne enote izvajajo več kot eno dejavnost, jih je treba razdeliti glede na vrsto dejavnosti. Lokalne EED omogočajo to predstavitev.

Lokalna EED združuje vse dele institucionalne enote v vlogi proizvajalca, ki so na istem prostoru ali na bližnjih prostorih in prispevajo k opravljanju dejavnosti na ravni razreda (štirimestna raven) klasifikacije NACE Rev. 2.

1.59 Lokalne EED so registrirane za vsako stransko dejavnost; če pa računovodske listine, potrebne za ločen opis teh dejavnosti, niso na voljo, bo lokalna EED združila več stranskih dejavnosti. Skupina vseh lokalnih EED, ki se ukvarjajo z isto ali podobno enovrstno dejavnostjo, je dejavnost.

Institucionalna enota zajema eno ali več lokalnih EED; lokalna EED pripada samo eni institucionalni enoti.

1.60 Za analizo proizvodnega procesa se uporablja analitična proizvodna enota. Ta enota se opazuje samo, če lokalna EED proizvaja eno vrsto proizvoda brez stranskih dejavnosti. Ta enota je znana kot enota homogene proizvodnje. Skupine teh enot tvorijo homogene panoge.

Rezidenčne in nerezidenčne enote; celotno gospodarstvo in tujina

1.61 Celotno gospodarstvo je opredeljeno z rezidenčnimi enotami. Enota je rezidenčna enota države, kadar ima središče prevladujočega ekonomskega interesa na ekonomskem ozemlju te države, – tj. kadar na tem ozemlju daljše obdobje (eno leto ali več) opravlja ekonomske dejavnosti. Institucionalni sektorji iz odstavka 1.57 so skupine rezidenčnih institucionalnih enot.

1.62 Rezidenčne enote opravljajo transakcije z nerezidenčnimi enotami (tj. z enotami, ki so rezidenti drugih gospodarstev). Te transakcije so zunanje transakcije gospodarstva in so združene v računu tujine. Tujina ima torej podobno vlogo kakor institucionalni sektorji, čeprav so nerezidenčne enote zajete le toliko, kolikor so udeležene v transakcijah z rezidenčnimi institucionalnimi enotami.

1.63 Namišljene rezidenčne enote, ki se v sistemu ESR 2010 obravnavajo kot institucionalne enote, so opredeljene kot:

- (a) tisti deli nerezidenčnih enot, ki imajo središče prevladujočega ekonomskega interesa (ki običajno opravljajo gospodarske transakcije eno leto ali več) na ekonomskem ozemlju države;
- (b) nerezidenčne enote v vlogi lastnikov zemljišč ali zgradb na ekonomskem ozemlju države, vendar le glede transakcij, ki zadevajo ta zemljišča ali zgradbe.

Tokovi in stanja

- 1.64 Prikazani sta dve osnovni vrsti informacij: tokovi in stanja.

Tokovi se nanašajo na dejanja in učinke dogodkov, ki se zgodijo v določenem časovnem obdobju, stanja pa na postavke v določenem trenutku.

Tokovi

- 1.65 Tokovi odražajo ustvarjanje, preoblikovanje, zamenjavo, prenos ali prenehanje ekonomske vrednosti. Zajemajo spremembe vrednosti sredstev ali obveznosti institucionalne enote. Gospodarski tokovi so dveh vrst: transakcije in druge spremembe sredstev.

Transakcije se pojavljajo v vseh računih in tabelah, v katerih se pojavljajo tokovi, razen v računu drugih sprememb obsega sredstev in računu revalorizacije. Druge spremembe sredstev so prikazane samo v teh dveh računih.

Osnovne transakcije in drugi tokovi so združeni v razmeroma majhno število vrst glede na njihovo naravo.

Transakcije

- 1.66 Transakcija je gospodarski tok, ki je vzajemno delovanje med institucionalnimi enotami na osnovi medsebojnega dogovora ali dejanje znotraj institucionalne enote, ki ga je koristno obravnavati kot transakcijo, ker enota deluje v dveh različnih vlogah. Transakcije se delijo v štiri glavne skupine:

- (a) transakcije s proizvodi: opisujejo izvor (domača proizvodnja ali uvoz) in porabo (vmesna potrošnja, končna potrošnja, investicije – ki vključujejo potrošnje stalnega kapitala – ali izvoz) proizvodov;
- (b) razdelitvene transakcije: opisujejo, kako se dodana vrednost, ustvarjena s proizvodnjo, razdeljuje med delo, kapital in državo, ter prerazdelitev dohodka in premoženja (davki na dohodek in premoženje ter drugi transferji);
- (c) finančne transakcije: opisujejo neto pridobitve finančnih sredstev in neto prevzeme obveznosti za vsako vrsto finančnega instrumenta. Takšne transakcije se pojavljajo kot protipostavke nefinančnim transakcijam in kot transakcije, ki vključujejo samo finančne instrumente;
- (d) transakcije, ki niso vključene v zgornje tri skupine: pridobitve minus odtujitve neproizvedenih nefinančnih sredstev.

Lastnosti transakcij

Transakcije med enotami in transakcije znotraj enot

- 1.67 Transakcije so večinoma vzajemno delovanje med dvema ali več institucionalnimi enotami. Vseeno pa sistem ESR 2010 kot transakcije zajema tudi nekatera dejanja znotraj institucionalnih enot. Namen zajemanja transakcij znotraj enote je dati z analitičnega vidika bolj koristno sliko proizvodnje, končnih porab in stroškov.
- 1.68 Potrošnja stalnega kapitala, ki jo sistem ESR 2010 zajame kot strošek, je transakcija znotraj enote. Druge transakcije znotraj enote so večinoma transakcije s proizvodi, do katerih običajno pride, kadar se institucionalne enote, ki delujejo hkrati kot proizvajalci in končni potrošniki, odločijo potrošiti del lastne proizvodnje. Taki primeri so pogosti pri gospodinjstvih in državi.
- 1.69 Zajame se celotna lastna proizvodnja, ki je porabljena za končno porabo znotraj iste institucionalne enote. Lastna proizvodnja, porabljena za vmesno potrošnje znotraj iste institucionalne enote, se zajame le, kadar se proizvodnja in vmesna potrošnja zgodita v različnih lokalnih EED znotraj iste institucionalne enote. Proizvodnja, ki je proizvedena in porabljena kot vmesna potrošnja znotraj iste lokalne EED, se ne zajame.

Denarne in nedarne transakcije

- 1.70 Transakcije so denarne transakcije, če udeležene enote plačujejo ali prejemajo plačila ali prevzemajo obveznosti ali prejemajo sredstva, izražena v denarnih enotah.

Transakcije, pri katerih ne gre za izmenjavo gotovine, sredstev ali obveznosti, izraženih v denarnih enotah, se štejejo za nedenarne transakcije. Transakcije znotraj enote so nedenarne transakcije. Nedenarne transakcije, ki vključujejo več kot eno institucionalno enoto, se pojavljajo pri transakcijah proizvodov (blagovna menjava), razdelitvenih transakcijah (plačilo v naravi, prenos v naravi itd.) in drugih transakcijah (menjava neproizvedenih nefinančnih sredstev). Sistem ESR 2010 prikaže vse transakcije v denarnem izrazu. Vrednosti, ki se prikažejo za nedenarne transakcije, je zato treba meriti posredno ali jih kako drugače oceniti.

Transakcije s protipostavkami ali brez njih

- 1.71 Transakcije, v katerih je vključena več kot ena enota, so dveh vrst. Lahko so „nekaj za nekaj“, tj. vračljive transakcije, ali „nekaj za nič“, tj. nevračljive transakcije. Vračljive transakcije so izmenjave med institucionalnimi enotami, tj. zagotavljanje blaga, storitev ali sredstev v zameno za protipostavko, npr. denar. Nevračljive transakcije so plačila ene institucionalne enote drugi institucionalni enoti v denarju ali naravi brez protipostavke. Vračljive transakcije se pojavljajo v vseh štirih skupinah transakcij, nevračljive transakcije pa so v glavnem razdelitvene transakcije, na primer davki, prejemki socialnega varstva ali darila. Te nevračljive transakcije se imenujejo transferji.

Preurejene transakcije

- 1.72 Transakcije se prikazujejo na enak način, kakor se pojavljajo v udeleženih institucionalnih enotah. Vendar pa se nekatere transakcije za bolj jasen prikaz temeljnih ekonomskih razmerij preuredijo. Transakcije se lahko preurejajo na tri načine: s preusmeritvijo, z razcepitvijo in prepoznavo glavnega udeleženca v transakciji.

Preusmeritev

- 1.73 Transakcija, ki se s stališča vključenih enot izvaja neposredno med enotama A in C, se lahko v računih prikaže kot izvedena posredno s tretjo enoto B. Torej se ena transakcija med A in C prikaže kot dve transakciji: ena transakcija med A in B ter ena transakcija med B in C. V tem primeru je transakcija preusmerjena.
- 1.74 Primer preusmeritve je način, na katerega so v računih prikazani socialni prispevki delodajalcev, ki jih delodajalci plačajo neposredno skladom socialnega zavarovanja. Sistem taka plačila zajame z dvema transakcijama: delodajalci plačajo socialne prispevke delodajalcev svojim zaposlenim, zaposleni pa iste prispevke plačajo skladom socialnega zavarovanja. Kot pri vseh preusmeritvah je namen izraziti gospodarsko vsebino transakcije, v tem primeru prikazati socialne prispevke delodajalcev kot prispevke, plačane v korist zaposlenih.
- 1.75 Druga vrsta preusmeritve je, da se transakcije prikažejo kot transakcije med dvema ali več institucionalnimi enotami, čeprav z vidika udeležencev transakcije sploh ni. Primer je obravnava dohodkov od lastnine, zasluženih z nekaterimi zavarovalnimi skladi, ki jih zadržijo zavarovalnice. Sistem take dohodke od lastnine prikaže, kot da jih zavarovalnice izplačajo zavarovancem, ti pa jih potem v enakih zneskih plačajo zavarovalnicam nazaj v obliki premijskih dodatkov.

Razcepitev

- 1.76 Kadar se transakcija, ki se pri udeležencih pojavlja kot ena sama transakcija, prikaže z dvema ali več različno klasificiranimi transakcijami, je transakcija razcepljena. Razcepitev ne pomeni vključitve dodatnih enot v transakcije.
- 1.77 Tipična razcepljena transakcija je plačilo premij neživljenjskega zavarovanja. Čeprav zavarovanci in zavarovatelji ta plačila obravnavajo kot eno transakcijo, jih sistem ESR 2010 razdeli v dve popolnoma različni transakciji: plačila v zameno za storitev neživljenjskega zavarovanja in neto premije neživljenjskega zavarovanja. Prikaz prodaje proizvoda kot prodaje proizvoda in prodaje trgovske marže je še en primer razcepitve.

Prepoznavo glavnega udeleženca v transakciji

- 1.78 Kadar enota izvaja transakcijo v imenu druge enote (glavni udeleženec) in se financira s to enoto, se transakcija prikaže izključno v računih glavnega udeleženca. Praviloma se to načelo ne sme obiti, tako da se na primer z uporabo predpostavk poskuša dodeliti davke ali subvencije končnim plačnikom ali končnim upravičencem.

Primer je pobiranje davkov ene enote države v imenu druge. Davek se pripiše enoti države, ki je pooblaščenca za naložitev davka (bodisi kot naročnik bodisi prek pooblaščenega organa naročnika) in ima pravico do končne odločitve o določitvi in spremembi davčne stopnje.

Mejni primeri

- 1.79 Opredelitev transakcije določa, da sodelovanje med institucionalnimi enotami poteka na osnovi medsebojnega dogovora. Izvedba transakcije na osnovi medsebojnega dogovora pomeni predhodno poznavanje in strinjanje institucionalnih enot. Davki, kazni in penali se plačujejo na podlagi medsebojnega dogovora, saj je plačnik državljan, zavezan zakonodaji države. Vendar pa zaseg sredstev brez nadomestila ni transakcija, četudi je naložen z zakonom.

Nezakonita gospodarska dejanja se štejejo za transakcije, če so dejanja vseh udeleženih enot dogovorjena. Tako so nakupi, prodaje ali menjave prepovedanih mamil ali ukradenega premoženja transakcije, tatvina pa ne.

Druge spremembe sredstev

- 1.80 Druge spremembe sredstev zajemajo spremembe, ki niso rezultat transakcij. Te so lahko:

- (a) druge spremembe obsega sredstev in obveznosti ali
- (b) dobički in izgube iz lastnine.

Druge spremembe obsega sredstev in obveznosti

- 1.81 Druge spremembe obsega sredstev in spremembe obveznosti so razdeljene na tri glavne kategorije:

- (a) običajni nastanki in izginotja sredstev, ki niso posledice transakcij;
- (b) spremembe sredstev in obveznosti zaradi izjemnih, nepričakovanih dogodkov, ki niso ekonomske narave;
- (c) spremembe v klasifikaciji in strukturi.

- 1.82 Primeri sprememb znotraj kategorije iz točke (a) odstavka 1.81 so odkritja in izčrpanja podzemnih sredstev ter naravna rast negojenih bioloških virov. Primeri sprememb v kategoriji iz točke (b) odstavka 1.81 so izgube sredstev zaradi naravnih nesreč, vojn ali hujših kriminalnih dejanj. V kategorijo (b) spadata tudi enostranski odpis dolgov in zaseg sredstev brez nadomestila. Primer spremembe v kategoriji iz točke (c) odstavka 1.81 je preklasifikacija institucionalne enote iz enega sektorja v drugega.

Dobički in izgube iz lastnine

- 1.83 Dobički in izgube iz lastnine se pojavijo, kadar obstajajo spremembe cen sredstev. Pojavljajo se pri vseh vrstah finančnih in nefinančnih sredstev ter obveznosti. Lastnikom sredstev in obveznosti nastanejo dobički in izgube iz lastnine zgolj zaradi posedovanja sredstev ali obveznosti v določenem obdobju, ne da bi jih na kakršen koli način preoblikovali.
- 1.84 Dobički in izgube iz lastnine, ki se merijo na osnovi tekočih tržnih cen, se imenujejo nominalni dobički in izgube iz lastnine. Razčlenijo se lahko na nevtralne dobičke in izgube iz lastnine, ki odražajo spremembe splošne ravni cen, ter realne dobičke in izgube iz lastnine, ki odražajo spremembe cen sredstev zunaj splošne spremembe cen.

Stanja

- 1.85 Stanja so imetja sredstev in obveznosti v določenem trenutku. Zajemajo se na začetku in koncu vsakega obračunskega obdobja. Računi, ki kažejo stanja, se imenujejo bilance stanja.
- 1.86 Stanja se zajemajo tudi za prebivalstvo in zaposlenost. Vendar pa se ta stanja zajemajo kot srednje vrednosti obračunskega obdobja. Stanja se zajemajo za vsa sredstva znotraj meja sistema; tj. za finančna sredstva in obveznosti ter za nefinančna proizvedena in neproizvedena sredstva. Vendar pa se zajetje omejuje na tista sredstva, ki se uporabljajo v gospodarski dejavnosti in pri katerih lahko nastanejo lastniške pravice.
- 1.87 Stanja se torej ne prikazujejo za sredstva, kot so človeški kapital in naravni viri, ki niso nikogaršnja last.

Znotraj svojih mej je sistem ESR 2010 izčrpen tako glede tokov kot tudi glede stanj. To pomeni, da se lahko vse spremembe stanj popolnoma pojasnijo z zajetimi tokovi.

Sistem računov in agregati

Računovodska pravila

- 1.88 Račun prikazuje spremembe vrednosti, ki nastanejo v enoti ali sektorju glede na naravo gospodarskih tokov, prikazanih v računu. Gre za tabelo z dvema stolpcema. Tekoči računi so tisti, ki kažejo proizvodnjo, ustvarjanje in alokacijo dohodka, razdelitev ter prerazdelitev dohodka ter njegovo porabo. Računi akumulacije so računi kapitala in finančni računi ter računi drugih sprememb obsega.

Terminologija za obe strani računov

- 1.89 Sistem ESR 2010 prikazuje „vire“ na desni strani tekočih računov; tu se pojavljajo transakcije, ki povečujejo ekonomsko vrednost enote ali sektorja. Leva stran računov kaže „porabe“ – transakcije, ki zmanjšujejo ekonomsko vrednost. Desna stran računov akumulacije prikazuje „spremembe obveznosti in neto vrednosti“, leva pa „spremembe sredstev“. Bilance stanja so prikazane z „obveznostmi in neto vrednostjo“ (razlika med sredstvi in obveznostmi) na desni strani ter s „sredstvi“ na levi. Primerjava dveh zaporednih bilanc stanja kaže spremembe obveznosti in neto vrednosti ter spremembe sredstev.
- 1.90 V ESR razlikujemo med pravnim in ekonomskim lastništvom. Merilo za zajemanje transferja blaga iz ene enote v drugo je prehod ekonomskega lastništva iz ene enote v drugo. Pravni lastnik je enota, ki ima zakonsko pravico do ugodnosti lastništva. Kljub temu pa lahko pravni lastnik podpiše pogodbo z drugo enoto, da ta sprejme tveganja in koristi uporabe blaga, ki se izdeluje, v zameno za dogovorjeno plačilo. Narava sporazuma je finančni najem, medtem ko plačila odražajo samo ponudnikovo dajanje sredstev na razpolago posojilojemalcu. Na primer, če je banka pravni lastnik letala in se z letalsko družbo odloči za dogovor finančnega najema za upravljanje letala, je, kar zadeva transakcije v računih, lastnik letala letalska družba. Istočasno ob prikazu nakupa letala s strani letalske družbe banka letalski družbi pripiše posojilo, ki odraža dolgovane zneske za uporabo letala za vnaprej.

Dvojno knjiženje / četverno knjiženje

- 1.91 Nacionalno računovodstvo za enoto ali sektor temelji na načelu dvojnega knjiženja. Vsaka transakcija se zajame dvakrat, enkrat kot vir (ali kot sprememba obveznosti) in enkrat kot poraba (ali kot sprememba sredstev). Vsota transakcij, ki se zajamejo kot viri ali spremembe obveznosti, in vsota transakcij, ki se zajamejo kot porabe ali spremembe sredstev, morata biti enaki; s tem se lahko preverja skladnost računov.
- 1.92 Nacionalni računi – z vsemi enotami in vsemi sektorji – temeljijo na načelu četvernega knjiženja, ker sta v večini transakcij udeleženi dve institucionalni enoti. Oba udeležena nosilca transakcij vsako transakcijo zajameta dvakrat. Na primer socialni prejemki v denarju, ki jih enota države plača gospodinjstvu, so v računih države prikazani kot poraba v postavki transferji ter kot negativna pridobitev sredstev v postavki gotovina in vloge, v računih sektorja gospodinjstev pa so prikazani kot vir v postavki transferji ter kot pridobitev sredstev v postavki gotovina in vloge.
- 1.93 Transakcije znotraj ene enote (npr. potrošnja proizvodnje v enoti, ki jo je proizvedla) zahtevajo le dve vknjižbi, katerih vrednosti je treba oceniti.

Vrednotenje

- 1.94 Razen nekaterih spremenljivk, ki zadevajo prebivalstvo in delo, sistem ESR 2010 vse tokove in stanja prikazuje v denarnem izrazu. Tokovi in stanja se merijo glede na njihovo menjalno vrednost, tj. vrednost, po kateri se dejansko zamenjujejo ali bi se lahko zamenjevali za denar. Tržne cene so torej referenca ESR za vrednotenje.
- 1.95 V primeru denarnih transakcij, imetij v denarju in obveznosti so zahtevane vrednosti neposredno razpoložljive. V večini drugih primerov je najboljša metoda vrednotenja sklicevanje na tržne cene za podobno blago, storitve ali sredstva. Ta metoda se uporablja npr. za blagovno menjavo in za stanovanjske storitve za lastne potrebe. Kadar tržne cene za podobne proizvode niso na voljo, na primer v primeru netržnih storitev, ki jih proizvaja država, se vrednotenje opravi s seštevanjem proizvodnih stroškov. Če ni tržne cene, na katero bi se bilo mogoče sklicevati, stroški pa niso na voljo, se tokovi in stanja lahko vrednotijo po diskontirani sedanji vrednosti pričakovanih prihodnjih donosov. Ta zadnja metoda se lahko uporabi samo kot izhod v sili.
- 1.96 Stanja se vrednotijo v tekočih cenah, ki so veljale na dan, na katerega se bilanca stanja nanaša, in ne na dan proizvodnje ali pridobitve blaga ali sredstev, ki tvorijo stanje. Stanja je treba vrednotiti po ocenjenih odpisanih tekočih vrednostih pridobitve ali po proizvodnih stroških.

Posebna vrednotenja proizvodov

- 1.97 Zaradi transportnih stroškov, trgovskih marž in davkov minus subvencij na proizvode proizvajalec in porabnik danega proizvoda njegovo vrednost navadno dojemata različno. Da bi bil sistem ESR 2010 čim bliže pogledom nosilcev transakcij, prikaže vse porabe v kupčevih cenah, ki vključujejo transportne stroške, trgovske marže in davke minus subvencije na proizvode, proizvodnjo pa v osnovnih cenah, ki teh elementov ne vključujejo.
- 1.98 Uvoz in izvoz proizvodov se zajameta po vrednostih na meji. Celotni uvoz in izvoz se vrednotita na carinski meji izvoznika ali franko ladja (fob). Tuje transportne in zavarovalne storitve med mejama držav izvoznika in uvoznika niso vključene v vrednost blaga, ampak so zajete pri storitvah. Ker je mogoče, da vrednosti fob pri podrobnejši členitvi blaga niso na voljo, se v tabelah, ki podrobno prikazujejo zunanjo trgovino, uvoz prikazuje z vrednostmi na carinski meji uvoznika (vrednost cif). Tako so v vrednost uvoženega blaga vključene vse transportne in zavarovalne storitve do meje uvoznika. Če so te storitve domače storitve, se v tem prikazu naredi globalna prilagoditev fob/cif.

Vrednotenje v stalnih cenah

- 1.99 Vrednotenje v stalnih cenah pomeni vrednotenje tokov in stanj v obračunskem obdobju s cenami prejšnjega obdobja. Namen vrednotenja v stalnih cenah je razčleniti spremembe v vrednostih tokov in stanj, do katerih pride v določenem obdobju, na spremembe cen in spremembe obsega. Tokovi in stanja v stalnih cenah so opisani v smislu obsega.
- 1.100 Številni tokovi in stanja, npr. dohodki, nimajo lastne cenovne in količinske razsežnosti. Vendar pa se lahko kupna moč teh spremenljivk izračuna z deflacijanjem tekočih vrednosti s primernim indeksom cen, npr. indeksom cen za končno nacionalno porabo, z izvzetjem sprememb zalog. Deflacijirani tokovi in stanja so prav tako opisani v realnem smislu. Primer je realni razpoložljivi dohodek.

Čas zajemanja

- 1.101 Tokovi se zajamejo po obračunskem načelu; tj. ko je ekonomska vrednost ustvarjena, se preoblikuje ali preneha ali ko terjatve in obveznosti nastanejo, se preoblikujejo ali prenehajo.
- 1.102 Proizvodnja se zajame, ko se proizvede in ne takrat, ko jo kupec plača. Prodaja sredstva se zajame, ko sredstvo preide v druge roke in ne v trenutku ustreznega plačila. Obresti se zajamejo v tistem obračunskem obdobju, v katerem so obračunane, ne glede na to, ali so bile v tem obdobju plačane. Pravilo zajemanja po obračunskem načelu velja za vse tokove, za denarne in nedenarne ter za tokove, ki potekajo znotraj enot in tokove med enotami.
- 1.103 Morda je treba ta pristop sprostiti za davke in druge tokove, ki zadevajo državo in se v računih države pogosto zajemajo v trenutku plačila. Natančno preoblikovanje teh tokov iz zajemanja v trenutku plačila na obračunsko načelo utegne biti težko izvedljivo, zato se lahko uporabi metoda približka.
- 1.104 Kot izjema od splošnih pravil, ki veljajo za zajemanje plačila davkov in socialnih prispevkov sektorju država, se ta plačila lahko zajamejo brez dela, ki verjetno ne bo pobran, če pa je ta del vključen, se v istem obračunskem obdobju nevtralizira s kapitalnim transferjem države ustreznim sektorjem.
- 1.105 Tokovi se zajamejo v istem trenutku za vse udeležene institucionalne enote in v vseh računih. Institucionalne enote ne uporabljajo vedno istih računovodskih pravil. Celo ko jih, lahko pri dejanskem zajemanju prihaja do razlik iz praktičnih razlogov, kot so zamude v komunikaciji. Posledično lahko udeleženi nosilci transakcij transakcije zajemajo v različnih trenutkih. Tovrstna razhajanja se odpravijo s prilagoditvami.

*Konsolidacija in neto izkazovanje**Konsolidacija*

- 1.106 Konsolidacija se nanaša na izločitev iz porab in iz virov tistih transakcij, do katerih pride med enotami, kadar enote tvorijo skupino, ter na izločitev vzajemnih finančnih sredstev in obveznosti. To se običajno zgodi, ko se združijo računi podsektorjev države.
- 1.107 Načeloma tokovi in stanja med enotami, ki sestavljajo sektorje ali podsektorje, znotraj teh podsektorjev ali sektorjev ne smejo biti konsolidirani.
- 1.108 Vendar pa se konsolidirani računi lahko sestavljajo za dopolnilne prikaze in analize. Informacije o transakcijah teh (pod)sektorjev z drugimi sektorji in o odgovarajočem „zunanjem“ finančnem položaju utegnejo biti pomembnejše od bruto podatkov.

- 1.109 Še več, računi in tabele, ki prikazujejo razmerja med upniki in dolžniki, prikazujejo podrobno sliko financiranja gospodarstva in veljajo kot zelo koristni za razumevanje kanalov, po katerih se finančni presežki prenašajo od končnih posojilodajalcev h končnim posojiljemalcem.

Neto izkazovanje

- 1.110 Posamezne enote ali sektorji lahko imajo isto vrsto transakcije kot porabo in kot vir (npr. plačujejo in prejema obresti) ter isto vrsto finančnega instrumenta kot sredstvo in kot obveznost. Razen stopnje neto izkazovanja, ki spada k samim klasifikacijam, je pristop v ESR bruto zajemanje.
- 1.111 Neto izkazovanje je implicitno prisotno v različnih kategorijah transakcij, med katerimi so najbolj izrazit primer „spremembe zalog“, ki bolj kot izkazovanje dnevnih povečevanj in zmanjševanj poudarjajo analitično pomemben vidik celotnih investicij. Podobno, ob nekaterih izjemah, finančni račun in računi drugih sprememb sredstev zajemajo povečanja sredstev in obveznosti na neto osnovi, tako da na koncu obračunskega obdobja poudarijo končne posledice teh vrst tokov.

Računi, izravnalne postavke in agregati

- 1.112 Za enote ali skupine enot različni računi zajemajo transakcije, ki so povezane s kakšnim od vidikov ekonomskega življenja (na primer proizvodnjo). Za račun proizvodnje transakcije ne bodo pokazale izravnave med porabami in viri brez uvedbe izravnalne postavke. Podobno je izravnalno postavko (neto vrednost) treba vpeljati tudi med vsoto sredstev in vsoto obveznosti institucionalne enote ali sektorja. Izravnalne postavke so same po sebi pomembne mere delovanja gospodarstva. Izračunane za celotno gospodarstvo so pomemben agregat.

Zaporedje računov

- 1.113 Sistem ESR 2010 je zgrajen na zaporedju med seboj povezanih računov. Celotno zaporedje računov za institucionalne enote in sektorje sestavljajo tekoči računi, računi akumulacije in bilance stanja.
- 1.114 Tekoči računi obravnavajo proizvodnjo, ustvarjanje, razdelitev in prerazdelitev dohodka ter porabo tega dohodka v obliki končne potrošnje. Računi akumulacije pokrivajo spremembe sredstev in obveznosti ter spremembe neto vrednosti (razlika med sredstvi in obveznostmi vsake institucionalne enote ali skupine enot). Bilance stanja izkazujejo stanja sredstev in obveznosti ter neto vrednost.
- 1.115 Zaporedje računov za lokalne EED in dejavnosti je skrajšano na prva dva tekoča računa: račun proizvodnje in račun ustvarjanja dohodka, katerega izravnalna postavka je poslovni presežek.

Račun blaga in storitev

- 1.116 Račun blaga in storitev za celotno gospodarstvo ali za skupine proizvodov prikazuje celoto virov (proizvodnja in uvoz) ter porab blaga in storitev (vmesna potrošnja, končna potrošnja, spremembe zalog, bruto investicije v osnovna sredstva, pridobitve minus odtujitve vrednostnih predmetov in izvoz). Ta račun ni račun v smislu drugih računov v zaporedju in ne ustvari izravnalne postavke, ki se prenese na naslednji račun v zaporedju. Gre pravzaprav za predstavitev računovodske enakosti v obliki tabele, v skladu s katero je za vse proizvode in skupine proizvodov v gospodarstvu ponudba enaka povpraševanju.

Račun tujine

- 1.117 Račun tujine zajema transakcije med rezidenčnimi in nerezidenčnimi institucionalnimi enotami ter ustrezna stanja sredstev in obveznosti.

Glede na to, da ima račun tujine v računovodski strukturi podobno vlogo kakor institucionalni sektor, je pripravljen z vidika tujine. Vir za tujino je poraba za celotno gospodarstvo in obratno. Pozitivna izravnalna postavka pomeni presežek za tujino in primanjkljaj za celotno gospodarstvo, negativna izravnalna postavka pa obratno.

Račun tujine se razlikuje od drugih sektorskih računov v tem, da ne prikazuje vseh računovodskih transakcij v tujini, ampak samo tiste, ki imajo nasprotno transakcijo v merjenem domačem gospodarstvu.

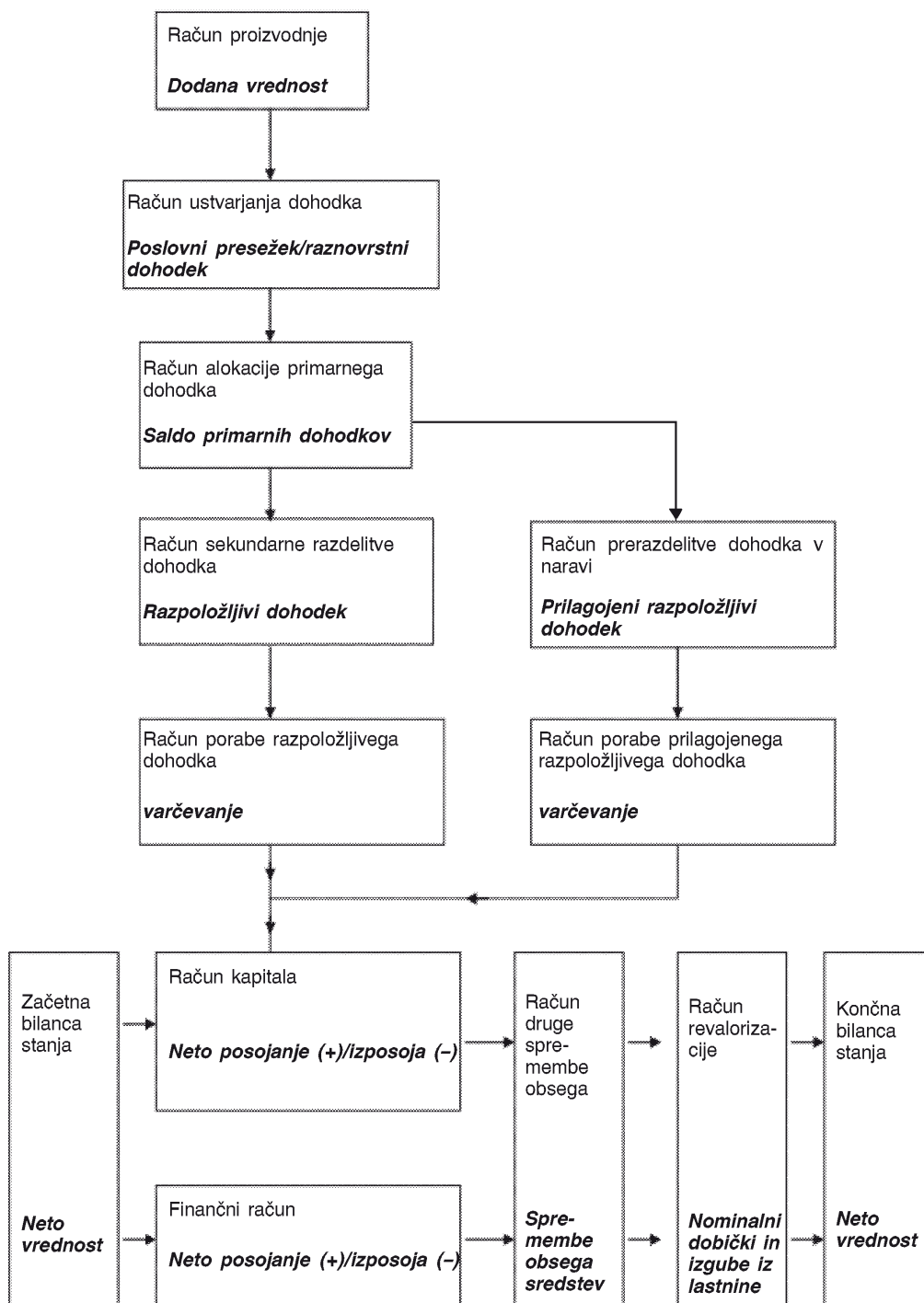
Izravnalne postavke

1.118 Izravnalna postavka se dobi z odštevanjem celotne vrednosti vnosov na eni strani računa od celotne vrednosti na drugi.

Izravnalne postavke zajemajo ogromno informacij in vsebujejo nekatere od najpomembnejših vnosov v računih, kot je razvidno iz naslednjih primerov izravnalnih postavk: dodana vrednost, poslovni presežek, razpoložljivi dohodek, varčevanje, neto posojanje/neto izposojanje.

Spodnji diagram prikazuje zaporedje računov v smislu tokov – vsaka izravnalna postavka je napisana krepko.

Diagram zaporedja računov

- 1.119 Prvi račun v zaporedju je račun proizvodnje; zajema inpute in outpute proizvodnega procesa, izravnalna postavka je dodana vrednost.
- 1.120 Dodana vrednost se prenese na naslednji račun, račun ustvarjanja dohodka. Tu se zajamejo sredstva za zaposlene v proizvodnem procesu in davki, dolgovani državi zaradi proizvodnje, da se lahko za vsak sektor pridobi poslovni presežek (ali raznovrstni dohodek samozaposlenih v sektorju gospodinjstev) kot izravnalna postavka. Ta korak je potreben, da se lahko izmeri znesek dodane vrednosti, ki ga je proizvodni sektor zadržal v obliki poslovnega presežka ali raznovrstnega dohodka.
- 1.121 Nato se dodana vrednost, razdeljena med sredstva za zaposlene, davke in poslovni presežek/raznovrstni dohodek, prenese s to razdelitvijo na račun alokacije primarnega dohodka. Razdelitev omogoča alokacijo vsakega faktorjskega dohodka sprejemnemu sektorju v nasprotju s proizvodnim sektorjem. Na primer vsa sredstva za zaposlene so razporejena med sektorjem gospodinjstev in sektorjem tujine, medtem ko poslovni presežek ostane v sektorju družb, kjer je bil ustvarjen. V tem računu so zajeti tudi tokovi dohodkov od lastnine v sektor in tisti iz sektorja, tako da je izravnalna postavka saldo primarnih dohodkov, ki pritekajo v sektor.
- 1.122 Naslednji račun zajema prerazdelitev teh dohodkov s transferji – račun sekundarne razdelitve dohodka. Glavni instrumenti prerazdelitve so državni davki, s katerimi je obdavčen sektor gospodinjstev, in socialni prejemki za ta sektor. Izravnalna postavka je razpoložljivi dohodek.
- 1.123 Glavno zaporedje osrednjih računov se nadaljuje v račun porabe razpoložljivega dohodka; ta račun je pomemben za sektor gospodinjstev, saj se tukaj zajemajo končni izdatki gospodinjstev; izravnalna postavka je varčevanje gospodinjstev.
- 1.124 Hkrati je ustvarjen vzporeden račun – račun prerazdelitve dohodka v naravi. Ta račun ima poseben namen prikazati socialne transferje v naravi kot pripisan transfer iz sektorja države v sektor gospodinjstev, tako da lahko dohodek gospodinjstev naraste za vrednost individualnih državnih storitev. V naslednjem računu (računu porabe prilagojenega razpoložljivega dohodka) je poraba razpoložljivega dohodka s strani gospodinjstev povečana za enak znesek, kakor če bi sektor gospodinjstev kupoval individualne storitve države. Ti dve pripisani vrednosti se izravnata, tako da je izravnalna postavka varčevanje, tj. identična varčevanju v glavnem zaporedju računov.
- 1.125 Varčevanje se prenese na račun kapitala; tu se uporabi za financiranje investicij, kar omogoča kapitalske transferje v sektorje in iz njih. Izravnalna postavka neto posojanje ali izposojanje kaže bodisi premajhno bodisi preveliko porabo pri pridobitvi realnih sredstev. Neto posojanje je presežek, ki je bil posojen, neto izposojanje pa je financiranje primanjkljaja.
- 1.126 Na tem mestu je stičišče s finančnimi računi; v njih je podrobno prikazano posojanje in izposojanje vsakega sektorja z izravnalno postavko neto posojanje ali izposojanje. Ta se mora natančno ujemati z izravnalno postavko neto posojanja/izposojanja računa kapitala in kakršna koli razlika med njima je lahko samo meritvena razlika med realnim in finančnim prikazom ekonomske dejavnosti.
- 1.127 Glede na spodnjo vrstico diagrama je račun na levi strani začetna bilanca stanja, ta kaže raven vseh sredstev in obveznosti, realnih in finančnih, na začetku opredeljenega obdobja. Premoženje gospodarstva se meri po njegovi neto vrednosti (sredstvih, zmanjšanih za obveznosti); ta je prikazana na dnu bilance stanja.
- 1.128 Od začetnih bilanc so proti desni prikazane različne spremembe sredstev in obveznosti, ki se pojavljajo v obračunskem obdobju. Račun kapitala kaže spremembe zaradi transakcij z realnimi sredstvi, finančni račun pa spremembe zaradi transakcij s finančnimi sredstvi in obveznostmi. Ob odsotnosti drugih vplivov bi to omogočilo takojšnji izračun končne postavke z dodajanjem sprememb začetni postavki.
- 1.129 Vendar se lahko spremembe pojavljajo zunaj ekonomskega cikla proizvodnje in potrošnje in tovrstne spremembe bodo vplivale na vrednosti sredstev in obveznosti ob koncu obdobja. Ena vrsta sprememb je sprememba obsega sredstev – realne spremembe stalnega kapitala, nastale zaradi dogodkov, ki niso del gospodarstva. Primer bi bila izguba zaradi katastrofe – hud potres, v katerem bi bila uničena znatna količina sredstev, vendar ne zaradi ekonomske transakcije izmenjave ali transferja. To izgubo je treba prikazati v računu drugih sprememb obsega, da se pojasni nižja raven sredstev, kakor bi bilo pričakovati glede na ekonomske dogodke. Drug način, kako se lahko spreminja vrednost sredstev (in obveznosti), a ne kot rezultat ekonomske transakcije, je s spremembo cene, posledica česar so dobički in izgube iz lastnine v stanju sredstev. Ta sprememba je prikazana v računih revalorizacije. Upoštevanje teh dveh dodatnih učinkov na vrednosti stanja sredstev in obveznosti omogoča oceno vrednosti končne bilance stanja kot začetno postavko, prilagojeno za spremembe v računu tokov v spodnji vrstici slike.

Agregati

- 1.130 Agregati so sestavljene vrednosti, ki merijo rezultat dejavnosti celotnega gospodarstva; na primer proizvodnjo, dodano vrednost, razpoložljivi dohodek, končno potrošnjo, varčevanje, investicije itd. Čeprav izračun agregatov ni edini namen ESR, so pomembni kot zbirni kazalci za namene makroekonomske analize in primerjave v času in prostoru.
- 1.131 Obstajata dve vrsti agregatov:
- (a) agregati, ki se nanašajo neposredno na transakcije v sistemu ESR 2010, kot so proizvodnja blaga in storitev, končna potrošnja, bruto investicije v osnovna sredstva, sredstva za zaposlene itd.;
  - (b) agregati, ki so izravnalne postavke računov, kot so BDP v tržnih cenah, poslovni presežek celotnega gospodarstva, BND, nacionalni razpoložljivi dohodek, varčevanje, saldo tekočih transakcij s tujino in neto vrednost celotnega gospodarstva (nacionalno bogastvo).
- 1.132 Pomembna je uporaba podatkov nacionalnih računov, preračunanih na prebivalca. Pri splošnih agregatih, kot so BDP, nacionalni dohodek ali končna potrošnja gospodinjstev, se kot imenovalec navadno uporablja celotno (rezidenčno) prebivalstvo. Pri podsektorizaciji računov ali dela računov sektorja gospodinjstev se uporabljajo podatki o številu gospodinjstev in o številu oseb, ki pripadajo vsakemu podsektorju.

BDP: ključni agregat

- 1.133 BDP je eden od ključnih agregatov v ESR. BDP je mera celotne gospodarske dejavnosti, ki se izvaja na ekonomskem ozemlju, posledica česar je proizvodnja, ki ustreza končnemu povpraševanju gospodarstva. BDP v tržnih cenah se meri na tri načine:
1. po proizvodnem pristopu kot vsota dodanih vrednosti vseh dejavnosti, v okviru katerih se proizvajajo blago in storitve, plus davki minus subvencije na proizvode;
  2. po izdatkovnem pristopu kot vsota vseh končnih izdatkov pri potrošnji končne proizvodnje gospodarstva ali pri povečanju bogastva, plus izvoz minus uvoz blaga in storitev;
  3. po dohodkovnem pristopu kot vsota vseh dohodkov, zasluženih v procesu proizvodnje blaga in storitev, plus davki na proizvodnjo in uvoz minus subvencije.
- 1.134 Ti trije pristopi k merjenju BDP odražajo tudi različne načine obravnave BDP v smislu sestavnih delov. Dodana vrednost se lahko razdeli na institucionalni sektor in vrsto dejavnosti ali industrije, ki prispeva k celoti, npr. kmetijstvo, predelovalne dejavnosti, gradbeništvo, storitve itd.

Končni izdatki se lahko razdelijo po vrstah: izdatki gospodinjstev, končni izdatki NPISG, končni izdatki države, sprememba zalog, investicije v osnovna sredstva in izvoz, minus stroški uvoza.

Vsota zasluženih dohodkov se lahko razdeli glede na vrsto dohodka – sredstva za zaposlenost in poslovni presežek.

- 1.135 Za doseganje najboljše ocene BDP je dobra praksa, da se elementi teh treh pristopov vnesejo v okvir ponudbe in porabe. Tako se omogoči uskladitev dodane vrednosti in ocen dohodka dejavnosti ter uravnoteženje ponudbe in povpraševanja po proizvodih. Ta celostni pristop zagotavlja skladnost med sestavnimi deli BDP in boljšo oceno ravni BDP, kot jo je mogoče dobiti samo z enim od treh pristopov. Neto domači proizvod v tržnih cenah (NDP) je razlika med BDP in potrošnjo stalnega kapitala.

Input-output okvir

- 1.136 Input-output (I-O) okvir združuje sestavne dele bruto dodane vrednosti (BDV), inpute in outpute dejavnosti, ponudbo proizvoda in povpraševanje po njem ter sestavo porab ter virov v institucionalnih sektorjih gospodarstva. Ta okvir razdeli gospodarstvo za prikaz transakcij vsega blaga in storitev med dejavnostmi in končnimi potrošniki za eno obdobje (na primer četr leta). Informacije se lahko predstavijo na dva načina:
- (a) tabele ponudbe in porabe;
  - (b) simetrične input-output tabele.

Tabele ponudbe in porabe

- 1.137 Tabele ponudbe in porabe prikazujejo celotno gospodarstvo po dejavnosti (npr. industrija motornih vozil) in proizvodih (npr. športno blago). Tabele prikazujejo povezave med sestavnimi deli BDV, inputi in outputi dejavnosti ter ponudbo in povpraševanjem po proizvodih. Tabele ponudbe in porabe povezujejo različne institucionalne sektorje gospodarstva (npr. javne družbe) s podrobnostmi o uvozu in izvozu blaga ter storitev, državnih izdatkih, gospodinjskih izdatkih in izdatkih NPISG ter investicijah.
- 1.138 Izdelava tabel ponudb in porabe omogoča pregled skladnosti in koherence sestavnih delov nacionalnih računov v enem podrobnem okviru in z vključitvijo sestavnih delov treh pristopov merjenja BDP (tj. proizvodni, dohodkovni in izdatkovni) omogoča določitev ene ocene BDP.
- 1.139 Če so tabele ponudbe in porabe celotno usklajene, omogočajo tudi koherenco in skladnost pri povezovanju sestavnih delov naslednjih treh računov:
1. račun blaga in storitev;
  2. račun proizvodnje (po dejavnosti in po institucionalnem sektorju) in
  3. račun ustvarjanja dohodka (po dejavnosti in po institucionalnem sektorju).

Simetrične input-output tabele

- 1.140 Simetrične input-output tabele so izpeljane iz podatkov v tabelah ponudbe in porabe ter drugih dodatnih virov, da oblikujejo teoretično osnovo za nadaljnje analize.
- 1.141 Te tabele vsebujejo simetrične (po posameznem proizvodu ali po posamezni dejavnosti) tabele, Leontijeve inverzne matrike in druge diagnostične analize, kot so multiplikatorji proizvodnje. Te tabele ločeno prikazujejo potrošnjo doma proizvedenega ter uvoženega blaga in storitev ter so teoretični okvir za nadaljnjo strukturno analizo gospodarstva, vključno s sestavo in učinkom sprememb končnega povpraševanja v gospodarstvu.
-

POGLAVJE 2

ENOTE IN SKUPINE ENOT

- 2.01 Gospodarstvo države je sistem, v katerem institucije in ljudje sodelujejo prek izmenjav in transferjev blaga, storitev in plačilnih sredstev (npr. denarja) za proizvodnjo in potrošnjo blaga in storitev.

V gospodarstvu so enote, ki sodelujejo, gospodarski subjekti, ki lahko imajo v lasti sredstva, prevzemajo obveznosti ter sodelujejo v ekonomskih dejavnostih in transakcijah z drugimi subjekti. Imenujejo se institucionalne enote.

Opredelitev enot, ki se uporabljajo v nacionalnih računih, ima različne namene. Prvič, enote so najpomembnejše sestavine pri opredeljevanju gospodarstev v geografskem smislu, npr. države, regije in skupine držav, kot so monetarne ali politične unije. Drugič, so najpomembnejše sestavine združevanja enot v institucionalne sektorje. Tretjič, so bistvenega pomena za opredeljevanje, kateri tokovi in stanja se zajemajo. Transakcije med različnimi deli iste institucionalne enote se načeloma ne zajemajo v nacionalnih računih.

- 2.02 Enote in skupine enot so v nacionalnih računih opredeljene glede na vrsto gospodarskih analiz, ki so jim namenjene, in ne glede na vrste enot, ki se običajno uporabljajo v statističnih raziskavah. Zadnje enote (na primer podjetja, holdingi, enote enovrstne dejavnosti, lokalne enote, oddelki države, nepridobitne institucije, gospodinjstva itd.) ne morejo ustrezati namenom nacionalnih računov, ker temeljijo na merilih pravne, upravne ali računovodske narave.

Statistiki upoštevajo opredelitve analitičnih enot, določene v ESR 2010, da bodo lahko v statistična raziskovanja, s katerimi se zbirajo podatki, postopoma uvedli vse tiste elemente informacij, ki omogočajo izračun podatkov na osnovi analitičnih enot, ki se uporabljajo v ESR 2010.

- 2.03 Značilnost sistema ESR 2010 je uporaba enot, ki ustrezajo trem načinom členitve gospodarstva:

1. za analizo tokov in pozicij je zelo pomembna izbira enot, ki omogočajo preučevanje vedenjskih odnosov med gospodarskimi subjekti;
2. za analizo proizvodnega procesa je zelo pomembno izbrati enote, ki odkrivajo razmerja tehnično-ekonomske narave ali odražajo lokalne dejavnosti;
3. za regionalne analize so potrebne enote, ki odražajo lokalne dejavnosti.

Institucionalne enote so opredeljene tako, da se izpolni prvi od teh ciljev. Vedenjski odnosi iz točke 1 zahtevajo enote, ki odražajo njihovo celotno institucionalno gospodarsko dejavnost.

Proizvodni proces, tehnično-ekonomska razmerja in regionalne analize iz točk 2 in 3 zahtevajo enote, kot so lokalne EED. Te enote so opisane pozneje v tem poglavju.

Pred opredelitvijo enot, ki se uporabljajo v ESR 2010, je treba opredeliti meje nacionalnega gospodarstva.

MEJE NACIONALNEGA GOSPODARSTVA

- 2.04 Enote, ki sestavljajo gospodarstvo države ter katerih tokovi in stanja se zajemajo v ESR 2010, so rezidenčne. Vsaka institucionalna enota je rezidenčna na tistem ekonomskem ozemlju, kjer ima središče glavnega ekonomskega interesa. Tovrstne enote so znane kot rezidenčne enote ne glede na nacionalnost, pravno obliko ali prisotnost na ekonomskem ozemlju v trenutku opravljanja transakcije.

- 2.05 Ekonomsko ozemlje sestavljajo naslednji elementi:

- (a) območje (geografsko ozemlje) pod dejansko upravo in gospodarskim nadzorom ene države;

- (b) vsa prosta območja, vključno s carinskimi skladišči in tovarnami pod carinskim nadzorom;
- (c) nacionalni zračni prostor, teritorialne vode in epikontinentalni pas v mednarodnih vodah, do katerih ima država izključno pravico;
- (d) ozemeljske enklave; to so geografska ozemlja v tujini, ki jih v skladu z mednarodnimi pogodbami ali sporazumi med državami uporabljajo državne agencije države (na primer veleposlaništva, konzulati, vojaška oporišča, znanstvene postaje itd.);
- (e) nahajališča nafte, zemeljskega plina itn. v mednarodnih vodah zunaj epikontinentalnega pasa države, ki jih izkoriščajo rezidenčne enote z ozemlja, kot je opredeljeno v točkah (a) do (d).

Ribiški čolni, druge ladje, pomične ploščadi in zrakoplovi se v ESR obravnavajo kot prenosna oprema, ne glede na to, ali so v lasti in/ali v upravljanju rezidentov države ali v lasti nerezidentov in v upravljanju rezidenčnih enot. Transakcije, ki vključujejo lastništvo (bruto investicije v osnovna sredstva) in uporabo (najemanje, zavarovanje itd.) prenosne opreme, so pripisane gospodarstvu države, katere rezidenta sta lastnik in/ali upravljaavec. V primeru finančnega najema se predpostavlja sprememba lastništva.

Ekonomsko ozemlje je lahko območje, ki je večje ali manjše od zgoraj opredeljenega območja. Primer večjega območja je denarna unija, kot je Evropska monetarna unija; primer manjšega območja pa je del države, kot je regija.

2.06 V ekonomsko ozemlje niso vključene ekstrateritorialne enklave.

Izključeni so tudi deli lastnega geografskega ozemlja države, ki ga uporabljajo naslednje organizacije:

- (a) državne agencije drugih držav;
- (b) institucije in organi Evropske unije in
- (c) mednarodne organizacije na osnovi mednarodnih pogodb med državami.

Ozemlja, ki jih uporabljajo institucije in organi Evropske unije ter mednarodne organizacije, so ločena ekonomska ozemlja. Značilnost takih ozemelj je, da so institucije njihovi edini rezidenti.

2.07 „Središče glavnega ekonomskega interesa“ kaže na dejstvo, da znotraj ekonomskega ozemlja države obstaja lokacija, na kateri enota opravlja ekonomske dejavnosti in transakcije v pomembnem obsegu, bodisi za nedoločen čas bodisi za določeno, a daljše časovno obdobje (eno leto ali več). Zgolj lastništvo zemljišč in zgradb na ekonomskem ozemlju zadostuje za ugotovitev, da ima lastnik na tem ozemlju središče prevladujočega ekonomskega interesa.

Podjetja so skoraj vedno povezana samo z enim gospodarstvom. Obdavčenje in druge pravne zahteve so ponavadi razlog za uporabo ločene pravne osebe za poslovanje v vsaki sodni pristojnosti. Poleg tega je opredeljena ločena institucionalna enota za statistične namene, kadar ena pravna oseba opravlja precejšnji del poslovanja na dveh ali več ozemljih (npr. za podružnice, lastništva zemlje in podjetja na več ozemljih). Zaradi ločevanja takih pravnih oseb je rezidenčnost vsakega naknadno opredeljenega podjetja jasna. „Središče glavnega ekonomskega interesa“ ne pomeni, da subjektov, ki opravljajo precejšnji del poslovanja na dveh ali več ozemljih, ni treba ločevati.

Če podjetje nima fizične razsežnosti, je njegova rezidenčnost določena glede na ekonomsko ozemlje, pod katerega zakoni je podjetje ustanovljeno ali registrirano.

2.08 Enote, ki se štejejo za rezidente države, se lahko dodatno razdelijo na:

- (a) enote, ki so dejavne v proizvodnji, financah, zavarovanju ali prerazdelitvi, glede vseh njihovih transakcij, razen tistih, ki so v zvezi z lastništvom zemljišč in zgradb;
- (b) enote, ki so v glavnem dejavne v potrošnji, glede vseh njihovih transakcij, razen tistih, ki so v zvezi z lastništvom zemljišč in zgradb;
- (c) vse enote v vlogi lastnikov zemljišč in zgradb, razen lastnikov ekstrateritorialnih enklav, ki so del ekonomskega ozemlja drugih držav ali so samostojne države.

2.09 Za enote, ki niso gospodinjstva, glede vseh njihovih transakcij, razen tistih, ki so v zvezi z lastništvom zemljišč in zgradb, sta možna dva primera:

- (a) dejavnost se izvaja izključno na ekonomskem ozemlju države: enote, ki opravljajo takšno dejavnost, so rezidenčne enote države;
- (b) dejavnost se v obdobju enega leta ali dlje izvaja na ekonomskih ozemljih več držav: rezidenčna enota države je samo tisti del enote, ki ima središče prevladujočega ekonomskega interesa na ekonomskem ozemlju države.

Rezidenčna institucionalna enota je lahko namišljena rezidenčna enota, če dejavnost, ki jo v državi eno leto ali dlje izvaja enota, ki je rezident druge države. Kadar dejavnost traja manj kot eno leto, ostane del dejavnosti proizvodne institucionalne enote, ločena institucionalna enota pa se ne razpozna. Ko je dejavnosti nepomembna, čeprav traja več kot eno leto, in za dejavnosti montaže opreme v tujini se ločena enota ne razpozna, dejavnosti pa se zajamejo kot dejavnosti proizvodne institucionalne enote.

2.10 Gospodinjstva, razen v vlogi lastnikov zemljišč in stavb, so rezidenčne enote ekonomskega ozemlja, kjer imajo središče glavnega ekonomskega interesa. Rezidenčne so ne glede na obdobja v tujini, ki trajajo manj kot eno leto. Vključujejo zlasti:

- (a) obmejne delavce, opredeljene kot ljudi, ki dnevno prečkajo mejo s sosednjo državo, v katero hodijo na delo;
- (b) sezonske delavce, opredeljene kot ljudi, ki glede na letni čas zapustijo državo zaradi dela v drugi državi, in sicer za več mesecev, vendar za manj kot eno leto;
- (c) turiste, bolnike, študente, funkcionarje na uradnih obiskih, poslovneže, prodajalce, umetnike in člane posadk na potovanjih v tujini;
- (d) lokalno osebje, zaposleno v ekstrateritorialnih enklavah državnih organov druge države;
- (e) osebje institucij Evropske unije in civilnih ali vojaških mednarodnih organizacij, ki imajo sedeže v ekstrateritorialnih enklavah;
- (f) uradne, civilne ali vojaške predstavnike državnih organov (skupaj z drugimi člani gospodinjstev, ki jim ti predstavniki pripadajo) s sedežem v teritorialnih enklavah.

Študenti se vedno obravnavajo kot rezidenti, ne glede na dolžino njihovega študija v tujini.

2.11 Vse enote v vlogi lastnikov zemljišč in/ali zgradb, ki so del ekonomskega ozemlja, so rezidenčne enote ali namišljene rezidenčne enote države, v kateri so ta zemljišča ali te zgradbe.

INSTITUCIONALNE ENOTE

2.12 *Opredelitev:* institucionalna enota je gospodarski subjekt, za katerega je značilna neodvisnost pri sprejemanju odločitev pri izvajanju glavne funkcije. Rezidenčna enota se obravnava kot institucionalna enota na ekonomskem ozemlju, kjer ima središče glavnega ekonomskega interesa, če je neodvisna pri sprejemanju odločitev in vodi popolno računovodstvo ali je sposobna sestaviti popolno računovodstvo.

Da bi bila enota neodvisna pri sprejemanju odločitev v zvezi z izvajanjem svoje glavne funkcije, mora biti subjekt:

- (a) upravičena do lastništva blaga ali sredstev v lastnem imenu; v transakcijah z drugimi institucionalnimi enotami bo sposobna zamenjevati lastništvo blaga in sredstev;
- (b) sposobna sprejemati ekonomske odločitve in se kvarjati z ekonomskimi dejavnostmi, za katere je pravno odgovorna;
- (c) sposobna prevzemati obveznosti v lastnem imenu, sprejemati druge obveznosti ali dodatne obveze in sklepati pogodbe in
- (d) sposobna voditi celoto računov, sestavljeno iz računovodske dokumentacije, ki zajema vse njene transakcije, opravljene v obračunskem obdobju, vključno z bilanco stanja sredstev in obveznosti.

- 2.13 Kadar ni jasno, ali ima subjekt značilnosti institucionalne enote, se uporabljajo naslednja načela:
- (a) gospodinjstva se v zvezi s svojo glavno funkcijo obravnavajo kot neodvisna pri sprejemanju odločitev in so zato vseeno institucionalne enote, tudi če ne vodijo celote računov;
  - (b) subjekti, ki ne vodijo celote računov in niso sposobni sestaviti celote računov na zahtevo, da to storijo, niso institucionalne enote;
  - (c) subjekti, ki vodijo celoto računov, vendar niso neodvisni pri sprejemanju odločitev, so del enot, ki jih nadzirajo;
  - (d) da bi se subjekti šteli za institucionalne enote, jim ni treba objaviti računov;
  - (e) subjekti, ki so del skupine enot, ki se ukvarjajo s proizvodnjo in vodijo celoto računov, se obravnavajo kot institucionalne enote, tudi če neodvisnost pri sprejemanju odločitev deloma prenesejo na osrednje telo (sedež podjetja), ki je odgovorno za splošno usmerjanje skupine; sedež podjetja se sam po sebi obravnava kot institucionalna enota, ločena od enot, ki jih nadzira;
  - (f) neprave družbe so subjekti, ki vodijo celoto računov in nimajo pravnega statusa. Po svojem gospodarskem in finančnem vedenju se razlikujejo od svojih lastnikov in so podobne družbam. Šteje se, da so neodvisne pri sprejemanju odločitev in da so institucionalne enote.

Uprave podjetij in holdingi

2.14 Uprave podjetij in holdingi so institucionalne enote. Gre za dve vrsti, in sicer:

- (a) uprava podjetja je enota, ki izvaja vodstveni nadzor nad svojimi hčerinskimi družbami. Uprave podjetij so dodeljene prevladujočemu sektorju nefinančnih družb njihovih hčerinskih družb, razen če so vse ali večina njihovih hčerinskih družb finančne družbe – v tem primeru se obravnavajo kot izvajalci pomožnih finančnih dejavnosti (S.126) v sektorju finančnih družb.

Če obstaja mešanica nefinančnih in finančnih hčerinskih družb, določa klasifikacijo sektorja prevladujoči delež glede na dodano vrednost.

Uprave podjetij so opisane pod Mednarodno klasifikacijo industrijskih standardov vseh gospodarskih dejavnosti (ISIC Rev. 4), oddelek M, razred 7010 (NACE Rev. 2, M 70.10):

Ta razred vključuje nadziranje in vodenje drugih enot družbe ali podjetja; izvaja strateško ali organizacijsko načrtovanje in vlogo odločanja družbe ali podjetja; izvaja vodstveni nadzor in upravlja vsakodnevno delovanje povezanih enot.

- (b) Holding, ki ima v lasti sredstva podružnic in ne izvaja vodstvenih dejavnosti, je lastna finančna institucija (S.127) in je razvrščen kot finančna družba.

Holdingi so opisani pod ISIC Rev. 4, oddelek K, razred 6420 (NACE Rev. 2, K 64.20):

Ta razred vsebuje dejavnosti holdingov, tj. enot, ki so lastnice sredstev (upravljalnega deleža lastniškega kapitala) skupine hčerinskih družb in katerih glavna dejavnost je lastništvo skupine. Holdingi v tem razredu ne opravljajo drugih storitev za podjetja, v katerih imajo lastniški kapital, to pomeni, da ne upravljajo ali vodijo drugih enot.

Skupine družb

- 2.15 Velike skupine družb nastanejo, kadar matična družba nadzoruje več hčerinskih družb, ki pa lahko nadzorujejo lastne podružnice itn. Vsaka članica skupine se obravnava kot ločena institucionalna enota, če ustreza opredelitvi institucionalne enote.
- 2.16 Prednost tega, da se skupine družb ne obravnavajo kot posamezne institucionalne enote, je, da skupine čez čas niso vedno stabilne oziroma v praksi niso enostavno opredeljive. Včasih je težko dobiti podatke o skupinah, katerih dejavnosti niso tesno povezane. Številne skupine so prevelike in preveč različne, da bi se obravnavale kot posamezne enote, njihova velikost in sestava pa se sčasoma lahko spremenita zaradi združitve in prevzemov.

Enote za posebne namene

- 2.17 Enota za posebne namene (EPN) ali namenska družba je običajno družba z omejeno odgovornostjo ali komanditna družba, ustanovljena za doseg ožko določenih, posebnih ali časovno omejenih ciljev in za izključevanje finančnega tveganja, posebnega davčnega tveganja ali regulativnega tveganja.
- 2.18 EPN nimajo skupne opredelitve, vendar so značilne naslednje lastnosti:
- (a) nimajo zaposlenih in nefinančnih sredstev;
  - (b) razen „poštne nabiralnika“ ali znaka, ki potrjuje njihov kraj registracije, so malo fizično prisotne;
  - (c) vedno so povezane z drugo družbo, pogosto kot hčerinska družba;
  - (d) so rezidenčne na drugem ozemlju, kot je rezidenčno ozemlje povezanih družb. Če podjetje ni fizično prisotno, je njegova rezidenčnost določena glede na ekonomsko ozemlje, pod katerega zakoni je podjetje ustanovljeno ali registrirano;
  - (e) upravljajo jih zaposleni druge družbe, ki je lahko povezana ali pa tudi ne. EPN plačuje pristojbine za zagotovljene storitve in v zameno matični ali drugi povezani družbi zaračunava pristojbino za kritje teh stroškov. To je edina proizvodnja, v katero je EPN vključen, čeprav pogosto prevzema obveznosti v imenu svojega lastnika ter običajno prejema investicijske prihodke in dobičke iz lastnine za sredstva, ki jih ima v lasti.
- 2.19 Ne glede na to, ali ima enota vse te lastnosti ali nobene in ali je opisana kot EPN ali kot nekaj podobnega ali ne, se obravnava enako kot vse druge institucionalne enote v smislu, da se dodeli sektorju in dejavnosti v skladu z njeno glavno dejavnostjo, razen če EPN nima neodvisnih pravic za delovanje.
- 2.20 Tako so lastne finančne institucije, umetne hčerinske družbe in državne enote za posebne namene, ki niso neodvisne pri delovanju, dodeljene sektorju njihovega nadzornega organa. V izjemnih primerih, tj. če so nerezidenčne, se priznavajo ločeno od svojih nadzornih organov. V primeru države pa se dejavnosti hčerinskih družb prikažejo v računih države.

Lastne finančne institucije

- 2.21 Holding, ki je samo lastnik sredstev hčerinske družbe, je primer lastne finančne institucije. **Primeri drugih** enot, ki se tudi obravnavajo kot lastne finančne institucije, so enote z lastnostmi EPN, kot je opisano zgoraj, vključno z investicijskimi in pokojninskimi skladi ter enotami, ki se uporabljajo za razpolaganje s premoženjem in njegovo upravljanje za posameznike ali družine, izdajanje dolžniških vrednostnih papirjev v imenu povezanih družb (takšno podjetje se lahko imenuje conduit) in za **izvajanje** drugih finančnih funkcij.
- 2.22 Stopnja neodvisnosti od matičnega podjetja se lahko kaže v izvajanju nekaj dejanskega nadzora nad lastnimi sredstvi in obveznostmi, tj. pri prevzemanju tveganja in prejemanju koristi, povezanih s temi sredstvi in obveznostmi. Te enote se razvrstijo v sektor finančnih družb.
- 2.23 Tovrstni subjekt, ki ne more delovati neodvisno od matičnega podjetja in je samo pasivni imetnik sredstev in obveznosti (včasih opisan, kot da je na avtopilotu), se ne obravnava kot ločena institucionalna enota, razen če je rezident gospodarstva, ki ni gospodarstvo njegovega matičnega podjetja. Če je rezident istega gospodarstva kot njegovo matično podjetje, se obravnava kot „umetna hčerinska družba“, opisana v nadaljnjem besedilu.

Umetne hčerinske družbe

- 2.24 Hčerinska družba, ki je popolnoma v lasti matične družbe, se lahko ustanovi za zagotavljanje storitev matični družbi ali drugim družbam v isti skupini zaradi izogibanja davkom, zmanjševanja obveznosti v primeru stečaja ali zagotavljanja drugih tehničnih prednosti v okviru davčne zakonodaje ali prava gospodarskih družb, ki velja v določeni državi.
- 2.25 Na splošno tovrstni subjekti ne ustrezajo opredelitvi institucionalne enote, ker niso sposobni delovati neodvisno od svoje matične družbe in zanje lahko veljajo omejitve sposobnosti razpolaganja ali opravljanja transakcij s sredstvi, ki jih imajo na svoji bilanci stanja. Raven proizvodnje in ceno, ki jo prejmejo zanj, jim določa matično podjetje, ki je (lahko tudi z drugimi družbami iste skupine) njihova edina stranka. Zato se ne obravnavajo kot ločene institucionalne enote, ampak kot sestavni del matičnega podjetja, njihovi računi pa se konsolidirajo z računi matičnega podjetja, razen če so rezidenčni v drugem gospodarstvu kot njihovo matično podjetje.

- 2.26 Treba je razlikovati med pravkar opisanimi umetnimi hčerinskimi družbami in enotami, ki izvajajo samo pomožne dejavnosti. Pomožne dejavnosti so v obsegu omejene na storitve, ki jih do neke mere dejansko potrebujejo vsa podjetja, na primer čiščenje prostorov, upravljanje plačilne liste zaposlenih ali zagotavljanje infrastrukture informacijske tehnologije za podjetje (glej poglavje 1, odstavek 1.31).

Državne enote za posebne namene

- 2.27 Država lahko vzpostavi tudi enote za posebne namene, s podobnimi lastnostmi in funkcijami kot lastne finančne institucije in umetne hčerinske družbe. Take enote nimajo pooblastil za samostojno delovanje in obseg transakcij, ki jih lahko opravljajo, je omejen. Ne prevzemajo tveganj in nagrad, povezanih s sredstvi in obveznostmi, ki jih imajo. Če so take enote rezidenčne, se obravnavajo kot sestavni del države in ne kot ločene enote. Če so nerezidenčne, se obravnavajo kot ločene enote. Vse transakcije, ki jih izvajajo v tujini, se odražajo v ustreznih transakcijah z državo. Zato se za enoto, ki si izposoja v tujini, šteje, da državi pod istimi pogoji posodi isti znesek, kot si ga je prvotno izposodila.

- 2.28 Če povzamemo: računi enot za posebne namene brez neodvisnih pravic za ukrepanje se konsolidirajo z matično družbo, razen če so rezidenčni v drugem gospodarstvu kot matična družba. To splošno pravilo ima eno izjemo, in sicer kadar nerezidenčno EPN vzpostavi država.

- 2.29 Namišljene rezidenčne enote so opredeljene kot:

- (a) tisti deli nerezidenčnih enot, ki imajo središče glavnega gospodarskega interesa (to so v večini primerov enote, v katerih poteka gospodarska proizvodnja eno leto ali več) na ekonomskem ozemlju države;
- (b) nerezidenčne enote v vlogi lastnikov zemljišč in/ali zgradb na ekonomskem ozemlju države, vendar le glede transakcij, ki zadevajo ta zemljišča ali zgradbe.

Namišljene rezidenčne enote se obravnavajo kot institucionalne enote ne glede na to, ali vodijo le delne račune, in ne glede na to, ali so neodvisne pri sprejemanju odločitev.

- 2.30 Institucionalne enote so:

- (a) enote, ki so neodvisne pri sprejemanju odločitev in imajo celoto računov, kot so:
  - 1. zasebne in javne družbe;
  - 2. zadrage ali partnerska podjetja, ki so priznana kot neodvisne pravne osebe;
  - 3. javni proizvajalci, ki so na podlagi posebne zakonodaje priznani kot neodvisne pravne osebe;
  - 4. nepridobitne institucije, ki so priznane kot neodvisne pravne osebe, ter
  - 5. državne agencije;
- (b) enote, ki imajo celoto računov in za katere se šteje, da so neodvisne pri sprejemanju odločitev, čeprav niso bile ustanovljene ločeno od svoje matične družbe: nepravne družbe;
- (c) enote, za katere ni nujno, da vodijo celoto računov, vendar se zanje šteje, da so neodvisne pri sprejemanju odločitev, in sicer:
  - 1. gospodinjstva;
  - 2. namišljene rezidenčne enote.

INSTITUCIONALNI SEKTORJI

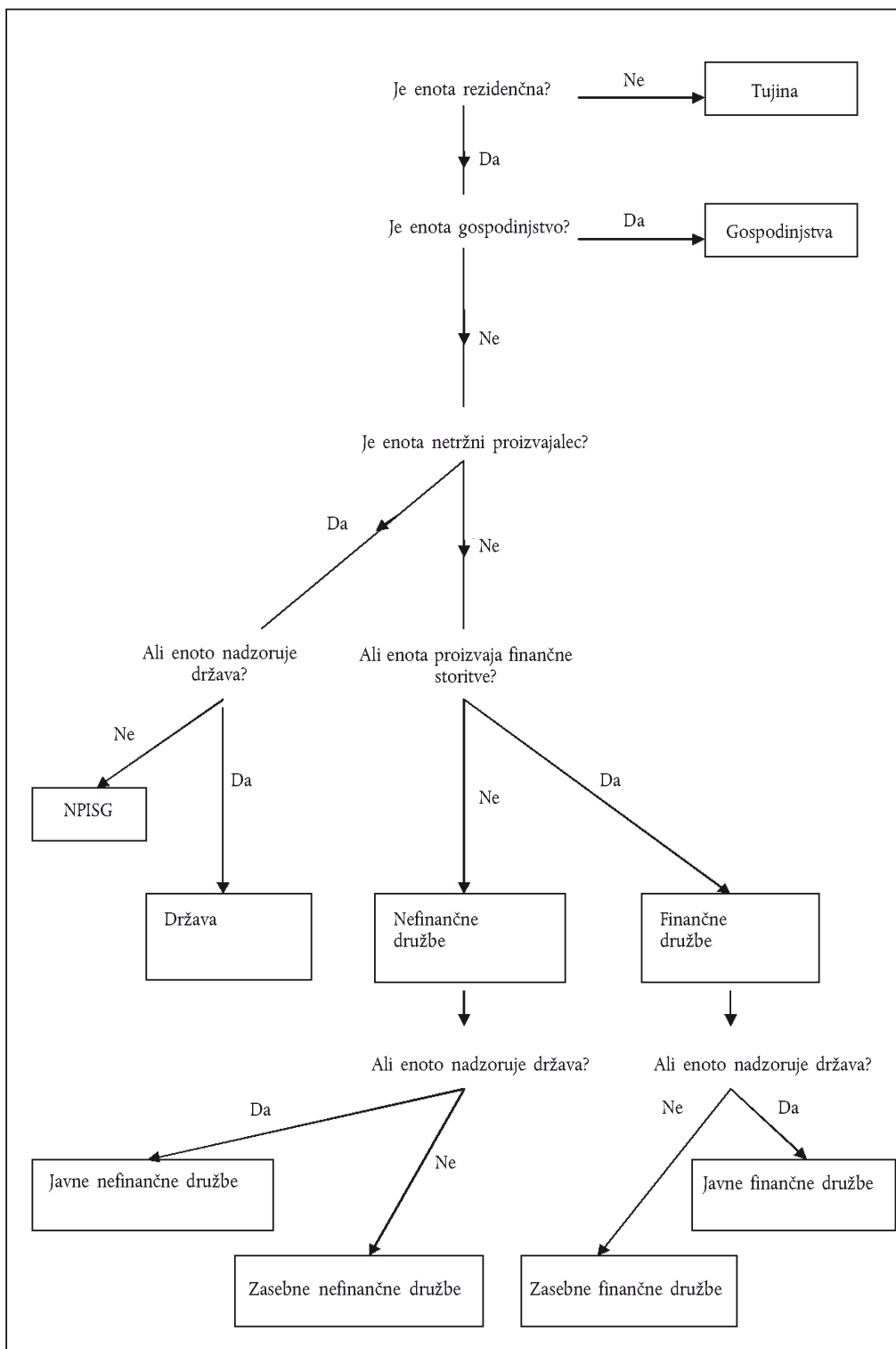
- 2.31 Makroekonomska analiza ne upošteva dejanj vsake institucionalne enote posebej, temveč skupne dejavnosti podobnih institucij. Enote je zato treba združiti v skupine, imenovane institucionalni sektorji, od katerih se nekateri delijo na podsektorje.

Tabela 2.1 – Sektorji in podsektorji

Sektorji in podsektorji			Javni	Nacionalni zasebni	Pod tujim nadzorom	
Nefinančne družbe		S.11	S.11001	S.11002	S.11003	
Finančne družbe		S.12				
Denarne finančne institucije (MFI)	Centralna banka	S.121				
	Druge denarne finančne institucije (OMFI)	Družbe, ki sprejemajo vloge, razen centralne banke	S.122	S.12201	S.12202	S.12203
		Skladi denarnega trga (MMF)	S.123	S.12301	S.12302	S.12303
Finančne družbe, razen MFI in Zavarovalnih družb in pokojninskih skladov (ICPF)	Investicijski skladi razen MMF	S.124	S.12401	S.12402	S.12403	
	Drugi finančni posredniki, razen zavarovalnih družb in pokojninskih skladov	S.125	S.12501	S.12502	S.12503	
	Izvajalci pomožnih finančnih dejavnosti	S.126	S.12601	S.12602	S.12603	
	Lastne finančne institucije in posojilodajalci	S.127	S.12701	S.12702	S.12703	
	Zavarovalne družbe (IC)	S.128	S.12801	S.12802	S.12803	
	Pokojninski skladi (PF)	S.129	S.12901	S.12902	S.12903	
Država		S.13				
Centralna država (razen skladov socialne varnosti)		S.1311				
Regionalna država (razen skladov socialne varnosti)		S.1312				
Lokalna država (razen skladov socialne varnosti)		S.1313				
Skladi socialne varnosti		S.1314				
Gospodinjstva		S.14				
Delodajalci in samozaposleni brez zaposlenih		S.141+ S.142				
Zaposleni		S.143				
Prejemniki dohodkov od lastnine in transernih dohodkov		S.144				
Prejemniki dohodkov od lastnine		S.1441				
Prejemniki pokojnin		S.1442				
Prejemniki drugih transferjev		S.1443				
Nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva		S.15				
Tujina		S.2				
Države članice ter institucije in organi Evropske unije		S.21				
Države članice Evropske unije		S.211				
Institucije in organi Evropske unije		S.212				
Države nečlanice in mednarodne organizacije, ki niso rezidenčne v Evropski uniji		S.22				

2.32 Vsak sektor in podsektor združuje institucionalne enote s podobnim gospodarskim vedenjem.

Graf 2.1 – Dodelitev enot v sektorje

2.33 Institucionalne enote se združujejo v sektorje glede na to, kakšna vrsta proizvajalcev so, ter na osnovi njihove glavne dejavnosti in funkcije, ki sta pokazatelja njihovega gospodarskega vedenja.

2.34 Graf 2.1 prikazuje način razporejanja enot glavnim sektorjem. Glede na graf je treba za določanje sektorja enote, ki je rezidenčna in ni gospodinjstvo, določiti, ali jo nadzira država ali ne in ali je tržni ali netržni proizvajalec.

- 2.35 Nadzor nad finančno ali nefinančno družbo je opredeljen kot sposobnost določanja splošne politike družbe, na primer z izbiro primernih direktorjev, če je potrebna.
- 2.36 Posamezna institucionalna enota (druga družba, gospodinjstvo, nepridobitna institucija ali enota države) zagotavlja nadzor nad družbo ali nepravo družbo z lastništvom več kot polovice glasovalnih delnic ali z drugačnim nadzorom več kot polovice glasovalnih pravic delničarjev.
- 2.37 Ni nujno, da je institucionalna enota lastnica glasovalnih delnic, da bi lahko nadzorovala več kot polovico glasovalnih pravic delničarjev. Dana družba, družba C je lahko hčerinske družbe druge družbe B, v kateri ima tretja družba A v lasti večino glasovalnih delnic. Družba C je hčerinska družba družbe B, kadar družba B nadzoruje več kot polovico glasovalnih pravic delničarjev v družbi C ali je družba B delničar v C s pravico imenovanja ali razrešitve večine direktorjev v C.
- 2.38 Država zagotavlja nadzor nad družbo na podlagi posebne zakonodaje, ki ji omogoča, da določa politiko družbe. Glavni dejavniki, ki jih je treba upoštevati pri odločanju, ali družbo nadzoruje država, so v nadaljevanju navedeni kazalniki, ki jih je osem:
- (a) država ima v lasti večino glasovalnih deležev;
  - (b) država nadzoruje odbor ali upravljalni organ;
  - (c) država nadzoruje imenovanje in razreševanje ključnega osebja;
  - (d) država nadzoruje ključne odbore v subjektu;
  - (e) država ima v lasti zlato delnico;
  - (f) obstajajo posebni predpisi;
  - (g) država je glavna stranka;
  - (h) družba si izposoja od države.
- Za določanje nadzora je lahko dovolj že en kazalnik, včasih pa lahko nadzor skupaj določi več različnih kazalnikov.
- 2.39 Za nepridobitne institucije, priznane kot neodvisne pravne osebe, je treba upoštevati pet kazalnikov nadzora, ki so:
- (a) imenovanje uradnikov;
  - (b) zagotavljanje pomožnih instrumentov;
  - (c) pogodbeni sporazumi;
  - (d) stopnja financiranja;
  - (e) stopnja izpostavljenosti države tveganju.
- Podobno kot za družbe je za določanje nadzora včasih lahko dovolj že en kazalnik, včasih pa lahko nadzor skupaj določi več različnih kazalnikov.
- 2.40 Razlikovanje med tržnim in netržnim ter s tem povezana razvrstitev subjektov javnega sektorja v sektor država in sektor družbe sta odvisna od meril iz odstavka 1.37.
- 2.41 Sektor se razdeli v podsektorje glede na merila, pomembna za ta sektor; na primer država se lahko razdeli na centralno, regionalno in lokalno državo ter sklade socialne varnosti. To omogoča natančnejši opis gospodarskega vedenja enot.

Računi za sektorje in podsektorje zajemajo glavne in stranske dejavnosti institucionalnih enot, ki so zajete v ustreznem sektorju.

Vsaka institucionalna enota pripada samo enemu sektorju ali podsektorju.

2.42 Kadar je glavna funkcija institucionalne enote proizvodnja blaga in storitev, je treba najprej določiti vrsto proizvajalca, da se lahko enota dodeli sektorju.

2.43 Tabela 2.2 kaže vrsto proizvajalca ter glavne dejavnosti in funkcije, ki so značilne za vsak sektor:

Tabela 2.2 – Vrsta proizvajalca ter glavne dejavnosti in funkcije po sektorjih

Vrsta proizvajalca	Glavna dejavnost in funkcija	Sektor
Tržni proizvajalec	Proizvodnja tržnega blaga in nefinančnih storitev	Nefinančne družbe (S.11)
Tržni proizvajalec	Finančno posredovanje, skupaj z zavarovanjem Pomožne finančne dejavnosti	Finančne družbe (S.12)
Javni netržni proizvajalec	Proizvodnja in ponudba netržne proizvodnje za kolektivno in individualno potrošnjo ter izvajanje transakcij z namenom prerazdelitve nacionalnega dohodka in premoženja	Država (S.13)
Tržni proizvajalec ali zasebni proizvajalec za lastno končno porabo	Potrošnja Proizvodnja tržne proizvodnje in proizvodnja za lastno končno porabo	Gospodinjstva (S.14) kot potrošniki kot podjetniki
Zasebni netržni proizvajalec	Proizvodnja in ponudba netržne proizvodnje za individualno potrošnjo	Nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva (S.15)

2.44 Sektor tujina (S.2) se nanaša na tokove in stanja med rezidenčnimi in nerezidenčnimi enotami – za nerezidenčne enote niso značilni isti cilji in vrste vedenja, ampak se razpoznajo samo na podlagi tokov in stanj glede na rezidenčne enote.

Nefinančne družbe (S.11)

2.45 *Opredelitev:* sektor nefinančne družbe (S.11) sestavljajo institucionalne enote, ki so neodvisne pravne osebe in tržni proizvajalci, njihova glavna dejavnost pa je proizvodnja blaga in nefinančnih storitev. Sektor nefinančnih družb vključuje tudi nefinančne neprave družbe (glej odstavek 2.13(f)).

2.46 Zajete so naslednje institucionalne enote:

- (a) zasebne in javne družbe, ki so tržne proizvajalke, v glavnem dejavne v proizvodnji blaga in nefinančnih storitev;
- (b) zadrage in partnerska podjetja, priznani kot neodvisne pravne osebe, ki so tržni proizvajalci, v glavnem dejavni v proizvodnji blaga in nefinančnih storitev;
- (c) javni proizvajalci, ki so priznani kot neodvisne pravne osebe in so tržni proizvajalci, v glavnem dejavni v proizvodnji blaga in nefinančnih storitev;
- (d) nepridobitne institucije ali združenja, ki opravljajo storitve za nefinančne družbe ter so priznane kot neodvisne pravne osebe in so tržni proizvajalci, v glavnem dejavni v proizvodnji blaga in nefinančnih storitev;
- (e) uprave podjetij, ki nadzorujejo skupino družb, ki so tržni proizvajalci, če je pretežna vrsta dejavnosti skupine družb kot celote – merjena na podlagi dodane vrednosti – proizvodnja blaga in nefinančnih storitev;

- (f) EPN, katerih glavna dejavnost je zagotavljanje blaga ali nefinančnih storitev;
- (g) zasebne in javne nepravne družbe, ki so tržne proizvajalke, v glavnem dejavne v proizvodnji blaga in nefinančnih storitev.
- 2.47 „Nefinančne nepravne družbe“ so vsi subjekti, ki so tržni proizvajalci, v glavnem dejavni v proizvodnji blaga in nefinančnih storitev, in ki izpolnjujejo pogoje za razvrstitev med nepravne družbe (glej točko (f) odstavka 2.13).
- Nefinančne nepravne družbe morajo imeti dovolj informacij za sestavo celote računov, upravljajo pa se, kot da bi bile družbe. Dejansko razmerje med nepravo družbo in njenim lastnikom je enako razmerju med družbo in njenimi delničarji.
- Nefinančne nepravne družbe v lasti gospodinjstev, enot države ali nepridobitnih institucij se skupaj z nefinančnimi družbami uvrščajo v sektor nefinančnih družb in ne v sektor njihovega lastnika.
- 2.48 Obstoj celote računov, vključno z bilancami stanja, ni zadosten pogoj, da bi bili tržni proizvajalci obravnavani kot institucionalne enote, kot so nepravne družbe. Partnerstva in javni proizvajalci, razen tistih, ki so vključeni v točke (a), (b), (c) in (f) odstavka 2.46, ter individualni lastniki – tudi če vodijo celoto računov – se na splošno ne razlikujejo od institucionalnih enot, saj ne morejo neodvisno sprejemati odločitev, ker je njihovo vodstvo pod nadzorom gospodinjstev, nepridobitnih institucij ali držav, ki so njihove lastnice.
- 2.49 Nefinančne družbe vključujejo namišljene rezidenčne enote, ki se obravnavajo kot nepravne družbe.
- 2.50 Sektor nefinančnih družb sestavljajo trije podsektorji:
- (a) javne nefinančne družbe (S.11001);
- (b) nacionalne zasebne nefinančne družbe (S.11002);
- (c) nefinančne družbe pod tujim nadzorom (S.11003).

Podsektor: javne nefinančne družbe (S.11001)

- 2.51 *Opredelelitev:* podsektor javne nefinančne družbe sestavljajo vse nefinančne družbe, nepravne družbe in nepridobitne institucije, priznane kot neodvisne pravne osebe, ki so tržni proizvajalci in jih nadzirajo enote države.
- 2.52 Javne nepravne družbe so nepravne družbe, katerih neposredne lastnice so enote države.

Podsektor: nacionalne zasebne nefinančne družbe (S.11002)

- 2.53 *Opredelelitev:* podsektor nacionalne zasebne nefinančne družbe sestavljajo vse nefinančne družbe, nepravne družbe in nepridobitne institucije, ki so priznane kot neodvisne pravne osebe in so tržni proizvajalci, ki jih ne nadzira država ali nerezidenčne institucionalne enote.

V ta podsektor so vključene tiste družbe in nepravne družbe z neposrednimi tujimi naložbami, ki niso razvrščene v podsektor nefinančne družbe pod tujim nadzorom (S.11003).

Podsektor: nefinančne družbe pod tujim nadzorom (S.11003)

- 2.54 *Opredelelitev:* podsektor nefinančne družbe pod tujim nadzorom sestavljajo vse nefinančne družbe in nepravne družbe, ki jih nadzirajo nerezidenčne institucionalne enote.

Ta podsektor vključuje:

- (a) vse hčerinske družbe nerezidenčnih družb;
- (b) vse družbe, ki jih nadzirajo nerezidenčne institucionalne enote, ki same niso družbe; na primer družba, ki jo nadzira tuja država. Vključuje družbe, ki jih nadzira skupina nerezidenčnih enot, ki delujejo sporazumno;

- (c) vse podružnice ali druge nekorporativne agencije nerezidenčnih družb ali nekorporativni proizvajalci, ki so namišljene rezidenčne enote.

Finančne družbe (S.12)

- 2.55 *Opredelitev:* sektor finančne družbe (S.12) sestavljajo institucionalne enote, ki so neodvisne pravne osebe in tržni proizvajalci in katerih glavna dejavnost je proizvodnja finančnih storitev. Tovrstne institucionalne enote so vse družbe in nepravne družbe, ki se v glavnem ukvarjajo s:

- (a) finančnim posredovanjem (finančni posredniki) in/ali
- (b) pomožnimi finančnimi dejavnostmi (izvajalci pomožnih finančnih dejavnosti).

Vključene so tudi institucionalne enote, ki zagotavljajo finančne storitve, kadar se večina transakcij z njihovimi sredstvi ali obveznostmi ne izvaja na odprtih trgih.

- 2.56 Finančno posredništvo je dejavnost, v kateri institucionalna enota pridobiva finančna sredstva in hkrati prevzema obveznosti za svoj račun z izvajanjem finančnih transakcij na trgu. Sredstva in obveznosti finančnih posrednikov se v procesu finančnega posredovanja spreminjajo ali preoblikujejo glede na primer zapadlost, obseg, tveganje ipd.

Pomožne finančne dejavnosti so dejavnosti, ki so povezane s finančnim posredništvom, same pa ne vključujejo finančnega posredništva.

Finančni posredniki

- 2.57 V postopku finančnega posredništva se sredstva prelivajo od tretjih oseb s presežki k tretjim osebam s primanjkljaji sredstev. Finančni posrednik ne deluje le kot zastopnik drugih institucionalnih enot, temveč s pridobivanjem finančnih sredstev in prevzemanjem obveznosti za svoj račun tudi sebe izpostavlja tveganju.
- 2.58 V procesu finančnega posredništva se lahko pojavljajo vse kategorije obveznosti, razen kategorije druge obveznosti (AF.8). Finančna sredstva, ki so vključena v proces finančnega posredništva, so lahko razvrščena v katero koli kategorijo, razen v kategorijo sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme (AF.6) [zavarovanje,...], vendar vključno s kategorijo drugih terjatev. Finančni posredniki lahko svoja sredstva investirajo v nefinančna sredstva, vključno z nepremičninami. Da bi bila družba obravnavana kot finančni posrednik, bi morala prevzemati tudi obveznosti na trgu in preoblikovati sredstva. Družbe, ki poslujejo z nepremičninami, niso finančni posredniki.
- 2.59 Funkcija zavarovalnih družb in pokojninskih skladov je združevanje tveganj. Obveznosti tovrstnih institucij so sheme zavarovanja, pokojninske sheme in standardizirane jamstvene sheme (AF.6). Nasprotna postavka obveznostim so investicije zavarovalnih družb in pokojninskih skladov, ki delujejo kot finančni posredniki.
- 2.60 Investicijski skladi, v nadaljnjem besedilu skladi denarnega trga in skladi, ki niso skladi denarnega trga, v glavnem prevzemajo obveznosti z izdajanjem delnic ali enot investicijskega sklada (AF.52). Tovrstna sredstva preoblikujejo s pridobivanjem finančnih sredstev in/ali nepremičnin. Investicijski skladi se uvrščajo med finančne posrednike. Vsaka sprememba vrednosti njihovih sredstev in obveznosti, razen lastnih delnic, se odraža v njihovih lastnih sredstvih (glej odstavek 7.07). Ker je vrednost lastnih sredstev investicijskega sklada enaka vrednosti njegovih delnic ali enot, se vsaka sprememba vrednosti sredstev in obveznosti sklada odraža v tržni vrednosti takih delnic ali enot. Investicijski skladi, ki investirajo v nepremičnine, so finančni posredniki.
- 2.61 Finančno posredništvo je omejeno na pridobivanje sredstev in prevzemanje obveznosti splošne javnosti ali določenih in razmeroma velikih podskupin javnosti. Kadar je dejavnost omejena na majhne skupine oseb ali družin, ne gre za finančno posredništvo.
- 2.62 Lahko obstajajo izjeme glede splošnega omejevanja finančnega posredništva na finančne transakcije na trgu. Primeri so komunalne kreditne banke in hranilnice, ki se zanašajo na zadevno lokalno javnost, ali družbe za finančni najem, ki so pri pridobivanju ali investiranju sredstev odvisne od skupine matičnih družb. Take družbe so uvrščene med finančne posrednike, če je posojanje oziroma sprejemanje prihrankov neodvisno od lokalne javnosti oziroma matične skupine.

Izvajalci pomožnih finančnih dejavnosti

- 2.63 Pomožne finančne dejavnosti obsegajo pomožne dejavnosti pri izvajanju transakcij s finančnimi sredstvi in obveznostmi ali pri preoblikovanju sredstev. Izvajalci pomožnih finančnih dejavnosti se ne izpostavljajo tveganju pri pridobivanju finančnih sredstev ali prevzemanju obveznosti. Izvajalci omogočajo finančno posredovanje. Uprave podjetij, katerih vse hčerinske družbe ali večina hčerinskih družb so finančne družbe, so izvajalci pomožnih finančnih dejavnosti.

Finančne družbe, ki niso finančni posredniki in izvajalci pomožnih finančnih dejavnosti

- 2.64 Druge finančne družbe, ki niso finančni posredniki in izvajalci pomožnih finančnih dejavnosti, so institucionalne enote, ki nudijo finančne storitve, kjer se večina transakcij z njihovimi sredstvi ali obveznostmi ne izvaja na odprtih trgih.

Institucionalne enote, vključene v sektor finančnih družb

- 2.65 V sektor finančne družbe (S.12) so vključene naslednje institucionalne enote:
- (a) zasebne in javne družbe, ki se v glavnem ukvarjajo s finančnim posredništvom in/ali pomožnimi finančnimi dejavnostmi;
  - (b) zadruge in partnerska podjetja, priznani kot neodvisne pravne osebe, ki se v glavnem ukvarjajo s finančnim posredništvom in/ali pomožnimi finančnimi dejavnostmi;
  - (c) javni proizvajalci, priznani kot pravne osebe, ki se v glavnem ukvarjajo s finančnim posredništvom in/ali pomožnimi finančnimi dejavnostmi;
  - (d) nepridobitne institucije, priznane kot pravne osebe, ki se v glavnem ukvarjajo s finančnim posredništvom in/ali pomožnimi finančnimi dejavnostmi ali opravljajo storitve za finančne družbe;
  - (e) uprave podjetij, kadar so vse ali večina njihovih hčerinskih družb finančne družbe, ki v glavnem opravljajo finančno posredništvo in/ali pomožne finančne dejavnosti. Te uprave podjetij se razvrščajo med izvajalce pomožnih finančnih dejavnosti (S.126);
  - (f) holdingi, katerih glavna vloga je razpolaganje s sredstvi skupine hčerinskih družb. Sestava skupine je lahko finančna ali nefinančna – to ne vpliva na razvrstitev holdingov med lastne finančne institucije (S.127);
  - (g) EPN, katerih glavna dejavnost je zagotavljanje finančnih storitev;
  - (h) nekorporativni investicijski skladi, ki obsegajo investicijske portfelje v lasti skupine udeležencev, upravljajo pa jih v glavnem druge finančne družbe. Taki skladi so institucionalne enote, ločene od finančnih družb, ki jih upravljajo;
  - (i) nekorporativne enote, v glavnem dejavne v finančnem posredništvu ter podvržene urejanju in nadzoru (večinoma se razvrščajo med institucije, ki sprejemajo vloge, razen centralne banke, med zavarovalne družbe ali pokojninske sklade), za katere se šteje, da so neodvisne pri odločanju in neodvisne od lastnikov pri upravljanju; v ekonomskem in finančnem vedenju so podobne finančnim družbam. V tem primeru se obravnavajo kot ločene institucionalne enote. Primeri so podružnice nerezidenčnih finančnih družb.

Podsektorji finančnih družb

- 2.66 Sektor finančnih družb se deli na naslednje podsektorje:
- (a) centralna banka (S.121);
  - (b) institucije, ki sprejemajo vloge, razen centralne banke (S.122);
  - (c) skladi denarnega trga (MMF) (S.123);
  - (d) investicijski skladi razen MMF (S.124);
  - (e) drugi finančni posredniki razen zavarovalnih družb in pokojninskih skladov (S.125);
  - (f) izvajalci pomožnih finančnih dejavnosti (S.126);
  - (g) lastne finančne institucije in posojilodajalci (S.127);

(h) zavarovalne družbe (S.128) in

(i) pokojninski skladi (S.129).

Združevanje podsektorjev finančnih družb

- 2.67 Denarne finančne institucije, kot jih opredeljuje ECB, so sestavljene iz vseh institucionalnih enot, vključenih v podsektorje centralna banka (S.121), institucije, ki sprejemajo vloge, razen centralne banke (S.122), in skladi denarnega trga (S.123).
- 2.68 Druge denarne finančne institucije so sestavljene iz tistih finančnih posrednikov, prek katerih se učinki monetarne politike centralne banke (S.121) prenašajo na druge subjekte gospodarstva. To so institucije, ki sprejemajo vloge, razen centralne banke (S.122), in skladi denarnega trga (S.123).
- 2.69 Finančni posredniki, ki se ukvarjajo z združevanjem tveganj, so zavarovalne družbe in pokojninski skladi. Sestavljata jih podsektorja zavarovalne družbe (S.128) in pokojninski skladi (S.129).
- 2.70 Finančne družbe, razen denarnih finančnih institucij ter zavarovalnih družb in pokojninskih skladov, sestavljajo podsektorji investicijski skladi razen skladov denarnega trga (S.124), drugi finančni posredniki, razen zavarovalnih družb in pokojninskih skladov (S.125), izvajalci pomožnih finančnih dejavnosti (S.126) ter lastne finančne institucije in posojilodajalci (S.127).

Razčlenjevanje podsektorjev finančnih družb na finančne družbe pod javnim, nacionalnim zasebnim in tujim nadzorom

2.71 Razen podsektorja S.121 se vsak podsektor deli na:

- (a) javne finančne družbe;
- (b) nacionalne zasebne finančne družbe in
- (c) finančne družbe pod tujim nadzorom.

Merila za to delitev so enaka kakor za nefinančne družbe (glej odstavke 2.51 do 2.54).

Tabela 2.3 – Sektor finančnih družb in njegovi podsektorji

Sektorji in podsektorji		Javni	Nacionalni zasebni	Pod tujim nadzorom		
Finančne družbe		S.12				
Denarne finančne institucije (MFI)	Centralna banka	S.121				
	Druge denarne finančne institucije (OMFI)	Družbe, ki sprejemajo vloge, razen centralne banke	S.122	S.12201	S.12202	S.12203
		MMF	S.123	S.12301	S.12302	S.12303
Finančne družbe, razen MFI in ICPF	Investicijski skladi razen MMF	S.124	S.12401	S.12402	S.12403	
	Drugi finančni posredniki, razen zavarovalnih družb in pokojninskih skladov	S.125	S.12501	S.12502	S.12503	
	Izvajalci pomožnih finančnih dejavnosti	S.126	S.12601	S.12602	S.12603	
	Lastne finančne institucije in posojilodajalci	S.127	S.12701	S.12702	S.12703	
Zavarovalne družbe in pokojninski skladi (ICPF)	Zavarovalne družbe (IC)	S.128	S.12801	S.12802	S.12803	
	Pokojninski skladi (PF)	S.129	S.12901	S.12902	S.12903	

Centralna banka (S.121)

- 2.72 *Opredelitev:* podsektor centralna banka (S.121) sestavljajo vse finančne družbe in neprave družbe, katerih glavna funkcija je izdajanje denarja, vzdrževanje notranje in zunanje vrednosti denarja in posedovanje celote ali dela mednarodnih rezerv države.
- 2.73 V podsektor S.121 se razvrščajo naslednji finančni posredniki:
- (a) nacionalna centralna banka, tudi kadar je del evropskega sistema centralnih bank;
  - (b) centralne denarne agencije javnega izvora (npr. agencije, ki upravljajo devize ali izdajajo denar), ki vodijo celoto računov in so v odnosu do centralne države neodvisne pri sprejemanju odločitev. Kadar se te dejavnosti večinoma izvajajo v enotah centralne države ali znotraj centralne banke, ločene institucionalne enote ne obstajajo.
- 2.74 Podsektor S.121 razen centralne banke ne zajema agencij in organov, ki uravnavajo ali nadzirajo finančne družbe ali finančne trge. Razvrščajo se v podsektor S.126.

Institucije, ki sprejemajo vloge, razen centralne banke (S.122)

- 2.75 *Opredelitev:* **podsektor** institucije, ki sprejemajo vloge, razen centralne banke (S.122), vključuje vse finančne družbe in neprave družbe, razen tistih, ki se razvrščajo v podsektorja centralna banka in skladi denarnega trga, ki se v glavnem ukvarjajo s finančnim posredništvom in poslujejo tako, da od institucionalnih enot, torej **ne samo od denarnih finančnih institucij**, sprejemajo vloge **in/ali zelo podobne nadomestke** za vloge in za svoj račun dajejo posojila in/ali investirajo v vrednostne papirje.
- 2.76 Institucij, ki sprejemajo vloge, razen centralne banke, ni mogoče označiti preprosto kot „banke“, ker so lahko med njimi finančne družbe, ki sebe ne imenujejo banke, in finančne družbe, ki se v nekaterih državah ne smejo tako imenovati, nekatere finančne družbe, ki se imenujejo banke, pa mogoče niso institucije, ki sprejemajo vloge. V podsektor S.122 se razvrščajo naslednji finančni posredniki:
- (a) komercialne banke, „univerzalne“ banke in „vsenamenske“ banke;
  - (b) hranilnice (vključno z vzajemnimi hranilnicami in hranilnicami ter posojilnimi združenji);
  - (c) poštne žiro institucije, poštne banke, žiro banke;
  - (d) podeželske kreditne banke, kmečke kreditne banke;
  - (e) zadružne kreditne banke, kreditne zadruge;
  - (f) specializirane banke (npr. trgovske banke, emisijske hiše, zasebne banke) in
  - (g) institucije za izdajo elektronskega denarja, ki se v glavnem ukvarjajo s finančnim posredništvom.
- 2.77 V podsektor S.122 se razvrstijo tudi spodaj navedeni finančni posredniki, če prejemajo vračljiva sredstva od javnosti v obliki vlog ali v drugih oblikah, kot je neprekinjeno izdajanje dolgoročnih dolžniških vrednostnih papirjev:
- (a) družbe, ki dajejo hipotekarna posojila (vključno s stanovanjskimi zadrugami, hipotekarnimi bankami in hipotekarnimi kreditnimi institucijami);
  - (b) komunalne kreditne institucije.
- V nasprotnem primeru se razvrstijo v podsektor S.124.
- 2.78 Podsektor S.122 ne zajema:
- (a) uprav podjetij, ki nadzirajo in upravljajo druge enote skupine, v glavnem sestavljene iz institucij, ki sprejemajo vloge, razen centralne banke, same pa niso institucije, ki sprejemajo vloge. Te uprave podjetij se razvrščajo v podsektor S.126;

(b) nepridobitnih institucij, ki so priznane kot neodvisne pravne osebe in opravljajo storitve za institucije, ki sprejemajo vloge, a se ne ukvarjajo s finančnim posredovanjem. Razvrščajo se v podsektor S.126, in

(c) institucij za izdajo elektronskega denarja, ki se ne ukvarjajo v glavnem s finančnim posredništvom.

Skladi denarnega trga (S.123)

2.79 *Opredelevitev:* podsektor skladi denarnega trga (S.123) sestavljajo vse finančne družbe in neprave družbe (razen tistih, ki se razvrščajo v podsektorja centralna banka in kreditne institucije), ki se v glavnem ukvarjajo s finančnim posredovanjem. Poslujejo tako, da izdajajo delnice ali enote investicijskih skladov kot zelo podoben nadomestek za vloge od institucionalnih enot in za lastni račun investirajo v glavnem v delnice/enote skladov denarnega trga, kratkoročne dolžniške vrednostne papirje in/ali vloge.

2.80 V podsektor S.123 se razvrščajo naslednji finančni posredniki: investicijski skladi, vključno z naložbenimi skladi, vzajemnimi naložbenimi skladi in drugimi kolektivnimi investicijskimi shemami, katerih delnice ali enote so zelo podobni nadomestki za vloge.

2.81 Podsektor S.123 ne vključuje:

(a) uprav podjetij, ki nadzirajo in upravljajo skupino, sestavljeno v glavnem iz skladov denarnega trga, same pa niso ti skladi. Razvrščajo se v podsektor S.126;

(b) nepridobitnih institucij, priznanih kot neodvisne pravne osebe, ki opravljajo storitve za sklade denarnega trga, a se ne ukvarjajo s finančnim posredovanjem. Razvrščajo se v podsektor S.126.

Investicijski skladi razen skladov denarnega trga (S.124)

2.82 *Opredelevitev:* podsektor investicijski skladi razen skladov denarnega trga (S.124) sestavljajo vsi kolektivni investicijski sistemi (razen tistih, ki se razvrščajo v podsektor skladi denarnega trga), ki se v glavnem ukvarjajo s finančnim posredovanjem. Poslujejo tako, da izdajajo delnice ali enote investicijskih skladov, ki niso zelo podoben nadomestek za vloge, in za lastni račun investirajo v glavnem v finančna sredstva, ki niso kratkoročna finančna sredstva, in v nefinančna sredstva (običajno nepremičnine).

2.83 Investicijski skladi razen skladov denarnega trga zajemajo naložbene sklade, vzajemne naložbene sklade in druge kolektivne naložbene sisteme, katerih delnice ali enote investicijskih skladov se ne štejejo za zelo podobne nadomestke za vloge.

2.84 V podsektor S.124 se razvrščajo naslednji finančni posredniki:

(a) odprti investicijski skladi, katerih delnice ali enote investicijskih skladov se na zahtevo imetnikov ponovno odkupijo ali izplačajo neposredno ali posredno iz sredstev sklada/podjetja;

(b) zaprti investicijski skladi s stalnim delniškim kapitalom, pri katerih morajo investitorji, ki pristopajo k skladu ali ga zapuščajo, kupiti ali prodati obstoječe delnice;

(c) nepremičninski investicijski skladi;

(d) investicijski skladi, ki vlagajo v druge sklade („skladi skladov“);

(e) hedge skladi, ki pokrivajo različne kolektivne naložbene sisteme in vključujejo visoke minimalne naložbe, majhno regulacijo in širok razpon investicijskih strategij.

2.85 Podsektor S.124 ne vključuje:

(a) pokojninskih skladov, ki so del podsektorja pokojninski skladi;

(b) državnih skladov za posebne namene, imenovanih državni premoženjski skladi. Državni sklad za posebne namene se razvršča med lastne finančne institucije, če se razvršča kot finančna družba. Razvrščanje „državnega sklada za posebne namene“ kot dela sektorja država ali kot dela sektorja finančne družbe se določi v skladu z merili glede državnih enot za posebne namene iz odstavka 2.27;

- (c) uprav podjetij, ki nadzirajo in upravljajo skupino, sestavljeno v glavnem iz investicijskih skladov razen skladov denarnega trga, ki pa same niso investicijski skladi. Razvrščajo se v podsektor S.126;
- (d) nepridobitnih institucij, priznanih kot neodvisne pravne osebe, ki opravljajo storitve za investicijske sklade razen skladov denarnega trga, a se ne ukvarjajo s finančnim posredovanjem. Razvrščajo se v podsektor S.126.

Drugi finančni posredniki razen zavarovalnih družb in pokojninskih skladov (S.125)

- 2.86 *Opredelitev:* podsektor drugi finančni posredniki razen zavarovalnih družb in pokojninskih skladov (S.125) sestavljajo vse finančne družbe in neprave družbe, ki se v glavnem ukvarjajo s finančnim posredovanjem, tako da od institucionalnih enot prevzemajo obveznosti v oblikah, ki niso gotovina, vloge ali delnice investicijskih skladov ali povezane s shemami zavarovanja ter pokojninskimi in standardiziranimi jamstvenimi shemami.
- 2.87 Podsektor S.125 zajema finančne posrednike, ki se v glavnem ukvarjajo z dolgoročnim financiranjem. V večini primerov se ta podsektor zaradi te prevladujoče dospelosti razlikuje od OMFI podsektorjev (S.122 in S.123). Na podlagi neobstojećih obveznosti v obliki delnic investicijskih skladov, ki niso zelo podobni nadomestki za vloge ali sheme zavarovanja, pokojninske sheme in standardizirane garancijske sheme, se lahko določi meja s podsektorji investicijskih skladov razen skladov denarnega trga (S.124), zavarovalnih družb (S.128) in pokojninskih skladov (S.129).
- 2.88 Podsektor drugi finančni posredniki razen zavarovalnih družb in pokojninskih skladov (S.125) se dalje razdeli na podsektorje, sestavljene iz družb, ki se ukvarjajo s prenosom finančnih sredstev in opravljajo posle listinjenja (FVC), posrednikov z vrednostnimi papirji in izvedenimi finančnimi instrumenti, finančnih družb, ki se ukvarjajo s posojanjem, in specializiranih finančnih družb. To je prikazano v tabeli 2.4.

Tabela 2.4 – Podsektor drugi finančni posredniki razen zavarovalnih družb in pokojninskih skladov (S.125) ter njegova razčlenitev

<p><i>Drugi finančni posredniki razen zavarovalnih družb in pokojninskih skladov</i></p> <p>Družbe, ki se ukvarjajo s prenosom finančnih sredstev in opravljajo posle listinjenja (FVC);</p> <p>posredniki z vrednostnimi papirji in izvedenimi finančnimi instrumenti;</p> <p>finančne družbe, ki se ukvarjajo s posojanjem, in</p> <p>specializirane finančne družbe.</p>

- 2.89 Podsektor S.125 ne zajema nepridobitnih institucij, priznanih kot neodvisne pravne osebe, ki opravljajo storitve za druge finančne posrednike, same pa se ne ukvarjajo s finančnim posredovanjem. Razvrščajo se v podsektor S.126.

Družbe, ki se ukvarjajo s prenosom finančnih sredstev in opravljajo posle listinjenja (FVC)

- 2.90 *Opredelitev:* družbe, ki se ukvarjajo s prenosom finančnih sredstev in opravljajo posle listinjenja (FVC), so podjetja, ki izvajajo posle listinjenja. FVC, ki ustrezajo merilom institucionalne enote, se razvrščajo v S.125, v nasprotnem primeru pa se obravnavajo kot del matične družbe.

Posredniki z vrednostnimi papirji in izvedenimi finančnimi instrumenti, finančne družbe, ki se ukvarjajo s posojanjem, in specializirane finančne družbe

- 2.91 Posredniki z vrednostnimi papirji in izvedenimi finančnimi instrumenti so finančni posredniki za lasten račun.
- 2.92 Finančne družbe, ki se ukvarjajo s posojanjem, vključujejo na primer finančne posrednike, ki se ukvarjajo:
  - (a) s finančnim najemom;
  - (b) z nakupi s pridržanim lastništvom in ponujanjem osebnih ali poslovnih kreditov ali
  - (c) s faktoringom.
- 2.93 Specializirane finančne družbe so finančni posredniki, na primer:
  - (a) družbe, ki upravljajo sklade tveganega kapitala in razvojne sklade;
  - (b) finančne družbe za izvoz/uvoz ali

- (c) finančni posredniki, ki pridobivajo vloge in/ali zelo podobne nadomestke za vloge ali prevzemajo posojila samo za denarne finančne institucije; med te finančne posrednike spadajo tudi klirinške hiše centralnih nasprotnih strank (CCP), ki izvajajo pogodbe o ponovnem nakupu med monetarnimi finančnimi institucijami.
- 2.94 Sedeži podjetij, ki nadzirajo in upravljajo skupino hčerinskih družb, ki se v glavnem ukvarjajo s finančnim posredništvom in/ali pomožnimi finančnimi dejavnostmi, so razvrščeni v podsektor S.126.

Izvajalci pomožnih finančnih dejavnosti (S.126)

- 2.95 *Opredelitev:* podsektor izvajalci pomožnih finančnih dejavnosti (S.126) sestavljajo vse finančne družbe in neprave družbe, ki se v glavnem ukvarjajo z dejavnostmi, tesno povezanimi s finančnim posredništvom, same pa niso finančni posredniki.
- 2.96 V podsektor S.126 se uvrščajo naslednje finančne družbe in neprave družbe:
- (a) zavarovalni posredniki, upravitelji pri reševanju in havarijah, zavarovalni in pokojninski svetovalci itd.;
  - (b) posredniki pri posojilih in vrednostnih papirjih, svetovalci pri naložbah itd.;
  - (c) družbe, ki upravljajo izdajanje vrednostnih papirjev;
  - (d) družbe, katerih glavna dejavnost je jamčenje za menice in podobne instrumente z indosamenti;
  - (e) družbe, ki pripravljajo izvedene finančne instrumente in instrumente za zavarovanje pred tveganji, kot so zamenjave, opcije in standardizirani terminski posli (brez izdajanja teh instrumentov);
  - (f) družbe, ki zagotavljajo infrastrukturo za finančne trge;
  - (g) centralni nadzorni organi finančnih posrednikov in finančnih trgov, kadar so ločene institucionalne enote;
  - (h) upravljavci pokojninskih skladov, vzajemnih skladov itd.;
  - (i) družbe, ki upravljajo borze vrednostnih papirjev in zavarovalne borze;
  - (j) nepridobitne institucije, priznane kot neodvisne pravne osebe, ki opravljajo storitve za finančne družbe, vendar se ne ukvarjajo s finančnim posredništvom (glej točko (d) odstavka 2.46);
  - (k) plačilne institucije (olajšujejo plačila med kupcem in prodajalcem).
- 2.97 Podsektor S.126 prav tako vključuje uprave podjetij, katerih hčerinske družbe so vse ali večinoma finančne družbe.

Lastne finančne institucije in posojilodajalci (S.127)

- 2.98 *Opredelitev:* podsektor lastne finančne institucije in posojilodajalci (S.127) sestavljajo vse finančne družbe in neprave družbe, ki se ne ukvarjajo s finančnim posredovanjem ali opravljanjem pomožnih finančnih storitev in v katerih se večina transakcij z njihovimi sredstvi ali obveznostmi ne izvaja na odprtih trgih.
- 2.99 V podsektor S.127 se uvrščajo zlasti naslednje finančne družbe in neprave družbe:
- (a) enote kot pravne osebe, npr. skladi, posestva, računi agencij ali družbe s poštnim nabiralnikom;
  - (b) holdingi, ki so lastniki upravljalnega deleža lastniškega kapitala skupine hčerinskih družb in katerih glavna dejavnost je lastništvo skupine brez zagotavljanja drugih storitev podjetjem, v katerih imajo lastniški kapital, kar pomeni, da ne upravljajo ali nadzirajo drugih enot;
  - (c) EPN, ki so institucionalne enote in zbirajo sredstva na odprtih trgih, ki jih uporablja njihova matična družba;

- (d) enote, ki nudijo finančne storitve izključno z lastnimi sredstvi ali sponzorskimi sredstvi za različne stranke in ki nase prevzemajo finančno tveganje neplačila dolžnikov. Primeri so posojilodajalci, družbe, ki se ukvarjajo s posojanjem študentom ali za zunanjo trgovino iz sredstev, pridobljenih od sponzorjev, kot sta državna enota ali nepridobitna institucija, in zastavljalnice, ki se v glavnem ukvarjajo s posojanjem;
- (e) državni skladi za posebne namene, ki se običajno imenujejo državni premoženjski skladi, če se razvrstijo kot finančne družbe.

Zavarovalne družbe (S.128)

2.100 *Opredelelitev:* podsektor zavarovalne družbe (S.128) sestavljajo vse finančne družbe in neprave družbe, ki se v glavnem ukvarjajo s finančnim posredništvom kot posledica združevanja tveganj v glavnem v obliki neposrednega zavarovanja ali pozavarovanja (glej odstavek 2.59).

2.101 Zavarovalne družbe zagotavljajo naslednje storitve:

- (a) življenjsko in neživljenjsko zavarovanje za posamezne enote ali skupine enot;
- (b) pozavarovanje za druge zavarovalne družbe.

2.102 Storitve družb neživljenjskega zavarovanja se lahko zagotavljajo v obliki:

- (a) zavarovanja pred ognjem (npr. poslovne in zasebne lastnine);
- (b) zavarovanja pred odgovornostjo (nezgode);
- (c) zavarovanja motornih koles (lastna škoda ali odgovornost tretje osebe);
- (d) zavarovanja pomorstva, letalstva in transporta (vključno z energetskimi tveganji);
- (e) nezgodnega in zdravstvenega zavarovanja ali
- (f) finančnega zavarovanja (nudenje jamstev ali poročstva).

Finančne zavarovalne ali kreditne zavarovalne družbe, imenovane tudi jamstvene banke, zagotavljajo jamstva ali poročstvo v podporo listinjenja in drugih kreditnih izdelkov.

2.103 Zavarovalne družbe so v glavnem registrirani ali vzajemni subjekti. Registrirani subjekti so v lasti delničarjev in veliko jih kotira na borzah. Vzajemni pa so v lasti zavarovancev in vračajo dobičke zavarovancem „z dobički“ ali „udeležbo“ prek dividend ali bonusov. „Lastne“ zavarovalnice so običajno v lasti nefinančnih družb in večinoma zavarujejo tveganje svojih delničarjev.

Polje 2.1 – Vrste zavarovanja

	Vrsta zavarovanja	Sektor/Podsektor
Neposredno zavarovanje	Življenjsko zavarovanje Zavarovanec redno ali izredno plačuje zavarovalcu, v zameno pa mu zavarovalec jamči dogovorjeno vsoto ali rento na določen datum ali prej.	Zavarovalne družbe
	Neživljenjsko zavarovanje Zavarovanje za kritje tveganj, kot so nezgode, bolezen, požar, kredit itd.	Zavarovalne družbe
Pozavarovanje	Zavarovanje, ki ga kupi zavarovalec, da se zaščiti pred nepričakovano velikim številom zahtevkov ali zelo velikimi zahtevki.	Zavarovalne družbe

Vrsta zavarovanja			Sektor/Podsektor
Socialno zavarovanje	Socialna varnost Udeležence država zavezuje, da se zavarujejo pred določenimi socialnimi tveganji.	Pokojnine socialne varnosti	Skladi socialne varnosti
		Druga socialna varnost	
	Socialno zavarovanje v zvezi z zaposlitvijo, ki ni socialna varnost Delodajalci lahko določijo, da je pogoj za zaposlitev, da se zaposleni zavarujejo pred določenimi socialnimi tveganji.	Pokojnine v zvezi z zaposlitvijo	Sektor delodajalcev, zavarovalnih družb in pokojninskih skladov ali nepridobitnih institucij, ki opravljajo storitve za gospodarstva
		Drugo socialno zavarovanje v zvezi z zaposlitvijo	

2.104 Podsektor S.128 ne vključuje:

- (a) institucionalnih enot, ki izpolnjujejo obe merili iz odstavka 2.117. Razvrščajo se v podsektor S.1314;
- (b) uprav podjetij, ki nadzirajo in upravljajo skupino, ki jo v glavnem sestavljajo zavarovalne družbe, same pa niso zavarovalne družbe. Razvrščajo se v podsektor S.126;
- (c) nepridobitnih institucij, priznanih kot neodvisne pravne osebe, ki opravljajo storitve za zavarovalne družbe, a se ne ukvarjajo s finančnim posredovanjem. Razvrščajo se v podsektor S.126.

Pokojninski skladi (S.129)

- 2.105 *Opredelitev:* podsektor pokojninski skladi (S.129) sestavljajo vse finančne družbe in neprave družbe, ki se v glavnem ukvarjajo s finančnim posredništvom kot posledica združevanja socialnih tveganj in potreb zavarovancev (socialno zavarovanje). Pokojninski skladi podobno kot sistemi socialnega zavarovanja zagotavljajo dohodek po upokojitvi in pogosto pokojnine za smrt in invalidnost.
- 2.106 Podsektor S.129 sestavljajo samo tisti pokojninski skladi socialnega zavarovanja, ki so institucionalne enote, ločene od vseh enot, ki jih ustvarijo. Taki avtonomni skladi so neodvisni pri sprejemanju odločitev in vodijo celoto računov. Neavtonomni pokojninski skladi niso institucionalne enote in ostanejo del institucionalne enote, ki jih ustanovi.
- 2.107 Primeri udeležencev v shemah pokojninskega zavarovanja so zaposleni v enem podjetju ali skupini podjetij, zaposleni v podružnicah ali dejavnosti in osebe z enakim poklicem. Prejemki, vključeni v zavarovalno pogodbo, se lahko:
- (a) izplačajo vdovi (vdovcu) in otrokom po smrti zavarovanca;
  - (b) izplačajo po upokojitvi ali
  - (c) izplačajo po nastopu invalidnosti.
- 2.108 V nekaterih državah se lahko vse te vrste tveganj zavarujejo pri zavarovalnih družbah za življenjsko zavarovanje in prek pokojninskih skladov. V drugih državah pa se zahteva, da se nekatere skupine tveganj zavarujejo samo prek družb za življenjsko zavarovanje. V nasprotju z družbami za življenjsko zavarovanje so pokojninski skladi z zakonom omejeni na posebne skupine zaposlenih in samozaposlenih.
- 2.109 Sheme pokojninskega zavarovanja lahko organizirajo delodajalci ali država. Lahko jih organizirajo tudi zavarovalne družbe v imenu delodajalcev; lahko pa se ustanovijo ločene institucionalne enote za razpolaganje z uporabljenimi sredstvi in njihovo upravljanje, da se izpolnijo pokojninske pravice in razdelijo pokojnine.
- 2.110 Podsektor S.129 ne vključuje:
- (a) institucionalnih enot, ki izpolnjujejo obe merili iz odstavka 2.117. Razvrščajo se v podsektor S.1314;

- (b) uprav podjetij, ki nadzirajo in upravljajo skupino, ki jo v glavnem sestavljajo pokojninski skladi, same pa niso pokojninski skladi. Razvrščajo se v podsektor S.126;
- (c) nepridobitnih institucij, priznanih kot neodvisne pravne osebe, ki opravljajo storitve za pokojninske sklade, a se ne ukvarjajo s finančnim posredovanjem. Razvrščajo se v podsektor S.126.

Država (S.13)

2.111 *Opredelevitev:* sektor država (S.13) sestavljajo institucionalne enote, ki so netržni proizvajalci, katerih proizvodnja je namenjena individualni in kolektivni potrošnji in se financirajo z obveznimi plačili enot, ki pripadajo drugim sektorjem, in institucionalne enote, ki se v glavnem ukvarjajo s prerazdeljevanjem nacionalnega dohodka in premoženja.

2.112 V sektor S.13 so vključene na primer naslednje institucionalne enote:

- (a) enote države, ustanovljene v skladu s pravnim postopkom, da izvajajo sodno pristojnost nad drugimi enotami na ekonomskem ozemlju ter upravljajo in financirajo skupino dejavnosti, v glavnem za zagotavljanje netržnega blaga in storitev, namenjenih za dobrobit skupnosti;
- (b) družba ali neprava družba, ki je državna enota, če je njena proizvodnja v glavnem netržna in jo nadzira državna enota;
- (c) nepridobitne institucije, priznane kot neodvisne pravne osebe, ki so netržne proizvajalke pod nadzorom države;
- (d) avtonomni pokojninski skladi, kadar so prispevki pravna obveznost in kadar država upravlja sredstva glede določanja ali odobritve prispevkov in prejemkov.

2.113 Sektor država sestavljajo štirje podsektorji:

- (a) centralna država (razen skladov socialne varnosti) (S.1311);
- (b) regionalna država (razen skladov socialne varnosti) (S.1312);
- (c) lokalna država (razen skladov socialne varnosti) (S.1313);
- (d) skladi socialne varnosti (S.1314).

Centralna država (razen skladov socialne varnosti) (S.1311)

2.114 *Opredelevitev:* ta podsektor vključuje vse upravne organe države in druge centralne agencije, ki so običajno pristojni na celotnem ekonomskem ozemlju, razen uprave skladov socialne varnosti.

V podsektor S.1311 so vključene tiste nepridobitne institucije, ki jih nadzira centralna država in so pristojne na celotnem ekonomskem ozemlju.

Organizacije za tržno reguliranje, ki izključno ali pretežno razdeljujejo subvencije, se razvrščajo v S.1311. Tiste organizacije, ki se izključno ali pretežno ukvarjajo s kupovanjem, razpolaganjem in prodajo kmetijskih ali prehrabnih proizvodov, so razvrščene v S.11.

Regionalna država (razen skladov socialne varnosti) (S.1312)

2.115 *Opredelevitev:* ta podsektor sestavljajo tiste vrste javne uprave, ki so ločene institucionalne enote in izvajajo nekatere funkcije upravljanja, razen uprave skladov socialne varnosti, na ravni, ki je pod ravno centralne države in nad ravno državnih institucionalnih enot na lokalni ravni.

V podsektor S.1312 so vključene tiste nepridobitne institucije, ki jih nadzirajo enote regionalne države in so pristojne na ekonomskih ozemljih teh enot.

Lokalna država (razen skladov socialne varnosti) (S.1313)

2.116 *Opredelevitev*: ta podsektor vključuje tiste enote javne uprave, ki so pristojne le na lokalnem delu ekonomskega ozemlja, razen lokalnih agencij skladov socialne varnosti.

V podsektor S.1313 so vključene tiste nepridobitne institucije, ki jih nadzirajo lokalne države in so pristojne samo na ekonomskih ozemljih lokalnih držav.

Skladi socialne varnosti (S.1314)

2.117 *Opredelevitev*: podsektor skladi socialne varnosti vključuje centralne, regionalne in lokalne institucionalne enote, katerih glavna dejavnost je zagotavljanje socialnih prejemkov in ki izpolnjujejo obe naslednji merili:

- (a) nekatere skupine prebivalstva so na podlagi zakona ali predpisa dolžne sodelovati v sistemu ali plačevati prispevke in
- (b) država je pristojna za upravljanje institucij glede določanja ali odobritve prispevkov in prejemkov neodvisno od svoje vloge nadzornika ali delodajalca.

Med vrednostjo prispevka, ki ga posameznik plača, in tveganjem, ki mu je izpostavljen, običajno ni neposredne povezave.

Gospodinjstva (S.14)

2.118 *Opredelevitev*: sektor gospodinjstva (S.14) sestavljajo posamezniki ali skupine posameznikov kot potrošniki in kot podjetniki, ki proizvajajo tržno blago ter nefinančne in finančne storitve (tržni proizvajalci), če blaga in storitev ne proizvajajo ločeni subjekti, ki se obravnavajo kot nepravne družbe. Vključeni so tudi posamezniki ali skupine posameznikov proizvajalcev blaga in nefinančnih storitev za izključno lastno končno porabo.

Gospodinjstva kot potrošniki so lahko opredeljena kot majhne skupine oseb, ki so skupaj nastanjene, združujejo svoje dohodeke in premoženje ter skupaj trošijo nekatere vrste blaga in storitev, v glavnem stanovanjske storitve in hrano.

Glavni viri gospodinjstev so naslednji:

- (a) sredstva za zaposlene;
- (b) dohodek od lastnine;
- (c) transferji iz drugih sektorjev;
- (d) prejemki od odtujitve tržnih proizvodov in
- (e) pripisani prejemki iz proizvodnje proizvodov za lastno končno potrošnjo.

2.119 V sektor gospodinjstva so vključeni:

- (a) posamezniki ali skupine posameznikov, katerih glavna funkcija je potrošnja;
- (b) osebe, ki imajo stalno prebivališče v institucijah z malo ali brez neodvisnosti pri ukrepanju ali sprejemanju odločitev v gospodarskih zadevah (npr. člani verskih redov, ki živijo v samostanih, pacienti, ki so dlje časa v bolnišnicah, zaporniki, ki služijo dolge kazni, ostareli, ki imajo stalno prebivališče v domu za ostarele). Ti ljudje se obravnavajo kot ena institucionalna enota: eno gospodinjstvo;
- (c) posamezniki ali skupine posameznikov, katerih glavna funkcija je potrošnja in ki proizvajajo blago in nefinančne storitve izključno za lastno končno porabo; v sistem sta vključeni le dve kategoriji storitev, proizvedenih za lastno končno potrošnjo: stanovanjske storitve za lastne potrebe in gospodinjске storitve, ki jih proizvedejo plačani zaposleni;
- (d) individualni lastniki in partnerska podjetja brez pravnega statusa, razen tistih, ki se obravnavajo kot nepravne družbe, ki so tržni proizvajalci, ter

- (e) nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva, brez neodvisnega pravnega statusa in tiste z neodvisnim pravnim statusom, ki pa so manj pomembne.

2.120 V ESR 2010 se sektor gospodinjstva deli na naslednje podsektorje:

- (a) delodajalci (S.141) in samozaposleni brez zaposlenih(S.142);
- (b) zaposleni (S.143);
- (c) prejemniki dohodka od lastnine (S.1441);
- (d) prejemniki pokojnin (S.1442);
- (e) prejemniki drugih transferjev (S.1443).

2.121 Gospodinjstva se po podsektorjih razporejajo glede na kategorijo največjega dohodka (dohodek delodajalca, sredstva za zaposlene itd.) gospodinjstva kot celote. Če gospodinjstvo prejema več kot en dohodek iste kategorije, se pri razvrstitvi gospodinjstva upošteva celoten dohodek vsake kategorije.

Delodajalci in samozaposleni brez zaposlenih (S.141 in S.142)

2.122 *Opredelitev:* podsektor „delodajalci in samozaposleni brez zaposlenih“ sestavlja skupina gospodinjstev, katerih najpomembnejši vir dohodka gospodinjstva kot celote so (raznovrstni) dohodki (B.3), ki jih dobivajo lastniki nekorporativnih podjetij gospodinjstev, s plačanimi zaposlenimi ali brez njih, od svoje dejavnosti proizvodnje tržnega blaga in storitev, tudi če ta vir ne presega polovice celotnega dohodka gospodinjstva.

Zaposleni (S.143)

2.123 *Opredelitev:* podsektor zaposleni sestavlja skupina gospodinjstev, katerih najpomembnejši vir dohodka za gospodinjstvo kot celoto so sredstva za zaposlene (D.1).

Prejemniki dohodkov od lastnine (S.1441)

2.124 *Opredelitev:* podsektor prejemniki dohodkov od lastnine sestavlja skupina gospodinjstev, katerih najpomembnejši vir dohodka gospodinjstva kot celote so dohodki od lastnine (D.4).

Prejemniki pokojnin (S.1442)

2.125 *Opredelitev:* podsektor prejemniki pokojnin sestavlja skupina gospodinjstev, katerih najpomembnejši vir dohodka za gospodinjstvo kot celoto so pokojnine.

Pokojninska gospodinjstva so gospodinjstva, katerih najpomembnejši vir dohodkov so starostne ali druge pokojnine, vključno s pokojninami od prejšnjih delodajalcev.

Prejemniki drugih transferjev (S.1443)

2.126 *Opredelitev:* podsektor prejemniki drugih transferjev sestavlja skupina gospodinjstev, katerih najpomembnejši vir dohodka za gospodinjstvo kot celoto so drugi tekoči transferji.

Drugi tekoči transferji so vsi tekoči transferji, razen dohodkov od lastnine, pokojnin in dohodkov oseb, ki imajo stalno prebivališče v institucijah.

2.127 Če informacije o sorazmernih prispevkih vira dohodka gospodinjstva kot celote za razvrščanje po sektorjih niso na voljo, se za razvrstitev uporabi dohodek referenčne osebe. Referenčna oseba gospodinjstva je oseba z najvišjim dohodkom. Če ta podatek ni na voljo, se za razvrstitev gospodinjstva v podsektor uporabi podatek o dohodku osebe, ki trdi, da je referenčna oseba.

2.128 Za razvrščanje gospodinjstev v podsektorje se lahko uporabijo druga merila, npr. razčlenitev gospodinjstev kot podjetnikov po dejavnosti: kmetijska gospodinjstva in nekmetijska gospodinjstva.

Nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva (s.15)

- 2.129 *Opredelev:* sektor nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva (NPISG) (S.15), sestavljajo nepridobitne institucije, ki so ločene pravne osebe in opravljajo storitve za gospodinjstva ter so zasebni netržni proizvajalci. Njihovi glavni viri so prostovoljni prispevki gospodinjstev kot potrošnikov v denarju ali naravi, plačila države in dohodki od lastnine.
- 2.130 Kadar take institucije niso zelo pomembne, se ne vključijo v sektor NPISG, temveč v sektor gospodinjstev (S.14), saj se njihove transakcije ne razlikujejo od enot v navedenem sektorju. Netržne NPISG pod nadzorom države so razvrščene v sektor država (S.13).

V sektor NPISG so vključene naslednje glavne vrste NPISG, ki gospodinjstvom zagotavljajo netržno blago in storitve:

- (a) sindikati, strokovna in znanstvena združenja, združenja potrošnikov, politične stranke, cerkvene in verske skupnosti (vključno s tistimi, ki jih država financira, vendar ne nadzira) ter družabni, kulturni, rekreacijski in športni klubi ter
- (b) dobrodelne ustanove, socialne ustanove in organizacije za nudenje pomoči, ki jih s prostovoljnimi transferji v denarju ali naravi financirajo druge institucionalne enote.

V sektor S.15 so vključene tudi dobrodelne ustanove, socialne ustanove ali organizacije za nudenje pomoči, ki opravljajo storitve za nerezidenčne enote, niso pa vključeni subjekti, če članstvo v njih daje pravico do vnaprej določenega blaga in storitev.

Tujina (S.2)

- 2.131 *Opredelev:* sektor tujina (S.2) je skupina enot brez značilnih funkcij in značilnih virov; sestavljajo jo nerezidenčne enote, če se ukvarjajo s transakcijami z rezidenčnimi institucionalnimi enotami ali imajo druge gospodarske povezave z rezidenčnimi enotami. Računi tujine zagotavljajo celoten pregled nad gospodarskimi povezavami med nacionalnim gospodarstvom in tujino. Vključene so institucije EU in mednarodne organizacije.
- 2.132 Za sektor tujina ni treba voditi celote računov, vendar je primerno tujino obravnavati kot sektor. Sektorji se oblikujejo z združevanjem celotnega gospodarstva v bolj homogene skupine rezidenčnih institucionalnih enot, ki so si podobne v gospodarskem vedenju, ciljih in funkcijah. Za sektor tujina to ne velja: za ta sektor se zajemajo transakcije in drugi tokovi nefinančnih in finančnih družb, nepridobitnih institucij, gospodinjstev in države z nerezidenčnimi institucionalnimi enotami ter druge gospodarske povezave med rezidenti in nerezidenti, npr. terjatve rezidentov do nerezidentov.
- 2.133 V računih tujine so zajete le transakcije med rezidenčnimi institucionalnimi enotami in nerezidenčnimi enotami, pri čemer veljajo naslednje izjeme:
- (a) transportne storitve (do meje izvozne države), ki jih opravijo rezidenčne enote v zvezi z uvozom blaga, so v računih tujine prikazane z uvozom fob, čeprav so te storitve proizvedle rezidenčne enote;
- (b) transakcije s tujimi sredstvi med rezidenti, ki pripadajo različnim sektorjem v domačem gospodarstvu, so prikazane v podrobnih finančnih računih za tujino. Te transakcije ne vplivajo na finančni položaj države nasproti tujini; vplivajo pa na finančno povezavo med posameznimi sektorji in tujino;
- (c) transakcije z obveznostmi države med nerezidenti, ki pripadajo različnim geografskim območjem, so prikazane v geografski razčlenitvi računov tujine. Čeprav te transakcije ne vplivajo na celoto obveznosti države do tujine, vplivajo na njene obveznosti do posameznih delov tujine.
- 2.134 Sektor tujina (S.2) se deli na:

- (a) države članice ter institucije in organe Evropske unije (S.21):

1. države članice Evropske unije (S.211);

2. institucije in organe Evropske unije (S.212);

(b) države nečlanice in mednarodne organizacije, ki niso rezidenti EU (S.22).

Sektorska klasifikacija proizvodnih enot po glavnih standardnih pravnih oblikah lastništva

2.135 V spodnji preglednici in v odstavkih od 2.31 do 2.44 so povzeta načela, po katerih se proizvodne enote razvrščajo v sektorje, pri čemer so uporabljeni standardni termini za opisovanje glavnih vrst institucij.

2.136 Zasebne in javne družbe, ki so tržne proizvajalke, se razvrščajo na naslednji način:

(a) tiste, ki so v glavnem dejavne v proizvodnji blaga in nefinančnih storitev: v sektor S.11 (nefinančne družbe);

(b) tiste, ki se v glavnem ukvarjajo s finančnim posredništvom in pomožnimi finančnimi dejavnostmi: v sektor S.12 (finančne družbe).

2.137 Zadruga in partnerska podjetja, ki so priznani kot neodvisne pravne osebe in so tržni proizvajalci, se razvrščajo na naslednji način:

(a) tisti, ki so v glavnem dejavni v proizvodnji blaga in nefinančnih storitev: v sektor S.11 (nefinančne družbe);

(b) tisti, ki se v glavnem ukvarjajo s finančnim posredništvom in pomožnimi finančnimi dejavnostmi: v sektor S.12 (finančne družbe).

2.138 Javni proizvajalci, ki so na podlagi posebne zakonodaje priznani kot neodvisne pravne osebe in so tržni proizvajalci, se razvrščajo na naslednji način:

(a) tisti, ki so v glavnem dejavni v proizvodnji blaga in nefinančnih storitev: v sektor S.11 (nefinančne družbe);

(b) tisti, ki se v glavnem ukvarjajo s finančnim posredništvom in pomožnimi finančnimi dejavnostmi: v sektor S.12 (finančne družbe).

2.139 Javni proizvajalci, ki niso priznani kot neodvisne pravne osebe in so tržni proizvajalci, se razvrščajo na naslednji način:

(a) če so nepravne družbe:

1. tisti, ki so v glavnem dejavni v proizvodnji blaga in nefinančnih storitev: v sektor S.11 (nefinančne družbe);

2. tisti, ki se v glavnem ukvarjajo s finančnim posredništvom in pomožnimi finančnimi dejavnostmi: v sektor S.12 (finančne družbe);

(b) če niso nepravne družbe: v sektor S.13 (država), ker ostajajo sestavni del enot, ki jih nadzirajo.

2.140 Neprihoditne institucije (združenja in ustanove), ki so priznane kot neodvisne pravne osebe, se razvrščajo na naslednji način:

(a) tiste, ki so tržni proizvajalci in se v glavnem ukvarjajo s proizvodnjo blaga in nefinančnih storitev: v sektor S.11 (nefinančne družbe);

(b) tiste, ki se v glavnem ukvarjajo s finančnim posredništvom in pomožnimi finančnimi dejavnostmi: v sektor S.12 (finančne družbe);

(c) tiste, ki so netržne proizvajalke:

1. v sektor S.13 (država), če so javne proizvajalke pod nadzorom države;

2. v sektor S.15 (nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva), če so zasebne proizvajalke.

2.141 Individualni lastniki in partnerska podjetja, ki niso priznani kot neodvisne pravne osebe in so tržni proizvajalci, se razvrščajo na naslednji način:

(a) če so nepravne družbe:

1. tisti, ki so v glavnem dejavni v proizvodnji blaga in nefinančnih storitev: v sektor S.11 (nefinančne družbe);

2. tisti, ki se v glavnem ukvarjajo s finančnim posredništvom in pomožnimi finančnimi dejavnostmi: v sektor S.12 (finančne družbe);

(b) če niso nepravne družbe, se razvrščajo v sektor S.14 (gospodinjstva).

2.142 Uprave podjetij so razvrščene na naslednji način:

(a) v sektor S.11 (nefinančne družbe), če je pretežna vrsta dejavnosti skupine družb, ki so tržne proizvajalke, kot celote proizvodnja blaga in nefinančnih storitev (glej točko (e) odstavka 2.46);

(b) v sektor S.12 (finančne družbe), če je pretežna vrsta dejavnosti skupine družb kot celote finančno posredništvo (glej točko (e) odstavka 2.65).

Holdingi, ki razpolagajo s sredstvi skupine hčerinskih družb, se vedno obravnavajo kot finančne družbe. Holdingi razpolagajo s sredstvi skupine družb, a ne izvajajo upravljalnih dejavnosti v zvezi s skupino.

2.143 Tabela 2.5 pregledno prikazuje različne primere, navedene zgoraj.

Tabela 2.5 – Sektorska razvrstitev proizvodnih enot po glavnih standardnih pravnih oblikah lastništva

Vrsta proizvajalca Standardni pravni opis	Tržni proizvajalci (blago in nefinančne storitve)	Tržni proizvajalci (finančno posredovanje)	Netržni proizvajalci.	
			javni proizvajalci	zasebni proizvajalci
Zasebne in javne družbe	S.11 nefinančne družbe	S.12 finančne družbe		
Zadruga in partnerska podjetja, priznani kot neodvisne pravne osebe	S.11 nefinančne družbe	S.12 finančne družbe		
Javni proizvajalci, ki so na podlagi posebne zakonodaje priznani kot neodvisne pravne osebe	S.11 nefinančne družbe	S.12 finančne družbe		
Javni proizvajalci, ki niso priznani kot neodvisne pravne osebe	Tisti z značil- nostmi nepravih družb	S.11 nefinančne družbe		
	Drugi		S.13 država	
Nepridobitne institucije, priznane kot neodvisne pravne osebe	S.11 nefinančne družbe	S.12 finančne družbe	S.13 država	S.15 neprido- bitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva

Vrsta proizvajalca Standardni pravni opis		Tržni proizvajalci (blago in nefinančne storitve)	Tržni proizvajalci (finančno posredovanje)	Netržni proizvajalci.	
				javni proizvajalci	zasebni proizvajalci
Partnerska podjetja, ki niso priznana kot neodvisne pravne osebe	Tisti z značilnostmi nepravilnih družb	S.11 nefinančne družbe	S.12 finančne družbe		
	Drugi	S.14 gospodinjstva	S.14 gospodinjstva		
Individualni lastniki					
Uprave podjetij, katerih prevladujoča vrsta dejavnosti skupine družb, ki jih nadzirajo, je proizvodnja	blaga in nefinančnih storitev	S.11 nefinančne družbe			
	finančnih storitev		S.12 finančne družbe		

LOKALNE ENOTE ENOVRSNE DEJAVNOSTI IN DEJAVNOSTI

2.144 Večina institucionalnih enot, ki proizvajajo blago in storitve, se sočasno ukvarja z različnimi dejavnostmi. Lahko se ukvarjajo z glavno dejavnostjo, z nekaterimi stranskimi dejavnostmi in nekaterimi pomožnimi dejavnostmi.

2.145 Dejavnost se opravlja, ko se združijo viri, kot so oprema, delo, proizvodne tehnike, informacijska omrežja ali proizvodi, zaradi česar nastane neko blago ali storitev. Dejavnost opredeljujejo input proizvodov, proizvodni proces in output proizvodov.

Dejavnosti se določajo na podlagi določene ravni NACE Rev. 2.

2.146 Če enota izvaja več dejavnosti, se vse dejavnosti, ki niso pomožne (glej poglavje 3, odstavek 3.12), razvrščajo po bruto dodani vrednosti. Glavna dejavnost se tako od stranskih lahko loči na osnovi pretežne proizvedene bruto dodane vrednosti.

2.147 Za analizo tokov, ki nastajajo v proizvodnem procesu in pri porabi blaga in storitev, je treba enote izbrati tako, da bodo razvidna tehnično-ekonomska razmerja. Ta zahteva pomeni, da morajo biti institucionalne enote razdeljene na manjše in bolj homogene enote ob upoštevanju vrste proizvodnje. Namen lokalnih enot enovrstne dejavnosti je, da z operativnega vidika izpolnijo to zahtevo.

Lokalna enota enovrstne dejavnosti

2.148 *Opredelitev:* lokalna enota enovrstne dejavnosti (lokalna EED) je del enovrstne dejavnosti (EED), ki ustreza lokalni enoti. Lokalna EED se v SNR 2008 in v ISIC Rev. 4 imenuje „obrat“. EED združuje vse dele institucionalne enote kot proizvajalke, ki prispevajo k opravljanju dejavnosti na ravni razreda (štirimestna raven) klasifikacije NACE Rev. 2, in ustrezajo enemu ali več pododdelkom institucionalne enote. Informacijski sistem institucionalne enote mora biti sposoben oceniti ali izračunati za vsako lokalno EED vsaj vrednost proizvodnje, vmesno potrošnjo, sredstva za zaposlene, poslovni presežek, zaposlenost in bruto investicije v osnovna sredstva.

Lokalna enota je institucionalna enota ali del institucionalne enote, ki proizvaja blago in storitve in je na geografsko opredeljenem mestu.

Lokalna EED je lahko institucionalna enota v vlogi proizvajalke; po drugi strani pa nikoli ne more pripadati dvema institucionalnima enotama.

2.149 Če se v institucionalni enoti, ki proizvaja blago ali storitve, izvajata glavna dejavnost in ena ali več stranskih, se enota razdeli v enako število EED, pri čemer se stranske dejavnosti razvrstijo v druge klasifikacijske razrede kot glavna dejavnost. Pomožne dejavnosti se ne ločujejo od glavne ali stranskih dejavnosti. Vendar pa EED, ki se uvrščajo v določene razrede klasifikacijskega sistema, lahko proizvajajo tudi proizvode zunaj homogenih skupin, in sicer kot povezane stranske dejavnosti, ki jih na osnovi razpoložljivih računovodskih dokumentov ni mogoče ločeno identificirati. EED torej lahko izvaja eno ali več stranskih dejavnosti.

Dejavnost

2.150 *Opredelitev:* dejavnost sestavlja skupina lokalnih EED, ki se ukvarjajo z isto ali podobno enovrstno dejavnostjo. Na najbolj podrobni ravni klasifikacije dejavnost sestavljajo vse lokalne EED, ki spadajo v posamezen razred (štirimestna raven) NACE Rev. 2 in se zato ukvarjajo z isto dejavnostjo, kot je opredeljena v NACE Rev. 2.

Dejavnosti zajemajo lokalne EED, ki proizvajajo tržno blago in storitve, ter lokalne EED, ki proizvajajo netržno blago in storitve. Dejavnost po definiciji sestavlja skupina lokalnih EED, ki se ukvarjajo z isto vrsto proizvodne dejavnosti, ne glede na to, ali so institucionalne enote, katerim pripadajo, tržne ali netržne proizvajalke.

2.151 Dejavnosti se razvrstijo v tri skupine:

- (a) dejavnosti, ki proizvajajo tržno blago in storitve (tržne dejavnosti) ter blago in storitve za lastno končno porabo. Storitve za lastno končno porabo so stanovanjske storitve, ki jih proizvajajo gospodinjstva, ki bivajo v lastnih stanovanjih, in gospodinjske storitve, ki jih opravlja plačano osebje;
- (b) dejavnosti, ki proizvajajo netržno blago in državne storitve: netržne dejavnosti države;
- (c) dejavnosti, ki proizvajajo netržno blago in storitve nepridobitnih institucij, ki opravljajo storitve za gospodinjstva: netržne dejavnosti nepridobitnih institucij, ki opravljajo storitve za gospodinjstva.

Razvrstitev dejavnosti

2.152 Za združevanje lokalnih EED v dejavnosti se uporablja klasifikacija NACE Rev. 2.

ENOTE HOMOGENE PROIZVODNJE IN HOMOGENE PANOGE

2.153 Najbolj primerna enota za analizo proizvodnega procesa je enota homogene proizvodnje. Ta enota ima edinstveno dejavnost, ki jo opredeljujejo njen input, proizvodni proces in output.

Enota homogene proizvodnje

2.154 *Opredelitev:* enota homogene proizvodnje izvaja edinstveno dejavnost, ki jo opredeljujejo input, proizvodni proces in output. Proizvodi, ki tvorijo input in output, se razlikujejo po fizičnih značilnostih, obsegu, v katerem so vključeni v proces, in po uporabljenih proizvodnih tehnikah. Opredelijo se lahko s klasifikacijo proizvodov (Klasifikacija proizvodov po dejavnosti – CPA). CPA je klasifikacija proizvodov, katere elementi so strukturirani po merilu izvora dejavnosti, opredeljenem v NACE Rev. 2.

Homogena panoga

2.155 *Opredelitev:* homogeno panogo sestavlja skupina enot homogene proizvodnje. Dejavnosti homogene panoge so opredeljene na osnovi klasifikacije proizvodov. Homogena panoga proizvaja tisto in samo tisto blago in storitve, ki so opredeljeni v klasifikaciji.

2.156 Homogene panoge so enote, namenjene ekonomski analizi. Enot homogene proizvodnje običajno ni mogoče opazovati neposredno; podatke, zbrane od enot, ki se uporabljajo v statističnih raziskavah, je treba preurediti v podatke o homogenih panogah.

(c) vsi od standardne cene odšteti popusti za nakupe v velikih količinah ali zunajsezonske nakupe;

kupčeva cena ne vključuje:

(a) obresti ali zaračunanih storitev, ki so bile dodane po kreditni pogodbi;

(b) dodatnih stroškov za zamude pri plačilu, pri čemer zamuda pri plačilu pomeni neplačilo v roku, dogovorjenem ob nakupu.

Če se čas porabe ne ujema s časom nakupa, se vrednost prilagodi tako, da se upoštevajo spremembe, do katerih je prišlo med obema časovnjima točkama (na enak način kakor pri spremembah cen zalog). Take prilagoditve so pomembne, če se cene proizvodov v manj kot enem letu bistveno spremenijo.

PROIZVODNJA KOT DEJAVNOST IN PROIZVODNJA KOT REZULTAT DEJAVNOSTI

3.07 *Opredelitev:* proizvodnja (kot dejavnost) je dejavnost, ki se izvaja pod nadzorom, pristojnostjo in upravljanjem institucionalne enote, ki uporablja inpute dela, kapitala, blaga in storitev za proizvodnjo blaga in storitev.

Proizvodnja ne zajema naravnih procesov, pri katerih ni človekovega poseganja ali usmerjanja, kot je nenadzorovano razmnoževanje rib v mednarodnih vodah, vključuje pa ribogojstvo.

3.08 Proizvodnja (kot dejavnost) vključuje:

(a) proizvodnjo vsega individualnega ali kolektivnega blaga in storitev, ki se dobavljajo enotam, ki tega blaga in storitev niso proizvedle;

(b) proizvodnjo vsega blaga za lastne potrebe, ki ga njegovi proizvajalci zadržijo za lastno končno potrošnjo ali za bruto investicije v osnovna sredstva.

Primeri proizvodnje za lastne potrebe, ki je namenjena bruto investicijam v osnovna sredstva, so proizvodnja osnovnih sredstev, kot je gradnja, razvoj programske opreme in raziskovanje rudišč za lastne bruto investicije v osnovna sredstva. Pojem bruto investicij v osnovna sredstva je opisan v odstavkih 3.124–3.138.

Proizvodnja blaga za lastne potrebe gospodinjstev se na splošno nanaša na:

1. gradnjo stanovanj za lastne potrebe;

2. proizvodnjo in skladiščenje kmetijskih proizvodov;

3. predelavo kmetijskih proizvodov, kot je proizvodnja moke z mletjem, konzerviranje sadja s sušenjem in ustekleničenjem, proizvodnja mlečnih proizvodov, kot sta maslo in sir, ter proizvodnja piva, vina in žganih pijač;

4. proizvodnjo drugih primarnih proizvodov, kot so kopanje soli, rezanje šote in oskrbovanje z vodo;

5. druge oblike predelav, kot so tkanje blaga, proizvodnja lončene posode in izdelava pohištva;

(c) proizvodnjo stanovanjskih storitev za lastne potrebe gospodinjstev, ki bivajo v lastnih stanovanjih;

(d) gospodinske in osebne storitve, ki jih proizvede zaposleno plačano gospodinjstvo osebje;

(e) prostovoljne dejavnosti, katerih rezultat je blago. Primer takih dejavnosti je gradnja stanovanj, cerkva ali drugih zgradb. Prostovoljne dejavnosti, katerih rezultat ni blago, npr. varstvo in čiščenje brez plačila, niso vključene.

Dejavnosti iz točk (a) do (e) so vključene kot proizvodnja, ne glede na to, ali so nezakonite ali prijavljene pri davčnih organih, organih socialne varnosti, statističnih in drugih javnih organih.

Proizvodnja blaga za lastne potrebe gospodinjstev se prikaže, če je ta oblika proizvodnje znatna, tj. če je količinsko pomembna glede na celotno ponudbo navedenega blaga v državi.

Edina vključena proizvodnja blaga za lastne potrebe gospodinjstev je gradnja stanovanj ter proizvodnja, skladiščenje in predelava kmetijskih proizvodov.

3.09 Proizvodnja ne vključuje proizvodnje gospodinskih in osebnih storitev, proizvedenih in potrošenih znotraj istega gospodinjstva. Primeri gospodinskih storitev, ki jih proizvedejo gospodinjstva sama in niso vključene, so:

- (a) čiščenje, urejanje in vzdrževanje stanovanj, če so te dejavnosti običajne tudi za stanovalce;
- (b) čiščenje, vzdrževanje in popravila trajnega gospodinskega blaga;
- (c) priprava in postrežba hrane;
- (d) varstvo, vzgoja in poučevanje otrok;
- (e) nega bolnih, slabotnih ali ostarelih oseb in
- (f) transport članov gospodinjstva ali njihovega blaga.

Gospodinske in osebne storitve, ki se proizvajajo z zaposlovanjem plačanega gospodinskega osebja, ter stanovanjske storitve za lastne potrebe so vključene v proizvodnjo.

Glavne, stranske in pomožne dejavnosti

3.10 *Opredelitev:* glavna dejavnost lokalne enote enovrstne dejavnosti (EED) je dejavnost, katere dodana vrednost presega dodano vrednost katere koli druge dejavnosti, ki se opravlja znotraj iste enote. Klasifikacija glavne dejavnosti je določena s sklicevanjem na NACE Rev. 2, najprej na najvišji ravni klasifikacije, potem pa na podrobnejših ravneh.

3.11 *Opredelitev:* stranska dejavnost je dejavnost, ki se znotraj lokalne EED izvaja poleg glavne dejavnosti. Proizvodnja stranske dejavnosti je stranski proizvod.

3.12 *Opredelitev:* pomožna dejavnost je dejavnost, katere proizvodnja je namenjena uporabi znotraj podjetja.

Pomožna dejavnost je podpora dejavnost znotraj podjetja, s katero se omogoči izvajanje glavne ali stranskih dejavnosti lokalnih EED. Vsi inputi, ki se porabijo pri pomožni dejavnosti (material, delo, potrošnja stalnega kapitala itd.), se obravnavajo kot inputi v glavno ali stransko dejavnost, ki jo pomožna dejavnost podpira.

Primeri pomožnih dejavnosti so:

- (a) nabava;
- (b) prodaja;
- (c) trženje;
- (d) računovodstvo;
- (e) obdelava podatkov;
- (f) transport;
- (g) skladiščenje;
- (h) vzdrževanje;
- (i) čiščenje in
- (j) varnostne storitve.

Podjetja lahko izbirajo med ukvarjanjem s pomožnimi dejavnostmi ali nakupom takih storitev na trgu od specializiranih proizvajalcev.

Investicije iz lastne proizvodnje niso pomožna dejavnost.

- 3.13 Pomožne dejavnosti ne tvorijo posebnih enot in se ne ločujejo od glavne ali stranskih dejavnosti enot, katere podpirajo. Pomožne dejavnosti morajo biti torej integrirane v lokalne EED, katere podpirajo.

Pomožne dejavnosti se lahko izvajajo na posebnih lokacijah, ki so v drugih regijah kot lokalne EED, katere podpirajo. Strogo upoštevanje pravila iz prvega pododstavka za geografsko razporeditev pomožnih dejavnosti bi povzročilo podcenjevanje agregatov v regijah, v katerih so pomožne dejavnosti koncentrirane. Zaradi tega morajo biti pomožne dejavnosti v skladu z načelom rezidenčnosti alocirane v regiji, v kateri se nahajajo, ostanejo pa v isti dejavnosti kot lokalne EED, katere podpirajo.

Proizvodnja kot rezultat dejavnosti (P.1)

- 3.14 *Opredelitev:* proizvodnja kot rezultat dejavnosti je skupen obseg proizvodov, ki so ustvarjeni v obračunskem obdobju.

Primeri proizvodnje kot rezultata dejavnosti so:

- (a) blago in storitve, ki jih lokalna EED zagotavlja drugi lokalni EED, ki pripada isti institucionalni enoti;
  - (b) blago, ki ga proizvede lokalna EED in ostane v zalogah ob koncu obdobja, v katerem je bilo proizvedeno, ne glede na to, kakšna je njegova poznejša poraba. Blago in storitve, ki so proizvedeni in potrošeni znotraj istega obračunskega obdobja v okviru iste lokalne EED, niso prikazani ločeno. Niso prikazani kot del proizvodnje ali vmesne potrošnje navedene lokalne EED.
- 3.15 Ko ima institucionalna enota več kot eno lokalno EED, je proizvodnja institucionalne enote vsota proizvedenih njenih lokalnih EED, vključno s proizvodnjo, ki se dobavlja med lokalnimi EED institucionalne enote.
- 3.16 V ESR 2010 so opredeljene tri vrste proizvodnje:

- (a) tržna proizvodnja (P.11);
- (b) proizvodnja za lastno končno porabo (P.12);
- (c) netržna proizvodnja (P.13).

To razlikovanje velja tudi za lokalne EED in institucionalne enote:

- (a) tržni proizvajalci;
- (b) proizvajalci za lastno končno porabo;
- (c) netržni proizvajalci.

Razlikovanje med tržnim, za lastno porabo in netržnim je bistveno iz naslednjih razlogov:

- (a) vpliva na vrednotenje proizvodnje in povezanih pojmov, kot so dodana vrednost, bruto domači proizvod in izdatki države in nepridobitnih institucij, ki opravljajo storitve za gospodinjstva (NPISG), za končno potrošnjo;
- (b) vpliva na klasifikacijo institucionalnih enot po sektorjih, npr. katere enote so vključene v sektor država in katere niso.

Razlikovanje določa načela vrednotenja, ki se uporabljajo za proizvodnjo. Tržna proizvodnja in proizvodnja za lastno končno porabo se vrednotita v osnovnih cenah. Skupna proizvodnja netržnih proizvajalcev se vrednoti s seštevanjem stroškov proizvodnje. Proizvodnja institucionalne enote se vrednoti kot vsota proizvodnje njenih lokalnih EED in je torej odvisna tudi od razlikovanja med tržnim, za lastno končno porabo in netržnim.

Razlikovanje se uporablja tudi za klasifikacijo institucionalnih enot po sektorju. Netržni proizvajalci so klasificirani v sektor država ali sektor nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva.

Razlikovanje je opredeljeno od zgoraj navzdol, tj. najprej se opredeli za institucionalne enote, nato za lokalne EED in na koncu za njihovo proizvodnjo.

Proizvodnja je na ravni proizvoda klasificirana kot tržna proizvodnja, proizvodnja za lastno končno porabo ali netržna proizvodnja v skladu z značilnostmi institucionalne enote in lokalne EED, ki proizvod proizvaja.

- 3.17 *Opredelitev*: tržno proizvodnjo sestavlja proizvodnja, ki se prodaja na trgu ali je namenjena prodaji na trgu.
- 3.18 Tržna proizvodnja vključuje:
- (a) proizvode, prodane po ekonomsko pomembnih cenah;
  - (b) proizvode, menjane za druge proizvode;
  - (c) proizvode, porabljene za plačilo v naravi (vključno s sredstvi za zaposlene v naravi in z raznovrstnim dohodkom v naravi);
  - (d) proizvode, ki jih lokalna EED dobavlja drugi lokalni EED znotraj iste institucionalne enote in se porabijo kot vmesni inputi ali za končno porabo;
  - (e) proizvode, ki so dodani zalogam dokončane blaga ali nedokončane proizvodnje in so namenjeni eni od zgoraj navedenih porab (vključno z naravno rastjo živalskih in rastlinskih proizvodov ter nedokončanimi objekti, za katere kupec ni znan).
- 3.19 *Opredelitev*: ekonomsko pomembne cene so cene, ki znatno vplivajo na količine proizvodov, ki so jih proizvajalci pripravljene ponuditi, in količine proizvodov, ki jih kupci želijo kupiti. Take cene nastanejo ob naslednjih pogojih:
- (a) proizvajalec ima spodbudo, da prilagodi ponudbo bodisi z namenom dolgoročnega ustvarjanja dobička bodisi vsaj kritja stroškov kapitala in drugih stroškov, in
  - (b) potrošniki se lahko svobodno odločijo za nakup ali proti njemu ter sprejmejo odločitev na podlagi zaračunanih cen.
- Cene, ki niso ekonomsko pomembne, bodo verjetno zaračunane, da se zbere nekaj prihodka ali zmanjša prekomerno povpraševanje, do katerega lahko pride v primeru popolnoma brezplačnih storitev.
- Ekonomsko pomembna cena proizvoda je opredeljena glede na institucionalno enoto in lokalno EED, ki ga je proizvedla. Na primer, vsa proizvodnja nekorporativnih podjetij v lasti gospodinjstev, ki se prodaja drugim institucionalnim enotam, je prodana po ekonomsko pomembnih cenah; proizvodnja je torej treba obravnavati kot tržno proizvodnjo. Za proizvodnjo drugih institucionalnih enot se zmožnost opravljanja tržne dejavnosti po ekonomsko pomembnih cenah preveri zlasti s kvantitativnim merilom (merilo 50 %), pri čemer se uporabi razmerje med prodajo in proizvodnimi stroški. Da bi se enota štela za tržnega proizvajalca, mora s prodajo kriti vsaj 50 % stroškov v neprekinjenem večletnem obdobju.
- 3.20 *Opredelitev*: proizvodnja za lastno končno porabo zajema blago ali storitve, ki se zadržijo bodisi za lastno končno potrošnjo bodisi za investicije v osnovna sredstva iste institucionalne enote.
- 3.21 Proizvode, ki se zadržijo za lastno končno potrošnjo, lahko proizvaja le sektor gospodinjstva. Primeri proizvodov, zadržanih za lastno končno potrošnjo, so:
- (a) kmetijski proizvodi, ki jih zadržijo kmetje;
  - (b) proizvodnja stanovanjskih storitev za lastne potrebe;
  - (c) gospodinjske storitve, ki jih proizvede zaposleno plačano osebje.
- 3.22 Proizvode, ki se porabijo za lastne investicije, lahko proizvaja kateri koli sektor. Primeri takih proizvodov so:
- (a) strojno orodje, ki ga proizvajajo inženirska podjetja;
  - (b) stanovanja ali povečevanja stanovanj, ki jih proizvedejo gospodinjstva;
  - (c) gradnja za lastne potrebe, vključno s komunalno gradnjo, ki jo izvajajo skupine gospodinjstev;
  - (d) programska oprema za lastne potrebe;
  - (e) raziskave in razvoj za lastne potrebe. Izdatki za raziskave in razvoj se prikažejo kot investicije v osnovna sredstva samo, ko je dosežena dovolj visoka stopnja zanesljivosti in primerljivosti ocen v vseh državah članicah.

- 3.23 *Opredelitev:* netržna proizvodnja je proizvodnja, ki se drugim enotam zagotavlja brezplačno ali po cenah, ki niso ekonomsko pomembne.

Netržna proizvodnja (P.13) se nadalje razdeli v dve postavki: plačila za netržno proizvodnjo (P.131), ki zajemajo različne pristojbine in stroške, in druga netržna proizvodnja (P.132), ki zajema brezplačno proizvodnjo.

Netržna proizvodnja se proizvaja iz naslednjih razlogov:

- (a) morda je tehnično neizvedljivo, da posamezniki plačajo za kolektivne storitve, ker se njihova potrošnja takih storitev ne more spremljati in nadzorovati. Proizvodnjo kolektivnih storitev organizirajo enote države, financira pa se iz sredstev, ki niso prejemki od prodaje, in sicer davki ali drugi državni prihodki;
- (b) državne enote in NPISG lahko proizvajajo in dobavljajo blago ali storitve posameznim gospodinjstvom, za katere bi lahko zahtevale plačilo, pa tega ne storijo zaradi socialne ali ekonomske politike. Primer je zagotavljanje izobraževalnih ali zdravstvenih storitev, in sicer brezplačno ali po cenah, ki niso ekonomsko pomembne.
- 3.24 *Opredelitev:* tržni proizvajalci so lokalne EED ali institucionalne enote, katerih večina proizvodnje je tržna proizvodnja.
- Če je lokalna EED ali institucionalna enota tržni proizvajalec, je njena glavna proizvodnja po opredelitvi tržna proizvodnja, ker je koncept tržne proizvodnje opredeljen z izvedbo razmejitve med tržno proizvodnjo, proizvodnjo za lastno končno porabo in netržno proizvodnjo za lokalno EED in institucionalno enoto, ki je to proizvedla.
- 3.25 *Opredelitev:* proizvajalci za lastno končno porabo so lokalne EED ali institucionalne enote, katerih največji del proizvodnje je namenjen za lastno končno porabo znotraj iste institucionalne enote.
- 3.26 *Opredelitev:* netržni proizvajalci so lokalne EED ali institucionalne enote, katerih največji del proizvodnje se zagotavlja brezplačno ali po cenah, ki niso ekonomsko pomembne.

Institucionalne enote: razlikovanje med tržnim, za lastno končno porabo in netržnim

- 3.27 Razlikovanje med tržnim, za lastno končno porabo in netržnim pri institucionalnih enotah kot proizvajalcih je povzeto v tabeli 3.1. Prikazana je tudi klasifikacija po sektorjih.

Tabela 3.1 – Razlikovanje med tržnimi proizvajalci, proizvajalci za lastno končno porabo in netržnimi proizvajalci pri institucionalnih enotah

Vrsta institucionalne enote		Klasifikacija		
Zasebna ali javna?	Neprireditna institucija ali ne?	Tržni proizvajalec?	Vrsta proizvajalca	Sektor(-ji)
1. Zasebni proizvajalci	1.1 Nekorporativna podjetja v lasti gospodinjstev (razen nepravilnih družb v lasti gospodinjstev)		1.1 = Tržni ali za lastno končno porabo	Gospodinjstva
		1.2.1 Zasebne neprireditne institucije	1.2.1.1 Da	1.2.1.1 = Tržni
		1.2.1.2 Ne	1.2.1.2 = Netržni	NPISG
	1.2.2 Drugi zasebni proizvajalci, ki niso neprireditne institucije		1.2.2 = Tržni	Družbe
2. Javni proizvajalci		2.1 Da	2.1 = Tržni	Družbe
		2.2 Ne	2.2 = Netržni	Država

- 3.28 Tabela 3.1 kaže, da se za opredelitev, ali je institucionalna enota tržni proizvajalec, proizvajalec za lastno končno porabo ali netržni proizvajalec, uporablja več razlikovanj zaporedoma. Prvo razlikovanje je med zasebnimi in javnimi proizvajalci. Javni proizvajalec je proizvajalec, ki ga nadzira država, pri čemer je nadzor tak, kot je opredeljen v odstavku 2.38.
- 3.29 Kot je prikazano v tabeli 3.1, se zasebni proizvajalci pojavljajo v vseh sektorjih, razen v sektorju država. Nasprotno pa se javni proizvajalci pojavljajo samo v sektorju nefinančne družbe, sektorju finančne družbe in sektorju država.
- 3.30 Posebna oblika zasebnih proizvajalcev so nekorporativna podjetja v lasti gospodinjstev. To so tržni proizvajalci ali proizvajalci za lastno končno porabo. Slednji se pojavljajo pri proizvodnji stanovanjskih storitev za lastne potrebe in pri proizvodnji blaga za lastne potrebe. Vsa nekorporativna podjetja v lasti gospodinjstev so klasificirana v sektor gospodinjstev, razen nepravilnih družb v lasti gospodinjstev. To so tržni proizvajalci in so klasificirani v sektorja nefinančne družbe in finančne družbe.
- 3.31 Pri drugih zasebnih proizvajalcih se razločuje med zasebnimi nepridobitnimi institucijami in drugimi zasebnimi proizvajalci.

Opredelitev: zasebne nepridobitne institucije (NPI) so opredeljene kot pravne ali družbene osebe, ki delujejo z namenom proizvajati blago in storitve in ki jim status ne dovoljuje, da bi bile vir dohodka, dobička ali drugih finančnih koristi za enote, ki so jih ustanovile, jih nadzirajo ali financirajo. Kadar njihove proizvodne dejavnosti ustvarjajo presežke, si druge institucionalne enote takih presežkov ne morejo prisvojiti.

Zasebna NPI je klasificirana v sektorja nefinančne družbe in finančne družbe, če je tržni proizvajalec.

Zasebna NPI je klasificirana v sektor NPISG, če je netržni proizvajalec, razen če je pod nadzorom države. Če je zasebna NPI pod nadzorom države, je klasificirana v sektor država.

Vsi drugi zasebni proizvajalci, ki niso NPI, so tržni proizvajalci. Klasificirani so v sektorja nefinančne družbe in finančne družbe.

- 3.32 Pri razlikovanju med tržno in netržno proizvodnjo ter med tržnimi in netržnimi proizvajalci je treba uporabljati več meril. Namen zadevnih meril za razlikovanje med tržnim in netržnim (glej odstavek 3.19 o opredelitvi ekonomsko pomembnih cen) je oceniti obstoj tržnih razmer in zadostno tržno ravnanje proizvajalca. V skladu s kvantitativnim merilom za razlikovanje med tržnim in netržnim je treba s prodajo proizvodov, ki se prodajajo po ekonomsko pomembnih cenah, kriti vsaj večino proizvodnih stroškov.
- 3.33 Pri uporabi tega kvantitativnega merila za razlikovanje med tržnim in netržnim je opredelitev prodaje in proizvodnih stroškov naslednja:

- (a) prodaja pomeni prodajo brez davkov na proizvode, zajema pa vsa plačila države ali institucij Unije, odobrena kateremu koli proizvajalcu v tej vrsti dejavnosti, torej so vključena vsa plačila, vezana na obseg ali vrednost proizvodnje, plačila za kritje celotnega primanjkljaja ali poravnavo dolgov pa ne.

Ta opredelitev prodaje ustreza opredelitvi proizvodnje v osnovnih cenah, vendar pa:

1. je proizvodnja v osnovnih cenah opredeljena šele po odločitvi, ali je proizvodnja tržna ali netržna; prodaja se uporablja le pri vrednotenju tržne proizvodnje; netržna proizvodnja se vrednoti v stroških;
  2. plačila države za kritje celotnega primanjkljaja javnih družb in nepravilnih družb pomenijo del drugih subvencij na proizvode, kot je opredeljeno v točki (c) odstavka 4.35. Posledično tržna proizvodnja v osnovnih cenah vključuje plačila države za kritje celotnega primanjkljaja;
- (b) prodaja ne vključuje drugih virov prihodka, kot so dobički iz lastnine (čeprav bi lahko bili običajen in pričakovan del poslovnega prihodka), investicijske podpore, drugi kapitalski transferji (npr. vračanje dolga) in nakup lastniškega kapitala;

(c) za namene tega merila so proizvodni stroški enaki vsoti vmesne potrošnje, sredstev za zaposlene, potrošnje stalnega kapitala, drugih davkov na proizvodnjo in stroškov kapitala. Druge subvencije na proizvodnjo niso odštete. Za zagotovitev doslednosti pojmov prodaje in proizvodnih stroškov pri uporabi kvantitativnega merila za razlikovanje med tržnim in netržnim se iz proizvodnih stroškov izključijo vsi stroški, nastali pri investicijah iz lastne proizvodnje. Zaradi poenostavitve se lahko kot približek stroškov kapitala načeloma uporablja plačilo neto dejanskih obresti. Vendar se za proizvajalce finančnih storitev upoštevajo plačila obresti, tj. zagotovi se popravek za posredno merjene storitve finančnega posredništva (PMSFP).

Pri uporabi kvantitativnega merila za razlikovanje med tržnim in netržnim je treba upoštevati več let. Manjša nihanja obsega prodaje med enim in drugim letom ne zahtevajo preklasifikacije institucionalnih enot (ter njihovih lokalnih EED in proizvodnje).

3.34 Prodaja lahko zajema različne elemente. Pri zdravstvenih storitvah, ki jih zagotavljajo bolnišnice, lahko na primer ustreza:

(a) nakupom delodajalcev, ki so prikazani kot dohodek v naravi, plačan zaposlenim, in kot izdatki za končno potrošnjo teh zaposlenih;

(b) nakupom zasebnih zavarovalnic;

(c) nakupom skladov socialne varnosti in države, ki se razvrščajo kot socialni prejemki v naravi;

(d) nakupom gospodinjstev brez povračil (izdatki za končno potrošnjo).

Samo druge subvencije na proizvodnjo in darila (npr. od dobrodelnih ustanov) se ne obravnavajo kot prodaja.

Za ponazoritev, prodaja transportnih storitev podjetja na podoben način lahko ustreza vmesni potrošnji proizvajalcev, dohodku v naravi, ki ga zagotavljajo delodajalci, socialnim prejemkom v naravi, ki jih zagotavlja država, in nakupom gospodinjstev brez povračil.

3.35 Zasebne nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za podjetja, so poseben primer. Običajno se financirajo s prispevki ali članarinami skupine zadevnih podjetij. Članarine se ne obravnavajo kot transferji, ampak kot plačila za opravljene storitve, tj. kot prodaje. Te NPI so zato tržne proizvajalke in se razvrščajo v sektor nefinančnih družb ali sektor finančnih družb.

3.36 Uporaba merila primerjave prodaje in proizvodnih stroškov zasebnih ali javnih NPI z vključevanjem vseh plačil, vezanih na obseg proizvodnje, v prodajno vrednost je lahko v nekaterih posebnih primerih zavajajoča. To lahko velja na primer za financiranje zasebnih in javnih šol. Plačila države so lahko vezana na število učencev, vendar pa so lahko rezultat pogajanj z državo. V takem primeru se navedena plačila ne prikažejo kot prodaja, čeprav so lahko izrecno povezana z mero obsega proizvodnje, kot je število učencev. To pomeni, da je šola, ki se v glavnem financira s takimi plačili, netržni proizvajalec.

3.37 Javni proizvajalci so lahko tržni proizvajalci ali netržni proizvajalci. Tržni proizvajalci so klasificirani v sektorja nefinančne družbe in finančne družbe. Če je institucionalna enota netržni proizvajalec, se uvrsti v sektor država.

3.38 Pri lokalnih EED kot tržnih proizvajalcih in proizvajalcih za lastno končno porabo ni netržne proizvodnje. Njihova proizvodnja je torej lahko prikazana le kot tržna proizvodnja ali kot proizvodnja za lastno končno porabo in temu ustrezno vrednotena (glej odstavke 3.42 do 3.53).

3.39 Lokalne EED, ki so netržni proizvajalci, lahko imajo kot stransko proizvodnjo tržno proizvodnjo in proizvodnjo za lastno končno porabo. Proizvodnja za lastno končno porabo zajema investicije iz lastne proizvodnje. Pojav tržne proizvodnje je treba načeloma določati z uporabo kvalitativnih in kvantitativnih meril za razlikovanje med tržnim in netržnim pri posameznih proizvodih. Do take stranske tržne proizvodnje netržnih proizvajalcev lahko na primer pride, ko državne bolnišnice za nekatere storitve zaračunajo ekonomsko pomembne cene.

3.40 Druga primera sta prodaja reprodukcij iz državnih muzejev in vremenske napovedi, ki jih prodajajo meteorološki inštituti.

- 3.41 Netržni proizvajalci lahko imajo tudi prihodke od prodaje netržne proizvodnje po cenah, ki niso ekonomsko pomembne, npr. prihodki muzeja od vstopnic. Ti prihodki pripadajo netržni proizvodnji. Če pa je obe vrsti prihodkov (prihodke od vstopnic ter prihodke od prodaje plakatov in razglednic) težko razmejiti, se oboji lahko obravnavajo bodisi kot prihodki od tržne proizvodnje bodisi kot prihodki od netržne proizvodnje. Izbira med obema možnostma je odvisna od ocene relativne pomembnosti obeh vrst prihodkov (od vstopnic na eni strani ter od prodaje plakatov in razglednic na drugi).

Čas zajemanja in vrednotenje proizvodnje

- 3.42 Proizvodnja se zajema in vrednoti, ko se ustvari v proizvodnem procesu.
- 3.43 Vsa proizvodnja se vrednoti v osnovnih cenah, posebni dogovori pa veljajo za:
- (a) vrednotenje netržne proizvodnje;
  - (b) vrednotenje celotne proizvodnje netržnega proizvajalca (lokalne EED);
  - (c) vrednotenje celotne proizvodnje institucionalne enote, katere lokalna EED je netržni proizvajalec.
- 3.44 *Opredelitev:* osnovna cena je cena, ki jo proizvajalci prejmejo od kupca za enoto proizvedenega blaga ali storitve, zmanjšana za vse davčne obveznosti (tj. davki na proizvode) na navedeno enoto kot posledica njene proizvodnje ali prodaje in povečana za vse subvencije (tj. subvencije na proizvode), ki se za navedeno enoto prejmejo kot posledica njene proizvodnje ali prodaje. Ne vključuje transportnih stroškov, ki jih proizvajalec zaračuna posebej. Prav tako ne vključuje dobičkov in izgub iz lastnine na finančnih in nefinančnih sredstvih.
- 3.45 Proizvodnja za lastno končno porabo (P.12) se vrednoti v osnovnih cenah podobnih proizvodov, ki se prodajajo na trgu. Pri taki proizvodnji se tako ustvarja neto poslovni presežek ali raznovrstni dohodek. Primer so stanovanjske storitve za lastne potrebe, ki ustvarjajo neto poslovni presežek. Če osnovne cene za podobne proizvode niso na voljo, je treba proizvodnjo za lastno končno uporabo vrednotiti v stroških proizvodnje, ki se jim prišteje pribitek (razen za netržne proizvajalce) za neto poslovni presežek ali raznovrstni dohodek.
- 3.46 Povečanja nedokončane proizvodnje se vrednotijo v tekoči osnovni ceni dokončanega proizvoda.
- 3.47 Za vnaprejšnjo oceno vrednosti proizvodnje, ki se obravnava kot nedokončana proizvodnja, vrednotenje temelji na dejansko nastalih stroških, ki se jim prišteje pribitek (razen za netržne proizvajalce) za ocenjeni poslovni presežek ali raznovrstni dohodek. Začasne ocene se popravijo, ko je dejanska vrednost dokončanih proizvodov v času nedokončane proizvodnje enkrat znana.
- Vrednost proizvodnje končanih proizvodov je vsota vrednosti:
- (a) prodanih ali menjanih dokončanih proizvodov;
  - (b) vnosov dokončanih proizvodov v zaloge, zmanjšanih za vrednost iznosov iz zalog;
  - (c) dokončanih proizvodov za lastno končno porabo.
- 3.48 Vrednost zgradb in objektov, pridobljenih v nedokončanem stanju, se oceni na osnovi stroškov, nastalih do pridobitve, vključno s pribitkom za poslovni presežek ali raznovrstni dohodek. Vrednost pribitka se lahko oceni na osnovi cen podobnih zgradb in objektov. Za približek vrednosti bruto investicij v osnovna sredstva, ki jih prevzame kupec na vsaki stopnji, se lahko uporabijo zneski obročnih plačil, pod pogojem, da ni predplačil ali zaostalih plačil.

Kadar gradnja objekta za lastne potrebe ni dokončana v posameznem obračunskem obdobju, se vrednost proizvodnje oceni po naslednji metodi. Izračuna se razmerje med stroški, nastalimi v tekočem obdobju, in skupnimi stroški v celotnem obdobju gradnje. To razmerje se uporabi za oceno celotne proizvodnje v tekočih osnovnih cenah. Če ni mogoče oceniti vrednosti dokončanega objekta v tekočih osnovnih cenah, se vrednoti s celotnimi proizvodnimi stroški, ki se jim prišteje pribitek (razen za netržne proizvajalce) za neto poslovni presežek ali raznovrstni dohodek. Če je delo deloma ali v celoti opravljeno brezplačno, na primer pri komunalni gradnji, ki jo izvajajo gospodinjstva, se v ocenjene celotne proizvodne stroške vključi tudi ocena stroškov plačanega dela z upoštevanjem plač za podobne inpute dela.

- 3.49 Celotna proizvodnja netržnega proizvajalca (lokalne EED) se vrednoti po celotnih proizvodnih stroških, tj. kot vsota:
- (a) vmesne potrošnje (P.2);
  - (b) sredstev za zaposlene (D.1);
  - (c) potrošnje stalnega kapitala (P.51c);
  - (d) drugih davkov na proizvodnjo (D.29), ki se jim odštejejo druge subvencije na proizvodnjo (D.39).
- Plačila obresti (razen PMSFP) niso vključena med stroške netržne proizvodnje. Stroški netržne proizvodnje prav tako ne vključujejo niti pripisa za neto donos kapitala niti pripisa za vrednost najema lastnih nestanovanjskih zgradb, ki se uporabljajo pri netržni proizvodnji.
- 3.50 Celotna proizvodnja institucionalne enote je vsota skupne proizvodnje lokalnih EED, ki institucionalno enoto sestavljajo. To velja tudi za institucionalne enote, ki so netržni proizvajalci.
- 3.51 Če pri netržnih proizvajalcih ni stranske tržne proizvodnje, se netržna proizvodnja vrednoti v proizvodnih stroških. V primeru stranske tržne proizvodnje pri netržnih proizvajalcih se netržna proizvodnja vrednoti kot rezidualna postavka, tj. kot skupni proizvodni stroški, ki se jim odštejejo prihodki teh proizvajalcev iz tržne proizvodnje.
- 3.52 Tržna proizvodnja netržnih proizvajalcev se vrednoti v osnovnih cenah. Celotna proizvodnja netržne lokalne EED, ki zajema tržno proizvodnjo, netržno proizvodnjo in proizvodnjo za lastno končno porabo, se vrednoti z vsoto proizvodnih stroškov. Vrednost njene tržne proizvodnje ustreza prejemkom od prodaje tržnih proizvodov, vrednost netržne proizvodnje pa je dobljena rezidualno kot razlika med vrednostjo celotne proizvodnje ter vsoto tržne proizvodnje in proizvodnje za lastno končno porabo. Vrednost njenih prejemkov od prodaje netržnega blaga ali storitev v cenah, ki niso ekonomsko pomembne, se v teh izračunih ne upošteva – ostane del vrednosti njene netržne proizvodnje.
- 3.53 V nadaljevanju sledi seznam izjem in pojasnil v zvezi s časom zajemanja in vrednotenjem proizvodnje, ki so navedeni po vrstnem redu oddelkov CPA.

Kmetijski, gozdarski in ribiški proizvodi (oddelek A)

- 3.54 Proizvodnja kmetijskih proizvodov je prikazana, kakor da se proizvaja neprekinjeno v celotnem proizvodnem obdobju (in ne samo takrat, ko se pobere pridelek ali zakolje živina).

Rastoči pridelki, neposekana drevesa ter ribe in živali, rejene za prehrano, se med procesom obravnavajo kot zaloge nedokončane proizvodnje, ob dokončanju procesa pa se preoblikujejo v zaloge dokončanih proizvodov.

Proizvodnja ne vključuje nobenih sprememb negojenih bioloških virov, npr. prirast živali, ptic, rib v divjini ali negojena rast gozdov.

Proizvodi predelovalnih dejavnosti (oddelek C); Gradbena dela (oddelek F)

- 3.55 V primeru gradnje zgradbe ali drugega objekta, ki traja več obračunskih obdobj, se šteje, da je proizvodnja, proizvedena v vsakem obdobju, ob koncu vsakega od teh obdobj prodana kupcu, tj. prikaže se kot investicija v osnovno sredstvo kupca in ne kot nedokončana proizvodnja gradbene dejavnosti. Šteje se, da je proizvodnja kupcu prodana po stopnjah. Ko so v pogodbi predvidena obročna plačila, se lahko vrednost proizvodnje prilagodi vrednosti obročnih plačil v vsakem obdobju. Kadar ni gotovosti glede končnega kupca, se nedokončana proizvodnja, proizvedena v vsakem obdobju, prikaže kot nedokončana proizvodnja.

Trgovina na drobno in debelo; popravila motornih vozil in motornih koles (oddelek G)

- 3.56 Proizvodnja trgovine na drobno in debelo se meri z doseženimi trgovskimi maržami za trgovsko blago.

Opredelitev: trgovska marža je razlika med dejansko ali pripisano prodajno ceno za trgovsko blago in ceno, ki bi jo distributer moral plačati za zamenjavo blaga v trenutku, ko je blago prodano ali kako drugače odtujeno.

Dosežene trgovske marže za nekatero blago so lahko negativne, če so njihove prodajne cene znižane. Trgovske marže so negativne za blago, ki se ne proda in ki se ne more več uporabljati ali pa je ukradeno. Trgovske marže za blago, ki se da zaposlenim kot sredstvo v naravi ali ga lastnik umakne za končno potrošnjo, so enake nič.

Dobički in izgube iz lastnine niso vključeni v trgovsko maržo.

Proizvodnja trgovca na debelo ali trgovca na drobno se izračuna kot:

vrednost proizvodnje =

vrednost prodaje

povečana za vrednost trgovskega blaga, ki se uporablja za vmesno potrošnjo, sredstva za zaposlene v naravi ali raznovrstni dohodek v naravi,

zmanjšana za vrednost trgovskega blaga,

povečana za vrednost povečanja zalog trgovskega blaga,

zmanjšana za vrednost blaga, umaknjenega iz zalog trgovskega blaga,

zmanjšana za vrednost ponavljajočih se izgub zaradi običajnih stopenj izgub, kraj ali naključne škode.

Transport in skladiščenje (oddelek H)

- 3.57 Proizvodnja transportnih storitev se meri z vrednostjo prihodkov za transport blaga ali oseb. Transport za lastno porabo znotraj lokalnih EED se obravnava kot pomožna dejavnost ter se ne opredeljuje in zajema ločeno.
- 3.58 Proizvodnja skladiščnih storitev se meri kot vrednost povečanja nedokončane proizvodnje. Povišanja cene blaga v zalogah se ne smejo obravnavati kot nedokončana proizvodnja in proizvodnja, temveč kot dobički iz lastnine. Če povečanje vrednosti odraža povišanje cene brez spremembe kakovosti, v navedenem obdobju poleg stroškov skladiščenja ali izrecnega nakupa skladiščne storitve ni nobene proizvodnje. Vendar pa se v treh primerih povečanje vrednosti obravnava kot proizvodnja:
- (a) kakovost blaga se sčasoma lahko izboljša, npr. pri vinu; samo če je zorenje del rednega proizvodnega procesa, se izboljšanje kakovosti blaga obravnava kot proizvodnja;
  - (b) sezonski dejavniki vplivajo na ponudbo določenega blaga ali povpraševanje po njem in vodijo do rednih, predvidljivih sprememb cene čez leto, tudi če se fizična kakovost blaga morda ni spremenila;
  - (c) proizvodni proces je dovolj dolg, da se uporabijo diskontni faktorji za opravljeno delo dolgo pred izvedbo.
- 3.59 Večina sprememb cen blaga v zalogah ne pomeni povečanja nedokončane proizvodnje. Za oceno povečanja vrednosti skladiščenega blaga nad stroški skladiščenja se lahko uporabi pričakovano povečanje vrednosti nad splošno stopnjo inflacije v vnaprej določenem obdobju. Vsakršni dobiček zunaj vnaprej določenega obdobja se še naprej prikazuje kot dobiček ali izguba iz lastnine.
- Skladiščne storitve ne vključujejo sprememb cene zaradi finančnih sredstev, vrednostnih predmetov ali drugih nefinančnih sredstev iz lastnine, kot so zemljišče in zgradbe.
- 3.60 Proizvodnja storitev potovalnih agencij se meri kot vrednost zaračunanih storitev agencij (zaračunane pristojbine ali provizije) in ne s celotnimi izdatki, ki jih potniki plačajo potovalni agenciji, vključno s plačili tretjim osebam za stroške transporta.
- 3.61 Proizvodnja storitev organizatorjev potovanj se meri s celotnimi izdatki, ki jih potniki plačajo organizatorju potovanj.
- 3.62 Razlika med storitvami potovalnih agencij in storitvami organizatorjev potovanj je, da storitve potovalne agencije zajemajo le posredovanje v imenu potnika, storitve organizatorja potovanj pa ustvarijo nov proizvod, tj. potovanje, ki ima različne komponente, kot so pot, nastanitev in zabava.

Gostinske storitve (oddelek I)

3.63 Vrednost proizvodnje storitev hotelov, restavracij in kavarn vključuje vrednost potrošene hrane, pijač itd.

Finančne in zavarovalne storitve (oddelek K): proizvodnja centralnih bank

Centralna banka zagotavlja naslednje storitve:

- (a) storitve denarne politike;
- (b) storitve finančnega posredništva;
- (c) storitve nadzora za finančne družbe.

Proizvodnja centralne banke se meri kot vsota njenih stroškov.

Finančne in zavarovalne storitve (oddelek K): finančne storitve na splošno

Finančne storitve zajemajo naslednje storitve:

- (a) finančno posredništvo (vključno z zavarovalnimi storitvami in storitvami pokojninskega zavarovanja);
- (b) storitve izvajalcev pomožnih finančnih dejavnosti in
- (c) druge finančne storitve.

3.64 Finančno posredništvo je obvladovanje finančnega tveganja in spreminjanje likvidnosti. Družbe, ki opravljajo te dejavnosti, pridobivajo sredstva na primer s sprejemanjem vlog in izdajo menic, obveznic ali drugih vrednostnih papirjev. Družbe ta in lastna sredstva uporabljajo za pridobitev finančnih sredstev z odobritvijo posojil in s kupovanjem menic, obveznic in drugih vrednostnih papirjev. Finančno posredništvo vključuje zavarovalne storitve in storitve pokojninskega zavarovanja.

3.65 Pomožne finančne dejavnosti olajšujejo obvladovanje finančnega tveganja in spreminjanje likvidnosti. Izvajalci pomožnih finančnih dejavnosti delujejo v imenu drugih enot in se ne izpostavljajo tveganju s prevzemanjem finančnih obveznosti ali pridobivanjem finančnih sredstev v okviru storitve posredništva.

3.66 Druge finančne storitve vključujejo storitve spremljanja, kot je spremljanje trga z vrednostnimi papirji in obveznicami, varnostne storitve, kot je varovanje dragocenega nakita in pomembnih dokumentov, in storitve trgovanja, kot je trgovanje z devizami/deviznimi sredstvi in trgovanje z vrednostnimi papirji.

3.67 Finančne storitve zaradi strogega nadzora skoraj izključno opravljajo finančne institucije. Če trgovec na drobno želi na primer svojim strankam ponuditi kredite, te kredite običajno ponudi podružnica finančne družbe trgovca na drobno ali druga specializirana finančna institucija.

3.68 Finančne storitve se lahko plačajo neposredno ali posredno. Nekatere transakcije s finančnimi sredstvi lahko vključujejo neposredne in posredne stroške. Finančne storitve se opravljajo in zaračunavajo na štiri glavne načine:

- (a) finančne storitve za neposredna plačila;
- (b) finančne storitve, za katere se plača z zaračunavanjem obresti;
- (c) finančne storitve pri pridobitvi in odtujitvi finančnih sredstev in obveznosti na finančnih trgih;
- (d) finančne storitve, zagotovljene pri zavarovalnih in pokojninskih shemah, kadar se dejavnost financira s prispevki za zavarovanje in donosom na prihranke.

Finančne storitve za neposredna plačila

3.69 Te finančne storitve se opravljajo za eksplicitno zaračunana plačila in zajemajo vrsto storitev, ki jih lahko opravljajo različne vrste finančnih institucij. Naslednji primeri ponazarjajo naravo neposredno zaračunanih storitev:

- (a) banke gospodinjstvom zaračunajo ureditev hipoteke, upravljanje investicijskega portfelja in upravljanje premoženja;
- (b) specializirane institucije nefinančnim družbam zaračunajo organiziranje prevzema ali upravljanje prestrukturiranja skupine družb;

- (c) družbe za kreditne kartice enotam, ki sprejemajo kreditne kartice, običajno zaračunajo odstotek od vsake prodaje;
- (d) imetniku kartice se zaračuna tudi eksplicitna pristojbina za uporabo kartice, običajno vsako leto.

Finančne storitve, za katere se plača z zaračunavanjem obresti

- 3.70 Pri finančnem posredništvu na primer finančna institucija, kot je banka, sprejme vloge od enot, ki želijo prejemati obresti na sredstva, ki jih ne potrebujejo takoj in jih posodijo drugim enotam, ki nimajo dovolj sredstev za zadovoljitev svojih potreb. Banka tako zagotovi mehanizem, ki omogoča, da prva enota da drugi posojilo. Vsaka stran banki plača pristojbino za opravljeno storitev; enota, ki sredstva posoja, plača s sprejetjem obrestne mere, nižje od „referenčne“ obrestne mere, medtem ko enota, ki sredstva prejema, plača s sprejetjem obrestne mere, višje od „referenčne“ obrestne mere. Razlika med obrestno mero, ki jo bankam plačajo posojilojemalci, in obrestno mero, dejansko plačano vlagateljem, je strošek za PMSFP.
- 3.71 Redko kdaj je višina sredstev, ki jih posojajo finančne institucije, popolnoma enaka vložnemu znesku. Nekaj denarja je morda že vložnega, vendar še ne danega v posojilo. Nekatera posojila se financirajo iz lastnih sredstev banke in ne iz izposojenih sredstev. Ne glede na vir financiranja se opravi storitev za ponujena posojila in vloge. PMSFP se pripišejo za vsa posojila in vloge. Ta posredna plačila se uporabljajo samo za posojila, ki jih zagotovijo finančne institucije, ali za vloge, ki se vložijo pri njih.
- 3.72 Referenčna stopnja je med bančnimi obrestnimi merami na vloge in posojila. Ne ustreza aritmetični sredini obrestnih mer na posojila ali vloge. Obrestna mera, ki prevladuje za posojila med bankami, je primerna izbira. Vendar so potrebne različne referenčne mere za vsako valuto, v kateri so izraženi posojila in vloge, zlasti ko je vključena nerezidenčna finančna institucija.

PMSFP so podrobno opisane v poglavju 14.

Finančne storitve, sestavljene iz pridobitve in odtujitve finančnih sredstev in obveznosti na finančnih trgih

- 3.73 Ko finančna institucija ponudi v prodajo vrednostni papir (npr. menico ali obveznico), se zaračunajo stroški storitve. Kupčeva cena (ponudbena cena) je enaka ocenjeni tržni vrednosti vrednostnega papirja, povečani za maržo. Drugi stroški se zaračunajo, ko se vrednostni papir proda, pri čemer je cena, ponujena prodajalcu (nakupna cena), enaka tržni vrednosti, zmanjšani za maržo. Marže med kupno in prodajno ceno se uporabljajo tudi za lastniški kapital, delnice investicijskih skladov in tuje valute. Te marže so plačilo za zagotavljanje finančnih storitev.

Finančne storitve, zagotovljene pri zavarovalnih in pokojninskih shemah, kadar se dejavnost financira s prispevki za zavarovanje in donosom na prihranke

- 3.74 Ta skupina zajema naslednje finančne dejavnosti, katerih rezultat je prerazporeditev sredstev:
  - (a) Neživiljenjsko zavarovanje. Zavarovalnica na podlagi police neživiljenjskega zavarovanja od stranke prejme premijo in jo zadrži, dokler ni vložen zahtevek za izplačilo ali se izteče obdobje zavarovanja. Zavarovalnica premijo investira, posledični dohodek od lastnine pa je dodaten vir sredstev. Dohodek od lastnine je dohodek, ki se mu stranka odreče, in se obravnava kot implicitni dodatek dejanski premiji. Zavarovalnica določi raven dejanskih premij tako, da pri vsoti premij, povečani za zasluženi dohodek od lastnine teh premij in zmanjšani za pričakovane odškodnine, ostane marža, ki jo zavarovalnica zadrži kot proizvodnjo zavarovalnice.

Proizvodnja neživiljenjskega zavarovanja se izračuna kot:

vsota prihodkov od premij,

povečana za implicitne premijske dodatke (enake zasluženemu dohodku od lastnine tehničnih rezervacij)

in zmanjšana za prilagojene odhodke za škode.

Zavarovalne družbe imajo na voljo rezervacije, ki jih sestavljajo prenosne premije (dejanske premije, ki se nanašajo na naslednje obračunsko obdobje) in škodne rezervacije. Škodne rezervacije zajemajo škodo, ki še ni bila prijavljena, škodo, ki je že bila prijavljena, vendar še ni bila poravnana, ali škodo, ki je že bila prijavljena in poravnana, vendar še ni bila izplačana. Te rezervacije se imenujejo tehnične rezervacije in se uporabljajo za ustvarjanje investicijskega dohodka. Dobički in izgube iz lastnine niso dohodek od investicij zavarovalnih tehničnih rezervacij. Zavarovalne tehnične rezervacije se lahko investirajo v stranske dejavnosti zavarovalnic, npr. dajanje stanovanj ali pisarn v najem. Neto poslovni presežek teh stranskih dejavnosti je dohodek od investiranja zavarovalnih tehničnih rezervacij.

Primerna raven škod za izračun proizvodnje se imenuje „prilagojene škode“ in lahko se določi na dva načina. Z metodo pričakovanja je raven prilagojene škode ocenjena po modelu, ki temelji na preteklih vzorcih obračunanih zneskov škod družbe. Pri drugi metodi se uporabljajo računovodske informacije, in sicer se prilagojene škode izračunajo naknadno kot dejanski odhodki za škode, povečani za spremembo v izravnalnih rezervacijah, tj. sredstvih, rezerviranih za poravnavo nepričakovano velikih škod. Kadar izravnalne rezervacije niso dovolj za doseg normalne ravni prilagojenih škod, se prilagojenim škodam dodajo prispevki iz lastnih sredstev. Glavna značilnost obeh metod je, da nepričakovano velike škode ne vodijo do hitro spreminjajoče se in negativne ocene proizvodnje.

Spremembe tehničnih rezervacij in izravnalnih rezervacij, ki so odziv na spremembe finančnih predpisov, se prikažejo kot druge spremembe obsega sredstev; te pa niso pomembne za izračun proizvodnje. Če zaradi pomanjkanja informacij nobena od metod ocenjevanja prilagojenih škod ni izvedljiva, je morda namesto tega treba oceniti proizvodnjo z vsoto stroškov, ki vključuje dodatek za običajni dobiček.

V primeru življenjskega zavarovanja s klavzulo o soudeležbi pri dobičku zavarovalnice se za izračun proizvodnje odšteje sprememba rezervacij za življenjsko zavarovanje s klavzulo o soudeležbi pri dobičku zavarovalnice.

- (b) Polica življenjskega zavarovanja je vrsta varčevalne sheme. Imetnik police zavarovalni družbi več let plačuje premije v zameno za obljubljene prejemke na določen datum v prihodnosti. Ti prejemki so lahko odvisni od plačane premije ali pa od ravni uspešnosti zavarovalne družbe pri investiranju sredstev. Metoda izračuna proizvodnje za življenjsko zavarovanje sledi enakim splošnim načelom kot metoda izračuna za neživljenjsko zavarovanje. Vendar pa je treba zaradi časovnih razmikov med časom prejetja premij in časom izplačila prejemkov dodati posebne postavke za spremembe tehničnih rezervacij. Proizvodnja življenjskega zavarovanja se meri kot:

prihodki od premij,

povečani za premijske dodatke in zmanjšani za zapadle prejemke

ter zmanjšani za povečanja (povečani za zmanjšanja) tehničnih rezervacij življenjskega zavarovanja.

Premije za življenjsko in neživljenjsko zavarovanje so opredeljene na popolnoma enak način. Premijski dodatki so pomembnejši pri življenjskem zavarovanju kot pri neživljenjskem zavarovanju. Prejemki so prikazani, kot se dodelijo ali izplačajo. Pri življenjskem zavarovanju ni treba izračunati prilagojene ocene prejemkov, ker pri polici življenjskega zavarovanja ni enakih nepričakovanih sprememb plačila. Tehnične rezervacije življenjskega zavarovanja se vsako leto povečajo zaradi novih plačanih premij in novega investicijskega dohodka, dodeljenega imetnikom police (ki ga imetniki ne odtegnejo), in zmanjšajo zaradi izplačanih prejemkov. Zato je raven proizvodnje življenjskega zavarovanja mogoče izraziti kot razliko med skupnim investicijskim dohodkom od tehničnih rezervacij življenjskega zavarovanja, zmanjšanim za del tega investicijskega dohodka, ki se dejansko dodeli imetnikom police in doda zavarovalnim tehničnim rezervacijam.

Ko ta metoda zaradi podatkovnih razlogov ni izvedljiva ali ne privede do smiselnih rezultatov, se proizvodnja življenjskega zavarovanja izračuna kot vsota proizvodnih stroškov, povečana za dodatek za „običajen dobiček“.

- (c) Proizvodnja pozavarovanja se določi na popolnoma enak način kot za neživljenjsko zavarovanje, ne glede na to, ali gre za pozavarovanje življenjskih ali neživljenjskih polic.
- (d) Proizvodnja upravljanja sheme socialnega zavarovanja je odvisna od njene organizacije. Primeri organizacije takih shem so naslednji:
1. sheme socialne varnosti so sheme socialnega zavarovanja, ki zajemajo skupnost na splošno, država pa jih uvaja in nadzira. Njihov namen je zagotoviti prejemke za državljane, da se lahko soočijo z izzivi, ki jih prinašajo starost, invalidnost ali smrt, bolezen, poškodbe pri delu, brezposelnost, družinska in zdravstvena oskrba itd. Če se opredelijo ločene enote, se njihova proizvodnja določi na enak način kot vsa netržna proizvodnja, in sicer kot vsota stroškov. Če ločene enote niso opredeljene, je proizvodnja socialne varnosti vključena v proizvodnjo ravni države, na kateri deluje;
  2. če delodajalec sam upravlja lastno shemo socialne varnosti, se vrednost proizvodnje določi kot vsota stroškov, vključno z oceno donosa vseh osnovnih sredstev, ki se uporabijo pri upravljanju sheme. Vrednost proizvodnje se meri na enak način, kadar delodajalec vzpostavi ločen pokojninski sklad za upravljanje sheme;

3. če shemo v imenu delodajalca upravlja zavarovalna družba, je vrednost proizvodnje pristojbina, ki jo zaračuna zavarovalna družba;
  4. pri shemi več delodajalcev se vrednost proizvodnje meri na enak način kot za police življenjskega zavarovanja, in sicer je to investicijski dohodek, ki se prejme v okviru sheme, zmanjšan za znesek, dodan rezervacijam.
- (e) Merjenje proizvodnje standardiziranih jamstvenih shem za posojila je odvisno od vrste udeleženega proizvajalca. Če standardizirana jamstvena shema za posojila deluje kot tržni proizvajalec, se vrednost proizvodnje izračuna na enak način kot za neživljenjsko zavarovanje. Če shema deluje kot netržni proizvajalec, se vrednost proizvodnje izračuna kot vsota stroškov.

Poslovanje z nepremičninami (oddelek L)

- 3.75 Proizvodnja stanovanjskih storitev za lastne potrebe se vrednoti po ocenjeni vrednosti najemnine, ki bi jo stanovalec plačal za enako nastanitev, ob upoštevanju dejavnikov, kot so lokacija, zgradbe v sosesčini itd., pa tudi velikost in kakovost stanovanja. Za garaže, ki so ločene od stanovanj in jih lastniki uporabljajo za namene končne potrošnje v povezavi z uporabo stanovanj, je treba zagotoviti podoben pripis. Vrednost najemnin za stanovanja v tujini, v katerih bivajo lastniki, npr. počitniški domovi, se ne sme prikazati kot del domače proizvodnje, ampak kot uvoz storitev, ustrezní neto poslovni presežek pa kot primarni dohodek iz tujine. Za stanovanja, v katerih bivajo lastniki nerezidenti, se opravijo analogna knjiženja. V primeru stanovanj s časovnim zakupom se prikaže delež zaračunanih storitev.
- 3.76 Za oceno vrednosti stanovanjskih storitev za lastne potrebe se uporabi metoda stratifikacije. Stanovanjski sklad je stratificiran po lokaciji, naravi stanovanja in drugih dejavnikih, ki vplivajo na najemnino. Za oceno vrednosti najemnin od stanovanjskega sklada se uporabijo informacije o dejanskih najemninah za najeta stanovanja. Povprečna dejanska najemnina v stratumu se uporabi za vsa stanovanja v navedenem stratumu. Če so informacije o najemninah pridobljene z vzorčnimi statističnimi raziskovanji, se izračun ocene celotne vrednosti najemnin vseh stanovanj nanaša na del najemnih stanovanj in vsa stanovanja, v katerih bivajo lastniki. Podrobnejši postopek za določitev najemnine na stratum se opravi za bazno leto, rezultat pa se nato ekstrapolira na poznejša obdobja.
- 3.77 Najemnina za stanovanja, v katerih bivajo lastniki, je pri metodi stratifikacije opredeljena kot najemnina na zasebnem trgu za pravico do uporabe neopremljenega stanovanja. Za določitev pripisanih najemnin se uporabijo najemnine za neopremljena stanovanja na podlagi vseh pogodb na zasebnem trgu. Vključijo se najemnine na zasebnem trgu, ki so nizke zaradi državnih predpisov. Če je vir informacij najemnik, se takšna najemnina popravi, in sicer z morebitnim posebnim dodatkom najemnine, ki se plačuje neposredno najemodajalcu. Če vzorec za spremljane najemnine, kot so opredeljene zgoraj, ni dovolj velik, se lahko za namene pripisa uporabijo spremljane najemnine za opremljena stanovanja, če so prilagojene za uporabo pohištva. Izjemoma je mogoče uporabiti zvišane najemnine za državna stanovanja. Nizke najemnine za stanovanja, ki se oddajajo v najem sorodnikom ali zaposlenim, se ne smejo uporabljati.
- 3.78 Metoda stratifikacije se uporablja za izračun ocene za vsa najeta stanovanja. Povprečna najemnina za pripis, kot je opisana zgoraj, je lahko za nekatere segmente najemniškega trga neustrezna. Na primer, ustrezno znižane najemnine za opremljena stanovanja ali zvišane javne najemnine za posamezna dejanska najeta stanovanja niso primerne. V tem primeru so potrebni posebni stratumi za dejansko najeta opremljena ali socialna stanovanja skupaj z ustreznimi povprečnimi najemninami.
- 3.79 Če ni dovolj velikega najemniškega trga, ki bi bil značilen za stanovanja, v katerih bivajo lastniki, se za ta stanovanja uporabi stroškovna metoda.

V okviru stroškovne metode je proizvodnja stanovanjskih storitev vsota vmesne potrošnje, potrošnje stalnega kapitala, drugih davkov, zmanjšanih za subvencije na proizvodnjo, in neto poslovnega presežka.

Neto poslovni presežek se izračuna z uporabo stalne realne letne stopnje donosa na neto vrednost vseh stanovanj, v katerih bivajo lastniki, po tekočih cenah (stroški nadomestitve).

- 3.80 Pri nestanovanjskih zgradbah se proizvodnja nepremičninskih storitev meri z vrednostjo zapadlih najemnin.

Strokovne, znanstvene in tehnične storitve (oddelek M); Druge poslovne in pomožne storitve (oddelek N)

- 3.81 Proizvodnja storitev poslovnega najema, kot je najem strojev ali opreme, se meri z vrednostjo plačane najemnine. Poslovni najem se razlikuje od finančnega najema, in sicer je finančni najem financiranje pridobitve osnovnih sredstev s posojilom, ki ga najemodajalec da najemodajalcu. Plačila finančnega najema zajemajo odplačila glavnice in obresti skupaj s skromnim plačilom za zagotovljene neposredne storitve (glej poglavje 15: Pogodbe, najemi in licence).

- 3.82 Raziskave in razvoj (RR) vključujejo kreativno delo, opravljeno sistematično za povečanje znanja, in uporabo tega znanja za odkrivanje ali razvijanje novih proizvodov, vključno z izboljšanimi različicami ali kakovostjo obstoječih proizvodov, ali odkrivanje ali razvijanje novih ali učinkovitejših proizvodnih procesov. Dejavnosti RR, ki so v primerjavi z glavno dejavnostjo znatnega obsega, se prikažejo kot stranska dejavnost lokalne EED. Če je možno, se za RR identificira posebna lokalna EED.
- 3.83 Proizvodnja storitev RR se meri na naslednje načine:
- RR specializiranih komercialnih raziskovalnih laboratorijev ali inštitutov se vrednoti po prihodkih od prodaj, pogodb, provizij, pristojbin itd. na običajen način;
  - proizvodnja RR za porabo znotraj istega podjetja se vrednoti po ocenjenih osnovnih cenah, ki bi jih podjetje plačalo, če bi raziskavo izvajali podizvajalci. Če ni trga za podizvajanje RR podobne narave, se vrednoti kot vsota proizvodnih stroškov in pribitka (razen za netržne proizvajalce) za neto poslovni presežek ali raznovrstni dohodek;
  - RR državnih enot, univerz in nepridobitnih raziskovalnih inštitutov se vrednoti kot vsota proizvodnih stroškov. Prihodki netržnih proizvajalcev od prodaje storitev RR so prikazani kot prihodki od stranske tržne proizvodnje.

Izdatki za RR se razlikujejo od izdatkov za izobraževanje in usposabljanje. Izdatki za RR ne zajemajo stroškov razvoja programske opreme kot glavne ali stranske dejavnosti.

Storitve javne uprave in obrambe, storitve obvezne socialne varnosti (oddelek O)

- 3.84 Storitve javne uprave, obrambe in obvezne socialne varnosti se zagotavljajo kot netržne storitve in se temu ustrezno vrednotijo.

Izobraževanje (oddelek P); Storitve zdravstva in socialnega varstva (oddelek Q)

- 3.85 Pri izobraževanju in zdravstvenih storitvah se natančno razmejijo tržni in netržni proizvajalci ter njihova tržna in netržna proizvodnja. Za nekatere vrste izobraževanja in zdravljenja lahko državne institucije (ali druge institucije zaradi posebnih subvencij) na primer zaračunajo simbolične pristojbine, za drugo izobraževanje in posebne postopke zdravljenja pa lahko zaračunajo komercialne tarife. Drug primer je, da isto vrsto storitve (npr. višje izobraževanje) zagotavljajo država na eni strani in komercialni inštituti na drugi.

Izobraževalne in zdravstvene storitve ne vključujejo dejavnosti RR; zdravstvene storitve ne vključujejo izobraževanja na področju zdravstvene oskrbe, npr. v univerzitetnih bolnišnicah.

Kulturne, razvedrilne in rekreacijske storitve (oddelek R); Druge storitve (oddelek S)

- 3.86 Proizvodnja knjig, posnetkov, filmov, programske opreme, magnetofonskih trakov, plošč itd. je dvostopenjski proces in se temu ustrezno meri:
- rezultat proizvodnje izvirnikov, tj. proizvod intelektualne lastnine, se meri s plačano ceno, če se proda, ali, če se ne proda, z osnovno ceno, plačano za podobne izvirnike, proizvodnimi stroški proizvoda (vključno s pribitkom za neto poslovni presežek) ali diskontirano vrednostjo prihodnjih prejemkov, pričakovanih od uporabe proizvoda v proizvodnji;
  - lastnik lahko to sredstvo uporablja neposredno ali pa v poznejših obdobjih proizvaja kopije. Če lastnik drugim proizvajalcem podeli licenco za uporabo izvirnika v proizvodnji, so pristojbine, provizije, licenčnine itd., prejete na podlagi licenc, proizvodnja storitev. Vendar pa je prodaja izvirnika negativna investicija v osnovno sredstvo.

Zasebna gospodinjstva z zaposlenim osebjem (oddelek T)

- 3.87 Proizvodnja gospodinjskih storitev, ki jih proizvede zaposleno plačano osebje, se vrednoti po plačanih sredstvih za zaposlene, kar vključuje tudi vsa nadomestila v naravi, kot sta hrana in nastanitve.

VMESNA POTROŠNJA (P.2)

- 3.88 *Opredelitev*: vmesno potrošnje sestavljajo blago in storitve, ki se kot inputi potrošijo v proizvodnem procesu, ne vključuje pa osnovnih sredstev, katerih potrošnja je prikazana kot potrošnja stalnega kapitala. Blago in storitve se v proizvodnem procesu bodisi preoblikujejo bodisi porabijo.

3.89 Vmesna potrošnja zajema naslednje primere:

- (a) blago in storitve, ki se porabijo kot inputi v pomožnih dejavnostih. Značilni primeri so nabava, prodaja, trženje, računovodstvo, obdelava podatkov, transport, skladiščenje, vzdrževanje, varovanje itd. To blago in storitve se ne ločijo od tistih, ki se potrošijo v glavnih (ali stranskih) dejavnostih lokalne EED;
- (b) blago in storitve, prejeti od druge lokalne EED znotraj iste institucionalne enote;
- (c) najem osnovnih sredstev, npr. poslovni najem strojev, vozil, programske opreme in razvedrilnih izvirnikov;
- (d) pristojbine za kratkoročne pogodbe, najeme in licence, prikazane kot neproizvedena sredstva; to ne vključuje izrecnega nakupa takih neproizvedenih sredstev;
- (e) članarine, prispevki ali dajatve, plačane nepridobitnim poslovnim združenjem (glej odstavek 3.35);
- (f) postavke, ki se ne obravnavajo kot bruto investicije, npr.:
  - 1. orodja, ki niso draga in se uporabljajo za splošne dejavnosti, kot so žage, lopate, noži, sekire, kladiva, izvijači, navadni in francoski ključji za vijake ter drugo ročno orodje; majhne naprave, kot so žepni kalkulatorji. Vsi izdatki za tako trajno blago se prikazujejo kot vmesna potrošnja;
  - 2. redno vzdrževanje in popravila osnovnih sredstev, ki se uporabljajo v proizvodnji;
  - 3. storitve usposabljanja osebja, tržne raziskave in podobne dejavnosti, ki se kupijo od zunanje agencije ali jih zagotavlja ločena lokalna EED iste institucionalne enote;
  - 4. izdatki za RR se obravnavajo kot investicije v osnovna sredstva, ko je dosežena dovolj visoka stopnja zanesljivosti in primerljivosti ocen držav članic;
- (g) izdatke zaposlenih, ki jih delodajalec povrne, za stvari, potrebne v proizvodnji, denimo pogodbene obveznosti zaposlenih, da sami kupijo orodje ali zaščitno obleko;
- (h) izdatke delodajalcev v njihovo lastno korist in korist njihovih zaposlenih, ker so potrebni v proizvodnji. Primeri so:
  - 1. povračila zaposlenim za stroške potovanj, ločenega življenja, selitve ter razvedrila, nastalih med opravljanjem njihovih dolžnosti;
  - 2. zagotavljanje udobja na delovnem mestu.Seznam ustreznih izdatkov je v odstavkih o sredstvih za zaposlene (D.1) (glej odstavek 4.07);
- (i) zaračunane storitve neživljenjskega zavarovanja, ki jih plačajo lokalne EED (glej tudi poglavje 16: Zavarovanje). Da bi bila kot vmesna potrošnja prikazana le zaračunana storitev, se plačane premije zmanjšajo za npr. izplačane odškodnine in neto spremembo matematičnih rezervacij. Neto sprememba matematičnih rezervacij se dodeli lokalnim EED kot delež plačanih premij;
- (j) PMSFP, ki jih kupijo rezidenčni proizvajalci;
- (k) netržno proizvodnjo centralnih bank je treba v celoti razporediti v vmesno potrošnjo drugih finančnih posrednikov.

3.90 Vmesna potrošnja ne vključuje:

- (a) postavk, ki se obravnavajo kot bruto investicije, na primer:
  - 1. vrednostni predmeti;
  - 2. raziskovanja rudišč;

3. večje izboljšave, ki presegajo tisto, kar je potrebno za vzdrževanje osnovnih sredstev v dobrem delovnem stanju. Primeri so obnovitve, rekonstrukcije ali razširitve;
  4. programska oprema, izrecno kupljena ali proizvedena za lastne potrebe;
  5. vojaško orožje in oprema za njegov prenos;
- (b) izdatkov, ki se obravnavajo kot nakup neproizvedenih sredstev. Primeri so dolgoročne pogodbe, najemi in licence (glej poglavje 15);
- (c) izdatkov delodajalcev, ki se obravnavajo kot plače v naravi;
- (d) uporabe kolektivnih storitev, ki jih zagotavljajo enote države, s strani tržnih proizvodnih enot ali enot, ki proizvajajo za lastne potrebe (obravnavajo se kot izdatki države za kolektivno potrošnjo);
- (e) blaga in storitev, ki so proizvedeni in potrošeni znotraj istega obračunskega obdobja in znotraj iste lokalne EED (ne prikažejo se niti kot proizvodnja);
- (f) plačil za državna dovoljenja in pristojbine, ki se obravnavajo kot drugi davki na proizvodnjo;
- (g) plačil za licence za uporabo naravnih virov (npr. zemljišča), ki se obravnavajo kot najemnine od zemljišča, tj. kot plačilo dohodka od lastnine.

Čas zajemanja in vrednotenje vmesne potrošnje

- 3.91 Proizvodi, porabljeni za vmesno potrošnjo, se prikažejo in vrednotijo v trenutku njihovega vstopa v proizvodni proces. Vrednotijo se v kupčevih cenah, ki v času porabe veljajo za podobno blago ali storitve.
- 3.92 Proizvodne enote porabe blaga v proizvodnji ne prikažejo neposredno. Prikažejo nakupe blaga, ki ga nameravajo porabiti kot inpute, minus povečanje zalog takega blaga.

KONČNA POTROŠNJA (P.3, P.4)

- 3.93 Uporabljata se dva koncepta končne potrošnje:

- (a) izdatki za končno potrošnjo (P.3);
- (b) dejanska končna potrošnja (P.4).

Izdatki za končno potrošnjo so izdatki za blago in storitve, ki jih gospodinjstva, NPISG in država uporabljajo za zadovoljitev individualnih ali kolektivnih potreb. Nasprotno pa se dejanska končna potrošnja nanaša na pridobitev potrošnega blaga in storitev. Razlika med konceptoma je v obravnavi nekaterega blaga in storitev, ki jih financirajo država ali NPISG, zagotavljajo pa se gospodinjstvom kot socialni transferji v naravi.

Izdatki za končno potrošnjo (P.3)

- 3.94 *Opredelitev:* izdatke za končno potrošnjo sestavljajo izdatki rezidenčnih institucionalnih enot za blago ali storitve, ki se uporabljajo za neposredno zadovoljevanje individualnih potreb ali želja ali kolektivnih potreb članov skupnosti.
- 3.95 Izdatki gospodinjstev za končno potrošnjo vključujejo naslednje primere:
- (a) stanovanjske storitve za lastne potrebe;
  - (b) dohodek v naravi, kot so:
    1. blago in storitve, ki jih zaposleni prejmejo kot dohodek v naravi;
    2. blago in storitve, ki jih proizvedejo nekorporativna podjetja v lasti gospodinjstev in jih člani gospodinjstev zadržijo za potrošnjo. Primeri so hrana in drugo kmetijsko blago, stanovanjske storitve za lastne potrebe in gospodinjске storitve, ki jih opravlja zaposleno plačano osebje (hišni pomočniki, kuharji, vrtnarji, šoferji itd.);

- (c) postavke, ki se ne obravnavajo kot vmesna potrošnja, kot so:
1. materiali za majhna popravila in notranje urejanje stanovanj, ki jih izvajajo najemniki in lastniki;
  2. materiali za popravila in vzdrževanje trajnega potrošnega blaga, vključno z vozili;
- (d) postavke, ki se ne obravnavajo kot investicije, zlasti trajno potrošno blago, ki svojo funkcijo opravljajo več obračunskih obdobjih; vključen je tudi prenos lastništva nekaterih vrst trajnega blaga s podjetja na gospodinjstvo;
- (e) neposredno zaračunane finančne storitve in del PMSFP, ki jih za končno potrošnje porabijo gospodinjstva;
- (f) zavarovalne storitve v znesku implicitno zaračunane storitve;
- (g) storitve pokojninskih skladov v znesku implicitno zaračunane storitve;
- (h) plačila gospodinjstev za dovoljenja, ki se obravnavajo kot nakupi storitev (glej odstavka 4.79 in 4.80);
- (i) nakupe proizvodnje po cenah, ki niso ekonomsko pomembne, npr. vstopnine za muzeje.
- 3.96 Izdatki gospodinjstev za končno potrošnje ne vključujejo:
- (a) socialnih transferjev v naravi, kot so izdatki, ki jih imajo najprej gospodinjstva, pozneje pa se povrnejo prek sheme socialne varnosti, npr. nekateri zdravstveni izdatki;
- (b) postavk, ki se obravnavajo kot vmesna potrošnja ali bruto investicije, kot so:
1. izdatki gospodinjstev, ki so lastniki nekorporativnih podjetij, za poslovne namene, npr. za trajno blago, kot so vozila, pohištvo ali električni aparati (bruto investicije v osnovna sredstva), in za netrajno blago, kot je gorivo (obravnavajo se kot vmesna potrošnja);
  2. izdatki gospodinjstev, ki bivajo v lastnih stanovanjih, za urejanje, vzdrževanje in popravila stanovanj, ki jih najemniki običajno ne izvajajo (obravnavajo se kot vmesna potrošnja pri proizvodnji stanovanjskih storitev);
  3. nakupi stanovanj (obravnavajo se kot bruto investicije v osnovna sredstva);
  4. izdatki za vrednostne predmete (obravnavajo se kot bruto investicije);
- (c) postavk, ki se obravnavajo kot pridobitve neproizvedenih sredstev, zlasti nakupi zemljišč;
- (d) vseh tistih plačil gospodinjstev, ki se obravnavajo kot davki (glej odstavka 4.79 in 4.80);
- (e) članarin, prispevkov in dajatev, ki jih gospodinjstva plačujejo NPISG, kot so sindikati, poklicna združenja, združenja potrošnikov, cerkve ter družbeni, kulturni, rekreacijski in športni klubi;
- (f) prostovoljnih transferjev gospodinjstev v denarju ali naravi dobrotelnim ustanovam in humanitarnim organizacijam.
- 3.97 Izdatki NPISG za končno potrošnje vključujejo dve kategoriji:
- (a) vrednost blaga in storitev, ki jih proizvedejo NPISG, razen investicij iz lastne proizvodnje ter izdatkov gospodinjstev in drugih enot;

(b) izdatke NPISG za blago ali storitve, ki jih proizvedejo tržni proizvajalci in se brez kakršnega koli preoblikovanja dobavljajo gospodinjstvom za njihovo potrošnjo kot socialni transferji v naravi.

3.98 Izdatki države za končno potrošnjo (P.3) podobno kot izdatki NPISG vključujejo dve kategoriji izdatkov:

(a) vrednost blaga in storitev, ki jih proizvede država sama (P.1), razen investicij iz lastne proizvodnje (ustrezajo P.12), tržne proizvodnje (P.11) in plačil za netržno proizvodnjo (P.131);

(b) izdatke države za nakupe blaga in storitev, ki jih proizvedejo tržni proizvajalci in se brez kakršnega koli preoblikovanja dobavljajo gospodinjstvom kot socialni transferji v naravi (D.632). Država plača za to blago in storitve, ki jih prodajalci zagotavljajo gospodinjstvom.

3.99 Družbe nimajo izdatkov za končno potrošnjo. Njihovi nakupi blaga in storitev, ki jih gospodinjstva porabljajo za končno potrošnjo, se bodisi porabljajo za vmesno potrošnjo bodisi zagotavljajo zaposlenim kot sredstva za zaposlene v naravi, tj. pripisani izdatki gospodinjstev za končno potrošnjo.

Dejanska končna potrošnja (P.4)

3.100 *Opredelitev:* dejansko končno potrošnjo sestavljajo blago ali storitve, ki jih rezidenčne institucionalne enote pridobijo za neposredno zadovoljevanje individualnih ali kolektivnih človekovih potreb.

3.101 *Opredelitev:* blago in storitve za individualno potrošnjo („individualno blago in storitve“) so blago in storitve, ki jih gospodinjstvo pridobi ter porablja za zadovoljevanje potreb in želja članov navedenega gospodinjstva. Značilnosti individualnega blaga in storitev so:

(a) omogočena sta spremljanje in prikazovanje pridobitve blaga in storitev s strani posameznih gospodinjstev ali njihovih članov ter trenutek pridobitve;

(b) gospodinjstvo se strinja z dobavo blaga oziroma opravljanjem storitev in sprejme potrebne ukrepe za zagotovitev potrošnje blaga in storitev, na primer obiskovanje šole ali predavanj;

(c) blago oziroma storitve so take narave, da v primeru, da ga oziroma jih pridobi eno gospodinjstvo ali oseba ali skupina oseb, to izključuje možnost, da druga gospodinjstva ali osebe pridobijo isto blago ali storitve.

3.102 *Opredelitev:* kolektivne storitve so storitve za kolektivno potrošnjo, ki se zagotavljajo hkrati vsem članom skupnosti ali vsem članom posameznih delov skupnosti, kot so vsa gospodinjstva v določeni regiji. Značilnosti kolektivnih storitev so:

(a) hkrati se lahko dobavljajo vsem članom skupnosti ali določenim delom skupnosti, kot so tiste v določeni regiji ali kraju;

(b) poraba takih storitev je običajno pasivna in ne zahteva soglasja ali aktivnega sodelovanja vseh zadevnih posameznikov;

(c) zagotavljanje kolektivne storitve enemu posamezniku ne zmanjšuje količine, ki je na voljo drugim v isti skupnosti ali delu skupnosti.

3.103 Vsi izdatki gospodinjstev za končno potrošnjo so individualni. Vse blago in storitve, ki jih zagotavljajo NPISG, se obravnavajo kot individualno blago in storitve.

3.104 Za blago in storitve, ki jih zagotavljajo enote države, je razmejitev med individualnim in kolektivnim blagom in storitvami določena na osnovi klasifikacije funkcij države (COFOG).

Vsi izdatki države za končno potrošnjo v okviru vsake od spodaj naštetih točk se obravnavajo kot izdatki za individualno potrošnjo:

(a) 7.1 Medicinski proizvodi, pripomočki in oprema

7.2 Zunanbolnišnične storitve

- 7.3 Bolnišnične storitve
- 7.4 Javno zdravstvo
- (b) 8.1 Rekreatijske in športne storitve
  - 8.2 Kulturne storitve
- (c) 9.1 Predprimarno in primarno izobraževanje
  - 9.2 Sekundarno izobraževanje
  - 9.3 Postsekundarno neterciarno izobraževanje
  - 9.4 Terciarno izobraževanje
  - 9.5 Izobraževanje, ki ni opredeljeno po stopnjah
  - 9.6 Dopolnilne izobraževalne storitve
- (d) 10.1 Bolezen in invalidnost
  - 10.2 Starost
  - 10.3 Preživeli družinski člani
  - 10.4 Družina in otroci
  - 10.5 Brezposelnost
  - 10.6 Stanovanja
  - 10.7 Druge oblike socialne izključenosti
- 3.105 Izdatki države za individualno potrošnjo ustrezajo tudi oddelku 14 klasifikacije individualne potrošnje po namenu (COICOP), ki vključuje naslednje skupine:
  - 14.1 Stanovanja (enakovredno skupini 10.6 COFOG)
  - 14.2 Zdravstvo (enakovredno skupinam 7.1 do 7.4 COFOG)
  - 14.3 Rekreatija in kultura (enakovredno skupinama 8.1 in 8.2 COFOG)
  - 14.4 Izobraževanje (enakovredno skupinam 9.1 do 9.6 COFOG)
  - 14.5 Socialna zaščita (enakovredno skupinam 10.1 do 10.5 in skupini 10.7 COFOG)
- 3.106 Izdatki za kolektivno potrošnjo so preostanek izdatkov države za končno potrošnjo.
Vključujejo naslednje skupine COFOG:
  - (a) Javna uprava (oddelek 1)
  - (b) Obramba (oddelek 2)
  - (c) Javni red in varnost (oddelek 3)
  - (d) Ekonomske dejavnosti (oddelek 4)
  - (e) Varstvo okolja (oddelek 5)
  - (f) Stanovanjske dejavnosti in urejanje okolja (oddelek 6)

(g) Splošno upravljanje, nadzor in razširjanje splošnih informacij in statistike (vsi oddelki)

(h) Raziskovanje in razvoj (vsi oddelki)

3.107 Razmerja med različnimi uporabljenimi koncepti potrošnje se lahko prikažejo v tabeli 3.2.

Tabela 3.2 – Sektor, ki ima izdatke

	Država	NPISG	Gospodinjstva	Pridobitve skupaj
Individualna potrošnja	X (= socialni transferji v naravi)	X (= socialni transferji v naravi)	X	Dejanska individualna končna potrošnja gospodinjstev
Kolektivna potrošnja	X	0	0	Dejanska kolektivna končna potrošnja države
Skupaj	Izdatki države za končno potrošnje	Izdatki NPISG za končno potrošnje	Izdatki gospodinjstev za končno potrošnje	Dejanska končna potrošnja = skupni izdatki za končno potrošnje

X: se uporablja
0: se ne uporablja

3.108 Vsi izdatki NPISG za končno potrošnje so individualni. Skupna dejanska končna potrošnja je enaka vsoti dejanske končne potrošnje gospodinjstev in dejanske končne potrošnje države.

3.109 Socialni transferji v naravi s tujino ne obstajajo (obstajajo pa takšni transferji v denarnem izrazu). Skupna dejanska končna potrošnja je enaka skupnim izdatkom za končno potrošnje.

Čas zajemanja in vrednotenje izdatkov za končno potrošnje

3.110 Izdatki za blago se prikažejo v trenutku spremembe lastništva; izdatki za storitve pa se prikažejo, ko je storitev opravljena.

3.111 Izdatki za blago, pridobljeno na podlagi nakupa s pridržanim lastništvom ali podobne kreditne pogodbe, tudi v okviru finančnega najema, se prikažejo v času dobave blaga, tudi če se v tistem trenutku lastništvo ne spremeni.

3.112 Potrošnja lastne proizvodnje se prikaže, ko je proizvodnja, zadržana za lastno končno potrošnje, proizvedena.

3.113 Izdatki gospodinjstev za končno potrošnje so prikazani v kupčevih cenah. To je cena, ki jo kupec dejansko plača za proizvode v trenutku nakupa. Podrobnejša opredelitev je v odstavku 3.06.

3.114 Blago in storitve, ki se dobavijo kot sredstva za zaposlene v naravi, se vrednotijo v osnovnih cenah, če jih delodajalec proizvede, in v kupčevih cenah delodajalca, če jih delodajalec kupi.

3.115 Blago ali storitve, zadržani za lastno potrošnje, se vrednotijo v osnovnih cenah.

3.116 Izdatki države ali NPISG za končno potrošnje za proizvode, ki jih proizvedejo sami, so prikazani v trenutku proizvodnje; to je tudi trenutek, ko država ali NPISG take storitve opravijo. Čas zajemanja izdatkov za blago in storitve za končno potrošnje, ki jih dobavljajo tržni proizvajalci, ustreza času dobave.

3.117 Izdatki države ali NPISG za končno potrošnje (P.3) so enaki vsoti njihove proizvodnje (P.1), povečani za izdatke za proizvode, ki jih tržni proizvajalci dobavljajo gospodinjstvom – del socialnih transferjev v naravi (D.632) –, zmanjšani za plačila drugih enot – tržna proizvodnja (P.11) in plačila za netržno proizvodnjo (P.131) –, zmanjšani za investicije iz lastne proizvodnje (P.12).

Čas zajemanja in vrednotenje dejanske končne potrošnje

- 3.118 Institucionalne enote pridobijo blago in storitve, ko postanejo novi lastniki blaga oziroma ko so zanje dokončno opravljene storitve.
- 3.119 Pridobitve (dejanska končna potrošnja) se vrednotijo v kupčevih cenah enot, ki imajo izdatke.
- 3.120 Transferji v naravi, razen socialnih transferjev v naravi od države in NPISG, se obravnavajo kot transferji v denarju. V skladu s tem so vrednosti blaga ali storitev prikazane kot izdatki institucionalnih enot ali sektorjev, ki jih pridobijo.
- 3.121 Vrednosti obeh agregatov, tj. izdatkov za končno potrošnjo in dejanske končne potrošnje, sta enaki. Blago in storitve, ki jih pridobijo rezidenčna gospodinjstva prek socialnih transferjev v naravi, se vrednotijo po enakih cenah, kot se vrednotijo v agregatih izdatkov.

BRUTO INVESTICIJE (P.5)

- 3.122 Bruto investicije vključujejo:
- (a) bruto investicije v osnovna sredstva (P.51g):
    - 1. potrošnjo stalnega kapitala (P.51c);
    - 2. neto investicije v osnovna sredstva (P.51n);
  - (b) spremembe zalog (P.52);
  - (c) pridobitve minus odtujitve vrednostnih predmetov (P.53).
- 3.123 Bruto investicije vključujejo potrošnjo stalnega kapitala. Neto investicije se izračunajo z odštetjem potrošnje stalnega kapitala od bruto investicij.

Bruto investicije v osnovna sredstva (P.51g)

- 3.124 *Opredelitev:* bruto investicije v osnovna sredstva (P.51) vključujejo pridobitve, zmanjšane za odtujitve, osnovnih sredstev s strani rezidenčnih proizvajalcev v danem obdobju, povečane za določena povečanja vrednosti neproizvedenih sredstev, ki so rezultat proizvodne dejavnosti proizvajalca ali institucionalnih enot. Osnovna sredstva so proizvedena sredstva, ki se v proizvodnji uporabljajo več kot eno leto.
- 3.125 Bruto investicije v osnovna sredstva vključujejo pozitivne in negativne vrednosti:
- (a) pozitivne vrednosti:
    - 1. kupljena nova ali obstoječa osnovna sredstva;
    - 2. osnovna sredstva, ki jih proizvajalec zadrži za lastno porabo (vključno s proizvodnjo osnovnih sredstev za lastne potrebe, ki še niso dokončana ali popolnoma dozorela);
    - 3. nova ali obstoječa osnovna sredstva, pridobljena z blagovno menjavo;
    - 4. nova ali obstoječa osnovna sredstva, prejeta kot kapitalski transferji v naravi;
    - 5. nova ali obstoječa osnovna sredstva, ki jih uporabnik pridobi s finančnim najemom;
    - 6. večje izboljšave osnovnih sredstev in obstoječih zgodovinskih spomenikov;
    - 7. naravna rast tistih naravnih sredstev, ki dajejo večkratne proizvode;
  - (b) negativne vrednosti, tj. odtujitve osnovnih sredstev, ki so prikazane kot negativne pridobitve:
    - 1. prodana obstoječa osnovna sredstva;

2. obstoječa osnovna sredstva, izročena pri blagovni menjavi;
  3. obstoječa osnovna sredstva, izročena kot kapitalski transferji v naravi.
- 3.126 Odtujitve osnovnih sredstev ne vključujejo:
- (a) potrošnje stalnega kapitala (ki zajema predvideno običajno naključno škodo);
  - (b) izjemnih izgub, kot so izgube zaradi suše ali drugih naravnih nesreč, ki so prikazane kot druge spremembe obsega sredstev.
- 3.127 Vrste bruto investicij v osnovna sredstva so lahko:
1. stanovanja;
  2. druge zgradbe in objekti; vključene so tudi večje izboljšave zemljišč;
  3. stroji in oprema, kot so ladje, vozila in računalniki;
  4. sistemi vojaškega orožja;
  5. gojena biološka sredstva, npr. nasadi dreves in rejne živali;
  6. stroški prenosa lastništva neproizvedenih sredstev, kot so zemljišče, pogodbe, najemi in licence;
  7. RR, vključno s proizvodnjo prosto dostopnih RR. Izdatki za RR se obravnavajo kot investicije v osnovna sredstva, ko je dosežena dovolj visoka stopnja zanesljivosti in primerljivosti ocen držav članic;
  8. raziskovanje in vrednotenje rudišč;
  9. računalniška programska oprema in podatkovne baze;
  10. razvedrilni, literarni ali umetniški izvirniki;
  11. druge pravice intelektualne lastnine.
- 3.128 Večje izboljšave zemljišč zajemajo:
- (a) osuševanje zemljišč iz morja z izgradnjo nasipov, morskih zidov ali jezov;
  - (b) krčenje gozdov, skalovja itd., da bi se na ta način pridobljeno zemljišče lahko prvič uporabilo v proizvodnji;
  - (c) osuševanje močvirij ali namakanje puščav z izgradnjo jezov, jarkov in namakalnih kanalov; preprečevanje poplavljanja ali erozije zaradi delovanja morja ali rek z izgradnjo valolomov, morskih zidov ali protipoplavnih ovir.
- Te dejavnosti lahko ustvarijo znatne nove objekte, kot so morski zidovi, protipoplavne ovire in jezovi, vendar se ti objekti ne uporabljajo za proizvodnjo drugega blaga in storitev, temveč za pridobitev večjega zemljišča ali zemljišča boljše kakovosti; zemljišče, neproizvedeno sredstvo, pa se uporablja v proizvodnji. Na primer jez, zgrajen za proizvodnjo elektrike, služi drugačnemu namenu kot jez, zgrajen za zadrževanje morja. Le slednja vrsta jezov sodi med izboljšavo zemljišč.
- 3.129 Bruto investicije v osnovna sredstva vključujejo naslednje mejne primere:
- (a) pridobitve čolnov, bark, bivalnih prikolic in karavanov, ki se uporabljajo kot domovanja gospodinjstev, ter vseh z njimi povezanih objektov, kot so garaže;
  - (b) objekti in oprema, ki jih uporablja vojska;
  - (c) lahko orožje in oklepna vozila, ki jih uporabljajo nevojaške enote;

- (d) spremembe pri rejnih živalih, ki se v proizvodnji uporabljajo vsako leto, kot so plemenska živina, govedo za proizvodnjo mleka, ovce, rejene za volno, in delovne živali;
  - (e) spremembe pri kulturnih rastlinah, ki se gojijo vsako leto, kot so sadna drevesa, vinske trte, kavčukovci, palme itd.;
  - (f) izboljšave obstoječih osnovnih sredstev, ki presegajo običajna vzdrževanja in popravila;
  - (g) pridobitve osnovnih sredstev s finančnim najemom;
  - (h) zaključni stroški, tj. večji stroški, povezani z odstranjevanjem, npr. stroški razgradnje jedrskih elektrarn ali stroški čiščenja odlagališč odpadkov.
- 3.130 Bruto investicije v osnovna sredstva ne vključujejo:
- (a) transakcij, vključenih v vmesno potrošnjo, kot so:
    - 1. nakup drobnega orodja za proizvodne namene;
    - 2. običajno vzdrževanje in popravila;
    - 3. pridobitev osnovnih sredstev za uporabo v okviru pogodbe za poslovni najem (glej tudi poglavje 15: Pogodbe, najemi in licence). Kadar podjetje uporablja osnovno sredstvo, se najemnine obravnavajo kot vmesna potrošnja. Za lastnika so stroški pridobitve prikazani kot bruto investicija v osnovna sredstva;
  - (b) transakcij, ki so prikazane kot spremembe zalog:
    - 1. živali, gojene za zakol, vključno s perutnino;
    - 2. drevesa, gojena zaradi pridobivanja lesa (nedokončana proizvodnja);
  - (c) strojev in opreme, ki jih gospodinjstva pridobijo za končno potrošnjo;
  - (d) dobičkov in izgub iz lastnine na osnovna sredstva;
  - (e) izgub osnovnih sredstev zaradi katastrof, npr. uničenje gojenih sredstev in rejnih živali zaradi izbruhov bolezni, ki jih zavarovanje običajno ne krije, ali škoda zaradi neobičajnih poplav, vetrov ali gozdnih požarov;
  - (f) sredstev, rezerviranih ali prenesenih v rezervacije brez kakršne koli obveze do dejanskega nakupa ali ustvarjanja določenega investicijskega blaga, npr. državnega sklada za infrastrukturo.
- 3.131 Bruto investicije v osnovna sredstva v obliki izboljšav obstoječih osnovnih sredstev se prikažejo kot pridobitve novih osnovnih sredstev iste vrste.
- 3.132 Proizvodi intelektualne lastnine so rezultat raziskav in razvoja, preiskav ali inovacij, ki privedejo do znanja, katerega uporaba je omejena z zakonom ali drugo obliko zaščite.
- Primeri sredstev intelektualne lastnine so:
- (a) rezultati RR;
  - (b) rezultati raziskovanj rudišč, ki se merijo kot stroški dejanskih testnih vrtanj, zračnih ali drugih raziskovanj, transporta itd.;
  - (c) računalniška programska oprema in velike podatkovne baze, ki se v proizvodnji uporabljajo več kot eno leto;
  - (d) razvedrilni, literarni in umetniški izvirniki rokopisov, modelov, filmov, zvočnih zapisov itd.

3.133 Za osnovna in neproizvedena nefinančna sredstva stroški prenosa lastništva, ki jih imajo njihovi novi lastniki, vključujejo:

- (a) stroške prevzemanja (novega ali obstoječega) sredstva na zahtevani lokaciji in ob zahtevanem času; ti zajemajo stroške transporta, montaže, postavitve itd.;
- (b) stroške ali provizije zaradi storitev strokovnjakov, kot so honorarji, plačani raziskovalcem, inženirjem, odvetnikom, cenilcem itd., ter provizije, plačane nepremičninskim agentom, dražbarjem itd.;
- (c) davke, ki jih novi lastniki plačajo za prenos lastništva sredstva. Ti davki so davki na storitve posrednikov in vsak davek na prenos lastništva, vendar ne davki na kupljena sredstva.

Vse te stroške je treba prikazati kot bruto investicije novega lastnika v osnovna sredstva.

Čas zajemanja in vrednotenje bruto investicij v osnovna sredstva

3.134 Bruto investicije v osnovna sredstva se zajamejo, ko se lastništvo osnovnih sredstev prenese na institucionalno enoto, ki jih namerava uporabiti v proizvodnji.

To pravilo je spremenjeno za:

- (a) finančni najem; sprememba lastništva z najemodajalca na najemojemalca se tu pripiše;
- (b) bruto investicije v osnovna sredstva iz lastne proizvodnje; prikažejo se, ko se proizvedejo.

3.135 Bruto investicije v osnovna sredstva se vrednotijo v kupčevih cenah, ki zajemajo tudi stroške montaže in druge stroške prenosa lastništva. Investicije iz lastne proizvodnje se vrednotijo v osnovnih cenah podobnih osnovnih sredstev in – če take cene niso na voljo – v proizvodnih stroških, ki se jim prišteje pribitek (razen za netržne proizvajalce) za neto poslovni presežek ali raznovrstni dohodek.

3.136 Pridobitve proizvodov intelektualne lastnine se vrednotijo na različne načine:

- (a) za raziskovanja rudišč: po stroških dejanskih testnih vrtanj in stroških, ki so bili potrebni za izvedbo testov, kot so zračne ali druge raziskave;
- (b) za računalniško programsko opremo: po kupčevih cenah, če je kupljena na trgu, ali po ocenjeni osnovni ceni ali, če osnovna cena ni na voljo, po proizvodnih stroških, ki se jim prišteje pribitek za neto poslovni presežek (razen za netržne proizvajalce), če je proizvedena za lastne potrebe;
- (c) za razvedrilne, literarne ali umetniške izvirnike: po cenah, ki jih plačajo kupci, ko so prodani; če niso prodani, so sprejemljive naslednje metode ocenjevanja:
  - (i) osnovna cena, plačana za podobne izvirnike;
  - (ii) vsota proizvodnih stroškov in pribitka (razen za netržne proizvajalce) za neto poslovni presežek ali
  - (iii) diskontirana vrednost pričakovanih prihodkov.

3.137 Odtujitve obstoječih osnovnih sredstev s prodajo se vrednotijo v osnovnih cenah, pri čemer se odštejejo vsi stroški prenosa lastništva, ki jih ima prodajalec.

3.138 Stroški prenosa lastništva se lahko nanašajo na proizvedena sredstva, vključno z osnovnimi sredstvi, in na neproizvedena sredstva, kot so zemljišča.

Pri proizvedenih sredstvih so ti stroški vključeni v kupčeve cene. Pri zemljiščih in drugih neproizvedenih sredstvih pa se ločijo od nakupov in prodaje ter se prikažejo pod posebno postavko klasifikacije bruto investicij v osnovna sredstva.

Potrošnja stalnega kapitala (P.51c)

- 3.139 *Opredelitev:* potrošnja stalnega kapitala (P.51c) je zmanjšanje vrednosti osnovnih sredstev v lasti kot rezultat običajne fizične obrabe in zastaranja. Ocena zmanjšanja vrednosti vključuje rezervacije za izgube osnovnih sredstev zaradi naključne škode, za katero se lahko sklene zavarovanje. Potrošnja stalnega kapitala zajema tudi predvidene zaključne stroške, kot so stroški razgradnje jedrskih elektrarn ali naftnih ploščadi ali stroški čiščenja odlagališč odpadkov. Taki zaključni stroški se prikažejo kot potrošnja stalnega kapitala ob koncu tehnične življenjske dobe, ko se zaključni stroški prikažejo kot bruto investicije v osnovna sredstva.
- 3.140 Potrošnja stalnega kapitala se izračuna za vsa osnovna sredstva (razen živali), vključno s pravicami intelektualne lastnine, večjimi izboljšavami zemljišč in stroški prenosa lastništva neproizvedenih sredstev.
- 3.141 Potrošnja stalnega kapitala se razlikuje od amortizacije, ki je dovoljena za davčne namene, ali amortizacije, prikazane v poslovnih izkazih. Potrošnja stalnega kapitala se ocenjuje na podlagi stanja osnovnih sredstev in pričakovane povprečne ekonomske življenjske dobe posameznih kategorij navedenega blaga. Kadar neposredne informacije o stanju osnovnih sredstev niso na voljo, se za izračun stanja osnovnih sredstev uporabi metoda nepretrganega popisovanja (MNP). Stanje osnovnih sredstev se vrednoti v kupčevih cenah tekočega obdobja.
- 3.142 Pri izračunu povprečne tehnične življenjske dobe zadevnega blaga se upoštevajo izgube osnovnih sredstev zaradi naključne škode, za katero se lahko sklene zavarovanje. Za gospodarstvo kot celoto bo naključna škoda v danem obračunskem obdobju enaka ali blizu povprečni. Za posamezne enote ali skupine enot se dejanska in povprečna naključna škoda lahko razlikujeta. V tem primeru je na ravni sektorja razlika prikazana kot druge spremembe obsega osnovnih sredstev.
- 3.143 Potrošnja stalnega kapitala se izračuna po linearni metodi, po kateri se vrednost osnovnega sredstva v celotni življenjski dobi blaga odpisuje po enaki stopnji.
- 3.144 V nekaterih primerih se uporabi metoda geometrijske amortizacije, če to zahteva krivulja upada učinkovitosti osnovnega sredstva.
- 3.145 V sistemu računov je potrošnja stalnega kapitala prikazana pod vsako izravnalno postavko, ki je prikazana kot „bruto“ in „neto“. Prikaz „bruto“ pomeni, da potrošnja stalnega kapitala ni odšteta, prikaz „neto“ pa pomeni, da je.

Spremembe zalog (P.52)

- 3.146 *Opredelitev:* spremembe zalog se merijo z vrednostjo vnosov v zaloge, zmanjšano za vrednost iznosov iz zalog in vrednost vseh ponavljajočih se izgub blaga v zalogah.
- 3.147 Zaradi fizičnega poslabšanja, naključne škode ali tatvin lahko ponavljajoče se izgube nastanejo pri vseh vrstah blaga v zalogah, kot so:
- (a) izgube surovin in materiala;
  - (b) izgube nedokončane proizvodnje;
  - (c) izgube dokončanega blaga;
  - (d) izgube trgovskega blaga (npr. kraje v trgovinah).
- 3.148 Zaloge vključujejo naslednje kategorije:
- (a) surovine in material:

surovine in material vključujejo vse proizvode v zalogah, ki se kot vmesni inputi uporabijo v proizvodnji; to vključuje tudi proizvode v zalogah države. Predmeti, kot so zlato, diamanti itd., so vključeni, ko so namenjeni industrijski uporabi ali drugi proizvodnji;
  - (b) nedokončano proizvodnjo:

nedokončana proizvodnja zajema proizvodnjo, ki še ni končana. Prikazana je v zalogah proizvajalca. Primeri različnih oblik nedokončane proizvodnje so:

    1. rastoči pridelek;

2. dozorevajoči nasadi in rejne živali;
3. nedokončani objekti (razen proizvedenih v okviru vnaprej dogovorjene prodajne pogodbe ali za lastne potrebe; oba primera se prikazeta kot investicije v osnovna sredstva);
4. nedokončana druga osnovna sredstva, npr. ladje in naftne ploščadi;
5. delno končane raziskave za pravno ali svetovalno dokumentacijo;
6. delno končana filmska proizvodnja;
7. delno končani računalniški programi.

Nedokončana proizvodnja se zajame pri vseh proizvodnih procesih, ki niso dokončani ob koncu danega obdobja. To je pomembno pri četrletnih računih, takšen primer so kmetijski pridelki, katerih rast ni dokončana znotraj četrletja.

Nedokončana proizvodnja se zmanjša ob koncu proizvodnega procesa. Tedaj se vsa nedokončana proizvodnja preoblikuje v dokončane proizvode;

(c) dokončano blago:

dokončano blago kot del zalog sestavlja proizvodnja, ki je njen proizvajalec pred dobavo drugim institucionalnim entitam ne namerava več predelovati;

(d) trgovsko blago:

trgovsko blago je blago, ki se pridobi z namenom nadaljnje prodaje v nespremenjeni obliki.

Čas zajemanja in vrednotenje sprememb zalog

- 3.149 Čas zajemanja in vrednotenje sprememb zalog sta usklajena s časom zajemanja in vrednotenjem drugih transakcij s proizvodi. To zlasti velja za vmesno potrošnjo (npr. surovine in material), proizvodnjo (npr. nedokončana proizvodnja in proizvodnja iz skladiščenja kmetijskih proizvodov) in bruto investicije v osnovna sredstva (npr. nedokončana proizvodnja). Če se blago predela v tujini s spremembo ekonomskega lastništva, ga je treba vključiti v izvoz (in pozneje v uvoz). Ta izvoz se odraža s sočasnim zmanjšanjem zalog, ustrežajoči poznejši uvoz pa je prikazan kot povečanje zalog, če ni takoj porabljen ali prodan.
- 3.150 Pri merjenju sprememb zalog se blago, ki se vnaša v zaloge, vrednoti v času vnosa, blago, ki se iznaša, pa se vrednoti v času iznosa.
- 3.151 Cene za vrednotenje blaga pri spremembah zalog so naslednje:
- (a) proizvodnja dokončanega blaga, ki se prenese v proizvajalčeve zaloge, se vrednoti, kot da bi bila prodana v navedenem trenutku v tekočih osnovnih cenah;
  - (b) povečanja nedokončane proizvodnje se vrednotijo v skladu z ocenjeno tekočo osnovno ceno dokončanega proizvoda;
  - (c) zmanjšanja nedokončane proizvodnje, ki je zaradi dela iznesena iz zalog ob dokončanju proizvodnje, se vrednotijo v tekočih osnovnih cenah nedokončanih proizvodov;
  - (d) blago, ki se prenese iz zalog zaradi prodaje, se vrednoti v osnovnih cenah;
  - (e) trgovsko blago, ki se vnese v zaloge trgovcev na debelo in trgovcev na drobno, itd. se vrednoti v dejanskih ali ocenjenih kupčevih cenah trgovca;
  - (f) trgovsko blago, ki je izneseno iz zalog, se vrednoti v kupčevih cenah, po katerih ga je mogoče nadomestiti v trenutku iznosa iz zalog, in ne v cenah v trenutku pridobitve.

- 3.152 Izgube zaradi fizičnega poslabšanja, naključne škode, proti kateri se je mogoče zavarovati, ali tatvin so prikazane in vrednotene na naslednje načine:
- (a) surovine in material: kot surovine in material, ki so dejansko izneseni iz zalog zaradi uporabe v proizvodnji (vmesna potrošnja);
  - (b) nedokončana proizvodnja: vrednoti se kot odbitek od povečanj, ki izhajajo iz proizvodnje v istem obdobju;
  - (c) dokončano blago in trgovsko blago: obravnava se kot iznos v tekočih cenah nepokvarjenega blaga.
- 3.153 Kadar informacij ni dovolj, se za oceno sprememb zalog uporabijo naslednje metode približnih ocen:
- (a) ko so spremembe obsega zalog enakomerne, je sprejemljiva metoda približnih ocen množenje spremembe obsega zalog s povprečnimi cenami za obdobje. Kupčeve cene se uporabljajo za zaloge v lasti uporabnikov, trgovcev na debelo ali trgovcev na drobno; osnovne cene se uporabljajo za zaloge v lasti proizvajalcev;
  - (b) če cene blaga ostajajo nespremenjene, nihanja obsega zalog ne preprečijo uporabe približne ocene spremembe zalog z množenjem spremembe obsega s povprečno ceno;
  - (c) če se v obračunskem obdobju znatno spreminjajo obseg in cene zalog, je treba uporabiti naprednejše metode približnih ocen. Na primer četrletno vrednotenje sprememb zalog ali uporaba informacij o porazdelitvi nihanj znotraj obračunskega obdobja (nihanja so lahko največja ob koncu koledarskega leta, v času žetve itd.);
  - (d) če so na voljo informacije o vrednostih na začetku in koncu obdobja (npr. pri trgovini na debelo ali trgovini na drobno, pri katerih zaloge pogosto sestavljajo številni različni proizvodi), vendar ni ločenih informacij o ceni in obsegu, se ocenijo spremembe obsega med začetkom in koncem obdobja. En način ocene spremembe obsega je ocena stalnih stopenj obrata zalog po vrsti proizvoda.
- Sezonske spremembe v cenah lahko odražajo spremembo kakovosti, npr. cene ob razprodajah ali zunajsezonske cene sadja in zelenjave. Te spremembe kakovosti se obravnavajo kot spremembe obsega.

Pridobitve minus odtujitve vrednostnih predmetov (P.53)

- 3.154 *Opredeleitev:* vrednostni predmeti so nefinančno blago, ki se ne uporablja primarno za proizvodnjo ali potrošnjo, se sčasoma ob normalnih pogojih (fizično) ne poslabša in se pridobi in obdrži zlasti kot hranilec vrednosti.
- 3.155 Vrednostni predmeti vključujejo naslednje vrste blaga:
- (a) dragocene kamne in kovine, kot so diamanti, nedenarno zlato, platina, srebro ipd.;
  - (b) starine in druge umetnine, npr. slikarska dela, skulpture ipd.;
  - (c) druge vrednostne predmete, kot so nakit, izdelan iz dragocenih kamnov in kovin, in zbirateljski predmeti.
- 3.156 Take vrste blaga se prikažejo kot pridobitve ali odtujitve vrednostnih predmetov v naslednjih primerih:
- (a) pridobitev ali odtujitev nedenarnega zlata, srebra itd. s strani centralnih bank in drugih finančnih posrednikov;
  - (b) pridobitev ali odtujitev tega blaga s strani podjetij, katerih glavna ali stranska dejavnost ne zajema proizvodnje ali trgovanja s takimi vrstami blaga. Te pridobitve ali odtujitve niso vključene v vmesno potrošnjo ali investicije v osnovna sredstva teh podjetij;
  - (c) pridobitev ali odsvojitve tega blaga s strani gospodinjstev. Take pridobitve niso vključene v izdatke gospodinjstev za končno potrošnjo;

V ESR se po dogovoru kot pridobitve ali odtujitve vrednostnih predmetov prikažejo tudi naslednji primeri:

- (a) pridobitve ali odtujitve tega blaga s strani draguljarjev in posrednikov z umetninami (po splošni opredelitvi vrednostnih predmetov bi morala biti pridobitev tega blaga s strani draguljarjev in posrednikov z umetninami prikazana kot spremembe zalog);
- (b) pridobitve ali odtujitve tega blaga s strani muzejev (po splošni opredelitvi vrednostnih predmetov bi morala biti pridobitev tega blaga s strani muzejev prikazana kot investicije v osnovna sredstva).

S tem dogovorom se prepreči pogosta preklasifikacija med tremi glavnimi vrstami investicij, tj. med pridobitvami minus odtujitvami vrednostnih predmetov, investicijami v osnovna sredstva in spremembami zalog, npr. pri transakcijah s takim blagom med gospodinjstvi in posredniki z umetninami.

- 3.157 Proizvodnja vrednostnih predmetov se vrednoti v osnovnih cenah. Vse druge pridobitve vrednostnih predmetov se vrednotijo v kupčevih cenah, ki so zanje plačane, vključno z vsemi pristojbinami ali provizijami agentov. Pri nakupih od posrednikov cene zajemajo trgovske marže. Odtujitve vrednostnih predmetov se vrednotijo v cenah, ki jih prejmejo prodajalci, cene pa ne zajemajo pristojbin ali provizij, plačanih agentom ali drugim posrednikom. Pridobitve minus odtujitve vrednostnih predmetov se med rezidenčnimi sektorji izravnavajo, ostanejo pa le marže agentov ali posrednikov.

IZVOZ IN UVOZ BLAGA IN STORITEV (P.6 IN P.7)

- 3.158 *Opredelitev:* izvoz blaga in storitev zajema transakcije z blagom in storitvami (prodaja, blagovna menjava in darila) od rezidentov k nerezidentom.

- 3.159 *Opredelitev:* uvoz blaga in storitev zajema transakcije z blagom in storitvami (nakupi, blagovna menjava in darila) od nerezidentov k rezidentom.

- 3.160 Izvoz in uvoz blaga in storitev ne zajemata:

- (a) trgovine med obrati, tj.:

1. dobav nerezidentom s strani podružnic rezidenčnih podjetij, npr. prodaje v tujini, ki jih opravijo tuje podružnice multinacionalk, ki so v lasti / pod nadzorom rezidentov;
2. dobav rezidentom s strani rezidenčnih podružnic nerezidenčnih podjetij, npr. prodaje, ki jih opravijo domače podružnice tujih multinacionalk;

- (b) tokov primarnih dohodkov s tujino, kot so sredstva za zaposlene, obresti in prihodki od neposrednih naložb. Prihodki od neposrednih naložb lahko vključujejo nerazpoznavni del za zagotovitev različnih storitev, npr. usposabljanje zaposlenih, upravljavske storitve ter uporabo patentov in blagovnih znamk;

- (c) čezmejne prodaje ali nakupa finančnih sredstev ali neproizvedenih sredstev, kot so zemljišča.

- 3.161 Uvoz in izvoz blaga in storitev se delita na:

- (a) dobave znotraj EU;

- (b) uvoz in izvoz zunaj EU.

Za obe vrsti se uporabljata izraza uvoz in izvoz.

Izvoz in uvoz blaga (P.61 in P.71)

- 3.162 Blago je izvoženo in uvoženo v trenutku prenosa ekonomskega lastništva blaga med rezidentom in nerezidentom. To velja ne glede na to, ali je blago fizično prešlo mejo.

- 3.163 Za dobave med povezanimi podjetji (podružnice, hčerinske družbe ali tuje podružnice): ob dobavi blaga med povezanimi podjetji je treba spremembo ekonomskega lastništva pripisati. To velja samo, ko obrat, ki blago prejema, prevzame odgovornost za sprejetje odločitve o ravni ponudbe in cenah, po katerih se njegova proizvodnja dostavi na trg.

3.164 Blago je izvoženo, čeprav ni prešlo državne meje, v naslednjih primerih:

- (a) blago, ki ga proizvedejo rezidenčne enote, delujoče v mednarodnih vodah, in ki ga prodajo neposredno nerezidentom v tujih državah. Primeri takega blaga so nafta, zemeljski plin, ribiški proizvodi, reševanje ladij;
- (b) transportna ali druga premična oprema, ki ni vezana na določeno lokacijo;
- (c) blago, ki se izgubi ali uniči po spremembi lastništva, vendar pred prečkanjem meje države izvoznice;
- (d) preprodaja blaga, tj. nakup blaga s strani rezidenta od nerezidenta in naknadna ponovna prodaja drugemu nerezidentu, ne da bi bilo blago vneseno v gospodarstvo preprodajalca.

Za uvoz blaga veljajo analogni primeri.

3.165 Uvoz in izvoz blaga zajemata transakcije med rezidenti in nerezidenti z:

- (a) nedenarnim zlatom;
- (b) srebrnimi palicami, diamanti ter drugimi dragocenimi kovinami in kamni;
- (c) papirnatim denarjem in kovanci, ki niso v obtoku, ter neizdanimi vrednostnimi papirji (vrednotenimi kot blago, ne po nominalni vrednosti);
- (d) elektriko, plinom in vodo;
- (e) rejnimi živalmi, gnanimi čez mejo;
- (f) poštnimi paketi;
- (g) izvozom države, vključno z blagom, financiranim s podporami in posojili;
- (h) blagom, ki je preneseno v lastništvo ali iz lastništva organizacij za strateške rezerve;
- (i) blagom, ki ga rezidenčno podjetje dobavlja svojim nerezidenčnim podružnicam, razen blaga za oplemenitenje;
- (j) blagom, ki ga rezidenčno podjetje prejme od svojih nerezidenčnih podružnic, razen blaga za oplemenitenje;
- (k) tihotapskim blagom ali proizvodi, ki niso prijavljeni za davke, kot so uvozne dajatve in davek na dodano vrednost;
- (l) drugimi neevidentiranimi pošiljkami, kot so darila in pošiljke, vredne manj od določene minimalne vrednosti.

3.166 Uvoz in izvoz blaga ne zajemata naslednjega blaga, ki sicer lahko prečka državno mejo:

- (a) blaga v tranzitu skozi državo;
- (b) blaga, ki se pošilja v lastna veleposlaništva, vojaška oporišča ali druge enklave, ki so znotraj državnih meja druge države, ali od tam;
- (c) transportne opreme in drugih vrst premične opreme, ki začasno zapusti državo, ne da bi prišlo do spremembe ekonomskega lastništva (npr. gradbena oprema za montažo ali gradnje v tujini);
- (d) opreme in drugega blaga, ki se pošlje v tujino na oplemenitenje, vzdrževanje, servisiranje ali popravilo; to velja tudi za blago, ki je po naročilu oplemeniteno v tujini, pri tem pa je znatno fizično spremenjeno;
- (e) drugega blaga, ki začasno zapusti državo in je običajno vrnjeno v enem letu v izvirnem stanju in brez sprememb ekonomskega lastništva.

Primeri so blago, poslano v tujino zaradi razstav ali razvedrilnih dejavnosti, blago v poslovnem najemu, vključno z večletnimi najemi, in blago, vrnjeno, ne da bi bilo prodano nerezidentu;

- (f) konsignacijskega blaga, ki se izgubi ali uniči po prečkanju meje, a pred spremembo lastništva.

3.167 Uvoz in izvoz blaga se zajameta ob prenosu lastništva blaga. Šteje se, da se lastništvo spremeni v trenutku, ko stranki v transakciji to prikažeta v svojih knjigah ali računih. To ne sovпада nujno z različnimi stopnjami pogodbenega procesa, kot so:

- (a) trenutek dogovora o prevzemu obveznosti (datum pogodbe);
- (b) trenutek dobave blaga in storitev ter pridobitve terjatve plačila (datum prenosa);
- (c) trenutek poravnave navedene terjatve (datum plačila).

3.168 Uvoz in izvoz blaga se vrednotita v ceni franko ladja na meji izvozne države (fob). Ta vrednost je:

- (a) vrednost blaga v osnovnih cenah;
- (b) plus transportne in distribucijske storitve do te točke na meji, vključno s stroški nakladanja na transportno sredstvo za nadaljnji transport;
- (c) plus vsi davki minus subvencije na izvoženo blago; pri dobavah znotraj EU to vključuje DDV in druge davke na blago, plačane v državi izvoznici.

V tabelah ponudbe in porabe ter v simetričnih input-output tabelah se uvoz blaga po posameznih skupinah proizvodov vrednoti v ceni stroški-zavarovanje-prevoznina (cif) na meji države uvoznice.

3.169 *Opredelitev:* cena cif je cena blaga, dobavljenega na mejo države uvoza, ali cena storitve, opravljene za rezidenta, pred plačilom kakršnih koli uvoznih dajatev, drugih davkov na uvoz ali trgovskih in transportnih marž znotraj države.

3.170 V nekaterih okoliščinah utegnejo biti potrebni približki ali nadomestne mere za vrednost fob, na primer:

- (a) blagovna menjava se vrednoti v osnovnih cenah, ki bi bile prejete, če bi bilo blago prodano za denar;
- (b) transakcije med povezanimi podjetji: praviloma se uporabijo dejanske transferne cene. Če pa se razlikujejo od tržnih cen, se nadomestijo z ocenjenim ekvivalentom tržne cene;
- (c) prenos blaga v okviru finančnega najema: blago se vrednoti po kupčevih cenah, ki jih plača najemodajalec in ne s kumulativno vrednostjo plačanih najemnin;
- (d) uvoz blaga, ocenjen na podlagi carinskih podatkov (za trgovino zunaj EU) ali informacij Intrastat (za trgovino znotraj EU). Ta vira podatkov ne uporabljata vrednotenja fob, ampak uporabljata vrednost cif na meji EU oziroma vrednosti cif na nacionalni meji. Ker se vrednosti fob uporabljajo le na najbolj agregatni ravni, vrednosti cif pa se uporabljajo na ravni skupin proizvodov, se te prilagoditve opravijo na najbolj agregatni ravni, to je znano kot prilagoditev cif/fob;
- (e) uvoz in izvoz blaga, ocenjena na podlagi informacij iz raziskav ali različnih vrst priložnostnih informacij. V takih primerih se dobi skupna vrednost prodaj po proizvodih. Ocena temelji na kupčevih cenah in ne na vrednostih fob.

Izvoz in uvoz storitev (P.62 in P.72)

3.171 *Opredelitev:* izvoz storitev vključuje vse storitve, ki jih rezidenti opravljajo za nerezidente.

3.172 *Opredelitev:* uvoz storitev vključuje vse storitve, ki jih nerezidenti opravljajo za rezidente.

3.173 Izvoz storitev vključuje naslednje primere:

- (a) transport izvoženega blaga, potem ko je blago zapustilo mejo države izvoznice, če storitev opravlja rezidenčni prevoznik (primera 2 in 3 v tabeli 3.3);

- (b) transport uvoženega blaga, ki ga opravi rezidenčni prevoznik:
1. do meje države izvoznice, ko se blago vrednoti fob, da se izravna vrednost transporta, vključena v vrednost fob (primer 3 v tabeli 3.4);
  2. do meje države uvoznice, kadar se blago vrednoti cif, da se izravna vrednost transporta, vključena v vrednost cif (primera 3 in 2 cif v tabeli 3.4);
- (c) transport blaga, ki ga opravijo rezidenti po naročilu nerezidentov in ki ne vključuje izvoza ali uvoza blaga (npr. transport blaga, ki ne zapusti države kot izvoz ali transport blaga zunaj domačega ozemlja);
- (d) transport potnikov po naročilu nerezidentov, ki ga opravijo rezidenčni prevozniki;
- (e) predelavo in popravila po naročilu nerezidentov; te dejavnosti je treba prikazati neto, tj. kot izvoz storitev, ki ne vključuje vrednosti predelanega ali popravljenega blaga;
- (f) montažo opreme v tujini, ko je projekt zaradi narave del omejenega trajanja;
- (g) finančne storitve, ki jih rezidenti zagotavljajo nerezidentom, vključno z eksplicitno in implicitno zaračunano storitvijo, kot so PMSFP;
- (h) zavarovalne storitve, ki jih rezidenti zagotavljajo nerezidentom, v znesku implicitno zaračunane storitve;
- (i) izdatke nerezidenčnih turistov in poslovnih potnikov. Izdatki so klasificirani kot storitve; za tabelo ponudbe in porabe ter simetrično input-output tabelo je potrebna razčlenitev po proizvodih;
- (j) izdatke nerezidentov za zdravstvene in izobraževalne storitve, ki jih zagotavljajo rezidenti; to vključuje opravljanje teh storitev na domačem ozemlju in v tujini;
- (k) storitve bivanja nerezidentov v lastnih počitniških domovih (glej odstavek 3.77);
- (l) pristojbine in licenčnine, katerih prejemniki so povezani s pooblaščenimi uporabo pravic intelektualne lastnine (na primer patentov, avtorskih pravic, blagovnih znamk, industrijskih procesov, koncesij itd.) in z uporabo proizvedenih izvirnikov ali prototipov (na primer rokopisov, slik itd.) prek licenčnih sporazumov in ki jih nerezidenti plačajo rezidentom.
- 3.174 Za uvoz storitev obstaja ekvivalenten seznam, ki je zrcalna slika seznama izvoza storitev iz odstavka 3.173, nadaljnji opis pa je potreben samo za naslednje oblike uvoza storitev.
- 3.175 Uvoz transportnih storitev vključuje naslednje primere:
- (a) transport izvoženega blaga do meje države izvoznice, ki ga opravi nerezidenčni prevoznik, da se izravna vrednost transporta, vključena v vrednost fob izvoženega blaga (primer 4 v tabeli 3.3);
- (b) transport uvoženega blaga, ki ga opravi nerezidenčni prevoznik:
1. od meje države izvoznice kot ločeno transportno storitev, ko se uvoženo blago vrednoti fob (primera 4 in 5 fob v tabeli 3.4);
  2. od meje države uvoznice kot ločeno transportno storitev, ko se uvoženo blago vrednoti cif (v tem primeru je vrednost transportne storitve med mejama države izvoznice in države uvoznice že vključena v vrednost blaga cif; primer 4 v tabeli 3.4);

(c) transport blaga, ki ga opravijo nerezidenti po naročilu rezidentov in ki ne vključuje uvoza ali izvoza blaga (npr. transport blaga v tranzitu ali transport zunaj domačega ozemlja);

(d) mednarodni ali nacionalni transport potnikov po naročilu rezidentov, ki ga opravijo nerezidenčni prevozniki.

Uvoz transportnih storitev ne vključuje transporta izvoženega blaga, potem ko je to zapustilo mejo države izvoznice, ko transport zagotavlja nerezidenčni prevoznik (primera 5 in 6 v tabeli 3.3). Izvoz blaga se vrednoti fob in torej so vse take transportne storitve transakcije med nerezidenti, tj. med nerezidenčnim prevoznikom in nerezidenčnim uvoznikom. To velja, ko te prevozne storitve na osnovi pogodb o izvozu cif plača izvoznik.

3.176 Pri neposrednih nakupih rezidentov v tujini uvoz vključuje vse nakupe blaga in storitev, ki jih opravijo rezidenti, ko potujejo v tujino iz poslovnih ali zasebnih razlogov. Razlikovati je treba med dvema kategorijama, ki zahtevata različno obravnavo:

(a) vsi izdatki poslovnih potnikov, povezani s poslovanjem, so vmesna potrošnja;

(b) vsi drugi izdatki, bodisi poslovnih bodisi drugih potnikov, so izdatki gospodinjstev za končno potrošnjo.

3.177 Uvoz in izvoz storitev se zajameta v trenutku, ko sta opravljena. Ta trenutek sovpada s trenutkom proizvodnje storitev. Uvoz storitev se vrednoti v kupčevih cenah, izvoz storitev pa v osnovnih cenah.

Tabela 3.3 – Obravnava transporta izvoženega blaga

Domače ozemlje		Vmesno ozemlje		Ozemlje države uvoznice			
1. rezidenčni prevoznik ⇒		2. rezidenčni prevoznik ⇒		3. rezidenčni prevoznik ⇒			
4. nerezidenčni prevoznik ⇒		5. nerezidenčni prevoznik ⇒		6. nerezidenčni prevoznik ⇒			
Izvoz blaga (fob)		Izvoz storitev		Uvoz blaga (cif/fob)		Uvoz storitev	
1.	x	—	—	—	—	—	—
2.	—	x	—	—	—	—	—
3.	—	x	—	—	—	—	—
4.	x	—	—	—	—	x	—
5.	—	—	—	—	—	—	—
6.	—	—	—	—	—	—	—

3.178 Pojasnilo za branje tabele: prvi del te tabele kaže šest možnosti transporta izvoženega blaga glede na to, ali je prevoznik rezident ali ne, in glede na to, kje transport poteka: iz kraja na domačem ozemlju do državne meje, od državne meje do meje države uvoznice ali od meje države uvoznice do kraja v državi uvoznici. V drugem delu tabele je za vsako od teh šestih možnosti navedeno, ali je transportne stroške treba prikazati kot izvoz blaga, izvoz storitev, uvoz blaga ali uvoz storitev.

Tabela 3.4 – Obravnava transporta uvoženega blaga

Domače ozemlje		Vmesno ozemlje		Ozemlje države izvoznice	
1. rezidenčni prevoznik ⇐		2. rezidenčni prevoznik ⇐		3. rezidenčni prevoznik ⇐	
4. nerezidenčni prevoznik ⇐		5. nerezidenčni prevoznik ⇐		6. nerezidenčni prevoznik ⇐	

	Vrednotenje uvoženega blaga	Uvoz blaga	Uvoz storitev	Izvoz blaga (FOB)	Izvoz storitev
1.	cif/fob	—	—	—	—
2.	fob cif	— x	— —	— —	— x
3.	cif/fob	x	—	—	x
4.	cif/fob	—	x	—	—
5.	fob cif	— x	x —	— —	— —
6.	cif/fob	x	—	—	—

3.179 Pojasnilo za branje tabele: prvi del tabele kaže šest možnosti transporta uvoženega blaga glede na to, ali je prevoznik rezident ali ne, in glede na to, kje transport poteka: iz kraja v državi izvoznici do meje te države izvoznice, od meje države izvoznice do meje države uvoznice in od državne meje do kraja na domačem ozemlju. V drugem delu tabele je za vsako od teh šestih možnosti navedeno, ali je transportne stroške treba prikazati kot uvoz blaga, uvoz storitev, izvoz blaga ali izvoz storitev. V nekaterih primerih (primeri 2 in 5) je prikaz odvisen od načela vrednotenja, ki se uporabi pri uvoženem blagu. Prehod z vrednotenja uvoženega blaga po cif na vrednotenje po fob zajema:

(a) prilagoditev cif/fob, tj. iz 2 cif na 2 fob (zmanjša celotni uvoz in izvoz);

(b) preklasifikacija cif/fob, tj. iz 5 cif na 5 fob (celotni uvoz in izvoz ostajata nespremenjena).

TRANSAKCIJE Z OBSTOJEČIM BLAGOM

3.180 *Opredelitev*: obstoječe blago je blago, ki je že imelo uporabnika (razen zalog).

3.181 *Obstoječe blago* vključuje:

(a) zgradbe in drugo investicijsko blago, ki jih je proizvodna enota prodala drugim enotam:

1. da se ponovno uporabijo kot taki;

2. da se porušijo ali razstavijo; pri tem nastali proizvodi postanejo surovine (npr. staro železo), ki se uporabijo v proizvodnji novega blaga (npr. jeklo);

(b) vrednostne predmete, ki jih ena enota proda drugi;

(c) trajno potrošno blago, ki ga gospodinjstva prodajo drugim enotam:

1. da se ponovno uporabi kot tako;

2. da se uniči in spremeni v odpadni material;

(d) netrajno blago (npr. odpadni papir, stare krpe, stara oblačila, stare steklenice itd.), ki ga katera koli enota proda in se bodisi uporablja še naprej bodisi postane surovina za proizvodnjo novega blaga.

Prenos obstoječega blaga je pri prodajalcu prikazan kot negativni izdatek (negativna pridobitev), pri kupcu pa kot pozitivni izdatek (pozitivna pridobitev).

3.182 Posledice takšne opredelitve obstoječega blaga so:

(a) ko pride do prodaje obstoječega osnovnega sredstva ali vrednostnega predmeta med dvema rezidenčnima proizvajalcema, se pozitivna in negativna vrednost, ki sta prikazani za bruto investicije v osnovna sredstva, izravnata na ravni gospodarstva kot celote, razen stroškov prenosa lastništva;

- (b) ko se obstoječe nepremično osnovno sredstvo (npr. zgradba) proda nerezidentu, se šteje, da je slednji kupil finančno sredstvo, tj. lastniški kapital namišljene rezidenčne enote. Nato se šteje, da je ta namišljena rezidenčna enota kupila osnovno sredstvo. Prodaja in nakup osnovnega sredstva potekata med rezidenčnimi enotami;
- (c) ko se izvozi obstoječe premično osnovno sredstvo, kot je ladja ali zrakoplov, v gospodarstvu niso prikazane pozitivne bruto investicije v osnovna sredstva za izravnavo prodajalčevih negativnih bruto investicij v osnovna sredstva;
- (d) trajno blago, kot so vozila, se lahko klasificira kot osnovna sredstva ali trajno potrošno blago, odvisno od lastnika in namena uporabe. Če se lastništvo takega blaga prenese s podjetja na gospodinjstvo, da ga uporablja za končno potrošnjo, so za podjetje prikazane negativne bruto investicije v osnovna sredstva, za gospodinjstvo pa pozitivni izdatek za potrošnjo. Kadar se lastništvo prenese z gospodinjstva na podjetje, je za gospodinjstvo prikazan negativni izdatek za končno potrošnjo, za podjetje pa pozitivne bruto investicije v osnovna sredstva;
- (e) transakcije z obstoječimi vrednostnimi predmeti so pri kupcu prikazane kot pridobitev vrednostnega predmeta (pozitivne bruto investicije), pri prodajalcu pa kot odtujitev vrednostnega predmeta (negativne bruto investicije). V primeru transakcije s tujino je treba prikazati uvoz ali izvoz blaga. Če gospodinjstvo proda vrednostni predmet, to ni prikazano kot negativni izdatek za končno potrošnjo;
- (f) ko država proda obstoječe vojaško trajno blago v tujino, se to prikaže kot izvoz blaga in kot negativne investicije države v osnovna sredstva.

3.183 Transakcije z obstoječim blagom se prikažejo v trenutku spremembe lastništva. Uporabijo se načela vrednotenja, ki ustrezajo vrstam transakcij z zadevnimi proizvodi.

PRIDOBITVE MINUS ODTUJITVE NEPROIZVEDENIH SREDSTEV (NP)

3.184 *Opredelitev*: neproizvedena sredstva sestavljajo sredstva, ki niso bila proizvedena v mejah proizvodnje in ki se lahko uporabijo v proizvodnji blaga in storitev.

3.185 Obstajajo tri kategorije pridobitve minus odtujitve neproizvedenih sredstev:

- (a) pridobitve minus odtujitve naravnih virov (NP.1);
- (b) pridobitve minus odtujitve pogodb, najemov in licenc (NP.2);
- (c) nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev (NP.3).

3.186 Naravni viri zajemajo naslednje kategorije:

- (a) zemljišče;
- (b) zaloge rudnin in energije;
- (c) gojenji biološki viri;
- (d) vodni viri;
- (e) radijski spektri;
- (f) drugi naravni viri.

Naravni viri ne vključujejo proizvedenega sredstva gojenih bioloških sredstev. Nakup ali prodaja gojenih bioloških sredstev se ne prikazuje kot pridobitev minus odtujitev naravnih virov; prikazana je kot investicije v osnovna sredstva. Tudi plačila za začasno uporabo naravnih virov se ne prikazujejo kot pridobitev naravnih virov; prikazujejo se kot najemnine od zemljišč, tj. kot dohodek od lastnine (glej poglavje 15: Pogodbe, najemi in licence).

3.187 Zemljišče je opredeljeno kot tla, prekrita z zemljo, in z njimi povezane površinske vode. Površinske vode vključujejo vse celinske vode (rezervoarje, jezera, reke itd.), ki so lahko predmet lastninske pravice.

- 3.188 Med zemljišča ne spadajo:
- (a) zgradbe in drugi objekti, ki so na zemljišču ali potekajo prek njega (na primer ceste in predori);
  - (b) vinogradi, sadovnjaki ali drugi nasadi dreves in drugih rastočih pridelkov itd.;
  - (c) podzemna sredstva;
  - (d) negojeni biološki viri;
  - (e) podzemni vodni viri.
- Postavki (a) in (b) sta proizvedeni osnovni sredstvi, postavke (c), (d) in (e) pa vrste neproizvedenih sredstev.
- 3.189 Pridobitve in odtujitve zemljišč in drugih naravnih virov se vrednotijo po tekočih tržnih cenah, ki so veljale v obdobjih pridobitev/odtujitev. V računih kupca in prodajalca je prikazana enaka vrednost transakcij z naravnimi viri. Ta vrednost ne vključuje stroškov prenosa lastništva naravnega vira. Ti stroški se obravnavajo kot bruto investicije v osnovna sredstva.
- 3.190 Pogodbe, najeme in licence kot neproizvedena sredstva sestavljajo:
- (a) tržni poslovni najemi;
  - (b) dovoljenja za uporabo naravnih virov, npr. ribolovne kvote;
  - (c) dovoljenja za opravljanje posebnih dejavnosti, npr. dovoljenja za emisije in licence za omejeno število igralnic ali obratovanje taksijev na določenem območju;
  - (d) ekskluzivna pravica do prihodnjega blaga in storitev, npr. pogodbe nogometnega igralca in založnikova ekskluzivna pravica, da izda nova dela znanega avtorja.
- 3.191 Pogodbe, najemi in licence kot kategorija neproizvedenih sredstev ne vključujejo poslovnega najema takih sredstev; plačila za poslovni najem so prikazana kot vmesna potrošnja.
- Vrednost pridobitev in odtujitev pogodb, najemov in licenc ne zajema z njimi povezanih stroškov prenosa lastništva. Stroški prenosa lastništva so del bruto investicij v osnovna sredstva.
- 3.192 *Opredelitev*: vrednost dobrega imena in trženjskih sredstev je razlika med vrednostjo, plačano za aktivno podjetje, na eni strani ter vsoto njegovih sredstev, zmanjšano za vsoto njegovih obveznosti, na drugi. Za izračun skupne vrednosti sredstev minus obveznosti se vsako posamezno sredstvo in vsaka posamezna obveznost opredeli in ovrednoti posebej.
- 3.193 Dobro ime se prikaže samo, če je njegova vrednost dokazana s tržno transakcijo, na primer s prodajo celotne družbe. Kadar se opredeljena trženjska sredstva prodajo individualno in ločeno od celotne družbe, se taka prodaja prikaže pod to postavko.
- 3.194 Pridobitve minus odtujitve neproizvedenih sredstev se prikažejo v računu kapitala sektorjev, celotnega gospodarstva in tujine.
-

POGLAVJE 4

RAZDELITVENE TRANSAKCIJE

- 4.01 *Opredelitev*: razdelitvene transakcije so transakcije, s katerimi se dodana vrednost, ustvarjena s proizvodnjo, razdeljuje delu, kapitalu in državi, ter transakcije, s katerimi se prerazdeljujeta dohodek in premoženje.

Obstaja razlika med tekočimi in kapitalskimi transferji: kapitalski transferji prerazdeljujejo varčevanje ali premoženje, ne pa dohodka.

SREDSTVA ZA ZAPOSLENE (D.1)

- 4.02 *Opredelitev*: sredstva za zaposlene (D.1) so celotno nadomestilo v denarju ali naravi, ki ga delodajalec plača zaposlenemu v zameno za njegovo opravljeno delo v obračunskem obdobju.

Sredstva za zaposlene so sestavljena iz naslednjih elementov:

- (a) plače (D.11):

— plače v denarju,

— plače v naravi,

- (b) socialni prispevki delodajalcev (D.12):

— dejanski socialni prispevki delodajalcev (D.121):

— dejanski pokojninski prispevki delodajalcev (D.1211),

— dejanski nepokojninski prispevki delodajalcev (D.1212),

— pripisani socialni prispevki delodajalcev (D.122):

— pripisani pokojninski prispevki delodajalcev (D.1221),

— pripisani nepokojninski prispevki delodajalcev (D.1222).

Plače (D.11)**Plače v denarju**

- 4.03 Plače v denarju vključujejo socialne prispevke, davke na dohodek in druga plačila, ki jih plača zaposleni, vključno s tistimi, ki jih delodajalec zadrži in jih v imenu zaposlenega neposredno plača shemam socialnega zavarovanja, davčnim organom itd.

Plače v denarju vključujejo naslednje vrste nadomestil:

- (a) osnovno plačo, ki se izplačuje v rednih časovnih presledkih;
- (b) zvišana plačila, na primer plačila za nadurno in nočno delo, delo med vikendi, delo v neprijetnih ali nevarnih razmerah;
- (c) dodatke za življenjske stroške, krajevne dodatke in dodatke za delo v tujini;
- (d) premije in druga izredna plačila, ki so povezana s celotno uspešnostjo podjetja in izplačana po spodbujevalnih shemah; premije, ki temeljijo na produktivnosti ali dobičkih, premije ob božiču in novem letu (razen socialnih prejemkov zaposlenih (glej točko (c) odstavka 4.07)); „13. in 14. plača“ (znana tudi kot letna dodatna plača);
- (e) dodatke za prevoz na delo in z njega, razen dodatkov ali povračil stroškov zaposlenim za potovanja, ločeno življenje, selitev in razvedrilo v času opravljanja dela (glej točko (a) odstavka 4.07);

- (f) plačila za čas državnih praznikov in letnega dopusta;
- (g) provizije, napitnine, sejnine ter nagrade članom nadzornih svetov in upravnih odborov, plačane zaposlenim;
- (h) plačila delodajalcev zaposlenim v okviru varčevalnih shem;
- (i) izredna plačila zaposlenim, ki zapuščajo podjetje, če ta plačila niso vezana na kolektivno pogodbo;
- (j) dodatke za stanovanje, ki jih delodajalci plačajo zaposlenim v denarju.

Plače v naravi

4.04 *Opredelitev*: plače v naravi obsegajo blago in storitve ali druge nedenarne prejemke, ki jih delodajalci zagotavljajo brezplačno ali po znižanih cenah ter jih zaposleni lahko uporabljajo v prostem času in po lastnem preudarku za zadovoljevanje svojih potreb ali želja ali za zadovoljevanje potreb ali želja drugih članov svojih gospodinjstev.

4.05 Primeri plač v naravi so:

- (a) hrana in pijača, vključno s tisto na poslovnih potovanjih, ne pa tudi posebna hrana in pijača, ki jo zahtevajo izjemni delovni pogoji. Znižanja cen v brezplačnih ali subvencioniranih menzah ali v obliki bonov za kosilo so vključena v plače v naravi;
- (b) lastne in kupljene stanovanjske ali namestitvene storitve takšne vrste, da jih lahko uporabljajo vsi člani gospodinjstva, ki mu zaposleni pripada;
- (c) uniforme in druge oblike posebnih oblačil, ki jih zaposleni po lastnem izboru pogosto nosijo zunaj delovnega mesta in na delu;
- (d) uporaba vozil in drugega trajnega blaga za zasebne namene zaposlenih;
- (e) blago in storitve, ki so proizvedeni v delodajalčevem lastnem proizvodnem procesu, kot so brezplačna potovanja za zaposlene na železnici ali v letalski družbi, brezplačni premog za rudarje ali brezplačna živila za zaposlene v kmetijstvu;
- (f) omogočanje športnih, rekreacijskih ali počitniških ugodnosti zaposlenim in njihovim družinam;
- (g) prevoz na delo in z dela, razen kadar je organiziran v delodajalčevem času; parkirišče, ki bi ga sicer bilo treba plačati;
- (h) varstvo otrok zaposlenih;
- (i) plačila delodajalcev delavskim svetom ali podobnim organom v korist zaposlenih;
- (j) premijske delnice, razdeljene zaposlenim;
- (k) posojila zaposlenim po znižanih obrestnih merah. Vrednost tega prejemka se oceni kot znesek, ki bi ga zaposleni moral plačati, če bi se zaračunale obresti po tržni obrestni meri, zmanjšan za znesek dejansko plačanih obresti. Prejemek je prikazan pod plačami v računu ustvarjanja dohodka, ustrezno pripisano plačilo obresti zaposlenega delodajalcu pa je prikazano v računu primarne razdelitve dohodka;
- (l) delniške opcije, ko da delodajalec zaposlenemu možnost nakupa delnic po določeni ceni v prihodnosti (glej odstavke 4.168 do 4.178);
- (m) dohodki, ustvarjeni v nespemljanih dejavnostih v podjetniških sektorjih, nakazani zaposlenim, ki sodelujejo v teh dejavnostih, za njihovo zasebno porabo.

4.06 Blago in storitve, dani zaposlenim kot plače v naravi, se vrednotijo v osnovnih cenah, če jih proizvede delodajalec, in v kupčevih cenah, če jih delodajalec kupi. Kadar se zagotavljajo brezplačno, se celotna vrednost plač v naravi izračuna v osnovnih cenah (ali kupčevih cenah delodajalca, če jih kupi delodajalec) zadevnega blaga in storitev. Ta vrednost se zmanjša za znesek, ki ga zaposleni plača, kadar se blago in storitve dajejo po znižanih cenah namesto brezplačno.

4.07 Plače ne vključujejo:

(a) izdatkov delodajalcev, ki so nujni za proizvodni proces delodajalcev. Primeri so:

1. dodatki ali povračila stroškov zaposlenim za potovanja, ločeno življenje, selitev in razvedrilo v času opravljanja dela;
2. izdatki za zagotavljanje udobja na delovnem mestu, za zdravniške preglede, ki so potrebni zaradi narave dela, in za delovne obleke, ki se nosijo na delu;
3. nastanitvene storitve na delovnem mestu, ki so takšne, da jih ne more uporabljati gospodinjstvo, ki mu zaposleni pripada, na primer kabine, spalnice, delavski domovi in barake itd.;
4. posebna hrana in pijača, ki je potrebna zaradi izjemnih delovnih pogojev;
5. dodatki zaposlenim za nakup orodja, opreme ali posebnih oblek, ki jih potrebujejo za svoje delo, ali tisti del njihovih plač, ki ga zaposleni glede na pogodbe o delu morajo nameniti za takšne nakupe. Za zaposlene, ki so po pogodbi o zaposlitvi dolžni kupiti orodje, opremo, posebna oblačila itd., pa se jim zneski za te nakupe ne povrnejo v celoti, se razlika do polne višine njihovih izdatkov odtegne od zneskov, ki jih prejmejo kot plače, vmesna potrošnja delodajalcev pa se ustrezno poveča.

Izdatki za blago in storitve, ki jih delodajalci morajo zagotoviti svojim zaposlenim, da lahko opravljajo delo, se obravnavajo kot vmesna potrošnja delodajalcev;

- (b) zneskov plač, ki jih delodajalci plačujejo svojim zaposlenim v primeru bolezni, porodniškega dopusta, poškodbe pri delu, nezmožnosti za delo itd. Taka plačila se obravnavajo kot drugi nepokojninski prejemki socialnega zavarovanja (D.6222), isti zneski pa so prikazani med pripisanimi nepokojninskimi socialnimi prispevki delodajalcev (D.1222);
- (c) drugih prejemkov socialnega zavarovanja v zvezi z zaposlitvijo, v obliki dodatkov za otroke, zakonca, družino, izobraževanje ali drugih dodatkov za nepreskrbljene družinske člane in v obliki zagotavljanja brezplačnih zdravstvenih storitev (razen tistih, ki jih zahteva narava dela) zaposlenim ali njihovim družinam;
- (d) davčnih obveznosti delodajalca na plačni seznam – na primer davka na plačilno listo. Takšne davčne obveznosti podjetij se odmerijo kot delež izplačanih plač ali kot fiksni znesek na zaposlenega. Obravnavajo se kot drugi davki na proizvodnjo;
- (e) plačil zunanjim sodelavcem za opravljeno delo. Kadar je dohodek, ki ga je prejel zunanji sodelavec, funkcija vrednosti proizvodnega procesa, za katerega je ta zunanji sodelavec odgovoren, ne glede na to, koliko dela je bilo vloženega, ta vrsta nadomestila pomeni, da je delavec samozaposlen.

Socialni prispevki delodajalcev (D.12)

4.08 *Opredelitev:* socialni prispevki delodajalcev so socialni prispevki, ki jih delodajalci plačujejo v sheme socialne varnosti ali druge z zaposlitvijo povezane sheme socialnega zavarovanja za zagotovitev socialnih prejemkov za svoje zaposlene.

Znesek, ki je enak vrednosti socialnih prispevkov in bremenih delodajalce z namenom, da svojim zaposlenim zagotovijo upravičenost do socialnih prejemkov, je prikazan med sredstvi za zaposlene. Socialni prispevki delodajalcev so bodisi dejanski bodisi pripisani.

Dejanski socialni prispevki delodajalcev (D.121)

4.09 *Opredelitev:* dejanske socialne prispevke delodajalcev (D.121) sestavljajo plačila, ki jih delodajalci v korist svojih zaposlenih plačujejo zavarovateljem (skladom socialne varnosti in drugim shemam socialnega zavarovanja, povezanim z zaposlitvijo). Taka plačila zajemajo zakonsko določene, dogovorjene, pogodbene in prostovoljne prispevke za zavarovanje pred socialnimi tveganji ali potrebami.

Čeprav jih delodajalci plačajo neposredno zavarovateljem, se taki delodajalčevi prispevki obravnavajo kot sestavni del sredstev za zaposlene. Pri zaposlenih se nato prikaže, kot da plačujejo prispevke zavarovateljem.

Dejanski prispevek delodajalcev je sestavljen iz dveh kategorij: iz prispevkov v zvezi s pokojninami in prispevkov za druge prejemke, ki so prikazani ločeno pod naslednjima postavkama:

- (a) dejanski pokojninski prispevki delodajalcev (D.1211);
- (b) dejanski nepokojninski prispevki delodajalcev (D.1212).

Dejanski nepokojninski prispevki delodajalcev ustrezajo prispevkom v zvezi s socialnimi tveganji in potrebami njihovih zaposlenih, razen pokojnin, na primer bolezni, porodniški dopust, poškodba pri delu, nezmožnost za delo, presežek delovne sile itd.

Pripisani socialni prispevki delodajalcev (D.122)

4.10 *Opredelitev:* pripisani socialni prispevki delodajalcev (D.122) so protipostavka drugim prejemkom socialnega zavarovanja (D.622) (zmanjšanim za morebitne socialne prispevke zaposlenih), ki jih delodajalci plačajo neposredno svojim zaposlenim, nekdanjim zaposlenim in drugim upravičencem brez posredovanja zavarovalnice ali avtonomnega pokojninskega sklada in brez oblikovanja posebnega sklada ali izločene rezerve v ta namen.

Pripisani socialni prispevki delodajalcev se delijo na dve kategoriji:

- (a) pripisani pokojninski prispevki delodajalcev (D.1221)

Sheme socialnega zavarovanja glede pokojnin so razvrščene kot sheme z opredeljenimi prispevki ali sheme z opredeljenimi prejemki.

Shema z opredeljenimi prispevki je shema, v kateri prejemke določajo prispevki, vplačani v shemo, ter donos iz naložb skladov. Ob upokojitvi zaposleni prevzame vsa tveganja v zvezi s prejemki, ki mu bodo izplačani. Za takšne sheme ni pripisanih prispevkov, razen če delodajalec sam upravlja shemo. V takem primeru se stroški upravljanja sheme obravnavajo kot pripisan prispevek, ki se zaposlenemu plača kot del sredstev za zaposlene. Ta znesek se tudi zajame kot izdatek gospodinjstev za končno potrošnjo za finančne storitve.

Shema z opredeljenimi prejemki je shema, v kateri so plačila prejemkov članom določena s pravili sheme, tj. z uporabo formule za določitev plačila ali minimalnega plačila. V značilni shemi z opredeljenimi prejemki delodajalec in zaposleni plačujeta prispevke, pri čemer je prispevek zaposlenega odstotek sedanje plače in je obvezen. Stroške plačila navedenih prejemkov krije delodajalec. Delodajalec tudi nosi tveganje za zagotovitev prejemkov.

V shemi z opredeljenimi prejemki je pripisan prispevek delodajalca izračunan kot:

pripisan prispevek delodajalca je enak

povišanju prejemkov zaradi zaposlitve v tekočem obdobju,

minus vsota delodajalčevega dejanskega prispevka,

minus vsota vseh prispevkov zaposlenega,

plus stroški upravljanja sheme.

Nekatere sheme so lahko izražene kot sheme, za katere se ne plačujejo prispevki, ker niti delodajalec niti zaposleni ne plačujeta dejanskih prispevkov. Kljub temu se pripisani prispevek delodajalca izračuna in pripiše, kakor je navedeno zgoraj.

Kadar pokojninske pravice shem za državne uslužbenke niso zajete v osrednjih računih, se pripisani pokojninski prispevki državnih delodajalcev ocenijo na podlagi aktuarskih izračunov. V primeru, kadar z aktuarskimi izračuni ni mogoče doseči zadostne ravni zanesljivosti, in samo v takem primeru, sta možna dva druga pristopa za oceno pripisanih pokojninskih prispevkov državnih delodajalcev:

1. na podlagi razumnega odstotka plač, plačanih sedanjim zaposlenim, ali

2. kot razlika med tekočimi plačili prejemkov in dejanskimi plačili prispevkov (zaposlenih in države kot delodajalca);

(b) pripisani nepokojninski prispevki delodajalcev (D.1222)

Dejstvo, da nekatere socialne prejemke plačajo delodajalci neposredno, brez posredovanja skladov socialne varnosti ali drugih zavarovateljev, ne pomeni, da niso zajeti kot prejemki socialnega skrbstva. Ker so stroški teh prejemkov del delodajalčevih stroškov dela, so vključeni tudi v sredstva za zaposlene. Nadomestilo je zato pripisano za takšne zaposlene, in sicer v vrednosti zneska socialnih prispevkov, ki so potrebni za zagotovitev upravičenosti do socialnih prejemkov, ki se z njimi akumulirajo. Taki zneski upoštevajo vse dejanske prispevke delodajalca ali zaposlenega in niso odvisni le od ravni prejemkov, ki so trenutno plačljivi, ampak tudi od verjetnih prihodnjih obveznosti delodajalcev v okviru teh shem, na katere vplivajo dejavniki, kot so pričakovane spremembe števila, starostne porazdelitve in pričakovane življenjske dobe njihovih sedanjih in nekdanjih zaposlenih. Vrednosti, pripisane za prispevke, temeljijo na isti vrsti aktuarskih izračunov, kot so tiste, s katerimi se določajo ravni premij, ki jih zaračunavajo zavarovalnice.

V praksi pa je lahko težko natančno izračunati zneske takšnih pripisanih prispevkov. Delodajalec jih lahko oceni sam, morda na osnovi prispevkov, plačanih podobnim shemam s skladi, da bi izračunal verjetne obveznosti v prihodnosti, takšne ocene pa se lahko uporabijo, če so na voljo. Druga sprejemljiva metoda je uporaba razumnega deleža plač, izplačanih trenutnim zaposlenim. Sicer je edina praktična alternativa za oceno pripisanega nadomestila, ki bi bilo potrebno za kritje pripisanih prispevkov, uporaba nepokojninskih prejemkov, financiranih brez skladov, ki so obveznost delodajalca v istem obračunskem obdobju. Prispevki, dejansko plačani v tekočem obdobju, so sprejemljiva ocena prispevkov in povezanih pripisanih nadomestil.

4.11 V računih sektorjev se stroški neposrednih socialnih prejemkov pojavljajo najprej med porabami v računu ustvarjanja dohodka kot element sredstev za zaposlene, nato pa med porabami v računu sekundarne razdelitve dohodka kot socialni prejemki. Za uskladitev zadnjega računa se predvideva, da gospodinjstva zaposlenih vrnejo sektorjem delodajalcev pripisane socialne prispevke delodajalcev, ki skupaj s socialnimi prispevki zaposlenih financirajo neposredne prejemke socialnega skrbstva, ki jim jih zagotavljajo ti isti delodajalci. To navidezno kroženje je podobno kroženju dejanskih socialnih prispevkov delodajalcev, ki gredo skozi račune gospodinjstev, nato pa velja, da jih ta plačajo zavarovateljem.

4.12 Čas zajemanja sredstev za zaposlene:

(a) plače (D.11) so zajete v obdobju, v katerem je delo opravljeno. Vendar se priložnostni dodatki ali druga izjemna plačila, kot je 13. plača, prikažejo, ko zapadejo v plačilo. Čas zajemanja delniških opcij je razporejen na obdobje med datumom odobritve in datumom začetka veljavnosti. Če podatki niso ustrezni, se vrednost opcije prikaže na dan začetka veljavnosti;

(b) dejanski socialni prispevki delodajalcev (D.121) so zajeti v obdobju, v katerem je delo opravljeno;

(c) pripisani socialni prispevki delodajalcev (D.122) so zajeti takole:

1. tisti, ki so protipostavka obveznim neposrednim socialnim prejemkom, so zajeti v obdobju, v katerem je delo opravljeno;
2. tisti, ki so protipostavka prostovoljnim neposrednim socialnim prejemkom, so zajeti v obdobju, v katerem so ti prejemki zagotovljeni.

4.13 Sredstva za zaposlene so sestavljena iz naslednjih elementov:

- (a) sredstva za rezidenčne zaposlene s strani rezidenčnih delodajalcev;
- (b) sredstva za rezidenčne zaposlene s strani nerezidenčnih delodajalcev;
- (c) sredstva za nerezidenčne zaposlene s strani rezidenčnih delodajalcev.

Postavke iz točk (a) in (c) so prikazane kot sledi:

1. sredstva za rezidenčne in nerezidenčne zaposlene s strani rezidenčnih delodajalcev postavki iz točk (a) in (c) skupaj se zajamejo kot porabe v računu ustvarjanja dohodka sektorjev in dejavnosti, katerim pripadajo delodajalci;

2. sredstva za rezidenčne zaposlene s strani rezidenčnih in nerezidenčnih delodajalcev postavki iz točk (a) in (b) skupaj se zajamejo kot viri v računu alokacije primarnega dohodka gospodinjstev;
3. postavka iz točke (b), sredstva za rezidenčne zaposlene s strani nerezidenčnih delodajalcev, se zajame kot porabe v zunanjem računu primarnih dohodkov in tekočih transferjev;
4. postavka iz točke (c), sredstva za nerezidenčne zaposlene s strani rezidenčnih delodajalcev, se zajame kot viri v zunanjem računu primarnih dohodkov in tekočih transferjev.

DAVKI NA PROIZVODJO IN UVOZ (D.2)

4.14 *Opredelitev:* davki na proizvodnjo in uvoz (D.2) so obvezna, nevratljiva plačila v denarju ali naravi, s katerimi država ali institucije Evropske unije obdavčujejo proizvodnjo ter uvoz blaga in storitev, zaposlovanje delovne sile, lastništvo in uporabo zemljišč, zgradb in drugih v proizvodnji uporabljenih sredstev. Taki davki se plačujejo ne glede na dobiček.

4.15 Davke na proizvodnjo in uvoz sestavljajo:

(a) davki na proizvode (D.21):

1. davki tipa davka na dodano vrednost (DDV) (D.211);
2. davki in dajatve na uvoz razen DDV (D.212);
  - uvozne dajatve (D.2121),
  - davki na uvoz, razen DDV in uvoznih dajatev (D.2122);
3. davki na proizvode razen DDV in uvoznih davkov (D.214);

(b) drugi davki na proizvodnjo (D.29).

Davki na proizvode (D.21)

4.16 *Opredelitev:* davki na proizvode (D.21) so davki, ki se plačujejo na enoto danega proizvedenega ali menjanega blaga ali storitve. Davek je lahko določen denarni znesek na količinsko enoto blaga ali storitve ali pa se izračuna kot določen odstotek cene na enoto ali vrednosti proizvedenega ali menjanega blaga ali storitve. Davki, odmerjeni na proizvod, ne glede na to, katera institucionalna enota plača davek, so vključeni med davke na proizvode, razen če niso izrecno vključeni pod drugo postavko.

Davki tipa davka na dodano vrednost (DDV) (D.211)

4.17 *Opredelitev:* davek tipa davka na dodano vrednost (DDV) je davek na blago ali storitve, ki ga podjetja zbirajo v stopnjah in ki na koncu v celoti bremeni končne kupce.

Ta postavka obsega davek na dodano vrednost, ki ga pobira država na nacionalne in uvožene proizvode, ter druge odbitne davke, zaračunane pod podobnimi pravili, kakor veljajo za DDV. Vsi davki tipa davka na dodano vrednost se v nadaljnjem besedilu imenujejo DDV. Skupna lastnost davkov tipa DDV je, da so proizvajalci državi dolžni plačati le razliko med DDV na svojo prodajo in DDV na svoje nakupe za vmesno potrošnjo in bruto investicije v osnovna sredstva.

DDV je zajet neto, kar pomeni, da:

- (a) sta proizvodnja blaga in storitev ter uvoz vrednotena brez fakturiranega DDV;
- (b) so nakupi blaga in storitev prikazani vključno z neodbitnim DDV. DDV je prikazan tako, kakor da bremeni kupce in ne prodajalcev, in to samo tiste kupce, ki ga ne morejo odbiti. Večji del DDV je prikazan, kakor da je plačan na končne porabe, in sicer v glavnem na potrošnjo gospodinjstev.

DDV za celotno gospodarstvo je enak razliki med celotnim fakturiranim in celotnim odbitnim DDV (glej odstavek 4.27).

Davki in dajatve na uvoz razen DDV (D.212)

4.18 *Opredeleitev:* davki in dajatve na uvoz razen DDV (D.212) obsegajo obvezna plačila razen DDV, s katerimi država ali institucije Evropske unije obdavčujejo uvoženo blago, da bi mu dovolile sprostitev v prosti promet na ekonomskem ozemlju, in storitve, ki jih nerezidenčne enote zagotavljajo rezidenčnim enotam.

Obvezna plačila zajemajo:

- (a) uvozne dajatve (D.2121): te obsegajo carine in druge uvozne dajatve, ki se plačujejo glede na carinsko tarifo za določene vrste blaga, ko za porabo vstopijo na ekonomsko ozemlje države uporabnice;
- (b) davke na uvoz, razen DDV in uvoznih dajatev (D.2122).

Ta postavka vključuje:

- 1. dajatve na uvožene kmetijske proizvode;
- 2. zneske denarnih nadomestil, s katerimi je obdavčen uvoz;
- 3. trošarine in posebne davke na določene uvožene proizvode, če takšne dajatve in davke na podobne domače proizvode plača sama proizvodna panoga;
- 4. splošne prodajne davke, plačane na uvoz blaga in storitev;
- 5. davke na posebne storitve, ki jih nerezidenčna podjetja zagotavljajo rezidenčnim enotam na ekonomskem ozemlju;
- 6. državi prenesene dobičke javnih podjetij, ki imajo monopol na uvoz posameznega blaga ali storitev.

Neto davki in dajatve na uvoz razen DDV so izračunani z odštevanjem uvoznih subvencij (D.311) od davkov in dajatev na uvoz razen DDV (D.212).

Davki na proizvode razen DDV in uvoznih davkov (D.214)

4.19 *Opredeleitev:* davki na proizvode razen DDV in uvoznih davkov (D.214) obsegajo davke na blago in storitve, ki postanejo obveznost kot posledica proizvodnje, izvoza, prodaje, transferja, najema ali dobave teh proizvodov ali storitev, ali kot posledica njihove porabe za lastno potrošnjo ali lastne investicije.

4.20 Ta postavka vključuje zlasti:

- (a) trošarine in davke na potrošnjo (razen tistih, ki so vključeni med davke in dajatve na uvoz);
- (b) kolkovino na prodajo določenih proizvodov (npr. alkoholne pijače in tobak) in na uradne dokumente ali čeke;
- (c) davke na finančne in kapitalske transakcije, plačljive na nakup ali prodajo nefinančnih in finančnih sredstev, vključno z deviznimi sredstvi. Obveznost postanejo ob spremembi lastništva zemljišč ali drugih sredstev, razen če je posledica kapitalskih transferjev (v glavnem dediščine in darila). Ti davki se obravnavajo kot davki na storitve posrednikov;
- (d) davke na registracijo vozil;
- (e) davke na zabavo;
- (f) davke na loterijo, igre na srečo in stave, razen davkov na dobitke;
- (g) davke na zavarovalne premije;
- (h) druge davke na določene storitve: hotelske, nastanitvene, stanovanjske storitve, storitve restavracij, prevozne, komunikacijske, oglaševalske storitve;

- (i) splošne prodajne ali prometne davke (razen davkov tipa DDV): ti vključujejo prodajne davke predelovalcev in prodajne davke trgovine na drobno in debelo, nakupne davke, prometne davke;
- (j) dobičke fiskalnih monopolov, ki se prenesejo državi, razen tistih, ki imajo monopol na uvoz danega blaga ali storitve (vključeni v D.2122). Fiskalni monopoli so javna podjetja, ki jim je bil odobren pravni monopol na proizvodnjo ali distribucijo določene vrste blaga ali storitve z namenom pobiranja prihodka in ne z namenom podpiranja interesov javne ekonomske ali socialne politike. Kadar je javnemu podjetju monopolna moč podeljena kot stvar premišljene ekonomske ali socialne politike zaradi posebne narave blaga, storitve ali tehnologije proizvodnje – npr. komunalna podjetja, pošta in telekomunikacije, železnica itd. –, se ne obravnava kot fiskalni monopol;
- (k) izvozne dajatve in zneske denarnih nadomestil, s katerimi je obdavčen izvoz.

4.21 Neto davki na proizvode se izračunajo tako, da se od davkov na proizvode (D.21) odštejejo subvencije na proizvode (D.31).

Drugi davki na proizvodnjo (D.29)

4.22 *Opredelitev:* drugi davki na proizvodnjo (D.29) obsegajo vse davke, ki bremenijo podjetja zaradi njihovega ukvarjanja s proizvodnjo, ne glede na količino ali vrednost proizvedenega ali prodanega blaga in storitev.

Drugi davki na proizvodnjo se lahko plačujejo na zemljišča, osnovna sredstva ali delovno silo, zaposleno v proizvodnem procesu, ali na določene dejavnosti ali transakcije.

4.23 Drugi davki na proizvodnjo (D.29) vključujejo:

- (a) davke na lastništvo ali uporabo zemljišč, zgradb ali drugih objektov, ki jih podjetja uporabljajo v proizvodnji (vključno z gospodinjstvi, ki bivajo v lastnih stanovanjih);
- (b) davke na uporabo osnovnih sredstev (na primer vozil, strojev in opreme) v proizvodne namene, ne glede na to, ali so sredstva v lasti ali najeta;
- (c) davke na celoten plačni seznam in davke na plačilno listo;
- (d) davke na mednarodne transakcije (na primer potovanja v tujino, denarna nakazila iz tujine ali podobne transakcije z nerezidenti) v proizvodne namene;
- (e) davke, ki jih podjetja plačajo za poslovne in profesionalne licence, če so navedene licence podeljene avtomatično s plačilom zapadlih zneskov. V tem primeru je verjetno, da pomenijo samo sredstvo za pobiranje prihodka, čeprav utegne država v zameno zagotoviti potrdilo ali pooblastilo. Če pa država uporablja podelitev licenc za to, da izvaja dejansko nadzorno funkcijo, na primer ko preverja primernost ali varnost poslovnih prostorov, zanesljivost ali varnost uporabljane opreme, strokovno usposobljenost zaposlenega osebja ali kakovost ali standarde proizvedenega blaga ali storitev kot pogoj za podelitev takšne licence, se plačila obravnavajo kot nakupi opravljenih storitev, razen če znesek, zaračunan za licence, nikakor ni v skladu s stroški preverjanj, ki jih je opravila država;
- (f) davke na onesnaževanje, ki je posledica proizvodnih dejavnosti. Ti davki zajemajo davke na emisijo ali izpuščanje nevarnih plinov, tekočin in drugih škodljivih snovi v okolje. Ne vključujejo plačil za zbiranje in odstranjevanje odpadnih ali nevarnih snovi, ki jih opravljajo javne oblasti; ta plačila so vmesna potrošnja podjetij;
- (g) prenzka nadomestila DDV, ki izhajajo iz sistema pavšalnega nadomestila, ki se pogosto uporablja v kmetijstvu.

4.24 Drugi davki na proizvodnjo ne vključujejo davkov na zasebno uporabo vozil ipd. s strani gospodinjstev; ti davki so zajeti kot tekoči davki na dohodek, premoženje itd.

Davki na proizvodnjo in uvoz, plačani institucijam Evropske unije

4.25 Davki na proizvodnjo in uvoz, plačani institucijam Evropske unije, zajemajo naslednje davke, ki so jih pobrale posamezne države v imenu institucij Evropske unije: prejemki iz skupne kmetijske politike: davki na uvožene kmetijske proizvode, zneski denarnih nadomestil, s katerimi se obdavčujeta izvoz in uvoz, davek na proizvodnjo sladkorja in davek na izogluozo, davki skupne odgovornosti na mleko in žita; prejemki iz trgovine s tretjimi državami: carine na osnovi integrirane tarife Evropskih skupnosti (TARIC).

Davki na proizvodnjo in uvoz, plačani institucijam Evropske unije, ne vključujejo lastnih virov iz DDV, ki so vključeni med druge tekoče transferje pod postavko „lastna sredstva EU iz DDV in BND“ (D.76) (glej odstavek 4.140).

Davki na proizvodnjo in uvoz: čas zajemanja in zneski, ki se zajemajo

- 4.26 Zajemanje davkov na proizvodnjo in uvoz: zajeti so takrat, ko se dejavnosti, transakcije ali drugi dogodki, ki ustvarijo obveznosti plačila davkov, zgodijo.
- 4.27 Nekatere gospodarske dejavnosti, transakcije ali dogodki, pri katerih nastaja obveznost plačila davkov, se izmikajo pozornosti davčnih organov. Zaradi takšnih dejavnosti, transakcij in dogodkov ne nastajajo finančna sredstva ali obveznosti v obliki odhodkov ali prihodkov. Zajeti zneski so samo tisti, evidentirani z davčnimi odmerami, davčnimi napovedmi ali drugimi instrumenti, ki ustvarijo obveznosti v obliki obveznosti za plačilo na strani davkoplačevalcev. Za davke, ki z davčnimi odmerami niso evidentirani, ni pripisov.

V računih prikazani davki se izvedejo iz dveh virov: iz zneskov, evidentiranih z odmerami in napovedmi, ali iz gotovinskih prejemkov.

- (a) Če se uporabljajo odmere in napovedi, se zneski prilagodijo s koeficientom, odražajočim odmerjene in prijavljene zneske, ki niso nikoli pobrani. Alternativna obravnava je prikaz kapitalskega transferja (D.995), kot je opisano v točki (j) odstavka 4.165, ustreznim sektorjem, ki je enak tej prilagoditvi. Koeficienti se ocenijo na osnovi prejšnjih izkušenj in tekočih pričakovanj glede odmerjenih in prijavljenih, vendar nikoli pobranih zneskov. Koeficienti se določijo za vsako vrsto davkov posebej.
- (b) Če se uporabljajo gotovinski prejemki, se časovno prilagodijo tako, da se gotovina pripiše času, ko je potekala dejavnost, ki je ustvarila davčno obveznost. Ta prilagoditev temelji na povprečni časovni razliki med dejavnostjo in davčnim prejemkom v gotovini.
- 4.28 Skupna vrednost zajetih davkov vključuje obresti, zaračunane na davčni dolg, ter denarne kazni, ki jih naložijo davčni organi, kadar takšne obresti in kazni niso ločeno prepoznavne. Skupna vrednost davkov vključuje stroške, naložene v povezavi z zbiranjem ali izterjavo neporavnanih davkov. Skupna vrednost je zmanjšana za znesek vseh vračil davka s strani države, ki so posledica ekonomske politike, in vseh povračil davka, ki so posledica preplačil.
- 4.29 V sistemu računov se davki na proizvodnjo in uvoz (D.2) zajamejo:
- (a) na strani porab v računu ustvarjanja dohodka celotnega gospodarstva;
- (b) na strani virov v računu alokacije primarnega dohodka sektorja država ter v zunanem računu primarnih dohodkov in tekočih transferjev.

Davki na proizvode so prikazani kot viri v računu blaga in storitev celotnega gospodarstva. To omogoča uskladitev virov blaga in storitev, ki so vrednoteni brez davkov na proizvode, s porabami, ki so vrednotene vključno s takimi davki na proizvode.

Drugi davki na proizvodnjo (D.29) se zajamejo med porabami v računu ustvarjanja dohodka dejavnosti ali sektorjev, ki jih plačajo.

SUBVENCIJE (D.3)

- 4.30 *Opredelitev:* subvencije (D.3) so tekoča, nepovratna plačila države ali institucij Evropske unije rezidenčnim proizvajalcem.

Primeri ciljev dajanja subvencij so:

- (a) vpliv na ravni proizvodnje;
- (b) vpliv na cene proizvodov ali
- (c) vpliv na nadomestilo proizvodnim dejavnikom.

Netržni proizvajalci lahko prejmejo druge subvencije na proizvodnjo samo, če so ta plačila odvisna od splošnih pravil, ki veljajo za tržne in netržne proizvajalce.

Subvencije na proizvode se v netržni proizvodnji (P.13) ne prikažejo.

4.31 Subvencije, ki jih podeljujejo institucije Evropske unije, zajemajo le njihove neposredne tekoče transferje rezidenčnim proizvodnim enotam.

4.32 Subvencije se delijo na:

(a) subvencije na proizvode (D.31):

1. uvozne subvencije (D.311);
2. druge subvencije na proizvode (D.319);

(b) druge subvencije na proizvodnjo (D.39).

Subvencije na proizvode (D.31)

4.33 *Opredelitev*: subvencije na proizvode (D.31) so subvencije, plačljive na enoto proizvedenega ali uvoženega blaga ali storitve.

Znesek subvencij na proizvode se lahko opredeli na naslednje načine:

- (a) določen denarni znesek na količinsko enoto blaga ali storitve;
- (b) določen odstotek cene na enoto;
- (c) razlika med določeno ciljno ceno in tržno ceno, ki jo je kupec plačal.

Subvencija na proizvod običajno postane plačljiva, ko je blago proizvedeno, prodano ali uvoženo, lahko pa je plačljiva tudi v drugačnih okoliščinah, npr. takrat, ko je blago preneseno, dano v najem, dobavljeno ali uporabljeno za lastno porabo ali za lastno investiranje.

Subvencije na proizvode se nanašajo le na tržno proizvodnjo (P.11) ali na proizvodnjo za lastno končno porabo (P.12).

Uvozne subvencije (D.311)

4.34 *Opredelitev*: uvozne subvencije (D.311) obsegajo subvencije na blago in storitve, ki postanejo obveznost, ko blago prestopi mejo za porabo na ekonomskem ozemlju ali ko so storitve rezidenčnim institucionalnim enotam opravljene.

Uvozne subvencije zajemajo izgube državnih trgovskih organizacij, katerih funkcija je nakup proizvodov pri nerezidentih in nato prodaja teh proizvodov rezidentom po nižjih cenah, če so te izgube posledica premišljene državne politike.

Druge subvencije na proizvode (D.319)

4.35 Druge subvencije na proizvode (D.319) vključujejo:

- (a) subvencije na proizvode, ki se porabljajo doma: obsegajo subvencije, plačljive rezidenčnim proizvajalcem za njihovo proizvodnjo, ki se porablja ali troši na ekonomskem ozemlju;
- (b) izgube državnih trgovskih organizacij, katerih funkcija je nakup proizvodov rezidenčnih proizvajalcev in nato prodaja teh proizvodov rezidentom ali nerezidentom po nižjih cenah, če so te izgube posledica premišljene državne ekonomske ali socialne politike;
- (c) subvencije javnim družbam in nepravim družbam za pokrivanje stalnih izgub, ki si jih nakopljejo s svojimi proizvodnimi dejavnostmi, kadar zaradi premišljene državne ali evropske ekonomske in socialne politike zaračunavajo cene, ki so nižje kot njihovi povprečni proizvodni stroški;
- (d) neposredne subvencije na izvoz, plačljive neposredno rezidenčnim proizvajalcem, ko blago zapusti ekonomsko ozemlje ali so storitve za nerezidente opravljene – razen povračil predhodno plačanih davkov na proizvode na carinski meji in odloženih davkov, ki bi zapadli v plačilo, če bi bilo blago prodano ali porabljeno na ekonomskem ozemlju.

Druge subvencije na proizvodnjo (D.39)

4.36 *Opredelevitev*: druge subvencije na proizvodnjo (D.39) obsegajo subvencije razen subvencij na proizvode, ki jih rezidenčne proizvodne enote lahko prejmejo na osnovi ukvarjanja s proizvodnjo.

Netržni proizvajalci lahko za svojo netržno proizvodnjo prejmejo druge subvencije na proizvodnjo le, če so ta plačila države odvisna od splošnih pravil, ki veljajo za tržne in netržne proizvajalce.

4.37 Druge subvencije na proizvodnjo (D.39) vključujejo:

- (a) subvencije na plačilno listo ali delovno silo: tj. subvencije, plačljive na celoten plačni seznam ali celotno delovno silo, za zaposlovanje posebnih skupin oseb, npr. telesno prizadetih oseb ali oseb, ki so bile dolgotrajno brezposelne, ali za stroške izobraževanja, ki ga organizirajo ali financirajo podjetja;
- (b) subvencije za zmanjševanje onesnaževanja: te obsegajo tekoče subvencije za pokrivanje nekaterih ali vseh stroškov dodatnih predelav, katerih namen je zmanjšanje ali odprava spuščanja škodljivih snovi v okolje;
- (c) podpore za obrestne olajšave rezidenčnim proizvodnim enotam, tudi če so namenjene spodbujanju investicij. Kadar ima podpora dvojni namen financiranja odplačila glavnice dolga in plačila obresti nanj in kadar je ni možno razdeliti med oba elementa, se celotna podpora obravnava kot investicijska podpora. Podpore za obrestne olajšave so tekoči transferji, namenjeni zmanjšanju proizvajalčevih poslovnih stroškov. V računih se obravnavajo kot subvencije proizvajalcem, ki imajo od njih koristi, tudi če država razliko v obrestih plača neposredno kreditni instituciji, ki daje posojilo;
- (d) previsoka nadomestila DDV, ki izhajajo iz sistema pavšalnega nadomestila, ki se na primer pogosto uporablja v kmetijstvu.

4.38 Subvencije niso (D3):

- (a) tekoči transferji države gospodinjstvom kot potrošnikom. Ti transferji so bodisi socialni prejemki (D.62 ali D.63) bodisi raznovrstni tekoči transferji (D.75);
- (b) tekoči transferji med različnimi deli države kot proizvajalci netržnega blaga in storitev, z izjemo drugih subvencij na proizvodnjo (D.39). Tekoči transferji so prikazani kot tekoči transferji v okviru države (D.73);
- (c) investicijske podpore (D.92);
- (d) izredna plačila v sklade socialnega zavarovanja, kolikor so ta plačila namenjena povečanju matematičnih rezervacij teh skladov. Takšna plačila so prikazana kot drugi kapitalski transferji (D.99);
- (e) transferji države nefinančnim družbam in nepravim družbam za pokrivanje izgub, nastalih v več poslovnih letih, ali izrednih izgub zaradi dejavnikov zunaj nadzora podjetja, ki so zajeti kot drugi kapitalski transferji (D.99);
- (f) odpisi dolgov, ki jih imajo proizvodne enote do države (izhajajo na primer iz posojil državne agencije nefinančnim podjetjem, ki so ustvarila izgube iz trgovanja v več poslovnih letih). Take transakcije so v računih obravnavane kot drugi kapitalski transferji (D.99);
- (g) plačila države ali tujine za škode ali izgube investicijskega blaga zaradi vojn, drugih političnih dogodkov ali naravnih nesreč. Prikazana so kot drugi kapitalski transferji (D.99);
- (h) delnice in drug lastniški kapital v korporativnih podjetjih, ki jih je kupila država; ti so prikazani pod postavko lastniški kapital in delnice investicijskih skladov (AF.5);
- (i) plačila državne agencije, ki je prevzela odgovornost za izjemne pokojninske obremenitve javnega podjetja. Ta plačila so prikazana kot raznovrstni tekoči transferji (D.75);

- (j) plačila tržnim proizvajalcem, s katerimi država v celoti ali deloma plača blago in storitve, ki jih ti tržni proizvajalci zagotavljajo neposredno in individualno gospodinjstvom v okviru socialnih tveganj in potreb (glej odstavek 4.84) in do katerih imajo gospodinjstva pravico. Ta plačila so vključena v izdatke države za individualno potrošnjo (P.31) in posledično v socialne prejemke v naravi – tržno proizvodnjo, ki so jo kupili država in NPISG (D.632), ter v dejansko individualno potrošnjo gospodinjstev (P.41).

4.39 Čas zajemanja: subvencije (D.3) so zajete, ko se zgodi transakcija ali dogodek (proizvodnja, prodaja, uvoz itd.), ki je osnova za pridobitev subvencije.

Posebni primeri so:

- (a) subvencije v obliki razlike med nakupno in prodajno ceno, ki jo zaračuna državna trgovska agencija, so zajete v trenutku, ko agencija blago kupi;
- (b) subvencije za pokrivanje izgub proizvajalcev so zajete v trenutku, ko se državna agencija odloči kriti izgubo.

4.40 Subvencije (D.3) so zajete kot:

- (a) negativne porabe v računu ustvarjanja dohodka celotnega gospodarstva;
- (b) negativni viri v računu alokacije primarnega dohodka sektorja država ter v zunanjem računu primarnih dohodkov in tekočih transferjev.

Subvencije na proizvode so prikazane kot negativni viri v računu blaga in storitev celotnega gospodarstva.

Druge subvencije na proizvodnjo (D.39) so zajete kot viri v računu ustvarjanja dohodka dejavnosti ali sektorjev, ki jih prejmejo.

Posledice sistema večvrstnih deviznih tečajev na davke na proizvodnjo in uvoz ter subvencije: večvrstni devizni tečaji se med državami članicami trenutno ne uporabljajo. V takšnem sistemu se:

- (a) implicitni davki na uvoz obravnavajo kot davki na uvoz razen DDV in uvoznih dajatev (D.2122);
- (b) implicitni davki na izvoz obravnavajo kot davki na proizvode razen DDV in uvoznih davkov (D.214);
- (c) implicitne subvencije na uvoz obravnavajo kot uvozne subvencije (D.311);
- (d) implicitne subvencije na izvoz obravnavajo kot druge subvencije na proizvode (D.319).

DOHODEK OD LASTNINE (D.4)

4.41 *Opredelitev*: dohodek od lastnine (D.4) se obračuna, ko lastniki finančnih sredstev in naravnih virov dajo ta finančna sredstva in naravne vire na voljo drugim institucionalnim entitam. Dohodek, ki se plača za uporabo finančnih sredstev, se imenuje investicijski dohodek, dohodek, ki se plača za uporabo naravnega vira, pa se imenuje najemnine. Dohodek od lastnine je vsota investicijskega dohodka in najemnine.

Dohodki od lastnine so razvrščeni takole:

- (a) obresti (D.41);
- (b) razdeljeni dohodek družb (D.42):
1. dividende (D.421);
  2. dohodek, odtegnjen iz nepravilnih družb (D.422);
- (c) reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb (D.43);
- (d) drug investicijski dohodek (D.44):
1. investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati zavarovancem (D.441);

2. investicijski dohodek, ki se plačuje od pokojninskih pravic (D.442);
  3. investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati delničarjem kolektivnih investicijskih skladov (D.443);
- (e) najemnine (D.45).

Obresti (D.41)

4.42 *Opredelitev:* obresti (D.41) so dohodki od lastnine lastnikov finančnega sredstva za dajanje na voljo drugi institucionalni enoti. Uporablja se za naslednja finančna sredstva:

- (a) vlog (AF.2);
- (b) dolžniških vrednostnih papirjev (AF.3);
- (c) posojil (AF.4);
- (d) drugih terjatev (AF.8).

Dohodek od imetja in alokacij posebnih pravic črpanja ter iz nedodeljenih računov za zlato se obravnava kot obresti. Finančna sredstva, ki so osnova za obresti, so terjatve upnikov do dolžnikov. Upniki posojajo sredstva dolžnikom, kar vodi k nastanku naštetih finančnih instrumentov.

Obresti od vlog in posojil

4.43 Zneski obresti od posojil, ki jih prejmejo finančne institucije, in zneski obresti od vlog, ki jih plačajo finančne institucije, vključujejo prilagoditev marže; ta predstavlja implicitno plačilo storitev, ki jih opravijo finančne institucije pri dajanju posojil in sprejemanju vlog. Plačilo ali prejemek je razdeljeno na del za storitev in na obresti po konceptu nacionalnih računov. Dejanska plačila finančnim institucijam ali prejemki od njih, opisani kot bančne obresti, morajo biti razcepljeni, tako da se obresti po konceptu nacionalnih računov in zaračunane storitve lahko prikažejo ločeno. Znesek obresti po konceptu nacionalnih računov, ki jih posojilojemalci plačajo finančnim institucijam, je za ocenjene vrednosti zaračunanih storitev bank manjši od bančnih obresti, zneski terjatev obresti po konceptu nacionalnih računov vlagateljev pa so za znesek zaračunanih storitev bank višji od bančnih obresti. V računih proizvodnje finančnih institucij se vrednosti zaračunanih storitev prikažejo kot prodaja storitev, v računih njihovih strank pa kot porabe.

Obresti na dolžniške vrednostne papirje

4.44 Obresti na dolžniške vrednostne papirje zajemajo obresti na menice in podobne kratkoročne instrumente ter obresti na obveznice in zadolžnice.

Obresti na menice in podobne kratkoročne instrumente

4.45 Obresti, ki se plačajo v življenjskem ciklu menice, se izračunajo na podlagi razlike med nominalno vrednostjo in ceno, plačano ob izdaji (tj. diskont). Zvišanje vrednosti menice zaradi akumulacije obračunanih obresti ne pomeni dobička iz lastnine, ker ni posledica spremembe cene sredstva, temveč posledica povečanja neodplačane glavnice. Druge spremembe vrednosti menice se obravnavajo kot dobički/izgube iz lastnine.

Obresti na obveznice in zadolžnice

4.46 Obveznice in zadolžnice so dolgoročni vrednostni papirji, ki dajejo imetniku brezpogojno pravico do fiksnega ali pogodbeno določenega variabilnega denarnega dohodka v obliki kuponskih plačil ali do določenega fiksnega zneska na določen datum ali datume, ko je vrednostni papir odkupljen, ali do obojega.

(a) Brezkuponske obveznice: ni kuponskih plačil. Obresti, ki temeljijo na razliki med odkupno ceno in ceno ob izdaji, morajo biti razdeljene v letih do dospelosti obveznice. Vsakoletne obračunane obresti imetnik reinvestira v obveznico, tako da so protipostavke, katerih vrednosti so enake obračunanim obrestim, prikazane v finančnem računu kot pridobitev dodatnih obveznic s strani imetnika in kot dodatna izdaja obveznic s strani izdajatelja ali dolžnika (tj. kot rast „obsega“ izvirne obveznice);

(b) druge obveznice, vključno z močno diskontiranimi obveznicami. Obresti so sestavljene iz:

1. zneska denarnega dohodka na osnovi kuponskega plačila v vsakem obdobju;

2. zneska obračunanih obresti v vsakem obdobju, ki se pripisuje razliki med odkupno ceno in ceno ob izdaji, in se izračuna na enak način kot pri brezkuponskih obveznicah;

(c) indeksirani vrednostni papirji:

1. zneski kuponskih plačil in/ali neodplačane glavnice so vezani na splošni indeks cen. Sprememba vrednosti neodplačane glavnice med začetkom in koncem določenega obračunskega obdobja zaradi gibanja ustreznega indeksa se obravnava kot obračunane obresti v navedenem obdobju in je dodatek vsem obrestim, ki v tem obdobju zapadejo v plačilo;
2. zneski, ki se plačajo ob dospelosti, so povezani z ozkim indeksom, ki je motiviran tudi z dobičkom iz lastnine. Obračunane obresti se določijo z določitvijo obračunske stopnje ob izdaji. V skladu s tem so obresti razlika med ceno ob izdaji in tržnim pričakovanjem, na začetku, za vsa plačila, ki jih bo dolžnik moral opraviti; ta znesek se zajame kot obresti v življenjskem ciklu instrumenta. Ta pristop kot dohodek zajame donos do dospelja vrednostnega papirja ob izdaji, ki vključuje rezultate indeksacije, predvidene ob ustvarjenju instrumenta. Vsa odstopanja temeljnega indeksa od prvotno pričakovane poti vodijo k dobičkom ali izgubam iz lastnine, ki se v življenjskem ciklu instrumenta običajno ne izravnavajo.

Obračunane obresti, ki so posledica indeksiranja, se dejansko reinvestirajo v vrednostni papir in jih je treba zajeti v finančnih računih imetnika in izdajatelja.

Obrestne zamenjave in navadni terminski posli

- 4.47 Plačila, ki so posledica kakršne koli vrste poslov zamenjav, so zajeta kot transakcije z izvedenimi finančnimi instrumenti v finančnem računu in ne kot obresti, zajete kot dohodek od lastnine. Transakcije pod dogovori o obrestni meri so zajete kot transakcije z izvedenimi finančnimi instrumenti v finančnem računu in niso zajete kot dohodek od lastnine.

Obresti na finančni najem

- 4.48 Finančni najem je metoda financiranja na primer nakupa strojev in opreme. Najemodajalec kupi opremo, najemodajalec pa se obveže, da bo plačal obroke najemnin, ki najemodajalcu v obdobju veljavnosti pogodbe omogočajo povrnitev stroškov, vključno z obrestmi, ki se jim je odrekel, ker je denar uporabil za nakup opreme.

Najemodajalec se obravnava kot dajalec posojila posojiljemalcu v vrednosti kupčeve cene, plačane za sredstvo, pri čemer se to posojilo odplača v obdobju trajanja najema. Zato velja, da ima obrok, ki ga najemodajalec plača vsako obdobje, dva sestavna dela: odplačilo glavnice in plačilo obresti. Obrestna mera na pripisano posojilo je določena s celotnim zneskom plačanih najemnin v času trajanja najema glede na kupčevo ceno sredstva. Delež najemnine, ki predstavlja obresti, se v obdobju trajanja najema zmanjšuje, ker se glavnica odplačuje. Začetno posojilo najemodajalca, skupaj s poznejšimi odplačili glavnice, je prikazano v finančnih računih najemodajalca in najemodajalca. Plačila obresti so prikazana kot obresti v računih primarne razdelitve dohodka.

Druge obresti

- 4.49 Druge obresti zajemajo naslednje:

- (a) obresti, zaračunane za prekoračitve na tekočem računu;
- (b) dodatna plačila obresti na vloge, ki so bile puščene dlje, kot je bilo prvotno dogovorjeno, ter
- (c) plačila imetnikom obveznic, ki so bili določeni z žrebom.

Čas zajemanja

- 4.50 Obresti se zajemajo po obračunskem načelu: tj. obresti so zajete, kakor da se upniku v času nenehno obračunavajo na znesek neodplačane glavnice. Obresti, ki so obračunane v vsakem obračunskem obdobju, morajo biti zajete ne glede na to, ali so dejansko plačane ali dodane neodplačani glavnici. Kadar niso plačane, se povečanje glavnice prikaže v finančnem računu kot pridobitev finančnega sredstva s strani upnika in kot pridobitev enake obveznosti s strani dolžnika.

- 4.51 Obresti se zajamejo pred odbitkom davkov, ki so zaračunani nanje. Prejete in plačane obresti so zajete vključno s podporami za obrestne olajšave, ne glede na to, ali so navedene podpore plačane neposredno finančnim institucijam ali koristnikom (glej odstavke 4.37).

Ker je vrednost storitev, ki jih zagotavljajo finančni posredniki, razporejena med posamezne stranke, so dejanska plačila obresti finančnim posrednikom ali prejemki obresti od finančnih posrednikov prilagojena, tako da se izločijo marže, ki predstavljajo implicitne stroške finančnih posrednikov. Zneski obresti, ki jih plačajo posojiljemalci finančnim posrednikom, se morajo zmanjšati za ocenjene vrednosti zaračunanih storitev, nasprotno pa se morajo zneski prejetih obresti vlagateljev zvišati. Vrednosti zaračunanih storitev se obravnavajo kot plačila za storitve, ki jih finančni posredniki opravijo za svoje stranke, in ne kot plačila obresti.

4.52 V sistemu računov se obresti prikažejo kot:

- (a) viri in porabe v računu alokacije primarnega dohodka sektorjev;
- (b) viri in porabe v zunanjem računu primarnih dohodkov in tekočih transferjev.

Razdeljeni dohodek družb (D.42)

Dividende (D.421)

4.53 *Opredelitev:* dividende (D.421) so oblika dohodka od lastnine, do katerega so lastniki delnic (AF.5) upravičeni, ker so na primer dali sredstva na voljo družbam.

Zbiranje lastniškega kapitala z izdajo delnic je način zbiranja sredstev. V nasprotju s posojilnim kapitalom lastniški kapital ne vodi k obveznostim, fiksnim v denarnem izrazu, imetnik delnic družbe pa ni upravičen do fiksnega ali vnaprej določenega dohodka. Dividende so vse razdelitve dobička družb njihovim delničarjem ali lastnikom.

4.54 Dividende vključujejo tudi:

- (a) delnice, ki so izdane delničarjem za plačilo dividend za poslovno leto. Izdaje premijskih delnic, ki predstavljajo kapitalizacijo lastnih sredstev v obliki rezerv in nerazdeljenih dobičkov in so osnova za nove delnice delničarjem glede na njihov delež, niso vključene;
- (b) dohodek, ki ga državi plačajo javna podjetja, ki so priznana kot neodvisne pravne osebe, a niso ustanovljena kot korporativna podjetja;
- (c) dohodke iz nesprenjanih dejavnosti, nakazane lastnikom družb, ki sodelujejo v takih dejavnostih, za njihovo zasebno uporabo.

4.55 Dividende (D.421) izključujejo superdividende.

Super dividende so dividende, ki so visoke glede na trenutno raven dividend in dohodkov. Za oceno tega, ali so dividende visoke, se uporablja koncept razdeljivega dohodka. Razdeljiv dohodek družbe je enak podjetniškemu dohodku, povečanemu za vse prejete tekoče transferje, zmanjšanemu za vse plačane tekoče transferje in za popravek za spremembo pokojninskih pravic. Razmerje dividend do razdeljivega dohodka v nedavni preteklosti se uporablja za oceno verodostojnosti trenutne ravni dividend. Če je raven prijavljenih dividend znatno prekoračena, se dividende, ki povzročajo prekoračitev, obravnavajo kot finančne transakcije in so označene kot „super dividende“. Super dividende se obravnavajo kot odtegnjen lastniški kapital (F.5) družb. Taka obravnava se uporablja za družbe, bodisi korporativne, neprave ali pod tujim ali domačim zasebnim nadzorom.

4.56 Pri javnih družbah so super dividende velika in neredna plačila ali plačila, ki presegajo podjetniški dohodek zadevnega obračunskega obdobja, financirana iz akumuliranih rezervacij ali prodaj sredstev. Super dividende javnih družb se zajamejo kot odtegnjeni lastniški kapital (F.5) za razliko med plačili in podjetniškim dohodkom zadevnega obračunskega obdobja (glej odstavek 20.206).

Vmesne dividende so opisane v odstavku 20.207.

4.57 Čas zajemanja: čeprav dividende pomenijo del dohodka, ki je bil ustvarjen v določenem obdobju, se dividende ne zajemajo po obračunskem načelu. V kratkem obdobju po napovedi dividend, vendar preden so te dejansko izplačane, se lahko delnice prodajajo „brez dividend“, kar pomeni, da se dividende še vedno izplačujejo lastniku na datum, ko so bile napovedane, in ne lastniku na datum izplačila dividend. Delnica, prodana „brez dividend“, je zato vredna manj kot delnica, prodana brez te omejitve. Čas zajemanja dividend je trenutek, ko cena delnice začne kotirati na podlagi „brez dividend“ in ne po ceni, ki vključuje dividendo.

Dividende so zajete kot:

- (a) porabe v računu alokacije primarnega dohodka sektorjev, v katere so uvrščene družbe;
- (b) viri v računu alokacije primarnega dohodka sektorjev, v katere so uvrščeni delničarji;
- (c) porabe in viri v zunanjem računu primarnih dohodkov in tekočih transferjev.

Dohodek, odtegnjen iz nepravil družb (D.422)

4.58 *Opredeleitev*: dohodek, odtegnjen iz nepravil družb (D.422), so zneski, ki jih podjetniki za svojo lastno porabo odtegnejo od dobičkov nepravil družb, katerih lastniki so.

Taki odtegljaji so prikazani pred odbitkom tekočih davkov na dohodek, premoženje itd., za katere velja, da jih vedno plačajo lastniki podjetij.

Kadar nepravna družba ustvari dobiček, lahko enota, ki je njena lastnica, pusti del dobička ali celoten dobiček v podjetju, zlasti za investicijske namene. Dohodek, puščen v podjetju, se pojavlja kot varčevanje nepravne družbe, v postavitvi odtegnjeni dohodek iz nepravil družb pa so prikazani le tisti dobički, ki ga lastniške enote dejansko odtegnejo.

4.59 Kadar dobiček ustvarijo tiste podružnice, agencije itd. rezidenčnih podjetij v tujini, ki se obravnavajo kot nerezidenčne enote, se zadržani dohodki pojavijo kot reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb (D.43). Samo dohodek, ki je dejansko prenesen v matično podjetje, se v računih obravnava kot dohodek, odtegnjen iz nepravil družb, prejet iz tujine. Enaka načela veljajo tudi za odnose med podružnicami, agencijami itd., ki delujejo na ekonomskem ozemlju, in nerezidenčnim matičnim podjetjem, ki mu te pripadajo.

4.60 Dohodek, odtegnjen iz nepravil družb, vključuje tudi neto poslovni presežek, ki ga prejmejo rezidenti kot lastniki zemljišč in zgradb v tujini ali nerezidenti kot lastniki zemljišč in zgradb na zadevnem ekonomskem ozemlju. V zvezi s transakcijami z zemljišči in zgradbami na ekonomskem ozemlju države, ki jih izvajajo nerezidenčne enote, se ustvarijo namišljene rezidenčne enote, v katerih so nerezidenti lastniki lastniškega kapitala.

Vrednost najemnin za stanovanja v tujini, v katerih bivajo lastniki, je prikazana kot uvoz storitev, ustrezen neto poslovni presežek pa kot primarni dohodek, prejet iz tujine. Vrednost najemnin za stanovanja, v katerih bivajo lastniki, ki so nerezidenti, je prikazana kot izvoz storitev, ustrezen neto poslovni presežek pa kot primarni dohodek, plačan tujini.

Dohodek, odtegnjen iz nepravil družb, vključuje tudi dohodke iz nespremljanih dejavnosti nepravil družb, ki se nakazujejo lastnikom, ki sodelujejo pri teh dejavnostih, za njihovo zasebno rabo.

4.61 Dohodek, odtegnjen iz nepravil družb, ne zajema zneskov, ki jih lastniki prejmejo od:

- (a) prodaje obstoječega investicijskega blaga;
- (b) prodaje zemljišč in drugih neproizvedenih sredstev;
- (c) odtegljajev lastniškega kapitala.

Taki zneski se obravnavajo kot odtegljaji od lastniškega kapitala v finančnem računu, saj ustrezajo delnemu ali popolnemu likvidacijskemu lastniškemu kapitalu v nepravilni družbi. Če pa je lastnik nepravne družbe država, ki zaradi preišljene državne ekonomske in socialne politike vzdržuje stalen primanjkljaj iz poslovanja, se vsi redni transferji sredstev države v podjetje za pokrivanje izgub obravnavajo kot subvencije.

4.62 Čas zajemanja: dohodek, odtegnjen iz nepravil družb, je zajet, ko ga odtegnejo lastniki.

4.63 V sistemu računov se dohodek, odtegnjen iz nepravil družb, pojavlja kot:

- (a) porabe v računu alokacije primarnega dohodka sektorjev, v katere spadajo nepravne družbe;

(b) viri v računu alokacije primarnega dohodka sektorjev, v katere spadajo lastniki;

(c) porabe in viri v zunanjem računu primarnih dohodkov in tekočih transferjev.

Reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb (D.43)

4.64 *Opredelitev:* reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb (D.43) so enaki poslovnemu presežku podjetja z neposredno tujo naložbo

plus vsi prihodki dohodkov od lastnine in tekočih transferjev

minus vsi odhodki dohodkov od lastnine in tekočih transferjev, vključno z dejanskimi nakazili tujim neposrednim investitorjem in vsemi tekočimi davki na dohodek, premoženje itd. podjetja z neposredno tujo naložbo.

4.65 Podjetje z neposredno tujo naložbo je korporativno ali nekorporativno podjetje, v katerem je investitor, rezident drugega gospodarstva, lastnik najmanj 10 odstotkov navadnih delnic ali glasovalnih pravic za korporativno podjetje ali ekvivalenta za nekorporativno podjetje. Podjetja z neposrednimi tujimi naložbami obsegajo tiste enote, ki so opredeljene kot hčerinske družbe, pridružena podjetja in podružnice. V hčerinski družbi je investitor več kot 50-odstotni lastnik, v pridruženem podjetju največ 50-odstotni lastnik, podružnica pa je nekorporativno podjetje v popolni ali skupinski lasti. Razmerje neposrednih tujih naložb je lahko neposredno ali pa posredno kot rezultat verige lastništva. „Podjetje z neposredno tujo naložbo“ je širši pojem od „družbe pod tujim nadzorom“.

4.66 Dejanske razdelitve lahko izhajajo iz podjetniškega dohodka podjetij z neposrednimi tujimi naložbami v obliki dividend ali dohodka, odtegnjenega iz nepravilnih družb. Poleg tega se zadržani dohodki obravnavajo, kakor da bi bili razdeljeni in nakazani tujim neposrednim investitorjem sorazmerno z njihovim lastništvom lastniškega kapitala podjetja in nato z njihove strani reinvestirani s povečanju lastniškega kapitala v finančnem računu. Reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb so lahko pozitivni ali negativni.

4.67 Čas zajemanja: reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb so zajeti, ko so zasluženi.

V sistemu računov se reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb zajeti kot:

(a) porabe in viri v računu alokacije primarnega dohodka sektorjev;

(b) porabe in viri v zunanjem računu primarnih dohodkov in tekočih transferjev.

Drug investicijski dohodek (D.44)

Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati zavarovancem (D.441)

4.68 *Opredelitev:* investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati zavarovancem, ustreza celotnim primarnim dohodkom od investiranja zavarovalnih tehničnih rezervacij. Zadevne rezervacije so tiste, pri katerih zavarovalna družba prizna ustrezno obveznost do zavarovancev.

Zavarovalnice investirajo zavarovalne tehnične rezervacije v finančna sredstva ali zemljišča (od katerih prejmejo neto dohodek od lastnine, tj. po odbitku vseh plačanih obresti) ali v zgradbe (ki ustvarjajo neto poslovni presežek).

Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati zavarovancem, je prikazan ločeno za imetnike neživljenjskih in življenjskih zavarovanj.

Pri neživljenjskih zavarovanjih ima zavarovalna družba obveznost do zavarovanca v višini premije, ki jo je ta vložil v družbo, ne pa še zaslužil, vrednosti zapadlih, še ne izplačanih odškodnin, in rezervacije za še ne prijavljene odškodnine ali prijavljene, a še ne poravnane odškodnine. Glede na to obveznost ima zavarovalna družba tehnične rezervacije. Investicijski dohodek od teh rezervacij se obravnava kot dohodek, ki ga je mogoče pripisati zavarovancem; nato se razdeli zavarovancem v računu alokacije primarnega dohodka in vrne zavarovalni družbi kot premijski dodatek v računu sekundarne razdelitve dohodka.

Za institucionalno enoto, ki za pristojbine upravlja standardizirano shemo za posojilna jamstva, lahko obstaja tudi investicijski dohodek, zaslužen z rezervacijami sistema; tudi to je treba prikazati kot razdelitev enotam, ki plačujejo pristojbine (ki niso nujno iste enote, kot tiste, ki imajo koristi od jamstev), in obravnavati kot dodatne pristojbine v računu sekundarne razdelitve dohodka.

Za police in rente iz življenjskega zavarovanja imajo zavarovalne družbe obveznosti do zavarovancev in prejemnikov rent, enakovredne sedanji vrednosti pričakovanih odškodnin. Glede na te obveznosti imajo zavarovalne družbe sredstva, ki so last imetnikov polic in so sestavljene iz bonusov, deklariranih s policami z dobičkom, ter rezervacij za zavarovance in prejemnike plačila prihodnjih bonusov in drugih zahtevkov. Navedena sredstva so investirana v vrsto finančnih in nefinančnih sredstev.

Bonusi, ki pripadajo imetnikom polic življenjskega zavarovanja, so zajeti kot prejeti investicijski dohodek zavarovancev in se obravnavajo kot dodatne premije, ki jih zavarovanci plačajo zavarovalnim družbam.

Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati imetnikom življenjskega zavarovanja, je zajet kot obveznost zavarovalnice in terjatev gospodinjstev v računu alokacije primarnega dohodka. V nasprotju z neživljenjskim zavarovanjem ali pokojninami se znesek prenese naprej na varčevanje in se nato zajame kot finančna transakcija, natančno kot povečanje obveznosti zavarovalnih družb za življenjsko zavarovanje, poleg novih premij minus zaračunane storitve minus obveznosti prejemkov.

Investicijski dohodek, ki se plačuje od pokojninskih pravic (D.442)

4.69 Pokojninske pravice izhajajo iz enega od dveh različnih tipov pokojninskih shem. To so sheme z določenimi prispevki in sheme z zagotovljenimi prejemki.

Shema z določenimi prispevki je shema, pri kateri se prispevki delodajalcev in zaposlenih investirajo v imenu zaposlenih kot prihodnjih upokojevcev. Noben drug vir financiranja pokojnin ni na voljo in sredstva se ne uporabljajo v noben drug namen. Investicijski dohodek, ki se plačuje od pravic iz določenih prispevkov, je enak investicijskemu dohodku iz skladov s pribitkom vseh dohodkov, zasluženih z dajanjem v najem zemljišč ali stavb, katerih lastnik je sklad.

Značilnost sheme z zagotovljenimi prejemki je, da se za določitev plačil upokojevcem uporabi formula. Zaradi te značilnosti je možno določiti raven pravic kot sedanjo vrednost vseh prihodnjih plačil, izračunano z uporabo aktuarskih predpostavk o življenjski dobi ter ekonomskih predpostavk o obrestni meri ali diskontni stopnji. Sedanja vrednost pravic, ki obstaja na začetku leta, se zviša, ker se je datum izplačila pravic približal za eno leto. To zvišanje se šteje za investicijski dohodek, pripisan prejemnikom pokojnin, v primeru sheme z zagotovljenimi prejemki. Na znesek povečanja ne vpliva dejstvo, ali ima pokojninska shema dejansko dovolj sredstev za izpolnitev vseh obveznosti, niti vrsta povečanja sredstev, bodisi da gre na primer za investicijski dohodek ali za dobiček iz lastnine.

Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati delničarjem kolektivnih investicijskih skladov (D.443)

4.70 Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati delničarjem kolektivnih investicijskih skladov, vključno z vzajemnimi skladi in vzajemnimi naložbenimi skladi, je sestavljen iz naslednjih dveh postavk:

— dividend, ki jih je mogoče pripisati delničarjem kolektivnih investicijskih skladov (D.4431),

— zadržanega dohodka, ki ga je mogoče pripisati delničarjem kolektivnih investicijskih skladov (D.4432).

Del z dividendami se zajame na popolnoma enak način kot dividende za posamezne družbe, kakor je opisano zgoraj. Del z zadržanimi dohodki se zajame z uporabo enakih načel, kakor so opisana za podjetja z neposrednimi tujimi naložbami, vendar se izračuna brez reinvestiranih dohodkov od neposrednih tujih naložb. Preostali zadržani dohodki se pripišejo delničarjem investicijskih skladov, pri čemer ostane investicijski sklad brez prihrankov, delničarji investicijskih skladov pa jih ponovno vložijo v sklad s transakcijo, zajeto v finančnem računu.

Zato se dohodek od lastnine, ki so ga prejeli vzajemni skladi, zajame kot dohodek delničarjev od lastnine, čeprav ni bil razdeljen, temveč reinvestiran v njihovem imenu.

Delničarji za upravljanje svojih naložb družbam za upravljanje plačujejo posredno iz svojih delnic v skladih. Te zaračunane storitve so izdatki delničarjev in ne izdatki skladov.

Čas zajemanja: drug investicijski dohodek se zajame, ko se obračuna.

4.71 V sistemu računov se drug investicijski dohodek zajame kot:

(a) viri v računu alokacije primarnega dohodka zavarovancev in delničarjev investicijskih skladov;

- (b) porabe v računu alokacije primarnega dohodka zavarovateljev, pokojninskih skladov in investicijskih skladov;
- (c) viri in porabe v zunanjem računu primarnih dohodkov in tekočih transferjev.

Najemnina (D.45)

- 4.72 *Opredelitev:* najemnina je dohodek, ki ga prejme lastnik naravnega vira za dajanje naravnega vira na razpolago drugi institucionalni enoti.

Obstajata dve vrsti najemnin od virov: najemnina od zemljišč in najemnina od podzemnih virov. Najemnine od drugih naravnih virov, na primer radijskih spektrov, sledijo istemu vzorcu.

Razlika med najemnino od virov in najemnino od osnovnih sredstev je, da je najemnina od virov oblika dohodka od lastnine, najemnine od osnovnih sredstev so plačila za storitve. Najemnine od osnovnih sredstev so plačila iz poslovnega najema za uporabo osnovnega sredstva, ki pripada drugi enoti. Najemnina od virov je plačilo za najem vira, ki omogoča dostop do naravnega vira.

Najemnina od zemljišč

Najemnina, ki jo prejme posestnik od najemnika, je oblika dohodka od lastnine. Najemnine od zemljišč zajemajo tudi plačila najemnin lastnikom celinskih vod in rek za pravico izkoriščanja teh vod v rekreacijske in druge namene, vključno z ribolovom.

Posestnik zaradi posedovanja zemljišča plačuje davke na zemljišče in prevzema stroške vzdrževanja. Ti davki in stroški se obravnavajo kot obveznost osebe, ki je upravičena do uporabe zemljišča in za katero se šteje, da jih odbije od najemnine, ki bi jo sicer morala plačati posestniku. Najemnina, tako zmanjšana za davke ali druge stroške, ki jih je dolžan plačati posestnik, se imenuje „najemnina po davku“.

- 4.73 Najemnine od zemljišč ne vključujejo zakupnin od zgradb in stanovanj, ki so postavljeni na zemljišču; navedene najemnine se obravnavajo kot plačila za tržne storitve, ki jih lastniki zgradb in stanovanj zagotavljajo najemnikom, in so v računih prikazane kot vmesna ali končna potrošnja najemnika. Če ni objektivne osnove, na kateri bi bilo plačila mogoče ločiti na najemnine od zemljišč in najemnine od zgradb in stanovanj, ki so na njem postavljene, se celoten znesek obravnava kot najemnina od zemljišč, kadar se domneva, da je vrednost zemljišča večja od vrednosti zgradb, v nasprotnem primeru pa kot najemnina od zgradb in stanovanj.

Najemnine od podzemnih sredstev

- 4.74 Ta postavka vključuje najemnine, ki so obračunane lastnikom nahajališč rudnin ali fosilnih goriv (premoga, nafte in zemeljskega plina), bodisi zasebnim bodisi državnim enotam, ki odobrijo najem drugim institucionalnim enotam in jim s tem dovolijo raziskovanje ali črpanje teh nahajališč v določenem časovnem obdobju.
- 4.75 Čas zajemanja najemnin: zajete so v obdobju, v katerem zapadejo v plačilo.
- 4.76 V sistemu računov so najemnine prikazane:

- (a) med viri in porabami v računu alokacije primarnega dohodka sektorjev;
- (b) med viri in porabami v zunanjem računu primarnih dohodkov in tekočih transferjev.

TEKOČI DAVKI NA DOHODEK, PREMOŽENJE ITD. (D.5)

- 4.77 *Opredelitev:* tekoči davki na dohodek, premoženje itd. (D.5) zajemajo vsa obvezna, nevračljiva plačila v denarju ali naravi, s katerimi država in tujina v rednih časovnih presledkih obdavčujeta dohodek in premoženje institucionalnih enot, ter nekatere periodične davke, ki niso odmerjeni niti na navedeni dohodek niti na navedeno premoženje.

Tekoči davki na dohodek, premoženje itd. se delijo na:

- (a) davke na dohodek (D.51);
- (b) druge tekoče davke (D.59).

Davki na dohodek (D.51)

- 4.78 *Opredelitev:* davki na dohodek (D.51) zajemajo davke na dohodke, dobičke in kapitalske dobičke. Odmerjeni so na dejanske ali domnevne dohodke posameznikov, gospodinjstev, družb ali nepridobitnih institucij (NPI). Zajemajo davke, odmerjene na lastništvo imetja, zemljišča ali nepremičnine, kadar so ta lastništva osnova za ocenjevanje dohodka njihovih lastnikov.

Davki na dohodek vključujejo:

- (a) davke na dohodke posameznika ali gospodinjstva, na primer dohodek iz zaposlitve, dohodek od lastnine, podjetništva, pokojnin itd., vključno z davki, ki jih odtegnejo delodajalci, na primer sprotno odvajanje akontacij davkov na dohodek. Sem so vključeni tudi davki na dohodek lastnikov nekorporativnih podjetij;
- (b) davke na dohodke ali dobičke družb;
- (c) davke na dobičke iz lastnine;
- (d) davke na dobitke pri igrah na srečo, ki se plačajo na zneske, ki jih prejmejo dobitniki; nasprotno se z davki na promet proizvajalcev, ki organizirajo igre na srečo ali loterije, obravnavajo kot davki na proizvode.

Drugi tekoči davki (D.59)

4.79 Drugi tekoči davki (D.59) vključujejo:

- (a) tekoče davke na kapital, ki vključujejo davke, ki jih lastniki plačujejo na lastništvo ali uporabo zemljišč in zgradb, ter tekoče davke na neto premoženje in druga sredstva, na primer nakit – razen davkov, navedenih v D.29 (ki jih na osnovi ukvarjanja s proizvodnjo plačujejo podjetja), in tistih, navedenih v D.51 (davki na dohodek);
- (b) glavarine, zaračunane na odraslo osebo ali gospodinjstvo, ne glede na dohodek ali premoženje;
- (c) davke na izdatke, plačljive na celotne izdatke oseb ali gospodinjstev;
- (d) plačila gospodinjstev za dovoljenja za posedovanje ali uporabo vozil, čolnov ali zrakoplovov (ki se ne uporabljajo za poslovne namene) ali za dovoljenja za rekreativni lov, streljanje ali ribolov itd. Razlika med davki in nakupi storitev od države je opredeljena po istih merilih, kakor so tista, uporabljena za plačila podjetij: če namreč izdaja dovoljenje vključuje malo dela države ali ga sploh ne vključuje in se dovoljenja izdajajo samodejno po plačilu dolgovanih zneskov, je verjetno, da gre samo za sredstvo za pobiranje prihodka, čeprav lahko država v zameno zagotovi neke vrste potrdilo ali dovoljenje; v takih primerih se njihovo plačilo obravnava kot davki. Če pa država uporabi izdajo dovoljenja za to, da izvaja dejansko nadzorno funkcijo (kot je preverjanje usposobljenosti ali kvalifikacij obravnavane osebe), se plačila obravnavajo kot nakupi državnih storitev in ne kot plačila davkov, razen če so plačila očitno nesorazmerna s stroški nujenja storitev;
- (e) davke na mednarodne transakcije, na primer potovanja v tujino, denarna nakazila iz tujine, tuje investicije itd., razen tistih, ki jih plačajo proizvajalci, in uvoznih dajatev, ki jih plačajo gospodinjstva.

4.80 Tekoči davki na dohodek, premoženje itd. ne vključujejo:

- (a) davkov na dediščino, davkov na dedno posest in davkov na darila med živimi, ki se obravnavajo, kakor bi bili odmerjeni na kapital upravičencev, in so prikazani v postavki davki na kapital (D.91);
- (b) priložnostnih ali izjemnih obdavčitev kapitala ali premoženja, ki so prikazane kot davki na kapital (D.91);
- (c) davkov na zemljišča, zgradbe ali druga sredstva, katerih lastniki ali najemniki so podjetja, ki jih uporabljajo za proizvodnjo; taki davki se obravnavajo kot drugi davki na proizvodnjo (D.29);
- (d) plačil gospodinjstev za pridobitev dovoljenj, razen tistih za uporabo vozil, plovil ali letal, in razen dovoljenj za rekreativni lov, streljanje ali ribolov: voznških ali pilotskih dovoljenj, dovoljenj za strelno orožje, pristojbin državi, kot so vstopnine oziroma članarine za muzeje in knjižnice, pristojbin za odstranjevanje odpadkov, plačil za potne listine, letalskih pristojbin, sodnih taks itd., ki se v večini primerov obravnavajo kot nakupi državnih storitev, če izpolnjujejo merila iz točke (d) odstavka 4.79 za zajetje kot storitev.

4.81 Skupna vrednost davkov vključuje obresti, zaračunane na davčni dolg, ter vse denarne kazni, ki jih naložijo davčni organi, kadar ni podatkov, da bi takšne obresti in kazni ocenili ločeno; vključuje stroške, naložene v povezavi z izterjavo in oceno neporavnanih davkov, zmanjšane za znesek vseh vračil s strani države, ki so posledica ekonomske politike, ter vseh povračil, ki so posledica preplačil.

Subvencije in socialni prejemki, ki so na voljo s pomočjo davčnega sistema v obliki davčnih odbitkov, in pogostost povezovanja plačilnih sistemov s sistemom pobiranja davkov naraščajo. Davčni odbitki pomenijo davčne olajšave in tako znižujejo davčno obveznost upravičenca.

Če v sistemu davčnih odbitkov upravičenec prejme presežek, kadar je olajšava večja kot obveznost, je sistem davčnih odbitkov plačljiv sistem davčnih odbitkov. V plačljivem sistemu davčnih odbitkov se lahko plačila dodelijo nedavkoplačevalcem in davkoplačevalcem. V plačljivem sistemu davčnih odbitkov se celoten znesek davčnih odbitkov zajame kot izdatki države in ne kot zmanjšanje davčnih prihodkov.

V nasprotju s tem so nekateri sistemi davčnih odbitkov neplačljivi sistemi davčnih odbitkov; pri teh so davčni odbitki omejeni na velikost davčne obveznosti. V neplačljivem sistemu davčnih odbitkov so vsi davčni odbitki vpeti v davčni sistem in zmanjšujejo davčni prihodek države.

- 4.82 Tekoči davki na dohodek, premoženje ipd. so zajeti v trenutku, v katerem se zgodijo dejavnosti, transakcije ali drugi dogodki, ki ustvarijo obveznost plačila.

Nekatere ekonomske dejavnosti, transakcije in dogodki, ki bi po davčni zakonodaji obravnavanim enotam morale naložiti obveznost plačila davkov, se stalno izmikajo pozornosti davčnih oblasti. Nerealno bi bilo domnevati, da zaradi takšnih dejavnosti, transakcij in dogodkov nastajajo finančna sredstva ali obveznosti v obliki odhodkov ali prihodkov. Zneski, ki bodo zajeti, so določeni z zneski za plačilo, samo če so evidentirani z davčnimi odmerami, davčnimi napovedmi ali drugimi instrumenti, ki ustvarijo obveznosti davkoplačevalcev v obliki čistih obveznosti za plačilo. Za davke, ki z davčnimi odmerami niso evidentirani, ni pripisov.

V računih prikazani davki se izvedejo iz dveh virov: iz zneskov, evidentiranih z odmerami in napovedmi, ter iz gotovinskih prejemkov.

- (a) Če se uporabljajo odmere in napovedi, se zneski prilagodijo s koeficientom, odražajočim odmerjene in prijavitljene zneske, ki niso nikoli pobrani. Kot alternativna obravnava se prikaže kapitalski transfer ustreznim sektorjem, ki je enak tej prilagoditvi. Koeficienti se ocenijo na osnovi prejšnjih izkušenj in tekočih pričakovanih glede odmerjenih in prijavljenih, vendar nikoli pobranih zneskov. Koeficienti se določijo za vsako vrsto davkov posebej.
- (b) Če se uporabljajo gotovinski prejemki, se časovno prilagodijo tako, da se gotovina pripiše času, ko so potekali dejavnosti, transakcije ali drugi dogodki, ki so ustvarili davčno obveznost (ali, pri nekaterih davkih od dohodka, ko je bil določen znesek davka). Ta prilagoditev temelji na povprečni časovni razliki med dejavnostmi, transakcijami ali drugimi dogodki (ali času, ko se določi znesek davka) in davčnim prejemkom v gotovini.

Kadar tekoče davke na dohodek, premoženje itd. zadrži delodajalec pri viru, se vključijo v plače, tudi če jih delodajalec pravzaprav ni posredoval državi. Sektor gospodinjstev se prikaže, kot da bi plačal celoten znesek sektorju države. Dejansko neplačani zneski so nevtralizirani v postavki D.995 kot kapitalski transfer države sektorjem delodajalcev.

V nekaterih primerih je obveznost plačila davkov na dohodek mogoče določiti šele v poznejšem obračunskem obdobju in ne v obdobju, v katerem je bil dohodek obračunan. Zato je potrebna določena prilagodljivost glede časa zajemanja teh davkov. Dohodnina, odbita pri viru (npr. davki PAYE in sprotno odvajanje akontacije na dohodnino), je lahko zajeta v obdobjih, v katerih je plačana, vsaka končna davčna obveznost na dohodek pa je lahko zajeta v obdobju, v katerem je obveznost določena.

Tekoči davki na dohodek, premoženje itd. se zajamejo kot:

- (a) porabe v računu sekundarne razdelitve dohodka sektorjev, v katere spadajo davkoplačevalci;
- (b) viri v računu sekundarne razdelitve dohodka države;
- (c) porabe in viri v zunanem računu primarnih dohodkov in tekočih transferjev.

SOCIALNI PRISPEVKI IN PREJEMKI (D.6)

- 4.83 *Opredeleitev:* socialni prejemki so transferji gospodinjstvom v denarju ali naravi, ki so namenjeni zmanjšanju njihovega finančnega bremena, ki nastaja v povezavi s številnimi tveganji in potrebami, ter ki potekajo prek kolektivno organiziranih shem ali jih opravijo državne enote in NPISG zunaj takih shem; vključujejo plačila države proizvajalcem, od katerih imajo individualno korist gospodinjstva in ki so izplačana v okviru socialnih tveganj ali potreb.

- 4.84 Seznam tveganj in potreb, ki so lahko osnova za socialne prejemke, vključuje naslednje:

- (a) bolezen;
- (b) invalidnost, nezmožnost za delo;

- (c) nesreča pri delu ali poklicna bolezen;
- (d) starost;
- (e) preživeli družinski člani;
- (f) materinstvo;
- (g) družina;
- (h) spodbujanje zaposlovanja;
- (i) brezposelnost;
- (j) stanovanje,
- (k) izobraževanje;
- (l) splošne potrebe.

Pri stanovanjih so plačila javnih organov najemnikom z namenom znižanja njihovih najemnin socialni prejemki, razen posebnih prejemkov, ki jih izplačajo javni organi kot delodajalci.

4.85 Socialni prejemki vključujejo:

- (a) tekoče in enkratne transferje iz shem, ki prejemajo prispevke, zajemajo celotno skupnost ali velike dele skupnosti in jih uvedejo in nadzirajo državne enote (sheme socialne varnosti);
- (b) tekoče in enkratne transferje iz shem, ki jih organizirajo delodajalci v korist svojih zaposlenih, nekdanjih zaposlenih ali nepreskrbljenih družinskih članov (druge sheme socialnega zavarovanja, povezane z zaposlitvijo). Prispevke lahko plačujejo zaposleni in/ali delodajalci; lahko jih plačujejo tudi samozaposlene osebe;
- (c) tekoče transferje s strani državnih enot in NPISG, ki niso pogojeni s predhodnim plačilom prispevkov in so na splošno povezani z oceno razpoložljivega dohodka. Ti transferji so splošno znani kot socialno varstvo.

4.86 Socialni prejemki ne vključujejo:

- (a) zavarovalnin na osnovi polic, sklenjenih izključno na lastno pobudo zavarovanca, neodvisno od njegovega delodajalca ali države;
- (b) zavarovalnin na osnovi polic, sklenjenih izključno z namenom pridobiti bonus, četudi te police izhajajo iz kolektivnih pogodb.

4.87 Da bi se individualna polica obravnavala kot del sheme socialnega zavarovanja, možnosti ali okoliščine, proti katerim so udeleženci zavarovani, ustrezajo tveganjem ali potrebam, naštetim v odstavku 4.84., hkrati pa je izpolnjen vsaj eden od naslednjih pogojev:

- (a) udeležba v shemi je obvezna po zakonu ali po pogojih za zaposlitev zaposlenega ali skupine zaposlenih;
- (b) shema je kolektivna in deluje v korist določene skupine delavcev, bodisi zaposlenih, samozaposlenih ali nezaposlenih, pri čemer je udeležba omejena na člane navedene skupine;
- (c) delodajalec plača prispevke (dejanske ali pripisane) shemi v korist zaposlenega, ne glede na to, ali prispevke plača tudi zaposleni.

4.88 *Opredelitev*: sheme socialnega zavarovanja so sheme, v katerih delodajalci ali država udeležencem naloži ali jih spodbudi, da sklenejo zavarovanje proti določenim možnostim ali okoliščinam, ki lahko neugodno vplivajo na njihovo blaginjo ali blaginjo njihovih nepreskrbljenih družinskih članov. V teh shemah prispevke socialnega zavarovanja plačujejo zaposleni, drugi ali delodajalci v imenu zaposlenih, da bi zagotovili upravičenost do prejemkov socialnega zavarovanja, v tekočem ali naslednjih obdobjih, za zaposlene ali druge vplačnike, njihove nepreskrbljene ali preživele družinske člane.

Scheme socialnega zavarovanja so organizirane za skupine delavcev ali so po zakonu na voljo vsem delavcem ali določenim kategorijam delavcev, vključno z nezaposlenimi osebami in zaposlenimi. Obsegajo lahko vse od zasebnih shem, vzpostavljenih za izbrane skupine delavcev, ki jih zaposluje isti delodajalec, do shem socialne varnosti, ki zajemajo celotno delovno silo posamezne države. Udeležba v takšnih shemah je lahko za zadevne delavce prostovoljna, vendar je bolj običajna obvezna udeležba. Udeležba v shemah, ki so jih organizirali posamezni delodajalci, se lahko zahteva po pogojih za zaposlitev, kolektivno dogovorjenih med delodajalci in njihovimi zaposlenimi.

4.89 Razlikovati je mogoče dve vrsti shem socialnega zavarovanja:

(a) prvo sestavljajo sheme socialne varnosti, ki zajemajo celotno skupnost ali velike dele skupnosti in jih uvedejo, nadzirajo in financirajo državne enote. Pokojnine, ki se plačujejo v okviru teh shem, so lahko ali tudi ne povezane z višino plače upravičenca ali z njegovimi preteklimi zaposlitvami. Nepokojninski prejemki so redkeje povezani z višino plače;

(b) drugo vrsto sestavljajo druge sheme, povezane z zaposlitvijo. Te sheme so pri izplačevanju pokojnin in morebitnih drugih pravic, ki so del pogojev za zaposlitev, izpeljane iz razmerja med delodajalcem in zaposlenim; odgovornost za plačevanje prejemkov v okviru določb o socialni varnosti se ne prenese na državo.

4.90 Sheme socialnega zavarovanja, ki jih državne enote organizirajo za svoje zaposlene (v nasprotju z delovno aktivnim prebivalstvom na splošno) so razvrščene kot druge sheme, povezane z zaposlitvijo, in ne kot sheme socialne varnosti.

Neto socialni prispevki (D.61)

4.91 *Opredelitev:* neto socialni prispevki so dejanski ali pripisani prispevki gospodinjstev v sheme socialnega zavarovanja za zagotovitev plačil socialnih prejemkov. Neto socialne prispevke sestavljajo (D.61):

dejanski socialni prispevki delodajalcev (D.611)

plus pripisani socialni prispevki delodajalcev (D.612)

plus dejanski socialni prispevki gospodinjstev (D.613)

plus dodatni socialni prispevki gospodinjstev (D.614)

minus zaračunane storitve shem socialnega zavarovanja (D.61SC).

Zaračunane storitve shem socialnega zavarovanja so zaračunane storitve enot, ki upravljajo sheme. Tu so navedene kot del izračuna neto socialnih prispevkov (D.61); niso prerazdelitvene transakcije, temveč del izdatkov za proizvodnjo in potrošnjo.

Dejanski socialni prispevki delodajalcev (D.611)

4.92 Dejanski socialni prispevki delodajalcev (D.611) ustrezajo toku D.121.

Dejanske socialne prispevke delodajalcev delodajalci plačujejo v sheme socialne varnosti in druge z zaposlitvijo povezane sheme socialnega zavarovanja za zagotovitev socialnih prejemkov za svoje zaposlene.

Ker se dejanski socialni prispevki delodajalcev plačujejo v korist delodajalčevih zaposlenih, je njihova vrednost zajeta kot eden izmed elementov sredstev za zaposlene skupaj s plačami v denarju in naravi. Socialni prispevki se nato zajamejo kot prispevki, ki so jih zaposleni plačali kot tekoče transferje v sheme socialne varnosti in druge z zaposlitvijo povezane sheme socialnega zavarovanja.

Ta postavka je razdeljena na dve kategoriji:

(a) dejanski pokojninski prispevki delodajalcev (D.611) ustrezajo toku D.1211;

(b) dejanski nepokojninski prispevki delodajalcev (D.6112) ustrezajo toku D.1212.

4.93 Plačila dejanskih socialnih prispevkov so lahko obvezna po zakonu ali predpisu, lahko pa se plačujejo na osnovi kolektivnih pogodb v posamezni dejavnosti ali pogodb med delodajalcem in zaposlenimi v posameznem podjetju ali ker so določena v pogodbi o zaposlitvi. V nekaterih primerih so prispevki lahko prostovoljni.

Taki prostovoljni prispevki zajemajo:

- (a) socialne prispevke, ki jih osebe, ki k temu niso pravno zavezane, prispevajo v sklad socialne varnosti;
  - (b) socialne prispevke, ki so plačani zavarovalnicam (ali pokojninskim skladom, uvrščenim v isti sektor) kot del dodatnih zavarovalnih shem, ki jih organizirajo podjetja v korist svojih zaposlenih in se jim ti zaposleni pridružijo prostovoljno;
  - (c) prispevke organizacijam vzajemne pomoči, v katerih je članstvo odprto zaposlenim ali samozaposlenim delavcem.
- 4.94 Čas zajemanja: dejanski socialni prispevki delodajalcev (D.611) so zajeti v času, v katerem je opravljeno delo, na podlagi katerega nastane obveznost plačila prispevkov.
- 4.95 V računih prikazani prihodki države od socialnih prispevkov izhajajo iz dveh virov: iz zneskov, evidentiranih z odmerami in napovedmi, ali iz gotovinskih prejemkov.

- (a) Če se uporabljajo odmere in napovedi, se zneski prilagodijo s koeficientom, odražajočim odmerjene in prijavljene zneske, ki niso nikoli pobrani. Kot alternativna obravnava se lahko zajame kapitalski transfer ustreznim sektorjem, ki je enak tej prilagoditvi. Koeficienti se ocenijo na osnovi prejšnjih izkušenj in tekočih pričakovanih glede odmerjenih in prijavljenih, vendar nikoli pobranih zneskov. Koeficienti se določijo za vsako vrsto socialnih prispevkov posebej.
- (b) Če se uporabljajo gotovinski prejemki, se časovno prilagodijo, tako da se gotovina pripiše času, ko je potekala dejavnost, ki je ustvarila obveznost socialnega prispevka (ali času, ko je nastala obveznost). Ta prilagoditev lahko temelji na povprečnem časovnem razmiku med dejavnostjo (ali časom, ko je nastala obveznost) in gotovinskim prejemkom.

Kadar prihodke sektorja države od socialnih prispevkov zadrži delodajalec pri viru, se vključijo v plače, ne glede na to, ali jih je delodajalec posredoval državi ali ne. Sektor gospodinjstev se potem prikaže, kot da plačuje celoten znesek sektorju države. Dejansko neplačani zneski so nevtralizirani v postavki D.995 kot kapitalski transfer države sektorjem delodajalcev.

4.96 Dejanski socialni prispevki delodajalcev so zajeti kot:

- (a) porabe v računu sekundarne razdelitve dohodka gospodinjstev;
- (b) porabe v zunanjem računu primarnih dohodkov in tekočih transferjev (v primeru nerezidenčnih gospodinjstev);
- (c) viri v računu sekundarne razdelitve dohodka rezidenčnih zavarovateljev ali delodajalcev;
- (d) viri v zunanjem računu primarnih dohodkov in tekočih transferjev (v primeru nerezidenčnih zavarovateljev ali delodajalcev).

Pripisani socialni prispevki delodajalcev (D.612)

4.97 *Opredelevitev:* pripisani socialni prispevki delodajalcev (D.612) so protipostavka socialnim prejemkom (zmanjšanim za morebitne socialne prispevke zaposlenih), ki jih delodajalci plačujejo svojim zaposlenim, bivšim zaposlenim in drugim upravičencem neposredno (tj. niso vezani na dejanske prispevke delodajalcev).

Ustrezajo toku D.122, kakor je opisano pod sredstvi za zaposlene. Njihova vrednost mora biti določena na podlagi aktuarskih cenitev ali razumnega odstotka plač, izplačanih trenutnim zaposlenim, ali pa mora biti enakovredna nefinanciranim nepokojninskim prejemkom, ki so obveznost podjetja v istem obračunskem obdobju.

Pripisani socialni prispevki delodajalcev (D.612) so razdeljeni na dve kategoriji:

- (a) pripisani pokojninski prispevki delodajalcev (D.6121). Ustrezajo toku D.1221;

(b) pripisani nepokojninski prispevki delodajalcev (D.6122). Ustrezajo toku D.1222.

4.98 Čas zajemanja: pripisani socialni prispevki delodajalcev, ki so protipostavka obveznim neposrednim socialnim prejemkom, se zajamejo v obdobju, v katerem je delo opravljeno. Pripisani socialni prispevki delodajalcev, ki so protipostavka prostovoljnim neposrednim socialnim prejemkom, so prikazani v času prejetja prejemkov.

4.99 Pripisani socialni prispevki delodajalcev so prikazani kot:

(a) porabe v računu sekundarne razdelitve dohodka gospodinjestev ter v zunanjem računu primarnih dohodkov in tekočih transferjev;

(b) viri v računu sekundarne razdelitve dohodka sektorjev, v katere se uvrščajo delodajalci ali rezidenčni zavarovalci, ter v zunanjem računu primarnih dohodkov in tekočih transferjev.

Dejanski socialni prispevki gospodinjestev (D.613)

4.100 *Opredelevitev*: dejanski socialni prispevki gospodinjestev so socialni prispevki, ki jih zaposleni, samozaposleni ali nezaposleni v svojem imenu plačujejo v sheme socialnega zavarovanja

Dejanski socialni prispevki gospodinjestev (D.613) so razdeljeni na dve kategoriji:

(a) dejanski pokojninski prispevki gospodinjestev (D.6131);

(b) dejanski nepokojninski prispevki gospodinjestev (D.6132).

Čas zajemanja: dejanski socialni prispevki gospodinjestev so zajeti po obračunskem načelu. Za tiste, ki delajo, je to v času, v katerem je opravljeno delo, zaradi katerega nastane obveznost plačila prispevkov. Za nezaposlene osebe je to v času, ko je treba plačati prispevke.

V sistemu računov so dejanski socialni prispevki gospodinjestev zajeti:

(a) med porabami v računu sekundarne razdelitve dohodka gospodinjestev ter v zunanjem računu primarnih dohodkov in tekočih transferjev;

(b) med viri v računu sekundarne razdelitve dohodka sektorjev, v katere spadajo delodajalci, ter v zunanjem računu primarnih dohodkov in tekočih transferjev.

Dodatni socialni prispevki gospodinjestev (D.614)

4.101 *Opredelevitev*: dodatni socialni prispevki gospodinjestev so sestavljeni iz dohodka od lastnine, zasluženega v obračunskem obdobju na stanje pokojninskih in nepokojninskih pravic.

Ta postavka je razdeljena na dve kategoriji:

(a) dodatni pokojninski prispevki gospodinjestev (D.6141);

(b) dodatni nepokojninski prispevki gospodinjestev (D.6142). Postavka D.6142 ustreza dodatnim prispevkom gospodinjestev v zvezi s socialnimi tveganji in potrebami, razen pokojnin, kot so bolezen, materinstvo, poškodba pri delu, nezmožnost za delo, presežek delovne sile itd.

Dodatni socialni prispevki gospodinjestev so vključeni v dohodek od lastnine, ki ga upravljavci pokojninskih skladov plačujejo gospodinjstvom v računu alokacije primarnega dohodka (investicijski dohodek, ki se plačuje od pokojninskih pravic D.442).

Ker v praksi upravljavci pokojninskih skladov zadržijo ta dohodek, se v računu sekundarne razdelitve dohodka obravnava kot vračilo gospodinjestev pokojninskim skladom v obliki dodatnih socialnih prispevkov gospodinjestev.

Čas zajemanja: dodatni socialni prispevki gospodinjestev se zajamejo, ko so obračunani.

Socialni prejemki razen socialnih transferjev v naravi (D.62)

4.102 Postavko D.62 sestavljajo tri podpostavke:

- prejemki socialne varnosti v denarju (D.621),
- drugi prejemki socialnega zavarovanja (D.622),
- prejemki socialnega varstva v denarju (D.623).

Prejemki socialne varnosti v denarju (D.621)

4.103 *Opredelitev*: prejemki socialne varnosti v denarju so prejemki socialnega zavarovanja, ki jih skladi socialne varnosti v denarju plačujejo gospodinjstvom. Povračila so izvzeta in se obravnavajo kot socialni transferji v naravi (D.632).

Taki prejemki se zagotavljajo v okviru shem socialne varnosti.

Lahko se delijo na:

- pokojninske prejemke socialne varnosti v denarju (D.6211),
- nepokojninske prejemke socialne varnosti v denarju (D.6212).

Drugi prejemki socialnega zavarovanja (D.622)

4.104 *Opredelitev*: drugi prejemki socialnega zavarovanja ustrezajo prejemkom, ki jih delodajalci plačujejo v zvezi s shemami socialnega zavarovanja, povezanimi z zaposlitvijo. Drugi z zaposlitvijo povezani prejemki socialnega zavarovanja so socialni prejemki (v denarju ali v naravi), ki jih plačujejo sheme socialnega zavarovanja (razen socialne varnosti) vplačnikom prispevkov v sheme, njihovim nepreskrbljenim ali preživelim družinskim članom.

Običajno vključujejo:

- (a) neprekinjeno izplačevanje normalnih ali zmanjšanih plač v obdobjih odsotnosti z dela zaradi bolezni, nesreč, porodniškega dopusta itd.;
- (b) izplačila družinskih dodatkov, dodatkov za izobraževanje ali drugih dodatkov, ki zadevajo nepreskrbljene družinske člane;
- (c) izplačila starostnih ali družinskih pokojnin bivšim zaposlenim ali njihovim družinskim članom ter izplačila odpravnin zaposlenim ali njihovim preživelim družinskim članom v primeru presežka delovne sile, nezmožnosti za delo, smrtnih nezgod itd. (če je to določeno v kolektivnih pogodbah);
- (d) splošne zdravstvene storitve, ki niso povezane z delom zaposlenega;
- (e) okrevališča in domove za ostarele.

Drugi prejemki socialnega zavarovanja (D.622) se lahko delijo na:

- druge pokojninske prejemke socialnega zavarovanja (D.6221),
- druge nepokojninske prejemke socialnega zavarovanja (D.6222).

Prejemki socialnega varstva v denarju (D.623)

4.105 *Opredelitev*: prejemki socialnega varstva v denarju so tekoči transferji, ki jih državne enote ali NPISG plačujejo gospodinjstvom za zadovoljitev enakih potreb, kot jih zadovoljujejo prejemki socialnega zavarovanja, vendar se ne plačujejo v okviru sheme socialnega zavarovanja, ki navadno zahteva udeležbo s socialnimi prispevki.

Zato izključujejo vse prejemke, plačane iz skladov socialne varnosti. Prejemki socialnega varstva se lahko plačujejo v naslednjih okoliščinah:

- (a) nobena shema socialnega zavarovanja ne pokriva zadevnih okoliščin;
- (b) čeprav obstajajo sheme socialnega zavarovanja, zadevna gospodinjstva niso udeležena in niso upravičena do prejemkov socialnega zavarovanja;

- (c) prejemki socialnega zavarovanja veljajo za neustrezne za zadovoljitev zadevnih potreb, pri čemer se prejemki socialnega varstva plačujejo dodatno;
- (d) so element splošne socialne politike.

Takšni prejemki ne zajemajo tekočih transferjev, ki so plačani kot posledica dogodkov ali okoliščin, ki navadno niso pokriti s shemami socialnega zavarovanja (tj. transferjev zaradi naravnih nesreč, ki so zajeti med drugimi tekočimi transferji ali drugimi kapitalskimi transferji).

4.106 Čas zajemanja socialnih prejemkov razen socialnih transferjev v naravi (D.62):

- (a) socialni prejemki v denarju so zajeti, ko nastanejo terjatve;
- (b) socialni prejemki v naravi so zajeti v času izvajanja storitev ali v trenutku spremembe lastništva blaga, ki ga netržni proizvajalci zagotavljajo gospodinjstvom neposredno.

4.107 Socialni prejemki razen socialnih transferjev v naravi (D.62) so prikazani kot:

- (a) porabe v računu sekundarne razdelitve dohodka sektorjev, ki podeljujejo prejemke;
- (b) porabe v zunanjem računu primarnih dohodkov in tekočih transferjev (v primeru prejemkov, ki jih podeli tujina);
- (c) viri v računu sekundarne razdelitve dohodka gospodinjstev;
- (d) viri v zunanjem računu primarnih dohodkov in tekočih transferjev (v primeru prejemkov, podeljenih nerezidenčnim gospodinjstvom).

Socialni transferji v naravi (D.63)

4.108 *Opredelev:* socialni transferji v naravi (D.63) obsegajo individualno blago in storitve, ki jih državne enote in NPISG brezplačno ali po ekonomsko nepomembnih cenah zagotavljajo posameznim gospodinjstvom, ne glede na to, ali jih državne enote ali NPISG kupijo na trgu ali pa proizvedejo kot netržno proizvodnjo. Financirani so iz davkov, drugih dohodkov države ali prispevkov socialne varnosti ali v primeru NPISG iz donacij in dohodka od lastnine.

Storitve za gospodinjstva, opravljene brezplačno ali po cenah, ki ekonomsko niso pomembne, so opisane kot individualne storitve, da se razlikujejo od kolektivnih storitev, opravljenih za družbo kot celoto ali večje dele družbe, kot sta obramba in cestna razsvetljava. Individualne storitve obsegajo v glavnem izobraževalne in zdravstvene storitve, čeprav se pogosto zagotavljajo tudi druge vrste storitev, npr. stanovanjske, kulturne in rekreacijske.

4.109 Socialni transferji v naravi (D.63) se deli na:

Socialne transferje v naravi – netržna proizvodnja države in NPISG (D.631)

Opredelev: socialni transferji v naravi – netržna proizvodnja države in NPISG (D.631) so posamezno blago in storitve, ki jih netržni proizvajalci zagotavljajo neposredno za upravičence. Vsa plačila samih gospodinjstev je treba odšteti.

Socialni transferji v naravi – tržna proizvodnja, ki so jo kupili država in NPISG (D.632)

Opredelev: socialni transferji v naravi – tržna proizvodnja, ki so jo kupili država in NPISG (D.632), so posamezno blago in storitve:

- (a) v obliki povračil skladov socialne varnosti gospodinjstvom za priznane izdatke za določeno blago ali storitve ali
- (b) upravičencem zagotovljeni neposredno s strani tržnih proizvajalcev, od katerih država kupuje ustrezne blago in storitve.

Vsa plačila samih gospodinjstev je treba odšteti.

Ko gospodinjstvo kupi blago ali storitev, za katero mu sklad socialne varnosti kasneje sredstva povrne v celoti ali deloma, velja, da gospodinjstvo deluje v imenu sklada socialne varnosti. Gospodinjstvo skladu socialne varnosti dejansko odobri kratkoročni kredit, ki se odplača takoj, ko gospodinjstvo dobi povračilo.

Znesek povrnjenih izdatkov je zajet, kot da neposredno bremeni sklad socialne varnosti v trenutku, ko gospodinjstvo opravi nakup, medtem ko je edini izdatek gospodinjstva, ki je prikazan, morebitna razlika med plačano kupčevo ceno in povrnjenim zneskom. Tako se znesek povrnjenega izdatka ne obravnava kot tekoči transfer v denarju iz skladov socialne varnosti gospodinjstvom.

- 4.110 Primeri socialnih transferjev v naravi (D.63) so zdravniška in zobozdravstvena oskrba, kirurški posegi, nastanitev v bolnišnici, očala in kontaktne leče, medicinske naprave ali oprema ter podobno blago in storitve v okviru socialnih tveganj ali socialnih potreb.

Drugi primeri, ki niso zajeti s shemo socialnega zavarovanja, so socialna stanovanja, dodatki za stanovanje, otroške jasli, strokovno izobraževanje, znižanje cen prevoza (ob pogoju, da obstaja socialni namen) ter podobno blago in storitve v okviru socialnih tveganj ali potreb. Zunaj okvira socialnih tveganj ali potreb, kadar država posameznim gospodinjstvom brezplačno ali po cenah, ki ekonomsko niso pomembne, daje na voljo blago in storitve, na primer rekreacijske, kulturne ali športne storitve, se te obravnavajo kot socialni transferji v naravi – netržna proizvodnja države in NPISG (D.631).

- 4.111 Čas zajemanja: socialni transferji v naravi (D.63) so zajeti v času izvajanja storitev ali v trenutku spremembe lastništva blaga, ki ga proizvajalci zagotavljajo gospodinjstvom neposredno.

Socialni transferji v naravi (D.63) so zajeti:

- (a) med porabami v računu prerazdelitve dohodka v naravi sektorjev, ki podeljujejo prejemke;
- (b) med viri v računu prerazdelitve dohodka v naravi gospodinjstev.

Potrošnja prenesenega blaga in storitev je zajeta v računu porabe prilagojenega razpoložljivega dohodka.

Socialni transferji v naravi s tujino ne obstajajo (prikazani so v D.62 Socialni prejemki razen socialnih transferjev v naravi).

DRUGI TEKOČI TRANSFERJI (D.7)

Neto premije neživljenjskega zavarovanja (D.71)

- 4.112 *Opredelelitev:* neto premije neživljenjskega zavarovanja (D.71) so premije, plačane v zvezi z zavarovalnimi policami, ki jih sklenejo institucionalne enote. Police, ki so jih sklenila individualna gospodinjstva, so tiste, sklenjene na njihovo lastno pobudo in v njihovo korist, neodvisno od njihovih delodajalcev ali države in zunaj kakršne koli sheme socialnega zavarovanja. Neto premije neživljenjskega zavarovanja zajemajo dejanske premije, ki jih plačajo zavarovanci za zagotovitev zavarovalnega kritja v obračunskem obdobju (premije za obdobje), in premijske dodatke, plačljive iz dohodka od lastnine, pripisanega zavarovancem, po odbitku zaračunanih storitev zavarovalnic, ki organizirajo zavarovanje.

Zneski neto premij neživljenjskega zavarovanja so na voljo za zagotavljanje kritja proti različnim dogodkom ali nezgodam, katerih posledica je škoda na blagu ali lastnini ali poškodbe ljudi, do katerih pride zaradi naravnih ali človeških dejavnikov, na primer požarov, poplav, nesreč, trčenj, tatvine, nasilja, nezgod, bolezni itd., ali proti finančnim izgubam, ki so posledica dogodkov, kot so bolezen, brezposelnost, nesreče itd.

Neto premije neživljenjskega zavarovanja so razdeljene na dve kategoriji:

- (a) neto premije neposrednega neživljenjskega zavarovanja (D.711);
- (b) neto premije neživljenjskega pozavarovanja (D.712).

- 4.113 Čas zajemanja: neto premije neživljenjskega zavarovanja se zajamejo v obdobju, v katerem so zaslužene.

Zavarovalne premije, zmanjšane za zaračunane storitve, so tisti deli v tekočem ali preteklih obdobjih plačanih celotnih premij, ki zagotavljajo kritje tveganj v tekočem obdobju.

Premije, zaslužene v tekočem obdobju, je treba razločevati od premij, ki v tekočem obdobju zapadejo v plačilo; te bodo verjetno krile tveganja v tekočem in v prihodnjih obdobjih.

Neto premije neživljenjskega zavarovanja so zajete kot:

- (a) porabe v računu sekundarne razdelitve dohodka rezidenčnih zavarovancev;
- (b) porabe v zunanjem računu primarnih dohodkov in tekočih transferjev (v primeru nerezidenčnih zavarovancev);
- (c) viri v računu sekundarne razdelitve dohodka rezidenčnih zavarovalnic;
- (d) viri v zunanjem računu primarnih dohodkov in tekočih transferjev (v primeru nerezidenčnih zavarovalnic).

Odškodnine iz neživljenjskega zavarovanja (D.72)

4.114 *Opredelitev*: odškodnine iz neživljenjskega zavarovanja (D.72) so zapadle odškodnine na osnovi pogodb o neživljenjskem zavarovanju; so zneski, ki jih zavarovalnice morajo plačati za poravnavo poškodb ali škode, ki jo utrpijo osebe ali blago (vključno z investicijskim blagom).

Ta postavka je razdeljena na dve kategoriji:

- (a) odškodnine iz neposrednega neživljenjskega zavarovanja (D.721);
- (b) odškodnine iz neživljenjskega pozavarovanja (D.722).

4.115 Odškodnine iz neživljenjskega zavarovanja ne zajemajo plačil, ki so socialni prejemki.

Poravnava odškodnin iz neživljenjskega zavarovanja se obravnava kot transfer oškodovancu. Taka plačila se obravnavajo kot tekoči transferji, četudi gre za velike vsote kot posledico nezgodnega uničenja osnovnega sredstva ali hude poškodbe posameznika.

Izjemno visoke odškodnine, npr. po katastrofi, se lahko obravnavajo kot kapitalski transferji in ne kot tekoči transferji (glej točko k) odstavka 4.165).

Zneski, ki jih upravičenci prejmejo, navadno niso namenjeni posebej opredeljenemu namenu, poškodovanega ali uničenega blaga ali sredstev pa ni nujno treba popravljati ali nadomeščati.

Odškodnine so posledica škode ali poškodb, ki jih zavarovanci povzročijo na lastnini tretjih oseb ali tretjim osebam. V takih primerih se odškodnine prikažejo, kot da jih zavarovalnice oškodovancem poravnajo neposredno, ne pa posredno prek zavarovancev.

4.116 Neto premije in odškodnine pozavarovanja se izračunajo na popolnoma enak način kot premije in odškodnine neživljenjskega zavarovanja. Ker so posli s pozavarovanji osredotočeni na le nekaj držav, je večina polic pozavarovanja sklenjenih pri nerezidenčnih enotah.

Nekatere enote, zlasti enote države, lahko zagotovijo jamstvo za dolžnika, ki ne izpolnjuje obveznosti, pod pogoji, ki ustrezajo pogojem za neživljenjsko zavarovanje. To se zgodi, če je izdanih veliko jamstev enake vrste in je mogoče realno oceniti splošno raven neizpolnjevanja obveznosti. V takih primerih se plačane provizije (in z njimi zaslužen dohodek od lastnine) obravnavajo enako kot premije neživljenjskega zavarovanja, terjatve v okviru standardiziranih jamstev za posojila pa enako kot odškodnine iz neživljenjskega zavarovanja.

4.117 Čas zajemanja: odškodnine iz neživljenjskega zavarovanja se zajamejo v trenutku, v katerem se zgodi nezgoda ali drug dogodek, za katerega je sklenjeno zavarovanje.

Zajete so kot:

- (a) porabe v računu sekundarne razdelitve dohodka rezidenčnih zavarovalnic;
- (b) porabe v zunanjem računu primarnih dohodkov in tekočih transferjev (v primeru nerezidenčnih zavarovalnic);

- (c) viri v računu sekundarne razdelitve dohodka sektorjev upravičencev;
- (d) viri v zunanjem računu primarnih dohodkov in tekočih transferjev (v primeru nerezidenčnih upravičencev).

Tekoči transferji v okviru države (D.73)

4.118 *Opredelitev:* tekoči transferji v okviru države (D.73) so transferji med različnimi podsektorji sektorja država (centralna država, regionalna država, lokalna država in skladi socialne varnosti), razen davkov, subvencij, investicijskih podpor in drugih kapitalskih transferjev.

Tekoči transferji v okviru države (D.73) ne zajemajo transakcij v imenu druge enote; ti se v računih prikažejo le enkrat, med viri enote upravičenke, v imenu katere se izvede transakcija (glej odstavek 1.78). Do takih transakcij prihaja zlasti, kadar državna agencija (npr. oddelek centralne države) pobira davke, ki se avtomatično v celoti ali deloma prenesejo na drugo državno agencijo (npr. na lokalni organ). V takih primerih se davčni prihodki, ki so namenjeni drugi državni agenciji, prikažejo, kakor da jih je neposredno pobrala ta agencija, in ne kot tekoči transfer v okviru države. Ta rešitev se uporablja zlasti v primeru davkov, namenjenih drugi državni agenciji, ki imajo obliko dodatnih davčnih stopenj na davke, ki jih predpisuje centralna država. Zamude v prenosih davkov od ene do druge državne enote so prikazane v postavki „druge terjatve in obveznosti“ v finančnem računu.

Transferji davčnih prihodkov, ki so del enkratnega transferja od centralne države k drugi državni agenciji so prikazani kot tekoči transferji v okviru države. Taki transferji ne ustrezajo nobeni posebni kategoriji davkov in se ne izvajajo avtomatično, pač pa v glavnem prek določenih skladov (deželni skladi in skladi lokalnih organov) v skladu z merili dodeljevanja, ki jih opredeli centralna država.

- 4.119 Čas zajemanja: tekoči transferji v okviru države se zajamejo v trenutku, v katerem veljavni predpisi določajo njihovo izvedbo.
- 4.120 Tekoči transferji v okviru države so prikazani kot porabe in viri računov sekundarne razdelitve dohodka podsektorjev sektorja države. Tekoči transferji v okviru države so znotrajsektorski tokovi v sektorju države in se ne pojavljajo v konsolidiranem računu za sektor kot celoto.

Tekoče mednarodno sodelovanje (D.74)

4.121 *Opredelitev:* tekoče mednarodno sodelovanje (D.74) zajema vse transferje v denarju in naravi med državnim sektorjem in državnimi sektorji ali mednarodnimi organizacijami v tujini, razen investicijskih podpor in drugih kapitalskih transferjev.

4.122 Postavka D.74 zajema:

- (a) prispevke države mednarodnim organizacijam (razen davkov, ki jih države članice plačujejo nadnacionalnim organizacijam);
- (b) tekoče transferje, ki jih država prejme od institucij ali organizacij, navedenih pod točko (a). Tekoči transferji institucij Evropske unije neposredno rezidenčnim tržnim proizvajalcem so prikazani kot subvencije, ki jih plača tujina;
- (c) tekoče transferje med državami, bodisi v denarju (npr. plačila za financiranje proračunskih primanjkljajev tujih držav ali čezmorskih ozemelj) bodisi v naravi (npr. protipostavke podarjene hrane, vojaške opreme, nujne pomoči po naravnih nesrečah v obliki hrane, oblačil, zdravil itd);
- (d) plače, ki jih svetovalcem in strokovnjakom za tehnično pomoč, ki so na voljo državam v razvoju, izplača država, institucija Evropske unije ali mednarodna organizacija.

Tekoče mednarodno sodelovanje zajema tudi transferje med sektorjem država in mednarodnimi organizacijami v državi, kajti mednarodne organizacije niso rezidenčne institucionalne enote držav, v katerih se nahajajo.

4.123 Čas zajemanja: v primeru obveznih transferjev v trenutku, v katerem veljavni predpisi določajo izvedbo transferjev, ali v primeru prostovoljnih transferjev takrat, ko so transferji izvedeni.

4.124 Tekoče mednarodno sodelovanje je zajeto kot:

- (a) porabe in viri v računu sekundarne razdelitve dohodka sektorja država;
- (b) porabe in viri v zunanjem računu primarnih dohodkov in tekočih transferjev.

Raznovrstni tekoči transferji (D.75)

Tekoči transferji NPISG (D.751)

4.125 *Opredelitev*: tekoči transferji NPISG zajemajo vse prostovoljne prispevke (razen zapuščin), članarine in finančno pomoč, ki jih NPISG prejmejo od gospodinjestev (tudi od nerezidenčnih) in v manjšem obsegu od drugih enot.

4.126 Tekoči transferji NPISG vključujejo naslednje:

- (a) redne članarine, ki jih gospodinjstva plačujejo sindikatom ter političnim, športnim, kulturnim, verskim in podobnim organizacijam, razvrščenim v sektor NPISG;
- (b) prostovoljne prispevke (razen zapuščin) gospodinjestev, korporativnih podjetij in tujine NPISG, skupaj s transferji v naravi v obliki podarjene hrane, oblačil, odev, zdravil itd. dobrodelnim ustanovam, ki jih razdelijo rezidenčnim ali nerezidenčnim gospodinjstvom. Taka obravnava se uporablja za potrošno blago, saj se transferji velikih daril (vrednostni predmeti se obravnavajo kot nefinančna sredstva) zajamejo v drugih kapitalških transferjih (D.99) (glej točko (e) odstavka 4.165).

Darila neželenih ali rabljenih izdelkov gospodinjestev niso prikazana kot transferji;

- (c) pomoči in podpore sektorja država, razen transferjev za posebne namene financiranja kapitalških izdatkov, ki so prikazani med investicijskimi podporami.

Plačila članskih obveznosti ali članarin tržnim nepridobitnim institucijam, ki opravljajo storitev za podjetja (gospodarske zbornice, trgovska združenja), niso vključena v tekoče transferje NPISG; ta plačila se obravnavajo kot plačila za opravljene storitve.

4.127 Čas zajemanja: tekoči transferji nepridobitnim institucijam, ki opravljajo storitve za gospodinjstva, so zajeti, ko so izvedeni.

4.128 Tekoči transferji NPISG so zajeti kot:

- (a) porabe v računu sekundarne razdelitve dohodka sektorjev darovalcev;
- (b) porabe v zunanjem računu primarnih dohodkov in tekočih transferjev;
- (c) viri v računu sekundarne razdelitve dohodka sektorja NPISG.

Tekoči transferji med gospodinjstvi (D.752)

4.129 *Opredelitev*: tekoči transferji med gospodinjstvi (D.752) so vsi tekoči transferji v denarju ali naravi, ki jih rezidenčna gospodinjstva dajejo drugim rezidenčnim ali nerezidenčnim gospodinjstvom ali jih od njih prejmejo. Zajemajo zlasti nakazila izseljencev in delavcev, ki so v tujini stalno naseljeni (ali ki delajo v tujini dlje kakor eno leto), članom njihovih družin, ki živijo v matičnih državah, in nakazila staršev otrokom, ki se nahajajo v drugih krajih.

4.130 Čas zajemanja tekočih transferjev med gospodinjstvi: zajamejo se v trenutku izvedbe.

4.131 Tekoči transferji med gospodinjstvi so zajeti kot:

- (a) porabe in viri v računu sekundarne razdelitve dohodka gospodinjestev;
- (b) porabe in viri v zunanjem računu primarnih dohodkov in tekočih transferjev.

Drugi raznovrstni tekoči transferji (D.759)

Kazni in penali

4.132 *Opredelitev*: kazni in penali, ki jih institucionalnim enotam naložijo sodišča ali nepravni sodni organi, se obravnavajo kot ostali razni tekoči transferji (D.759).

4.133 Naslednji transferji niso vključeni v druge raznovrstne tekoče transferje (D.759):

- (a) kazni in penali, ki jih naložijo davčni organi zaradi utaje ali prepoznega plačila davkov in ki jih ni mogoče razmejiti od samih davkov; ti ostanejo razvrščeni kot davki;
- (b) plačila pristojbin za pridobitev dovoljenj; taka plačila so bodisi davki bodisi plačila za storitve, ki jih opravijo državne enote.

4.134 Čas zajemanja: kazni in penali so zajeti v trenutku nastanka obveznosti.

Loterije in igre na srečo

4.135 *Opredelitev*: zneski, plačani za loterijske srečke in pri stavah, imajo dve sestavini: plačilo zaračunane storitve enoti, ki organizira loterijo ali igro na srečo, ter preostali tekoči transfer, ki se izplača dobitnikom.

Zaračunana storitev je lahko precejšnja in mora pokriti davek na proizvodnjo storitev iger na srečo. V sistemu za transferje velja, da potekajo neposredno med udeleženci loterij ali iger na srečo, tj. med gospodinjstvi. Kadar je v loteriji ali igri na srečo udeleženo nerezidenčno gospodinjstvo, lahko nastanejo med sektorjem gospodinjstev in tujino pomembni neto transferji.

Čas zajemanja: preostali tekoči transferji se zajamejo v trenutku izvedbe.

Plačila nadomestil

4.136 *Opredelitev*: plačila nadomestil zajemajo tekoče transferje, ki jih institucionalne enote plačajo drugim institucionalnim entam kot nadomestila za poškodbe ljudi ali škode na lastnini, razen plačil odškodnin iz neživljenjskega zavarovanja. Plačila nadomestil so bodisi prisilna plačila, ki jih naloži sodišče, bodisi prostovoljna plačila, dogovorjena zunaj sodišč. Ta postavka zajema prostovoljna plačila državnih entot ali NPISG za nadomestitve poškodb ali škod, ki jih povzročijo naravne nesreče, razen tistih, ki se razvrščajo med kapitalske transferje.

4.137 Čas zajemanja: plačila nadomestil se zajamejo v trenutku izvedbe (prostovoljna plačila) ali v trenutku, ko zapadejo v plačilo (prisilna plačila).

4.138 Druge oblike ostalih raznovrstnih tekočih transferjev:

- (a) tekoči transferji NPISG državi, ki niso davki;
- (b) plačila države javnim podjetjem, razvrščenim kot nefinančne družbe in nepravne družbe, katerih namen je pokritje nenormalno visokih izplačil pokojnin;
- (c) potovalne štipendije in nagrade, ki jih država ali NPISG plačajo rezidenčnim ali nerezidenčnim gospodinjstvom;
- (d) premijska plačila na varčevanje, ki jih država občasno podeljuje gospodinjstvom, s čimer jih nagradi za varčevanje v določenem obdobju;
- (e) povračila gospodinjstev za izdatke, ki so jih v njihovem imenu imele organizacije socialnega skrbstva;
- (f) tekoči transferji NPISG tujini;
- (g) sponzorska plačila družb, če teh plačil ni možno obravnavati kot nakupe oglaševalskih ali drugih storitev (npr. transferji za dobrodelne namene ali štipendije);
- (h) tekoči transferji države gospodinjstvom kot potrošnikom, če niso prikazani kot socialni prejemki;
- (i) nasprotni transfer centralne banke denarnim finančnim institucijam (MFI) (S.122 in S.125) za pokritje vmesne potrošnje neneposredno alociranega dela proizvodnje centralne banke (glej poglavje 14: posredno merjene storitve finančnega posredništva – PMSFP).

4.139 Čas zajemanja: transferji, navedeni v 4.138, se zajamejo ob izvedbi, razen transferjev države in transferjev državi, ki se zajamejo tedaj, ko zapadejo v plačilo.

Ostali raznovrstni tekoči transferji se pojavljajo kot:

- (a) viri in porabe v računu sekundarne razdelitve dohodka vseh sektorjev;

(b) viri in porabe v zunanjem računu primarnih dohodkov in tekočih transferjev.

Lastna sredstva EU iz DDV in BND (D.76)

4.140 *Opredelitev*: tretji lastni vir EU iz DDV in četrti lastni viri EU (D.76) iz BND sta tekoča transferja, ki jih posamezne države članice plačujejo institucijam Evropske unije.

Tretji lastni vir EU iz DDV (D.761) in četrti lastni vir EU iz BND (D.762) sta prispevka k proračunu institucij Unije. Stopnja prispevka vsake države članice temelji na ravneh njihove osnove DDV in njihovega BND.

Postavka D.76 vključuje tudi raznovrstne nedavčne prispevke države institucijam Evropske unije (D.763).

Čas zajemanja: tretji lastni vir EU iz DDV in četrti lastni vir BND se zajmeta ob dospelosti plačila.

Tretji lastni vir iz DDV in četrti lastni viri iz BND se zajmeta kot:

(a) porabe v računu sekundarne razdelitve dohodka sektorja država;

(b) viri v zunanjem računu primarnih dohodkov in tekočih transferjev.

POPRAVEK ZA SPREMEMBO POKOJNINSKIH PRAVIC (D.8)

4.141 *Opredelitev*: popravek za spremembo pokojninskih pravic (D.8) je popravek, ki je potreben, da se sprememba pokojninskih pravic, do katerih imajo gospodinjstva nedvoumno terjatev, pojavi v varčevanju gospodinjstev. Sprememba pokojninskih pravic izhaja iz prispevkov in prejemkov, ki so zajeti v računu sekundarne razdelitve dohodka.

4.142 Ker se gospodinjstva v finančnih računih in bilancah stanja sistema obravnavajo kot lastniki pokojninskih pravic, je potrebna prilagoditvena postavka, da se zagotovi, da presežek pokojninskih prispevkov nad prejemki pokojnin ne vpliva na varčevanje gospodinjstev.

Za nevtralizacijo tega učinka se popravek, ki se izračuna kot:

celotna vrednost dejanskih in pripisanih socialnih prispevkov v zvezi s pokojninami, ki se plačujejo v pokojninske sheme, do katerih imajo gospodinjstva nedvoumno terjatev,

plus celotna vrednost dodatnih prispevkov, plačljivih iz dohodka od lastnine, pripisanega upravičencem pokojninskih shem,

minus vrednost s tem povezanih zaračunanih storitev,

minus celotna vrednost pokojnin, izplačanih kot prejemki socialnega zavarovanja iz pokojninskih shem,

doda k razpoložljivemu dohodku ali prilagojenemu razpoložljivemu dohodku gospodinjstev v računu porabe dohodka pred izračunom varčevanja.

Na ta način je varčevanje gospodinjstev takšno, kakršno bi bilo, če pokojninski prispevki in prejemki pokojnin v računu sekundarne razdelitve dohodka ne bi bili prikazani kot tekoči transferji. Ta prilagoditev je potrebna, da se varčevanje gospodinjstev uskladi s spremembo njihovih pokojninskih pravic, zajetih v finančnem računu sistema. Nasprotne prilagoditve so seveda potrebne v računih porabe dohodka enot, pristojnih za plačila pokojnin.

4.143 Čas zajemanja: popravek se zajame v skladu s časovnim okvirom tokov, ki ga sestavljajo.

4.144 Popravek spremembe pokojninskih pravic se zajame kot:

(a) porabe v računih porabe dohodka sektorjev, v katere so razvrščene enote, pristojne za plačila pokojnin;

(b) porabe v zunanjem računu primarnih dohodkov in tekočih transferjev (v primeru nerezidenčnih institucij);

- (c) viri v računu porabe dohodka sektorja gospodinjstev;
- (d) viri v zunanjem računu primarnih dohodkov in tekočih transferjev (v primeru nerezidenčnih gospodinjstev).

KAPITALSKI TRANSFERJI (D.9)

4.145 *Opredelitev*: kapitalski transferji zahtevajo, da vsaj ena stranka v transakciji pridobi ali odujui sredstvo ali sredstva. Ne glede na to, ali je transfer v denarju ali v naravi, ima za posledico enako spremembo finančnih ali nefinančnih sredstev v bilancah stanja ene ali obeh strank v transakciji.

4.146 Kapitalski transfer v naravi zajema prenos lastništva nad sredstvom (razen zalog in denarja) ali odpis dolga s strani upnika brez kakršne koli nasprotne postavke v zameno.

Kapitalski transfer v denarju zajema prenos denarja, ki ga ena stranka pridobi z odujivitvijo sredstva ali sredstev (razen zalog) ali pa se v zvezi z njim od druge stranke pričakuje ali zahteva, da ga porabi za pridobitev sredstva ali sredstev (razen zalog). Obveznost druge stranke (prejemnika), da denar porabi za pridobitev sredstva ali sredstev, je pogoj za izvedbo transferja.

Vrednost transferja nefinančnega sredstva se vrednoti po ocenjeni ceni, po kateri bi se sredstvo, bodisi novo bodisi rabljeno, lahko prodalo na trgu, s pribitkom kakršnih koli transportnih stroškov, stroškov montaže ali drugih stroškov prenosa lastništva, ki bremenijo dajalca, vendar brez morebitnih takšnih stroškov, ki bremenijo prejemnika. Transferji finančnih sredstev se vrednotijo na enak način kot druge pridobitve ali odsvojitve finančnih sredstev ali obveznosti.

4.147 Kapitalski transferji vključujejo davke na kapital (D.91), investicijske podpore (D.92) in druge kapitalne transferje (D.99).

Davki na kapital (D.91)

4.148 *Opredelitev*: davki na kapital (D.91) so davki, ki so v neenakomernih in zelo redkih časovnih presledkih odmerjeni na vrednosti sredstev ali neto vrednosti, ki so v lasti institucionalnih enot, ali na vrednosti sredstev, ki se zaradi zapuščin, daril med osebami ali drugih transferjev prenašajo med institucionalnimi enotami.

4.149 Davki na kapital (D.91) zajemajo:

- (a) davke na kapitalne transferje: davki na dediščino, davki na dedno posest in davki na darila med osebami, ki so odmerjeni na kapital upravičencev. Davki na prodajo sredstev niso vključeni;
- (b) dajatve na kapital: občasne in izredne dajatve na sredstva ali neto vrednost v lasti institucionalnih enot. Zajemajo dajatve na povečano vrednost posesti, tj. davke na povečano vrednost kmetijskega zemljišča, ki je posledica dovoljenja za pripravo zemljišča za poslovne ali stanovanjske namene.

Davki na kapitalne dobičke niso zajeti kot kapitalni davki, temveč kot tekoči davki na dohodek, premoženje itd.

4.150 V računih zajeti davki izhajajo iz dveh virov: iz zneskov, evidentiranih z odmerami in napovedmi, ali iz gotovinskih prejemkov.

- (a) Če se uporabljajo odmere in napovedi, se zneski prilagodijo s koeficientom, ki odraža odmerjene in prijavljene zneske, ki niso bili nikoli pobrani. Kot alternativna obravnava se prikaže kapitalski transfer ustreznim sektorjem, ki je enak tej prilagoditvi. Koeficienti se ocenijo na osnovi prejšnjih izkušenj in tekočih pričakovanj glede odmerjenih in prijavljenih, vendar nikoli pobranih zneskov. Koeficienti se določijo za vsako vrsto davkov posebej.
- (b) Če se uporabljajo gotovinski prejemki, se časovno prilagodijo tako, da se gotovina pripiše času, ko je potekala dejavnost, ki je ustvarila davčno obveznost, ali če ta ni znan, času, ko je bil določen znesek davka. Ta prilagoditev temelji na povprečni časovni razliki med dejavnostjo (ali času, ko je bil določen znesek davka) in davčnim prejemkom v gotovini.

4.151 Davki na kapital so zajeti kot:

- (a) spremembe obveznosti in neto vrednosti (–) v računu kapitala sektorjev, v katere spadajo davkoplačevalci;
- (b) spremembe obveznosti in neto vrednosti (+) v računa kapitala države;

(c) spremembe obveznosti in neto vrednosti v računu kapitala tujine.

Investicijske podpore (D.92)

4.152 *Opredelitev*: investicijske podpore (D.92) so kapitalski transferji v denarju ali naravi države ali tujine drugim rezidenčnim in nerezidenčnim institucionalnim entitam, da se jim omogoči celotno ali delno financiranje stroškov pridobitve osnovnih sredstev.

Investicijske podpore tujine zajemajo tiste podpore, ki jih neposredno plačujejo institucije Evropske unije (npr. transferji Evropskega kmetijskega jamstvenega sklada (EKJS) in Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP)).

4.153 Investicijske podpore v naravi zajemajo transferje transportne opreme, strojev in druge opreme s strani države drugim rezidenčnim in nerezidenčnim entitam ter neposredno zagotavljanje zgradb in drugih objektov rezidenčnim in nerezidenčnim entitam.

4.154 Vrednost investicij, ki jih izvede država v korist drugih sektorjev gospodarstva, se prikaže kot investicijske podpore, kadar je upravičenec, ki postane lastnik kapitala, določljiv. V teh primerih se investicije zajamejo kot spremembe sredstev v računu kapitala koristnika in se financirajo z investicijsko podporo, ki se prikaže kot spremembe obveznosti in neto vrednosti v istem računu.

4.155 Investicijske podpore (D.92) zajemajo pavšalna plačila za financiranje investicij v istem obdobju in obročna plačila, ki se nanašajo na investicije v preteklem obdobju. Tisti deli letnih plačil države podjetjem, ki pomenijo odplačilo dolgov, ki jih podjetja najamejo za izvedbo državnih investicijskih projektov, se obravnavajo kot investicijske podpore.

4.156 Podpore za obrestne olajšave države so izvzete iz investicijskih podpor. Prevzem dela stroškov obresti s strani javnih organov je tekoča razdelitvena transakcija. Vendar pa se v primerih, da je namen podpore dvojen – financiranje odplačevanja glavnice dolga in plačilo obresti na izposojeni kapital – in da obeh elementov ni možno razmejiti, celotna podpora v računih obravnava kot investicijska podpora.

4.157 Investicijske podpore nefinančnim in nepravim družbam zajemajo poleg podpor zasebnim podjetjem tudi kapitalne podpore javnim podjetjem, ki so priznana kot institucionalne enote, če oddelek države, ki podporo dodeli, ne zadrži terjatve do javnega podjetja.

4.158 Investicijske podpore sektorju gospodinjstev zajemajo opremo in podpore za posodobitev podjetjem, ki niso družbe ali nepravne družbe, ter podpore gospodinjstvom za gradnjo, nakup in izboljšavo stanovanj.

4.159 Investicijske podpore državi zajemajo plačila (razen podpor za obrestne olajšave) podsektorjem sektorja država za financiranje investicij. Investicijske podpore v okviru države so znotrajsektorski tokovi in se ne pojavljajo v konsolidiranem računu sektorja kot celote. Primeri investicijskih podpor znotraj države so transferji centralne države lokalni državi za posebne namene financiranja njihovih bruto investicij v osnovna sredstva. Transferji za različne nedoločene namene se prikažejo kot tekoči transferji v okviru države, četudi se uporabijo za pokritje investicijskih izdatkov.

4.160 Z uporabo meril iz odstavka 4.159 se investicijske podpore, ki jih nepridobitne institucije dobijo od države ali tujine, razmejujejo od tekočih transferjev nepridobitnim institucijam.

4.161 Investicijske podpore tujini so omejene na transferje, katerih namen je financiranje investicij nerezidenčnih entot. Zajemajo npr. nepovratne transferje za gradnjo mostov, cest, tovarn, bolnišnic ali šol v državah v razvoju ali za gradnjo zgradb mednarodnih organizacij. Zajemajo lahko obročna plačila v določenem obdobju in enkratna plačila. V tej postavki je zajeta tudi brezplačna dobava investicijskega blaga ali dobava investicijskega blaga po znižani vrednosti.

4.162 Čas zajemanja: investicijske podpore v denarju se zajemajo v trenutku zapadlosti plačila. Investicijske podpore v naravi se zajemajo ob prenosu lastništva nad sredstvom.

4.163 Investicijske podpore so zajete kot:

(a) spremembe obveznosti in neto vrednosti (–) v računu kapitala države;

- (b) spremembe obveznosti in neto vrednosti (+) v računu kapitala sektorjev, ki podpore prejmejo;
- (c) spremembe obveznosti in neto vrednosti v računu kapitala tujine.

Drugi kapitalski transferji (D.99)

4.164 *Opredelevitev*: drugi kapitalski transferji (D.99) so transferji, ki niso investicijske podpore niti davki na kapital in s katerimi se ne prerazdeljujejo dohodki, temveč se med različnimi sektorji ali podsektorji gospodarstva ali tujine prerazdeljuje varčevanje ali premoženje. Izvedejo se lahko v denarju ali naravi (prevzemi ali odpisi dolga) in ustrezajo prostovoljnim transferjem premoženja.

4.165 Drugi kapitalski transferji (D.99) zajemajo naslednje vrste transakcij:

- (a) plačila države ali tujine lastnikom investicijskega blaga, ki je bilo uničeno ali poškodovano zaradi vojnih dejanj, drugih političnih dogodkov ali naravnih nesreč (poplav ipd.);
- (b) transferje države nefinančnim družbam in nepravim družbam za pokrivanje izgub, nastalih v več finančnih letih, ali izrednih izgub zaradi dejavnikov, ki so zunaj nadzora podjetja (tudi v primeru dokapitalizacije);
- (c) transferje med podsektorji sektorja država, katerih namen je pokrivanje nepričakovanih izdatkov ali akumuliranih primanjkljajev. Taki transferji med podsektorji sektorja država so znotrajsektorski tokovi in se ne pojavljajo v konsolidiranem računu sektorja kot celote;
- (d) enkratna premijska plačila na varčevanje, ki jih država podeljuje gospodinjstvom, s čimer jih nagradi za večletno varčevanje;
- (e) zapuščine, velika darila med osebami in donacije med enotami, ki pripadajo različnim sektorjem, vključno z zapuščinami in velikimi darili nepridobitnim institucijam (NPI). Primeri daril NPI so darila univerzam za pokrivanje stroškov izgradnje internatskih šol, knjižnic, laboratorijev itd.;
- (f) nasprotna transakcije odpisom dolgov na podlagi dogovora med institucionalnimi enotami, ki pripadajo različnim sektorjem ali podsektorjem (na primer odpis dolga, ki ga državi dolguje tuja država; plačila, s katerimi se dolžniki, ki ne izpolnjujejo svojih plačilnih obveznosti, razbremenijo obveznosti) – razen posebnega primera plačila davkov in socialnih prispevkov sektorju država (glej točko (j)). Taki odpisi na podlagi medsebojnega dogovora se obravnavajo kot kapitalski transferji upnika dolžniku in so enaki vrednosti nepopravnega dolga v trenutku odpisa. Enako je nadaljnji kapitalski transfer nasprotna transakcija prevzema dolga in drugih podobnih transakcij (aktiviranje jamstev, ki se nanašajo na nestandardizirane jamstvene sheme, ali reprogramiranje dolga, kadar se del dolga izbriše ali prenese). Izključeni pa so:
  1. odpis finančnih terjatev do neprave družbe in prevzem obveznosti neprave družbe s strani lastnika neprave družbe. Ta primer se obravnava kot transakcija z lastniškim kapitalom in delnicami investicijskih skladov (F.5);
  2. odpis in prevzem dolgov javnih družb, ki iz sistema izginejo kot institucionalne enote, s strani države. Te spremembe so zajete v računu drugih sprememb obsega sredstev (K.5);
  3. odpis in prevzem dolgov javnih družb s strani države v procesu privatizacije, ki naj bi bil zaključen kratkoročno. Ta primer se obravnava kot transakcija z lastniškim kapitalom in delnicami investicijskih skladov (F.5).

Celotni odpis dolga ni transakcija med institucionalnimi enotami in se zato ne prikaže niti v računu kapitala niti v finančnem računu. Če se upnik odloči za tak odpis, se to zajame v računu drugih sprememb obsega sredstev upnika in dolžnika. Rezervacije za slabe dolgove se obravnavajo kot knjigovodske vknjižbe znotraj institucionalne proizvodne enote in se ne prikažejo, razen v primeru pričakovanih izgub neservisiranih posojil, ki so zajete kot pojasnjevalne postavke v bilancah stanja. Dolžnikova enostranska zavrnitev dolga prav tako ni transakcija in ni prikazana;

- (g) tisti del realiziranih kapitalskih dobičkov (ali izgub), ki je prerazdeljen drugemu sektorju, npr. kapitalski dobički, ki jih zavarovalnice prerazdelijo gospodinjstvom. Vendar pa se nasprotna transakcije posredno izvedenih transferjev privatizacijskih prihodkov državi (npr. preko holdinškega podjetja) zajamejo kot finančne transakcije z lastniškim kapitalom in delnicami investicijskih skladov (F.5) ter ne vplivajo na raven neto posojanja/neto izposojanja države;

- (h) večja plačila za nadomestitev škod ali poškodb, ki jih zavarovalne police ne pokrivajo (razen plačil države ali tujine, opisanih pod točko (a)). Plačila odredijo sodišča ali so dogovorjena zunaj sodišč. Primeri so plačila za nadomestitev škode, povzročene z velikimi eksplozijami, razlitji nafte, stranskimi učinki uporabe zdravil itd.;
- (i) izredna plačila delodajalcev (vključno z državo) ali države (kot del njene socialne funkcije) v sklade socialnega zavarovanja, če so ta plačila namenjena povečanju matematičnih rezervacij teh skladov. Spremljajoča prilagoditev med skladi socialnega zavarovanja in gospodinjstvi se prav tako zajame kot drugi kapitalski transferji (D.99);
- (j) kadar se prihodki sektorja države od davkov in socialnih prispevkov zajamejo na osnovi odmer in napovedi, se del, ki verjetno ne bo pobran, nevtralizira v istem obračunskem obdobju. To se naredi s prikazom „drugega kapitalskega transferja“ (D.99) v postavki D.995 med državo in ustreznimi sektorji. Tok D.995 se nadalje razdeli na podlagi označevanja različnih zadevnih davkov in socialnih prispevkov;
- (k) poravnave odškodnin po katastrofi: po katastrofi je treba skupno vrednost odškodnin v zvezi s katastrofo, kakršna izhaja iz informacij zavarovalniškega sektorja, zajeti kot kapitalski transfer od zavarovalne družbe k zavarovancem. Če zavarovalniški sektor ne more zagotoviti informacij o odškodninah v zvezi s katastrofo, se takšne odškodnine ocenijo kot razlika med dejanskimi odškodninami in prilagojenimi odškodninami v obdobju katastrofe;
- (l) sredstva, ki jih je zgradila skupnost, kadar država prevzame odgovornost za vzdrževanje.

4.166 Čas zajemanja je določen tako:

- (a) drugi kapitalski transferji v denarju se zajemajo ob zapadlosti plačila;
- (b) drugi kapitalski transferji v naravi so zajeti ob prenosu lastništva sredstva ali v času upnikovega odpisa obveznosti.

4.167 Drugi kapitalski transferji so prikazani med spremembami obveznosti in neto vrednostjo v računu kapitala sektorjev in tujine.

DELNIŠKE OPCIJE ZA ZAPOSLENE

- 4.168 Posebna oblika dohodka v naravi pomeni, da delodajalec zaposlenemu ponudi možnost nakupa delnic po določeni ceni nekoč v prihodnosti. Delniške opcije za zaposlene so podobne izvedenemu finančnemu instrumentu in zaposleni se lahko odloči, da opcije ne bo izvršil, ker je cena delnice zdaj nižja od cene, po kateri lahko opcijo izvrši, ali ker ni več zaposlen pri navedenem delodajalcu in zato te možnosti ne more več uporabiti.
- 4.169 Navadno delodajalec obvesti svoje zaposlene o odločitvi, da bo dal delniške opcije na voljo po določeni ceni (izvršilni ceni) po določenem času pod določenimi pogoji (na primer pod pogojem, da je zaposleni še zaposlen pri delodajalcu, ali glede na uspešnost podjetja). Čas zajetja delniške opcije za zaposlene v nacionalnih računih mora biti natančno določen. „Datum odobritve“ je takrat, ko je opcija dodeljena zaposlenemu, „datum začetka veljavnosti“ je najzgodnejši datum, ko je opcija izvršljiva, „datum izvršitve“ pa je datum, ko je opcija dejansko izvršena.
- 4.170 Uprava za mednarodne računovodske standarde (IASB) v računovodskih priporočilih priporoča, da podjetje izvede pošteno vrednost za opcije na datum odobritve, tako da takratno izvršilno ceno delnic pomnoži s številom opcij, za katere se pričakuje, da bodo izvršljive na datum začetka veljavnosti, in jo deli s številom pričakovanih delovnih let do datuma začetka veljavnosti.
- 4.171 Če ni na voljo niti tržne cene niti ocene družbe v skladu z navedenimi priporočili, se v ESR vrednost opcij lahko oceni s pomočjo cenovnega modela delniških opcij. Namen takih modelov je zajeti dva učinka vrednosti opcije. Prvi učinek je napoved zneska, za katerega bo tržna cena zadevnih delnic preseгла izvršilno ceno na dan začetka veljavnosti. Drugi učinek odraža pričakovanje, da bo cena med datumom začetka veljavnosti in datumom izvršitve še dodatno narasla.
- 4.172 Pred izvršitvijo opcije ima dogovor med delodajalcem in zaposlenim status finančnega izvedenega instrumenta in je kot tak prikazan v finančnih računih obeh strani.
- 4.173 Ocena vrednosti delniških opcij za zaposlene mora biti izvedena na dan odobritve. Ta znesek je treba, če je le mogoče, vključiti kot del sredstev za zaposlene, razporejen v obdobju med datumom odobritve in datumom začetka veljavnosti. Če to ni mogoče, je treba vrednost opcije prikazati na dan začetka veljavnosti.

- 4.174 Stroške upravljanja delniških opcij za zaposlene nosi delodajalec in se obravnavajo kot del vmesne potrošnje enako kot vse druge upravne funkcije, povezane s sredstvi za zaposlene.
- 4.175 Čeprav se vrednost delniške opcije obravnava kot dohodek, pri delniških opcijah za zaposlene ni investicijskega dohodka.
- 4.176 V finančnih računih se pridobitev delniških opcij za zaposlene s strani gospodinjev ujema z ustreznim delom sredstev za zaposlene z ustrezno obveznostjo delodajalca.
- 4.177 Načeloma je treba vsako spremembo vrednosti med datumom odobritve in datumom začetka veljavnosti obravnavati kot del sredstev za zaposlene, medtem ko se spremembe vrednosti med datumom začetka veljavnosti in datumom izvršitve ne obravnavajo kot sredstva za zaposlene, temveč kot dobiček ali izguba iz lastnine. V praksi je zelo malo verjetno, da bi se ocene delodajalčevih stroškov delniških opcij za zaposlene med datumom odobritve in datumom izvršitve spreminjale. Iz pragmatičnih razlogov se zato celotno povišanje med datumom odobritve in datumom izvršitve obravnava kot dobiček ali izguba iz lastnine. Povišanje vrednosti cene delnice nad izvršilno ceno je dobiček iz lastnine za zaposlenega in izguba iz lastnine za delodajalca ter obratno.
- 4.178 Ko je delniška opcija za zaposlene izvršena, se vknjižba v bilanci stanja nadomesti z vrednostjo pridobljenih delnic. Ta sprememba v klasifikaciji se izvede s transakcijami v finančnem računu in ne prek računa drugih sprememb obsega sredstev.
-

POGLAVJE 5

FINANČNE TRANSAKCIJE

- 5.01 *Opredelitev:* finančne transakcije (F) so transakcije s finančnimi sredstvi (AF) in obveznostmi med rezidenčnimi institucionalnimi entotami ter med rezidenčnimi in nerezidenčnimi institucionalnimi entotami.
- 5.02 Finančna transakcija med institucionalnimi entotami je hkraten nastanek ali likvidacija finančnega sredstva in nasprotna obveznost, sprememba lastništva finančnega sredstva ali prevzem obveznosti.

SPLOŠNE ZNAČILNOSTI FINANČNIH TRANSAKCIJ

Finančna sredstva, finančne terjatve in obveznosti

- 5.03 *Opredelitev:* finančna sredstva zajemajo vse finančne terjatve, lastniški kapital in denarno zlato v obliki palic.
- 5.04 Finančna sredstva so hranilci vrednosti, ki pomenijo korist ali vrsto koristi, ki jih ima ekonomski lastnik zaradi imetja ali uporabe teh sredstev v določenem časovnem obdobju. Finančna sredstva omogočajo prenos vrednosti iz enega obračunskega obdobja v drugega. Koristi se poravnajo prek plačil, ki so običajno gotovina (AF.21) in prenosljive vloge (AF.22).
- 5.05 *Opredelitev:* finančna terjatev je pravica upnika, da od dolžnika prejme plačilo ali vrsto plačil.

Finančne terjatve so finančna sredstva z ustreznimi obveznostmi. Lastniški kapital in delnice ali enote investicijskih skladov (AF.5) se obravnavajo kot finančno sredstvo z ustrežno obveznostjo, čeprav terjatev imetnika do družbe ni določeni znesek.

- 5.06 *Opredelitev:* obveznosti nastanejo, kadar mora dolžnik zagotoviti plačilo ali vrsto plačil upniku.
- 5.07 Sestavni del denarnega zlata v zlatih palicah, ki ga denarne oblasti hranijo kot rezervno sredstvo, se obravnava kot finančno sredstvo, čeprav imetnik nima terjatev do drugih pooblaščenih entot. Za zlate palice ni ustrezne obveznosti.

Pogojna sredstva in pogojne obveznosti

- 5.08 *Opredelitev:* pogojna sredstva in pogojne obveznosti so dogovori, v skladu s katerimi mora ena stran zagotoviti plačilo ali vrsto plačil drugi entoti le, če so izpolnjeni nekateri posebni pogoji.

Pogojna sredstva in pogojne obveznosti ne povzročajo brezpogojnih obveznosti, zato se ne štejejo za finančna sredstva in obveznosti.

- 5.09 Pogojna sredstva in pogojne obveznosti vključujejo:
- (a) enkratne plačilne garancije s strani tretjih oseb, ker je plačilo potrebno le, če dolžnik ne izpolni obveznosti plačila;
  - (b) obveze iz posojil, ki zagotavljajo, da bodo sredstva dana na voljo, vendar pa finančno sredstvo ne obstaja, dokler sredstva niso dejansko plačana vnaprej;
  - (c) akreditive, ki pomenijo obljube, da bo pogoj za izvedbo plačila predložitev nekaterih dokumentov, določenih v pogodbi;
  - (d) kreditne linije, ki so obljube, da bodo določeni stranki odobrena posojila do določenega zneska;
  - (e) odkupljene instrumente zjamčenega vpisa vrednostnih papirjev (NIF), ki zagotavljajo, da bo lahko potencialni dolžnik prodal kratkoročne dolžniške vrednostne papirje, imenovane menice, in da bo banka, ki izdaja instrument, prevzela morebitne menice, ki niso bile prodane na trgu, ali zagotovila enakovredne predujme, in
  - (f) pokojninske pravice v okviru pokojninskih shem delodajalcev, katerih prispevki so financirani brez skladov in jih določa država, ali pokojninskih skladov socialne varnosti. Take pokojninske pravice so prikazane v dodatni tabeli o pokojninskih pravicah, pridobljenih do sedaj, v okviru socialnega zavarovanja in ne v osrednjih računih.

- 5.10 Pogojna sredstva in pogojne obveznosti ne vključujejo:
- (a) rezervacij shem zavarovanja ter pokojninskih in standardiziranih jamstvenih shem (AF.6);
  - (b) izvedenih finančnih instrumentov (AF.7), kadar imajo dogovori tržno vrednost, ker se z njimi lahko trguje ali se lahko izravna na trgu.
- 5.11 Čeprav pogojna sredstva in pogojne obveznosti niso prikazani v računih, so pomembni za politiko in analizo, pri čemer se morajo informacije o njih zbirati in predložiti kot dodatni podatki. Čeprav za pogojna sredstva in pogojne obveznosti ni nobenih zapadlih plačil, lahko visoka stopnja izjemnih okoliščin kaže na neželeno stopnjo tveganja za tiste enote, ki jih ponujajo.

Okvir 5.1 – Obravnavanje jamstev v sistemu

- B5.1.1 *Opredelitev:* jamstva so dogovori, pri katerih se porok posojilodajalcu zaveže, da bo poravnal škodo, ki bi jo posojilodajalec utrpel, če posojilojemalec ne izpolni obveznosti plačila.

Pogosto se za zagotovitev jamstva plača pristojbina.

- B5.1.2 Obstajajo tri različne vrste jamstev. Te veljajo le za jamstva, ki se zagotavljajo v primeru finančnih sredstev. Za jamstva v obliki jamstev proizvajalcev ali za druge oblike jamstev se ne predlaga posebna obravnava. Tri vrste jamstev so:

- (a) jamstva, zagotovljena z izvedenimi finančnimi instrumenti, kot je posel kreditne zamenjave. Taki izvedeni instrumenti temeljijo na tveganju neplačila referenčnih finančnih sredstev in niso povezani s posameznimi posojili ali dolžniškimi vrednostnimi papirji;
- (b) standardizirana jamstva se izdajajo v velikem številu, običajno za sorazmerno majhne zneske. Primeri so izvozna kreditna jamstva ali jamstva za študentska posojila. Čeprav je stopnja verjetnosti uveljavitve posameznega standardiziranega jamstva nezanesljiva, se lahko na podlagi dejstva, da je na voljo veliko podobnih jamstev, zanesljivo oceni število uveljavitev v okviru jamstva. Za standardizirana jamstva velja, da ne povzročajo nastanka pogojnih, temveč nastanek finančnih sredstev;
- (c) enkratna jamstva, pri katerih povezanega tveganja ni mogoče natančno izračunati, ker ni primerljivih primerov. Odobritev enkratnega jamstva se obravnava kot pogojno sredstvo ali pogojna obveznost in ni prikazana kot finančno sredstvo ali obveznost.

Kategorije finančnih sredstev in obveznosti

- 5.12 Finančna sredstva se delijo na osem kategorij:

AF.1 denarno zlato in posebne pravice črpanja;

AF.2 gotovina in vloge;

AF.3 dolžniški vrednostni papirji;

AF.4 posojila;

AF.5 lastniški kapital in delnice ali enote investicijskih skladov;

AF.6 sheme zavarovanja ter pokojninske in standardizirane jamstvene sheme;

AF.7 izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene;

AF.8 druge terjatve in obveznosti.

- 5.13 Vsako finančno sredstvo ima nasprotno obveznost, razen sestavnega dela denarnega zlata v zlatih palicah, ki ga denarne oblasti hranijo kot rezervno sredstvo in je uvrščen v kategorijo denarno zlato in posebne pravice črpanja (F.1). S to izjemo se obveznosti delijo na osem kategorij, ki ustrezajo kategorijam nasprotnih finančnih sredstev.

- 5.14 Klasifikacija finančnih transakcij je v skladu s klasifikacijo finančnih sredstev in obveznosti. Finančne transakcije se delijo na osem kategorij, ki se nanašajo na:
- F.1 denarno zlato in posebne pravice črpanja;
  - F.2 gotovino in vloge;
  - F.3 dolžniške vrednostne papirje;
  - F.4 posojila;
  - F.5 lastniški kapital in delnice ali enote investicijskih skladov;
  - F.6 sheme zavarovanja ter pokojninske in standardizirane jamstvene sheme;
  - F.7 izvedene finančne instrumente in delniške opcije za zaposlene;
  - F.8 druge terjatve in obveznosti.
- 5.15 Zaradi simetričnosti finančnih terjatev in obveznosti se izraz „instrument“ uporablja za oba vidika finančnih transakcij, tj. za sredstva in obveznosti. Uporaba izraza ne pomeni razširitve obsega finančnih sredstev in obveznosti z vključitvijo zunajbilančnih postavk, ki so v denarnih in finančnih statističnih podatkih včasih opisane kot finančni instrumenti.

Bilance stanja, finančni račun in drugi tokovi

- 5.16 Imetja finančnih sredstev in neporavnane obveznosti v določenem trenutku so prikazani v bilanci stanja. Posledice finančnih transakcij so spremembe med začetno in končno bilanco stanja. Vendar so spremembe med začetno in končno bilanco stanja tudi posledica drugih tokov, ki niso vzajemno delovanje med institucionalnimi enotami na podlagi medsebojnega dogovora. Drugi tokovi, povezani s finančnimi sredstvi in obveznostmi, se delijo na revalorizacijo finančnih sredstev in obveznosti ter na spremembe obsega finančnih sredstev in obveznosti, ki niso posledica finančnih transakcij. Revalorizacija je prikazana v računu revalorizacije, spremembe obsega pa v računu drugih sprememb obsega sredstev.
- 5.17 Finančni račun je v zaporedju računov zadnji račun, ki prikazuje transakcije. Nima izravnalne postavke, ki bi se prenesla v naslednji račun. Izravnalna postavka finančnega računa, tj. neto pridobitve finančnih sredstev, zmanjšane za neto prevzeme obveznosti, je neto posojanje (+) ali neto izposojanje (-) (B.9F).
- 5.18 Izravnalna postavka finančnega računa je konceptualno enaka izravnalni postavki računa kapitala. V praksi sta običajno različni, ker sta izračunani na podlagi različnih statističnih podatkov.

Vrednotenje

- 5.19 Finančne transakcije so prikazane po transakcijskih vrednostih, tj. po vrednostih v domači valuti, po katerih finančna sredstva in/ali obveznosti nastanejo, so likvidirani, izmenjani ali prevzeti med institucionalnimi enotami na podlagi tržne presoje.
- 5.20 Finančne transakcije in njihove finančne ali nefinančne nasprotne transakcije so prikazane po enakih transakcijskih vrednostih. Obstajajo tri možnosti:
- (a) finančna transakcija povzroči plačilo v domači valuti: transakcijska vrednost je enaka izmenjanemu znesku;
  - (b) finančna transakcija je transakcija v tuji valuti, medtem ko nasprotna transakcija ni transakcija v domači valuti: transakcijska vrednost je enaka znesku v domači valuti po tržnem tečaju, veljavnem na dan plačila, in
  - (c) niti finančna transakcija niti njena nasprotna transakcija nista transakciji v denarju ali z drugim plačilnim sredstvom: transakcijska vrednost je tekoča tržna vrednost finančnega sredstva in/ali obveznosti, ki je predmet transakcije.

- 5.21 Transakcijska vrednost se nanaša na določeno finančno transakcijo in njeno nasprotno transakcijo. Na splošno mora biti transakcijska vrednost ločena od vrednosti, ki temelji na ponujeni ceni na trgu, pošteni tržni ceni ali kateri koli ceni, ki naj bi izražala splošno raven cen za skupino podobnih finančnih sredstev in/ali obveznosti. Vendar je v primerih, ko je nasprotna transakcija finančne transakcije na primer transfer in torej finančna transakcija ni nujno nastala izključno na podlagi tržne presoje, transakcijska vrednost določena s tekočo tržno vrednostjo finančnega sredstva in/ali obveznosti, ki je predmet transakcije.
- 5.22 Transakcijska vrednost ne vključuje zaračunanih storitev, pristojbin, provizij ali podobnih plačil za storitve, ki so bile opravljene za izvedbo transakcij; taka plačila morajo biti prikazana kot plačila za storitve. Prav tako niso vključeni davki na finančne transakcije, ki se obravnavajo kot davki na storitve v okviru davkov na proizvode. Kadar finančna transakcija vključuje nastanek nove obveznosti, je transakcijska vrednost enaka znesku prevzete obveznosti brez predplačil obresti. Podobno mora biti transakcijska vrednost za upnika in dolžnika ob izbrisu obveznosti enaka znesku zmanjšanja obveznosti.

Prikazovanje neto in bruto vrednosti

- 5.23 *Opredelitev:* prikazovanje neto finančnih transakcij pomeni, da so pridobitve finančnih sredstev zmanjšane za odsvojitve finančnih sredstev in da so prevzeti obveznosti zmanjšani za odplačila obveznosti.

Finančne transakcije so lahko predstavljene neto v okviru finančnih sredstev z različnimi značilnostmi in različnimi dolžniki ali upniki, če so v isti kategoriji ali podkategoriji.

- 5.24 *Opredelitev:* prikazovanje bruto finančnih transakcij pomeni, da so pridobitve finančnih sredstev prikazane ločeno od odsvojitve finančnih sredstev in da so prevzeti obveznosti prikazani ločeno od odplačil obveznosti.

Pri bruto prikazu finančnih transakcij je znesek neto posojanja in neto izposojanja enak kot pri neto prikazu finančnih transakcij.

Pri podrobnih analizah finančnih trgov je treba finančne transakcije prikazati v bruto vrednosti.

Konsolidacija

- 5.25 *Opredelitev:* konsolidacija v finančnem računu se nanaša na postopek izravnave transakcij s finančnimi sredstvi za posamezno skupino institucionalnih enot glede na nasprotno transakcije z obveznostmi za isto skupino institucionalnih enot.

Konsolidacija se lahko izvede na ravni celotnega gospodarstva, institucionalnih sektorjev in podsektorjev. Finančni račun tujine je konsolidiran že po definiciji, ker so v sistemu prikazane le transakcije med nerezidenčnimi in rezidenčnimi institucionalnimi enotami.

- 5.26 Za različne vrste analize so primerne različne stopnje konsolidacije. Konsolidacija finančnega računa za celotno gospodarstvo je na primer osredotočena na finančne transakcije med gospodarstvom in nerezidenčnimi institucionalnimi enotami, ker so vse finančne transakcije med rezidenčnimi institucionalnimi enotami neto izkazane s konsolidacijo. Konsolidacija za sektorje omogoča spremljanje celotnih finančnih transakcij med sektorji z neto posojanjem in sektorji z neto izposojanjem. Konsolidacija na ravni podsektorja lahko finančnim družbam zagotovi veliko več podrobnosti o finančnem posredništvu ter na primer omogoči identifikacijo transakcij med denarnimi finančnimi institucijami in drugimi finančnimi družbami ter drugimi rezidenčnimi sektorji in nerezidenčnimi institucionalnimi enotami. Še eno področje, na katerem je lahko konsolidacija na ravni podsektorja koristna, je sektor države, ker transakcije med različnimi podsektorji države niso izločene.
- 5.27 Vknjižbe v ESA 2010 praviloma niso konsolidirane, ker so za konsolidiran finančni račun potrebne informacije o nasprotni skupini institucionalnih enot. Za to so potrebni podatki o finančnih transakcijah po načelu „od koga komu“. Pri izračunavanju konsolidiranih obveznosti države je na primer treba imetnike obveznosti države ločevati na državne in druge institucionalne enote.

Neto izkazovanje

- 5.28 *Opredelitev:* neto izkazovanje je konsolidacija na ravni posamezne institucionalne enote, pri čemer se vknjižbe na obeh straneh računa za isto transakcijsko postavko med seboj izravnajo. Neto izkazovanju se je treba izogibati, razen če manjkajo izvorni podatki.

- 5.29 Za enako kategorijo ali podkategorijo finančnega sredstva so na voljo različne stopnje neto izkazovanja, ker se od transakcij s finančnimi sredstvi odštejejo transakcije z obveznostmi.
- 5.30 Če oddelek institucionalne enote kupi obveznice, ki jih je izdal drug oddelek iste institucionalne enote, finančni račun enote ne prikazuje transakcije kot pridobitev terjatve, ki jo ima en oddelek do drugega. Transakcija je prikazana kot odplačilo obveznosti in ne kot pridobitev konsolidiranih sredstev. Takšni finančni instrumenti se obravnavajo kot neto izkazani. Neto izkazovanju se je treba izogibati, če je zaradi upoštevanja uradnega prikaza treba ohraniti finančni instrument tako na strani sredstev kot tudi na strani obveznosti.
- 5.31 Neto izkazovanje je lahko neizogibno za transakcije institucionalne enote z izvedenimi finančnimi instrumenti, saj zanje ločeni podatki o transakcijah s sredstvi in obveznostmi običajno niso na voljo. Primerno je, da se te transakcije izkažejo, ker se lahko stanje izvedenih finančnih instrumentov spremeni iz stanja sredstev v stanje obveznosti, ker se vrednost instrumenta, na katerem temelji pogodba o izvedenem finančnem instrumentu, spremeni glede na ceno v pogodbi.

Računovodska pravila za finančne transakcije

- 5.32 Četverno knjiženje je računovodska praksa, pri kateri je vsaka transakcija, ki vključuje dve institucionalni enoti, prikazana po dvakrat s strani vsake enote. Tako bo na primer dejavnost izmenjave blaga za denar povzročila vknjižbe v računu proizvodnje in finančnem računu vsake enote. Računovodstvo po načelu četvernega knjiženja zagotavlja simetričnost poročanja udeleženih institucionalnih enot in s tem skladnost računov.
- 5.33 Finančna transakcija ima vedno nasprotno transakcijo. Ta nasprotna transakcija je lahko druga finančna transakcija ali nefinančna transakcija.
- 5.34 Če sta transakcija in njena nasprotna transakcija finančni transakciji, ti transakciji spremenita portfelj finančnih sredstev in obveznosti ter lahko spremenita vsoto finančnih sredstev in obveznosti institucionalnih enot, ne spremenita pa neto posojanja/neto izposojanja ali neto vrednosti.
- 5.35 Nasprotna transakcija finančne transakcije je lahko nefinančna transakcija, kot je transakcija s proizvodi, razdelitvena transakcija ali transakcija z neproizvedenimi nefinančnimi sredstvi. Če nasprotna transakcija finančne transakcije ni finančna transakcija, se neto posojanje/neto izposojanje institucionalnih enot spremeni.

Finančna transakcija s tekočim ali kapitalskim transferjem kot nasprotno transakcijo

- 5.36 Nasprotna transakcija finančne transakcije je lahko transfer. V tem primeru finančna transakcija vključuje spremembo lastništva finančnega sredstva, prevzem obveznosti kot dolžnik, ki se imenuje prevzem dolga, ali sočasno likvidacijo finančnega sredstva in nasprotne obveznosti, ki se imenuje odpis ali oprostitev dolga. Prevzem dolga in odpis dolga sta kapitalska transferja (D.9) ter sta prikazana v računu kapitala.
- 5.37 Če lastnik neprave družbe prevzame odgovornost od neprave družbe ali odpiše finančne terjatve do nje, je nasprotna transakcija prevzema dolga ali odpisa dolga transakcija z lastniškim kapitalom (F.51). Vendar pa, če je dejavnost namenjena kritju nastalih izgub ali izjemno velike izgube ali je izvedena v okviru stalnih izgub, potem je v teh primerih razvrščena kot nefinančna transakcija s kapitalskim ali tekočim transferjem.
- 5.38 Če država odpiše ali prevzame dolg javne družbe, ki kot institucionalna enota ni več v sistemu, v računu kapitala ali finančnem računu ni prikazana nobena transakcija. V tem primeru je tok prikazan v računu drugih sprememb obsega sredstev.
- 5.39 Če država odpiše ali prevzame dolg javne družbe kot del postopka privatizacije, ki naj bi se izvedla kratkoročno, je nasprotna transakcija z lastniškim kapitalom (F.51) do skupnih prihodkov od privatizacije. To pomeni, da država z odpisom ali prevzemom dolga javne družbe začasno povečuje svoj lastniški kapital v družbi. Privatizacija pomeni opustitev nadzora nad takšno javno družbo z odsvojitvijo lastniškega kapitala. Takšen odpis dolga ali prevzem dolga povzroči povečanje lastnih sredstev javne družbe, tudi če ni izdan lastniški kapital.

- 5.40 Celotni ali delni odpisi slabih dolgov s strani upnikov ter enostranski odpis obveznosti s strani dolžnika, ki se imenuje zavrnitev dolga, niso transakcije, ker ne vključujejo vzajemnega delovanja med institucionalnimi enotami na podlagi medsebojnega dogovora. Celotni ali delni odpisi slabih dolgov s strani upnikov so prikazani v računu drugih sprememb obsega sredstev.

Finančna transakcija z dohodki od lastnine kot nasprotno transakcijo

- 5.41 Nasprotna transakcija finančne transakcije je lahko dohodek od lastnine.
- 5.42 Obresti (D.41) prejmejo upniki in plačajo dolžniki na podlagi nekaterih vrst finančnih terjatev, razvrščenih v kategorije: denarno zlato in posebne pravice črpanja (AF.1), gotovina in vloge (AF.2), dolžniški vrednostni papirji (AF.3), posojila (AF.4) ter druge terjatve in obveznosti (AF.8).
- 5.43 Obresti so zajete tako, da se upniku v času stalno obračunavajo na znesek neodplačane glavnice. Nasprotna transakcija vknjižbe obresti (D.41) je finančna transakcija, ki ustvari finančno terjatev upnika do dolžnika. Zbiranje obresti v finančnem računu je prikazano s finančnim instrumentom, na katerega se nanaša. Učinek te finančne transakcije je reinvestiranje obresti. Dejansko plačilo obresti ni prikazano kot obresti (D.41), ampak kot transakcija z gotovino in vlogami (F.2), ki je krita z enakovrednim odplačilom ustreznega sredstva in zmanjšuje neto finančno terjatev upnika do dolžnika.
- 5.44 Če obračunane obresti niso plačane ob dospelosti, nastanejo neplačane obresti. Ker so obračunane obresti že prikazane, neplačane obresti ne spremenijo vsote finančnih sredstev ali obveznosti.
- 5.45 Dohodek družb zajema dividende (D.421), odtegnjeni dohodek iz nepravilnih družb (D.422), reinvestirane dohodke od neposrednih tujih naložb (D.43) in zadržane dohodke domačih podjetij. Učinek nasprotne finančne transakcije v primeru reinvestiranih dohodkov je, da se dohodek od lastnine reinvestira v podjetje z neposredno naložbo.
- 5.46 Dividende so prikazane kot investicijski dohodek v času, ko se v ceno delnic začne vključevati pravica do izplačila dividend. To velja tudi za odtegnjeni dohodek iz nepravilnih družb. Posebno visoke dividende ali odtegnjeni dohodki, ki odstopajo od običajnega zneska dohodka, ki je v zadnjem času na voljo za razdelitev lastnikom družbe, so prikazani drugače. Takšen presežek pri razdelitvi mora biti prikazan kot odtegnitev lastniškega kapitala v finančnem računu in ne kot investicijski dohodek.
- 5.47 Dohodek od lastnine, zmanjšan za del stroškov upravljanja, ki ga prejmejo investicijski skladi in je, tudi če ni razdeljen, pripisan delničarjem, je prikazan v dohodku od lastnine z nasprotno vknjižbo v finančnem računu med delnicami ali enotami investicijskih skladov. Na podlagi tega se dohodek, ki je pripisan delničarjem, vendar ni razdeljen, obravnava kot reinvestiran v sklad.
- 5.48 Investicijski dohodek je pripisan zavarovancem (D.44), imetnikom pokojninskih pravic in imetnikom delnic investicijskih skladov. Ne glede na znesek, ki ga zavarovalna družba, pokojninski sklad ali investicijski sklad dejansko razdeli, je celotni znesek investicijskega dohodka, ki ga je prejela zavarovalna družba ali sklad, prikazan kot razdeljen zavarovancem ali imetnikom delnic. Znesek, ki ni dejansko razdeljen, je v finančnem računu prikazan kot reinvesticija.

Čas zajemanja

- 5.49 Finančne transakcije in njihove nasprotne transakcije so zajete istočasno.
- 5.50 Če je nasprotna transakcija finančne transakcije nefinančna transakcija, se obe zajameta v obdobju izvedbe nefinančne transakcije. Na primer, če prodaja blaga ali storitev povzroči nastanek komercialnega kredita, se ta finančna transakcija zajame, ko so narejene vknjižbe v ustreznem nefinančnem računu, ko se prenese lastništvo nad blagom ali ko se zagotovi storitev.
- 5.51 Če je nasprotna transakcija finančne transakcije finančna transakcija, obstajajo tri možnosti:
- (a) obe finančni transakciji sta transakciji v denarju ali z drugim plačilnim sredstvom: zajeti sta, ko je izvedeno prvo plačilo;
  - (b) le ena od dveh finančnih transakcij je transakcija v denarju ali z drugim plačilnim sredstvom: zajeti sta, ko je izvedeno plačilo, in

- (c) nobena od dveh finančnih transakcij ni transakcija v denarju ali z drugim plačilnim sredstvom: zajeti sta, ko je izvedena prva finančna transakcija.

Finančni račun po načelu „od koga komu“

- 5.52 Finančni račun po načelu „od koga komu“ ali finančni račun po dolžniku/upniku je razširitev nekonsolidiranega finančnega računa. Je tridimenzionalna predstavitev finančnih transakcij, v kateri sta prikazana oba udeleženca v transakciji in vrsta finančnega instrumenta, ki je predmet transakcije.

Ta predstavitev zagotavlja informacije o dolžniških/upniških razmerjih in je v skladu s finančno bilanco stanja po načelu „od koga komu“. Informacije o institucionalnih enotah, katerim so bila prodana finančna sredstva ali od katerih so bila finančna sredstva kupljena, niso zagotovljene. To velja tudi za ustrezne transakcije z obveznostmi. Finančni račun po načelu „od koga komu“ se imenuje tudi matrika finančnih tokov.

- 5.53 Na podlagi računovodstva po načelu četrtega knjiženja ima finančni račun po načelu „od koga komu“ tri razsežnosti: kategorijo finančnih instrumentov, sektor dolžnika in sektor upnika. Za finančni račun po načelu „od koga komu“ so potrebne tridimenzionalne tabele, ki zajemajo razčlenitve po finančnem instrumentu, dolžniku in upniku. Takšne tabele prikazujejo finančne transakcije, ki so navzkrižno razvrščene po sektorju dolžnika in sektorju upnika, kot je prikazano v tabeli 5.1.

- 5.54 Tabela za kategorijo finančnih instrumentov, ki zajema dolžniške vrednostne papirje, prikazuje, da kot rezultat transakcij v referenčnem obdobju nakupi dolžniških vrednostnih papirjev, zmanjšani za prodaje s strani gospodinjstev in nepridobitnih institucij, ki opravljajo storitve za gospodinjstva (275), pomenijo terjatve do nefinančnih družb (65), finančnih družb (43), države (124) in tujine (43). Tabela prikazuje, da so kot rezultat transakcij v referenčnem obdobju nefinančne družbe neto prevzele obveznosti v obliki dolžniških vrednostnih papirjev v višini 147: njihove obveznosti v tej obliki so se do nefinančnih družb povečale za 30, do finančnih družb za 23, do države za 5, do gospodinjstev in nepridobitnih institucij, ki opravljajo storitve za gospodinjstva, za 65 ter do tujine za 24. Gospodinjstva in nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva, niso izdali nobenih dolžniških vrednostnih papirjev. Zaradi konsolidirane predstavitve tujine transakcije med nerezidenčnimi institucionalnimi enotami niso prikazane. Podobne tabele se lahko pripravijo za vse kategorije finančnih instrumentov.

Tabela 5.1 – Finančni račun po načelu „od koga komu“ za dolžniške vrednostne papirje

Sektor dolžnika		Neto prevzem dolžniških vrednostnih papirjev s strani						
		nefinančnih družb	finančnih družb države	države	gospodinjstev in nepridobitnih institucij, ki opravljajo storitve za gospodinjstva	nacionalnega gospodarstva	tujine	Skupaj
Sektor upnika								
Neto pridobitve dolžniških vrednostnih papirjev s strani	nefinančnih družb	30	11	67		108	34	142
	finančnih družb države	23	22	25		70	12	82
	države	5	2	6		13	19	32
	gospodinjstev in nepridobitnih institucij, ki opravljajo storitve za gospodinjstva	65	43	124		232	43	275
	nacionalnega gospodarstva	123	78	222		423	108	531
	tujine	24	28	54		106		106
	Skupaj	147	106	276		529	108	637

- 5.55 S finančnim računom po načelu „od koga komu“ je mogoče analizirati, kdo financira koga, v kolikšnem znesku in s katerim finančnim sredstvom. Zagotavlja odgovore na vprašanja, kot so:
- (a) Kateri so nasprotni sektorji, ki so neto pridobili finančna sredstva ali neto prevzeli obveznosti s strani institucionalnega sektorja?
  - (b) Katere so družbe, s katerimi sodeluje sektor države?
  - (c) Kakšne vrednosti dolžniških vrednostnih papirjev, ki so jih neto izdale (izdaje zmanjšane za nakupe) država, finančne ali nefinančne družbe in tujina, neto pridobivajo (nakupi, zmanjšani za prodaje) rezidenčni sektorji in tujina?

PODROBNA KLASIFIKACIJA FINANČNIH TRANSAKCIJ PO KATEGORIJAH

V nadaljnjem besedilu so opredeljeni in opisani finančni instrumenti. Kadar je transakcija prikazana, se uporabi šifra F. Kadar je prikazano osnovno stanje sredstva ali obveznosti, se uporabi šifra AF.

Denarno zlato in posebne pravice črpanja (F.1)

5.56 Kategorija denarno zlato in posebne pravice črpanja (PPČ) (F.1) zajema dve podkategoriji:

- (a) denarno zlato (F.11) in
- (b) posebne pravice črpanja (PPČ) (F.12).

Denarno zlato (F.11)

5.57 *Opredelitev:* denarno zlato je zlato, do katerega so denarne oblasti upravičene in ki se hrani kot rezervna sredstva.

Vključuje zlate palice in nedodeljene račune za zlato pri nerezidentih, ki zagotavljajo pravni naslov za terjatev dobave zlata.

5.58 Denarne oblasti zajemajo centralno banko in institucije centralne države, ki izvajajo dejavnosti, običajno značilne za centralno banko. Te dejavnosti vključujejo izdajanje denarja, vzdrževanje in upravljanje rezervnih sredstev ter upravljanje skladov za stabilizacijo tečajev.

5.59 Biti pod dejanskim nadzorom, ki ga izvajajo denarne oblasti, pomeni:

- (a) da lahko subjekti rezidenti opravljajo transakcije s temi terjatvami z nerezidenti le v skladu s pogoji, ki jih določijo denarne oblasti, ali z njihovo izrecno odobritvijo;
- (b) da lahko denarne oblasti zahtevajo dostop do teh terjatev do nerezidentov, da bi izpolnile potrebe financiranja plačilne bilance ali za druge s tem povezane namene, in
- (c) da obstaja predhodna zakonodaja ali drug zavezujoč dogovor, ki potrjuje točki (a) in (b) zgoraj.

5.60 Celotno denarno zlato je vključeno v rezervna sredstva ali ga hranijo mednarodne finančne organizacije. Sestavni deli denarnega zlata so:

- (a) zlate palice (vključno z denarnim zlatom na dodeljenih računih za zlato) in
- (b) nedodeljeni računi za zlato pri nerezidentih.

5.61 Zlate palice, vključene v denarno zlato, so edino finančno sredstvo, za katerega ni nobene nasprotne obveznosti. Zlato je v obliki kovancev, ingotov ali palic s čistostjo najmanj 995/1 000 delcev. Zlate palice, ki se ne hranijo kot rezervno sredstvo, so nefinančno sredstvo in so vključene v nedenarno zlato.

5.62 Dodeljeni računi za zlato zagotavljajo lastništvo nad posamezno količino zlata. Lastništvo nad zlatom ostane pri subjektu, ki ga shrani v bančni depo. Ti računi običajno zagotavljajo instrumente za nakup, shranjevanje ali prodajo. Če se dodeljeni računi za zlato hranijo kot rezervna sredstva, so razvrščeni kot denarno zlato, torej kot finančno sredstvo. Če se dodeljeni računi za zlato ne hranijo kot rezervna sredstva, pomenijo lastništvo nad blagom, tj. nedenarnim zlatom.

- 5.63 V nasprotju z dodeljenimi računi za zlato nedodeljeni računi za zlato pomenijo terjatev do upravljavca računa, da zagotovi zlato. Če se nedodeljeni računi za zlato hranijo kot rezervna sredstva, so razvrščeni kot denarno zlato, torej kot finančno sredstvo. Nedodeljeni računi za zlato, ki se ne hranijo kot rezervna sredstva, so razvrščeni kot vloge.
- 5.64 Transakcije z denarnim zlatom zajemajo predvsem nakupe in prodaje denarnega zlata med denarnimi oblastmi ali med nekaterimi mednarodnimi finančnimi organizacijami. Transakcije z denarnim zlatom ne smejo vključevati drugih institucionalnih enot, razen navedenih. Nakupi denarnega zlata so v finančnih računih denarnih oblasti prikazani kot povečanje finančnih sredstev, prodaje pa kot zmanjšanje finančnih sredstev. Nasprotno vknjižbe so ustrezno prikazane kot zmanjšanje finančnih sredstev oziroma povečanje finančnih sredstev tujine.
- 5.65 Če denarne oblasti dodajo nedenarno zlato svojim imetjem denarnega zlata (na primer z nakupom zlata na trgu) ali če denarno zlato uporabijo za nedenarne namene (na primer z njegovo prodajo na trgu), se to obravnava kot monetizacija ali demonetizacija zlata. Monetizacija ali demonetizacija zlata ne povzroči vknjižb v finančni račun, ampak vknjižbe v račun drugih sprememb obsega sredstev kot spremembo klasifikacije sredstev in obveznosti, tj. prerazvrstitev zlata kot vrednostnega predmeta (AN.13) v denarno zlato. (AF.11) (odstavki 6.22–6.24). Demonetizacija zlata je prerazvrstitev denarnega zlata v vrednostni predmet.
- 5.66 Vloge, posojila in vrednostni papirji, izraženi v zlatu, se obravnavajo kot finančna sredstva, razen denarnega zlata, ter so razvrščeni enako kot podobna finančna sredstva v tujih valutah v ustrezni kategoriji. Zamenjave zlata so oblike dogovorov o ponovnem odkupu vrednostnih papirjev (repoji), ki vključujejo denarno ali nedenarno zlato. Pomenijo zamenjavo zlata za vlogo, pri čemer se sklene dogovor o povratni transakciji, ki se bo izvedla na dogovorjen datum v prihodnosti po dogovorjeni vrednosti v zlatu. V skladu s splošno prakso prikazovanja povratnih transakcij jemalec zlata ne prikaže zlata v bilanci stanja, medtem ko ponudnik zlata ne izključi zlata iz bilance stanja. Zamenjave zlata so prikazane kot zavarovana posojila obeh strani, pri čemer so zavarovane z zlatom. Zamenjave denarnega zlata se izvajajo med denarnimi oblastmi ali med denarnimi oblastmi in drugimi stranmi, medtem ko so zamenjave nedenarnega zlata podobne transakcije, vendar ne vključujejo denarnih oblasti.
- 5.67 Posojila v zlatu pomenijo zagotovitev zlata za določeno časovno obdobje. Tako kot pri drugih povratnih transakcijah se pravno lastništvo nad zlatom prenese, vendar tveganja in koristi sprememb vrednosti zlata ostajajo pri posojilodajalcu. Jemalci posojil v zlatu pogosto uporabljajo te transakcije, da bi pokrili prodajo tretjim osebam v času pomanjkanja zlata. Za uporabo zlata se prvotnemu lastniku plača pristojbina, ki je odvisna od vrednosti osnovnega sredstva in trajanja povratne transakcije.
- 5.68 Denarno zlato je finančno sredstvo in pristojbine za posojila v zlatu so posledično plačila za dajanje finančnega sredstva na voljo drugi institucionalni enoti. Pristojbine, povezane s posojili v denarnem zlatu, se obravnavajo kot obresti. To se uporablja tudi kot poenostavljen dogovor za pristojbine, ki se plačajo za posojila v nedenarnem zlatu.

Posebne pravice črpanja (PPČ) (F.12)

- 5.69 *Opredelitev:* PPČ so mednarodna rezervna sredstva, ki jih je oblikoval Mednarodni denarni sklad (MDS) in so dodeljena njegovim članicam za povečanje obstoječih rezervnih sredstev.
- 5.70 Sistem posebnih pravic črpanja pri MDS upravlja rezervna sredstva tako, da dodeljuje PPČ državam članicam MDS in nekaterim mednarodnim agencijam, tako imenovanim udeleženkam.
- 5.71 Vzpostavitev PPČ prek dodelitve in njihovo prenehanje prek odpisov sta transakciji. Dodelitve PPČ se prikažejo bruto kot pridobitev sredstva v finančnih računih denarnih oblasti posamezne udeleženke in kot prevzem obveznosti tujine.
- 5.72 PPČ so izključno v lasti uradnih imetnikov, in sicer centralnih bank in nekaterih mednarodnih agencij, ter so prenosljive med udeleženkami in drugimi uradnimi imetniki. Imetja PPČ za vsakega imetnika pomenijo zagotovljeno in brezpogojno pravico, da od drugih članic MDS pridobi druga rezervna sredstva, predvsem devize.
- 5.73 PPČ so sredstva z ustreznimi obveznostmi, vendar sredstva pomenijo skupne terjatve do udeleženk in ne do MDS. Udeleženka lahko proda nekatera ali vsa imetja PPČ drugi udeleženci in v zameno prejme druga rezervna sredstva, predvsem devize.

Gotovina in vloge (F.2)

5.74 *Opredelitev:* gotovina in vloge so gotovina v obtoku in vloge v domačih in tujih valutah.

5.75 Finančne transakcije se delijo na tri podkategorije:

(a) gotovino (F.21);

(b) prenosljive vloge (F.22) in

(c) druge vloge (F.29).

Gotovina (F.21)

5.76 *Opredelitev:* gotovina so bankovci in kovanci, ki jih izdajajo ali odobrijo denarne oblasti.

5.77 Gotovina vključuje:

(a) bankovce in kovance, ki so jih rezidenčne denarne oblasti dale v obtok kot nacionalno valuto in so v lasti rezidentov in nerezidentov, ter

(b) bankovce in kovance, ki so jih nerezidenčne denarne oblasti dale v obtok kot tuje valute in so v lasti rezidentov.

5.78 Gotovina ne vključuje:

(a) bankovcev in kovancev, ki niso v obtoku, npr. zaloge lastnih bankovcev centralne banke ali varnostne zaloge bankovcev, in

(b) spominskih kovancev, ki se običajno ne uporabljajo za plačevanje. Ti kovanci so razvrščeni kot vrednostni predmeti.

Okvir 5.2 – Gotovina, ki jo izdaja Eurosistem

B 5.2.1 Eurobankovci in eurokovanci, ki jih izdaja Eurosistem, so domača valuta držav članic v euroobmočju. Čeprav se imetja eurske valute s strani rezidentov posamezne države članice udeleženke obravnavajo kot domača valuta, ta imetja pomenijo obveznosti rezidenčne nacionalne centralne banke le v obsegu njenega namišljenega deleža v celotni izdaji, ki temelji na njenem deležu kapitala ECB. Z nacionalnega vidika to pomeni, da lahko v euroobmočju del rezidentovega imetja domače valute pomeni finančno terjatev do nerezidentov.

B5.2.2. Gotovina, ki jo izdaja Eurosistem, vključuje bankovce in kovance. Bankovce izdaja Eurosistem, medtem ko kovance izdajajo centralne države v euroobmočju, čeprav se po dogovoru obravnavajo kot obveznosti nacionalnih centralnih bank, ki kot nasprotno postavko knjižijo namišljeno terjatev do države. Eurobankovci in eurokovanci so lahko v lasti rezidentov ali nerezidentov euroobmočja.

Vloge (F.22 in F.29)

5.79 *Opredelitev:* vloge so standardizirane netržne pogodbe s širšo javnostjo, ki jih ponujajo institucije, ki sprejemajo vloge, in v nekaterih primerih centralna država kot dolžniki ter omogočajo polaganje in poznejšo odtegnitev glavnice s strani upnika. Vloge običajno vključujejo vračilo celotne glavnice vlagatelju s strani dolžnika.

Prenosljive vloge (F.22)

5.80 *Opredelitev:* prenosljive vloge so vloge, ki jih je mogoče na zahtevo zamenjati za gotovino po nominalni vrednosti in ki se lahko neposredno uporabijo za izvajanje plačil s čekom, menicami, žiro nalogom, neposredno bremenitvijo/kreditiranjem ali z drugim instrumentom za neposredno plačevanje, in sicer brez dodatnih stroškov ali omejitev.

5.81 Prenosljive vloge so predvsem obveznosti rezidenčnih institucij, ki sprejemajo vloge, ter v nekaterih primerih obveznosti centralne države in nerezidenčnih institucionalnih enot. Prenosljive vloge vključujejo karkoli od naslednjega:

(a) medbančne postavke med denarnimi finančnimi institucijami;

(b) vloge, ki jih institucije, ki sprejemajo vloge, hranijo v centralni banki in ki presegajo znesek rezerv, ki jih morajo hraniti, ter jih lahko uporabljajo brez predhodne najave ali omejitev;

- (c) vloge, ki jih druge denarne finančne institucije prevzamejo od centralne banke v obliki nedodeljenih računov za zlato, ki ni denarno zlato, ter ustrezne vloge v obliki računov za plemenite kovine;
  - (d) vloge v tujih valutah v okviru poslov zamenjave;
  - (e) rezervne postavke pri MDS, ki tvorijo „rezervno tranšo“, tj. zneske PPČ ali zneske v tujih valutah, ki jih lahko država članica črpa iz MDS v zelo kratkem času, ter druge terjatve do MDS, ki so takoj na voljo državi članici, vključno s posojanjem MDS s strani države poročevalke v okviru Splošnega sporazuma o izposojanju in Novega sporazuma o izposojanju.
- 5.82 Pri računih za prenosljivo vlogo so možne prekoračitve pozitivnega stanja. Če se račun prekorači, je odtegnitev do vrednosti nič odtegnitev vloge, medtem ko je znesek prekoračitve odobritev posojila.
- 5.83 Prenosljive vloge imajo lahko vsi rezidenčni sektorji in tujina.
- 5.84 Prenosljive vloge se lahko glede na valuto delijo na prenosljive vloge, izražene v domači valuti, in prenosljive vloge, izražene v tujih valutah.

Druge vloge (F.29)

- 5.85 *Opredelitev:* druge vloge so vloge, ki niso prenosljive. Drugih vlog ni mogoče uporabiti za izvajanje plačil, razen pri dospelosti ali po dogovorjenem obdobju najave, in jih ni mogoče zamenjati za gotovino ali prenosljive vloge brez večjih omejitev ali dodatnih stroškov.
- 5.86 Druge vloge vključujejo:
- (a) vezane vloge, tj. vloge, ki niso neposredno razpoložljive, ampak so razpoložljive z dogovorjeno dospelostjo. Njihova razpoložljivost je pogojena z določenim rokom ali pa so unovčljive z najavo odtegnitve. Vključujejo tudi vloge pri centralni banki, ki jih institucije, ki sprejemajo vloge, hranijo kot obvezne rezerve, če jih deponenti ne morejo uporabiti brez predhodne najave ali omejitev;
  - (b) hranilne vloge, hranilne knjižice, netržna potrdila o hranilnih vlogah ali netržna potrdila o vlogah;
  - (c) vloge v okviru varčevalnih shem ali pogodb. Te vloge pogosto obvezujejo deponenta, da redno izvaja plačila v določenem obdobju, pri čemer vplačane glavnice in obračunanih obresti nima na voljo do preteka določenega roka. Te vloge so v nekaterih primerih povezane z možnostjo najetja posojila ob koncu varčevalne dobe, ki je sorazmerno zbranim prihrankom in namenjeno nakupu ali gradnji stanovanjskega objekta;
  - (d) dokaze o vlogah, imenovane tudi deleži, ki jih izdajajo hranilna in posojilna združenja, stanovanjske zadruge, kreditne zadruge in podobne ustanove ter so unovčljive na zahtevo ali v sorazmerno kratkem času, vendar niso prenosljive;
  - (e) vračljiva dodatna plačila, povezana z izvedenimi finančnimi instrumenti, ki so obveznosti denarnih finančnih institucij;
  - (f) kratkoročne dogovore o ponovnem odkupu (repoje), ki so obveznosti denarnih finančnih institucij, in
  - (g) obveznosti do MDS, ki so sestavni del mednarodnih rezerv in niso v obliki posojil; te vključujejo uporabo kreditov v okviru računa splošnih virov MDS. Ta postavka izraža znesek valute države članice pri MDS, ki jo je članica dolžna ponovno odkupiti.
- 5.87 Druge vloge ne vključujejo tržnih potrdil o vlogah in tržnih potrdil o hranilnih vlogah. Ta so razvrščena med dolžniške vrednostne papirje (AF.3).
- 5.88 Druge vloge se lahko glede na valuto delijo na druge vloge, izražene v domači valuti, in druge vloge, izražene v tujih valutah.

Dolžniški vrednostni papirji (F.3)

- 5.89 *Opredelitev:* dolžniški vrednostni papirji so tržni finančni instrumenti, ki se uporabljajo kot dokaz o dolgu.

Glavne značilnosti dolžniških vrednostnih papirjev

- 5.90 Dolžniški vrednostni papirji imajo naslednje značilnosti:
- (a) datum izdaje dolžniškega vrednostnega papirja;
  - (b) ceno ob izdaji, ki jo vlagatelji plačajo za dolžniške vrednostne papirje ob prvi izdaji;
  - (c) datum odkupa ali datum dospelosti končnega pogodbeno določenega odplačila glavnice;
  - (d) odkupno ceno ali nominalno vrednost, tj. znesek, ki ga izdajatelj ob dospelosti plača imetniku;
  - (e) izvirno dospelost, tj. obdobje od datuma izdaje do končnega pogodbeno določenega plačila;
  - (f) preostalo dospelost, tj. obdobje od referenčnega datuma do končnega pogodbeno določenega plačila;
  - (g) kupon, ki ga izdajatelj plača imetnikom dolžniških vrednostnih papirjev; kupon je lahko stalen v času veljavnosti dolžniškega vrednostnega papirja ali se spreminja glede na inflacijo, obrestne mere ali cene sredstev. Menice in brezkuponski dolžniški vrednostni papirji ne omogočajo nobenih kuponskih obresti;
  - (h) datume plačila kuponov imetnikom vrednostnih papirjev s strani izdajatelja;
  - (i) cena ob izdaji, odkupna cena in kuponi so lahko izraženi (ali dogovorjeni) v domači valuti ali tujih valutah in
  - (j) bonitetno oceno dolžniških vrednostnih papirjev, ki ocenjuje kreditno sposobnost posamezne izdaje dolžniških vrednostnih papirjev. Bonitetne ocene določajo priznane agencije.

Kar zadeva točko (c), se lahko datum dospelosti ujema s pretvorbo dolžniškega vrednostnega papirja v delnico. V zvezi s tem možnost pretvorbe pomeni, da lahko imetnik zamenja dolžniški vrednostni papir za izdajateljev navadni lastniški kapital. Možnost zamenjave pomeni, da lahko imetnik zamenja dolžniški vrednostni papir za delnice družbe, ki ni izdajatelj. Vrednostni papirji brez dospelja, ki nimajo določenega datuma dospelosti, so razvrščeni kot dolžniški vrednostni papirji.

- 5.91 Dolžniški vrednostni papirji vključujejo finančna sredstva in obveznosti, ki jih je mogoče opisati glede na različne klasifikacije, tj. po dospelosti, sektorjih in podsektorjih imetnikov in izdajateljev, valuti ter vrsti obrestne mere.

Klasifikacija po izvirni dospelosti in valuti

- 5.92 Transakcije v dolžniških vrednostnih papirjih se glede na izvirno dospelost delijo na dve podkategoriji:
- (a) kratkoročne dolžniške vrednostne papirje (F.31) in
  - (b) dolgoročne dolžniške vrednostne papirje (F.32).
- 5.93 Dolžniški vrednostni papirji so lahko izraženi v domači valuti ali tujih valutah. Dolžniški vrednostni papirji, izraženi v različnih tujih valutah, se lahko po potrebi dodatno razčlenijo. Razčlemba je odvisna od relativne pomembnosti posameznih tujih valut za gospodarstvo.
- 5.94 Dolžniški vrednostni papirji, katerih glavnica in kupon sta povezana s tujo valuto, so razvrščeni kot izraženi v tej tuji valuti.

Klasifikacija glede na vrsto obrestne mere

- 5.95 Dolžniški vrednostni papirji so lahko razvrščeni glede na vrsto obrestne mere. Razlikujemo tri skupine dolžniških vrednostnih papirjev:
- (a) dolžniške vrednostne papirje s stalno obrestno mero;
  - (b) dolžniške vrednostne papirje s spremenljivo obrestno mero in
  - (c) dolžniške vrednostne papirje z mešano obrestno mero.

Dolžniški vrednostni papirji s stalno obrestno mero

- 5.96 Dolžniški vrednostni papirji s stalno obrestno mero zajemajo:
- (a) navadne dolžniške vrednostne papirje, ki so izdani in odkupljeni po nominalni vrednosti;
  - (b) dolžniške vrednostne papirje, ki so izdani z diskontom ali premijo na njihovo nominalno vrednost. Primeri so zakladne menice, komercialni zapisi, zadolžnice, odobritve menice, indosamenti menice in potrdila o vlogah;
  - (c) močno diskontirane obveznice, ki vključujejo nizka plačila obresti in se izdajajo po znatnem diskontu na nominalno vrednost;
  - (d) brezkuponske obveznice, ki so dolžniški vrednostni papirji z enkratnim plačilom, ki ne vključujejo kupon-skih plačil. Obveznica se prodaja z diskontom na nominalno vrednost, medtem ko se glavnica odplača ob dospelosti, v nekaterih primerih pa se odkupi v tranšah. Brezkuponske obveznice je mogoče dobiti iz dolžniških vrednostnih papirjev s stalno obrestno mero z ločitvijo kuponov od končnega plačila glavnice vrednostnega papirja in samostojnim trgovanjem z njimi;
  - (e) ločeno trgovanje s kuponi in glavnico (STRIPS), pri čemer gre za dolžniške vrednostne papirje z ločenimi obrestmi in plačili glavnice, ki se lahko prodajajo ločeno;
  - (f) dolžniške vrednostne papirje brez dospelja, dolžniške vrednostne papirje z možnostjo predčasnega odkupa, devizne dolžniške vrednostne papirje, ki upniku omogočajo predčasno unovčitev, ter dolžniške vrednostne papirje z amortizacijsko klavzulo;
  - (g) spremenljive obveznice, ki se lahko na željo imetnika pretvorijo v lastniški kapital izdajatelja, pri čemer so v takšnem primeru razvrščene kot delnice, in
  - (h) zamenljive obveznice, ki vključujejo možnost zamenjave vrednostnega papirja za delnico v družbi, ki ni izdajatelj in je običajno hčerinska družba ali družba, v kateri ima izdajatelj v lasti delež, na določen datum v prihodnosti in pod dogovorjenimi pogoji.
- 5.97 Dolžniški vrednostni papirji s stalno obrestno mero vključujejo tudi druge dolžniške vrednostne papirje, kot so obveznice z lastniškim nakupnim bonom, podrejene obveznice, prednostne delnice s pravico do fiksne dividende in brez pravice do udeležbe pri dobičku, ki prinašajo stalne dohodke, vendar ne zagotavljajo udeležbe pri razdelitvi preostanka vrednosti družbe ob njenem popolnem prenehanju, ter neločljive instrumente.

Dolžniški vrednostni papirji s spremenljivo obrestno mero

- 5.98 Pri dolžniških vrednostnih papirjih s spremenljivo obrestno mero so obresti in/ali plačila glavnice vezana na:
- (a) splošni indeks cen blaga in storitev (kot je indeks cen življenjskih potrebščin);
  - (b) obrestno mero ali
  - (c) ceno sredstev.
- 5.99 Dolžniški vrednostni papirji s spremenljivo obrestno mero so običajno razvrščeni kot dolgoročni dolžniški vrednostni papirji, razen če je njihova izvirna dospelost eno leto ali manj.
- 5.100 Dolžniški vrednostni papirji, ki so vezani na inflacijo in ceno sredstev, vključujejo dolžniške vrednostne papirje, ki so izdani kot obveznice, vezane na inflacijo in blago. Kuponi in/ali odkupna vrednost obveznice, vezane na blago, so vezani na ceno blaga. Dolžniški vrednostni papirji, katerih obresti so vezane na bonitetno oceno drugega posojilojemalca, so razvrščeni kot dolžniški vrednostni papirji, vezani na indeks, saj se bonitetne ocene ne spreminjajo sproti v skladu s tržnimi razmerami.
- 5.101 Pri dolžniških vrednostnih papirjih, vezanih na obrestno mero, se vrednost pogodbenih nominalnih obresti in/ali odkupna vrednost spreminja v skladu z domačo valuto. Izdajatelj ob datumu izdaje ne more poznati vrednosti obresti in plačil glavnice.

Dolžniški vrednostni papirji z mešano obrestno mero

- 5.102 Dolžniški vrednostni papirji z mešano obrestno mero imajo v času veljavnosti stalni in spremenljivi kupon ter so razvrščeni kot dolžniški vrednostni papirji s spremenljivo obrestno mero. Zajemajo dolžniške vrednostne papirje, ki imajo:
- (a) stalni in spremenljivi kupon hkrati;
  - (b) do referenčne točke stalni ali spremenljivi kupon, od navedene referenčne točke do datuma dospelosti pa spremenljivi ali stalni kupon, ali

- (c) kuponska plačila, ki so vnaprej določena v času veljavnosti dolžniških vrednostnih papirjev, vendar niso vedno stalna. Imenujejo se dolžniški vrednostni papirji s postopoma naraščajočo obrestno mero.

Prodaje zaprtemu krogu vlagateljev

- 5.103 Dolžniški vrednostni papirji vključujejo tudi prodaje zaprtemu krogu vlagateljev. Prodaja zaprtemu krogu vlagateljev pomeni, da izdajatelj dolžniške vrednostne papirje neposredno prodaja majhnemu številu vlagateljev. Bonitetne agencije običajno ne ocenjujejo kreditne sposobnosti izdajateljev teh dolžniških vrednostnih papirjev, pri čemer se vrednostni papirji običajno ne prodajo ali ocenijo ponovno, zato je sekundarni trg nedejaven. Vendar večina prodaj zaprtemu krogu vlagateljev izpolnjuje merila tržnosti in je razvrščena kot dolžniški vrednostni papirji.

Listinjenje

- 5.104 *Opredelitev:* listinjenje je izdajanje dolžniških vrednostnih papirjev, katerih kuponska plačila ali plačila glavnice se zavarujejo z določenimi sredstvi ali prihodnjimi pritoki dohodka. Različna sredstva ali prihodnji pritoki dohodka se lahko listinijo, med drugim tudi stanovanjska in komercialna hipotekarna posojila, potrošniška posojila, posojila podjetjem, državna posojila, zavarovalne pogodbe, kreditni izvedeni finančni instrumenti in prihodnji dohodki.
- 5.105 Listinjenje sredstev ali prihodnjih pritokov dohodka je pomembna finančna inovacija, zaradi katere se ustanovljajo in splošno uporabljajo nove finančne družbe, da bi se olajšalo ustvarjanje, trženje in izdajanje dolžniških vrednostnih papirjev. Razlogi za listinjenje so različni. V zvezi z družbami vključujejo: cenejše financiranje, kot ga omogočajo bančne institucije, nižje predpisane kapitalske zahteve, prenos različnih vrst tveganj, kot je kreditno ali zavarovalniško tveganje, in diverzifikacijo virov financiranja.
- 5.106 Sheme listinjenja se razlikujejo znotraj trgov dolžniških vrednostnih papirjev in med njimi. Te sheme se lahko razdelijo v dve širši skupini:
- (a) v listinjenju sredstev sodeluje finančna družba in je vključen prenos sredstev, prvotni lastnik pa zagotavlja zavarovanje s premoženjem, kar se imenuje prava prodaja, in
- (b) sheme listinjenja, pri katerih v listinjenju sredstev sodeluje finančna družba in ki vključujejo le prenos kreditnega tveganja, z uporabo poslovne kreditne zamenjave, pri čemer prvotni lastnik obdrži sredstva, vendar prenese kreditno tveganje. To se imenuje sintetično listinjenje.
- 5.107 Glede sheme listinjenja iz točke (a) odstavka 5.106 se ustanovi družba za listinjenje, ki hrani listinjena sredstva ali druga sredstva, ki so bila listinjena s strani prvotnega lastnika, in izdaja dolžniške vrednostne papirje, zavarovane s navedenimi sredstvi.
- 5.108 Bistveno je predvsem, da se ugotovi, ali finančna družba, ki sodeluje v listinjenju sredstev, aktivno upravlja portfelj sredstev, tako da izdaja dolžniške vrednostne papirje, in ne deluje le kot sklad, ki pasivno upravlja sredstva ali hrani dolžniške vrednostne papirje. Če je finančna družba pravni lastnik portfelja sredstev, izdaja dolžniške vrednostne papirje, ki pomenijo delež v portfelju, vodi celoto računov, potem ta družba deluje kot finančni posrednik, razvrščen med druge finančne posrednike. Finančne družbe, ki sodelujejo v listinjenju sredstev, se razlikujejo od subjektov, ustanovljenih le zaradi hranjenja posebnih portfeljev finančnih sredstev in obveznosti. Slednji subjekti se združijo z matično družbo, če so rezidenti iste države. Če pa so subjekti nerezidenti, se obravnavajo kot ločene institucionalne enote in so razvrščeni kot lastne finančne institucije.
- 5.109 V primeru sheme listinjenja iz točke (b) odstavka 5.106 prvotni lastnik sredstev ali kupec zavarovanja s posli kreditne zamenjave prenese kreditno tveganje, povezano s skupino različnih referenčnih sredstev, na družbo za listinjenje, sredstva pa obdrži. Dohodki od izdaje dolžniških vrednostnih papirjev se vložijo ali drugače varno naložijo, na primer v obveznice AAA, pri tem pa se obrestni od izdanih dolžniških vrednostnih papirjev financirajo iz obresti, zaračunanih za vlogo, in iz premije za posel kreditne zamenjave. V primeru neizpolnjevanja obveznosti se glavnica, ki jo je treba plačati lastnikom vrednostnih papirjev, kritih z drugim premoženjem, zmanjša, pri čemer so prve na vrsti nižje tranše itd. Prav tako lahko vlagatelji v dolžniške vrednostne papirje kuponska plačila in plačila glavnice preusmerijo k prvotnemu lastniku zavarovanja s premoženjem, da se pokrijejo izgube zaradi neizpolnjevanja obveznosti.
- 5.110 Vrednostni papir, krit z drugim premoženjem, je dolžniški vrednostni papir, katerega glavnica in/ali obrestni se lahko plača(-jo) le iz denarnih tokov, ki jih ustvari posebna skupina finančnih ali nefinančnih sredstev.

Krite obveznice

- 5.111 *Opredelitev:* krite obveznice so dolžniški vrednostni papirji, ki jih izda ali zanje v celoti jamči finančna družba. Če finančna družba, ki izda krite obveznice ali zanje jamči, ne izpolnjuje obveznosti, imajo imetniki obveznic poleg običajnih terjatev do finančne družbe prednostno pravico do kritnega sklada.

Posojila (F.4)

5.112 *Opredelitev*: posojila nastanejo, ko upnik posodi sredstva dolžniku.

Glavne značilnosti posojil

5.113 Značilnosti posojil so:

- (a) pogoje, ki urejajo posojilo, določi finančna družba, ki posojilo odobri, ali pa se o njih dogovorita posojilodajalec in posojilojemalec neposredno ali prek posrednika;
- (b) pobudo za posojilo običajno da posojilojemalec in
- (c) posojilo je brezpogojen dolg do upnika, ki mora biti odplačan ob dospelosti in prinaša obresti.

5.114 Posojila so lahko finančna sredstva ali obveznosti vseh rezidenčnih sektorjev in tujine. Institucije, ki sprejemajo vloge, navadno prikažejo kratkoročne obveznosti kot vloge in ne kot posojila.

Klasifikacija posojil glede na izvirno dospelost, valuto in namen posojanja

5.115 Transakcije v posojilih se lahko glede na izvirno dospelost delijo na dve vrsti:

- (a) kratkoročna posojila (F.41) s kratkoročno izvirno dospelostjo, vključno s posojili, odplačljivimi na zahtevo, in
- (b) dolgoročna posojila (F.42) z dolgoročno izvirno dospelostjo.

5.116 Posojila se lahko za analizo nadalje razdelijo na naslednji podkategoriji:

- (a) posojila, izražena v domači valuti, in
- (b) posojila, izražena v tujih valutah.

Za gospodinjstva je koristna razdelitev na naslednje podkategorije:

- (a) posojila za potrošnjo;
- (b) posojila za nakup hiše in
- (c) druga posojila.

Razlika med transakcijami s posojili in transakcijami z vlogami

5.117 Razlika med transakcijami s posojili (F.4) in transakcijami z vlogami (F.22) je v tem, da dolžnik v primeru posojila zagotavlja standardizirano netržno pogodbo, v primeru vloge pa ne.

5.118 Kratkoročna posojila, odobrena institucijam, ki sprejemajo vloge, so razvrščena kot prenosljive vloge ali druge vloge, medtem ko so kratkoročna posojila, ki jih sprejmejo institucionalne enote, ki niso institucije, ki sprejemajo vloge, razvrščena kot kratkoročna posojila.

5.119 Plasiranje sredstev med institucijami, ki sprejemajo vloge, so vedno prikazane kot vloge.

Razlika med transakcijami s posojili in transakcijami z dolžniškimi vrednostnimi papirji

5.120 Razlika med transakcijami s posojili (F.4) in transakcijami z dolžniškimi vrednostnimi papirji (F.3) je v tem, da so posojila netržni finančni instrumenti, medtem ko so dolžniški vrednostni papirji tržni finančni instrumenti.

5.121 Posojila so običajno dokumentirana z enim dokumentom, transakcije s posojili pa se izvajajo med enim upnikom in enim dolžnikom. Nasprotno je izdajanje dolžniških vrednostnih papirjev sestavljeno iz večjega števila enakih dokumentov, ki dokumentirajo okrogel znesek in skupaj tvorijo celotni izposojeni znesek.

5.122 Za posojila je na voljo sekundarni trg. Kadar na organiziranem trgu posojila postanejo tržna, jih je treba iz posojil prerazvrstiti v dolžniške vrednostne papirje, če so na voljo dokazi o prodaji na sekundarnem trgu, vključno z obstojem vzdrževalcev trga in pogostim kotiranjem finančnih sredstev, kot ga povzročijo razponi med povpraševanjem in ponudbo. Pri tem se običajno izvede pretvorba izvirnega posojila.

- 5.123 Standardna posojila v večini primerov zagotavljajo finančne družbe in so pogosto odobrena gospodinjstvom. Finančne družbe določajo pogoje, ki jih gospodinjstva lahko le sprejmejo ali zavrnejo. Pogoji nestandardnih posojil so običajno rezultat pogajanj med upnikom in dolžnikom. To je pomembno merilo, ki omogoča lažje razlikovanje med nestandardiziranimi posojili in dolžniškimi vrednostnimi papirji. Pri javnih izdajah vrednostnih papirjev pogoje izdaje določi posojilojemalec, lahko tudi po posvetu z banko/vodilno banko. Pri zasebnih izdajah pa se upnik in dolžnik pogajata o pogojih izdaje.

Razlika med transakcijami s posojili, komercialnimi krediti in komercialnimi zapisi

- 5.124 Komercialni kredit je kredit, ki ga dobavitelj blaga in storitev razširijo neposredno na svoje stranke. Komercialni krediti nastanejo, kadar se plačilo za blago in storitve ne izvrši ob istem času kot sprememba lastništva blaga ali opravljanje storitve.
- 5.125 Komercialni krediti se razlikujejo od posojil za financiranje trgovine, ki so razvrščena kot posojila. Komercialni zapisi, ki jih dobavitelj blaga in storitev izda stranki ter pozneje diskontira s finančno družbo, postanejo terjatev tretje strani do stranke.

Posojanje vrednostnih papirjev in dogovori o ponovnem odkupu

- 5.126 *Opredelitev:* posojanje vrednostnih papirjev je začasen prenos vrednostnih papirjev s posojilodajalca na posojilojemalca. Dajalec posojila v obliki vrednostnih papirjev lahko od posojilojemalca zahteva, da zagotovi sredstva kot zavarovanje s premoženjem v denarju ali v obliki vrednostnih papirjev. Pravni naslov se prenese na obe strani transakcije, tako da se lahko izposojeni vrednostni papirji in zavarovanje s premoženjem prodajo ali posodijo.
- 5.127 *Opredelitev:* dogovor o ponovnem odkupu vrednostnih papirjev je dogovor o zagotovitvi vrednostnih papirjev, kot so dolžniški vrednostni papirji ali delnice, v zameno za denar ali drugo plačilno sredstvo z obvezo o ponovnemu odkupu enakih ali podobnih vrednostnih papirjev po fiksni ceni. Obveza o ponovnemu odkupu je lahko vezana na določen datum v prihodnosti ali na „odprto“ dospelost.
- 5.128 Posojanje vrednostnih papirjev z zavarovanjem z gotovino in dogovori o ponovnem odkupu (repoji) sta različni poimenovanji za finančne ureditve z enakim gospodarskim učinkom, tj. učinkom zavarovanih posojil, saj oboje vključuje zagotovitev vrednostnih papirjev kot zavarovanje s premoženjem za posojilo ali vlogo, pri čemer institucija, ki sprejema vloge, prodaja vrednostne papirje v okviru take finančne ureditve. Različne značilnosti obeh ureditev so prikazane v tabeli 5.2.

Tabela 5.2 – Glavne značilnosti posojanja vrednostnih papirjev in dogovorov o ponovnem odkupu

Značilnost	Posojanje vrednostnih papirjev		Dogovori o ponovnem odkupu	
	Zavarovanje z gotovino	Brez zavarovanja z gotovino	Posebni vrednostni papirji	Splošno zavarovanje s premoženjem
Formalna metoda menjave	posojanje vrednostnih papirjev, pri čemer se posojilojemalec strinja, da jih bo vrnil posojilodajalcu		prodaja vrednostnih papirjev in zaveza o ponovnemu odkupu pod pogoji krovnega dogovora	
Oblika menjave	vrednostni papirji ali gotovina	vrednostni papirji ali drugo zavarovanje s premoženjem (če je na voljo)	vrednostni papirji ali gotovina	gotovina ali vrednostni papirji
Donos se plača predložitelju	zavarovanje z gotovino (jemalcu posojila v obliki vrednostnih papirjev)	vrednostni papirji (in ne zavarovanja z vrednostnimi papirji) (dajalcu posojila v obliki vrednostnih papirjev)	gotovina	gotovina
Donos vračljiv kot	pristojbina	pristojbina	obrestna mera dogovora o ponovnem odkupu	obrestna mera dogovora o ponovnem odkupu

- 5.129 Vrednostni papirji, zagotovljeni v okviru posojanja vrednostnih papirjev, in dogovori o ponovnem odkupu se obravnavajo kot papirji, katerih ekonomsko lastništvo se ni spremenilo, ker je posojilodajalec še vedno upravičen do dohodka, ki ga ustvarjajo, ter nosi tveganja in koristi ugodnosti na podlagi kakršne koli spremembe v ceni vrednostnih papirjev.
- 5.130 Ponudba in prejem sredstev v okviru dogovora o ponovnem odkupu vrednostnih papirjev ali posojanja vrednostnih papirjev z zavarovanjem z gotovino ne vključujeta nobenega novega izdajanja dolžniških vrednostnih papirjev. Takšna zagotovitev sredstev institucionalnim enotam, razen denarnim finančnim institucijam, se obravnava kot posojilo; v zvezi z institucijami, ki sprejemajo vloge, se obravnava kot vloga.

- 5.131 Če posojanje vrednostnih papirjev ne vključuje denarja, kar pomeni, da se en vrednostni papir zamenja za drugega ali da ena stran ponudi vrednostni papir brez zavarovanja s premoženjem, potem ni transakcij s posojili, vlogami ali vrednostnimi papirji.
- 5.132 Vplačila kritij v denarju pri dogovorih o povratnem odkupu so razvrščeni kot posojila.
- 5.133 Zamenjave zlata so podobne dogovorom o ponovnem odkupu vrednostnih papirjev, razen da so zavarovane z zlatom. Vključujejo zamenjavo zlata za devizne vloge, pri čemer se sklene dogovor o povratni transakciji na dogovorjen datum v prihodnosti po dogovorjeni vrednosti v zlatu. Transakcija se prikaže kot zavarovano posojilo ali vloga.

Finančni najem

- 5.134 *Opredelitev:* finančni najem je pogodba, po kateri najemodajalec kot pravni lastnik sredstva prenese tveganja in ugodnosti lastništva nad sredstvom na najemojemalca. V okviru finančne pogodbe najemodajalec zagotovi najemojemalcu posojilo, s katerim ta pridobi sredstvo. Zato je sredstvo v najemu prikazano v bilanci stanja najemojemalca in ne najemodajalca, ustrezno posojilo pa je prikazano kot sredstvo najemodajalca in obveznost najemojemalca.
- 5.135 Finančni najemi se lahko razlikujejo od drugih vrst najemov, ker se vsa tveganja in ugodnosti lastništva v velikem obsegu prenesejo s pravnega lastnika blaga na uporabnika blaga. Drugi vrsti najemov sta (i) poslovni najem in (ii) najem vira. Druge pogodbe, najemi in licence, opredeljeni v poglavju 15, se lahko štejejo tudi kot najemi.

Druge vrste posojil

- 5.136 Kategorija posojila vključuje naslednje:
- (a) prekoračitev na računu prenosljivih vlog, pri čemer se prekoračeni znesek ne obravnava kot negativna prenosljiva vloga;
  - (b) prekoračitve na drugih tekočih računih, npr. notranji saldi med nefinančnimi družbami in njihovimi hčerinskimi družbami, vendar brez saldov, ki so obveznosti denarnih finančnih institucij in razvrščeni v podkategorijo vloge;
  - (c) finančne terjatve zaposlenih na osnovi udeležbe v dobičkih družbe;
  - (d) vračljiva dodatna plačila, povezana z izvedenimi finančnimi instrumenti, ki so obveznost institucionalnih enot, razen denarnih finančnih institucij;
  - (e) posojila, ki so protipostavke bančnih akceptov;
  - (f) hipotekarna posojila;
  - (g) potrošniške kredite;
  - (h) revolving kredite;
  - (i) obročna posojila;
  - (j) posojila, dana kot jamstva za izpolnitev nekaterih obveznosti;
  - (k) jamstva za vlogo kot finančne terjatve pozavarovalnih družb cedentom;
  - (l) finančne terjatve do MDS v obliki posojil v okviru računa splošnih virov, vključno s posojanjem v okviru Splošnega sporazuma o izposojanju in Novega sporazuma o izposojanju, in
  - (m) obveznosti do MDS v obliki kredita MDS ali posojil v okviru programa pomoči za zmanjševanje revščine in spodbujanje gospodarske rasti.
- 5.137 Poseben primer neservisiranih posojil je obrazložen v poglavju 7.

Finančna sredstva, izključena iz kategorije posojil

- 5.138 Kategorija posojila ne zajema:
- (a) drugih terjatev in obveznosti (AF.8), vključno s komercialnimi krediti in predujmi (AF.81), in

(b) finančnih sredstev in obveznosti, ki izhajajo iz lastništva nerezidentov nad nepremičnimi sredstvi (npr. zemljišča in zgradbe). Razvrščeni so v drug lastniški kapital (AF.519).

Lastniški kapital in delnice ali enote investicijskih skladov (F.5)

- 5.139 *Opredelitev:* lastniški kapital in delnice ali enote investicijskih skladov so preostale terjatve do sredstev institucionalnih enot, ki so izdale delnice ali enote.
- 5.140 Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov so razdeljeni na dve podkategoriji:
- (a) lastniški kapital (F.51) in
  - (b) delnice ali enote investicijskih skladov (F.52).

Lastniški kapital (F.51)

- 5.141 *Opredelitev:* lastniški kapital je finančno sredstvo, ki je terjatev za preostalo vrednost družbe po odplačilu vseh ostalih terjatev.
- 5.142 Lastništvo nad lastniškim kapitalom pravnih oseb je običajno izraženo v obliki deležev, delnic, potrdil o vlogi, kapitalskih udeležb ali podobnih dokumentov. Deleži in delnice imajo enak pomen.

Potrdila o lastništvu

- 5.143 *Opredelitev:* potrdila o lastništvu dokazujejo lastništvo nad vrednostnimi papirji, ki kotirajo na drugih trgih; lastništvo nad potrdili o lastništvu se obravnava kot neposredno lastništvo nad zadevnimi vrednostnimi papirji. Depozitar izda potrdila, ki kotirajo na borzi in dokazujejo lastništvo nad vrednostnimi papirji, ki kotirajo na drugi borzi. Potrdila o lastništvu olajšujejo transakcije z vrednostnimi papirji na trgih, ki niso domači. Zadevni vrednostni papirji so lahko delnice ali dolžniški vrednostni papirji.
- 5.144 Lastniški kapital je razdeljen na naslednje podkategorije:
- (a) delnice, ki kotirajo na borzi (F.511);
  - (b) delnice, ki ne kotirajo na borzi (F.512), in
  - (c) drug lastniški kapital (F.519).
- 5.145 Delnice, ki kotirajo na borzi, in delnice, ki ne kotirajo na borzi, so tržne in so opisane kot lastniški vrednostni papirji.

Delnice, ki kotirajo na borzi (F.511)

- 5.146 *Opredelitev:* delnice, ki kotirajo na borzi, so lastniški vrednostni papirji, ki kotirajo na borzi. Borza je lahko priznana borza ali druga oblika sekundarnega trga. Te delnice se imenujejo tudi delnice, ki kotirajo na borzi. Obstoj cen delnic, ki kotirajo na borzi, pomeni, da so tekoče tržne cene običajno takoj na voljo.

Delnice, ki ne kotirajo na borzi (F.512)

- 5.147 *Opredelitev:* delnice, ki ne kotirajo na borzi, so lastniški vrednostni papirji, ki ne kotirajo na borzi.
- 5.148 Lastniški vrednostni papirji zajemajo naslednje delnice, ki jih izdajajo družbe z omejeno odgovornostjo, ki ne kotirajo na borzi:
- (a) Kapitalske delnice, ki dajejo imetnikom status skupnih lastnikov in pravico do deleža v celotnem razporejenem dobičku in do deleža v neto sredstvih ob likvidaciji.
  - (b) Odkupljene delnice, katerih kapital je bil odplačan, vendar so še naprej v lasti imetnikov, ki ostajajo skupni lastniki in imajo pravico do deleža v dobičku, ki ostane po izplačilu dividend na preostali delniški kapital, in do deleža v presežku, ki ostane po likvidaciji in je enak neto sredstvom, zmanjšanim za preostali delniški kapital.
  - (c) Dividendne delnice, imenovane tudi ustanoviteljske delnice, profitne delnice in dividendne delnice, ki niso del delniškega kapitala. Dividendne delnice imetnikom ne dajejo statusa skupnih lastnikov, zato nimajo pravice do deleža v odplačilih delniškega kapitala, pravice do donosov iz tega kapitala, pravice do glasovanja na skupščini delničarjev itd. Kljub temu dajejo imetnikom pravico do deleža v dobičkih, ki preostanejo po izplačilu dividend na delniški kapital, in do deleža v presežku, ki ostane ob likvidaciji.

- (d) Prednostne delnice ali deleži s pravico do udeležbe, ki dajejo imetnikom pravico do udeležbe v razdelitvi preostale vrednosti družbe ob njenem popolnem prenehanju. Imetniki imajo tudi pravico do udeležbe v dodatnih dividendah ali do prejetja dodatnih dividend nad fiksnim odstotkom dividend. Dodatne dividende se običajno plačajo sorazmerno s kakršnimi koli navadnimi prijavljenimi dividendami. V primeru likvidacije imajo prednostni delničarji s pravico do udeležbe pravico do deleža vseh preostalih dohodkov, ki jih prejmejo navadni delničarji, in jim je povrnjen znesek, ki so ga plačali za nakup delnic.

Prva javna ponudba, kotacija na borzi, umik z borze in ponovni odkup delnic

- 5.149 Prva javna ponudba, imenovana tudi „ponudba“ ali „flotacija“, je prva izdaja lastniških vrednostnih papirjev družbe za javnost. Take lastniške vrednostne papirje pogosto izdajo manjše in novejše družbe zaradi financiranja ali velika podjetja z namenom javnega trgovanja. Pri prvi javni ponudbi je izdajatelju lahko v pomoč zavarovalni subjekt, ki pomaga določiti vrsto lastniških vrednostnih papirjev, ki bodo izdani, najboljšo ceno ponudbe in čas dajanja na trg.
- 5.150 Kotacija na borzi se nanaša na deleže družbe, ki so na seznamu delnic, s katerimi se uradno trguje na borzi. Običajno družba izdajateljica vloži vlogo za kotacijo, vendar lahko borza v nekaterih državah vključuje tudi delnice družbe, s katerimi se na primer že aktivno trguje prek neuradnih kanalov. Zahteve za prvo kotacijo običajno vključujejo računovodske izkaze za zadnjih nekaj let, dovolj velik znesek, ki je na voljo splošni javnosti, v absolutnem smislu in kot odstotek skupnih uveljavljajočih se delnic ter odobreni prospekt, ki običajno vključuje mnenja neodvisnih ocenjevalcev. Umik z borze pomeni umik delnic družbe z borze. To se zgodi, ko družba preneha poslovati, razglasi stečaj, ne izpolnjuje več meril kotacije na borzi ali postane nepravna družba ali nekorporativna družba, pogosto zaradi združitve ali pripojitve. Kotacija na borzi se prikaže kot izdaja delnic, ki kotirajo na borzi, in odkup delnic, ki ne kotirajo na borzi, medtem ko se umik z borze prikaže kot odkup delnic, ki kotirajo na borzi, in izdaja delnic, ki ne kotirajo na borzi, kjer je to primerno.
- 5.151 Družbe lahko odkupijo svoj lastniški kapital v okviru ponovnega odkupa delnic, imenovanega tudi ponovni nakup ali povratni odkup delnic. Ponovni nakup delnic se prikaže kot finančna transakcija, s katero se obstoječim delničarjem zagotovi denar v zameno za del prostega lastniškega kapitala družbe. To pomeni, da se proti plačilu zmanjša število uveljavljajočih se delnic. Družba lahko delnice umakne ali jih obdrži kot „lastne delnice“, ki so na voljo za ponovno izdajo.

Finančna sredstva, ki niso lastniški vrednostni papirji

- 5.152 Lastniški vrednostni papirji ne zajemajo:
- (a) delnic, ki so bile ponujene v prodajo, vendar ob izdaji niso bile prevzete. Te delnice niso prikazane;
  - (b) zadolžnic in podjetniških obveznic, zamenljivih v delnice. Do trenutka pretvorbe so razvrščene kot dolžniški vrednostni papirji (AF.3);
  - (c) lastniškega kapitala partnerjev z neomejeno odgovornostjo v korporativnih partnerskih podjetjih. Razvrščen je kot drug lastniški kapital;
  - (d) naložb države v kapital mednarodnih organizacij, ki so pravno ustanovljene kot delniške družbe. Razvrščene so kot drug lastniški kapital (AF.519);
  - (e) izdaj premijskih delnic: t.j. izdaj brez plačila za nove delnice delničarjem v sorazmerju z njihovimi imetji. Takšna izdaja, ki ne spremeni niti obveznosti družbe do delničarjev niti razmerja med sredstvi vsakega delničarja v družbi, ni finančna transakcija. Delitve delnic na manjše enote prav tako niso prikazane.

Drug lastniški kapital (F.519)

- 5.153 *Opredelitev:* drug lastniški kapital zajema vse oblike lastniškega kapitala, razen tistih, ki so razvrščene v podkategoriji delnice, ki kotirajo na borzi (AF.511), in delnice, ki ne kotirajo na borzi (AF.512).
- 5.154 Drug lastniški kapital vključuje:

- (a) vse oblike lastniškega kapitala v družbah, ki niso delnice, tudi:
  - 1. lastniški kapital v korporativnih partnerskih podjetjih, ki ga vpišejo partnerji z neomejeno odgovornostjo;
  - 2. lastniški kapital v družbah z omejeno odgovornostjo, katerih lastniki so partnerji in ne delničarji;

3. kapital, investiran v družbe z neomejeno odgovornostjo ali komanditne družbe, ki so priznane kot neodvisne pravne osebe;
  4. kapital, investiran v zadruga, ki so priznane kot neodvisne pravne osebe;
- (b) naložbo države v kapital javnih družb, katerih kapital ni razdeljen na delnice in ki so na podlagi posebne zakonodaje priznane kot neodvisne pravne osebe;
- (c) naložbe države v kapital centralne banke;
- (d) naložbe države v kapital mednarodnih in nadnacionalnih organizacij, razen v MDS, tudi če so pravno ustanovljene kot delniške družbe (npr. Evropska investicijska banka);
- (e) finančne vire ECB, ki so jih prispevale nacionalne centralne banke;
- (f) kapital, investiran v finančne in nefinančne neprave družbe. Znesek teh naložb ustreza novim naložbam v denarju ali naravi, zmanjšanim za odtegnjeni kapital;
- (g) finančne terjatve, ki jih imajo nerezidenčne enote do namišljenih rezidenčnih enot in obratno.

Vrednotenje transakcij z lastniškim kapitalom

- 5.155 Nove delnice se prikažejo po vrednosti ob izdaji, ki je nominalna vrednost, povečana za premijo ob izdaji.
- 5.156 Transakcije z delnicami v obtoku so prikazane po transakcijski vrednosti. Če transakcijska vrednost ni znana, se kot približek uporabi borzni tečaj ali tržna cena za delnice, ki kotirajo na borzi, in tržna protivrednost za delnice, ki ne kotirajo na borzi.
- 5.157 Delnice s potrđili o kasnejšem izplačilu dividend so delnice, ki se vrednotijo po dividendi, ki jo predlaga izdajatelj.
- 5.158 Izdaje premijskih delnic niso prikazane. Kljub temu se v primerih, ko izdaje premijskih delnic spremenijo celotno tržno vrednost delnic družbe, spremembe tržne vrednosti prikažejo v računu revalorizacije.
- 5.159 Transakcijska vrednost lastniškega kapitala (F.51) je znesek sredstev, ki jih lastniki prenesejo v družbe ali neprave družbe. V nekaterih primerih so sredstva lahko prenesena v obliki prevzema obveznosti družbe ali neprave družbe.

Delnice ali enote investicijskih skladov (F.52)

- 5.160 *Opređelitev:* delnice investicijskih skladov so delnice investicijskega sklada, če ima sklad korporacijsko strukturo. V primeru sklada se imenujejo enote. Investicijski skladi so kolektivni naložbeni podjetji, prek katerih vlagatelji združujejo sredstva za naložbe v finančna in/ali nefinančna sredstva.
- 5.161 Investicijski skladi so imenovani tudi vzajemni skladi, vzajemni naložbeni skladi in kolektivni naložbeni podjetji za vlaganja v prenosljive vrednostne papirje (KNPVP), pri čemer so lahko odprti, polodprti ali zaprti skladi.
- 5.162 Delnice investicijskih skladov lahko kotirajo na borzi ali ne. Tiste, ki ne kotirajo, so običajno odplačljive na zahtevo, in sicer po vrednosti, ki ustreza njihovem deležu v lastnih sredstvih finančne družbe. Lastna sredstva se redno revalorizirajo na osnovi tržnih cen njihovih različnih sestavnih delov.
- 5.163 Delnice investicijskih skladov se delijo na:
- delnice ali enote skladov denarnega trga (F.521) in
- delnice /enote investicijskih skladov, razen skladov denarnega trga (F.522).

Delnice ali enote skladov denarnega trga (F.521)

- 5.164 *Opređelitev:* delnice ali enote skladov denarnega trga so delnice, ki jih izdajajo skladi denarnega trga. Delnice ali enote skladov denarnega trga so lahko prenosljive in pogosto veljajo za zelo podobne nadomestke vlog.

Delnice /enote investicijskih skladov, razen skladov denarnega trga (F.522)

- 5.165 *Opredelitev:* druge delnice ali enote investicijskih skladov, razen delnic ali enot skladov denarnega trga, so terjatev do deleža vrednosti investicijskega sklada, razen sklada denarnega trga. Te vrste delnice ali enot izdajajo investicijski skladi.
- 5.166 Druge delnice ali enote investicijskih skladov, ki ne kotirajo na borzi, razen delnic in enot skladov denarnega trga, so običajno odplačljive na zahtevo, in sicer po vrednosti, ki ustreza njihovem deležu v lastnih sredstvih finančne družbe. Taka lastna sredstva se redno revalorizirajo na osnovi tržnih cen njihovih različnih sestavnih delov.

Vrednotenje transakcij z delnicami ali enotami investicijskih skladov

- 5.167 Transakcije z delnicami ali enotami investicijskih skladov vključujejo vrednost neto prispevkov v sklad.

Sheme zavarovanja ter pokojninske in standardizirane jamstvene sheme (F.6)

- 5.168 Sheme zavarovanja ter pokojninske in standardizirane jamstvene sheme se delijo na šest podkategorij:

- (a) tehnične rezervacije neživljenjskega zavarovanja (F.61);
- (b) pravice do življenjskega zavarovanja in vseživljenjske rente (F.62);
- (c) pokojninske pravice (F.63);
- (d) terjatve pokojninskih skladov do upravljalcev pokojninskih skladov (F.64);
- (e) pravice do nepokojninskih prejemkov (F.65) in
- (f) rezervacije za terjatve v okviru standardiziranih jamstev (F.66).

Tehnične rezervacije neživljenjskega zavarovanja (F.61)

- 5.169 *Opredelitev:* tehnične rezervacije neživljenjskega zavarovanja so finančne terjatve zavarovancev z neživljenjskim zavarovanjem do zavarovalnih družb za neživljenjsko zavarovanje v zvezi s prenosnimi premijami in nastalimi škodnimi zahtevki.
- 5.170 Transakcije s tehničnimi rezervacijami neživljenjskega zavarovanja za prenosne premije in nastale škodne zahtevke se nanašajo na tveganja, kot so nesreče, bolezen ali požar ter tudi pozavarovanje.
- 5.171 Prenosne premije so plačane, vendar še nezasklužene premije. Premije se običajno plačajo na začetku zavarovalnega obdobja. Po obračunskem načelu premije zagotavljajo zavarovalno kritje v celotnem zavarovalnem obdobju, tako da prvotno plačilo vključuje predplačilo ali predujem.
- 5.172 Nепoravnane odškodnine so zapadle odškodnine, ki še niso poravnane, vključno s primeri, v katerih znesek še ni določen ali če se je dogodek, ki povzroči odškodnino, že zgodil, vendar še ni bil sporočen. Zapadle, vendar neporavnane odškodnine ustrezajo rezervacijam za neporavnane odškodnine iz zavarovanja, ki jih določijo zavarovalne družbe za pokrivanje zneskov, ki naj bi po pričakovanjih zapadli v plačilo, iz nastalih dogodkov, vendar katerih odškodnine so še neporavnane.
- 5.173 Zavarovatelji lahko določijo druge tehnične rezervacije, kot so izravnalne rezervacije. Vendar se te priznavajo kot obveznosti in ustrezna sredstva le v primeru dogodka, ki povzroči nastanek obveznosti. V nasprotnem primeru so izravnalne rezervacije notranje računovodske postavke zavarovatelja, ki pomenijo varčevanje za kritje neredno pojavljajočih se dogodkov in ne pomenijo obstoječih odškodnin zavarovancev.

Pravice do življenjskega zavarovanja in vseživljenjske rente (F.62)

- 5.174 *Opredelitev:* pravice do življenjskega zavarovanja in vseživljenjske rente sestavljajo finančne terjatve zavarovancev z življenjskim zavarovanjem in upravičencev do rent do družb za življenjsko zavarovanje.
- 5.175 Pravice do življenjskega zavarovanja in vseživljenjske rente zagotavljajo ugodnosti zavarovancem ob izteku zavarovalnega obdobja ali odškodnino upravičencem ob smrti zavarovanca, zato so ločene od sredstev delničarjev. Rezervacije v obliki rent temeljijo na aktuarskem izračunu sedanje vrednosti obveznosti plačevanja prihodnjih dohodkov do smrti upravičencev.
- 5.176 Transakcije s pravicami do življenjskega zavarovanja in vseživljenjske rente zajemajo povečanja minus zmanjšanja.

- 5.177 Povečanja v smislu finančnih transakcij zajemajo:
- (a) dejanske zaslužene premije za tekoče obračunsko obdobje in
  - (b) premijske dodatke, ki ustrezajo prihodku iz naložb v pravice, pripisane zavarovancem po odbitku zaračunanih storitev.
- 5.178 Zmanjšanja zajemajo:
- (a) zneske, dolžne zavarovancem življenjskega zavarovanja in podobnih zavarovalnih polic, in
  - (b) zapadla plačila iz polic, ki so odkupljene pred dospelostjo.
- 5.179 V primeru skupinskega zavarovanja, ki ga sklene družba v korist svojih zaposlenih, so upravičenci zaposleni in ne delodajalec, saj se zaposleni obravnavajo kot zavarovanci.

Pokojninske pravice (F.63)

- 5.180 *Opredelitev:* pokojninske pravice zajemajo finančne terjatve sedanjih zaposlenih in nekdanjih zaposlenih do:
- (a) njihovih delodajalcev;
  - (b) sheme, ki jo oblikuje delodajalec za izplačilo pokojnin v okviru dogovora o nadomestilu med delodajalcem in zaposlenim, ali
  - (c) zavarovatelja.
- 5.181 Transakcije s pokojninskimi pravicami zajemajo povečanja minus zmanjšanja, ki jih je treba razlikovati od nominalnih dobičkov ali izgub iz sredstev, ki jih investirajo pokojninski skladi.
- 5.182 Povečanja v smislu finančnih transakcij zajemajo:
- (a) dejanske prispevke za tekoče obračunsko obdobje v pokojninske sheme, ki jih plačajo zaposleni, delodajalci, samozaposleni in druge institucionalne enote v korist posameznikov ali gospodinjstev, ki imajo terjatve do shem, in
  - (b) dodatne prispevke, ki ustrezajo dohodku od investiranja pokojninskih pravic iz pokojninskih shem, ki je pripisan udeležnim gospodinjstvom, po odbitku zaračunanih storitev v obdobju upravljanja sheme.
- 5.183 Zmanjšanja zajemajo:
- (a) socialne prejemke, ki so enaki zneskom, ki se upokojencem ali njihovim nepreskrbljenim družinskim članom izplačujejo v obliki rednih plačil ali drugih ugodnosti, in
  - (b) socialne prejemke v obliki enkratnih zneskov, plačanih osebam ob upokojitvi.

Pogojne pokojninske pravice

- 5.184 Kategorija pokojninske pravice ne vključuje pogojnih pokojninskih pravic, ki jih uvedejo institucionalne enote, razvrščene kot pokojninske sheme delodajalcev z zagotovljenimi prejemki, katerih prispevki so financirani brez skladov in jih določa država, ali kot pokojninski skladi socialne varnosti. Njihove transakcije niso v celoti prikazane, drugi tokovi in stanja pa niso zajeti v osrednjih računih, ampak v dodatni tabeli o pokojninskih pravicah, pridobljenih do sedaj, v okviru socialnega zavarovanja. Pogojne pokojninske pravice niso obveznosti centralne države, regionalne države, lokalne države ali podsektorjev skladov socialne varnosti in niso finančna sredstva potencialnih upravičencev.

Terjatve pokojninskih skladov do upravljavcev pokojninskih skladov (F.64)

- 5.185 Delodajalec lahko sklene pogodbo s tretjo stranjo o upravljanju pokojninskih skladov njegovih zaposlenih. Če delodajalec še naprej določa pogoje pokojninskih shem ter ohrani odgovornost za kakršen koli primanjkljaj v sredstvih in pravico do zadržanja vseh presežnih sredstev, se delodajalec obravnava kot upravljavec pokojninskega sklada, enota, ki deluje pod vodstvom upravljavca pokojninskega sklada, pa kot upravni službenec pokojninskega sklada. Če v okviru dogovora med delodajalcem in tretjo stranjo delodajalec na tretjo stran prenese tveganja in odgovornosti za kakršen koli primanjkljaj v sredstvih ter pravico do zadržanja presežka, tretja stran postane upravljavec pokojninskih skladov in administrator.

- 5.186 Če upravljevalnik pokojninskega sklada ni tudi administrator in je znesek, ki je obračunan pokojninskemu sklada, manjši od povečanja pravic, je terjatev pokojninskega sklada do upravljalca sklada prikazana. Če je znesek, ki je obračunan pokojninskemu sklada, večji od povečanja pravic, pokojninski sklad znesek izplača upravljavcu pokojninskega sklada.

Pravice do nepokojninskih prejemkov (F.65)

- 5.187 Presežek neto prispevkov nad prejemki je povečanje obveznosti zavarovalne sheme do upravičencev. Ta postavka je prikazana kot prilagoditev na računu porabe dohodka. Ker pomeni povečanje obveznosti, je prikazana tudi na finančnem računu. Ta postavka se pojavlja le redko, zato se iz praktičnih razlogov spremembe takih nepokojninskih pravic lahko vključijo skupaj s spremembami pokojninskih pravic.

Rezervacije za terjatve v okviru standardiziranih jamstev (F.66)

- 5.188 *Opredelitev:* rezervacije za terjatve v okviru standardiziranih jamstev so finančne terjatve imetnikov standardiziranih jamstev do institucionalnih enot, ki jim te zagotavljajo.
- 5.189 Rezervacije za terjatve v okviru standardiziranih jamstev so predplačila neto pristojbin in rezervacij za kritje neporavnanih terjatev v okviru standardiziranih jamstev. Tako kot rezervacije za predplačila zavarovalnih premij in rezervacij rezervacije za terjatve v okviru standardiziranih jamstev zajemajo še neporavnane prenosne pristojbine (premijske) in terjatve.
- 5.190 Standardizirana jamstva se izdajajo v velikem številu, običajno za sorazmerno majhne zneske, po enakih načelih. V takih sporazumih so udeležene tri strani, in sicer posojilodajalec, posojilodajalec in porok. Pogodbo s porokom lahko sklenu posojilodajalec ali posojilodajalec, da se posojilodajalcu zagotovi odškodnina, če posojilodajalec ne izpolnjuje obveznosti plačil. Primeri so izvozna kreditna jamstva in jamstva za študentska posojila.
- 5.191 Čeprav ni mogoče opredeliti verjetnosti neizpolnjevanja obveznosti plačil posameznega posojilodajalca, se običajno oceni, koliko iz skupine podobnih posojilodajalcev jih ne bo izpolnilo obveznosti. Podobno kot zavarovatelj za neživiljenjsko zavarovanje tudi porok, ki posluje s podjetji, pričakuje plačilo vseh pristojbin ter dohodek od lastnine, zaslužen s pristojbinami in kakršnimi koli rezervacijami, da se krijejo pričakovana neizpolnjevanja obveznosti in s tem povezani stroški, ter ustvari dobiček. V skladu s tem se taka jamstva, navedena kot standardizirana jamstva, obravnavajo podobno kot neživiljenjsko zavarovanje.
- 5.192 Standardizirana jamstva zajemajo jamstva za različne finančne instrumente, kot so vloge, dolžniški vrednostni papirji, posojila in komercialni krediti. Običajno jih zagotovijo finančne družbe, vključno z zavarovalnimi družbami, in tudi država.
- 5.193 Institucionalna enota, ki zagotavlja standardizirana jamstva, zaračuna pristojbine in prevzame obveznosti za unovčenje jamstev. Vrednost obveznosti na računih poroka je enaka sedanji vrednosti pričakovanih unovčitev v okviru obstoječih jamstev, neto vrednosti vseh odškodnin, za katere porok predvideva, da jih bo prejel od posojilodajalcev, ki ne bodo izpolnili obveznosti. Obveznost so t. i. rezervacije za unovčitve v okviru standardiziranih jamstev.
- 5.194 Jamstvo lahko traja več let. Pristojbino je mogoče plačati v letnih obrokih ali vnaprej. Načeloma pristojbina predstavlja dajatve, zaslužene v posameznem letu, ki ga zajema jamstvo, pri čemer se obveznost zmanjšuje sorazmerno s krajšanjem obdobja (če posojilodajalec odplačuje na obroke). Zato prikazovanje sledi prikazovanju rent, pri čemer se s plačevanjem pristojbine zmanjšuje prihodnja obveznost.
- 5.195 V standardiziranih jamstvenih shemah je veliko jamstev enake vrste, vendar ne pokrivajo vsa istega časovnega obdobja ter se ne začnejo in končajo na isti datum.
- 5.196 Neto pristojbine se izračunajo kot prejete pristojbine, povečane za dodatne pristojbine (enake dohodku od lastnine, pripisanemu enoti, ki plačuje pristojbino za jamstvo), zmanjšane za upravne stroške itd. Take neto pristojbine lahko plača kateri koli gospodarski sektor in jih prejme sektor, v katerega je razvrščen porok. Terjatve v okviru standardiziranih jamstvenih shem plača porok in prejme posojilodajalec finančnega instrumenta v jamstvu, ne glede na to, ali je pristojbino plačal posojilodajalec ali posojilodajalec. Finančne transakcije se nanašajo na razliko med plačilom pristojbin za nova jamstva in terjatvami v okviru obstoječih jamstev.

Standardizirana jamstva in enkratna jamstva

- 5.197 Standardizirana jamstva se razlikujejo od enkratnih jamstev glede na dve merili:
- (a) za standardizirana jamstva so značilne pogosto ponovljene transakcije s podobnimi značilnostmi in združevanjem tveganj;
  - (b) poroki lahko ocenijo povprečno izgubo na podlagi razpoložljivih statističnih podatkov.

Enkratna jamstva so posamična, poroki pa ne morejo zanesljivo oceniti tveganja terjatve. Odobritev enkratnega jamstva je izjemna okoliščina in se ne prikaže. Izjeme so nekatera jamstva, ki jih zagotavlja država in so opisane v poglavju 20.

Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene (F.7)

5.198 Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene se delijo na dve podkategoriji:

(a) izvedene finančne instrumente (F.71) in

(b) delniške opcije za zaposlene (F.72).

Izvedeni finančni instrumenti (F.71)

5.199 *Opredelitev:* izvedeni finančni instrumenti so finančni instrumenti, povezani s posebnim finančnim instrumentom, kazalnikom ali blagom, prek katerih se lahko na finančnih trgih trguje s posebnimi finančnimi tveganji v lastnem imenu. Izvedeni finančni instrumenti izpolnjujejo naslednje pogoje:

(a) povezani so s finančnim ali nefinančnim sredstvom, skupino sredstev ali indeksom;

(b) so tržni ali se lahko izravnavajo na trgu in

(c) glavnice ni treba odplačati.

5.200 Izvedeni finančni instrumenti se uporabljajo za več namenov, vključno z upravljanjem tveganj, zavarovanjem pred tveganji, arbitražo med trgi, špekulacijo in sredstvi za zaposlene. Izvedeni finančni instrumenti udeležencem omogočajo prodajo posebnih finančnih tveganj, kot so obrestno tveganje, tečajno tveganje, tveganje cene lastniškega instrumenta in tveganje cene blaga ter kreditno tveganje, drugim subjektom, ki so pripravljeni prevzeti ta tveganja, pri čemer trgovanja s primarnim sredstvom običajno niso vključena. V skladu s tem se izvedeni finančni instrumenti imenujejo sekundarna sredstva.

5.201 Vrednost izvedenega finančnega instrumenta izhaja iz cene osnovnega sredstva, tj. referenčne cene. Referenčna cena se lahko nanaša na finančno ali nefinančno sredstvo, obrestno mero, devizni tečaj, drug izvedeni finančni instrument ali razliko med dvema cenama. Pogodba o izvedenem finančnem instrumentu se lahko nanaša tudi na indeks, košaro cen ali druge elemente, kot so trgovanje z emisijami ali vremenski pogoji.

5.202 Izvedeni finančni instrumenti se lahko razvrstijo glede na instrument, kot so opcije, terminski posli in kreditni izvedeni finančni instrumenti, ali glede na tržno tveganje, kot so valutne zamenjave, obrestne zamenjave itd.

Opcije

5.203 *Opredelitev:* opcije so pogodbe, ki dajejo imetniku opcije pravico, vendar ga ne obvezujejo, da od izdajatelja opcije kupi ali mu proda sredstvo po vnaprej določeni ceni v danem časovnem obdobju ali na določen datum.

Pravica do nakupa se imenuje nakupna opcija, pravica do prodaje pa prodajna opcija.

5.204 Kupec opcije plača premijo (cena opcije) za obvezo izdajatelja opcije, da bo prodal ali kupil določen znesek osnovnega sredstva po dogovorjeni ceni. Premija je finančno sredstvo imetnika opcije in obveznost izdajatelja opcije. Načeloma se lahko šteje, da premija vključuje plačilo za storitev, ki ga je treba prikazati ločeno. Vendar pa se je pri določitvi elementa storitve ob pomanjkanju podrobnih podatkov treba kolikor je mogoče izogibati predpostavkam.

5.205 Nakupni boni so oblika opcij. Imetniku dajejo pravico, vendar ga ne obvezujejo, da od izdajatelja nakupnega bona kupi določeno število delnic ali obveznic pod opredeljenimi pogoji v določenem časovnem obdobju. Na voljo so tudi valutni nakupni boni, ki temeljijo na znesku ene valute, ki je potreben za nakup druge valute, in križni valutni nakupni boni, ki so vezani na tretje valute, ter nakupni boni, vezani na indeks, košaro in blago.

5.206 Nakupni bon se lahko loči in z njim se lahko trguje ločeno od dolžniškega vrednostnega papirja. Zato sta načeloma prikazana dva ločena finančna instrumenta, in sicer nakupni bon kot izvedeni finančni instrument in obveznica kot dolžniški vrednostni papir. Nakupni boni z izvedenimi finančnimi instrumenti se razvrstijo glede na njihove glavne značilnosti.

Terminski posli

5.207 *Opredelitev:* terminski posli so finančne pogodbe, v skladu s katerimi se stranki strinjata z izmenjavo določene količine osnovnega sredstva po dogovorjeni ceni (izvršilni ceni) na določen datum.

- 5.208 Standardizirani terminski posli so terminske pogodbe, s katerimi se trguje na organiziranih borzah. Standardizirani terminski posli in druge terminske pogodbe se običajno, vendar ne vedno, poravnajo s plačilom v denarju ali z zagotovitvijo drugega finančnega sredstva, in ne z zagotovitvijo osnovnega sredstva, zato je njihovo vrednotenje in trgovanje ločeno od osnovne postavke. Med običajne terminske pogodbe spadajo zamenjave in navadni terminski posli.

Opcije v primerjavi s terminskimi posli

- 5.209 Opcije je mogoče s terminskimi posli primerjati v naslednjih značilnostih:
- (a) pri terminski pogodbi na začetku običajno ni vnaprejšnjega plačila, pogodba o izvedenem finančnem instrumentu pa ima najprej vrednost nič; v primeru opcije se premija plača ob sklenitvi pogodbe, na začetku pa se pogodba vrednoti v višini premije;
  - (b) zaradi spreminjanja tržnih cen, obrestnih mer ali deviznih tečajev v času veljavnosti terminske pogodbe lahko pogodba pridobi pozitivno vrednost za enega udeleženca (kot sredstvo) in ustrezno negativno vrednost (kot obveznost) za drugega. Taka položaja udeležencev se lahko zamenjata, pri čemer je to odvisno od razvoja trga osnovnega sredstva glede na izvršilno ceno v pogodbi. Zato je ločena opredelitev transakcij s sredstvi in transakcij z obveznostmi nepraktična. Za razliko od drugih finančnih instrumentov se transakcije s terminskimi posli običajno sporočajo neto v okviru sredstev in obveznosti. V primeru opcije je kupec vedno upnik in izdajatelj vedno dolžnik;
  - (c) ob dospelosti je pri terminskem poslu odkup brezpogojen, medtem ko ga pri opciji določi kupec opcije. Nekatere opcije se odkupijo samodejno, kadar so ob dospelosti pozitivne.

Zamenjave

- 5.210 *Opredelitev:* zamenjave so pogodbeni dogovori med dvema udeležencema o zamenjavi tokov plačil za dogovorjen nominalni znesek glavnice v opredeljenem času in v skladu z vnaprej določenimi pravili. Najpogostejše vrste so obrestne zamenjave, devizne zamenjave in valutne zamenjave.
- 5.211 Obrestne zamenjave so zamenjava plačil obresti z različnimi značilnostmi na nominalni znesek glavnice, ki se nikoli ne zamenja. Primeri obrestnih zamenjav so stalna obrestna mera, spremenljiva obrestna mera in obrestne mere, izražene v valuti. Poravnave se pogosto izvedejo prek neto gotovinskih plačil, ki obsegajo tekočo razliko med obrestnima merama, predvidenima v pogodbi za dogovorjeno nominalno glavnico.
- 5.212 Devizne zamenjave so transakcije v tujih valutah po tečaju, določenem v pogodbi.
- 5.213 Valutne zamenjave vključujejo zamenjavo denarnih tokov, povezanih s plačili obresti, in zamenjavo glavnice po dogovorjenem deviznem tečaju ob koncu veljavnosti pogodbe.

Navadni terminski posli

- 5.214 *Opredelitev:* navadni terminski posli so pogodbeni dogovori, s katerimi se udeleženca, da bi se zavarovala pred spremembami obrestnih mer, dogovorita o znesku obresti, ki bo na določen dan poravnave plačan na namišljeni znesek glavnice, ki ni nikoli izmenjan. Navadni terminski posli se poravnajo z neto gotovinskimi plačili podobno kot obrestne zamenjave. Plačila so določena na podlagi razlike med mero navadnega terminskega posla in prevladujočo mero na trgu v času poravnave.

Kreditni izvedeni finančni instrumenti

- 5.215 *Opredelitev:* kreditni izvedeni finančni instrumenti so izvedeni finančni instrumenti, katerih glavni namen je trgovanje s kreditnim tveganjem.

Kreditni izvedeni finančni instrumenti so namenjeni trgovanju s tveganjem neodplačevanja posojil in vrednostnih papirjev. Kreditni izvedeni finančni instrumenti so lahko v obliki terminskih ali opcijskih pogodb, pri čemer se, tako kot drugi izvedeni finančni instrumenti, pogosto pripravijo v okviru standardnih pravnih dogovorov, ki olajšujejo tržno vrednotenje. Kreditno tveganje se prenese s prodajalca tveganja, ki kupuje zavarovanje, na kupca tveganja, ki prodaja zavarovanje, v zameno za premijo.

- 5.216 V primeru neplačila kupec tveganja plača prodajalcu tveganja v gotovini. Kreditni izvedeni finančni instrument se lahko poravna tudi z dobavo dolžniških vrednostnih papirjev s strani enote, ki ni izpolnila obveznosti.
- 5.217 Kreditni izvedeni finančni instrumenti so lahko opcije kreditnega tveganja, posli kreditne zamenjave in zamenjave skupnih donosov. Indeks posla kreditne zamenjave kot indeks kreditnega izvedenega finančnega instrumenta, s katerim se trguje, izraža razvoj premij poslov kreditne zamenjave.

Posli kreditne zamenjave

- 5.218 *Opredelevitev:* posli kreditne zamenjave so pogodbe kreditnega zavarovanja. Namenjene so kritju izgub upnikov (kupcev posla kreditne zamenjave), če:
- (a) se zgodi kreditni dogodek v zvezi z referenčno enoto in ne v povezavi s posameznim dolžniškim vrednostnim papirjem ali posojilom. Kreditni dogodek, ki vpliva na zadevni referenčni subjekt, je lahko neizpolnjevanje obveznosti plačila ali neplačilo katere koli (ustrezne) obveznosti, ki je zapadla v primerih, kot so prestrukturiranje dolga, kršitev zavez in drugo;
  - (b) ni izpolnjena obveznost v zvezi s posebnim dolžniškim instrumentom, običajno dolžniškim vrednostnim papirjem ali posojilom. Kot pri pogodbah o zamenjavi kupec v poslu kreditne zamenjave, (obravnavana se kot prodajalec tveganja) plača več premij poroku, tj. prodajalcu tveganja (obravnavana se kot kupec).
- 5.219 Če so obveznosti do povezane enote ali dolžniškega instrumenta izpolnjene, prodajalec tveganja še naprej plačuje premije do konca veljavnosti pogodbe. Če obveznosti niso izpolnjene, kupec tveganja krije izgubo prodajalca tveganja, prodajalec tveganja pa neha plačevati premije.

Finančni instrumenti, ki niso vključeni med izvedene finančne instrumente

- 5.220 Med izvedene finančne instrumente ne spadajo:
- (a) osnovni instrument, na katerem temelji izvedeni finančni instrument;
  - (b) strukturirani dolžniški vrednostni papirji, ki so kombinacija dolžniškega vrednostnega papirja ali košare dolžniških vrednostnih papirjev ter izvedenega finančnega instrumenta ali košare izvedenih finančnih instrumentov, kadar so izvedeni instrumenti neločljivi od dolžniškega vrednostnega papirja in je prvotno vložena glavna velika glede na potencialni donos vloženih izvedenih finančnih instrumentov. Finančni instrumenti, pri katerih se investirajo majhne glavnice glede na potencialni donos in ki nosijo celotno tveganje, so razvrščeni kot izvedeni finančni instrumenti. Finančni instrumenti, pri katerih sta komponenti dolžniškega vrednostnega papirja in izvedenega finančnega instrumenta ločljivi, se razvrstijo ločeno;
  - (c) vračljiva dodatna plačila, povezana z izvedenimi finančnimi instrumenti, so razvrščena med druge vloge ali posojila, odvisno od udeleženih institucionalnih enot. Vendar se nevrtačljiva dodatna plačila, ki zmanjšajo ali odpravljajo postavke sredstev/obveznosti, ki se lahko pojavijo v času veljavnosti pogodbe, obravnavajo kot poravnave v okviru pogodbe in so razvrščena kot transakcije z izvedenimi finančnimi instrumenti;
  - (d) sekundarni instrumenti, ki niso tržni in ne morejo biti izravnani na trgu, in
  - (e) zamenjave zlata, ki imajo enake značilnosti kot dogovori o ponovnem odkupu vrednostnih papirjev.

Delniške opcije za zaposlene (F.72)

- 5.221 *Opredelevitev:* delniške opcije za zaposlene so dogovori, sklenjeni na določen datum, v skladu s katerimi imajo zaposleni pravico kupiti določeno število delnic iz zaloge delodajalca po navedeni ceni na določen datum ali v danem časovnem obdobju takoj po datumu odmere.

Uporablja se naslednja terminologija:

datum dogovora je „datum odobritve“;

dogovorjena nakupna cena je „izvršilna cena“;

dogovorjen prvi datum je „datum odmere“;

obdobje po datumu odmere, v katerem je mogoč nakup, je „izvršilno obdobje“.

- 5.222 Transakcije z delniškimi opcijami za zaposlene so v finančnem računu prikazane kot protipostavka elementu sredstev za zaposlene, ki jih predstavlja vrednost delniške opcije. Vrednost opcije se razporedi v obdobju med datumoma odobritve in odmere; če manjkajo podrobni podatki, jih je treba prikazati na datum odmere. Zato se transakcije prikažejo na izvršilni datum ali, če so tržne in se z njimi dejansko trguje, med datumom odmere in koncem izvršilnega obdobja.

Vrednotenje transakcij z izvedenimi finančnimi instrumenti in delniškimi opcijami za zaposlene

- 5.223 Trgovanje z opcijami na sekundarnem trgu in unovčenje opcij pred dospelostjo vključujeta finančne transakcije. Če opcija traja do dospelosti, se lahko izvrši ali ne. Če se izvrši, lahko izdajatelj opcije plača imetniku opcije znesek, ki je enak razliki med prevladujočo tržno ceno osnovnega sredstva in izvršilno ceno, ali pa se pridobi ali proda osnovno finančno ali nefinančno sredstvo, kar se prikaže po prevladujoči tržni ceni, ter izvede nasprotno plačilo med imetnikom in izdajateljem opcije, ki je enako izvršilni ceni. Razlika med prevladujočo tržno ceno osnovnega sredstva in izvršilno ceno je v obeh primerih enaka likvidacijski vrednosti opcije, tj. ceni opcije na končni datum. Če opcija ni izvršena, se transakcija ne izvede. Vendar ima izdajatelj opcije dobiček iz lastnine, imetnik opcije pa izgubo iz lastnine (v obeh primerih enako premiji, plačani ob sklenitvi pogodbe), kar je prikazano v računu revalorizacije;
- 5.224 Transakcije, prikazane za izvedene finančne instrumente, vključujejo vsako trgovanje s pogodbami in neto vrednosti izvedenih poravnjav. Včasih je treba prikazati tudi transakcije, povezane z nastankom pogodb o izvedenem finančnem instrumentu. Vendar v številnih primerih udeleženca skleneta pogodbo o izvedenem finančnem instrumentu brez medsebojnega plačila; v takih primerih je vrednost transakcije, ki vzpostavi pogodbo, enaka nič in v finančnem računu ni nič prikazano.
- 5.225 Kakršne koli dejanske provizije, ki jih plačajo ali prejmejo zastopniki ali posredniki pri sklepanju pogodb v zvezi z opcijami, standardiziranimi terminskimi posli, zamenjavami in drugimi izvedenimi finančnimi instrumenti, se obravnavajo kot plačila za storitve v ustreznih računih. Pri zamenjavah se ne šteje, da udeleženca opravljata storitve drug za drugega, medtem ko se vsako plačilo tretji osebi za organizacijo zamenjave obravnava kot plačilo za storitev. V okviru zamenjave, pri kateri pride do zamenjav glavnice, se ustrezni tokovi prikazujejo kot transakcije z osnovnim finančnim instrumentom; tokovi drugih plačil se prikazujejo pod kategorijo izvedenih finančnih instrumentov in delniških opcij za zaposlene (F.7). Čeprav se načeloma lahko šteje, da premija, ki se plača prodajalcu opcije, vključuje plačilo za storitev, v praksi elementa storitve običajno ni mogoče ločiti. Zato kupec prikazuje celotno ceno kot nakup finančnega sredstva, prodajalec pa kot nastanek obveznosti.
- 5.226 Kadar pogodbe ne vključujejo zamenjave glavnice, se na začetku ne prikaže nobena transakcija. V obeh primerih se takrat implicitno ustvari izvedeni finančni instrument z začetno vrednostjo nič. Pozneje je vrednost zamenjave enaka enemu od spodnjih elementov:
- (a) (za glavnice) tekoči tržni vrednosti razlike med pričakovano prihodnjo tržno vrednostjo zneskov, ki naj bi se ponovno zamenjali, in zneskov, ki so navedeni v pogodbi, in
- (b) (za druga plačila) tekoči tržni vrednosti prihodnjih tokov, določenih v pogodbi.
- 5.227 Spremembe v vrednosti izvedenega finančnega instrumenta se prikazujejo na računu revalorizacije.
- 5.228 Naknadne ponovne izmenjave glavnice določajo roki in pogoji iz pogodbe o zamenjavi, zato se posledično lahko finančna sredstva izmenjajo po ceni, ki je drugačna od prevladujoče tržne cene za ta sredstva. Nasprotno plačilo med strankama v pogodbi o zamenjavi je takšno, kot je opredeljeno v pogodbi. Razlika med tržno ceno in pogodbeno ceno je v tem primeru enaka likvidacijski vrednosti sredstva/obveznosti, ki velja na datum zapadlosti, in se prikaže kot transakcija z izvedenimi finančnimi instrumenti in delniškimi opcijami za zaposlene (F.7). Vse transakcije z izvedenimi finančnimi instrumenti in delniškimi opcijami za zaposlene se morajo ujemati s celotnim revalorizacijskim dobičkom ali izgubo v času veljavnosti pogodbe o zamenjavi. Ta obravnava je analogna obravnavi opcij, ki povzročijo dobavo osnovnega instrumenta.
- 5.229 Pri institucionalni enoti se zamenjava ali nestandardizirana terminska pogodba prikazuje pod postavko izvedenih finančnih instrumentov in delniških opcij za zaposlene na strani sredstev, kadar ima neto vrednost sredstva. Kadar ima zamenjava neto vrednost obveznosti, se po dogovoru prav tako prikazuje na strani sredstev, s čimer se prepreči prestavljanje med stranjo sredstev in stranjo obveznosti. V skladu s tem negativna neto plačila povečujejo neto vrednost.

Druge terjatve in obveznosti (F.8)

- 5.230 *Opredelitev:* druge terjatve in obveznosti so finančna sredstva in obveznosti, ki nastanejo kot protipostavke transakcijam, kadar obstaja časovna razlika med temi transakcijami in ustreznimi plačili.
- 5.231 Druge terjatve in obveznosti vključujejo transakcije s finančnimi terjatvami, ki izhajajo iz predčasnih ali prepoznih plačil za transakcije z blagom ali storitvami, razdelitvene transakcije ali finančne transakcije na sekundarnem trgu.

5.232 Finančne transakcije v kategoriji druge terjatve in obveznosti zajemajo:

(a) komercialne kredite in predujme (F.81) in

(b) druge terjatve in obveznosti, razen komercialnih kreditov in predujmov (F.89).

Komercialni krediti in predujmi (F.81)

5.233 *Opredelitev:* komercialni krediti in predujmi so finančne terjatve, ki izhajajo iz dobaviteljevega neposrednega kreditiranja blaga in storitev za svoje stranke, ter predujmi za delo, ki se izvaja ali se bo začelo izvajati v obliki predplačila strank za blago in storitve, ki še niso bili zagotovljeni.

5.234 Komercialni krediti in predujmi nastanejo, kadar se plačilo za blago ali storitve ne izvrši ob istem času kot sprememba lastništva blaga ali opravljanje storitve. Če se plačilo izvrši pred spremembo lastništva, gre za predujem.

5.235 Obračunane, vendar še ne plačane posredno merjene storitve finančnega posredništva (PMSFP) so vključene v ustrezen finančni instrument, običajno obresti, medtem ko je predplačilo zavarovalnih premij vključeno v zavarovalne tehnične rezervacije (F.61); v nobenem primeru ni vključbe v podkategorijo komercialni krediti in predujmi.

5.236 Podkategorija komercialni krediti in predujmi vključuje:

(a) finančne terjatve, povezane z zagotavljanjem blaga ali storitev, ki še niso bile plačane;

(b) komercialne kredite, ki jih prevzamejo družbe za faktoring, razen če se obravnavajo kot posojila;

(c) najemnine za zgradbe, obračunane v določenem obdobju, in

(d) zaostala plačila blaga in storitev, ki niso v obliki posojil.

5.237 Komercialne kredite je treba razlikovati od financiranja trgovine v obliki komercialnih zapisov in kreditov, ki jih zagotavljajo tretje strani za financiranje trgovine.

5.238 V komercialne kredite in predujme niso vključena posojila za financiranje komercialnih kreditov. Razvrščena so v kategorijo posojila.

5.239 Komercialne kredite in predujme je mogoče glede na izvirno dospelost razdeliti na kratkoročne in dolgoročne komercialne kredite ter predujme.

Druge terjatve in obveznosti, razen komercialnih kreditov in predujmov (F.89)

5.240 *Opredelitev:* druge terjatve in obveznosti so finančne terjatve, ki izhajajo iz časovnih razlik med razdelitvenimi transakcijami ali finančnimi transakcijami na sekundarnem trgu ter ustreznimi plačili.

5.241 Druge terjatve in obveznosti vključujejo finančne terjatve, ki nastanejo zaradi časovne razlike med obračunanimi transakcijami in plačili, na primer v zvezi s:

(a) plačami;

(b) davki in prispevki za socialno varnost;

(c) dividendami;

(d) najemninami in

(e) nakupom in prodajo vrednostnih papirjev.

5.242 Obračunane in neplačane obresti se prikažejo s finančnim sredstvom ali obveznostjo, v zvezi s katero se obračunavajo, in ne kot druge terjatve in obveznosti. Če obračunane obresti niso prikazane kot reinvestirane v finančno sredstvo, so razvrščene med druge terjatve in obveznosti.

5.243 Pri pristojbinah za posojanje vrednostnih papirjev in posojila v zlatu, ki se obravnavajo kot obresti, so ustrezne postavke vključene pod druge terjatve in obveznosti in ne pod instrument, na katerega se nanašajo.

5.244 Druge terjatve in obveznosti ne vključujejo:

- (a) statističnih napak, ki niso časovne razlike med transakcijami z blagom in storitvami, razdelitvenimi ali finančnimi transakcijami ter ustreznimi plačili;
- (b) predčasnih ali prepoznih plačil pri nastanku finančnih sredstev ali odplačil obveznosti, razen tistih, ki so razvrščeni med druge terjatve in obveznosti. Ta predčasna ali prepozna plačila so razvrščena v ustrezno kategorijo instrumentov;
- (c) prihodki države od davkov in socialnih prispevkov, ki jih je treba vključiti med druge terjatve in obveznosti, ne vključujejo tistega dela davkov in socialnih prispevkov, ki verjetno ne bo pobran ter zato pomeni terjatev države brez vrednosti.

PRILOGA 5.1

KLASIFIKACIJA FINANČNIH TRANSAKCIJ

5.A1.01 Finančne transakcije je mogoče razvrstiti glede na različna merila, in sicer po vrsti finančnega instrumenta, tržnosti, vrsti dohodka, dospelosti, valuti in vrsti obresti.

Klasifikacija finančnih transakcij po kategorijah

5.A1.02 Finančne transakcije so razvrščene v kategorije in podkategorije, kot je prikazano v tabeli 5.3. Ta klasifikacija transakcij s finančnimi sredstvi in obveznostmi ustreza klasifikaciji finančnih sredstev in obveznosti.

Tabela 5.3 – Klasifikacija finančnih transakcij

Kategorija	Šifra		
Denarno zlato in PPČ	F.1		
Denarno zlato		F.11	
PPČ		F.12	
Gotovina in vloge	F.2		
Gotovina		F.21	
Prenosljive vloge		F.22	
Druge vloge		F.29	
Dolžniški vrednostni papirji	F.3		
Kratkoročni		F.31	
Dolgoročni		F.32	
Posojila	F.4		
Kratkoročna		F.41	
Dolgoročna		F.42	
Lastniški kapital in delnice ali enote investicijskih skladov	F.5		
Lastniški kapital		F.51	
Delnice, ki kotirajo na borzi			F.511
Delnice, ki ne kotirajo na borzi			F.512
Drug lastniški kapital			F.519
Delnice ali enote investicijskih skladov		F.52	

Kategorija	Šifra		
Delnice ali enote skladov denarnega trga			F.521
Delnice/enote investicijskih skladov, razen skladov denarnega trga			F.522
Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	F.6		
Tehnične rezervacije neživljenjskega zavarovanja		F.61	
Pravice do življenjskega zavarovanja in vseživljenjske rente		F.62	
Pokojninske pravice		F.63	
Terjatve pokojninskih skladov do upravljavcev pokojninskih skladov		F.64	
Pravice do nepokojninskih prejemkov		F.65	
Rezervacije za terjatve v okviru standardiziranih jamstev		F.66	
Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	F.7		
Izvedeni finančni instrumenti, razen delniških opcij za zaposlene		F.71	
Delniške opcije za zaposlene		F.72	
Druge terjatve in obveznosti	F.8		
Komercialni krediti in predujmi		F.81	
Druge terjatve in obveznosti, razen komercialnih kreditov in predujmov		F.89	

5.A1.03 Klasifikacija finančnih transakcij ter finančnih sredstev in obveznosti temelji predvsem na likvidnosti, tržnosti in pravnih značilnostih finančnih instrumentov. Opredelitve kategorij so na splošno neodvisne od klasifikacije institucionalnih enot. Klasifikacija finančnih sredstev in obveznosti se lahko dodatno podrobno opredeli z navzkrižno klasifikacijo po institucionalnih enotah. Primer tega je navzkrižna klasifikacija prenosljivih vlog med institucijami, ki sprejemajo vloge in niso centralna banka, kot medbančnih postavk.

Klasifikacija finančnih transakcij po tržnosti

5.A1.04 Finančne terjatve se lahko razlikujejo po tržnosti. Terjatev je tržna, kadar se lahko njeno lastništvo prenese z ene enote na drugo z dobavo ali indosamenti ali se izravna, kot je to v primeru izvedenih finančnih instrumentov. Medtem ko se načeloma lahko trguje z vsakim finančnim instrumentom, so tržni instrumenti namenjeni trgovanju na organizirani borzi ali prek okenc, čeprav dejansko trgovanje ni potreben pogoj za tržnost. Potrebni pogoji tržnosti so:

- (a) prenosljivost ali možnost izravnave v primeru izvedenih finančnih instrumentov;
- (b) standardizacija, ki jo pogosto dokazujeta zamenljivost in upravičenost kode ISIN, in
- (c) da imetnik sredstva ne ohrani regresne pravice nasproti prejšnjim imetnikom.

5.A1.05 Vrednostni papirji, izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene (AF.7) so tržne finančne terjatve. Vrednostni papirji vključujejo dolžniške vrednostne papirje (AF.3), delnice, ki kotirajo na borzi (AF.511), delnice, ki ne kotirajo na borzi (AF.512), in delnice investicijskih skladov (AF.52). Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene niso razvrščeni kot vrednostni papirji, tudi če so tržni finančni instrumenti. Povezani so s posebnimi finančnimi ali nefinančnimi sredstvi ali indeksi, prek katerih se lahko na finančnih trgih trguje s finančnimi tveganji v lastnem imenu.

5.A1.06 Denarno zlato in PPČ (AF.1), gotovina in vloge (AF.2), posojila (AF.4), drug lastniški kapital (AF.519), sheme zavarovanja ter pokojninske in standardizirane jamstvene sheme (AF.6) ter druge terjatve in obveznosti (AF.8) niso tržni.

Strukturirani vrednostni papirji

5.A1.07 Strukturirani vrednostni papirji so običajno kombinacija vrednostnega papirja ali košare vrednostnih papirjev in izvedenega finančnega instrumenta ali košare izvedenih finančnih instrumentov. Finančni instrumenti, ki niso strukturirani vrednostni papirji, so na primer strukturirane vloge, ki združujejo značilnosti vlog in izvedenih finančnih instrumentov. Medtem ko dolžniški vrednostni papirji praviloma vključujejo začetno plačilo zneska glavnice, ki ga je treba odplačati, to za izvedene finančne instrumente ne velja.

Klasifikacija finančnih transakcij po vrsti dohodka

5.A1.08 Finančne transakcije se razvrstijo po vrsti dohodka, ki ga ustvarijo. Povezovanje dohodka z ustreznimi finančnimi sredstvi in obveznostmi olajša izračun stopenj donosa. V tabeli 5.4 je prikazana podrobna klasifikacija po transakcijah in po vrsti dohodka. Medtem ko se pri denarnem zlatu in PPČ, vlogah, dolžniških vrednostnih papirjih, posojilih ter drugih terjatvah in obveznostih obračunavajo obresti, lastniški kapital izplačuje predvsem dividende, reinvestirane dohodke ali odtegnjeni dohodek iz dohodka nepravilnih družb. Investicijski dohodek se pripíše imetnikom delnic investicijskih skladov in zavarovalnih tehničnih rezervacij. Nadomestilo, povezano s sodelovanjem v izvedenem finančnem instrumentu, se ne prikaže kot dohodek, ker ni zagotovljena glavnica.

Tabela 5.4 – Klasifikacija finančnih transakcij po vrsti dohodka

Finančne transakcije	Šifra	Vrsta dohodka	Šifra
Denarno zlato in PPČ	F.1	Obresti	D.41
Gotovina	F.21	Ga ni.	
Prenosljive vloge	F.22	Obresti	D.41
Druge vloge	F.29	Obresti	D.41
Dolžniški vrednostni papirji	F.3	Obresti	D.41
Posojila	F.4	Obresti	D.41
Lastniški kapital	F.51	Razdeljeni dohodek družb	D.42
		Reinvestirani dohodki	D.43
Delnice, ki kotirajo na borzi, in delnice, ki ne kotirajo na borzi	F.511	Dividende	D.421
	F.512	Reinvestirani dohodki	D.43
Drug lastniški kapital	F.519	Dohodek, odtegnjen iz nepravilnih družb	D.422
		Reinvestirani dohodki	D.43
		Dividende	D.421
Delnice ali enote investicijskih skladov	F.52	Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati delničarjem investicijskih skladov	D.443
Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	F.6	Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati zavarovancem	D.441
		Investicijski dohodek, ki se plačuje od pokojninskih pravic	D.442
Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	F.7	Ga ni.	
Druge terjatve in obveznosti	F.8	Obresti	D.41

Klasifikacija finančnih transakcij po vrsti obrestne mere

5.A1.09 Finančna sredstva in obveznosti, za katere se obračunavajo obresti, se lahko po vrsti obrestne mere razčlenijo na stalno, spremenljivo ali mešano obrestno mero.

- 5.A1.10 Pri finančnih instrumentih s stalno obrestno mero so pogodbeni plačila nominalnih obresti določena v smislu valute denominacije v času veljavnosti finančnega instrumenta ali za določeno število let. Na začetku sta z vidika dolžnika čas in vrednost plačil obresti in poplačil glavnice znana.
- 5.A1.11 Pri finančnih instrumentih s spremenljivo obrestno mero so obresti in plačila glavnice povezana z obrestno mero, splošnim indeksom cen blaga in storitev ali ceno sredstva. Referenčna vrednost niha kot odziv na tržne pogoje.
- 5.A1.12 Finančni instrumenti z mešano obrestno mero imajo v času veljavnosti stalno in spremenljivo obrestno mero ter so razvrščeni kot finančni instrumenti s spremenljivo obrestno mero.

Klasifikacija finančnih transakcij po dospelosti

- 5.A1.13 Za analizo obrestnih mer, donosov sredstev, likvidnosti ali zmožnosti odplačila zapadlih dolgov je morda potrebna razvrstitev finančnih sredstev in obveznosti po dospelosti.

Kratkoročna in dolgoročna dospelost

- 5.A1.14 *Opredelitev:* finančno sredstvo ali obveznost s kratkoročno dospelostjo je odplačljiva na zahtevo upnika oziroma v enem letu ali manj. Finančno sredstvo ali obveznost z dolgoročno dospelostjo je odplačljiva po enem letu ali pa dospelost ni določena.

Izvirna dospelost in preostala dospelost

- 5.A1.15 *Opredelitev:* izvirna dospelost finančnih sredstev ali obveznosti je opredeljena kot obdobje od datuma izdaje do končnega predvidenega datuma plačila. Preostala dospelost finančnih sredstev ali obveznosti je opredeljena kot obdobje od referenčnega datuma do datuma končnega predvidenega plačila.
- 5.A1.16 Koncept izvirne dospelosti je uporaben pri razumevanju dejavnosti izdajanja dolžniških vrednostnih papirjev. Zato se dolžniški vrednostni papirji in posojila glede na izvirno dospelost delijo na kratkoročne in dolgoročne dolžniške vrednostne papirje in posojila.
- 5.A1.17 Preostala dospelost je ustrežnejša pri analizi postavk dolga in zmožnosti odplačila zapadlih dolgov.

Klasifikacija finančnih transakcij po valuti

- 5.A1.18 Mnoge kategorije, podkategorije ter podpostavke finančnih sredstev in obveznosti je mogoče razčleniti po valutah, v katerih so izražene.
- 5.A1.19 Finančna sredstva ali obveznosti v tujih valutah vključujejo tudi finančna sredstva ali obveznosti, izražene v košari valut, na primer PPČ, ter finančna sredstva ali obveznosti, izražene v zlatu. Razlikovanje med domačo valuto in tujimi valutami je zlasti uporabno pri gotovini in vlogah (AF.2), dolžniških vrednostnih papirjih (AF.3) ter posojilih (AF.4).
- 5.A1.20 Valuta poravnave se lahko razlikuje od valute denominacije. Valuta poravnave se nanaša na valuto, v katero se vrednost postavk in tokov finančnih instrumentov, kot so vrednostni papirji, pretvori ob vsaki poravnavi.

Mere denarja

- 5.A1.21 Za analizo denarne politike je v finančnem računu morda treba opredeliti mere denarja, kot so M1, M2 in M3. Mere denarja v ESR 2010 niso določene.

POGLAVJE 6

DRUGI TOKOVI

UVOD

- 6.01 Drugi tokovi so spremembe vrednosti sredstev in obveznosti, ki niso posledica transakcij. Ti tokovi niso transakcije, ker ne izpolnjujejo ene ali več značilnosti transakcij; na primer udeležene institucionalne enote morda ne delujejo na osnovi medsebojnega dogovora, kot v primeru zasega sredstev brez nadomestila, ali pa lahko sprememba nastane zaradi naravnega pojava, kot je potres, in ni vedno posledica gospodarskega pojava. Vrednost sredstva, izražena v tuji valuti, pa se lahko spremeni tudi zaradi spremembe deviznega tečaja.

DRUGE SPREMEMBE SREDSTEV IN OBVEZNOSTI

- 6.02 *Opredelitev:* druge spremembe sredstev in obveznosti so ekonomski tokovi, ki spreminjajo vrednost sredstev in obveznosti, vendar niso posledica transakcij, prikazanih v računih kapitala in finančnih računih.

Delijo se na dve skupini. Prva zajema spremembe obsega sredstev in obveznosti. Druga je posledica nominalnih dobičkov in izgub iz lastnine.

Druge spremembe obsega sredstev in obveznosti (K.1 do K.6)

- 6.03 V računu kapitala lahko proizvedena in neproizvedena sredstva vstopijo v sektor in ga zapustijo s pridobitvami in odtujitvami sredstev, potrošnjo stalnega kapitala ali njegovim povečanjem, umikom iz zalog in ponavljajočimi se izgubami iz zalog. V finančnem računu finančna sredstva in obveznosti vstopijo v sistem, ko dolžniki sprejmejo prihodnjo obveznost plačila upniku, ter zapustijo sistem, ko je ta obveznost izpolnjena.
- 6.04 Druge spremembe obsega sredstev in obveznosti vključujejo tokove, ki omogočajo, da sredstva in obveznosti vstopijo v račun ali ga zapustijo na drug način kot s transakcijami – npr. vstopi in izstopi zaradi odkritij, izčrpavanj in uničenja naravnih sredstev.

Druge spremembe obsega sredstev in obveznosti vključujejo tudi učinek izjemnih, nepričakovanih zunanjih dogodkov, ki niso ekonomske narave, in spremembe, ki so posledica prerazvrstitve ali reorganizacije institucionalnih entot ali sredstev in obveznosti.

- 6.05 Druge spremembe obsega sredstev in obveznosti zajemajo šest kategorij:

- (a) ekonomski nastanek sredstev (K.1);
- (b) ekonomsko izginotje neproizvedenih sredstev (K.2);
- (c) izgube zaradi katastrof (K.3);
- (d) zasegi brez nadomestila (K.4);
- (e) druge spremembe obsega, ki niso zajete drugje (K.5), in
- (f) spremembe v klasifikaciji (K.6).

Ekonomski nastanek sredstev (K.1)

- 6.06 Ekonomski nastanek sredstev je povečanje obsega proizvedenih in neproizvedenih sredstev, ki ni rezultat proizvodnje. Vključeni so:
- (a) zgodovinski spomeniki, npr. objekti ali lokacije s posebnim arheološkim, zgodovinskim ali kulturnim pomenom, ko je njihova vrednost prvič priznana v bilanci stanja;
  - (b) vrednostni predmeti, kot so dragoceni kamni, starine in umetnine, kadar je visoka vrednost ali umetniški pomen predmetov, ki še niso bili prikazani v bilancah stanja, priznan prvič;
  - (c) odkritja podzemnih virov, ki jih je mogoče izkoriščati, kot so dokazane rezerve premoga, nafte, zemeljskega plina, kovinskih ali nekovinskih rudnin. To zajema tudi zvišane ocene vrednosti rezerv, ko postane izkoriščanje ekonomsko uspešno kot rezultat tehnološkega napredka ali relativne spremembe cen;

- (d) naravna rast negojenih bioloških virov, kot so naravni gozdovi in staleži rib, kjer rast takih ekonomskih sredstev ni pod neposrednim nadzorom, odgovornostjo in upravljanjem institucionalne enote in se tako ne obravnava kot proizvodnja;
- (e) prenosi drugih naravnih virov v ekonomsko dejavnost: naravni viri, ki s spremembo statusa postanejo ekonomska sredstva. Primeri vključujejo začetno izkoriščanje pragozdov, spremembo divjega ali neobdelanega zemljišča v zemljišče, ki ga je mogoče ekonomsko uporabljati, melioracijo zemljišč ter začetno obračunavanje pridobivanja vode. Naravni viri lahko tudi pridobijo vrednost zaradi ekonomske dejavnosti v bližini, npr. zemlja se lahko prizna kot uporabna zaradi razvoja bližnje dovozne ceste ali gradnje te ceste. Stroški izboljšave zemljišča se prikažejo kot bruto investicije v osnovna sredstva, vsako čezmerno povečanje vrednosti zemljišča nad vrednostjo izboljšave zemljišča pa se prikaže kot ekonomski nastanek;
- (f) spremembe kakovosti naravnih sredstev zaradi sprememb v ekonomski rabi. Spremembe kakovosti se prikažejo kot spremembe obsega. Spremembe kakovosti, ki so prikazane tukaj, so protipostavka spremembam v ekonomski rabi, prikazanim kot spremembe v klasifikaciji (glej odstavek 6.21). Tako lahko npr. prerazvrstitev obdelovalnega zemljišča v gradbeno zemljišče povzroči povišanje vrednosti ter spremembo klasifikacije. V tem primeru so sredstva že vključena med sredstva in kot nastanek sredstev se obravnava sprememba kakovosti sredstev zaradi spremembe ekonomske rabe. Drugi primer je povečanje vrednosti molznega goveda, če se pošlje v zakol prej, kot je bilo pričakovano;
- (g) začetni nastanek vrednosti iz odobritve prenosljivih pogodb, najemov, licenc ali dovoljenj. Vrednost v takih pogodbah, najemih, licencah ali dovoljenjih predstavlja sredstva, ko vrednost pravic, ki jih podeljujejo, preseže obveznosti pristojbin in lahko imetnik to izkoristi, tako da jih prenese na druge, in
- (h) spremembe vrednosti dobrega imena in trženjskih sredstev, ki nastanejo, ko se institucionalne enote prodajo po cenah, ki presegajo njihova lastna sredstva (glej odstavek 7.07). Presežki nakupne cene nad lastnimi sredstvi so kupljeno dobro ime in trženjska sredstva. Dobro ime, ki pri prodaji/nakupni ni prikazano, ni obravnavano kot ekonomsko sredstvo.

Ekonomsko izginotje neproizvedenih sredstev (K.2)

6.07 Ekonomsko izginotje neproizvedenih nefinančnih sredstev (K.2) zajema:

- (a) izčrpavanje naravnih virov, ki zajema zmanjšanje vrednosti nahajališč podzemnih sredstev in izčrpavanje negojenih bioloških virov, vključenih med sredstva (glej točko (e) odstavka 6.06), kot rezultat žetve, krčenja gozdov ali uporabe, ki je presegla trajnostne ravni izkoriščanja. Veliko tukajšnjih možnih postavk je nasprotnih postavkam, opisanih v točkah (c) do (f) odstavka 6.06;
- (b) drugo ekonomsko izginotje neproizvedenih sredstev, ki zajema:
- (i) odpis vrednosti kupljenega dobrega imena in trženjskih sredstev ter
  - (ii) zapadlost prednosti, ki jih nudijo prenosljive pogodbe, najemi, licence in dovoljenja.

Izgube zaradi katastrof (K.3)

6.08 Izgube zaradi katastrof, prikazane kot druge spremembe obsega, so posledica izjemnih in prepoznavnih dogodkov velikega obsega, ki uničijo ekonomska sredstva.

6.09 Takšni dogodki vključujejo večje potrese, vulkanske izbruhe, valove plime, izjemno močne orkane, suše in druge naravne nesreče, vojne, izgrede in druge politične dogodke ter tehnološke nesreče, kot so večji izlivi strupov in spuščanje radioaktivnih snovi v ozračje. Primeri takih dogodkov so:

- (a) poslabšanje kakovosti zemljišč zaradi neobičajnih poplav ali viharjev;
- (b) uničenje gojenih sredstev zaradi suše ali izbruha epidemije;
- (c) uničenje zgradb, opreme ali vrednostnih predmetov v gozdnih požarih ali potresih in
- (d) naključno uničenje gotovine ali prinosniških vrednostnih papirjev zaradi naravnih katastrof ali političnih dogodkov ali uničenje dokazov o lastništvu.

Zasegi brez nadomestila (K.4)

- 6.10 Do zasegov brez nadomestila pride, kadar si država ali druge institucionalne enote iz razlogov, ki niso plačilo davkov, kazni ali podobnih dajatev, brez polnega nadomestila prisvojijo sredstva drugih institucionalnih enot, vključno z nerezidenčnimi enotami. Zaseg lastnine, povezane s kriminalno dejavnostjo, se obravnava kot denarna kazen. Del takšnih enostranskih zasegov brez nadomestila se prikaže kot druga sprememba obsega.
- 6.11 Uveljavitve hipoteke in zasegi sredstev s strani upnikov se ne prikažejo kot zasegi brez nadomestila, ker dogovor med pogodbenicami izrecno ali splošno ureja to možnost.

Druge spremembe obsega, ki niso zajete drugje (K.5)

- 6.12 Druge spremembe obsega, ki niso zajete drugje (K.5), so učinki nepričakovanih dogodkov na ekonomsko vrednost sredstev.
- 6.13 Primeri drugih sprememb obsega nefinančnih sredstev, ki niso zajeti drugje, vključujejo:
- (a) nepredvideno zastaranje. Predpostavke, uporabljene pri izpeljavi potrošnje stalnega kapitala, ne bodo zajele nepredvidenega zastaranja osnovnih sredstev. Znesek, vključen za njihova pričakovana zastaranja, je lahko nižji od dejanskega zastaranja. Zmanjšanje vrednosti osnovnih sredstev, npr. zaradi uvedbe izboljšane tehnologije, je zato treba ustrezno prikazati;
  - (b) razlike med nadomestili za normalno škodo, vključenimi v potrošnjo stalnega kapitala, in dejanskimi izgubami. Potrošnja stalnega kapitala ne zajema nepredvidene škode, zato lahko znesek, ocenjen za normalno pričakovano škodo, zaostaja za dejansko škodo ali jo presega. Za nepredvidena zmanjšanja ali povečanja vrednosti osnovnih sredstev zaradi takih dogodkov so torej potrebne prilagoditve. Izgube, za katere je tukaj narejena prilagoditev, niso dovolj velike, da bi se obravnavale kot izgube zaradi katastrof;
  - (c) degradacijo osnovnih sredstev, ki ni obračunana v potrošnji stalnega kapitala. To zajema zmanjšanje vrednosti osnovnih sredstev zaradi npr. nepredvidenih učinkov kislosti zraka in dežja na površine stavb ali vozila;
  - (d) opustitev proizvodnih objektov pred dokončanjem ali pred začetkom ekonomske uporabe;
  - (e) izjemne izgube zalog (npr. zaradi požara, kralja, napada žuželk na zaloge žit), ki se ne obravnavajo kot izgube zaradi katastrof.
- 6.14 Primeri drugih sprememb glede obsega finančnih sredstev in obveznosti, ki niso zajeti drugje, vključujejo:
- (a) izgube gotovine ali prinosniških vrednostnih papirjev zaradi razlogov (kot sta požar ali kralja), ki se ne obravnavajo kot katastrofa, in umik gotovine, ki ni več zamenljiva, iz obtoka, brez zneskov, pri katerih je prišlo do spremembe v klasifikaciji od gotovine do vrednostnih predmetov;
  - (b) spremembe finančnih terjatev, ki so nastale na podlagi odpisov. Te so izključene iz finančnega računa, ker med pogodbenicami ni medsebojnega dogovora. Natančneje, upnik se lahko odloči, da finančne terjatve ni več mogoče izterjati, npr. zaradi stečaja ali likvidacije, in odstrani terjatev iz bilance stanja. Priznanje upnika, da je terjatev neizterljiva, se prikaže kot druge spremembe obsega sredstev. Tudi ustrezno obveznost je treba odstraniti iz bilance stanja dolžnika, da se ohrani skladnost v računih celotnega gospodarstva. Izjema od tega splošnega načela velja za davke in socialne prispevke, ki se plačajo državi (glej točko (d) odstavka 6.15);
  - (c) spremembe življenjskega zavarovanja, vseživljenjskih rent in pokojninskih pravic zaradi sprememb demografskih predpostavk;
  - (d) rezervacije za terjatve v okviru standardiziranih jamstvenih shem, ko pričakovane terjatve presežejo pričakovane prejemke in izterjave.
- 6.15 Druge spremembe obsega, ki niso zajete drugje, ne vključujejo:
- (a) sprememb finančnih terjatev na podlagi odpisov, ki odražajo dejanske tržne vrednosti finančnih terjatev, s katerimi se lahko trguje: te so upoštevane v računu revalorizacije;

- (b) odpisa dolga na osnovi medsebojnega dogovora med dolžnikom in upnikom (odpis dolga ali oprostitve dolga): to se prikaže kot transakcija med upnikom in dolžnikom (glej točko (f) odstavka 4.165);
- (c) zavrnitve dolga: enostranski odpis obveznosti s strani dolžnika se ne prizna;
- (d) davkov in socialnih prispevkov, ki se plačajo državi in jih država enostransko prizna kot verjetno neizterljive (glej odstavke 1.57, 4.27 in 4.82).

Spremembe v klasifikaciji (K.6)

- 6.16 Spremembe v klasifikaciji zajemajo spremembe v sektorski klasifikaciji in strukturi institucionalnih enot ter spremembe v klasifikaciji sredstev in obveznosti.

Spremembe v sektorski klasifikaciji in strukturi institucionalnih enot (K.61)

- 6.17 Ob prerazvrstitvi institucionalne enote iz enega sektorja v drugega se prenese njena celotna bilanca stanja, npr. če institucionalna enota, uvrščena v sektor gospodinjstev, postane finančno ločena od svojega lastnika, se lahko uvrsti kot neprava družba in se prerazvrsti v sektor nefinančnih družb.
- 6.18 S spremembami v sektorski klasifikaciji se prenese celotna bilanca stanja iz enega sektorja ali podsektorja na drugega. Rezultat prenosa je lahko konsolidacija ali dekonsolidacija sredstev in obveznosti; ta je tudi vključena v to kategorijo.
- 6.19 Spremembe v strukturi institucionalnih enot zajemajo nastanek in izginotje nekaterih finančnih sredstev in obveznosti zaradi preoblikovanja družb. Kadar družba izgine kot neodvisna pravna oseba, ker jo prevzame ena družba ali več družb, vsa finančna sredstva in obveznosti, vključno z delnicami in drugim lastniškim kapitalom, ki so obstajali med to družbo in družbami, ki so jo prevzele, izginejo iz sistema. Nakupi delnic in drugega lastniškega kapitala družbe zaradi združitve pa se prikažejo kot finančna transakcija med družbo, ki jih je kupila, in prejšnjim lastnikom. Zamenjava obstoječih delnic z delnicami družbe, ki jih je kupila, ali nove družbe mora biti prikazana kot odkup delnic s hkratno izdajo novih delnic. Finančna sredstva in obveznosti, ki so obstajali med prevzeto družbo in tretjimi osebami, ostanejo nespremenjeni in preidejo k prevzemni družbi.
- 6.20 Enako se nastanek finančnih sredstev in obveznosti prikaže kot spremembe v sektorski klasifikaciji in strukturi, ko se družba pravno razdeli na dve ali več institucionalnih enot.

Spremembe v klasifikaciji sredstev in obveznosti (K.62)

- 6.21 Spremembe v klasifikaciji sredstev in obveznosti nastanejo, ko se sredstva in obveznosti pojavljajo pod eno kategorijo v začetni bilanci stanja in pod drugo v končni bilanci stanja. Primeri vključujejo spremembe v rabi zemljišč in spremembe stanovanj v poslovne prostore ali obratno. Pri zemljiščih morata obe postavki (negativna postavka za staro kategorijo in pozitivna za novo) imeti enako vrednost. Sprememba vrednosti zemljišča, ki je nastala zaradi te spremembe rabe, se ne prikaže kot revalorizacija, temveč kot sprememba obsega in zato kot ekonomski nastanek sredstev ali ekonomsko izginotje neproizvedenih sredstev.
- 6.22 Denarno zlato v obliki zlatih palic ne more nastati ali izginiti s finančno transakcijo, v sistem pa vstopi ali ga zapusti z drugimi spremembami obsega sredstev.
- 6.23 Poseben primer spremembe v klasifikaciji je pri zlatih palicah. Zlate palice so lahko finančno sredstvo (tj. denarno zlato) ali vrednostni predmeti (tj. nedenarno zlato), odvisno od imetnika in motivacije za lastništvo. Monetizacija je sprememba v klasifikaciji zlatih palic od nedenarne v denarno. Demonetizacija je sprememba v klasifikaciji zlatih palic od denarne v nedenarno.
- 6.24 Posli v zvezi z zlatimi palicami se prikažejo, kot sledi:
- (a) kadar denarna oblast proda zlato palico, ki je rezervno sredstvo, nerezidenčni institucionalni enoti, ki ni denarna oblast, ali rezidenčni institucionalni enoti, se prikaže transakcija nedenarnega zlata. Demonetizacija zlata kot sprememba v klasifikaciji zlatih palic od denarne v nedenarno se pojavi tik pred transakcijo in se prikaže kot druge spremembe obsega sredstev denarne oblasti;

- (b) ko denarna oblast kupi zlate palice od nerezidenčne ali rezidenčne institucionalne enote za svoja rezervna sredstva in zlato samo ni rezervno sredstvo, se prikaže transakcija nedenarnega zlata. Monetizacija zlata kot sprememba v klasifikaciji zlatih palic od nedenarne v denarno se pojavi tik po transakciji in se prikaže kot druge spremembe obsega sredstev denarne oblasti;
- (c) kadar sta kupec in prodajalec denarni oblasti iz različnih gospodarstev in imata oba zlate palice kot del svojih rezervnih sredstev, obstaja transakcija z zlatimi palicami, ki je prikazana v finančnem računu;
- (d) v drugih primerih so zlate palice vedno nedenarne in se prikažejo transakcije z nedenarnim zlatom.

Navedeni primeri v zvezi z denarno oblastjo se uporabljajo tudi za mednarodno finančno organizacijo.

- 6.25 Spremembe v klasifikaciji sredstev in obveznosti ne vključujejo pretvorbe dolžniških vrednostnih papirjev v delnice; ta pretvorba se prikaže z dvema finančnima transakcijama.

Nominalni dobički in izgube iz lastnine (K.7)

- 6.26 Račun revalorizacije zajema nominalne dobičke in izgube iz lastnine, ki so obračunani v obračunskem obdobju lastnikom sredstev in obveznosti ter odražajo spremembe ravni in strukture njihovih cen. Nominalni dobički in izgube iz lastnine (K.7) so sestavljeni iz nevtralnih dobičkov in izgub iz lastnine (K.71) ter realnih dobičkov in izgub iz lastnine (K.72).
- 6.27 *Opredelitev:* nominalni dobički in izgube iz lastnine (K.7), ki se nanašajo na sredstvo, so povečanja ali zmanjšanja vrednosti sredstva, obračunana ekonomskemu lastniku kot rezultat povečanj ali zmanjšanj cene sredstva. Nominalni dobički in izgube iz lastnine, ki se nanašajo na finančno obveznost, so zmanjšanja ali povečanja vrednosti obveznosti kot rezultat zmanjšanj ali povečanj njene cene.
- 6.28 Dobiček iz lastnine izhaja iz povečanja vrednosti sredstev ali zmanjšanja vrednosti obveznosti. Izguba iz lastnine izhaja iz zmanjšanja vrednosti sredstev ali povečanja vrednosti obveznosti.
- 6.29 Nominalni dobički in izgube iz lastnine, ki so obračunani na sredstva ali obveznosti, so prikazani v računu revalorizacije, ne glede na to, ali so realizirani ali ne. Dobički iz lastnine so realizirani, ko je obravnavano sredstvo prodano, odkupljeno, uporabljeno ali drugače odtujeno ali obveznost odplačana. Nerealiziran dobiček je tisti, ki je obračunan na sredstvo, ki je še vedno v lasti, ali na obveznost, ki je ob koncu obračunskega obdobja še neporavnana. Kot realiziran dobiček se običajno obravnava dobiček, realiziran v celotnem obdobju, ko je sredstvo v lasti ali je obveznost neporavnana, ne glede na to, ali je to obdobje skladno z obračunskim obdobjem ali ne. Ker pa so dobički in izgube iz lastnine prikazani po obračunskem načelu, se razlikovanje med realiziranimi in nerealiziranimi dobički in izgubami, čeprav je za nekatere namene koristno, ne pojavlja v klasifikacijah in računih.
- 6.30 Dobički in izgube iz lastnine vključujejo dobičke in izgube na vse vrste nefinančnih sredstev, finančnih sredstev in obveznosti. Zajeti so torej tudi dobički in izgube iz lastnine na zaloge vseh vrst blaga, ki jih imajo proizvajalci, vključno z nedokončano proizvodnjo.
- 6.31 Nominalni dobički in izgube iz lastnine so obračunani na sredstva ali obveznosti ne glede na to, koliko časa znotraj obračunskega obdobja so v lasti, torej niso obračunani le na sredstva ali obveznosti, ki se pojavijo v začetnih in/ali končnih bilancah stanja. Nominalni dobički in izgube iz lastnine med dvema časovnima točkama, obračunani lastniku določenega sredstva ali obveznosti, ali določene količine posebne vrste sredstev ali obveznosti, so opredeljeni kot „tekoča vrednost navedenega sredstva ali obveznosti v kasnejši časovni točki minus tekoča vrednost navedenega sredstva ali obveznosti v zgodnejši časovni točki“, in sicer ob predpostavki, da se sredstvo ali obveznost v tem času niti kakovostno niti količinsko ne spremenijo.
- 6.32 Nominalni dobiček iz lastnine (G), obračunan na določeno količino (q) sredstva med časovnima točkama o in t, se lahko izrazi kot: $G = (p_t - p_o) \times q$,

pri čemer sta p_o in p_t ceni sredstva v časovni točki o oziroma t. Za finančna sredstva in obveznosti s stalno tekočo vrednostjo v nacionalni valuti sta p_o in p_t enaka po opredelitvi, nominalni dobički iz lastnine pa so vedno nič.

- 6.33 Za izračun nominalnih dobičkov in izgub iz lastnine morajo biti pridobitve in odtujitve sredstev vrednotene na enak način, kakor so bile prikazane v računih kapitala in finančnih računih, stanje sredstev pa mora biti vrednoteno na enak način, kakor je bilo prikazano v bilanci stanja. Pri osnovnih sredstvih je vrednost pridobitve znesek, ki ga kupec plača proizvajalcu ali prodajalcu, povečan za povezane stroške prenosa lastništva, ki bremenijo kupca. Vrednost odtujitve obstoječega osnovnega sredstva je znesek, ki ga prodajalec prejme od kupca, zmanjšan za stroške prenosa lastništva, ki bremenijo prodajalca.

- 6.34 Izjema od primera, opisanega v odstavku 6.33, je, kadar se plačana cena razlikuje od tržne vrednosti sredstva. V tem primeru je za razliko med plačano ceno in tržno vrednostjo pripisan kapitalski transfer, pridobitev pa se zajame po tržni ceni. To se zlasti pojavlja pri transakcijah, ki vključujejo netržne sektorje.
- 6.35 Razlikovati je mogoče štiri situacije, v katerih nastanejo nominalni dobički in izgube iz lastnine:
- sredstvo je v lasti v celotnem obračunskem obdobju: nominalni dobički iz lastnine, obračunani v obračunskem obdobju, so enaki vrednosti v končni bilanci stanja, zmanjšani za vrednost v začetni bilanci stanja in za potrošnje stalnega kapitala v obračunskem obdobju. Te vrednosti so ocenjene vrednosti sredstev, če bi bila pridobljena na dan, za katerega so bilance stanja narejene. Nominalni dobiček je nerealiziran;
  - sredstvo, ki je v lasti na začetku obdobja in je v obdobju prodano: obračunavanje nominalnih dobičkov iz lastnine je enako vrednosti odtujitve, zmanjšani za začetno bilanco stanja in potrošnje stalnega kapitala v obračunskem obdobju pred prodajo. Nominalni dobiček je realiziran;
  - sredstvo je pridobljeno v obdobju in je ob koncu obdobja še vedno v lasti: obračunavanje nominalnih dobičkov iz lastnine je enako vrednosti iz končne bilance stanja, zmanjšani za vrednost ob pridobitvi in potrošnje stalnega kapitala v obračunskem obdobju. Nominalni dobiček je nerealiziran; in
  - sredstvo je pridobljeno in odtujeno v obračunskem obdobju: obračunavanje nominalnih dobičkov iz lastnine je enako vrednosti ob odtujitvi, zmanjšani za vrednost ob pridobitvi in potrošnje stalnega kapitala v obračunskem obdobju med pridobitvijo in odtujitvijo. Nominalni dobiček je realiziran.
- 6.36 Nominalni dobički in izgube iz lastnine, obračunani na sredstva in obveznosti, so zajeti ne glede na to, ali so realizirani ali ne. Prikazani so v računih revalorizacije udeleženih sektorjev, celotnega gospodarstva in tujine.

Nevtralni dobički in izgube iz lastnine (K.71)

- 6.37 *Opredelitev:* nevtralni dobički in izgube iz lastnine (K.71) se nanašajo na sredstvo ali obveznost in so vrednost dobičkov in izgub iz lastnine, ki bi bila obračunana, če bi se cena sredstva ali obveznosti v času spreminjala v istem razmerju kot splošna raven cen.
- 6.38 Namen nevtralnih dobičkov in izgub iz lastnine je olajšati izračun realnih dobičkov in izgub iz lastnine, ki prerazdeljujejo realno kupno moč med sektorji.
- 6.39 Splošni indeks cen naj bo označen z r . Nevtralni dobiček iz lastnine (NG) na določeno količino (q) sredstva med časovnima točkama o in t se torej izračuna kot: $NG = p_o \times q (r_t/r_o - 1)$,
- pri čemer je $p_o \times q$ tekoča vrednost sredstva v časovni točki o , r_t/r_o pa stopnja spremembe splošne ravni cen med časovnima točkama o in t . Za vsa sredstva in obveznosti se uporablja isto razmerje r_t/r_o .
- 6.40 Splošni indeks cen, ki se uporablja za izračun nevtralnih dobičkov in izgub iz lastnine, je indeks cen za končno potrošnjo.
- 6.41 Nevtralni dobički in izgube iz lastnine so prikazani v računu nevtralnih dobičkov in izgub iz lastnine, ki je podračun računa revalorizacije sektorjev, celotnega gospodarstva in tujine.

Realni dobički in izgube iz lastnine (K.72)

- 6.42 *Opredelitev:* realni dobički in izgube iz lastnine (K.72) se nanašajo na sredstvo ali obveznost in so razlika med nominalnimi in nevtralnimi dobički in izgubami iz lastnine na navedeno sredstvo.
- 6.43 Realni dobiček iz lastnine (RG) na določeno količino (q) sredstva med časovnima točkama o in t je izražen kot:

$$RG = G - NG$$

$$\text{ali } RG = (p_t/p_o - r_t/r_o) \times p_o \times q$$

- 6.44 Vrednost realnih dobičkov in izgub iz lastnine na sredstva in obveznosti je torej odvisna od gibanja njihovih cen v zadevnem obdobju glede na povprečno gibanje drugih cen, merjeno s splošnim indeksom cen.
- 6.45 Realni dobički in izgube iz lastnine se prikažejo v računu realnih dobičkov in izgub iz lastnine, ki je podračun računa revalorizacije.

Dobički in izgube iz lastnine glede na vrste finančnih sredstev in obveznosti

Denarno zlato in PPČ (AF.1)

- 6.46 Ker je cena denarnega zlata običajno navedena v ameriških dolarjih, za vrednost denarnega zlata veljajo nominalni dobički in izgube iz lastnine zaradi sprememb deviznega tečaja ter same cene zlata.
- 6.47 Ker posebne pravice črpanja (PPČ) predstavljajo košarico valut, se njena vrednost v nacionalni valuti ter dobički in izgube iz lastnine spreminjajo z deviznimi tečaji valut v košarici glede na nacionalno valuto.

Gotovina in vloge (AF.2)

- 6.48 Tekoče vrednosti gotovine in vlog, izražene v nacionalni valuti, ostajajo v času enake. „Cena“ takšnih sredstev je vedno enota, količina pa je določena s številom enot valute, v kateri so izražena. Nominalni dobički in izgube iz lastnine na takšna sredstva so vedno nič. Zaradi tega je razlika med vrednostmi začetnega in končnega stanja teh sredstev, razen drugih sprememb obsega sredstev, v celoti pojasnjena z vrednostmi transakcij s temi sredstvi. To je redek primer, ko je transakcije navadno mogoče izračunati iz sprememb podatkov v bilanci stanja.
- 6.49 Obresti, obračunane na vloge, se v finančnem računu prikažejo kot istočasno reinvestirane vloge.
- 6.50 Imetja tujih valut in vlog, izraženih v drugih valutah, bodo ustvarila nominalne dobičke in izgube iz lastnine zaradi sprememb deviznih tečajev.
- 6.51 Za izračun nevtralnih in realnih dobičkov in izgub iz lastnine na sredstva s stalno tekočo vrednostjo so potrebni podatki o časih in vrednostih transakcij ter vrednosti iz začetne in končne bilance stanja. Predpostavimo npr., da je vloga položena in dvignjena v obračunskem obdobju, v katerem splošna raven cen raste. Nevtralni dobički na vlogo so pozitivni, realni pa negativni, pri čemer je znesek odvisen od dolžine trajanja vloge in stopnje inflacije. Takšnih realnih izgub ni mogoče prikazati brez podatkov o vrednosti transakcij v obračunskem obdobju in o času, ko se izvedejo.
- 6.52 Na splošno je mogoče povzeti, če je celotna absolutna vrednost pozitivnih in negativnih transakcij velika glede na ravni iz začetne in končne bilance stanja, približne ocene nevtralnih in realnih dobičkov in izgub iz lastnine na finančna sredstva in obveznosti s stalnimi tekočimi vrednostmi, ki so izračunane izključno iz podatkov bilance stanja, niso zelo zadovoljive. Celo prikazovanje vrednosti finančnih transakcij na bruto osnovi, tj. ločeno prikazovanje položenih in umaknjenih vlog, v nasprotju s prikazovanjem celotne vrednosti vlog, zmanjšane za umike, ni nujno zadovoljivo brez podatkov o času vlog.

Dolžniški vrednostni papirji (AF.3)

- 6.53 Kadar je dolgoročni dolžniški vrednostni papir, kot je obveznica, izdan s premijo ali diskontom, vključno z močno diskontiranimi in brezkuponskimi obveznicami, razlika med ceno ob izdaji in nominalno ali odkupno vrednostjo ob zapadlosti meri obresti, ki jih mora izdajatelj plačati v obdobju trajanja dolžniškega vrednostnega papirja. Takšne obresti so prikazane kot dohodek od lastnine, ki ga plača izdajatelj dolgoročnega dolžniškega vrednostnega papirja, ter prihodek imetnika dolžniškega vrednostnega papirja poleg morebitnih kuponskih obresti, ki jih izdajatelj dejansko plača v določenih razmikih v obdobju trajanja dolžniškega vrednostnega papirja.
- 6.54 Obračunane obresti so v finančnem računu prikazane, kot bi jih imetnik dolžniškega vrednostnega papirja istočasno reinvestiral v dolžniški vrednostni papir. V finančnem računu so torej prikazane kot pridobitev sredstva, ki je dodano obstoječemu sredstvu. Postopno povečanje tržne vrednosti dolgoročnega dolžniškega vrednostnega papirja, ki ga je mogoče pripisati nabiranju obračunanih, reinvestiranih obresti, odraža rast neodplačane glavnice, tj. velikosti sredstva. To je v bistvu povečanje količine ali obsega in ne povečanje cen. Ne prispeva k nastanku dobička iz lastnine za imetnika dolgoročnega dolžniškega vrednostnega papirja ali izgube iz lastnine za izdajatelja. Dolžniški vrednostni papirji se sčasoma, ko se približujejo zapadlosti, kakovostno spreminjajo, zato je bistveno zavedanje, da povečanja njihovih vrednosti zaradi nabiranja obračunanih obresti niso cenovne spremembe in ne prispevajo k nastanku dobičkov iz lastnine.

- 6.55 Spreminjajo se tudi cene dolgoročnih dolžniških vrednostnih papirjev s stalno obrestno mero, vendar ko se tržne obrestne mere spremenijo, se cene teh dolgoročnih dolžniških vrednostnih papirjev gibljejo v obratni smeri kot obrestne mere. Vpliv določene spremembe obrestne mere na ceno posameznega dolgoročnega dolžniškega vrednostnega papirja je manjši, bolj ko se bliža njegova zapadlost. Spremembe cen dolgoročnih dolžniških vrednostnih papirjev, ki jih je mogoče pripisati spremembam tržnih obrestnih mer, so cenovne in ne količinske spremembe. Ustvarijo torej nominalne dobičke in izgube iz lastnine za izdajatelje in imetnike dolžniških vrednostnih papirjev. Povečanje obrestnih mer ustvari nominalni dobiček iz lastnine za izdajatelja dolžniškega vrednostnega papirja in enako nominalno izgubo za imetnika dolžniškega vrednostnega papirja. Obratno velja ob zmanjšanju obrestnih mer.
- 6.56 Kuponska plačila ali plačila glavnice dolžniških vrednostnih papirjev s spremenljivo obrestno mero so vezana na splošni indeks cen za blago in storitve, kot je indeks cen življenjskih potrebščin, obrestno mero, kot je EURIBOR, LIBOR ali donos obveznic ali ceno sredstva.

Če so zneski kuponskih plačil in/ali neodplačane glavnice vezani na splošni indeks cen, se sprememba vrednosti neodplačane glavnice med začetkom in koncem določenega obračunskega obdobja zaradi gibanja zadevnega indeksa obravnava kot obračunane obresti v navedenem obdobju in je dodatek vsem obrestim, ki v navedenem obdobju zapadejo v plačilo.

Kadar je indeksacija zneskov, ki jih je treba plačati ob zapadlosti, motivirana tudi z dobičkom iz lastnine, kar je ponavadi indeksacija, ki temelji na enotni, ozko opredeljeni postavki, vsako odstopanje osnovnega indeksa od prvotno predvidene poti privede do dobičkov ali izgub iz lastnine, ki se ponavadi ne bodo izravnavali med trajanjem instrumenta.

- 6.57 Nominalni dobički in izgube iz lastnine se lahko obračunajo na kratkoročne dolžniške vrednostne papirje na enak način kot za dolgoročne dolžniške vrednostne papirje. Ker pa imajo kratkoročni dolžniški vrednostni papirji veliko krajši rok zapadlosti, so dobički iz lastnine, ki nastanejo zaradi sprememb obrestnih mer, v splošnem mnogo manjši kot na dolgoročne dolžniške vrednostne papirje z isto nominalno vrednostjo.

Posojila (AF.4)

- 6.58 Za posojila, s katerimi se ne trguje, se uporabljajo ista pravila kot za gotovino in vloge. Kadar pa je obstoječe posojilo prodano drugi institucionalni enoti, mora biti odpis posojila, ki je razlika med odkupno ceno in transakcijsko ceno, prikazan v računu revalorizacije prodajalca in kupca v času transakcije.

Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov (AF.5)

- 6.59 Premijske delnice povečajo število delnic in nominalno vrednost izdanih delnic, same pa ne spremenijo tržne vrednosti vseh delnic skupaj. To velja tudi za dividende v obliki delnic, ki so sorazmerna razdelitev dodatnih delnic delniškega kapitala družbe lastnikom navadnih delnic. Premijske delnice in dividende v obliki delnic sploh niso vključene v račune. Ker pa so takšne izdaje namenjene povečanju likvidnosti delnic na trgu, se posledično celotna tržna vrednost izdanih delnic lahko poveča, vsaka taka sprememba pa je prikazana kot nominalni dobiček iz lastnine.

Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme (AF.6)

- 6.60 Kadar so rezervacije in pravice do zavarovanja, pokojnin in standardiziranih jamstvenih shem izražene v nacionalni valuti, ni nobenih nominalnih dobičkov in izgub iz lastnine, tako kot ni nobenih za gotovino ali vloge in posojila. Na sredstva, ki jih finančne institucije uporabljajo za izpolnjevanje obveznosti, pa dobički in izgube iz lastnine lahko nastanejo.
- 6.61 Obveznosti do zavarovancev in upravičencev se spreminjajo kot rezultat transakcij, drugih sprememb obsega in revalorizacij. Revalorizacije nastanejo zaradi sprememb predpostavk ključnega modela v aktuarskih izračunih. Te predpostavke so diskontna stopnja, cena dela in stopnja inflacije.

Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene (AF.7)

- 6.62 Vrednost izvedenih finančnih instrumentov se lahko spremeni zaradi sprememb vrednosti osnovnega instrumenta, sprememb v nihanju cene osnovnega instrumenta ali zaradi približevanja dneva izvršitve ali zapadlosti. Vse takšne spremembe vrednosti izvedenih finančnih instrumentov in delniških opcij za zaposlene je treba obravnavati kot spremembe cene in prikazati kot revalorizacijo.

Druge terjatve in obveznosti (AF.8)

- 6.63 Za druge terjatve in obveznosti, ki se ne tržijo, velja enako kakor za domačo valuto, vloge in posojila. Kadar pa je obstoječi komercialni kredit prodan drugi institucionalni enoti, se razlika med odkupno in transakcijsko ceno prikaže kot revalorizacija v času transakcije. Vendar lahko prodaja komercialnega kredita pomeni vzpostavitev novega finančnega instrumenta, saj je komercialni kredit na splošno kratkoročne narave.

Sredstva, izražena v tuji valuti

- 6.64 Vrednost sredstev in obveznosti v tuji valuti se meri po tekoči tržni vrednosti v tuji valuti, pretvorjeni v nacionalno valuto po tekočem deviznem tečaju. Nominalni dobički in izgube iz lastnine lahko zato nastanejo na podlagi sprememb cene sredstev in deviznega tečaja. Celotna vrednost nominalnih dobičkov in izgub iz lastnine, ki so obračunani v obračunskem obdobju, se izračuna z odštevanjem vrednosti transakcij in drugih sprememb obsega od razlike med vrednostmi v začetni in končni bilanci stanja. Zaradi tega se transakcije s sredstvi in obveznostmi v tuji valuti pretvorijo v nacionalno valuto z uporabo deviznih tečajev, ki so veljali v času, ko so bile transakcije izvedene, vrednosti v začetni in končni bilanci stanja pa z uporabo tečajev, ki so veljali na dneve, na katere se bilance stanja nanašajo. Iz tega sledi, da je celotna vrednost transakcij kot neto pridobitev – pridobitve, zmanjšane za odtujitve –, izraženih v tujih valutah, dejansko pretvorjena s tehtanim povprečnim deviznim tečajem, v katerem so uteži vrednosti transakcij, ki so bile izvedene na različne datume.
-

POGLAVJE 7

BILANCE STANJA

- 7.01 *Opredelitev*: bilanca stanja je evidenca vrednosti sredstev v ekonomski lasti in obveznosti institucionalne enote ali skupine enot v določenem trenutku.
- 7.02 Izravnalna postavka bilance stanja se imenuje neto vrednost (B.90). Stanja sredstev in obveznosti, ki so prikazana v bilanci stanja, se vrednotijo v ustreznih cenah, ki so običajno tržne cene, veljavne na dan, na katerega se nanaša bilanca stanja, za nekatere kategorije pa se uporabljajo njihove nominalne vrednosti. Bilanca stanja se izdelava za rezidenčne institucionalne sektorje in podsektorje, celotno nacionalno gospodarstvo ter tujino.
- 7.03 Bilanca stanja zaključuje zaporedje računov in prikazuje končni učinek postavk v računih proizvodnje, razdelitve in porabe dohodka ter v računih akumulacije na stanje premoženja gospodarstva.
- 7.04 Pri institucionalnih sektorjih je izravnalna postavka v bilanci stanja neto vrednost.
- 7.05 Izravnalna postavka za celotno nacionalno gospodarstvo se pogosto imenuje nacionalno bogastvo, tj. skupna vrednost nefinančnih sredstev in neto finančnih sredstev glede na tujino.
- 7.06 Bilanca stanja za tujino se pripravi na enak način kot bilanca stanja za rezidenčne institucionalne sektorje in podsektorje. Sestavljena je izključno iz postavk finančnih sredstev in obveznosti nerezidentov do rezidentov. V BPM6 se ustrežna bilanca stanja z vidika rezidentov do nerezidentov imenuje stanje mednarodnih naložb (IIP).
- 7.07 Lastna sredstva so opredeljena kot vsota neto vrednosti (B.90) ter vrednosti lastniškega kapitala in delnic investicijskih skladov (AF.5) kot obveznosti v bilanci stanja.
- 7.08 Pri sektorjih ter podsektorjih nefinančnih in finančnih družb so lastna sredstva analitično smiseln kazalnik, podoben neto vrednosti.
- 7.09 Neto vrednost družb bo običajno drugačna od vrednosti njihovih izdanih delnic in drugega lastniškega kapitala. Pri nepravilnih družbah je neto vrednost enaka nič, ker se predpostavlja, da je vrednost lastniškega kapitala lastnikov enaka razliki med sredstvi in obveznostmi, ki ne izhajajo iz lastniškega kapitala. Neto vrednost rezidenčnih podjetij z neposrednimi naložbami, ki so podružnice nerezidenčnih podjetij in se obravnavajo kot nepravne družbe, je zato tudi enaka nič.
- 7.10 Izravnalna postavka finančnih sredstev in obveznosti se imenuje neto finančna vrednost (BF.90).
- 7.11 Bilanca stanja prikazuje vrednost sredstev in obveznosti v določenem trenutku. Bilance stanja se sestavijo na začetku in koncu obračunskega obdobja; začetna bilanca stanja na začetku obdobja je enaka kot končna bilanca stanja na koncu predhodnega obdobja.
- 7.12 Temeljna računovodska enakost povezuje vrednost stanja posamezne vrste sredstva, prikazanega v začetni in končni bilanci stanja, kot sledi:

Vrednost stanja posamezne vrste sredstva v začetni bilanci stanja

<i>plus</i>	transakcije	celotna vrednost tega sredstva, pridobljenega s transakcijami v obračunskem obdobju
<i>minus</i>		celotna vrednost tega sredstva, odtujenega s transakcijami v obračunskem obdobju
<i>minus</i>		potrošnja stalnega kapitala (če se uporablja)
<i>plus</i>	druge spremembe obsega sredstev	druge pozitivne spremembe obsega, ki vplivajo na to sredstvo
<i>minus</i>		druge negativne spremembe obsega, ki vplivajo na to sredstvo

plus	revalorizacije	vrednost nominalnih dobičkov iz lastnine, obračunanih v zadevnem obdobju, ki izhajajo iz sprememb v ceni tega sredstva
minus		vrednost nominalnih izgub iz lastnine, obračunanih v zadevnem obdobju, ki izhajajo iz sprememb v ceni tega sredstva

je enaka vrednosti stanja tega sredstva v končni bilanci stanja.

Pripravi se lahko tudi tabela, ki povezuje vrednost stanja posamezne vrste obveznosti v začetni bilanci stanja in končni bilanci stanja.

- 7.13 Računovodske povezave med začetno in končno bilanco stanja prek transakcij in drugih sprememb obsega sredstev in obveznosti ter dobičkov in izgub iz lastnine so shematično prikazane v Prilogi 7.2.

VRSTE SREDSTEV IN OBVEZNOSTI

Opredelitev sredstva

- 7.14 Sredstva, ki so prikazana v bilancah stanja, so ekonomska sredstva.
- 7.15 *Opredelitev*: ekonomska sredstva so hranilci vrednosti, ki prinašajo koristi ekonomskemu lastniku zaradi njihovega posedovanja ali uporabe v določenem časovnem obdobju. So sredstvo za prenos vrednosti iz enega obračunskega obdobja v drugo.
- 7.16 Ekonomske koristi zajemajo primarne dohodke, kot je poslovni presežek, kadar ekonomski lastnik uporablja sredstvo, ali dohodek od lastnine, kadar ekonomski lastnik daje sredstvo v uporabo drugim. Koristi izvirajo iz uporabe sredstva in vrednosti, vključno z dobički in izgubami iz lastnine, ki se realizirajo z odtujitvijo ali prenehanjem sredstva.
- 7.17 Ekonomski lastnik sredstva ni nujno tudi njegov pravni lastnik. Ekonomski lastnik je institucionalna enota, upravičena do zahtevanja koristi, ki so povezane z uporabo sredstva, saj je sprejela s tem povezana tveganja.
- 7.18 Pregled klasifikacije in zajetja ekonomskih sredstev je naveden v tabeli 7.1. Podrobne opredelitve vseh kategorij sredstev so v Prilogi 7.1.

IZKLJUČITVE IZ MEJE SREDSTEV IN OBVEZNOSTI

- 7.19 Iz meje sredstev in obveznosti so izključeni:
- (a) človeški kapital;
  - (b) naravna sredstva, ki ne veljajo za ekonomska sredstva (npr. zrak, rečne vode);
  - (c) trajno potrošno blago in
  - (d) pogojna sredstva in obveznosti, ki niso finančna sredstva in obveznosti (glej odstavek 7.31).

KATEGORIJE SREDSTEV IN OBVEZNOSTI

- 7.20 V bilancah stanja obstajata dve glavni kategoriji postavk: nefinančna sredstva (označena z AN) ter finančna sredstva in obveznosti (označena z AF).
- 7.21 Nefinančna sredstva se delijo na proizvedena nefinančna sredstva (označena z AN.1) in neproizvedena nefinančna sredstva (označena z AN.2).

Proizvedena nefinančna sredstva (AN.1)

- 7.22 *Opredelitev*: proizvedena nefinančna sredstva (AN.1) so rezultat proizvodnega procesa.
- 7.23 Klasifikacija proizvedenih nefinančnih sredstev (AN.1) omogoča razlikovanje sredstev na podlagi njihove vloge v proizvodnji. Zajema: osnovna sredstva, ki se v proizvodnji uporabljajo večkrat ali neprekinjeno v obdobju, daljšem od enega leta; zaloge, ki se v proizvodnji porabijo kot vmesna potrošnja, se prodajo ali kako drugače odtujijo; in vrednostne predmete. Vrednostni predmeti se večinoma ne uporabljajo za proizvodnjo ali potrošnjo, temveč se pridobijo in posedujejo predvsem kot hranilci vrednosti.

Neproizvedena nefinančna sredstva (AN.2)

- 7.24 *Opredelitev:* neproizvedena nefinančna sredstva (AN.2) so ekonomska sredstva, ki ne nastanejo v proizvodnem procesu. To so naravna sredstva, pogodbe, najemi, licence, dovoljenja, dobro ime in trženjska sredstva.
- 7.25 Klasifikacija neproizvedenih sredstev omogoča razlikovanje sredstev glede na to, kako nastanejo. Nekatera obstajajo v naravi, druga, ki jih je mogoče imenovati družbeni konstrukt, nastanejo s pravnimi ali računovodskimi dejanji.
- 7.26 Izbira naravnih sredstev, ki so vključena v bilanco stanja, je v skladu s splošno opredelitvijo ekonomskega sredstva, določeno na podlagi tega, ali so sredstva predmet dejanskega ekonomskega lastništva in ali so svojim lastnikom ob obstoječi tehnologiji, znanju, gospodarskih priložnostih, razpoložljivih virih ter nizu relativnih cen zmožna prinašati ekonomske koristi. Naravna sredstva, nad katerimi lastninske pravice niso vzpostavljene, npr. odprto morje in zrak, niso vključena.
- 7.27 Pogodbe, najemi, licence in dovoljenja se obravnavajo kot nefinančna sredstva le, kadar se s pravnim dogovorom podelijo imetniku ekonomske koristi, večje od vrednosti, ki se plačajo v skladu z dogovorom, imetnik pa lahko pravno in praktično realizira take koristi tako, da jih prenese na druge.

Finančna sredstva in obveznosti (AF)

- 7.28 *Opredelitev:* finančna sredstva (AF) so ekonomska sredstva, ki zajemajo vse finančne terjatve, lastniški kapital in denarno zlato v obliki zlatih palic (odstavek 5.03). Obveznosti nastanejo, kadar morajo dolžniki zagotoviti plačila ali vrsto plačil upniku (odstavek 5.06).
- 7.29 Finančna sredstva so hranilci vrednosti, ki pomenijo korist ali vrste koristi, ki jih ima ekonomski lastnik zaradi njihovega posedovanja ali uporabe sredstev v določenem časovnem obdobju. So sredstvo za prenos vrednosti iz enega obračunskega obdobja v drugo. Koristi se izmenjajo s plačilnimi sredstvi (odstavek 5.04).
- 7.30 Vsako finančno sredstvo ima nasprotno obveznost, razen denarnega zlata v obliki zlatih palic, ki je razvrščen v kategorijo denarno zlato in posebne pravice črpanja (AF.1).
- 7.31 Pogojna sredstva in pogojne obveznosti so dogovori, pri katerih mora ena pogodbenih strank zagotoviti plačilo ali vrsto plačil drugi enoti le, če so izpolnjeni določeni posebni pogoji (odstavek 5.08). Niso finančna sredstva in obveznosti.
- 7.32 Klasifikacija finančnih sredstev in obveznosti je skladna s klasifikacijo finančnih transakcij (odstavek 5.14). Opredelitve kategorij in podkategorij finančnih sredstev in obveznosti ter dodatna pojasnila so navedeni v poglavju 5 ter se v tem poglavju ne ponovijo, vendar Priloga 7.1 vsebuje povzetek vseh sredstev in obveznosti, opredeljenih v sistemu.

Tabela 7.1 – Klasifikacija sredstev

AN.	NEFINANČNA SREDSTVA (AN.1 + AN.2)
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva
AN.11	Osnovna sredstva ⁽¹⁾
AN.111	Stanovanja
AN.112	Druge zgradbe in objekti
AN.1121	Nestanovanjske zgradbe
AN.1122	Drugi objekti
AN.1123	Izboljšave zemljišč
AN.113	Stroji in oprema
AN.1131	Transportna oprema

AN.	NEFINANČNA SREDSTVA (AN.1 + AN.2)
AN.1132	Oprema IKT
AN.1139	Drugi stroji in oprema
AN.114	Sistemi vojaškega orožja
AN.115	Gojena biološka sredstva
AN.1151	Živalski viri, ki večkrat dajejo proizvode
AN.1152	Drevesni in rastlinski viri, ki večkrat dajejo proizvode
AN.117	Proizvodi intelektualne lastnine
AN.1171	Raziskave in razvoj
AN.1172	Raziskovanje in vrednotenje rudišč
AN.1173	Računalniška programska oprema in podatkovne baze
AN.11731	Računalniška programska oprema
AN.11732	Podatkovne baze
AN.1174	Razvedrilni, literarni in umetniški izvirniki
AN.1179	Drugi proizvodi intelektualne lastnine
AN.12	Zaloge
AN.121	Materiali in surovine
AN.122	Nedokončana proizvodnja
AN.1221	Nedokončana proizvodnja na gojenih bioloških sredstvih
AN.1222	Druga nedokončana proizvodnja
AN.123	Dokončani proizvodi
AN.124	Vojaške zaloge
AN.125	Trgovsko blago
AN.13	Vrednostni predmeti
AN.131	Dragocene kovine in kamni
AN.132	Starine in druge umetnine
AN.133	Drugi vrednostni predmeti
AN.2	<i>Neproizvedena nefinančna sredstva</i>
AN.21	Naravni viri
AN.211	Zemljišča
AN.2111	Zemljišča pod zgradbami in objekti
AN.2112	Obdelovalna zemljišča
AN.2113	Rekreacijska zemljišča s pripadajočimi površinskimi vodami
AN.2119	Druga zemljišča s pripadajočimi površinskimi vodami

AN.	NEFINANČNA SREDSTVA (AN.1 + AN.2)
AN.212	Zaloge rudnin in energije
AN.213	Negojeni biološki viri
AN.214	Vodni viri
AN.215	Drugi naravni viri
AN.2151	Radijski spektri
AN.2159	Drugo
AN.22	Pogodbe, najemi in licence
AN.221	Tržni poslovni najemi
AN.222	Dovoljenja za uporabo naravnih virov
AN.223	Dovoljenja za opravljanje posebnih dejavnosti
AN.224	Ekskluzivna pravica do prihodnjega blaga in storitev
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev

(¹) Pojasnjevalna postavka: AN.m: trajno potrošno blago.

AF	FINANČNA SREDSTVA (¹) (AF.1 + AF.2 + AF.3 + AF.4 + AF.5 + AF.6 + AF.7 + AF.8)
AF.1	Denarno zlato in posebne pravice črpanja (PPČ)
AF.11	Denarno zlato
AF.12	Posebne pravice črpanja (PPČ)
AF.2	Gotovina in vloge
AF.21	Gotovina
AF.22	Prenosljive vloge
AF.29	Druge vloge
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji
AF.31	Kratkoročni
AF.32	Dolgoročni
AF.4	Posojila
AF.41	Kratkoročna
AF.42	Dolgoročna
AF.5	Lastniški kapital in delnice ali enote investicijskih skladov
AF.51	Lastniški kapital
AF.511	Delnice, ki kotirajo na borzi
AF.512	Delnice, ki ne kotirajo na borzi
AF.519	Drug lastniški kapital

AF	FINANČNA SREDSTVA ⁽¹⁾ (AF.1 + AF.2 + AF.3 + AF.4 + AF.5 + AF.6 + AF.7 + AF.8)
AF.52	Delnice ali enote investicijskih skladov
AF.521	Delnice/enote skladov denarnega trga
AF.522	Delnice/enote investicijskih skladov, razen skladov denarnega trga
AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme
AF.61	Tehnične rezervacije neživljenjskega zavarovanja
AF.62	Pravice do življenjskega zavarovanja in vseživljenjske rente
AF.63	Pokojninske pravice
AF.64	Terjatve pokojninskih skladov do upravljavcev pokojninskih skladov
AF.65	Pravice do nepokojninskih prejemkov
AF.66	Rezervacije za terjatve v okviru standardiziranih jamstev
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene
AF.71	Izvedeni finančni instrumenti
AF.72	Delniške opcije za zaposlene
AF.8	Druge terjatve in obveznosti
AF.81	Komercialni krediti in predujmi
AF.89	Druge terjatve in obveznosti, razen komercialnih kreditov in predujmov

⁽¹⁾ Pojasnjevalni postavki: AF.m1: neposredne tuje naložbe; AF.m2: neservisirana posojila.

VREDNOTENJE POSTAVK V BILANCAH STANJA

Splošna načela vrednotenja

- 7.33 Vsaka postavka v bilanci stanja se vrednoti, kot bi bila pridobljena na dan, na katerega se bilanca stanja nanaša. Sredstva in obveznosti se običajno vrednotijo po tržnih cenah na dan, na katerega se bilanca stanja nanaša.
- 7.34 Prikazane vrednosti morajo izražati cene, ki veljajo na trgu na dan, na katerega se bilanca stanja nanaša. Kadar takšnih tržnih cen ni, kar se lahko zgodi, če trg obstaja, vendar se v nedavni preteklosti na njem niso prodajala taka sredstva, je treba oceniti, kakšna bi bila cena, če bi se sredstva pridobila na trgu na dan, na katerega se bilanca stanja nanaša.
- 7.35 Tržne cene so običajno na voljo za številna finančna sredstva in obveznosti, za obstoječe nepremičnine (zgradbe in druge objekte ter pripadajoča zemljišča), obstoječo transportno opremo, pridelke in osnovno čredo ter tudi za novo proizvedena osnovna sredstva in zaloge.
- 7.36 Nefinančna sredstva iz lastne proizvodnje se morajo vrednotiti v osnovnih cenah ali, če osnovne cene niso na voljo, na podlagi osnovnih cen podobnega blaga ali, če to ni mogoče, po stroških.
- 7.37 Poleg spremljanih tržnih cen, ocen na podlagi spremljanih cen ali nastalih stroškov se lahko vrednosti nefinančnih sredstev ocenijo še:
- z revalorizacijo in akumulacijo pridobitev, zmanjšanih za odtujitve, med življenjsko dobo sredstev, ali
  - s sedanjo vrednostjo (tj. diskontirano vrednostjo) prihodnjih ekonomskih koristi.

- 7.38 Tržno vrednotenje je ključno načelo vrednotenja postavk (in transakcij) v finančnih instrumentih. Finančni instrumenti so enaki kot finančne terjatve. To so finančna sredstva z ustreznimi obveznostmi. Tržna vrednost je vrednost, po kateri so finančna sredstva pridobljena ali odtujena med voljnima stranema izključno na podlagi komercialnih meril, pri čemer niso vključene provizije, pristojbine in davki. Pri določanju tržnih vrednosti strani, ki med seboj trgujeta, upoštevata tudi obračunane obresti.
- 7.39 Nominalno vrednotenje predstavlja vsoto prvotno vnaprej nakazanih sredstev, morebitna poznejša nakazila oziroma odplačila in obračunane obresti. Nominalna vrednost ni enaka imenski vrednosti.
- (a) Nominalna vrednost v domači valuti finančnega instrumenta, izražena v tuji valuti, vključuje dobičke ali izgube iz lastnine, ki izhajajo iz gibanj deviznih tečajev.
- Vrednosti finančnih instrumentov, izraženih v tujih valutah, je treba preračunati v domačo valuto po tržnem deviznem tečaju, ki velja na dan, na katerega se bilanca stanja nanaša. Ta tečaj mora biti srednja vrednost nakupnih in prodajnih promptnih tečajev za valutne transakcije.
- (b) Pri finančnih instrumentih, kot so dolžniški vrednostni papirji, vezani na ozko določen indeks, lahko nominalna vrednost vključuje tudi dobičke ali izgube iz lastnine, ki izhajajo iz sprememb indeksa.
- (c) Tržna vrednost finančnega instrumenta lahko kadar koli odstopa od svoje nominalne vrednosti zaradi revalorizacij, ki izhajajo iz sprememb tržnih cen. Tržne cene se gibajo zaradi splošnih tržnih pogojev, kot so spremembe tržne obrestne mere, posebnih okoliščin, kot so spremembe zaznane kreditne sposobnosti izdajatelja dolžniškega vrednostnega papirja, in sprememb likvidnosti splošnega trga ter likvidnosti trga, ki je specifičen za dolžniški vrednostni papir.
- (d) Zato za postavke velja naslednja osnovna enačba:
- $$\text{Tržna vrednost} = \text{nominalna vrednost} + \text{revalorizacije, ki izhajajo iz sprememb tržnih cen.}$$
- 7.40 Pri nekaterih nefinančnih sredstvih se revalorizirana začetna cena pridobitve v pričakovani življenjski dobi zmanjša na nič. Vrednost takega sredstva je kadar koli enaka tekoči ceni pridobitve, zmanjšani za akumulirano vrednost takih zmanjšanj.
- 7.41 Večina osnovnih sredstev se lahko v bilancah stanja prikaže po tekočih kupčevih cenah, zmanjšanih za akumulirano potrošnje stalnega kapitala, kar je znano kot odpisani strošek nadomestitve. Za vsoto zmanjšanih vrednosti vseh osnovnih sredstev, ki so še v uporabi, se uporablja izraz neto stanje kapitala. Bruto stanje kapitala vključuje vrednost akumulirane potrošnje stalnega kapitala.

NEFINANČNA SREDSTVA (AN)

Proizvedena nefinančna sredstva (AN.1)

Osnovna sredstva (AN.11)

- 7.42 Osnovna sredstva je treba po možnosti vrednotiti po tržnih cenah (ali po osnovnih cenah v primeru proizvodnje novih sredstev za lastne potrebe) ali, če to ni mogoče, v kupčevih cenah ob pridobitvi, zmanjšanih za akumulirano potrošnje stalnega kapitala. Kupčevi stroški prenosa lastništva osnovnih sredstev, ustrezno zmanjšani zaradi potrošnje stalnega kapitala v obdobju, v katerem bo kupec po pričakovanjih imel ekonomsko sredstvo v lasti, so vključeni v vrednost bilance stanja.

Proizvodi intelektualne lastnine (AN.117)

- 7.43 Raziskovanja in vrednotenja rudišč (kategorija AN.1172) je treba vrednotiti na podlagi akumuliranih zneskov, plačanih drugim institucionalnim enotam, ki izvajajo raziskovanje in vrednotenje, ali na podlagi stroškov, ki so nastali pri raziskovanju rudišč za lastne potrebe. Del v preteklosti že izvedenega raziskovanja, ki še ni bil v celoti zmanjšan, je treba revalorizirati ob upoštevanju cen in stroškov tekočega obdobja.
- 7.44 Izvirniki proizvodov intelektualne lastnine, kot so računalniška programska oprema, razvedrilni, literarni ali umetniški izvirniki, se morajo vrednotiti po ceni pridobitve, kadar se z njimi trguje na trgu. Začetna vrednost se oceni s seštevkem njihovih stroškov proizvodnje, ki so ustrezno revalorizirani ob upoštevanju cen tekočega obdobja. Če s to metodo ni mogoče ugotoviti vrednosti, se oceni sedanja vrednost pričakovanih prihodnjih prejemkov, ki izhajajo iz uporabe tega sredstva.

Stroški prenosa lastništva neproizvedenih sredstev (AN.116)

- 7.45 Stroški prenosa lastništva neproizvedenih sredstev, ki niso zemljišče, so prikazani posebej v računu kapitala in se obravnavajo kot bruto investicije v osnovna sredstva, vendar so v bilanci stanja taki stroški vključeni v vrednost sredstva, na katerega se nanašajo, čeprav je to sredstvo neproizvedeno. Zato stroški prenosa lastništva niso prikazani posebej v bilanci stanja. Stroški prenosa lastništva finančnih sredstev se obravnavajo kot vmesna potrošnja, kadar sredstva pridobijo družbe ali država, kot končna potrošnja, kadar sredstva pridobijo gospodinjstva, in kot izvoz storitev, kadar sredstva pridobijo nerezidenti.

Zaloge (AN.12)

- 7.46 Zaloge je treba vrednotiti po cenah, ki veljajo na dan, na katerega se bilanca stanja nanaša, in ne po cenah, po katerih so bili proizvodi vrednoteni, ko so vstopili med zaloge.
- 7.47 Zaloge surovin in materiala se vrednotijo v kupčevih cenah, zaloge dokončanih proizvodov in nedokončane proizvodnje pa v osnovnih cenah. Zaloge trgovskega blaga (blago, namenjeno nadaljnji prodaji brez predelave s strani distributerjev) se vrednotijo po cenah, ki veljajo na dan, na katerega se bilanca stanja nanaša, pri čemer cene ne vključujejo prevoznih stroškov, ki bremenijo trgovce na debelo in drobno. Za zaloge nedokončane proizvodnje se vrednost končne bilance stanja oceni z uporabo deleža celotnih proizvodnih stroškov, nastalih do konca obdobja, in osnovne cene podobnega dokončanega proizvoda na dan, na katerega se bilanca stanja nanaša. Če osnovna cena dokončanih proizvodov ni na voljo, se lahko oceni na podlagi vrednosti proizvodnih stroškov s pribitkom za pričakovani neto poslovni presežek ali ocenjeni neto raznovrstni dohodek.
- 7.48 Gojeni pridelki za enkratno uporabo (razen dreves) in osnovna čreda, ki se redi za zakol, se lahko vrednotijo po cenah takšnih proizvodov na trgih. Neposekana drevesa se vrednotijo z diskontiranjem prihodnjih dohodkov od prodaje lesa v tekočih cenah, zmanjšanih za izdatke, ki nastajajo pri dozorevanju in poseku lesa itd.

Vrednostni predmeti (AN.13)

- 7.49 Vrednostni predmeti, kot so umetnine, starine, nakit, dragoceni kamni, nedenarno zlato in druge kovine, se vrednotijo po tekočih cenah. Če za ta sredstva obstajajo organizirani trgi, jih je treba vrednotiti po dejanskih ali ocenjenih cenah, ki bi jih dosegla, brez pristojbin ali provizij posrednikov, če bi se na trgu prodala na dan, na katerega se bilanca stanja nanaša. V drugih primerih jih je treba vrednotiti po cenah pridobitve, ki so revalorizirane na tekočo raven cen.

Neproizvedena nefinančna sredstva (AN.2)**Naravni viri (AN.21)****Zemljišča (AN.211)**

- 7.50 V bilanci stanja se zemljišča vrednotijo po tekoči tržni ceni. Vsi izdatki za izboljšave zemljišč so prikazani kot bruto investicije v osnovna sredstva, pri čemer je dodatna vrednost, ki jo zagotavljajo, izključena iz vrednosti zemljišča, prikazane v bilanci stanja, namesto tega pa je prikazana v posebni kategoriji sredstev za izboljšavo zemljišč (AN.1123).
- 7.51 Zemljišča se vrednotijo po ocenjeni ceni, ki bi jo dosegla, če bi se prodala na trgu, pri čemer niso vključeni stroški, nastali ob prenosu lastništva za prihodnjo prodajo. Kadar se prenos zgodi, se to po dogovoru prikaže kot bruto investicije v osnovna sredstva, stroški pa so izključeni iz vrednosti zemljišča AN.211, prikazani v bilanci stanja, in namesto tega prikazani kot sredstvo AN.1123. To se zmanjša na nič s potrošnjo stalnega kapitala v obdobju, v katerem naj bi novi lastnik uporabljal zemljišče.
- 7.52 Če vrednosti zemljišča ni mogoče ločiti od vrednosti zgradb in drugih objektov, ki stojijo na zemljišču, je treba združena sredstva razvrstiti skupaj v skupino sredstev z višjo vrednostjo.

Zaloge rudnin in energije (AN.212)

- 7.53 Zaloge rudnih nahajališč na zemeljski površini ali pod njo, ki jih je ob obstoječi tehnologiji in relativnih cenah mogoče ekonomsko izkoriščati, se vrednotijo po sedanji vrednosti pričakovanih neto donosov, ki izhajajo iz komercialnega izkoriščanja teh sredstev.

Druga naravna sredstva (AN.213, AN.214 in AN.215)

- 7.54 Spremljane tržne cene za negojene biološke vire (AN.213), vodne vire (AN.214) in druge naravne vire (AN.215) verjetno niso na voljo, zato se običajno vrednotijo po sedanji vrednosti pričakovanih prihodnjih donosov.

Pogodbe, najemi in licence (AN.22)

- 7.55 *Opredelitev*: pogodbe, najemi in licence so prikazani kot sredstva, če so izpolnjeni naslednji pogoji:
- (a) pogoji pogodbe, najema ali licence določajo ceno za uporabo sredstva ali zagotavljanje storitve, ki se razlikuje od veljavne tržne cene, in
  - (b) ena pogodbeni stranka lahko realizira razliko v ceni.
- Pogodbe, najemi in licence se lahko vrednotijo z uporabo tržnih informacij iz prenosov instrumentov, s katerimi se podelijo pravice, ali se ocenijo kot sedanja vrednost pričakovanih prihodnjih donosov na dan bilance stanja v primerjavi s stanjem na dan, ko se začne pravni dogovor.
- 7.56 Kategorija vključuje sredstva, ki lahko izhajajo iz tržnih poslovnih najemov, licenc za uporabo naravnih virov, dovoljenj za izvajanje posebnih dejavnosti in ekskluzivne pravice do prihodnjega blaga in storitev.
- 7.57 Vrednost sredstva je enaka neto sedanji vrednosti presežka prevladujoče cene nad ceno, določeno v dogovoru. Ob sicer enakih ostalih pogojih se bo ta vrednost zmanjšala ob koncu obdobja dogovora. Spremembe vrednosti sredstva zaradi sprememb prevladujoče cene so prikazane kot nominalni dobički in izgube iz lastnine.
- 7.58 Sredstva iz tržnih poslovnih najemov se prikažejo kot sredstva le, kadar najemjemalci uveljavljajo pravico do realizacije razlike v ceni.

Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev (AN.23)

- 7.59 Vrednost dobrega imena in trženjskih sredstev v bilanci stanja je presežek cene, plačane ob prodaji institucionalne enote, nad vrednostjo cene, prikazane za lastna sredstva, revalorizirane za morebitna poznejša zmanjšanja, pri čemer je prvotna vrednost odpisana kot ekonomsko izginotje neproizvedenih sredstev (K.2). Stopnja odpisa je v skladu s poslovnimi računovodskimi standardi.
- 7.60 Trženjska sredstva so sestavljena iz elementov, kot so tržna imena, kolofoni, blagovne znamke, logotipi in imena domen.

FINANČNA SREDSTVA IN OBVEZNOSTI (AF)

- 7.61 Finančna sredstva in obveznosti kot tržni finančni instrumenti, kot so dolžniški vrednostni papirji, lastniški vrednostni papirji, delnice ali enote investicijskih skladov ter izvedeni finančni instrumenti, se vrednotijo po tržni vrednosti. Finančni instrumenti, ki so netržni, se vrednotijo po nominalni vrednosti (glej odstavka 7.38 in 7.39). Nasprotna finančna sredstva in obveznosti imajo enake vrednosti v bilanci stanja. Vrednosti ne smejo vključevati provizij, pristojbin in davkov. Provizije, pristojbine in davki so prikazani kot storitve, zagotovljene pri izvajanju transakcij.

Denarno zlato in PPČ (AF.1)

- 7.62 Denarno zlato (AF.11) se mora vrednotiti po cenah, ki veljajo na organiziranih trgih zlata.
- 7.63 Vrednost PPČ (AF.12) dnevno določa MDS, tečaji v domačih valutah pa so na voljo na deviznih trgih.

Gotovina in vloge (AF.2)

- 7.64 Gotovina (bankovci in kovanci – AF.21) se vrednoti po nominalni vrednosti.
- 7.65 Vrednosti vlog (AF.22, AF.29), ki so prikazane v bilanci stanja, so nominalne.
- 7.66 Gotovina in vloge v tujih valutah se pretvorijo v domačo valuto po srednji vrednosti nakupnih in prodajnih promptnih deviznih tečajev, ki veljajo na datum bilance stanja.

Dolžniški vrednostni papirji (AF.3)

- 7.67 Dolžniški vrednostni papirji so prikazani po tržni vrednosti.

7.68 Kratkoročni dolžniški vrednostni papirji (AF.31) se vrednotijo po tržni vrednosti. Če takrat tržne vrednosti niso na voljo in če ni visoke inflacije ali visokih nominalnih obrestnih mer, se lahko tržna vrednost približno oceni na podlagi nominalne vrednosti za:

- (a) kratkoročne dolžniške vrednostne papirje, izdane po nominalni vrednosti, in
- (b) kratkoročne diskontirane dolžniške vrednostne papirje.

7.69 Dolgoročni dolžniški vrednostni papirji (AF.32) se vedno vrednotijo po tržni vrednosti, ne glede na to, ali so to obveznice, na katere se redno izplačujejo obresti, ali močno diskontirane ali brezkuponske obveznice, na katere se izplačuje malo ali nič obresti.

Posojila (AF.4)

7.70 V bilancah stanja upnikov in dolžnikov morajo biti prikazane nominalne vrednosti, ne glede na to, ali so posojila servisirana ali neservisirana.

Lastniški kapital in delnice/enote investicijskih skladov (AF.5)

7.71 Delnice, ki kotirajo na borzi (AF.511), se vrednotijo po njihovih tržnih vrednostih. Za sredstva in obveznosti se uporablja ista vrednost, čeprav delnice in drug lastniški kapital pravno niso obveznost izdajatelja, temveč lastninska pravica do deleža pri likvidacijski vrednosti družbe, katere likvidacijska vrednosti ni znana vnaprej.

7.72 Delnice, ki kotirajo na borzi, se vrednotijo po reprezentativni srednji tržni ceni, ki se spremlja na borzi ali na drugih organiziranih finančnih trgih.

7.73 Vrednosti delnic, ki ne kotirajo na borzi (AF.512) in s katerimi se ne trguje na organiziranih trgih, je treba oceniti z upoštevanjem:

- (a) vrednosti delnic, ki kotirajo na borzi, kadar je to potrebno;
- (b) vrednosti lastnih sredstev ali
- (c) diskontiranih napovedanih dobičkov z uporabo ustreznega razmerja med tržno ceno in dohodki za uravnotežene nedavne dohodke institucionalne enote.

Te ocene bodo upoštevale razlike med delnicami, ki kotirajo na borzi, in delnicami, ki ne kotirajo na borzi, predvsem njihovo likvidnost, neto vrednost, ki se pridobi med življenjsko dobo družbe, in panogo družbe.

7.74 Uporabljena metoda ocenjevanja je odvisna od razpoložljivih osnovnih statističnih podatkov. Upoštevajo se lahko npr. podatki o združitvah, pri katerih so vključene delnice, ki ne kotirajo na borzi. Če se vrednost lastnih sredstev družb, katerih delnice ne kotirajo na borzi, povprečno in sorazmerno z njihovim nominalnim kapitalom spreminja podobno kot pri družbah, katerih delnice kotirajo na borzi, se lahko vrednost bilance stanja izračuna z uporabo razmerja. To razmerje pomeni primerjavo vrednosti lastnih sredstev družb, katerih delnice ne kotirajo na borzi, in vrednosti lastnih sredstev družb, katerih delnice kotirajo na borzi:

vrednost delnic, ki ne kotirajo na borzi = tržna cena podobnih delnic, ki kotirajo na borzi × (lastna sredstva družb, katerih delnice ne kotirajo na borzi)/(lastna sredstva podobnih družb, katerih delnice kotirajo na borzi).

7.75 Razmerje med ceno delnic in lastnimi sredstvi se med panogami lahko razlikuje. Bolje je izračunati tekočo ceno delnic, ki ne kotirajo na borzi, za vsako posamezno panogo. Na metodo ocenjevanja lahko vplivajo tudi druge razlike med družbami, katerih delnice kotirajo na borzi, in družbami, katerih delnice ne kotirajo na borzi.

7.76 Drug lastniški kapital (AF.519) je kapital, ki ni v obliki vrednostnih papirjev. Vključuje lahko lastniški kapital v nepravih družbah (kot so poslovalnice, skladi, družbe z omejeno odgovornostjo in druga partnerska podjetja), javnih družbah, nekorporativnih skladih in namišljenih enotah (vključno z namišljenimi rezidenčnimi enotami, ustanovljenimi za prikaz nerezidenčnega lastništva nepremičnine in naravnih virov). Lastništvo mednarodnih organizacij, ki ni v obliki delnic, je razvrščeno kot drug lastniški kapital.

7.77 Drug lastniški kapital nepravih družb se vrednoti glede na njihova lastna sredstva, ker je njihova neto vrednost po dogovoru enaka nič. Pri drugih enotah je treba izbrati najprimernejšo metodo vrednotenja med metodami, ki se uporabljajo za delnice, ki ne kotirajo na borzi.

- 7.78 Družbe, ki izdajajo delnice ali enote, imajo lahko tudi drug lastniški kapital.
- 7.79 Delnice ali enote investicijskih skladov (AF.52) se vrednotijo po tržni ceni, če kotirajo na borzi. Če ne kotirajo na borzi, se lahko tržna vrednost oceni v skladu z opisom za delnice, ki ne kotirajo na borzi. Če obstaja možnost, da jih sklad odkupi, se vrednotijo po odkupni vrednosti.

Scheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme (AF.6)

- 7.80 Zneski, prikazani za tehnične rezervacije neživljenjskega zavarovanja (AF.61), zajemajo plačane prenosne premije in zneske, ki se oblikujejo za kritje neporavnanih terjatev. Te rezervacije pomenijo sedanjo vrednost zneskov, ki se bodo po pričakovanih izplačali za poravnavo škod, vključno s spornimi, in dodatek za škodne zahtevke za kritje dogodkov, ki so se že zgodili, vendar še niso bili prikazani.
- 7.81 Zneski, prikazani za pravice do življenjskega zavarovanja in vseživljenjske rente (AF.62), pomenijo rezervacije, potrebne za poravnavo vseh pričakovanih prihodnjih odškodnin.
- 7.82 Zneski, prikazani za pokojninske pravice (AF.63), so odvisni od vrste pokojninske sheme.
- 7.83 Pri pokojninski shemi z zagotovljenimi prejemki se raven pokojnin, ki so obljubljene sodelujočim zaposlenim, določa na podlagi vnaprej dogovorjene formule. Obveznost pokojninske sheme z zagotovljenimi prejemki je enaka sedanji vrednosti obljubljenih pokojnin.
- 7.84 Pri shemi z določenimi prispevki so izplačani prejemki odvisni od rezultatov sredstev, ki so vplačani v pokojninsko shemo. Obveznost sheme z določenimi prispevki je tekoča tržna vrednost sredstev sklada. Neto vrednost sklada je vedno enaka nič.
- 7.85 Vrednost, prikazana za rezervacije za terjatve v okviru standardiziranih jamstev (AF.66), je pričakovana raven terjatev, zmanjšana za vrednost vseh pričakovanih izterjav.

Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene (AF.7)

- 7.86 Izvedeni finančni instrumenti (AF.71) morajo biti v bilanco stanja zajeti po svojih tržnih vrednostih. Če podatki o tržni ceni niso na voljo (npr. v primeru opcij, s katerimi se trguje prek okenc), se morajo vrednotiti v znesku, potrebnem za odkup ali poravnavo pogodbe, ali v znesku plačljive premije.
- 7.87 Pri opcijah se šteje, da izdajatelj opcije prevzame nasprotno obveznost, ki pomeni strošek odkupa pravic imetnika opcije.
- 7.88 Tržna vrednost opcij in terminskih poslov se lahko spreminja med pozitivno (sredstva) in negativno (obveznosti) pozicijo, odvisno od gibanja cen osnovnih postavk, pri čemer so lahko izmenično sredstva in obveznosti za izdajatelje in zavarovance. Nekatere opcije in terminski posli delujejo na podlagi dodatnih plačil, pri čemer se dobički ali izgube določajo dnevno; v teh primerih je vrednost bilance stanja enaka nič.
- 7.89 Delniške opcije za zaposlene (AF.72) se vrednotijo glede na pošteno vrednost odobrenega lastniškega kapitala. Poštena vrednost se meri na datum odobritve z uporabo tržne vrednosti enakovrednih opcij, s katerimi se trguje, če podatki niso na voljo, pa z uporabo modela določanja cen opcij.

Druge terjatve in obveznosti (AF.8)

- 7.90 Komercialni krediti in predujmi (AF.81) ter druge terjatve in obveznosti, razen komercialnih kreditov in predujmov (AF.89), ki izhajajo iz časovnih razlik med razdelitvenimi transakcijami, kot so davki, socialni prispevki, dividende, najemnine od zemljišč, plače in finančne transakcije, se za upnike in dolžnike vrednotijo po nominalni vrednosti. Zneski davkov in socialnih prispevkov, ki se plačajo v skladu z AF.89, ne smejo vključevati zneskov, ki verjetno ne bodo pobrani, ker pomenijo terjatev države brez vrednosti.

FINANČNE BILANCE STANJA

- 7.91 V finančni bilanci stanja so na levi strani prikazana finančna sredstva, na desni pa obveznosti. Izravnalna postavka finančne bilance stanja je neto finančna vrednost (BF.90).

- 7.92 Finančna bilanca stanja rezidenčnega sektorja ali podsektorja je lahko konsolidirana ali nekonsolidirana. V nekonsolidirani finančni bilanci stanja so prikazana vsa finančna sredstva in obveznosti institucionalnih enot, ki so razvrščene v sektor ali podsektor, vključno s tistimi, katerih ustrezna sredstva ali obveznosti so v okviru tega istega sektorja ali podsektorja. Iz konsolidirane finančne bilance stanja so izločena finančna sredstva in obveznosti s protipostavkami v istem sektorju ali podsektorju. Finančna bilanca stanja tujine je konsolidirana že po definiciji. Obračunske postavke v sistemu praviloma niso konsolidirane. Zaradi tega se finančna bilanca stanja rezidenčnega sektorja ali podsektorja predstavi na nekonsolidirani osnovi.
- 7.93 Finančna bilanca stanja, prikazana po načelu „od koga komu“ (bilanca stanja dolžnik/upnik), je razširitev finančne bilance stanja, v kateri sta prikazani tudi razčlenitev finančnih sredstev po sektorjih dolžnikov in razčlenitev finančnih obveznosti po sektorjih upnikov. Zagotavlja torej informacije o dolžniško/upniških razmerjih in je skladna s finančnim računom po dolžnikih/upnikih.

POJASNJEVALNE POSTAVKE

- 7.94 Za prikaz postavk, ki imajo poseben analitični pomen za posamezne sektorje, so v bilance stanja vključene tri vrste pojasnjevalnih postavk:
- (a) trajno potrošno blago (AN.m);
  - (b) neposredne tuje naložbe (AF.m1);
  - (c) neservisirana posojila (AF.m2);

Trajno potrošno blago (AN.m)

- 7.95 *Opredelitev:* trajno potrošno blago je trajno blago, ki ga gospodinjstva v obdobjih, ki so daljša od enega leta, večkrat uporabljajo za končno potrošnjo. V bilance stanja je vključeno kot pojasnjevalna postavka. Izključeno je iz glavne bilance stanja, ker se prikaže kot poraba v računu porabe dohodka sektorja gospodinjstev, torej kot blago, ki se potroši v obdobju, ki ga zajema račun, in ne postopno.
- 7.96 Stanja trajnega potrošnega blaga v lasti gospodinjstev kot končnih potrošnikov – transportna oprema (AN.1131) ter drugi stroji in oprema (AN.1139) – se v pojasnjevalni postavki vrednotijo po tržnih cenah, in sicer neto (brez akumuliranih stroškov delodajalcev (vključno s samozaposlenimi brez zaposlenih) (S.141 + S.142)). Delež, ki se pripíše sektorju gospodinjstev (S.14) kot končnih potrošnikov, mora biti prikazan v pojasnjevalni postavki, in sicer neto (brez akumuliranih stroškov potrošnje stalnega kapitala).
- 7.97 Trajno blago, kot so vozila, se razvršča med osnovna sredstva ali med trajno potrošno blago, odvisno od sektorske kvalifikacije lastnika in namena uporabe. Vozilo lahko na primer uporabljata delno nepravna družba za namene proizvodnje in delno gospodinjstvo za namene končne potrošnje. Vrednosti, ki so prikazane v bilanci stanja za sektor nefinančnih družb (S.11), morajo izražati delež uporabe, ki se pripisuje nepravi družbi. Podobno velja za podsektor delodajalcev (vključno s samozaposlenimi brez zaposlenih) (S.141 + S.142). Delež, ki se pripíše sektorju gospodinjstev (S.14) kot končnih potrošnikov, mora biti prikazan v pojasnjevalni postavki, in sicer neto (brez akumuliranih stroškov potrošnje stalnega kapitala).

Neposredne tuje naložbe (AF.m1)

- 7.98 Finančna sredstva in obveznosti, ki sestavljajo neposredno naložbo, se glede na vrsto naložbe prikažejo v skupini posojil (AF.4), lastniškega kapitala in delnic/enot investicijskih skladov (AF.5) ali drugih terjatev in obveznosti (AF.8). Znesek neposrednih naložb znotraj vsake od teh kategorij se prikaže posebej kot pojasnjevalna postavka.

Neservisirana posojila (AF.m2)

- 7.99 Posojila se prikažejo v bilanci stanja po nominalni vrednosti.
- 7.100 Nekatera posojila, ki že dlje časa niso bila servisirana, se vključijo kot pojasnjevalna postavka bilance stanja upnika. Taka posojila se imenujejo neservisirana posojila.
- 7.101 *Opredelitev:* posojilo je neservisirano, če (a) plačila obresti ali glavnice zamujajo najmanj 90 dni; (b) so bile obrestne obveznosti za najmanj 90 dni kapitalizirane, refinancirane ali zamujajo v skladu z dogovorom ali (c) plačila zamujajo manj kot 90 dni, vendar obstajajo drugi dobri razlogi (kot je napoved stečaja dolžnika), zaradi katerih obstaja dvom, da plačila ne bodo izplačana v celoti.
- 7.102 To opredelitev neservisiranega posojila si je treba razlagati prožno in pri tem upoštevati nacionalne dogovore o tem, kdaj se šteje, da je posojilo neservisirano. Ko je posojilo razvrščeno med neservisirana posojila, mora biti to posojilo (ali katero koli nadomestno posojilo) še naprej razvrščeno v to skupino, dokler se ne prejmejo plačila ali je glavnica pri tem posojilu ali naslednjih posojilih, ki nadomestijo prvotno posojilo, odpisana.

7.103 Pri neservisiranih posojilih sta potrebni dve pojasnjevalni postavki:

- (a) nominalna vrednost takih posojil, kot je prikazana v glavni bilanci stanja, in
- (b) tržna protivrednost takih posojil.

7.104 Najboljši približek tržne protivrednosti je poštena vrednost, tj. „vrednost, ki je približek vrednosti, ki bi bila dosežena pri tržni transakciji med dvema stranema“. Poštena vrednost se lahko določi z uporabo transakcij s primerljivimi instrumenti ali z uporabo diskontirane sedanje vrednosti denarnih tokov, ki je lahko na voljo v bilanci stanja upnika. Če podatki o pošteni vrednosti niso na voljo, je treba pri pojasnjevalni postavki uporabiti drugi najboljši pristop in prikazati nominalno vrednost, zmanjšano za pričakovane izgube iz naslova posojil.

Zajemanje neservisiranih posojil

7.105 Neservisirana posojila v državnem sektorju in sektorju finančnih družb morajo biti prikazana kot pojasnjevalne postavke skupaj z drugimi sektorji s pomembnimi zneski. Če so zneski pomembni, se v pojasnjevalnih postavkah prikažejo tudi posojila tujini ali iz tujine.

7.106 V tabeli spodaj so navedene postavke in tokovi, ki so prikazani za neservisirana posojila in ki prikazujejo popolnejšo sliko stanja, transakcij, prerazvrstitev in odpisov.

7.107 V tabeli je prikazan neporavnan znesek posojil po nominalni vrednosti 1 000 pri $t-1$, pri tem je 500 posojil servisiranih, 500 pa neservisiranih. Večina neservisiranih posojil, tj. 400, je zavarovanih z rezervacijami za izgube iz naslova posojil, 100 pa jih ni. V drugem delu tabele so navedene podrobne dodatne informacije o tržni protivrednosti neservisiranih posojil. Izračuna se kot razlika med nominalno vrednostjo in rezervacijami za izgube iz naslova posojil. Njena vrednosti pri $t-1$ naj bi bila 375. V obdobju od $t-1$ do t se deli posojil prerazvrstijo (od servisiranih ali še nekritih med neservisirane ali obratno) ali odpisejo. Tokovi so prikazani v ustreznih stolpcih v tabeli. Navedene so tudi nominalne vrednosti in tržne protivrednosti za rezervacije za izgube iz naslova posojil.

7.108 Pri oceni rezervacij za izgube iz naslova posojil je treba upoštevati računovodske standarde, pravni status in davčne predpise, ki veljajo za enote, zaradi česar bi bili rezultati v smislu zneskov in trajanja rezervacij za izgube iz naslova posojil lahko precej različni. Neservisirana posojila je tako težko zajeti v glavne račune, zato se vpišejo kot pojasnjevalna postavka. Namesto tega je bolje navesti tržne protivrednosti kot pojasnjevalne postavke poleg nominalnih vrednosti servisiranih in neservisiranih posojil.

Prikaz neservisiranih posojil

Postavke	Stanje	Transakcija	Ponovna razvrstitev	Odpis	Stanje
	$t-1$	Obdobje $t-1$ do t			t
Nominalna vrednost					
<i>Posojila</i>	1 000	200	0	- 90	1 110
<i>Servisirana posojila</i>	500	200	- 50		650
<i>Neservisirana posojila</i>	500		50	- 90	460
<i>Krito z rezervacijami za izgube iz naslova posojil</i>	400		70	- 90	380
<i>Ni še krito z rezervacijami za izgube iz naslova posojil</i>	100		- 20		80
Tržna protivrednost					
<i>Neservisirana posojila</i>	375		24	- 51	348
<i>= Nominalna vrednost</i>	500		50	- 90	460
<i>- Rezervacije za izgube iz naslova posojil</i>	125		26	- 39	112
<i>od katerih še ni krito</i>	100		- 20		80

PRILOGA 7.1

POVZETEK POSAMEZNIH KATEGORIJ SREDSTEV

Klasifikacija sredstev	Povzetek
Nefinančna sredstva (AN)	Sredstva, nad katerimi institucionalne enote posamično ali kolektivno uveljavijo lastninske pravice in katerih posedovanje, uporaba ali izdaja dovoljenja drugim za njihovo uporabo v določenem časovnem obdobju prinaša ekonomske koristi lastnikom. Sestavljajo jih osnovna sredstva, zaloge, vrednostni predmeti, družbeni konstrukti in proizvodi intelektualne lastnine.
Proizvedena nefinančna sredstva (AN.1)	Nefinančna sredstva, ki so rezultat proizvodnega procesa. Sestavljajo jih osnovna sredstva, zaloge in vrednostni predmeti.
Osnovna sredstva (AN.11)	Proizvedena nefinančna sredstva, ki se v proizvodnem procesu uporabljajo večkrat ali nepretrgano v obdobju, daljšem od enega leta. Osnovna sredstva obsegajo stanovanja, druge zgradbe in objekte, stroje in opremo, sisteme vojaškega orožja, gojena biološka sredstva in proizvode intelektualne lastnine.
Stanovanja (AN.111)	<p>Zgradbe, ki se uporabljajo izključno ali predvsem kot bivališča, skupaj z vsemi pripadajočimi objekti, kot so garaže in vsa trajna oprema, ki je običajno vgrajena v takšne zgradbe. Zajeti so tudi čolni, barke, bivalne prikolice in avtodomi, če jih gospodinjstva uporabljajo kot glavna stanovanja, ter javni spomeniki (glej AN.1121), če se uporabljajo predvsem kot stanovanja. Vključeni so tudi stroški čiščenja in priprave prostora.</p> <p>Primeri vključujejo stanovanjske zgradbe, kot so eno- in dvostanovanjske zgradbe ter druge stanovanjske zgradbe, ki so namenjene trajnemu bivanju.</p> <p>Nedokončana stanovanja so vključena, če se predpostavlja, da je končni uporabnik prevzel lastništvo, ker gradi za lastne potrebe ali ker je bila sklenjena kupoprodajna pogodba. Stanovanja, ki so namenjena vojaškemu osebju, so vključena, ker se, tako kot stanovanja, ki so namenjena civilistom, uporabljajo za proizvodnjo stanovanjskih storitev.</p> <p>Vrednost stanovanja ne vključuje vrednosti zemljišča, na katerem je stanovanje postavljeno; ta vrednost je vključena v zemljišča (AN.211), če je podatek razvrščen ločeno.</p>
Druge zgradbe in objekti (AN.112)	<p>Druge zgradbe in objekti so nestanovanjske zgradbe, drugi objekti in izboljšave zemljišč.</p> <p>Nedokončane zgradbe in objekti so vključeni, če je mogoče predpostavljati, da je končni uporabnik postal lastnik, ker gradi za lastne potrebe ali ker je bila sklenjena kupoprodajna pogodba. Vključene so zgradbe in objekti, pridobljeni za vojaške namene.</p> <p>Vrednost drugih zgradb in objektov ne vključuje vrednosti zemljišča, na katerem je postavljena zgradba ali objekt; ta vrednost je vključena v zemljišča (AN.211), če je podatek razvrščen ločeno.</p>
Nestanovanjske zgradbe (AN.1121)	<p>Nestanovanjske zgradbe, skupaj z opremo in napeljavo, ki so sestavni del povezanih objektov, ter stroški čiščenja in priprave prostora. Vključeni so tudi javni spomeniki (glej AN.1122), ki se uporabljajo predvsem kot nestanovanjske zgradbe.</p> <p>Javni spomeniki so objekti, ki imajo poseben zgodovinski, nacionalni, regionalni, lokalni, verski ali simbolni pomen. Spomeniki so javni, ker so dostopni javnosti in ne zato, ker so v javni lasti. Obiskovalci morajo za dostop do njih pogosto plačati vstopnino. Pri izračunu potrošnje stalnega kapitala pri novih spomenikih ali pri velikih izboljšavah obstoječih spomenikov je treba upoštevati ustrezno življenjsko dobo.</p> <p>Drugi primeri nestanovanjskih zgradb vključujejo skladišča in industrijske zgradbe, poslovne zgradbe, zgradbe za javno zabavo, hotele, restavracije, izobraževalne in zdravstvene objekte.</p>

Klasifikacija sredstev	Povzetek
Drugi objekti (AN.1122)	<p>Objekti, ki niso stanovanjski objekti, skupaj s stroški za ceste, kanalizacijo ter čiščenje in pripravo prostora. Vključeni so tudi javni spomeniki, ki niso razvrščeni kot stanovanjske ali nestanovanjske zgradbe, ter jaški, predori in drugi objekti, ki so povezani s pridobivanjem zalog rudnin in energije, izgradnja morskih zidov, nasipov in protipoplavnih ovir, namenjenih za izboljšanje bližnjih zemljišč, ki niso sestavni del teh objektov.</p> <p>Primeri so avtoceste, ceste, ulice, železniške proge, letališke steze, mostovi, nadvozi, predori, podhodi, plovni kanali, pristanišča, jezovi in drugi vodni objekti, plinovodi na dolge razdalje, komunikacijski in električni vodi, lokalni plinovodi in kabelsko omrežje, pomožna dela, rudarski in proizvodni objekti ter objekti za šport in rekreacijo.</p>
Izboljšave zemljišč (AN.1123)	<p>Vrednost ukrepov, s katerimi se zelo izboljšajo količina, kakovost ali produktivnost zemljišča ali ki preprečujejo poslabšanje njegove kakovosti.</p> <p>Primeri vključujejo povečanje vrednosti sredstev zaradi čiščenja zemljišč, upoštevanja oblike pobočja, izdelovanja vrtin in napajališč.</p> <p>Vključuje tudi stroške prenosa lastništva zemljišča, ki še niso bili odpisani.</p>
Stroji in oprema (AN.113)	<p>Transportna oprema, informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT) ter drugi stroji in oprema, razen tistih, ki jih pridobijo gospodinjstva za končno potrošnjo.</p> <p>Orodje, ki je sorazmerno poceni in se kupuje sorazmerno redno (npr. ročno orodje), je lahko izključeno. Izključeni so tudi stroji in oprema, ki so sestavni del zgradb; ti so vključeni med stanovanja in nestanovanjske zgradbe.</p> <p>Nedokončani stroji in oprema niso vključeni, razen če so proizvedeni za lastne potrebe, ker se domneva, da končni uporabnik postane lastnik ob dobavi sredstva. Vključeni so stroji in oprema, razen sistemov vojaškega orožja, pridobljeni za vojaške namene.</p> <p>Stroji in oprema, kot so vozila, pohištvo, kuhinjska oprema, računalniki, komunikacijska oprema itd., ki jih pridobijo gospodinjstva za končno potrošnjo, se ne obravnavajo kot sredstva. V bilanci stanja za gospodinjstva so vključeni v pojasnjevalno postavko „trajno potrošno blago“. Čolni, barke, bivalne prikolice in avtodomi, ki jih gospodinjstva uporabljajo za svoja glavna bivališča, so vključeni med stanovanja.</p>
Transportna oprema (AN.1131)	<p>Oprema za prevažanje ljudi in stvari. Primeri vključujejo proizvode razen delov, ki so vključeni v klasifikacijo proizvodov po dejavnosti 2008 (CPA 2008), oddelek 29: motorna vozila, prikolice in polprikolice ter oddelek 30: druga transportna oprema.</p>
Oprema IKT (AN.1132)	<p>Informacijska in komunikacijska tehnološka oprema (IKT): naprave z elektronskim upravljanjem in elektronski sestavni deli, ki se uporabljajo v napravah. Primeri so proizvodi v skupini 261 CPA 2008: elektronska oprema in plošče ter 262: računalniki in periferne enote.</p>
Drugi stroji in oprema (AN.1139)	<p>Stroji in oprema, ki niso zajeti drugje. Primeri vključujejo proizvode razen delov ter storitev montaže, popravil in vzdrževanja v oddelku 26 CPA 2008: računalnike, elektronske in optične proizvode (razen skupin 261 in 262), oddelek 27: električna oprema, oddelek 28: stroji in oprema, d.n., oddelek 31: pohištvo ter oddelek 32: drugi izdelki.</p>
Sistemi vojaškega orožja (AN.114)	<p>Vozila in druga oprema, kot so vojne ladje, podmornice, vojaška letala, tanki ter nosilci (vodenih) izstrelkov in metalci izstrelkov itd. Večina orožja za enkratno uporabo je prikazana pri vojaških zalogah (glej AN.124), drugo orožje, kot so balistični izstrelki z veliko uničevalno močjo, s katerim naj bi se zagotovilo stalno odvracanje napadalcev, pa je razvrščeno med osnovna sredstva.</p>

Klasifikacija sredstev	Povzetek
Gojena biološka sredstva (AN.115)	<p>Osnovna čreda (plemenska, za proizvodnjo mleka, delovna itd.) ter večletni nasadi (vinogradi, sadovnjaki in drugi trajni nasadi dreves), ki so pod neposrednim nadzorom, odgovornostjo in upravljanjem institucionalnih enot.</p> <p>Nedozorela gojena biološka sredstva niso vključena, razen če se proizvajajo za lastno porabo.</p>
Živalski viri, ki večkrat dajejo proizvode (AN.1151)	<p>Živali, katerih naravna rast in obnova je pod neposrednim nadzorom, odgovornostjo in upravljanjem institucionalnih enot. Vključuje plemensko živino (tudi ribe in perutnino), živino za molžo, delovno živino, ovce in druge živali, ki dajejo volno, ter živali, ki se uporabljajo za prevoz, tekmovanja ali zabavo.</p>
Drevesni in rastlinski viri, ki večkrat dajejo proizvode (AN.1152)	<p>Drevesa (tudi vinska trta in grmičevje), ki so gojena za pridelavo vsakoletnega pridelka, skupaj z nasadi za gojenje sadja, oreščkov, rastlinskih sokov in smol, proizvodov iz lubja in listov, katerih naravna rast in obnova sta pod neposrednim nadzorom, odgovornostjo in upravljanjem institucionalnih enot.</p>
Proizvodi intelektualne lastnine (AN.117)	<p>Osnovna sredstva, ki obsegajo rezultate raziskav in razvoja, raziskovanje in vrednotenje rudišč, računalniško programsko opremo in podatkovne baze, razvedrilne, literarne in umetniške izvirnike ter druge proizvode intelektualne lastnine, ki se uporabljajo več kot eno leto.</p>
Raziskave in razvoj (AN.1171)	<p>Vključujejo vrednost izdatkov za ustvarjalno delo, opravljeno sistematično za povečanje znanja, vključno z znanjem o človeku, kulturi in družbi, ter uporabo tega znanja za načrtovanje novih uporabniških rešitev.</p> <p>Vrednost se določi glede na pričakovane ekonomske koristi v prihodnosti. Po dogovoru se vrednoti kot vsota stroškov, vključno s stroški neuspešnih raziskav in razvoja, razen če se lahko vrednost razumno oceni. Raziskave in razvoj, ki ne zagotavljajo prihodka za lastnika, niso razvrščeni kot sredstvo in so namesto tega prikazani kot vmesna potrošnja.</p>
Raziskovanje in vrednotenje rudišč (AN.1172)	<p>Vrednost izdatkov za raziskovanja nahajališč nafte in zemeljskega plina ter nenaftnih nahajališč in poznejše vrednotenje doseženih odkritij. Izdatki zajemajo predlicenčne, licenčne in pridobitvene stroške, stroške ocenjevanja, stroške dejanskih poskusnih vrtanj ter stroške zračnih in drugih merenj, prevozne stroške itd., ki nastanejo, da bi se lahko izvedla testiranja.</p>
Računalniška programska oprema (AN.11731)	<p>Računalniški programi, opisi programov in spremljajoča gradiva za sistemsko in aplikativno programsko opremo. Vključeni so začetni razvoj in poznejše razširitve programske opreme ter pridobivanje kopij, ki so razvrščene kot sredstva AN.11731.</p>
Podatkovne baze (AN.11732)	<p>Datoteke s podatki, ki omogočajo dostop in uporabo podatkov z učinkovito uporabo virov. Vrednotenje podatkovnih baz, ustvarjenih izključno za lastno uporabo, se oceni na podlagi stroškov, ki ne smejo vključevati stroškov sistema za upravljanje podatkovnih baz in stroškov pridobivanja podatkov.</p>
Razvedrilni, literarni in umetniški izvirniki (AN.1174)	<p>Izvirni filmi, zvočni posnetki, rokopisi, trakovi, modeli itd., na katerih so posnete ali ki vsebujejo gledališke predstave, radijske in televizijske programe, glasbene predstave, športne dogodke, literarne in umetniške izdelke. Vključena so dela, proizvedena za lastne potrebe. V nekaterih primerih (npr. pri filmih) lahko obstaja več izvirnikov.</p>
Drugi proizvodi intelektualne lastnine (AN.1179)	<p>Novе informacije, posebna znanja itd., ki niso zajeti drugje, katerih uporaba v proizvodnji je omejena na enote, ki imajo nad njimi lastninske pravice, ali na druge enote, ki so jim take enote podelile licence.</p>

Klasifikacija sredstev	Povzetek
Zaloge (AN.12)	<p>Proizvedena sredstva, ki obsegajo blago in storitve, ki so nastali v tekočem obdobju ali predhodnih obdobjih in so namenjeni prodaji, uporabi v proizvodnji ali drugi uporabi v poznejših obdobjih. Zajemajo surovine in material, nedokončano proizvodnjo, dokončane proizvode in trgovsko blago.</p> <p>Zajete so vse zaloge države, tudi zaloge strateškega materiala, žit in drugega blaga posebnega nacionalnega pomena.</p>
Materiali in surovine (AN.121)	Blago, ki ga lastniki nameravajo porabiti kot vmesne inpute v svojem proizvodnem procesu, ne pa prodati.
Nedokončana proizvodnja (AN.122)	<p>Blago in storitve, ki so delno končani, vendar običajno niso predani drugim enotam brez nadaljnje predelave, ali ki niso dozoreli in katerih proizvodni proces bo isti proizvajalec nadaljeval v poznejših obdobjih. Zajeti niso delno dokončani objekti, za katere se predpostavlja, da je končni uporabnik prevzel lastništvo, ker gradi za lastne potrebe ali ker je bila sklenjena kupoprodajna pogodba.</p> <p>Kategorija AN.122 obsega nedokončano proizvodnjo na gojenih bioloških sredstvih in drugo nedokončano proizvodnjo.</p>
Nedokončana proizvodnja na gojenih naravnih sredstvih (AN.1221)	Osnovna čreda, ki se redi le za zakol, npr. komercialna reja perutnine in rib, drevesa ter drugo rastlinje, ki pred izruvanjem da proizvode samo enkrat, in nedozorela gojena biološka sredstva, ki stalno dajejo proizvode.
Druga nedokončana proizvodnja (AN.1222)	Blago, razen gojenih bioloških sredstev, in storitve, ki jih je proizvajalec delno predelal, izdelal ali sestavil, vendar navadno niso prodani, odpremljeni ali predani drugim brez nadaljnje predelave.
Dokončani proizvodi (AN.123)	Blago, ki je pripravljeno, da ga proizvajalec proda ali odpremi.
Vojaške zaloge (AN.124)	Strelivo, izstrelki, rakete, bombe in drugi vojaški izdelki za enkratno uporabo, v obliki orožja ali sistemov vojaškega orožja. Izključene so nekatere vrste izstrelkov z veliko uničevalno močjo (glej AN.114).
Trgovsko blago (AN.125)	Blago, ki ga pridobijo podjetja (npr. trgovci na debelo in drobno) z namenom nadaljnje prodaje brez dodatne predelave (tj. brez preoblikovanja, razen takšnega, ki blago naredi bolj privlačno za kupce).
Vrednostni predmeti (AN.13)	Proizvedena sredstva, ki se ne uporabljajo prvenstveno za proizvodnjo ali potrošnjo, za katera se pričakuje, da bo njihova realna vrednost naraščala ali se vsaj ne bo zmanjšala, ki se sčasoma ob običajnih pogojih ne slabšajo ter se pridobijo in posedujejo predvsem kot hranilci vrednosti. Vrednostni predmeti obsegajo dragocene kovine in kamne, starine ter druge umetnine in vrednostne predmete.
Dragocene kovine in kamni (AN.131)	Dragocene kovine in kamni, vendar brez tistih, ki jih podjetja uporabljajo kot inpute v proizvodne procese.
Starine in druge umetnine (AN.132)	Slikarska dela, skulpture itd., priznani kot umetnine in starine.
Drugi vrednostni predmeti (AN.133)	Vrednostni predmeti, ki niso zajeti drugje, npr. zbirke in nakit pomembne vrednosti, ki je izdelan iz dragocenih kovin in kamnov.
Neproizvedena nefinančna sredstva (AN.2)	Nefinančna sredstva, ki ne nastanejo v proizvodnem procesu. Neproizvedena sredstva so naravni viri, pogodbe, najemi, licence ter dobro ime in trženjska sredstva.

Klasifikacija sredstev	Povzetek
Naravni viri (AN.21)	Neproizvedena sredstva, ki nastanejo v naravi ter nad katerimi se lahko uveljavlja in prenaša lastništvo. Okoljska sredstva, nad katerimi lastninske pravice niso uveljavljene ali jih ni mogoče uveljaviti (npr. odprto morje in zrak), niso vključena. To so zemljišča, zaloge rudnin in energije, negojeni biološki viri, vodni viri ter drugi naravni viri.
Zemljišča (AN.211)	Tla, prekrita z zemljo, in z njimi povezane površinske vode, nad katerimi so uveljavljene lastninske pravice. Vključeni niso zgradbe in drugi objekti na zemljiščih ter objekti, ki tečejo skozi zemljišča; gojene kulture, drevesa in živali; podzemna sredstva; negojeni biološki viri ter podzemni vodni viri.
Zaloge rudnin in energije (AN.212)	Dokazane zaloge rudnih nahajališč na zemeljski površini ali pod njo, ki jih je ob obstoječi tehnologiji in relativnih cenah mogoče ekonomsko izkoriščati. Lastninske pravice nad podzemnimi sredstvi je običajno mogoče ločiti od lastninskih pravic nad zemljišči. Kategorijo AN.212 sestavljajo znane zaloge premoga, nafte, plina ali drugih goriv ter zaloge kovinskih in nekovinskih rudnin.
Negojeni biološki viri (AN.213)	Živali ter drevesni in rastlinski viri, ki dajejo proizvode enkrat ali večkrat, nad katerimi so uveljavljene lastninske pravice, njihov naravni prirast in/ali obnova pa ni pod neposrednim nadzorom, odgovornostjo ter upravljanjem institucionalnih enot. Primeri so pragozd in ribja lovišča znotraj ozemlja države. Vključeni so le viri, ki se že izkoriščajo ali pa se bodo kmalu izkoriščali v ekonomske namene.
Vodni viri (AN.214)	Vodonosniki in drugi podzemni vodni viri, nad katerimi so zaradi njihovega pomanjkanja uveljavljeni lastništvo in/ali pravice uporabe, tržno vrednotenje ter nekateri ukrepi ekonomskega nadzora.
Drugi naravni viri (AN.215)	Zajemajo elektromagnetni radijski spekter (AN.2151) in druge naravne vire (AN.2159), ki niso zajeti drugje.
Radijski spektri (AN.2151)	Elektromagnetni spekter. Najemi ali licence za uporabo spektra so zajeti drugje (AN.222), če izpolnjujejo opredelitev sredstva.
Drugo (AN.2159)	Drugi naravni viri, ki niso zajeti drugje.
Pogodbe, najemi in licence (AN.22)	<p>Pogodbeni dogovori za izvajanje dejavnosti, kadar se z dogovorom podelijo imetniku ekonomske koristi, večje od plačljivih pristojbin, pri čemer lahko imetnik te koristi pravno in praktično realizira.</p> <p>Sredstvo, prikazano v kategoriji AN.22, pomeni unovčljivo potencialno vrednost dobička iz lastnine, kadar tržna cena za uporabo sredstva ali zagotavljanje storitve presega ceno, ki velja v pogodbi, najemu ali licenci, ali ceno, ki bi se dosegla brez pogodbe, najema ali licence. Pogodbe, najemi in licence vključujejo sredstva, ki lahko izhajajo iz tržnih poslovnih najemov, dovoljeni za uporabo naravnih virov, dovoljeni za izvajanje posebnih dejavnosti ter ekskluzivne pravice do prihodnjega blaga in storitev.</p>
Tržni poslovni najemi (AN.221)	<p>Lastninske pravice tretje osebe, povezane z nefinančnimi sredstvi, ki niso naravni viri, kadar se z najemom podelijo imetniku ekonomske koristi, večje od plačljivih pristojbin, pri čemer lahko imetnik te koristi pravno in praktično realizira s prenosom.</p> <p>Sredstvo, prikazano v kategoriji AN.221, je vrednost prenosa pravic za uporabo osnovnega sredstva za imetnika, tj. presežek unovčljive cene prenosa nad zneskom, ki se izplača izdajatelju dovoljenja.</p> <p>Tak primer je, kadar ima najemnik v zgradbi vnaprej določeno najemnino, vendar je tržna cena najemnine višja. Če lahko najemnik realizira razliko v ceni s podnajemom, so pravice do realizacije vrednosti sredstvo tržnega poslovnega najema.</p>

Klasifikacija sredstev	Povzetek
Dovoljenja za uporabo naravnih virov (AN.222)	<p>Licence, dovoljenja in najemi za uporabo naravnih virov za omejeno obdobje, pri čemer se ekonomska vrednost sredstva ne izkoristi v celoti, kadar se z dogovorom podelijo imetniku ekonomske koristi, večje od plačljivih pristojbin, imetnik pa lahko navedene koristi pravno in praktično realizira na primer s prenosom.</p> <p>Naravni vir se še naprej prikazuje v bilanci stanja lastnika, pri čemer se ločeno sredstvo, ki pomeni vrednost prenosa pravic uporabe sredstva za imetnika, prizna kot dovoljenje za uporabo naravnih virov. Prikazano sredstvo je vrednost prenosa pravic za uporabo za imetnika, tj. presežek cene prenosa nad zneskom, ki se izplača izdajatelju dovoljenja.</p> <p>Tak primer je, kadar ima najemnik zemljišča vnaprej določeno najemnino od zemljišča, vendar je tržna cena najemnine višja. Če lahko najemnik realizira razliko v ceni s podnajemom, predstavljajo pravice do realizacije te vrednosti sredstvo.</p>
Dovoljenja za opravljanje posebnih dejavnosti (AN.223)	<p>Prenosljiva dovoljenja, ki ne zajemajo uporabe naravnih virov ali sredstva v lasti izdajatelja dovoljenja, ki omejujejo število enot, ki se ukvarjajo z dejavnostjo, ter imetnikom omogočajo dobiček, blizu monopolnemu položaju.</p> <p>Prikazano sredstvo je vrednost prenosa pravic za uporabo za imetnika, tj. presežek cene prenosa nad zneskom, ki se izplača izdajatelju dovoljenja. Imetnik dovoljenja mora biti pravno in praktično sposoben prenesti pravice dovoljenja na tretjo osebo.</p>
Ekskluzivna pravica do prihodnjega blaga in storitev (AN.224)	<p>Prenosljive pogodbene pravice do izključne uporabe blaga ali storitev.</p> <p>Ena stran ima pogodbo za nabavo blaga ali storitev po vnaprej določeni ceni od druge strani ter lahko pravno in praktično prenese obveznost druge strani na tretjo stran.</p> <p>Primeri vključujejo prenosljivo vrednost nogometaša, ki ima sklenjeno pogodbo z nogometnim klubom, in prenosljivo vrednost izključnih pravic do objave literarnih del ali glasbenih predstav.</p> <p>Sredstvo, prikazano v skupini AN.224, je vrednost prenosa pravice za imetnika.</p>
Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev (AN.23)	<p>Razlika med vrednostjo, ki se plača za aktivno institucionalno enoto na eni strani ter vsoto njegovih sredstev, zmanjšano za njegove obveznosti, na drugi; pri tem se vsaka postavka identificira in vrednoti posebej. Vrednost dobrega imena tako obsega vse dolgoročne koristi, ki niso posebej opredeljene kot sredstva, ter vrednost, ki nastane, ker se skupina sredstev uporablja skupaj in ne preprosto kot zbirka posameznih sredstev. Kategorija AN.23 vključuje tudi opredeljena trženjska sredstva, kot so tržna imena, kolofoni, blagovne znamke, logotipi in imena domen, kadar se prodajajo posebej ter ločeno od celotne družbe.</p>
Finančna sredstva in obveznosti (AF)	<p>Finančna sredstva so ekonomska sredstva, ki zajemajo finančne terjatve in denarno zlato v obliki zlatih palic. Finančna sredstva so hranilci vrednosti, ki pomenijo koristi, ki jih ima ekonomski lastnik zaradi njihovega posedovanja v določenem časovnem obdobju. So sredstvo za prenos vrednosti iz enega obračunskega obdobja v drugega. Koristi ali vrste koristi se izmenjajo prek plačilnih sredstev.</p> <p>Plačilna sredstva so denarno zlato, posebne pravice črpanja, gotovina in prenosljive vloge.</p> <p>Finančne terjatve, ki se imenujejo tudi finančni instrumenti, so finančna sredstva z ustreznimi obveznostmi.</p> <p>Obveznosti nastanejo, kadar morajo dolžniki zagotoviti plačila ali vrsto plačil upnikom.</p>

Klasifikacija sredstev	Povzetek
Denarno zlato in PPČ (AF.1)	V to skupino razvrščena finančna sredstva imajo, razen denarnega zlata v obliki zlatih palic, nasprotno obveznosti v sistemu.
Denarno zlato (AF.11)	Zlato, do katerega imajo denarne oblasti ali drugi subjekti, ki so pod njihovim dejanskim nadzorom, pravni naslov in ki velja za rezervno sredstvo. Vključuje zlate palice (vključno z denarnim zlatom na dodeljenih računih za zlato) in nedodeljene račune za zlato pri nerezidentih, ki zagotavljajo pravni naslov za terjatev dobave zlata.
Posebne pravice črpanja (PPČ) (AF.12)	Mednarodna rezervna sredstva, ki jih je oblikoval Mednarodni denarni sklad in jih dodelil svojim članicam za povečanje obstoječih rezervnih sredstev.
Gotovina in vloge (AF.2)	Gotovina v obtoku ter vse vrste vlog v domači in tujih valutah.
Gotovina (AF.21)	Gotovina so bankovci in kovanci, ki jih izdajajo ali odobrijo denarne oblasti.
Prenosljive vloge (AF.22)	Vloge, ki jih je mogoče na zahtevo zamenjati v gotovino po nominalni vrednosti in ki se lahko neposredno uporabijo za izvajanje plačil s čekom, menicami, žiro nalogom, neposredno bremenitvijo/kreditiranjem ali prek drugega instrumenta za neposredno plačevanje, in sicer brez dodatnih stroškov ali omejitev.
Medbančne postavke (AF.221)	Prenosljive vloge med bankami.
Druge prenosljive vloge (AF.229)	Prenosljive vloge brez medbančnih postavk.
Druge vloge (AF.29)	Druge vloge so vloge, ki niso prenosljive. Drugih vlog ni mogoče uporabiti za izvajanje plačil, razen pri dospelosti ali po dogovorjenem obdobju najave, in jih ni mogoče zamenjati za gotovino ali prenosljive vloge brez večjih omejitev ali dodatnih stroškov.
Dolžniški vrednostni papirji (AF.3)	Tržni finančni instrumenti, ki se uporabljajo kot dokaz dolga. Tržnost zadeva dejstvo, da se pravno lastništvo lahko prenese z enega lastnika na drugega z dobavo ali indosamenti. Da bi dolžniški vrednostni papir veljal za tržnega, mora biti namenjen morebitnemu trgovanju na organizirani borzi ali prek okenc, čeprav se prikaz dejanskega trgovanja ne zahteva.
Kratkoročni dolžniški vrednostni papirji (AF.31)	Dolžniški vrednostni papirji, katerih izvirna dospelost je eno leto ali manj, in dolžniški vrednostni papirji, odplačljivi na zahtevo upnika.
Dolgoročni dolžniški vrednostni papirji (AF.32)	Dolžniški vrednostni papirji, katerih izvirna dospelost je več kot eno leto ali pa dospelost ni določena.
Posojila (AF.4)	Finančna sredstva, ki nastanejo, ko upnik neposredno ali prek posrednikov posodi sredstva dolžniku, dokumentirana pa so z netržnimi dokumenti ali sploh niso dokumentirana.
Kratkoročna posojila (AF.41)	Posojila, katerih izvirna dospelost je eno leto ali manj, in posojila, odplačljiva na zahtevo upnika.
Dolgoročna posojila (AF.42)	Posojila, katerih izvirna dospelost je več kot eno leto ali pa dospelost ni določena.
Lastniški kapital in delnice ali enote investicijskih skladov (AF.5)	Finančna sredstva, ki pomenijo lastninske pravice do družb ali nepravih družb. Taka finančna sredstva običajno dajejo imetnikom pravico do deleža v dobičkih družb ali nepravih družb in do deleža v njihovih neto sredstvih ob likvidaciji.
Lastniški kapital (AF.51)	Finančna sredstva, ki potrjujejo terjatve za rezidualno vrednost družbe ali neprave družbe po odplačilu terjatev vseh upnikov.

Klasifikacija sredstev	Povzetek
Delnice, ki kotirajo na borzi (AF.511)	Lastniški vrednostni papirji, ki kotirajo na borzi. Borza je lahko priznana borza ali druga oblika sekundarnega trga. Te delnice se imenujejo tudi delnice, ki kotirajo na borzi. Obstoj cen delnic, ki kotirajo na borzi, pomeni, da so tekoče tržne cene običajno takoj na voljo.
Delnice, ki ne kotirajo na borzi (AF.512)	Lastniški vrednostni papirji s cenami, ki ne kotirajo na priznani borzi ali drugi obliki sekundarnega trga.
Drug lastniški kapital (AF.519)	Vse oblike lastniškega kapitala razen tistega, ki je uvrščen v podkategoriji AF.511 in AF.512.
Delnice/enote investicijskih skladov (AF.52)	Delnice, če se uporablja korporacijska struktura, ali enote, če se uporablja struktura skladov. Izdajajo jih investicijski skladi, ki so kolektivni naložbeni podjemi, prek katerih vlagatelji združujejo sredstva za naložbe v finančna in/ali nefinančna sredstva.
Delnice/enote skladov denarnega trga (AF.521)	Delnice ali enote skladov denarnega trga izdajo skladi denarnega trga, tj. investicijski skladi, ki vlagajo izključno ali predvsem v kratkoročne dolžniške vrednostne papirje, kot so zakladne menice, potrdila o vlogah in komercialni zapisi, ter tudi v dolgoročne dolžniške vrednostne papirje z rezidualno kratkoročno dospelostjo. Delnice ali enote skladov denarnega trga so lahko prenosljive, pri čemer pogosto veljajo za zelo podobne nadomestke za vloge.
Delnice/enote investicijskih skladov, razen skladov denarnega trga (AF.522)	Delnice ali enote investicijskih skladov, razen delnic ali enot skladov denarnega trga, so terjatve deleža vrednosti investicijskega sklada razen sklada denarnega trga. Delnice ali enote investicijskih skladov, razen delnic ali enot skladov denarnega trga, izdajo investicijski skladi, ki vlagajo v različna sredstva, vključno z dolžniškimi vrednostnimi papirji, lastniškim kapitalom, naložbami, povezanimi z blagom, nepremičninami, delnicami v drugih investicijskih skladih in strukturiranimi sredstvi.
Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme (AF.6)	Finančna sredstva zavarovancev ali upravičencev in obveznosti zavarovateljev, pokojninskih skladov ali izdajateljev standardiziranih jamstev.
Tehnične rezervacije neživljenjskega zavarovanja (AF.61)	Finančna sredstva, ki pomenijo terjatve zavarovancev do zavarovalnic za neživljenjska zavarovanja v obliki plačanih prenosnih premij in nastalih terjatev.
Pravice do življenjskega zavarovanja in vseživljenjske rente (AF.62)	Finančna sredstva, ki pomenijo terjatve zavarovancev in imetnikov vseživljenjske rente do tehničnih rezervacij družb, ki zagotavljajo življenjsko zavarovanje.
Pokojninske pravice (AF.63)	Finančna sredstva, ki jih obstoječi in bodoči upokojnenci terjajo od svojega upravljavca pokojninskega sklada, tj. svojega(-ih) delodajalca(-ev), sheme, ki jo oblikuje delodajalec za izplačilo pokojnin v okviru dogovora o nadomestilu med delodajalcem in zaposlenim, ali ponudnika življenjskega (ali neživljenjskega) zavarovanja.
Terjatve pokojninskih skladov do upravljavcev pokojninskih skladov (AF.64)	Finančna sredstva, ki predstavljajo terjatve pokojninskih skladov do njihovih upravljavcev zaradi primanjkljaja, in finančna sredstva, ki predstavljajo terjatve upravljavca do pokojninskih skladov zaradi presežka, npr. kadar investicijski dohodek presega povečanje upravičenosti, pri čemer se razlika izplača upravljavcu pokojninskega sklada.
Pravice do nepokojninskih prejemkov (AF.65)	Presežek neto prispevkov nad prejemki kot povečanje obveznosti zavarovalne sheme do upravičencev.
Rezervacije za terjatve v okviru standardiziranih jamstev (AF.66)	Finančna sredstva, ki jih imetniki standardiziranih jamstev terjajo od družb, ki zagotavljajo standardizirana jamstva.
Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene (AF.7)	Finančna sredstva, povezana s finančnim sredstvom, nefinančnim sredstvom ali indeksom, prek katerih se lahko na finančnih trgih trguje s posebnimi finančnimi tveganji v lastnem imenu.

Klasifikacija sredstev	Povzetek
Izvedeni finančni instrumenti (AF.71)	<p>Finančna sredstva, kot so opcije, terminski posli in kreditni izvedeni finančni instrumenti.</p> <p>Opcije (AF.711), s katerimi se trguje na organiziranih trgih in prek okenc (OTC), so pogodbe, ki dajejo imetniku opcije pravico, ne pa obveznosti, da kupi od (nakupna opcija) ali proda (prodajna opcija) izdajatelju opcije finančno ali nefinančno sredstvo (osnovni instrument) po vnaprej določeni ceni (izvršilni ceni) v danem časovnem obdobju (ameriška opcija) ali na določen datum (evropska opcija). Na podlagi teh osnovnih strategij se je razvilo veliko kombiniranih strategij, kot so medvedovi nakupni/prodajni razponi, bikovi nakupni/prodajni razponi ali metuljevi razponi opcij. Iz teh vrst opcij so bile izvedene eksotične opcije z zapletenimi strukturami plačila.</p> <p>Terminski posli (AF.712) so brezpogojne finančne pogodbe, v skladu s katerimi se dve nasprotni stranki strinjata z izmenjavo določene količine osnovnega sredstva (finančnega ali nefinančnega) po dogovorjeni pogodbeni ceni (izvršilni ceni) na določen datum.</p> <p>Kreditni izvedeni finančni instrumenti imajo obliko terminskih ali opcijskih pogodb, katerih glavni namen je trgovanje s kreditnim tveganjem. Namenjeni so trgovanju s tveganjem neodplačevanja posojil in vrednostnih papirjev. Tako kot drugi izvedeni finančni instrumenti se pogosto sestavijo v skladu s standardnimi krovnimi pravnimi dogovori ter vključujejo postopke za zavarovanje s premoženjem in kritje, ki omogočajo, da se sredstvo tržno vrednoti. Kreditna tveganja se prenesejo med prodajalcem tveganja (odjemalcem vrednostnih papirjev) in kupcem tveganja (prodajalcem vrednostnih papirjev) na podlagi premije. V primeru neplačila kupec tveganja plača prodajalcu tveganja v gotovini.</p>
Delniške opcije za zaposlene (AF.72)	<p>Finančna sredstva v obliki dogovorov na določen datum (datum „odobritve“), v skladu s katerimi lahko zaposleni kupijo določeno število delnic iz zaloge delodajalca po navedeni ceni („izvršilni“ ceni) na določen datum (datum „odmere“) ali v danem časovnem obdobju („izvršilnem“ obdobju) takoj po datumu odmere.</p>
Druge terjatve in obveznosti (AF.8)	<p>Finančna sredstva, ki nastanejo kot protipostavke finančnim ali nefinančnim transakcijam v primerih časovne razlike med temi transakcijami in ustreznimi plačili.</p>
Komerčni krediti in predujmi (AF.81)	<p>Finančna sredstva, ki izhajajo iz neposrednih kreditov, ki jih svojim strankam odobrijo dobavitelji blaga in storitev, predujmi za delo, ki se izvaja ali se bo začelo izvajati, ter predplačila strank za blago in storitve, ki še niso bili zagotovljeni.</p>
Druge terjatve in obveznosti, razen komercialnih kreditov in predujmov (AF.89)	<p>Finančna sredstva, ki izhajajo iz časovnih razlik med razdelitvenimi ali finančnimi transakcijami na sekundarnem trgu in ustreznimi plačili.</p>
Pojasnjevalne postavke	<p>V sistemu so tri pojasnjevalne postavke, ki prikazujejo sredstva, ki v osrednjem okviru niso posebej opredeljena in imajo poseben analitični pomen.</p>
Trajno potrošno blago (AN.m)	<p>Trajno blago, ki ga pridobijo gospodinjstva za končno potrošnjo (tj. blago, ki ga gospodinjstva ne uporabljajo kot hranilca vrednosti, nekorporativna podjetja v lasti gospodinjstev pa ne za proizvodne namene).</p>
Neposredne tuje naložbe (AF.m1)	<p>Neposredne tuje naložbe vključujejo dolgoročno povezavo, ki kaže na trajni namen institucionalne enote, ki je rezident enega gospodarstva („neposredni vlagatelj“), v institucionalni enoti, ki je rezident drugega gospodarstva. Namen neposrednega vlagatelja je, da znatno vpliva na upravljanje enote, v katero je vložil sredstva.</p>
Neservisirana posojila (AF.m2)	<p>Posojilo je neservisirano, če plačila obresti ali glavnice zamujajo najmanj 90 dni, če so bile obrestne obveznosti za najmanj 90 dni kapitalizirane, refinancirane ali zamujajo v skladu z dogovorom ali pa plačila zamujajo manj kot 90 dni, vendar obstajajo drugi dobri razlogi (kot je napoved stečaja dolžnika), zaradi katerih obstaja dvom, da plačila ne bodo izplačana v celoti.</p>

PRILOGA 7.2

TABELA OD ZAČETNE DO KONČNE BILANCE STANJA

Priloga 7.2 vsebuje tabelo od začetne do končne bilance stanja, ki za posamezno skupino sredstev podrobno prikazuje različne načine, na katere se spreminja vrednost v bilanci stanja: s transakcijami ali drugimi spremembami obsega sredstev ter dobički in izgubami iz lastnine.

Klasifikacija sredstev, obveznosti in neto vrednosti	IV.1 Začetna bilanca stanja	III.1 in III.2 Transakcije	III.3.1 Druge spremembe obsega	III.3.2 Dobički in izgube iz lastnine		IV.3 Končna bilanca stanja
				III.3.2.1 Nevtralni dobički in izgube iz lastnine	III.3.2.2 Realni dobički in izgube iz lastnine	
Nefinančna sredstva	AN	P.5, NP	K.1, K.2, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN
Proizvedena nefinančna sredstva	AN.1	P.5	K.1, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.1
Osnovna sredstva (1)	AN.11	P.51g, P.51c	K.1, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.11
Stanovanja	AN.111	P.51g, P.51c	K.1, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.111
Druge zgradbe in objekti	AN.112	P.51g, P.51c	K.1, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.112
Stroji in oprema	AN.113	P.51g, P.51c	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.113
Oborožitveni sistemi	AN.114	P.51g, P.51c	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.114
Gojena biološka sredstva	AN.115	P.51g, P.51c	K.1, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.115
Proizvodi intelektualne lastnine	AN.117	P.51g, P.51c	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.117
Zaloge	AN.12	P.52	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.12
Vrednostni predmeti	AN.13	P.53	K.1, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.13
Neproizvedena nefinančna sredstva	AN.2	NP	K.1, K.21, K.22, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.2
Naravni viri	AN.21	NP.1	K.1, K.21, K.22, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.21
Zemljišča	AN.211	NP.1	K.1, K.22, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.211
Zaloge rudnin in energije	AN.212	NP.1	K.1, K.21, K.22, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.212

Klasifikacija sredstev, obveznosti in neto vrednosti	IV.1 Začetna bilanca stanja	III.1 in III.2 Transakcije	III.3.1 Druge spremembe obsega	III.3.2 Dobički in izgube iz lastnine		IV.3 Končna bilanca stanja
				III.3.2.1 Nevtralni dobički in izgube iz lastnine	III.3.2.2 Realni dobički in izgube iz lastnine	
Negojeni biološki viri	AN.213	NP.1	K.1, K.21, K.22, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.213
Vodni viri	AN.214	NP.1	K.1, K.21, K.22, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.214
Drugi naravni viri	AN.215	NP.1	K.1, K.22, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.215
Radijski spektri	AN.2151	NP.1	K.1, K.22, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.2151
Drugo	AN.2159	NP.1	K.1, K.21, K.22, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.2159
Pogodbe, najemi in licence	AN.22	NP.2	K.1, K.22, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.22
Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjska sredstva	AN.23	NP.3	K.1, K.22, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.23
Finančna sredstva/obveznosti ⁽²⁾	AF	F	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AF
Denarno zlato in PPC ¹	AF.1	F.1	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AF.1
Gotovina in vloge	AF.2	F.2	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AF.2
Dolžniški vrednostni papirji	AF.3	F.3	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AF.3
Posojila	AF.4	F.4	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AF.4
Lastniški kapital in delnice/enote investicijskih skladov	AF.5	F.5	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AF.5
Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	AF.6	F.6	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AF.6
Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	AF.7	F.7	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AF.7
Druge terjatve in obveznosti	AF.8	F.8	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AF.8
Neto vrednost	B.90	B.101	B.102	B.1031	B.1032	B.90

(1) Pojasnjevalna postavka: AN.m: trajno potrošno blago.

(2) Pojasnjevalni postavki: AF.m1: neposredne tuje naložbe; AF.m2: neservisirana posojila.

Izravnalne postavke

B.10	Spremembe neto vrednosti
B.101	Spremembe neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev
B.102	Spremembe neto vrednosti zaradi drugih sprememb obsega sredstev
B.103	Spremembe neto vrednosti zaradi nominalnih dobičkov in izgub iz lastnine
B.1031	Spremembe neto vrednosti zaradi nevtralnih dobičkov in izgub iz lastnine
B.1032	Spremembe neto vrednosti zaradi realnih dobičkov in izgub iz lastnine
B.90	Neto vrednost

Transakcije s finančnimi sredstvi in obveznostmi

F.	Transakcije s finančnimi sredstvi in obveznostmi
F.1	Denarno zlato in PPČ
F.2	Gotovina in vloge
F.3	Dolžniški vrednostni papirji
F.4	Posojila
F.5	Lastniški kapital in delnice/enote investicijskih skladov
F.6	Zavarovanje, pokojninska in standardizirana jamstva
F.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene
F.8	Druge terjatve in obveznosti

Transakcije z blagom in storitvami

P.5	Bruto investicije
P.51g	Bruto investicije v osnovna sredstva
P.51c	Potrošnja stalnega kapitala (-)
P.511	Pridobitve minus odtujitve osnovnih sredstev
P.5111	Pridobitve novih osnovnih sredstev
P.5112	Pridobitve obstoječih osnovnih sredstev
P.5113	Odtujitve obstoječih osnovnih sredstev
P.512	Stroški prenosa lastništva neproizvedenih sredstev
P.52	Spremembe zalog
P.53	Pridobitve minus odtujitve vrednostnih predmetov

Druge postavke računov akumulacije	
NP	Pridobitve minus odtujitve neproizvedenih sredstev
NP.1	Pridobitve minus odtujitve naravnih virov
NP.2	Pridobitve minus odtujitve pogodb, najemov in licenc
NP.3	Pridobitve minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev
K.1	Ekonomski nastanek sredstev
K.2	Ekonomsko izginotje neproizvedenih sredstev
K.21	Izčrpanje naravnih virov
K.22	Drugo ekonomsko izginotje neproizvedenih sredstev
K.3	Izgube zaradi katastrof
K.4	Zasegi brez nadomestila
K.5	Druge spremembe obsega, d. n.
K.6	Spremembe v klasifikaciji
K.61	Spremembe v sektorski klasifikaciji in strukturi
K.62	Spremembe v klasifikaciji sredstev in obveznosti
K.7	Nominalni dobički in izgube iz lastnine
K.71	Nevtralni dobički in izgube iz lastnine
K.72	Realni dobički in izgube iz lastnine

POGLAVJE 8

ZAPOREDJE RAČUNOV

UVOD

8.01 To poglavje določa podrobnosti računov in bilanc stanja v zaporedju računov nacionalnih računov. Določa tudi vzajemno delovanje domačega gospodarstva in tujine v istem zaporedju. Opisan je tudi račun blaga in storitev, ki odraža računovodsko enačbo, na kateri temeljita ponudba in poraba blaga in storitev. Nazadnje prikazuje integriran niz ekonomskih računov, kjer je vsak sektor prikazan v istem računu z agregatno obliko vknjižb v računih.

Zaporedje računov

8.02 ESR prikazuje tokove in stanja v urejeni celoti računov, ki opisujejo gospodarski cikel od proizvodnje in ustvarjanja dohodka, preko njegove razdelitve in prerazdelitve ter do porabe za končno potrošnjo. Na koncu ESR prikazuje porabo tega, kar ostane v obliki varčevanja za zagotovitev akumulacije nefinančnih in finančnih sredstev.

8.03 Vsak račun prikazuje vire in porabe, izravnane z uvedbo izravnalne postavke, običajno na strani porab v računu. Izravnalna postavka se prenese naprej na naslednji račun kot prva vknjižba na strani virov.

Strukturirano prikazovanje transakcij glede na logično analizo ekonomskega življenja zagotavlja agregate, ki so potrebni za proučevanje institucionalnega sektorja, podsektorja ali celotnega gospodarstva. Razčlenitev računov je oblikovana tako, da razkrijejo najpomembnejše ekonomske informacije, izravnalna postavka vsakega računa pa je ključni element v razkritih informacijah.

8.04 Računi so razvrščeni v tri skupine:

- (a) tekoči računi zajemajo proizvodnjo in z njo povezano ustvarjanje, razdelitev in prerazdelitev dohodka ter njegovo porabo v obliki končne potrošnje. Dohodek, ki ni neposredno porabljen za končno potrošnjo, je razkrit v izravnalni postavki „varčevanje“; ta se prenese naprej na račune akumulacije kot prva vknjižba na strani virov v računu kapitala;
- (b) računi akumulacije analizirajo spremembe sredstev in obveznosti enot ter omogočajo prikazovanje sprememb neto vrednosti (razlika med sredstvi in obveznostmi);
- (c) bilance stanja prikazujejo celotna sredstva in obveznosti enot na začetku in koncu obračunskega obdobja, skupaj z neto vrednostjo. Tokovi za vsako sredstvo in obveznost, prikazano v računih akumulacije, so ponovno vidni v računu sprememb bilance stanja.

8.05 Zaporedje računov se uporablja za institucionalne enote, institucionalne sektorje in podsektorje ter celotno gospodarstvo.

8.06 Izravnalne postavke so prikazane v bruto in neto vrednostih. Bruto so prikazane, če so izračunane pred odbitkom potrošnje stalnega kapitala, neto pa, če so izračunane po odbitku potrošnje stalnega kapitala. Dohodkovne izravnalne postavke je pomembneje izraziti v neto vrednostih, saj je potrošnja kapitala zahteva za razpoložljivi dohodek, ki mora biti izpolnjena, če naj se stanje kapitala gospodarstva ohrani.

8.07 Računi so prikazani na dva načina:

- (a) v obliki integriranih ekonomskih računov, ki prikazujejo račune za vse institucionalne sektorje, celotno gospodarstvo in tujino v eni tabeli;
- (b) v obliki zaporedja računov, ki daje podrobnejše informacije. Tabele, ki prikazujejo vsak račun, so prikazane v oddelku tega poglavja z naslovom „Zaporedje računov“.

8.08 Tabela 8.1 je pregledni prikaz računov, izravnalnih postavk in temeljnih agregatov: šifra za temeljne agregate ni prikazana v tabeli, vendar je ista kot šifra izravnalnih postavk, le z dodano zvezdico za številko. Na primer za saldo primarnih dohodkov je šifra B.5g, ustrezna šifra temeljnega agregata bruto nacionalnega dohodka pa B.5*g.

8.09 Izravnalne postavke so v tabeli prikazane v bruto obliki in kot takšne označene z „g“ v šifri. Za vsako takšno šifro obstaja neto oblika, kjer je bila ocena potrošnje kapitala odšteta. Na primer bruto dodana vrednost ima šifro B.1g, neto ustreznica (neto dodana vrednost), pri kateri je bila potrošnja kapitala odšteta, je B.1n.

Tabela 8.1 – Pregledni prikaz računov, izravnalnih postavk in temeljnih agregatov

Računi							Izravnalne postavke		Temeljni agregati	
Zaporedje vseh računov za institucionalne sektorje										
Tekoči računi	I.	Račun proizvodnje	I.	Račun proizvodnje				B.1g	Bruto dodana vrednost	Bruto domači proizvod (BDP)
	II.	Računi razdelitve in porabe dohodka	II.1	Računi primarne razdelitve dohodka	II.1.1	Račun ustvarjanja dohodka		B.2g B.3g	Bruto poslovni presežek Bruto raznovrstni dohodek	
					II.1.2	Račun alokacije primarnega dohodka	II.1.2.1	B.4g	Bruto podjetniški dohodek	
							II.1.2.2	B.5g	Bruto saldo primarnih dohodkov	Bruto nacionalni dohodek (BND)
			II.2	Račun sekundarne razdelitve dohodka				B.6g	Bruto razpoložljivi dohodek	Bruto nacionalni razpoložljivi dohodek
			II.3	Račun prerazdelitve dohodka v naravi				B.7g	Bruto prilagojeni razpoložljivi dohodek	
			II.4	Račun porabe dohodka	II.4.1	Račun porabe razpoložljivega dohodka		B.8g	Bruto varčevanje	Bruto nacionalno varčevanje
					II.4.2	Račun porabe prilagojenega razpoložljivega dohodka				
Računi akumulacije	III.	Računi akumulacije	III.1	Račun kapitala	III.1.1	Račun sprememb neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev		B.101	Sprememba neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev	
					III.1.2	Račun pridobitve nefinančnih sredstev		B.9	Neto posojanje/neto izposojanje	
			III.2	Finančni račun				B.9	Neto posojanje/neto izposojanje	

Računi								Izravnalne postavke		Temeljni agregati
			III.3	Račun drugih sprememb sredstev	III.3.1	Račun drugih sprememb obsega sredstev		B.102	Spremembe neto vrednosti zaradi drugih sprememb obsega sredstev	
					III.3.2	Računi revalorizacije		B.103	Spremembe neto vrednosti zaradi nominalnih dobičkov/izgub iz lastnine	
						III.3.2.1	Račun nevtralnih dobičkov/izgub iz lastnine	B.1031	Spremembe neto vrednosti zaradi nevtralnih dobičkov/izgub iz lastnine	
						III.3.2.2	Račun realnih dobičkov/izgub iz lastnine	B.1032	Spremembe neto vrednosti zaradi realnih dobičkov/izgub iz lastnine	
Bilance stanja	IV.	Bilance stanja	IV.1	Začetna bilanca stanja				B.90	Neto vrednost	Nacionalna vrednost
			IV.2	Spremembe bilance stanja				B.10	Spremembe neto vrednosti, skupaj	Spremembe nacionalne vrednosti
			IV.3	Končna bilanca stanja				B.90	Neto vrednost	Nacionalna vrednost

Tabela 8.1 – Pregledni prikaz računov, izravnalnih postavk in temeljnih agregatov (nadaljevanje)

Računi								Izravnalne postavke		Temeljni agregati
Transakcijski računi										
	0.	Račun blaga in storitev								
Račun tujine (račun zunanjih transakcij)										
Tekoči račun	V.	Račun tujine	V.I	Zunanji račun blaga in storitev				B.11	Saldo menjave blaga in storitev s tujino	Saldo menjave blaga in storitev s tujino
			V.II	Zunanji račun primarnega dohodka in tekočih transferjev				B.12	Saldo tekočih transakcij s tujino	Saldo tekočih transakcij s tujino
Računi akumulacije			V.III	Zunanje računi akumulacije	V.III.1	Račun kapitala	V.III.1.1	Račun sprememb neto vrednosti zaradi zunanjega salda tekočih transakcij in kapitalskih transferjev	B.101	Spremembe neto vrednosti zaradi zunanjega salda tekočih transakcij in kapitalskih transferjev

Računi								Izravnalne postavke		Temeljni agregati
						V.III.1.2	Račun pridobitve nefinančnih sredstev	B.9	Neto posojanje/neto izposojanje	
				V.III.2	Finančni račun			B.9	Neto posojanje/neto izposojanje	Neto posojanje/neto izposojanje
				V.III.3	Račun drugih sprememb sredstev	V.III.3.1	Račun drugih sprememb obsega sredstev	B.102	Spremembe neto vrednosti zaradi drugih sprememb obsega sredstev	
						V.III.3.2	Računi revalorizacije	B.103	Spremembe neto vrednosti zaradi nominalnih dobičkov/izgub iz lastnine	
Bilance stanja			V.IV	Zunanji računi sredstev in obveznosti	V.IV.1	Začetna bilanca stanja		B.90	Neto vrednost	Neto zunanja finančna pozicija
					V.IV.2	Spremembe bilance stanja		B.10	Spremembe neto vrednosti	
					V.IV.3	Končna bilanca stanja		B.90	Neto vrednost	Neto zunanja finančna pozicija

ZAPOREDJE RAČUNOV**Tekoči računi****Račun proizvodnje (I)**

- 8.10 Račun proizvodnje (I) prikazuje transakcije, ki so povezane s proizvodnim procesom. Sestavlja se za institucionalne sektorje in dejavnosti. Njegovi viri obsegajo proizvodnjo, poraba pa vmesno potrošnjo.
- 8.11 Račun proizvodnje razkriva eno najpomembnejših izravnalnih postavk v sistemu, tj. dodano vrednost ali vrednost, ki jo ustvarijo vse enote, ki se ukvarjajo s proizvodno dejavnostjo, in glavni agregat: bruto domači proizvod. Dodana vrednost je ekonomsko pomembna tako za institucionalne sektorje kot za dejavnosti.
- 8.12 Dodana vrednost (izravnalna postavka računa) se lahko izračuna pred odbitkom potrošnje stalnega kapitala ali po njem, tj. bruto ali neto. Ker je proizvodnja vrednotena v osnovnih cenah, vmesna potrošnja pa v kupčevih cenah, dodana vrednost ne vključuje davkov, zmanjšanih za subvencije na proizvode.
- 8.13 Račun proizvodnje na ravni celotnega gospodarstva med viri poleg proizvodnje blaga in storitev vključuje tudi davke minus subvencije na proizvode. To omogoča, da je bruto domači proizvod (v tržnih cenah) dobljen kot izravnalna postavka. Šifra za to ključno agregatno izravnalno postavko, dodano vrednost na ravni celotnega gospodarstva, prilagojeno tržnim cenam, je B.1*g, kar je BDP po tržnih cenah. Šifra za neto domači proizvod (NDP) je B.1*n.
- 8.14 Posredno merjene storitve finančnega posredništva (PMSFP) so uporabnikom dodeljene kot stroški. Zato je treba del plačil obresti finančnim posrednikom prerazporediti kot plačila storitev in jih razvrstiti kot proizvodnjo finančnih posrednikov. Enakovredna vrednost je opredeljena kot potrošnja uporabnikov. Na vrednost BDP vpliva znesek PMSFP, dodeljen končni potrošnji, izvozu in uvozu.

Tabela 8.2 – Račun I: Račun proizvodnje

Porabe										
		Ustrezne vknjižbe		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11	
Skupaj	Račun blaga in storitev	Račun tujine	Celotno gospodarstvo	NPISG	Gospodinjstva	Država	Finančne družbe	Nefinančne družbe		Transakcije in izravnalne postavke
3 604	3 604								P.1	Proizvodnja
3 077	3 077								P.11	Tržna proizvodnja
147	147								P.12	Proizvodnja za lastno končno porabo
380	380								P.13	Netržna proizvodnja
1 883			1 883	17	115	222	52	1 477	P.2	Vmesna potrošnja
133	133								D.21-D.31	Davki minus subvencije na proizvode
1 854			1 854	15	155	126	94	1 331	B.1g/B.1*g	Bruto dodana vrednost/Bruto domači proizvod
222			222	3	23	27	12	157	P.51c	Potrošnja stalnega kapitala
1 632			1 632	12	132	99	82	1 174	B.1n/B.1*n	Neto dodana vrednost/Neto domači proizvod

Viri										
		Ustrezne vknjižbe		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	
	Transakcije in izravnalne postavke	Nefinančne družbe	Finančne družbe	Država	Gospodinjstva	NPISG	Celotno gospodarstvo	Račun tujine	Račun blaga in storitev	Skupaj
P.1	Proizvodnja	2 808	146	348	270	32	3 604			3 604
P.11	Tržna proizvodnja	2 808	146	0	123	0	3 077			3 077
P.12	Proizvodnja za lastno končno porabo	0	0	0	147	0	147			147
P.13	Netržna proizvodnja			348		32	380			380
P.2	Vmesna potrošnja								1 883	1 883
D.21-D.31	Davki minus subvencije na proizvode						133			133
B.1g/B.1*g	Bruto dodana vrednost/Bruto domači proizvod									
P.51c	Potrošnja stalnega kapitala									
B.1n/B.1*n	Neto dodana vrednost/Neto domači proizvod									

Računi razdelitve in porabe dohodka (II)

- 8.15 Razdelitev in poraba dohodka sta analizirana v štirih stopnjah: primarna razdelitev, sekundarna razdelitev, prerazdelitev v naravi in poraba dohodka.

Prva stopnja se ukvarja z ustvarjanjem dohodka, ki izhaja neposredno iz proizvodnega procesa, ter njegovo razdelitvijo med proizvodne dejavnike (delo, kapital) in državo (preko davkov na proizvodnjo in uvoz ter subvencij). Omogoča določitev poslovnega presežka (ali raznovrstnega dohodka v primeru gospodinjstev) ter primarnega dohodka.

Druga stopnja spremlja prerazdelitev dohodka preko transferjev, razen socialnih transferjev v naravi in kapitalskih transferjev. Rezultat tega je razpoložljivi dohodek kot izravnalna postavka.

Na tretji stopnji se individualne storitve, ki jih država in NPISG zagotavljajo skupnosti, obravnavajo kot del končne potrošnje gospodinjstev, ustrežni dohodek pa se pripiše gospodinjstvom. To se doseže z dvema računoma s prilagojenimi postavkami. Uvede se račun, ki se imenuje račun prerazdelitve dohodka v naravi in v virih prikazuje pripisani dodatni dohodek za gospodinjstva in ustrežno potrošnjo za državo in NPISG kot pripisani transfer iz teh sektorjev. Iz tega izhaja izravnalna postavka „prilagojeni razpoložljivi dohodek“, ki je enak razpoložljivemu dohodku na ravni celotnega gospodarstva, vendar drugačen za sektorje gospodinjstev, države in NPISG.

Na četrti stopnji se razpoložljivi dohodek prenese na naslednji račun, tj. na račun porabe razpoložljivega dohodka, ki kaže, kako je dohodek potrošen. Iz računa izhaja varčevanje kot izravnalna postavka. V računu prerazdelitve dohodka v naravi so prikazane individualne storitve, ki jih, v obliki socialnih transferjev v naravi, gospodinjstva prejmejo od države ali NPISG. V računu porabe prilagojenega razpoložljivega dohodka so dodane končni potrošnji gospodinjstev, tako dobimo mero, ki jo imenujemo dejanska končna potrošnja. Potrošnja države in NPISG je zmanjšana za enak znesek. Tako da je izračun varčevanja za sektorje države, NPISG in gospodinjstev v prilagojeni obravnavi enako izravnalno postavko kot v standardni obravnavi.

Računi primarne razdelitve dohodka (II.1)**Račun ustvarjanja dohodka (II.1.1)**

Račun ustvarjanja dohodka po institucionalnih sektorjih je prikazan v tabeli 8.3.

- 8.16 Račun ustvarjanja dohodka je prikazan tudi po dejavnostih, in sicer v stolpcih tabel ponudbe in porabe.
- 8.17 Račun ustvarjanja dohodka prikazuje transakcije primarnega dohodka z vidika sektorjev vira, ne pa z vidika ciljnih sektorjev.
- 8.18 Prikazuje, kako dodana vrednost zajema sredstva za zaposlene in druge davke (minus subvencije) na proizvodnjo. Izravnalna postavka je poslovni presežek, ki je presežek (ali primanjkljaj) proizvodnih dejavnosti pred upoštevanjem obresti, najemnin ali stroškov, ki jih proizvodna enota:
- (a) mora plačati na finančna sredstva ali naravne vire, ki si jih je izposodila ali jih je najela;
  - (b) mora prejeti na finančna sredstva ali na naravne vire, katerih lastnik je.
- 8.19 Pri nekorporativnih podjetjih v sektorju gospodinjstev izravnalna postavka računa ustvarjanja dohodka implicitno vsebuje element, ki ustreza nadomestilu za delo, ki ga opravi lastnik ali člani njegove družine. Ta dohodek iz samozaposlitve ima značilnosti plač ter značilnosti dobička zaradi dela, ki ga je samozaposleni opravil kot podjetnik. Ta dohodek, ki ni niti samo plače niti samo dobiček, se imenuje „raznovrstni dohodek“.
- 8.20 V primeru proizvodnje stanovanjskih storitev za lastne potrebe gospodinjstev, ki bivajo v lastnih stanovanjih, je izravnalna postavka računa ustvarjanja dohodka poslovni presežek (in ne raznovrstni dohodek).

Tabela 8.3 – Račun II.1.1: Račun ustvarjanja dohodka

Porabe										
Ustrezne vknjižbe		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11			
Skupaj	Račun blaga in storitev	Račun tujine	Celotno gospodarstvo	NPISG	Gospodinjstva	Država	Finančne družbe	Nefinančne družbe	Transakcije in izravnalne postavke	
									B.1g/B.1*g	Bruto dodana vrednost/Bruto domači proizvod
									B.1n/B.1*n	Neto dodana vrednost/Neto domači proizvod
1 150			1 150	11	11	98	44	986	D.1	Sredstva za zaposlene
950			950	6	11	63	29	841	D.11	Plače
200			200	5	0	55	5	145	D.12	Socialni prispevki delodajalcev
181			181	4	0	51	4	132	D.121	Dejanski socialni prispevki delodajalcev
168			168	4	0	48	4	122	D.1211	Dejanski pokojninski prispevki delodajalcev
13			13	0	0	3	0	10	D.1212	Dejanski nepokojninski prispevki delodajalcev
19			19	1	0	4	1	13	D.122	Pripisani socialni prispevki delodajalcev
18			18	1	0	4	1	12	D.1221	Pripisani pokojninski prispevki delodajalcev
1			1	0	0	0	0	1	D.1222	Pripisani nepokojninski prispevki delodajalcev
235		0	235						D.2	Davki na proizvodnjo in uvoz
141		0	141						D.21	Davki na proizvode
121		0	121						D.211	Davki tipa davka na dodano vrednost (DDV)
17		0	17						D.212	Davki in dajatve na uvoz razen DDV
17		0	17						D.2121	Uvozne dajatve
0		0	0						D.2122	Davki na uvoz razen DDV in dajatev
3		0	3						D.214	Davki na proizvode razen DDV in uvoznih davkov
94		0	94	1	0	1	4	88	D.29	Drugi davki na proizvodnjo
- 44		0	- 44						D.3	Subvencije
- 8		0	- 8						D.31	Subvencije na proizvode

Račun alokacije primarnega dohodka (II.1.2)

- 8.21 V nasprotju z računom ustvarjanja dohodka se pri alokaciji primarnega dohodka rezidenčne enote in institucionalni sektorji obravnavajo kot prejemniki in ne kot proizvajalci primarnega dohodka.
- 8.22 „Primarni dohodek“ je dohodek, ki ga rezidenčne enote prejmejo na osnovi svoje neposredne udeležbe v proizvodnem procesu, in dohodek, ki ga lastnik finančnega sredstva ali naravnega vira prejme v zameno za nudenje sredstev ali dajanje naravnega vira na razpolago drugi institucionalni enoti.
- 8.23 Za sektor gospodinjstev sredstva za zaposlene (D.1) kot vir v računu alokacije primarnega dohodka niso ista kot postavka D.1 kot poraba v računu ustvarjanja dohodka. V računu ustvarjanja dohodka gospodinjstev vknjižba porabe kaže, koliko se plačuje osebju, zaposlenemu v sektorju gospodinjstev. V računu alokacije primarnega dohodka v sektorju gospodinjstev vknjižba na strani virov kaže vsa sredstva iz zaposlitve, ki jih je sektor gospodinjstev zaslužil z delom v podjetjih, državni upravi itd. Tako je vknjižba v računu alokacije za gospodinjstva veliko večja kot vknjižba v računu ustvarjanja sektorja gospodinjstev.
- 8.24 Račun alokacije primarnega dohodka (II.1.2) je mogoče izračunati samo za institucionalne sektorje in podsektorje, ker v primeru dejavnosti nekaterih tokov, povezanih s financiranjem (posojanje in izposojanje kapitala) ter sredstvi, ni mogoče razčleniti.
- 8.25 Račun alokacije primarnega dohodka se deli na račun podjetniškega dohodka (II.1.2.1) in račun alokacije drugega primarnega dohodka (II.1.2.2).

Tabela 8.4 – Račun II.1.2: Račun alokacije primarnega dohodka

Porabe										
Ustrezne vknjižbe		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11			
Skupaj	Račun blaga in storitev	Račun tujine	Celotno gospodarstvo	NPISG	Gospodinjstva	Država	Finančne družbe	Nefinančne družbe	Transakcije in izravnalne postavke	
									B.2g	Bruto poslovni presežek
									B.3g	Bruto raznovrstni dohodek
									B.2n	Neto poslovni presežek
									B.3n	Neto raznovrstni dohodek
6		6							D.1	Sredstva za zaposlene
6		6							D.11	Plače
0		0							D.12	Socialni prispevki delodajalcev
0		0							D.121	Dejanski socialni prispevki delodajalcev
0		0							D.1211	Dejanski pokojninski prispevki delodajalcev
0		0							D.1212	Dejanski nepokojninski prispevki delodajalcev
0		0							D.122	Pripisani socialni prispevki delodajalcev
0		0							D.1221	Pripisani pokojninski prispevki delodajalcev
0		0							D.1222	Pripisani nepokojninski prispevki delodajalcev
0									D.2	Davki na proizvodnjo in uvoz
0									D.21	Davki na proizvode
0									D.211	Davki tipa davka na dodano vrednost (DDV)
0									D.212	Davki in dajatve na uvoz razen DDV
0									D.2121	Uvozne dajatve
0									D.2122	Davki na uvoz razen DDV in dajatev

Porabe										
Ustrezne vknjižbe		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11			
Skupaj	Račun blaga in storitev	Račun tujine	Celotno gospodarstvo	NPISG	Gospodinjstva	Država	Finančne družbe	Nefinančne družbe		Transakcije in izravnalne postavke
0									D.214	Davki na proizvode razen DDV in uvoznih davkov
0									D.29	Drugi davki na proizvodnjo
0									D.3	Subvencije
0									D.31	Subvencije na proizvode
0									D.311	Uvozne subvencije
0									D.319	Druge subvencije na proizvode
0									D.39	Druge subvencije na proizvodnjo
435		44	391	6	41	42	168	134	D.4	Dohodek od lastnine
230		13	217	6	14	35	106	56	D.41	Obresti
79		17	62	0			15	47	D.42	Razdeljeni dohodek družb
67		13	54				15	39	D.421	Dividende
12		4	8				0	8	D.422	Dohodek, odtegnjen iz nepravilnih družb
14		14	0				0	0	D.43	Reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb
47		0	47				47		D.44	Drug investicijski dohodek
25		0	25				25		D.441	Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati zavarovancem
8		0	8				8		D.442	Investicijski dohodek, ki se plačuje od pokojninskih pravic

Porabe										
Ustrezne vknjižbe		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11			
Skupaj	Račun blaga in storitev	Račun tujine	Celotno gospodarstvo	NPISG	Gospodinjstva	Država	Finančne družbe	Nefinančne družbe		Transakcije in izravnalne postavke
14		0	14				14		D.443	Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati delničarjem kolektivnih investicijskih skladov
6		0	6				6		D.4431	Dividende, ki jih je mogoče pripisati delničarjem kolektivnih investicijskih skladov
8		0	8				8		D.4432	Zadržani dohodek, ki ga je mogoče pripisati delničarjem kolektivnih investicijskih skladov
653			65	0	27	7	0	31	D.45	Najemnine
1 864			1 864	4	1 381	198	27	254	B.5g/B.5*g	Bruto saldo primarnih dohodkov/Bruto nacionalni dohodek
1 642			1 642	1	1 358	171	15	97	B.5n/B.5*n	Neto saldo primarnih dohodkov/Neto nacionalni dohodek

Tabela 8.4 – Račun II.1.2: Račun alokacije primarnega dohodka (nadaljevanje)

Viri										
		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Ustrezne vknjižbe		
Transakcije in izravnalne postavke		Nefinančne družbe	Finančne družbe	Država	Gospodinjstva	NPISG	Celotno gospodarstvo	Račun tujine	Račun blaga in storitev	Skupaj
B.2g	Bruto poslovni presežek	292	46	27	84	3	452			452
B.3g	Bruto raznovrstni dohodek				61		61			61
B.2n	Neto poslovni presežek	135	34	0	69	0	238			238
B.3n	Neto raznovrstni dohodek				53		53			53
D.1	Sredstva za zaposlene				1 154		1 154	2		1 156

Viri										
		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Ustrezne vknjižbe		
	Transakcije in izravnalne postavke	Nefinančne družbe	Finančne družbe	Država	Gospodinjstva	NPISG	Celotno gospodarstvo	Račun tujine	Račun blaga in storitev	Skupaj
D.11	Plače				954		954	2		956
D.12	Socialni prispevki delodajalcev				200		200	0		200
D.121	Dejanski socialni prispevki delodajalcev				181		181	0		181
D.1211	Dejanski pokojninski prispevki delodajalcev				168		168	0		168
D.1212	Dejanski nepokojninski prispevki delodajalcev				13		13	0		13
D.122	Pripisani socialni prispevki delodajalcev				19		19	0		19
D.1221	Pripisani pokojninski prispevki delodajalcev				18		18	0		18
D.1222	Pripisani nepokojninski prispevki delodajalcev				1		1	0		1
D.2	Davki na proizvodnjo in uvoz			235			235			235
D.21	Davki na proizvode			141			141			141
D.211	Davki tipa davka na dodano vrednost (DDV)			121			121			121
D.212	Davki in dajatve na uvoz razen DDV			17			17			17
D.2121	Uvozne dajatve			17			17			17
D.2122	Davki na uvoz razen DDV in dajatev			0			0			0
D.214	Davki na proizvode razen DDV in uvoznih davkov			3			3			3
D.29	Drugi davki na proizvodnjo			94			94			94
D.3	Subvencije			- 44			- 44			- 44
D.31	Subvencije na proizvode			- 8			- 8			- 8
D.311	Uvozne subvencije			0			0			0

Račun podjetniškega dohodka (II.1.2.1)

- 8.26 Namen računa podjetniškega dohodka je določitev izravnalne postavke, ki ustreza konceptu tekočega dobička pred razdelitvijo in davkom na dohodek, ki se navadno uporablja v poslovnem računovodstvu.
- 8.27 V primeru države in NPISG se ta račun nanaša samo na njihove tržne dejavnosti.
- 8.28 Podjetniški dohodek ustreza poslovnemu presežku ali raznovrstnemu dohodku (na strani virov):
- plus* prihodki dohodka od lastnine v povezavi s finančnimi in drugimi sredstvi, ki pripadajo podjetju (na strani virov),
- minus* odhodki za obresti na dolg podjetja, drugi odhodki investicijskega dohodka ter odhodki za najemnine za zemljišča in druge naravne vire, ki jih ima podjetje v najemu (na strani porab).
- Odhodki od lastnine v obliki dividend, dohodka, odtegnjenega iz nepravilnih družb, ali reinvestiranega dohodka od neposrednih tujih naložb se ne odštevajo od podjetniškega dohodka.

Račun alokacije drugega primarnega dohodka (II.1.2.2)

- 8.29 Namen računa alokacije drugega primarnega dohodka je vrnitev od koncepta podjetniškega dohodka na koncept primarnega dohodka. Zaradi tega vsebuje elemente primarnega dohodka, ki niso vključeni v račun podjetniškega dohodka:
- (a) v primeru družb razdeljene dividende, dohodek, odtegnjen iz nepravilnih družb, in reinvestirane dohodke od neposrednih tujih naložb (na strani porab);
- (b) v primeru gospodinjstev:
1. odhodke od lastnine, razen odhodkov za najemnine in obresti v povezavi s podjetniško dejavnostjo (na strani porab);
  2. sredstva za zaposlene (na strani virov);
  3. prihodke dohodka od lastnine, razen prihodkov v povezavi z dejavnostjo podjetja (na strani virov);
- (c) v primeru države:
1. odhodke od lastnine, razen odhodkov v povezavi s tržnimi dejavnostmi (na strani porab);
  2. davke na proizvodnjo in uvoz minus subvencije (na strani virov);
  3. prihodke dohodka od lastnine, razen prihodkov v povezavi s tržnimi dejavnostmi (na strani virov).

Tabela 8.5 – Račun II.1.2.1: Podjetniški dohodek

Porabe										
Ustrezne vknjižbe		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11			
Skupaj	Račun blaga in storitev	Račun tujine	Celotno gospodarstvo	NPISG	Gospodinjstva	Država	Finančne družbe	Nefinančne družbe	Transakcije in izravnalne postavke	
									B.2g	Bruto poslovni presežek
									B.3g	Bruto raznovrstni dohodek
									B.2n	Neto poslovni presežek
									B.3n	Neto raznovrstni dohodek
240			240				153	87	D.4	Dohodek od lastnine
162			162				106	56	D.41	Obresti
									D.42	Razdeljeni dohodek družb
									D.421	Dividende
									D.422	Dohodek, odtegnjen iz nepravih družb
									D.43	Reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb
47			47				47		D.44	Drug investicijski dohodek
25			25				25		D.441	Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati zavarovancem
8			8				8		D.442	Investicijski dohodek, ki se plačuje od pokojninskih pravic
14			14				14		D.443	Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati delničarjem kolektivnih investicijskih skladov
31			31				0	31	D.45	Najemnine
343			343				42	301	B.4g	Bruto podjetniški dohodek
174			174				30	144	B.4n	Neto podjetniški dohodek

Tabela 8.5 – Račun II.1.2.1: Podjetniški dohodek (nadaljevanje)

		Viri						Ustrezne vknjižbe		
		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1			
	Transakcije in izravnalne postavke	Nefinančne družbe	Finančne družbe	Država	Gospodinjstva	NPISG	Celotno gospodarstvo	Račun tujine	Račun blaga in storitev	Skupaj
B.2g	Bruto poslovni presežek	292	46	27	84	3	452			452
B.3g	Bruto raznovrstni dohodek				61		61			61
B.2n	Neto poslovni presežek	135	34	0	69	0	238			238
B.3n	Neto raznovrstni dohodek				53		53			53
D.4	Dohodek od lastnine	96	149				245			245
D.41	Obresti	33	106				139			139
D.42	Razdeljeni dohodek družb	10	25				35			35
D.421	Dividende	10	25				35			35
D.422	Dohodek, odtegnjen iz nepravilnih družb						0			0
D.43	Reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb	4	7				11			11
D.44	Drug investicijski dohodek	8	8				16			16
D.441	Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati zavarovancem	5					5			5
D.442	Investicijski dohodek, ki se plačuje od pokojninskih pravic						0			0
D.443	Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati delničarjem kolektivnih investicijskih skladov	3	8				11			11
D.45	Najemnine	41	3				44			44
B.4g	Bruto podjetniški dohodek									
B.4n	Neto podjetniški dohodek									

Tabela 8.5 – Račun II.1.2.2: Račun alokacije drugega primarnega dohodka

Porabe										
Ustrezne vknjižbe		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11			
Skupaj	Račun blaga in storitev	Račun tujine	Celotno gospodarstvo	NPISG	Gospodinjstva	Država	Finančne družbe	Nefinančne družbe	Transakcije in izravnalne postavke	
									B.4g	Bruto podjetniški dohodek
									B.4n	Neto podjetniški dohodek
6		6							D.1	Sredstva za zaposlene
6		6							D.11	Plače
									D.12	Socialni prispevki delodajalcev
									D.121	Dejanski socialni prispevki delodajalcev
									D.122	Pripisani socialni prispevki delodajalcev
									D.2	Davki na proizvodnjo in uvoz
									D.21	Davki na proizvode
									D.211	Davki tipa davka na dodano vrednost (DDV)
									D.212	Davki in dajatve na uvoz razen DDV
									D.2121	Uvozne dajatve
									D.2122	Davki na uvoz razen DDV in dajatev
									D.214	Davki na proizvode razen DDV in uvoznih davkov
									D.29	Drugi davki na proizvodnjo
									D.3	Subvencije
									D.31	Subvencije na proizvode
									D.311	Uvozne subvencije

Porabe										
Ustrezne vknjižbe		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11			
Skupaj	Račun blaga in storitev	Račun tujine	Celotno gospodarstvo	NPISG	Gospodinjstva	Država	Finančne družbe	Nefinančne družbe		Transakcije in izravnalne postavke
									D.319	Druge subvencije na proizvode
									D.39	Druge subvencije na proizvodnjo
214		63	151	6	41	42	15	47	D.4	Dohodek od lastnine
68		13	55	6	14	35			D.41	Obresti
98		36	62				15	47	D.42	Razdeljeni dohodek družb
54		0	54				15	39	D.421	Dividende
44		36	8					8	D.422	Dohodek, odtegnjen iz nepravilnih družb
14		14	0						D.43	Reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb
									D.44	Drug investicijski dohodek
									D.441	Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati zavarovancem
									D.442	Investicijski dohodek, ki se plačuje od pokojninskih pravic
									D.443	Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati delničarjem kolektivnih investicijskih skladov
34			34	0	27	7			D.45	Najemnine
1 864			1 864	4	1 381	198	27	254	B.5g/B.5*g	Bruto saldo primarnih dohodkov/Bruto nacionalni dohodek
1 642			1 642	1	1 358	171	15	97	B.5n/B.5*n	Neto saldo primarnih dohodkov/Neto nacionalni dohodek

Tabela 8.5 – Račun II.1.2.2: Račun alokacije drugega primarnega dohodka (nadaljevanje)

		Viri						Ustrezne vknjižbe		
		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1			
	Transakcije in izravnalne postavke	Nefinančne družbe	Finančne družbe	Država	Gospodinjstva	NPISG	Celotno gospodarstvo	Račun tujine	Račun blaga in storitev	Skupaj
B.4g	Bruto podjetniški dohodek	301	42				343			343
B.4n	Neto podjetniški dohodek	144	30				174			174
D.1	Sredstva za zaposlene				1 154		1 154	2		1 156
D.11	Plače				954		954	2		956
D.12	Socialni prispevki delodajalcev				200		200			200
D.121	Dejanski socialni prispevki delodajalcev				181		181			181
D.122	Pripisani socialni prispevki delodajalcev				19		19			19
D.2	Davki na proizvodnjo in uvoz			235			235			235
D.21	Davki na proizvode			141			141			141
D.211	Davki tipa davka na dodano vrednost (DDV)			121			121			121
D.212	Davki in dajatve na uvoz razen DDV			17			17			17
D.2121	Uvozne dajatve			17			17			17
D.2122	Davki na uvoz razen DDV in dajatev			0			0			0
D.214	Davki na proizvode razen DDV in uvoznih davkov			3			3			3
D.29	Drugi davki na proizvodnjo			94			94			94
D.3	Subvencije			- 44			- 44			- 44
D.31	Subvencije na proizvode			- 8			- 8			- 8

Viri										
		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Ustrezne vknjižbe		
	Transakcije in izravnalne postavke	Nefinančne družbe	Finančne družbe	Država	Gospodinjstva	NPISG	Celotno gospodarstvo	Račun tujine	Račun blaga in storitev	Skupaj
D.311	Uvozne subvencije			0			0			0
D.319	Druge subvencije na proizvode			- 8			- 8			- 8
D.39	Druge subvencije na proizvodnjo			- 36			- 36			- 36
D.4	Dohodek od lastnine			22	123	7	152	38		190
D.41	Obresti			14	49	7	70	21		91
D.42	Razdeljeni dohodek družb			7	20	0	27	17		44
D.421	Dividende			5	13	0	18	14		32
D.422	Dohodek, odtegnjen iz nepravih družb			2	7	0	9	3		12
D.43	Reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb			0	3	0	3	0		3
D.44	Drug investicijski dohodek			1	30	0	31	0		31
D.441	Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati zavarovancem			0	20	0	20	0		20
D.442	Investicijski dohodek, ki se plačuje od pokojninskih pravic			0	8	0	8	0		8
D.443	Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati delničarjem kolektivnih investicijskih skladov			1	2	0	3	0		3
D.45	Najemnine			0	21	0	21			21
B.5g/B.5*g	Bruto saldo primarnih dohodkov/Bruto nacionalni dohodek									
B.5n/B.5*n	Neto saldo primarnih dohodkov/Neto nacionalni dohodek									

Račun sekundarne razdelitve dohodka (II.2)

- 8.30 Račun sekundarne razdelitve dohodka prikazuje, kako se saldo primarnega dohodka institucionalnega sektorja s prerazdelitvijo razdeli med tekoče davke na dohodek, premoženje itd., socialne prispevke in prejemke (razen socialnih transferjev v naravi) ter druge tekoče transferje.
- 8.31 Izravnalna postavka računa je razpoložljivi dohodek; ta odraža tekoče transakcije in je znesek, ki je na voljo za končno potrošnjo ali varčevanje.
- 8.32 Socialni prispevki so prikazani na strani porab računa sekundarne razdelitve dohodka gospodinjstev in na strani virov računa sekundarne razdelitve dohodka institucionalnih sektorjev, ki so odgovorni za upravljanje socialnega zavarovanja. Kadar jih delodajalci plačajo za svoje zaposlene, so najprej vključeni med sredstva za zaposlene na strani porab računa ustvarjanja dohodka delodajalcev, ker so del stroškov plač; kot sredstva za zaposlene so prikazani tudi na strani virov računa alokacije primarnega dohodka gospodinjstev, ker predstavljajo prejemke gospodinjstev.

Socialni prispevki, prikazani na strani porabe računa sekundarne razdelitve dohodka gospodinjstev, so brez zaračunanih storitev pokojninskih skladov in drugih zavarovalnic, katerih vire v celoti ali deloma sestavljajo dejanski socialni prispevki.

V tabeli je prikazana prilagoditvena postavka za zaračunane storitve shem socialnega zavarovanja. Neto socialni prispevki (D.61) so zajeti brez teh storitev, ker pa jih je težko razporediti po komponentah postavke D.61, so navedeni prispevki v tabeli prikazani bruto s temi storitvami. Torej je D.61 vsota svojih komponent minus ta prilagoditvena postavka.

Račun prerazdelitve dohodka v naravi (II.3)

- 8.33 Račun prerazdelitve dohodka v naravi daje širšo sliko dohodka gospodinjstev z vključitvijo tokov, ki ustrezajo porabi individualnega blaga in storitev, ki jih gospodinjstva prejmejo brezplačno od države in NPISG, tj. socialnih transferjev v naravi. To olajšuje časovne primerjave razlik ali sprememb ekonomskih in socialnih pogojev ter dopolnjuje analizo vloge države pri prerazdelitvi dohodka.
- 8.34 Socialni transferji v naravi so prikazani na strani virov računa prerazdelitve dohodka v naravi v primeru gospodinjstev ter na strani porab v primeru države in NPISG.
- 8.35 Izravnalna postavka v računu prerazdelitve dohodka v naravi je prilagojeni razpoložljivi dohodek in je prva vknjižba na strani virov v računu porabe prilagojenega razpoložljivega dohodka (II.4.2).

Tabela 8.6 – Račun II.2: Račun sekundarne razdelitve dohodka

Porabe										
Ustrezne vknjižbe		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11			
Skupaj	Račun blaga in storitev	Račun tujine	Celotno gospodarstvo	NPISG	Gospodinjstva	Država	Finančne družbe	Nefinančne družbe	Transakcije in izravnalne postavke	
									B.5g/B.5*g	Bruto saldo primarnih dohodkov/Bruto nacionalni dohodek
									B.5n/B.5*n	Neto saldo primarnih dohodkov/Neto nacionalni dohodek
1 229		17	1 212	7	582	248	277	98		Tekoči transferji
213		1	212	0	178	0	10	24	D.5	Tekoči davki na dohodek, premoženje itd.
204		1	203	0	176	0	7	20	D.51	Davki na dohodek
9			9	0	2	0	3	4	D.59	Drugi tekoči davki
333		0	333		333				D.61	Neto socialni prispevki
181		0	181		181				D.611	Dejanski socialni prispevki delodajalcev
168		0	168		168				D.6111	Dejanski pokojninski prispevki delodajalcev
13		0	13		13				D.6112	Dejanski nepokojninski prispevki delodajalcev
19		0	19		19				D.612	Pripisani socialni prispevki delodajalcev
18		0	18		18				D.6121	Pripisani pokojninski prispevki delodajalcev
1		0	1		1				D.6122	Pripisani nepokojninski prispevki delodajalcev
129		0	129		129				D.613	Dejanski socialni prispevki gospodinjstev
115		0	115		115				D.6131	Dejanski pokojninski prispevki gospodinjstev
14		0	14		14				D.6132	Dejanski nepokojninski prispevki gospodinjstev
10		0	10		10				D.614	Dodatni socialni prispevki gospodinjstev
8		0	8		8				D.6141	Dodatni pokojninski prispevki gospodinjstev

Porabe										
Skupaj	Ustrezne vknjižbe		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11	D.6142	Transakcije in izravnalne postavke
	Račun blaga in storitev	Račun tujine	Celotno gospodarstvo	NPISG	Gospodinjstva	Država	Finančne družbe	Nefinančne družbe		
2		0	2		2					Dodatni nepokojninski prispevki gospodinjstev
- 6		0	- 6		- 6				D.61SC	Zaračunane storitve shem socialnega zavarovanja
384		0	384	5	0	112	205	62	D.62	Socialni prejemki razen socialnih transferjev v naravi
53		0	53			53			D.621	Prejemki socialne varnosti v denarju
45		0	45			45			D.6211	Pokojninski prejemki socialne varnosti v denarju
8		0	8			8			D.6212	Nepokojninski prejemki socialne varnosti v denarju
279		0	279	5	0	7	205	62	D.622	Drugi prejemki socialnega zavarovanja
250		0	250	3	0	5	193	49	D.6221	Drugi pokojninski prejemki socialnega zavarovanja
29		0	29	2	0	2	12	13	D.6222	Drugi nepokojninski prejemki socialnega zavarovanja
52			52			52			D.623	Prejemki socialnega varstva v denarju
299		16	283	2	71	136	62	12	D.7	Drugi tekoči transferji
58		2	56	0	31	4	13	8	D.71	Neto premije neživljenjskega zavarovanja
44		1	43	0	31	4	0	8	D.711	Neto premije neposrednega neživljenjskega zavarovanja
14		1	13				13		D.712	Neto premije neživljenjskega pozavarovanja
60		12	48				48		D.72	Odškodnine iz neživljenjskega zavarovanja
45		0	45				45		D.721	Odškodnine neposrednega neživljenjskega zavarovanja
15		12	3				3		D.722	Odškodnine neživljenjskega pozavarovanja
96		0	96			96			D.73	Tekoči transferji v okviru države
23		1	22			22			D.74	Tekoče mednarodno sodelovanje

Porabe										
Ustrezne vknjižbe		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11			
Skupaj	Račun blaga in storitev	Račun tujine	Celotno gospodarstvo	NPISG	Gospodinjstva	Država	Finančne družbe	Nefinančne družbe	Transakcije in izravnalne postavke	
53		1	52	2	40	5	1	4	D.75	Raznovrstni tekoči transferji
36		0	36	0	29	5	1	1	D.751	Tekoči transferji NPISG
8		1	7		7				D.752	Tekoči transferji med gospodinjstvi
9		0	9	2	4	0	0	3	D.759	Drugi raznovrstni tekoči transferji
9			9			9			D.76	Lastna sredstva EU iz DDV in BND
1 826			1 826	37	1 219	317	25	228	B.6g	Bruto razpoložljivi dohodek
1 604			1 604	34	1 196	290	13	71	B.6n	Neto razpoložljivi dohodek

Tabela 8.6 – Račun II.2: Račun sekundarne razdelitve dohodka (nadaljevanje)

Viri										
		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Ustrezne vknjižbe		
Transakcije in izravnalne postavke		Nefinančne družbe	Finančne družbe	Država	Gospodinjstva	NPISG	Celotno gospodarstvo	Račun tujine	Račun blaga in storitev	Skupaj
B.5g/B.5*g	Bruto saldo primarnih dohodkov/Bruto nacionalni dohodek	254	27	198	1 381	4	1 864			1 864
B.5n/B.5*n	Neto saldo primarnih dohodkov/Neto nacionalni dohodek	97	15	171	1 358	1	1 642			1 642
	Tekoči transferji	72	275	367	420	40	1 174	55		1 229
D.5	Tekoči davki na dohodek, premoženje itd.			213			213	0		213
D.51	Davki na dohodek			204			204	0		204
D.59	Drugi tekoči davki			9			9			9
D.61	Neto socialni prispevki	66	212	50	0	5	333	0		333

Viri										
		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Ustrezne vknjižbe		
	Transakcije in izravnalne postavke	Nefinančne družbe	Finančne družbe	Država	Gospodinjstva	NPISG	Celotno gospodarstvo	Račun tujine	Račun blaga in storitev	Skupaj
D.611	Dejanski socialni prispevki delodajalcev	31	109	38	0	3	181	0		181
D.6111	Dejanski pokojninski prispevki delodajalcev	27	104	35	0	2	168	0		168
D.6112	Dejanski nepokojninski prispevki delodajalcev	4	5	3	0	1	13	0		13
D.612	Pripisani socialni prispevki delodajalcev	12	2	4	0	1	19	0		19
D.6121	Pripisani pokojninski prispevki delodajalcev	12	1	4	0	1	18	0		18
D.6122	Pripisani nepokojninski prispevki delodajalcev	0	1	0	0	0	1	0		1
D.613	Dejanski socialni prispevki gospodinjstev	25	94	9	0	1	129	0		129
D.6131	Dejanski pokojninski prispevki gospodinjstev	19	90	6	0	0	115	0		115
D.6132	Dejanski nepokojninski prispevki gospodinjstev	6	4	3	0	1	14	0		14
D.614	Dodatni socialni prispevki gospodinjstev		10				10	0		10
D.6141	Dodatni pokojninski prispevki gospodinjstev		8				8	0		8
D.6142	Dodatni nepokojninski prispevki gospodinjstev		2				2	0		2
D.61SC	Zaračunane storitve shem socialnega zavarovanja	2	3		1		6	0		6
D.62	Socialni prejemki razen socialnih transferjev v naravi				384		384	0		384
D.621	Prejemki socialne varnosti v denarju				53		53	0		53
D.6211	Pokojninski prejemki socialne varnosti v denarju				45		45	0		45
D.6212	Nepokojninski prejemki socialne varnosti v denarju				8		8	0		8
D.622	Drugi prejemki socialnega zavarovanja				279		279	0		279

Viri										
		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Ustrezne vknjižbe		
	Transakcije in izravnalne postavke	Nefinančne družbe	Finančne družbe	Država	Gospodinjstva	NPISG	Celotno gospodarstvo	Račun tujine	Račun blaga in storitev	Skupaj
D.6221	Drugi pokojninski prejemki socialnega zavarovanja				250		250	0		250
D.6222	Drugi nepokojninski prejemki socialnega zavarovanja				29		29	0		29
D.623	Prejemki socialnega varstva v denarju				52		52	0		52
D.7	Drugi tekoči transferji	6	62	104	36	36	244	55		299
D.71	Neto premije neživljenjskega zavarovanja		47				47	11		58
D.711	Neto premije neposrednega neživljenjskega zavarovanja		44				44			44
D.712	Neto premije neživljenjskega pozavarovanja		3				3	11		14
D.72	Odškodnine iz neživljenjskega zavarovanja	6	15	1	35	0	57	3		60
D.721	Odškodnine neposrednega neživljenjskega zavarovanja	6		1	35		42	3		45
D.722	Odškodnine neživljenjskega pozavarovanja		15				15	0		15
D.73	Tekoči transferji v okviru države			96			96	0		96
D.74	Tekoče mednarodno sodelovanje			1			1	22		23
D.75	Raznovrstni tekoči transferji	0	0	6	1	36	43	10		53
D.751	Tekoči transferji NPISG					36	36			36
D.752	Tekoči transferji med gospodinjstvi				1		1	7		8
D.759	Drugi raznovrstni tekoči transferji			6			6	3		9
D.76	Lastna sredstva EU iz DDV in BND							9		9
B.6g	Bruto razpoložljivi dohodek									
B.6n	Neto razpoložljivi dohodek									

Tabela 8.7 – Račun II.3: Račun prerazdelitve dohodka v naravi

Porabe										
Ustrezne vknjižbe		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11			
Skupaj	Račun blaga in storitev	Račun tujine	Celotno gospodarstvo	NPISG	Gospodinjstva	Država	Finančne družbe	Nefinančne družbe		Transakcije in izravnalne postavke
									B.6g	Bruto razpoložljivi dohodek
									B.6n	Neto razpoložljivi dohodek
215			215	31		184			D.63	Socialni transferji v naravi
211			211	31		180			D.631	Socialni transferji v naravi – netržna proizvodnja
4			4			4			D.632	Socialni transferji v naravi – kupljena tržna proizvodnja
1 826			1 826	6	1 434	133	25	228	B.7g	Bruto prilagojeni razpoložljivi dohodek
1 604			1 604	3	1 411	106	13	71	B.7n	Neto prilagojeni razpoložljivi dohodek

Viri										
		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Ustrezne vknjižbe		
	Transakcije in izravnalne postavke	Nefinančne družbe	Finančne družbe	Država	Gospodinjstva	NPISG	Celotno gospodarstvo	Račun tujine	Račun blaga in storitev	Skupaj
B.6g	Bruto razpoložljivi dohodek	228	25	317	1 219	37	1 826			1 826
B.6n	Neto razpoložljivi dohodek	71	13	290	1 196	34	1 604			1 604
D.63	Socialni transferji v naravi				215		215			215
D.631	Socialni transferji v naravi – netržna proizvodnja				211		211			211
D.632	Socialni transferji v naravi – kupljena tržna proizvodnja				4		4			4
B.7g	Bruto prilagojeni razpoložljivi dohodek									
B.7n	Neto prilagojeni razpoložljivi dohodek									

Račun porabe dohodka (II.4)

- 8.36 Za institucionalne sektorje s končno potrošnjo račun porabe dohodka prikazuje, kako se razpoložljivi dohodek (ali prilagojeni razpoložljivi dohodek) deli med izdatke za končno potrošnjo (ali dejansko končno potrošnjo) in varčevanje.
- 8.37 V sistemu imajo končno potrošnjo samo država, NPISG in gospodinjstva. Poleg tega račun porabe dohodka za gospodinjstva in pokojninske sklade obsega prilagoditveno postavko (D.8 – popravek za spremembo pokojninskih pravic), ki je povezana z načinom prikazovanja transakcij med gospodinjstvi in pokojninskimi skladi. To je razloženo v poglavju o razdelitvenih transakcijah, odstavek 4.141.

Račun porabe razpoložljivega dohodka (II.4.1)

- 8.38 Račun porabe razpoložljivega dohodka vsebuje koncept izdatkov za končno potrošnjo, ki jih financirajo različni sektorji: gospodinjstva, država in NPISG.
- 8.39 Izravnalna postavka računa porabe razpoložljivega dohodka je varčevanje.

Račun porabe prilagojenega razpoložljivega dohodka (II.4.2)

- 8.40 Račun je povezan z računom prerazdelitve dohodka v naravi (II.3). Račun porabe prilagojenega razpoložljivega dohodka vsebuje koncept dejanske končne potrošnje; ta ustreza vrednosti blaga in storitev, ki so dejansko na voljo gospodinjstvom za končno potrošnjo, tudi če njihovo pridobitev financirajo država ali NPISG.

Zaradi tega dejanska končna potrošnja države ustreza samo kolektivni končni potrošnji.

- 8.41 Na ravni celotnega gospodarstva so izdatki za končno potrošnjo in dejanska končna potrošnja enaki; razlikuje se samo razdelitev po institucionalnih sektorjih. Isto velja za razpoložljivi dohodek in prilagojeni razpoložljivi dohodek.
- 8.42 Varčevanje je izravnalna postavka v obeh različicah računa porabe dohodka. Njegova vrednost je enaka za vse sektorje ne glede na to, ali je izračunana z odštevanjem izdatkov za končno potrošnjo od razpoložljivega dohodka ali z odštevanjem dejanske končne potrošnje od prilagojenega razpoložljivega dohodka.
- 8.43 Varčevanje je (pozitiven ali negativen) znesek, ki izhaja iz tekočih transakcij in vzpostavlja povezavo z akumulacijo. Če je varčevanje pozitivno, se nepotrošeni dohodek porabi za pridobitev sredstev ali odplačilo obveznosti. Če je varčevanje negativno, se nekatera sredstva likvidirajo ali nekatere obveznosti povečajo.

Tabela 8.8 – Račun II.4.1: Račun porabe razpoložljivega dohodka

Porabe											
		Ustrezne vknjižbe		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11		
Skupaj	Račun blaga in storitev	Račun tujine	Celotno gospodarstvo	NPISG	Gospodinjstva	Država	Finančne družbe	Nefinančne družbe		Transakcije in izravnalne postavke	
										B.6g	Bruto razpoložljivi dohodek
										B.6n	Neto razpoložljivi dohodek
1 399			1 399	32	1 015	352				P.3	Izdatki za končno potrošnjo
1 230			1 230	31	1 015	184				P.31	Izdatki za individualno potrošnjo
169			169	1		168				P.32	Izdatki za kolektivno potrošnjo
11		0	11	0		0	11	0		D.8	Popravek za spremembo pokojninskih pravic
427			427	5	215	- 35	14	228		B.8g	Bruto varčevanje
205			205	2	192	- 62	2	71		B.8n	Neto varčevanje
- 13		- 13								B.12	Saldo tekočih transakcij s tujino

Viri										
		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Ustrezne vknjižbe		
	Transakcije in izravnalne postavke	Nefinančne družbe	Finančne družbe	Država	Gospodinjstva	NPISG	Celotno gospodarstvo	Račun tujine	Račun blaga in storitev	Skupaj
B.6g	Bruto razpoložljivi dohodek	228	25	317	1 219	37	1 826			1 826
B.6n	Neto razpoložljivi dohodek	71	13	290	1 196	34	1 604			1 604
P.3	Izdatki za končno potrošnjo								1 399	1 399
P.31	Izdatki za individualno potrošnjo								1 230	1 230
P.32	Izdatki za kolektivno potrošnjo								169	169
D.8	Popravek za spremembo pokojninskih pravic				11		11	0		11
B.8g	Bruto varčevanje									
B.8n	Neto varčevanje									
B.12	Saldo tekočih transakcij s tujino									

Tabela 8.9 – Račun II.4.2: Račun porabe prilagojenega razpoložljivega dohodka

Porabe										
Skupaj	Ustrezne vknjižbe		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11		
	Račun blaga in storitev	Račun tujine	Celotno gospodarstvo	NPISG	Gospodinjstva	Država	Finančne družbe	Nefinančne družbe		Transakcije in izravnalne postavke
									B.7g	Bruto prilagojeni razpoložljivi dohodek
									B.7n	Neto prilagojeni razpoložljivi dohodek
1 399			1 399	1	1 230	168			P.4	Dejanska končna potrošnja
1 230			1 230		1 230				P.41	Dejanska individualna potrošnja
169			169	1		168			P.42	Dejanska kolektivna potrošnja
11		0	11	0		0	11	0	D.8	Popravek za spremembo pokojninskih pravic
427			427	5	215	- 35	14	228	B.8g	Bruto varčevanje
205			205	2	192	- 62	2	71	B.8n	Neto varčevanje
- 13		- 13							B.12	Saldo tekočih transakcij s tujino

Viri										
Skupaj	Transakcije in izravnalne postavke	Nefinančne družbe	Finančne družbe	Država	Gospodinjstva	NPISG	Celotno gospodarstvo	Račun tujine	Račun blaga in storitev	Ustrezne vknjižbe
										S.11
1 826	Bruto prilagojeni razpoložljivi dohodek	228	25	133	1 434	6	1 826			
1 604	Neto prilagojeni razpoložljivi dohodek	71	13	106	1 411	3	1 604			
1 399	Dejanska končna potrošnja								1 399	
1 230	Dejanska individualna potrošnja								1 230	
169	Dejanska kolektivna potrošnja								169	
11	Popravek za spremembo pokojninskih pravic				11		11	0		
	Bruto varčevanje									
	Neto varčevanje									
	Saldo tekočih transakcij s tujino									

Računi akumulacije (iii)

- 8.44 Računi akumulacije so računi tokov. Prikazujejo različne vzroke sprememb sredstev in obveznosti enot ter spremembe njihovih neto vrednosti.
- 8.45 Spremembe sredstev so prikazane na levi strani računov (plus ali minus), spremembe obveznosti in neto vrednosti pa na desni strani (plus ali minus).

Račun kapitala (III.1)

- 8.46 Račun kapitala prikazuje pridobitve minus odtujitve nefinančnih sredstev s strani rezidenčnih enot in meri spremembe neto vrednosti zaradi varčevanja (končna izravnalna postavka tekočih računov) in kapitalskih transferjev.
- 8.47 Račun kapitala omogoča določitev stopnje, do katere se pridobitve minus odtujitve nefinančnih sredstev financirajo iz varčevanja in s kapitalskimi transferji. Prikazuje neto posojanje, tj. znesek, ki je enoti ali sektorju na voljo za neposredno ali posredno financiranje drugih enot ali sektorjev, ali neto izposojanje, tj. znesek, ki si ga enota ali sektor mora izposoditi od drugih enot ali sektorjev.

Račun sprememb neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev (III.1.1)

- 8.48 Račun omogoča določitev spremembe neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev, kar ustreza neto varčevanju, povečanemu za prihodke kapitalskih transferjev in zmanjšanemu za odhodke kapitalskih transferjev.

Račun pridobitev nefinančnih sredstev (III.1.2)

- 8.49 Račun prikazuje pridobitve minus odtujitve nefinančnih sredstev; njegov namen je vrnitev od koncepta spremembe neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev na neto posojanje ali izposojanje.

Finančni račun (III.2)

- 8.50 Finančni račun prikazuje po vrstah finančnih instrumentov spremembe finančnih sredstev in obveznosti, ki sestavljajo neto posojanje ali izposojanje. Ker se morajo ujemati z izravnalnimi postavkami finančnega presežka ali primanjkljaja računa kapitala, prenesenega naprej na ta račun kot prva vknjižba na strani sprememb obveznosti in neto vrednosti, v tem računu ni izravnalne postavke.
- 8.51 Klasifikacija sredstev in obveznosti, ki se uporablja v finančnem računu, je enaka kot pri bilancah stanja.

Tabela 8.10 – Račun III.1.1: Račun sprememb neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev

Spremembe sredstev										
Ustrezne vknjižbe		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11			
Skupaj	Račun blaga in storitev	Račun tujine	Celotno gospodarstvo	NPISG	Gospodinjstva	Država	Finančne družbe	Nefinančne družbe		Transakcije in izravnalne postavke
									B.8n	Neto varčevanje
									B.12	Saldo tekočih transakcij s tujino
									D.9r	Kapitalski transferji, prihodki
									D.91r	Davki na kapital, prihodki
									D.92r	Investicijske podpore, prihodki
									D.99r	Drugi kapitalski transferji, prihodki
									D.9p	Kapitalski transferji, odhodki
									D.91p	Davki na kapital, odhodki
									D.92p	Investicijske podpore, odhodki
									D.99p	Drugi kapitalski transferji, odhodki
192		- 29	221	20	236	- 81	- 16	62	B.101	Spremembe neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev

Spremembe obveznosti in neto vrednosti										
		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Ustrezne vknjižbe		
Transakcije in izravnalne postavke		Nefinančne družbe	Finančne družbe	Država	Gospodinjstva	NPISG	Celotno gospodarstvo	Račun tujine	Račun blaga in storitev	Skupaj
B.8n	Neto varčevanje	71	2	- 62	192	2	205			205
B.12	Saldo tekočih transakcij s tujino							- 13		- 13
D.9r	Kapitalski transferji, prihodki	33	0	6	23	0	62	4		66

Spremembe obveznosti in neto vrednosti										
	Transakcije in izravnalne postavke	S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Ustrezne vknjižbe		Skupaj
		Nefinančne družbe	Finančne družbe	Država	Gospodinjstva	NPISG	Celotno gospodarstvo	Račun tujine	Račun blaga in storitev	
D.91r	Davki na kapital, prihodki			2			2			2
D.92r	Investicijske podpore, prihodki	23	0	0	0	0	23	4		27
D.99r	Drugi kapitalski transferji, prihodki	10		4	23		37			37
D.9p	Kapitalski transferji, odhodki	-16	-7	-34	-5	-3	-65	-1		-66
D.91p	Davki na kapital, odhodki	0	0	0	-2	0	-2	0		-2
D.92p	Investicijske podpore, odhodki			-27			-27			-27
D.99p	Drugi kapitalski transferji, odhodki	-16	-7	-7	-3	-3	-36	-1		-37
B.101	Spremembe neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev	88	-5	-90	210	-1	202	-10		192

Tabela 8.11 – Račun III.1.2: Račun pridobitve nefinančnih sredstev

Spremembe sredstev										
Skupaj	Ustrezne vknjižbe		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11	B.101	Transakcije in izravnalne postavke
	Račun blaga in storitev	Račun tujine	Celotno gospodarstvo	NPISG	Gospodinjstva	Država	Finančne družbe	Nefinančne družbe		
										Spremembe neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev
414			414	5	55	38	8	308	P.5g	Bruto investicije
192			192	2	32	11	-4	151	P.5n	Neto investicije
376			376	5	48	35	8	280	P.51g	Bruto investicije v osnovna sredstva
359			359	5	48	35	8	263	P.511	Pridobitve minus odtujitve osnovnih sredstev
358			358	5	45	38	8	262	P.5111	Pridobitve novih osnovnih sredstev
9			9	1	3	0	0	5	P.5112	Pridobitve obstoječih osnovnih sredstev
-8			-8	-1	0	-3		-4	P.5113	Odtujitve obstoječih osnovnih sredstev
17			17					17	P.512	Stroški prenosa lastništva neproizvedenih sredstev

Spremembe sredstev										
Skupaj	Ustrezne vknjižbe		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11	P.51c	Transakcije in izravnalne postavke
	Račun blaga in storitev	Račun tujine	Celotno gospodarstvo	NPISG	Gospodinjstva	Država	Finančne družbe	Nefinančne družbe		
- 222			- 222	- 3	- 23	- 27	- 12	- 157		Potrošnja stalnega kapitala
28			28	0	2	0	0	26	P.52	Spremembe zalog
10			10	0	5	3	0	2	P.53	Pridobitve minus odtujitve vrednostnih predmetov
0			0	1	4	2	0	- 7	NP	Pridobitve minus odtujitve neproizvedenih sredstev
0			0	1	3	2	0	- 6	NP.1	Pridobitve minus odtujitve naravnih virov
0		0	0	0	1	0	0	- 1	NP.2	Pridobitve minus odtujitve pogodb, najemov in licenc
0		0	0				0	0	NP.3	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev
0		- 10	10	- 4	174	- 103	- 1	- 56	B.9	Neto posojanje (+) neto izposojanje (-)

Tabela 8.11 – Račun III.1.2: Račun pridobitve nefinančnih sredstev (nadaljevanje)

Spremembe obveznosti in neto vrednosti										
Skupaj	Transakcije in izravnalne postavke	S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Ustrezne vknjižbe		Skupaj
								Račun tujine	Račun blaga in storitev	
B.101	Spremembe neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev	88	- 5	- 90	210	- 1	202	- 10		192
P.5g	Bruto investicije								414	414
P.5n	Neto investicije								192	192
P.51g	Bruto investicije v osnovna sredstva								376	376
P.511	Pridobitve minus odtujitve osnovnih sredstev								359	359

Spremembe obveznosti in neto vrednosti										
		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Ustrezne vknjižbe		
	Transakcije in izravnalne postavke	Nefinančne družbe	Finančne družbe	Država	Gospodinjstva	NPISG	Celotno gospodarstvo	Račun tujine	Račun blaga in storitev	Skupaj
P.5111	Pridobitve novih osnovnih sredstev								358	358
P.5112	Pridobitve obstoječih osnovnih sredstev								9	9
P.5113	Odtujitve obstoječih osnovnih sredstev								- 8	- 8
P.512	Stroški prenosa lastništva neproizvedenih sredstev								17	17
P.51c	Potrošnja stalnega kapitala								- 222	- 222
P.52	Spremembe zalog								28	28
P.53	Pridobitve minus odtujitve vrednostnih predmetov								10	10
NP	Pridobitve minus odtujitve neproizvedenih sredstev								0	0
NP.1	Pridobitve minus odtujitve naravnih virov								0	0
NP.2	Pridobitve minus odtujitve pogodb, najemov in licenc									
NP.3	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev									
B.9	Neto posojanje (+) neto izposojanje (-)									

Tabela 8.12 – Račun III.2: Finančni račun

Spremembe sredstev										
	Ustrezne vknjižbe		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11		
Skupaj	Račun blaga in storitev	Račun tujine	Celotno gospodarstvo	NPISG	Gospodinjstva	Država	Finančne družbe	Nefinančne družbe		Transakcije in izravnalne postavke
									B.9	Neto posojanje (+)/neto izposojanje (-)
483		47	436	2	189	- 10	172	83	F	Neto pridobitve finančnih sredstev

Spremembe sredstev

Skupaj	Ustrezne vknjižbe		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11	F.1	Transakcije in izravnalne postavke
	Račun blaga in storitev	Račun tujine	Celotno gospodarstvo	NPISG	Gospodinjstva	Država	Finančne družbe	Nefinančne družbe		
0		1	- 1					- 1	F.1	Denarno zlato in PPČ
0		1	- 1					- 1	F.11	Denarno zlato
0		0	0					0	F.12	PPČ
100		11	89	2	64	- 26	10	39	F.2	Gotovina in vloge
36		3	33	1	10	2	15	5	F.21	Gotovina
28		2	26	1	27	- 27	- 5	30	F.22	Prenosljive vloge
- 5			- 5				- 5		F.221	Medbančne postavke
33		2	31	1	27	- 27	0	30	F.229	Druge prenosljive vloge
36		6	30	0	27	- 1	0	4	F.29	Druge vloge
95		9	86	- 1	10	4	66	7	F.3	Dolžniški vrednostni papirji
29		2	27	0	3	1	13	10	F.31	Kratkoročni
66		7	59	- 1	7	3	53	- 3	F.32	Dolgoročni
82		4	78	0	3	3	53	19	F.4	Posojila
25		3	22	0	3	1	4	14	F.41	Kratkoročna
57		1	56	0	0	2	49	5	F.42	Dolgoročna
119		12	107	0	66	3	28	10	F.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov
103		12	91	0	53	3	25	10	F.51	Lastniški kapital
87		10	77	0	48	1	23	5	F.511	Delnice, ki kotirajo na borzi
9		2	7	0	2	1	1	3	F.512	Delnice, ki ne kotirajo na borzi
7		0	7	0	3	1	1	2	F.519	Drug lastniški kapital

Spremembe sredstev										
Skupaj	Ustrezne vknjižbe		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11	F.52	Transakcije in izravnalne postavke
	Račun blaga in storitev	Račun tujine	Celotno gospodarstvo	NPISG	Gospodinjstva	Država	Finančne družbe	Nefinančne družbe		
16		0	16	0	13	0	3	0	F.52	Delnice/enote investicijskih skladov
7		0	7	0	5	0	2	0	F.521	Delnice/enote skladov denarnega trga
9		0	9	0	8	0	1	0	F.522	Delnice/enote investicijskih skladov, razen skladov denarnega trga
48		0	48	0	39	1	7	1	F.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme
7		0	7	0	4	0	2	1	F.61	Tehnične rezervacije neživljenjskega zavarovanja
22		0	22	0	22	0	0	0	F.62	Pravice do življenjskega zavarovanja in vseživljenjske rente
11		0	11		11				F.63	Pokojninske pravice
3		0	3				3		F.64	Terjatev pokojninskih skladov do upravljavcev pokojninskih skladov
2		0	2		2				F.65	Pravice do nepokojninskih prejemkov
3		0	3	0	0	1	2	0	F.66	Rezervacije za terjatve v okviru standardiziranih jamstev
14		0	14	0	3	0	8	3	F.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene
12		0	12	0	1	0	8	3	F.71	Izvedeni finančni instrumenti
5		0	5	0	1	0	3	1	F.711	Opcije
7		0	7	0	0	0	5	2	F.712	Terminski posli
2			2		2			0	F.72	Delniške opcije za zaposlene
25		10	15	1	4	5	1	4	F.8	Druge terjatve in obveznosti
15		8	7		3	1		3	F.81	Komercialni krediti in predujmi
10		2	8	1	1	4	1	1	F.89	Druge terjatve in obveznosti, razen komercialnih kreditov in predujmov

Tabela 8.12 – Račun III.2: Finančni račun (nadaljevanje)

Spremembe obveznosti in neto vrednosti										
		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Ustrezne vknjižbe		
	Transakcije in izravnalne postavke	Nefinančne družbe	Finančne družbe	Država	Gospodinjstva	NPISG	Celotno gospodarstvo	Račun tujine	Račun blaga in storitev	Skupaj
B.9	Neto posojanje (+)/neto izposojanje (-)	- 56	- 1	- 103	174	- 4	10	- 10		0
F	Neto prevzemi finančnih obveznosti	139	173	93	15	6	426	57		483
F.1	Denarno zlato in PPČ									
F.11	Denarno zlato									
F.12	PPČ							0		0
F.2	Gotovina in vloge		65	37			102	- 2		100
F.21	Gotovina			35			35	1		36
F.22	Prenosljive vloge		26	2			28	0		28
F.221	Medbančne postavke		- 5				- 5			- 5
F.229	Druge prenosljive vloge		31	2			33			33
F.29	Druge vloge		39				39	- 3		36
F.3	Dolžniški vrednostni papirji	6	30	38	0	0	74	21		95
F.31	Kratkoročni	2	18	4	0	0	24	5		29
F.32	Dolgoročni	4	12	34	0	0	50	16		66
F.4	Posojila	21	0	9	11	6	47	35		82
F.41	Kratkoročna	4	0	3	2	2	11	14		25
F.42	Dolgoročna	17	0	6	9	4	36	21		57
F.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	83	22				105	14		119
F.51	Lastniški kapital	83	11				94	9		103
F.511	Delnice, ki kotirajo na borzi	77	7				84	3		87

Spremembe obveznosti in neto vrednosti

	Transakcije in izravnalne postavke	S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Ustrezne vknjižbe		Skupaj
		Nefinančne družbe	Finančne družbe	Država	Gospodinjstva	NPISG	Celotno gospodarstvo	Račun tujine	Račun blaga in storitev	
F.512	Delnice, ki ne kotirajo na borzi	3	4				7	2		9
F.519	Drug lastniški kapital	3					3	4		7
F.52	Delnice/enote investicijskih skladov		11				11	5		16
F.521	Delnice/enote skladov denarnega trga		5				5	2		7
F.522	Delnice/enote investicijskih skladov, razen skladov denarnega trga		6				6	3		9
F.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme		48	0			48	0		48
F.61	Tehnične rezervacije neživljenjskega zavarovanja		7				7	0		7
F.62	Pravice do življenjskega zavarovanja in vseživljenjske rente		22				22	0		22
F.63	Pokojninske pravice		11				11	0		11
F.64	Terjatev pokojninskih skladov do upravljavcev pokojninskih skladov		3				3	0		3
F.65	Pravice do nepokojninskih prejemkov		2				2	0		2
F.66	Rezervacije za terjatve v okviru standardiziranih jamstev		3	0			3	0		3
F.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	3	8	0	0	0	11	3		14
F.71	Izvedeni finančni instrumenti	2	7	0	0	0	9	3		12
F.711	Opcije	2	2	0	0	0	4	1		5
F.712	Terminski posli	0	5	0	0	0	5	2		7
F.72	Delniške opcije za zaposlene	1	1				2			2
F.8	Druge terjatve in obveznosti	26		9	4		39	-14		25
F.81	Komercialni krediti in predujmi	6	0	6	4	0	16	-1		15
F.89	Druge terjatve in obveznosti, razen komercialnih kreditov in predujmov	20	0	3	0	0	23	-13		10

Račun drugih sprememb sredstev (III.3)

- 8.52 Račun drugih sprememb sredstev prikazuje spremembe sredstev in obveznosti enot, razen tistih, ki so povezane z varčevanjem in prostovoljnimi transferji premoženja – slednje so prikazane v računih kapitala in finančnih računih. Deli se na račun drugih sprememb obsega sredstev (III.3.1) in račun revalorizacije (III.3.2).

Račun drugih sprememb obsega sredstev (III.3.1)

- 8.53 Gibanja, ki so prikazana v računu drugih sprememb obsega sredstev, vplivajo na neto vrednost bilanc stanja enot, sektorjev in podsektorjev. Ta sprememba, imenovana sprememba neto vrednosti zaradi drugih sprememb obsega sredstev, je izravnalna postavka računa.

Račun revalorizacije (III.3.2)

- 8.54 Račun revalorizacije prikazuje spremembe vrednosti sredstev in obveznosti zaradi sprememb njihovih cen.

Za posamezno sredstvo ali obveznost se ta sprememba meri bodisi:

- (a) kot razlika med njeno vrednostjo na koncu obračunskega obdobja in njeno vrednostjo na začetku obračunskega obdobja ali na dan, ko je prvič vnesena v bilanco stanja, ali
- (b) kot razlika med njeno vrednostjo na dan, ko je bila odpisana iz bilance stanja, in njeno vrednostjo na začetku obračunskega obdobja ali na dan, ko je bila prvič vnesena v bilanco stanja.

Razlika se imenuje „nominalni dobiček (ali izguba) iz lastnine“.

Nominalni dobiček iz lastnine ustreza pozitivni revalorizaciji sredstva ali negativni revalorizaciji (finančne) obveznosti.

Nominalna izguba iz lastnine ustreza negativni revalorizaciji sredstva ali pozitivni revalorizaciji (finančne) obveznosti.

- 8.55 Tokovi, ki so prikazani v računu revalorizacije, spreminjajo neto vrednost bilanc stanja enot. Ta sprememba, imenovana „sprememba neto vrednosti zaradi nominalnih dobičkov in izgub iz lastnine“, je izravnalna postavka računa. Prikazana je na strani sprememb obveznosti in neto vrednosti.

- 8.56 Račun revalorizacije se deli na dva podračuna: račun nevtralnih dobičkov in izgub iz lastnine (III.3.2.1) in račun realnih dobičkov in izgub iz lastnine (III.3.2.2).

Račun nevtralnih dobičkov in izgub iz lastnine (III.3.2.1)

- 8.57 Račun nevtralnih dobičkov in izgub iz lastnine prikazuje spremembe vrednosti sredstev in obveznosti, ki so v sorazmerju s spremembami splošne ravni cen. Te spremembe ustrezajo revalorizaciji, ki je potrebna za ohranitev splošne kupne moči sredstev in obveznosti. Splošni indeks cen, ki ga je treba uporabiti za ta izračun, je indeks cen za končno nacionalno porabo brez sprememb zalog.

Račun realnih dobičkov in izgub iz lastnine (III.3.2.2)

- 8.58 Realni dobički in izgube iz lastnine merijo razliko med nominalnimi in nevtralnimi dobički in izgubami iz lastnine.

- 8.59 Če so nominalni dobički iz lastnine, zmanjšani za nominalne izgube iz lastnine, za posamezno sredstvo višji od nevtralnih dobičkov iz lastnine, zmanjšanih za nevtralne izgube iz lastnine, ima enota, ki ima sredstvo v posesti, na tem sredstvu realni dobiček iz lastnine. Ta dobiček odraža dejstvo, da je dejanska cena sredstva v povprečju rasla hitreje kot splošna raven cen. Obratno padec relativne cene sredstva ustvari realno izgubo iz lastnine enoti, ki ima sredstvo v posesti.

Na enak način dvig relativne cene obveznosti ustvari realno izgubo iz lastnine na obveznosti, padec relativne cene obveznosti pa ustvari realni dobiček iz lastnine na obveznosti.

Tabela 8.13 – Račun III.3.1: Račun drugih sprememb obsega sredstev

Spremembe sredstev								
Skupaj	S.1 Celotno gospodarstvo	S.15 NPISG	S.14 Gospodinjstva	S.13 Država	S.12 Finančne družbe	S.11 Nefinančne družbe		Drugi tokovi
33	33	0	0	7	0	26	K.1	Ekonomski nastanek sredstev
3	3			3			AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva
30	30	0	0	4	0	26	AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva
26	26			4		22	AN.21	Naravni viri
4	4					4	AN.22	Pogodbe, najemi in licence
0	0						AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev
-11	-11	0	0	-2	0	-9	K.2	Ekonomsko izginotje neproizvedenih sredstev
-8	-8	0	0	-2	0	-6	K.21	Izčrpanje naravnih virov
-8	-8			-2		-6	AN.21	Naravni viri
-3	-3	0	0	0	0	-3	K.22	Drugo ekonomsko izginotje neproizvedenih sredstev
0	0						AN.21	Naravni viri
-1	-1					-1	AN.22	Pogodbe, najemi in licence
-2	-2					-2	AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev
-11	-11	0	0	-6	0	-5	K.3	Izgube zaradi katastrof
-9	-9			-4		-5	AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva
-2	-2			-2			AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva
0	0						AF	Finančna sredstva/obveznosti
0	0	0	0	5	0	-5	K.4	Zasegi brez nadomestila
0	0			1		-1	AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva
0	0			4		-4	AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva

Spremembe sredstev								
Skupaj	S.1 Celotno gospodarstvo	S.15 NPISG	S.14 Gospodinjstva	S.13 Država	S.12 Finančne družbe	S.11 Nefinančne družbe		Drugi tokovi
0	0				—		AF	Finančna sredstva
2	2	0	0	0	1	1	K.5	Druge spremembe obsega, d. n.
1	1					1	AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva
0	0						AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva
1	1				1		AF	Finančna sredstva/obveznosti
0	0	0	0	-4	-2	6	K.6	Spremembe v klasifikaciji
2	2	0	0	-4	0	6	K.61	Spremembe v sektorski klasifikaciji in strukturi
0	0			-3		3	AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva
0	0			-1		1	AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva
2	2					2	AF	Finančna sredstva/obveznosti
-2	-2	0	0	0	-2	0	K.62	Spremembe v klasifikaciji sredstev in obveznosti
-2	-2				-2		AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva
0	0			0	0	0	AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva
0	0			0	0	0	AF	Finančna sredstva/obveznosti
13	13	0	0	0	-1	14		Druge spremembe obsega, skupaj
-7	-7	0	0	-3	-2	-2	AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva
-2	-2			-3		1	AN.11	Osnovna sredstva
-3	-3					-3	AN.12	Zaloge
-2	-2				-2		AN.13	Vrednostni predmeti
17	17	0	0	3	0	14	AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva
9	9	0	0	1	-2	10	AN.21	Naravni viri
6	6			2		4	AN.22	Pogodbe, najemi in licence

Spremembe sredstev								
Skupaj	S.1 Celotno gospodarstvo	S.15 NPISG	S.14 Gospodinjstva	S.13 Država	S.12 Finančne družbe	S.11 Nefinančne družbe		Drugi tokovi
0	0					0	AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev
3	3	0	0	0	1	2	AF	Finančna sredstva
0	0				0	0	AF.1	Denarno zlato in PPČ
0	0				0	0	AF.2	Gotovina in vloge
0	0				0	0	AF.3	Dolžniški vrednostni papirji
					0	0	AF.4	Posojila
2	2					2	AF.5	Lastniški kapital in delnice/enote investicijskih skladov
1	1				1		AF.6	SHEME zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme
0	0						AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene
0	0						AF.8	Druge terjatve in obveznosti
							B.102	Spremembe neto vrednosti zaradi drugih sprememb obsega sredstev

Tabela 8.13 – Račun III.3.1: Račun drugih sprememb obsega sredstev (nadaljevanje)

Spremembe obveznosti in neto vrednosti								
	Drugi tokovi	S.11 Nefinančne družbe	S.12 Finančne družbe	S.13 Država	S.14 Gospodinjstva	S.15 NPISG	S.1 Celotno gospodarstvo	Skupaj
K.1	Ekonomski nastanek sredstev							
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva							
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva							
AN.21	Naravni viri							
AN.22	Pogodbe, najemi in licence							

Spremembe obveznosti in neto vrednosti

	Drugi tokovi	S.11 Nefinančne družbe	S.12 Finančne družbe	S.13 Država	S.14 Gospodinjstva	S.15 NPISG	S.1 Celotno gospodarstvo	Skupaj
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev							
K.2	Ekonomsko izginotje neproizvedenih sredstev							
K.21	Izčrpanje naravnih virov							
AN.21	Naravni viri							
K.22	Drugo ekonomsko izginotje neproizvedenih sredstev							
AN.21	Naravni viri							
AN.22	Pogodbe, najemi in licence							
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev							
K.3	Izgube zaradi katastrof							
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva							
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva							
AF	Finančna sredstva/obveznosti							
K.4	Zasegi brez nadomestila							
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva							
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva							
AF	Finančna sredstva							
K.5	Druge spremembe obsega, d. n.	0	0	0	1	0	1	1
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva							
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva							
AF	Finančna sredstva/obveznosti	0	0	0	1	0	1	1
K.6	Spremembe v klasifikaciji	0	0	2	0	0	2	2

Spremembe obveznosti in neto vrednosti

	Drugi tokovi	S.11 Nefinančne družbe	S.12 Finančne družbe	S.13 Država	S.14 Gospodinjstva	S.15 NPISG	S.1 Celotno gospodarstvo	Skupaj
K.61	Spremembe v sektorski klasifikaciji in strukturi	2	0	2	0	0	2	2
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva							
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva							
AF	Finančna sredstva/obveznosti	0	0	2	0	0	2	2
K.62	Spremembe v klasifikaciji sredstev in obveznosti	0	0	0	0	0	0	0
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva							
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva							
AF	Finančna sredstva/obveznosti	0	0	0	0	0	0	0
	Druge spremembe obsega, skupaj	0	0	2	1	0	3	3
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva							
AN.11	Osnovna sredstva							
AN.12	Zaloge							
AN.13	Vrednostni predmeti							
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva							
AN.21	Naravni viri							
AN.22	Pogodbe, najemi in licence							
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev							
AF	Finančna sredstva	0	0	2	1	0	3	3
AF.1	Denarno zlato in PPČ							
AF.2	Gotovina in vloge							
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji							
AF.4	Posojila						0	0

Spremembe obveznosti in neto vrednosti

	Drugi tokovi	S.11 Nefinančne družbe	S.12 Finančne družbe	S.13 Država	S.14 Gospodinjstva	S.15 NPISG	S.1 Celotno gospodarstvo	Skupaj
AF.5	Lastniški kapital in delnice/enote investicijskih skladov			2			2	2
AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme				1		1	1
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene							
AF.8	Druge terjatve in obveznosti							
B.102	Spremembe neto vrednosti zaradi drugih sprememb obsega sredstev	14	- 1	- 2	- 1	0	10	10

Tabela 8.14 – Račun III.3.2: Račun revalorizacije

Spremembe sredstev

Skupaj	Ustrezne vknjižbe		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11	K.7	Drugi tokovi
	Račun blaga in storitev	Račun tujine	Celotno gospodarstvo	NPISG	Gospodinjstva	Država	Finančne družbe	Nefinančne družbe		
280			280	8	80	44	4	144	AN	Nominalni dobički/izgube iz lastnine
126			126	5	35	21	2	63	AN.1	Nefinančna sredstva
111			111	5	28	18	2	58	AN.11	Osnovna sredstva
7			7		2	1		4	AN.12	Zaloge
8			8		5	2		1	AN.13	Vrednostni predmeti
154			154	3	45	23	2	81	AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva
152			152	3	45	23	1	80	AN.21	Naravni viri
2			2				1	1	AN.22	Pogodbe, najemi in licence
									AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev

Spremembe obveznosti in neto vrednosti

		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Ustrezne vknjižbe		Skupaj
		Nefinančne družbe	Finančne družbe	Država	Gospodinjstva	NPISG	Celotno gospodarstvo	Račun tujine	Račun blaga in storitev	
	Drugi tokovi									
AN.11	Osnovna sredstva									
AN.12	Zaloge									
AN.13	Vrednostni predmeti									
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva									
AN.21	Naravni viri									
AN.22	Pogodbe, najemi in licence									
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev									
AF	Finančna sredstva/obveznosti	18	51	7	0	0	76	15		91
AF.1	Denarno zlato in PPČ							12		12
AF.2	Gotovina in vloge									
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	1	34	7			42	2		44
AF.4	Posojila									
AF.5	Lastniški kapital in delnice/enote investicijskih skladov	17	17				34	1		35
AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme									
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene									
AF.8	Druge terjatve in obveznosti									
B.103	Spremembe neto vrednosti zaradi nominalnih dobičkov/izgub iz lastnine	134	10	38	96	10	288	4		292

Tabela 8.14 – Račun III.3.2.1: Račun nevtralnih dobičkov in izgub iz lastnine

Spremembe sredstev										
Ustrezne vknjižbe		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11			
Skupaj	Račun blaga in storitev	Račun tujine	Celotno gospodarstvo	NPISG	Gospodinjstva	Država	Finančne družbe	Nefinančne družbe		Drugi tokovi in izravnalne postavke
									K.71	Nevtralni dobički in izgube iz lastnine
198			198	6	56	32	3	101	AN	Nefinančna sredstva
121			121	5	34	20	2	60	AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva
111			111	5	28	18	2	58	AN.11	Osnovna sredstva
4			4		2	1		1	AN.12	Zaloge
6			6		4	1		1	AN.13	Vrednostni predmeti
77			77	1	22	12	1	41	AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva
76			76	1	22	12	1	40	AN.21	Naravni viri
1			1					1	AN.22	Pogodbe, najemi in licence
									AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev
148		12	136	3	36	8	71	18	AF	Finančna sredstva/obveznosti
16			16			2	14		AF.1	Denarno zlato in PPČ
32		2	30	2	17	3		8	AF.2	Gotovina in vloge
28		3	25	1	4		18	2	AF.3	Dolžniški vrednostni papirji
29		1	28			3	24	1	AF.4	Posojila
28		2	26		9		14	3	AF.5	Lastniški kapital in delnice/enote investicijskih skladov
8		1	7		5		1	1	AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme
0			0						AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene

Spremembe sredstev										
Ustrezne vknjižbe		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11			
Skupaj	Račun blaga in storitev	Račun tujine	Celotno gospodarstvo	NPISG	Gospodinjstva	Država	Finančne družbe	Nefinančne družbe	Drugi tokovi in izravnalne postavke	
7		3	4		1			3	AF.8	Druge terjatve in obveznosti
									B.1031	Spremembe neto vrednosti zaradi nevtralnih dobičkov/izgub iz lastnine

Tabela 8.14 – Račun III.3.2.1: Račun nevtralnih dobičkov in izgub iz lastnine (nadaljevanje)

Spremembe obveznosti in neto vrednosti											
		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Ustrezne vknjižbe			
Šifra	Drugi tokovi in izravnalne postavke	Nefinančne družbe	Finančne družbe	Država	Gospodinjstva	NPISG	Celotno gospodarstvo	Račun tujine	Račun blaga in storitev	Skupaj	
K.71	Nevtralni dobički in izgube iz lastnine										
AN	Nefinančna sredstva										
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva										
AN.11	Osnovna sredstva										
AN.12	Zaloge										
AN.13	Vrednostni predmeti										
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva										
AN.21	Naravni viri										
AN.22	Pogodbe, najemi in licence										
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev										
AF	Finančna sredstva/obveznosti	37	68	13	5	3	126	22		148	
AF.1	Denarno zlato in PPČ							16		16	
AF.2	Gotovina in vloge	1	26	2		1	30	2		32	

Spremembe obveznosti in neto vrednosti										
		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Ustrezne vknjižbe		
Šifra	Drugi tokovi in izravnalne postavke	Nefinančne družbe	Finančne družbe	Država	Gospodinjstva	NPISG	Celotno gospodarstvo	Račun tujine	Račun blaga in storitev	Skupaj
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	1	21	4			26	2		28
AF.4	Posojila	18		7	3	1	29			29
AF.5	Lastniški kapital in delnice/enote investicijskih skladov	14	14				28			28
AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme		7				7	1		8
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene									
AF.8	Druge terjatve in obveznosti	3			2	1	6	1		7
B.1031	Spremembe neto vrednosti zaradi nevtralnih dobičkov/izgub iz lastnine	82	6	27	87	6	208	6		214

Tabela 8.14 – Račun III.3.2.2: Realni dobički in izgube iz lastnine

Spremembe sredstev										
	Ustrezne vknjižbe		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11		
Skupaj	Račun blaga in storitev	Račun tujine	Celotno gospodarstvo	NPISG	Gospodinjstva	Država	Finančne družbe	Nefinančne družbe		Drugi tokovi in izravnalne postavke
									K.72	Realni dobički in izgube iz lastnine
82			82	2	24	12	1	43	AN	Nefinančna sredstva
5			5	0	1	1	0	3	AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva
				0	0	0	0	0	AN.11	Osnovna sredstva
3			3	0	0	0	0	3	AN.12	Zaloge
2			2	0	1	1	0	0	AN.13	Vrednostni predmeti
77			77	2	23	11	1	40	AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva
76			76	2	23	11	0	40	AN.21	Naravni viri

Spremembe obveznosti in neto vrednosti

		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Ustrezne vknjižbe		Skupaj
		Nefinančne družbe	Finančne družbe	Država	Gospodinjstva	NPISG	Celotno gospodarstvo	Račun tujine	Račun blaga in storitev	
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva									
AN.11	Osnovna sredstva									
AN.12	Zaloge									
AN.13	Vrednostni predmeti									
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva									
AN.21	Naravni viri									
AN.22	Pogodbe, najemi in licence									
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev									
AF	Finančna sredstva/obveznosti	- 19	- 17	- 6	- 5	- 3	- 50	- 7		- 57
AF.1	Denarno zlato in PPČ	0	0	0	0	0	0	- 4		- 4
AF.2	Gotovina in vloge	- 1	- 26	- 2	0	- 1	- 30	- 2		- 32
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	0	13	3	0	0	16	0		16
AF.4	Posojila	- 18	0	- 7	- 3	- 1	- 29	0		- 29
AF.5	Lastniški kapital in delnice/enote investicijskih skladov	3	3	0	0	0	6	1		7
AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme		- 7				- 7	- 1		- 8
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0	0	0	0	0	0	0		0
AF.8	Druge terjatve in obveznosti	- 3	0	0	- 2	- 1	- 6	- 1		- 7
B.1032	Spremembe neto vrednosti zaradi realnih dobičkov/izgub iz lastnine	52	4	11	9	4	80	- 2		78

Bilance stanja (IV)

8.60 Namen bilanc stanja je prikazati sredstva, obveznosti in neto vrednosti enot na začetku in koncu obračunskega obdobja ter spremembe med bilancami stanja. Zaporedje je:

- (a) začetna bilanca stanja (IV.1);
- (b) spremembe bilance stanja (IV.2);
- (c) končna bilanca stanja (IV.3).

Začetna bilanca stanja (IV.1)

8.61 Začetna bilanca stanja prikazuje vrednost sredstev in obveznosti, ki so v posesti enot na začetku obračunskega obdobja.

Te postavke so razvrščene na osnovi klasifikacije sredstev in obveznosti.

Vrednotene so v tekočih cenah iz začetka obračunskega obdobja. Razlika med sredstvi in obveznostmi – izravnalna postavka računa – je neto vrednost na začetku obračunskega obdobja.

Spremembe bilance stanja (IV.2)

8.62 Račun sprememb bilance stanja prikazuje spremembe vrednosti sredstev in obveznosti v obračunskem obdobju ter agregira zneske, prikazane v posameznih računih akumulacije, tj. spremembe neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev, spremembe neto vrednosti zaradi drugih sprememb obsega sredstev in spremembe neto vrednosti zaradi nominalnih dobičkov in izgub iz lastnine.

Končna bilanca stanja (IV.3)

8.63 Končna bilanca stanja prikazuje vrednosti sredstev in obveznosti, ki so v posesti enot na koncu obračunskega obdobja. Te postavke so razvrščene na osnovi iste klasifikacije, kot se uporablja v začetni bilanci stanja, vrednotene pa so v tekočih cenah iz konca obdobja.

Razlika med sredstvi in obveznostmi je neto vrednost na koncu obračunskega obdobja.

8.64 Vrednost sredstva ali obveznosti v končni bilanci stanja je enaka vsoti njene vrednosti v začetni bilanci stanja in zneska, prikazanega za omenjeno postavko v računu sprememb bilance stanja.

Tabela 8.15 – Račun IV.1: Bilance stanja – začetna bilanca stanja

Sredstva										
Ustrezne vknjižbe		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11			
Skupaj	Račun blaga in storitev	Račun tujine	Celotno gospodarstvo	NPISG	Gospodinjstva	Država	Finančne družbe	Nefinančne družbe	Stanja in spremembe sredstev	
4 621			4 621	159	1 429	789	93	2 151	AN	Nefinančna sredstva
2 818			2 818	124	856	497	67	1 274	AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva
2 579			2 579	121	713	467	52	1 226	AN.11	Osnovna sredstva
114			114	1	48	22		43	AN.12	Zaloge
125			125	2	95	8	15	5	AN.13	Vrednostni predmeti
1 803			1 803	35	573	292	26	877	AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva
1 781			1 781	35	573	286	23	864	AN.21	Naravni viri
22			22			6	3	13	AN.22	Pogodbe, najemi in licence
0			0					3	AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev
9 036		805	8 231	172	3 260	396	3 421	982	AF	Finančna sredstva/obveznosti
770			770			80	690		AF.1	Denarno zlato in PPČ
1 587		105	1 482	110	840	150		382	AF.2	Gotovina in vloge
1 388		125	1 263	25	198		950	90	AF.3	Dolžniški vrednostni papirji
1 454		70	1 384	8	24	115	1 187	50	AF.4	Posojila
2 959		345	2 614	22	1 749	12	551	280	AF.5	Lastniški kapital in delnice/enote investicijskih skladov
496		26	470	4	391	20	30	25	AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme
21		0	21	0	3	0	13	5	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene
361		134	227	3	55	19		150	AF.8	Druge terjatve in obveznosti
									B.90	Neto vrednost

Tabela 8.15 – Račun IV.1: Bilance stanja – začetna bilanca stanja (nadaljevanje)

Obveznosti in neto vrednost										
		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Ustrezne vknjižbe		
	Stanja in spremembe obveznosti	Nefinančne družbe	Finančne družbe	Država	Gospodinjstva	NPISG	Celotno gospodarstvo	Račun tujine	Račun blaga in storitev	Skupaj
AN	Nefinančna sredstva									
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva									
AN.11	Osnovna sredstva									
AN.12	Zaloge									
AN.13	Vrednostni predmeti									
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva									
AN.21	Naravni viri									
AN.22	Pogodbe, najemi in licence									
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev									
AF	Finančna sredstva/obveznosti	3 221	3 544	687	189	121	7 762	1 274		9 036
AF.1	Denarno zlato in PPČ						0	770		770
AF.2	Gotovina in vloge	40	1 281	102	10	38	1 471	116		1 587
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	44	1 053	212	2		1 311	77		1 388
AF.4	Posojila	897		328	169	43	1 437	17		1 454
AF.5	Lastniški kapital in delnice/enote investicijskih skladov	1 987	765	4			2 756	203		2 959
AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	12	435	19		5	471	25		496
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	4	10				14	7		21
AF.8	Druge terjatve in obveznosti	237		22	8	35	302	59		361
B.90	Neto vrednost	- 88	- 30	498	4 500	210	5 090	- 469		4 621

Tabela 8.15 – Račun IV.2: Bilance stanja – spremembe bilance stanja

Spremembe sredstev										
Skupaj	Ustrezne vknjižbe		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11		
	Račun blaga in storitev	Račun tujine	Celotno gospodarstvo	NPISG	Gospodinjstva	Država	Finančne družbe	Nefinančne družbe		Stanja in sprememba sredstev
482			482	11	115	57	- 4	301	AN	Nefinančna sredstva
294			294	7	67	29	- 4	195	AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva
246			246	7	53	23	- 2	165	AN.11	Osnovna sredstva
32			32	0	4	1	0	27	AN.12	Zaloge
16			16	0	10	5	- 2	3	AN.13	Vrednostni predmeti
186			186	4	48	28	0	106	AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva
178			178	4	48	26	- 1	101	AN.21	Naravni viri
8			8	0	0	2	1	5	AN.22	Pogodbe, najemi in licence
0			0	0	0	0	0	0	AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev
577		54	523	4	205	- 9	230	93	AF	Finančna sredstva/obveznosti
12		1	11	0	0	1	10	0	AF.1	Denarno zlato in PPČ
100		11	89	2	64	- 26	10	39	AF.2	Gotovina in vloge
139		13	126	0	16	4	96	10	AF.3	Dolžniški vrednostni papirji
82		4	78	0	3	3	53	19	AF.4	Posojila
156		15	141	1	76	3	44	17	AF.5	Lastniški kapital in delnice/enote investicijskih skladov
49		0	49	0	39	1	8	1	AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme
14		0	14	0	3	0	8	3	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene

Spremembe obveznosti in neto vrednosti

	Stanja in spremembe obveznosti	S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Ustrezne vknjižbe		Skupaj
		Nefinančne družbe	Finančne družbe	Država	Gospodinjstva	NPISG	Celotno gospodarstvo	Račun tujine	Račun blaga in storitev	
AN.22	Pogodbe, najemi in licence									
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev									
AF	Finančna sredstva/obveznosti	157	224	102	16	6	505	72		577
AF.1	Denarno zlato in PPC							12		12
AF.2	Gotovina in vloge	0	65	37	0	0	102	-2		100
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	7	64	45	0	0	116	23		139
AF.4	Posojila	21	0	9	11	6	47	35		82
AF.5	Lastniški kapital in delnice/enote investicijskih skladov	100	39	2	0	0	141	15		156
AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	0	48	0	1	0	49	0		49
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	3	8	0	0	0	11	3		14
AF.8	Druge terjatve in obveznosti	26	0	9	4	0	39	-14		25
B.10	Spremembe neto vrednosti zaradi	237	2	-54	304	9	500	-6		494
B.101	Varčevanje in kapitalski transferji	88	-5	90	210	-1	202	-10		192
B.102	Druge spremembe obsega sredstev	14	-1	-2	-1	0	10			10
B.103	Nominalni dobički/izgube iz lastnine	134	10	38	96	10	288	4		292
B.1031	Nevtralni dobički/izgube iz lastnine	82	6	27	87	6	208	6		214
B.1032	Realni dobički/izgube iz lastnine	52	4	11	9	4	80	-2		78

Tabela 8.15 – Račun IV.3: Bilance stanja – končna bilanca stanja

Sredstva										
Ustrezne vknjižbe		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11			
Skupaj	Račun blaga in storitev	Račun tujine	Celotno gospodarstvo	NPISG	Gospodinjstva	Država	Finančne družbe	Nefinančne družbe		Stanja in spremembe sredstev
5 101			5 101	170	1 544	846	89	2 452	AN	Nefinančna sredstva
3 112			3 112	131	923	526	63	1 469	AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva
2 825			2 825	128	766	490	50	1 391	AN.11	Osnovna sredstva
146			146	1	52	23	0	70	AN.12	Zaloge
141			141	2	105	13	13	8	AN.13	Vrednostni predmeti
1 989			1 989	39	621	320	26	983	AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva
1 959			1 959	39	621	312	22	965	AN.21	Naravni viri
30			30	0	0	8	4	18	AN.22	Pogodbe, najemi in licence
3			0	0	0	0	0	0	AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev
9 613		859	8 754	176	3 465	387	3 651	1 075	AF	Finančna sredstva/obveznosti
782		1	781	0	0	81	700	0	AF.1	Denarno zlato in PPČ
1 687		116	1 571	112	904	124	10	421	AF.2	Gotovina in vloge
1 527		138	1 389	25	214	4	1 046	100	AF.3	Dolžniški vrednostni papirji
1 536		74	1 462	8	27	118	1 240	69	AF.4	Posojila
3 115		360	2 755	23	1 825	15	595	297	AF.5	Lastniški kapital in delnice/enote investicijskih skladov
545		26	519	4	430	21	38	26	AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme
35			35	0	6	0	21	8	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene
386		144	242	4	59	24	1	154	AF.8	Druge terjatve in obveznosti
									B.90	Neto vrednost

Tabela 8.15 – Račun IV.3: Bilance stanja – končna bilanca stanja (nadaljevanje)

Obveznosti in neto vrednost										
		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Ustrezne vknjižbe		
	Drugi tokovi in izravnalne postavke	Nefinančne družbe	Finančne družbe	Država	Gospodinjstva	NPISG	Celotno gospodarstvo	Račun tujine	Račun blaga in storitev	Skupaj
AN	Nefinančna sredstva									
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva									
AN.11	Osnovna sredstva									
AN.12	Zaloge									
AN.13	Vrednostni predmeti									
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva									
AN.21	Naravni viri									
AN.22	Pogodbe, najemi in licence									
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev									
AF	Finančna sredstva/obveznosti	3 378	3 768	789	205	127	8 267	1 346		9 613
AF.1	Denarno zlato in PPČ							782		782
AF.2	Gotovina in vloge	40	1 346	139	10	38	1 573	114		1 687
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	51	1 117	257	2	0	1 427	100		1 527
AF.4	Posojila	918	0	337	180	49	1 484	52		1 536
AF.5	Lastniški kapital in delnice/enote investicijskih skladov	2 087	804	6	0	0	2 897	218		3 115
AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	12	483	19	1	5	520	25		545
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	7	18	0	0	0	25	10		35
AF.8	Druge terjatve in obveznosti	263	0	31	12	35	341	45		386
B.90	Neto vrednost	149	- 28	444	4 804	219	5 590	- 475		5 115

RAČUNI TUJINE (V)

- 8.65 Računi tujine prikazujejo transakcije med rezidenčnimi in nerezidenčnimi enotami. Tujina ni institucionalni sektor, ima pa v strukturi sistema podobno vlogo.
- 8.66 Zaporedje računov tujine sledi isti splošni shemi kot pri računih institucionalnih sektorjev, tj.:
- (a) tekoči računi;
  - (b) računi akumulacije;
  - (c) bilance stanja.
- 8.67 Računi iz točk (a) do (c) odstavka 8.66 so prikazani s stališča tujine. Kar je torej vir za tujino, je poraba za celotno gospodarstvo in obratno. Na enak način je finančno sredstvo v posesti tujine obveznost celotnega gospodarstva in obratno. Izjema so zlate palice kot rezervna sredstva, ki so zaradi svoje vloge v mednarodnih plačilih prikazane v finančnem računu, kljub temu, da na nasprotni strani nimajo obveznosti.

Tekoči računi**Zunanji račun blaga in storitev (V.I)**

- 8.68 Uvoz blaga in storitev je prikazan na strani virov, izvoz blaga in storitev pa na strani porab tega računa. Razlika med viri in porabami je izravnalna postavka računa, ki se imenuje „saldo menjave blaga in storitev s tujino“. Če je pozitivna, ima tujina presežek, celotno gospodarstvo pa primanjkljaj, ter obratno, če je negativna.
- 8.69 Uvoz in izvoz se vrednotita na carinski meji države izvoznice. Za izvoz bodo vrednosti zbrane po cenah franko ladja (fob). Vrednosti uvoza bodo zbrane po cenah, ki vključujejo prevozne in zavarovalne stroške, nastale med državo porekla in državo uvoznico, tj. na osnovi cif. Za zmanjšanje vrednosti uvoza na osnovu franko ladja, ki odraža vrednost na meji države porekla, je treba element cif odšteti od vrednosti blaga, izmerjene na vstopni točki države uvoznice. Ta element cif se nato dodeli ustreznim storitvenim dejavnostim bodisi kot uvoz v primeru nerezidenčnih enot bodisi kot domača proizvodnja pri rezidenčnih enotah, ki zagotavljajo te storitve.

Kadar prevozne in zavarovalne storitve, vključene v fob vrednost uvoza blaga (tj. med tovarno in mejo države izvoznice), opravijo rezidenčne enote, morajo biti vključene v vrednost izvoza storitev gospodarstva, ki uvažata blago. In obratno, kadar prevozne in zavarovalne storitve, vključene v fob vrednost izvoza blaga opravijo nerezidenčne enote, morajo biti vključene v vrednost uvoza storitev gospodarstva, ki izvažata blago.

Zunanji račun primarnih dohodkov in tekočih transferjev (V.II)

- 8.70 Namen zunanjega računa primarnih dohodkov in tekočih transferjev je določiti saldo tekočih transakcij s tujino, ki v strukturi sistema ustreza varčevanju institucionalnih sektorjev. Ta račun je zgoščena različica zaporedja za institucionalni sektor, ki sega od računa alokacije primarnega dohodka do računa porabe dohodka.
- 8.71 Zunanji račun primarnih dohodkov in tekočih transferjev na strani virov prikazuje saldo menjave blaga in storitev s tujino. Na strani virov ali porab prikazuje tudi vse razdelitvene transakcije, v katerih je udeležena tujina, razen kapitalskih transferjev.

Zunanji računi akumulacije (V.III)**Račun kapitala (V.III.1)**

- 8.72 Račun kapitala tujine prikazuje pridobitve minus odtujitve neproizvedenih sredstev s strani nerezidenčnih enot ter meri spremembe neto vrednosti zaradi salda tekočih transakcij s tujino in kapitalskih transferjev.
- 8.73 Izravnalna postavka računa kapitala je neto posojanje ali izposojanje tujine. Po vrednosti je enaka vsoti neto posojanja ali izposojanja rezidenčnih institucionalnih sektorjev, vendar ima nasprotni predznak.

Finančni račun (V.III.2)

8.74 Finančni račun tujine je razdeljen na enak način kot finančni račun institucionalnih sektorjev.

Račun drugih sprememb sredstev (V.III.3)

8.75 Enako kot za institucionalne sektorje so spremembe neto vrednosti zaradi drugih sprememb obsega sredstev ter zaradi nominalnih dobičkov in izgub iz lastnine določene zaporedoma, pri čemer so dobički in izgube iz lastnine razdeljeni na nevtralne ter realne.

8.76 Odsotnost proizvedenih sredstev v računih akumulacije in bilancah stanja tujine je posledica dogovora, po katerem se oblikuje namišljena institucionalna enota in se šteje, da je tujina pridobila finančno sredstvo; obratno velja za sredstva, ki jih imajo rezidenčne enote v drugih gospodarstvih.

Bilance stanja (V.IV)

8.77 Bilance stanja tujine vsebujejo finančna sredstva in obveznosti. Na strani sredstev so prikazane tudi celotne pridobitve minus odtujitve denarnega zlata in PPC med nerezidenčnimi in rezidenčnimi enotami.

Tabela 8.16 – Zaporedje vseh računov za tujino (račun zunanjih transakcij)

V.I: Zunanji račun blaga in storitev

Porabe			Viri		
P.6	Izvoz blaga in storitev	540	P.7	Uvoz blaga in storitev	499
P.61	Izvoz blaga	462	P.71	Uvoz blaga	392
P.62	Izvoz storitev	78	P.72	Uvoz storitev	107
B.11	Saldo menjave blaga in storitev s tujino	- 41			

Tabela 8.16 – Zaporedje vseh računov za tujino (račun zunanjih transakcij) (nadaljevanje)

V.II: Zunanji račun primarnih dohodkov in tekočih transferjev

Porabe			Viri		
D.1	Sredstva za zaposlene	6	B.11	Saldo menjave blaga in storitev s tujino	- 41
D.11	Plače	6			
			D.1	Sredstva za zaposlene	2
D.2	Davki na proizvodnjo in uvoz	0	D.11	Plače	2
D.21	Davki na proizvode	0	D.12	Socialni prispevki delodajalcev	0
D.211	Davki tipa davka na dodano vrednost (DDV)	0	D.121	Dejanski socialni prispevki delodajalcev	0
D.212	Davki in dajatve na uvoz razen DDV	0	D.122	Pripisani socialni prispevki delodajalcev	0
D.2121	Uvozne dajatve	0			
D.2122	Davki na uvoz razen DDV in uvoznih dajatev	0	D.2	Davki na proizvodnjo in uvoz	
D.214	Davki na proizvode razen DDV in uvoznih davkov		D.21	Davki na proizvode	0
D.29	Drugi davki na proizvodnjo	0	D.211	Davki tipa davka na dodano vrednost (DDV)	0

Porabe			Viri		
			D.212	Davki in dajatve na uvoz razen DDV	0
D.3	Subvencije	0	D.2121	Uvozne dajatve	0
D.31	Subvencije na proizvode	0	D.2122	Davki na uvoz razen DDV in dajatev	0
D.311	Uvozne subvencije	0	D.214	Davki na proizvode razen DDV in uvoznih davkov	0
D.319	Druge subvencije na proizvode	0			
D.39	Druge subvencije na proizvodnjo	0	D.29	Drugi davki na proizvodnjo	0
D.4	Dohodek od lastnine	44	D.3	Subvencije	0
D.41	Obresti	13	D.31	Subvencije na proizvode	0
D.42	Razdeljeni dohodek družb	17	D.311	Uvozne subvencije	0
D.421	Dividende	13	D.319	Druge subvencije na proizvode	0
D.422	Dohodek, odtegnjen iz nepravilnih družb	4	D.39	Druge subvencije na proizvodnjo	0
D.43	Reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb	14			
D.44	Drug investicijski dohodek	0	D.4	Dohodek od lastnine	38
			D.41	Obresti	21
	Tekoči transferji	17	D.42	Razdeljeni dohodek družb	17
D.5	Tekoči davki na dohodek, premoženje itd.	1	D.421	Dividende	14
D.51	Davki na dohodek	1	D.422	Dohodek, odtegnjen iz nepravilnih družb	3
D.59	Drugi tekoči davki	0	D.43	Reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb	0
D.61	Neto socialni prispevki	0	D.44	Drug investicijski dohodek	0
D.611	Dejanski socialni prispevki delodajalcev	0			
D.6111	Dejanski pokojninski prispevki delodajalcev	0		Tekoči transferji	55
D.6112	Dejanski nepokojninski prispevki delodajalcev	0	D.5	Tekoči davki na dohodek, premoženje itd.	0
D.612	Pripisani socialni prispevki delodajalcev	0	D.51	Davki na dohodek	0
D.6121	Pripisani pokojninski prispevki delodajalcev	0	D.59	Drugi tekoči davki	
D.6122	Pripisani nepokojninski prispevki delodajalcev	0	D.61	Neto socialni prispevki	0
D.613	Dejanski socialni prispevki gospodinjstev	0	D.611	Dejanski socialni prispevki delodajalcev	0

Porabe			Viri		
D.6131	Dejanski pokojninski prispevki gospodinjstev	0	D.6111	Dejanski pokojninski prispevki delodajalcev	0
D.6132	Dejanski nepokojninski prispevki gospodinjstev	0	D.6112	Dejanski nepokojninski prispevki delodajalcev	0
D.614	Dodatni socialni prispevki gospodinjstev	0	D.612	Pripisani socialni prispevki delodajalcev	0
D.6141	Dodatni pokojninski prispevki gospodinjstev	0	D.6121	Pripisani pokojninski prispevki delodajalcev	0
D.6142	Dodatni nepokojninski prispevki gospodinjstev	0	D.6122	Pripisani nepokojninski prispevki delodajalcev	0
D.61SC	Zaračunane storitve shem socialnega zavarovanja	0	D.613	Dejanski socialni prispevki gospodinjstev	0
D.62	Socialni prejemki razen socialnih transferjev v naravi	0	D.6131	Dejanski pokojninski prispevki gospodinjstev	0
D.621	Prejemki socialne varnosti v denarju	0	D.6132	Dejanski nepokojninski prispevki gospodinjstev	0
D.6211	Pokojninski prejemki socialne varnosti v denarju	0	D.614	Dodatni socialni prispevki gospodinjstev	0
D.6212	Nepokojninski prejemki socialne varnosti v denarju	0	D.6141	Dodatni pokojninski prispevki gospodinjstev	0
D.622	Drugi prejemki socialnega zavarovanja	0	D.6142	Dodatni nepokojninski prispevki gospodinjstev	0
D.6221	Drugi pokojninski prejemki socialnega zavarovanja	0	D.61SC	Zaračunane storitve shem socialnega zavarovanja	0
D.6222	Drugi nepokojninski prejemki socialnega zavarovanja	0	D.62	Socialni prejemki razen socialnih transferjev v naravi	0
D.623	Prejemki socialnega varstva v denarju		D.621	Prejemki socialne varnosti v denarju	0
D.7	Drugi tekoči transferji	16	D.6211	Pokojninski prejemki socialne varnosti v denarju	0
D.71	Neto premije neživljenjskega zavarovanja	2	D.6212	Nepokojninski prejemki socialne varnosti v denarju	0
D.711	Neto premije neposrednega neživljenjskega zavarovanja	1	D.622	Drugi prejemki socialnega zavarovanja	0
D.712	Neto premije neživljenjskega pozavarovanja	1	D.6221	Drugi pokojninski prejemki socialnega zavarovanja	0
D.72	Odškodnine iz neživljenjskega zavarovanja	12	D.6222	Drugi nepokojninski prejemki socialnega zavarovanja	0
D.721	Odškodnine neposrednega neživljenjskega zavarovanja	0	D.623	Prejemki socialnega varstva v denarju	0
D.722	Odškodnine neživljenjskega pozavarovanja	12	D.7	Drugi tekoči transferji	55
D.73	Tekoči transferji v okviru države	0	D.71	Neto premije neživljenjskega zavarovanja	11
D.74	Tekoče mednarodno sodelovanje	1	D.711	Neto premije neposrednega neživljenjskega zavarovanja	0

Porabe			Viri		
D.75	Raznovrstni tekoči transferji	1	D.712	Neto premije neživljenjskega zavarovanja	11
D.751	Tekoči transferji NPISG	0	D.72	Odškodnine iz neživljenjskega zavarovanja	3
D.752	Tekoči transferji med gospodinjstvi	1	D.721	Odškodnine neposrednega neživljenjskega zavarovanja	3
D.759	Drugi raznovrstni tekoči transferji	0	D.722	Odškodnine neživljenjskega zavarovanja	0
			D.73	Tekoči transferji v okviru države	0
D.8	Popravek za spremembo pokojninskih pravic	0	D.74	Tekoče mednarodno sodelovanje	22
			D.75	Raznovrstni tekoči transferji	10
			D.751	Tekoči transferji NPISG	0
			D.752	Tekoči transferji med gospodinjstvi	7
			D.759	Drugi raznovrstni tekoči transferji	3
			D.76	Lastna sredstva EU iz DDV in BND	9
			D.8	Popravek za spremembo pokojninskih pravic	0
B.12	Saldo tekočih transakcij s tujino	- 13			

Tabela 8.16 – Zaporedje vseh računov za tujino (račun zunanjih transakcij) (nadaljevanje)

V.III: Računi akumulacije

V.III.1: Računi kapitala

V.III.1.1: Račun sprememb neto vrednosti zaradi salda tekočih transakcij s tujino in kapitalskih transferjev

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
			B.12	Saldo tekočih transakcij s tujino	- 13
			D.9r	Kapitalski transferji, prihodki	4
			D.91r	Davki na kapital, prihodki	
			D.92r	Investicijske podpore, prihodki	4
			D.99r	Drugi kapitalski transferji, prihodki	
			D.9p	Kapitalski transferji, odhodki	- 1
			D.91p	Davki na kapital, odhodki	
			D.92p	Investicijske podpore, odhodki	
			D.99p	Drugi kapitalski transferji, odhodki	- 1
B.101	Spremembe neto vrednosti zaradi zunanjskega salda tekočih transakcij in kapitalskih transferjev	- 10			

V.III.1.2: Pridobitve nefinančnih sredstev

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
NP	Pridobitve minus odtujitve neproizvedenih sredstev	0	B.101	Spremembe neto vrednosti zaradi zunanje salda tekočih transakcij in kapitalskih transferjev	- 10
NP.1	Pridobitve minus odtujitve naravnih virov	0			
NP.2	Pridobitve minus odtujitve pogodb, najemov in licenc	0			
NP.3	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0			
B.9	Neto posojanje (+)/neto izposojanje (-)	- 10			

Tabela 8.16 – Zaporedje vseh računov za tujino (račun zunanjih transakcij) (nadaljevanje)

V.III.2: Finančni račun

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
F	Neto pridobitve finančnih sredstev	47	F	Neto pridobitve finančnih sredstev	57
F.1	Denarno zlato in PPČ	1	F.1	Denarno zlato in PPČ	
F.11	Denarno zlato	1	F.11	Denarno zlato	
F.12	PPČ	0	F.12	PPČ	0
F.2	Gotovina in vloge	11	F.2	Gotovina in vloge	- 2
F.21	Gotovina	3	F.21	Gotovina	1
F.22	Prenosljive vloge	2	F.22	Prenosljive vloge	0
F.221	Medbančne postavke		F.221	Medbančne postavke	
F.229	Druge prenosljive vloge	2	F.229	Druge prenosljive vloge	
F.29	Druge vloge	6	F.29	Druge vloge	- 3
F.3	Dolžniški vrednostni papirji	9	F.3	Dolžniški vrednostni papirji	21
F.31	Kratkoročni	2	F.31	Kratkoročni	5
F.32	Dolgoročni	7	F.32	Dolgoročni	16
F.4	Posojila	4	F.4	Posojila	35
F.41	Kratkoročna	3	F.41	Kratkoročna	14
F.42	Dolgoročna	1	F.42	Dolgoročna	21
F.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	12	F.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	14
F.51	Lastniški kapital	12	F.51	Lastniški kapital	9
F.511	Delnice, ki kotirajo na borzi	10	F.511	Delnice, ki kotirajo na borzi	3
F.512	Delnice, ki ne kotirajo na borzi	2	F.512	Delnice, ki ne kotirajo na borzi	2

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
F.519	Drug lastniški kapital	0	F.519	Drug lastniški kapital	4
F.52	Delnice/enote investicijskih skladov	0	F.52	Delnice/enote investicijskih skladov	5
F.521	Delnice/enote skladov denarnega trga	0	F.521	Delnice/enote skladov denarnega trga	2
F.522	Delnice/enote investicijskih skladov, razen skladov denarnega trga	0	F.522	Delnice/enote investicijskih skladov, razen skladov denarnega trga	3
F.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	0	F.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	0
F.61	Tehnične rezervacije neživljenjskega zavarovanja	0	F.61	Tehnične rezervacije neživljenjskega zavarovanja	0
F.62	Pravice do življenjskega zavarovanja in vseživljenjske rente	0	F.62	Pravice do življenjskega zavarovanja in vseživljenjske rente	0
F.63	Pokojninske pravice	0	F.63	Pokojninske pravice	0
F.64	Terjatev pokojninskih skladov do upravljavcev pokojninskih skladov	0	F.64	Terjatev pokojninskih skladov do upravljavcev pokojninskih skladov	0
F.65	Pravice do nepokojninskih prejemkov	0	F.65	Pravice do nepokojninskih prejemkov	0
F.66	Rezervacije za terjatve v okviru standardiziranih jamstev	0	F.66	Rezervacije za terjatve v okviru standardiziranih jamstev	0
F.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0	F.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	3
F.71	Izvedeni finančni instrumenti	0	F.71	Izvedeni finančni instrumenti	3
F.711	Opcije	0	F.711	Opcije	1
F.712	Terminski posli	0	F.712	Terminski posli	2
F.72	Delniške opcije za zaposlene		F.72	Delniške opcije za zaposlene	
F.8	Druge terjatve in obveznosti	10	F.8	Druge terjatve in obveznosti	-14
F.81	Komercialni krediti in predujmi	8	F.81	Komercialni krediti in predujmi	-1
F.89	Druge terjatve in obveznosti, razen komercialnih kreditov in predujmov	2	F.89	Druge terjatve in obveznosti, razen komercialnih kreditov in predujmov	-13

Tabela 8.16 – Zaporedje vseh računov za tujino (račun zunanjih transakcij) (nadaljevanje)

V.III.3: Računi drugih sprememb sredstev

V.III.3.1: Račun drugih sprememb obsega sredstev

Drugi tokovi					
K.1	Ekonomski nastanek sredstev	0	K.1	Ekonomski nastanek sredstev	0
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0	AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0	AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0

AN.21	Naravni viri	0	AN.21	Naravni viri	0
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	0	AN.22	Pogodbe, najemi in licence	0
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0	AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0
K.2	Ekonomsko izginotje neproizvedenih sredstev	0	K.2	Ekonomsko izginotje neproizvedenih sredstev	0
K.21	Izčrpanje naravnih virov	0	K.21	Izčrpanje naravnih virov	0
AN.21	Naravni viri	0	AN.21	Naravni viri	0
K.22	Drugo ekonomsko izginotje neproizvedenih sredstev	0	K.22	Drugo ekonomsko izginotje neproizvedenih sredstev	0
AN.21	Naravni viri	0	AN.21	Naravni viri	0
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	0	AN.22	Pogodbe, najemi in licence	0
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0	AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0
K.3	Izgube zaradi katastrof	0	K.3	Izgube zaradi katastrof	0
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0	AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0	AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0
AF	Finančna sredstva/obveznosti	0	AF	Finančna sredstva/obveznosti	0
K.4	Zasegi brez nadomestila	0	K.4	Zasegi brez nadomestila	0
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0	AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0	AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0
AF	Finančna sredstva	0	AF	Finančna sredstva	0
K.5	Druge spremembe obsega, d. n.	0	K.5	Druge spremembe obsega, d. n.	0
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0	AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0	AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0
AF	Finančna sredstva/obveznosti	0	AF	Finančna sredstva/obveznosti	0
K.6	Spremembe v klasifikaciji	0	K.6	Spremembe v klasifikaciji	0
K.61	Spremembe v sektorski klasifikaciji in strukturi	0	K.61	Spremembe v sektorski klasifikaciji in strukturi	0
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0	AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0	AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0
AF	Finančna sredstva/obveznosti	0	AF	Finančna sredstva/obveznosti	0
K.62	Spremembe v klasifikaciji sredstev in obveznosti	0	K.62	Spremembe v klasifikaciji sredstev in obveznosti	0
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0	AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0	AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0

AF	Finančna sredstva/obveznosti	0	AF	Finančna sredstva/obveznosti	0
	Druge spremembe obsega, skupaj	0		Druge spremembe obsega, skupaj	0
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0	AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0
AN.11	Osnovna sredstva	0	AN.11	Osnovna sredstva	0
AN.12	Zaloge	0	AN.12	Zaloge	0
AN.13	Vrednostni predmeti	0	AN.13	Vrednostni predmeti	0
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0	AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0
AN.21	Naravni viri	0	AN.21	Naravni viri	0
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	0	AN.22	Pogodbe, najemi in licence	0
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0	AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0
AF	Finančna sredstva	0	AF	Finančna sredstva	0
AF.1	Denarno zlato in PPČ	0	AF.1	Denarno zlato in PPČ	0
AF.2	Gotovina in vloge	0	AF.2	Gotovina in vloge	0
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	0	AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	0
AF.4	Posojila	0	AF.4	Posojila	0
AF.5	Lastniški kapital in delnice/enote investicijskih skladov	0	AF.5	Lastniški kapital in delnice/enote investicijskih skladov	0
AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	0	AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	0
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0
AF.8	Druge terjatve in obveznosti	0	AF.8	Druge terjatve in obveznosti	0
	Spremembe neto vrednosti zaradi drugih sprememb obsega sredstev	0		Spremembe neto vrednosti zaradi drugih sprememb obsega sredstev	0

Tabela 8.16 – Zaporedje vseh računov za tujino (račun zunanjih transakcij) (nadaljevanje)

V.III.3: Računi drugih sprememb sredstev

V.III.3.2: Račun revalorizacije

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
K.7	Nominalni dobički (+)/izgube (-) iz lastnine		K.7	Nominalni dobički (+)/izgube (-) iz lastnine	
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva		AF	Finančna sredstva/obveznosti	15
AN.21	Naravni viri		AF.1	Denarno zlato in PPČ	12
AN.22	Pogodbe, najemi in licence		AF.2	Gotovina in vloge	0
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev		AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	2

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
AF	Finančna sredstva	7	AF.4	Posojila	0
AF.1	Denarno zlato in PPC	0	AF.5	Lastniški kapital in delnice/enote investicijskih skladov	1
AF.2	Gotovina in vloge		AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	0
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	4	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0
AF.4	Posojila	0	AF.8	Druge obveznosti	0
AF.5	Lastniški kapital in delnice/enote investicijskih skladov	3			
AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	0			
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0			
AF.8	Druge terjatve	0			
			B.103	Spremembe neto vrednosti zaradi nominalnih dobičkov/izgub iz lastnine	4

V.III.3.2.1: Račun nevtralnih dobičkov/izgub iz lastnine

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
K.71	Nevtralni dobički (+)/izgube (-) iz lastnine		K.71	Nevtralni dobički (+)/izgube (-) iz lastnine	
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva		AF	Finančna sredstva	22
AN.21	Naravni viri		AF.1	Denarno zlato in PPC	16
AN.22	Pogodbe, najemi in licence		AF.2	Gotovina in vloge	2
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev		AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	2
AF	Finančna sredstva	12	AF.4	Posojila	0
AF.1	Denarno zlato in PPC		AF.5	Lastniški kapital in delnice/enote investicijskih skladov	0
AF.2	Gotovina in vloge	2	AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	1
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	3	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0
AF.4	Posojila	1	AF.8	Druge obveznosti	1
AF.5	Lastniški kapital in delnice/enote investicijskih skladov	2			
AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	1			

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0			
AF.8	Druge terjatve	3			
			B.1031	Spremembe neto vrednosti zaradi nevtralnih dobičkov/izgub iz lastnine	6

V.III.3.2.2: Račun realnih dobičkov/izgub iz lastnine

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
K.72	Realni dobički (+)/izgube (-) iz lastnine		K.72	Realni dobički (+)/izgube (-) iz lastnine	
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva		AF	Finančna sredstva	- 7
AN.21	Naravni viri		AF.1	Denarno zlato in PPČ	- 4
AN.22	Pogodbe, najemi in licence		AF.2	Gotovina in vloge	- 2
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev		AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	0
AF	Finančna sredstva	- 5	AF.4	Posojila	0
AF.1	Denarno zlato in PPČ	0	AF.5	Lastniški kapital in delnice/enote investicijskih skladov	1
AF.2	Gotovina in vloge	- 2	AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	- 1
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	1	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0
AF.4	Posojila	- 1	AF.8	Druge obveznosti	- 1
AF.5	Lastniški kapital in delnice/enote investicijskih skladov	1			
AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	- 1			
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene				
AF.8	Druge terjatve	- 3			
			B.1032	Spremembe neto vrednosti zaradi realnih dobičkov/izgub iz lastnine	- 2

Tabela 8.16 – Zaporedje vseh računov za tujino (račun zunanjih transakcij) (nadaljevanje)

V.IV: Zunanji račun sredstev in obveznosti

V.IV.1: Začetna bilanca stanja

Sredstva			Obveznosti in neto vrednost		
AN	Nefinančna sredstva	0	AF	Finančne obveznosti	1 274
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0	AF.1	Denarno zlato in PPČ	770

Sredstva			Obveznosti in neto vrednost		
AN.21	Naravni viri	0	AF.2	Gotovina in vloge	116
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	0	AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	77
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0	AF.4	Posojila	17
			AF.5	Lastniški kapital in delnice/enote investicijskih skladov	203
AF	Finančna sredstva	805	AF.6	Scheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	25
AF.1	Denarno zlato in PPČ		AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	7
AF.2	Gotovina in vloge	105	AF.8	Druge obveznosti	59
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	125			
AF.4	Posojila	70			
AF.5	Lastniški kapital in delnice/enote investicijskih skladov	345			
AF.6	Scheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	26			
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0			
AF.8	Druge terjatve	134			
			B.90	Neto vrednost	- 469

V.IV.2: Spremembe bilance stanja

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
AN	Nefinančna sredstva		AF	Finančne obveznosti	72
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva		AF.1	Denarno zlato in PPČ	12
AN.21	Naravni viri		AF.2	Gotovina in vloge	- 2
AN.22	Pogodbe, najemi in licence		AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	23
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev		AF.4	Posojila	35
			AF.5	Lastniški kapital in delnice/enote investicijskih skladov	15
AF	Finančna sredstva	54	AF.6	Scheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	0
AF.1	Denarno zlato in PPČ	1	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	3
AF.2	Gotovina in vloge	11	AF.8	Druge obveznosti	- 14
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	13			
AF.4	Posojila	4			

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
AF.5	Lastniški kapital in delnice/enote investicijskih skladov	15			
AF.6	SHEME zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	0			
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0			
AF.8	Druge terjatve	10			
			B.10	Spremembe neto vrednosti zaradi:	- 6
			B.101	Zunanji saldo tekočih transakcij in kapitalski transferji	- 10
			B.102	Druge spremembe obsega sredstev	0
			B.103	Nominalni dobički/izgube iz lastnine	4
			B.1031	Nevtralni dobički/izgube iz lastnine	6
			B.1032	Realni dobički/izgube iz lastnine	- 2

V.IV.3: Končna bilanca stanja

Sredstva			Obveznosti in neto vrednost		
AN	Nefinančna sredstva		AF	Finančne obveznosti	1 346
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva		AF.1	Denarno zlato in PPČ	782
AN.21	Naravni viri		AF.2	Gotovina in vloge	114
AN.22	Pogodbe, najemi in licence		AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	100
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev		AF.4	Posojila	52
			AF.5	Lastniški kapital in delnice/enote investicijskih skladov	218
AF	Finančna sredstva	859	AF.6	SHEME zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	25
AF.1	Denarno zlato in PPČ	1	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	10
AF.2	Gotovina in vloge	116	AF.8	Druge obveznosti	45
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	138			
AF.4	Posojila	74			
AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	360			
AF.6	SHEME zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	26			
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene				
AF.8	Druge terjatve	144			
			B.90	Neto vrednost	- 475

RAČUN BLAGA IN STORITEV (0)

- 8.78 Namen računa blaga in storitev je po skupinah proizvodov in za celotno gospodarstvo prikazati ponudbo proizvodov in njihove porabe. Račun ni del zaporedja računov, temveč podpira prikaz enakosti med ponudbo in porabo proizvodov v gospodarstvu. Na agregatni ravni predstavlja ujemanje ponudbe in porabe proizvodov v vrsticah tabel ponudbe in porabe.
- 8.79 Po skupinah proizvodov in za celotno gospodarstvo torej kaže vire (proizvodnjo in uvoz) ter porabe blaga in storitev (vmesno potrošnja, končno potrošnja, bruto investicije v osnovna sredstva, spremembe zalog, pridobitve minus odtujitve vrednostnih predmetov in izvoz).
- 8.80 Ker je proizvodnja vrednotena v osnovnih cenah, porabe pa v kupčevih cenah, morajo biti davki (minus subvencije) na proizvode vključeni med vire.
- 8.81 Porabe so prikazane na desni strani, viri pa na levi, tj. na nasprotni strani kot pri tekočih računih za institucionalne sektorje, saj so tokovi proizvodov protipostavke denarnih tokov.
- 8.82 Račun blaga in storitev je po opredelitvi izravnani, zato nima izravnalne postavke.

Tabela 8.17 – Račun 0: Račun blaga in storitev

Viri			Porabe		
P.1	Proizvodnja	3 604	P.2	Vmesna potrošnja	1 883
P.11	Tržna proizvodnja	3 077	P.3	Izdatki za končno potrošnja	1 399
P.12	Proizvodnja za lastno končno porabo	147	P.31	Izdatki za individualno potrošnja	1 230
P.13	Netržna proizvodnja	380	P.32	Izdatki za kolektivno potrošnja	169
D.21	Davki na proizvode	141	P.5g	Bruto investicije	414
D.31	Subvencije na proizvode	- 8	P.511	Pridobitve minus odtujitve osnovnih sredstev	359
P.7	Uvoz blaga in storitev	499	P.5111	Pridobitve novih osnovnih sredstev	358
P.71	Uvoz blaga	392	P.5112	Pridobitve obstoječih osnovnih sredstev	9
P.72	Uvoz storitev	107	P.5113	Odtujitve obstoječih osnovnih sredstev	- 8
			P.512	Stroški prenosa lastništva neproizvedenih sredstev	17
			P.52	Spremembe zalog	28
			P.53	Pridobitve minus odtujitve vrednostnih predmetov	10
			P.6	Izvoz blaga in storitev	540
			P.61	Izvoz blaga	462
			P.62	Izvoz storitev	78

INTEGRIRANI EKONOMSKI RAČUNI

- 8.83 Integrirani ekonomski računi na zgoščen način prikazujejo račune gospodarstva, namreč tekoče račune, račune akumulacije in bilance stanja.

- V isti tabeli združujejo račune za vse institucionalne sektorje, celotno gospodarstvo in tujino ter izravnajo vse tokove, vsa sredstva in obveznosti. Omogočajo tudi neposreden prikaz agregatov.
- 8.84 V tabeli integriranih ekonomskih računov so porabe, sredstva in spremembe sredstev prikazani na levi strani, viri, obveznosti, spremembe obveznosti in neto vrednost pa na desni strani.
- 8.85 Da bi bila tabela ob prikazovanju slike celotnega gospodarskega procesa berljiva, so ravni agregiranja tako visoke, da omogočajo razumevanje strukture sistema.
- 8.86 Stolpci v tabeli predstavljajo institucionalne sektorje, in sicer: nefinančne družbe, finančne družbe, državo, NPISG in gospodinjstva. Poleg teh sta v tabeli še stolpca za celotno gospodarstvo in tujino ter stolpec, ki izravnava porabe in vire blaga in storitev.
- 8.87 Vrstice v tabeli predstavljajo različne kategorije transakcij, sredstev in obveznosti, izravnalne postavke in nekatere agregate.

Tabela 8.18 – Integrirani ekonomski računi

Tekoči računi

Računi	Porabe										Transakcije in drugi tokovi, stanja in izravnalne postavke
	Skupaj	Blago in storitve (viri)	Tujina	S.1 Celotno gospodarstvo	S.15 NPISG	S.14 Gospodinjstva	S.13 Država	S.12 Finančne družbe	S.11 Nefinančne družbe		
1. Račun proizvodnje/zunanji račun blaga in storitev	499	499								P.7	Uvoz blaga in storitev
	540		540							P.6	Izvoz blaga in storitev
	3 604	3 604								P.1	Proizvodnja
	1 883			1 883	17	115	222	52	1 477	P.2	Vmesna potrošnja
	133	133								D.21-D.31	Davki minus subvencije na proizvode
	1 854			1 854	15	155	126	94	1 331	B.1g/B.1*g	Bruto dodana vrednost/bruto domači proizvod
	222			222	3	23	27	12	157	P.51c	Potrošnja stalnega kapitala
	1 632			1 632	12	132	99	82	1 174	B.1n/B.1*n	Neto dodana vrednost/neto domači proizvod
	- 41		- 41							B.11	Saldo menjave blaga in storitev s tujino
II.1.1 Račun ustvarjanja dohodka	1 150			1 150	11	11	98	44	986	D.1	Sredstva za zaposlene
	191		0	191						D.2-D.3	Davki minus subvencije na proizvodnjo in uvoz
	133		0	133						D.21-D.31	Davki minus subvencije na proizvode
	58		0	58	1	- 1	1	4	53	D.29-D.39	Drugi davki minus subvencije na proizvodnjo
	452			452	3	84	27	46	292	B.2g	Bruto poslovni presežek
	61			61		61				B.3g	Bruto raznovrstni dohodek
	238			238	0	69	0	34	135	B.2n	Neto poslovni presežek
	53			53		53				B.3n	Neto raznovrstni dohodek

Računi	Porabe										Transakcije in drugi tokovi, stanja in izravnalne postavke
	Skupaj	Blago in storitve (viri)	Tujina	S.1 Celotno gospodarstvo	S.15 NPISG	S.14 Gospodinjstva	S.13 Država	S.12 Finančne družbe	S.11 Nefinančne družbe		
II.1.2 Račun alokacije primarnega dohodka	435		44	391	6	41	42	168	134	D.4	Dohodek od lastnine
	1 864			1 864	4	1 381	198	27	254	B.5g/B.5*g	Bruto saldo primarnih dohodkov/ bruto nacionalni dohodek
	1 642			1 642	1	1 358	171	15	97	B.5n/B.5*n	Neto saldo primarnih dohodkov/ neto nacionalni dohodek
II.2 Račun sekundarne razdelitve dohodka	213		1	212	0	178	0	10	24	D.5	Tekoči davki na dohodek, premoženje itd.
	333		0	333		333				D.61	Neto socialni prispevki
	384		0	384	5	0	112	205	62	D.62	Socialni prejemki razen socialnih transferjev v naravi
	299		16	283	2	71	136	62	12	D.7	Drugi tekoči transferji
	1 826			1 826	37	1 219	317	25	228	B.6g	Bruto razpoložljivi dohodek
	1 604			1 604	34	1 196	290	13	71	B.6n	Neto razpoložljivi dohodek
II.3 Račun prerazdelitve dohodka v naravi	215			215	31		184			D.63	Socialni transferji v naravi
	1 826			1 826	6	1 434	133	25	228	B.7g	Bruto prilagojeni razpoložljivi dohodek
	1 604			1 604	3	1 411	106	13	71	B.7n	Neto prilagojeni razpoložljivi dohodek
II.4 Račun porabe dohodka										B.6g	Bruto razpoložljivi dohodek
										B.6n	Neto razpoložljivi dohodek
	1 399			1 399	1	1 230	168			P.4	Dejanska končna potrošnja
	1 399			1 399	32	1 015	352			P.3	Izdatki za končno potrošnjo
	11		0	11	0		0	11	0	D.8	Popravek za spremembo pokojninskih pravic
	427			427	5	215	- 35	14	228	B.8g	Bruto varčevanje
	205			205	2	192	- 62	2	71	B.8n	Neto varčevanje
	- 13		- 13							B.12	Saldo tekočih transakcij s tujino

Viri											
		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1				
	Transakcije in drugi tokovi, stanja in izravnalne postavke	Nefinančne družbe	Finančne družbe	Država	Gospodinjstva	NPIŠG	Celotno gospodarstvo	Tujina	Blago in storitve (porabe)	Skupaj	Računi
P.7	Uvoz blaga in storitev							499		499	I. Račun proizvodnje/zunanji račun blaga in storitev
P.6	Izvoz blaga in storitev								540	540	
P.1	Proizvodnja	2 808	146	348	270	32	3 604			3 604	
P.2	Vmesna potrošnja								1 883	1 883	
D.21-D.31	Davki minus subvencije na proizvode						133			133	
B.1g/B.1*g	Bruto dodana vrednost/Bruto domači proizvod	1 331	94	126	155	15	1 854			1 854	II.1.1 Račun ustvarjanja dohodka
P.51c	Potrošnja stalnega kapitala	157	12	27	23	3	222			222	II.1.2 Račun alokacije primarnega dohodka
B.1n/B.1*n	Neto dodana vrednost/Neto domači proizvod	1 174	82	99	132	12	1 632			1 632	
B.11	Saldo menjave blaga in storitev s tujino							- 41		- 41	
D.1	Sredstva za zaposlene				1 154		1 154	2		1 156	
D.2-D.3	Davki minus subvencije na proizvodnjo in uvoz			191			191	0		191	
D.21-D.31	Davki minus subvencije na proizvode			133			133	0		133	
D.29-D.39	Drugi davki minus subvencije na proizvodnjo			58			58	0		58	
B.2g	Bruto poslovni presežek	292	46	27	84	3	452			452	
B.3g	Bruto raznovrstni dohodek				61		61			61	
B.2n	Neto poslovni presežek	135	34	0	69	0	238			238	
B.3n	Neto raznovrstni dohodek				53		53			53	
D.4	Dohodek od lastnine	96	149	22	123	7	397	38		435	

Viri											
		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1				
	Transakcije in drugi tokovi, stanja in izravnalne postavke	Nefinančne družbe	Finančne družbe	Država	Gospodinjstva	NPIŠG	Celotno gospodarstvo	Tujina	Blago in storitve (porabe)	Skupaj	Računi
B.5g	Bruto saldo primarnih dohodkov/Bruto nacionalni dohodek	254	27	198	1 381	4	1 864			1 864	II.2 Račun sekundarne razdelitve dohodka
B.5n/B.5*n	Neto saldo primarnih dohodkov/Neto nacionalni dohodek	97	15	171	1 358	1	1 642			1 642	
D.5	Tekoči davki na dohodek, premoženje itd.			213			213	0		213	
D.61	Neto socialni prispevki	66	213	50	0	4	333	0		333	
D.62	Socialni prejemki razen socialnih transferjev v naravi				384		384	0		384	
D.7	Drugi tekoči transferji	6	62	104	36	36	244	55		299	
B.6g	Bruto razpoložljivi dohodek	228	25	317	1 219	37	1 826			1 826	II.3 Račun preračdelitve dohodka v naravi
B.6n	Neto razpoložljivi dohodek	71	13	290	1 196	34	1 604			1 604	
D.63	Socialni transferji v naravi				215		215			215	
B.7g	Bruto prilagojeni razpoložljivi dohodek	228	25	133	1 434	6	1 826			1 826	II.4 Račun porabe dohodka
B.7n	Neto prilagojeni razpoložljivi dohodek	71	13	106	1 411	3	1 604			1 604	
B.6g	Bruto razpoložljivi dohodek	228	25	317	1 219	37	1 826			1 826	
B.6n	Neto razpoložljivi dohodek	71	13	290	1 196	34	1 604			1 604	
P.4	Dejanska končna potrošnja								1 399	1 399	
P.3	Izdatki za končno potrošnjo								1 399	1 399	
D.8	Popravek za spremembo pokojninskih pravic				11		11	0		11	
B.8g	Bruto varčevanje										
B.8n	Neto varčevanje										
B.12	Saldo tekočih transakcij s tujino										

Tabela 8.18 – Integrirani ekonomski računi

Računi akumulacije

Spremembe sredstev											
Računi	Skupaj	Blago in storitve (viri)	Tujina	S.1 Celotno gospodarstvo	S.15 NPISG	S.14 Gospodinjstva	S.13 Država	S.12 Finančne družbe	S.11 Nefinančne družbe		Transakcije in drugi tokovi, stanja in izravnalne postavke
III.1.1 Račun sprememb neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev										B.8n	Neto varčevanje
										B.12	Saldo tekočih transakcij s tujino
										D.9r	Kapitalski transferji, prihodki
										D.9p	Kapitalski transferji, odhodki (-)
	192		- 29	221	20	236	- 81	- 16	62	B.101	Spremembe neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev
III.1.2 Račun pridobitve nefinančnih sredstev	414			414	5	55	38	8	308	P.5g	Bruto investicije
	- 222			- 222	- 3	- 23	- 27	- 12	- 157	P.51c	Potrošnja stalnega kapitala (-)
	28			28	0	2	0	0	26	P.52	Spremembe zalog
	10			10	0	5	3	0	2	P.53	Pridobitve minus odtujitve vrednostnih predmetov
	0		0	0	1	4	2	0	- 7	NP	Pridobitve minus odtujitve neproizvedenih sredstev
	0		- 10	10	- 4	174	- 103	- 1	- 56	B.9	Neto posojanje (+)/neto izposojanje (-)
III.2 Finančni račun	483		47	436	2	189	- 10	172	83	F	Neto pridobitve finančnih sredstev
	0		1	- 1			0	- 1		F.1	Denarno zlato in PPČ
	100		11	89	2	64	- 26	10	39	F.2	Gotovina in vloge
	95		9	86	- 1	10	4	66	7	F.3	Dolžniški vrednostni papirji
	82		4	78	0	3	3	53	19	F.4	Posojila
	119		12	107	0	66	3	28	10	F.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov
	48		0	48	0	39	1	7	1	F.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme
	14		0	14	0	3	0	8	3	F.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene
	25		10	15	1	4	5	1	4	F.8	Druge terjatve in obveznosti

Spremembe sredstev												
Računi	Skupaj	Blago in storitve (viri)	Tujina	S.1 Celotno gospodarstvo	S.15 NPISG	S.14 Gospodinjstva	S.13 Država	S.12 Finančne družbe	S.11 Nefinančne družbe		Transakcije in drugi tokovi, stanja in izravnalne postavke	
III.3.1 Račun drugih sprememb obsega sredstev	33			33	0	0	7	0	26	K.1	Ekonomski nastanek sredstev	
	- 11			- 11	0	0	- 2		- 9	K.2	Ekonomsko izginotje neproizvedenih sredstev	
	- 11			- 11	0	0	- 6	0	- 5	K.3	Izgube zaradi katastrof	
	0			0	0	0	5	0	- 5	K.4	Zasegi brez nadomestila	
	2			2	0	2	0	1	1	K.5	Druge spremembe obsega, d. n.	
	0			0	0	0	- 4	- 2	6	K.6	Spremembe v klasifikaciji	
	13			13	0	0	0	- 1	14		Druge spremembe obsega, skupaj	
												Od tega
	- 7			- 7	0	0	- 3	- 2	- 2	AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	
	17			17	0	0	3	0	14	AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	
	3			3	0	0	0	1	2	AF	Finančna sredstva/obveznosti	
										B.102	Spremembe neto vrednosti zaradi drugih sprememb obsega sredstev	
III.3.2 Račun revalorizacije										K.7	Nominalni dobički/izgube iz lastnine	
	280			280	8	80	44	4	144	AN	Nefinančna sredstva	
	126			126	5	35	21	2	63	AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	
	154		0	154	3	45	23	2	81	AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	
	91		7	84	2	16	1	57	8	AF	Finančna sredstva/obveznosti	
											B.103	Spremembe neto vrednosti zaradi nominalnih dobičkov (+)/izgub (-) iz lastnine

Spremembe obveznosti in neto vrednosti

		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1				
	Transakcije in drugi tokovi, stanja in izravnalne postavke	Nefinančne družbe	Finančne družbe	Država	Gospodinjstva	NPISG	Celotno gospodarstvo	Tujina	Blago in storitve (porabe)	Skupaj	Računi
B.8n	Neto varčevanje	71	2	- 62	192	2	205			205	III.1.1 Račun sprememb neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev
B.12	Saldo tekočih transakcij s tujino							- 13		- 13	
D.9r	Kapitalski transferji, prihodki	33	0	6	23	0	62	4		66	
D.9p	Kapitalski transferji, odhodki (-)	- 16	- 7	- 34	- 5	- 3	- 65	- 1		- 66	
B.101	Spremembe neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev	88	- 5	- 90	210	- 1	202	- 10		192	III.1.2 Račun pridobitve nefinančnih sredstev
P.5g	Bruto investicije								414	414	
P.51c	Potrošnja stalnega kapitala (-)								- 222		
P.52	Spremembe zalog								28	28	
P.53	Pridobitve minus odtujitve vrednostnih predmetov								10	10	
NP	Pridobitve minus odtujitve neproizvedenih sredstev								0		
B.9	Neto posojanje (+)/neto izposojanje (-)	- 56	- 1	- 103	174	- 4	10	- 10		0	III.2 Finančni račun
F	Neto prevzemi obveznosti	139	173	93	15	6	426	57		483	
F.1	Denarno zlato in PPČ										
F.2	Gotovina in vloge		65	37			102	- 2		100	
F.3	Dolžniški vrednostni papirji	6	30	38	0	0	74	21		95	
F.4	Posojila	21	0	9	11	6	47	35		82	
F.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	83	22				105	14		119	
F.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme		48	0			48	0		48	
F.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	3	8	0	0	0	11	3		14	
F.8	Druge terjatve in obveznosti	26		9	4		39	- 14		25	

Spremembe obveznosti in neto vrednosti

		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1				
	Transakcije in drugi tokovi, stanja in izravnalne postavke	Nefinančne družbe	Finančne družbe	Država	Gospodinjstva	NPISG	Celotno gospodarstvo	Tujina	Blago in storitve (porabe)	Skupaj	Računi
K.1	Ekonomski nastanek sredstev										III.3.1 Račun drugih sprememb obsega sredstev
K.2	Ekonomsko izginotje neproizvedenih sredstev										
K.3	Izgube zaradi katastrof										
K.4	Zasegi brez nadomestila										
K.5	Druge spremembe obsega, d. n.	0	0	0	1	0	1			1	
K.6	Spremembe v klasifikaciji	0	0	2	0	0	2			2	
	Druge spremembe obsega, skupaj	0	0	2	1	0	3			3	
	Od tega										
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva										
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva										
AF	Finančna sredstva/obveznosti	0	0	2	1	0	3			3	
B.102	Spremembe neto vrednosti zaradi drugih sprememb obsega sredstev	14	-1	-2	-1	0	10			10	
K.7	Nominalni dobički/izgube iz lastnine										III.3.2 Račun revalorizacije
AN	Nefinančna sredstva										
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva										
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva										
AF	Finančna sredstva/obveznosti	18	51	7	0	0	76	15		91	
B.103	Spremembe neto vrednosti zaradi nominalnih dobičkov (+)/izgub (-) iz lastnine	134	10	38	96	10	288	4		292	

Tabela 8.18 – Integrirani ekonomski računi

Bilance stanja
Sredstva

Računi	Skupaj	Blago in storitve (viri)	Tujina	S.1 Celotno gospodarstvo	S.15 NPISG	S.14 Gospodinjstva	S.13 Država	S.12 Finančne družbe	S.11 Nefinančne družbe		Transakcije in drugi tokovi, stanja in izravnalne postavke
IV.1 Začetna bilanca stanja	4 621			4 621	159	1 429	789	93	2 151	AN	Nefinančna sredstva
	2 818			2 818	124	856	497	67	1 274	AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva
	1 803			1 803	35	573	292	26	877	AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva
	9 036		805	8 231	172	3 260	396	3 421	982	AF	Finančna sredstva/obveznosti
										B.90	Neto vrednost
IV.2 Spremembe bilance stanja											Spremembe sredstev, skupaj
	480			480	11	115	57	- 4	301	AN	Nefinančna sredstva
	294			294	7	67	29	- 4	195	AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva
	186			186	4	48	28	0	106	AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva
	577		54	523	4	205	- 9	230	93	AF	Finančna sredstva/obveznosti
										B.10	Spremembe neto vrednosti, skupaj
										B.101	Varčevanje in kapitalski transferji
										B.102	Druge spremembe obsega sredstev
									B.103	Nominalni dobički (+)/izgube (-) iz lastnine	
IV.3 Končna bilanca stanja	5 101			5 101	170	1 544	846	89	2 452	AN	Nefinančna sredstva
	3 112			3 112	131	923	526	63	1 469	AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva
	1 989			1 989	39	621	320	26	983	AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva
	9 613		859	8 754	176	3 465	387	3 651	1 075	AF	Finančna sredstva/obveznosti
										B.90	Neto vrednost

Obveznosti in neto vrednost

		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1				
	Transakcije in drugi tokovi, stanja in izravnalne postavke	Nefinančne družbe	Finančne družbe	Država	Gospodinjstva	NPIŠG	Celotno gospodarstvo	Tujina	Blago in storitve (porabe)	Skupaj	Računi
AN	Nefinančna sredstva										IV.1 Začetna bilanca stanja
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva										
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva										
AF	Finančna sredstva/obveznosti	3 221	3 544	687	189	121	7 762	1 274		9 036	
B.90	Neto vrednost	- 88	- 30	498	4 500	210	5 090	- 469		4 621	
	Spremembe sredstev, skupaj										IV.2 Spremembe bilance stanja
AN	Nefinančna sredstva										
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva										
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva										
AF	Finančna sredstva/obveznosti	157	224	102	16	6	505	72		577	
B.10	Spremembe neto vrednosti, skupaj	237	4	- 54	304	9	500	- 6		494	
B.101	Varčevanje in kapitalski transferji	88	- 5	- 90	210	- 1	202	- 10		192	
B.102	Druge spremembe obsega sredstev	14	- 1	- 2	- 1	0	10			10	
B.103	Nominalni dobički (+)/izgube (-) iz lastnine	134	10	38	96	10	288	4		292	
AN	Nefinančna sredstva										IV.3 Končna bilanca stanja
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva										
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva										
AF	Finančna sredstva/obveznosti	3 378	3 768	789	205	127	8 267	1 346		9 613	
B.90	Neto vrednost	149	- 26	444	4 804	219	5 590	- 475		5 115	

AGREGATI

8.88 Agregati so zbirni kazalci rezultata dejavnosti celotnega gospodarstva in najpomembnejši podatki za makroekonomske analize ter primerjave v času in prostoru.

Bruto domači proizvod v tržnih cenah (BDP)

8.89 Bruto domači proizvod v tržnih cenah je končni rezultat proizvodne dejavnosti rezidenčnih proizvodnih enot. Opremljen je na tri načine:

- (a) proizvodni pristop: BDP je vsota bruto dodane vrednosti posameznih institucionalnih sektorjev ali dejavnosti, povečana za davke in zmanjšana za subvencije na proizvode (ki niso dodeljeni sektorjem in dejavnostim). Je tudi izravnalna postavka računa proizvodnje celotnega gospodarstva;
- (b) izdatkovni pristop: BDP je vsota končnih porab blaga in storitev s strani rezidenčnih institucionalnih enot (končna potrošnja in bruto investicije), povečana za izvoz in zmanjšana za uvoz blaga in storitev;
- (c) dohodkovni pristop: BDP je vsota porab v računu ustvarjanja dohodka celotnega gospodarstva (sredstva za zaposlene, davki na proizvodnjo in uvoz minus subvencije, bruto poslovni presežek in raznovrstni dohodek celotnega gospodarstva).

8.90 Neto domači proizvod v tržnih cenah (NDP) je razlika med BDP in potrošnjo stalnega kapitala.

Poslovni presežek celotnega gospodarstva

8.91 Bruto (ali neto) poslovni presežek celotnega gospodarstva je vsota bruto (ali neto) poslovnega presežka posameznih dejavnosti ali posameznih institucionalnih sektorjev.

Raznovrstni dohodek celotnega gospodarstva

8.92 Bruto (ali neto) raznovrstni dohodek celotnega gospodarstva je enak bruto (ali neto) raznovrstnemu dohodku sektorja gospodinjestev.

Podjetniški dohodek celotnega gospodarstva

8.93 Bruto (ali neto) podjetniški dohodek celotnega gospodarstva je vsota bruto (ali neto) podjetniškega dohodka posameznih sektorjev.

Nacionalni dohodek (v tržnih cenah)

8.94 Bruto (ali neto) nacionalni dohodek (v tržnih cenah) so vsi primarni dohodki rezidenčnih institucionalnih enot: sredstva za zaposlene, davki na proizvodnjo in uvoz minus subvencije, dohodek od lastnine (prihodki minus odhodki), (bruto ali neto) poslovni presežek in (bruto ali neto) raznovrstni dohodek.

Bruto nacionalni dohodek (v tržnih cenah) je enak BDP, zmanjšanemu za primarne dohodke, ki jih rezidenčne institucionalne enote plačajo nerezidenčnim enotam, in povečanemu za primarne dohodke, ki jih rezidenčne enote prejmejo od tujine.

Nacionalni dohodek ni proizvodni, temveč dohodkovni koncept, ki je bolj smiselno izražen v neto vrednosti, tj. po odbitku potrošnje stalnega kapitala.

Nacionalni razpoložljivi dohodek

8.95 Bruto (ali neto) nacionalni razpoložljivi dohodek je vsota bruto (ali neto) razpoložljivih dohodkov institucionalnih sektorjev. Bruto (ali neto) nacionalni razpoložljivi dohodek je enak bruto (ali neto) nacionalnemu dohodku (v tržnih cenah), zmanjšanemu za tekoče transferje (tekoči davki na dohodek, premoženje itd., socialni prispevki, socialni prejemki in drugi tekoči transferji), plačane nerezidenčnim enotam, in povečanemu za tekoče transferje, ki jih rezidenčne enote prejmejo iz tujine.

Varčevanje

- 8.96 Varčevanje meri delež nacionalnega razpoložljivega dohodka, ki ni bil porabljen kot izdatek za končno potrošnjo. Bruto (ali neto) nacionalno varčevanje je vsota bruto (ali neto) varčevanj posameznih institucionalnih sektorjev.

Saldo tekočih transakcij s tujino

- 8.97 Izravnalna postavka zunanjega računa primarnih dohodkov in tekočih transferjev predstavlja presežek (če je negativna) ali primanjkljaj (če je pozitivna) celotnega gospodarstva v tekočih transakcijah (menjava blaga in storitev, primarni dohodki, tekoči transferji) s tujino.

Neto posojanje (+) ali izposojanje (-) celotnega gospodarstva

- 8.98 Neto posojanje (+) ali izposojanje (-) celotnega gospodarstva je vsota neto posojanja ali izposojanja institucionalnih sektorjev. Predstavlja neto vire, ki jih celotno gospodarstvo daje na voljo tujini (če je pozitivno) ali prejme iz tujine (če je negativno). Neto posojanje (+) ali izposojanje (-) celotnega gospodarstva je enako neto izposojanju (-) ali posojanju (+) tujine, vendar z nasprotnim predznakom.

Neto vrednost celotnega gospodarstva

- 8.99 Neto vrednost celotnega gospodarstva je vsota neto vrednosti institucionalnih sektorjev. Je vrednost nefinančnih sredstev celotnega gospodarstva, zmanjšana za saldo finančnih sredstev in obveznosti tujine.

Izdatki in prihodki države

Izdatki in prihodki države so opredeljeni s sklicevanjem na seznam kategorij ESR.

- 8.100 Izdatki države obsegajo naslednje kategorije ESR, ki so prikazane na strani porab računov države, razen D.3, ki je prikazan na strani virov računov države:

- P.2 Vmesna potrošnja
- P.5 Bruto investicije
- D.1 Sredstva za zaposlene
- D.29 Drugi davki na proizvodnjo, odhodki
- D.3 Subvencije, odhodki
- D.4 Dohodek od lastnine, odhodki
- D.5 Tekoči davki na dohodek, premoženje itd.
- D.62 Socialni prejemki, razen socialnih transferjev v naravi
- D.632 Socialni transferji v naravi – kupljena tržna proizvodnja
- D.7 Drugi tekoči transferji
- D.8 Popravek za spremembo pokojninskih pravic
- D.9p Kapitalski transferji, odhodki
- NP Pridobitve minus odtujitve neproizvedenih sredstev

Prihodki države obsegajo naslednje kategorije ESR, ki so prikazane na strani virov računov države, razen D.39, ki je prikazan na strani porab računov države:

- P.11 Tržna proizvodnja
- P.12 Proizvodnja za lastno končno porabo
- P.131 Plačila za netržno proizvodnjo
- D.2 Davki na proizvodnjo in uvoz, prihodki
- D.39 Druge subvencije na proizvodnjo, prihodki
- D.4 Dohodek od lastnine, prihodki
- D.5 Tekoči davki na dohodek, premoženje itd.
- D.61 Neto socialni prispevki
- D.7 Drugi tekoči transferji
- D.9r Kapitalski transferji, prihodki

Razlika med prihodki in odhodki države je neto posojanje (+)/neto izposojanje (-) sektorja država.

Transakcije D.41 (obresti), D.73 (tekoči transferji v okviru države), D.92 (investicijske podpore) in D.99 (drugi kapitalski transferji) so konsolidirane. Druge transakcije niso konsolidirane.

POGLAVJE 9

TABELE PONUDBE IN PORABE TER INPUT-OUTPUT OKVIR

UVOD

- 9.01 Namen tega poglavja je zagotoviti pregled tabel ponudbe in porabe ter input-output okvira.
- 9.02 Jedro input-output okvira so tabele ponudbe in porabe v tekočih cenah in cenah predhodnega leta. Okvir dopolnjujejo simetrične input-output tabele, ki se izpeljejo iz tabel ponudbe in porabe z uporabo predpostavk ali dodatnih podatkov.
- Tabele ponudbe in porabe ter simetrične input-output tabele se lahko razširijo in prilagodijo za posebne namene, kot so računi produktivnosti, računi dela, četrletni računi, regionalni računi in okoljski računi v denarnih ali fizičnih enotah.
- 9.03 Tabele ponudbe in porabe so po vrsti proizvoda in dejavnosti razčlenjene matrike, ki prikazujejo vrednosti transakcij s proizvodi za nacionalno gospodarstvo. Te tabele prikazujejo:
- (a) strukturo proizvodnih stroškov in dohodke, ustvarjene v proizvodnem procesu;
  - (b) tokove blaga in storitev, proizvedenih v nacionalnem gospodarstvu;
  - (c) tokove blaga in storitev med domačim gospodarstvom in tujino. Za analizo v evropskem okviru je treba razlikovati med tokovi znotraj EU in tokovi z državami zunaj EU.
- 9.04 Tabela ponudbe prikazuje ponudbo blaga in storitev po proizvodih ter vrstah dejavnosti in loči ponudbo iz domačih dejavnosti in uvoza. Shematski prikaz tabele ponudbe je v tabeli 9.1.

Tabela 9.1 – Shematski prikaz tabele ponudbe

Ponudba	Dejavnosti	Tujina	Skupaj
Proizvodi	Vrednosti proizvodnje	Vrednosti uvoza	Ponudba po proizvodih skupaj
Skupaj	Proizvodnja dejavnosti skupaj	Uvoz skupaj	Ponudba skupaj

- 9.05 Tabela porabe prikazuje porabo blaga in storitev, razvrščeno po proizvodih in po vrstah uporabe. Porabe, prikazane v stolpcih, so:
- (a) vmesna potrošnja po dejavnostih;
  - (b) izdatki za končno potrošnjo: gospodinjstev, države in NPISG;
  - (c) bruto investicije ter
  - (d) izvoz.
- V stolpcih so pod vmesno potrošnjo po dejavnostih prikazani elementi bruto dodane vrednosti, in sicer:
- (a) sredstva za zaposlene;
  - (b) drugi davki minus subvencije na proizvodnjo;
  - (c) neto raznovrstni dohodek, neto poslovni presežek in potrošnja stalnega kapitala.

Shematski prikaz tabele porabe je v tabeli 9.2.

Tabela 9.2 – Shematski prikaz tabele porabe

Poraba	Dejavnosti	Končna potrošnja	Bruto investicije	Tujina	Skupaj
Proizvodi					
Skupaj	Vmesna potrošnja	Končna potrošnja	Bruto investicije	Izvoz	Poraba skupaj
Elementi dodane vrednosti	Sredstva za zaposlene Drugi davki minus subvencije Neto poslovni presežek Potrošnja stalnega kapitala				

9.06 V tabelah ponudbe in porabe se uporabljajo naslednje enakosti:

- (a) za vsako dejavnost je proizvodnja enaka seštevku vmesne potrošnje in bruto dodane vrednosti;
- (b) za vsak proizvod je ponudba enaka vsoti vseh porab, prikazanih v usklajenih vrsticah v okviru tabel ponudbe in porabe.

Ta enakost velja le, ko je osnova vrednotenja ponudbe in porabe enaka, tj. oboje v kupčevih cenah ali oboje v osnovnih cenah (glej odstavke 9.30 do 9.33).

Tako za vsak proizvod velja:

ponudba v kupčevih cenah je enaka

proizvodnji v osnovnih cenah

plus uvoz v osnovnih cenah

plus trgovske in transportne marže

plus davki minus subvencije na proizvode

kar je enako porabi proizvoda v kupčevih cenah, kar je enako

vmesnemu povpraševanju po proizvodu

plus izdatki za končno potrošnjo

plus bruto investicije

plus izvoz.

Na ravni celotnega gospodarstva je skupno vmesno povpraševanje enako skupni vmesni potrošnji, vsota trgovskih in transportnih marž pa je v celotnem gospodarstvu enaka nič, ker se ujemajo s proizvodnjo dejavnosti, ki marže proizvajajo, zato se ta enakost lahko izrazi kot:

proizvodnja + uvoz + davki na proizvode minus subvencije na proizvode = vmesna potrošnja + končna potrošnja + bruto investicije + izvoz

zato je

proizvodnja – vmesna potrošnja + davki na proizvode minus subvencije na proizvode

= končna potrošnja + bruto investicije + izvoz minus uvoz,

kar kaže na enakost proizvodnega in izdatkovnega pristopa za izmero BDP;

(c) *bruto dodana vrednost* kot razlika med proizvodnjo in vmesno potrošnjo po dejavnostih. Enaka je vsoti ustvarjenih dohodkov. Tako je bruto dodana vrednost enaka vsoti sredstev za zaposlene, potrošnje stalnega kapitala, neto poslovnega presežka/raznovrstnega dohodka in drugih davkov minus subvencij na proizvodnjo. To omogoča preverjanje enakosti dohodkovnega pristopa za izmero BDP s proizvodnim pristopom.

9.07 Tabele ponudbe in porabe so osrednji okvir za analize dejavnosti, kot so analiza proizvodnje, dodane vrednosti, sredstev za zaposlene, zaposlenosti, poslovnega presežka/raznovrstnega dohodka, davkov (minus subvencij) na proizvodnjo, bruto investicij v osnovna sredstva, potrošnje stalnega kapitala in stanj osnovnih sredstev.

9.08 Tabele ponudbe in porabe vsebujejo tokove v naslednjih računih:

(a) računu blaga in storitev;

(b) računu proizvodnje;

(c) računu ustvarjanja dohodka.

Ti računi prikazujejo ustvarjanje dohodka ter ponudbo in porabo blaga in storitev po institucionalnih sektorjih. Tabele ponudbe in porabe lahko te informacije dopolnijo s prikazom razčlenitve po dejavnostih ter s prikazom sprememb obsega in cen. Informacije po institucionalnih sektorjih v sektorskih računih in informacije po dejavnostih v tabelah ponudbe in porabe se lahko povežejo s tabelo navzkrižne klasifikacije, kot je prikazana v tabeli 9.3.

Tabela 9.3 – Tabela, ki povezuje tabele ponudbe in porabe s sektorskimi računi

	Dejavnosti (NACE)	Skupaj
Sektor		
S.11 Nefinančne družbe		
Vmesna potrošnja		
Bruto dodana vrednost		
Sredstva za zaposlene		
Drugi davki minus subvencije na proizvodnjo		
Potrošnja stalnega kapitala		
Neto poslovni presežek/raznovrstni dohodek		
Proizvodnja		
Bruto investicije v osnovna sredstva		
Stanje osnovnih sredstev		
Zaposlenost		
S.12 Finančne družbe		
Vmesna potrošnja		
...		
Zaposlenost		
S.13 Država		
S.14 Gospodinjstva		

	Dejavnosti (NACE)	Skupaj
S.142 Samozaposleni brez zaposlenih		
Stanovanjske storitve za lastne potrebe		
S.15 NPISG		
Sektorji skupaj		
Vmesna potrošnja		
....		
Zaposlenost		

9.09 Simetrična input-output tabela, ki je prikazana v tabeli 9.4, je matrika, ki z razčlenitvijo proizvodnje v obliki „proizvod po proizvodu“ ali „dejavnost po dejavnosti“ in podrobnimi transakcijami vmesne potrošnje in končnih porab prikazuje, kako je ponudba usklajena s porabami. Med simetrično input-output tabelo in tabelo porabe obstaja velika konceptualna razlika: vnosi v tabeli porabe prikazujejo, kako dejavnosti porabljajo proizvode v vmesni potrošnji, medtem ko sta v simetrični input-output tabeli dve možni predstavitvi:

- (a) vnosi prikazujejo, kako se proizvodi kot vmesna potrošnja porabljajo za proizvodnje proizvodov, ali
- (b) vnosi prikazujejo, kako se outputi dejavnosti porabljajo v vmesni potrošnji drugih dejavnosti za ustvarjanje proizvodnje teh dejavnosti.

Tako se v simetrični input-output tabeli za vrstice in stolpce uporablja ista klasifikacija bodisi klasifikacija proizvodov bodisi klasifikacija dejavnosti.

Tabela 9.4 – Shematski prikaz simetrične input-output tabele „proizvod po proizvodu“:

	Proizvedeni proizvodi	Končna potrošnja	Bruto investicije	Tujina	Skupaj
Porabljeni proizvodi	Vmesna potrošnja	Končna potrošnja gospodinjstev, NPISG in države	Bruto investicije	Izvoz	
Skupaj					
Elementi bruto dodane vrednosti					
Tujina					
Skupaj					

9.10 Večina statističnih informacij, ki jih je mogoče dobiti od proizvodnih enot, prikazuje, katere vrste proizvodov so proizvedle in prodale ter, običajno manj podrobno, katere vrste proizvodov so kupile in porabile. Oblika tabel ponudbe in porabe je zasnovana tako, da se sklada s takšnimi statističnimi informacijami (tj. porabljeni proizvodi po dejavnostih).

9.11 V nasprotju s tem pa informacije v obliki proizvod po proizvodu ali dejavnost po dejavnosti, ki jih zahtevajo simetrične input-output tabele, pogosto niso na voljo. Statistična raziskovanja dejavnosti na primer običajno dajo informacije o vrstah proizvodov, porabljenih v proizvodnji, ter o proizvedenih in prodanih proizvodih. Informacije o inputih, porabljenih v proizvodnji posebnih proizvodov, pa običajno niso na voljo.

9.12 Informacije, zbrane v tabelah ponudbe in porabe, so izhodiščna točka za pripravo bolj analitične oblike simetričnih input-output tabel. Informacije o proizvodih po dejavnostih v tabelah ponudbe in porabe se lahko pretvorijo v simetrične tabele z dodatnimi informacijami o strukturah inputov ali s predpostavko enakih struktur inputov ali tržnih deležev po proizvodih ali dejavnostih.

9.13 Tabele ponudbe in porabe ter input-output okvir združujejo tri različne vloge:

- opis,
- statistično orodje,
- orodje za analizo.

OPIS

9.14 Tabele ponudbe in porabe vključujejo sistematičen opis ustvarjanja dohodka ter ponudbe proizvoda in porabe po dejavnostih. Potek inputov in outputov proizvodnega procesa posameznih dejavnosti je prikazan v okviru nacionalnega gospodarstva, tj. v povezavi s proizvodnimi procesi drugih domačih dejavnosti in tujino ter z izdatki za končno potrošnjo.

Glavni namen tabel ponudbe in porabe je prikazati spremembe strukture gospodarstva, npr. spremembe pomembnosti različnih dejavnosti, spremembe porabljenih inputov in proizvedenih outputov ter spremembe sestave izdatkov za končno potrošnjo, bruto investicij, uvoza in izvoza. Take spremembe lahko odražajo razvoj, na primer v zvezi z globalizacijo, zunanjim proizvajanjem, inovacijami, ter spremembe stroškov dela, davkov, cen nafte in deviznih tečajev.

Tabele ponudbe in porabe v cenah predhodnega leta se uporabljajo za izračunavanje rasti obsega BDP, za opisovanje sprememb gospodarske strukture v nominalnem izrazu ali v izrazu obsega. Prav tako zagotavljajo okvir za predstavitev sprememb nacionalnih cen in sprememb stroškov dela.

STATISTIČNO ORODJE

9.15 Uporaba informacij o proizvodnji, izdatkih in dohodku pri pripravi tabel ponudbe in porabe ter uskladitev neskladnih ocen zagotavljata zanesljive in skladne nacionalne račune, vključno z ocenami ključnih agregatov, kot je BDP v tekočih cenah in cenah predhodnega leta.

9.16 Pri merjenju BDP v tržnih cenah je mogoče slediti trem osnovnim pristopom: proizvodnemu pristopu, izdatkovnemu pristopu in dohodkovnemu pristopu. Ti trije različni pristopi se uporabljajo pri pripravi tabel ponudbe in porabe kot sledi:

- (a) Po proizvodnem pristopu je BDP v tržnih cenah enak proizvodnji v osnovnih cenah minus vmesna potrošnja in kupčevih cenah plus davki (minus subvencije) na proizvode.
- (b) Po izdatkovnem pristopu je BDP v tržnih cenah enak vsoti kategorij končne porabe minus uvoz: izdatki za končno potrošnjo + bruto investicije + izvoz – uvoz.
- (c) Po dohodkovnem pristopu je BDP v tržnih cenah enak vsoti sredstev za zaposlene, potrošnje stalnega kapitala, drugih davkov minus subvencij na proizvodnjo in neto poslovnega presežka/raznovrstnega dohodka, plus davki minus subvencije na proizvode.

Ena sama ocena BDP v tržnih cenah se izpelje, ko so tabele ponudbe in porabe usklajene.

9.17 Tabele ponudbe in porabe so zlasti uporabne za ocenjevanje BDP v tržnih cenah v skladu s proizvodnim pristopom in izdatkovnim pristopom. Pomembnejši viri podatkov za to so statistične raziskave o poslovanju podjetij in upravni podatki, kot so podatki iz obračunov DDV in podatki o trošarinah. Tabele ponudbe in porabe se uporabljajo za združevanje informacij iz proizvodnega in izdatkovnega pristopa z računanjem in usklajevanjem ponudbe in porabe na ravni proizvodov. Po tej metodi se izračuna ponudba določenega proizvoda in dodeli za različne porabe, kot so izdatki gospodinjstev za končno potrošnjo, vmesna potrošnja in izvoz. Dohodkovna metoda ne zagotavlja enako trdne podlage za usklajevanje, ker sta poslovni presežek in raznovrstni dohodek na podlagi informacij iz drugih dveh pristopov običajno ocenjena kot ostanek. Ne glede na to pa dohodkovna metoda izboljša usklajevanje, če je mogoče oceniti strukturo elementov faktorskega dohodka. Skladnost tabel ponudbe in porabe s sektorskimi računi se lahko preveri s tabelami povezave, kot je prikazano v tabeli 9.3. Ta primerjava lahko pomaga pri oceni BDP v tržnih cenah s primerjavo informacij iz izkazov poslovnega izida družb z ekvivalentnimi ocenami po dejavnostih.

9.18 Tabele ponudbe in porabe se uporabljajo za različne statistične namene:

- (a) odkrivanje vrzeli in neskladnosti v podatkovnih virih;

- (b) ocenjevanje na podlagi ostankov, na primer ocenjevanje končne potrošnje posameznih proizvodov kot ostankov po dodelitvi drugih porab proizvodov;
- (c) ocenjevanje z ekstrapolacijo podatkov iz baznega obdobja na poznejša obdobja, za katera so na voljo manj zanesljive informacije. Na primer, letni podatki se lahko ocenijo na podlagi podrobnih podatkov o ponudbi in porabi za referenčno leto, poznejši četrtletni podatki pa se lahko ocenijo z ekstrapolacijo iz referenčnega obdobja;
- (d) preverjanje in izboljševanje skladnosti, verodostojnosti in popolnosti podatkov v tabelah ponudbe in porabe ter v izvedenih podatkih, npr. v podatkih računov proizvodnje. Zaradi tega cilj procesa usklajevanja ni omejen na tabele ponudbe in porabe v tekočih cenah:
1. tabele, kot je tabela 9.3, ki prikazujejo povezavo s sektorskimi računi, omogočajo neposredno primerjavo med ocenami proizvodnje, izdatkov in dohodka iz sistema ponudbe in porabe ter ocenami iz neodvisnih virov, ki se uporabljajo v sektorskih računih. Uskladitev na tej stopnji zagotavlja, da je po končanem procesu usklajevanja ponudbe in porabe dosežena skladnost med tabelami ponudbe in porabe ter sektorskimi računi;
  2. izpeljava simetričnih input-output tabel iz tabel ponudbe in porabe lahko da povratne informacije, ki razkrijejo nedoslednosti in pomanjkljivosti v tabelah ponudbe in porabe;
  3. s sestavljanjem tabel ponudbe in porabe v tekočih cenah in glede na obseg za dve ali več let se lahko sočasno usklajujejo ocene sprememb obsega, vrednosti in cen: v primerjavi z izoliranim sestavljanjem in usklajevanjem tabel ponudbe in porabe le za eno leto v tekočih cenah je to pomembna razširitev učinkovitosti okvira ponudbe in porabe;
- (e) uteževanje in izračun indeksnih števil ter mer cen in obsega, na primer za BDP z deflacijo končnih porab po proizvodih ali za BDP z uporabo metode dvojne deflacije po dejavnostih. Deflacija se izvede na najnižji možni ravni agregacije transakcij, ki je skladna z zanesljivimi ocenami gibanja cen, in sicer iz naslednjih razlogov:
1. kazalci cene in obsega bodo na splošno bolj reprezentativni na nižji ravni agregacije;
  2. sprememba kakovosti se lahko bolje meri na nižji ravni agregacije, npr. lahko se upoštevajo spremembe sestave ponudbe ali porabe skupine proizvodov;
  3. razpoložljivi indeksi cen iz statistike cen so pogosto tipa Laspeyresovih indeksov. Uporaba teh indeksov namesto teoretično ustrežnejših Paaschejevih indeksov je bolj sprejemljiva, če se uporabijo na nižji ravni agregacije.

Usklajevanje ponudbe in porabe proizvoda je lažje, če je število posameznih proizvodov večje in so na tej ravni podrobnosti na voljo osnovni podatki. Kakovost usklajenih rezultatov bo prav tako višja, kar zlasti velja v primeru manjkajočih podatkov.

ORODJE ZA ANALIZO

- 9.19 Glavna analitična prednost input-output tabel je, da ne omogočajo le merjenja učinkov prvega reda, ko na primer pride do sprememb cen energije ali stroškov dela, pač pa tudi učinkov drugega reda in posrednejših učinkov. Pomemben porast cen energije na primer ne bo vplival le na tiste dejavnosti, ki intenzivno porabljajo energijo, ampak tudi na tiste, ki porabljajo proizvode energetske intenzivnih proizvajalcev. Taki posredni učinki so lahko zelo bistveni, saj so včasih pomembnejši od neposrednih učinkov.

TABELE PONUDBE IN PORABE BOLJ PODROBNO

Klasifikacije

- 9.20 Klasifikacija, ki se uporablja za dejavnosti v tabelah ponudbe in porabe ter input-output tabelah, je splošna klasifikacija ekonomskih dejavnosti v Evropskih skupnostih (NACE), klasifikacija, ki se uporablja za proizvode, pa je klasifikacija proizvodov po dejavnostih (CPA). Ti klasifikaciji sta med seboj popolnoma usklajeni: CPA na vsaki ravni agregacije prikazuje glavne proizvode dejavnosti po NACE.

- 9.21 V tabelah ponudbe in porabe je klasifikacija za proizvode vsaj tako podrobna kot klasifikacija za dejavnosti, npr. trimestna raven CPA in dvomestna raven NACE.
- 9.22 Klasifikacije dejavnosti in proizvodov lahko temeljijo na treh različnih vrstah meril: merila ponudbe, merila povpraševanja in velikost. Za analizo produktivnosti so proizvodi in njihovi proizvajalci načeloma razvrščeni po vrsti proizvodnega procesa. Za analizo povpraševanja so proizvodi razvrščeni po podobnosti namena, na primer luksuzno blago je v isti skupini, ali po podobnostih trženja, kot je vrsta prodajnega mesta. Za input-output analizo se uporabi enaka klasifikacija proizvodov ali dejavnosti za ponudbo in povpraševanje. Klasifikacija je opredeljena tako, da posamezni razredi ne predstavljajo premajhnega ali prevelikega dela nacionalnega gospodarstva. Za mednarodne klasifikacije to pomeni, da je večina razredov v mnogih državah kvantitativno pomembna.
- 9.23 Klasifikacije dejavnosti in proizvodov v nacionalnih računih morajo temeljiti na kombinaciji takih meril, pa tudi na zgodovinskih dejstvih. Večinoma so opredeljene z vidika proizvajalca, zato so manj primerne za analizo ponudbe in povpraševanja. Sestavljavci in uporabniki podatkov nacionalnih računov o dejavnostih in proizvodih bi morali biti dobro seznanjeni s tem, kaj je dejansko vključeno v vsako skupino in kaj ne ter kakšne so posledice. Na primer, poslovanje z nepremičninami kot dejavnost vključuje stanovanjske storitve za lastne potrebe, zavarovanje kot dejavnost pa izključuje sklade socialne varnosti.
- 9.24 Lokalne EED znotraj ene dejavnosti lahko imajo različne proizvodne procese. To lahko odraža bistvene razlike v vertikalni integraciji, na oddajanje pomožnih dejavnosti npr. čiščenja, transporta, uprave in gostinskih storitev, zunanjim sodelavcem, najemanje strojev, pogodbeno delo prek agencij za začasno zaposlovanje in trženje. Prav tako lahko kaže na razlike med legalnimi in ilegalnimi proizvajalci ali med proizvajalci v različnih regijah.
- 9.25 Zaradi spremenljivega gospodarskega pomena različnih dejavnosti in proizvodov, sprememb proizvodnih procesov in pojavljanja novih proizvodov se klasifikacije dejavnosti in proizvodov redno posodablja. Vendar pa je treba najti ravnotežje med spremljanjem sprememb v gospodarstvu in potrebo po primerljivosti podatkov v daljšem časovnem obdobju skupaj z zadevnimi stroški takšnih večjih sprememb za proizvajalce in uporabnike podatkov.
- 9.26 Klasifikacija proizvodov v tabelah ponudbe in porabe je na splošno podrobnejša od klasifikacije dejavnosti. Za to obstajajo štiri glavni razlogi.
- (a) Razpoložljivi podatki o proizvodih so pogosto veliko bolj podrobni kot podatki o dejavnostih.
  - (b) Značilna proizvodnja ene dejavnosti je lahko odvisna od bistveno različnih davčnih režimov in cen, na primer v primeru cenovne diskriminacije. Za sestavljanje in analizo je uporabno razlikovati med različnimi proizvodi.
  - (c) Za omogočanje visokokakovostne deflacije in ocene mer obsega so skupine proizvodov homogene in dobro povezane z razpoložljivimi cenovnimi deflatorji.
  - (d) Za zagotovitev preglednega sestavljanja so potrebni ločeni proizvodi, da se prikažejo glavne posebne konvencije nacionalnih računov, kot so stanovanjske storitve za lastne potrebe, zavarovanje ter tržna in netržna proizvodnja po enotah države.
- 9.27 Razločevanje med tržno proizvodnjo, proizvodnjo za lastno končno porabo in netržno proizvodnjo se uporablja le za celotno proizvodnjo po dejavnostih in se ne zahteva za vsako skupino proizvodov.
- 9.28 Razločevanje med tržnimi proizvajalci, proizvajalci za lastno končno porabo in netržnimi proizvajalci se uporablja za dejavnosti, pri katerih so prisotne takšne različne skupine proizvajalcev. Na splošno je zato razločevanje potrebno le za dodatno razvrščanje zelo omejenega števila dejavnosti, kot sta zdravstvo in izobraževanje.
- 9.29 Za analizo gospodarstva držav članic z evropske perspektive ali za izpeljevanje tabel ponudbe in porabe za celotno EU se uvoz in izvoz razdelita na:
- (a) tokove znotraj EU, pri čemer je treba razlikovati med tokovi znotraj Evropske monetarne unije in tokovi z drugimi državami članicami;
  - (b) uvoz in izvoz iz drugih držav oziroma v druge države, ki niso članice EU.

Načela vrednotenja

9.30 V tabeli ponudbe so tokovi blaga in storitev vrednoteni v osnovnih cenah, v tabeli porabe pa so tokovi blaga in storitev vrednoteni v kupčevih cenah. Za dosledno vrednotenje za tabele ponudbe in porabe tabela 9.5 prikazuje prehod s ponudbe v osnovnih cenah na ponudbo v kupčevih cenah. Ker je za proizvode ponudba enaka porabi, veljata dve enakosti:

(a) ponudba v kupčevih cenah je enaka porabi v kupčevih cenah;

(b) ponudba v osnovnih cenah je enaka porabi v osnovnih cenah.

9.31 Bruto dodana vrednost je prikazana v osnovnih cenah. To je proizvodnja, vrednotena v osnovnih cenah, minus vmesna potrošnja, vrednotena v kupčevih cenah.

9.32 Bruto dodana vrednost v stroških faktorjev ni koncept, ki se uporablja v ESR. Lahko se izračuna tako, da se od dodane vrednosti v osnovnih cenah odštejejo drugi davki (minus subvencije) na proizvodnjo.

9.33 Prehod s ponudbe v osnovnih cenah na kupčeve cene zajema:

(a) prerazporejanje trgovskih marž;

(b) prerazporejanje transportnih marž;

(c) dodajanje davkov na proizvode (razen odbitnega DDV);

(d) odštevanje subvencij na proizvode.

Podoben prehod se uporablja za pretvorbo porabe v kupčevih cenah v porabo v osnovnih cenah, vendar bodo zaradi tega odšteti davki na proizvode in dodane subvencije na proizvode. Tabeli 9.8 in 9.9 podrobneje prikazujeta prehod. Ti tabeli se uporabljata tudi za analitične namene, kot sta analiza cen in analiza posledic sprememb v stopnjah davkov na proizvode.

9.34 Zato so rezultat procesa usklajevanja naslednje tabele:

(a) tabeli ponudbe in porabe 9.5 in 9.6, ki prikazujeta končne rezultate procesa usklajevanja ponudbe in porabe po proizvodih v kupčevih cenah;

(b) tabela trgovskih in transportnih marž (tabela 9.7) ter tabela davkov (minus subvencij) na proizvode (tabela 9.8).

Tabela 9.5 – Tabela ponudbe v osnovnih cenah in pretvorba v kupčeve cene

Ponudba	Dejavnosti (NACE) 1 – 2 – 3 – 4 – ...	Tujina	Ponudba v osnovnih cenah skupaj	Trgovske in transportne marže	Davki minus subvencije na proizvode	Ponudba v kupčevih cenah skupaj
Proizvodi (CPA)	Proizvodnja po proizvodih in dejavnostih	Uvoz po proizvodih (CIF)	Ponudba po proizvodih skupaj			
1						
2						
3						
4						
Skupaj	Proizvodnja po dejavnostih skupaj			0		
Tržna proizvodnja				0		
Proizvodnja za lastno končno porabo		0		0		
Netržna proizvodnja		0		0		

Tabela 9.6 – Tabela porabe v kupčevih cenah

Poraba	Dejavnosti (NACE) 1 - 2 - 3 - 4 - ...	Končna potrošnja	Bruto investicije	Tujina	Skupaj
Proizvodi (CPA)	Vmesna potrošnja proizvodov po dejavnostih	Izdatki za končno potrošnjo po proizvodih in po kategorijah	Bruto investicije po proizvodih in po kategorijah	Izvoz po proizvodih (FOB)	Poraba po proizvodih skupaj
1		(a) gospodinjstva (b) NPISG (c) država	(a) bruto investicijah v osnovna sredstva		
2			(b) spremembe vrednostnih predmetov (c) spremembe zalog		
3					
4					
...					
Skupaj	Vmesna potrošnja po dejavnostih skupaj	Končna potrošnja skupaj	Bruto investicije skupaj	Izvoz skupaj	Poraba proizvodov skupaj
Sredstva za zaposlene Drugi davki minus subvencije na proizvodnjo Potrošnja stalnega kapitala Neto poslovni presežek Raznovrstni dohodek	Bruto dodana vrednost po elementih in dejavnostih				
Skupaj		Inputi po dejavnostih skupaj			
Dodatne informacije Bruto investicije v osnovna sredstva Stanje osnovnih sredstev Zaposlenost					

Trgovske in transportne marže

Tabela 9.7 – Trgovske in transportne marže – ponudba

	Trgovske in transportne marže na ponudbo proizvodov			Trgovske in transportne marže
	Trgovina na debelo	Trgovina na drobno	Transport	
Proizvodi (CPA)				Trgovske in transportne marže na skupno ponudbo po proizvodih
1				
2				
3				
4				
Skupaj	Trgovina na debelo skupaj	Trgovina na drobno skupaj	Transport skupaj	Marže na ponudbo po proizvodih skupaj

Tabela 9.7 – (nadaljevanje) – Trgovske in transportne marže – poraba

Trgovske in transportne marže na porabo proizvodov						
		Dejavnosti (NACE) 1 - 2 - 3 - 4 - ...	Končna potrošnja	Bruto investicije	Izvoz	Trgovske in transportne marže
Proizvodi (CPA)		Trgovske in transportne marže na vmesno potrošnjo po proizvodih in dejavnostih	Trgovske in transportne marže na izdatke za končno potrošnjo po proizvodih in po kategorijah: (a) gospodinjstva (b) NPISG (c) država	Trgovske in transportne marže na bruto investicije po proizvodih in po kategorijah: (a) bruto investicijah v osnovna sredstva (b) spremembe vrednostnih predmetov (c) spremembe zalog	Trgovske in transportne marže na izvoz	Trgovske in transportne marže na skupno porabo po proizvodih
Skupaj		Trgovske in transportne marže na vmesno potrošnjo skupaj po dejavnostih	Trgovske in transportne marže na končno potrošnjo skupaj	Trgovske in transportne marže na bruto investicije skupaj	Trgovske in transportne marže na izvoz skupaj	Marže na porabo po proizvodih skupaj

9.35 Del prehoda tabel ponudbe z osnovnih cen na kupčeve cene in prehoda tabel porabe s kupčevih cen na osnovne cene je prerazporeditev trgovskih marž. Vrednotenje v osnovnih cenah pomeni, da so trgovske marže prikazane kot del proizvoda trgovine, vrednotenje v kupčevih cenah pa pomeni, da so trgovske marže razporejene pri proizvodih, na katere se nanašajo. Ista enakost velja za transportne marže.

9.36 Vsota trgovskih marž po proizvodih je enaka vsoti trgovskih marž po trgovskih dejavnostih ter trgovskih marž po drugih dejavnostih. Enako velja za transportne marže.

9.37 Transportne marže vključujejo transportne stroške, ki jih kupec plača posebej; ti stroški so vključeni v porabo proizvodov v kupčevih cenah, ne pa tudi v osnovne cene proizvodnje predelovalcev ali v trgovske marže trgovcev na debelo ali drobno. Take transportne marže vključujejo zlasti:

(a) transport blaga z mesta proizvodnje na mesto, kjer ga prevzame kupec, v primeru, da predelovalec plača za transport tretji osebi, pri čemer je ta znesek kupcu fakturiran posebej;

(b) transport blaga, ki ga organizira predelovalec ali trgovec na debelo ali drobno, tako da mora kupec transportne stroške plačati posebej, tudi če transport opravijo predelovalci ali trgovci na debelo ali drobno sami.

9.38 Vsi drugi stroški transporta blaga niso prikazani kot transportne marže, npr.:

(a) če transport blaga opravi predelovalec, so taki transportni stroški vključeni v osnovne cene predelovalčeve proizvodnje; ta transport je pomožna dejavnost, posamezni transportni stroški pa niso prepoznani kot transportni stroški;

(b) če predelovalec organizira transport blaga brez posebnega računa za transportne storitve, so taki transportni stroški vključeni v osnovne cene predelovalčeve proizvodnje, so kot taki prepoznani in prikazani kot del vmesne potrošnje predelovalca;

(c) če trgovci na debelo ali drobno organizirajo transport blaga z mesta, kjer ga prevzamejo, na mesto, kjer ga prevzame drug kupec, so nastali stroški vključeni v trgovsko maržo, če kupcu transport ni zaračunan posebej. Taki stroški enako kot pri predelovalcih pomenijo pomožno dejavnost za trgovca na debelo ali drobno ali pa nakup storitev za vmesno potrošnjo, tako da so prikazani med trgovskimi, a ne med transportnimi maržami;

(d) če gospodinjstvo najame tretjo osebo za transport blaga, ki ga je kupilo za končno potrošnjo, so nastali transportni stroški prikazani kot izdatki za končno potrošnjo transportnih storitev in niso vključeni v trgovske ali transportne marže.

9.39 Tabela 9.7 prikazuje nekoliko poenostavljeno sliko matrike trgovskih in transportnih marž iz naslednjih razlogov:

- (a) pri pretvorbi porab je zaradi upoštevanja razlik v cenah med trgovino na debelo in drobno treba ločevati med trgovskimi maržami trgovine na debelo in trgovskimi maržami trgovine na drobno. Pri izdelavi tabel je treba upoštevati, da trgovci na debelo prodajajo neposredno gospodinjstvom in predelovalnim dejavnostim, na primer pohištvo, in da trgovci na drobno prodajajo dejavnostim, kot so kavarne in restavracije, in gospodinjstvom;
- (b) pri izračunavanju in analiziranju trgovskih marž na proizvode za izdatke za končno potrošnjo gospodinjstev se lahko zaradi upoštevanja razlik v njihovih cenah za vsako skupino proizvodov določijo najpomembnejši distribucijski kanali; razločevanje med trgovino na debelo in drobno ni dovolj podrobno. Na primer, blago in storitve lahko gospodinjstva kupujejo v supermarketih, trgovinah z živili, cvetličarnah, veleblagovnicah, v tujini ali ga dobijo kot dohodek v naravi. Za nekatere proizvode so pomembne stranske prodaje, kot je na primer prodaja cigaret v kavarnah, restavracijah in na bencinskih črpalkah. Za izračun vrednosti prodaje gospodinjstvom se prilagodi prodaja trgovcev na drobno, na primer odšteti je treba prodajo podjetjem, državi in turistom. Seveda se takšna razločevanja lahko uvedejo samo, če razpoložljivi podatki nudijo dovolj informacij za ocene pomena vsakega od distribucijskih kanalov. Tudi za enega trgovca ali prevoznika imajo različni proizvodi na splošno različne marže. Podatki o maržah po vrstah proizvodov so najustreznejši in se uporabljajo, ko so na voljo;
- (c) pri računanju transportnih marž je lahko uporabno razločevanje po vrstah transporta, na primer po železnici, zraku, morskih in notranjih vodnih poteh ali po cestah.

Davki minus subvencije na proizvodnjo in uvoz

9.40 Davke na proizvodnjo in uvoz sestavljajo:

- (a) davki na proizvode (D.21):
1. davki tipa davka na dodano vrednost (DDV) (D.211);
  2. davki in dajatve na uvoz, razen DDV (D.212);
  3. davki na proizvode razen DDV in uvoznih davkov (D.214);
- (b) drugi davki na proizvodnjo (D.29).

Na podobne kategorije se delijo subvencije.

9.41 Ponudba v osnovnih cenah vključuje druge davke minus subvencije na proizvodnjo. Za prehod z osnovnih cen na kupčeve cene se dodajo različni davki na proizvode in odštejejo subvencije na proizvode.

Tabela 9.8 – Davki minus subvencije na proizvode

Davki minus subvencije na ponudbo

	Davki minus subvencije na ponudbo proizvodov						Davki minus subvencije na proizvode skupaj
	DDV	Davki na uvoz		Drugi davki na proizvode	Subvencije na uvoz	Druge subvencije na proizvode	
Proizvodi (CPA)							Davki minus subvencije na skupno ponudbo po proizvodih in porabi
1							
2							
3							
4							
Skupaj							

Tabela 9.8 – Davki minus subvencije na proizvode (nadaljevanje)

Davki minus subvencije na porabo

	Davki minus subvencije na proizvode skupaj	Davki minus subvencije na porabe proizvodov
		Dejavnosti (NACE) 1 – 2 – 3 – 4 – ....
Proizvodi (CPA)	Davki minus subvencije na proizvode za končno porabo:	Davki minus subvencije na vmesno potrošnjo proizvodov po dejavnostih
1	končna potrošnja	
2	(a) gospodinjstva	
3	(b) NPISG	
4	(c) država	
	Bruto investicije:	
	(d) bruto investicije v osnovna sredstva	
	(e) spremembe vrednostnih predmetov	
	(f) spremembe zalog	
	Izvoz	

9.42 Tabela 9.8, ki prikazuje davke minus subvencije na proizvode, je poenostavljena iz naslednjih razlogov:

- (a) pri porabi proizvodov ne razlikuje med različnimi vrstami davkov na proizvode, subvencije pa niso prikazane posebej; pri ponudbi proizvodov razlikuje samo med tremi vrstami davkov na proizvode in dvema vrstama subvencij. Na splošno je uporabno, če se ločeno prikaže vsaka pomembnejša vrsta davkov ali subvencij na proizvode, nato pa se vsota dodeli različnim skupinam proizvodov;
- (b) za različne distribucijske kanale lahko veljajo različne davčne stopnje in subvencije, zato jih je treba razločevati, če so na voljo ustrezne in zadostne informacije.

9.43 Davki in subvencije na proizvode so v plačilo zapadli zneski le, če so evidentirani z davčnimi odmerami, davčnimi napovedmi itd. ali če so zneski dejansko plačani. Pri sestavljanju tabel ponudbe in porabe se davki in subvencije na proizvode običajno ocenijo po proizvodih z uporabo uradno predpisane stopnje davka ali subvencije za posamezne tokove povpraševanja. Nato je treba oceniti razlike med tako ocenjenimi zneski in zneski davčnih odmer ali dejansko plačanimi zneski.

- (a) Nekatere od teh razlik kažejo, da začetna ocena davkov na proizvode v tabelah ponudbe in porabe ni v skladu z opredelitvami ESR, zato se:

1. začetna ocena davkov na proizvode zniža v primeru izvzetja;
2. ocena davkov na proizvode zniža v primeru sive ekonomije ali izogibanja plačilu davka na proizvode, na primer plačilo davkov je obvezno, vendar ni davčne odmere.

- (b) V nekaterih primerih razlike lahko kažejo tudi na to, da so začetne ocene davkov in subvencij na proizvode napačne, na primer ker je proizvodnja nekega proizvoda prenizko ocenjena. Tedaj se lahko spremenijo ocene tokov blaga in storitev.

9.44 DDV je lahko odbitni, neodbitni ali se ne obračunava:

- (a) odbitni DDV se uporablja za večino vmesne potrošnje, večino bruto investicij v osnovna sredstva in za del sprememb zalog;
- (b) neodbitni DDV se pogosto uporablja za izdatke gospodinjstev za končno potrošnjo, del bruto investicij v osnovna sredstva, kot so nova stanovanja, v katerih bivajo lastniki, del sprememb zalog in del vmesne potrošnje, na primer vmesna potrošnja enot države in finančnih družb;

(c) DDV se na splošno ne obračunava za:

1. izvoz v države zunaj EU;
2. prodajo vsega blaga ali storitev, za katere je stopnja DDV enaka nič, ne glede na njihovo porabo, vendar pa stopnja nič DDV pomeni, da se za DDV, plačan za nakupe, še vedno lahko zahteva povračilo; vmesna potrošnja in bruto investicije teh proizvajalcev se zato popravijo za znesek povrnjenega DDV;
3. vse proizvajalce, ki so izvzeti iz identifikacije za namene DDV, kot so mala podjetja in verske organizacije; v tem primeru je pravica do povračila DDV za nakupe na splošno omejena.

9.45 DDV je prikazan neto: vse ponudbe so vrednotene v osnovnih cenah, tj. brez fakturiranega DDV, vmesna in končna poraba pa so prikazane v kupčevih cenah, tj. brez odbitnega DDV.

Drugi osnovni koncepti

9.46 V tabelah ponudbe in porabe sta uporabljeni dve prilagoditveni postavki za uskladitev vrednotenja uvoza v tabelah ponudbe in porabe ter vrednotenja v računih institucionalnih sektorjev.

Za doseg primerljivega vrednotenja z domačo proizvodnjo v isti skupini proizvodov je uvoz blaga v tabeli ponudbe vrednoten v vrednostih CIF. Vrednost CIF vključuje transportne in zavarovalne storitve, ki jih opravljajo rezidenti, kot je transport za lastne potrebe ali transport specializiranih rezidenčnih prevoznikov. Za doseg doslednega vrednotenja med uvozom in izvozom je treba v izvoz storitev vključiti to vrednost.

V računih institucionalnih sektorjev se uvoz blaga vrednoti v vrednostih FOB, tj. v skladu z vrednotenjem izvoza blaga. Vendar bo v primeru vrednotenja FOB vrednost transportnih in zavarovalnih storitev, ki jih opravljajo rezidenti (vključena v izvoz storitev), manjša, saj zajema samo te storitve, ki se opravljajo znotraj države izvoznice. Posledica uporabe različnih načel vrednotenja je, da je neto celotni uvoz v obeh primerih enak, vendar pa sta skupni uvoz in skupni izvoz večja pri vrednotenju CIF.

Ti načeli vrednotenja se lahko uskladi v tabelah ponudbe in porabe z uvedbo prilagoditvenih postavk za uvoz in izvoz. Prilagoditvene postavke morajo biti enake vrednosti prevoznih in zavarovalnih storitev, ki jih opravijo rezidenti, in so vključene v vrednost CIF, vendar ne v vrednost FOB, tj. nanašajo se na prevoz in zavarovanje od meje države izvoznice do meje države uvoznice. Ko so take prilagoditvene postavke vključene v tabele ponudbe in porabe, ne potrebujejo nobene posebne nadaljnje obravnave v input-output izračunih.

9.47 Transferji obstoječega blaga so v tabeli porabe prikazani kot negativni izdatki za prodajalca in pozitivni izdatki za kupca. Za zadevno skupino proizvodov je transfer obstoječega blaga prerazporeditev med porabami. Le transakcijski stroški se ne štejejo kot predmet prerazporeditve: prikazani so kot poraba storitev, na primer poslovnih ali profesionalnih storitev. Za opise in analize je lahko koristno, da se za določene skupine proizvodov ločeno prikažejo relativne velikosti transferjev obstoječega blaga, na primer pomen rabljenih vozil na trgu za nova in rabljena vozila ali vloga recikliranega papirja v ponudbi proizvodov iz papirja.

9.48 Za dobro razumevanje tabel ponudbe in porabe je koristno opozoriti na nekatere računovodske dogovore ESR:

(a) dejavnosti sestavlja skupina lokalnih enot enovrstne dejavnosti (EED), ki so dejavne v isti ali podobni vrsti dejavnosti. Pomembna značilnost tabel ponudbe in porabe je, da ločeno zajemajo stranske dejavnosti. To pomeni, da morajo biti EED homogene v smislu proizvodne dejavnosti. Koncept EED je podrobneje razložen v poglavju 2. Popolnoma homogena enota proizvodnje se uporablja v simetrični input-output tabeli proizvodov po proizvodu;

(b) če je podjetje, ki se ukvarja samo s pomožnimi dejavnostmi, statistično merljivo, tj. da so na voljo ločeni računi za njegovo proizvodnjo, ali če je na geografsko različni lokaciji od podjetja, za katero dela, se prikaže kot ločena enota in dodeli industrijski klasifikaciji, ki ustreza njegovi glavni dejavnosti, v nacionalnih in regionalnih računih. Če ni na voljo primernih osnovnih podatkov, se proizvodnja stranskih dejavnosti oceni s seštevanjem stroškov.

Če nobeden od teh pogojev ni izpolnjen, se vsi inputi, ki jih potroši pomožna dejavnost, kot so materiali, delo in potrošnja stalnega kapitala, obravnavajo kot inputi v glavno ali stransko dejavnost, ki jo inputi podpirajo;

- (c) blago ali storitve, ki so proizvedeni in potrošeni znotraj istega obračunskega obdobja v okviru iste lokalne EED (LEED), niso prikazani ločeno. Zato niso prikazani kot del proizvodnje ali vmesne potrošnje navedene lokalne LEED;
- (d) manjše dodelave, vzdrževanje, servisiranje ali popravila za druge lokalna LEED se prikažejo neto, tj. brez vrednosti zadevnega blaga;
- (e) do uvoza in izvoza pride, kadar se spremeni lastništvo med rezidenti in nerezidenti. Fizični premik blaga čez nacionalne meje sam po sebi ne pomeni uvoza ali izvoza tega blaga. Blago, poslano v tujino na oplemenitenje, se ne prikaže kot izvoz in uvoz. Nasprotno pa se nakup in nadaljnja prodaja blaga nerezidentom, ne da bi blago vstopilo v gospodarstvo trgovca, prikažeta kot izvoz oziroma uvoz v računih proizvajalca in končnega kupca, neto izvoz preprodanega blaga pa se prikaže v računih gospodarstva trgovca;
- (f) trajno blago se lahko najema ali pa je lahko predmet poslovnega najema. V takšnih primerih se prikaže kot investicije v osnovna sredstva in kot stanje osnovnih sredstev v dejavnosti lastnika; v dejavnosti uporabnika pa se znesek plačane najemnine prikaže kot vmesna potrošnja;
- (g) osebe, ki delajo prek agencij za začasno zaposlovanje, so prikazane kot zaposlene v dejavnosti, ki ji pripadajo navedene agencije, ne pa v dejavnostih, v katerih dejansko delajo. Posledično se zato v slednjih dejavnostih storitve, plačane agenciji za ponudbo dela, prikažejo kot vmesna potrošnja in ne kot sredstva za zaposlene. Delo, oddano zunanjim izvajalcem, se obravnava kot opravljena storitev;
- (h) zaposlenost in sredstva za zaposlene sta široka koncepta:
1. zaposlenost zajema tudi zaposlenost iz socialnih vzrokov; to velja npr. za zaposlitve invalidov, zaposlitvene projekte za ljudi, ki so bili dolgo brezposelni, in zaposlitvene programe za mlade iskalce zaposlitve. Zato se ti ljudje štejejo med zaposlene in prejemajo sredstva za zaposlene in ne socialnih transferjev, čeprav je njihova produktivnost lahko nižja od produktivnosti drugih zaposlenih;
  2. zaposlenost vključuje primere, v katerih se od oseb sploh ne pričakuje, da bi delale, npr. odpuščene osebe, ki od svojega nekdanjega delodajalca dano obdobje dobivajo plačilo. Vendar zaposlenost v smislu opravljenih ur s tem dogovorom ni popačena, saj ure dejansko niso bile opravljene.

Dodatne informacije

9.49 Tabela porabe, tj. tabela 9.6, vsebuje tudi dodatne informacije: bruto investicije v osnovna sredstva, stanje osnovnih sredstev in zaposlenost po dejavnostih. Razčlenitev na zaposlene in samozaposlene brez zaposlenih je dragocena dodatna informacija. Informacije o bruto investicijah v osnovna sredstva in stanju osnovnih sredstev po dejavnostih so potrebne za računanje potrošnje stalnega kapitala po dejavnostih in za zajemanje neodbitnega DDV na bruto investicije v osnovna sredstva. Prikaz zaposlenosti po dejavnostih je pomemben za namene računanja:

- podatki o zaposlenosti se pogosto uporabljajo za izračun polnega zajetja vrednosti proizvodnje, sredstev za zaposlene, vmesne potrošnje in raznovrstnega dohodka,
- ključni kazalniki, kot so proizvodnja, sredstva za zaposlene in raznovrstni dohodek na enoto dela, na primer opravljene ure, se lahko primerjajo glede na čas in po dejavnostih, da se preveri verodostojnost ocen,
- pomaga zagotoviti skladnost med vrednostmi po dejavnostih in podatki o zaposlenosti po dejavnostih. Na primer, brez izrecne povezave s podatki o zaposlenosti lahko proces usklajevanja privede do sprememb vrednosti po dejavnostih brez ustreznih sprememb podatkov o zaposlenosti.

Dodajanje informacij o zaposlenosti po dejavnostih je prav tako koristno za analizo zaposlenosti in produktivnosti.

VIRI PODATKOV IN USKLAJEVANJE

9.50 Za računanje proizvodnje po dejavnostih in proizvodih so pomembnejši viri podatkov običajno ekonomska statistična raziskovanja družb, statistična raziskovanja proizvodnje in letna poročila ali poslovni izkazi večjih družb. Statistična raziskovanja so na splošno izčrpna za večje družbe, vzorčna statistična raziskovanja pa se izvajajo za male družbe. Za nekatere specifične dejavnosti so lahko pomembni različni viri podatkov, na primer za nadzornike, podatki iz računov lokalne in centralne države ali skladov socialne varnosti.

- 9.51 Taki podatki se uporabljajo za pripravo prvih nepopolnih tabel ponudbe in porabe. Te se uskladijo v različnih korakih. Ročno usklajevanje na nizki ravni agregacije omogoča bistvena preverjanja napak v virih podatkov in sistemskih napak, hkrati pa omogoča spremembo osnovnih podatkov za popravo konceptualnih razlik in manjkajočih enot. Če usklajevanje poteka na višji ravni agregacije z uporabo samodejnega usklajevanja ali zelo strogo določenega zaporednega usklajevanja, se večina teh preverjanj ne izvaja, ker se napake lahko izničijo, vzrokov zanje pa ni mogoče izslediti.

ORODJE ZA ANALIZO IN RAZŠIRITVE

- 9.52 Za analizo se lahko uporabijo tri vrste tabel:

- tabele ponudbe in porabe,
- simetrične input-output tabele dejavnost po dejavnosti,
- simetrične input-output tabele proizvod po proizvodu.

Simetrične input-output tabele je mogoče izpeljati iz tabel ponudbe in porabe, in sicer v tekočih cenah in cenah predhodnega leta.

- 9.53 Iz tabele porabe (tabela 9.6) ni razvidno, v kakšnem obsegu so bili porabljeni blago in storitve proizvedeni doma in v kakšnem obsegu so bili uvoženi. Ta informacija je potrebna za analize, v katerih je pomembna povezava med ponudbo in porabo blaga in storitev znotraj nacionalnega gospodarstva. Primer je analiza vpliva sprememb izvoza ali izdatkov za končno potrošnjo na uvoz, domačo proizvodnjo in s tem povezane spremenljivke, kot je zaposlenost. Za input-output okvir bi bile uporabne ločene tabele porabe za uvožene proizvode ter doma proizvedene blago in storitve.
- 9.54 Pri sestavljanju tabele porabe za uvožene proizvode se izkoriščajo vse razpoložljive informacije o porabi uvoza, na primer za nekatere proizvode so lahko znana najpomembnejša uvozna podjetja, za nekatere proizvajalce pa lahko obstajajo informacije o obsegu uvoza. Sicer pa so na splošno neposredne statistične informacije o porabi uvoza redke, zato jih je običajno treba dopolniti s predpostavkami o dodelitvi skupine proizvodov za porabo.
- 9.55 Tabela porabe doma proizvedenih blaga in storitev se tako lahko izpelje z odštevanjem tabele porabe uvoženih proizvodov od tabele porabe za celotno gospodarstvo.
- 9.56 Teoretično obstajajo štiri osnovni modeli za pretvorbo tabele ponudbe in porabe v simetrično input-output tabelo. Navedeni modeli temeljijo bodisi na predpostavki tehnologije bodisi na predpostavki stalne prodajne strukture. Najpogostejše se uporablja predpostavka tehnologije proizvoda: vsak proizvod je proizveden na poseben način, ne glede na dejavnost, v okviru katere se proizvaja. Ta predpostavka se pogosto uporablja za pripravo input-output tabele proizvod po proizvodu. Drugi najpogostejši model uporablja predpostavko stalne prodajne strukture proizvoda (predpostavka tržnega deleža): vsak proizvod ima svojo lastno prodajno strukturo, ne glede na dejavnost, v okviru katere se proizvaja; ta pristop se pogosto uporablja za pripravo input-output tabele dejavnost po dejavnosti. Možni so hibridni modeli, ki združujejo te predpostavke. Modela, ki temeljita bodisi na predpostavki tehnologije dejavnosti ali predpostavki stalne prodajne strukture dejavnosti, v praksi nista tako pomembna zaradi majhne verjetnosti pojava v praksi. Razprava o alternativnih modelih in procesih pretvorbe je v poglavju 11 *priročnika Eurostata o tabelah ponudbe in porabe ter input-output tabelah (različica 2008)* ⁽¹⁾.
- 9.57 Izbira najboljše predpostavke za posamezen primer ni lahka naloga. Odvisna je od strukture nacionalnih dejavnosti, npr. stopnje specializacije, in homogenosti nacionalnih tehnologij, ki se uporabljajo za proizvodnjo proizvodov znotraj iste skupine proizvodov, ter ne nazadnje tudi od ravni podrobnosti osnovnih podatkov.

Rezultati preproste uporabe predpostavke tehnologije proizvoda so nesprejemljivi, saj so tako izračunani input-output koeficienti včasih neverjetni ali celo nemogoči, na primer negativni koeficienti. Neverjetni koeficienti so lahko posledica napak v merjenju in heterogenosti raznovrstnosti proizvodov v dejavnosti, v kateri je preneseni proizvod glavni proizvod. To se lahko reši s prilagoditvami, ki temeljijo na dodatnih informacijah, ali z uporabo izvedenskih ocen v največjem možnem obsegu. Druga rešitev je uporaba alternativne predpostavke stalne prodajne strukture proizvoda. V praksi se je kot koristen pristop za sestavljanje simetričnih input-output tabel izkazala uporaba mešanice predpostavk tehnologije, kombiniranih z dodatnimi informacijami.

⁽¹⁾ Priročnik Eurostata o tabelah ponudbe in porabe ter input-output tabelah (različica 2008), 2008, (na voljo na: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>).

9.58 Simetrična input-output tabela se lahko razčleni v dve tabeli:

- (a) matriko, ki prikazuje porabo uvoza. Format te tabele je enak kot pri tabeli uvoza, ki podpira tabele ponudbe in porabe, le da je uporabljena simetrična struktura z enako klasifikacijo na obeh oseh;
- (b) simetrično input-output tabelo za domačo proizvodnjo.

Slednjo tabelo je treba uporabljati za izračun kumulativnih koeficientov, tj. Leontijeve inverzne matrike. Leontijeva inverzna matrika je inverzija razlike med enotsko matriko I in matriko tehničnih input koeficientov, dobljenih iz matrike domače proizvodnje, porabljene kot vmesna potrošnja. Leontijeva inverzna matrika se prav tako lahko izpelje iz uvoza. V tem primeru je treba predpostaviti, da je bil uvoz proizveden na enak način kot konkurenčni domači proizvodi.

9.59 Tabele ponudbe in porabe ter simetrične input-output tabele se lahko uporabljajo tudi kot orodja za ekonomske analize, pri čemer ima vsaka vrsta svoje prednosti. Simetrične input-output tabele so takoj na voljo za izračun ne samo neposrednih, temveč tudi posrednih in kumulativnih učinkov. Prav tako so lahko dobre kakovosti, če so bili za izpeljavo tabel iz tabel ponudbe in porabe uporabljeni strokovno znanje in različne vrste statističnih informacij.

9.60 Tabele dejavnost po dejavnosti so primerne za analize v zvezi z dejavnostmi, npr. davčno reformo, analizo učinka, fiskalno politiko in denarno politiko; prav tako so bližje različnim virom statističnih podatkov. Tabele proizvod po proizvodu so primerne za analize v zvezi s homogenimi proizvodnimi enotami, npr. produktivnost, primerjava struktur stroškov, učinki zaposlovanja, energetska politika in okoljska politika.

9.61 Vendar pa se analitične lastnosti tabel proizvod po proizvodu in tabel dejavnost po dejavnosti bistveno ne razlikujejo. Do razlik med tabelami proizvod po proizvodu in tabelami dejavnost po dejavnosti pride zaradi obstoja na splošno omejenega obsega stranske proizvodnje. V praksi je treba pri analitičnih uporabah input-output tabel implicitno vključiti predpostavko tehnologije dejavnosti, ne glede na to, kako so bile tabele prvotno sestavljene. Poleg tega je v praksi vsaka tabela proizvod po proizvodu prilagojena tabela dejavnost po dejavnosti, saj še vedno vsebuje vse značilnosti institucionalne EED in podjetja tabel ponudbe in porabe.

9.62 Na splošno tabele ponudbe in porabe ter simetrične input-output tabele omogočajo različne vrste analiz, npr.:

- (a) analizo proizvodnje, strukture stroškov in produktivnosti;
- (b) analizo cen;
- (c) analizo zaposlenosti;
- (d) analizo strukture investicij, končne potrošnje, izvoza itd.;
- (e) razčlenitev gospodarske rasti z uporabo kumuliranih deležev stroškov za dodelitev uvoza različnim končnim porabam;
- (f) analizo prispevka izvoza v druge države (skupine držav) h gospodarski rasti in zaposlenosti;
- (g) analizo uvoza potrebne energije;
- (h) analizo učinkov novih tehnologij;
- (i) analizo učinkov sprememb davčnih stopenj (npr. DDV) ali uvedbe nacionalne minimalne plače;
- (j) analizo odnosov med domačo proizvodnjo in okoljem (npr. osredotočenje na porabo določenih proizvodov, kot so goriva, papir in steklo, ali emisije onesnaževal).

Makromodel lahko vključuje samo kumulirane deleže stroškov, izračunane iz input-output tabel. Tako so informacije iz input-output tabel o neposrednih in posrednih učinkih, npr. pomen stroškov dela ali uvoz energije za zasebno potrošnjo ali izvoz, vključene v makromodel in se lahko uporabljajo za analizo in napovedovanje.

9.63 Za posebne namene se lahko tabele ponudbe in porabe ter simetrične input-output tabele spremenijo z uvedbo alternativnih in dodatnih klasifikacij. Najpomembnejši primeri so:

- (a) podrobnejše klasifikacije proizvodov in dejavnosti, ki temeljijo na nacionalnih klasifikacijah ali ki upoštevajo posebne namene, npr. za analizo vloge raziskav in razvoja v nacionalnem gospodarstvu;
- (b) podrobnejša geografska razčlenitev uvoza in izvoza, npr. trgovina znotraj EU, dodatno razčlenjena po državah, ter trgovina zunaj EU, dodatno razčlenjena po ekonomskih regijah in nekaterih državah, npr. ZDA, Kitajska, Indija in Japonska;
- (c) razdelitev uvoza na:
  - 1. uvoz proizvodov, ki se proizvajajo tudi doma („konkurenčni uvoz“);
  - 2. uvoz proizvodov, ki se doma ne proizvajajo („komplementarni uvoz“).

Obe obliki uvoza imata verjetno različne odnose z nacionalnim gospodarstvom in sta zanj različno pomembni. Konkurenčni uvoz je lahko predmet analize in ekonomske politike, ker je lahko nadomestek za domačo proizvodnjo, zato se lahko vključi kot posebna kategorija potencialne končne porabe v tabele porabe. Za komplementarni uvoz, na primer v primeru nenadnega povišanja cen energije, pa se bodo analize večinoma osredotočile na vpliv sprememb njegovih cen in obsega na nacionalno gospodarstvo;

- (d) razdelitev sredstev za zaposlene po merilih, kot so stopnja izobrazbe, zaposlitev za polni/skrajšani delovni čas, starost in spol. Ta klasifikacija se nato lahko uporabi tudi pri dodatnih informacijah o zaposlenosti. Tako se tabele ponudbe in porabe lahko uporabljajo tudi za analize trga dela;
- (e) razčlenitev sredstev za zaposlene v:
  - 1. plače, vključno s socialnimi prispevki po zaposlenih;
  - 2. socialni prispevki delodajalcev.

Ta razčlenitev omogoča analizo vloge socialnih prispevkov na ceno inputov dela in prenosu tega bremena na bruto poslovni presežek;

- (f) klasifikacija končne potrošnje po namenu, ki je za gospodinjstva COICOP, za NPISG COPNI in za državo COFOG. Funkcionalna klasifikacija teh izdatkov omogoča oceno vpliva vsake funkcije na preostalo gospodarstvo. Primera sta ocena pomena javnih in zasebnih izdatkov za zdravstvo, prevoz in izobraževanje.

POGLAVJE 10

MERE CEN IN OBSEGA

- 10.01 V sistemu ekonomskih računov so vsi tokovi in stanja izraženi v denarnih enotah. Denarna enota je edini skupni imenovalac, ki se lahko uporabi za vrednotenje zelo različnih transakcij, prikazanih v računih, in omogoča izpeljavo smiselnih izravnalnih postavk.

Težava pri uporabi denarne enote kot merske enote je, da ni ne stabilna ne mednarodni standard. Glavna naloga ekonomske analize je merjenje gospodarske rasti v izrazu obsega med različnimi obdobji. Zato je pri spremembah vrednosti nekaterih ekonomskih agregatov treba razlikovati med spremembami, ki izhajajo izključno iz sprememb cen, in preostalimi spremembami, ki se imenujejo spremembe „obsega“.

Ekonomska analiza obravnava tudi primerjave v prostoru, tj. med različnimi nacionalnimi gospodarstvi. Pri tem se osredotoča na mednarodnih primerjavah v obsegu ravni proizvodnje in dohodka, zanima pa jo tudi raven cen. Zato je treba razlike v vrednosti ekonomskih agregatov med pari ali skupinami držav razčleniti v sestavne dele, ki izražajo razlike v obsegu in razlike v ceni.

- 10.02 Pri časovnih primerjavah tokov in stanj je pravilno merjenje sprememb cen in sprememb obsegov enako pomembno. Kratkoročno ni spremljanje cenovnih sprememb nič manj zanimivo kot merjenje obsega ponudbe in povpraševanja. Dolgoročno je treba pri študijah gospodarske rasti upoštevati gibanje relativnih cen različnih vrst blaga in storitev.

Glavni cilj ni le zagotavljanje izčrpnih mer sprememb cen in obsegov za glavne agregate sistema, ampak oblikovanje celote medsebojno odvisnih mer, ki omogočajo sistematične in podrobne analize inflacije, gospodarske rasti in nihanj.

- 10.03 Splošno pravilo za primerjave v prostoru je, da je treba pravilno meriti take komponente cen kot komponente obsega ekonomskih agregatov. Ker je razlika med Laspeyresovimi in Paaschejevimi obrazci pri primerjavah v prostoru pogosto velika, je za te primerjave sprejemljiv le Fischerjev indekсни obrazec.

- 10.04 Prednost ekonomskih računov je v zagotavljanju primernega okvira za vzpostavitev sistema indeksov obsega in cen ter v zagotavljanju skladnih statističnih podatkov. Prednosti računovodskega pristopa je mogoče povzeti takole:

- (a) na konceptualni ravni zahteva uporaba računovodskega okvira, ki zajema celoten gospodarski sistem, usklajeno opredelitev cen in fizičnih enot za različne proizvode in tokove v sistemu. V takšnem okviru sta koncepta cen in obsega za posamezno skupino proizvodov enako opredeljena na strani virov in na strani porab;
- (b) na statistični ravni postavlja uporaba okvira ekonomskih računov računovodske omejitve, ki jih je treba upoštevati pri tekočih cenah in pri obsegu in ki za zagotovitev usklajenih podatkov o cenah in obsegih navadno zahtevajo nekatere prilagoditve;
- (c) poleg tega oblikovanje integriranega sistema indeksov cen in obsega v okviru sistema ekonomskih računov omogoča nacionalnemu računovodstvu dodatno preverjanje. Če je na voljo usklajen sistem tabel ponudbe in porabe v tekočih cenah, oblikovanje takšnih usklajenih tabel v izrazu obsega pomeni, možnost samodejne izpeljave sistema implicitnih indeksov. Preučevanje verodostojnosti teh izpeljanih indeksov lahko povzroči revizijo in popraviljanje podatkov v izrazu obsega ter v nekateri primerih celo popraviljanje vrednosti v tekočih cenah;
- (d) računovodski pristop dovoljuje merjenje sprememb cen in obsega za nekatere izravnalne postavke računov, ki se po opredelitvi izpeljejo iz drugih elementov v računih.

- 10.05 Kljub prednostim integriranega sistema, ki temelji na usklajenosti transakcij z blagom in storitvami v celoti in po dejavnostih, je treba priznati, da tako dobljeni indeksi cen in obsega ne zadostujejo vsem potrebam oziroma ne zagotavljajo odgovorov na vsa morebitna vprašanja o spremembah cen ali obsegov. Čeprav so računovodske omejitve ter izbira obrazcev za indeks cen in indeks obsega bistvene za oblikovanje skladnega sistema, lahko včasih pomenijo oviro. Prav tako so potrebne informacije za krajša obdobja, kot so meseci ali četrletja. V teh primerih so lahko uporabne druge oblike indeksov cen in obsega.

PODROČJE UPORABE INDEKSOV CEN IN OBSEGA V NACIONALNIH RAČUNIH

10.06 Med tokovi, ki se pojavljajo v ekonomskih računih v tekočih cenah, je pri nekaterih tokovih, zlasti tistih, ki zadevajo proizvode, razlikovanje med spremembami cen in spremembami obsega podobno kot na mikroekonomski ravni. Pri številnih drugih tokovih v sistemu je razlika precej manj očitna.

Kadar tokovi v računih zajemajo skupino osnovnih transakcij z blagom in storitvami, katerih vrednost je enaka zmnožku števila fizičnih enot in cene za enoto, za določitev sprememb cen in obsega v daljšem časovnem obdobju zadostuje poznavanje razdelitve toka na komponente.

Kadar tok zadeva številne transakcije, povezane z razdelitvijo in finančnim posredništvom ter izravnalnimi postavkami, kot je dodana vrednost, je tekoče vrednosti težko ali celo nemogoče neposredno ločiti v sestavna dela cen in obsega, zato je treba uporabiti posebne rešitve.

Prav tako je treba izmeriti realno kupno moč številnih agregatov, kot so sredstva za zaposlene, razpoložljivi dohodek gospodinjstev ali nacionalni dohodek. To je mogoče narediti na primer tako, da se deflacirajo z indeksom cen blaga in storitev, ki jih je z njimi mogoče kupiti.

10.07 Cilj in postopek merjenja realne kupne moči ocen dohodka se razlikujeta od cilja in postopka pri deflaciranju blaga in storitev ter izravnalnih postavk. Za tokove blaga in storitev se lahko vzpostavi integriran sistem indeksov cen in obsega, ki zagotavlja dosleden okvir za merjenje gospodarske rasti. Pri vrednotenju tokov dohodka v realnem izrazu se uporabljajo indeksi cen, ki niso strogo povezani s tokom dohodka. Tako se lahko izbrana cena za rast dohodka razlikuje glede na cilje analize: v integriranem sistemu indeksov cen in obsega, enotna cena ni opredeljena.

Integrirani sistem indeksov cen in obsega

10.08 Sistematična delitev sprememb tekočih vrednosti v sestavna dela „spremembe cene“ in „spremembe obsega“ je omejena na tokove, ki pomenijo transakcije, prikazane v računih blaga in storitev ter v pomožnem okviru ponudbe in porabe. Izvaja se za podatke v zvezi s posameznimi dejavnostmi in proizvodi ter za podatke v zvezi s celotnim gospodarstvom. Tokov, ki so izravnalne postavke, na primer dodana vrednost, ni mogoče neposredno deliti v sestavna dela cene in obsega; to je mogoče le posredno z ustreznimi tokovi transakcij.

Uporaba računovodskega okvira pomeni dvojno omejitev pri izračunu podatkov:

- (a) saldo računa blaga in storitev mora biti za kateri koli zaporedni leti izračunan v tekočih cenah in v izrazu obsega;
- (b) vsak tok na ravni celotnega gospodarstva mora biti enak vsoti ustreznih tokov za posamezne dejavnosti.

Tretja omejitev, ki ni povezana z uporabo računovodskega okvira, ampak izhaja iz premišljene izbire, je, da je treba vsako spremembo vrednosti transakcije pripisati spremembi cene ali spremembi obsega ali njuni kombinaciji.

Če so te tri zahteve izpolnjene, vrednotenje računov blaga in storitev ter računov proizvodnje v izrazu obsega pomeni, da je mogoče oblikovati integrirano celoto indeksov cen in obsega.

10.09 Pri oblikovanju takšne integrirane celote je treba upoštevati naslednje postavke:

Transakcije s proizvodi

Proizvodnja	P.1
Tržna proizvodnja	P.11
Proizvodnja za lastno končno porabo	P.12
Netržna proizvodnja	P.13
Vmesna potrošnja	P.2

Izdatki za končno potrošnjo	P.3
Izdatki za individualno končno potrošnjo	P.31
Izdatki za kolektivno končno potrošnjo	P.32
Dejanska končna potrošnja	P.4
Dejanska individualna končna potrošnja	P.41
Dejanska kolektivna končna potrošnja	P.42
Bruto investicije	P.5
Bruto investicije v osnovna sredstva	P.51
Spremembe zalog	P.52
Pridobitve manj odtujitve vrednostnih predmetov	P.53
Izvoz blaga in storitev	P.6
Izvoz blaga	P.61
Izvoz storitev	P.62
Uvoz blaga in storitev	P.7
Uvoz blaga	P.71
Uvoz storitev	P.72
Davki in subvencije na proizvode	
Davki na proizvode razen DDV	D.212 in D.214
Subvencije na proizvode	D.31
DDV na proizvode	D.211
Izravnalni postavki	
Dodana vrednost	B.1
Bruto domači proizvod	B.1*g

Drugi indeksi cen in obsega

- 10.10 Poleg navedenih mer cen in obsega je v posebna sestavna dela cene in obsega mogoče razčleniti tudi agregate, navedene v nadaljnjem besedilu. Cilji teh meritev so različni.

Zaloge na začetku in koncu vsakega obdobja je morda treba izračunati v izrazu obsega za pridobitev agregatov bilance stanja. Stanje proizvedenih osnovnih sredstev je treba izračunati v izrazu obsega za oceno razmerij med kapitalom in proizvodnjo ter za pridobitev osnove za oceno potrošnje stalnega kapitala v izrazu obsega. Sredstva za zaposlene se lahko v izrazu obsega izračunajo za merjenje produktivnosti in v nekaterih primerih tudi pri oceni proizvodnje s podatki o inputih v izrazu obsega. Pri izračunu stroškov v izrazu obsega je treba oceniti tudi potrošnjo stalnega kapitala, druge davke na proizvodnjo in druge subvencije na proizvodnjo v izrazu obsega.

- 10.11 Sredstva za zaposlene so element dohodka. Za merjenje kupne moči se v realnem izrazu lahko vrednotijo z deflacioniranjem z indeksom, ki izraža cene proizvodov, ki jih zaposleni kupujejo. Tudi drugi elementi dohodka, kot sta razpoložljivi dohodek gospodinjstev in nacionalni dohodek, se lahko v realnem izrazu merijo enako splošno.

SPLOŠNA NAČELA MERJENJA INDEKSOV CEN IN OBSEGA

Opredelitev cen in obsegov tržnih proizvodov

- 10.12 Indeksi cen in obsega se lahko izpeljejo le za spremenljivke, ki imajo elemente cene in količine. Pojma cene in količine sta tesno povezana s pojmom homogenih proizvodov, tj. proizvodov, za katere je mogoče opredeliti enote, ki vse veljajo za enakovredne in jih je zato mogoče zamenjati za enako denarno vrednost. Tako je cena homogenega proizvoda mogoče opredeliti kot denarni znesek, za katerega se lahko zamenja vsaka enota proizvoda.

Za vsak homogeni tok proizvodov, tj. proizvodnjo, je tako mogoče opredeliti ceno (p), količino (q), ki ustreza številu enot, in vrednost (v) z enačbo:

$$v = p \times q$$

Kakovost, cena in homogeni proizvodi

10.13 Homogeni proizvod lahko opredeljuje tudi dejstvo, da je sestavljen iz enot enake kakovosti.

Homogeni proizvodi imajo bistveno vlogo v nacionalnih računih. Proizvodnja se ovrednoti po osnovni ceni, ki jo trg določa v času, ko ta proizvodnja poteka, tj. zelo pogosto pred prodajo. Proizvedene enote se zato ne ovrednotijo po ceni, po kateri bodo dejansko prodane, ampak jih je treba ovrednotiti po ceni, po kateri se v času proizvodnje zadevnih enot prodajajo enakovredne enote. To je dosledno mogoče le pri homogenih proizvodih.

10.14 Vendar se v praksi lahko dve enoti proizvoda z enakimi fizičnimi značilnostmi prodajata po različnih cenah iz dveh razlogov:

(a) dve enoti z enakimi fizičnimi značilnostmi se lahko štejeta za neenakovredni, če se prodajata na različnih krajih, v različnem obdobju ali pod različnimi pogoji. V tem primeru je treba enoti obravnavati, kot da pripadata različnima homogenima proizvodoma;

(b) dve enoti z enakimi fizičnimi značilnostmi se lahko prodajata po različnih cenah zaradi pomanjkanja informacij ali zaradi omejitev svobodnega nakupa ali zaradi obstoja vzporednih trgov. V tem primeru je treba enoti obravnavati, kot da pripadata istemu homogenemu proizvodu.

Homogeni proizvod se lahko opredeli tudi kot proizvod, katerega vse enote bi se prodale po enaki ceni pri popolni konkurenci. Ob odsotnosti popolne konkurence je cena homogenega proizvoda opredeljena s povprečno ceno njegovih enot. Zato ima v nacionalnih računih vsak homogeni proizvod le eno ceno, kar omogoča uporabo splošnih pravil za vrednotenje proizvodov.

10.15 Pomanjkanje informacij pomeni, da kupec ni ustrezno obveščen o obstoječih razlikah v ceni in zato lahko nenamerno kupuje po višjih cenah. To ali nasprotno se lahko zgodi tudi, kadar se posamezni kupci in prodajalci pogajajo ali barantajo o ceni. Na drugi strani je treba razliko med povprečno ceno blaga, kupljenega na trgu ali bazarju, kjer so takšna barantanja pogosta, in ceno enakega blaga, ki se prodaja v drugačni prodajalni, na primer v veleblagovnici, običajno obravnavati kot izraz razlik v kakovosti zaradi različnih prodajnih pogojev.

10.16 Cenovna diskriminacija pomeni, da lahko prodajalci za enako blago in storitve, prodane v popolnoma enakih okoliščinah, različnim kategorijam kupcev zaračunajo različne cene. V takih primerih kupec iz posebne kategorije nima svobodne izbire ali pa je njegova izbira omejena. Splošno velja, da razlike v ceni pomenijo cenovno diskriminacijo takrat, kadar se za enake enote, prodane v popolnoma enakih okoliščinah in na jasno ločenih trgih, zaračunajo različne cene, tj. če se za enak homogeni proizvod zaračunajo različne cene. Razlike v cenah zaradi takšne diskriminacije ne pomenijo razlik v obsegu.

Možnost preprodaje blaga na posameznem trgu pomeni, da se lahko cenovna diskriminacija za te vrste proizvodov v večini primerov obravnava kot nepomembna. Morebitne razlike v cenah blaga je običajno mogoče pojasniti kot posledico pomanjkanja informacij ali obstoja vzporednih trgov.

V storitvenih dejavnostih, npr. pri prevozu, lahko proizvajalci skupinam posameznikov z značilno nizkimi dohodki, kot so upokojeanci ali študenti, zaračunajo nižje cene. Če taki posamezniki lahko potujejo ob katerem koli času po lastni izbiri, je treba to obravnavati kot cenovno diskriminacijo. Če pa jim ponudniki storitev nižjo ceno zaračunajo pod pogojem, da potujejo le ob določenih časih, običajno zunaj prometnih konic, jim tako nudijo prevoz nižje kakovosti, ker se lahko prevoz s pogoji in prevoz brez pogojev štejeta za različna homogenega proizvoda.

10.17 Vzrokov za obstoj vzporednih trgov je več. Kupci po nižji ceni morda ne morejo kupiti toliko, kot bi želeli, ker je ponudba po tej ceni nezadostna, hkrati pa lahko obstaja sekundarni, vzporedni trg z višjimi cenami. Vzporedni trg je mogoč tudi, kadar lahko prodajalci zaračunajo nižje cene, ker se lahko izognejo nekaterim davkom.

10.18 Če je kakovost torej opredeljena z vsemi značilnostmi, ki so skupne vsem enotam homogenega proizvoda, razlike v kakovosti izražajo naslednji dejavniki:

(a) fizične značilnosti;

- (b) dostava na različnih lokacijah;
- (c) dostava ob različnih urah ali v različnih obdobjih leta;
- (d) razlike v prodajnih pogojih, okoliščinah ali okolju, v katerem se zagotovijo blago ali storitve.

Cene in obseg

- 10.19 Uvedba pojma obsega v nacionalnih računih temelji na želji po izločitvi učinka sprememb cen iz sprememb vrednosti, izražene v denarnih enotah; tako predstavlja razširjeno uporabo pojma količine za skupine proizvodov. Enačba $v = p \times q$ za posamezen homogeni proizvod omogoča, da se sprememba vrednosti v času razdeli na spremembo cene in spremembo količine. Vendar je v praksi preveč homogenih proizvodov, da bi jih obravnavali posamično, kar pomeni, da jih mora nacionalno računovodstvo obravnavati na bolj agregirani ravni. Vendar na tej agregirani ravni enačba $v = p \times q$, čeprav omogoča agregiranje vrednosti, ni več uporabna, ker ni smiselno agregirati količin za izpeljavo cen.
- 10.20 Vseeno je mogoče enostavno razdeliti spremembo po vrednosti skupine homogenih proizvodov med dvema obdobjema, od katerih je eno bazno obdobje in drugo tekoče obdobje. Učinek spremembe cene se lahko izravna tako, da se izračuna, kakšna bi bila vrednost skupine proizvodov, če ne bi bilo spremembe v cenah, tj. z uporabo cen baznega obdobja pri količinah tekočega obdobja. Ta vrednost v cenah baznega obdobja opredeljuje pojem obsega.

Vrednost skupine proizvodov v tekočem obdobju se lahko opredeli kot:

$$v^1 = \sum_i p_i^1 \times q_i^1$$

EkspONENT 1 se nanaša na tekoče obdobje, indeks i pa na posamezen homogeni proizvod. Obseg skupine proizvodov za tekoče obdobje je v razmerju do baznega obdobja opredeljen s formulo:

$$\text{Volume} = \sum_i p_i^0 \times q_i^1$$

EkspONENT 0 se nanaša na bazno obdobje. S primerjavo obsega skupine proizvodov za tekoče obdobje in njihove celotne vrednosti za bazno obdobje je mogoče izmeriti spremembo, ki ni posledica nobene spremembe v ceni. Indeks obsega se lahko izračuna s formulo:

$$IVol^1 = \frac{\sum_i p_i^0 \times q_i^1}{\sum_i p_i^0 \times q_i^0}$$

Tako opredeljen indeks obsega je Laspeyresov količinski indeks; pri njem se vsak osnovni indeks uteži z deležem osnovnega proizvoda v celotni vrednosti baznega obdobja.

Po opredelitvi pojma obsega je mogoče po analogiji z enačbo $v = p \times q$ opredeliti cenovni indeks (in ne cene). Cenovni indeks se torej opredeli kot razmerje med vrednostjo v tekočem obdobju in obsegom, tj. s formulo:

$$IP^1 = \frac{\sum_i p_i^1 \times q_i^1}{\sum_i p_i^0 \times q_i^1}$$

Ta indeks je Paaschejev cenovni indeks; pri njem se vsak osnovni cenovni indeks uteži z deležem osnovnega proizvoda v celotni vrednosti tekočega obdobja.

Tako opredeljeni indeksi obsega in cene sestavljajo enačbo:

indeks vrednosti = indeks cene $\times$ indeks obsega.

Ta enačba je splošnejša različica enačbe $v = p \times q$; omogoča, da se vsaka sprememba vrednosti skupine proizvodov lahko razdeli na spremembo obsega in spremembo cene.

Pri izračunu obsega se količine utežijo s cenami baznega obdobja, tako da je rezultat odvisen od strukture cene. Spremembe cenovne strukture v krajših obdobjih bodo verjetno manj pomembne kot v dolgih obdobjih. Zato se obseg izračuna samo za dve zaporedni leti, tj. obseg se računa v cenah predhodnega leta.

Za primerjave v daljših časovnih obdobjih se najprej izračunajo Laspeyresovi indeksi obsega in Paaschejevi indeksi cen v razmerju do predhodnega leta, nato pa se izračunajo verižni indeksi.

- 10.21 Glavni prednosti uporabe Paaschejevih indeksov cen in Laspeyresovih indeksov obsega sta enostavnost pojasnitve in izračuna ter seštevnost v bilancah ponudbe in porabe.
- 10.22 Verižni indeksi so pomanjkljivi, ker so izračunani obsegi neseštevni in jih zato ni mogoče uporabiti v postopkih usklajevanja proizvodov, ki temeljijo na tabelah ponudbe in porabe.
- 10.23 Neseštevne podatke o obsegih, izračunane z verižnimi indeksi, je treba objaviti brez kakršne koli prilagoditve. Ta metoda je pregledna in uporabnikom prikaže obseg težave. To ne izključuje možnosti, da bi se sestavljavci podatkov v nekaterih okoliščinah odločili za odpravo razlik zaradi izboljšanja splošne usklajenosti podatkov. Kadar se vrednosti iz referenčnega leta ekstrapolirajo z verižnimi indeksi obsega, je treba uporabnikom zagotoviti pojasnilo, zakaj v tabelah ni seštevnosti.
- 10.24 Ker cen in količin za vse homogene proizvode posameznega gospodarstva ni mogoče izmeriti, to v praksi pomeni, da se indeksi obsega ali cen izračunajo z vzorci reprezentativnih homogenih proizvodov; pri tem se predpostavlja, da se obsegi ali cene proizvodov, ki niso vključeni v vzorec, spremenijo enako kot povprečje vzorca. Zato je treba uporabljati čim bolj podrobno in praktično klasifikacijo proizvodov, tako da je vsak opredeljen proizvod čim bolj homogen, ne glede na raven podrobnosti, uporabljeno pri prikazu rezultatov.
- 10.25 Glede na enačbo, ki povezuje indekse vrednosti, cen in obsegov, je treba izračunati le dva indeksa. Indeks vrednosti se običajno dobi s primerjavo celotnih vrednosti za tekoče in bazno obdobje. Potem se lahko izračuna bodisi indeks cene bodisi indeks obsega. V večini primerov se predpostavke, na katerih temelji metoda merjenja, bolje potrdijo s cenami kot z obsegi, ker na cene različnih proizvodov pogosto znatno vplivajo nekateri skupni dejavniki, kot so cene surovin in plače. V tem primeru se indeks cen izračuna na vzorcu proizvodov, ki imajo stalno kakovost v daljšem obdobju, pri čemer se kakovost določi s fizičnimi značilnostmi proizvoda, pa tudi s prodajnimi pogoji, kot je bilo prej navedeno. Tako bodo vse razlike v celotni vrednosti, ki so nastale zaradi strukturnih sprememb pri različnih proizvodih, prikazane kot razlike v obsegu in ne kot razlike v ceni.

Vendar bo v nekaterih primerih lažje izračunati indeks obsega in ga uporabiti za izpeljavo indeksa cen. Občasno je morda celo bolje izračunati indeks vrednosti na podlagi indeksa cen in indeksa obsega.

Novi proizvodi

- 10.26 Navedena metoda za izračun indeksov cen in obsega temelji na predpostavki, da so proizvodi na voljo v obeh zaporednih letih. Vendar se veliko proizvodov dejansko pojavi in izgine v manj kot dveh letih, kar morajo indeksi cen in obsega upoštevati. Če se obseg opredeli s cenami predhodnega leta, ni težav pri proizvodih, ki so bili na voljo v predhodnem letu, pa v tekočem letu niso več na voljo, ker so preprosto povezani z ničelno količino za tekoče leto. Težava je večja pri novih proizvodih, ker za predhodno leto ni mogoče izmeriti cene proizvoda, ki ni obstajal.

V takem primeru sta na voljo dva pristopa za oceno cene v predhodnem letu: v okviru prve se predvideva, da se cena novega proizvoda spreminja enako kot cena podobnih proizvodov, medtem ko se pri drugi poskuša neposredno izračunati, kakšna bi bila cena novega proizvoda, če bi bil na voljo v baznem obdobju. Pri prvem pristopu gre za uporabo indeksa cen, izračunanega na podlagi vzorca homogenih proizvodov, ki so na voljo v obeh zaporednih letih, pri čemer se v praksi ta metoda uporablja za večino novih proizvodov, ker je novih proizvodov na splošno preveč, da bi se eksplicitno določali, zlasti če se opredelitev homogenih proizvodov strogo uporablja. Pri drugem pristopu se najpogosteje uporabljata hedonična metoda, ki ceno proizvoda opredeljuje na podlagi njegovih glavnih značilnosti, in metoda inputov, pri kateri se cena proizvoda izračuna na podlagi njegovega stroška.

Vprašanje novih proizvodov je posebno pomembno za nekatera področja. Investicijsko blago se pogosto proizvede kot posamezen element in se zato pojavi kot nov proizvod. To velja tudi za številne storitve, ki se nikoli ne zagotavljajo povsem enako, npr. raziskovalne in razvojne storitve.

- 10.27 Pri transakcijah s storitvami je pogosto težje opredeliti značilnosti, ki določajo fizične enote, zato se lahko mnenja glede meril, ki naj bi se uporabljala, razlikujejo. Ta težava se lahko nanaša na pomembne dejavnosti, kot so storitve finančnega posredništva, trgovina na debelo in drobno, storitve za podjetja, izobraževanje, raziskave in razvoj, zdravstvo ali rekreacija. Izbira fizičnih enot za take dejavnosti je prikazana v *Priročniku za mere cen in obsega v nacionalnih računih* ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Eurostat, Priročnik za mere cen in obsega v nacionalnih računih, 2001 (na voljo na: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>).

Načela za netržne storitve

- 10.28 Vzpostavitev obsežnega sistema indeksov cen in obsega, ki zajema vso ponudbo in porabo blaga in storitev, je zlasti težavna pri merjenju proizvodnje netržnih storitev. Te se od tržnih storitev razlikujejo po tem, da se ne prodajajo po tržni ceni, njihova vrednost v tekočih cenah pa se izračuna kot vsota nastalih stroškov. Ti stroški so vmesna potrošnja, sredstva za zaposlene, drugi davki minus subvencije na proizvodnjo in potrošnja stalnega kapitala.
- 10.29 Ob odsotnosti tržne cene za enoto se lahko strošek na enoto netržne storitve šteje kot enakovreden ceni. Dejansko cena tržnega proizvoda ustreza izdatku, ki ga mora imeti kupec, če želi postati njegov lastnik, medtem ko strošek na enoto netržne storitve ustreza izdatku, ki ga mora imeti družba, da to storitev lahko uporabi. Kadar je mogoče opredeliti količinske enote za netržne storitve, je torej mogoče tudi uporabiti splošna načela za izračun indeksov obsega in cen, kot so opredeljeni zgoraj.

Na splošno je mogoče opredeliti količinske enote za netržne storitve, ki se potrošijo na individualni osnovi, kot so storitve na področju izobraževanja in zdravstva; to pomeni, da je treba pri takih storitvah redno uporabljati splošna načela.

Metoda, s katero se obseg izračuna tako, da se za količine tekočega leta uporabijo stroški na enoto predhodnega leta, se imenuje metoda proizvodnje.

- 10.30 Vendar je težko opredeliti količinske enote za kolektivne netržne storitve, kot so storitve, povezane z državo, pravosodjem ali obrambo. Zato je treba v tem primeru uporabiti druge metode po analogiji s splošno metodo. Ta metoda opredeljuje obseg na podlagi cen iz predhodnega leta, tj. opredeljuje ga kot izdatek, ki bi ga kupci imeli, če se cene ne bi spremenile. Ta opredelitev se lahko uporabi, ko ni mogoče opredeliti količinske enote, ob pogoju, da se uporabi za izdatke kot celoto in ne za enoto proizvoda. Ker je vrednost netržne storitve opredeljena s povezanimi stroški, se lahko obseg izračuna z vrednostjo stroškov v cenah baznega obdobja, tj. z vrednostjo v cenah baznega obdobja za vmesno potrošnjo, sredstva za zaposlene, druge davke minus subvencije na proizvodnjo in potrošnjo stalnega kapitala. Ta metoda se imenuje metoda inputov. Izračun sredstev za zaposlene, potrošnje stalnega kapitala ter davkov in subvencij na proizvodnjo v izrazu obsega je opisan v nadaljevanju.

Tudi v najboljšem primeru netržnih storitev, potrošenih na individualni osnovi, kot so storitve na področju izobraževanja in zdravstva, homogenih proizvodov ni vedno enostavno razlikovati. Značilnosti takih storitev so redko dovolj natančno opredeljene, da bi lahko z gotovostjo določili, ali se lahko različni enoti storitev štejeta za enakovredni, tj. ali ustrezata enemu homogenemu proizvodu ali dvema ločenima proizvodoma. Nacionalno računovodstvo lahko uporabi naslednji merili enakovrednosti:

- (a) merilo stroška na enoto: dve enoti netržnih storitev štejeta za enakovredni, če imata enak strošek na enoto. Merilo izhaja iz koncepta, da so v kolektivnem smislu tisti, ki imajo koristi od javnih storitev, hkrati tudi tisti, ki o njih odločajo in zanje plačujejo. Tako na primer državljani o javnih storitvah odločajo prek svojih predstavnikov in te storitve plačujejo prek davkov. Pod takimi pogoji od državljanov ni mogoče pričakovati, da bodo plačevali različne cene za enote storitev, ki jih štejejo za enakovredne. Tako v skladu s tem merilom za dve enoti storitev z različnimi stroški velja, da ustrezata različnima proizvodoma, za netržni homogeni proizvod pa so značilni enotni stroški na enoto;
- (b) merilo rezultata: dve enoti netržnih storitev štejeta za enakovredni, če imata enak rezultat. Merilo temelji na konceptu, da je mogoče dve enoti storitev, ki ju državljani štejejo za enakovredni, vseeno proizvesti z različnimi stroški, ker državljani ne preverijo celotnega proizvodnega procesa teh storitev. Merilo stroška na enoto ni več pomembno in ga je treba nadomestiti z merilom, ki upošteva koristnost netržnih storitev za družbo.

Glede na to, da je merilo rezultata videti pomembnejše, je bilo opravljenih veliko študij za razvoj metod na podlagi tega merila in raziskave za njihovo izboljšanje se nadaljujejo. V praksi se s takimi metodami v izračun obsega pogosto uvedejo korekcijski koeficienti za količine, zato se te metode imenujejo metode z eksplicitnim popravkom za kakovost.

Glavna težava pri izvajanju takih metod je povezana z opredelitvijo in merjenjem rezultata. Za merjenje rezultata so potrebni opredeljeni cilji, kar na področju netržnih storitev ni tako enostavno. Kakšni so na primer cilji storitev splošnega zdravstvenega varstva: izboljšanje stanja javnega zdravja ali podaljšanje življenjske dobe ljudi? Vsekakor

oboje, vendar je vprašanje, kako pretehtati različne cilje, če niso enakovredni. Na primer, kateri je najboljši način zdravljenja, tisti, ki omogoča živeti eno leto dlje v dobrem zdravstvenem stanju, ali tisti, ki omogoča živeti dve leti dlje v slabem zdravstvenem stanju? Poleg tega so ocene rezultatov pogosto sporne, zato se v številnih državah pojavljajo spori, na primer v zvezi s tem, ali se je šolanje učencev izboljšalo ali poslabšalo.

V Evropski uniji so take metode glede na konceptualne razlike in odsotnost soglasja glede metod proizvodnje, prilagojenih kakovosti (na podlagi rezultata), izključene iz osrednjega okvira zaradi ohranitve primerljivosti rezultatov. Dokler se raziskave nadaljujejo, se take metode lahko uporabljajo samo fakultativno za dodatne tabele. Pri netržnih storitvah na področju zdravstva in izobraževanja je zato treba ocene proizvodnje in potrošnje v izrazu obsega izračunati na podlagi neposrednih mer proizvodnje, ki niso prilagojene za kakovost, z uteževanjem proizvedenih količin, s stroški na enoto za navedene storitve v predhodnem letu brez popravkov, da bi se upoštevala kakovost. Take metode je treba uporabiti dovolj podrobno, pri čemer mora biti najmanjša raven podrobnosti takšna, kot jo določa *Priročnik Eurostata za mere cen in obsega v nacionalnih računih*.

Čeprav se je treba uporabiti metod na podlagi inputov na splošno izogibati, se lahko ta metoda uporabi na področju zdravstva, če je raznolikost storitev takšna, da je opredelitev homogenih proizvodov dejansko nemogoča. Poleg tega je treba ocenam nacionalnih računov priložiti pojasnila, ki pozornost uporabnikov usmerijo na metode meritev.

Načela za dodano vrednost in BDP

- 10.31 Dodana vrednost, izravnalna postavka računa proizvodnje, je edina izravnalna postavka, ki je del integriranega sistema indeksov cen in obsega. Poudariti je treba posebne značilnosti te postavke in pomembnost indeksov cen in obsega, ki so z njo povezani.

V nasprotju s številnimi tokovi blaga in storitev dodana vrednost ne pomeni nobene posamezne vrste transakcij. Zato je ni mogoče neposredno razdeliti na sestavna dela cene in obsega.

- 10.32 *Opredelitev*: dodana vrednost v izrazu obsega je razlika med proizvodnjo v izrazu obsega in vmesno potrošnjo v izrazu obsega.

$$VA = \sum P(0) Q(1) - \sum p(0) q(1)$$

Vrednosti P in Q označujeta cene in količine za proizvodnjo, p in q pa cene in količine za vmesno potrošnjo. Teoretično pravilna metoda za izračun dodane vrednosti v izrazu obsega je dvojna deflacija, tj. ločeno deflacioniranje obeh tokov računa proizvodnje (proizvodnje in vmesne potrošnje) ter izračun razlike med navedenima prevrednotenima tokovoma.

- 10.33 Če so statistični podatki nepopolni ali premalo zanesljivi, je morda treba uporabiti en kazalnik. Če so podatki o dodani vrednosti v tekočih cenah ustrezni, je ena od nadomestnih možnosti za dvojno deflacijo neposredno deflacioniranje tekoče dodane vrednosti z indeksom cen za proizvodnjo. Pri tem se predvideva, da se cene za vmesno potrošnjo spreminjajo po isti stopnji kot za proizvodnjo. Še ena možnost je ekstrapolacija dodane vrednosti iz baznega leta z indeksom obsega za proizvodnjo. Ta se lahko izračuna neposredno iz količinskih podatkov ali z deflacioniranjem tekoče vrednosti proizvodnje z ustreznim indeksom cen. Ta metoda dejansko predvideva, da so spremembe obsega enake za proizvodnjo in vmesno potrošnjo.

Pri nekaterih tržnih in netržnih storitvenih dejavnostih, kot so finančne in poslovne storitve ali obramba, sprememb cen ali obsega za proizvodnjo morda ni mogoče zadovoljivo oceniti. V takih primerih se lahko gibanja dodane vrednosti v smislu obsega ocenijo s spremembami sredstev za zaposlene v cenah dela iz predhodnega leta in potrošnje stalnega kapitala v izrazu obsega. Sestavljalci podatkov morajo morda uporabljati takšne pripomočke tudi takrat, ko ni mogoče upravičeno predvidevati, da bo produktivnost dela kratkoročno ali dolgoročno ostala nespremenjena.

- 10.34 Po svojih značilnostih se torej indeksi obsega in cen za dodano vrednost razlikujejo od ustreznih indeksov za tokove blaga in storitev.

Enako velja za indekse cen in obsega agregatnih izravnalnih postavk, kot je bruto domači proizvod. Vrednost tega je enaka vsoti vseh dodanih vrednosti vseh dejavnosti, tj. vsoti izravnalnih postavk, povečani za davke minus subvencije na proizvode, z drugega vidika pa lahko pomeni izravnalno postavko med celotnimi končnimi porabami in uvozom.

POSEBNE TEŽAVE PRI UPORABI NAČEL

10.35 Čeprav je integriran sistem indeksov cen in obsega v osnovi omejen na transakcije, ki vključujejo blago in storitve, ta sistem ne izključuje možnosti izračuna mer sprememb cen in obsega za nekatere druge transakcije.

Davki in subvencije na proizvode in uvoz

10.36 Prej navedena možnost obstaja zlasti za davke in subvencije, ki so neposredno povezani s količino ali vrednostjo blaga in storitev, ki so predmet nekaterih transakcij. V tabelah ponudbe in porabe so vrednosti teh davkov in subvencij prikazane eksplicitno. S pravili, opisanimi v nadaljevanju, je mogoče dobiti mere cen in obsega za kategorije davkov in subvencij, ki so prikazane v računih blaga in storitev, in sicer za:

(a) davke na proizvode razen DDV (D.212 in D.214);

(b) subvencije na proizvode (D.31);

(c) DDV na proizvode (D.211).

10.37 Najenostavnejši primer so davki, ki pomenijo fiksni znesek na količinsko enoto proizvoda, ki je predmet transakcije. Vrednost prihodka od takšnega davka je odvisna od:

(a) količine proizvodov, vključenih v transakcijo;

(b) zneska davščine na enoto, tj. davčne cene.

Razdelitev spremembe vrednosti v sestavna dela dejansko ni težavna. Sprememba obsega je določena s spremembo količin obdavčenih proizvodov; sprememba cene ustreza spremembi zneska davščine na enoto, tj. spremembi davčne cene.

10.38 Pogostejši je primer, pri katerem davek pomeni določen odstotek vrednosti transakcije. Vrednost prihodka od takšnega davka je v tem primeru odvisna od:

(a) količine proizvodov, vključenih v transakcijo;

(b) cene proizvodov, vključenih v transakcijo;

(c) davčne stopnje (v odstotkih).

Davčna cena se izračuna s stopnjo na ceno proizvoda. Tudi spremembo vrednosti prihodka od takšnega davka je mogoče razdeliti na spremembo obsega, določeno s spremembo količin obdavčenih proizvodov, in na spremembo cene, ki ustreza spremembi davčne cene ($b \times c$).

10.39 Znesek davkov na proizvode razen DDV (D.212 in D.214) se v izrazu obsega meri z davčnimi cenami baznega leta za količine proizvedenih ali uvoženih proizvodov ali z davčnimi stopnjami baznega leta za vrednost proizvodnje ali uvoza, prevrednoteno na cene baznega leta. Pri tem je treba paziti na to, da se davčne cene med različnimi porabami lahko razlikujejo. To je upoštevano v tabelah ponudbe in porabe.

10.40 Podobno se znesek subvencij na proizvode (D.31) v izrazu obsega meri s cenami subvencij baznega leta za količine proizvedenih ali uvoženih proizvodov ali s stopnjami subvencij baznega leta za vrednost proizvodnje ali uvoza, prevrednoteno na cene baznega leta, pri čemer je treba upoštevati različne cene subvencij za različne porabe.

10.41 DDV na proizvode (D.211) se za celotno gospodarstvo ter posamezne dejavnosti in druge porabnike izračuna na neto osnovi in se nanaša le na neodbitni DDV. Ta je opredeljen kot razlika med fakturiranim DDV na proizvode in DDV, ki ga odbijejo porabniki teh proizvodov. DDV na proizvode je mogoče opredeliti tudi kot vsoto vseh neodbitnih zneskov, ki jih morajo plačati porabniki.

Neodbitni DDV v izrazu obsega je mogoče izračunati tako, da se stopnje DDV iz predhodnega leta uporabijo za tokove, izražene v cenah predhodnega leta. Vsaka sprememba stopnje DDV za tekoče leto se tako izrazi v indeksu cen in ne v indeksu obsega neodbitnega DDV.

Delež odbitnega DDV v fakturiranem DDV in tako neodbitnega DDV se lahko spremeni:

- (a) zaradi spremembe pravice odbijanja DDV zaradi spremembe davčnih zakonov ali predpisov, ki lahko začnejo veljati takoj ali s časovnim odlogom;
- (b) ali zaradi sprememb v sestavi porab proizvodov (npr. povečanje deleža porab, za katere je DDV mogoče odbiti).

Sprememba zneska odbitnega DDV, ki je posledica spremembe pravice odbijanja DDV, se po opisani metodi enako kot sprememba stopnje fakturiranega DDV obravnava kot sprememba davčne cene.

Na drugi strani sprememba zneska odbitnega DDV zaradi sprememb v sestavi porab proizvodov pomeni spremembo obsega odbitnega DDV in se izrazi v indeksu obsega DDV na proizvode.

Drugi davki in subvencije na proizvodnjo

- 10.42 Obravnavanje drugih davkov (D.29) in subvencij (D.39) na proizvodnjo je posebno težavno, ker jih že po opredelitvi ni mogoče neposredno pripisati proizvedenim enotam. Pri netržnih storitvah je ta težava še večja v primerih, ko ni mogoče opredeliti enote proizvoda. Vendar se je na splošno tej težavi mogoče izogniti z opredelitvijo drugih davkov in subvencij na proizvodnjo v izrazu obsega z zneskom, ki bi ga dosegli, če ne bi bilo sprememb davčnih pravil in cen kot celote v primerjavi s predhodnim letom. Davek na premoženje ali uporabo sredstev se na primer v izrazu obsega lahko oceni tako, da se v tekočem obdobju uporabijo pravila in cene sredstev iz predhodnega leta.

Potrošnja stalnega kapitala

- 10.43 Izračun mer obsega za potrošnje stalnega kapitala je sorazmerno enostaven, če so na voljo ustrezni podatki o sestavi stanja osnovnih sredstev. Metoda neprekinjenega popisovanja, ki jo uporablja večina držav, zahteva za izračun potrošnje stalnega kapitala v tekočih cenah izračun stanja osnovnih sredstev v izrazu obsega. Za prehod od vrednotenja v nabavnih stroških k vrednotenju v stroških nadomestitve je treba investicijsko blago, pridobljeno v več različnih obdobjih, najprej ovrednotiti na isti osnovi, tj. v cenah baznega leta. Indeksi cen in obsega, izpeljani v procesu, se tako lahko uporabijo za izračun vrednosti potrošnje stalnega kapitala v izrazu obsega in ustreznega indeksa cen.

Če ni nepretrganega popisovanja stanja osnovnih sredstev, se lahko sprememba potrošnje stalnega kapitala v izrazu obsega izračuna z deflacioniranjem podatkov v tekočih cenah z indeksi cen, izpeljanimi iz podatkov o bruto investicijah v osnovna sredstva po proizvodih. Pri tem je treba upoštevati starostno strukturo pridobljenega investicijskega blaga.

Sredstva za zaposlene

- 10.44 Za merjenje obsega inputov dela zaposlenih so količinske enote za sredstva za zaposlene lahko ura posamezne vrste dela ter ravni strokovnega znanja in izkušenj. Tako kot pri blagu in storitvah je treba upoštevati različno kakovost dela in relativne količine izračunati za vsako posamezno vrsto dela. Cena za vsako vrsto dela so sredstva za zaposlene, plačana na uro, ki se seveda med različnimi vrstami dela lahko razlikujejo. Mero obsega opravljenega dela je mogoče izračunati kot tehtano povprečje relativnih količin za različne vrste dela, pri tem so uteži vrednosti sredstev za zaposlene v predhodnem ali stalnem baznem letu. Indeks cene dela je mogoče izračunati tudi kot tehtano povprečje odstotnih sprememb v urnih postavkah sredstev za zaposlene za različne vrste dela, pri čemer so uteži ponovno sredstva za zaposlene. Če se Laspeyresov indeks obsega izračuna posredno z deflacioniranjem sprememb sredstev za zaposlene v tekočih vrednostih z indeksom povprečne spremembe v urnem plačilu, mora biti slednji Paaschejev indeks.

Stanje proizvedenih osnovnih sredstev in zaloge

- 10.45 Obsegi v cenah predhodnega leta so potrebni za stanja proizvedenih osnovnih sredstev in za zaloge. V prvem primeru so potrebni za izračun razmerij med kapitalom in proizvodnjo, na voljo pa so, če se uporabi metoda nepretrganega popisovanja. V drugih primerih je informacije o vrednostih stanj sredstev mogoče dobiti pri proizvajalcih in jih deflacionirati z indeksi cen za investicije v osnovna sredstva ob upoštevanju starostne strukture stanja.

Spremembe zalog se merijo z vrednostjo vstopov v zaloge, zmanjšano za vrednost izstopov iz zalog in za vrednost vseh ponavljajočih se izgub blaga v zalogah v določenem obdobju. Obsegi v cenah predhodnega leta se lahko izpeljejo z deflacioniranjem teh sestavnih delov. Vendar so v praksi vstopi in izstopi stanj dejansko redko znani in pogosto je na voljo le informacija o vrednosti zalog na začetku in koncu obdobja. V takem primeru je pogosto treba predvideti redne vstopne in izstopne v tekočem obdobju, tako da se povprečna cena za obdobje lahko šteje kot ustrezna za vstopne in izstopne. V teh okoliščinah je izračun spremembe stanj z razliko med vrednostmi vstopov in izstopov enakovreden izračunu razlike med vrednostmi začetnih in končnih stanj. Spremembe stanj v izrazu obsega se lahko nato izračunajo z deflacioniranjem začetnih in končnih stanj, da se uskladijo s povprečno ceno baznega obdobja. Če so spremembe stanj znane v smislu količine, je ob predvidevanju rednih vstopov in izstopov mogoče izračunati obseg spremembe stanj, tako da se pri spremembi stanj v količinskem smislu uporabi povprečna cena baznega obdobja.

MERITVE REALNEGA DOHODKA ZA CELOTNO GOSPODARSTVO

- 10.46 Tokov dohodka na splošno ni mogoče deliti na sestavna dela cen in količin, zato mer cen in obsega ni mogoče opredeliti enako kot pri tokovih in stanjih proizvodov. Tokove dohodka je mogoče v realnem izrazu merit le z izbiro košare blaga in storitev, za katere se dohodek običajno porablja, ter z indeksom cen za to košaro kot deflatorjem tekočih dohodkov. Izbira je vedno arbitrarna, ker se dohodek redko porablja le za nakupe v zadevnem obdobju. Del dohodka se lahko privarčuje za nakupe v poznejših obdobjih ali pa se nakupi v obdobju delno financirajo iz predhodnega varčevanja.
- 10.47 Bruto domači proizvod v cenah predhodnega leta meri skupno proizvodnjo (zmanjšano za vmesno potrošnjo) celotnega gospodarstva v izrazu obsega. Na skupni realni dohodek rezidentov ne vpliva le obseg proizvodnje, ampak tudi stopnja, po kateri je izvoz mogoče menjati za uvoz iz tujine. Če se pogoji menjave izboljšajo, je za plačilo posameznega obsega uvoza potrebno manj izvoza, tako da se ob dani ravni domače proizvodnje blago in storitve lahko prerazporedijo od izvoza k potrošnji ali investicijam.

Realni bruto domači dohodek je mogoče izračunati tako, da se k bruto domačemu proizvodu v izrazu obsega prištejejo t.i. dobički v menjavi. Dobički ali izgube v menjavi so opredeljeni kot:

$$T = \frac{X - M}{P} - \left[\frac{X}{P_x} - \frac{M}{P_m} \right]$$

tj. kot tekoča razlika med izvozom in uvozom, deflacionirana s cenovnim indeksom P, zmanjšana za razliko med deflacionirano vrednostjo izvoza in deflacionirano vrednostjo uvoza. Deflator P za tekoče trgovinske salde izberejo statistični organi v državi ob upoštevanju posebnih okoliščin te države. V primeru negotovosti glede izbire je primeren deflator verjetno povprečne indeksov cen izvoza in uvoza.

Različni agregati realnega dohodka so opredeljeni in določeni, kot sledi v nadaljevanju.

Bruto domači proizvod v izrazu obsega

plus dobički ali izgube v menjavi zaradi sprememb pogojev menjave

je enako realnemu bruto domačemu dohodku

plus realni primarni dohodki iz tujine

minus realni primarni dohodki v tujino

je enako realnemu bruto nacionalnemu dohodku

plus realni tekoči transferji iz tujine

minus realni tekoči transferji v tujino

je enako realnemu bruto nacionalnemu razpoložljivemu dohodku

minus potrošnja stalnega kapitala v izrazu obsega

je enako realnemu neto nacionalnemu razpoložljivemu dohodku.

Da bi se različni agregati nacionalnega dohodka lahko izrazili v realnem izrazu, se priporoča, da se prihodki in odhodki primarnih dohodkov ter transferjev v tujino in iz tujine deflacionirajo z indeksom bruto domačih končnih izdatkov. Realni nacionalni razpoložljivi dohodek se mora izraziti na neto osnovi z odštevanjem potrošnje stalnega kapitala v izrazu obsega od bruto vrednosti.

MEDPROSTORSKI INDEKSI CEN IN OBSEGA

- 10.48 Različne ravni cen in različne valute v državah so izziv za medprostorske primerjave cen in obsega. Nominalni devizni tečaji niso primerni pretvorbeni faktorji za te primerjave, ker z njimi ni mogoče ustrezno izraziti razlik v ravnih cen in ker v daljšem časovnem obdobju niso dovolj stabilni.
- 10.49 Namesto njih se uporabijo paritete kupne moči (PKM). PKM je opredeljena kot število enot valute države B, ki so v državi B potrebne za nakup enake količine blaga in storitev, kot jih je v državi A mogoče kupiti za eno enoto valute države A. PKM se lahko opredelijo kot devizni tečaj umetne valute, ki se imenuje standard kupne moči (SKM). Če se izdatki držav A in B, izraženi v nacionalnih valutah, pretvorijo v SKM, so rezultati izraženi na enaki ravni cen in v enaki valuti, kar omogoča smiselno primerjavo obsegov.
- 10.50 PKM za tržno blago in storitve temeljijo na mednarodnih raziskavah o cenah. Take raziskave o cenah se hkrati izvajajo v vseh sodelujočih državah na podlagi skupnega vzorca proizvodov. Vzorci so jasno opredeljeni glede tehničnih značilnosti in drugih spremenljivk, za katere se predvideva, da vplivajo na ceno, kot so stroški vgradnje in prodajni pogoji. Primerljivost vzorcev je najpomembnejša, vendar je treba oceniti tudi reprezentativnost na nacionalnih trgih. V idealnem primeru mora biti vzorec proizvodov enako reprezentativen v vseh sodelujočih državah.
- 10.51 Medprostorske primerjave netržnih storitev se srečujejo z enako težavo kot medčasovne primerjave, ker za nobeno od dimenzij ni na voljo tržnih cen. Običajno se je uporabil pristop na podlagi inputa (ali pristop na podlagi stroška inputa) ob predvidevanju, da je proizvodnja enaka vsoti inputov. Ta pristop, s katerim se neposredno ali posredno primerjajo obsegi inputov, ne upošteva razlik v produktivnosti. Zato so za medčasovne primerjave ustrežnejše metode, ki se osredotočajo na neposredno merjenje proizvodnje ali na cene proizvodnje, ki se nato uporabijo za deflacioniranje izdatkov, in sicer vsaj pri storitvah na individualni osnovi, kot so storitve na področju izobraževanja in zdravstva.
- 10.52 Pri izračunu PKM se uporabijo enaki obrazci indeksnega števila kot pri izračunu časovnih indeksov. V dvostranskem odnosu, ki vključuje dve državi, tj. državi A in B, so uteži lahko iz države A ali B. Z vidika države A se lahko izračunata Laspeyresov indeks z utežmi države A in Paaschejev indeks z utežmi države B. Vendar če sta gospodarstvi držav strukturno različni, je razlika med indeksoma lahko precej velika in na končne rezultate lahko močno vpliva izbira indeksa. Pri binarnih primerjavah je tako bolje uporabiti povprečje dveh, tj. Fisherjev indeks.
- 10.53 Eksplicitne numerične uteži običajno niso na voljo na ravni posameznih elementov v vzorcu. Zato se uporabi oblika implicitnega uteževanja; ta temelji na tem, ali države posamezni element štejejo kot reprezentativen za vzorec domače potrošnje ali ne. Najnižja raven agregacije, za katero so na voljo numerične uteži, se imenuje raven osnovne postavke.
- 10.54 Prehodnost pomeni, da je neposredna PKM med državama A in C enaka posredni PKM, dobljeni z množenjem neposredne PKM med državama A in B (ali katero koli tretjo državo) ter neposredne PKM med državama B in C. Fisherjeve PKM na ravni osnovne postavke niso prehodne, vendar je mogoče iz njih izpeljati celoto prehodnih PKM, ki so podobne izvirnim Fisherjevim indeksom, pri čemer se uporabi merilo najmanjših kvadratov. S tako imenovanim obrazcem Éltető-Köves-Szulc (EKS) se minimalizirajo odstopanja med izvirnimi Fisherjevi indeksi in ustvari celota prehodnih PKM na ravni osnovne postavke.
- 10.55 Vse dobljene prehodne PKM za vse države in vse osnovne postavke se agregirajo do ravni celotnega BDP, pri tem se kot uteži uporabijo izdatki iz nacionalnih računov. Agregatne PKM na ravni BDP ali katere koli druge kategorije se lahko uporabijo na primer za izračun realnih izdatkov in prostorskih indeksov obsega. Rezultat deljenja PKM z nominalnim deviznim tečajem med dvema državama je indeks ravni cen, ki se lahko uporabi v analizah primerjalnih ravni cen v posameznih državah.
- 10.56 Evropska komisija (Eurostat) je pristojna za izračun PKM za države članice v skladu z Uredbo (ES) št. 1445/2007 ⁽¹⁾. V praksi so ti izračuni PKM vključeni v širši program PKM, ki ga skupaj usklajujeta Eurostat in OECD. Podrobne metode, uporabljene v programu, so opisane v *Metodološkem priročniku Eurostata in OECD o paritetah kupne moči* ⁽²⁾.

⁽¹⁾ Uredba (ES) št. 1445/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2007 o uvedbi skupnih pravil za zagotavljanje osnovnih informacij o paritetah kupne moči ter za njihov izračun in diseminacijo (UL L 336, 20.12.2007, str. 1).

⁽²⁾ Eurostat – OECD, Metodološki priročnik Eurostata in OECD o paritetah kupne moči, 2006 (na voljo na: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>).

POGLAVJE 11

PREBIVALSTVO IN INPUTI DELA

- 11.01 Primerjave med državami ali med dejavnostmi ali sektorji istega gospodarstva so bolj koristne za nekatere namene, če se agregati nacionalnih računov (npr. bruto domači proizvod, končna potrošnja gospodinjstev, dodana vrednost dejavnosti, sredstva za zaposlene) primerjajo s številom prebivalcev in spremenljivkami inputov dela. Za take primere morajo biti opredelitive pojmov prebivalstva in inputov dela v skladu s pojmi, ki se uporabljajo v nacionalnih računih, ter odražati mejo proizvodnje v nacionalnih računih.
- 11.02 Cilj tega poglavja je opisati okvire in mere statistike prebivalstva in zaposlenosti ter zagotoviti informacije o tem, do kolikšne mere navedeni okviri ustrezajo sistemu nacionalnih računov.
- 11.03 Inputi dela so klasificirani na osnovi istih statističnih enot, kot se uporabljajo pri analizi proizvodnje, torej na osnovi lokalnih enot enovrstne dejavnosti in institucionalnih enot.
- 11.04 Agregati, s katerimi se primerjajo podatki o prebivalstvu in inputih dela, so pogosto letne vsote. V takih primerih je treba uporabljati povprečno letno število prebivalcev in povprečne letne inpute dela. Če se statistična raziskovanja v letu izvajajo večkrat, se uporablja povprečje njihovih rezultatov. Ko se statistično raziskovanje izvaja v obdobju enega leta, mora biti to obdobje popolnoma reprezentativno; pri oceni podatkov za celo leto je treba upoštevati zadnje razpoložljive informacije o gibanjih v letu. Pri ocenjevanju povprečne zaposlenosti je na primer treba upoštevati, da nekateri posamezniki ne delajo vse leto, na primer priložnostni in sezonski delavci.

CELOTNO PREBIVALSTVO

- 11.05 *Opredelitev*: celotno prebivalstvo države v določenem trenutku sestavljajo vse osebe, državljani in tujci, ki so stalno nastanjeni na ekonomskem ozemlju države, tudi če so začasno odsotni. Povprečno letno število oseb je primerna osnova za ocenjevanje spremenljivk nacionalnih računov in primeren imenovalac v primerjavah.
- 11.06 Celotno prebivalstvo je v nacionalnih računih opredeljeno v skladu s konceptom rezidenčnosti, kot je opisano v poglavju 2. Oseba, ki prebiva ali namerava prebivati na ekonomskem ozemlju države eno leto ali več, je na tem ozemlju stalno nastanjena. Oseba je začasno odsotna, če je stalno nastanjena v državi, vendar prebiva ali namerava prebivati v tujini manj kot eno leto. Vsi posamezniki, ki pripadajo istemu gospodinjstvu, so rezidenti tam, kjer ima gospodinjstvo središče prevladujočega ekonomskega interesa, torej tam, kjer ima stanovanje (ali več stanovanj), ki ga njegovi člani obravnavajo in uporabljajo kot glavno prebivališče. Član rezidenčnega gospodinjstva je rezident, tudi če večkrat potuje izven ekonomskega ozemlja, ker središče njegovega prevladujočega ekonomskega interesa ostaja v gospodarstvu, v katerem je gospodinjstvo rezidenčno.
- 11.07 Celotno prebivalstvo države zajema:
- (a) državljane, nastanjene v državi;
  - (b) civilne državljane, ki v tujini bivajo manj kakor eno leto. Primeri so obmejni delavci, sezonski delavci in turisti;
  - (c) tuje civiliste, ki so v državi nastanjeni eno leto ali več, skupaj z osebjem institucij Evropske unije in mednarodnih civilnih organizacij ter člani njihovih gospodinjstev, nameščenih na geografskem ozemlju države;
  - (d) tuje vojaško osebje, ki dela v mednarodnih vojaških organizacijah, nameščenih na geografskem ozemlju države;
  - (e) tuje osebje za tehnično pomoč, ki dela na dolgoročnih nalogah v državi več kot eno leto in se šteje za zaposleno pri vladi gostiteljici v imenu vlade ali mednarodne organizacije, ki financira njegovo delo.

Celotno prebivalstvo ne glede na dolžino bivanja zunaj države zajema tudi:

- (a) študente državljane, ne glede na trajanje študija v tujini;

- (b) člane oboroženih sil države, ki so nameščeni v tujini;
- (c) državljane, ki so člani osebja nacionalnih znanstvenih postaj, nameščenih zunaj geografskega ozemlja države;
- (d) državljane, ki so člani osebja diplomatskih misij v tujini;
- (e) državljane, ki so člani posadk ribiških in drugih ladij, letal ter plavajočih ploščadi, ki delujejo zunaj ekonomskega ozemlja;
- (f) pacienti na zdravljenju v tujini.

11.08 Celotno prebivalstvo države ne zajema:

- (a) tujih civilistov, ki na ozemlju prebivajo manj kot eno leto, kot so obmejni delavci, sezonski delavci, turisti in pacienti;
- (b) civilnih državljanov, ki v tujini bivajo eno leto ali več;
- (c) državljanov, ki so člani vojaškega osebja, ki delajo v mednarodnih organizacijah, nameščenih v tujini;
- (d) državljanov, ki so člani osebja za tehnično pomoč, ki delajo na dolgoročnih nalogah v tujini in se štejejo za zaposlene pri vladi gostiteljici v imenu vlade ali mednarodne organizacije, ki financira njihovo delo;
- (e) tujih študentov, ne glede na čas študija v državi;
- (f) pripadnikov oboroženih sil tujih držav, ki so nameščeni v državi;
- (g) tujega osebja tujih znanstvenih postaj, ki so nameščene na geografskem ozemlju države;
- (h) članov tujih diplomatskih misij v državi.

11.09 Zgornja opredelitev prebivalstva se razlikuje od prisotnega ali dejanskega prebivalstva, ki ga sestavljajo osebe, ki so dejansko prisotne na geografskem ozemlju države na določen dan. Prav tako se razlikuje od registriranega prebivalstva.

EKONOMSKO AKTIVNO PREBIVALSTVO

11.10 *Opredelitev*: ekonomsko aktivno prebivalstvo zajema vse osebe, ki zagotavljajo ali so na voljo, da zagotavljajo delo za tiste proizvodne dejavnosti, ki spadajo v meje proizvodnje v nacionalnih računih. Zajema vse osebe, ki izpolnjujejo zahteve za vključitev med zaposlene ali brezposelne glede na naslednje opredelitve.

Ustrezne standarde za statistiko delovne sile ureja Mednarodna organizacija dela (ILO). Standardi ILO so zajeti v „resolucijah“, ki so sprejete na mednarodnih konferencah statistikov dela. Najpomembnejša resolucija za zbiranje in izračun podatkov o delovni sili je resolucija o statistiki ekonomsko aktivnega prebivalstva, zaposlenosti, brezposelnosti in podzaposlenosti. Ta resolucija je bila sprejeta na 13. mednarodni konferenci statistikov dela oktobra 1982 in spremenjena z resolucijo 18. mednarodne konference statistikov dela decembra 2008. V navedeni resoluciji je delovna sila opredeljena v smislu posameznikov, ki se ukvarjajo z dejavnostjo, zajeto v mejo proizvodnje v nacionalnih računih.

ZAPOSLENOST

11.11 *Opredelitev*: zaposlenost zajema vse osebe, ki se ukvarjajo s proizvodnimi dejavnostmi, zajetimi v meje proizvodnje nacionalnih računov.

Osebe z zaposlitvijo so zaposlene ali samozaposlene osebe. Osebe z več kot eno zaposlitvijo se razvrščajo kot zaposlene ali samozaposlene osebe glede na njihovo glavno zaposlitev.

Zaposleni

11.12 *Opredelitev*: zaposleni so vse osebe, ki po pogodbi delajo za rezidenčno institucionalno enoto in prejemajo nadomestilo, prikazano kot sredstva za zaposlene.

„Zaposleni“ ustrezajo opredelitvi „plačane zaposlitve“ Mednarodne organizacije dela. Odnos med delodajalcem in delojemalcem obstaja, kadar med podjetjem in osebo obstaja pogodba, ki je lahko formalna ali neformalna in jo skleneta prostovoljno obe stranki, pri čemer oseba, ki dela za podjetje, prejema v zameno nadomestilo v denarju ali blagu.

Osebe, ki so hkrati zaposlene in samozaposlene osebe, se razvrščajo kot zaposlene osebe, če je ta zaposlitev, merjena z dohodkom njihova glavna dejavnost. Če dohodek ni na voljo, je za približek treba uporabiti opravljene ure.

11.13 Med zaposlene so zajeti:

- (a) osebe, ki jih delodajalec zaposli na osnovi pogodbe o zaposlitvi. Primeri so fizični delavci, uslužbenci, vodstveno osebje, gospodinjsko osebje in posamezniki, ki opravljajo proizvodno dejavnost v okviru zaposlitvenih programov, za kar dobivajo nadomestilo;
- (b) državni uradniki in drugi državni uslužbenci, katerih pogoji zaposlitve so določeni z zakonom;
- (c) poklicni vojaki, ki so prostovoljno sklenili dolgoročno ali kratkoročno pogodbo, in naborniški vojaki, skupaj z naborniki na civilnem služenju vojaškega roka;
- (d) duhovniki, če jih plačuje neposredno država ali nepridobitna institucija;
- (e) lastniki družb in nepravih družb, če v njih delajo;
- (f) študenti, ki na podlagi formalne obveze v zameno za nadomestilo v denarju ali nadomestilo v naravi v obliki izobraževalnih storitev prispevajo del svojega dela kot input v proizvodni proces podjetja;
- (g) zunanji sodelavci, kadar obstaja izrecen dogovor, da prejemajo nadomestilo za opravljeno delo, tj. za obseg dela, ki je input v proizvodni proces; zunanji sodelavec je zaposlena oseba, če je bistvo njegove pogodbe z delodajalcem zagotovitev dela;
- (h) osebe, ki jih zaposlujejo agencije za zaposlovanje za določen čas, je treba vključiti v dejavnost agencije, ki jih zaposluje, in ne v dejavnost podjetja, za katero dejansko delajo.

11.14 Med zaposlene so vključene tudi osebe, ki trenutno ne delajo, vendar imajo formalno povezavo z delovnim mestom. Ta formalna povezava se določi z vsaj enim od naslednjih meril:

- (a) nepretrgano prejemanje plače;
- (b) zagotovljen povratek na delo po koncu izjemnih okoliščin ali dogovor o datumu vrnitve.

To zajema osebe, ki začasno ne delajo zaradi bolezni, poškodbe, praznikov, dopusta, stavke, začasne ustavitve dela, izobraževanja, izpopolnjevanja, porodniškega ali starševskega dopusta, zmanjšanja ekonomske dejavnosti, začasne razpustitve ali ustavitve dela zaradi slabega vremena, mehanskih ali električnih okvar, pomanjkanja surovin ali goriva. Zajema tudi druge začasne odsotnosti z jemanjem dopusta ali brez njega.

Samozaposlene osebe

11.15 *Opredelitev*: samozaposleni so osebe, ki so edini lastniki ali solastniki nekorporativnih podjetij, v katerih delajo, razen tistih nekorporativnih podjetij, ki so klasificirana kot neprave družbe. Osebe, ki so hkrati zaposlene in samozaposlene osebe, se razvrščajo kot samozaposlene osebe, če je ta zaposlitev, merjena z dohodkom, njihova glavna dejavnost.

Če dohodek ni na voljo, se za približek lahko uporabijo opravljene ure.

Samozaposlene osebe so lahko v referenčnem obdobju začasno odsotne z dela. Nadomestilo pri samozaposlitvi je raznovrstni dohodek.

11.16 Med samozaposlene osebe so zajeti:

- (a) neplačani družinski delavci, skupaj s tistimi, ki delajo v nekorporativnih podjetjih, ki se ukvarjajo s tržno proizvodnjo;
- (b) zunanji sodelavci, katerih dohodek je funkcija vrednosti proizvodnje proizvodnega procesa, za katerega so odgovorni. Namen pogodbe takih zunanjih sodelavcev je zagotoviti blago ali storitve za naročnika;
- (c) delavci, ki se individualno ali kolektivno ukvarjajo s proizvodnjo, ki je v celoti namenjena njihovi lastni končni potrošnji ali lastnim investicijam. Takšna proizvodnja mora biti bistven del njihove končne porabe, da se lahko prikaže.

Neplačani prostovoljni delavci so uvrščeni med samozaposlene osebe, če je rezultat njihove prostovoljne dejavnosti blago; npr. izgradnja bivališča, cerkve ali druge zgradbe. Če pa je rezultat njihove prostovoljne dejavnosti storitev, npr. varstvo ali čiščenje brez plačila, niso uvrščeni v zaposlenost, ker so te prostovoljne storitve izključene iz proizvodnje.

Čeprav so storitve, ki jih gospodinjstva kot lastniki stanovanj zagotavljajo sami sebi, vključene v mejo proizvodnje nacionalnih računov, v proizvodnji takih storitev ni inputa dela; gospodinjstva, ki bivajo v lastnih stanovanjih, niso obravnavana kot samozaposlene osebe.

Zaposlenost in rezidenčnost

11.17 Rezultati dejavnosti proizvodnih enot so primerljivi z zaposlenostjo, če ta zajema rezidente in nerezidente, ki delajo za rezidenčne proizvodne enote.

Zaposlenost zato zajema tudi naslednje kategorije:

- (a) nerezidenčne obmejne delavce, tj. osebe, ki dnevno prečkajo mejo zaradi dela na ekonomskem ozemlju;
- (b) nerezidenčne sezonske delavce, tj. osebe, ki se preselijo na ekonomsko ozemlje in na njem ostanejo manj kot leto zaradi dela v dejavnostih, ki periodično potrebujejo dodatno delovno silo;
- (c) člane oboroženih sil države, ki so nameščeni v tujini;
- (d) državljane, ki so člani osebja nacionalnih znanstvenih postaj, nameščenih zunaj geografskega ozemlja države;
- (e) državljane, ki so člani osebja diplomatskih misij v tujini;
- (f) člane posadk ribiških in drugih ladij, letal ter plavajočih ploščadi, ki jih upravljajo rezidenčne enote;
- (g) domače uslužbenke državnih organov, ki so zunaj ekonomskega ozemlja.

11.18 V zaposlenost niso vključene naslednje kategorije:

- (a) rezidenti, ki so obmejni ali sezonski delavci, tj. ki delajo na drugem ekonomskem ozemlju;
- (b) državljani, ki so člani posadk ribiških in drugih ladij, letal ter plavajočih ploščadi, ki jih upravljajo nerezidenčne enote;
- (c) domači uslužbenci tujih državnih agencij, ki so na geografskem ozemlju države;
- (d) osebje institucij Evropske unije in mednarodnih civilnih organizacij, ki so na geografskem ozemlju države (skupaj z neposredno zaposlenimi domačimi uslužbenci);
- (e) člani oboroženih sil, ki delajo v mednarodnih vojaških organizacijah, ki so na geografskem ozemlju države;
- (f) državljani, ki delajo v tujih znanstvenih postajah, nameščenih na ekonomskem ozemlju.

11.19 Za zagotovitev prehoda na koncept, ki se v glavnem uporablja v statistiki delovne sile (zaposlenost po nacionalnem konceptu), ESR omogoča ločen prikaz naslednjih postavk:

- (a) naborniški vojaki (niso zajeti v statistiko delovne sile, v ESR pa so prikazani med zaposlenimi sektorja država);
- (b) rezidenti, ki delajo za nerezidenčne proizvodne enote (zajeti so v statistiko delovne sile, ne pa v zaposlenost, kot je opredeljena v ESR);
- (c) nerezidenti, ki delajo za rezidenčne proizvodne enote (zajeti so v zaposlenost, kot je opredeljena v ESR, ne pa v statistiko delovne sile);
- (d) rezidenčni delavci, ki trajno živijo v institucijah;
- (e) rezidenčni delavci pod starostjo, ki se upošteva v statistiki delovne sile.

BREZPOSELNOST

11.20 *Opredelitev:* v skladu s smernicami, ki jih je določila Mednarodna organizacija dela (13. mednarodna konferenca statistikov dela) in v okviru Evropske unije nadalje opredelila Uredba Komisije (ES) št. 1897/2000 ⁽¹⁾, pojem brezposelnosti zajema vse osebe nad določeno starostjo, ki so v referenčnem obdobju bile:

- (a) „brez dela“, tj. niso bile niti zaposlene niti samozaposlene;
- (b) „na voljo za delo“, tj. na voljo kot zaposlene ali samozaposlene osebe v referenčnem obdobju, in
- (c) „iskalci dela“, tj. v zadnjem obdobju so naredile določene korake, da bi se zaposlile ali samozaposlile.

11.21 Določeni koraki lahko zajemajo: registracijo v javnih ali zasebnih borzah dela, prošnje delodajalcem, preverjanje na deloviščih, kmetijah, tovarnah, tržnicah ali na drugih zbirališčih, objavljanje ali javljanje na časopisne oglase, iskanje pomoči pri prijateljih in sorodnikih, iskanje zemljišč, zgradb, strojev ali opreme za ustanovitev lastnega podjetja, vloge za dovoljenja in licence ali finančne vire itd.

ZAPOSLOTITVE

11.22 *Opredelitev:* zaposlitev je eksplicitna ali implicitna pogodba med osebo in rezidenčno institucionalno enoto o opravljanju dela za določen ali nedoločen čas v zameno za nadomestilo.

Izrazi v tej opredelitvi pomenijo:

- (a) eksplicitna ali implicitna pogodba se nanaša na zagotavljanje inputov dela, ne pa na proizvodnjo blaga ali storitev;
- (b) delo je dejavnost, ki prispeva k proizvodnji blaga in storitev v mejah proizvodnje. Zakonitost dela in starost delavca pri tem nista pomembni;
- (c) nadomestilo je tukaj treba opredeliti v širšem pomenu, zajema pa tudi raznovrstni dohodek samozaposlenih oseb.

V tej opredelitvi zaposlitve so zajete zaposlitve zaposlenih, tj. če oseba pripada drugi institucionalni enoti kot delodajalec, in samozaposlenih, tj. če oseba pripada isti institucionalni enoti kot delodajalec.

11.23 Koncept zaposlitve se razlikuje od koncepta zaposlenosti, in sicer:

- (a) zaposlitve zajemajo tudi drugo, tretjo itd. zaposlitev iste osebe. Druga, tretja itd. zaposlitev osebe si lahko sledijo v referenčnem obdobju (običajno teden), kadar pa ima oseba poleg dnevne še večerno zaposlitev, se odvijajo vzporedno;

⁽¹⁾ Uredba Komisije (ES) št. 1897/2000 z dne 7. septembra 2000 o izvajanju Uredbe Sveta (ES) št. 577/98 o organizaciji vzorčne raziskave delovne sile v Skupnosti glede operativne opredelitve brezposelnosti (UL L 228, 8.9.2000, str. 18).

- (b) v zaposlitve niso zajete osebe, ki začasno niso na delu, imajo pa „formalno povezavo z delovnim mestom“, npr. v obliki „zagotovila o vrnitvi na delo“ ali „dogovora o datumu vrnitve“. Takšen sporazum med delodajalcem in osebo, ki je na začasnem odpustu ali je odsotna zaradi izobraževanja, se v sistemu ne upošteva kot zaposlitev.

Zaposlitve in rezidenčnost

- 11.24 Zaposlitev na ekonomskem ozemlju države je eksplicitna ali implicitna pogodba med osebo (ki je lahko rezident drugega ekonomskega ozemlja) in institucionalno enoto, ki je rezident države.

Za merjenje inputov dela v domačo ekonomsko dejavnost je pomembna le rezidenčnost proizvajalčeve institucionalne enote, kajti samo rezidenčni proizvajalci prispevajo k bruto domačemu proizvodu.

- 11.25 Poleg tega:

- (a) zaposlitve so zajete v skupno število zaposlitev na ekonomskem ozemlju, kadar zaposleni rezidenčnega proizvajalca začasno delajo na drugem ekonomskem ozemlju in kadar narava in trajanje te dejavnosti zagotavljata, da ne gre za namišljeno rezidenčno enoto navedenega drugega ozemlja;
- (b) zaposlitve niso zajete v skupno število zaposlitev na ekonomskem ozemlju, kadar se delo opravlja za nerezidenčne institucionalne enote, tj. za enote, ki imajo središče interesa v drugi državi in ne nameravajo delovati na domačem ozemlju eno leto ali več;
- (c) zaposlitve osebja mednarodnih organizacij in lokalnega osebja, ki ga zaposlujejo tuja veleposlaništva, niso všteta v skupno število zaposlitev, ker enote, ki zaposlujejo, niso rezidenti.

NESPREMILJANA EKONOMIJA

- 11.26 Vrednosti proizvodnih dejavnosti, ki se ne spremljajo neposredno, so načeloma vključene v mejo proizvodnje nacionalnih računov. Zato so vključene naslednje tri vrste takšnih dejavnosti:

- (a) ilegalne dejavnosti, pri katerih so strani zainteresirani partnerji v ekonomski transakciji;
- (b) prikrite dejavnosti, pri katerih same transakcije niso protizakonite, vendar niso prikazane zaradi izogibanja uradnemu nadzoru;
- (c) dejavnosti, opisane kot „neformalne“, pri katerih običajno ni nobene dokumentacije.

Načeloma se nadomestilo za te delavce vključi v sredstva za zaposlene ali raznovrstni dohodek. Ta prilagoditev se upošteva v podatkih o zaposlenosti in samozaposlenosti pri računanju razmerij in drugih statističnih podatkov.

Ilegalne dejavnosti, pri katerih ena od strani ni zainteresirani partner (npr. kraja), niso ekonomske transakcije, zato niso vključene v mejo proizvodnje.

SKUPNO ŠTEVILO OPRAVLJENIH UR

- 11.27 *Opredelevitev*: skupno število opravljenih ur je skupno število dejansko opravljenih ur zaposlenih in samozaposlenih oseb v obračunskem obdobju, kadar je njihova proizvodnja znotraj meja proizvodnje.

Ker široka opredelitev zaposlenih zajema tudi osebe, ki začasno ne delajo, vendar imajo formalno povezavo z delovnim mestom, in delavce s skrajšanim delovnim časom, ustrezna mera za izračun produktivnosti dela ni število zaposlenih, temveč skupno število opravljenih ur.

Skupno število opravljenih ur predstavlja v nacionalnih računih najustreznejšo mero inputov dela.

Opredelevitev dejansko opravljenih ur

- 11.28 Skupno število dejansko opravljenih ur so tiste ure dela, ki so prispevale k proizvodnji in se lahko opredelijo s sklicem na mejo proizvodnje nacionalnih računov. Standard ILO iz Resolucije o merjenju delovnega časa, sprejete

decembra 2008 na 18. mednarodni konferenci statistikov dela ⁽¹⁾, dejansko opravljene ure določa kot čas, ki ga osebe porabijo za opravljanje dejavnosti, ki prispevajo k proizvodnji blaga in storitev v določenem referenčnem obdobju. Ta resolucija opredeljuje opravljene ure na naslednji način:

1. Dejansko opravljene ure se pojavljajo pri vseh vrstah zaposlitev pod različnimi dogovori o delu in nadomestilih, plačanih ali neplačanih, ki se lahko opravljajo na vseh vrstah lokacij.
2. Dejansko opravljene ure niso povezane z upravnimi ali pravnimi pojmi, zato veljajo za vse zaposlene osebe in se lahko pojavijo v okviru običajnih ali s pogodbo določenih ur ali kot nadure.
3. V statistiko dejansko opravljenih ur se vključijo:
  - (a) dejansko opravljene ure v običajnih obdobjih dela, ki neposredno prispevajo k proizvodnji;
  - (b) plačan čas za usposabljanje;
  - (c) opravljen čas poleg opravljenih ur v običajnih obdobjih dela, tj. nadure. Poudariti je treba, da se opravljene nadure vključijo, tudi če niso plačane;
  - (d) čas za opravljanje nalog, kot so priprava delovnega mesta, popravila in vzdrževanje, priprava in čiščenje orodij ter priprava potrdil, evidence prisotnosti in poročil;
  - (e) čakalni čas ali čas pripravljenosti med kratkoročnimi motnjami delovnega dneva, na primer zaradi pomanjkanja dela, okvar strojev ali nesreč, ali čas na delovnem mestu, v katerem se delo ne opravlja, plačilo zanj pa je zagotovljeno s pogodbo o zaposlitvi;
  - (f) čas, ki ustreza kratkim obdobjem počitka med delovnim dnevom, vključno z odmorom za čaj in kavo;
  - (g) dogovori o delu na poziv. Kadar se to delo ne opravlja na delovnem mestu, ampak na primer doma, se čas vključi v dejansko opravljene ure v skladu s stopnjo, po kateri so zasebne dejavnosti in gibanja osebe omejeni;
  - (h) opravljene ure osebja obrambnih sil, vključno z naborniškimi vojaki, se vključijo, tudi če so zunaj področja uporabe statističnega raziskovanja o delovni sili v državi.
4. Iz statistike dejansko opravljenih ur se izključijo:
  - (a) plačane ure, ki niso opravljene, kot so letni dopust, plačani državni prazniki, plačana odsotnost z dela zaradi bolezni, starševski dopust, stavke, „kratka odsotnost z dela“ (za zdravniški pregled itd.), zaustavitve zaradi slabega vremena;
  - (b) odmori za prehrano;
  - (c) potovalni čas za pot med domom in delovnim mestom, vendar se vključi delo, opravljeno na tej poti;
  - (d) izobraževanje, razen usposabljanja.

Podrobnejše opredelitve teh meril so v resoluciji mednarodne konference statistikov dela o merjenju delovnega časa iz decembra 2008.

11.29 Skupno število opravljenih ur je skupno število dejansko opravljenih ur v obračunskem obdobju na delovnih mestih zaposlenih in samozaposlenih na ekonomskem ozemlju:

- (a) skupaj z delom zunaj ekonomskega ozemlja za rezidenčne institucionalne enote delodajalcev, ki tam nimajo središča prevladujočega ekonomskega interesa;
- (b) razen dela za tuje institucionalne enote delodajalcev, ki nimajo središča prevladujočega ekonomskega interesa na ekonomskem ozemlju.

⁽¹⁾ http://www.ilo.org/global/statistics-and-databases/standards-and-guidelines/resolutions-adopted-by-international-conferences-of-labour-statisticians/WCMS_112455/lang-en/index.htm.

- 11.30 Številna raziskovanja v podjetjih zajemajo plačane ure in ne opravljenih ur. V navedenih primerih je treba opravljene ure oceniti za vsako skupino zaposlitev in pri tem uporabiti vse razpoložljive informacije o plačanih odsotnostih ipd.
- 11.31 Za analize poslovnih ciklov je morda koristno skupaj opravljene ure prilagoditi z uporabo standardnega števila delovnih dni v letu.

EKVIVALENT POLNEGA DELOVNEGA ČASA

- 11.32 *Opredelev:* zaposlenost v ekvivalentu polnega delovnega časa, ki je enaka številu zaposlitev v ekvivalentu polnega delovnega časa, je opredeljena kot skupaj opravljene ure, deljene s povprečnim letnim številom opravljenih ur pri zaposlitvah s polnim delovnim časom na ekonomskem ozemlju države.
- 11.33 Ta opredelitev ne opisuje popolnoma načina ocenjevanja koncepta. Ker se dolžina zaposlitve s polnim delovnim časom sčasoma spreminja in se med dejavnostmi razlikuje, se uporabijo metode, s katerimi se računajo povprečni deleži in povprečno število ur pri zaposlitvah s skrajšanim delovnim časom po skupinah zaposlitev. Običajni delovni teden s polnim delovnim časom je treba najprej oceniti za vsako skupino zaposlitev. Skupina zaposlitev znotraj dejavnosti se opredeli glede na spol in vrsto dela. Za zaposlitve zaposlenih so pogodbeno dogovorjene ure ustrezno merilo za določitev navedenih podatkov. Ekvivalent polnega delovnega časa se izračuna za vsako skupino zaposlitev posebej in nato sešteje.
- 11.34 Skupaj opravljene ure so najboljša mera inputov dela, toda kadar teh podatkov ni, je morda najboljši približek ekvivalent polnega delovnega časa; tega je lažje oceniti, obenem pa omogoča mednarodne primerjave z državami, ki lahko ocenijo le ekvivalent polnega delovnega časa.

INPUTI DELA ZAPOSLENIH V STALNEM NADOMESTILU

- 11.35 *Opredelev:* za inpute dela podobnih vrst in kvalifikacij v baznem obdobju input dela zaposlenih v stalnem nadomestilu meri tekoče inpute dela, vrednotene z ravniyo sredstev za zaposlene iz izbranega baznega obdobja.
- 11.36 Sredstva za zaposlene v tekočih cenah, deljena z inputi dela zaposlenih v stalnem nadomestilu, dajejo implicitni indeks cen nadomestil, ki je primerljiv z implicitnim indeksom cen končne porabe.
- 11.37 Namen koncepta inputov dela zaposlenih v stalnem nadomestilu je opisati spremembe v strukturi delovne sile, npr. od slabše plačanih k boljše plačanim delavcem. Da bile analize učinkovite, se opravijo na ravni dejavnosti.

MERE PRODUKTIVNOSTI

- 11.38 *Opredelev:* produktivnost je mera proizvodnje, ki je rezultat proizvodnega procesa, na enoto inputa. Delovna produktivnost se na primer običajno meri kot razmerje med proizvodnjo na uro dela kot inputom. Zato je pomembno, da sta koncept in obseg mer dela, uporabljenih v študijah, pri katerih proizvodnja temelji na merah nacionalnih računov, v skladu z nacionalnimi računi.

POGLAVJE 12

ČETRTLETNI NACIONALNI RAČUNI

UVOD

- 12.01 V tem poglavju so določena glavna načela in značilnosti četrletnih nacionalnih računov.
- 12.02 Četrletni nacionalni računi so nacionalni računi, katerih referenčno obdobje je četrletje. So sistem integriranih četrletnih kazalcev. Četrletni nacionalni računi zagotavljajo celovit računovodski okvir, znotraj katerega je mogoče ekonomske podatke izračunati in predstaviti v obliki, namenjeni ekonomski analizi, sprejemanju odločitev in oblikovanju politike, in sicer na četrletni osnovi.
- 12.03 Četrletni nacionalni računi temeljijo na istih načelih, opredelitvah in strukturah kot letni nacionalni računi. Četrletni nacionalni računi uporabljajo koncepte letnih nacionalnih računov, razen če v tem poglavju ni navedeno drugače.
- 12.04 Četrletni nacionalni računi zajemajo celotno zaporedje računov in bilanc stanja. V praksi omejitve glede razpoložljivosti podatkov, časa in virov pomenijo, da so četrletni nacionalni računi manj popolni kot letni nacionalni računi.

V primerjavi z letnimi nacionalnimi računi so četrletni nacionalni računi bolj omejeni glede področja uporabe. Osredotočajo se na merjenje BDP, merjenje ponudbe in porabe blaga in storitev ter ustvarjanje dohodka. Podrobnosti glede dejavnosti in posebnih transakcij so omejene. To odraža kompromis med pravočasnostjo in področjem uporabe, izčrpnostjo in zanesljivostjo.

- 12.05 V primerjavi z letnimi nacionalnimi računi se četrletni nacionalni računi pripravljajo in objavljajo pogosteje. Zagotavljajo zgodnji pregled ekonomskega razvoja in se lahko uporabljajo za zgodnje ocene letnih nacionalnih računov.
- 12.06 Na časovne vrste statističnih podatkov iz četrletnih nacionalnih računov lahko zaradi tega, ker so pripravljene na četrletni osnovi, vplivajo sezonska nihanja in koledarski dogodki. Sezonska nihanja se odpravijo s prilagoditvami za vpliv sezone in koledarja.
- 12.07 Četrletni nacionalni računi temeljijo na bolj omejenih podatkovnih virih kot letni nacionalni računi; njihova priprava zahteva intenzivnejšo uporabo statističnih in ekonometričnih metod. Obstajata dva pristopa pri pripravi četrletnih nacionalnih računov: neposredni in posredni.
- 12.08 Neposredni pristop temelji na četrletni razpoložljivosti podobnih podatkovnih virov, kot se uporabljajo pri pripravi letnih računov, zato se pri tem pristopu uporabljajo podobne metode izračuna. Posredni pristop temelji na statističnih in ekonometričnih ocenjevalnih metodah; pri teh se informacije iz letnih računov in kratkoročni kazalniki uporabljajo za interpoliranje in ekstrapoliranje letnih ocen. Izbira med navedenima pristopoma je odvisna od tega, ali so informacije, ki se uporabljajo pri pripravi letnih računov, v isti obliki na voljo četrletno.
- 12.09 Namen četrletnih nacionalnih računov je drugačen od namena letnih nacionalnih računov. Četrletni nacionalni računi se osredotočajo na kratkoročni razvoj gospodarstva in zagotavljajo skladno merjenje takšnega razvoja v okviru nacionalnih računov. Poudarek je na stopnjah rasti in njihovih značilnostih v času, kot je pospeševanje, upočasnjevanje ali sprememba predznaka. Poudarek letnih nacionalnih računov je na ravneh in strukturi gospodarstva ter na stopnjah rasti.

Letni nacionalni računi so manj primerni za analize poslovnega cikla kot četrletni nacionalni računi, ker letni podatki ne prikažejo kratkoročnega gospodarskega razvoja.

- 12.10 Četrletni nacionalni računi se lahko uporabljajo pri pripravi letnih nacionalnih računov. Izboljšujejo zanesljivost in pravočasnost letnih nacionalnih računov, v nekaterih državah pa so letni nacionalni računi neposredno izpeljani iz agregacije četrletnih nacionalnih računov za posamezno. Navedene različne vloge so posledica razlik v razpoložljivosti podatkov in postopkih priprave.
- 12.11 Pri pripravi četrletnih nacionalnih računov se uporablja vrsta podatkov, kot so kratkoročni statistični podatki o proizvodnji, cenah, zaposlenosti in zunanji trgovini, kazalci zaupanja podjetij in potrošnikov ter upravni podatki, kot so prihodki od DDV. V primerjavi s takšnimi kazalci imajo četrletni nacionalni računi naslednje prednosti:

- (a) širše področje uporabe;

- (b) izčrpnost;
- (c) skladen okvir nacionalnih računov;
- (d) skladnost s koncepti in podatki v nacionalnih računih;
- (e) mednarodna primerljivost na podlagi mednarodnega metodološkega okvira – SNR 2008.

12.12 Zajetje četrtnetnih nacionalnih računov ustreza zajetju letnih računov in vključuje celotno zaporedje računov in ustreznih agregatov ter okvir ponudbe in porabe. Vendar pa zmanjšana razpoložljivost informacij in priprava računov na četrtnetni osnovi ponavadi povzročita zmanjšano zajetje in področje uporabe pri četrtnetnih nacionalnih računih.

Okvir četrtnetnih računov vključuje:

- (a) temeljne agregate, vključno z zaposlenostjo in prebivalstvom;
- (b) finančne in nefinančne račune po institucionalnih sektorjih;
- (c) omejeno razčlenitev ključnih agregatov, kot so bruto dodana vrednost, izdatek za končno potrošnjo, bruto investicije v osnovna sredstva, uvoz in izvoz blaga in storitev ter zaposlenost, in
- (d) poenostavljeno zaporedje računov.

Taki elementi se za pripravo računov koristno dopolnijo s poenostavljenim okvirom ponudbe in porabe.

POSEBNE ZNAČILNOSTI ČETRTELNIH NACIONALNIH RAČUNOV

12.13 Vprašanja v zvezi s pripravo računov, ki so posebej pomembna za četrtnetne nacionalne račune so:

- (a) čas zajemanja;
- (b) hitre ocene;
- (c) uskladitev in prilagoditev;
- (d) verižne mere obsega ter
- (e) prilagoditve za vpliv sezone in koledarja.

Čas zajemanja

12.14 Pravila glede časa zajemanja, ki se uporabljajo za četrtnetne nacionalne račune, so enaka kot za letne nacionalne račune. Vendar se pri merjenju pojavljajo posebni problemi zaradi časa zajemanja, saj je obdobje zajemanja krajše. To vpliva zlasti na:

- (a) nedokončano proizvodnjo;
- (b) dejavnosti v določenih obdobjih znotraj leta in
- (c) nepogosta plačila.

12.15 Za namene četrtnetnih nacionalnih računov je pomembno zajemanje dejavnosti in tokov, koncentriranih v določenih obdobjih znotraj leta. Obseg takih dejavnosti po četrtnetjih, kot je proizvodnja v kmetijstvu, gradbeništvu in turizmu, je odvisen od zunanjih dejavnikov, kot so vreme in uradni prosti dnevi. Pri plačilu plač, davkov, socialnih prejemkov in dividend se lahko pojavijočasni četrtnetni učinki, kot so letni bonusi, ki se plačajo v enem mesecu. Napake pri merjenju pravega časa in velikosti takšnih dogodkov povzročajo napake pri merjenju četrtnetne rasti.

Nedokončana proizvodnja

12.16 Nedokončana proizvodnja je proizvodnja, ki še ni pripravljena za dobavo. Pojavi se, ko proizvodnja traja dlje kot eno obdobje. Dolgi proizvodni ciklusi se pojavljajo v dejavnostih, kot so kmetijstvo, gradbeništvu, proizvodnja strojev, avtomobilov in ladij ter storitve, kot so razvoj programske opreme, arhitekturne storitve, ustvarjanje filmov ali veliki športni dogodki. Takšne dolge proizvodne procese pogosto spremlja obročno plačevanje, zlasti v dejavnostih, kot so ladjedelništvo, gradnja letal, proizvodnja vina in oglaševalske pogodbe.

Merjenje takšne proizvodnje zahteva, da se enotni proces razdeli na ločena obdobja. To je težje za četrletne nacionalne račune kot za letne nacionalne račune. Vendar se za merjenje nedokončane proizvodnje na četrletni in letni osnovi uporabljajo enaka.

Dejavnosti, ki so koncentrirane v določenih obdobjih znotraj leta

12.17 Razdelitev proizvodnje na podlagi stroškov, ki so nastali v času, je normalen način razdelitve morebitne proizvodnje glede na obdobja po obračunskem načelu, vendar se ne uporablja vedno v celoti. Nobena proizvodnja se ne bi smela razdeliti na obdobja, v katerih proizvodni proces ne poteka, čeprav nastajajo stroški. To velja za stroške uporabe kapitala, npr. za plačila najemnin za uporabo strojev. Takšna situacija se lahko zgodi v kmetijstvu, kjer se lahko proizvodnja v določenih obdobjih popolnoma ustavi. Obdobja brez proizvodnje lahko nastanejo tudi pri dejavnostih za predelavo hrane, ki so odvisne od pridelka.

Nepogosta plačila

12.18 Za dejavnosti, ki se odvijajo skozi leto, so nepogosta plačila tista, ki se izvedejo enkrat na leto, ali v redkih obrokih skozi leto. Primeri takšnih plačil so dividende, obresti, davki, subvencije in bonusi za zaposlene, kot so bonusi ob koncu leta in bonusi za dopust. Vse takšne razdelitvene transakcije se zajemajo po obračunskem načelu, tj. ko je terjatev nastala in ne ko je bila plačana. To vprašanje časa zajemanja se pojavlja tudi v letnih nacionalnih računih, ko se lahko plačila delno nanašajo na drugo obračunsko leto.

12.19 Da bi rešili ta vprašanja glede pravočasnosti, je treba razlikovati dve kategoriji plačil.

- (a) Plačila, ki so popolnoma priložnostna, je treba zajeti v obdobju, ko so dejansko izvedena. Dividende so npr. običajno določene, ko so knjige za poslovno leto že zaključene, in se morda ne nanašajo na dobičke družbe v tistem letu.
- (b) Plačila, ki so fiksno vezana na določeno obdobje (npr. obračunana v prejšnjem obdobju ali obračunana v več obračunskih obdobjih), je treba razdeliti na obdobja, v katerih so obračunana. Primeri so davki na dohodek in proizvode, ki se lahko poberejo v poznejšem obdobju.

12.20 Uporaba obračunskih načel za četrletne podatke je lahko v takšnih primerih zelo zahtevna, zato so potrebne alternativne metode, kot so prilagoditev podatkov, ki temeljijo na denarnem toku, ali razdelitev plačil na podlagi obračunskega načela tako, da se čim bolj zmanjša izkrivljanje značilnosti časovnih vrst.

Hitre ocene

12.21 Četrletni nacionalni računi zagotavljajo pregled stanja gospodarstva kmalu po koncu referenčnega četrletja. Časovna razpoložljivost takšnih informacij pomaga opredeliti in razlagati ekonomske trende. Zaradi tega statistični organi vse pogosteje pripravijo hitre ocene ključnih makroekonomskih agregatov, vključno z rastjo BDP in kazalniki iz četrletnih nacionalnih računov.

12.22 Hitra ocena je zgodnja ocena ekonomske spremenljivke za zadnje referenčno obdobje. Hitra ocena se ponavadi izračuna na podlagi nepopolnih podatkov, vendar se pripravi z uporabo istega statističnega ali ekonometričnega modela, kot se uporabi za redne ocene. Izdelava hitrih ocen vključuje čim več podatkov. Razlike med hitrimi in tradicionalnimi ocenami so:

- (a) pravočasnost: hitre ocene so na voljo prej kot tradicionalne ocene;
- (b) natančnost: obstaja kompromis med pravočasnostjo in natančnostjo. Hitre ocene so na splošno pogosteje revidirane kot tradicionalne;
- (c) zajetje: število spremenljivk v hitrih ocenah, je ponavadi bolj omejeno kot pri tradicionalnih ocenah;
- (d) informacije: hitre ocene temeljijo na manj informacijah. Informacije za tradicionalne ocene pogosto niso v celoti na voljo;
- (e) ocenjevalna metoda: zaradi pomanjkanja podatkov temeljijo hitre ocene bolj na ekonometričnih metodah in predpostavkah.

Uskladitev in prilagoditev četrletnih nacionalnih računov

12.23 Četrletni nacionalni računi so skladen niz računov, pripravljenih na četrletni osnovi. So sestavni del okvira nacionalnih računov in so skladni z letnimi računi.

12.24 Notranja skladnost četrtnetnih računov je dosežena z uskladitvijo ocen ponudbe in porabe na četrtnetni osnovi. Skladnost z letnimi računi je zagotovljena bodisi s prilagoditvijo četrtnetnih računov letnim ali z izpeljavo letnih računov iz četrtnetnih.

Usklajevanje

12.25 Proces usklajevanja je sestavni del postopka priprave nacionalnih računov. Omogoči optimalno uporabo različnih virov informacij, na katerih temeljijo različne mere v računih. V širšem smislu se z usklajevanjem skušajo osnovni statistični podatki, na katerih temeljijo različni pristopi pri izračunavanju BDP in drugih delov računov, vključiti v okvir ponudbe in porabe ter tako vse razpoložljive informacije uporabiti na učinkovit način.

12.26 Načela in postopki procesa usklajevanja, ki se uporabljajo za letne račune, se uporabljajo tudi za četrtnetne račune, vendar z dodatnimi postopki, ki odražajo pripravo na četrtnetni osnovi. Takšni dodatni postopki odražajo naslednje značilnosti četrtnetnih računov:

- (a) ohranjanje skladnosti med tistimi podatki, ki so prilagojeni za vpliv sezone, in tistimi, ki niso;
- (b) zagotavljanje skladnosti med merami tekočih cen in obsega;
- (c) usklajevanje mer, ki temeljijo na različnih pristopih za izračun BDP.

Poenostavljen četrtnetni okvir ponudbe in porabe pomaga pri usklajevanju četrtnetnih nacionalnih računov. Če se letne tabele ponudbe in porabe pripravljajo redno, se lahko informacije v četrtnetnih tabelah ponudbe in porabe neposredno navežejo nanje kot del procesa uskladitve in prilagoditve.

Skladnost med četrtnetnimi in letnimi računi – prilagoditev

12.27 Na postopek uskladitve četrtnetnih računov z letnimi je mogoče gledati z dveh vidikov:

- (a) usklajevanje četrtnetnih računov z letnimi, znano tudi kot prilagajanje;
- (b) izpeljava letnih računov iz četrtnetnih.

12.28 Razlike med četrtnetnimi in letnimi računi nastajajo predvsem zaradi razlik v virih in razpoložljivosti informacij iz skupnih virov.

12.29 Za uskladitev četrtnetnih in ustreznih letnih agregatov se lahko uporabi več različnih metod.

Idealna metoda je opredelitev vzrokov za razlike in izpeljava novih, usklajenih četrtnetnih in letnih agregatov z uporabo vseh razpoložljivih informacij.

Metode prilagajanja zagotavljajo skladnost med dvema nizoma agregatov, tako da določijo enega kot standard in mu drugega prilagodijo, in sicer z različnimi metodami od enostavnih matematičnih do zapletenih statističnih in ekonometričnih postopkov. Cilj metod prilagajanja je zagotoviti računovodsko skladnost dveh nizov agregatov ob hkratnem ohranjanju gibanj ali izpolnjevanju drugih dobro opredeljenih meril.

Prilagajanje je sestavni del postopka priprave in bi ga bilo načeloma treba izvesti na najbolj podrobni ravni priprave. V praksi lahko to pomeni prilagajanje različnih serij v fazah; pri tem se podatki nekaterih serij, ki so že bile prilagojene, uporabijo za oceno drugih serij, čemur sledi drugi ali tretji krog prilagajanja.

12.30 Če so izhodišče četrtnetni agregati, se letni agregati izračunajo s seštevanjem ustreznih četrtnetnih podatkov. Na ta način je zagotovljena skladnost.

12.31 Zelo pogosto se pri usklajevanju med četrtnetnimi in letnimi agregati uporablja mešanica različnih prilagoditev: npr. predhodne letne ocene so lahko izpeljane z agregacijo četrtnetnih podatkov in nato, ko so na voljo letne informacije in se revidira letni agregat, se lahko uporabi letna prilagoditvena metoda za revidiranje ustreznih četrtnetnih podatkov.

Verižne mere sprememb cen in obsega

12.32 Pri letnih nacionalnih računih merjenje spremembe cen in obsega načeloma poteka prek letnega verižnega indeksa. Zaradi skladnosti morajo biti četrtnetne mere sprememb cen in obsega omejene na letne verižne mere.

- 12.33 Da bi bile mere cen in obsega za četrtnetne in letne račune skladne, morajo biti letne mere izpeljane iz četrtnetnih ali pa se četrtnetni podatki uskladijo z letnimi z uporabo metod prilagajanja. To je potrebno tudi v primeru, če je izpolnjena osnovna zahteva, tj. da četrtnetne in letne mere temeljijo na istih metodah za pripravo in prikaz, npr. uporabljajo isti indeksni obrazec, bazno leto in referenčno obdobje. Popolna skladnost ni mogoča, ker četrtnetni kazalci ponavadi ne bodo odražali popolnoma enake rasti kot ustrezni letni kazalci, in sicer zaradi matematičnih lastnosti indeksa.
- 12.34 Četrtnetne verižne mere obsega bi sicer lahko temeljile na četrtnetni pogostnosti veriženja, vendar se na splošno priporoča, da se veriženje izvede letno. Četrtnetne mere obsega se verižijo na letni osnovi.
- 12.35 Serije verižnega obsega iz četrtnetnih nacionalnih računov so četrtnetne spremembe obsega, ki uporabljajo letna povprečja cen iz predhodnega leta. Za letno veriženje četrtnetnih indeksov obsega se lahko uporabijo trije pristopi:
- preko letne ocene;
  - preko enega četrtnetja;
  - preko enakega četrtnetja predhodnega leta.
- Ustvarjanje časovnih serij z uporabo ene od treh metod veriženja ponavadi povzroči strukturne prelome v nastalih verižnih serijah, njihov učinek pa je določen z izbranim pristopom veriženja ter s spremembo strukture cene v času.
- 12.36 Pristop veriženja preko letne ocene uporablja letne povprečne vrednosti zadevnega predhodnega leta v cenah navedenega leta. Rezultat so letni agregati četrtnetnih mer obsega, identični z neodvisno izpeljanimi verižnimi serijami letnih nacionalnih računov. Poleg tega prelomi ne vplivajo na stopnjo spremembe med dvema četrtnetjema znotraj istega koledarskega leta med Q1 in Q4. Pač pa na serije obsega vplivajo prelomi, ki nastanejo med četrtnim četrtnetjem določenega leta in prvim četrtnetjem naslednjega leta; ti se pojavijo tudi v zadevni stopnji spremembe med dvema četrtnetjema.
- 12.37 Ravno nasprotno pa veriženje preko enega četrtnetja na splošno privede do neizkrivljene stopnje spremembe med dvema četrtnetjema za vsa četrtnetja v letu, saj se verižne povezave nanašajo na količine četrtnetja zadevnega predhodnega leta, vrednotene po povprečnih cenah navedenega leta. Vendar pa veriženje preko enega četrtnetja za razliko od veriženja preko letne ocene privede do četrtnetnih verižnih serij, ki niso skladne z zadevnimi neodvisno izpeljanimi verižnimi serijami letnih nacionalnih računov.
- 12.38 Veriženje preko enakega četrtnetja predhodnega leta privede do neizkrivljenih stopenj rasti na letni osnovi za vsa četrtnetja, saj se verižne povezave nanašajo na obsege istega četrtnetja v zadevnem predhodnem letu, vrednotene po povprečnih cenah navedenega leta. Vendar ta pristop privede do rezultatov, na katere vplivajo strukturni prelomi v vsakem posameznem četrtnetju, tako da prelom vpliva na vsako stopnjo spremembe med dvema četrtnetjema. Tako veriženje preko enakega četrtnetja predhodnega leta najbolj vpliva na obnašanje serij znotraj leta.
- 12.39 Če so učinki zamenjav (spremembe obsega zaradi spremembe strukture cene) znotraj leta majhni, trije pristopi za četrtnetno veriženje obsegov privedejo do zelo podobnih rezultatov.

Zaradi praktičnih razlogov, kot so skladnost četrtnetne rasti z letno verižno rastjo ter enostavnost in preglednost izračuna, se daje prednost veriženju preko letne ocene.

Prilagoditve za vpliv sezone in koledarja

- 12.40 Sezonskost je kakršen koli vzorec, ki se redno ponavlja v istem obdobju vsakega leta.

Primer je prodaja sladoleda poleti. S prilagoditvijo za vpliv sezone se skozi leto izravnavajo redno ponavljajoči se dogodki, medtem ko učinek nerednih dogodkov ostaja nespremenjen. Prilagoditev za vpliv sezone upošteva različne dolžine mesecev in četrtnetij. Rezultati, prilagojeni za vpliv sezone, odražajo „normalne“ in ponavljajoče se dogodke čez celo leto, v katerem se zgodijo. Serije, prilagojene za vpliv sezone, kažejo jasneje kot serije, neprilagojene za vpliv sezone, npr. naslednje značilnosti:

- spremembe trenda in
  - prelomne točke v poslovnem ciklu.
- 12.41 Koledarski učinek je posledica naslednjih dejavnikov:
- števila in sestava delovnih in trgovinskih dni;
  - fiksni in premični prosti dnevi;
  - prestopnih let in drugih koledarskih pojavov, kot so podaljšani vikendi.

- 12.42 Prisotnost vpliva sezone in koledarja v časovnih serijah četrtnetnih nacionalnih računov zakrije trend rasti agregatov četrtnetnih nacionalnih računov. Prilagoditve za vpliv sezone in koledarja torej pomagajo pri sklepanju o trendih iz četrtnetnih nacionalnih računov. Poleg tega prilagoditev za vpliv sezone odkriva učinek pomembnih nerednih učinkov ali dogodkov in s tem pomaga pri razumevanju gospodarskega razvoja prek statističnih podatkov iz četrtnetnih nacionalnih računov.
- 12.43 Sezonska nihanja so ponavadi učinek sprememb v rabi energije, turistični dejavnosti, vremenskih pogojih, ki vplivajo na dejavnosti na prostem, npr. gradbeništvo, dodatkih k plačam in učinkih fiksnih prostih dni ter vseh vrstah institucionalnih ali administrativnih praks. Sezonska nihanja v četrtnetnih nacionalnih računih so odvisna tudi od virov podatkov in uporabljenih metod pri pripravi.
- 12.44 Za zanesljivo oceno sezonskih dejavnikov je morda treba časovne vrste predhodno obdelati. Tako preprečimo, da osamelci, kot so nenadni osamelci, prehodne spremembe in spremembe ravni, vpliv koledarja in učinki nacionalnih praznikov vplivajo na kakovost sezonskih ocen. Vendar bi osamelci morali ostati vidni v podatkih, prilagojenih za vpliv sezone, razen če so rezultat napak, saj lahko odražajo posebne dogodke, kot so stavke, naravne nesreče itd. Zato je treba osamelce po oceni sezonske komponente ponovno uvesti v časovne serije.

Zaporedje pri izračunavanju sezonsko prilagojenih verižnih mer obsega:

- 12.45 Izračunavanje verižnih mer obsega za četrtnetne nacionalne račune, prilagojene za vpliv sezone in koledarja, je rezultat zaporedja operacij; te vključujejo prilagoditev za vpliv sezone in koledarja, veriženje, prilagoditev in usklajevanje, ki se uporabljajo na razpoložljivih osnovnih ali agregatnih informacijah.
- 12.46 Zaporedje uporabe posameznih korakov postopka izračunavanja sezonsko prilagojenih verižnih mer obsega za četrtnetne nacionalne račune je odvisno od posebnosti proizvodnega procesa in ravni agregacije, na kateri se uporablja.

V idealnem primeru so sezonsko prilagojene verižne serije obsega pridobljene s prilagoditvijo verižnih serij za vpliv sezone, ki ji sledi prilagajanje verižnih serij.

- 12.47 Obstajajo sistemi priprave četrtnetnih nacionalnih računov, pri katerih se podatki, prilagojeni za vpliv sezone, zagotovijo na zelo podrobni ravni in celo na ravni, na kateri se veriženja ne uporablja, npr. pri pripravi četrtnetnih nacionalnih računov iz četrtnetnih tabel ponudbe in porabe. Vrstni red v tem primeru je prilagoditev za vpliv sezone, usklajevanje, veriženje in prilagajanje. Ocene sezonske komponente na podrobni ravni morda ne bodo tako zanesljive kot na višjih ravneh četrtnetnih nacionalnih računov. Zato je pri revizijah sezonske komponente potrebna posebna skrb. Poleg tega usklajevanje in veriženje sezonsko prilagojenih podatkovne sme uvesti sezonskega vzorca v serije.
- 12.48 Mere obsega za četrtnetne nacionalne račune v povprečnih cenah iz predhodnega leta se lahko verižijo z uporabo veriženja preko enega četrtnetja, preko letne ocene ali preko enakega četrtnetja predhodnega leta. Z vidika sezonsko prilagojenih mer obsega za četrtnetne nacionalne račune se daje prednost veriženju preko enega četrtnetja in veriženju preko letne ocene. Veriženje preko enakega četrtnetja predhodnega leta ni priporočljivo, saj bi lahko uvedlo prelome v vsako posamezno gibanje serij med dvema četrtnetjema.
- 12.49 Sezonsko prilagojene verižne mere obsega za četrtnetne nacionalne račune, se prilagodijo zadevnim verižnim letnim podatkom, neprilagojenim za vpliv sezone, z uporabo metod prilagajanja, ki čim bolj zmanjšajo učinek sprememb serij med dvema četrtnetjema. Prilagoditev se zahteva iz čisto praktičnih razlogov, npr. zaradi skladnosti povprečnih letnih stopenj rasti. Prilagoditev ne sme povzročiti uvedbe sezonskega vzorca v serije. Četrtnetni nacionalni računi, prilagojeni samo za vpliv sezone, se prilagodijo neodvisno izpeljanim verižnim letnim serijam v sezonsko neprilagojeni obliki. Izjeme od zelene časovne skladnosti so sprejemljive, če se sezonskost hitro spreminja.
- 12.50 Vpliv koledarja se lahko razdeli na sezonsko in nesezonsko komponento. Prva ustreza povprečni koledarski situaciji, ki se ponavlja vsako leto v isti sezoni. Druga ustreza odstopanju koledarskih spremenljivk, kot je število trgovinskih/delovnih dni, premičnih prostih dni ter dni prestopnih let, od mesečnega ali četrtnetnega specifičnega povprečja.
- 12.51 Prilagoditev za vpliv koledarja odstrani iz serije tiste nesezonske koledarske komponente, za katere obstajata statistični dokaz in ekonomska razlaga. Vplivi koledarja, za katere so serije prilagojene, bi morali biti opredeljeni in časovno dovolj stabilni ali pa bi moralo biti namesto tega mogoče, da se njihov spreminjajoči učinek sčasoma ustrezno oblikuje.

POGLAVJE 13
REGIONALNI RAČUNI

UVOD

- 13.01 To poglavje opisuje regionalne račune na splošno ter pojasnjuje cilje in glavna konceptualna načela ter težave pri pripravi regionalnih računov.
- 13.02 *Opredelitev:* regionalni računi so regionalna specifikacija ustreznih računov za nacionalno gospodarstvo. Vsebujejo regionalno razčlenitev glavnih agregatov, kot sta bruto dodana vrednost po dejavnostih in dohodek gospodinjstev.
- 13.03 Če ni v tem poglavju navedeno drugače, se za regionalne račune uporabljajo koncepti nacionalnih računov.

V skupnih nacionalnih vrednostih niso razvidne regionalne razlike glede gospodarskih razmer in uspešnosti. Prebivalstvo in gospodarske dejavnosti so na splošno neenakomerno porazdeljeni po regijah. Urbane regije so običajno specializirane za storitve, medtem ko so za neurbane regije značilni kmetijstvo, rudarstvo in predelovalne dejavnosti. Pomembna vprašanja, kot so globalizacija, inovacije, staranje, davčna ureditev, revščina, brezposelnost in okolje, imajo pogosto regionalno gospodarsko razsežnost. Zato so regionalni računi pomembno dopolnilo k nacionalnim računom.

- 13.04 Regionalni računi zajemajo isti niz računov kot nacionalni računi, saj prikazujejo strukturo regionalnih gospodarstev, njihov razvoj in razlike med njimi. Zaradi konceptualnih težav in težav z merjenjem so regionalni računi bolj omejeni v obsegu in manj podrobni kot nacionalni računi.

Tabele regionalne proizvodnje po dejavnostih prikazujejo:

- (a) obseg in dinamiko proizvodnje in zaposlenosti po regijah;
- (b) prispevek regij k nacionalnim agregatom;
- (c) specializacijo vsake regije;
- (d) pomen posameznih regij za vsako dejavnost.

Regionalni računi dohodka gospodinjstev prikazujejo primarni in razpoložljivi dohodek gospodinjstev po regijah ter vire in razdelitev dohodka po regijah.

- 13.05 V več državah članicah so regije na različnih ravneh dokaj neodvisne pri sprejemanju odločitev. V takšnih primerih so regionalni računi pomembni za nacionalno in regionalno politiko.
- 13.06 Regionalni računi se uporabljajo tudi za pomembne posebne upravne namene, npr.:
- (a) za razporejanje prihodkov iz posameznega nacionalnega davka regionalnim državam;
  - (b) za razporejanje sredstev v okviru evropske kohezijske politike.
- 13.07 Regionalni računi se lahko prilagodljivo uporabljajo na različnih ravneh agregiranja. Ne gre samo za agregiranje po geografskih regijah, temveč se lahko geografske regije združujejo tudi glede na strukturo gospodarstva, lego in gospodarsko sodelovanje z drugimi (sosednjimi) regijami. To je še posebno koristno za analiziranje strukture nacionalnih gospodarstev in evropskega gospodarstva ter njihovega razvoja.

- 13.08 Regionalni računi se pripravljajo na podlagi regionalnih podatkov, ki se zbirajo neposredno, in nacionalnih podatkov z regionalnimi razčlenitvami, ki temeljijo na predpostavkah. Bolj ko so podatki, ki se zbirajo neposredno, popolni, manjšo vlogo imajo predpostavke. Vendar pa so predpostavke potrebne pri pripravi regionalnih računov zaradi pomanjkanja dovolj popolnih, pravočasnih in zanesljivih regionalnih podatkov. To pomeni, da se nekatere medregionalne razlike ne odražajo nujno v regionalnih računih.

REGIONALNO OZEMLJE

- 13.09 Regionalno gospodarstvo države je del celotnega gospodarstva te države. Slednje je opredeljeno z institucionalnimi enotami in sektorji. Sestavljajo ga vse institucionalne enote, ki imajo na ekonomskem ozemlju države središče prevladujočega ekonomskega interesa (glej odstavek 2.04). Ekonomsko ozemlje ne sovpa popolnoma z geografskim ozemljem (glej odstavek 2.05). Ekonomsko ozemlje države se deli na regionalna ozemlja in zunajregionalno ozemlje.
- 13.10 Regionalno ozemlje sestavlja tisti del ekonomskega ozemlja države, ki se neposredno prišteva eni od regij in vključuje morebitna prosta območja, carinska skladišča in tovarne.
- 13.11 Zunajregionalno ozemlje sestavljajo deli ekonomskega ozemlja države, ki jih ni mogoče prišteti samo eni regiji. Zajema:
- (a) zračni prostor države, ozemeljske vode in epikontinentalni pas v mednarodnih vodah, nad katerimi ima država izključne pravice;
  - (b) ozemeljske enklave, tj. geografska ozemlja v tujini, ki jih na osnovi mednarodnih pogodb ali sporazumov med državami uporabljajo državne agencije (veleposlaništva, konzulati, vojaška oporišča, raziskovalne postaje itd.);
  - (c) nahajališča nafte, zemeljskega plina itd. v mednarodnih vodah zunaj epikontinentalnega pasu države, ki jih izkoriščajo rezidenčne enote.
- 13.12 Klasifikacija NUTS zagotavlja enotno in enolično razčlenitev ekonomskega ozemlja Evropske unije. Za nacionalne namene se lahko regionalni računi pripravijo tudi na podrobnejši regionalni ravni.

ENOTE IN REGIONALNI RAČUNI

- 13.13 V okviru nacionalnega gospodarstva ločimo dve vrsti enot: prikazi za institucionalne enote, ki odražajo tokove vplivajo na dohodek, kapitalske in finančne transakcije, druge tokove in bilance stanja; prikazi za lokalne enote enovrstne dejavnosti (lokalne EED) prikazujejo tokove, ki nastanejo v procesu proizvodnje in pri porabi blaga in storitev.

Institucionalne enote

- 13.14 V okviru regionalnih računov ločimo glede na regionalno raven dve vrsti institucionalnih enot.
- (a) Enoregionalne enote imajo središče prevladujočega ekonomskega interesa v eni regiji. Primeri enoregionalnih enot so gospodinjstva, družbe, katerih vse lokalne EED so v isti regiji, večina lokalne in regionalne države ter nekatere ustanove socialne varnosti in NPSIG.
  - (b) Večregionalne enote imajo središče prevladujočega ekonomskega interesa v več regijah. Družbe in NPSIG so primeri enot, ki opravljajo svoje dejavnosti v več regijah. Drugi primeri so institucionalne enote, ki opravljajo svoje dejavnosti v celotni državi, kot so centralna država in manjše število monopolnih ali skoraj monopolnih družb.
- 13.15 Vse transakcije enoregionalnih institucionalnih enot so razporejene regiji, v kateri imajo take enote središče prevladujočega ekonomskega interesa. Za gospodinjstva velja, da imajo središče prevladujočega ekonomskega interesa v regiji, v kateri so rezidenti, in ne v regiji, v kateri delajo. Druge enoregionalne enote imajo središče prevladujočega ekonomskega interesa v regiji, v kateri se nahajajo.
- 13.16 Nekaterih transakcij večregionalnih enot ni mogoče razporediti regijam. To velja za večino razdelitvenih in finančnih transakcij. Posledično izravnalne postavke večregionalnih enot, kot sta varčevanje in neto posojanje, na regionalni ravni niso prikazane.

Lokalne enote enovrstne dejavnosti in regionalne proizvodne dejavnosti po panogah

- 13.17 Podjetja lahko opravljajo proizvodne dejavnosti na več kot eni lokaciji, pri pripravi regionalnih računov pa je treba dejavnosti razporediti lokacijam. Kadar podjetja delujejo na več lokacijah, se njihovi posamezni deli imenujejo lokalne enote.
- 13.18 Institucionalne enote lahko razčlenimo po gospodarskih dejavnostih za opis proizvodnih dejavnosti gospodarstva po panogah. Tako dobimo heterogene dejavnosti, saj imajo mnoga podjetja pomembne stranske dejavnosti, ki se razlikujejo od njihove glavne dejavnosti. Poleg tega pri nekaterih dejavnostih glavni proizvod dejavnosti pomeni le majhen delež celotne proizvodnje. Da bi dobili skupine proizvajalcev, katerih dejavnosti so v smislu proizvodnje, stroškovne strukture in proizvodne tehnologije bolj homogene, se podjetja razdelijo v manjše in bolj homogene enote. Te imenujemo enote enovrstne dejavnosti.
- 13.19 Lokalna enota enovrstne dejavnosti (lokalna EED) je tisti del enote enovrstne dejavnosti (EED), ki ustreza lokalni enoti. Kadar EED opravlja proizvodne dejavnosti v več regijah, se za pripravo regionalnih računov podatki o EED razdelijo. Za takšno razdelitev so potrebni podatki o sredstvih za zaposlene (oziroma zaposlenosti, če prvi niso na voljo) in bruto investicijah v osnovna sredstva. Pri podjetjih, ki so na eni lokaciji in večino dodane vrednosti ustvarijo s svojo glavno dejavnostjo, je lokalna EED enaka podjetju.
- 13.20 Panogo na ravni regije sestavlja skupina lokalnih EED, ki so dejavne v isti ali podobni vrsti dejavnosti.
- 13.21 Pri opredeljevanju lokalne EED so tri možnosti:
- proizvodna dejavnost s pomembnim inputom dela na stalni lokaciji. Pomemben input dela v tem okviru je najmanj letni ekvivalent ene osebe, ki dela s polovičnim delovnim časom;
  - proizvodna dejavnost brez pomembnega inputa dela na stalni lokaciji se običajno ne šteje za posebno lokalno EED, zato je treba proizvodnjo pripisati lokalni enoti, ki je odgovorna za upravljanje te proizvodnje. Pri tem pravilu je nekaj izjem, na primer za vetrne elektrarne, črpanje nafte in plina, internetna vozlišča in povsem avtomatske bencinske črpalke. Te proizvodne dejavnosti so lahko v eni regiji in se v celoti upravljajo v drugi regiji. Proizvodnja takih dejavnosti se ne prikaže v regiji, v kateri se upravljajo, saj proizvodnja poteka v drugi regiji. Bruto investicije v osnovna sredstva je treba prikazati v isti regiji kot z njimi povezano proizvodnjo in dodano vrednost;
  - za proizvodno dejavnost brez stalne lokacije se uporablja koncept rezidenčnosti (glej odstavek 2.04) na nacionalni ravni. Tako se lahko na primer veliki gradbeni projekti, ki jih izvajajo izvajalci iz drugih regij, evidentirajo kot posebne lokalne EED. Primeri velikih gradbenih projektov so gradnje mostov, jezov in elektrarn, ki trajajo več kot eno leto in se upravljajo prek lokalne pisarne. Za gradbene projekte, ki trajajo manj kot eno leto, se za razporejanje proizvodnje po regijah uporablja rezidenčnost matičnega gradbenega podjetja.
- 13.22 Proizvodne transakcije med lokalnimi EED, ki pripadajo isti institucionalni enoti in so v različnih regijah, se prikažejo, ne prikaže pa se proizvodnja pomožnih dejavnosti med lokalnimi EED, razen če jo je mogoče spremljati (glej odstavek 1.31). To pomeni, da se prikažejo dobave le glavne in stranske proizvodnje med lokalnimi EED, če je takšna tudi praksa v nacionalnih računih.
- 13.23 Če je obrat, ki se ukvarja samo s pomožnimi dejavnostmi, mogoče statistično spremljati, kar pomeni, da so na voljo ločeni računovodski izkazi za njegovo proizvodnjo, ali če je na drugi lokaciji kot obrati, za katere opravlja proizvodnjo, se v nacionalnih in tudi v regionalnih računih prikaže kot posebna enota in razporedi v panogo, ki ustreza njegovi glavni dejavnosti. Če ustrezni osnovni podatki niso na voljo, se proizvodnja pomožne dejavnosti oceni tako, da se seštejejo stroški.

METODE REGIONALIZACIJE

- 13.24 Regionalni računi temeljijo na transakcijah enot, ki so rezidenti na regionalnem ozemlju. V splošnem se za pripravo regionalnih računov uporabljajo:
- metode od spodaj navzgor;

(b) metode od zgoraj navzdol ali

(c) kombinirane metode od spodaj navzgor in od zgoraj navzdol.

- 13.25 Metoda za oceno regionalnega agregata „od spodaj navzgor“ je neposredno zbiranje podatkov o rezidenčnih enotah in priprava regionalnih ocen z agregiranjem.

Kadar podatki za lokalne EED niso na voljo, je sprejemljiv pristop od spodaj navzgor. Podatki za lokalne EED se lahko ocenijo na podlagi podatkov za podjetja, EED ali lokalne enote z uporabo razdelitvenih modelov. Z agregiranjem ocen dobimo skupne regionalne vrednosti, podobno kot s pristopom od spodaj navzgor.

Na drugi stopnji postopka priprave se ocene, pridobljene z metodo od spodaj navzgor, uskladijo s skupnimi vrednostmi iz nacionalnih računov.

- 13.26 Kadar so podatki na voljo samo na ravni enot, ki obsegajo več lokalnih EED, ki se ukvarjajo z različnimi dejavnostmi in so v različnih regijah, se za pripravo regionalnih razčlenitev po dejavnostih uporabljajo kazalniki, kot so sredstva za zaposlene ali zaposlenost po regijah.

- 13.27 Metoda od zgoraj navzdol pomeni porazdeljevanje skupne nacionalne vrednosti po regijah, ne da bi pri tem skušali razlikovati rezidenčne enote po regijah. Nacionalna vrednost se porazdeli s kazalnikom, ki je po regijah porazdeljen na enak način kot spremenljivka, ki se ocenjuje.

Za regionalno zajetje kazalnika, ki se uporablja za regionalno porazdelitev zahtevane spremenljivke, je potreben pojem rezidenčne enote po regijah.

- 13.28 Čiste metode od spodaj navzgor so redke. Sprejemljive so tudi kombinirane metode. Regionalne ocene spremenljivke ali agregata spremenljivk je na primer na makroregionalni ravni mogoče izračunati le z metodo od spodaj navzgor, nato pa se za podrobnejše regionalne ocene uporabi metoda od zgoraj navzdol.

- 13.29 Neposredno merjenje regionalnih vrednosti je bolj zaželeno od posrednega. Če so na ravni lokalnih EED na voljo popolni in zanesljivi mikropodatki, se regionalne vrednosti, ki konceptualno ustrezajo nacionalnim vrednostim, ocenijo z metodo od spodaj navzgor. Zaradi skladnosti s skupnimi vrednostmi nacionalnih računov se nato navedene ocene regionalnih računov uskladijo z agregati nacionalnih računov.

- 13.30 Pri posrednem merjenju na podlagi nacionalnih agregatov in kazalnika, ki je v korelaciji s spremenljivko, ki se meri, so možne napake pri merjenju. Tako se na primer nacionalni podatki o bruto dodani vrednosti po dejavnostih lahko razporedijo regijam na podlagi regionalnih statističnih podatkov o zaposlenosti ob predpostavki, da je bruto dodana vrednost na zaposlenega za posamezno dejavnost enaka za vse regije. Izračuni, pripravljani z metodo od zgoraj navzdol, so boljši, če so podatki podrobno razčlenjeni po dejavnostih.

- 13.31 Agregati proizvodnje so razporejeni regiji, v kateri je enota, ki opravlja ustrezne transakcije, rezident. Rezidenčnost lokalne EED je bistveno merilo za razporeditev takih agregatov posamezni regiji. Načelo rezidenčnosti je bolj priporočljivo od ozemeljskega pristopa, po katerem se proizvodne dejavnosti razporedijo na podlagi njihove lokacije.

- 13.32 Za nekatere dejavnosti, kot so gradbeništvo, proizvodnja in distribucija energije, komunikacijska omrežja, promet in finančno posredništvo ter nekatere transakcije v računih gospodinjstev (npr. dohodek od lastnine), so značilni posebni problemi pri razporejanju regijam. Zaradi mednarodne primerljivosti regionalnih računov se uporabljajo iste metode izračunavanja ali metode, ki dajejo podobne rezultate.

- 13.33 Bruto investicije v osnovna sredstva se regijam razporejajo na podlagi lastništva. Osnovna sredstva v lasti večregionalne enote so razporejena lokalnim EED, v katerih se uporabljajo. Osnovna sredstva, ki se uporabljajo v okviru poslovnega najema, se prikažejo v regiji lastnika sredstev, osnovna sredstva, ki se uporabljajo v okviru finančnega najema, pa v regiji uporabnika.

AGREGATI ZA PROIZVODNE DEJAVNOSTI

Bruto dodana vrednost in bruto domači proizvod po regijah

- 13.34 Za ocenjevanje regionalnega bruto domačega proizvoda se lahko uporabljajo trije pristopi: proizvodni, dohodkovni in izdatkovni pristop.
- 13.35 S proizvodnim pristopom se meri regionalni bruto domači proizvod v tržnih cenah kot vsota bruto dodane vrednosti v osnovnih cenah, povečana za davke na proizvode in zmanjšana za subvencije na proizvode. Bruto dodana vrednost v osnovnih cenah se meri kot razlika med proizvodnjo v osnovnih cenah in vmesno potrošnjo v kupčevih cenah.
- 13.36 Z dohodkovnim pristopom se meri regionalni bruto domači proizvod v tržnih cenah, in sicer tako, da se izmerijo in agregirajo različne porabe v regionalnem delu računa ustvarjanja dohodka za celotno gospodarstvo: sredstva za zaposlene, bruto poslovni presežek in davki minus subvencije na proizvodnjo. Podatki o sredstvih za zaposlene in zaposlenosti po dejavnostih so pogosto na voljo na regionalni ravni. Ti podatki se uporabljajo za oceno bruto dodane vrednosti po dejavnostih, in sicer neposredno ali s proizvodnim pristopom. Dohodkovni pristop za oceno regionalnega bruto domačega proizvoda se prekriva s proizvodnim pristopom.
- 13.37 Podatki o bruto poslovnem presežku običajno niso na voljo po dejavnostih in regijah. Podatke o bruto poslovnem presežku tržnih proizvajalcev je mogoče pridobiti iz poslovnih izkazov podjetij. Razčlenitev po institucionalnih sektorjih in po regijah pogosto ni na voljo. Navedeno otežuje uporabo dohodkovnega pristopa za oceno regionalnega bruto domačega proizvoda.
- 13.38 Davki (zmanjšani za subvencije) na proizvodnjo so sestavljeni iz davkov (zmanjšanih za subvencije) na proizvode in drugih davkov (zmanjšanih za subvencije) na proizvodnjo. Razporejanje davkov (zmanjšanih za subvencije) na proizvode je obravnavano v odstavku 13.43. Za druge davke (zmanjšane za subvencije) na proizvodnjo so včasih na voljo podatki po dejavnostih, npr. v anketah o poslovnih subjektih ali pa z izpeljavo iz posebnega davka ali subvencije za zadevno dejavnost. To je lahko kazalnik za razporejanje bruto dodane vrednosti po regijah.
- 13.39 Za merjenje regionalnega bruto domačega proizvoda se zaradi pomanjkanja podatkov ne uporablja izdatkovni pristop. Primeri pomanjkljivih podatkov so neposredni podatki o medregionalni prodaji in nakupih ter razčlenitev izvoza in uvoza po regijah.

Razporejanje PMSFP dejavnostim porabnicam

- 13.40 Posredno merjene storitve finančnega posredništva (PMSFP) se v regionalnih računih obravnavajo enako kot v nacionalnih računih. Razporejanje vmesne potrošnje PMSFP po dejavnostih, ki jih porabljajo, regijam je težavno, saj ocene stanj posojil in vlog po regijah običajno niso na voljo. V takšnih primerih se za razporejanje PMSFP dejavnostim porabnicam uporablja druga najboljša metoda: kot razdelitvena kazalnika se uporabljata regionalna bruto proizvodnja ali bruto dodana vrednost po dejavnostih.

Zaposlenost

- 13.41 Izmerjena regionalna proizvodnja je skladna z ocenami zaposlenosti v regiji, kadar zaposlenost vključuje rezidente in nerezidente, ki so zaposleni v regionalnih proizvodnih enotah. Regionalna zaposlenost je opredeljena v skladu z načeli, ki se za zaposlenost in rezidenčnost uporabljajo za nacionalno gospodarstvo (glej odstavke 11.17).

Sredstva za zaposlene

- 13.42 Pri proizvajalcih se sredstva za zaposlene razporedijo lokalnim EED, v katerih so osebe zaposlene. Kadar ti podatki niso na voljo, se sredstva za zaposlene razporedijo po drugi najboljši metodi, tj. na podlagi opravljenih ur. Če ni na voljo niti podatek o sredstvih za zaposlene niti o opravljenih urah, se uporabi število zaposlenih po lokalnih EED. Sredstva za zaposlene v računih gospodinjstev se razporedijo regijam na podlagi rezidenčnosti.

Prehod z regionalne bruto dodane vrednosti na regionalni BDP

- 13.43 Za izračun BDP v tržnih cenah po regijah se davki in subvencije na proizvode razporedijo regijam. Po dogovoru se ti nadregionalni davki in subvencije razporejajo na podlagi deleža bruto dodane vrednosti vseh dejavnosti v regiji, vrednotene v osnovnih cenah. Za ozemlja s posebnimi fiskalnimi sistemi se lahko od primera do primera uporabljajo druge metode razporejanja, kar ima za posledico zelo različne stopnje davkov in subvencij na proizvode znotraj države.

13.44 Podatki o BDP na prebivalca se lahko izračunajo za vse regije. Ti podatki se ne izračunavajo za zunajregionalna ozemlja.

13.45 Na regionalni bruto domači proizvod na prebivalca lahko znatno vplivajo tokovi dnevnih delovnih migrantov med regijami. Neto priliv dnevnih migrantov v regije poveča proizvodnjo na višjo raven, kot jo lahko doseže rezidenčno aktivno prebivalstvo. BDP na prebivalca je v regijah z neto prilivom dnevnih migrantov razmeroma visok, v regijah z neto odlivom dnevnih migrantov pa razmeroma nizek.

Stopnje rasti obsega regionalne bruto dodane vrednosti

13.46 Pri merjenju sprememb v cenah in obsegu se za regije uporabljajo enaka načela kot za celotno gospodarstvo, vendar je njihova uporaba otežena zaradi težav z regionalnimi podatki. Primeri teh težav so:

- (a) podatki o regionalnih spremembah cen pogosto niso na voljo;
- (b) če se regionalna dodana vrednost v tekočih cenah oceni neposredno in ne tako, da se od proizvodnje odšteje vmesna potrošnja, potem dvojna deflacija regionalne dodane vrednosti ni možna;
- (c) ker praviloma niso na voljo regionalne tabele ponudbe in porabe, sprememb cen in obsega v takšnem okviru ni mogoče meriti in oceniti.

13.47 Zato se običajno uporablja metoda deflacije regionalne dodane vrednosti po dejavnostih na podlagi nacionalnih sprememb cen po dejavnostih. To se opravi na najbolj podrobni ravni, na kateri so na voljo podatki o bruto dodani vrednosti v tekočih cenah. Upoštevajo se razlike med nacionalnimi in regionalnimi spremembami cen, ki izhajajo iz razlik v strukturi gospodarstva po dejavnostih, vendar pri tej rešitvi še vedno lahko prihaja do velikih razlik med spremembami cen na nacionalni in regionalni ravni. Primeri razlik so:

- (a) razlike v stroškovni strukturi in sestavi proizvodnje znotraj posamezne dejavnosti med proizvajalci v različnih regijah. Razlike v spremembah cen med regijami so lahko v okviru posamezne dejavnosti velike;
- (b) regionalne razlike v spremembah cen glavnih inputov, npr. spremembe cene delovne sile, zemljišč in najema poslovnih prostorov. Če obstajajo nacionalni sporazumi o plačah brez regionalnega razlikovanja, to kaže, da so regionalne razlike v spremembah cene dela majhne.

13.48 Regionalna dodana vrednost se deflacionira z:

- (a) regionalnimi deflatorji, če so na voljo in dovolj kakovostni, pri čemer je bolje uporabiti spremembe cen outputov kot inputov. Včasih se regionalni deflatorji lahko izračunajo posredno, tako da se združijo podatki o spremembah vrednosti in spremembah obsega. Kadar se uporabljajo regionalne cene (po možnosti v kombinaciji z nacionalnimi deflatorji po dejavnostih), se regionalne stopnje rasti izračunajo tako, da so konsistentne z nacionalnimi stopnjami rasti;
- (b) dvojno deflacijo, če je možno. To je zlasti primerno, kadar sprememba cen pri vmesni potrošnji odstopa od spremembe cen pri proizvodnji in kadar je vmesna potrošnja visoka.

REGIONALNI RAČUNI DOHODKA GOSPODINJSTEV

13.49 Rezultat razdelitve in prerazdelitve dohodka so izravnalne postavke, in sicer primarni in razpoložljivi dohodek. V regionalnih računih so ti kazalniki dohodka omejeni na gospodinjstva.

13.50 Regionalni računi gospodinjstev so regionalna specifikacija ustreznih računov na nacionalni ravni. Zaradi težav pri merjenju so omejeni na:

- (a) račun alokacije primarnega dohodka;
- (b) račun sekundarne razdelitve dohodka.

Ti računi prikazujejo primarni in razpoložljivi dohodek gospodinjstev, ki so rezidenti v regiji (glej tabelo 13.1).

Tabela 13.1 – Regionalni računi dohodka gospodinjstev

		Regija				Popravek zaradi regionalnih tokov brez nacionalne ustreznice	Skupna nacionalna vrednost
		a	b		Zunaj-regionalna ozemlja		
Alokacija primarnega dohodka							
<i>Viri</i>	B.2/B.3 Neto poslovni presežek/raznovrstni dohodek						
	D.1 Sredstva za zaposlene						
	D.4 Prejeti dohodek od lastnine					Minus znotrajregionalni dohodek od lastnine, povezan z B2/B3	
<i>Porabe</i>	D.4 Plačan dohodek od lastnine					Minus znotrajregionalni dohodek od lastnine, povezan z B2/B3	
	B.5 Primarni dohodek (izravnalna postavka)						
Račun sekundarne razdelitve dohodka gospodinjstev							
<i>Viri</i>	B.5 Primarni dohodek						
	D.62 Socialni prejemki, razen socialnih transferjev v naravi						
	D.7 Drugi prejeti tekoči transferji						
<i>Porabe</i>	D.5 Tekoči davki na dohodek, premoženje itd.						
	D.61 Socialni prispevki						
	D.7 Drugi plačani tekoči transferji						
	B.6 Razpoložljivi dohodek (izravnalna postavka)						
	Dodatne informacije						
	Prebivalstvo (število prebivalcev)						
	Primarni dohodek na prebivalca						
	Razpoložljivi dohodek na prebivalca						

- 13.51 Regionalni računi gospodinjstev temeljijo na podatkih o gospodinjstvih, ki so rezidenti na regionalnem ozemlju. Seštevek števila oseb, ki so člani rezidenčnih gospodinjstev, je enak celotnemu rezidenčnemu prebivalstvu regije.
- 13.52 Pravila za določanje rezidenčnosti gospodinjstev na nacionalni ravni se uporabljajo tudi za regionalne račune gospodinjstev. Kadar je regija gostiteljica v isti državi kot rezidenčna regija, se študentje in dolgotrajni pacienti izjemoma obravnavajo kot rezidenti regije gostiteljice, če v njej bivajo več kot eno leto.
- 13.53 Računi gospodinjstev se lahko razširijo z uporabo računov dohodka. To zahteva razporeditev nacionalnih statističnih podatkov o izdatkih gospodinjstev za končno potrošnjo po regijah in prilagoditev zaradi spremembe neto lastniškega kapitala gospodinjstev v rezervacijah pokojninskih skladov. Izravnalna postavka je regionalno varčevanje gospodinjstev.
- 13.54 Razporeditev izdatkov gospodinjstev za končno potrošnjo po regijah zahteva zanesljive regionalne podatke, na primer iz razširjenega raziskovanja o potrošnji v gospodinjstvih. Vendar takšna regionalna razčlenitev v nacionalnih računih pogosto ni na voljo, zato se izdatki gospodinjstev za končno potrošnjo pogosto ocenjujejo na podlagi drugih podatkov. V takšnih okoliščinah je priprava regionalne razčlenitve težavnejša.
- 13.55 Država zagotavlja socialne transferje v naravi in ima torej lahko pomembno vlogo pri zagotavljanju izobrazbe, zdravstvene oskrbe in socialnih storitev gospodinjstvom. Socialni transferji v naravi imajo po državah različno težo, poleg tega pa se skozi čas lahko tudi zelo spreminjajo. Na podlagi razporeditve socialnih transferjev v naravi regijam bi lahko izračunali tudi dejansko končno potrošnjo gospodinjstev in prilagojeni razpoložljivi dohodek gospodinjstev na regionalni ravni. Glede na pomembno vlogo socialnih transferjev v naravi v nekaterih državah bi s primerjavo dejanske končne potrošnje in dejanskega razpoložljivega dohodka gospodinjstev po državah članicah lahko dobili drugačno sliko kot s primerjavo na podlagi izdatkov za končno potrošnjo in razpoložljivega dohodka gospodinjstev.
-

POGLAVJE 14

POSREDNO MERJENE STORITVE FINANČNEGA POSREDNIŠTVA (PMSFP)

KONCEPT PMSFP IN UČINEK NJIHOVEGA RAZPOREJANJA PO PORABNIKIH NA GLAVNE AGREGATE

- 14.01 Eden od klasičnih načinov za zagotavljanje finančnih storitev je finančno posredništvo. To je proces, v katerem finančna institucija, npr. banka, sprejme vloge enot, ki želijo obrestovati svoja sredstva, ter ta sredstva posodi enotam, katerih sredstva ne zadoščajo za pokrivanje njihovih potreb. Banka na ta način zagotavlja mehanizem, s katerim omogoči, da prva enota posodi sredstva drugi. Enota, ki posoja sredstva, sprejme obrestno mero, nižjo od obrestne mere, ki jo plača posojiljemalec. „Referenčna“ obrestna mera je obrestna mera, ki bi bila ustrezna za posojilodajalca in za posojiljemalca, zato da bi bila pripravljena skleniti posel. Razlika med referenčno obrestno mero ter obrestno mero, dejansko plačano vlagateljem in zaračunano posojiljemalcem, je zaračunana posredno merjena storitev finančnega posredništva (PMSFP). Celotne PMSFP so vsota obeh implicitnih provizij, ki jih plačata posojiljemalec in posojilodajalec.
- 14.02 Vendar se redko zgodi, da bi bil znesek sredstev, ki jih finančna institucija posoja, natančno enak znesku vlog v tej instituciji. Nekaj denarja je morda že vloženega, vendar še ne danega v posojilo. Nekatera posojila se financirajo iz lastnih sredstev banke in ne iz izposojenih sredstev. Kljub temu vlagatelj sredstev prejme isti znesek obresti in enako storitev posredništva, ne glede na to, ali se njegova sredstva uporabijo za posojilo ali ne, posojiljemalec pa plača enake obresti in prejme enako storitev posredništva, ne glede na to, ali se njegova sredstva financirajo iz posredniških sredstev ali iz lastnih sredstev banke. Zato se PMSFP ocenijo za vsa posojila in vloge, ki jih ponuja finančna institucija, ne glede na vir sredstev. Prikazani zneski obresti se izračunajo kot referenčna obrestna mera, pomnožena z ravnijo zadevnega posojila ali vloge. Razlika med temi zneski in zneski, ki jih finančna institucija dejansko prejme ali so ji dejansko plačani, se prikaže kot zaračunana posredna storitev, ki jo finančni instituciji plača posojiljemalec ali vlagatelj. Sredstva, ki so v sistemu prikazana kot obresti, so opisana kot „obresti ESR“, skupni zneski, ki so bili dejansko plačani finančni instituciji oziroma jih je ta dejansko izplačala, pa so opisani kot „bančne obresti“. Skupna implicitna provizija za storitev je vsota bančnih obresti na posojila, zmanjšana za obresti ESR na ta posojila, povečana za obresti ESR na vloge in zmanjšana za bančne obresti na te vloge.
- 14.03 PMSFP se uporabljajo samo za posojila finančnih institucij in vloge pri finančnih institucijah. Ni treba, da bi bile zadevne finančne institucije ali njihove stranke rezidenti; možen je tudi uvoz in izvoz PMSFP. Prav tako ni nujno, da finančne institucije ponujajo tako instrumente za sprejemanje vlog kot posojila. Finančne podružnice pri trgovcih na drobno so primeri finančnih institucij, ki dajejo posojila, vendar ne sprejemajo vlog. Posojilodajalec, ki ima dovolj podrobne računovodske izkaze, da se lahko obravnava kot družba ali neprava družba, lahko prejme PMSFP.
- 14.04 Pri ocenjevanju učinka razporejanja PMSFP na BDP in nacionalni dohodek v primerjavi s situacijo, v kateri se PMSFP ne bi razporejale, je treba upoštevati pet primerov:
- (a) posojila dajejo in vloge sprejemajo rezidenčni finančni posredniki za vmesno potrošnje tržnih proizvajalcev (vključno z gospodinjstvi kot lastniki nekorporativnih podjetij in stanovanj):
- proizvodnja PMSFP finančnih posrednikov se izravna z vmesno potrošnje tržnih proizvajalcev, zato ne vpliva na BDP ali nacionalni dohodek;
- (b) posojila dajejo in vloge sprejemajo rezidenčni finančni posredniki za vmesno potrošnje netržnih proizvajalcev in za končno potrošnje gospodinjstev:
- kadar PMSFP porabljajo netržni proizvajalci kot vmesno potrošnje, se proizvodnja teh proizvajalcev poveča za isti znesek, saj je vmesna potrošnja del njihovih skupnih stroškov, kot nasprotni tok pa se knjži povečanje izdatkov za končno potrošnje. BDP in nacionalni dohodek se torej povečata za znesek razporejenih PMSFP.
- Tudi kadar PMSFP porabljajo gospodinjstva kot končni potrošniki, se BDP in nacionalni dohodek povečata za znesek razporejenih PMSFP;
- (c) posojila dajejo in vloge sprejemajo rezidenčni finančni posredniki nerezidenčnim enotam, ki niso finančni posredniki, oziroma od njih (izvoz PMSFP):
- prikaže se izvoz PMSFP, kar povečuje BDP. Vendar se pri prehodu z BDP na nacionalni dohodek to povečanje izravna z zmanjšanjem razlike med prejetimi obrestmi iz tujine in plačanimi obrestmi v tujino (ker se PMSFP odštejejo od prejetih obresti na posojila in prištejejo plačanim obrestim na vloge). Zato izvoz PMSFP ne vpliva na nacionalni dohodek;
- (d) posojila dajejo in vloge sprejemajo nerezidenčni finančni posredniki za vmesno potrošnje tržnih proizvajalcev, vključno z gospodinjstvi kot lastniki nekorporativnih podjetij in stanovanj (uvoz PMSFP):

BDP se zmanjša za znesek te kategorije uvoza PMSFP, saj je njegova nasprotna postavka vmesna potrošnja. Vendar se pri prehodu z BDP na nacionalni dohodek to zmanjšanje izravna s povečanjem razlike med prejetimi obrestmi iz tujine in plačanimi obrestmi v tujino (ker se PMSFP prištejejo prejetim obrestim na vloge in odštejejo od plačanih obresti na posojila). Zato ta kategorija uvoza ne vpliva na nacionalni dohodek;

- (e) posojila dajejo in vloge sprejemajo nerezidenčni finančni posredniki za vmesno potrošnje netržnih proizvajalcev in za končno potrošnje gospodinjstev (uvoz PMSFP):

uvoz PMSFP s strani netržnih proizvajalcev ustreza vmesni potrošnji. Proizvodnja teh proizvajalcev se poveča za isti znesek, saj je vmesna potrošnja del njihovih skupnih stroškov, kot nasprotni tok pa se knjiži povečanje izdatkov za končno potrošnje. Pri merjenju BDP s proizvodnim pristopom se hkrati s povečanjem vmesne potrošnje poveča tudi proizvodnja, zato ostane dodana vrednost nespremenjena. Pri merjenju BDP z izdatkovnim pristopom pa se povečanje izdatkov za končno potrošnje izravna s povečanjem uvoza storitev. Vendar se pri prehodu z BDP na nacionalni dohodek poveča razlika med prejetimi obrestmi iz tujine in plačanimi obrestmi v tujino (ker se PMSFP prištejejo prejetim obrestim na vloge in odštejejo od plačanih obresti na posojila). Zato se nacionalni dohodek poveča za znesek te kategorije uvoza PMSFP.

Tudi uvoz PMSFP s strani gospodinjstev kot končnih potrošnikov ne vpliva na BDP, nacionalni dohodek pa se poveča, saj se poveča razlika med prejetimi obrestmi iz tujine in plačanimi obrestmi v tujino.

Po dogovoru se PMSFP ne izračunavajo za medbančna posojila in vloge med rezidenčnimi finančnimi posredniki ter med rezidenčnimi in nerezidenčnimi finančnimi posredniki. Vendar pa se medbančna posojila in vloge uporabljajo za izračunavanje referenčnih obrestnih mer.

- 14.05 Na podlagi petih primerov, opisanih v odstavku 14.04, se učinek razporejanja PMSFP na BDP in nacionalni dohodek lahko povzame na naslednji način:

- (a) BDP se poveča za znesek PMSFP, ki jih proizvedejo rezidenčni finančni posredniki in so razporejene sektorjem S.13 (država), S.14 (za gospodinjstva kot potrošnike), S.15 (NPISG) in S.2 (tujina);
- (b) BDP se zmanjša za znesek uvoženih PMSFP, razporejenih sektorjem S.11 (nefinančne družbe), S.12 (finančne družbe) brez S.121 (centralna banka), S.122 (institucije, ki sprejemajo vloge, razen centralne banke) in S.125 (drugi finančni posredniki razen zavarovalnih družb in pokojninskih skladov), ter S.14 (za gospodinjstva kot lastnike stanovanj in nekorporativnih podjetij);
- (c) nacionalni dohodek se poveča za znesek PMSFP (ki jih proizvedejo rezidenčni finančni posredniki ali se uvozijo), razporejenih sektorjem S.13 (država), S.14 (za gospodinjstva kot potrošnike) in S.15 (NPISG).

IZRAČUN PROIZVODNJE PMSFP PO SEKTORJIH S.122 IN S.125

- 14.06 PMSFP proizvajajo finančni posredniki: centralna banka (S.121), institucije, ki sprejemajo depozite, razen centralne banke (S.122), in drugi finančni posredniki, razen zavarovalnih družb in pokojninskih skladov (S.125).

PMSFP se izračunavajo zlasti za podsektorja S.122 in S.125; po dogovoru se PMSFP ne izračunavajo za centralno banko (glej del VI).

Potrebni statistični podatki

- 14.07 Za vsakega od podsektorjev S.122 in S.125 so potrebni podatki o stanjih posojil in vlog, razčlenjenih po sektorjih uporabnikov, z izračunano srednjo vrednostjo v obdobju štirih četrtletij in zadevnimi obračunanimi obrestmi. Obresti se izračunajo po prerazporeditvi obrestnih subvencij prejemnikom.

Referenčne obrestne mere

- 14.08 V bilancah stanja finančnih posrednikov v podsektorjih S.122 in S.125 morajo biti posojila rezidenčnim enotam in vloge rezidenčnih enot razčlenjeni tako, da se loči med posojili in vlogami:

- ki so medbančne narave (tj. znotraj institucionalnih enot, ki zagotavljajo PMSFP, vključenih v podsektorja S.122 in S.125),
- ki se dajo institucionalnim sektorjem uporabnikov (S.11 – drugi podsektorji S.12 razen centralnih bank – S.13 – S.14 – S.15) oziroma sprejmejo od njih

Poleg tega so posojila tujini in vloge iz tujine (S.2) razčlenjeni na posojila nerezidenčnim finančnim posrednikom in posojila drugim nerezidentom ter vloge nerezidenčnih finančnih posrednikov in vloge drugih nerezidentov.

Notranja referenčna obrestna mera

- 14.09 Za oceno proizvodnje PMSFP rezidenčnih finančnih posrednikov po rezidenčnih institucionalnih sektorjih uporabnikov se izračuna notranja referenčna obrestna mera, in sicer kot razmerje med prejetimi obrestmi na posojila znotraj podsektorjev S.122 in S.125 in med njima ter stanji posojil znotraj podsektorjev S.122 in S.125 in med njima, kot sledi:

$$\frac{\text{prejete obresti na posojila znotraj podsektorjev S.122 in S.125 in med njima}}{\text{stanje posojil znotraj podsektorjev S.122 in S.125 in med njima}}$$

Teoretično je notranja referenčna obrestna mera enaka, če namesto podatkov o posojilih uporabimo podatke o vlogah. Zaradi nekonsistentnosti podatkov pa se bo ocena na podlagi podatkov o vlogah razlikovala od ocene na podlagi podatkov o posojilih.

Kadar so podatki o vlogah zanesljivejši, je treba notranjo referenčno obrestno mero za medbančne vloge izračunati kot razmerje med:

$$\frac{\text{prejetimi obrestmi na vloge znotraj in med podsektorjema S.122 in S.125}}{\text{stanjem vlog znotraj in med podsektorjema S.122 in S.125}}$$

Če so podatki o posojilih in vlogah enako zanesljivi, je treba notranjo referenčno mero za medbančna posojila in vloge izračunati kot razmerje med prejetimi obrestmi na posojila, povečanimi za plačane obresti na vloge med finančnimi posredniki, ter stanjem posojil, povečanim za stanje vlog, ki jih finančni posredniki upravljajo v imenu drugih finančnih posrednikov.

V primerih, ko rezidenčni finančni posredniki svojim rezidenčnim strankam zagotavljajo posojila in sprejemajo njihove vloge, izražene v tujih valutah, je treba izračunati več „notranjih“ referenčnih mer po valutah ali skupinah valut, če to znatno izboljša ocene. V tem primeru bi bilo treba po valutah ali skupinah valut razdeliti tako izračun „notranjih“ referenčnih mer kot tudi posojila rezidenčnih finančnih posrednikov posameznim sektorjem rezidenčnih uporabnikov in vloge slednjih pri rezidenčnih finančnih posrednikih.

Zunanje referenčne mere

- 14.10 Za določitev uvoza in izvoza PMSFP se kot referenčna mera uporablja povprečna medbančna referenčna obrestna mera, utežena z ravniyo stanj na postavkah „posojila med rezidenčnimi finančnimi posredniki na eni strani in nerezidenčnimi finančnimi posredniki na drugi strani“ ter „vloge med rezidenčnimi finančnimi posredniki na eni strani in nerezidenčnimi finančnimi posredniki na drugi strani“, ki sta vključeni v bilanco stanja finančnih posrednikov. Zunanja referenčna (obrestna) mera se torej izračuna kot razmerje med obrestmi na posojila, povečanimi za obresti na vloge med rezidenčnimi in nerezidenčnimi finančnimi posredniki, ter stanjem posojil, povečanim za stanje med rezidenčnimi in nerezidenčnimi finančnimi posredniki.

Za različne valute ali skupine valut je treba izračunati več zunanjih referenčnih obrestnih mer, če so na voljo podatki za vsako valuto ali skupino valut za naslednje kategorije in če to znatno izboljša ocene:

- posojila nerezidenčnih finančnih posrednikov posameznim sektorjem uporabnikov in vloge slednjih pri nerezidenčnih finančnih posrednikih;
- posojila rezidenčnih finančnih posrednikov nerezidenčnim uporabnikom in vloge slednjih pri rezidenčnih finančnih posrednikih.

Podrobna razčlenitev PMSFP po institucionalnih sektorjih

- 14.11 Po dogovoru ni treba izračunavati medbančnih PMSFP med rezidenčnimi finančnimi posredniki niti med rezidenčnimi in nerezidenčnimi finančnimi posredniki. Izračunavajo se samo PMSFP pri nebančnih institucionalnih sektorjih uporabnikov.

Za vsak institucionalni nefinančnoposredniški sektor so potrebni podatki v skladu z naslednjo tabelo posojil, ki jih dajo rezidenčni finančni posredniki, in vlog, ki jih sprejmejo:

	Stanja	Prejete obresti rezidenčnih finančnih posrednikov	Stanja	Plačane obresti rezidenčnih finančnih posrednikov
Posojila, ki jih dajo rezidenčni finančni posredniki (S.122 in S.125)			Vloge, ki jih sprejmejo rezidenčni finančni posredniki (S.122 in S.125)	

Skupne PMSFP po institucionalnih sektorjih se izračunajo kot vsota PMSFP na posojila, dana institucionalnemu sektorju, in PMSFP na vloge institucionalnega sektorja.

PMSFP na posojila, dana institucionalnemu sektorju, se ocenijo kot prejete obresti na posojila, zmanjšane za (stanja posojil, pomnožena z notranjo referenčno mero).

PMSFP na vloge institucionalnega sektorja se ocenijo kot (stanja vlog, pomnožena z notranjo referenčno obrestno mero), zmanjšana za plačane obresti na vloge.

Del proizvodnje se izvozi; na podlagi bilance stanja finančnih posrednikov lahko spremljamo:

	Stanja	Prejete obresti rezidenčnih finančnih posrednikov		Stanja	Plačane obresti rezidenčnih finančnih posrednikov
Posojila nerezidenčnim ne-bankam			Vloge nerezidenčnih ne-bank		

Izvoz PMSFP se oceni z uporabo zunanje medbančne referenčne mere za posojila, dana nerezidentom (brez finančnih posrednikov), in sicer kot prejete obresti, zmanjšane za (stanje posojil, pomnoženo z zunanjo referenčno obrestno mero).

Izvoz PMSFP na vloge nerezidentov (brez finančnih posrednikov) se oceni kot (stanja vlog, pomnožena z zunanjo referenčno mero), zmanjšana za plačane obresti.

Kadar se za različne valute ali skupine valut uporablja več referenčnih mer, se posojila in vloge razdelijo po institucionalnih sektorjih uporabnikov in po valutah (ali skupinah valut), v katerih so izraženi.

Razčlenitev PMSFP, razporejenih gospodinjstvom, na vmesno in končno potrošnje

14.12 PMSFP, ki se razporedijo gospodinjstvom, se razčlenijo na naslednje kategorije:

- (a) vmesna potrošnja gospodinjstev kot lastnikov stanovanj;
- (b) vmesna potrošnja gospodinjstev kot lastnikov nekorporativnih podjetij in
- (c) končna potrošnja gospodinjstev.

Metoda za oceno zahteva razčlenitev posojil gospodinjstvom (stanja in obresti) na naslednje ustrezne kategorije:

- (i) stanovanjska posojila;
- (ii) posojila gospodinjstvom kot lastnikom nekorporativnih podjetij in
- (iii) druga posojila gospodinjstvom.

Posojila gospodinjstvom kot lastnikom nekorporativnih podjetij in stanovanjska posojila se v različnih razčlenitvah posojanja ter finančnih in denarnih statistikah običajno prikažejo ločeno. Druga posojila gospodinjstvom dobimo kot rezidualno postavko, tako da od skupnih posojil odštejemo obe prej navedeni kategoriji posojil. PMSFP za posojila gospodinjstvom je treba porazdeliti med navedene tri kategorije na podlagi podatkov o stanjih in obrestih za vsako od treh skupin. Stanovanjska posojila niso istovetna s hipotekarnimi posojili, ki se lahko uporabljajo tudi za druge namene.

Vloge gospodinjstev se razčlenijo na:

1. vloge gospodinjstev kot lastnikov nekorporativnih podjetij in
2. vloge gospodinjstev kot potrošnikov.

Kadar statističnih podatkov o vlogah gospodinjstev kot lastnikov nekorporativnih podjetij ni na voljo, se stanja vlog izračunajo z uporabo ene izmed naslednjih metod:

Metoda 1

Stanja vlog se izračunajo ob predpostavki, da razmerje med stanji vlog in dodano vrednostjo za najmanjša podjetja velja tudi za nekorporativna podjetja.

Metoda 2

Stanja vlog se izračunajo ob predpostavki, da spremljano razmerje med stanji vlog in prometom za najmanjša podjetja velja tudi za nekorporativna podjetja.

PMSFP na vloge gospodinjstev je treba porazdeliti med PMSFP na vloge gospodinjstev kot lastnikov nekorporativnih podjetij in PMSFP na vloge gospodinjstev kot potrošnikov, in sicer na podlagi povprečnih stanj teh dveh kategorij, za kateri se, v primeru, da niso na voljo podrobnejši podatki, lahko uporabi ista obrestna mera.

Druga možnost v primeru, da ni podrobnih podatkov o posojilih in vlogah gospodinjstev, je, da se PMSFP razporedijo vmesni in končni potrošnji ob predpostavki, da se lahko vsa posojila razporedijo gospodinjstvom kot proizvajalcem ali lastnikom stanovanj ter da se lahko vse vloge razporedijo gospodinjstvom kot potrošnikom.

IZRAČUN UVOZA PMSFP

14.13 Nerezidenčni finančni posredniki dajejo posojila rezidentom in sprejemajo vloge rezidentov. Za vsak institucionalni sektor so potrebni podatki v skladu s spodnjo tabelo:

	Stanja	Prejete obresti nerezidenčnih finančnih posrednikov, plačane s strani rezidenčnih uporabnikov		Stanja	Plačane obresti nerezidenčnih finančnih posrednikov rezidenčnim uporabnikom
Posojila, ki jih dajo nerezidenčni finančni posredniki			Vloge pri nerezidenčnih finančnih posrednikih		

Uvoz PMSFP za vsak institucionalni sektor se izračuna na naslednji način:

uvoz PMSFP za posojila se oceni kot prejete obresti nerezidenčnih finančnih posrednikov, zmanjšane za (stanja posojil, pomnožena z zunanjo referenčno mero).

Uvoz PMSFP za vloge se oceni kot (stanja vlog, pomnožena z zunanjo referenčno obrestno mero), zmanjšana za plačane obresti nerezidenčnih finančnih posrednikov.

Priporočljiva je uporaba več zunanjih referenčnih mer po valutah ali skupinah valut (glej odstavke 14.10).

OBSEG PMSFP

14.14 Ocene obsega PMSFP se izračunajo na podlagi stanj posojil in vlog, deflacioniranih na cene baznega obdobja, z uporabo splošnega indeksa cen, na primer implicitnega deflatorja domače končne potrošnje.

Cena PMSFP ima dve komponenti: prva je razlika med bančno obrestno mero in referenčno mero (oziroma obratno, če gre za vloge), ki predstavlja maržo, ki jo zasluži finančni posrednik, druga pa je indeks cen, ki se uporablja za deflacioniranje stanj posojil in vlog v cene baznega obdobja.

Obseg PMSFP se izračuna:

$$\text{obseg PMSFP na posojila, dana institucionalnemu sektorju} = \frac{\text{PMSFP na posojila, dana institucionalnemu sektorju}}{\text{indeks cen}} \times \frac{\text{marža baznega obdobja}}{\text{dejanska marža}}$$

$$\text{obseg PMSFP na vloge institucionalnega sektorja} = \frac{\text{PMSFP na vloge institucionalnega sektorja}}{\text{indeks cen}} \times \frac{\text{marža baznega obdobja}}{\text{dejanska marža}}$$

Marža baznega obdobja na posojila je *enaka* efektivni obrestni meri na posojila, zmanjšani za referenčno mero.

Marža baznega obdobja na vloge je *enaka* referenčni obrestni meri, zmanjšani za efektivno obrestno mero za vloge.

Nominalno je dejanska marža *enaka* razmerju med PMSFP in stanji; če torej nadomestimo dejansko maržo v zgornjih dveh formulah s tem izrazom, dobimo naslednje:

$$\text{obseg PMSFP na posojila, dana institucionalnemu sektorju} = \frac{\text{stanja posojil, danih institucionalnemu sektorju}}{\text{indeks cen}} \times \text{marža baznega obdobja}$$

$$\text{obseg PMSFP na vloge institucionalnega sektorja} = \frac{\text{stanja vlog institucionalnega sektorja}}{\text{indeks cen}} \times \text{marža baznega obdobja}$$

IZRAČUN PMSFP PO DEJAVNOSTIH

14.15 Razporejanje PMSFP po dejavnostih temelji na stanjih posojil in vlog posamezne dejavnosti, če ti podatki niso zanesljivi, pa na proizvodnji posamezne dejavnosti.

PROIZVODNJA CENTRALNE BANKE

14.16 Proizvodnja centralne banke se po dogovoru meri kot vsota stroškov, tj. njene vmesne potrošnje, sredstev za zaposlene, potrošnje stalnega kapitala in drugih davkov na proizvodnjo, zmanjšanih za druge subvencije na proizvodnjo. Za centralno banko ni treba izračunavati PMSFP.

Provizije, ki jih centralna banka zaračunava glede rezidenčnih in nerezidenčni enot za neposredno merjene storitve, je treba razporediti tem enotam.

Vmesni potrošnji drugih finančnih posrednikov – podsektorjev S.122 (institucije, ki sprejemajo vloge, razen centralne banke) in S.125 (drugi finančni posredniki, razen zavarovalnih družb in pokojninskih skladov) – je po dogovoru treba razporediti samo tisti del celotne proizvodnje centralne banke (vsote stroškov, zmanjšane za provizije), ki se ne proda, in sicer sorazmerno z ustrežno dodano vrednostjo vsakega izmed navedenih podsektorjev.

Za izravnavo računov podsektorjev S.122 in S.125 je treba znesek njune vmesne potrošnje storitve, ki jo zagotavlja centralna banka, uravnotežiti s tekočim transferjem (razvrščenim pod D.759 – „drugi raznovrstni tekoči transferji“), prejetim od centralne banke, v enakem znesku.

POGLAVJE 15

POGODBE, NAJEMI IN LICENCE**UVOD**

- 15.01 Pogodbe so dogovori o pogojih, pod katerimi se blago, storitve in sredstva zagotovijo stranki. Pogodbe, ki pomenijo neposredno prodajo blaga, storitev ali sredstev, določajo vrednost in čas zajemanja transakcije, ki je v primeru blaga sprememba lastništva. Razlika med časom plačila in časom zajemanja se kaže v postavkah drugih terjatev ali obveznosti v finančnem računu.
- 15.02 Najemi, licence in dovoljenja so pogodbe, ki določajo klasifikacijo plačil in ekonomsko lastništvo sredstev; nekatere pogodbe so posebna vrsta nefinančnih sredstev.
- 15.03 V tem poglavju so različne skupine zapletenih pogodb ter z njimi povezani tokovi in stanja obravnavani v sedmih oddelkih:
- (a) razlika med poslovnim najemom, najemom vira in finančnim najemom;
  - (b) dovoljenja za uporabo naravnega vira;
  - (c) dovoljenja za opravljanje posebnih dejavnosti;
  - (d) javno-zasebna partnerstva;
  - (e) koncesijske pogodbe za storitve;
  - (f) prenosljivi poslovni najemi;
  - (g) ekskluzivna pravica do prihodnjega blaga in storitev.

RAZLIKA MED POSLOVNIMI NAJEMI, NAJEMI VIRA IN FINANČNIMI NAJEMI

15.04 Obstajajo tri vrste najema nefinančnih sredstev (glej tabelo 15.1):

- (a) poslovni najem;
- (b) najem vira;
- (c) finančni najem.

Vsaka od teh vrst najema je povezana z uporabo nefinančnega sredstva:

- Pri poslovnih najemih in najemih vira se ekonomsko lastništvo ne spremeni in pravni lastnik ostane ekonomski lastnik. Najem vira se uporablja za naravne vire, kot so zemljišča in radijski spektri. Poslovni najem se uporablja za vsa druga nefinančna sredstva.
- Pri finančnih najemih se ekonomsko lastništvo sredstva spremeni in pravni lastnik sredstva se ne obravnava kot ekonomski lastnik. Finančni najemi se lahko uporabijo za vsa nefinančna sredstva, v nekaterih okoliščinah pa tudi za naravne vire.

15.05 Vsa sredstva, kot so blago in storitve, naravni viri, finančna sredstva ali obveznosti, imajo pravnega in ekonomskega lastnika. V veliko primerih sta ekonomski in pravni lastnik ista oseba. V nasprotnem primeru pravni lastnik prenese odgovornost za tveganje v zvezi z uporabo sredstva pri gospodarski dejavnosti na ekonomskega lastnika skupaj s povezanimi koristmi. Pravni lastnik od ekonomskega lastnika v zameno prejme plačila za drug paket tveganj in koristi.

Tabela 15.1 – Zajemanje treh različnih vrst najema

Vrsta najema	Metoda zajemanja za uporabnika
Poslovni najem (ne vključuje naravnih virov)	Uporabnik ni ekonomski lastnik nefinančnega sredstva. Najemnine so prikazane kot plačila za storitev, vmesna potrošnja ali izdatki za končno potrošnjo države, gospodinjstev in NPISG.
Najem vira (le za naravne vire)	Uporabnik ni ekonomski lastnik naravnega vira. Plačila so najemnine (dohodek od lastnine).
Finančni najem	Uporabnik je ekonomski lastnik nefinančnega sredstva, ki se financira s posojilom najemodajalca. Plačila večinoma zajemajo vračilo glavnice in plačila obresti za posojilo. Če je posojilodajalec finančni posrednik, se lahko del plačil obresti prikaže kot PMSFP. Ta plačila so razvrščena kot vmesna potrošnja ali izdatki za končno potrošnjo države, gospodinjstev in NPISG.

Tabela 15.2 – Zajemanje treh različnih vrst najema po vrsti transakcije

Vrsta transakcije	Vrsta uporabe in zadevno sredstvo
Vmesna potrošnja	poslovni najem proizvedenih sredstev, na primer strojev in pravic intelektualne lastnine PMSFP na podlagi finančnega najema
Potrošnja stalnega kapitala	le za proizvedena sredstva in le za ekonomskega lastnika
Izdatki za končno potrošnjo	poslovni najem trajnega potrošnega blaga nakup trajnega potrošnega blaga (vključno z blagom, ki se financira s finančnim najemom ali nakupom s pridržanim lastništvom) PMSFP na podlagi finančnega najema končnim potrošnikom
Nakup nefinančnih sredstev	
Investicije v osnovna sredstva	nakup proizvedenih sredstev (vključno s sredstvi, ki se financirajo s finančnim najemom)
Pridobitev naravnih virov	nakup naravnih virov, vključno s pravico do uporabe do izčrpanja
Pridobitev drugih neproizvedenih sredstev	nakup pravice do uporabe naravnega vira za daljše obdobje, na primer ribolovna kvota
Plačila za dohodek od lastnine	
Najemnine	najem vira, tj. plačilo za uporabo naravnega vira
Obresti	finančni najem, tj. nakup nefinančnega sredstva, ki se hkrati financira s posojilom
Finančna transakcija: posojilo	finančni najem, tj. nakup nefinančnega sredstva, ki se hkrati financira s posojilom

15.06 *Opredelitev*: ekonomski lastnik sredstev, kot so blago in storitve, naravni viri, finančna sredstva ali obveznosti, je institucionalna enota, upravičena do terjanja koristi, ki so povezane z uporabo sredstva med izvajanjem gospodarske dejavnosti, na podlagi sprejetja s tem povezanih tveganj.

15.07 *Opredelitev*: pravni lastnik sredstev, kot so blago in storitve, naravni viri, finančna sredstva ali obveznosti, je institucionalna enota, ki ima zakonsko pravico do terjanja koristi, povezanih s sredstvom.

Poslovni najemi

- 15.08 *Opredelitev*: poslovni najem je najem, pri katerem je pravni lastnik tudi ekonomski lastnik ter sprejme poslovna tveganja in prejema ekonomske koristi sredstva z zaračunavanjem za njegovo uporabo v proizvodni dejavnosti.
- 15.09 Eden od kazalnikov poslovnega najema je odgovornost pravnega lastnika, da poskrbi za popravilo in vzdrževanje sredstva.
- 15.10 Pri poslovnem najemu ostane sredstvo v bilanci stanja najemodajalca.
- 15.11 Plačila, izplačana za proizvedena sredstva na podlagi poslovnega najema, se imenujejo najemnine in so prikazana kot plačila za storitev (glej tabelo 15.2). Značilnosti poslovnega najema je najbolje opisati v povezavi z opremo, ker se poslovni najemi pogosto uporabljajo za vozila, žerjave, vrtljive itd. Vendar so lahko vse vrste nefinančnih sredstev predmet poslovnega najema. Storitev, ki jo zagotovi najemodajalec, ne obsega le zagotavljanja sredstev. Vključuje tudi druge elemente, kot sta primernost in varnost. V primeru opreme ima najemodajalec ali lastnik opreme običajno na zalogi opremo v dobrem delovnem stanju, katere najem je mogoč na zahtevo ali v zelo kratkem času. Najemodajalec mora biti običajno strokovnjak za delovanje opreme. To je pomembno pri zelo zapleteni opremi, kot so računalniki, kadar najemodajalec nima potrebnega strokovnega znanja ali zmogljivosti za ustrezno vzdrževanje opreme. Najemodajalec se lahko tudi zaveže, da bo nadomestil opremo v primeru resne ali daljše okvare. V primeru zgradbe je najemodajalec odgovoren za strukturno celovitost zgradbe in za nadomestitev v primeru škode, ki jo povzroči na primer naravna nesreča, in je običajno odgovoren za zagotavljanje ustreznega delovanja dvigal ter ogrevalnih in prezračevalnih sistemov.
- 15.12 Poslovni najem je bil prvotno razvit za izpolnjevanje potreb uporabnikov, ki redno potrebujejo nekatere vrste opreme. Poslovni najem pogosto traja kratek čas, čeprav ga lahko najemodajalec ob koncu obdobja najema podaljša, pri čemer lahko isti uporabnik večkrat uporabi isti kos opreme. Vendar so z razvojem vedno bolj zapletenih strojev, zlasti na področju elektronike, servise in podporne storitve, ki jih zagotavlja najemodajalec, pomembni dejavniki, ki lahko vplivajo na to, da se uporabnik raje odloči za najem kot za nakup. Drugi dejavniki, ki lahko prepričajo uporabnike, da se odločijo za najem za daljše obdobje namesto za nakup, so vplivi na bilanco stanja podjetja, denarni tok ali davčno obveznost.

Finančni najem

- 15.13 *Opredelitev*: pri finančnem najemu je najemodajalec pravni lastnik sredstva, najemodajalec pa je ekonomski lastnik, ker je odgovoren za poslovna tveganja in prejema ekonomske koristi uporabe sredstva v proizvodni dejavnosti. Najemodajalec od najemodajalca v zameno sprejme drug paket tveganj in koristi v obliki odplačil, povezanih s posojilom. Pogosto se zgodi, da najemodajalec, čeprav je pravni lastnik sredstva, fizično nikoli ne prevzame sredstva, ampak se strinja, da se sredstvo dostavi neposredno najemodajalcu. Eden od kazalnikov finančnega najema je odgovornost ekonomskega lastnika, da zagotovi vsa potrebna popravila in vzdrževanje sredstva.
- 15.14 Pri finančnem najemu je pravni lastnik prikazan kot oseba, ki najemodajalcu zagotovi posojilo, ki ga ta uporabi za pridobitev sredstva. Nato je sredstvo prikazano v bilanci stanja najemodajalca in ne najemodajalca, ustrezno posojilo pa je prikazano kot sredstvo najemodajalca in obveznost najemodajalca. Šteje se, da plačila na podlagi finančnega najema niso najemnine, ampak plačilo obresti in odplačilo glavnice za pripisano posojilo. Če je najemodajalec finančni posrednik, se del plačila prav tako obravnava kot zaračunana storitev (PMSFP).
- 15.15 Vrsta sredstva v finančnem najemu se lahko zelo pogosto precej razlikuje od sredstev, ki jih uporablja najemodajalec v svoji proizvodni dejavnosti, na primer če je pravni lastnik komercialnega potniškega letala banka, ki nato letalo odda v najem letalski družbi. Ekonomsko ni smiselno, da bi bilo letalo ali njegova potrošnja stalnega kapitala zajeta v račune banke ali da ne bi bila zajeta v račune letalske družbe. S pomočjo finančnega najema se preprečita neželena oblika knjiženja lastništva letala in zmanjšanje njegove vrednosti, medtem ko se ohrani pravilna neto vrednost obeh strani med celotnim najemom.
- 15.16 Obdobje finančnega najema običajno traja celotno ekonomsko življenjsko dobo sredstva. Kadar se to zgodi, vrednost pripisanega posojila ustreza sedanji vrednosti plačil, ki jih je treba izplačati v skladu z najemno pogodbo. Ta vrednost zajema strošek sredstva in običajno vključuje tudi provizijo, ki jo zaračuna najemodajalec in se obračuna med obdobjem najema. Redna plačila najemodajalcu se lahko prikažejo kot štirje sestavni deli: plačila obresti, odplačila glavnice pripisanega posojila, provizija najemodajalca in PMSFP (če je najemodajalec finančni posrednik). Če pogoji dogovora ne določajo, na kakšen način se opredelijo ti prvi trije elementi, mora odplačilo glavnice ustrezati zmanjšanju vrednosti sredstva (potrošnja stalnega kapitala), obresti morajo ustrezati donosu kapitala za sredstvo, zaračunane storitve pa ustrezajo razliki med skupnim zneskom obveznosti in tema dvema elementoma.

15.17 Finančni najem je prav tako mogoč, kadar je obdobje najema krajše od ekonomske življenjske dobe sredstva. V tem primeru vrednost pripisanega posojila ponovno zajema strošek sredstva in provizijo, ki jo zaračuna najemodajalec, povečano za vrednost zaračunanih storitev, ki jih je treba plačati v skladu s pogoji najema. Redna plačila najemodajalcu se zajamejo kot plačila obresti in odplačila glavnice pripisanega posojila, provizija najemodajalca in kot PMSFP (če je najemodajalec finančni posrednik). Vključuje lahko tudi predplačila za financiranje ponovnega odkupa sredstva ob koncu obdobja najema. Ob koncu najema se lahko sredstvo prenese v bilanco stanja najemodajalca, kar je odvisno od pogodbenih dogovorov. Vrednost preostalih neporavnanih zneskov za posojilo je enaka pričakovani tržni vrednosti sredstva ob koncu obdobja najema, ki je določena na začetku najema. V tej fazi se lahko sredstvo vrne najemodajalcu, najemodajalec se lahko odloči za pravni nakup sredstva ali pa se sklene nova najemna pogodba.

Pri finančnem najemu mora najemodajalec sprejeti tveganja in koristi, povezane z uporabo sredstva. Zato ob koncu obdobja najema vse morebitne dobičke in izgube iz lastnine pri pričakovani vrednosti sredstva prevzame najemodajalec. Kadar najemodajalec pravno pridobi sredstvo ob koncu obdobja najema, se v tem primeru gotovinska plačila prikažejo kot odplačilo posojila, ker je sredstvo že vključeno v bilanco stanja najemodajalca.

Če se sredstvo vrne najemodajalcu, se knjiži transakcija, ki pomeni nakup sredstva, v tekoči tržni vrednosti sredstva. Prihodki se uporabijo za odplačilo neporavnane zneska posojila, morebitna razlika med tema zneskoma pa se prikaže kot kapitalski transfer. Plačila med obdobjem najema pogosto vključujejo predplačila za pridobitev sredstva, tako da se transakcija izvede brez gotovinskega plačila, ker je posojilo v tem trenutku v celoti odplačano.

Če se s pogajanjem doseže podaljšanje obdobja najema, je treba analizirati novo pogodbo, da se ugotovi, ali gre za nadaljevanje finančnega najema ali za poslovni najem.

15.18 Čeprav finančni najem običajno traja več let, trajanje najema ne določa, ali se najem obravnava kot poslovni ali finančni najem. V nekaterih primerih se lahko sredstvo najame za kratko obdobje, morda le za eno leto naenkrat, vendar pogodba vključuje pogoj, da najemodajalec prevzame celotno odgovornost za sredstvo, vključno z vzdrževanjem in kritjem izredne škode. Če najemodajalec prevzame večino tveganj, povezanih z uporabo sredstva v proizvodnji, in tudi koristi, se najem prikaže kot finančni in ne poslovni najem, čeprav je obdobje najema kratko in najemodajalec morda ni finančna institucija. Vendar je v praksi težko odstopati od zajemanja v poslovnih izkazih v skladu z mednarodnimi poslovnimi računovodskimi standardi, pri čemer so finančni najemi omejeni na najeme, ki zajemajo večji del ekonomske življenjske dobe sredstva.

15.19 Vsaka družba, specializirana za finančni najem, tudi če se imenuje nepremičninska družba ali družba za najem letal, je razvrščena kot finančni posrednik, ki ponuja posojila enotam, ki pri njej najamejo sredstva. Če najemodajalec ni finančni posrednik, so plačila, povezana s pripisanim posojilom, razdeljena le na odplačila glavnice in obresti; če je najemodajalec finančna družba, je vključen dodaten sestavni del, ki predstavlja zaračunano storitev (PMSFP).

15.20 Nakup s pridržanim lastništvom je vrsta finančnega najema.

Opredelitev: pri nakupu s pridržanim lastništvom se trajno blago proda kupcu v zameno za dogovorjena poznejša plačila. Kupec takoj postane lastnik blaga, čeprav to pravno ostane v lasti najemodajalca kot kritje/jamstvo, dokler najemodajalec ne poravnava vseh dogovorjenih plačil.

15.21 Nakup s pridržanim lastništvom je običajno omejen na trajno potrošno blago, pri čemer so kupci večinoma gospodinjstva. Kreditirji pogodb o nakupu s pridržanim lastništvom so običajno ločene institucionalne enote, ki poslujejo v tesnem sodelovanju s prodajalci trajnega blaga.

15.22 Pri nakupu s pridržanim lastništvom se trajno blago prikaže kot blago, ki ga kupec pridobi na dan, ko prevzame sredstvo v posest po tržni ceni, ki bi se realizirala pri enakovredni transakciji. Kupec prejme pripisano posojilo enake vrednosti. Plačila kupca kreditorju se zajamejo kot poplačilo glavnice in plačilo obresti z uporabo enake metode, kot se uporablja za finančni najem. Proizvodna dejavnost, ki jo opravljajo kreditorji pogodb za nakup s pridržanim lastništvom, je finančno posredništvo. Ker ti svojih storitev običajno ne zaračunavajo neposredno, je njihova celotna proizvodnja PMSFP, izračunana kot dohodek od lastnine minus odhodki za obresti. Podobno kot v primeru običajnega finančnega najema vrednost odhodkov za obresti včasih ni očitna in jo je torej treba oceniti.

Najem vira

15.23 *Opredelitev:* pri najemu vira lastnik naravnega vira najemodajalcu da na voljo vire v zameno za plačilo, ki se prikaže kot najemnina.

- 15.24 Pri najemu virov ostanejo viri prikazani v bilanci stanja najemodajalca, čeprav jih uporablja najemjemalec. Vsako zmanjšanje vrednosti naravnega vira se prikaže kot ekonomsko izginotje neproizvedenih sredstev (pod K.21 – „Izčrpanje naravnih virov“). Ne prikaže se kot transakcija, podobna potrošnji stalnega kapitala, ker ni stalnega kapitala, ki bi se lahko potrošil. Kot najemnina se prikažejo izključno zapadle obveznosti na podlagi najema vira.
- 15.25 Značilen primer sredstva, ki je predmet najema virov, so zemljišča. Vendar se uporaba drugih naravnih virov, npr. lesa, rib, vode, mineralnih virov in radijskih spektrov, prav tako prikaže na takšen način.

Dovoljenja za uporabo naravnega vira

- 15.26 Dovoljenja za uporabo naravnega vira lahko izda država, izdajo pa jih lahko tudi zasebni lastniki, kot so kmetje in podjetja.
- 15.27 Pri izdaji dovoljenj za uporabo naravnega vira obstajajo tri možnosti zajemanja (glej tabelo 15.3):
- lastnik lahko podaljša ali zavrne dovoljenje za nadaljnjo uporabo sredstva od enega obdobja najema do naslednjega;
  - lastnik lahko dovoli, da se vir uporablja daljše obdobje, tako da medtem uporabnik dejansko nadzira uporabo vira brez posredovanja lastnika ali skoraj brez njegovega posredovanja;
  - lastnik dovoli, da se vir uporablja do izčrpanja.

Prva možnost se prikaže kot najem vira, kar je treba prikazati kot najemnino.

Druga možnost ni povezana le z zajemanjem najemnine, ampak tudi z nastankom sredstva za uporabnika, ki se razlikuje od vira samega, pri čemer sta vrednost vira in sredstvo, ki omogoča njegovo uporabo, povezana.

To sredstvo (kategorija AN.222) se prizna le, če je njegova vrednost, tj. presežek koristi za imetnika nad vrednostjo izdaje, unovčljiva s prenosom sredstva. Tovrstna dovoljenja se pojavijo kot ekonomski nastanek sredstev (kategorija K.1, glej točko (g) odstavka 6.06). Če vrednost sredstva ni realizirana, se do konca obdobja najema bliža vrednosti nič.

Rezultat tretje možnosti je prodaja (ali celo razlastitev) samega naravnega vira.

Tabela 15.3 – Zajemanje treh različnih vrst dovoljenj za uporabo naravnih virov

Vrsta uporabe	Metoda zajemanja
Dovoljenje za začasno uporabo, po možnosti za daljše obdobje	najem vira: najemnina (dohodek od lastnine)
Nadzor uporabnika med daljšim obdobjem, tveganja in koristi prevzame uporabnik, prenosljivost dovoljenja po unovčljivi vrednosti	najemnina in nastanek novega sredstva za pravico do uporabe naravnega vira
Uporaba do izčrpanja; trajna uporaba (vsa tveganja in koristi prevzame uporabnik)	prodaja naravnega vira

- 15.28 Glavno merilo pri razlikovanju med najemnino, nastankom novega sredstva in prodajo naravnega vira je prenos tveganj in koristi. Naravni vir se proda, če se prenesejo vsa tveganja in koristi. Novo sredstvo nastane, če je rezultat prenosa tveganj in koristi ločeno in prenosljivo dovoljenje z unovčljivo vrednostjo. Uporaba drugih meril, kot so predhodni dogovor o plačilih, vnaprejšnje plačilo, trajanje dovoljenja in obravnava v poslovnih izkazih, je lahko zavajajoča, ker ne izraža nujno prenosa tveganj in koristi.
- 15.29 Nerezidenti lahko pridobijo naravne vire, kot so zemljišča in mineralni viri. Vendar se prodaja naravnih virov ne sme prikazati kot prodaja nerezidenčni enoti. V takšnih primerih se ustanovi namišljena rezidenčna enota, ki ima pravico do uporabe naravnega vira; nerezidenčna enota ima torej v lasti lastniški kapital namišljene rezidenčne enote. Podobno zajemanje se uporablja pri naravnih virih, ki jih pridobijo rezidenti v tujini.

15.30 Prihodki države od posamezne vrste naravnega vira (npr. prihodki od nafte in zemeljskega plina) lahko zajemajo širok razpon transakcij. Primeri so:

- (a) najemnina v primeru najema virov;
- (b) razpolaganje z neproizvedenimi sredstvi, npr. prodaja naravnih virov ali prodaja licenc za njihovo izkoriščanje v daljšem časovnem obdobju;
- (c) dividende od javne družbe, ki izkorišča naravne vire;
- (d) davek od dohodka, ki ga plačajo družbe, ki izkoriščajo naravne vire.

Dovoljenja za opravljanje posebnih dejavnosti

15.31 Poleg licenc in najema za uporabo sredstva se lahko izda dovoljenje za opravljanje posebne dejavnosti, in sicer povsem ločeno od kakršnih koli sredstev, vključenih v dejavnost. Dovoljenja niso odvisna od izbirnih meril (kot je opravljanje izpita za pridobitev vozniškega dovoljenja), ampak so namenjena omejitvi števila posameznih enot, ki so upravičene do sodelovanja pri dejavnosti. Takšna dovoljenja lahko izdajo država ali zasebne institucionalne enote, pri čemer se v obeh primerih uporabi različna obravnava.

Tabela 15.4 – Zajemanje uporabe in nakupa nefinančnih sredstev po vrsti transakcije in tokov

Vrsta transakcije	Vrsta uporabe/nakupa in vrsta sredstva ter vrsta plačila
Vmesna potrošnja	poslovni najem proizvedenih sredstev, npr. strojev in pravic intelektualne lastnine redna plačila družb za preskrbo z vodo storitve PMSFP, povezane z zagotavljanjem finančnega najema
Potrošnja stalnega kapitala	le za proizvedena sredstva in za ekonomskega lastnika
Izdatki za končno potrošnjo	poslovni najem trajnega potrošnega blaga nakup trajnega potrošnega blaga, vključno z blagom, ki se financira s finančnim najemom ali na podlagi dogovora o nakupih s pridržanim lastništvom
Nakup nefinančnih sredstev	
Investicije v osnovna sredstva	nakup proizvedenih sredstev (vključno s sredstvi, ki se financirajo s finančnim najemom)
Pridobitev naravnih virov	nakup naravnih virov, vključno s pravico do uporabe do izčrpanja nakup pravice do uporabe naravnega vira v daljšem obdobju, npr. ribolovna kvota
Pridobitev drugih neproizvedenih sredstev	prenosljivi dogovori o časovnem zakupu nakup pogodbe, ki se lahko prenese na tretjo osebo pogodbe za prihodnjo proizvodnjo, na primer pogodbe z nogometaši in pisatelji
Plačilo kot dohodek od lastnine	
Najemnine	najem virov, tj. plačilo za kratkoročno uporabo naravnega vira redna plačila za pravico do črpanja vode finančni najem, tj. nakup nefinančnega sredstva, ki se hkrati financira s posojilom
Transfer dohodka	dovoljenja, ki jih izda država za opravljanje posebne dejavnosti in niso odvisna od izbirnih meril ali pomenijo nesorazmeren strošek v primerjavi s stroški upravljanja sistema izdaje dovoljenj dovoljenja za emisije, ki jih izda država za uravnavanje skupnih emisij
Drugi davki na proizvodnjo	
Finančna transakcija: posojilo	finančni najem, tj. nakup nefinančnega sredstva, ki se hkrati financira s posojilom
Druge spremembe obsega sredstev	izčrpanje naravnih virov s strani lastnika nezakonito gozdarstvo, ribištvo ali lov (zaseg gojenih naravnih sredstev ali naravnih virov brez nadomestila)
Spremembe cene sredstev	iztek pogodb, licenc in dovoljenj, zabeleženih kot sredstva

- 15.32 Če na primer država z izdajanjem dovoljenj omeji število avtomobilov, ki lahko obratujejo kot taksiji, ali število igralnic, s tem dejansko ustvari monopolni dobiček za pooblaščen izvajalce in prejema del dobička kot provizijo. Ta provizija se prikaže kot drugi davki. To načelo se uporablja v vseh primerih, v katerih država izdaja dovoljenja za omejitev števila enot, ki delujejo na določenem področju, kadar je omejitev določena samovoljno in ni odvisna le od izbirnih meril.
- 15.33 Če je dovoljenje veljavno več let, se plačilo načeloma prikaže po obračunskem načelu z drugo vknjižbo terjatve ali obveznosti za znesek pristojbine za dovoljenje za prihodnja leta.
- 15.34 Spodbuda za pridobitev takšnega dovoljenja je, da imetnik dovoljenja pri tem verjame v pridobitev pravice do monopolnega dobička, ker bo njegov nadaljnji prihodek večji od plačil za pridobitev pravic zanj. Koristi za imetnika, ki presega vrednost, ki pripada izdajatelju, se obravnavajo kot sredstvo, če jih lahko imetnik dovoljenja unovči s prenosom sredstva. Vrsta sredstva se obravnava kot dovoljenje za opravljanje posebnih dejavnosti (AN.223).
- 15.35 Dovoljenje za opravljanje posebnih dejavnosti kot sredstvo se najprej pojavi v računu drugih sprememb obsega sredstev. Spremembe vrednosti, in sicer povečanje in zmanjšanje vrednosti, se prikažejo v računu revalorizacije.
- 15.36 Vrednost dovoljenja kot sredstva se določi na podlagi vrednosti, po kateri se lahko proda, če pa takšen znesek ni na voljo, se lahko oceni kot sedanja vrednost prihodnjih tokov monopolnih dobičkov. Če je dovoljenje naprodaj, prevzame novi lastnik pravico do prejema povračila od države v primeru preklica dovoljenja in pravico do monopolnih dobičkov.
- 15.37 Dovoljenje, ki ga izda država za opravljanje posebne dejavnosti, se obravnava kot sredstvo le, če so izpolnjeni vsi naslednji pogoji:
- (a) pri zadevni dejavnosti se sredstvo v lasti države ne uporablja; če se uporablja, se dovoljenje za uporabo sredstva obravnava kot poslovni najem, finančni najem, najem virov ali celo pridobivanje sredstva, ki pomeni dovoljenje za uporabo sredstva po presoji imetnika dovoljenja v daljšem obdobju;
  - (b) dovoljenje se ne izda na podlagi izbirnega merila; takšna dovoljenja se obravnavajo kot davki ali plačila za storitve;
  - (c) število dovoljenj je omejeno, s čimer se imetniku omogoča monopolni dobiček pri izvajanju zadevne dejavnosti;
  - (d) imetnik dovoljenja mora imeti možnost prodaje dovoljenja tretji osebi.

Če kateri koli od pogojev ni izpolnjen, se plačila obravnavajo kot davki ali plačila za storitve.

- 15.38 Nedržavne enote imajo bistveno bolj omejene možnosti omejevati sodelovanje pri določeni dejavnosti. Eden od primerov je, kadar je članstvo v strokovnem združenju obvezno ali zaželeno, pri čemer je število udeležencev strogo omejeno. To je na primer, če lastnik omeji število enot, ki delujejo na njegovi lastnini, npr. hotel dovoli, da njegove goste razvaža le ena taksi služba. V teh primerih se dovoljenja obravnavajo kot plačila za storitve. Načeloma se plačilo zajame po obračunskem načelu v obdobju, v katerem je dovoljenje veljavno. Običajno ni razloga, da se takšna dovoljenja ne bi mogla obravnavati kot sredstva, če so prenosljiva, čeprav to ni pogosto.
- 15.39 Dovoljenje, ki ga za opravljanje posebne dejavnosti izda nedržavna enota, se obravnava kot sredstvo le, če so izpolnjeni vsi naslednji pogoji:
- (a) pri zadevni dejavnosti se sredstvo v lasti imetnika dovoljenja ne uporablja; če se uporablja, se dovoljenje za uporabo sredstva obravnava kot poslovni najem, finančni najem ali najem virov;
  - (b) število dovoljenj je omejeno, s čimer se imetniku omogoča monopolni dobiček pri izvajanju zadevne dejavnosti;
  - (c) imetnik dovoljenja mora imeti pravno in praktično možnost, da proda dovoljenje tretji osebi.

Če kateri koli od teh pogojev ni izpolnjen, se plačila prikažejo kot plačila za storitev.

- 15.40 Države izdajajo dovoljenja za emisije za uravnavanje skupnih emisij. Ta dovoljenja ne vključujejo uporabe naravnega sredstva, ker ozračje nima pripisane vrednosti, zato to ni ekonomsko sredstvo in so pristojbine za dovoljenje razvrščene kot davki. Dovoljenja so tržna in zanje obstaja delujoči trg. Dovoljenja zato pomenijo sredstva in se vrednotijo po tržni ceni, po kateri se lahko prodajo.

Javno-zasebna partnerstva

- 15.41 Javno-zasebna partnerstva so dolgoročne pogodbe med dvema enotama, v okviru katerih ena enota pridobi ali zgradi eno ali niz sredstev, jih določen čas upravlja in nato izroči drugi enoti. Takšni dogovori se običajno sklenejo med zasebno družbo in državo, vendar so možne tudi druge kombinacije, pri katerih je ena od strani javna družba ali pri katerih je druga stranka zasebna nepridobitna institucija.

Država sodeluje pri javno-zasebnih partnerstvih zaradi več razlogov, na primer upanje, da bo proizvodnja zaradi zasebnega upravljanja učinkovitejša in da se bo lahko pridobil dostop do širšega razpona finančnih virov, ter želja po zmanjšanju državnega dolga.

Izvajalec javno-zasebnega partnerstva ima v pogodbenem obdobju pravno lastništvo. Po koncu pogodbenega obdobja ekonomsko in pravno lastništvo prevzame država.

Obravnavajo javno-zasebnih partnerstev je podrobneje opisana v poglavju 20 (računi države).

Koncesijske pogodbe za storitve

- 15.42 Na podlagi koncesijskih pogodb za storitve ima podjetje izključno pravico do zagotavljanja nekaterih storitev. Pri koncesiji javnih storitev zasebno podjetje na primer sklene dogovor z državo, da bo imelo določeno število let izključno pravico do upravljanja, vzdrževanja in izvajanja investicij v javno službo (kot je sistem za oskrbo z vodo ali plačljiva avtocesta). Koncesijske pogodbe za storitve se ne prikažejo kot sredstva, kadar niso prenosljive ali se z njihovim prenosom ne more realizirati nobena vrednost.

Prenosljivi poslovni najemi (an.221)

- 15.43 Prenosljivi poslovni najemi so lastninske pravice tretje osebe, povezane z nefinančnimi sredstvi, ki niso naravni viri. Najem naj bi imetniku zagotovil ekonomske koristi, večje od plačil za najem, pri čemer bi morale biti imetniku omogočeno, da te koristi realizira s prenosom. Vrednost najema je presežek koristi za imetnika nad vrednostjo, ki pripada izdajatelju. Prenosljivi poslovni najemi lahko vključujejo vse vrste najemnih pogodb in pogodb o poslovnem najemu. Najemnik lahko na primer odda stanovanje tretji osebi.

Izključna pravica do prihodnjega blaga in storitev (AN.224)

- 15.44 S pogodbami za prihodnjo proizvodnjo lahko nastanejo tudi sredstva v zvezi z lastninskimi pravicami tretjih oseb. Vrednost takšnih pogodb je enaka presežku koristi za imetnika nad vrednostjo, ki pripada izdajatelju. Primeri so:
- (a) izključna pravica, da neka oseba dela za nekoga (npr. nogometaši), ali izključna pravica do objave literarnih ali glasbenih del. Vrednost teh pravic je enaka dobičku, ki se lahko ustvari s prenosom pravic, ki presegajo stroške prekinitve obstoječe pogodbe;
  - (b) dogovori o časovnem zakupu. Kot pridobitev sredstva se lahko obravnava le del dogovorov o časovnem zakupu:
    1. če ima lastnik določen prostor, ki je na voljo nedoločen čas, izpolnjuje pogoje za opravljanje funkcije člana upravnega odbora za shemo, ali pa lahko proda ali prenese dodelitev po svoji volji, potem je zelo verjetno, da je zadevni dogovor sredstvo iste vrste kot hiša;
    2. če ima lastnik določen dogovor, da bo imel v zadevnem obdobju določen čas na voljo neko vrsto nastanitve, je verjetno, da to pomeni predplačan najem, tj. predplačano končno potrošnje gospodinjstev;
    3. ta predplačani najem se lahko občasno odda v najem ali proda za preostalo obdobje najema kot prenosljiv poslovni najem;
    4. udeleženec v shemi, ki temelji na točkah, ima lahko na podlagi sredstev le terjatve.

POGLAVJE 16 ZAVAROVANJE

UVOD

- 16.01 Zavarovanje je dejavnost, s katero se institucionalne enote ali skupine enot zaščitijo pred negativnimi finančnimi posledicami posebnih negotovih dogodkov. Razlikovati je mogoče dve vrsti zavarovanj: socialno zavarovanje in drugo zavarovanje.
- 16.02 Socialno zavarovanje je shema, ki pokriva socialna tveganja in potrebe. Pogosto je organizirano kolektivno za skupino; udeležba v shemi je na splošno obvezna ali pa jo spodbujajo tretje osebe. Socialno zavarovanje obsega: sheme socialne varnosti, ki jih uvede, nadzira in financira država; in sheme v zvezi z zaposlitvijo, ki jih v imenu zaposlenih zagotavljajo in upravljajo delodajalci. Socialno zavarovanje je opisano v poglavju 17.
- 16.03 Zavarovanje, ki ni socialno zavarovanje, krije dogodke, kot so smrt, preživetje, požar, naravne nesreče, poplave, prometne nesreče itd. Zavarovanje za primer smrti in preživetja je znano kot življenjsko zavarovanje, zavarovanje pred vsemi drugimi dogodki pa kot neživljenjsko zavarovanje.
- 16.04 To poglavje obravnava življenjsko in neživljenjsko zavarovanje. Opisuje, kako se zavarovalniške dejavnosti prikazujejo v računih.
- 16.05 Pravice in obveznosti zavarovanja so opredeljene z zavarovalno polico. Polica je dogovor med zavarovateljem in drugo institucionalno enoto, ki se imenuje zavarovanec. V skladu z dogovorom zavarovanec zavarovatelju plačuje premijo in, ko se zgodi navedeni dogodek, zavarovatelj zavarovancu ali imenovani osebi izplača odškodnino. Na ta način se zavarovanec zaščiti pred nekaterimi oblikami tveganj; cilj zavarovatelja pa je, da z združenjem tveganj od premij prejme več, kot mora izplačati za odškodnino.
- 16.06 Zavarovalna polica opredeljuje vloge udeležencev, ki so:
- (a) zavarovatelj zagotavlja kritje;
  - (b) zavarovanec je odgovoren za plačevanje premij;
  - (c) upravičenec, ki prejme nadomestilo;
  - (d) zavarovana oseba ali predmet, ki je predmet tveganja.

V praksi so lahko zavarovanec, upravičenec in zavarovana oseba ista oseba. V polici so navedene te vloge in za vsako vlogo je navedena ustrezna oseba.

- 16.07 Najpogostejša oblika zavarovanja je neposredno zavarovanje, pri katerem se institucionalne enote pri zavarovatelju zavarujejo pred finančnimi posledicami posebnih tveganj. Neposredni zavarovatelji pa se tudi lahko zavarujejo tako, da del neposredno zavarovanih tveganj zavarujejo pri drugem zavarovatelju. To se imenuje pozavarovanje, izvajalci pa se imenujejo pozavarovatelji.

Neposredno zavarovanje

- 16.08 Obstajata dve vrsti neposrednega zavarovanja: življenjsko zavarovanje in neživljenjsko zavarovanje.
- 16.09 *Oprelitev:* življenjsko zavarovanje je dejavnost, pri kateri zavarovanec redno plačuje zavarovatelju, v zameno pa zavarovatelj upravičencu jamči dogovorjeno vsoto ali rento na določen datum ali prej, če zavarovana oseba prej umre. Življenjska polica lahko dodeli prejemke, ki izhajajo iz vrste tveganj. Na primer, polica starostnega življenjskega zavarovanja lahko dodeli prejemek, ko je zavarovanec star 65 let, po smrti zavarovanca pa se prejemek lahko dodeli preživelemu zakoncu do njegove smrti.
- 16.10 Življenjsko zavarovanje zajema tudi dodatno zavarovanje za primer telesne poškodbe, vključno z delovno nesposobnostjo, zavarovanje za primer smrti, ki je posledica nesreče, ter zavarovanje za primer invalidnosti, ki je posledica nesreče ali bolezni.
- 16.11 Nekatere vrste življenjskega zavarovanja zagotavljajo nadomestilo, če se zgodi zavarovani dogodek, npr. zavarovanje, ki je povezano s hipotekarnim posojilom in izplača prejemek za poplačilo hipoteke le, če hranitelj družine umre pred dospelostjo ustreznega posojila. Večina zavarovalnih vrst poleg elementa kritja tveganja vsebuje znaten element varčevanja. Zaradi velikega elementa varčevanja se življenjsko zavarovanje obravnava kot oblika varčevanja in ustrezne transakcije so prikazane v finančnih računih.

- 16.12 *Opredelevitev*: neživljenjsko zavarovanje je dejavnost, pri kateri zavarovanec redno plačuje zavarovatelju, v zameno pa zavarovatelj upravičencu jamči dogovorjeno vsoto, če se zgodi dogodek, ki ni smrt osebe. Primeri takšnih dogodkov so: nesreče, bolezen, požar itd. Nezgodno zavarovanje, ki krije tveganja, povezana z življenjem, je v večini evropskih držav razvrščeno kot neživljenjsko zavarovanje.
- 16.13 Življenjska polica, ki zagotavlja prejemek v primeru smrti v danem obdobju, vendar v nobenih drugih okoliščinah, običajno imenovana zavarovanje za primer smrti, se v nacionalnih računih obravnava kot neživljenjsko zavarovanje, ker se odškodnina izplača le, če se zgodi določena izjemna okoliščina, drugače pa ne. Zaradi načina, kako zavarovalne enote vodijo svoje račune, pa v praksi zavarovanja za primer smrti ni vedno mogoče ločiti od življenjskega zavarovanja. V teh okoliščinah se lahko zavarovanje za primer smrti obravnava enako kot življenjsko zavarovanje.
- 16.14 Tako življenjsko kot neživljenjsko zavarovanje vključujeta razpršitev tveganja. Zavarovatelji običajno od zavarovancev prejemajo majhna redna plačila premij in ko se zgodijo dogodki, ki jih polica krije, oškodovancem izplačajo višje zneske. Pri neživljenjskem zavarovanju so tveganja razpršena na vse prebivalce, ki sklenejo zavarovanje. Zavarovatelj določi premije, ki se zaračunavajo za opravljanje zavarovalne storitve v enem letu glede na pričakovani znesek odškodnin, ki ga bo plačal v istem letu. Običajno je število oškodovancev veliko manjše od števila zavarovancev. Za posamezne zavarovance z neživljenjskim zavarovanjem tudi dolgoročno ni nobene povezave med plačanimi premijami in prejetimi odškodninami, zavarovatelj pa tako razmerje vsako leto določi za vsako vrsto neživljenjskega zavarovanja. Pri življenjskem zavarovanju pa je odnos med premijami in odškodninami v časovnem obdobju pomemben tako za zavarovanca kot za zavarovatelja. Nekdo, ki sklene življenjsko zavarovanje, pričakuje, da bodo prejemki, ki jih bo prejel, vsaj tako visoki kot premije, vplačane do zapadlosti prejemka in je ena od oblik varčevanja. Zavarovatelj mora pri določanju razmerja med ravnimi premij in prejemkov združiti ta vidik police z aktuarskimi izračuni zavarovanega prebivalstva glede pričakovane življenjske dobe, vključno s tveganjem nesreč s smrtnim izidom. V času med prejemom premij in plačilom prejemkov zavarovatelj služi dohodek od investiranja dela prejetih premij. Ta dohodek tudi vpliva na višino premij in prejemkov, ki jih določijo zavarovatelji.
- 16.15 Med življenjskim in neživljenjskim zavarovanjem so velike razlike, kar vodi k različnim vrstam vpisov v računih. Neživljenjsko zavarovanje sestavlja prerazdelitev med vsemi zavarovanci in nekaj oškodovanci v tekočem obdobju. Življenjsko zavarovanje zlasti prerazporeja premije, plačane v določenem časovnem obdobju, kot prejemke, ki se pozneje plačajo istemu zavarovancu.

Pozavarovanje

- 16.16 *Opredelevitev*: zavarovatelj se lahko zaščiti pred nepričakovano velikim številom zahtevkov ali zelo velikimi zahtevki tako, da s pozavarovateljem sklene pozavarovanje. Pozavarovalne družbe so koncentrirane v omejenem številu finančnih središč, zato so pozavarovalni tokovi velikokrat transakcije s tujino. Pozavarovatelji pogosto sklenejo pozavarovanje z drugimi pozavarovatelji, da svoja tveganja še bolj razpršijo. To razširjeno zavarovanje se imenuje retrocesija.
- 16.17 Tveganja je mogoče omejiti tudi tako, da skupina zavarovateljev, ki se imenujejo dejavni prevzemalci tveganj, skupaj sprejme tveganja, povezana z eno polico. Vsak posamezni zavarovatelj je odgovoren samo za svoj delež police, prejema ustrezní delež premije in v primeru izplačane odškodnine ali prejemka plača isti delež. Polico upravlja bodisi vodja posla bodisi zavarovalni posrednik. Londonski Lloyd's je primer zavarovalniškega trga, kjer so neposredna in posredna tveganja razpršena na veliko število dejavnih prevzemalcev tveganj.
- 16.18 Neposredni zavarovatelj ima več možnosti za organizacijo posrednega kritja za tveganja, ki jih je zavarovatelj sprejel. Pozavarovalne vrste so:
- (a) sorazmerno pozavarovanje, pri katerem zavarovanec pozavarovatelju odstopi dogovorjeni odstotek vseh tveganj ali vsa tveganja določenega portfelja polic neposrednega zavarovanja. To pomeni, da neposredni zavarovatelj prenese ustrezní odstotek premij na pozavarovatelja, ki nato poravna enak odstotek odškodnin, ko nastanejo. V takšnih primerih se pozavarovalna provizija, ki jo pozavarovatelj plača zavarovancu, obravnava kot zmanjšanje obračunanih pozavarovalnih premij;
  - (b) nesorazmerno pozavarovanje, znano kot pozavarovanje za škodni presežek, ko pozavarovatelj tvega le, če znesek neposredne odškodnine presega dogovorjeni prag. Če neposrednih odškodnin, ki presegajo prag, ni ali jih je malo, lahko pozavarovatelj prenese del svojega dobička na neposrednega zavarovatelja. Udeležba pri dobičku se v računih obravnava kot tekoči transfer od pozavarovatelja neposrednemu zavarovatelju, podobno kot plačilo odškodnin.

Vključene enote

- 16.19 Institucionalne enote, vključene v neposredno zavarovanje in pozavarovanje, so pretežno zavarovatelji. Zavarovanje kot ne-glavna dejavnost lahko opravlja tudi druga vrsta podjetja, vendar običajno pravni predpisi, ki urejajo opravljanje zavarovanja, pomenijo, da je treba voditi ločen niz računov, ki zajemajo vse vidike zavarovalniške dejavnosti, s tem pa je možna identifikacija ločene institucionalne enote, razvrščene v podsektorja zavarovalnih družb (S.128) in pokojninskih skladov (S.129). Država lahko opravlja druge zavarovalniške dejavnosti, vendar je spet verjetno, da se lahko identificira ločena enota. Ob upoštevanju, da so lahko vključeni tudi drugi sektorji, se v nadaljevanju predpostavlja, da zavarovanje opravljajo rezidenčni ali nerezidenčni zavarovatelji.
- 16.20 Enote, ki se ukvarjajo predvsem z dejavnostmi, tesno povezanimi z zavarovanjem, vendar same ne prevzemajo tveganj, se imenujejo izvajalci pomožnih zavarovalnih dejavnosti. Te enote so razvrščene v podsektor izvajalcev pomožnih finančnih dejavnosti (S.126) in vključujejo na primer:
- (a) zavarovalne posrednike;
  - (b) zasebne nepridobitne institucije, ki oskrbujejo zavarovalnice in pokojninske sklade;
  - (c) enote, katerih glavna dejavnost je, da so nadzorni organi za zavarovalnice, pokojninske sklade ter zavarovalniške trge.

PROIZVODNJA NEPOSREDNEGA ZAVAROVANJA

- 16.21 Zavarovalnica sprejme premijo od stranke in jo zadrži, dokler ni vložen zahtevek ali se izteče doba zavarovanja. V vmesnem času zavarovalnica premijo vlaga in investicijski dohodek je dodatni vir sredstev, ki jih porabi za plačilo zapadlih odškodnin. Zavarovalnica določi raven premij tako, da potem, ko se vsoti premij prišteje od njih zaslužen investicijski dohodek in odšteje pričakovana odškodnina, ostane razlika, ki jo zavarovalnica lahko obdrži; ta razlika predstavlja proizvodnjo zavarovalnice. Proizvodnja zavarovalništva se meri tako, da odraža politike zavarovateljev glede določanja premij. V ta namen je treba opredeliti štiri ločene postavke. To so:
- (a) izkoriščene premije;
  - (b) premijski dodatki;
  - (c) odhodki za škode ali zapadli prejemki;
  - (d) zavarovalne tehnične rezervacije.

Te postavke so obravnavane po vrsti, sledi pa obravnava merjenja proizvodnje za neposredno neživljenjsko zavarovanje, neposredno življenjsko zavarovanje in pozavarovanje.

Izkoriščene premije

- 16.22 *Opredelevitev*: izkoriščene premije so delež obračunanih premij, zaslužen v obračunskem obdobju. Obračunane premije zajemajo obdobje, za katero je bila sklenjena zavarovalna polica. Razlika med obračunanimi premijami in izkoriščenimi premijami so zneski, ki se rezervirajo in vključijo v rezervacije za prenosne premije. Ti zneski se obravnavajo kot sredstva zavarovancev. Koncept izkoriščenih premij v zavarovalniškem računovodstvu je skladen z načelom zajemanja upoštevanja nastanka poslovnega dogodka nacionalnih računov.
- 16.23 Zavarovalna premija je bodisi redna premija, ki se plačuje vsak mesec ali vsako leto, ali enkratna premija, ki se običajno plača na začetku zavarovalnega obdobja. Enkratne premije so običajne za zavarovanje tveganj, povezanih z velikimi dogodki, kot je gradnja velikih zgradb ali opreme ter s cestnim, železniškim, pomorskim ali zračnim prevozom blaga.

- 16.24 Izkoriščene premije v zadevnem letu imajo naslednjo obliko:

obračunane premije

plus rezervacije za prenosne premije na začetku obračunskega leta

minus rezervacije za prenosne premije na koncu obračunskega leta.

Ali predstavljeno drugače, imajo obliko:

obračunanih premij

minus spremembe (minus povečanje ali plus zmanjšanje) rezervacij za prenosne premije.

- 16.25 Rezervacije za prenosne premije in druge rezervacije so vključene v tehnične rezervacije neživljenjskega zavarovanja (AF.61) in tehnične rezervacije življenjskega zavarovanja (AF.62). Zavarovalne tehnične rezervacije so opisane v odstavkih 16.43 do 16.45.
- 16.26 Zavarovanci morajo pogosto plačati namenski davek na plačilo zavarovalnih premij. V številnih državah so premije življenjskega zavarovanja izključene iz tega davka na zavarovanje. Ker morajo zavarovatelji ta davek prenesti na državo, ustrezni zneski niso vpisani v letnih računovodskih izkazih zavarovateljev. V bilanco stanja zavarovatelja se pod komercialni kredit lahko vnese samo relativno majhen znesek – rezidualni znesek za zadevno leto, ki ga je še treba prenesti na državo. Plačila davkov v računih zavarovateljev niso prikazana kot taka. Takšen davek se v nacionalnih računih obravnava kot davek na proizvode. Predpostavlja se, da zavarovanci te zneske plačajo neposredno na račune davčnih organov.

Premijski dodatki

- 16.27 *Opredelitev:* premijski dodatki so dohodek, ki ga zavarovatelji zaslužijo z investiranjem svojih zavarovalno tehničnih rezervacij in predstavlja obveznost do zavarovancev.
- 16.28 Zlasti pri življenjskem zavarovanju in v manjši meri tudi pri neživljenjskem zavarovanju celotni znesek zapadlih prejemkov ali nastalih škod v danem obdobju pogosto presega. Premije se običajno plačujejo redno, pogosto na začetku zavarovalne dobe, medtem ko škode nastanejo pozneje, pri življenjskih zavarovanjih pa prejemki pogosto zapadejo v plačilo veliko let pozneje. V času od plačila premije do izplačila odškodnine je zadevna vsota na razpolago zavarovatelju, da jo investira in z njo služi dohodek. Ti zneski se imenujejo zavarovalne tehnične rezervacije. Dohodek, ki ga zavarovatelj zasluži z rezervacijami, mu omogoča, da zaračunava nižje premije, kot bi bile sicer. Pri merjenju opravljene storitve se upošteva velikost tega dohodka, pa tudi relativna velikost premij in odškodnin.
- 16.29 Čeprav se pri neživljenjskem zavarovanju premija lahko plača na začetku obdobja kritja, se premije lahko izkoristijo samo na podlagi stalnosti, ko obdobje mineva. V vsakem trenutku pred zaključkom kritja ima zavarovatelj znesek, ki ga zavarovancu dolguje v zvezi s storitvami in možnimi odškodninami, ki jih bo treba zagotoviti v prihodnje. To je oblika kredita, ki jo zavarovanec razširi na zavarovatelja, opisan kot prenosne premije. Čeprav mora zavarovatelj odškodnine plačati v primeru izjemne okoliščine, določene v polici, pa se odškodnine morda izplačajo šele čez nekaj časa, pogosto zaradi pogajanj o zapadlih zneskih. To je druga podobna oblika kredita, opisana kot škodne rezervacije.
- 16.30 Podobne rezervacije obstajajo tudi za življenjsko zavarovanje, ki pa ima še dva druga elementa zavarovalnih rezervacij, in sicer aktuarske rezervacije za življenjsko zavarovanje in rezervacije za zavarovanje s klavzulo o soudeležbi pri dobičku zavarovalnice. Predstavljajo zneske, rezervirane za plačila prejemkov v prihodnje. Rezervacije se običajno investirajo v finančna sredstva in dohodek je v obliki investicijskega dohodka. Lahko se uporabijo za financiranje gospodarske dejavnosti, kot so nepremičnine, da se ustvari neto poslovni presežek, bodisi v ločenem obratu bodisi kot stranska dejavnost.
- 16.31 Ves investicijski dohodek, pripisan zavarovancem, je v računu primarne razdelitve dohodka prikazan kot plačljiv zavarovancem. Pri neživljenjskem zavarovanju se isti znesek nato povrne zavarovatelju kot premijski dodatki v računu sekundarne razdelitve dohodka. Pri življenjskem zavarovanju so premije in premijski dodatki prikazani v finančnem računu.

Prilagojeni nastali odhodki za škode in zapadli prejemki

- 16.32 *Opredelitev:* odhodki za škode in zapadli prejemki so finančne obveznosti zavarovateljev v zvezi z upravičenci glede tveganj, ki jih dogodek v zadevnem obdobju uresniči, kot je opredeljeno v polici.
- 16.33 Koncept nastalih škod pri neživljenjskem zavarovanju in zapadlih prejemkov pri življenjskem zavarovanju je skladen z obračunskim načelom merjenja v nacionalnih računih.

Prilagojene nastale škode iz neživljenjskega zavarovanja

- 16.34 Škode se lahko ločijo na obračunane zneske škod in nastale škode. Odhodki za škode se nanašajo na zneske, ki zapadejo, ko se v letu uresničijo zavarovana tveganja. Ni pomembno, ali je zavarovanec ustrezni dogodek prijavil. Del škod bo plačan naslednje leto ali celo pozneje. Po drugi strani so škode, ki so učinek dogodkov, ki so se zgodili v prejšnjih letih, plačane v tekočem letu. Neplačani del nastalih škod se doda škodnim rezervacijam.
- 16.35 Nastale škode iz neživljenjskega zavarovanja, v koledarskem letu, imajo naslednjo obliko:

obračunani zneski škod

minus škodne rezervacije na začetku obračunskega leta

plus škodne rezervacije na koncu obračunskega leta.

Ali predstavljeno drugače, imajo obliko:

obračunanih zneskov škod

plus sprememba (plus povečanje ali minus zmanjšanje) škodnih rezervacij.

- 16.36 S škodami povezani zunanji ali notranji stroški, ki jih prevzame zavarovatelj, niso vključeni v nastale škode. Ti stroški lahko obsegajo stroške pridobitve, upravljanja police, upravljanja naložb in obravnave zahtevkov. Nekaterih stroškov morebiti ni mogoče ločeno prepoznati v obračunskih izvornih podatkih. Zunanji stroški vključujejo izdatke za dela, ki jih je zavarovatelj naročil pri drugi enoti in so zato v računih prikazani kot vmesna potrošnja. Notranji stroški vključujejo izdatke za dela, ki so jih opravili zavarovateljevi zaposleni in so zato v računih prikazani kot stroški dela.
- 16.37 V primeru katastrof nastale izgube ne vplivajo na vrednost škod. Izgube zaradi katastrof se prikažejo kot kapitalski transfer od zavarovatelja k zavarovancu. Prednost takšnega zajemanja je, da se razpoložljivi dohodek zavarovanca ne poveča nepričakovano, kar bi se zgodilo, če bi bile škode prikazane drugače (glej odstavka 16.92 in 16.93).
- 16.38 Proizvodnja zavarovalnih storitev je stalen proces, ne samo takrat, ko se pojavi tveganje. Vendar je višina nastalih škod zavarovancev z neživljenjskim zavarovanjem vsako leto drugačna in lahko pride do dogodkov, ki povzročijo posebej visoko raven zahtevkov. Nihanje odškodnin ne vpliva neposredno na obseg ali ceno zavarovalnih storitev. Zavarovatelji določijo raven premij na podlagi lastne ocene verjetnosti nastalih škod. Zato obrazec, ki se uporablja za izračun proizvodnje, uporablja prilagojene nastale škode, ki je ocena, popravljena za nihanje odškodnin.
- 16.39 Ocena prilagojenih nastalih škod se lahko izpelje statistično s pristopom pričakovanj, ki temelji na prejšnjih izkušnjah z ravnijo odškodnin. Pri preučevanju zgodovine plačanih odškodnin je treba upoštevati delež zahtevkov, ki se krijejo v skladu s pogoji pozavarovalne police neposrednega zavarovatelja. Na primer, kadar ima neposredni zavarovatelj pozavarovanje za škodni presežek, znano kot nesorazmerno pozavarovanje, določi raven premij, ki krijejo škode do najvišje škode, ki jo krije pozavarovalna polica, plus pozavarovalno premijo, ki jo mora plačati. Na podlagi police sorazmernega pozavarovanja določi premije, ki krijejo delež odškodnin, ki jih mora plačati, plus pozavarovalno premijo.
- 16.40 Drug način prilagoditve nastalih škod zaradi nihanja je uporaba računovodskih podatkov o spremembi lastnih sredstev in izravnalnih rezervacij. Izravnalne rezervacije so zneski, ki jih zavarovatelji rezervirajo v skladu z zakonskimi ali upravnimi zahtevami za kritje nerednih ali nepredvidljivih velikih škod v prihodnje. Ti zneski so vključeni v tehnične rezervacije neživljenjskega zavarovanja (AF.61).

Zapadli prejemki življenjskih zavarovanj

- 16.41 Zapadli prejemki življenjskih zavarovanj so zneski, plačljivi na podlagi police v zadevnem obračunskem obdobju. Pri življenjskem zavarovanju prilagoditev za nepričakovano nihanje ni potrebna.
- 16.42 Stroški, povezani s prejemki, niso vključeni v zapadle prejemke, ampak so prikazani kot vmesna potrošnja in stroški dela.

Zavarovalne tehnične rezervacije

- 16.43 *Opredelitev:* zavarovalne tehnične rezervacije so zneski, ki jih zavarovatelji rezervirajo. Rezervacije so sredstva za zavarovance in obveznosti za zavarovatelje. Tehnične rezervacije se delijo na neživljenjsko in življenjsko zavarovanje in rente.
- 16.44 V skladu z Direktivo Sveta 91/674/EGS ⁽¹⁾ obstaja sedem vrst tehničnih rezervacij. V vsakem primeru je v bilanci stanja prikazan znesek brez odbitka pozavarovanja, znesek, prenesen na pozavarovatelje, in neto znesek. Sedem kategorij je:
- (a) rezervacije za prenosne premije – razlika med obračunanimi premijami in izkoriščenimi premijami. Odvisno od nacionalne zakonodaje lahko te rezervacije vključujejo ločen element, ki se nanaša na neiztečena tveganja;

⁽¹⁾ Direktiva Sveta 91/674/EGS z dne 19. decembra 1991 o letnih računovodskih izkazih in konsolidiranih računovodskih izkazih zavarovalnic (UL L 374, 31.12.1991, str. 7).

- (b) rezervacije za življenjsko zavarovanje – tovrstne rezervacije odražajo sedanjo vrednost pričakovanih prihodnjih koristi (vključno, vendar ne omejeno na prijavljene bonuse) minus sedanja vrednost prihodnjih premij. Nadzorni organi lahko določijo zgornjo mejo diskontne stopnje, ki se uporablja pri izračunu sedanje vrednosti;
- (c) škodne rezervacije – razlika med nastalimi škodami in plačanimi odškodninami. Enaka je skupnemu ocenjenemu končnemu strošku zavarovalnice za poravnavo vseh škod iz prijavljenih ali neprijavljenih dogodkov, ki so se zgodili do izteka poslovnega leta, in zmanjšanemu za že plačane zneske v zvezi s takimi terjatvami;
- (d) rezervacije za bonuse in popuste (če niso prikazane v kategoriji iz točke (b)) – obsegajo zneske, namenjene zavarovancem ali upravičencem po pogodbi v obliki bonusov in popustov, če se ti zneski niso knjižili v dobro zavarovancem ali upravičencem po pogodbi;
- (e) izravnalne rezervacije obsegajo kakršne koli zneske, rezervirane v skladu z zakonskimi ali upravnimi zahtevami za izravnavo nihanj škodnega rezultata v prihodnjih letih ali za kritje posebnih tveganj. Nacionalni organi lahko teh rezervacij ne dovolijo;
- (f) druge tehnične rezervacije med drugim obsegajo rezervacije za neiztečena tveganja, če niso vključena v kategorijo iz točke (a). Ta postavka lahko vključuje tudi rezervacije za starost ob upoštevanju učinka starosti na znesek zahtevkov, npr. pri zdravstvenem zavarovanju;
- (g) tehnične rezervacije za police življenjskega zavarovanja, pri čemer naložbeno tveganje prevzemajo zavarovanci. Ta postavka obsega tehnične rezervacije, ki so osnovane za kritje obveznosti do zavarovancev v zvezi s policami življenjskega zavarovanja, katerih vrednost donosa je določena glede na naložbe, pri čemer tveganje zanje prevzemajo zavarovanci, ali glede na indeks, kot je indeksirano življenjsko zavarovanje. Ta postavka obsega tudi tehnične rezervacije, kot je to v primeru tontin.

16.45 Pri izpeljevanju sprememb zavarovalnih tehničnih rezervacij (F.61 in F.62), ki se uporabljajo pri izračunih proizvodnje, realizirani in nerealizirani dobički in izgube iz lastnine niso vključeni.

Opredelitev proizvodnje zavarovanj

16.46 Zavarovatelji za svoje stranke opravljajo zavarovalne storitve, vendar svojih storitev ne zaračunavajo izrecno.

16.47 Zavarovatelj pobira premije in plačuje odškodnine ali prejeme, ko se zgodi zavarovani dogodek. Odškodnine ali prejemi upravičencu nadomestijo finančne posledice zavarovanega dogodka.

16.48 Zavarovalne tehnične rezervacije so sredstva, ki jih zavarovatelji uporabijo za investiranje in služenje dohodka. Ta sredstva in ustrezni investicijski dohodek (premijski dodatki) so obveznost do upravičencev.

16.49 Ta oddelek opisuje informacije, potrebne za izračun proizvodnje storitev neposrednega zavarovanja in pozavarovanja.

Neživljenjsko zavarovanje

16.50 Proizvodnja zavarovatelja je storitev, ki jo opravi za upravičence.

16.51 Če se uporablja pristop pričakovanj, se proizvodnja izračuna po naslednjem obrazcu:

izkoriščene premije

plus   premijski dodatki

minus   prilagojene nastale škode,

pri čemer se prilagojene nastale škode popravijo za nihanja odškodnin z uporabo preteklih podatkov ali računovodskih podatkov o spremembah izravnalnih rezervacij in lastnih sredstev. Premijski dodatki nihajo manj kot odškodnine, zato prilagajanje zaradi nihanja ni potrebno. Pri ocenjevanju prilagojenih odškodnin se informacije razčlenijo po proizvodih, na primer avtomobilsko zavarovanje, zavarovanje stavb itd.

Če potrebnih računovodskih podatkov ni na voljo ali če pretekli statistični podatki ne zadostujejo za primerno povprečno oceno proizvodnje, se proizvodnja neživljenjskega zavarovanja lahko oceni kot vsota stroškov (vključno z vmesnimi stroški, stroški dela in stroški kapitala) plus dodatek za „običajni dobiček“.

Življenjsko zavarovanje

16.52 Proizvodnja neposrednega življenjskega zavarovanja se izračuna ločeno kot:

izkoriščene premije

plus premijski dodatki

minus zapadli prejemki

minus povečanja (plus zmanjšanja) tehničnih rezervacij in zavarovanja s klavzulo o soudeležbi pri dobičku zavarovalnice.

16.53 Če ni na voljo ustreznih podatkov za izračun življenjskega zavarovanja po tem obrazcu, se uporabi pristop na podlagi vsot stroškov, podobno kot je opisano za neživljenjsko zavarovanje. Tako kot pri neživljenjskem zavarovanju je vključen dodatek za običajne dobičke.

16.54 Dobički in izgube iz lastnine ne smejo biti vključeni v izračun proizvodnje.

Pozavarovanje

16.55 Obrazec za izračun proizvodnje pozavarovalnih storitev je podoben obrazcu za neposredno zavarovanje. Ker pa je glavni motiv pozavarovanja omejitev izpostavljenosti neposrednega zavarovalca tveganjem, pozavarovatelj pri običajnem poslovanju obravnava izjemno visoke odškodnine. Iz tega razloga in ker je trg za pozavarovanje koncentriran v relativno majhnem številu velikih podjetij na svetu, je nepričakovana velika izguba pozavarovalca manj verjetna kot nepričakovana velika izguba neposrednega zavarovalca, zlasti v primeru pozavarovanja za škodni presežek.

16.56 Proizvodnja pozavarovanja se meri enako kot proizvodnja neposrednega neživljenjskega zavarovanja. Vendar so nekatera plačila značilna za pozavarovanje. Taka plačila so provizije, ki se plačajo neposrednemu zavarovalcu pri sorazmernem pozavarovanju in udeležba pri dobičku pri pozavarovanju za škodni presežek. Ko je to upoštevano, se proizvodnja pozavarovanja izračuna kot:

izkoriščene premije minus odhodki za provizije

plus premijski dodatki

minus prilagojene nastale škode in udeležba pri dobičku.

TRANSAKCIJE, POVEZANE Z NEŽIVLJENJSKIM ZAVAROVANJEM

16.57 V tem oddelku je opisana vrsta postavk, ki zajemajo posledice police neživljenjskega zavarovanja. Zavarovanje lahko sklenejo podjetja, gospodinjstva kot posamezniki in enote v tujini. Ko pa se zavarovanje, ki ga sklene član gospodinjstva, šteje kot socialno zavarovanje, so potrebne postavke, opisane v poglavju 17.

Razporeditev proizvodnje zavarovanj med uporabnike

16.58 Proizvodnja neživljenjskih zavarovalcev je opisana v odstavku 16.51. Vrednost proizvodnje zavarovalcev je prikazana kot poraba:

(a) vmesna potrošnja podjetij, vključno z naslednjimi sektorji: nefinančne družbe (S.11), finančne družbe (S.12), država (S.13), gospodinjstva z zaposlenim osebjem (S.141) in samozaposleni brez zaposlenih (S.142) ali nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva (S.15);

(b) izdatki gospodinjstev kot posameznikov za končno potrošnjo (S.143 in S.144) ali

(c) izvoz nerezidenčnim zavarovancem (S.2).

16.59 Vrednost proizvodnje se uporabnikom dodeli glede na vrsto zavarovanja.

16.60 Vrednost proizvodnje se lahko zavarovancem dodeli kot uporaba sorazmerno z dejansko plačljivimi premijami.

16.61 Dodelitev proizvodnje vmesni potrošnji je razčlenjena po dejavnosti.

Zavarovalne storitve za tujino in zavarovalne storitve iz tujine

16.62 Rezični zavarovalci lahko zagotavljajo zavarovalno kritje gospodinjstvom in podjetjem v tujini, rezična gospodinjstva in podjetja pa lahko kupijo kritje od zavarovalcev iz tujine. Investicijski dohodek, ki ga zavarovancem pripisujejo rezični zavarovalci, vključuje dodelitev zavarovancem v tujini. Ti nerezidenčni zavarovanci nato tudi plačajo premijske dodatke rezičnemu zavarovalcu.

16.63 Podobno velja tudi za rezidenčna podjetja in gospodinjstva, ki sklenejo zavarovanje pri nerezidenčnih zavarovalcih. Rezidenčni zavarovalci prejmejo pripisan investicijski dohodek iz tujine in v tujino plačajo premije in dodatke. Velikost teh tokov je težko oceniti, zlasti kadar ni rezidenčnega zavarovalca, s katerim bi bila mogoča primerjava. Pri oceni za nacionalno gospodarstvo se lahko uporabijo podatki o protipostavkah. Raven transakcij rezidentov mora biti znana, za oceno terjatev investicijskega dohodka in obveznosti premijskih dodatkov pa se lahko uporabi razmerje med premijskimi dodatki in dejanskimi premijami v gospodarstvu, ki opravlja storitev.

Vknjižbe

16.64 V zvezi z neživiljenjskim zavarovanjem, ki ni del socialnega zavarovanja, se skupaj prikazuje šest parov transakcij; dva para se nanašata na merjenje proizvodnje in potrošnje zavarovalne storitve, trije pari se nanašajo na razdelitev in eden na finančni račun. V izjemnih okoliščinah se lahko v računu kapitala prikaže sedma transakcija, ki se nanaša na razdelitev. Vrednost proizvodnje dejavnosti, investicijski dohodek, ki ga je treba pripisati zavarovancem, in vrednost zaračunane storitve se na spodaj opisani način izračunajo posebej za neživiljenjsko zavarovanje.

16.65 Transakcije proizvodnje in potrošnje so:

- (a) ker vse takšne dejavnosti rezidenčnih institucionalnih entot opravljajo zavarovalci, je proizvodnja (P.1) prikazana v računu proizvodnje zavarovalcev;
- (b) storitev lahko porabi kateri koli sektor gospodarstva ali tujine; vrednost storitve se plača zavarovalcem. Plačila podjetij so vmesna potrošnja (P.2), prikazana v njihovem računu proizvodnje. Zavarovanje, ki ga plačajo gospodinjstva kot posamezniki, so izdatki za končno potrošnjo (P.3), prikazani v računu porabe dohodka. Plačila tujine so prikazana kot izvoz storitev (P.62) v zunanjem računu blaga in storitev.

16.66 Razdelitvene transakcije so investicijski dohodek, pripisan zavarovancem v zvezi z neživiljenjskim zavarovanjem, neto premije neživiljenjskega zavarovanja in zavarovalne odškodnine:

- (a) investicijski dohodek od investiranja tehničnih rezervacij neživiljenjskega zavarovanja se pripiše zavarovancem (D.441). Tako je prikazan kot obveznost zavarovalcev in terjatev vseh sektorjev in tujine. Investicijski dohodek se porazdeli med zavarovance v sorazmerju z njihovimi tehničnimi rezervacijami neživiljenjskega zavarovanja ali v sorazmerju z dejanskimi obračunanimi premijami (obveznost). Obveznosti in terjatve so prikazane v računu alokacije primarnega dohodka;
- (b) neto premije neposrednega neživiljenjskega zavarovanja (D.711) so zneski premij in investicijskega dohodka, ki se uporablja za financiranje izdatkov zavarovalcev. Take premije se izračunajo kot izkoriščene premije plus premijski dodatki minus vrednost proizvodnje zavarovalcev. Te neto premije so prikazane kot obveznost vseh sektorjev gospodarstva ali tujine in kot terjatev zavarovalcev. Neto premije se po sektorjih razporedijo v skladu z razporeditvijo proizvodnje;
- (c) odškodnine iz neposrednega neživiljenjskega zavarovanja (D.721) so zneski, ki jih zavarovatelj mora plačati zavarovancem, ko nastopi dogodek. Odškodnine iz zavarovanja so prikazane kot terjatev vseh sektorjev gospodarstva in tujine in kot obveznost zavarovalcev. Neto premije in odškodnine so prikazane v računu sekundarne razdelitve dohodka. Nekatere odškodnine so posledica škod ali poškodb, ki jih zavarovalci povzročijo na lastnini tretjih oseb ali drugi osebi. V teh primerih se odškodnine prikažejo, kot da jih zavarovatelj oškodovancem plača neposredno, ne pa posredno prek zavarovalcev;
- (d) odškodnine, ki izhajajo iz izgub zaradi katastrof, so drugi kapitalski transferji (D.99) in ne tekoči transferji, v računu kapitala pa so prikazani kot obveznosti zavarovalcev do zavarovalcev;
- (e) finančna bilanca stanja prikazuje tehnične rezervacije neživiljenjskega zavarovanja (AF.61). Te rezervacije so prikazane kot obveznosti zavarovalcev in sredstva vseh sektorjev in tujine. Rezervacije so sestavljene iz prenosnih premij in plačanih odškodnin. Razčlenitev te kategorije ni potrebna, čeprav sta za izračun prihodkov od premij in škodnih zahtevkov potrebna oba sestavna dela.

16.67 Primer računovodske dokumentacije za te tokove je prikazan v tabeli 16.1.

TRANSAKCIJE ŽIVLJENJSKEGA ZAVAROVANJA

- 16.68 V tem oddelku je opisano, kako se knjiženje za življenjsko zavarovanje razlikuje od knjiženja za neživljenjsko zavarovanje. Pri življenjskem zavarovanju se prejemki iz zavarovanja obravnavajo kot sprememba premoženja, prikazana v finančnem računu. Če se zavarovanje šteje kot socialno zavarovanje, so prejemki v obliki pokojnin prikazani kot dohodek v računu sekundarne razdelitve dohodka. Razlog za drugačno obravnavanje je, da je zavarovanje, ki ni socialno zavarovanje, sklenjeno izključno na pobudo zavarovanca. Zavarovanja, ki štejejo kot socialna zavarovanja, odražajo posredovanje tretje osebe, običajno države ali delodajalca, ki zavarovanca spodbuja ali ga zavezuje, da poskrbi za dohodek po upokojitvi. Socialno zavarovanje je opisano v poglavju 17.
- 16.69 Zavarovanec z življenjskim zavarovanjem je posameznik, razvrščen v sektor gospodinjstev (S.143 ali S.144). Če gospodarska družba sklene zavarovanje za življenje zaposlenega, je to zavarovanje za primer smrti in ne življenjsko zavarovanje. Transakcije življenjskega zavarovanja torej potekajo samo med zavarovatelji (razvrščenimi v podsektor zavarovalnih družb – S.128) in rezidenčnimi gospodinjstvi kot posamezniki (S.143 in S.144), razen če se ne izvozijo v nerezidenčna gospodinjstva (razvrščena v sektor tujina – S.2). Vrednost proizvodnje življenjskega zavarovanja se izravna z vrednostjo izdatkov gospodinjstev za končno potrošnjo in izvozom storitev, z uporabo enakega pristopa kot za neživljenjsko zavarovanje. Investicijski dohodek, pripisan zavarovancem, se obravnava kot premijski dodatki. Vendar pri življenjskem zavarovanju premije in odškodnine niso prikazane ločeno in se ne obravnavajo kot tekoči transferji. So sestavni deli neto transakcij, prikazanih v finančnem računu, vključena finančna sredstva pa so pravice do življenjskega zavarovanja in vseživljenjske rente.
- 16.70 V računih so prikazani štiri pari transakcij; dva para se nanašata na proizvodnjo in potrošnjo zavarovalne storitve, en par prikazuje pripis investicijskega dohodka zavarovancem in en par prikazuje spremembe pravic do življenjskega zavarovanja in vseživljenjske rente:
- (a) proizvodnja (P.1) življenjskega zavarovanja je prikazana v računu proizvodnje za zavarovatelje;
  - (b) vrednost potrošenih storitev je prikazana kot izdatki gospodinjstev za končno potrošnjo (P.3) v računu porabe razpoložljivega dohodka ali kot obveznost tujine, obravnavana kot izvoz storitev (P.62) nerezidenčnim gospodinjstvom. Plačila gospodinjstev nerezidenčnim zavarovateljem so uvoz storitev (P.72);
  - (c) investicijski dohodek od investiranja tehničnih rezervacij življenjskega zavarovanja, pripisan zavarovancem (D.441), je prikazan v računu alokacije primarnega dohodka. Bonusi, prijavljeni v zvezi z življenjskim zavarovanjem, se obravnavajo kot razdeljeni zavarovancem, tudi če presegajo investicijski dohodek, ki ga je ustvarila institucija, ki prijavlja bonus. Investicijski dohodek je prikazan kot obveznost zavarovateljev in terjatev rezidenčnih gospodinjstev ali nerezidenčnih gospodinjstev v tujini. Investicijski dohodek se porazdeli med zavarovance v sorazmerju z njihovimi tehničnimi rezervacijami življenjskega zavarovanja, če pa te informacije ni na voljo, pa v sorazmerju z obračunanimi premijami;
  - (d) v finančni bilanci stanja so postavke tehničnih rezervacij življenjskega zavarovanja in pravic do vseživljenjske rente (AF.62). Te rezervacije so prikazane kot obveznosti zavarovateljev in sredstva gospodinjstev in tujine. Ti zneski odražajo varčevalni značaj polic življenjskega zavarovanja. To vključuje prenosne premije in plačila prejemkov. Razčlenitev te kategorije ni potrebna, čeprav sta za izračun prihodkov od premij in zapadlih prejemkov potrebna oba sestavna dela.
- 16.71 Tehnične rezervacije življenjskega zavarovanja in pravice do vseživljenjske rente odražajo police, ki na določen dan dajo enkratni znesek. Enkratni znesek se lahko uporabi za nakup rente, ki enkratni znesek spremeni v tok plačil. Pogojne pravice posameznih zavarovancev – znesek, prejet ob dospelosti ali po njej kot enkratni znesek ali renta – se ne prištejejo vrednosti zavarovateljevih obveznosti. Razlika je izpeljana iz pogojenosti in izračuna sedanje vrednosti. Znesek, ki ga je treba sporočiti v okviru pravic do življenjskega zavarovanja in vseživljenjske rente, je opredeljen v skladu z računovodskimi načeli zavarovateljev.

16.72 Primer teh tokov je prikazan v tabeli 16.2.

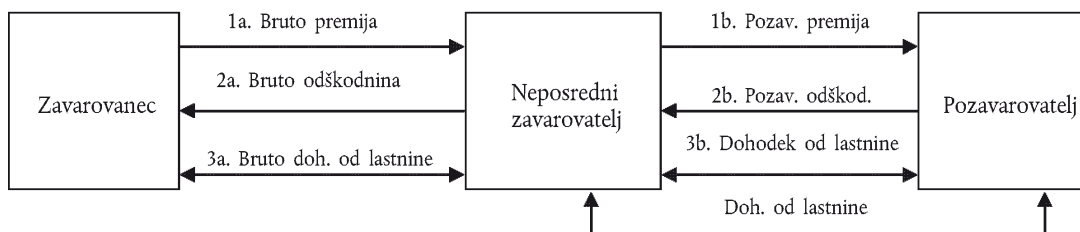

TRANSAKCIJE, POVEZANE S POZAVAROVANJEM

- 16.73 Računi pozavarovateljev so zelo podobni računom neposrednih zavarovateljev. Edina razlika je, da se transakcije neposrednega zavarovanja z zavarovanci, ki sami niso ponudniki zavarovanj, nadomestijo z zavarovalnimi transakcijami med pozavarovatelji in neposrednimi zavarovatelji.
- 16.74 Zavarovalne transakcije so prikazane brez odbitka pozavarovanja. Premije se naprej plačajo neposrednemu zavarovatelju, ki nato lahko plača delež premije pozavarovatelju (cesija), ki lahko nato manjši znesek plača drugemu pozavarovatelju in tako dalje (retrocesija). Enako velja za odškodnine ali prejemke. Bruto obravnava je v skladu s stališčem prvotnega zavarovanca. Ta zavarovanec običajno ne ve, da je neposredni zavarovatelj kakšen znesek odstopil pozavarovatelju; če bi pozavarovatelj slučajno šel v stečaj, neposredni zavarovatelj ostaja odgovoren za izplačilo celotnega zneska odškodnin za odstopljena tveganja.
- 16.75 Proizvodnja neposrednega zavarovanja se izračuna brez odbitka pozavarovanja. Drug način izračuna brez pozavarovanja bi bil prikaz dela neposrednih premij zavarovanca, ki se plača neposrednemu zavarovatelju, in dela, ki se plača pozavarovatelju, vendar ta način zajemanja, ki se imenuje „neto zajemanje“, ni dovoljen.

Graf 1 spodaj ponazarja ta proces.

Graf 1 — Tokovi med zavarovanci, neposrednimi zavarovatelji in pozavarovatelji

16.76 Graf 1 povzema naslednje tokove:

- zavarovanec plača premijo brez odbitka pozavarovanja neposrednemu zavarovatelju (1a), pozavarovalni del bruto premije pa se odstopi pozavarovatelju (1b);
  - podobno je prikazano plačilo odškodnine, vendar v nasprotni smeri. Pozavarovatelj odškodnino plača neposrednemu zavarovatelju (2b). Neposredni zavarovatelj ta znesek prišteje svoji odškodnini, ki jo nato plača zavarovancu (2a);
  - neposredni zavarovatelj in pozavarovatelj sta z investiranjem svojih tehničnih rezervacij zaslužila dohodek od lastnine. Pozavarovatelj dohodek od lastnine prenese na neposrednega zavarovatelja (3b), ki ta znesek prišteje dohodku od lastnine, ki ga je zaslužil sam, in ga nato razdeli zavarovancu (3a).
- 16.77 Vsi bruto tokovi med zavarovancem in neposrednim zavarovateljem vključujejo ustrezne zneske tokov med neposrednim zavarovateljem in pozavarovateljem; zato so te puščice v grafu debelejšje.
- 16.78 Tako kot pri neposrednem zavarovanju, na primer po katastrofalni nesreči, se del odškodnin iz pozavarovanja prikazuje kot kapitalski transferji in ne kot tekoči transferji.
- 16.79 Celotna proizvodnja pozavarovatelja je vmesna potrošnja neposrednega zavarovatelja, ki ima pozavarovalno polico. Kakor je navedeno zgoraj, je veliko pozavarovalnih polic med zavarovatelji, ki so rezidenti različnih gospodarstev. Tako vrednost proizvodnje v takšnih primerih predstavlja uvoz zavarovatelja, ki sklene pozavarovanje, in izvoz pozavarovatelja.
- 16.80 Zajemanje tokov, povezanih s pozavarovanjem, je podobno zajemanju neživljenjskega zavarovanja, razen da je imetnik pozavarovalne police vedno drug zavarovatelj.

16.81 Transakcije proizvodnje in potrošnje so:

- proizvodnja (P.1) je prikazana v računu proizvodnje pozavarovateljev. Pozavarovalne storitve pogosto opravljajo nerezidenčni pozavarovatelji in v teh primerih so prikazane kot uvoz storitev (P.72);

- (b) storitev pozavarovatelja lahko potroši samo neposredni zavarovatelj ali drug pozavarovatelj. Če je zavarovanec rezident, se uporaba pozavarovalne storitve prikaže kot vmesna potrošnja (P.2) enote zavarovanca. Če zavarovanec ni rezident, se uporaba prikaže kot izvoz storitev (P.62).
- 16.82 Razdelitvene transakcije krijejo investicijski dohodek, pripisan zavarovancem v zvezi s pozavarovanjem, neto premije pozavarovanja in odškodnine iz pozavarovanja:
- (a) investicijski dohodek (D.441), ki ga pozavarovatelji zaslužijo z investiranjem pozavarovalnih tehničnih rezervacij, se plača zavarovancem, ki so lahko neposredni zavarovatelji ali pozavarovatelji. Pozavarovatelji in neposredni zavarovatelji so lahko rezidenčni ali nerezidenčni;
- (b) neto premije neživljenjskega pozavarovanja (D.712) so obveznost zavarovancev in terjatve pozavarovateljev. Enote, ki morajo plačati, ali enote, ki plačilo sprejmejo, so lahko nerezidenti;
- (c) odškodnine iz neživljenjskega pozavarovanja (D.722) so obveznost pozavarovateljev in terjatev zavarovancev, bodisi rezidentov ali nerezidentov. Neto premije in odškodnine so prikazane v računu sekundarne razdelitve dohodka;
- (d) finančna bilanca stanja prikazuje tehnične rezervacije pozavarovanja (pod AF.61 – tehnične rezervacije neživljenjskega zavarovanja). Te rezervacije so prikazane kot obveznosti pozavarovateljev in sredstva zavarovancev. Takí zavarovanci so lahko neposredni zavarovatelji ali pozavarovatelji.
- 16.83 Provizije, ki jih pozavarovatelji plačajo zavarovatelju kot pozavarovancu, se obravnavajo kot zmanjšanje premij, ki se plačajo pozavarovateljem. Udeležba pri dobičku, ki jo pozavarovatelj plača neposrednemu zavarovatelju, je prikazana kot tekoči transfer. Čeprav sta provizija in udeležba pri dobičku prikazani ločeno, pa obe znižujeta proizvodnjo pozavarovatelja.
- 16.84 Če se odškodnine iz neposrednega zavarovanja obravnavajo kot kapitalski transferji in ne kot tekoči transferji, se tudi odškodnine iz pozavarovanja za isti dogodek obravnavajo kot drugi kapitalski transferji (D.99).

TRANSAKCIJE, POVEZANE Z IZVAJALCI POMOŽNIH ZAVAROVALNIH DEJAVNOSTI

- 16.85 Proizvodnja pomožnih zavarovalnih storitev se vrednoti na podlagi zaračunanih taks ali provizij. Pri nepridobitnih institucijah, ki delujejo kot poslovna združenja za zavarovalnice in pokojninske sklade, se njihova proizvodnja vrednoti po višini članarin, ki jih plačajo člani združenj. Proizvodnjo člani združenj porabijo kot vmesno potrošnjo.

RENTE

- 16.86 Najenostavnejši primer police življenjskega zavarovanja je, ko zavarovanec zavarovatelju v določenem obdobju redno plačuje v zameno za enkratno izplačilo, ki ga bo enkrat v prihodnosti prejel kot odškodnino. Pri najbolj enostavni obliki rente rentnik, ki je enakovreden zavarovancu, zavarovatelju plača en sam enkratni znesek in v zameno prejema tok plačil bodisi v določenem obdobju ali do konca življenja rentnika ali do konca življenja rentnika in imenovane druge osebe.
- 16.87 Rente organizirajo zavarovatelji in so sredstvo obvladovanja tveganj. Rentnik se izogne tveganju tako, da se strinja, da bo v zameno za enkratno plačilo prejel znani tok plačil, znan bodisi absolutno bodisi zanj velja obrazec, kot na primer indeksiranje. Zavarovatelj prevzame tveganje, da bo z investiranjem enkratnega plačila zaslužil več, kot bo rentniku izplačal v toku plačil. Pri določanju toka plačil se upošteva pričakovana življenjska doba.
- 16.88 Ko se renta začne, pride do prenosa sredstev iz gospodinjstva na zavarovatelja. V številnih primerih je to lahko preprosto takojšnja „sprememba“ enkratnega zneska, ki ga plača navedeni ali drug zavarovatelj od dospelosti običajne police življenjskega zavarovanja, v rento. V takšnem primeru plačila enkratnega zneska in pridobitve rente ni treba prikazati; rezervacije življenjskega zavarovanja se bodo preprosto spremenile v rentne rezervacije v podsektorju zavarovatelja in pokojninskega sklada. Če se renta kupi neodvisno od dospelosti police življenjskega zavarovanja, se to prikaže kot par finančnih transakcij med gospodinjstvom in zavarovateljem. Gospodinjstvo izvrši plačilo zavarovatelju in v zameno dobi sredstvo, ki izhaja iz pogojev rente. Zavarovatelj dobi finančno sredstvo od gospodinjstva in prevzame obveznost do gospodinjstva.

16.89 Renta preneha s smrtjo in takrat se morebitne preostale rezervacije za navedenega rentnika prenesejo na zavarovatelja. Če predpostavljamo, da je zavarovatelj točno napovedal pričakovano življenjsko dobo za skupino rentnikov kot celoto, so povprečna preostala sredstva ob smrti enaka nič. Če se pričakovane življenjske dobe spremenijo, so potrebne revizije rezervacij. Za rente, ki se izplačujejo, podaljšanje pričakovane življenjske dobe zniža znesek, ki je na voljo zavarovatelju kot pristojbina za storitev, in lahko povzroči, da je le-ta negativna. V takšnem primeru mora zavarovatelj črpati iz lastnih sredstev in upati, da bo lahko v prihodnje to nadoknadil z višjimi pristojbinami za storitev za nove rente.

ZAJEMANJE ODŠKODNIN IZ NEŽIVLJENJSKEGA ZAVAROVANJA

Obravnavanje prilagojenih odškodnin

16.90 Nastale škode se na splošno zajemajo v času nastanka dogodka. To načelo se uporablja tudi takrat, ko v primeru spornih odškodnin do poravnave pride šele več let po zadevnem dogodku. Izjema so primeri, ko se možnost za zahtevek prizna šele dolgo po tem, ko se je dogodek zgodil. Na primer, pomembna vrsta zahtevkov je bila priznana šele po tem, ko je bilo ugotovljeno, da izpostavljenost azbestu povzroča resno bolezen, in se je presodilo, da je povzročila zahtevek na podlagi zavarovalne police, veljavne v času izpostavljenosti. V takšnih primerih se odškodnina prikaže v trenutku, ko zavarovalnica sprejme obveznost. To morda ni isti trenutek kot dogovor o velikosti odškodnine ali izplačilo odškodnine.

16.91 Ob upoštevanju, da obrazec za proizvodnjo uporablja prilagojene odškodnine in ne dejanske odškodnine, so v danem obdobju neto premije in odškodnine enake samo v primeru, da so vrednosti dejanskih odškodnin po naključju enake pričakovanim odškodninam. V obdobju več let, razen leta, v katerem je prikazana nesreča, pa bi morale biti približno enake.

Obravnavanje izgub zaradi katastrof

16.92 Odškodnine so prikazane kot tekoči transferji, ki jih zavarovatelj plača zavarovancu. Obstaja pa primer, ko se odškodnine prikažejo kot kapitalski transferji (D.99) in ne kot tekoči transferji, in sicer neposredno po veliki katastrofi. Merilo za takšno obravnavanje učinkov nesreče je treba določiti glede na okoliščine v državi, lahko pa vključuje številne prizadete zavarovance in višino povzročene škode. Zajemanje odškodnin kot kapitalskih transferjev je v tem primeru utemeljen s tem, da se bodo številni zahtevki nanašali na uničenje ali veliko škodo na sredstvih, kot so stanovanja, zgradbe in objekti.

16.93 Po katastrofi se celotna vrednost odškodnin, ki presegajo premije, prikaže kot kapitalski transfer od zavarovatelja k zavarovancu. Informacije o ravni zahtevkov, ki jih je treba poravnati na podlagi zavarovalnih polic, se dobijo pri zavarovalništvu. Če zavarovalništvo ne more zagotoviti teh informacij, se raven odškodnin, povezanih s katastrofo, lahko oceni tudi z razliko med prilagojenimi odškodninami in dejanskimi odškodninami v obdobju katastrofe.

POGLAVJE 17

SOCIALNO ZAVAROVANJE, VKLJUČNO S POKOJNINAMI

UVOD

- 17.01 *Opredelitev*: sheme socialnega zavarovanja so sheme, pri katerih tretje osebe udeležence prisilijo ali spodbudijo, da sklenejo zavarovanje proti nekaterim socialnim tveganjem ali okoliščinam, ki lahko neugodno vplivajo na njihovo blaginjo ali blaginjo njihovih vzdrževanih družinskih članov. V teh shemah zaposleni ali drugi ali delodajalci v imenu zaposlenih plačujejo socialne prispevke, da bi zagotovili pravico do prejemkov socialnega zavarovanja v tekočem in v prihodnjih obdobjih za zaposlene ali druge vplačnike, njihove vzdrževane ali preživele družinske člane. Prispevke v sheme socialnega zavarovanja lahko plačujejo tudi samozaposlene in brezposelne osebe ali pa se ti prispevki plačujejo v njihovem imenu.
- 17.02 Obstajata dve vrsti shem socialnega zavarovanja:
- prva je sestavljena iz shem socialne varnosti; te zajemajo celotno družbo ali velike dele družbe in jih uvedejo, nadzirajo in financirajo državne enote. Pokojnine, ki se plačujejo na podlagi teh shem, so lahko ali pa ne povezane z višino plače upravičenca ali njegovimi predhodnimi zaposlitvami. Nepokojninski prejemki so redkeje povezani z višino plače;
  - druga vrsta je sestavljena iz drugih shem, povezanih z zaposlitvijo. Te sheme izhajajo iz odnosa med delodajalcem in zaposlenim pri zagotavljanju pokojnine in morebitnih drugih pravic, ki so del pogojev zaposlitve in kjer odgovornost za zagotavljanje prejemkov ni prenesena na državo na podlagi določb o socialni varnosti.
- 17.03 Obseg shem socialnega zavarovanja je v različnih državah različen, razlikujejo pa se tudi sheme v posamezni državi. Primeri takšnih shem so:
- država določi, da morajo biti vsi zaposleni udeleženi v shemi socialne varnosti;
  - delodajalci kot pogoj za zaposlitev določijo, da morajo biti zaposleni udeleženi v shemi socialnega zavarovanja, ki jo določi delodajalec;
  - delodajalec spodbuja zaposlene, da se pridružijo shemi tako, da plačuje prispevke v imenu zaposlenih;
  - sindikati uredi ugodnejše zavarovalno kritje, ki je na voljo samo članom sindikata, ali
  - sheme, ki niso sheme socialne varnosti, lahko organizira zavarovalna družba v obliki skupinskih polic ali vrste polic, ali pa jih zavarovalna družba upravlja za plačilo. Sheme pa lahko upravlja tudi delodajalec neposredno v svojem imenu ali v imenu zaposlenih in njihovih vzdrževanih družinskih članov ali drugi v imenu določene skupine.

Tabela 17.1 – Sheme socialnega zavarovanja

Vrsta zavarovanja	Značilnosti	Oblika organizacije	Sektor/Podsektor
Socialna varnost	Država zavezuje udeležence, da se zavarujejo pred določenimi socialnimi tveganji.	Organizira jih država prek skladov socialne varnosti.	Skladi socialne varnosti (S.1314)
Sheme socialnega zavarovanja v zvezi z zaposlitvijo, ki niso sheme socialne varnosti	Delodajalci lahko kot pogoj za zaposlitev določijo, da se morajo zaposleni zavarovati pred določenimi socialnimi tveganji.	Organizirajo jih delodajalci v imenu zaposlenih in njihovih vzdrževanih družinskih članov ali drugi v imenu določene skupine.	Sektor ali podsektor delodajalcev, zavarovalnih družb in pokojninskih skladov ali nepridobitnih institucij, ki opravljajo storitve za gospodinjstva.

Sheme socialnega zavarovanja, socialno varstvo in individualne zavarovalne police

- 17.04 Socialno varstvo ni del socialnega zavarovanja. Prejemki socialnega varstva se plačujejo neodvisno od udeležbe v shemi socialnega zavarovanja, tj. ne da bi bili v shemo socialnega zavarovanja plačani ustrezni prispevki.

- 17.05 Socialno varstvo se razlikuje od socialne varnosti po upravičenosti do prejemanja prejemkov socialnega varstva od države in ni odvisno od odločitve za udeležbo, ki se dokazuje s plačilom prispevkov. Običajno imajo vsi člani rezidenčnih gospodinjstev pravico, da zaprosijo za socialno varstvo, vendar so pogoji dodelitve pogosto omejevalni. Pogosto se v zvezi z zaznanimi potrebami gospodinjstva oceni razpoložljivi prihodek, ki vključuje prejemke socialnega zavarovanja. Samo gospodinjstva pod določenim pragom so lahko upravičena do te vrste socialnega varstva.
- 17.06 Individualne zavarovalne police štejejo za del sheme socialnega zavarovanja, če pokrivajo socialna tveganja in potrebe, kot sta bolezen in starost. Da bi se individualna polica obravnavala kot del sheme socialnega zavarovanja, morajo možnosti ali okoliščine, proti katerim so udeleženci zavarovani, ustrezati tveganjem ali potrebam, naštetim v odstavku 4.84; poleg tega mora biti izpolnjen vsaj eden od naslednjih pogojev:
- (a) udeležba v shemi je obvezna bodisi po zakonu bodisi po pogojih zaposlitve zaposlenega ali skupine zaposlenih;
  - (b) shema je kolektivna in deluje v korist določene skupine delavcev, bodisi zaposlenih, samozaposlenih ali brezposelnih, pri čemer je udeležba omejena na člane te skupine;
  - (c) delodajalec plača prispevke (dejanske ali pripisane) v shemo v imenu zaposlenega, ne glede na to, ali prispevke plača tudi zaposleni.
- 17.07 Zavarovalnine na osnovi polic, sklenjenih izključno z namenom pridobiti popust, četudi te police izhajajo iz kolektivnih pogodb, niso del socialnega zavarovanja. Te individualne zavarovalne police se knjižijo kot življenjsko in neživljenjsko zavarovanje. Zavarovalnine na osnovi polic, sklenjenih izključno na lastno pobudo zavarovanca, neodvisno od njegovega delodajalca ali države, niso del socialnega zavarovanja.

Socialni prejemki

- 17.08 Socialni prejemki postanejo plačljivi, ko se zgodijo določeni dogodki ali obstajajo pogoji, ki lahko neugodno vplivajo na blaginjo zadevnih gospodinjstev bodisi zato, ker se jim naložijo dodatne zahteve na njihova sredstva ali se jim zmanjšajo njihovi prihodki. Socialni prejemki se zagotavljajo v denarju ali v naravi. Socialni prejemki se izplačujejo v različnih okoliščinah:
- (a) upravičenci ali njihovi vzdrževani družinski člani potrebujejo zobozdravstvene ali druge zdravstvene storitve ali bolnišnično zdravljenje, okrevanje ali dolgotrajno oskrbo zaradi bolezni, poškodb, materinstva, kronične invalidnosti, starosti itd. Socialni prejemki se lahko zagotavljajo v naravi v obliki zdravljenja ali oskrbe, ki se zagotavlja brezplačno ali po cenah, ki niso ekonomsko pomembne, ali s povračilom izdatkov gospodinjstev. Socialni prejemki v denarju se lahko izplačujejo tudi upravičencem, ki potrebujejo zdravstveno varstvo;
  - (b) Upravičenci morajo vzdrževati različne družinske člane: zakonce, otroke, starejše sorodnike, invalide itd. Socialni prejemki se običajno plačujejo v denarju v obliki rednih dodatkov za vzdrževane družinske člane ali družinskih dodatkov;
  - (c) upravičencem se zaradi nezmožnosti za delo za polni delovni čas ali delo nasploh zmanjša prihodek. Socialni prejemki se običajno redno izplačujejo v denarju in dokler traja tako stanje. V nekaterih primerih se lahko zagotovi enkratni znesek kot dodatek ali namesto rednih izplačil. Primeri, zakaj ljudje ne morejo delati, so:
    - 1. prostovoljna ali obvezna upokojitve;
    - 2. neprostovoljna brezposelnost, vključno s čakanjem na delo in delom s skrajšanim delovnim časom;
    - 3. bolezen, poškodba, rojstvo otroka itd. osebi preprečujejo, da dela ali da dela za polni delovni čas;
  - (d) upravičeni prejmejo izplačila kot nadomestilo za zmanjšanje prihodka zaradi smrti osebe, ki je bila glavni hranitelj družine;
  - (e) upravičencem se zagotovi stanovanje bodisi brezplačno bodisi po cenah, ki niso ekonomsko pomembne, ali s povračilom izdatkov gospodinjstev. Take postavke so socialni prejemki v naravi;

- (f) upravičenci dobijo dodatke za kritje stroškov izobraževanja, ki jih imajo bodisi sami bodisi njihovi vzdrževani družinski člani. Izobraževalne storitve se lahko zagotovijo kot socialni prejemki v naravi.

Socialni prejemki, ki jih zagotavlja država

- 17.09 Država zagotavlja socialne prejemke kot izplačila na podlagi socialne varnosti, socialnega varstva ali socialnih transferjev v naravi.
- 17.10 Socialna varnost se nanaša na sheme socialnega zavarovanja, ki jih upravlja država.
- 17.11 Opredelitev socialnih prejemkov vključuje zagotavljanje zdravstvenih in izobraževalnih storitev. Običajno država da takšne storitve na voljo vsem članom skupnosti, pri čemer ne zahteva udeležbe v shemi ali izpolnjevanja ustreznih zahtev. Te storitve se obravnavajo kot socialni transferji v naravi in ne kot del socialne varnosti ali socialnega varstva. Poleg zdravstvenih in izobraževalnih storitev, ki jih zagotavlja država, lahko takšne storitve za posameznike izvajajo tudi nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva. Tudi take storitve se obravnavajo kot transferji v naravi in ne kot del shem socialnega zavarovanja.

Socialni prejemki, ki jih zagotavljajo druge institucionalne enote

- 17.12 Socialne prejemke lahko zagotavljajo delodajalci za svoje zaposlene in njihove vzdrževane družinske člane ali pa jih zagotavljajo druge enote, kot so sindikati. Vsi socialni prejemki, ki jih zagotavljajo enote, ki niso država, se zagotavljajo na podlagi shem socialnega zavarovanja.

Pokojnine in druge oblike prejemkov

- 17.13 Prejemki socialnega zavarovanja in ustrezni prispevki se delijo na tiste, ki se nanašajo na pokojnine, in tiste, ki se nanašajo na vse druge oblike prejemkov. Najpomembnejši pokojninski prejemek, zajet v shemah socialnega zavarovanja, je dohodek po upokojitvi, obstajajo pa tudi drugi primeri. Pokojnine na primer se lahko izplačujejo vdovam ali vdovcem ali ljudem, ki so imeli nesrečo pri delu in niso več sposobni za delo. Hranitelj družine zaradi smrti ali nezmožnosti ne more več zagotavljati dohodka in zato se plačila izplačujejo in knjižijo kot pokojnine.
- 17.14 Vsi drugi prejemki so združeni v nepokojninske prejemke. Pokojninske in nepokojninske prejemke je pomembno razlikovati, ker se za pokojnine knjižijo obveznosti ne glede na to, ali so za kritje teh pravic sredstva dejansko rezervirana ali ne, za nepokojninske prejemke pa se rezerve knjižijo samo, če dejansko obstajajo.

PREJEMKI SOCIALNEGA ZAVAROVANJA, RAZEN POKOJNIN

- 17.15 *Opredelitev:* drugi prejemki socialnega zavarovanja ali nepokojninski prejemki so prejemki, ki jih upravičenci prejmejo posredno ali neposredno, odvisno od posebnih dogodkov in običajno v skladu z vnaprej določenimi zakonskimi ali pogodbenimi pogoji.

Razen dohodka po upokojitvi so lahko zajeti številni drugi nepredvideni primeri, kot je zdravstveno zavarovanje, zavarovanje za primer brezposelnosti in prejemki iz zavarovanja za dolgotrajno oskrbo.

- 17.16 Drugi prejemki socialnega zavarovanja se upravičencem zagotavljajo na podlagi shem socialne varnosti in na podlagi shem v zvezi z zaposlitvijo, ki niso sheme socialne varnosti.

Sheme socialne varnosti, ki niso pokojninske sheme

- 17.17 *Opredelitev:* sheme socialne varnosti, ki niso pokojninske sheme, so pogodbene zavarovalne sheme, v katerih upravičence kot udeležence v shemi socialnega zavarovanja država zavezuje, da se zavarujejo pred tveganji, ki niso starost in druga tveganja, povezana s starostjo. Prejemke socialne varnosti, ki niso pokojninski prejemki, ti prejemki so znani kot nepokojninski prejemki, upravičencem zagotavlja država.
- 17.18 Upravičenci običajno plačujejo obvezne prispevke v shemo socialne varnosti, ki ni pokojninska shema socialne varnosti, ki se pogosto financira na dokladni podlagi. Dokladni prispevki v določenem obdobju se uporabljajo za financiranje prejemkov v tem istem obdobju. Element varčevanja ni vključen niti za državo niti za delodajalca, ki upravlja shemo, niti za upravičence, ki so v njej udeleženi. Zato na splošno ne prihaja do presežkov, v primeru primanjkljaja sredstev pa ima država lahko pooblastilo, da spremeni obveze ne le v zvezi z zaposlenostjo v prihodnosti, temveč tudi za zaposlitve v preteklosti. V nekaterih državah pa sheme socialne varnosti, ki niso pokojninske sheme, lahko ustvarjajo rezerve, ki so znane kot varnostna sredstva.

- 17.19 Pravice socialne varnosti, ki niso pokojninske pravice, kot nepravilni zneski za sheme socialne varnosti niso priznane v osrednjih nacionalnih računih ESR. Ocene nepravilnih zneskov pravic v okviru shem socialne varnosti, ki niso pokojnine, ter drugih nepokojninskih shem v zvezi z zaposlitvijo, ki jih zagotavlja država, niso vključene v osrednje račune in se ne prikazujejo v tabeli 17.5.

Druge sheme socialnega zavarovanja v zvezi z zaposlitvijo

- 17.20 *Opredelitev:* druge sheme socialnega zavarovanja v zvezi z zaposlitvijo so pogodbene zavarovalne sheme, ki so bodisi obvezne po zakonu bodisi jih spodbuja tretja oseba. V drugih shemah socialnega zavarovanja v zvezi z zaposlitvijo delodajalci lahko kot pogoj za zaposlitev določijo, da morajo biti zaposleni, ki so upravičenci, udeleženi v shemi socialnega zavarovanja, ki jo določi delodajalec, da se zavarujejo pred tveganji, ki niso starost ali druga tveganja, povezana s starostjo. Te sheme v zvezi z zaposlitvijo upravičencem zagotavlja delodajalec ali jih v imenu delodajalca zagotavljajo druge enote.
- 17.21 Druge sheme socialnega zavarovanja v zvezi z zaposlitvijo se, tako kot z njimi povezane pokojninske sheme, štejejo za del nadomestitvenega paketa, pogajanja med zaposlenimi in delodajalci pa se lahko osredotočijo na trenutne pogoje zaposlitve in plačilne lestvice. Prejemke socialnega zavarovanja, ki niso pokojnine, zasebni delodajalci pogosto zagotavljajo iz shem, ki jih delodajalci nadzirajo ali zanje sklenejo pogodbo s tretjo osebo, kot je zavarovalna družba, ki zagotavlja socialne prejemke, na primer zasebno zdravstveno varstvo.

Zajemanje stanj in tokov po vrstah nepokojninskih shem socialnega zavarovanja

Sheme socialne varnosti

- 17.22 Ob priznavanju dejstva, da se socialna varnost običajno financira na dokladni podlagi, pravice, ki nastanejo na podlagi socialne varnosti, kot so socialni prejemki, vključno s pokojninami, niso prikazane v osrednjih nacionalnih računih.
- 17.23 Pokojninske pravice, ki izhajajo iz shem socialne varnosti, so vključene v dodatno tabelo za pokojninske pravice, pridobljene do sedaj, v okviru socialnega zavarovanja, to pa ne velja za pravice, ki izhajajo iz shem socialne varnosti, ki niso pokojninske sheme.
- 17.24 Zajemanje tokov za sheme socialne varnosti, ki niso pokojninske sheme, se nanaša na prispevke, ki jih plačajo delodajalec in zaposleni, ter na prejemke socialne varnosti.
- 17.25 Vsak prispevek, ki ga plača delodajalec, se obravnava kot sredstva za zaposlene. Zajame se kot razdelitvena transakcija, ki je obveznost delodajalca in terjatev zaposlenega. Zaposleni nato v sklad socialne varnosti plača znesek, ki je enak znesku, ki ga prejme od delodajalca, skupaj z morebitnimi lastnimi prispevki. Ta znesek se knjiži kot poraba za gospodinjstva in vir za državo.
- 17.26 Tudi prispevki, ki jih plačajo samozaposlene ali brezposelne osebe, so vključeni v prispevke gospodinjstev državi.
- 17.27 Prispevki socialne varnosti se knjižijo kot razdelitvene transakcije države gospodinjstvom.
- 17.28 Tabela 17.2 prikazuje transakcije, povezane s pokojninsko shemo socialne varnosti. So enake transakcijam, ki so povezane s shemami socialne varnosti razen pokojnin.

Druge nepokojninske sheme socialnega zavarovanja v zvezi z zaposlitvijo

- 17.29 Pri drugih nepokojninskih shemah socialnega zavarovanja se pravice udeležencev običajno knjižijo ob nastanku. Investicijski dohodek, zaslužen z obstoječimi pravicami, se knjiži, kot da je razdeljen upravičencem, ki ga potem spet vložijo v shemo.
- 17.30 Socialni prispevek, ki ga v shemo zavarovanja plača delodajalec v imenu zaposlenega, se obravnava kot del sredstev za zaposlene.
- 17.31 Investicijski dohodek od akumuliranih pravic se knjiži, kot da ga shema razdeli gospodinjstvom. Investicijski dohodek vključuje obresti in dividende ter, če ima institucionalna enota v njih deleže, razdeljeni dohodek kolektivnih investicijskih shem. Shema ima lahko v lasti premoženje in tako ustvarja neto poslovni presežek, ki je vključen v investicijski dohodek, ki se razdeli upravičencem. V tem primeru je izraz investicijski dohodek treba razlagati, kot da vključuje ta vir dohodka. Dobički in izgube, ki se ustvarijo z naložbo kumulativnih pravic, niso vključeni v investicijski dohodek, temveč knjiženi kot druge spremembe zaradi prevrednotenja.

- 17.32 Del dohodka, ki se razdeli gospodinjstvom, se uporabi za kritje stroškov upravljanja sheme. Ta strošek je prikazan kot proizvodnja shem in izdatki gospodinjstev za končno potrošnjo. Preostali del razdeljenega dohodka se obravnava kot dodatni prispevki, ki jih gospodinjstva plačajo nazaj v shemo.
- 17.33 Socialni prispevki so prikazani kot plačilo gospodinjstev v shemo. Celotni znesek socialnih prispevkov je sestavljen iz dejanskih prispevkov delodajalcev kot del sredstev za zaposlene, dejanskih prispevkov zaposlenih in posameznikov, ki so bili prej udeleženi v shemi, samozaposlenih in brezposelnih oseb ter upokojujencev in dodatnih prispevkov, določenih v odstavku 17.32.
- 17.34 Osebe, ki prispevajo v shemo socialnega zavarovanja in niso zaposlene osebe, so lahko samozaposlene osebe ali nezaposlene osebe, in so udeležene na podlagi svojega poklica ali nekdanjega zaposlitvenega statusa.
- 17.35 Socialni prejemki, ki jih gospodinjstvom plača upravljavec sheme, so prikazani kot razdelitvene transakcije, kot drugi prejemki socialnega zavarovanja.
- 17.36 Plačilo storitev, ki jih zagotavlja upravljavec sheme in ki je enako vrednosti proizvodnje sheme, se knjiži kot izdatki gospodinjstev za končno potrošnjo.
- 17.37 Povečanje pravic zaradi presežka prispevkov nad prejemki je prikazano, kot da ga je shema socialnega zavarovanja plačala gospodinjstvom. Razlog za to je, da je treba povečanje pravic vključiti v varčevanje sektorja gospodinjstev, ker neposredno vpliva na neto vrednost gospodinjstev.
- 17.38 Popravek za spremembo pravic, ki jih gospodinjstvom plača shema, se knjiži kot terjatev gospodinjstev do sheme.
- 17.39 Tabela 17.3 prikazuje transakcije za pokojninsko shemo v zvezi z zaposlitvijo. Te so enake transakcijam, ki so povezane s shemami socialnega zavarovanja, razen pokojninskih shem.

POKOJNINE

- 17.40 *Oprelitev:* pokojnine socialnega zavarovanja so prejemki, ki jih upravičenci prejmejo ob upokojitvi, običajno v skladu z vnaprej določenimi zakonskimi ali pogodbenimi pogoji in običajno v obliki zajamčene rente.

Najpomembnejši pokojninski prejemek shem socialnega zavarovanja je dohodek po upokojitvi, obstajajo pa lahko tudi številni drugi primeri. Pokojnine na primer se lahko izplačujejo vdovam ali vdovcem ali ljudem, ki so imeli nesrečo pri delu in niso več sposobni za delo. Vsi dogodki, ki so povod za plačila, ker hranitelj družine zaradi smrti ali nezmožnosti ne more več zagotavljati dohodka zase in za svoje vzdrževane družinske člane, se obravnavajo kot pokojnine.

Vrste pokojninskih shem

- 17.41 Pokojnine, ki se zagotavljajo upravičencem, so lahko v naslednjih oblikah:

- (a) pokojninske sheme socialnega zavarovanja;
- (b) socialno varstvo in
- (c) individualne zavarovalne police, povezane s pokojninami.

Običajno jih zagotavljajo skladi socialne varnosti, druge državne enote, zavarovalne družbe in pokojninski skladi ali institucionalne enote kot delodajalci. Vključene so lahko tudi druge institucije, odvisno od nacionalnih okoliščin. Uporaba izraza skladi socialne varnosti ne pomeni, da v shemi vedno obstaja dejanski sklad sredstev. Skladi socialne varnosti in sheme socialne varnosti sta sopenki.

- 17.42 Pokojnine socialnega zavarovanja se zagotavljajo upravičencem kot udeležencem v shemah socialnega zavarovanja. Del, ki ga zagotavlja država, se imenuje pokojnine socialne varnosti, vključno s skladi socialnega zavarovanja, del, ki ga zagotavljajo druge enote, pa se imenuje druge pokojnine v zvezi z zaposlitvijo. Delitev na pokojnine, ki jih zagotavlja socialna varnost, in pokojnine, ki jih zagotavljajo druge sheme v zvezi z zaposlitvijo, je v različnih državah zelo različna, zaradi česar je zajetje in s tem nacionalno razumevanje izraza „socialna varnost“ zelo različno.

Pokojninske sheme socialne varnosti

- 17.43 *Opredelitev:* pokojninske sheme socialne varnosti so pogodbene zavarovalne sheme, v katerih država upravičence kot udeležence v shemi socialnega zavarovanja zavezuje, da se zavarujejo pred starostjo in drugimi s starostjo povezanimi tveganji, kot sta invalidnost, zdravje itd. Pokojnine socialne varnosti upravičencem zagotavlja država.
- 17.44 Kadar država prevzame odgovornost za zagotavljanje pokojnin velikim delom družbe, socialna varnost dejansko izpolnjuje vlogo sheme več delodajalcev.
- 17.45 Upravičenci običajno plačujejo obvezne prispevke v pokojninsko shemo socialne varnosti, ki se pogosto financira na dokladni podlagi. Prispevki v določenem obdobju se uporabljajo za financiranje prejemkov v tem istem obdobju. Element varčevanja ni vključen niti za državo niti za delodajalca, ki upravlja shemo, niti za upravičence, ki so v njej udeleženi. Zato ne prihaja do presežkov in v primeru pomanjkanja sredstev ima država lahko pooblastilo, da spremeni obveznosti ne le v zvezi z zaposlitvijo v prihodnosti, temveč tudi v preteklosti. V nekaterih državah pa pokojninske sheme socialne varnosti lahko ustvarjajo rezerve, ki so znane kot varnostna sredstva.
- 17.46 Najozja oblika pokojnine socialne varnosti je zelo osnovna. Raven se lahko določi neodvisno od višine prispevkov, ne pa neodvisno od dejstva, ali so bili prispevki plačani za določeno časovno obdobje ali pod posebnimi pogoji. Pravica zaposlenega do pokojnine na podlagi socialne varnosti je pogosto prenosljiva od enega delodajalca k drugemu.
- 17.47 Nasprotno se v nekaterih državah večina pokojnin ali vse pokojnine zagotavljajo prek socialne varnosti. V tem primeru država deluje kot posrednik za delodajalce tako, da država po prejemu prispevkov, ki jih v shemo plačajo delodajalci in gospodinjstva, prevzame tveganje izvršitve morebitnega izplačila. Država delodajalca razbremeni tveganja, da je strošek pokojnin morebiti prevelik za njegovo podjetje, in prebivalstvu zagotovi, da bodo pokojnine izplačane, čeprav morebiti z omejitvijo, da lahko spremeni višino zapadlih pokojnin, tudi za nazaj.
- 17.48 Pokojninske pravice kot neporavnani zneski za pokojninske sheme socialne varnosti niso pripoznane v osrednjih nacionalnih računih ESR. Ocene neporavnanih zneskov pravic v okviru pokojninskih shem socialne varnosti ter vseh drugih pokojninskih shem z zagotovljenimi prejemki v zvezi z zaposlitvijo, ki jih zagotavlja država, niso vključene v osrednje nacionalne račune, temveč se prikazujejo v dodatni tabeli za pokojninske pravice, pridobljene do sedaj, v okviru socialnega zavarovanja, ki je prikazana v tabeli 17.5.

Druge pokojninske sheme v zvezi z zaposlitvijo

- 17.49 *Opredelitev:* druge pokojninske sheme v zvezi z zaposlitvijo so pogodbene zavarovalne sheme, ki so bodisi obvezne po zakonu bodisi jih spodbuja država ali pa pri njih delodajalci kot pogoj za zaposlitev določijo, da morajo biti zaposleni (ki so upravičenci) udeleženi v shemi socialnega zavarovanja, ki jo določi delodajalec, da se zavarujejo pred starostjo in drugimi tveganji, ki so povezana s starostjo. Te pokojnine v zvezi z zaposlitvijo upravičencem zagotavlja delodajalec ali pa jih v imenu delodajalca zagotavljajo druge enote.
- 17.50 Razen če se delodajalci in upravičenci ne dogovorijo za spremembo zneskov, ki se izplačujejo, se pokojninske sheme, ki jih izvajajo zasebni delodajalci, običajno ne uravnajo za nazaj. Obstaja pa tveganje, da delodajalec morebiti ne bo mogel plačevati, ker je opustil poslovanje. Zaščita pokojninskih pravic posameznikov postaja vse bolj pogosta. Pokojnina, pridobljena pri enem delodajalcu, morebiti ni prenosljiva k novemu delodajalcu. Sheme delodajalcev imajo vedno pogostejše oblikovane rezerve. Tudi če ni rezerv, računovodski dogovori lahko od njih zahtevajo, da v svojih računih pripoznajo pokojninske pravice sedanjih in nekdanjih zaposlenih.
- 17.51 Druge pokojnine v zvezi z zaposlitvijo se štejejo za del nadomestitvenega paketa, pogajanja med zaposlenimi in delodajalci pa se lahko osredotočijo na trenutne pogoje zaposlitve in plačilne lestvice ter pokojninske pravice. Druge pokojnine pogosto zagotavljajo zasebni delodajalci iz shem, ki jih nadzirajo delodajalci ali sklenejo zanje pogodbo s tretjo osebo, kot je zavarovalna družba. Včasih se lahko dogovorijo s specializirano enoto, da bo prevzela odgovornost za zagotavljanje pokojnin za več delodajalcev v zameno za prevzem tveganja, povezanega z zagotavljanjem zadostnih sredstev za izplačilo obljubljenih pokojnin. Takšna ureditev se imenuje pokojninska shema več delodajalcev.
- 17.52 Sedanji in nekdanji zaposleni, ki so upravičenci, lahko vplačujejo prispevke v shemo in predpostavlja se, da bodo od tega prejeli dohodek od lastnine. Ta dohodek od lastnine se nato obravnava kot dodatni prispevki, ki jih sami plačajo.

- 17.53 Pokojninske sheme so razvrščene glede na njihovo naravo v sheme z določenimi prispevki in sheme z zagotovljenimi prejemki.

Sheme z določenimi prispevki

- 17.54 *Opredelitev:* shema z določenimi prispevki je pokojninska shema, v kateri so prejemki določeni izključno glede na raven sredstev, zbranih s prispevki, plačanih v delovnem življenju zaposlenega, in povečanja vrednosti, ki izhajajo iz investiranja teh skladov s strani upravljalca pokojninske sheme.
- 17.55 Pri shemi z določenimi prispevki celotno tveganje za zagotavljanje zadostnega dohodka po upokojitvi nosi zaposleni.
- 17.56 Zagotavljanje podrobnosti o shemi z določenimi prispevki je relativno enostavno, ker morajo biti na voljo vsi računski in ni nobenih aktuarskih ocen. Večina teh shem je v sektorju družb (stolpec A tabele 17.5), vendar je možno, da v nekaterih primerih država deluje kot upravljalca sheme. Pokojninske pravice vseh pokojninskih shem z določenimi prispevki so vključene v osrednje nacionalne račune.

Sheme z zagotovljenimi prejemki

- 17.57 *Opredelitev:* shema z zagotovljenimi prejemki je pokojninska shema, kjer so prejemki, ki se zaposlenemu plačajo ob upokojitvi, določeni z uporabo obrazca, bodisi samo z njim ali v kombinaciji z zajamčenim najnižjim zneskom, ki se izplača.
- 17.58 Pri shemi z zagotovljenimi prejemki tveganje za zagotavljanje zadostnega dohodka po upokojitvi nosi delodajalec ali enota, ki deluje v imenu delodajalca.

Namišljene sheme z določenimi prispevki in kombinirane sheme

- 17.59 Namišljene sheme z določenimi prispevki in kombinirane sheme so združene s shemami z zagotovljenimi prejemki.
- 17.60 *Opredelitev:* namišljena shema z določenimi prispevki je podobna shemi z določenimi prispevki, ima pa zajamčen najnižji znesek, ki se izplača.
- 17.61 V namišljeni shemi z določenimi prispevki se prispevki (od zaposlenih in delodajalcev) knjižijo v dobro individualnih računov in se na njih zbirajo. Ti individualni računi so namišljeni v smislu, da se prispevki v shemo uporabljajo za plačevanje pokojninskih prejemkov sedanjem upokojenecem. Ob upokojitvi se to akumulirano stanje spremeni v rento z obrazcem, ki med drugimi dejavniki temelji na merilu pričakovane življenjske dobe in se vsako leto prilagodi, da se uskladi z merilom življenjskega standarda.
- 17.62 Kombinirane sheme so sheme, ki imajo elemente shem zagotovljenega prejemka in določenega prispevka. Shema je razvrščena kot „kombinirana“, če so prisotne rezervacije za zagotovljene prejemke in določene prispevke ali zato, ker vključuje namišljeno shemo z določenimi prispevki in hkrati rezervacije za zagotovljene prejemke ali določene prispevke. Rezervacije so lahko združene za enega upravičenca ali pa se razlikujejo glede na skupine upravičencev po vrstah pogodbe, zagotovljene pokojnine itd.
- 17.63 Pri namišljeni shemi prispevkov in kombinirani shemi si tveganje za zagotavljanje zadostnega dohodka po upokojitvi delita delodajalec in zaposleni.
- 17.64 V nekaterih primerih lahko tveganje delodajalca nosi shema več delodajalcev, ki v imenu delodajalcev upravlja pokojninsko shemo z zagotovljenimi prejemki.

Sheme z zagotovljenimi prejemki v primerjavi s shemami z določenimi prispevki

- 17.65 Temeljna razlika pri obračunavanju za pokojninsko shemo z zagotovljenimi prejemki in obračunavanju za pokojninsko shemo z določenimi prispevki je, da se za pokojninsko shemo z zagotovljenimi prejemki prejemek za zaposlenega v tekočem obdobju določi v smislu zaveze delodajalca o ravni pokojnine, za pokojninsko shemo z določenimi prispevki pa se prejemek za zaposlenega v tekočem obdobju določi na podlagi prispevkov, vplačanih v shemo, ter investicijskega dohodka ter dobičkov in izgub iz lastnine, zasluženih s temi ali preteklimi prispevki. Medtem ko so o prejemkih za udeležence v pokojninski shemi z določenimi prispevki načeloma na voljo popolne informacije, se prejemki za udeležence v pokojninski shemi z zagotovljenimi prejemki ocenijo aktuarsko.

- 17.66 V pokojninski shemi z zagotovljenimi prejemki so štirje viri sprememb pokojninskih pravic. Prvi vir je povečanje zaradi tekoče zaposlitve; to je povečanje pravic, povezanih s plačami, zasluženimi v tekočem obdobju. Drugi vir je povečanje zaradi preteklih zaposlitev; to je povečanje vrednosti pravic zaradi dejstva, da je za vse udeležence v shemi upokojitev (in smrt) eno leto bližje. Tretja sprememba ravni pravic je znižanje zaradi izplačil prejemkov upokojencem sheme. Četrty vir sprememb je posledica drugih dejavnikov, ki se odražajo v računu drugih sprememb sredstev.
- 17.67 Tako kot pri pokojninski shemi z določenimi prispevki delodajalec in/ali zaposleni lahko plačujejo dejanske prispevke v shemo v tekočem obdobju. Vendar ta plačila morebiti ne zadoščajo za povečanje prejemkov, ki nastanejo iz zaposlitve v tekočem letu. Zato se pripiše dodatni prispevek delodajalca, da se izenačijo prispevki (dejanski in pripisani) in povečanje pravic zaradi tekoče zaposlitve. Ti pripisani prispevki so običajno pozitivni, vendar so lahko tudi negativni, če je vsota prejetih prispevkov višja od povečanja pravic zaradi tekoče zaposlitve.
- 17.68 Na koncu obračunskega obdobja se raven pokojninskih pravic, ki pripadajo sedanjim in nekdanjim zaposlenim, lahko izračuna z oceno sedanje vrednosti zneskov, ki jih je treba izplačati po upokojitvi, z aktuarskimi izračuni. Eden od elementov vsakoletnega povečanja tega zneska je dejstvo, da se je povečala sedanja vrednost pravic, ki obstajajo na začetku leta in ob koncu leta še niso plačane, ker je prihodnost eno leto bližja in zato je treba pri izračunu sedanje vrednosti uporabiti en diskontni faktor manj. To razreševanje diskonta pomeni povečanje zaradi pravic preteklih zaposlitev.
- 17.69 Druga temeljna razlika med pokojninsko shemo z zagotovljenimi prejemki in pokojninsko shemo z določenimi prispevki zadeva plačilo stroškov upravljanja pokojninske sheme. V pokojninski shemi z določenimi prispevki vsa tveganja nosijo upravičenci. Pokojninska shema se upravlja v njihovem imenu in oni plačajo stroške upravljanja. Ker shemo lahko upravlja enota, ki ni delodajalec, je primerno, da se stroški upravljanja obravnavajo kot del investicijskega dohodka, ki ga shema obdrži za kritje svojih stroškov in ustvarjanje dobička. V skladu z obračunavanjem zavarovanja se investicijski dohodek obravnava tako, kot da je v celoti pripisan upravičencem, pri čemer se del porabi za kritje stroškov, preostanek pa se reinvestira v shemo.
- 17.70 Pri pokojninski shemi z zagotovljenimi prejemki pa je drugače. Tveganje, da sklad morebiti ne bo zadostoval za izpolnitev pokojninskih pravic, deloma ali v celoti nosi delodajalec ali enota, ki deluje v imenu delodajalca, in ne samo upravičenci. Shemo lahko neposredno nadzira delodajalec in je lahko del iste institucionalne enote ali pa je popolnoma namišljena. Celo v tem primeru nastajajo stroški pri upravljanju sheme. Čeprav take stroške v začetku krije delodajalec, je smiselno, da se upoštevajo kot oblika dohodka v naravi, ki se zagotavlja za zaposlene, zaradi enostavnosti pa se lahko vključi v prispevke delodajalcev. To predpostavlja, da vse stroške krijejo sedanji zaposleni in ne upokojenci. Predpostavlja tudi, da se pripis, ki je potreben v primeru namišljenih shem, lahko uporablja tudi v drugih okoliščinah.
- 17.71 Pri shemi z zagotovljenimi prejemki ni verjetno, da bi samozaposlene in brezposelne osebe prispevale v tekočem obdobju, je pa to mogoče, če so bile prej v zaposlitvenem razmerju, in vključene v shemo z zagotovljenimi prejemki, in imajo pravico, da so še naprej vključene. Te osebe, ki so bile prej v zaposlitvenem razmerju, pa naj trenutno prejemajo pokojnino ali ne, prejemajo dohodek od lastnine in plačujejo dodatne prispevke.

Administrator pokojnin, upravljavec pokojninskega sklada, pokojninski sklad in pokojninska shema več delodajalcev

- 17.72 Sheme socialnega zavarovanja lahko organizirajo delodajalci ali država, lahko jih organizirajo zavarovalne družbe v imenu zaposlenih, lahko pa se ustanovijo ločene institucionalne enote, ki razpolagajo in upravljajo s sredstvi za kritje pokojnin ter razdeljujejo pokojnine. Podsektor pokojninski skladi sestavljajo samo tisti pokojninski skladi socialnega zavarovanja, ki so institucionalne enote, ločene od enot, ki jih ustvarijo.
- 17.73 Delodajalec lahko z drugo enoto sklene pogodbo o upravljanju pokojninske sheme in urejanju izplačil upravičencem. To se lahko naredi na različne načine.
- 17.74 Prvič, upravljavec pokojninske sheme, administrator pokojnin, deluje enostavno kot zastopnik delodajalca in prevzame vsakodnevno upravljanje pokojninske sheme, delodajalec pa ostaja odgovoren za kakršen koli primanjkljaj v shemi oziroma ima korist od presežkov.
- 17.75 Drugič, upravljavec pokojninskega sklada je tudi odgovoren za določanje pogojev druge pokojninske sheme v zvezi z zaposlitvijo in je na koncu odgovoren za pokojninske pravice. Upravljavec pokojninskega sklada obdrži tudi znatno raven odgovornosti za dolgoročno politiko naložb v sredstva, vključno z izbiro naložbenih

možnosti in strukturo upravnih izvajalcev. Čeprav pogosto ista enota lahko izvaja obe funkciji upravljavca pokojninskega sklada in administratorja pokojnin, so v nekaterih primerih to odgovornosti različnih enot.

- 17.76 Tretjič, ni redko, da ima ena enota sklenjene pogodbe z več delodajalci za upravljanje njihovih pokojninskih shem kot pokojninska shema več delodajalcev. V tem primeru pokojninska shema več delodajalcev sprejme odgovornost za kakršen koli primanjkljaj v skladih za izpolnitev pravic, v zameno za pravico obdržati presežek sredstev. Pokojninska shema več delodajalcev z združevanjem tveganj delodajalcev pričakuje izravnavo nezadostnega in previsokega financiranja tako, da v shemah kot celoti nastane presežek, podobno kot zavarovalna družba združuje tveganja številnih strank. V tem primeru je pokojninska shema več delodajalcev upravljavec pokojninskega sklada.
- 17.77 Kadar država prevzame odgovornost za zagotavljanje prejemkov večjemu delu družbe, je funkcija socialne varnosti dejansko izpolnjevanje vloge sheme več delodajalcev. Tako kot zavarovalna družba tudi država potem prevzame odgovornost za primanjkljaje v skladih za izpolnitev pokojninskih obveznosti, hkrati pa ima lahko pravico obdržati morebitni ustvarjeni presežek. Pogosto pa se socialna varnost financira na dokladni podlagi, zato ne prihaja do presežkov, v primeru primanjkljaja sredstev pa ima država lahko pooblastilo, da spremeni pravice ne le v zvezi z zaposlenostjo v prihodnosti, temveč tudi v preteklosti.
- 17.78 Odgovornost upravljavca pokojninskega sklada za nezadostno financiranje ali korist previsokega financiranja pokojninske sheme administrator pokojnin prikaže kot odnos obveznost/sredstvo. Sprememba obveznosti med upravljavcem pokojninskega sklada in administratorjem pokojnin se knjiži po obdobjih. Kot obveznosti upravljavca pokojninskega sklada se ne knjižijo pokojninske pravice sheme ampak razlike med pokojninskimi pravicami in sredstvi, ki jih ima shema. Kadar so sredstva, ki jih ima shema, višja od pokojninskih pravic – položaj, opisan kot previsoko financiranje –, se odnos obveznost/sredstvo v zvezi z upravljavcem pokojninskega sklada knjiži takrat, ko je gotovo, da bo presežek sredstev v primeru prenehanja sheme postal lastnina upravljavca pokojninskega sklada.
- 17.79 Dobički in izgube iz lastnine sredstev, ki jih upravlja administrator pokojnin, se pripišejo upravljavcu pokojninskega sklada, tako da je neto vrednost pokojninskega sklada ves čas nič.

Zajemanje stanj in tokov po vrstah pokojninskih shem v socialnem zavarovanju

Transakcije za pokojninske sheme socialne varnosti

- 17.80 Ob priznavanju dejstva, da se socialna varnost običajno financira na dokladni podlagi, pokojninske pravice, ki nastanejo na podlagi socialne varnosti, niso prikazane v osrednjih nacionalnih računih. Če bi vse države imele podobne prejemke v okviru socialne varnosti in v okviru shem socialnega zavarovanja, bi bile mednarodne primerjave enostavne. Vendar pa ni tako in nacionalno razumevanje tega, kaj zajema socialna varnost, je zelo različno.
- 17.81 Pokojninske pravice, ki izhajajo iz shem socialne varnosti, niso vključene v osrednje nacionalne račune. V državah članicah so te sheme in sheme delodajalcev zelo različne. Pokojninske pravice, ki izhajajo iz shem socialne varnosti, so vključene v dodatno tabelo za pokojninske pravice, pridobljene do sedaj, v okviru socialnega zavarovanja (tabela 17.5), da se omogoči primerjava podatkov držav.
- 17.82 Zajemanje tokov za pokojninske sheme socialne varnosti se nanaša na prispevke, ki jih plačajo delodajalec in zaposleni, in na prejemke socialne varnosti.
- 17.83 Vsak prispevek, ki ga plača delodajalec, se obravnava kot sredstva za zaposlene. Knjiži se kot razdelitvena transakcija delodajalca zaposlenemu. Zaposleni nato v sklad socialne varnosti plača znesek, ki ga prejme od delodajalca, in morebitni lastni prispevek. Ta znesek se knjiži, kot da so ga gospodinjstva plačala državi.
- 17.84 Tudi prispevki, ki jih plačajo samozaposlene ali brezposelne osebe, so vključeni v prispevke gospodinjstev državi.
- 17.85 Prispevki socialne varnosti se knjižijo kot razdelitvene transakcije države gospodinjstvom.
- 17.86 Tabela 17.2 prikazuje transakcije pokojninske sheme socialne varnosti.

Tabela 17.2 – Računi za socialne prispevke in pokojninske prejemke, plačane prek socialne varnosti

Porabe					Vrsta računa in transakcije	Viri				
Delo-dajalec	Sklad socialne varnosti	Gospo-dinjstva	Drugi sekto-rji	Celotno gospo-darstvo		Delo-daja-lec	Sklad socialne varnosti	Gospo-dinjstva	Drugi sekto-rji	Celotno gospo-darstvo
Račun ustvarjanja dohodka										
139,0				139,0	Dejanski pokojninski prispevki delodajalcev (D.1211)					
Račun alokacije primarnega dohodka										
					Dejanski pokojninski prispevki delodajalcev (D.1211)			139,0		139,0
Račun sekundarne razdelitve dohodka										
		226,0		226,0	Prispevki socialne varnosti (pokojnine)		226,0			226,0
		139,0		139,0	Dejanski pokojninski prispevki delodajalcev (D.6111)		139,0			139,0
		87,0		87,0	Dejanski pokojninski prispevki gospodinjstev (D.6131)		87,0			87,0
	210,0			210,0	Pokojninski prejemki socialne varnosti v denarju (D.6211)			210,0		210,0

Transakcije za druge pokojninske sheme v zvezi z zaposlitvijo

- 17.87 Pri drugih shemah v zvezi z zaposlitvijo se pokojninske pravice udeležencev običajno knjižijo ob nastanku. Investicijski dohodek, zaslužen z obstoječimi pokojninskimi pravicami, se knjiži, kot da je razdeljen upravičencem, ki ga potem spet vložijo v pokojninsko shemo.
- 17.88 Zajemanje transakcij za shemo z določenimi prispevki je manj zapleteno kot zajemanje transakcij za shemo z zagotovljenimi prejemki.
- 17.89 Za obe vrsti shem se predpostavlja, da obstaja pokojninski sklad. Za pokojninsko shemo z določenimi prispevki mora obstajati dejanski sklad. Za pokojninsko shemo z zagotovljenimi prejemki pa lahko obstaja dejanski sklad ali namišljeni sklad. Če sklad obstaja, je lahko del iste institucionalne enote kot delodajalec, lahko pa je ločena institucionalna enota z avtonomno pokojninsko shemo ali pa je lahko del druge finančne institucije, bodisi zavarovalne družbe ali pokojninske sheme z več delodajalci.

Transakcije za pokojninske sheme z določenimi prispevki

- 17.90 Prispevek, ki ga v pokojninsko shemo z določenimi prispevki plača delodajalec v imenu zaposlenega, se obravnava kot del sredstev za zaposlene.
- 17.91 Investicijski dohodek od akumuliranih pokojninskih pravic se tudi knjiži, kot da se iz pokojninskega sklada razdeli gospodinjstvom. Investicijski dohodek vključuje obresti in dividende ter razdeljeni dohodek kolektivnih investicijskih shem, če ima pokojninski sklad v njih deleže. Pokojninski sklad ima lahko v lasti premoženje in ustvarja neto poslovni presežek, ki je vključen v investicijski dohodek, kot razdeljen upravičencem do pokojnin. V tem primeru izraz investicijski dohodek vključuje ta vir dohodka, če obstaja. Dobički in izgube, ki se ustvarijo z naložbo kumulativnih pokojninskih pravic, niso vključeni v investicijski dohodek, temveč knjiženi kot druge spremembe zaradi prevrednotenja.
- 17.92 Del dohodka, ki se razdeli gospodinjstvom, se uporabi za kritje stroškov upravljanja pokojninskega sklada. Ta strošek se knjiži kot proizvodnja pokojninskega sklada in kot izdatki gospodinjstev za končno potrošnjo. Preostali del razdeljenega dohodka se obravnava kot dodatni pokojninski prispevki, ki jih gospodinjstva plačajo nazaj v pokojninski sklad.

- 17.93 Socialni prispevki so knjiženi kot plačilo gospodinjstev v pokojninski sklad. Celotni znesek socialnih prispevkov je sestavljen iz dejanskih prispevkov delodajalcev kot del sredstev za zaposlene, dejanskih prispevkov zaposlenih in po možnosti drugih posameznikov, kot so posamezniki, ki so bili prej udeleženi v shemi, samozaposlenih in brezposelnih oseb ter upokojencev, in dodatnih prispevkov, določenih v odstavku 17.92. Zaradi jasnosti in povečanja primerljivosti s shemami z zagotovljenimi prejemki so dodatki prikazani po polni vrednosti. Celotni prispevki gospodinjstev v pokojninski sklad so neto, enako kot so zavarovalne premije neto, kar pomeni, da so vsota vseh plačanih prispevkov, zmanjšana za strošek storitve.
- 17.94 Osebe, ki prispevajo v pokojninsko shemo z določenimi prispevki in niso zaposlene osebe, lahko vključujejo samozaposlene osebe, udeležene v pokojninski shemi z določenimi prispevki, ali nezaposlene osebe, ki so v pokojninsko shemo z določenimi prispevki udeležene na podlagi svojega poklica ali nekdanjega zaposlitvenega statusa.
- 17.95 Pokojninski prejemki gospodinjstev iz pokojninskega sklada se knjižijo kot razdelitvene transakcije na podlagi drugih pokojninskih prejemkov socialnega zavarovanja (D.6221).
- 17.96 Transakcija za plačilo storitev, ki jih zagotavlja pokojninski sklad (enako vrednosti proizvodnje pokojninskega sklada), se knjiži kot izdatki gospodinjstev za končno potrošnjo.
- 17.97 Povečanje pokojninskih pravic zaradi presežka prispevkov nad prejemki je knjiženo, kot da ga pokojninski sklad plačuje gospodinjstvom. Podobno se zmanjšanje pokojninskih pravic zaradi pomanjkanja prispevkov v primerjavi s prejemki knjiži kot plačilo gospodinjstev v pokojninski sklad. Sprememba pokojninskih pravic neposredno vpliva na neto vrednost gospodinjstev in s tem na varčevanje sektorja gospodinjstev. Ob upoštevanju, da večina povečanja pokojninskih pravic udeležencev v pokojninski shemi z določenimi prispevki, na koncu pa tudi financiranje prejemkov, izhaja iz dobičkov iz lastnine, ki niso vključeni v dodatne prispevke udeležencev v pokojninski shemi z določenimi prispevki, je popravek za spremembo pokojninskih pravic za te posameznike pogosto negativen.
- 17.98 Popravek za spremembo pokojninskih pravic, ki jih gospodinjstvom plača pokojninski sklad, se knjiži kot terjatev gospodinjstev do pokojninskega sklada.
- 17.99 Tabela 17.3 prikazuje postavke, ki so potrebne za knjiženje transakcij, povezanih s shemo z določenimi prispevki. Je bolj enostavna kot ustrezna tabela za shemo z zagotovljenimi prejemki, ker ni nobenih pripisanih transakcij.

Tabela 17.3 – Računi za pokojninske prejemke, ki se plačajo v okviru sheme z določenimi prispevki

Porabe					Vrsta računa in transakcije	Viri				
Delodajalec	Pokojninski sklad	Gospodinjstva	Drugi sektorji	Celotno gospodarstvo		Delodajalec	Pokojninski sklad	Gospodinjstva	Drugi sektorji	Celotno gospodarstvo
Račun proizvodnje										
					Proizvodnja (P.1)		1,4			1,4
Račun ustvarjanja dohodka										
11,0				11,0	Dejanski pokojninski prispevki delodajalcev (D.1211)					
Razdelitev primarnega dohodka										
					Dejanski pokojninski prispevki delodajalcev (D.1211)			11,0		11,0
			3,0	3,0	Dohodek od lastnine (D.4)		3,0			3,0
	16,2			16,2	Investicijski dohodek, ki se plačuje od pokojninskih pravic (D.442)			16,2		16,2

Porabe					Vrsta računa in transakcije	Viri				
Delodajalec	Pokojninski sklad	Gospodinjstva	Drugi sektorji	Celotno gospodarstvo		Delodajalec	Pokojninski sklad	Gospodinjstva	Drugi sektorji	Celotno gospodarstvo
Račun sekundarne razdelitve dohodka										
		37,3		37,3	Celotni pokojninski prispevki gospodinjstev		37,3			37,3
		11,0		11,0	Dejanski pokojninski prispevki delodajalcev (D.6111)		11,0			11,0
		11,5		11,5	Dejanski pokojninski prispevki gospodinjstev (D.6131)		11,5			11,5
		16,2		16,2	Dodatni pokojninski prispevki gospodinjstev (D.6141)		16,2			16,2
		- 1,4		- 1,4	Zaračunane storitve shem socialnega zavarovanja (D.61SC)		- 1,4			- 1,4
	26,0			26,0	Drugi pokojninski prejemki socialnega zavarovanja (D.6221)			26,0		26,0
Račun porabe dohodka										
		1,4		1,4	Izdatki za končno potrošnjo (P.3)					
	11,3			11,3	Popravek za spremembo pokojninskih pravic (D.8)			11,3		11,3
- 11,0	- 11,8	25,8	- 3,0	0	Varčevanje					
Spremembe sredstev					Finančni račun	Spremembe obveznosti				
					Neto posojanje/neto izposojanje (B.9)	- 11,0	- 11,8	25,8	- 3,0	0,0
		11,3		11,3	Pokojninske pravice (F.63)		11,3			11,3
- 11,0	- 0,5	14,5	- 3,0	0,0	Druga finančna sredstva					

Drugi tokovi, povezani s pokojninskimi shemami z določenimi prispevki

17.100 Drugi dejavniki, ki vplivajo na spremembo postavke bilance stanja za spremembo pokojninskih pravic, so prikazanih v računih drugih sprememb sredstev. Zlasti pravice udeležencev sheme kažejo dobičke ali izgube iz lastnine v računu revalorizacije, ki so popolnoma enaki dobičkom ali izgubam iz sredstev, ki jih ima pokojninski sklad za izpolnjevanje teh obveznosti.

17.101 Naložbe pravic pokojninskih shem z določenimi prispevki vodijo k dobičkom ali izgubam iz lastnine. Taki dobički in izgube nastanejo zaradi spremembe vrednosti sredstev, ki jih ima pokojninski sklad; znesek, ki je enak dobičkom ali izgubam, se pripiše kot povečanje pokojninskih pravic upravičencev. To se knjiži v računu revalorizacije.

Transakcije za pokojninske sheme z zagotovljenimi prejemki

- 17.102 Pri pokojninskih shemah z zagotovljenimi prejemki delodajalec obdrži odgovornost za izplačila pokojnin. Pri drugih možnostih, kot je uporaba sheme z več delodajalci ali primeri, v katerih država prevzame odgovornost v imenu delodajalca, se ravna po opredelitvah iz odstavkov 17.76 in 17.77.
- 17.103 Celotni prispevek, ki ga delodajalec v imenu svojega zaposlenega vplača v pokojninsko shemo z zagotovljenimi prejemki, mora biti zadosten, da skupaj z morebitnim dejanskim prispevkom zaposlenega in brez stroškov upravljanja sheme ustreza povečanju pokojninskih pravic zaposlenega zaradi tekoče zaposlitve. Prispevek delodajalca je razdeljen na dejanski in pripisani del, pri čemer se slednji izračuna tako, da se vsi prispevki v sklad, ki se dodajajo pravicam zaposlenega, in stroški teh pravic zaradi tekoče zaposlitve popolnoma ujemajo.
- 17.104 Prispevek delodajalca se izračuna glede na pokojninsko pravico, zaslužno v obdobju, ne glede na investicijski dohodek, ki ga je shema v tem istem obdobju zaslužila, ali morebitno previsoko financiranje. Pravica tekočega obdobja je del sredstev za zaposlene; ne vključitev polne vrednosti prispevka delodajalca pa bi povzročila podcenitev sredstev za zaposlene in precenitev poslovnega presežka delodajalca. Pomembno je, da se prispevki še naprej knjižijo, tudi v primeru oprostitve prispevkov, ko delodajalec dejansko ne plačuje prispevkov, korist za delodajalca pa šteje kot sprememba obveznosti med pokojninskim skladom in delodajalcem. Tako je neto vrednost obeh enaka, kot kadar se prispevki ne knjižijo na podlagi olajšav prispevkov, brez umetnega zmanjševanja sredstev za zaposlene.
- 17.105 V shemah z zagotovljenimi prejemki je možno določiti dobo, preden zaposleni dobi pravico prejemati pokojnino po upokojitvi. Kljub tej dobi za upravičenost se prispevki in pravice knjižijo od začetka zaposlitve, prilagojeni pa so za faktor, ki upošteva verjetnost, da bo zaposleni dejansko izpolnil to dobo za upravičenost.
- 17.106 Vsota delodajalčevih dejanskih in pripisanih pokojninskih prispevkov se obravnava kot sredstva za zaposlene. Knjiži se kot poraba delodajalca v računu ustvarjanja dohodka in vir zaposlenega v primarnem računu razdelitve dohodka.
- 17.107 Povečanje sedanje vrednosti pravic stalnih zaposlenih in tistih, ki ne prispevajo več, vendar ostajajo upravičeni do pokojnin v prihodnje, predstavlja investicijski dohodek, razdeljen zaposlenim. Ne odšteva se noben znesek, ki se lahko financira iz dobičkov iz lastnine in ki dejansko ni krit z obstoječimi sredstvi. Investicijski dohodek, razdeljen zaposlenim, je enak znesku, ki je ga je nedvoumno treba izplačati zaposlenemu v skladu s prevladujočimi dogovori; kako delodajalec na koncu izpolni to obveznost, za zajemanje tega zneska kot investicijskega dohodka ni pomembno, prav tako ni pomembno to, kako na zajemanje obresti ali dividend vpliva njihovo dejansko financiranje. Investicijski dohodek se knjiži kot poraba za pokojninski sklad in kot vir za gospodinjstva. Gospodinjstva ga takoj reinvestirajo v sklad in je vključen v dodatne pokojninske prispevke.
- 17.108 V računu sekundarne razdelitve dohodka so socialni prispevki prikazani kot poraba gospodinjstev in vir za pokojninski sklad. Celotni znesek socialnih prispevkov, ki jih je treba plačati, je sestavljen iz dejanskih in pripisanih prispevkov delodajalcev kot del sredstev za zaposlene, razen zneska stroškov izvajanja pokojninske sheme, plus dejanski prispevki zaposlenih, plus dodatni prispevki, določeni v odstavku 17.107. Kot je bilo pojasnjeno v odstavkih 17.54 do 17.56, glede shem z določenimi prispevki, računi prikazujejo polno vrednost prispevkov in dodatnih prispevkov z izravnalno postavko, ki predstavlja strošek storitve, ki ga je treba plačati. Dejansko se plača znesek neto prispevkov.
- 17.109 Pokojninski prejemki gospodinjstev iz pokojninske sheme se knjižijo v račun sekundarne razdelitve dohodka. Kadar so prejemki v obliki rente, so tukaj prikazana izplačila rente in ne enkratni znesek, ki se plača ob upokojitvi.
- 17.110 V računu porabe dohodka je postavka plačila storitve, ki jo zagotavlja pokojninski sklad, enaka vrednosti proizvodnje pokojninskega sklada plus proizvodnja podjetij, ki upravljajo rente, kupljene s pokojninskimi pravicami. Prikazana je kot poraba za gospodinjstva in vir za pokojninski sklad.
- 17.111 Tudi v računu porabe dohodka je postavka, ki kaže povečanje pokojninskih pravic, ki jih je povzročila dodelitev nadaljnjih pokojninskih pravic s strani delodajalca na eni strani minus terjatve prejemkov na drugi. Ta znesek je prikazan kot vir za gospodinjstva in poraba za pokojninski sklad. Utemeljitev tega je, da je treba to spremembo pokojninskih pravic vključiti v varčevanje sektorja gospodinjstev zato, ker neposredno vpliva na neto vrednost gospodinjstev.

- 17.112 Znesek v računu porabe dohodka, ki ga gospodinjstvom plača pokojninski sklad, je prikazan v finančnem računu kot sprememba sredstev gospodinjstev nasproti pokojninskemu skladu.
- 17.113 Druge organizacije, kot so sindikati, lahko za svoje člane upravljajo pokojninsko shemo z zagotovljenimi prejemki, ki je v vseh pogledih enaka delodajalčevi shemi z zagotovljenimi prejemki. Zajemanje je popolnoma enako, razen v tem, da je sklicevanja na delodajalca treba razumeti kot sklicevanja na upravljavca sheme, sklicevanja na zaposlenega pa se nanašajo na udeleženca v shemi.
- 17.114 Za prikaz zajemanja transakcij, povezanih s pokojninsko shemo z zagotovljenimi prejemki, je v tabeli 17.4 prikazan številčni primer. Pripisane številke so napisane krepko; številke, ki so rezultat preusmeritve, pa s poševnim tiskom.

Tabela 17.4 – Računi za pokojninske prejemke, ki se plačajo v okviru sheme z določenimi prejemki

Porabe					Vrsta računa in transakcije	Viri				
Delo-dajalec	Pokoj-ninski sklad	Gospo-dinjstva	Drugi sektorji	Celotno gospo-darstvo		Deloda-jalec	Pokoj-ninski sklad	Gospo-dinjstva	Drugi sektorji	Celot-no gos-poda-rstvo
Račun proizvodnje										
					Proizvodnja (P.1)		0,6			0,6
Račun ustvarjanja dohodka										
10,0				10,0	Dejanski pokojninski prispevki delodajalcev (D.1211)					
4,1				4,1	Pripisani pokojninski prispevki delodajalcev (D.1221)					
Račun alokacije primarnega dohodka										
					Dejanski pokojninski prispevki delodajalcev (D.1211)			10,0		10,0
					Pripisani pokojninski prispevki delodajalcev (D.1221)			4,1		4,1
			2,2	2,2	Dohodek od lastnine (D.4)		2,2			2,2
	4,0			4,0	Investicijski dohodek, ki se plačuje od pokojninskih pravic (D.442)			4,0		4,0
Račun sekundarne razdelitve dohodka										
		19,0		19,0	Celotni pokojninski prispevki gospodinjstev		19,0			19,0
		10,0		10,0	Dejanski pokojninski prispevki delodajalcev (D.6111)		10,0			10,0
		4,1		4,1	Pripisani pokojninski prispevki delodajalcev (D.6121)		4,1			4,1
		1,5		1,5	Dejanski pokojninski prispevki gospodinjstev (D.6131)		1,5			1,5
		4,0		4,0	Dodatni pokojninski prispevki gospodinjstev (D.6141)		4,0			4,0

Porabe					Vrsta računa in transakcije	Viri				
Delodajalec	Pokojninski sklad	Gospodinjstva	Drugi sektorji	Celotno gospodarstvo		Delodajalec	Pokojninski sklad	Gospodinjstva	Drugi sektorji	Celotno gospodarstvo
		-0,6		-0,6	Zaračunane storitve shem socialnega zavarovanja (D.61SC)		-0,6			-0,6
	16,0			16,0	Drugi pokojninski prejemki socialnega zavarovanja (D.6221)			16,0		16,0
Račun porabe dohodka										
		0,6		0,6	Izdatki za končno potrošnjo (P.3)					
	3			3	Popravek za spremembo pokojninskih pravic (D.8)			3		3
-14,1	-1,2	17,5	-2,2	0	Varčevanje					
Spremembe sredstev					Finančni račun	Spremembe obveznosti				
					Neto posojanje/neto izposojanje (B.9)	-14,1	-1,2	17,5	-2,2	0
		3		3	Pokojninske pravice (F.63)		3			3
	4,1			4,1	Terjatve pokojninskih skladov do upravljavcev pokojninskih skladov (F.64)	4,1				4,1
-10,0	-2,3	14,5	-2,2	0	Druga finančna sredstva					

17.115 Aktuarski izračuni kažejo, da je povečanje pokojninskih pravic, ki izhaja iz tekoče zaposlitve, enako 15; to je neto znesek nadaljnjih pokojninskih pravic, „zasluženi“ v zadevnem letu. Gospodinjstva (zavarovalci/zaposleni) prispevajo 1,5. Zato mora delodajalec prispevati 13,5. Stroški upravljanja sheme so 0,6. Zato mora delodajalec skupaj prispevati 14,1. Dejansko prispeva 10, zato je preostalih 4,1 pripisani prispevek. Rezultat 0,6 je prikazan v računu proizvodnje; poraba te storitve je prikazana v računu porabe dohodka. Prispevki delodajalca so prikazani kot poraba delodajalca v računu ustvarjanja dohodka in vir za gospodinjstva v računu alokacije primarnega dohodka.

17.116 V računih alokacije primarnega dohodka je prikazan dohodek od lastnine. Povečanje pokojninske pravice, ki izhaja iz preteklih zaposlitev, je 4 zaradi upoštevanja diskontnega faktorja, ker je upokojitev eno leto bližje. To je prikazano kot pripisani tok dohodka od lastnine iz pokojninskega sklada v gospodinjstva. Hkrati pokojninski sklad dejansko zasluži 2,2 od investicijskega dohodka sredstev, ki jih upravlja. Na tej točki je zato v virih pokojninskega sklada primanjkljaj v višini 1,8, ki pa ni prikazan v tekočih računih.

17.117 V računih sekundarne razdelitve dohodka so prikazana plačila gospodinjstev v pokojninski sklad. Na to lahko gledamo z dveh vidikov. Vsota prispevkov, ki jih plačajo gospodinjstva, mora biti enaka povečanju pravic, ki izhajajo iz tekoče zaposlitve (15), plus povečanje, ki izhaja iz dohodka iz preteklih pravic (4), oziroma skupaj 19. Od dejanske plačanega zneska je 10 prejeto kot dejanski prispevki delodajalcev, 4,1 kot pripisani prispevki, 1,5 so lastni prispevki gospodinjstev, dodatni prispevki v višini 4, zmanjšano za stroške storitve v višini 0,6; spet skupaj 19.

17.118 V računu porabe dohodka se kot poraba za pokojninski sklad in vir za gospodinjstva prikažeta plačilo za nakup storitve kot del izdatkov gospodinjstev za končno potrošnjo, pa tudi sprememba pokojninskih pravic. V tem primeru se pokojninski prispevki v višini 16 odštejejo od zneska prispevkov v višini 19. Tako se pokojninske pravice gospodinjstev povečajo za 3.

Povezava	Vrstica št.	Zajemanje	Osrednji nacionalni računi							Ni v osrednjih nacionalnih računih	Skupaj pokojninske sheme	Nasprotna postavka: pokojninske pravice nerezidenčnih gospodinjstev ⁽⁴⁾
		Upravljavac pokojninskega sklada	Ne-država			Država						
		Sheme z določenimi prispevki	Sheme z zagotovljenimi prejemki in druge ⁽¹⁾ sheme z nedoločenimi prispevki	Skupaj	Sheme z določenimi prispevki	Sheme z zagotovljenimi prejemki za državne uslužbenke ⁽²⁾			Pokojninske sheme socialne varnosti			
						Razvrščene v finančne družbe	Razvrščene v državo ⁽³⁾	Razvrščene v državo				
Številka stolpca	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J		
	7	Sprememba pravic zaradi sprememb strukture sheme, doseženih s pogajalnji										
Spremembe pokojninskih pravic zaradi drugih tokov												
	8	Spremembe pokojninskih pravic zaradi prevrednotenja ⁽⁶⁾										
	9	Spremembe pravic zaradi drugih sprememb obsega ⁽⁶⁾										
Končna bilanca stanja												
1+ 5 do 9	10	Pokojninske pravice										
Povezani kazalniki												
	11	Proizvodnja										

⁽¹⁾ Takšne druge sheme z nedoločenimi prispevki, ki se pogosto imenujejo kombinirane sheme, imajo element zagotovljenega prejemka in določenega prispevka.

⁽²⁾ Sheme organizira država za svoje sedanje in nekdanje zaposlene.

⁽³⁾ To so neavtonomne sheme z zagotovljenimi prejemki, katerih pokojninske pravice so knjižene v osrednjih nacionalnih računih.

⁽⁴⁾ Podatki o nasprotnih postavkah za nerezidenčna gospodinjstva se ločeno prikazujejo le, kadar so pokojninski odnosi s tujino znatni.

⁽⁵⁾ Ti dodatki predstavljajo donos terjatev članov do pokojninskih shem, prek investicijskega dohodka iz sredstev shem z določenimi prispevki in za sheme z zagotovljenimi prejemki prek razreševanja uporabljene diskontne stopnje.

⁽⁶⁾ Za stolpca G in H je treba na podlagi modelnih izračunov, narejenih za te sheme, zagotoviti bolj podrobno razčlenitev teh postavk. Celice, označene s ■, se ne uporabljajo; celice v ▨ vsebujejo podatke, ki se razlikujejo od osrednjih nacionalnih računov.

Stolpci tabele

17.125 Stolpci tabele se nanašajo na tri združevanja pokojninskih shem:

- po vrsti zajemanja v pokojninske sheme, ki so v celoti knjižene v osrednjih nacionalnih računih (stolpci A do F), in sheme, katerih pravice se knjižijo samo v dodatni tabeli (stolpca G in H);
- po vrsti upravljavca pokojninske sheme v ne-državne (stolpci A do C) in državne pokojninske sheme (stolpci D do H); pokojninske sheme, vključno s socialno varnostjo, razvrščene v državo, so prikazane v stolpcih D, F, G in H, ter

3. po vrsti pokojninske sheme v sheme z določenimi prispevki (stolpca A in D) in sheme z zagotovljenimi prejemki (stolpci B in E do G).
- 17.126 V večini primerov so upravičenci pokojninskih shem rezidenčna gospodinjstva. V nekaterih državah je lahko znatno število nerezidenčnih gospodinjstev, ki prejemajo pokojninske prejemke. V tem primeru se doda stolpec J, ki prikazuje skupaj nerezidenčna gospodinjstva.
- 17.127 Odločitev o knjiženju pokojninskih pravic pokojninskih shem z zagotovljenimi prejemki v zvezi z zaposlitvijo, ki so financirane brez skladov in jih upravlja država, v standardnih nacionalnih računih ali samo v dodatni tabeli je odvisna od narave sheme z zagotovljenimi prejemki. Vodilno načelo za vključitev v nacionalne račune je podobnost sheme nacionalni pokojninski shemi socialne varnosti.
- 17.128 V EU je veliko različnih shem in vključevanje vseh shem bi povzročilo neskladnost zajemanja. Zato se pravice do pokojnin pokojninskih shem z zagotovljenimi prejemki v zvezi z zaposlitvijo, ki so financirane brez skladov in jih upravlja država, knjižijo samo v dodatni tabeli. To vpliva na metodo izračunavanja pripisanih socialnih prispevkov delodajalca za te sheme v osrednjih nacionalnih računih.
- 17.129 Pokojninske sheme so nadalje razvrščene glede na upravljavca pokojninske sheme v državne in ne državne upravljavce. Opredelitev upravljavca pokojninske sheme je določena v odstavku 17.75.
- 17.130 Udeležba v nekaterih pokojninskih shemah delodajalcev je mešana, na primer vključuje državne uslužbenke in zaposlene v javnih družbah, številne pokojninske sheme pa so zamrznile članstvo udeležencev, ki se zaposlijo pri drugem delodajalcu. Če ima shema majhen delež ne državnih uslužbencev, se še vedno lahko opisuje kot shema, ki ima državnega upravljavca pokojninske sheme.
- 17.131 Sheme z zagotovljenimi prejemki, ki jih financira država za svoje zaposlene, so prikazane v stolpcih E in F. Stolpec E prikazuje sheme, ki jih upravlja pokojninski sklad ali zavarovalna družba, stolpec F pa sheme, ki jih upravlja država sama. Državne sheme za lastne zaposlene, kjer se pokojninske pravice ne pojavljajo v osrednjih nacionalnih računih, so prikazane v stolpcu G. Vsota stolpcev E, F in G torej kaže celotno odgovornost države za pokojninske pravice za svoje zaposlene.
- 17.132 Pokojninske sheme so razvrščene po vrsti pokojninske sheme v pokojninske sheme z določenimi prispevki (stolpca A in D) in sheme z zagotovljenimi prejemki (stolpci B, E, F in G). Stolpec H se nanaša na pokojninske sheme socialne varnosti.

Vrstice tabele

- 17.133 Vrstice tabele se nanašajo na postavke bilance stanja, transakcije in druge tokove, ki so povezani s pokojninskimi pravicami shem, vključenih v dodatno tabelo, in so prikazane ločeno v tabeli 17.6. Začetno stanje pokojninskih pravic takšnih shem na začetku obdobja in končno stanje pokojninskih pravic na koncu obdobja sta usklajena ob upoštevanju vseh transakcij in drugih tokov v obdobju. Za sheme, knjižene v stolpcih G in H, se stanje pokojninskih pravic ne knjiži v osrednje nacionalne račune, številne transakcije pa so knjižene v osrednjih nacionalnih računih.

Tabela 17.6 – Vrstice dodatne tabele o pokojninskih pravicah, pridobljenih do sedaj, v okviru socialnega zavarovanja

Vrstica št.	
	Začetna bilanca stanja
1	Pokojninske pravice
	Spremembe pokojninskih pravic zaradi transakcij
2	Povečanje pokojninskih pravic zaradi socialnih prispevkov
2.1	Dejanski socialni prispevki delodajalcev
2.2	Pripisani socialni prispevki delodajalcev

Vrstica št.	
2.3	Dejanski socialni prispevki gospodinjstev
2.4	Dodatni socialni prispevki gospodinjstev ⁽¹⁾
2.5	Minus: Zaračunane storitve pokojninskih shem
3	Druge (aktuarske) spremembe pokojninskih pravic v pokojninskih shemah socialne varnosti
4	Zmanjšanje pokojninskih pravic zaradi plačila pokojninskih prejemkov
5	Spremembe pokojninskih pravic zaradi socialnih prispevkov in pokojninskih prejemkov
6	Prenosi pokojninskih pravic med shemami
7	Sprememba pravic zaradi sprememb strukture sheme, doseženih s pogajanji
Spremembe pokojninskih pravic zaradi gospodarskih tokov	
8	Spremembe pravic zaradi prevrednotenja ⁽²⁾
9	Spremembe pravic zaradi drugih sprememb obsega ⁽²⁾
Končna bilanca stanja	
10	Pokojninske pravice
Povezani kazalniki	
11	Proizvodnja

⁽¹⁾ Ti dodatki predstavljajo donos terjatev članov do pokojninskih shem, prek investicijskega dohodka iz sredstev shem z določenimi prispevki in pri shemah z zagotovljenimi prejemki prek upoštevanja uporabljene diskontne stopnje.

⁽²⁾ Za stolpca G in H je treba na podlagi modelnih izračunov, narejenih za te sheme, zagotoviti bolj podrobno razčlenitev teh postavk (glej odstavke 17.158–17.160).

Začetna in končna bilanca stanja

17.134 Vrstica 1 kaže začetno stanje pokojninskih pravic, ki je popolnoma enako končnemu stanju predhodnega obračunskega obdobja. Vrstica 10 kaže ustrezno končno stanje pokojninskih pravic na koncu obračunskega obdobja.

Spremembe pokojninskih pravic zaradi transakcij

17.135 Dejanski socialni prispevki delodajalcev in zaposlenih se knjižijo v vrsticah 2.1 in 2.3, tako kot v osrednjih nacionalnih računih. Pri nekaterih pokojninskih shemah, zlasti pokojninskih shemah socialne varnosti, je treba razlikovati dejanske socialne prispevke, ki se nanašajo na pokojnine, in socialne prispevke, ki se nanašajo na druga socialna tveganja, kot je brezposelnost.

17.136 Pri pokojninskih shemah z zagotovljenimi prejemki se pripisani socialni prispevki delodajalca običajno merijo kot izravnalna postavka – spremembe pravic v toku leta, ki niso vključene v druge vrstice tabele, so zajete v vrstici 2.2. Ta vrstica zajema „učinke izkušenj“, če se opazovani rezultati predpostavk modeliranja pokojnin (stopnja rasti plač, stopnja inflacije in diskontna stopnja) razlikujejo od domnevnih ravni. Za sheme z določenimi prispevki so v tej vrstici prikazane ničle.

17.137 Vrstica 2.4 prikazuje dohodek od lastnine, zaslužen ali pripisan v shemah, ki se usmeri prek sektorja gospodinjstev ali sektorja tujina. Poudariti je treba, da je za vse sheme z zagotovljenimi prejemki, vključno s socialno varnostjo, ki so financirane iz skladov ali ne, ta dohodek od lastnine enakovreden razreševanju diskontne stopnje. Z drugimi besedami, vrednost je enaka diskontni stopnji, pomnoženi s pokojninskimi pravicami na začetku obračunskega obdobja.

17.138 Nekateri vpisi v vrsticah stolpcev G in H, posebno dejanski prispevki, ki jih plačajo delodajalci in zaposleni, se pojavljajo v osrednjih nacionalnih računih, čeprav se pravice in spremembe pravic ne. Drugi vpisi v stolpcih za G in H, prikazani samo v dodatni tabeli, so v tabeli osenčeni, pojasnjeni pa so v nadaljevanju.

- 17.139 Pripisani prispevki delodajalcev za državne sheme, za katere se pravice pojavljajo v stolpcu G, ne pa v osrednjih nacionalnih računih, zahtevajo posebno pozornost. V osrednjih nacionalnih računih je treba pripisane prispevke oceniti na podlagi aktuarskih izračunov. V primerih, ko z aktuarskimi izračuni ni mogoče dobiti zadostne ravni zanesljivosti, in samo v takih primerih, sta za oceno pripisanih pokojninskih prispevkov državnih uslužbencev možna dva druga pristopa:
1. na podlagi primernega odstotka plač trenutno zaposlenih ali
  2. prispevki so enaki razliki trenutnih prejemkov, ki se plačujejo, in dejanskih prispevkov, ki se plačujejo (ki jih plačujejo zaposleni in država kot delodajalec).
- Postavke za dodatne socialne prispevke gospodinjstev in druge spremembe pravic so prikazane na enaki podlagi kot za zasebne sheme.
- 17.140 Postavka, izračunana na enaki aktuarski podlagi glede socialne varnosti, je prikazana v vrstici 3 kot „druge (aktuarske) akumulacije pokojninskih pravic v skladih socialne varnosti“. Tako se razlikuje od pripisanih socialnih prispevkov delodajalcev.
- 17.141 Ker dodatna tabela zagotavlja popoln prikaz sprememb pokojninskih pravic v obračunskem obdobju, je treba uvesti posebno vrstico za obravnavanje primera, ko dejanski socialni prispevki v pokojninsko shemo socialne varnosti niso aktuarski, zaradi česar je torej potreben pripisani prispevek, za katerega ni odgovoren noben delodajalec. Te pripisane transakcije pokojninskih shem socialne varnosti so prikazane v vrstici 3 kot drugo aktuarsko povečanje pokojninskih pravic v pokojninskih shemah socialne varnosti. Vpisi v tej vrstici so lahko pozitivni ali negativni – negativni primeri nastanejo v pokojninski shemi socialne varnosti, kjer je diskontna stopnja višja od notranje stopnje donosa sheme. Notranja stopnja donosa pokojninske sheme je diskontna stopnja, ki izenači sedanjo vrednost dejansko plačanih prispevkov in diskontirano vrednost pokojninskih pravic, ki izhajajo iz teh prispevkov. Negativni vpisi se na primer pojavijo, kadar se prispevki zaradi financiranja kratkoročnega pomanjkanja sredstev povišajo nad aktuarsko zahtevano raven.
- 17.142 Vrstica 3 ne predstavlja transferjev v denarju iz davčnih prihodkov; v standardnih računih se knjiži kot tekoči transferji med enotami države, če nimajo vpliva na pokojninske pravice. V nekaterih državah članicah država izvaja transferje pokojninskim shemam, ki povečujejo pokojninske pravice (na primer v primeru transferjev posebnim družbenim skupinam, ki ne morejo neposredno prispevati), kar kaže, da morajo biti zneski implicitno vključeni v številko te vrstice, ki se izračuna iz razlike.
- 17.143 Razlike v obračunskem obdobju med domnevno in dejansko rastjo plač (to je del „učinkov izkušenj“ ali „aktuarskih učinkov“ pri modeliranju, ki se nanaša na rast plač) se morajo odražati v transakcijah (pripisani socialni prispevki delodajalca), skupaj z vsemi drugimi učinki izkušenj.
- 17.144 Vrstica 3 zajema „učinke izkušenj“, opaženih za pokojninske sheme socialne varnosti, kadar se opazovani rezultat predpostavk modeliranja pokojnin (stopnja rasti plač, stopnja inflacije in diskontna stopnja) za katero koli leto razlikuje od domnevnih ravni.
- 17.145 Vrstica 4 prikazuje pokojninske prejemke, plačane v obračunskem obdobju. Plačilo pokojninskih prejemkov ima učinek „poravnave“ nekaterih pokojninskih pravic, vključenih v začetno stanje v vrstici 1.
- 17.146 Vrstica 5 predstavlja spremembe pokojninskih pravic zaradi prispevkov in prejemkov. Je vrstica 2 plus vrstica 3 minus vrstica 4. Ta izravnalna postavka, merjena iz nefinančnih računov, je enakovredna postavki, merjeni iz finančnih računov.
- 17.147 Ena od značilnosti spreminjajočega se okolja pokojnin je vse večja možnost „prenosa pokojnin“, kjer oseba, ki se zaposli drugje, lahko pokojninsko pravico prenese od nekdanjega delodajalca k novemu delodajalcu. Pri tem pokojninska pravica gospodinjstva ostane nespremenjena, pride pa do transakcije med dvema pokojninskima shemama, ker nova prevzame obveznost prejšnje. Poleg tega v nekaterih sredstvih zaradi uskladitve teh obveznosti pride do nasprotne transakcije.
- 17.148 Če država z eksplicitno transakcijo prevzame odgovornost za zagotavljanje pokojnin za zaposlene v nedržavni enoti, je vsako plačilo nedržavne enote treba knjižiti kot vnaprej plačane socialne prispevke (F.89). Nadaljnja razprava o tej vrsti ureditve je v odstavkih 20.272 do 20.275.

- 17.149 Ko ena enota prevzame odgovornost za pokojninske pravice od druge enote, se v vrstici 6 knjižita dve transakciji. Najprej se pokojninske pravice prenesejo iz prvotne pokojninske sheme na novo pokojninsko shemo. Lahko obstaja tudi prenos v denarju ali drugih finančnih sredstvih kot nadomestilo novi pokojninski shemi. Možno je, da vrednost prenosa finančnih sredstev ni popolnoma enaka vrednosti prenesenih pokojninskih pravic. V tem primeru je v transakcijah kapitalskih transferjev potreben tretji vpis, da so spremembe neto vrednosti obeh zadevnih enot pravilno izražene.
- 17.150 Kot odziv na demografske in druge dejavnike delodajalci vse bolj reformirajo pokojninske sheme, ki jih upravljajo. Reforme so lahko v obliki spremembe obrazca, po katerem se izračunajo prejemki, spremembe starosti za upokojitev ali spremembe drugih določb sheme.
- 17.151 Samo uzakonjene pokojninske reforme povzročijo zajemanje v nacionalnih računih v ocenah pokojninskih pravic v letu uzakonitve in nato v opazovanih tokovih. Samo obvestilo delodajalca, da namerava uvesti pokojninsko reformo, ne zadostuje za vključitev učinkov reforme v podatke nacionalnih računov.
- 17.152 V nekaterih primerih reform se delodajalec odloči, da ne bo spreminjal pridobljenih pravic obstoječih članov, in reformirane dogovore uporabi samo za prihodnje pridobitve dodatnih pravic. Na tekoče pokojninske prejemke ni nobenega takojšnjega vpliva. Vpliv se pokaže v prihodnjih pokojninskih prejemkih, v skladu s pristopom „pridobljeno do sedaj“.
- 17.153 V nekaterih primerih pa se delodajalec odloči za reforme, ki vplivajo na pravice, ki so jih obstoječi člani pridobili do sedaj, na primer splošno zvišanje starosti za upokojitev za vse člane. Te vrste reform spremenijo stanje pokojninskih pravic v letu, v katerem so uzakonjene. Ta učinek je treba obračunati kot tok. Lahko je zelo velik, ker vpliva na sedanje in prihodnje pokojninske prejemke.
- 17.154 Spremembe pokojninskih pravic se knjižijo kot transakcije takole:
- (a) če so pravice pokojninske sheme vključene v osrednje nacionalne račune in se delodajalec dogovori za spremembo pogojev pokojninskih pravic s pogajanjem s prizadetim zaposlenim, se ta sprememba knjiži kot transakcija v osrednjih nacionalnih računih (v okviru pripisanih socialnih prispevkov delodajalca);
  - (b) če pravice pokojninske sheme niso knjižene v osrednjih nacionalnih računih in se delodajalec dogovori za spremembo pogojev pokojninskih pravic s pogajanjem s prizadetim zaposlenim, se ta sprememba knjiži kot transakcija v dodatni tabeli;
  - (c) v primeru socialne varnosti, če se s spremembo pokojninskih pravic strinjajo parlamentarni organi, se to knjiži v dodatno tabelo, kot da bi bilo to dogovorjeno s pogajanjem.
- 17.155 Spremembe pokojninskih pravic, ki so uvedene brez pogajanj, se knjižijo kot druge spremembe obsega sredstev.
- 17.156 Spremembe pravic, pridobljenih do sedaj, ki izhajajo iz preteklih zaposlitev, se knjižijo kot kapitalski transferji.
- 17.157 Vrstica 7 prikazuje vpliv reform pokojninske sheme na pravice, ki se nanašajo na pretekle zaposlitve.
- Spremembe pokojninskih pravic zaradi drugih ekonomskih tokov*
- 17.158 Vrstici 8 in 9 prikazujeta druge tokove, kot so prevrednotenja in druge spremembe obsega, povezane s pokojninskimi shemami v socialnem zavarovanju. Tabela 17.7 prikazuje druge tokove, razdeljene na prevrednotenja in druge spremembe obsega.
- 17.159 Prevrednotenja so posledica sprememb ključnih predpostavk v modelih za aktuarske izračune. Te predpostavke so diskontna stopnja, stopnja rasti plač in stopnja inflacije. Učinki izkušenj tukaj niso vključeni, razen če jih ni mogoče izločiti. Druge spremembe aktuarskih ocen se bolj verjetno knjižijo kot druge spremembe obsega sredstev. Učinki sprememb cen zaradi naložb pravic se knjižijo kot prevrednotenja, ki se pojavljajo v računu revalorizacije.
- 17.160 Če se spremenijo demografske predpostavke, uporabljene v aktuarskih izračunih, se knjižijo kot druge spremembe obsega sredstev.

Tabela 17.7 – Drugi tokovi kot prevrednotenja in druge spremembe obsega sredstev

<u>Prevrednotenje</u>
Spremembe domnevne diskontne stopnje
Spremembe domnevnega gibanja plač
Spremembe domnevnega gibanja cen
<u>Druge spremembe obsega sredstev</u>
Spremembe demografskih predpostavk
Druge spremembe

Povezani kazalniki

17.161 Finančne storitve, ki jih opravljajo vse pokojninske sheme, se knjižijo, kot da jih plačajo člani sheme, in tako stroški pokojninskih shem niso knjiženi kot vmesna potrošnja delodajalca, ki upravlja shemo. Skladno s tem graf 17.1 prikazuje finančne storitve ločeno od socialnih prispevkov. Predstavljanje finančnih storitev na ta način pomeni, da so številke, prikazane kot prispevki, ki jih zaposleni prejmejo od svojih delodajalcev, točno take kot del prispevkov, ki jih zaposleni plačajo v pokojninsko shemo. Ni treba prikazovati, kateri element socialnih prispevkov krije pristojbino za storitev. Je dodatni prispevek gospodinjstva, ki krije pristojbino za storitev za shemo z določenimi prispevki in prispevek bodisi delodajalcev bodisi gospodinjstev za shemo z zagotovljenimi prejemki.

Ker se proizvodnja knjiži za vse pokojninske sheme delodajalca, porabijo pa jo člani sheme, vrstica 11 prikazuje proizvodnjo po vrsti sheme.

Graf 17.1 – Pokojninske pravice in njihove spremembe

	Prispevki (dejanski, pripisani, od tega: dohodek od lastnine) (vrstici 2 in 3)	Pokojninski prejemki (vrstica 4)	
		Finančne storitve	
	Drugi tokovi (prevrednotenje, druge spremembe obsega) (vrstici 8 in 9)	Spremembe pokojninskih pravic (zaradi transakcij in drugih ekonomskih tokov)	
Pokojninske pravice na začetku obdobja (vrstica 1)			Pokojninske pravice na koncu obdobja (vrstica 10)
Stanje v t_0	Transakcije in drugi tokovi med t_0 in t_1		Stanje v t_1

Ta graf je samo za ponazoritev in velikost polj nima nobenega pomena.

Aktuarske predpostavke**Pravice, pridobljene do danes**

- 17.162 Pokojninske pravice se v nacionalnih računih merijo bruto. Sredstva ali akumulirani socialni prispevki se ne upoštevajo pri izračunu nobene vrste neto pravic. Zajete so samo pokojninske pravice zaradi dejanskih in prihodnjih pokojninskih prejemkov.
- 17.163 Koncept obveznosti, obračunanih do danes, je ustrezen za namene nacionalnih računov. Vključuje sedanjo vrednost pokojninskih pravic, ki izhajajo iz že pridobljenih pokojninskih pravic. Zajema na primer pokojninske pravice, ki so jih sedanji zaposleni že pridobili, vključno z odloženimi pokojninskimi pravicami, in preostale pokojninske pravice obstoječih upokojencev.
- 17.164 Tako kot za vse podatke nacionalnih računov se podatki merijo naknadno, ker vključujejo samo sedanje vrednosti pravic, ki izhajajo iz pridobljenih pokojninskih pravic na dan bilance stanja. Metoda temelji na preteklih dogodkih in transakcijah, ki jih je mogoče opazovati, kot je udeležba pokojninskih shem in plačani prispevki. Vendar se ta naknadna merjenja v postopku modeliranja opirajo na številne predpostavke. Naredijo se ocene verjetnosti, da sedanji vplačniki umrejo ali postanejo invalidi, preden dosežejo za upokojitev potrebno starost. Mere odražajo tudi prihodnje spremembe plačilnega toka zaradi uzakonitve zakonodaje pred letom, za katerega se izračunavajo pokojninske pravice. Poleg tega metoda zahteva nekaj pomembnih predpostavk o razvoju v prihodnje, zlasti glede diskontne stopnje za prihodnja izplačila pokojnin.

Diskontna stopnja

- 17.165 Diskontna stopnja, ki se uporablja za ocene prihodnjih pokojninskih prejemkov v primeru do sedaj pridobljenih pravic, je ena od najbolj pomembnih predpostavk, ki so potrebne pri modeliranju pokojninskih shem, ker je vpliv, ki se akumulira v več desetletjih, lahko izredno velik. Izbrana diskontna stopnja se lahko sčasoma spremeni, kar bi povzročilo prevrednotenje v računih.
- 17.166 Diskontno stopnjo lahko razumemo kot enakovredno pričakovani netvegani stopnji donosa sredstev, ki jih ima pokojninska shema. Pri pokojninskih pravicah, ki bodo plačane v prihodnosti, diskontno stopnjo lahko razumemo tudi kot strošek kapitala v smislu, da mora država prihodnja plačila financirati z običajnimi viri:
- (a) neto pridobitvami obveznosti, kot so posojila in dolžniški vrednostni papirji;
  - (b) neto prodajo sredstev in
  - (c) prihodki države.

Diskontna stopnja se lahko izpelje iz tega stroška financiranja.

- 17.167 Diskontna stopnja mora biti netvegana stopnja donosa. Nekatera merila za določanje primernih stopenj so navedena v naslednjih stavkih. Diskontna stopnja visoko kakovostnih državnih in podjetniških obveznic, tj. z bonitetno oceno „AAA“, predstavlja primeren sklic. Donosi za visoko kakovostne obveznice se uporabljajo le tam, kjer so trgi veliki. Obveznice morajo imeti preostalo dospelost istega reda kot pokojninske pravice. Priporoča se uporaba diskontne stopnje na podlagi dolgoročne dospelosti, pri čemer se šteje, da je dolgoročna dospelost 10 let ali več. Za izravnavo časovnih vrst diskontne stopnje se lahko uporabi večletno povprečje diskontne stopnje, povezano z dolžino gospodarskega cikla. Predpostavke o diskontni stopnji in prihodnjem gibanju plač morajo biti usklajene. Od držav članic se zahteva zagotovitev elementov, ki dokazujejo veljavnost diskontne stopnje, uporabljene za pokojninske pravice, ob upoštevanju zgoraj omenjenih različnih meril.
- 17.168 Isto diskontno stopnjo je treba uporabljati za vse pokojninske sheme, ki jih upravlja država na kateri koli ravni (vključno s shemami socialne varnosti), ker se mora želeni rezultat približati netveganim donosom.

Rast plač

- 17.169 Pokojninske sheme z zagotovljenimi prejemki za izračun višine pokojnine pogosto uporabljajo obrazec na osnovi plače; ta je lahko zadnja plača, povprečje več let ali prihodki v celotni življenjski dobi. Na izplačane končne pokojnine vpliva povprečna rast plač članov, zlasti prek napredovanja.
- 17.170 Zato je treba preučiti predpostavke glede gibanja plač v prihodnje. Domnevno dolgoročno gibanje plač mora ustrezati opazovani diskontni stopnji. Dolgoročno sta obe spremenljivki soodvisni.

- 17.171 Računovodska stroka uporablja dve aktuarski metodi za merjenje vpliva rasti plač. Zaveza obračunanih prejemkov knjiži samo prejemke, ki so do danes dejansko obračunani. Predstavlja znesek, ki bi ga zaposleni lahko vzel, če bi jutri zapustil podjetje, in je na primer lahko podlaga za oceno neto vrednosti osebe v primeru ločitvene poravnave.
- 17.172 Zaveza predvidenih prejemkov je bolj preudarno merilo končne ravni pravic. Za posameznika zaveza predvidenih prejemkov predpostavlja, kolikokrat bo oseba v prihodnosti verjetno napredovala, in v skladu s tem izračuna njeno končno plačo. Če nato ta posameznik namesto predvidenih 40 let dela samo 20, se končna plača prepolovi in pokojninska pravica za posameznika se izračuna, kot bi bila to njegova sedanja plača. Kadar se posameznikova zaveza obračunanih prejemkov postopoma povečuje zaradi napredovanja, se sčasoma enakomerno povečuje zaveza predvidenih prejemkov. Za posameznika je zaveza predvidenih prejemkov vedno višja od zaveze obračunanih prejemkov do upokojitve, ko se zaveza obračunanih prejemkov izenači z zavezo predvidenih prejemkov.
- 17.173 Vpliv rasti plač se mora odražati v transakcijah, ker je dodelitev višje plače zavestna ekonomska odločitev delodajalca. Teoretično pristopa zaveze obračunanih prejemkov in zaveze predvidenih prejemkov dolgoročno vodita do knjiženja enakih transakcij, tudi če je časovni okvir teh transakcij drugačen, odvisno od demografskih značilnosti sheme.
- 17.174 Spremembe predpostavk o prihodnjih spremembah plač, ki se običajno izdelajo vsakih nekaj let kot odziv na splošen pregled predpostavk pokojninskega modeliranja ali zaradi velikega prestrukturiranja delovne sile, se knjižijo kot drugi tokovi (prevrednotenje).
- 17.175 V praksi je opaženih veliko možnih različic uporabe zaveze obračunanih prejemkov in zaveze predvidenih prejemkov, odvisno od obravnavanja učinkov cen in plač.
- 17.176 Eden od pomembnih dejavnikov je obravnavanje ureditve indeksacije pokojnin, ko se bo pokojnina, ki jo je treba izplačati, po upokojitvi povečala v skladu z nominalno rastjo plač.
- 17.177 Zaradi pomena učinkov plač se priporoča, da se pristop zaveze obračunanih prejemkov ali zaveze predvidenih prejemkov izbere glede na osnovni obrazec prejemkov v pokojninski shemi. Kadar ta obrazec implicitno ali eksplicitno vključuje faktor za povečanje plač (pred ali po upokojitvi), se upošteva pristop zaveze predvidenih prejemkov. Če takšnega faktorja ni, se uporablja pristop zaveze obračunanih prejemkov.

Demografske predpostavke

- 17.178 Na plačila pokojnin v prihodnosti vplivajo demografski učinki glede ravnovesja starost/spol članov in kako dolgo živijo. Demografske tabele so dobro uveljavljene pri modeliranju pokojninskih shem in shem življenjskega zavarovanja.
- 17.179 Pri pokojninskih shemah v zvezi z zaposlitvijo je članstvo sheme dobro opredeljeno in zato bi morali biti podatki na voljo. Pri shemah socialne varnosti pa se v primeru, da ni na voljo posebnih podatkov o članstvu socialne varnosti, uporabljajo splošni podatki o prebivalstvu.
- 17.180 Pri uporabi tabel dolžine življenja, ki so poznane tudi kot tabele smrtnosti, se priporoča uporaba tabel, ločenih po spolu in skupinah zaposlenih. Skupino članov, ki prejema invalidsko pokojnino, je treba po možnosti modelirati z drugačnimi predpostavkami glede dolžine življenja.
- 17.181 Predpostavke glede dolžine življenja morajo vključevati podaljševanje dolžine življenja.
- 17.182 Modeliranje pokojninskih shem lahko poleg dolžine življenja vključuje druge demografske predpostavke, na primer prihodnje stopnje rodnosti, stopnje delovne aktivnosti ali stopnje preseljevanja, in sicer v primerih, ko pokojninski prejemek ali indeksacija pokojnin temelji na „koeficientu odvisnosti“ ali na podobnem pristopu.
- 17.183 Kadar je predčasna upokojitev v okviru sheme aktuarsko nevtralna, to ne vpliva na modeliranje. Neaktuarsko nevtralne predčasne upokojitve pa imajo učinek in nastanejo pogosto ob upoštevanju načina običajne uporabe različnih obrestnih mer ob predčasni upokojitvi. Zato je pomembno ustrezno modeliranje vedenja predčasne upokojitve, zlasti kadar reforma zvišuje prihodnjo starost za upokojitev.

POGLAVJE 18
RAČUNI TUJINE

UVOD

18.01 Računi rezidenčnih institucionalnih sektorjev prikazujejo gospodarsko dejavnost: proizvodnjo, ustvarjanje, razporeditev in prerazporeditev dohodka, potrošnjo ter akumulacijo sredstev in obveznosti. Ti računi zajemajo transakcije med rezidenčnimi enotami ter transakcije med rezidenčnimi in nerezidenčnimi enotami, ki sestavljajo tujino.

18.02 ESR je zaprt sistem, pri katerem sta obe strani posamezne transakcije v računih prikazani kot poraba in vir. Pri rezidenčnih enotah to omogoča, da se vzpostavi skladen in jasen sklop računov ter da se vse gospodarske dejavnosti posamezne institucionalne enote vključijo v zaporedje računov. To pa ne velja za nerezidenčne enote. Nerezidenčne enote je mogoče spremljati le na podlagi njihove povezanosti z rezidenčnimi enotami v merjenem gospodarstvu, zato se lahko prikažejo le njihove transakcije z rezidenčnimi enotami. To se izvede z vzpostavitvijo sektorja, imenovanega „tujina“, in pripravo posebnega sklopa računov z omejenim številom vknjižb, ki za nerezidenčne enote prikazujejo le transakcije z rezidenčnimi enotami.

18.03 Zaporedje računov za sektor tujine je:

- (a) zunanji račun blaga in storitev (V.I); ta zajema uvoz in izvoz blaga in storitev;
- (b) zunanji račun primarnih in sekundarnih dohodkov (V.II); ta zajema sredstva za zaposlene, dohodek od lastnine in investicijski dohodek ter tekoče transferje, kot so osebni transferji (vključno z nakazili delavcev) in mednarodna pomoč;
- (c) zunanji računi akumulacije (V.III); ti zajemajo:
  1. račun kapitala (V.III.1) prikazuje kapitalske transferje in pridobitve minus odtujitve neproizvedenih nefinančnih sredstev;
  2. finančni račun (V.III.2) prikazuje transakcije s finančnimi sredstvi in obveznostmi;
  3. račun drugih sprememb obsega sredstev (V.III.3.1) prikazuje zasege brez nadomestila itd.;
  4. račun revalorizacije (V.III.3.2) prikazuje nominalne dobičke in izgube iz lastnine;
- (d) zunanji račun sredstev in obveznosti (V.IV) prikazuje začetne in končne bilance stanja ter spremembe vrednosti teh sredstev in obveznosti med začetno in končno bilanco stanja.

Celotno zaporedje je navedeno v poglavju 8, pri čemer številke računov v oklepajih zgoraj pomenijo številke računov v tem poglavju.

18.04 Ker so računi prikazani s stališča sektorja tujine, je v zunanjem računu blaga in storitev uvoz v domače gospodarstvo prikazan kot vir, izvoz iz domačega gospodarstva pa kot poraba. Podoben preobrat je značilen za vse račune tujine. Če je bilanca pozitivna, to pomeni presežek za tujino in primanjkljaj za celotno domače gospodarstvo. Podobno negativna bilanca pomeni primanjkljaj za tujino in presežek za domače gospodarstvo. Finančno sredstvo v lasti tujine je obveznost domačega gospodarstva, obveznost v lasti tujine pa je sredstvo domačega gospodarstva.

18.05 Standardni okvir za statistične podatke o transakcijah in stanjih med gospodarstvom in tujino je določen v Priročniku o plačilni bilanci in stanju mednarodnih naložb iz leta 2008 (šesta izdaja) (BPM6) ⁽¹⁾. Ta priročnik je usklajen s Sistemom nacionalnih računov iz leta 2008, vendar vzajemno delovanje med domačim gospodarstvom in tujino določa v sklopu računov in bilanc stanja, ki te informacije predstavijo na drugačen način. To poglavje določa račune ESR 2010 za sektor tujine in njihovo povezavo z mednarodnimi računi BPM6.

⁽¹⁾ Mednarodni denarni sklad, Priročnik za plačilne bilance in mednarodne naložbe, šesta izdaja (BPM 6), 2009, ISBN 978-1-58906-812-4 (na voljo na strani <http://www.imf.org>)

EKONOMSKO OZEMLJE

18.06 Ekonomsko ozemlje je najpogosteje opredeljeno kot ozemlje pod dejanskim ekonomskim nadzorom ene države, lahko pa je opredeljeno tudi kot valutna ali ekonomska unija, regija ali celotni svet, ki so lahko prav tako predmet makroekonomske politike ali analize. Celotna opredelitev je navedena v poglavju 2 (odstavki 2.04–2.06).

18.07 Za določitev rezidenčnosti subjekta na določenem ekonomskem ozemlju je potrebno ugotoviti:

1. ali subjekt izpolnjuje pogoje za institucionalno enoto, in če jih izpolnjuje,
2. ali subjekt izpolnjuje merila iz poglavja 2 glede določitve „rezidenčnosti“.

Rezidenčnost

18.08 Rezidenčnost posamezne institucionalne enote se določi glede na ekonomsko ozemlje, s katerim je enota najtesneje povezana; povezanost je pri tem izražena kot središče prevladujočega ekonomskega interesa. Koncepti so enaki pri ESR, SNR 2008 in BPM6. Uvedba izraza „središče prevladujočega ekonomskega interesa“ ne pomeni, da subjektov, ki opravljajo precejšnji del poslovanja na dveh ali več ozemljih, ni več treba ločevati (glej odstavki 18.12) ali da se lahko institucionalne enote, ki niso znatno fizično prisotne, ne upoštevajo (glej odstavka 18.10 in 18.15). Koncept rezidenčnosti na splošno ter zlasti za gospodinjstva, podjetja in druge subjekte je v celoti opisan v poglavju 2.

INSTITUCIONALNE ENOTE

18.09 Koncept „institucionalne enote“ je enak v ESR, SNR 2008 in BPM6. Splošna opredelitev je navedena v poglavju 2 (odstavki 2.12–2.16). Ob upoštevanju dejstva, da je poudarek na nacionalnem gospodarstvu, se enote v čezmejnih primerih obravnavajo posebej. V nekaterih primerih so pravne osebe združene v eno institucionalno enoto, če so rezidenti istega gospodarstva; če imajo sedež v različnih gospodarstvih, niso združene. Podobno se lahko en pravni subjekt razdeli, če opravlja precejšnji del poslovanja v dveh ali več gospodarstvih. Zaradi takšnega obravnavanja je rezidenčnost zadevnih enot jasnejša, koncept ekonomskega ozemlja pa se okrepi.

18.10 Družbe in javni organi za zbiranje finančnih sredstev običajno uporabljajo enote za posebne namene (EPN). Če je EPN rezident istega gospodarstva kot matična družba, je obravnavana enostavna. EPN običajno nima nobene od značilnosti, zaradi katere bi se obravnavala kot subjekt, ločen od matične družbe, pri čemer so sredstva in obveznosti, ki jih ima EPN, prikazani v računih matične družbe. Če je EPN nerezident, je treba na podlagi meril rezidenčnosti za sektor tujine priznati ločen subjekt. V tem primeru so vsa sredstva in obveznosti, ki jih ima EPN, prikazani v sektorju tujine in ne v sektorju domačega gospodarstva. Obravnavana nerezidenčnih EPN, ki pripadajo državi, je opredeljena v odstavku 2.14.

18.11 Vsi člani gospodinjstva morajo biti rezidenti istega gospodarstva. Če je neka oseba rezident drugega gospodarstva kot drugi člani gospodinjstva, se ta oseba ne obravnava kot član tega gospodinjstva, čeprav imajo morda skupne dohodke in izdatke ali imajo sredstva v skupni lasti.

POSLOVALNICE KOT IZRAZ V MEDNARODNIH RAČUNIH PLAČILNIH BILANC

18.12 Podružnica je nekorporativno podjetje, ki pripada nerezidenčni enoti, imenovani matična družba. Obravnava se kot rezidenčna in neprava družba na ozemlju, na katerem stoji. Opredelitev podružnic kot ločenih institucionalnih enot je pogojena s tem, da se lahko precejšnji del poslovanja loči od ostalega subjekta. Podružnica se prizna v naslednjih primerih:

- (a) za podružnico je na voljo celota računov, vključno z bilanco stanja, ali
- (b) z gospodarskega in pravnega stališča je te račune mogoče in smiselno sestaviti, če je to potrebno. Vodenje ločenih računov dokazuje obstoj dejanske enote, poleg tega pa omogoča pripravo statističnih podatkov.

Poleg tega je običajno prisoten eden ali več naslednjih dejavnikov:

- (a) podružnica izvaja ali namerava izvajati proizvodnjo v velikem obsegu, in da se proizvodnja izvaja na ozemlju, na katerem matično podjetje nima sedeža, in sicer v obdobju enega leta ali več:
  - (i) če proizvodni proces vključuje fizično prisotnost, se morajo dejavnosti fizično izvajati na zadevnem ozemlju;

(ii) če proizvodnja ne vključuje fizične prisotnosti, na primer v nekaterih primerih na področju bančništva, zavarovalništva, drugih finančnih storitev, lastništva patentov, blagovnih znamk ali avtorskih pravic, preprodaje blaga in „navideznih predelovalnih dejavnosti“, je treba priznati obstoj dejavnosti na ozemlju na podlagi registracije ali pravnega sedeža teh dejavnosti na zadevnem ozemlju;

(b) čeprav ima lahko status neobdavčenega subjekta, je podružnica predmet morebitnega sistema davka na dohodek v gospodarstvu, v katerem obstaja.

18.13 Opredelitev podružnic vpliva na statistično poročanje o matični družbi in podružnici. Dejavnosti podružnic so izključene iz institucionalne enote matičnega podjetja, pri čemer je treba v obeh zadevnih gospodarstvih dosledno ločevati med matično družbo in podružnico. Podružnica se lahko opredeli za gradbene projekte ali mobilne dejavnosti, kot so prevoz, ribištvo ali svetovanje. Če pa dejavnosti niso dovolj obsežne za opredelitev podružnice, se obravnavajo kot izvoz blaga ali storitev iz matičnega podjetja.

18.14 V nekaterih primerih so predhodne dejavnosti, povezane s prihodnjim projektom neposrednih naložb pred ustanovitvijo družbe, zadosten dokaz o vzpostavitvi rezidenčnosti, da se lahko ustanovi nepravna družba. Licence in pravni stroški v zvezi s projektom so na primer prikazani kot strošek neprave družbe ter so zajeti v tokove neposrednih naložb v zadevno enoto, namesto da bi bili prikazani kot prodaja licenc nerezidentom ali izvoz storitev matičnemu podjetju.

NAMIŠLJENE REZIDENČNE ENOTE

18.15 Če je zemljišče na nekem ozemlju v lasti nerezidenčne enote, se za statistične namene kot lastnica zemljišča opredeli namišljena enota, ki se obravnava kot rezident. Ta namišljena rezidenčna enota je nepravna družba. Takšen način obravnave namišljene enote kot rezidenčne se uporabi tudi za pripadajoče zgradbe, objekte in druge izboljšave zemljišč, najem zemljišč za daljše obdobje ter lastništvo naravnih virov, razen zemljišč. Zaradi takšne obravnave nerezident ni neposredni lastnik zemljišča, ampak lastnik namišljene rezidenčne enote, zato je odgovoren za obveznosti, ki izhajajo iz lastniškega kapitala; zemljišče in drugi naravni viri pa so vedno sredstva gospodarstva, v katerem obstajajo. Namišljena rezidenčna enota običajno zagotavlja storitve svojemu lastniku, na primer nastanitev v počitniških hišicah.

18.16 Če ima nerezidenčna enota v dolgoročnem najemu nepremičnino, na primer zgradbo, je to običajno povezano z njenim izvajanjem proizvodnje v gospodarstvu, v katerem je. Če iz nekega razloga ni pripadajoče proizvodne dejavnosti, se za namene takšnega najema tudi ustanovi namišljena rezidenčna enota. Zato se nerezidenčna enota obravnava, kot da je lastnica namišljene rezidenčne enote in ne zgradbe; ta je v lasti gospodarstva, v katerem se nahaja.

PODJETJA NA VEČ OZEMLJIH

18.17 Nekaj podjetij izvaja eno celovito dejavnost na več kot enem ekonomskem ozemlju; primeri so čezmejne dejavnosti, kot so zračni prevozi, pomorski prevozi, sistemi za pridobivanje vodne energije na obmejnih rekah, cevovodi, mostovi, predori in podmorski kabli. Opredeljene morajo biti ločene podružnice, razen če se subjekt upravlja kot ena sama dejavnost brez ločenih računov ali samostojnega odločanja na posameznem ozemlju, na katerem deluje. V takšnih primerih je treba zaradi posebnega poudarka na podatkih za posamezno nacionalno gospodarstvo razčleniti dejavnosti po posameznih gospodarstvih. Dejavnosti se razčlenijo glede na ustrezen kazalnik deležev dejavnosti posameznega podjetja na posameznem ozemlju. Razčlenitev se lahko izvede tudi za podjetja na območjih, ki so v skupni pristojnosti dveh ali več držav.

GEOGRAFSKA RAZČLENITEV

18.18 Za namene izdelave računov Evropske unije se sektor tujine (S.2) deli na naslednje kategorije:

(a) države članice ter institucije in organi Evropske unije (S.21):

1. države članice Evropske unije (S.211):

(i) države članice euroobmočja (S.2111);

(ii) države članice zunaj euroobmočja (S.2112);

2. institucije in organi Evropske unije (S.212):

(i) Evropska centralna banka (ECB) (S.2121);

(ii) evropske institucije in organi razen ECB (S.2122);

(b) države, ki niso članice EU, in mednarodne organizacije, ki niso rezidenti Evropske unije (S.22).

18.19 Za potrebe priprave računov v euroobmočju se lahko zgoraj navedeni podsektorji razdelijo na:

države članice euroobmočja in Evropsko centralno banko
(S.2I = S.2111 + S.2121);

države in mednarodne organizacije, ki niso rezidenti euroobmočja
(S.2X = S.2112 + S.2122 + S.22).

Evropski računi so opisani v poglavju 19.

MEDNARODNI RAČUNI PLAČILNE BILANCE

18.20 Nacionalni računi se razlikujejo od mednarodnih računov, prikazanih v BPM6. Mednarodni računi prikazujejo transakcije med domačim gospodarstvom in tujimi gospodarstvi s stališča domačega gospodarstva. Posledično je uvoz prikazan kot poraba (v breme), izvoz pa kot vir (v dobro).

Strnjena oblika mednarodnih računov, kot so prikazani v BPM6, je navedena v tabeli 18.1.

18.21 Druga večja razlika med mednarodnimi računi plačilne bilance in računi sektorja tujine v ESR je uporaba funkcionalnih kategorij v mednarodnih računih namesto instrumentov v klasifikacijah finančnih transakcij v ESR. To vprašanje je dodatno obravnavano v odstavkih 18.57 in 18.58.

IZRAVNALNE POSTAVKE V TEKOČIH RAČUNIH MEDNARODNIH RAČUNOV

18.22 Struktura izravnalnih postavk plačilne bilance se nekoliko razlikuje od strukture v nacionalnih računih, ker ima vsak račun mednarodnih računov svojo izravnalno postavko in dodatno postavko, ki se prenese v naslednji račun. To pomeni, da ima račun primarnega dohodka svojo izravnalno postavko (saldo primarnih dohodkov) in skupni saldo (saldo blaga, storitev in primarnih dohodkov). Zunanji saldo primarnih dohodkov s tujino ustreza saldu primarnih dohodkov in je postavka, ki je vključena v BND. Saldo tekočih transakcij s tujino ustreza varčevanju tujine v primerjavi z domačim gospodarstvom. Izravnalne postavke v strukturi računov BPM6 so prikazane v tabeli 18.1.

Tabela 18.1 – Mednarodni računi tokov plačilne bilance

Plačilna bilanca			
Tekoči računi	V dobro	V breme	Saldo
Račun blaga in storitev			
Blago	462	392	70
Storitve	78	107	- 29
Blago in storitve	540	499	41
Račun primarnega dohodka			
Sredstva za zaposlene	6	2	
Obresti	13	21	
Razdeljeni dohodek družb	36	17	
Reinvestirani dohodki	14	0	
Primarni dohodek	69	40	29
Blago, storitve in primarni dohodek	609	539	70

Plačilna bilanca			
Račun sekundarnega dohodka	V dobro	V breme	Saldo
Davki na dohodek, premoženje	1	0	
Neto premije neživljenjskega zavarovanja	2	11	
Odškodnine iz neživljenjskega zavarovanja	12	3	
Tekoči mednarodni transferji	1	31	
Raznovrstni tekoči transferji	1	10	
Sekundarni dohodek	17	55	- 38
Saldo tekočega računa			32

Račun kapitala

Pridobitve/odtujitve neproizvedenih sredstev	0		
Kapitalski transferji	1	- 4	
Saldo računa kapitala			- 3
Neto posojanje (+)/izposojanje (-)			29
Finančni račun (po funkcionalnih kategorijah)	Sprememba sredstev	Sprememba obveznosti	Saldo
Neposredne naložbe	- 4	8	
Portfeljske naložbe	17	7	
Izvedeni finančni instrumenti itd.	3	0	
Druge naložbe	42	22	
Rezervna sredstva	8	—	
Sprememba sredstev/obveznosti, skupaj	66	37	
Neto posojanje (+)/neto izposojanje (-) (finančno)			29
Neto napake in izpustitve			0

RAČUNI SEKTORJA TUJINE IN NJIHOVE POVEZAVE Z MEDNARODNIMI RAČUNI PLAČILNE BILANCE**Zunanji račun blaga in storitev**

18.23 Račun blaga in storitev zajema le uvoz in izvoz blaga in storitev, ker so to edine transakcije blaga in storitev s čezmejno razsežnostjo. Blago in storitve se prikažejo, če se ekonomsko lastništvo enote v enem gospodarstvu spremeni v ekonomsko lastništvo enote v drugi državi. Čeprav je sprememba lastništva običajno povezana s fizičnim prevozom blaga, to ni nujno. Pri preprodaji blaga se lahko lastništvo blaga spremeni, lokacija blaga pa ostane enaka, dokler se blago ne preproda tretji osebi.

Tabeli 18.2 in 18.3 prikazujeta zajemanje primarnih in sekundarnih dohodkov v ESR in BPM6.

Tabela 18.2 – Zunanji račun blaga in storitev (ESR V.1)

Porabe			Viri		
P.6	Izvoz blaga in storitev	540	P.7	Uvoz blaga in storitev	499
P.61	Izvoz blaga	462	P.71	Uvoz blaga	392
P.62	Izvoz storitev	78	P.72	Uvoz storitev	107
B.11	Saldo menjave blaga in storitev s tujino	- 41			

Tabela 18.3 – Račun blaga in storitev BPM6

Tekoči računi	V dobro	V breme	Saldo
Račun blaga in storitev			
Blago	462	392	70
Storitve	78	107	- 29
Blago in storitve	540	499	41

18.24 Blago, ki se iz enega gospodarstva prenese v drugega brez spremembe ekonomskega lastništva, ni prikazano kot uvoz in izvoz. Zato blago, ki se pošlje v tujino za oplemenitje ali se vrne po oplemenitju, ni prikazano kot uvoz in izvoz blaga; kot storitev se prikaže le plačilo, dogovorjeno za oplemenitje.

18.25 V plačilni bilanci je posebej izpostavljeno razlikovanje med blagom in storitvami. To razlikovanje izraža interese politike, ker obstajajo ločene mednarodne pogodbe za blago in storitve. Temelji tudi na vprašanjih, povezanih s podatki, ker se podatki v zvezi z blagom običajno pridobijo od carinskih virov, podatki o storitvah pa na podlagi evidenc plačila ali raziskovanj.

18.26 Statistični podatki o mednarodni trgovini so glavni vir podatkov v zvezi z blagom. Mednarodni standardi so določeni v publikaciji Statistični podatki o mednarodni trgovini: koncepti in opredelitve Rev. 2⁽¹⁾ (IMTS) ZN. BPM6 določa nekatere možne razloge za razliko med vrednostjo blaga, prikazanega v statističnih podatkih o mednarodni trgovini, in vrednostjo blaga, prikazanega v plačilni bilanci. Priporoča tudi oblikovanje standardne prehodne tabele, ki bi uporabnikom pomagala bolje razumeti te razlike. Eden od pomembnih virov razlik je, da se pri standardih za IMTS za uvoz uporablja vrednotenje tipa cif (stroški, zavarovanje in prevoznina), medtem ko se za plačilno bilanco za izvoz in uvoz uporablja enotno vrednotenje fob (vrednost na carinski meji izvoznega gospodarstva, tj. franko ladja). Zato je treba izključiti stroške prevoza in zavarovanja, ki nastanejo med carinsko mejo izvoznika in carinsko mejo uvoznika. Ob upoštevanju razlik med vrednotenjem tipa fob in dejanskimi pogodbenimi dogovori je treba del stroškov prevoza in zavarovanja preusmeriti.

Načela vrednotenja pri ESR so enaka kot pri plačilni bilanci. Pri zajemanju uvoza in izvoza blaga je zato treba uporabiti vrednotenje fob (glej odstavek 18.32).

18.27 Merilo spremembe lastništva, ki se uporablja za plačilno bilanco, pomeni, da je čas zajemanja vknjižb blaga skluden z ustreznimi finančnimi tokovi. V BPM6 ni več izjem pri načelu spremembe lastništva. Nasprotno pa se pri IMTS upošteva časovno zaporedje carinske obravnave. Čeprav je to časovno zaporedje pogosto sprejemljiv približek, so v nekaterih primerih potrebne prilagoditve, na primer pri konsignacijskem blagu. Pri blagu, ki se pošlje na oplemenitje v tujino brez spremembe lastništva, so vrednosti tega blaga vključene v IMTS; ker pa je sprememba lastništva glavno merilo pri plačilni bilanci, so v njej prikazana le plačila za „storitve predelave s fizičnih inputov v lasti drugih“; vendar pa je zaradi razumevanja narave takih oplemenitvenih ureditev priporočljivo, da se vrednosti blaga prikažejo kot dodatne postavke. Dodatne podrobnosti zajemanja teh postopkov oplemenitja so opredeljene v nadaljevanju tega poglavja. Druge prilagoditve IMTS so morda potrebne za usklajevanje ocen s spremembo ekonomskega lastništva blaga, in sicer na splošno ali zaradi posebne pokritosti posamezne države. Mogoči primeri vključujejo med drugim preprodajo blaga, nedenarno zlato, blago, ki nezakonito vstopi na ozemlje ali izstopi z njega, in blago, ki ga v pristanišča dobavijo prevozniki.

⁽¹⁾ Statistični podatki o mednarodni trgovini: koncepti in opredelitve, Združeni narodi, 1998, ISBN 92-1-161410-4 (dostopno na: <http://unstats.un.org>).

18.28 Ponovni izvoz nastopi v primeru, ko se tuje blago (blago, ki je proizvedeno v drugih gospodarstvih in ki se pred tem uvozi, pri čemer se spremeni ekonomsko lastništvo) brez bistvene predelave izvozi iz države, v katero se je pred tem uvozilo. Ob upoštevanju, da ponovno izvoženo blago ni proizvedeno v zadevnem gospodarstvu, je njegova povezava z gospodarstvom manjša kot pri drugem izvozu. Vrednost ponovnega izvoza v gospodarstvih, ki so pomembnejša središča pretovarjanja in trgovcev na debelo, je pogosto velika. S ponovnim izvozom se povečajo zneski uvoza in izvoza, in če je obseg ponovnega izvoza velik, se poveča tudi delež uvoza in izvoza glede na ekonomske agregate. Zato je dobro, da se ponovni izvoz prikaže ločeno. Blago, ki je bilo uvoženo in čaka na ponovni izvoz, se prikaže v zalogah rezidenčnega ekonomskega lastnika.

Blago v tranzitu je blago, ki prečka neko državo na poti do končnega namembnega kraja. Blago v državi, ki jo prečka, običajno ni zajeto v statistiko zunanje trgovine, plačilnobilančno statistiko in nacionalne račune.

Blago v nepravem tranzitu je blago, ki je uvoženo v državo, ocarinjeno za prosti promet v EU in nato poslano v tretjo državo v EU. Subjekt, ki se uporabi za carinjenje, običajno ni institucionalna enota, kot je opredeljena v poglavju 2, in ne pridobi lastništva blaga. V tem primeru se uvoz v nacionalnih računih prikaže kot neposredni uvoz v končni namembni kraj, tako kot v primeru blaga v enostavnem tranzitu. Upošteva se vrednost, ki se prikaže ob vstopu blaga v končno namembno državo.

18.29 Blago je v plačilni bilanci prikazano na agregatni ravni. Podrobnejša razčlenitev blaga je na voljo v podatkih IMTS.

18.30 Plačilna bilanca zagotavlja podrobne podatke za naslednjih dvanajst standardnih sestavnih delov storitev:

- (a) storitve predelave v povezavi s fizičnimi inputi v lasti drugih;
- (b) storitve vzdrževanja in popravil, ki niso vključene drugje;
- (c) prevoz;
- (d) potovanja;
- (e) gradbeništvo;
- (f) zavarovalne in pokojninske storitve;
- (g) finančne storitve;
- (h) stroški uporabe intelektualne lastnine, ki niso vključeni drugje;
- (i) telekomunikacijske, računalniške in informacijske storitve;
- (j) druge poslovne storitve;
- (k) osebne, kulturne in rekreacijske storitve ter
- (l) državno blago in storitve, ki niso zajeti drugje.

18.31 Trije standardni sestavni deli plačilne bilance so postavke, ki temeljijo na nosilcih transakcij; to pomeni, da so povezane s pridobiteljem ali ponudnikom in ne s proizvodom samim. Te postavke spadajo v kategorije potovanja, gradbeništva ter državnega blaga in storitev, ki niso vključeni drugje.

- (a) Potovanja zajemajo vse blago ali storitve, ki jih pridobijo nerezidenti med začasnim bivanjem za namene lastne uporabe ali za nadaljnje obdarovanje. Potovanja zajemajo blago, lokalni prevoz, nastanitev, hrano in druge storitve.
- (b) Gradbeništvo zajema skupno vrednost proizvoda, ki ga zagotovi izvajalec, vključno z morebitnim materialom, ki je pridobljen lokalno in zato ni prikazan v uvozu in izvozu blaga.
- (c) Državno blago in storitve, ki niso zajeti drugje, zajemajo različno blago, ki ga ni mogoče vključiti v podrobnejše postavke.

Razen teh treh postavk, ki temeljijo na nosilcih transakcij, temeljijo drugi standardni sestavni deli plačilne bilance na proizvodih in so bili oblikovani na podlagi podrobnejših razredov CPA Rev. 2. Dodatni standardi za trgovino s storitvami so navedeni v Priročniku o statistiki mednarodne trgovine s storitvami (Manual on Statistics of International Trade in Services – MSITS) ⁽¹⁾, ki je usklajen z mednarodnimi računi.

Vrednotenje

18.32 Načela vrednotenja pri ESR so enaka kot pri mednarodnih računih. V obeh primerih se uporabijo tržne vrednosti, pri čemer se nominalne vrednosti uporabijo za nekatere postavke v instrumentih, kadar tržne cene niso na voljo. Vrednotenje uvoza in izvoza blaga v mednarodnih računih je poseben primer, v katerem se uporablja enotno merilo vrednotenja, in sicer vrednost na carinski meji izvoznega gospodarstva, tj. vrednotenje tipa fob (franko ladja). Ta obravnava omogoča skladno vrednotenje med izvoznikom in uvoznikom ter zagotavlja skladno podlago za merjenje v okoliščinah, v katerih lahko zadevne strani uporabljajo zelo različne pogodbene dogovore, ki zajemajo od „franko tovarne“ na eni strani (uvoznik je odgovoren za organizacijo celotnega prevoza in zavarovanja) do „dobavljenega in ocarinjenega blaga“ na drugi strani (izvoznik je odgovoren za organizacijo celotnega prevoza, zavarovanje in morebitne uvozne dajatve).

Blago za oplemenitenje

18.33 Obravnava blaga, ki se pošlje na oplemenitenje v tujino brez spremembe lastništva, je v ESR 95 bistveno drugačna kot v ESR 2010. V ESR 95 je bilo tako blago prikazano kot izvoz ob odpremi v tujino, nato pa prikazano kot uvoz ob vrnitvi iz tujine po višji vrednosti, ki je posledica predelave. Ta metoda se imenuje zajemanje bruto vrednosti in je dejansko povezana s pripisovanjem spremembe lastništva, zato so podatki o mednarodni trgovini ocena vrednosti blaga, s katerim se trguje. SNR 2008, BPM6 in ESR 2010 ne pripisujejo spremembe lastništva, temveč prikazujejo le eno vknjižbo, tj. uvoz storitve oplemenitenja. Gre torej za izvoz storitve za državo, v kateri je bilo oplemenitenje izvedeno. Tako zajemanje je bolj usklajeno z institucionalnimi zajemanji in z njimi povezanimi finančnimi transakcijami. Vendar ni v skladu s statističnimi podatki o mednarodni trgovini (IMTS). V IMTS bo še naprej prikazana bruto vrednost izvoza za oplemenitenje in vračilo uvoženega oplemenitenega blaga.

18.34 Da bi se izognili takšni neskladnosti v nacionalnih računih, se lahko vrednost izvoženega blaga prikaže poleg vrednosti uvoženega blaga v obliki dodatne postavke, pri čemer se uporabijo vrednosti iz IMTS. Ta metoda omogoča izračun neto storitve oplemenitenja kot razlike med vrednostjo izvoženega oplemenitenega blaga in vrednostjo ne-oplemenitenega blaga, ki se uvozi. V nacionalnih računih se prikaže ta storitev. Zato se za državo, ki blago oplemeniti v tujini, izvoz prikaže poleg uvoženega oplemenitenega blaga kot dodatna postavka v zunanjem računu blaga in storitev. To omogoča uskladitev vknjižb IMTS s podatkom o neto uvozu storitev, ki izraža stroške oplemenitenja.

18.35 Za pojasnitev te spremembe lahko uporabimo primer v zvezi z obravnavo blaga za oplemenitenje v tabeli ponudbe in porabe. Na primer živilsko podjetje, ki prideluje in predeluje zelenjavo, dejansko konzerviranje zelenjave odda v zunanje izvajanje podružnici v tujini, ki je v celoti v njegovi lasti, nato pa ponovno prejme konzervirana živila za nadaljnjo prodajo.

18.36 V tabeli 18.4 glede ESR 95 obravnave blaga za oplemenitenje kot mednarodne trgovine morajo podatki o uvozu in izvozu ustrezati statističnim podatkom o mednarodni trgovini (IMTS). Vrednost izvoza blaga do podružnice v tujini, ki izvaja konzerviranje, je 50 enot, vrednost konzervirane zelenjave, ki se vrne kot uvoz, pa je 90 enot.

Tabela 18.4 – Obravnava blaga za oplemenitenje v mednarodni trgovini v skladu z ESR 95

	Nakupi	Končno povpraševanje		Skupaj
		Izdatki gospodinjstev	Izvoz	
Prodaja	Proizvodnja hrane			
Hrana		90	50	140
Uvoz konzervirane hrane	90			90
Dodana vrednost	50		BDP (I) =	50
Celotna proizvodnja	140			

⁽¹⁾ Združeni narodi, Eurostat, OECD, MDS, STO in drugi, Priročnik o statistiki mednarodne trgovine s storitvami, 2011 (dostopen na: <http://unstats.un.org>).

Tabela 18.5 – Obravnava blaga za oplemenitenje v mednarodni trgovini v skladu z ESR 2010

Prodaja	Nakupi	Končno povpraševanje		Skupaj
	Proizvodnja hrane	Izdatki gospodinjstev	Izvoz	
Hrana		90	0	90
Uvoz storitev konzerviranja	40			40
Dodana vrednost	50		BDP (I) =	50
Celotna proizvodnja	90			

18.37 Tabela 18.5 prikazuje obravnavo blaga za oplemenitenje na neto principu v skladu z ESR 2010: prikazana je le trgovina s storitvami, zato ni povezave z gibanjem blaga, prikazanim v IMTS. Neto stanje izvoza, zmanjšane za uvoz, se prikaže v plačilni bilanci mednarodnih računov in ustreznih računov sektorja tujine. Kadar je znano, da uvoz in izvoz v IMTS pomenita stanje brez spremembe lastništva, se v skladu s priporočilom iz BPM6 ti dve vrednosti v plačilni bilanci prikažeta druga poleg druge, da se omogoči takojšnji izračun elementa storitev. Tako bi se za živilsko industrijo zelenjava, ki se konzervira v tujini, prikazala kot izvoz vrednosti 50 enot, ponovni uvoz konzervirane zelenjave pa bi se prikazal kot uvoz vrednosti 90 enot. Ti podatki so lahko v statistiki mednarodnih računov navedeni drug poleg drugega kot dodatne postavke, pri čemer se izvoz prikaže kot negativni uvoz, na podlagi česar se lahko izračuna, da je vrednost neto uvoza storitev konzerviranja 40 enot.

Zajemanje tega primera v BPM6 je navedeno v tabeli 18.6.

Tabela 18.6 – Zajemanje oplemenitenja v BPM6

Tekoči računi	V dobro	V breme	Saldo
Račun blaga in storitev			- 40
Storitve (standardni sestavni deli)			
„Storitve predelave fizičnih inputov v lasti drugih“		40	- 40
Dodatne postavke			
Blago za oplemenitenje v tujini	50	90	- 40

Preprodaja blaga

Blago, namenjeno preprodaji

18.38 Preprodaja je opredeljena kot nakup blaga, ki ga opravi rezident (gospodarstva, za katerega se izdelujejo računi) pri nerezidentu, in nadaljnja prodaja istega blaga drugemu nerezidentu, pri čemer zadevno blago ne vstopi v gospodarstvo, za katerega se izdelujejo računi. Preprodaja vključuje transakcije, ki zajemajo blago, pri tem pa lastnikovo fizično lastništvo blaga ni pogoj za izvedbo postopka. Pri tej pojasnitvi in naslednjih pojasnitvah, povezanih s preprodajo, se upoštevajo ustrezni odstavki v BPM6 (odstavki 10.41 do 10.48).

18.39 Ureditve preprodaje se uporabljajo za trgovino na debelo in trgovino na drobno. Uporabijo se lahko tudi za ravnanje z blagom ter za upravljanje in financiranje celotnih proizvodnih procesov. Podjetje lahko na primer za sestavljanje blaga najame enega ali več izvajalcev, tako da to podjetje pridobi blago in ga proda naprej brez prečkanja ozemlja lastnika. Če se fizična oblika blaga med obdobjem lastništva spremeni zaradi storitev predelave s strani drugih subjektov, se transakcije blaga prikažejo kot splošno trgovsko blago in ne kot preprodaja. Če pa se oblika blaga ne spremeni, se blago zajame kot preprodaja, pri čemer se pri prodajni ceni upoštevajo manjši stroški

oplemenitenja in marža trgovine na debelo. Če trgovec organizira celoten proizvodni proces, lahko prodajna cena zajema tudi elemente, kot so načrtovanje, upravljanje, patenti ter drugo znanje in izkušnje, trženje in financiranje. Ti nefizični prispevki so lahko v primerjavi z vrednostjo materiala in sestavljanja, zlasti pri visokotehnoškem blagu, visoki.

18.40 Blago, ki je namenjeno preprodaji, se prikaže v računih lastnika na enak način kot drugo blago v njegovi lasti. Vendar je blago natančneje opredeljeno v statistiki mednarodnih računov gospodarstva trgovca, ker je zanimivo samo po sebi in ker ni zajeto v carinskem sistemu tega gospodarstva.

Preprodaja se obravnava na naslednji način:

- (a) pridobitev blaga s strani trgovcev se prikaže v postavki blaga kot negativni izvoz gospodarstva trgovca;
- (b) prodaja blaga se prikaže v postavki blaga, ki se preproda, in sicer kot pozitivni izvoz gospodarstva trgovca;
- (c) razlika med prodajo in nakupom blaga, namenjenega preprodaji, se prikaže kot postavka „neto izvoz blaga za preprodajo“. Ta postavka vključuje trgovske marže, dobičke in izgube iz lastnine ter spremembe zalog blaga za preprodajo. Zaradi zmanjšanja ali povečanja zalog je lahko neto izvoz blaga za preprodajo v nekaterih primerih negativen; in
- (d) vknjižbe preprodaje se vrednotijo po transakcijskih cenah, dogovorjenih med zadevnimi stranmi, in ne po fob.

18.41 Postavke v zvezi s preprodajo blaga se prikažejo le kot izvoz v računih gospodarstva na ozemlju trgovca. Izvozna prodaja trgovcem in uvozni nakup od trgovcev sta v ustreznih izvoznih in uvoznih gospodarstvih zajeta kot splošno blago.

18.42 Prodaja na debelo, prodaja na drobno, ravnanje z blagom in upravljanje proizvodnje se lahko izvajajo v skladu z dogovori, pri čemer je blago prisotno v gospodarstvu lastnika; v teh primerih se zajame kot splošno blago in ne kot preprodaja blaga. Če blago ne prečka gospodarstva lastnika, vendar se fizična oblika blaga spremeni, ker je bilo oplemeniteno v drugem gospodarstvu, se mednarodne transakcije zajame kot splošno blago in ne kot preprodaja (strošek oplemenitenja se zajame kot storitev predelave, ki jo plača lastnik).

18.43 Če trgovec preproda blago rezidentu istega gospodarstva, kot je trgovčevo, to ne ustreza opredelitvi preprodaje. V tem primeru se nakup blaga prikaže kot uvoz splošnega blaga v gospodarstvo. Če subjekt, ki je opravil nakup pri trgovcu v istem gospodarstvu, pozneje preproda blago rezidentu drugega gospodarstva, se prodaja blaga prikaže kot izvoz splošnega blaga iz gospodarstva trgovca, ne glede na to, ali blago vstopi v gospodarstvo trgovca ali ne. Čeprav je takšen primer zelo podoben preprodaji, ne ustreza opredelitvi, navedeni v odstavku 18.38. Poleg tega bi bilo nesmiselno, da bi moral prvi trgovec zajeti nakupe kot preprodajo, ker morda ne ve, ali bo drugi trgovec prenesel blago v gospodarstvo ali ne.

Uvoz in izvoz PMSFP

18.44 Dejanske obresti za prejeta in plačana posojila vključujejo element dohodka in plačilo za storitev. Kreditne institucije ponudijo svojim deponentom obrestne mere, nižje od obrestnih mer, ki jih zaračunajo svojim posojiljemalcem. Finančne družbe uporabijo nastale obrestne marže za kritje svojih stroškov in zagotavljanje poslovnega presežka. Obrestne marže so nadomestna možnost za izrecno zaračunavanje finančnih storitev strankam. ESR določa pripisovanje zaračunane storitve za PMSFP. Koncept PMSFP in smernice za oceno vrednosti PMSFP so navedene v poglavju 14.

18.45 Ni nujno, da so finančne institucije, ki PMSFP zaračunavajo implicitno, in stranke teh institucij rezidenčne. Zato je mogoč uvoz in izvoz te vrste finančnih storitev. Smernice za izračun uvoza in izvoza PMSFP so navedene v odstavku 14.10.

Zunanji račun primarnega in sekundarnega dohodka

Tabeli 18.7 in 18.8 zajemata primer prikazovanja primarnih in sekundarnih dohodkov v ESR in BPM6.

Tabela 18.7 – Zunanji račun primarnega in sekundarnega dohodka (ESR V.II)

Porabe			Viri		
			B.11	Saldo menjave blaga in storitev s tujino	- 41
D.1	Sredstva za zaposlene	6	D.1	Sredstva za zaposlene	2
D.2	Davki na proizvodnjo in uvoz	0	D.2	Davki na proizvodnjo in uvoz	0
D.3	Subvencije	0	D.3	Subvencije	0
D.4	Dohodek od lastnine	63	D.4	Dohodek od lastnine	38
D.5	Tekoči davki na dohodek, premoženje	1	D.5	Tekoči davki na dohodek, premoženje	0
D.6	Socialni prispevki in prejemki	0	D.6	Socialni prispevki in prejemki	0
D.7	Drugi tekoči transferji	16	D.7	Drugi tekoči transferji	55
D.8	Popravek za spremembo pokojninskih pravic	0	D.8	Popravek za spremembo pokojninskih pravic	0
B.12	Saldo tekočih transakcij s tujino	- 32			

Tabela 18.8 – Račun primarnega dohodka in račun sekundarnega dohodka v BPM6

	Oznaka ESR	V dobro	V breme	Saldo
Od blaga in storitev				41
Račun primarnega dohodka				
Sredstva za zaposlene	D.1	6	2	
Obresti		13	21	
Razdeljeni dohodek družb	D.4	36	17	
Reinvestirani dohodki		14	0	
Davki na proizvodnjo in uvoz	D.2	0	0	
Subvencije	D.3	0	0	
Primarni dohodek		69	40	29
Blago, storitve in primarni dohodek		609	539	70
Račun sekundarnega dohodka				
Davki na dohodek, premoženje	D.5	1	0	
Neto premije neživljenjskega zavarovanja		2	11	
Odškodnine iz neživljenjskega zavarovanja	D.6, D.7, D.8	12	3	
Tekoči mednarodni transferji		1	31	
Raznovrstni tekoči transferji		1	10	
Sekundarni dohodek		17	55	- 38
Saldo tekočega računa				32

Račun primarnega dohodka

- 18.46 V plačilni bilanci vknjižbe v računu primarnega dohodka vključujejo sredstva za zaposlene in dohodek od lastnine, enako kot v računu alokacije primarnega dohodka v ESR. Davki na proizvodnjo, ki jih plačujejo rezidenti, in subvencije, ki jih prejema rezidenti od domače države, se prikažejo v računu ustvarjanja dohodka, tj. računu, ki ni del plačilne bilance. Vsa plačila davkov na proizvodnjo, ki jih plača rezident drugi državi, in vse subvencije, ki jih prejme rezident od druge države, se prikažejo v računu primarnega dohodka plačilne bilance. Ustrezne postavke za domačo državo se prikažejo v računu alokacije primarnega dohodka, za tuje države pa v stolpcu za tujino v tem računu in v računu primarnega dohodka plačilne bilance.
- 18.47 Plačilo najemnine lahko nastane v čezmejnih primerih, vendar so ti primeri redki, ker se obravnava, da so vsa zemljišča v lasti rezidentov, po potrebi vključno z ustanovitvijo namišljene rezidenčne enote. Če so te namišljene rezidenčne enote v lasti nerezidentov, se vsi dohodki, ki jih zaslužijo te enote, prikažejo kot dohodki od neposrednih naložb in ne kot najemnina. Primer, v katerem se najemnina prikaže v mednarodnih računih, so kratkoročne ribolovne pravice v teritorialnih vodah, ki se zagotovijo tujim ribiškimi flotam. V mednarodnih računih se pogosto uporabi izraz „investicijski dohodek“, ki pomeni „dohodek od lastnine, razen najemnin“. Investicijski dohodek pomeni dohodek, ki izhaja iz lastništva finančnih sredstev, pri čemer razčlenitev investicijskega dohodka ustreza razčlenitvi finančnih sredstev in obveznosti, da se lahko izračunajo stopnje donosa.

Dohodek od neposrednih naložb

- 18.48 Vloga neposrednih naložb je posebno pomembna in se kaže v tokovih in stanjih mednarodnih računov. Pri neposrednih naložbah se predvideva, da se delež zadržanih dohodkov podjetja razporedi neposrednemu vlagatelju v obliki investicijskega dohodka. Ta delež ustreza deležu, ki ga ima neposredni vlagatelj v podjetju.
- 18.49 Zadržani dohodki so enaki neto poslovnemu presežku podjetja, povečanemu za celoten zaslužen dohodek od lastnine, zmanjšan za izplačan dohodek od lastnine (pred izračunom reinvestiranih dohodkov) in povečan za prejete tekoče transferje, zmanjšane za plačane tekoče transferje in popravek za spremembe pokojninskih pravic. Reinvestirani dohodki, ki izhajajo iz katere koli neposredne podružnice, so vključeni v dohodek od lastnine, ki ga prejme podjetje z neposredno naložbo.
- 18.50 Reinvestirani dohodki so lahko negativni, na primer kadar podjetje posluje z izgubo ali kadar se izplačajo dividende od dobičkov iz lastnine ali v četrtletju, v katerem se izplača letna dividenda. Podobno kot se pozitivni reinvestirani dohodki obravnavajo kot vložek lastniškega kapitala neposrednega vlagatelja v podjetje z neposredno naložbo, se negativni reinvestirani dohodki obravnavajo kot odtegnitev lastniškega kapitala.

Pri podjetju z neposredno naložbo, ki je v 100-odstotni lasti nerezidenta, so reinvestirani dohodki enaki zadržanim dohodkom, saldo primarnih dohodkov podjetja pa je točno nič.

Račun sekundarnega dohodka (tekoči transferji) v BPM6

- 18.51 Račun sekundarnega dohodka prikazuje tekoče transferje med rezidenti in nerezidenti. Obseg vknjižb tekočih transferjev natančno ustreza vknjižbam v računu sekundarne razdelitve dohodka. Več teh vknjižb je zlasti pomembnih v mednarodnih računih, predvsem tekoče mednarodno sodelovanje in nakazila, ki jih v matične države pošiljajo posamezniki, ki delajo v tujini.
- 18.52 Čezmejni osebni transferji so transferji med gospodinjstvi in so koristni, ker v nekaterih državah pomenijo pomemben vir mednarodnih sredstev, ki jih zagotavlja veliko število delavcev na dolgoročnem delu v tujini. Osebni transferji vključujejo nakazila delavcev na dolgoročnem delu, tj. oseb, ki spremenijo svoje rezidenčno gospodarstvo.
- 18.53 Drugi delavci, na primer obmejni in sezonski delavci, ne spremenijo svojega rezidenčnega gospodarstva in ostanejo rezidenti domačega gospodarstva. Mednarodne transakcije teh delavcev namesto transferjev vključujejo sredstva za zaposlene, davke in potne stroške. V plačilni bilanci dodaten prikaz osebnih nakazil združuje osebne transferje in z njimi povezane postavke. Osebna nakazila vključujejo osebne transferje, sredstva za zaposlene brez davkov in potnih stroškov ter kapitalske transferje med gospodinjstvi.
- 18.54 Zavarovalni tokovi, zlasti tokovi, povezani s pozavarovanjem, imajo lahko mednarodni pomen. Transakcije med neposrednim zavarovateljem in pozavarovateljem so prikazane kot popolnoma ločen sklop transakcij, pri čemer se ne izvede konsolidacija med transakcijami neposrednega zavarovatelja kot izdajatelja polic svojim strankam na eni strani in imetnikom police pri pozavarovatelju na drugi strani.

Zunanji račun kapitala

18.55 Elementi računa kapitala, ki so predmet mednarodnih transakcij, so bolj omejeni od elementov v domačih sektorjih. Vknjižbe v računu kapitala zajemajo le pridobitve in odtujitve neproizvedenih nefinančnih sredstev ter kapitalske transferje. Nobena transakcija ni prikazana kot investicija proizvedenih sredstev, ker končna uporaba izvoza in uvoza blaga ob času zajemanja ni znana. Prav tako niso vključene pridobitve in odtujitve zemljišč.

18.56 Neto posojanje ali neto izposojanje je izravnalna postavka za vsoto tekočih in kapitalskih računov ter za finančni račun. Zajema vse instrumente, ki se uporabljajo za zagotavljanje ali pridobivanje financiranja, ne le posojanje in izposojanje. Načeloma je vrednost neto posojanja ali neto izposojanja v BPM6 enaka kot vrednost ustrezne postavke nacionalnih računov za skupno gospodarstvo in kot vrednost postavke nacionalnih računov za tujino, vendar z nasprotnim predznakom. Tabele 18.9, 18.10 in 18.11 prikazujejo zajemanje elementov tekočega računa in računa kapitala ter končni saldo v ESR in BPM6.

Tabela 18.9 – Spremembe neto vrednosti zaradi salda tekočih transakcij s tujino in kapitalskih transferjev (ESR V.III.1.1) (¹)

Sprememba sredstev			Sprememba obveznosti in neto vrednosti		
			B.12	Saldo tekočih transakcij s tujino	- 32
			D.9	Kapitalski transferji, prihodki	4
			D.9	Kapitalski transferji, odhodki	- 1
B.101	Spremembe neto vrednosti zaradi salda tekočih transakcij s tujino in kapitalskih transferjev	- 29			

(¹) Pri tujini se to nanaša na spremembe neto vrednosti zaradi salda tekočih transakcij s tujino in kapitalskih transferjev.

Tabela 18.10 – Račun pridobitev nefinančnih sredstev (ESR V.III.1.2)

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
			B.101	Spremembe neto vrednosti zaradi salda tekočih transakcij s tujino in kapitalskih transferjev	- 29
NP	Pridobitve minus odtujitve neproizvedenih sredstev	0			
B.9	Neto posojanje (+)/neto izposojanje (-)	- 29			

Tabela 18.11 – Račun kapitala BPM6

	V dobro	V breme	Saldo
Saldo tekočega računa			32

Račun kapitala

Pridobitve/odtujitve neproizvedenih sredstev	0		
Kapitalski transferji	1	4	
Saldo računa kapitala			- 3
Neto posojanje (+)/neto izposojanje (-)			29

Zunanji finančni račun in stanje mednarodnih naložb

18.57 Finančni račun plačilne bilance in stanje mednarodnih naložb sta zlasti pomembna, ker prispevata k razumevanju mednarodnega financiranja ter mednarodne likvidnosti in ranljivosti. V primerjavi s klasifikacijo finančnih instrumentov, uporabljeno v ESR, temelji klasifikacija v plačilni bilanci na funkcionalnih kategorijah (glej odstavek 18.21) z dodatnimi podatki o instrumentih in institucionalnih sektorjih. Tabela 18.12 prikazuje finančni račun v ESR, tabela 18.13 pa finančni račun v BPM6.

Tabela 18.12 – Finančni račun (ESR V.III.2)

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
F	Neto pridobitev finančnih sredstev	37	F	Neto prevzem obveznosti	66
F.1	Denarno zlato in PPČ	1	F.1	Denarno zlato in PPČ	0
F.2	Gotovina in vloge	11	F.2	Gotovina in vloge	- 2
F.3	Dolžniški vrednostni papirji	9	F.3	Dolžniški vrednostni papirji	20
F.4	Posojila	4	F.4	Posojila	45
F.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	2	F.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	14
F.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	0	F.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	0
F.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0	F.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	3
F.8	Druge terjatve in obveznosti	10	F.8	Druge terjatve in obveznosti	- 14
			B.9	Neto posojanje (+)/neto izposojanje (-)	- 29

Tabela 18.13 – Finančni račun BPM6

Neto posojanje (+)/neto izposojanje (-) (tekoči račun in račun kapitala)			29
Finančni račun (po funkcionalnih kategorijah)	Sprememba sredstev	Sprememba obveznosti	Saldo
Neposredne naložbe	- 4	8	
Portfeljske naložbe	17	7	
Izvedeni finančni instrumenti itd.	3	0	
Druge naložbe	42	22	
Rezervna sredstva	8	—	
Spremembe sredstev/obveznosti, skupaj	66	37	
Neto posojanje (+)/neto izposojanje (-) (finančni račun)			29
Neto napake in izpustitve			0

18.58 Funkcionalne kategorije BPM6 posredujejo informacije o motivih in razmerju med stranmi, kar je zlasti pomembno za mednarodno ekonomsko analizo. Podatki, razčlenjeni na funkcionalne kategorije, se dodatno delijo glede na instrumente in institucionalne sektorje, zato je mogoča njihova povezava z ustreznimi postavkami ESR ter finančne in denarne statistike. Klasifikacija institucionalnega sektorja v BPM6 je enaka kot v ESR, čeprav je običajno poenostavljena (na pet sektorjev v standardnih sestavnih delih). Poleg tega se za denarne oblasti uporablja dodaten podsektor, tj. funkcionalni podsektor, povezan z rezervnimi sredstvi. Ta sektor zajema centralno banko in morebitne dele države ali finančnih družb, razen centralne banke, ki hranijo rezervna sredstva, zato je pomemben za države, v katerih se del rezerv ali vse rezerve hranijo zunaj centralne banke.

18.59 Glavne povezave med kategorijo finančnih instrumentov nacionalnih računov in funkcionalnimi kategorijami mednarodnih računov so prikazane v tabeli 18.14. Funkcionalne kategorije se uporabljajo za sredstva in obveznosti finančnega računa BPM6. Povezave, ki so sorazmerno redke, niso prikazane.

Tabela 18.14 – Povezave med funkcionalnimi kategorijami BPM6 in kategorijami finančnih instrumentov ESR

Instrumenti ESR	Funkcionalne kategorije mednarodnega računa				
	Neposredne naložbe	Portfeljske naložbe	Izvedeni finančni instrumenti	Druge naložbe	Rezervna sredstva
Denarno zlato					X
Posebne pravice črpanja (PPČ)				X	X
Gotovina in vloge					
Gotovina				X	X
Medbančne postavke				X	X
Druge prenosljive vloge	X			X	X
Druge vloge	X			X	X
Dolžniški vrednostni papirji	X	X			X
Posojila	X			X	X
Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov					
Lastniški kapital					
Delnice, ki kotirajo na borzi	X	X			X
Delnice, ki ne kotirajo na borzi	X	X			X
Drug lastniški kapital	X			X	
Delnice/enote investicijskih skladov					
Delnice/enote skladov denarnega trga	X	X			X
Delnice/enote investicijskih skladov razen skladov denarnega trga	X	X		X	X
Sheme zavarovanja, pokojnine in standardizirane jamstvene sheme					
Tehnične rezervacije neživljenjskega zavarovanja	X			X	
Pravice do življenjskega zavarovanja in vseživljenjske rente	X			X	
Pokojninske pravice				X	
Terjatve pokojninskih skladov do upravljavcev pokojninskih skladov	X			X	
Pravice do nepokojninskih prejemkov				X	
Rezervacije za terjatve v okviru standardiziranih jamstev	X			X	
Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene					
Izvedeni finančni instrumenti			X		X

Instrumenti ESR	Funkcionalne kategorije mednarodnega računa				
	Neposredne naložbe	Portfeljske naložbe	Izvedeni finančni instrumenti	Druge naložbe	Rezervna sredstva
Delniške opcije za zaposlene			X		
Druge terjatve in obveznosti					
Komercialni krediti in predujmi	X			X	
Druge terjatve in obveznosti, razen komercialnih kreditov in predujmov	X			X	

BILANCE STANJA ZA SEKTOR TUJINE

- 18.60 Del bilanc stanja, ki je zajet v mednarodnih računih, se imenuje stanje mednarodnih naložb. Ta izraz poudarja posebne sestavne dele nacionalne bilance stanja, ki so zajete. Stanje mednarodnih naložb zajema le finančna sredstva in obveznosti. Kadar je nepremičnina v neki državi v neposredni lasti nerezidenčne enote, se namišljena rezidenčna enota obravnava kot lastnica zadevne nepremičnine, pri čemer velja, da je ta namišljena enota v lastništvu nerezidenčne enote v smislu finančnega sredstva (glej tudi odstavek 18.16). Finančne terjatve so povezane s čezmejnim elementom, kadar je ena stran rezidenčna, druga stran pa nerezidenčna. Poleg tega so zlate palice vključene v stanje mednarodnih naložb, kadar se hranijo kot rezervno sredstvo, in sicer zaradi njihove vloge pri mednarodnih plačilih, čeprav gre za sredstvo, ki nima nobene nasprotne obveznosti. Nefinančna sredstva so izključena, ker nimajo nasprotne obveznosti ali drugega mednarodnega vidika.
- 18.61 Izravnalna postavka v stanju mednarodnih naložb je neto stanje mednarodnih naložb. Seštevek neto stanja mednarodnih naložb in nefinančnih sredstev v nacionalni bilanci stanja ustreza nacionalni neto vrednosti, ker je neto vrednost finančnih terjatev med rezidenti v nacionalni bilanci stanja enaka nič. Tabela 18.15 prikazuje primer bilance stanja za sektor tujine, tabela 18.16 pa primer stanja mednarodnih naložb.
- 18.62 Iste splošne kategorije se uporabljajo za investicijski dohodek in stanje mednarodnih naložb. Na podlagi tega je mogoče izračunati povprečne stopnje donosa. Stopnje donosa je mogoče primerjati med posameznimi obdobji ter za različne instrumente in dospelosti. Mogoči sta na primer analiza trendov donosa neposrednih naložb ali primerjava donosa z drugimi instrumenti.

Tabela 18.15 – Bilance stanja za sektor tujine (ESR)

		Začetna bilanca	Spremembe zaradi transakcij	Druge spremembe obsega	Revalorizacija	Končna bilanca
Sredstva						
Nefinančna sredstva						
Finančna sredstva		805	37	0	7	849
AF.1	Denarno zlato in PPČ	0	1	0	0	1
AF.2	Gotovina in vloge	105	11	0	0	116
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	125	9	0	4	138
AF.4	Posojila	70	4	0	0	74
AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	345	2	0	3	350
AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	26	0	0	0	26
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0	0	0	0	0

		Začetna bilanca	Spremembe zaradi transakcij	Druge spremembe obsega	Revalorizacija	Končna bilanca
AF.8	Druge terjatve in obveznosti	134	10	0	0	144
	Obveznosti	1 074	66	0	3	1 143
AF.1	Denarno zlato in PPČ	770	0	0	0	770
AF.2	Gotovina in vloge	116	- 2	0	0	114
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	77	20	0	2	99
AF.4	Posojila	17	45	0	0	62
AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	3	14	0	1	18
AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	25	0	0	0	25
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	7	3	0	0	10
AF.8	Druge terjatve in obveznosti	59	- 14	0	0	45
	Neto vrednost	269				265

Tabela 18.16 – Integriran izkaz stanja mednarodnih naložb BPM6

Stanje mednarodnih naložb	Začetno stanje	Transakcije	Druge spremembe obsega	Revalorizacija	Končno stanje
Sredstva					
Neposredne naložbe	42	- 4	0	1	39
Portfeljske naložbe	40	17	0	2	59
Izvedeni finančni instrumenti	0	3	0	0	3
Druge naložbe	152	42	0	0	194
Rezervna sredstva	63	8	0	0	71
Skupna sredstva	297	66	0	3	366
Obveznosti					
Neposredne naložbe	132	8	0	2	142
Portfeljske naložbe	180	7	0	5	192
Izvedeni finančni instrumenti	0	0	0	0	0
Druge naložbe	261	22	0	0	283
Obveznosti skupaj	573	37	0	7	617
Neto stanje mednarodnih naložb	- 276	29	0	- 4	- 251

POGLAVJE 19
EVROPSKI RAČUNI

UVOD

19.01 Zaradi procesa evropskega združevanja je bilo treba pripraviti cel niz računov, ki odsevajo evropsko gospodarstvo v celoti in omogočajo boljšo analizo in oblikovanje politik na evropski ravni. Evropski računi zajemajo isti niz računov in temeljijo na istih konceptih kakor nacionalni računi držav članic.

19.02 To poglavje opisuje razpoznavne lastnosti evropskih računov, to je računov Evropske unije in euroobmočja. V evropskih računih je treba posebno pozornost nameniti opredelitvi rezidenčnih enot, računom tujine in neto izkazovanju notranjih evropskih ekonomskih transakcij (tokov) ter finančnih bilanc stanja (stanj).

19.03 Ekonomsko ozemlje Evropske unije je sestavljeno iz:

- (a) ekonomskih ozemelj držav članic Evropske unije ter
- (b) ekonomskih ozemelj evropskih institucij.

19.04 Ekonomsko ozemlje euroobmočja je sestavljeno iz:

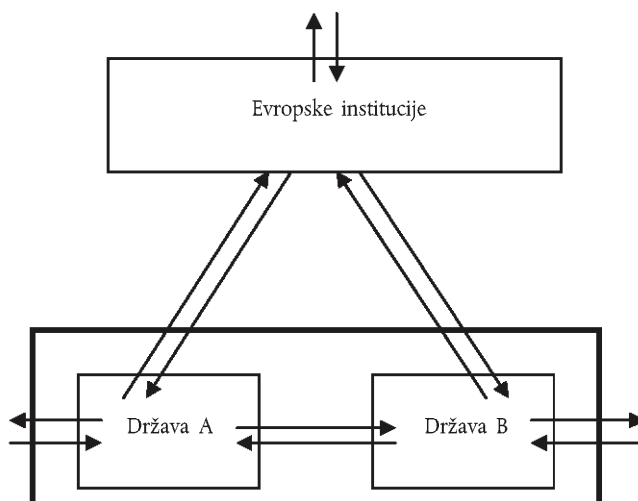
- (a) ekonomskih ozemelj držav članic euroobmočja ter
- (b) ekonomskega ozemlja Evropske centralne banke.

OD NACIONALNIH K EVROPSKIM RAČUNOM

19.05 Evropski računi konceptualno niso enakovredni vsoti nacionalnih računov držav članic po pretvorbi v skupno valuto. Dodati je treba račune rezidenčnih evropskih institucij. Področje uporabe koncepta rezidenčnosti se spremeni ob prehodu z nacionalnih računov držav članic na evropske račune. Načina obravnave reinvestiranih dohodkov podjetij z neposrednimi tujimi naložbami ali enot za posebne namene sta glede tega dobra primera. V nacionalnih računih držav članic lahko ima podjetje z neposrednimi tujimi naložbami investitorje, ki so rezidenti druge države članice Evropske unije/euroobmočja. Ustrezni reinvestirani dohodki kot takšni niso zajeti v evropskih računih. Poleg tega utegne biti potrebno enote za posebne namene prerazvrstiti v isti institucionalni sektor kot njihovo matično družbo, če je ta rezident druge države članice. Nazadnje je treba prerazvrstiti čezmejne ekonomske tokove in finančna stanja med evropskimi državami. Te razlike so predstavljene v diagramih 19.1 in 19.2, pri čemer je zaradi poenostavitve evropsko območje sestavljeno iz samo dveh držav članic: A in B. Tokovi in stanja, ki zadevajo rezidente in nerezidente, so shematično prikazani s puščicami.

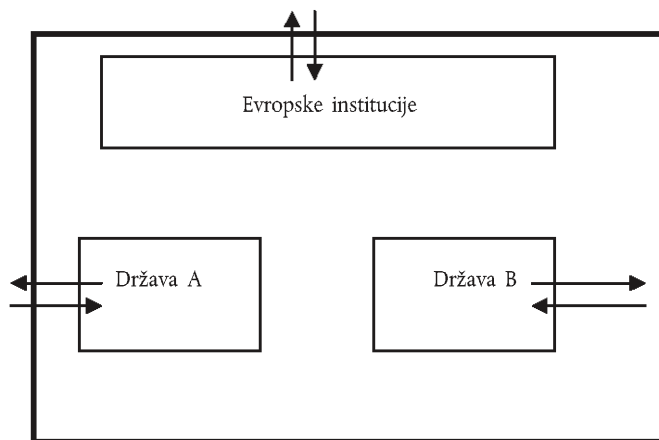
Diagram 19.1 – Agregiranje nacionalnih računov držav članic

Po agregiranju nacionalnih računov držav A in B agregirani računi tujine prikazujejo notranje tokove med državama A in B ter z drugimi državami in evropskimi institucijami.

Diagram 19.2 – Evropski računi

Evropska unija/euroobmočje šteje za eno enoto: vključeni so računi evropskih institucij/Evropske centralne banke, v računih tujine se prikažejo samo transakcije rezidenčnih enot s tretjimi državami.

Pretvorba podatkov v različne valute

19.06 V evropskih računih morajo biti ekonomski tokovi ter stanja sredstev in obveznosti izraženi v eni sami standardni valuti. V ta namen se podatki, prikazani v različnih nacionalnih valutah, pretvorijo v eure z:

- (a) uporabo tržnih menjalnih tečajev (ali njihovega povprečja), ki prevladujejo v obdobju, za katero so računi izdelani;

ali

- (b) uporabo fiksnih menjalnih tečajev v celotnem obdobju. Fiksni tečaj je lahko tisti, ki prevladuje na koncu obdobja, na začetku obdobja ali je povprečje menjalnih tečajev v celotnem obdobju. Uporabljen menjalni tečaj vpliva na (fiksno) utež določene države članice v evropskih agregatih;

ali

- (c) izračunom indeksa med zaporednimi obdobji v obliki tehtanega povprečja indeksov rasti podatkov vsake države članice, izraženih v nacionalni valuti. Uteži so oblikovane kot delež vsake države članice, pretvorjen po menjalnem tečaju, v prvem obdobju primerjave. Po določitvi referenčnega obdobja kot izhodišča se za generiranje ravni za druga obdobja spremljanja lahko uporabi verižni indeks.

Z metodo (a) so uteži držav članic v evropskih agregatih posodobljene v skladu s paritetami njihovih zadevnih valut. Zato so ravni evropskih agregatov vedno posodobljene, na njihove spremembe pa lahko vplivajo nihanja menjalnih tečajev. V primeru razmerij se učinek nihanj menjalnega tečaja na števec in imenovalc lahko v veliki meri izravna.

Z metodo (b) se uteži držav članic ne posodobijo, zaradi česar so spremembe evropskih agregatov zaščitene pred nihanji menjalnih tečajev. Vendar lahko na ravni evropskih agregatov vpliva izbira (fiksni) menjalnih tečajev, ki odsevajo paritete valut držav članic v določenem trenutku.

Metoda (c) štiti spremembe evropskih agregatov pred nihanji menjalnih tečajev, medtem ko ravni evropskih agregatov na splošno odsevajo veljavne paritete za vsako obdobje. To gre v breme seštevnosti in drugih računovodskih omejitev. Če se te zahtevajo, jih je treba ponovno vzpostaviti v zadnjem koraku.

19.07 Evropske račune je mogoče izračunati tudi s pretvorbo podatkov, zajetih v različnih nacionalnih valutah, v standarde kupne moči (SKM). V ta namen je mogoče uporabiti tudi metode (a), (b) ali (c) iz odstavka 19.06. Pri tem menjalne tečaje nadomestijo ustrezne paritete kupne moči (PKM).

Evropske institucije

19.08 V ESR evropske institucije zajemajo naslednje enote:

- (a) evropske nefinančne institucije: Evropski parlament, Evropski svet, Svet, Evropsko komisijo, Sodišče Evropske unije in Evropsko računsko sodišče;

- (b) evropske nefinančne organe, vključno s subjekti, ki jih zajemata splošni proračun Evropske unije (na primer Evropski ekonomsko-socialni odbor, Odbor regij, evropske agencije itd.) in Evropski razvojni sklad, ter
- (c) evropske finančne institucije in organe, zlasti: Evropsko centralno banko, Evropsko investicijsko banko in Evropski investicijski sklad.

Evropske agencije v kategoriji (b) ne vključujejo regulativnih agencij kmetijskega trga, katerih glavna dejavnost sta nakup in prodaja kmetijskih proizvodov za stabilizacijo cen. Za te agencije se šteje, da so rezidenti države članice, v kateri izvajajo svoje dejavnosti.

- 19.09 Evropske nefinančne institucije in organi, zajeti v splošnem proračunu Evropske unije, tvorijo eno institucionalno enoto, ki pretežno zagotavlja netržne državne storitve v korist Evropske unije. Zato je razvrščena v podsektor „evropske institucije in organi“(S.1315) ⁽¹⁾ sektorja „država“ (S.13).
- 19.10 Dokler njegov proračun ni sprejet kot del splošnega proračuna Evropske unije, Evropski razvojni sklad tvori ločeno institucionalno enoto, razvrščeno v podsektor „evropske institucije in organi“ (S.1315) sektorja „država“ (S.13).
- 19.11 Evropska centralna banka je institucionalna enota, razvrščena v podsektor „centralna banka“ (S.121) sektorja „finančne družbe“ (S.12).
- 19.12 Evropska investicijska banka in Evropski investicijski sklad sta ločeni institucionalni enoti, razvrščeni v podsektor „drugi finančni posredniki, razen zavarovalnih družb in pokojninskih skladov“ (S.125) sektorja „finančne družbe“ (S.12).
- 19.13 Ekonomsko ozemlje evropskih institucij zajema ozemeljske enklave v državah članicah Evropske unije ali v državah, ki niso članice EU, kot so predstavništva, delegacije, pisarne itd.
- 19.14 Glavne transakcije evropskih institucij so prikazane v virih in porabah, kakor je opisano v Prilogi.

Račun tujine

- 19.15 V evropskih računih računi tujine prikazujejo ekonomske tokove in finančna stanja sredstev in obveznosti med rezidenčnimi enotami Evropske unije/euroobmočjem in nerezidenčnimi enotami. Zato evropski računi tujine izključujejo transakcije znotraj Evropske unije/euroobmočja. Tokovi znotraj EU/euroobmočja se imenujejo „notranji tokovi“, finančne postavke med rezidenti EU/euroobmočja pa se imenujejo „notranja stanja“.
- 19.16 Uvoz in izvoz blaga vključuje nepravno tranzitno trgovino, to je:
- (a) blago, ki ga je subjekt, ki ne šteje za institucionalno enoto, uvozil iz tretjih držav v državo članico Evropske unije/euroobmočja in ga nato odpremil v drugo državo članico Evropske unije/euroobmočja, ter
- (b) blago, ki prispe iz države članice Evropske unije/euroobmočja in ga nato v tretje države izvozi subjekt, ki ne šteje za institucionalno enoto.

Izvoz blaga se fob na meji Evropske unije/euroobmočja.

Za blago v nepravem tranzitu za izvoz se prevozni stroški in stroški distribucije v Evropski uniji/euroobmočju štejejo kot proizvodnja prevoznih storitev, če je prevoznik rezident Evropske unije/euroobmočja, in kot uvoz prevoznih storitev, če to ni.

- 19.17 V evropskih računih preprodaja blaga vključuje samo rezidentov nakup blaga Evropske unije/euroobmočja od nerezidenta s poznejšo nadaljnjo prodajo istega blaga nerezidentu brez navzočnosti blaga v Evropski uniji/euroobmočju. Prikaže se najprej kot negativni izvoz blaga in nato kot pozitivni izvoz blaga, pri čemer se razlike v časovnem okviru med nakupom in prodajo blaga prikažejo kot spremembe zalog (glej odstavka 18.41 in 18.60).

Če trgovec, ki je rezident Evropske unije/euroobmočja, kupi blago od nerezidenta in ga nato proda rezidentu druge države članice, se nakup v nacionalnih računih države članice trgovca prikaže kot negativni izvoz, v evropskih računih pa kot uvoz.

⁽¹⁾ Ta oznaka je specifična za evropske račune. V poglavju 23 „Klasifikacije“ ni navedena, ker poglavje 23 navaja oznake, ki se uporabijo v nacionalnih računih držav članic, kjer so evropske institucije prikazane v sektorju tujina.

- 19.18 Podjetje z neposrednimi tujimi naložbami je rezident Evropske unije/euroobmočja, kadar ima investitor, ki ni rezident, v lasti 10 ali več odstotkov navadnih delnic ali glasovalnih pravic (za korporativno podjetje) ali enakovredni delež (za nekorporativno podjetje).

V nacionalnih računih držav članic lahko ima podjetje z neposrednimi tujimi naložbami investitorje, ki so rezidenti druge države članice Evropske unije/euroobmočja. Ustrezni reinvestirani dohodki kot takšni niso zajeti v evropskih računih.

Uskladitev transakcij

- 19.19 Ena metoda za pripravo evropskih računov tujine je izločitev notranjih evropskih tokov na strani virov in porab iz računov tujine držav članic. Čeprav bi se teoretično ti zrcalni tokovi morali izravnati, se v praksi na splošno ne izravnavajo zaradi nesimetričnega zajemanja iste transakcije v nacionalnih računih nasprotnih strani.
- 19.20 Nesimetrija povzroča neujemanje v evropskih računih med celotnim gospodarstvom in računi tujine. Priprava evropskih računov zato zahteva uskladitev računov. Za to se uporabljajo uskladitvene metode, kot je metoda najmanjših kvadratov ali proporcionalna dodelitev. V primeru blaga se lahko za razporeditev nesimetrij po kategorijah izdatkov uporabi trgovinska statistika znotraj Unije.
- 19.21 Odprava nesimetrij in nato uskladitev računov povzroča nadaljnje razlike med evropskimi agregati in vsoto nacionalnih računov držav članic.

Mere cen in obsega

- 19.22 Evropske nefinančne račune po cenah predhodnega leta je za transakcije z blagom in storitvami mogoče pripraviti z uporabo podobne metodologije kot za evropske račune po tekočih cenah. Najprej se agregirajo računi držav članic in evropskih institucij/Evropske centralne banke, izračunani po cenah predhodnega leta. Nato se čezmejne transakcije med državami članicami, vrednotene po cenah prejšnjega leta, odstranijo iz računov tujine. Nazadnje se odpravijo posledične razlike med viri in porabami z uporabo metode, izbrane za uskladitev evropskih transakcij po tekočih cenah.
- 19.23 Evropski računi po cenah predhodnega leta omogočajo izračun indeksov obsega med tekočim obdobjem in predhodnim letom. Po določitvi referenčnega obdobja kot izhodišča se lahko indeksi obsega verižno povežejo in nato uporabijo na evropske račune po tekočih cenah leta primerjave. Tako nastanejo evropski računi obsega za katero koli obdobje spremljanja. Serije, dobljene na ta način, so neseštevne. Če se za meritve obsega za posebne namene zahtevajo seštevne in druge računovodske omejitve, jih je treba ponovno vzpostaviti v zadnjem koraku, da bi dobili seštevne prilagojene serije.

Bilance stanja

- 19.24 V evropskih računih se lahko finančne bilance stanja pripravijo s podobno obravnavo kakor za transakcije:
- (a) finančne bilance stanja držav članic se dopolnijo s stanji sredstev in prevzetih obveznosti evropskih institucij, ki so rezidenti Evropske unije/euroobmočja;
  - (b) stanja finančnih sredstev rezidenta Evropske unije/euroobmočja v posesti drugega rezidenta („notranja stanja“) se izločijo iz nacionalnih računov tujine ter
  - (c) neujemanja, nastala zaradi neuskladenosti notranjih stanj finančnih sredstev in ustreznih obveznosti, se z uskladitvijo dodelijo posameznim sektorjem.
- 19.25 V evropskih računih je nefinančne bilance stanja mogoče izračunati kot vsoto nefinančnih bilanc stanja držav članic Evropske unije/euroobmočja.

Matrike „od koga komu“

- 19.26 Matrike „od koga komu“ podrobno prikazujejo ekonomske transakcije (oziroma imetja finančnih sredstev) med institucionalnimi sektorji. V nacionalnih računih držav članic te matrike dajejo podrobne informacije o transakcijah/finančnih sredstvih med izvornimi sektorji/upniki in ciljnim sektorji/dolžniki kakor tudi med domačimi sektorji in tujino.
- 19.27 V evropskih računih je mogoče matrike „od koga komu“ pripraviti z agregiranjem nacionalnih matrik in prerazvrstitvijo notranjih evropskih tokov in stanj v rezidenčne tokove in stanja. V ta namen je nato treba v nacionalnih matrikah razlikovati med transakcijami in imetjem finančnih sredstev v primerjavi z rezidenčnimi enotami Evropske unije/euroobmočja ter v primerjavi z nerezidenti v računu tujine. Poleg tega je treba tokove in stanja v primerjavi z rezidenčnimi enotami Evropske unije/euroobmočja nadalje razlikovati po nasprotnih sektorjih.

PRILOGA 19.1

RAČUNI EVROPSKIH INSTITUCIJ

Viri

- 19.28 Glavni viri evropskih nefinančnih institucij in organov zajemajo naslednje:
- (a) carine in kmetijske dajatve;
  - (b) proizvodne dajatve za proizvajalce sladkorja, izoglukoze in inulinskega sirupa;
  - (c) vir na osnovi davka na dodano vrednost ter
  - (d) vir na osnovi bruto nacionalnega dohodka (BND).
- 19.29 V računih evropskih institucij so ti tokovi prikazani kot viri podsektorja „evropske institucije in organi“ (S.1315) in kot porabe tujine (S.211).
- 19.30 Carinske in kmetijske dajatve se zaračunajo na zunanjih mejah Evropske unije po skupni carinski tarifi. Razvrščene so kot „davki in dajatve na uvoz razen DDV“ (D.212) in vključujejo stroške pobiranja.
- 19.31 Proizvodne dajatve se obračunavajo na kvote proizvajalcev za sladkor, izoglukozo in inulinski sirup. Razvrščene so kot „davki na proizvode razen DDV in uvoznih davkov“ (D.214) in vključujejo stroške pobiranja.
- 19.32 Fiksni delež zneskov, pobranih na podlagi točk (a) in (b) odstavka 19.A1.01, države članice zadržijo kot stroške pobiranja. Ta delež je leta 2009 znašal 25 %. V računih evropskih institucij so ti stroški pobiranja prikazani na strani porab kot „vmesna potrošnja“ (P.2) podsektorja „evropske institucije in organi“ (S.1315). Na strani virov so prikazani kot „uvoz storitev“ (P.72) v računih tujine (S.211).
- 19.33 Vir na osnovi davka na dodano vrednost se izračuna tako, da se za usklajeno osnovo za odmero DDV vsake države članice uporabi fiksna odstotna stopnja, imenovana vpoklicna stopnja DDV. Osnova DDV je omejena v razmerju do bruto nacionalnega dohodka. Omejitev osnove DDV pomeni: če osnova DDV države članice preseže določen odstotek osnove za odmero BND te države članice, se vpoklicna stopnja DDV ne uporabi na osnovo DDV, ampak na ta odstotek osnove za odmero BND. Vir na osnovi davka na dodano vrednost vključuje plačila za tekoče leto in razlike iz prejšnjih let v skladu z revizijami preteklih osnov za odmero DDV, ko zapadejo v plačilo. Vir na osnovi davka na dodano vrednost je razvrščen kot „lastna sredstva EU iz DDV in BND“ (D.76).
- 19.34 Vir na osnovi bruto nacionalnega dohodka je rezidualni prispevek k proračunu evropskih institucij; odmerjen je na raven bruto nacionalnega dohodka vsake države članice. Razvrščen je kot „lastna sredstva EU iz DDV in BND“ (D.76) in vključuje povračila in preostala plačila za pretekla leta. Popravek proračunskih neravnovesij, ki so jih druge države članice plačale zadevnim državam, se tudi zajame pod D.76 kot viri in porabe tujine (S.211).
- 19.35 Prispevki držav članic v Evropski razvojni sklad so razvrščeni kot „tekoče mednarodno sodelovanje“ (D.74).
- 19.36 Prispevki držav članic v vplačani kapital Evropske investicijske banke, Evropskega investicijskega sklada in Evropske centralne banke so v finančnih računih prikazani kot „drug lastniški kapital“ (F.519). Zajeti so kot spremembe sredstev tujine (S.211) in spremembe obveznosti podsektorjev „drugi finančni posredniki razen zavarovalnih družb in pokojninskih skladov“ (S.125)/„centralna banka“ (S.121).
- 19.37 Obresti, ki se plačujejo na posojila, ki jih je odobrila Evropska investicijska banka, po odbitku posredno merjenih storitev finančnega posredništva (PMSFP), so razvrščene kot „obresti“ (D.41). V računih evropskih institucij so prikazane kot porabe tujine (S.2) in viri „drugih finančnih posrednikov razen zavarovalnih družb in pokojninskih skladov“ (S.125).
- 19.38 Obresti, ki se plačujejo na posojila, ki jih je odobrila Evropska centralna banka, so razvrščene kot „obresti“ (D.41). V računih evropskih institucij so prikazane kot porabe tujine (S.2111) in viri podsektorja „centralna banka“ (S.121).

Porabe

19.39 Plačila evropskih nefinančnih institucij in organov so sestavljena iz:

- (a) transakcij, povezanih z njihovimi dejavnostmi kot netržnih proizvajalcev, v glavnem: „vmesna potrošnja“ (P.2), „bruto investicije v osnovna sredstva“ (P.51) in „sredstva za zaposlene“ (D.1);
- (b) razdelitvenih transakcij v zvezi s transferji evropskih institucij državam članicam. Pretežno imajo obliko „subvencij na proizvode“ (D.31), „drugih subvencij na proizvodnjo“ (D.39), „tekočega mednarodnega sodelovanja“ (D.74), „drugih raznovrstnih tekočih transferjev“ (D.759), „investicijskih podpor“ (D.92) in „drugih kapitalskih transferjev“ (D.99); ter
- (c) plačil Evropskega razvojnega sklada tretjim državam, ki so razvrščena kot „tekoče mednarodno sodelovanje“ (D.74).

19.40 Računi evropskih institucij prikazujejo plačila evropskih nefinančnih institucij in organov kot porabe podsektorja „evropske institucije in organi“ (S.1315) in vire tujine (S.211 ali S.22).

19.41 Plačila evropskih nefinančnih institucij in organov so na splošno prikazana na podlagi izkazov izdatkov, ki jih pošljejo države članice. Vnaprejšnja in naknadna plačila so v finančnih računih evropskih institucij prikazana kot „druge terjatve/obveznosti razen komercialnih kreditov in predujmov“ (F.89).

19.42 Plačila evropskih finančnih institucij in organov so sestavljena iz:

- (a) transakcij, povezanih z njihovimi dejavnostmi kot tržnih proizvajalcev finančnih storitev, v glavnem: „vmesna potrošnja“ (P.2), „bruto investicije v osnovna sredstva“ (P.51) in „sredstva za zaposlene“ (D.1);
- (b) plačil obresti (D.41).

Ker prispevki držav članic v kapital Evropske investicijske banke ne štejejo za neposredne tuje naložbe, se v računih ne prikaže pripisani tok reinvestiranih dohodkov (D.43).

19.43 Računi evropskih institucij prikazujejo plačila evropskih finančnih institucij in organov kot porabe podsektorja „drugi finančni posredniki razen zavarovalnih družb in pokojninskih skladov“ (S.S.125) in vire tujine (S.211 ali S.22).

Konsolidacija

19.44 V evropskih računih se tokovi med državami članicami in evropskimi institucijami običajno ne konsolidirajo med viri in porabami znotraj sektorja „država“ (S.13). Vendar so v primeru „tekočega mednarodnega sodelovanja“ (D.74) plačila držav članic evropskim institucijam za financiranje, npr. Evropskega razvojnega sklada, konsolidirana in zajeta v evropskih računih kot porabe nacionalne „centralne države (razen skladov socialne varnosti)“ (S.1311) in viri tujine (S.22).

POGLAVJE 20

RAČUNI DRŽAVE

UVOD

- 20.01 Dejavnosti države so predstavljene ločeno od dejavnosti preostalega gospodarstva, ker se pooblastila, motivacija in funkcije države razlikujejo od pooblastil, motivacije in funkcij drugih sektorjev. To poglavje obravnava račune sektorja država in prikaz statistike državnih financ (SDF), ki zagotavljajo celovito sliko ekonomskih dejavnosti države: prihodke, izdatke, primanjkljaj/presežek, financiranje, druge gospodarske tokove in bilanco stanja.
- 20.02 Države imajo pooblastila za pobiranje davkov in drugih obveznih dajatev ter sprejemanje zakonov, ki vplivajo na vedenje gospodarskih enot. Glavne gospodarske funkcije države so:
- (a) zagotavljanje blaga in storitev skupnosti za kolektivno potrošnjo, kakor so javna uprava, obramba in kazenski pregon, ali za individualno potrošnjo, kakor so izobraževanje, zdravstvo, rekreacijske in kulturne storitve, ter za financiranje njihovega zagotavljanja iz davkov ali drugih prihodkov;
  - (b) prerazdelitev dohodkov in premoženja s transfernimi plačili, kakor so davki in socialni prejemki;
  - (c) opravljanje drugih vrst netržne proizvodnje.
- 20.03 Prikaz statistike državnih financ ekonomskih dejavnosti države prikazuje običajno zaporedje računov na način, ki je primernejši za analitike državnih financ in oblikovalce politike. Predstavitev statistike državnih financ uporablja agregate in izravnalne postavke, opredeljene s koncepti, opredelitvami, klasifikacijami in računovodskimi pravili Evropskega sistema računov (ESR), tako da se merijo skladno z drugimi makroekonomskimi spremenljivkami in enakimi merili v drugih državah. Postavke, kot je varčevanje in neto posojanje/neto izposojanje, so že na voljo v zaporedju računov. Druge postavke, kakor so skupni prihodki, skupni izdatki, davčna obremenitev in skupni dolg, niso eksplicitno prikazane.
- 20.04 Dodatna pravila o nekaterih težjih vprašanjih razvrščanja in merjenja za sektor država so na voljo v oddelku „Računovodska vprašanja v zvezi z državo“.

OPREDELITEV SEKTORJA DRŽAVA

- 20.05 Sektor država (S.13) sestavljajo vse enote države in vse netržne nepridobitne institucije (NPI), ki jih nadzirajo enote države. Zajema tudi druge netržne proizvajalce, ki so opredeljeni v odstavkih 20.18 do 20.39.
- 20.06 Enote države so pravne osebe, ustanovljene na podlagi političnega procesa, ki imajo zakonodajno, sodno ali izvršilno oblast nad drugimi institucionalnimi enotami na določenem območju. Njihova glavna naloga je zagotavljanje blaga in storitev skupnosti in gospodinjstvom na netržni osnovi ter prerazdelitev dohodka in premoženja.
- 20.07 Enota države je običajno pooblaščenca za zbiranje denarnih sredstev od drugih institucionalnih enot na podlagi obveznih transferjev. Za izpolnjevanje osnovnih zahtev institucionalne enote mora enota države imeti lastna denarna sredstva, ki jih pridobi kot dohodek od drugih enot ali prejme kot transferje iz drugih enot države, in pristojnosti za izplačevanje teh sredstev zaradi doseganja ciljev svojih politik. Enota države mora imeti tudi možnost izposojanja denarnih sredstev za svoj račun.

Identifikacija enot države

Enote države

- 20.08 V vseh državah obstaja osrednji subjekt, predvsem znotraj centralne države, ki izvaja nacionalna izvršilna, zakonodajna in sodna pooblastila. Njegove prihodke in izdatke neposredno ureja in nadzira ministrstvo za finance ali enakovredni organ s splošnim proračunom, ki ga odobri zakonodajna oblast. Ta subjekt je ne glede na velikost in raznovrstnost običajno ena institucionalna enota. Ministrski oddelki, agencije, odbori, komisije, sodne oblasti in zakonodajni organi so del te osrednje enote centralne države. Posamezna ministrstva znotraj enote niso prepoznana kot ločene institucionalne enote, ker niso pooblaščenca za lastništvo sredstev, prevzemanje obveznosti ali izvajanje transakcij v svojem imenu.

- 20.09 Podsektor države, kakor sta regionalna in lokalna država, lahko vključujeta osnovno osrednjo enoto države, ki je opisana v odstavku 20.08, pri čemer je vsaka povezana z določeno ravno države in geografskim območjem.
- 20.10 Poleg te osnovne enote obstajajo subjekti države z ločenimi pravnimi identitetami in precejšnjo avtonomijo, ki vključuje tudi diskrecijsko pravico glede obsega in sestave njihovih izdatkov in neposrednega vira prihodkov, kakor so namenski davki. Taki subjekti so pogosto ustanovljeni za izvajanje posebnih funkcij, kakor je gradnja cest ali netržno opravljanje zdravstvenih, izobraževalnih ali raziskovalnih storitev. Ti subjekti se štejejo kot ločene enote države, kadar vzdržujejo popolno računovodstvo, so lastniki blaga ali sredstev v svojem imenu, se ukvarjajo z netrznimi dejavnostmi, za katere so pravno odgovorni, ter lahko prevzemajo obveznosti in sklepajo pogodbe. Taki subjekti se (skupaj z nepridobitnimi institucijami, ki jih nadzira država) imenujejo „izvenproračunske enote“, ker imajo ločene proračune, prejemajo znatne transferje iz glavnega proračuna, njihove osnovne vire financiranja pa dopolnjujejo lastni viri prihodkov, ki ne izvirajo iz glavnega proračuna. Te izvenproračunske enote so uvrščene v sektor država, razen če so pretežno tržni proizvajalci, ki jih nadzira druga enota države.
- 20.11 Splošni proračun katere koli ravni države lahko vključuje nekorporativna podjetja, ki so tržni proizvajalci, in neprave družbe. Če taka podjetja izpolnjujejo pogoje za institucionalne enote, se ne štejejo kot del države, temveč so uvrščena v sektor nefinančne ali finančne družbe.
- 20.12 Skladi socialne varnosti so enote države, ki so namenjene za izvajanje shem socialne varnosti. Sheme socialne varnosti so sheme socialnega zavarovanja, ki vključujejo celotno skupnost ali velik del skupnosti ter jih uvede in nadzira država. Sklad socialne varnosti je institucionalna enota, če je organiziran ločeno od drugih dejavnosti enot države, ločeno vodi sredstva in obveznosti ter izvaja finančne transakcije za svoj račun.

Nepridobitne institucije, uvrščene v sektor država

- 20.13 Nepridobitne institucije (NPI), ki so netržni proizvajalci in jih nadzirajo enote države, so enote sektorja država.
- 20.14 Države se za izvajanje državnih politik namesto državnih agencij lahko odločijo uporabiti nekatere NPI, ker se šteje, da so te NPI samostojnejše, objektivnejše in pod manjšimi političnimi pritiski. Na primer, raziskave in razvoj ter vzpostavljanje in ohranjanje standardov na področjih, kakor so zdravje, varnost, okolje in izobraževanje, so področja, na katerih so nepridobitne institucije morda učinkovitejše od državnih agencij.
- 20.15 Nadzor nepridobitne institucije je opredeljen kot možnost določanja splošne politike ali programa nepridobitne institucije. Javni poseg v obliki splošnih predpisov, ki veljajo za vse enote v isti dejavnosti, ni ustrezen za odločanje, ali ima država nadzor nad posamezno enoto. Da se ugotovi, ali nepridobitno institucijo nadzira država, je treba upoštevati naslednjih pet kazalnikov nadzora:
- (a) določanje uradnikov;
  - (b) druge določbe pomožnega instrumenta, kakor so obveznosti v statutu nepridobitne institucije;
  - (c) pogodbeni sporazumi;
  - (d) stopnja financiranja;
  - (e) izpostavljenost tveganju.

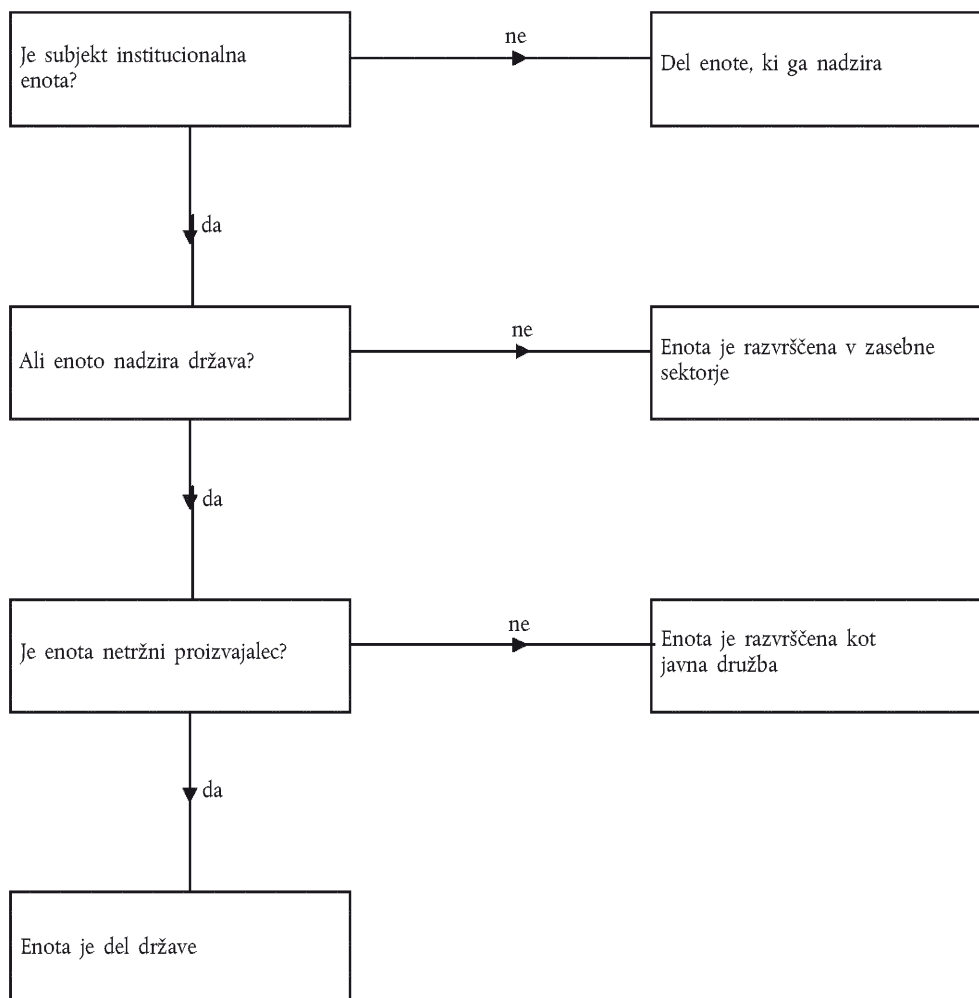
Za določitev nadzora lahko zadošča en kazalnik. Če pa nepridobitna enota, ki jo v glavnem financira država, v veliki meri ohrani sposobnost določanja svoje politike ali programa ob pristojnostih, navedenih v drugih kazalnikih, se ne šteje za enoto pod nadzorom države. V večini primerov bo nadzor kazalo več kazalnikov skupaj. Odločitev na podlagi teh kazalnikov po naravi temelji na presoji.

- 20.16 Netržne značilnosti nepridobitne institucije se opredelijo enako kot za druge enote države.

Druge enote države

- 20.17 Odločitev o klasifikaciji proizvajalcev blaga in storitev, ki delujejo pod vplivom enot države, je lahko težka. Možnosti sta, da se razvrstijo kot država ali, če izpolnjujejo pogoje za institucionalne enote, kot javne družbe. Za take primere se uporablja naslednje drevo odločanja.

Shema 20.1 – Drevo odločanja

Javni nadzor

- 20.18 Nadzor nad subjektom je možnost določanja splošne politike ali programa navedenega subjekta. Za ugotavljanje obstoja državnega nadzora se uporabljajo ista merila kot za družbe, ki izpolnjujejo pogoje za javne družbe, kakor je navedeno v odstavku 2.32.

Razmejitev med tržnim/netržnim**Pojem ekonomsko pomembnih cen**

- 20.19 Netržni proizvajalci drugim zagotavljajo vso proizvodnjo ali večino proizvodnje brezplačno ali po cenah, ki niso ekonomsko pomembne. Ekonomsko pomembne cene so cene z znatnim vplivom na količine proizvodov, ki so jih proizvajalci pripravljeni dobaviti, in na količine proizvodov, ki jih kupci želijo pridobiti. To je merilo, ki se uporablja za razvrščanje proizvodnje in proizvajalcev na tržne ali netržne in s tem za odločanje, ali je treba institucionalno enoto, v kateri ima država kontrolni delež, določiti za netržnega proizvajalca in zato razvrstiti v sektor država ali pa za tržnega proizvajalca in zato razvrstiti kot javno družbo.
- 20.20 Medtem ko se ocena, ali je cena ekonomsko pomembna, opravi na ravni vsake posamezne proizvodnje, pa se merilo, ki opredeljuje tržno/netržno značilnost enote, uporablja na ravni enote.
- 20.21 Kadar so proizvajalci zasebne družbe, se lahko predpostavlja, da so cene ekonomsko pomembne. Nasprotno pa se lahko, kadar obstaja javni nadzor, cene enot določajo ali spreminjajo zaradi javne politike, kar lahko povzroča težave pri določanju, ali gre za ekonomsko pomembne cene. Država pogosto ustanovi javne družbe za zagotavljanje blaga in storitev, ki jih trg ne bi proizvajal v količinah ali po cenah, ki ustrezajo politiki države. Pri takih javnih enotah, ki uživajo podporo države, lahko prodaja pokrije velik del njihovih stroškov, vendar se bodo na tržne sile odzivale drugače kot zasebne družbe.

- 20.22 Za analizo razlike med tržnim in netržnim proizvajalcem v zvezi s spremembami tržnih razmer je dobro navesti, katere enote so potrošniki zadevnega blaga in storitev ter ali proizvajalec dejansko konkurira na trgu ali pa je edini dobavitelj.

Merila proizvodnje javnega proizvajalca

Proizvodnja se prodaja predvsem družbam in gospodinjstvom

- 20.23 Ekonomsko pomembne cene so običajno rezultat izpolnjevanja dveh pomembnih pogojev:
1. proizvajalec je spodbujen, da prilagodi ponudbo s ciljem dolgoročnega doseganja dobička ali da s prodajo pokriva vsaj stroške kapitala in druge proizvodne stroške, vključno s potrošjo stalnega kapitala, ter
  2. potrošniki prosto izbirajo na podlagi zaračunanih cen.

Proizvodnja se prodaja samo državi

- 20.24 Nekatere storitve so običajno potrebne kot pomožne storitve. Zajemajo dejavnosti, kot so prevoz, financiranje in naložbe, nabava, prodaja, trženje, računalniške storitve, komunikacije, čiščenje in vzdrževanje. Enota, ki zagotavlja to vrsto storitev izključno svoji matični enoti ali drugim enotam v isti skupini enot, je pomožna enota. To ni ločena institucionalna enota in je razvrščena s svojo matično enoto. Pomožne enote celotno proizvodnjo zagotavljajo svojim lastnikom, ti pa jo uporabljajo kot vmesno potrošjo ali bruto investicije v osnovna sredstva.
- 20.25 Če javni proizvajalec prodaja samo državi in je edini dobavitelj storitev, se predpostavlja, da gre za netržnega proizvajalca, razen če tekmuje z zasebnim proizvajalcem. Značilen primer je predložitev ponudbe na državni razpis po komercialnih pogojih, zato država plača le za opravljene storitve.
- 20.26 Če je javni proizvajalec le eden od dobaviteljev državi, se predpostavlja, da gre za tržnega proizvajalca, če tekmuje z drugimi proizvajalci na trgu in njegove cene izpolnjujejo splošna merila za ekonomsko pomembne cene, ki so opredeljene v odstavkih 20.19 do 20.22.

Proizvodnja se prodaja državi in drugim

- 20.27 Če je javni proizvajalec edini dobavitelj storitev, se predpostavlja, da gre za tržnega proizvajalca, če njegova prodaja nedržavnim enotam znaša več kot polovico njegove celotne proizvodnje ali njegova prodaja državi izpolnjuje razpisni pogoj iz odstavka 20.25.
- 20.28 Če je dobavitelj več, je javni proizvajalec tržni proizvajalec, če z drugimi proizvajalci tekmuje s predložitvijo ponudb na državni razpis.

Preskus tržni/netržni

- 20.29 Sektorska klasifikacija osrednjih enot države, ki se ukvarjajo z zagotavljanjem blaga in storitev na netržni osnovi in/ali prerazdeljevanjem dohodka in premoženja, je jasna.

Za druge proizvajalce, ki delujejo pod nadzorom države, pa je potrebna ocena njihove dejavnosti in virov. Za odločitev, ali gre za tržne enote in ali zaračunavajo ekonomsko pomembne cene, je treba preveriti merila, določena v odstavkih 20.19 do 20.28. Če povzamemo, so pogoji naslednji:

- (a) proizvajalec je institucionalna enota (potrebni pogoj; glej tudi drevo odločanja v odstavku 20.17);
- (b) proizvajalec ni namenski izvajalec pomožnih storitev;
- (c) proizvajalec ni edini dobavitelj blaga in storitev državi, če pa ta proizvajalec je edini dobavitelj, ima konkurenco, ter
- (d) proizvajalec je spodbujen za prilagoditev ponudbe, da izvaja uspešno dobičkonosno dejavnost, lahko posluje v tržnih pogojih in izpolnjuje svoje finančne obveznosti.

Sposobnost izvajanja tržne dejavnosti se bo preverjala predvsem na podlagi običajnega kvantitativnega merila (merilo 50 %) z uporabo razmerja med prodajo in proizvodnimi stroški (ki je opredeljeno v odstavkih 20.30 in 20.31). Da bi bila javna enota razvrščena kot tržni proizvajalec, mora s prodajo več let neprekinjeno pokrivati vsaj 50 % svojih stroškov.

- 20.30 Za preskus tržno/netržno prodaja blaga in storitev ustreza prejemkom iz prodaje, z drugimi besedami tržni proizvodnji (P.11), povečani za plačila za netržno proizvodnjo (P.131), če obstaja. Proizvodnja za lastne potrebe se v tem primeru ne šteje za del prodaje. Iz prodaje so izključena tudi vsa plačila, prejeta od države, razen če so dodeljena tudi drugim proizvajalcem, ki se ukvarjajo z isto dejavnostjo.
- 20.31 Proizvodni stroški so vsota vmesne potrošnje, sredstev za zaposlene, potrošnje stalnega kapitala in drugih davkov na proizvodnjo. Za namen preskusa tržno/netržno se k proizvodnim stroškom prištejejo stroški neto obresti, odšteje pa se vrednost vsakršne pripisane proizvodnje, zlasti proizvodnje za lastne potrebe. Subvencije na proizvodnjo se ne odštejejo.

Finančno posredništvo in meja države

- 20.32 Primer enot, vključenih v finančne dejavnosti, zahteva posebno obravnavo. Finančno posredništvo je dejavnost, v kateri enote pridobivajo finančna sredstva in hkrati prevzemajo obveznosti za svoj račun z izvajanjem finančnih transakcij.
- 20.33 Finančno posredništvo se s prevzemanjem obveznosti za svoj račun izpostavlja tveganju. Če javna finančna enota na primer upravlja sredstva, vendar se ne izpostavlja tveganju s prevzemanjem obveznosti za svoj račun, ni finančni posrednik in se razvrsti v sektor država namesto v sektor finančne družbe.
- 20.34 Uporaba kvantitativnega merila za preskus tržno/netržno pri javnih družbah, vključenih v finančno posredništvo ali upravljanje sredstev, običajno ni ustrezna, ker njihovi dohodki izvirajo iz dohodkov od lastnine in dobičkov iz lastnine.

Mejni primeri

Javne uprave podjetij

- 20.35 Javne uprave podjetij so subjekti, katerih glavna funkcija je nadziranje in usmerjanje skupine podružnic pod nadzorom enote države. Obstajata dva primera:
- (a) če je javna uprava podjetja institucionalna enota in se ukvarja z upravljanjem tržnih proizvajalcev, se v skladu z glavno dejavnostjo skupine razvrsti v sektor S.11, če je njena glavna dejavnost proizvodnja blaga in nefinančnih storitev, ali v sektor S.12, če opravlja predvsem finančne storitve (glej tudi odstavka 2.23 in 2.59);
- (b) če javna uprava podjetja ni institucionalna enota in se tako včasih imenuje „krovna“ ali deluje kot zastopnik države za namene javne politike, kakor sta prelivanje denarnih sredstev med podružnicami ter organiziranje privatizacije ali odkupa slabega premoženja, se razvrsti v sektor država.
- 20.36 Izraz „javna uprava podjetja“, ki je uporabljen tu, zajema enote, ki se imenujejo tudi „javni holdingi“.
- 20.37 Podružnice, ki so del skupine ter se ukvarjajo s proizvodnjo in vodijo celoto računov, se obravnavajo kot institucionalne enote, čeprav neodvisnost pri sprejemanju odločitev deloma prenesejo na osrednje telo (glej odstavka 2.13). Preskus tržni/netržni se uporablja za posamezne enote. Zato se lahko zgodi, da se ena podružnica prepozna kot netržna in razvrsti v sektor država, druge pa ne.

Pokojninski skladi

- 20.38 Pokojninske sheme delodajalcev so ureditve, vzpostavljene za zagotavljanje pokojnin udeležencem, ki temeljijo na pogodbenem razmerju med delodajalcem in zaposlenim. Obsegajo financirane, nefinancirane in delno financirane sheme.
- 20.39 Shema z določenimi prispevki, ki jo vzpostavi enota države, se ne obravnava kot shema socialne varnosti, kadar ni državnega jamstva glede ravni zapadlih pokojnin, pri čemer je raven pokojnin negotova, ker je odvisna od rezultatov sredstev. Zato se enota, določena za upravljanje sheme, pa tudi sklad, če gre za ločeno institucionalno enoto, šteje za finančno družbo, ki je razvrščena v podsektor zavarovalne družbe in pokojninski skladi.

Neprave družbe

- 20.40 Neprave družbe so nekorporativna podjetja, ki delujejo, kakor da bi bile družbe. Neprave družbe se obravnavajo kot družbe, tj. kot institucionalne enote, ločene od enot, katerim pripadajo, v smislu prepoznavanja njihovega ločenega gospodarskega in finančnega vedenja. Tržni obrati, ki jih nadzirajo enote države in so prepoznani kot javne neprave družbe, se zato skupaj z družbami uvrščajo v sektor nefinančne ali finančne družbe.

- 20.41 Državni obrat ali skupina obratov, ki se ukvarja z isto vrsto proizvodnje pod skupno upravo, se obravnava kot javna nepravna družba, če:
- (a) za svojo proizvodnjo zaračunava cene, ki so ekonomsko pomembne;
  - (b) se šteje, da odločitve sprejema neodvisno, ter
  - (c) obstaja celota računov, ki omogoča ločeno identifikacijo in merjenje poslovnih saldov, varčevanja, sredstev in obveznosti, ali če je možno izdelati tako celoto računov.
- 20.42 O višini dohodka, ki se odtegne nepravi družbi v določenem obračunskem obdobju, odloča lastnik. Taka odtegnitev je enakovredna dividendi, ki jo družba izplača svojim delničarjem. Ob upoštevanju odtegnjenega dohodka se določi znesek dohodkov, ki se zadržijo v nepravi družbi. Lastnik lahko v podjetje investira dodatni kapital ali iz podjetja odtegne kapital z odtujitvijo nekaterih sredstev, take kapitalske tokove pa je treba prikazati tudi v računih, kadar koli se pojavijo. Naložbeni tokovi in tokovi dohodkov od lastnine se v nepravi družbi zajemajo na enak način kot podobni tokovi v družbah. Kot kapitalski transferji se zlasti zajemajo investicijske podpore.
- 20.43 Proizvodni subjekti, ki se ne obravnavajo kot nepravne družbe, ostanejo vključeni v enote države, ki so njihovi lastniki. Čeprav enote države večinoma sestavljajo netržni proizvajalci, pa lahko v enoti države obstajajo tržni obrati. Prodaja teh tržnih obratov se prišteje k postranski prodaji, ki jo kot stransko proizvodnjo prodajo netržni obrati po ekonomsko pomembnih cenah. Zato lahko ima enota države neto poslovni presežek, ki ni enak nič: neto poslovni presežek, ki ga ustvarijo tržni obrati.

Agencije za prestrukturiranje

- 20.44 Nekatere javne enote so vključene v prestrukturiranje družb. Take družbe lahko država nadzira ali ne nadzira. Te agencije za prestrukturiranje so lahko dolgotrajne javne enote ali agencije, ustanovljene posebej za ta namen. Država prestrukturiranje financira na različne načine, bodisi neposredno s kapitalskimi vložki, kakor so kapitalski transferji, posojila ali pridobitev lastniškega kapitala, bodisi posredno z dajanjem jamstev. Najpomembnejša merila za določanje sektorske klasifikacije agencij za prestrukturiranje vključujejo ugotavljanje, ali so taki subjekti finančni posredniki, tržno naravo glavne dejavnosti ter stopnjo tveganja, ki ga prevzame javna agencija. V številnih primerih je stopnja tveganja, ki ga prevzame agencija za prestrukturiranje, nizka, ker agencija deluje z javno finančno podporo in v imenu države. Agencije za prestrukturiranje lahko upravljajo privatizacijo ali odkup slabega premoženja.

Agencije za privatizacijo

- 20.45 Prva vrsta agencije za prestrukturiranje upravlja privatizacijo enot javnega sektorja. Gre za dva primera:
- (a) enota za prestrukturiranje ne glede na svoj pravni status deluje kot neposredni zastopnik države ali ima omejen čas delovanja. Njena glavna naloga je prerazdelitev nacionalnega dohodka in premoženja s prelivanjem denarnih sredstev iz ene enote v drugo. Enota za prestrukturiranje je razvrščena v sektor država;
  - (b) enota za prestrukturiranje je holding, ki nadzira in upravlja skupino podružnic, vodenju privatizacije in prelivanju denarnih sredstev iz ene podružnice v drugo v imenu države in za namene javne politike pa namenja samo majhen del svoje dejavnosti. Enota je razvrščena kot družba, vse transakcije, opravljene v imenu države, pa je treba preusmeriti prek države.

Strukture za odkup slabega premoženja

- 20.46 Druga vrsta agencije za prestrukturiranje se ukvarja z oslabiljenimi sredstvi in se lahko ustanovi v času bančne ali druge finančne krize. Take agencije se imenujejo strukture za odkup slabega premoženja ali „slabe banke“. Agencija za prestrukturiranje se razvrsti v skladu s stopnjo tveganja, ki ga prevzame, ob upoštevanju stopnje finančne podpore države.

Najpogosteje agencija za prestrukturiranje kupuje sredstva po cenah, ki so višje od tržnih, z neposredno ali posredno finančno podporo države. Rezultat njenih dejavnosti je prerazdelitev nacionalnega dohodka in premoženja. Če se struktura za odkup slabega premoženja ne izpostavlja tveganju, se razvrsti v sektor država.

Enote za posebne namene

- 20.47 Enote za posebne namene (EPN), ki se imenujejo tudi namenske družbe (ND), lahko ustanovijo države ali zasebni subjekti zaradi finančne prikladnosti. Enote za posebne namene se lahko ukvarjajo s fiskalnimi posli, vključno z listinjenjem sredstev, izposojanjem v imenu države itd. Kadar so take enote za posebne namene rezidenčne, niso ločene institucionalne enote. Te enote so razvrščene v skladu z glavno dejavnostjo lastnika, enote za posebne namene, ki izvajajo fiskalne posle, pa so razvrščene v sektor država.
- 20.48 Nerezidenčne enote za posebne namene so prepoznane kot ločene institucionalne enote. Vsi tokovi in postavke stanja med državo in nerezidenčno enoto za posebne namene se prikažejo v računih države in enote za posebne namene. Poleg tega se, kadar taka nerezidenčna enota za posebne namene izvaja izposojanje države ali ima državne izdatke v tujini, tudi kadar v zvezi s temi fiskalnimi dejavnostmi niso zajeti tokovi med državo in enoto za posebne namene, transakcije pripišejo v račune države in nerezidenčne enote, da odrazijo fiskalne dejavnosti države. Če je nerezidenčna enota za posebne namene udeležena v poslu listinjenja brez prodaje sredstva, se posel šteje kot transakcija izposojanja države. Ekonomska vsebina te transakcije se upošteva s pripisom izposojanja države od nerezidenčne enote za posebne namene v isti vrednosti in ob istem času, ko enota za posebne namene prevzame obveznost do tujega upnika.

Skupna podjetja

- 20.49 Številne javne enote sklepajo sporazume z zasebnimi subjekti ali drugimi javnimi enotami za skupno opravljanje različnih dejavnosti. Rezultat dejavnosti je lahko tržna ali netržna proizvodnja. Skupno poslovanje se lahko na splošno strukturira kot eno od treh vrst: skupno nadzorovane enote, ki se tu imenujejo skupna podjetja, skupno nadzorovano poslovanje in skupno nadzorovana sredstva.
- 20.50 Skupno podjetje zahteva ustanovitev družbe, partnerstva ali druge institucionalne enote, v kateri ima vsak udeleženec skupni nadzor nad dejavnostmi enote. Skupno podjetje lahko kot institucionalna enota sklepa pogodbe v svojem imenu in zbira finančna sredstva za lastne namene. Skupno podjetje vodi lastno računovodsko dokumentacijo.
- 20.51 Običajno za opredelitev nadzora zadošča odstotek lastništva. Če ima vsak lastnik v lasti enak odstotek skupnega podjetja, pa je treba upoštevati druge kazalnike nadzora.
- 20.52 Javne enote lahko sklepajo tudi skupne poslovne sporazume, ki jih ne izvajajo ločene institucionalne enote. V tem primeru enot ni treba razvrščati, vendar je treba poskrbeti, da je lastništvo sredstev pravilno zajeto in da so dogovori o delitvi prihodkov in odhodkov pripravljeni v skladu z določbami veljavne pogodbe. Dve enoti se lahko na primer dogovorita, da bosta odgovorni za različne faze skupnega proizvodnega procesa, ali pa je lahko ena enota lastnica sredstva ali kompleksa povezanih sredstev, vendar se enoti dogovorita o delitvi prihodkov in izdatkov.

Agencije za reguliranje trga

- 20.53 Javne agencije, ki delujejo na področju kmetijstva, se ukvarjajo z dvema vrstama dejavnosti:

- (a) kupujejo, posedujejo in prodajajo kmetijska in druga živila na trgu ali
- (b) izključno ali predvsem razdeljujejo subvencije ali druge transferje proizvajalcem.

V prvem primeru je institucionalna enota, če deluje kot tržni proizvajalec, uvrščena v sektor nefinančne družbe (S.11). V drugem primeru pa je institucionalna enota uvrščena v sektor država (S.13).

- 20.54 Kadar agencija za reguliranje trga izvaja obe dejavnosti iz odstavka 20.53, se v skladu z glavno dejavnostjo razdeli na dve institucionalni enoti, pri čemer je ena uvrščena v sektor nefinančne družbe (S.11), druga pa v sektor država (S.13). Če je agencijo težko razdeliti na ta način, velja dogovor, da se običajni preskus sektorske klasifikacije prilagodi z uporabo merila „glavna dejavnost“ na podlagi stroškov. Če so stroški enote zelo močno povezani z dejavnostjo obvladovanja trga, se enota razvrsti v sektor nefinančne družbe. Priporoča se 80-odstotni prag razmerja med stroški in prodajo. Če je razmerje med stroški in prodajo, povezano z regulativno dejavnostjo, nižje od tega praga, se enota razvrsti v sektor država (S.13).

Nadnacionalni organi

- 20.55 Nekatere države so podpisnice institucionalnega sporazuma in s tem sestavljajo del nadnacionalnega organa. Običajno tak sporazum vključuje denarne transferje držav podpisnic nadnacionalnemu organu in povratne denarne transferje. Tudi nadnacionalni organ se ukvarja z netržno proizvodnjo. V nacionalnih računih držav podpisnic so nadnacionalni organi nerezidenčne institucionalne enote, ki so razvrščene v posebni podsektor tujina.

Podsektorji države

- 20.56 Znotraj države običajno obstaja več ravni države glede na upravno in pravno ureditev. V poglavju 2 so navedene tri ravni države: centralna, regionalna in lokalna s podsektorjem za vsako raven. Poleg teh ravni države obstoj in obseg socialne varnosti ter njena vloga v fiskalni politiki zahtevajo, da je treba statistične podatke za vse enote socialne varnosti pripraviti kot četrti ločeni podsektor države. Vse države nimajo vseh ravni, nekatere imajo morda samo centralno državo ali pa centralno državo in eno nižjo raven. V državah, ki imajo več kot tri ravni, je treba različne enote razvrstiti v eno od zgoraj navedenih ravni.

Centralna država

- 20.57 Podsektor centralna država (razen socialne varnosti) (S.1311) sestavljajo vse enote države, ki imajo nacionalno pristojnost, razen enot socialne varnosti. Politična oblast centralne države pokriva celotno ozemlje države. Centralna država lahko nalaga davke vsem rezidenčnim institucionalnim enotam in nerezidenčnim enotam, ki se ukvarjajo z gospodarskimi dejavnostmi v državi. Centralna država je običajno odgovorna za zagotavljanje kolektivnih storitev v korist celotne skupnosti, kakor so nacionalna obramba, odnosi z drugimi državami, javni red in varnost, ter za reguliranje družbenega in gospodarskega sistema države. Poleg tega ima lahko izdatke za zagotavljanje storitev, kakor je izobraževanje ali zdravstvo, predvsem v korist posameznih gospodinjstev, in lahko izvaja transferje drugim institucionalnim enotam, tudi drugim ravnam države.
- 20.58 Pripravljanje statističnih podatkov za centralno državo je pomembno zaradi posebne vloge teh podatkov pri analizi gospodarske politike. Fiskalna politika vpliva na inflacijske ali deflacijske pritiske v gospodarstvu predvsem prek centralne države. Organ odločanja običajno na ravni centralne države oblikuje in izvaja politike, ki so usmerjene k nacionalnim gospodarskim ciljem.
- 20.59 Podsektor centralna država je v večini držav velik in kompleksen podsektor. Običajno vključuje osrednjo skupino oddelkov ali ministrstev, ki sestavljajo eno institucionalno enoto, in razne organe, ki delujejo pod nadzorom centralne države, z ločeno pravno identiteto in zadostno neodvisnostjo za oblikovanje dodatnih enot centralne države.
- 20.60 Glavna osrednja skupina oziroma primarna centralna država se včasih imenuje proračunska centralna država, kar poudarja, da je „proračun“ bistvo njene najpomembnejše evidence za poročanje. To pomeni, da proračun zagotavlja implicitno razmejitev te temeljne institucionalne enote centralne države. Včasih se imenuje „država“, kar se ne sme zamenjevati s pojmom regionalna država, kakor so province, dežele, kantoni, republike, prefekture ali upravne regije v federalnem državnem sistemu. Pri pripravljanju celotnega zaporedja računov za proračunsko centralno državo je pogosto ustrezno vključiti dejavnosti izvenproračunskih skladov, kadar niso institucionalne enote, na splošno pa tudi vse zakladniške posle, ki niso prikazani v proračunu.
- 20.61 Drugi element centralne države so drugi organi centralne države, ki se imenujejo tudi izvenproračunske enote in vključujejo izvenproračunske agencije ali subjekte, ki izpolnjujejo pogoje za institucionalne enote, netržna javna podjetja s pravnim statusom in netržne nepridobitne institucije pod javnim nadzorom.
- 20.62 Centralno državo lahko razdelimo na dva elementa: proračunska centralna država in drugi organi centralne države. Ta delitev je stvar presoje in je lahko odvisna od praktičnih nagibov. Pomembno merilo je institucionalno zasetje „proračuna“. Vendar morajo pripravljavci podrobno poznati natančno sestavo in se o njej dogovoriti na nacionalni ravni, da izboljšajo skladnost izvornih podatkov. Možnost priprave popolnega zaporedja računov za ta „podsektorja“ centralne države je pomembna pri ocenjevanju kakovosti podatkov.

Regionalna država

- 20.63 Podsektor regionalna država (razen socialne varnosti) (S.1312) sestavljajo vse enote države v federalnem državnem sistemu, ki ima državno ali regionalno pristojnost, z morebitno izjemo enot socialne varnosti. Federalna država je največje zemljepisno območje, na katerega je zaradi političnih ali upravnih namenov razdeljena celotna država. Taka območja so poimenovana z izrazi, kot so province, dežele, kantoni, republike

ali upravne regije. Vse imajo zadostno raven oblasti, ki je potrebna v federalnem državnem sistemu. Zakonodajna, sodna in izvršilna oblast regionalne države pokriva celotno območje posamezne regionalne države, ki običajno obsega številne kraje, ne zajema pa drugih regionalnih držav. V številnih državah regionalne države ne obstajajo. V federalnih državah so lahko regionalnim državam dodeljena precejšnja pooblastila in pristojnosti, in v takih primerih je ustrezno pripravljanje podsektorja regionalna država.

- 20.64 Regionalna država ima običajno fiskalni organ za pobiranje davkov od institucionalnih enot, ki so rezidenti na območju pristojnosti organa ali se na tem območju ukvarjajo z gospodarskimi dejavnostmi. Da se subjekt prepozna kot enota države, mora imeti pravico do lastništva sredstev, zbiranja denarnih sredstev in prevzemanja odgovornosti za svoj račun, imeti mora tudi pravico do porabe ali razporejanja vsaj nekaterih davkov ali drugih dohodkov, ki jih prejema v skladu s svojimi politikami. Subjekt lahko prejema transferje od centralne države, ki so povezani z nekaterimi posebnimi nameni. Regionalna država lahko imenuje uradnike neodvisno od zunanjega upravnega nadzora. Če je enota države, ki deluje v regionalni državi, popolnoma odvisna od denarnih sredstev centralne države in centralna država narekuje tudi načine porabe navedenih sredstev, je ta enota agencija centralne države.

Lokalna država

- 20.65 Podsektor lokalna država (razen socialne varnosti) (S.1313) sestavljajo enote države, ki so pristojne na lokalni ravni (z morebitno izjemo enot socialne varnosti). Lokalne države običajno zagotavljajo številne storitve lokalnim rezidentom, nekatere od njih so lahko financirane s podporami višjih ravni države. Statistični podatki za lokalno državo zajemajo zelo različne enote države, kot so okrožja, občine, vele mesta, mesta, mestne občine, volilni okraji, šolski okraji ter vodni ali sanitarni okraji. Pogosto so na istih zemljepisnih območjih pristojne enote lokalne države z različnimi funkcionalnimi odgovornostmi. Na primer, ločene enote države, ki zastopajo mesto, okrožje in šolski okraj, so pristojne na istem območju. Poleg tega lahko dve ali več sosednjih lokalnih držav organizirajo enoto države z regionalno pristojnostjo, ki je odgovorna lokalnim državam. Take enote se razvrstijo v podsektor lokalna država.

- 20.66 Zakonodajna, sodna in izvršilna oblast enot lokalne države je omejena na najmanjša zemljepisna območja, ki se razlikujejo zaradi upravnih in političnih namenov. Področje pristojnosti lokalne države je običajno precej manjše od področja pristojnosti centralne ali regionalne države, in lokalne države lahko imajo ali nimajo pravice do pobiranja davkov od institucionalnih enot ali ekonomskih dejavnosti, ki potekajo na njihovih območjih. Pogosto so odvisne od podpor višjih ravni države in do neke mere delujejo kot zastopniki centralne ali regionalne države. Da bi se lokalne države obravnavale kot institucionalne enote, morajo imeti pravico do lastništva sredstev, zbiranja denarnih sredstev in prevzemanja obveznosti z izposojanjem za svoj račun. Imeti morajo tudi diskrecijsko pravico glede načina porabe teh sredstev in pravico do imenovanja svojih uradnikov neodvisno od zunanjega upravnega nadzora.

Skladi socialne varnosti

- 20.67 Podsektor skladi socialne varnosti (S.1314) sestavljajo vse enote socialne varnosti ne glede na raven države, ki vodi ali upravlja sheme. Če shema socialne varnosti ne izpolnjuje zahtev za institucionalno enoto, se razvrsti skupaj s svojo matično enoto v enega od podsektorjev sektorja država. Če javne bolnišnice zagotavljajo netržne storitve celotni skupnosti in jih nadzirajo sheme socialne varnosti, so uvrščene v podsektor skladi socialne varnosti.

PRIKAZ STATISTIKE DRŽAVNIH FINANC

Okvir

- 20.68 Izkušnje so pokazale, da je alternativni prikaz zaporedja računov ESR v osrednjem okviru za državo primernejši za nekatere analitične potrebe. Ta alternativa se imenuje prikaz statistike državnih financ (SDF). Zagotavlja drugačno, vendar kljub temu celovito sliko računov države z naslednjimi merili za gospodarsko dejavnost države: ravni prihodkov, izdatkov, primanjkljaja/presežka, financiranja, drugih gospodarskih tokov in bilance stanja.
- 20.69 Prikaz SDF na podlagi ESR sestavljajo transakcije, zajete v različnih tekočih računih, računu kapitala in finančnem računu ESR, preurejenih za nefinančne transakcije v enotni prikaz računa, ki je primernejši za fiskalno analizo.
- 20.70 V sistemu SDF je prihodek opredeljen kot agregat vseh transakcij, zajetih v pozitivnih virih v osrednjem okviru ESR, prejetih subvencij v tekočih računih ter prejetih kapitalskih transferjev, zajetih v računu kapitala. Izdatki so agregat vseh transakcij, zajetih v pozitivnih porabah, plačanih subvencij v tekočih računih ter kapitalskih izdatkov – bruto investicij, povečanih za plačane kapitalске transferje – zajetih v računu kapitala. Ta merjenja prihodkov in izdatkov so specifična za prikaz SDF, temeljne transakcije pa so transakcije ESR.

20.71 Razlika med prihodki in izdatki, ki je enaka presežku/primanjkljaju, je neto posojanje/neto izposojanje (B.9). Financiranje presežka/primanjkljaja je prikazano v finančnem računu, v katerem so zajeti neto pridobitve finančnih sredstev in neto prevzemi obveznosti. Postavke izdatkov in prihodkov imajo nasprotno postavko v finančnem računu. Finančne transakcije lahko pomenijo tudi dva vnosa v finančnem računu. To odraža načelo dvojnega vnosa, pri katerem ima vsaka transakcija ujemajočo se transakcijo v finančnem računu. Načeloma je mogoče neto posojanje/neto izposojanje izpeljati tudi iz transakcij s finančnimi sredstvi in obveznostmi.

20.72 Prikaz SDF je takšen:

Prikaz statistike državnih financ	
	Prihodki
	davki
	socialni prispevki
	prodaja blaga in storitev
	drugi tekoči prihodki
	prihodki iz kapitalskih transferjev
<i>minus</i>	Izdatki
	vmesna potrošnja
	sredstva za zaposlene
	obresti
	subvencije
	socialni prejemki
	drugi tekoči izdatki
	izdatki iz kapitalskih transferjev
	investicijski izdatki
<i>je</i>	Neto posojanje/neto izposojanje
<i>je</i>	Neto finančne transakcije

20.73 Dodatni računi v sistemu SDF so namenjeni za druge ekonomske tokove in bilance stanja, ki so usklajene z zaporedjem računov ESR. Taki računi omogočajo popolno uskladitev spremembe v bilanci stanja in tokov, ki nastajajo v obračunskem obdobju. Za vsako sredstvo ali obveznost velja naslednja enakost:

	Začetna bilanca stanja
<i>plus</i>	transakcije
<i>plus</i>	revalorizacije
<i>plus</i>	druge spremembe obsega
<i>je</i>	končna bilanca stanja

20.74 Bilanca stanja prikazuje ravni skupnih sredstev – nefinančnih in finančnih – ter stanje neporavnanih obveznosti, kar omogoča izračun naslednjih vrednosti: neto vrednosti kot skupnih sredstev, zmanjšanih za skupne obveznosti, in finančnih neto vrednosti kot skupnih finančnih sredstev, zmanjšanih za skupne obveznosti.

20.75 Statistika državnih financ prikazuje finančno uspešnost države in njenih podsektorjev ali katere koli skupine enot države, pa tudi posameznih institucionalnih enot, kakor je proračunska centralna država.

Prihodki

20.76 Prihodkovna transakcija je transakcija, ki povečuje neto vrednost in pozitivno vpliva na neto posojanje (+)/neto izposojanje (-). Pri prihodkih države običajno prevladujejo obvezne dajatve, ki jih naloži država v obliki davkov in socialnih prispevkov. Za nekatere ravni države so glavni vir prihodkov transferji iz drugih enot države in podpore mednarodnih organizacij. Druge splošne kategorije prihodkov zajemajo dohodek od lastnine, prodajo blaga in storitev ter raznovrstne transferje, razen podpor. Skupni prihodki države v obračunskem obdobju se izračunajo s seštevanjem transakcij, ki so terjatve, na naslednji način:

Skupni prihodki	=	skupni davki	D.2 + D.5 + D.91
	+	skupni socialni prispevki	D.61
	+	skupna prodaja blaga in storitev	P.11 + P.12 + P.131
	+	drugi tekoči prihodki	D.39 + D.4 + D.7
	+	drugi kapitalski prihodki	D.92 + D.99

Davki in socialni prispevki

20.77 Skupne davke sestavljajo davki na proizvodnjo in uvoz (D.2), tekoči davki na dohodek, premoženje itd. (D.5) ter davki na kapital (D.91). Skupne socialne prispevke sestavljajo dejanski socialni prispevki (D.611) in pripisani socialni prispevki (D.612).

20.78 Ocenjevanje davkov in socialnih prispevkov je lahko težavno. Problemi in priporočene rešitve so opisani v oddelku „Računovodska vprašanja v zvezi z državo“ tega poglavja. Čeprav so davki zajeti v več računih osrednjega okvira ESR, so v prikazu statistike državnih financ vsi davki prikazani kot ena kategorija prihodkov s podklasifikacijami v skladu z osnovo za obračun davka. Davki na kapital so v prikazu statistike državnih financ zajeti kot davki na prihodke.

20.79 Podatki o prihodkih iz davkov in socialnih prispevkov ⁽¹⁾ se uporabljajo za izračun skupnih koeficientov davčne ali fiskalne obremenitve, kakor je koeficient skupnih davkov glede na raven BDP, ki se uporablja v mednarodnih primerjavah. V tem okviru so obvezni socialni prispevki prikazani hkrati z davčnimi statističnimi podatki in vključeni v mere fiskalnega bremena ali obveznih dajatev.

Prodaja

20.80 Skupno prodajo blaga in storitev sestavljajo tržna proizvodnja (P.11) in plačila za netržno proizvodnjo (P.131). Prodaja zajema tudi proizvodnjo za lastno končno porabo (P.12), razen kadar se uporablja za preskus tržno/netržno (glej odstavek 20.30). Večino proizvodnje države sestavljajo blago in storitve, ki se ne prodajajo ali pa se prodajajo po cenah, ki niso ekonomsko pomembne. Razdelitev netržne proizvodnje ni v skladu s pojmom prihodkov. V prihodke od prodaje blaga in storitev sta vključeni samo dejanska prodaja ter določena pripisana prodaja.

20.81 Tržno proizvodnjo (P.11) države sestavljajo:

- (a) tržna proizvodnja tržnih obratov, ki so vključeni v državo, kakor je tovarna orožja, ki je del ministrstva za obrambo, ali menze, ki so jih enote države odprle za svoje zaposlene in v katerih se zaračunavajo ekonomsko pomembne cene;
- (b) stranski tržni proizvodi, ki jih prodajajo netržni obrati in se včasih imenujejo „postranska prodaja“, kakor so proizvodi, ki izvirajo iz pogodb za raziskave in razvoj med javnimi univerzami in družbami, ali publikacije, ki jih prodajajo enote države po ekonomsko pomembni ceni.

20.82 Prej navedena „postranska prodaja“ se razlikuje od simbolične vstopnine za muzeje, ki jo plačajo obiskovalci, kar so običajno delna plačila za netržno proizvodnjo (P.131). Druga pomembna delna plačila zajemajo plačila bolnišnicam ali šolam, če so netržne.

20.83 Vrednost investicij iz lastne proizvodnje se v statistiki državnih financ na podlagi ESR šteje za prihodek in je vključena v prodajo. Prodaja vključuje tudi vrednost blaga in storitev, proizvedenih in zagotovljenih kot sredstva za zaposlene v naravi ali kot druga plačila v naravi.

⁽¹⁾ Skupna mera prihodkov od davkov in socialnih prispevkov na podlagi ESR je skladna z merilom statistike dohodkov OECD, razen prikaza prihodkov od davčnih odbitkov in pripisanih socialnih prispevkov. Prikaz davkov in socialnih prispevkov v ESR je usklajeno tudi s prikazom statistike državnih financ Mednarodnega denarnega sklada (MDS), z nekaj razlikami v razčlenitvah.

20.84 Prihodki od prodaje v statistiki državnih financ na podlagi ESR se obravnavajo z vidika proizvodnje: ne razlikujejo se od proizvodnje, medtem ko se dejanska prodaja strankam razlikuje za spremembo zalog. Vendar so take spremembe zalog za enote države in druge netržne proizvajalce, ki se ukvarjajo zlasti s proizvodnjo storitev in ne s proizvodnjo blaga, običajno majhne. Prodaja se vrednoti v osnovnih cenah.

Tabela 20.1 – Od osrednjega okvira ESR do transakcij in agregatov SDF

Viri ESA		Prihodek SDF ESR
P.1	Proizvodnja, od tega	
	tržna proizvodnja (P.11)	Prodaja blaga in storitev
	proizvodnja za lastno končno porabo (P.12)	Prodaja blaga in storitev
	netržna proizvodnja (P.13), od tega:	
	— plačila za netržno proizvodnjo (P.131)	Prodaja blaga in storitev
	— druga netržna proizvodnja (P.132)	Se ne upošteva v skupnih prihodkih
D.2	Davki na proizvodnjo in uvoz (prihodki)	Skupaj davki
D.3	Subvencije (prihodki)	Drugi tekoči prihodki
D.4	Dohodek od lastnine	Drugi tekoči prihodki
D.5	Tekoči davki na dohodek in premoženje	Skupaj davki
D.61	Socialni prispevki	Skupaj socialni prispevki
D.7	Drugi tekoči transferji	Drugi tekoči prihodki
D.91r	Davki na kapital (prihodki)	Skupaj davki
D.92r	Investicijske podpore (prihodki)	Drugi kapitalski prihodki
D.99r	Drugi kapitalski transferji (prihodki)	Drugi kapitalski prihodki
Porabe in kapitalne transakcije ESR		Izdatki SDF ESR
P.2	Vmesna potrošnja	Vmesna potrošnja
D.1	Sredstva za zaposlene	Sredstva za zaposlene
D.2	Davki na proizvodnjo in uvoz (odhodki)	Drugi tekoči izdatki
D.3	Subvencije (odhodki)	Subvencije
D.41	Obresti	Obresti
D.4	Dohodek od lastnine (razen D.41)	Drugi tekoči izdatki
D.5	Tekoči davki na dohodek	Drugi tekoči izdatki
D.62	Socialni prejemki, razen socialnih transferjev v naravi	Socialni prejemki, razen socialnih transferjev v naravi
D.632	Socialni transferji v naravi prek tržnih proizvajalcev	Socialni transferji v naravi prek tržnih proizvajalcev
D.7	Drugi tekoči transferji	Drugi tekoči izdatki
D.8	Popravek spremembe pokojninskih pravic	Drugi tekoči izdatki
P.31	Izdatki za individualno potrošnjo tržne proizvodnje	Socialni transferji v naravi prek tržnih proizvajalcev

Porabe in kapitalske transakcije ESR		Izdatki SDF ESR
P.31	Izdatki za individualno potrošnjo netržne proizvodnje	Se ne upošteva v skupnih izdatkih
P.32	Izdatki za kolektivno potrošnjo	Se ne upošteva v skupnih izdatkih
P.5	Bruto investicije	Kapitalski izdatki
NP	Pridobitve minus odtujitve neproizvedenih sredstev	Kapitalski izdatki
D.92p	Investicijska podpora (odhodki)	Kapitalski izdatki
D.99p	Drugi kapitalski transferji (odhodki)	Kapitalski izdatki

V osrednjem okviru ESR je neto posojanje/neto izposojanje (B.9) izravnalna postavka računa kapitala. Izravnalna postavka države v prikazu SDF ESR je enaka neto posojanju/neto izposojanju (B.9). Ta tabela pojasnjuje, zakaj.

Osrednji okvir ESR

Prvi račun je račun proizvodnje, zato je prvi vir institucionalnega sektorja v ESR njegova proizvodnja. Ker se večina storitev, ki jih zagotavlja država, ne prodaja po ekonomsko pomembnih cenah in so zato netržne, se proizvodnja države po dogovoru meri kot vsota proizvodnih stroškov.

Prav tako se izdatki za končno kolektivno potrošnjo, sestavljeno iz storitev, ki jih skupnosti zagotavlja država, kakor so splošne storitve, obramba, varnost in javni red, merijo kot vsota proizvodnih stroškov. Izdatki za kolektivno potrošnjo (P.32) so prav tako po dogovoru enaki dejanski končni potrošnji (P.4) države.

Izdatki za individualno končno potrošnjo gospodinjstev, ki jih zagotavlja neposredno država na netržni podlagi, se tudi merijo s proizvodnimi stroški.

Na podlagi tega se v računih države ESR „pripiseta“ dve vrsti tokov:

1. na strani virov druga netržna proizvodnja (P.132), ki je prikazana v računu proizvodnje;
2. na strani porabe pa dejanska končna potrošnja (P.4) in socialni transferji v naravi – netržna proizvodnja (D.631). Ta tokova sta prikazana v računu preračunane dohodka v naravi in v računu porabe prilagojenega razpoložljivega dohodka.

Vsi pripisani tokovi so enaki vsoti dejanskih tokov: proizvodnih stroškov. Ti dve vrsti pripisanih tokov, na strani virov in na strani uporabe, se v zaporedju računov ESR izravnata.

Prikaz statističnih podatkov SDF ESR

Enake temeljne kategorije transakcij se uporabljajo v prikazu SDF ESR, vendar predvsem na podlagi dejanskih denarnih tokov, da se izračunajo skupni prihodki in skupni izdatki države. Upoštevajo se samo izbrani pripisani tokovi: pripisani socialni prispevki in kapitalski transferji v naravi.

Rezultat izločitve netržne proizvodnje na strani virov (P.132) pri izračunu skupnih prihodkov ter izločitve dejanske končne potrošnje (P.4=P.32) in socialnih transferjev v naravi – netržne proizvodnje (D.631) na strani porabe pri izračunu skupnih izdatkov je ista izravnalna postavka: neto posojanje/neto izposojanje (B.9).

Edini socialni transferji v naravi, ki se upoštevajo v agregatu skupni izdatki države SDF, so socialni transferji v naravi, ki jih gospodinjstvom zagotavljajo tržni proizvajalci (D.632), ker so rezultat dejanskih plačil enot države. Navedene transakcije je treba prišteti tudi k vsoti proizvodnih stroškov (ki je enaka drugi netržni proizvodnji – P.132), da se izračunajo izdatki države za končno potrošnjo.

$$P.3 = P.132 + D.632$$

Drugi prihodki

- 20.85 Druge tekoče prihodke sestavljajo dohodek od lastnine (D.4), druge subvencije na proizvodnjo (D.39) in drugi tekoči transferji (D.7).
- 20.86 Dohodek od lastnine zajema obresti (D.41), razdeljeni dohodek družb (dividende in dohodek, odtegnjen iz nepravil družb) (D.42) ter, bolj obrobno, reinvestirane dohodke od neposrednih tujih naložb države (D.43), drug investicijski dohodek (D.44) in najemnino (D.45).
- 20.87 Drugi tekoči transferji (D.7) zajemajo predvsem transferje znotraj države. Ti se pri pripravi računov celotnega sektorja konsolidirajo.
- 20.88 Drugi kapitalski prihodki obsegajo investicijske podpore (D.92) in druge kapitalske transferje (D.99), prejete od drugih enot, predvsem od drugih enot države (čeprav lahko konsolidacija, ki se opravi pri prikazu statističnih podatkov, zmanjša njihov dejanski obseg) in institucij EU, pa tudi od različnih drugih enot, ki odražajo transakcije, kakor je plačilo dolžnika po aktiviranju jamstva.
- 20.89 Podpore, ki so v drugih statističnih sistemih včasih opredeljene kot transferji, razen subvencij, ki jih prejme ena enota države od druge enote države ali mednarodne organizacije, niso kategorija ESR. Višina podpore mora biti enaka vsoti naslednjih prihodkov iz transferjev: D.73 + D.74 + D.92, v nekaterih primerih skupaj z D.75 + D.99.
- 20.90 Subvencije, ki jih prejmejo enote države, obsegajo le druge subvencije na proizvodnjo. Kadar subvencije na proizvode prejmejo proizvodni subjekti, ki pripadajo državi, so te subvencije vključene v vrednotenje proizvodnje in prodaje v osnovnih cenah.

Izdatki

- 20.91 Transakcija izdatkov je transakcija, ki ima negativni vpliv na neto posojanje (+)/neto izposojanje (-). Skupni izdatki zajemajo tekoče in kapitalske izdatke. Tekoči izdatki vključujejo izdatke v zvezi s proizvodnjo (sredstva za zaposlene in vmesna potrošnja), odhodke iz dohodka od lastnine (ki so v glavnem obresti) in transferje (kakor so socialni prejemki, tekoče podpore drugim državam in raznovrstni drugi tekoči transferji).
- 20.92 Skupni izdatki države za obračunsko obdobje se izračunajo z uporabo naslednje enačbe, pri kateri se seštejejo transakcije, ki so obveznosti:

Skupaj izdatki =	vmesna potrošnja	P.2
	+ sredstva za zaposlene	D.1
	+ obresti	D.41
	+ socialni prejemki, razen socialnih transferjev v naravi	D.62
	+ socialni transferji v naravi prek tržnih proizvajalcev	D.632
	+ subvencije	D.3
	+ drugi tekoči izdatki	D.29 + (D.4 - D.41) + D.5 + D.7 + D.8
	+ kapitalski izdatki	P.5 + NP + D.92 + D.99

Sredstva za zaposlene in vmesna potrošnja

- 20.93 Sredstva za zaposlene in vmesna potrošnja so za enote države proizvodni stroški.
- 20.94 Sredstva za zaposlene (D.1) zajemajo izplačane plače (D.11) in socialne prispevke delodajalcev (D.12), vključno s pripisanimi socialnimi prispevki, ki so v ESR prikazani kot porabe gospodinjstev in viri države, zato se ne smejo konsolidirati. Sredstva za zaposlene so zajeta po obračunskem načelu v času, ko je delo opravljeno, in ne v času zapadlosti plače v plačilo ali izplačila plače. Plače zajemajo plačane premije in druge pavšalne zneske (zaradi zaostalih plačil ali obnovitve pogodb), ustrezní čas zajemanja pa je morda težko določiti: kadar gre za dolga obdobja zaposlitve, je to pogosto čas določitve premije in ne obdobje, ki naj bi ga premija formalno pokrivala.

- 20.95 Vmesna potrošnja (P.2) zajema blago in storitve, porabljene v proizvodnem procesu v obračunskem obdobju. Načeloma se razlikuje od nakupov in drugih možnih vrst pridobitev: vsaka pridobitev pred izločitvijo zaradi porabe vstopi v zaloge. Blago in storitve lahko pridobivajo tudi tržni in netržni obrati države.
- 20.96 Čas zajemanja vmesne potrošnje je načeloma jasen: v času, ko se proizvod porabi v proizvodnem procesu. Čas zajemanja nakupov in drugih pridobitev je načeloma dobava, čeprav je v nekaterih primerih dobavo morda težko ugotoviti.

Izdatki za socialne prejemke

- 20.97 Izdatki za socialne prejemke zajemajo socialne prejemke, razen socialnih transferjev v naravi (D.62), ki jih sestavljajo predvsem gotovinska plačila, in socialne transferje v naravi, ki jih gospodinjstvom zagotavljajo tržni proizvajalci (D.632). Socialni transferji v naravi prek tržnih proizvajalcev so izdatki države za financiranje blaga in storitev, ki jih gospodinjstvom zagotavljajo tržni proizvajalci. Značilni primeri so zdravstvo ter blago in storitve, ki jih zagotavljajo zdravniki in farmacevti, financirajo pa jih enote države na podlagi shem socialne varnosti ali programov socialnega varstva.
- 20.98 Izdatki za socialne prejemke ne zajemajo socialnih transferjev v naravi, ki jih gospodinjstvom zagotavljajo netržni proizvajalci države. Države pogosto proizvajajo storitve in blago ter jih razdelijo brezplačno ali po cenah, ki niso ekonomsko pomembne. Zaradi preprečevanja podvajanja v prikazu statistike državnih financ se ustrezni stroški za proizvodnjo tega blaga in storitev zajemajo samo enkrat kot izdatki – vmesna potrošnja, sredstva za zaposlene, drugi davki na proizvodnjo – in kot prihodki – druge subvencije na proizvodnjo. V zaporedju računov ESR se ti stroški izravnavajo z virom v postavki netržna proizvodnja in ponovno zajamejo kot poraba v postavki izdatki za končno potrošnjo (P.3), ki se razdeli v obliki socialnih transferjev v naravi. Za analitične namene je morda primerno izračunati širši agregat socialnih transferjev, da se zajamejo: socialni prejemki v denarju (D.62) in socialni transferji v naravi (D.63).
- 20.99 V ESR se izplačilo pokojnin zaposlenim v sektorju država zajame tudi kot plačilo tekočih izdatkov, tudi če se obravnava kot likvidacija obveznosti države (glej oddelek „Računovodska vprašanja v zvezi z državo“), povezani prispevki pa se zajamejo kot prihodek. Kadar pa ima shema sklad, se taki prispevki in pokojnine štejejo kot financiranje, zato se izdatkom prišteje popravek za spremembo pokojninskih pravic (D.8): popravek je enak socialnim prispevkom, prejetim kot pokojnine ali kot drugi prejemki po upokojitvi, zmanjšanim za socialne prejemke za pokojnine ali druge prejemke po upokojitvi, plačane za tiste sheme, ki so prepoznane kot obveznosti.

Obresti

- 20.100 Izdatki za obresti zajemajo ustrezne stroške nastalih obveznosti, zlasti za posojila, menice, zadolžnice in obveznice, pa tudi za obveznosti iz naslova vlog in druge instrumente, ki so obveznosti države. Obresti so zajete po obračunskem načelu (glej oddelek „Računovodska vprašanja v zvezi z državo“).
- 20.101 Izdatki za obresti so v statistiki državnih financ na podlagi ESR popravljani za PMSFP (posredno merjene storitve finančnega posredništva). Obresti, plačane finančnim institucijam za posojila in vloge, se delijo na storitveni element, ki je zajet kot vmesna potrošnja, in element dohodka od lastnine, ki je zajet kot plačane obresti. Enak popravek se uporablja za prihodek države iz obresti, ki jih plačajo finančne institucije za vloge ali posojila.

Drugi tekoči izdatki

- 20.102 Drugi tekoči izdatki zajemajo druge davke na proizvodnjo (D.29), dohodek od lastnine, razen obresti (D.4–D.41), tekoče davke na dohodek in premoženje itd. (D.5), druge tekoče transferje (D.7) ter popravek za spremembo pokojninskih pravic (D.8).
- 20.103 Čeprav so drugi davki na proizvodnjo, ki jih plačajo enote države, zajeti kot izdatki države, pa davki na proizvode niso ločeno prikazani kot izdatki države. Razlog za to je na eni strani dejstvo, da se taki davki ne prikazujejo v postavki njihovih porab, ker niso vir za tržne proizvajalce države, katerih proizvodnja se vrednoti v osnovnih cenah, po drugi strani pa so davki na proizvode, ki vstopajo v vmesno potrošnjo države, zajeti v njeno vrednotenje v kupčevih cenah.

Kapitalski izdatki

- 20.104 Kapitalski izdatki zajemajo kapitalske transferje v obliki investicijske podpore (D.92) in druge kapitalske transferje (D.99) ter investicijske izdatke: bruto investicije (P.5, ki zajemajo bruto investicije v osnovna sredstva – P.51g, povečane za spremembe zalog – P.52, in pridobitve minus odtujitve vrednostnih predmetov – P.53) ter pridobitve minus odtujitve neproizvedenih nefinančnih sredstev (NP). Odtujitve nefinančnih sredstev, kakor so zgradbe, niso zajete kot prihodki, temveč kot negativni kapitalski izdatki, zaradi česar je neto posojanje/neto izposojanje (B.9) bolj pozitivno.

Povezava z izdatki države za končno potrošnjo (P.3)

- 20.105 Zagotovitev povezave med skupnimi izdatki države in njihovimi elementi ter izdatki države za končno potrošnjo (P.3) je pomembna za uporabnike fiskalnih in drugih makroekonomskih statističnih podatkov.
- 20.106 Izdatki države za končno potrošnjo so enaki vsoti njene proizvodnje (P.1), povečani za izdatke za proizvode, ki jih gospodinjstvom dobavljajo tržni proizvajalci (tj. socialni transferji v naravi – D.632), ter zmanjšani za prodajo blaga in storitev (P.11+P.12+P.131).
- 20.107 Proizvodnja države – tržna proizvodnja, investicije iz lastne proizvodnje in netržna proizvodnja – je enaka vsoti njenih proizvodnih stroškov (sredstev za zaposlene, vmesne potrošnje, potrošnje stalnega kapitala in plačanih davkov na proizvodnjo, zmanjšanih za prejete subvencije na proizvodnjo), povečani za neto poslovni presežek (B.2n), ki ga ustvarijo tržni obrati države.
- 20.108 Z naslednjim izračunom se z uporabo izbranih postavk izdatkov in prihodkov države izračunajo izdatki za končno potrošnjo in neto poslovni presežek (B.2n):

	Sredstva za zaposlene (D.1)
<i>plus</i>	vmesna potrošnja (P.2)
<i>plus</i>	potrošnja stalnega kapitala (P.51c1)
<i>plus</i>	drugi davki na proizvodnjo, odhodki (D.29 U)
<i>minus</i>	druge subvencije na proizvodnjo, prihodki (D.39 R)
<i>plus</i>	neto poslovni presežek (B.2n)
<i>je</i>	proizvodnja (P.1)

in:

	Proizvodnja
<i>minus</i>	prodaja blaga in storitev (P.11+P.12+P.131)
<i>plus</i>	socialni transferji v naravi prek tržnih proizvajalcev (D.632)
<i>je</i>	izdatki za končno potrošnjo (P.3)

Izdatki države po funkcijah (COFOG)

- 20.109 Klasifikacija transakcij izdatkov z uporabo Klasifikacije funkcij države (COFOG) je sestavni del prikaza državnih financ: to je pomemben analitični instrument izdatkov države, ki je zlasti uporaben za mednarodne primerjave. Ta klasifikacija prikazuje namen izvedbe transakcij izdatkov. Ti nameni se razlikujejo od upravne ureditve držav; na primer upravna enota, ki je pristojna za zdravstvene storitve, lahko opravlja dejavnosti z izobraževalnim namenom, kakor je usposabljanje medicinskih strokovnjakov. Potreben je navzkrižni prikaz transakcij države po ekonomski naravi (običajna klasifikacija ESR) in v skladu s funkcijami.
- 20.110 Klasifikacija COFOG prikazuje izdatke države v skladu z desetimi najpomembnejšimi funkcijami, navedenimi v nadaljnjem besedilu, in v skladu z dodatnima ravnema podrobnejše razčlenitve, ki tu nista prikazani. Druga raven je na primer potrebna za zagotavljanje informacij o izdatkih za raziskave in razvoj ter zagotavljanje informacij o izdatkih države, ki so namenjeni za tveganja in socialne potrebe socialne zaščite.
- 20.111 Klasifikacija COFOG je usklajena z razlikovanjem med kolektivnimi netržnimi storitvami in individualnimi netržnimi storitvami, ki jih zagotavlja država: prvih šest funkcij ustreza kolektivnim storitvam in nekaterim omejenim delom drugih. To omogoča izračun izdatkov države za končno kolektivno potrošnjo. Agregat skupnih izdatkov in transakcije izdatkov, razčlenjene po funkcijah, so usklajeni s tistimi iz statistike državnih financ ESR. Zato ne zajema socialnih transferjev v naravi – netržna proizvodnja (D.631), ki so že upoštevani v proizvodnih stroških države.

Tabela 20.1 – COFOG, deset funkcij države

Šifra	Funkcija	Vrste storitve
01	Javna uprava	kolektivna
02	Obramba	kolektivna
03	Javni red in varnost	kolektivna
04	Ekonomske dejavnosti	kolektivna
05	Varstvo okolja	kolektivna
06	Stanovanjska dejavnost in urejanje okolja	kolektivna
07	Zdravstvo	večinoma individualna
08	Rekreacija, kultura in religija	večinoma kolektivna
09	Izobraževanje	večinoma individualna
10	Socialna zaščita	večinoma individualna

Izravnalne postavke**Neto posojanje/neto izposojanje (B.9)**

- 20.112 Neto posojanje (+)/neto izposojanje (-) (B.9) države je razlika med skupnimi prihodki in skupnimi izdatki. Razlika je v računih ESR enaka izravnalni postavki računa kapitala (B.9N). Prikazuje znesek, ki ga ima država na voljo za posojanje ali si ga mora izposoditi za financiranje svojih nefinančnih poslov.
- 20.113 Neto posojanje (+)/neto izposojanje (-) je tudi izravnalna postavka finančnega računa (B.9F v osrednjem okviru). Načeloma je enaka izravnalni postavki v računu kapitala, čeprav lahko v praksi pride do statistične napake.
- 20.114 Izraz „neto posojanje/neto izposojanje“ je neke vrste terminološka bližnjica. Kadar je spremenljivka pozitivna (kar pomeni, da prikazuje sposobnost financiranja), jo je treba imenovati neto posojanje (+), kadar je negativna (kar pomeni, da prikazuje potrebo po izposojanju), pa se mora imenovati neto izposojanje (-).

Spremembe neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev (B.101)

- 20.115 Razlika med vsemi transakcijami, ki vplivajo na neto vrednost v obračunskem obdobju, je izravnalna postavka: spremembe neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev (B.101).
- 20.116 Spremembe neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev zagotavljajo uporabno mero za račune in politike države, ker predstavljajo vire, pridobljene ali porabljene v tekočih poslih države.
- 20.117 Spremembe neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev so enake neto posojanju/neto izposojanju, povečanemu za neto pridobitev nefinančnih sredstev (P.5+NP) in zmanjšanemu za potrošnjo stalnega kapitala (P.51c1).

	Neto varčevanje plus kapitalski transferji (B.101)
<i>minus</i>	pridobitve minus odtujitve nefinančnih sredstev (P.5+NP)
<i>plus</i>	potrošnja stalnega kapitala (P.51c1)
<i>je</i>	neto posojanje/neto izposojanje (B.9)
<i>je</i>	transakcije s finančnimi sredstvi minus obveznosti (financiranje)

Financiranje

- 20.118 Finančni račun države v SDF zajema transakcije s finančnimi sredstvi in obveznostmi, ki so opisane v poglavju 5.

Transakcije s sredstvi

- 20.119 Gotovina in vloge (F.2) odražajo predvsem gibanja vlog države pri bankah, predvsem pri centralnih bankah, ki lahko iz obdobja v obdobje precej nihajo, zlasti zaradi zakladniških poslov. Tudi druge enote države, kot so lokalna država in skladi socialne varnosti, imajo znatne vloge na bančnih računih.
- 20.120 Dolžniški vrednostni papirji (F.3) odražajo predvsem neto nakupe menic, zadolžnic ali obveznic, ki jih izdajajo banke, nefinančne družbe ali nerezidenti, vključno s tujimi državami, pri čemer nakupe opravljajo predvsem skladi socialne varnosti, bogati s sredstvi, ali drugi rezervni skladi. Državni nakupi obveznic, ki jih izdajajo druge rezidenčne enote države, se v nekonsolidiranem prikazu navedejo v tej postavki, v konsolidiranem prikazu pa niso zajeti v tej postavki, temveč se prikažejo kot odkup dolga.
- 20.121 Posojila (F.4) poleg posojil drugim enotam države zajemajo tudi posojanje tujim državam, javnim družbam in študentom. Tu se odražajo tudi odpisi posojil z nasprotnimi postavkami v izdatkih za kapitalske transferje. Posojila, ki jih odobri država in verjetno ne bodo odplačana, se v ESR zajemajo kot kapitalski transferji in tu niso navedena.
- 20.122 Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov (F.5) zajemajo pridobitve minus odtujitve lastniškega kapitala v družbah, ki jih izvedejo enote države. Te postavke lahko odražajo vložke lastniškega kapitala v javne družbe ali portfeljske naložbe, dohodke iz privatizacije ali super dividende. Obsegajo predvsem:
- (a) vložke lastniškega kapitala (običajno v denarju) v posebne javne družbe, pri čemer država deluje kot investitor, ki pričakuje vračilo vloženih sredstev. Taki vložki se v nacionalnih računih ne štejejo za izdatke države;
  - (b) portfeljske naložbe v obliki nakupov delnic, ki kotirajo na borzi, pri čemer nakupe opravijo enote države, kakor so skladi socialne varnosti, bogati s sredstvi, ali drugi portfeljski naložbeni posli;
  - (c) neto naložbe v vzajemne sklade, ki so alternativne investicijske družbe. Tu se namesto v postavki gotovina in vloge prikažejo zlasti naložbe v vzajemne sklade denarnega trga, čeprav so zelo podobne nadomestkom za bančne vloge;
  - (d) privatizacijski postopki, ki jih vodijo posebne agencije za privatizacijo, ker so taki subjekti razvrščeni v sektor država;
  - (e) presežek poslovnega dobička, ki ga javne družbe razdelijo svojim lastnikom, razen dobičkov/izgub iz lastnine, zajet kot finančne transakcije kot odtegnitev lastniškega kapitala, ki je sorodna delni likvidaciji podjetja, in ne kot prihodek države.
- 20.123 Transakcije z drugimi terjatvami (F.8) obsegajo vpliv obračunskega načela, ki se uporablja v ESR, pri zajemanju transakcij v času nastanka obveznosti plačila in ne v času dejanskega plačila, kljub temu, da v večini držav javni računi ali proračunske evidence že dolgo temeljijo na nastanku plačil. Vpliv na potrebe države po financiranju ne izhaja neposredno iz primanjkljaja, ker se lahko prihodki države izterjajo ali izdatki države poravnajo v obračunskih obdobjih, ki so različna od obdobja ekonomske transakcije. Druge terjatve vključujejo terjatve iz naslova davkov in socialnih prispevkov ter zneske, ki se nanašajo na transakcije EU (zneski, ki jih je država plačala v imenu EU, vendar jih EU še ni povrnila), komercialne kredite ali predujme za izdatke, kakor je vojaška oprema ali v redkih primerih plače ali prejemki, izplačani en mesec vnaprej, itd. Navedena sredstva so načelomačasne narave in nujno posamezno izginejo po določenem času, povprečni tok, ki je prikazan za sektor, kakor je država, pa je običajno nad ničlo celo v daljšem času, ker stanje terjatev teži k naraščanju v skladu z rastjo preostalega gospodarstva.
- 20.124 Denarno zlato in PPC (posebne pravice črpanja) v večini držav upravlja centralna banka. Kadar jih upravlja država, so zajete v finančnem računu države.
- 20.125 Finančne transakcije so zajete po transakcijskih vrednostih, tj. po vrednostih v domači valuti, po katerih finančna sredstva in/ali obveznosti nastanejo, se likvidirajo, izmenjajo ali prevzamejo med institucionalnimi enotami, in sicer samo na podlagi tržne presoje.

- 20.126 Transakcijska vrednost se nanaša na določeno finančno transakcijo in njeno nasprotno transakcijo. Na splošno je treba transakcijsko vrednost razlikovati od vrednosti, ki temelji na ponujeni ceni na trgu, pošteni tržni ceni ali kateri koli ceni, ki naj bi izražala splošno raven cen za skupino podobnih ali celo enakih finančnih sredstev in/ali obveznosti. Vrednost, ki jo je treba prikazati v finančnih računih za posojilo, prodano na sekundarnem trgu, je vrednost, po kateri je bilo posojilo prodano, in ne nominalna vrednost, uskladištev s saldonom pa se vnese v račune drugih sprememb sredstev.
- 20.127 Vendar je v primerih, ko je finančni transakciji nasprotna transakcija, npr. transfer, in torej finančna transakcija ni nastala izključno na osnovi tržnih nagibov, transakcijska vrednost določena s tekočo tržno vrednostjo zadevnih finančnih sredstev in/ali obveznosti. Tako se posojilo, ki ga je država kupila po nominalni vrednosti in ne po njegovi pošteni ali odpisani vrednosti, razdeli na postavko posojila po pošteni vrednosti v finančnih računih in na kapitalški transfer, da se upošteva transfer premoženja, ki ga opravi država.
- 20.128 Transakcijska vrednost ne vključuje zaračunanih storitev, pristojbin, provizij in podobnih plačil za storitve, ki so bile opravljene pri izvedbi transakcij; te je treba zajeti kot plačila za storitve. Prav tako ne vključuje davkov na finančne transakcije, ki se obravnavajo kot davki na storitve v okviru davkov na proizvode. Kadar finančna transakcija vključuje nastanek novih obveznosti, je transakcijska vrednost enaka znesku prevzete obveznosti brez predplačila obresti. Podobno mora biti transakcijska vrednost za upnika in dolžnika ob izbrisu obveznosti enaka znesku zmanjšanja obveznosti.

Transakcije z obveznostmi

- 20.129 Transakcije z obveznostmi so zajete v vrednosti, po kateri so nastale ali so bile odkupljene. Ta vrednost ne sme biti nominalna vrednost. Transakcija z obveznostmi vključuje vpliv obračunanih obresti.
- 20.130 Ponovni odkup obveznosti, ki ga opravi enota, se zajame kot odkup obveznosti in ne kot pridobitev sredstev. Pav tako se na ravni podsektorja ali sektorja nakup obveznosti, ki ga opravi enota države, kadar obveznost izda druga enota zadevnega podsektorja, v konsolidiranem prikazu zajame kot odkup obveznosti, ki ga opravi navedeni podsektor.
- 20.131 Kadar je sredstvo v bilanci stanja države, pogodbe o finančnem najemu in javno-zasebnih partnerstvih vključujejo prepoznavanje dolga najemnika ali najemodajalca. Plačila na podlagi takih pogodb o najemu ali javno-zasebnih partnerstvih niso izdatki za celotne zneske, temveč odplačevanje dolga: izdatki za odkup posojila in obresti.
- 20.132 Financiranje, ki je prikazano kot dolgoročni komercialni krediti ali terjatve/obveznosti, je treba razvrstiti kot posojila, ker vključuje zagotavljanje dolgoročnega financiranja posojilojemalcu, kar se razlikuje od zakladnega sredstva, s katerim prodajalci kupcem običajno zagotavljajo kratkoročni komercialni kredit. Izvajalec pri znatnem podaljšanju dospelosti obveznosti plačila prevzame finančno vlogo, ki je ločena od njegove dejavnosti proizvajalca.
- 20.133 Pavšalni zneski, ki se izmenjajo na začetku zunajtržnih zamenjav, se razvrščajo kot posojila (AF.4), če pavšalni znesek prejme država. Zunajtržne zamenjave se v bilanci stanja delijo na element posojila in redni element zamenjave „pri denarju“.
- 20.134 Enako kot terjatve tudi transakcije z drugimi obveznostmi odražajo časovni vpliv obračunskega načela, vendar na strani obveznosti: kadar je izdatek nastal, vendar še ni plačan, ali kadar so plačila izvršena pred zajetjem prihodka. Obveznosti poleg komercialnih kreditov, če so kratkoročni, vključujejo tudi zneske, ki jih je država prejela od EU, vendar jih še ni izplačala končnemu upravičencu, predplačila davkov ali vračila davkov, ki še niso izplačana.

Drugi ekonomski tokovi

- 20.135 Račun drugih sprememb obsega sredstev in račun revalorizacije SDF ESR sta identična računom, ki so opisani v poglavju 6. Vse spremembe sredstev in spremembe obveznosti na podlagi dogodkov, ki niso ekonomske transakcije, so zajete v enem od teh računov.

Račun revalorizacije

- 20.136 Revalorizacije so enake tistim iz poglavja 6. Ustrezne dodatne informacije, kakor so pojasnjevalne postavke, na primer revalorizacije lastniškega kapitala javnih družb, ki so v lasti enot države, so lahko posebej pomembne, vendar hkrati težko merljive, ker verjetno ne obstajajo nikakršne tržne cene.

20.137 V ESR so v idealnem primeru postavke v bilanci stanja v tržnih cenah, razen enega ali dveh posebnih instrumentov, spremembe obrestnih mer, ki se odražajo v borznih indeksih, pa povzročajo opazne spremembe v vrednosti stanja, pa tudi v neto vrednosti institucionalnih enot. V ESR take spremembe niso dohodki in zato niso prihodki ali izdatki države ter ne vplivajo na primanjkljaj/presežek države. Te spremembe so zajete v računu revalorizacije, kar povzroča spremembe neto vrednosti zaradi nominalnih dobičkov/izgub iz lastnine (B.103). Revalorizacije znatno vplivajo na spremembe neto finančne vrednosti države v obračunskem obdobju. Glavni viri revalorizacije, ki vplivajo na neto finančno vrednost, so poleg vpliva sredstev in obveznosti, izraženih v tuji valuti, naslednji:

- (a) nepremičnine države;
- (b) lastniški kapital države;
- (c) obveznosti iz naslova vrednostnih papirjev.

20.138 Kadar se kapitalski vložek države v javno družbo šteje za kapitalski transfer, se vrednotenje lastniškega kapitala deleža države pri upravičencu običajno poveča, postavke pa se vključijo v račun revalorizacije in ne v finančni račun.

20.139 Kadar se obstoječe posojilo ali komercialni kredit proda drugi institucionalni enoti, je razlika med odkupno ceno in transakcijsko ceno zajeta v računu revalorizacije prodajalca in kupca v času transakcije.

Račun drugih sprememb obsega sredstev

20.140 Druge spremembe obsega sredstev zajemajo tokove, ki niso niti ekonomske transakcije niti revalorizacije. Zajemajo na primer vpliv spremembe v sektorski klasifikaciji enote.

20.141 Odpis posojil, ki ne odražajo odpisa dolga na podlagi eksplicitnega ali implicitnega dvostranskega sporazuma, niso transakcija in so zajeti v računu drugih sprememb obsega sredstev, ki ne vpliva na neto posojanje/neto izposojanje.

Bilance stanja

20.142. V računih države SDF se uporablja enaka opredelitev sredstva kot v poglavju 7. Klasifikacija ter vrednost sredstev in obveznosti sta identični v ESR in SDF, ki temelji na ESR.

20.143 Vsota obveznosti se lahko šteje za stanje dolga. Vendar se opredelitev državnega dolga v okviru fiskalnega nadzora razlikuje od skupnega stanja obveznosti v ESR in SDF, in sicer po obsegu upoštevanih obveznosti in vrednotenju.

20.144 Nekatera sredstva so značilnejša za državo: sredstva dediščine, kakor so zgodovinski spomeniki, infrastrukturna sredstva, kot so ceste in komunikacijske zmogljivosti, in deleži lastniškega kapitala v javnih družbah, ki nimajo ustreznika v zasebnem sektorju.

20.145 Na strani obveznosti se obveznost, ki izvira iz lastniškega kapitala (AF.5), za enote države običajno ne zajema. Vendar se na bolj agregatni ravni podsektorjev države lahko pojavi obveznost, ki izvira iz lastniškega kapitala, če so bili subjekti zaradi preskusa tržno/netržno razvrščeni znotraj sektorja država.

20.146 Neto vrednost je izravnalna postavka (B.90) bilance stanja:

Neto vred-	=	sredstva skupaj
nost		
	minus	obveznosti skupaj

20.147 Lastna sredstva so vsota neto vrednosti (B.90) ter izdanega lastniškega kapitala (AF.5). Tako so v ESR lastna sredstva enot opredeljena kot sredstva, zmanjšana za obveznosti, razen obveznosti, ki izhajajo iz lastniškega kapitala, medtem ko je neto vrednost opredeljena kot sredstva, zmanjšana za obveznosti, vključno z obveznostmi, ki izhajajo iz lastniškega kapitala. Neto vrednost ESR ni enaka lastniškemu kapitalu delničarjev ali neto vrednosti v poslovnem računovodstvu. Neto vrednost v poslovnem računovodstvu je načeloma bližja konceptu lastnih sredstev ESR.

- 20.148 Kadar neto vrednosti (B.90) sektorja država ni mogoče izračunati – zaradi pomanjkljivih podatkov za merjenje stanja nefinančnih sredstev –, se prikaže neto finančna vrednost (BF.90), ki prikazuje razliko med skupnimi finančnimi sredstvi in celotnimi obveznostmi.
- 20.149 ESR vrednoti bilanco stanja po tržni vrednosti, razen treh posebnih instrumentov: gotovine in vlog (AF.2), posojil (AF.4) ter drugih terjatev in obveznosti (AF.8). Za te tri instrumente so vrednosti, zajete v bilancah stanja upnikov in dolžnikov, zneski glavnice, ki jih morajo dolžniki po pogodbi odplačati upnikom, tudi če se s posojilom trguje z diskontom ali premijo, vključno z obračunanimi obrestmi.
- 20.150 Obveznosti iz naslova vrednostnih papirjev se vrednotijo po tržni vrednosti. Čeprav je dolžnik dolžan samo vrednost glavnice, je tržna vrednost pomembna, ker je dolžnik dolžan plačati tok prihodnjih denarnih tokov, katerih sedanja vrednost se spreminja v skladu s tržnim donosom, tržna vrednost pa odraža ceno, ki bi jo država morala plačati, če bi instrument ponovno kupila na trgu.
- 20.151 Lastniški kapital, ki kotira na borzi, se ob pripravi bilance stanja vrednoti po najnovejši borzni ceni. Lastniški kapital, ki ne kotira na borzi, se lahko vrednoti na podlagi primerjave deležev, kot so lastna sredstva po knjižni vrednosti v primerjavi s tržno vrednostjo lastniškega kapitala v podobnih skupinah družb, ki kotirajo na borzi. Za vrednotenje lastniškega kapitala, ki ne kotira na borzi, se lahko uporabljajo drugi pristopi, kakor je uporaba lastnih sredstev družbe, ki tako določa neto vrednost, enako nič. Ta pristop se lahko uporablja za javne družbe, ki se ukvarjajo z edinstvenimi vrstami dejavnosti, na primer, če ima država delež lastniškega kapitala v centralnih bankah. Vendar pa ni nič bolj priporočljivo uporabljati lastnih sredstev po knjižni vrednosti brez popravkov kot nominalne vrednosti izdanega lastniškega kapitala.

Konsolidacija

- 20.152 Konsolidacija je metoda prikazovanja računov za niz enot, kakor da bi predstavljale samo en subjekt (enoto, sektor ali podsektor). Zajema izločanje transakcij in recipročnih postavk stanja ter povezanih drugih ekonomskih tokov med enotami, ki se konsolidirajo.
- 20.153 Konsolidacija je pomembna za sektor država in njegove podsektorje. Na primer ocenjevanje skupnega vpliva poslov države na celotno gospodarstvo ali trajnost poslov države je učinkovitejše, če se posli države merijo z nizom konsolidiranih statističnih podatkov. Za povezavo agregatov države s celotnim gospodarstvom, kakor je pri deležih prihodkov ali izdatkov v BDP, je bolje izločiti notranje prerazporejanje sredstev in zajeti samo tiste transakcije, ki prestopajo meje z drugimi domačimi sektorji in sektorjem tujina. To je zlasti pomembno za naslednje transakcije:
- (a) dohodek od lastnine, kakor so obresti;
  - (b) tekoči in kapitalski transferji;
  - (c) transakcije s finančnimi sredstvi in obveznostmi.
- 20.154 Konsolidacija ne vpliva na izravnalne postavke, ker konsolidirane postavke nastajajo simetrično v vsakem računu. Podpora centralne države enoti lokalne države se na primer konsolidira z izločitvijo izdatka centralne države in prihodka lokalne države, s čimer neto posojanje/neto izposojanje države ostane nespremenjeno.
- 20.155 Načeloma pomeni konsolidacija izločitev vseh tokov med konsolidiranimi enotami, vendar je treba misliti na praktičnost. Transakcije na računu proizvodnje, kakor sta prodaja ter nakup blaga in storitev, se načeloma ne smejo ali ne morejo konsolidirati. Odločitev o stopnji podrobnosti, ki se uporabi pri konsolidaciji, mora temeljiti na uporabnosti politike konsolidiranih podatkov in relativni pomembnosti različnih vrst transakcij ali stanj.
- 20.156 ESR pri pripravi konsolidiranih računov države predpisuje konsolidiranje naslednjih pomembnih transakcij (razvrščenih po pomembnosti):
- (a) tekoči in kapitalski transferji, kakor je podpora centralne države nižjim ravnom države;
  - (b) obresti, ki izhajajo iz medvladne lastnine finančnih sredstev in obveznosti;
  - (c) transakcije, drugi ekonomski tokovi ter stanja finančnih sredstev in obveznosti, kakor so posojila drugim državam ali državni vrednostni papirji, ki jih pridobijo enote socialne varnosti.

- 20.157 Nakup/prodaja blaga in storitev med enotami države se v ESR ne konsolidirata. To je zato, ker računi prikazujejo prodajo na podlagi proizvodnje in ne na podlagi odtujitve, tako da se je težko odločiti, kdo je nasprotni nosilec transakcije za to proizvodnjo. Poleg tega se pri vrednotenju vmesne potrošnje in proizvodnje upoštevata različni pravili za vrednotenje, osnovne cene in kupčeve cene, kar povzroča dodatne težave.
- 20.158 Davki ali subvencije, ki jih ena enota ali subjekt države plača drugi oz. drugemu, se ne konsolidirajo. Vendar pa se davki ali subvencije na proizvode v sistemu ne morejo konsolidirati, ker v ESR za te transakcije ni nasprotnega sektorja nosilca transakcije: ustrezní zneski niso ločeno prepoznani kot izdatki oziroma prihodki, temveč so vključeni v vrednost vmesne potrošnje ali prodaje oziroma izključeni iz nje.
- 20.159 Pridobitve/odtujitve nefinančnih sredstev, vključno s transakcijami znotraj države z zemljišči, zgradbami in opremo, se ne konsolidirajo, ker so v računu že zajete v neto znesku: pridobitve minus odtujitve. Nekonsolidirani in konsolidirani računi za navedene postavke vedno prikazujejo enake zneske.
- 20.160 Nekatere vrste transakcij, ki se opravljajo med dvema enotama države, se nikoli ne konsolidirajo, ker so v sistemu preusmerjene na druge enote. Na primer: socialni prispevki delodajalca, ki so plačani socialni varnosti ali državnim pokojninskim skladom, se obravnavajo, kakor da bi bili plačani zaposlenemu kot del sredstev za zaposlene, zaposleni pa jih nato plača skladu. Davki, ki jih zadržijo enote države iz sredstev za svoje zaposlene, kakor je sprotno odvajanje akontacij davkov na dohodek (PAYE), in so plačani drugim podsektorjem države, se obravnavajo, kakor da bi jih neposredno plačali zaposleni. Državni delodajalec je v tem primeru preprosto pobiralec sredstev za drugo enoto države.
- 20.161 V praksi nastajajo pri konsolidaciji težave. Na primer, kadar je transakcija, ki se konsolidira, opredeljena v dokumentaciji ene enote, se pričakuje, da bo ustrezna transakcija prikazana v računih nasprotne enote; vendar pa se morda tam ne pokaže, ker je lahko zajeta v drugem obdobju, ima drugačno vrednost ali je morda zaradi različne računovodske prakse razvrščena kot drugačna vrsta transakcije. Te težave so povezane s četvernim sistemom zajemanja, ki se uporablja v ESR, vendar so morda opaznejše pri transakcijah znotraj države.

RAČUNOVODSKA VPRAŠANJA V ZVEZI Z DRŽAVO

- 20.162 Načela nacionalnih računov se uporabljajo za sektor država na enak način kot za druge sektorje gospodarstva. Vendar pa so zaradi gospodarske narave dejavnosti enot države ali zaradi praktičnih preudarkov v tem oddelku na voljo dodatna pravila.
- 20.163 Načela nacionalnih računov se na enak način uporabljajo tudi za merjenje prihodkov države in izdatkov države. Vendar pa se ta načela, predvsem obračunsko načelo, uporabljajo ob upoštevanju, da so kreditna sposobnost in likvidnostne ovire države bistveno drugačne od drugih mer. Če se v računih države izdatki zajemajo, kadar nastanejo v vsaki enoti države, je treba prihodek ne glede na dolge zamike plačil zajeti v računih samo, kadar obstajata visoko pričakovanje in zadostna gotovost, da bodo ustrezni denarni tokovi dejansko nastali.
- 20.164 Nacionalnih računovodij pri razvrščanju transakcije ne ovira označitev transakcije v javnih računih države ali knjigovodstvu družbe. Velik znesek, ki se plača državi iz rezerv družbe ali na podlagi prodaje sredstev in se imenuje „dividenda“, se v javnih računih na primer kategorizira kot super dividenda in zajame kot finančna transakcija v nacionalnih računih – to je odtegnitev lastniškega kapitala. Navajanje gospodarske stvarnosti, kadar se razlikuje od pravne oblike, je temeljno računovodsko načelo, ki zagotavlja skladnost in zagotavlja podobne učinke podobnih vrst transakcij v makroekonomskih računih ne glede na pravne ureditve. To je zlasti pomembno za transakcije, ki vključujejo državo.

Davčni prihodki

Značilnost davčnih prihodkov

- 20.165 Davki so obvezna nepovratna plačila v denarju ali naravi, ki jih institucionalne enote plačajo državi ali nadnacionalnim organom, ki uveljavljajo svojo oblast ali druga pooblastila. Običajno predstavljajo največji del prihodkov države. V sistemu transakcij se davki obravnavajo kot vzajemno delovanje med enotami, ki se izvaja z medsebojnim sporazumom. Davki se opisujejo kot nepovratni, ker država posamezni enoti, ki izvrši plačilo, v zameno ne zagotovi nobenega enakega plačila.

- 20.166 Vendar obstajajo primeri, ko država posamezni enoti za plačilo zagotovi nekaj v obliki neposredne dodelitve dovoljenja ali pooblastila. V tem primeru je plačilo del obveznega postopka, ki zagotovi pravilno priznanje lastništva in izvajanje dejavnosti po zakonu. Kategorizacija takih plačil kot davek ali prodaja storitve ali prodaja sredstva, ki jo opravi država, zahteva dodatna pravila. Ta so navedena v poglavju 4.

Davčni odbitki

- 20.167 Davčna olajšava ima lahko obliko davčne olajšave, oprostitve ali odtegljaja – ki se odšteje od davčne osnove - ali davčnega odbitka; ta se odšteje neposredno od davčne obveznosti, ki bi jo sicer dolgovalo upravičeno gospodinjstvo ali družba. Davčni odbitki so lahko plačljivi, kar pomeni, da se upravičencu izplača morebitni znesek odbitka, ki presega davčno obveznost. Za razliko od teh pa nekateri davčni odbitki niso plačljivi in so opisani kot „propadli“. Omejeni so z obsegom davčne obveznosti.
- 20.168 V nacionalnih računih se davčna olajšava, ki je vgrajena v davčni sistem, zajame kot zmanjšanje davčne obveznosti in s tem kot zmanjšanje davčnih prihodkov države. To velja za davčne olajšave, oprostitve in odtegljaje, ker se neposredno vključujejo v izračun davčne obveznosti. To velja tudi za neplačljive davčne odbitke, ker je njihova vrednost za davčnega zavezanca omejena z obsegom njegove davčne obveznosti. Nasprotno pa to ne velja za plačljive davčne odbitke, ki lahko po opredelitvi vplivajo na osebe, ki niso davčni zavezanci, in na davčne zavezance. Ker se plačljivi davčni odbitki plačajo, so razvrščeni kot izdatki in kot taki zajeti v celotnem znesku. Davčni prihodek države bo torej ta obveznost, ki ni zmanjšana za dodeljene plačljive davčne odbitke, izdatki države pa bodo zajemali vse dodeljene plačljive davčne odbitke. To ne vpliva na neto izposojanje/neto posojanje države, vpliva pa na davčno obremenitev in izdatke države ter na ustrezna razmerja v BDP. Prikaz statističnih podatkov omogoča izračun davčnih odbitkov na neto osnovi.

Zneski, ki jih je treba zajeti

- 20.169 Pravilno zajemanje davčnih prihodkov je bistveno za merjenje dejavnosti in uspešnosti države. Zneski, ki jih je treba zajeti, morajo ustrezati zneskom, ki jih bo verjetno država dejansko pobrala: to pomeni, da odmerjeni zneski, ki se štejejo za neizterljive, ne smejo biti zajeti kot prihodki.

Neizterljivi zneski

- 20.170 V vsakem primeru je treba zajeti samo zneske, ki se bodo po pričakovanju države resnično pobrali. Neizterljivi davki se ne smejo upoštevati v neto posojanju/neto izposojanju države in običajno tudi ne v skupnih prihodkih. Zato je vpliv davkov in socialnih prispevkov, ki so v sistemu zajeti po obračunskem načelu, na neto posojanje/izposojanje države v razumnem obdobju enak ustreznim dejansko prejetim zneskom. Pravila za zajemanje davkov in socialnih prispevkov so pojasnjena v poglavju 4.

Čas zajemanja

Zajemanje po obračunskem načelu

- 20.171 Računovodstvo po obračunskem načelu zajema tokove v času, ko se ekonomska vrednost ustvari, preoblikuje, izmenja, prenese ali preneha. Razlikuje se od zajemanja v trenutku plačila in načeloma tudi od zajemanja v trenutku zapadlosti v plačilo, ki je opredeljeno kot zadnji rok, ko se plačila lahko izvršijo brez dodatnih stroškov ali kazni. Vsako obdobje med trenutkom obračuna plačila in trenutkom dejanske izvršitve plačila se upošteva z zajemanjem terjatve ali obveznosti v finančnih računih. Zajemanje ESR temelji na obračunskem načelu. Za nekatere transakcije, kakor je plačilo dividend ali nekaterih posebnih transferjev, se uporabi čas zapadlosti v plačilo.

Zajemanje davkov po obračunskem načelu

- 20.172 Za državo je zajemanje prihodkov in terjatev v času dogodka, ki je podlaga za zajemanje, še posebno težko, ker državne evidence na primer za davke pogosto temeljijo na zajemanju v trenutku plačila. Kadar se obračunani davki izračunajo na podlagi davčnih odmer, obstaja tveganje zajetja previsokih davčnih prihodkov, najpomembnejšega agregata državnih financ.
- 20.173 Obdobje med časom zajemanja transakcije, obračunane v nefinančnih računih, in časom dejanskega plačila se premesti s prikazom terjatve v finančnem računu enega udeleženca in obveznosti v računih drugega udeleženca. Kadar država prejme predplačilo, ki se nanaša na dve ali več obračunskih obdobj, se v finančnem računu države v višini zneskov, ki zapadejo v plačilo v prihodnjih obdobjih, zajame obveznost, ki je oblika izposojanja. Ta obveznost preneha, ko se zajamejo zapadli zneski transakcij v prihodnjih obdobjih. Vendar pa zajemanje take obveznosti nastane samo, kadar ima država pravno ali posredno obveznost v zvezi z vračilom zneskov predplačila plačniku, če do obdavčljivega dogodka ne pride.

- 20.174 V skladu z zajemanjem po obračunskem načelu je treba davke zajeti, kadar pride do dejavnosti, transakcij ali drugih dogodkov, ki ustvarijo obveznost plačila davka – z drugimi besedami, kadar pride do obdavčljivega dogodka – in ne, kadar zneski zapadejo v plačilo ali so dejansko plačani. Ta čas je običajno takrat, ko se prihodek zasluži ali kadar pride do transakcij (kot je nakup blaga in storitev), ki ustvari obveznost, če se lahko davčna obveznost zanesljivo izmeri. Različne institucionalne davčne ureditve (obstoj ali odsotnost odmer, kot so davčne liste) lahko v praksi privedejo do uporabe različnih metod zajemanja v skladu z značilnostjo davka. Zato se, zlasti kadar zanesljive odmere niso na voljo ali zneskov, ki jih ne bo mogoče pobrati, ni možno zanesljivo oceniti, kot sprejemljiv približek za obračunsko načelo upošteva časovno prilagojena denarna metoda.
- 20.175 Kadar davki temeljijo na odmerah, je v praksi dovoljeno nekaj prilagodljivosti v zvezi s časom zajemanja, kadar pred časom odmere ni mogoče izračunati zanesljive mere. Davčni sistemi lahko zlasti pri davku na dohodek zahtevajo pripravo davčne liste ali druge oblike davčne odmere, preden so zneski dolgovanega davka znani na zanesljiv način, ob upoštevanju sprememb davčnih stopenj in končnih poravnav. Ta trenutek, ki je lahko trenutek vpliva na ekonomsko vedenje gospodinjstev, je sprejemljiv čas zajemanja. To ni nujno obračunsko obdobje, v katerem je plačilo prejet.

Obresti

- 20.176 Obresti so izdatek, ki nastane pri dolžniku zaradi uporabe sredstev druge enote. Po medsebojnem sporazumu o pogojih finančnega instrumenta so obresti (D.41) znesek, ki ga je dolžnik dolžan plačati upniku v danem obdobju, ne da bi se s tem zmanjšal znesek neodplačane glavnice.
- 20.177 Obresti so razvrščene v dohodek od lastnine (D.4). Za razliko od dividend (D.421) obresti (D.41) zagotavljajo imetniku/posojilodajalcu pravico do fiksnega in vnaprej določenega dohodka (ali v skladu z dogovorjeno referenco v primeru spremenljive obrestne mere). Obresti so običajno glavna postavka izdatkov države, ker so države pogosto strukturni posojilojemalci na trgu.
- 20.178 V sistemu so obresti zajete po obračunskem načelu, tj. obresti se zajemajo kot neprestano obračunavanje na znesek neodplačane glavnice pri upniku.
- 20.179 Za določanje vrednosti diskontiranega vrednostnega papirja v njegovi življenjski dobi, kadar se veljavna obrestna mera razlikuje od obrestne mere, veljavne ob prevzemu vrednostnega papirja, obstajata dva načina: dolžnikov pristop je z vidika enote, ki izdaja vrednostni papir, upnikov pristop pa je z vidika enote, ki ima v lasti vrednostni papir. Pri dolžnikovem pristopu se v celotni življenjski dobi vrednostnega papirja uporablja obrestna mera, dogovorjena ob prevzemu vrednostnega papirja. Pri upnikovem pristopu pa se za vrednotenje obresti med katerima koli točkama v življenjski dobi vrednostnega papirja uporablja tekoča obrestna mera.
- 20.180 Obračunane obresti se zajemajo v skladu z dolžnikovim pristopom, to je na podlagi obrestne mere ali donosa, ki velja v času nastanka finančnega instrumenta. Tako se izdatki za obresti, ki se zajemajo za dolžniške vrednostne papirje s stalno obrestno mero, v času ne spreminjajo v skladu s tržnimi nihanjem, kljub dejstvu, da tržna vrednost vrednostnih papirjev niha in se skladno s tem spreminjajo oportunitetni stroški obravnave tega dolga. Na ta način se izdatki za obresti izognejo nihanjem, ki so posledica upnikovega pristopa. Ponovni odkup vrednostnih papirjev na trgu s premijo ali diskontom na neodplačano glavnico v času nakupa ali pozneje ne povzroči nobenega vnosa med prihodke ali izdatke. Namesto tega vsaka premija ali diskont ponovnega nakupa odraža v finančnih računih zajeto poravnavo dobička ali izgube iz lastnine, ki je bil obračunan oz. bila obračunana v preteklosti in tedaj zajet oz. zajeta v računih revalorizacije.
- 20.181 Zajemanje obresti kot neprestano obračunavanje, na primer pri vrednostnem papirju, privede do zajetja obračunanih stroškov obresti od časa izdaje vrednostnega papirja, ne da bi se čakalo na čas prvega kuponskega plačila (pri klasičnih vrednostnih papirjih z letnim kuponskim plačilom pogosto naslednje leto). To tudi pomeni, da se obračunane obresti na vrednostne papirje začnejo pojavljati kot obveznost takoj, ko se izdane obresti reinvestirajo v okviru finančnega sredstva, ki jih prinaša. Rezultat tega je, da je treba stanje neporavnanih obračunanih obresti vedno prišteti k vrednosti glavnice osnovnega instrumenta, posledično pa vsa plačila obresti zmanjšujejo dolžnikovo obveznost. To osnovno načelo velja za vse finančne instrumente, ki prinašajo obresti.
- 20.182 V več državah se državne obveznice ali zadolžnice izdajajo v zamenljivih tranšah več let, z enakimi pogoji glede nominalne obrestne mere. Ker se tržni donos v času nadaljnje prodaje tranš spreminja, se dejansko vsaka tranša proda s premijo ali diskontom. Tako se za izračunavanje obresti uporablja obrestna mera, dogovorjena v času izdaje obveznice, ki se spreminja za vsako tranšo in odraža različne amortizacije premije ali diskonta ne izdaji na način, ki je podoben amortizaciji diskontov pri brezkuponskih obveznicah.

- 20.183 Cena ob izdaji obveznic in zadolžnic, ki so izdane v zamenljivih tranšah in imajo kupone, vključuje do datuma obračunan znesek za kupone, ki so dejansko „prodani“ ob izdaji. Taki prodani kuponi niso prihodki države v času prodaje in se tudi ne obravnavajo kot premija. Obravnavajo se kot finančno predplačilo.

Diskontirane in brezkuponske obveznice

- 20.184 Brezkuponske obveznice so instrumenti, pri katerih dolžnik upniku ni dolžan plačati, dokler se obveznica ne odkupi. Znesek izposojene glavnice je nižji od vrednosti obveznice, ki jo odplača dolžnik. Dejansko dolžnik izpolni svojo obveznost z enim plačilom ob zapadlosti, ki krije znesek glavnice in obresti, obračunanih v življenjski dobi instrumenta. Razlika med zneskom, odplačanim ob izteku pogodbe, in prvotno izposojenim zneskom so obresti, ki se razporejajo na obračunska obdobja med začetkom in iztekom pogodbe. Obresti, ki so obračunane za vsako obdobje, se obravnavajo, kakor da bi jih dolžnik plačal in bi se nato reinvestirale kot dodatni znesek iste obveznosti. Izdatki za obresti in povečanja obveznosti se nato za vsako obdobje zajamejo hkrati.
- 20.185 Postopno povečevanje tržne vrednosti obveznice, ki ga je mogoče pripisati nabiranju obračunanih in reinvestiranih obresti, odraža povečevanje neodplačane glavnice, tj. obsega sredstva.
- 20.186 Isto načelo se uporablja za diskontirane obveznice ali obveznice, izdane s premijo. V tem primeru je izdatek za obresti, ki ga je treba zajeti, znesek obračunanih kuponskih obresti, kot je naveden v pogodbi, povečan za znesek, obračunan v vsakem obdobju, ki se lahko pripiše razliki med odkupno ceno in ceno ob izdaji.

Indeksirani vrednostni papirji

- 20.187 Indeksirani vrednostni papirji so finančni instrumenti, običajno dolgoročne obveznice, pri katerih so zneski periodičnih plačil in/ali glavnica povezani z indeksom cen ali drugim indeksom. Vsa dodatna plačila upnikom zaradi spremembe indeksa, vključno s povečanjem glavnice, se štejejo za obresti, ki jih je treba zajeti kot neprestano obračunavanje. Kadar je vrednost glavnice povezana z indeksom, se razlika med morebitno odkupno ceno in ceno ob izdaji obravnava kot obresti, obračunane v življenjski dobi sredstva, poleg morebitnih obresti, zapadlih v navedenem obdobju.

Izvedeni finančni instrumenti

- 20.188 Poravnave zamenjalnih transakcij se v ESR ne štejejo za dohodek od lastnine. Poravnave v zvezi z izvedenimi finančnimi instrumenti so finančne transakcije, ki jih je treba zajeti v času dejanske zamenjave finančnega instrumenta.

Sodne odločbe

- 20.189 Kadar sodišče odloči, da je treba plačati odškodnino ali opraviti povratno transakcijo, ki izhaja iz preteklih dogodkov ali je povezana z njimi, je čas zajemanja izdatka ali prihodka čas, ko imajo upravičenci samodejno in neizpodbitno pravico do določenega zneska, ki se lahko individualno določi, in ko ni verjetno, da bodo upravičenci opustili zahtevek za dolgovane zneske. Kadar sodišče določi le načelo nadomestila ali morajo upravne službe zahteve pregledati zaradi upravičenosti in določitve zneskov, se izdatek ali prihodek zajame takoj, ko se lahko zanesljivo določi znesek obveznosti.

Vojaški izdatki

- 20.190 Sistemi vojaškega orožja, ki jih sestavljajo vozila in druga oprema, kot so vojne ladje, podmornice, vojaška letala, tanki, nosilci (vodenih) izstrelkov, metalci izstrelkov itd., se neprestano uporabljajo pri opravljanju obrambnih storitev. To so osnovna sredstva, kot tista, ki se v civilni proizvodnji uporabljajo večkrat ali nepretrgano v obdobju, daljšem kot eno leto. Pridobitev teh sredstev se zajame kot bruto investicije v osnovna sredstva, tj. kot kapitalski izdatki. Predmeti za enkratno uporabo, kot so strelivo, izstrelki, rakete in bombe, se obravnavajo kot vojaške zaloge. Nekatere vrste balističnih izstrelkov se obravnavajo kot oprema za zagotavljanje stalnega odvrčanja napadalcev in zato izpolnjujejo splošna merila za razvrstitev med osnovna sredstva.
- 20.191 Čas zajemanja pridobitve sredstva je čas prenosa lastništva sredstva. V primeru dolgoročnih pogodb, ki vključujejo kompleksne sisteme, bi se pri času zajemanja prenosa sredstev morala upoštevati dejanska dostava sredstva in ne čas gotovinskih plačil. Če nekatere dolgoročne pogodbe poleg tega vključujejo tudi zagotavljanje storitev, je treba izdatke države zajeti v času opravljenih storitev in jih prikazati ločeno od dobave sredstev.

20.192 Če je vojaška oprema najeta, se transakcija vedno zajame kot finančni najem in ne kot poslovni najem. To pomeni, da se zajetje pridobitve vojaškega sredstva ujema z nastankom pripisanega posojila, ki ga najame državni najemjemalec. Posledica tega je, da se plačila države zajemajo kot odplačevanje dolga, delno kot odplačilo posojila, drugi del pa kot obresti.

Razmerja med državo in javnimi družbami

Naložbe v kapital javnih družb in razdelitev zaslužkov

20.193 Enote države imajo tesne odnose z javnimi družbami in nepravimi družbami, katerih lastniki so. Kljub temu tesnemu odnosu pa se tokovi med enoto države in družbo ali nepravo družbo, ki jo enota nadzira, povezani z naložbami lastniškega kapitala enote, obravnavajo na enak način kakor tokovi med katero koli družbo in njenimi lastniki: naložbe investitorjevega lastniškega kapitala v enoto, v katero investira, razdelitve zaslužkov enote, v katero je investiral, investitorju.

Naložbe v lastniški kapital

20.194 Naložba v lastniški kapital nastane, kadar ekonomski subjekti zagotovijo družbam sredstva v zameno za obljubljene prihodnje dividende ali druge vrste donosa. Naloženi znesek se imenuje lastniški kapital in je del lastnih sredstev družbe, družba pa ima veliko svobode pri načinu uporabe teh sredstev. Lastniki prejmejo v zameno delnice ali drugo obliko lastniškega kapitala. Te predstavljajo lastninske pravice do družb in nepravih družb, imetnikom pa zagotavljajo pravico do:

- (a) dela vseh dividend (ali odtegnjenega dohodka nepravih družb), ki se izplačajo po izbiri družbe, vendar pa ne zagotavljajo stalnega ali vnaprej določenega dohodka, ter
- (b) deleža v neto sredstvih družbe v primeru njene likvidacije,

zato so delnice finančna sredstva.

20.195 Pomembno je razlikovati med odtegnitvijo lastniškega kapitala, ki ga družba nakaže svojemu lastniku, in donosom na naložbo lastniškega kapitala, predvsem zasluženim dohodkom v obliki dividend. Kot dividende družb ali dohodek, odtegnjen iz nepravih družb, se zajemajo samo redne razdelitve podjetniškega dohodka. Velika in neredna plačila lastniku se zajemajo kot odtegnitev lastniškega kapitala.

20.196 Treba je opredeliti, kdaj so plačila države v javne družbe izdatki države, kdaj pa pridobitev sredstva in s tem finančna transakcija, oziroma kdaj so razdelitve dohodka javnih družb državni prihodek države, kdaj pa finančna transakcija.

Kapitalski vložki

Subvencije in kapitalski vložki

20.197 Subvencije so tekoči transferji proizvajalcem, ki jih običajno redno izvršuje država ali občasno tujina z namenom vplivanja na raven njihove proizvodnje, na cene, po katerih se njihova proizvodnja prodaja, ali na nadomestila proizvodnim dejavnikom.

20.198 Velika in neredna plačila javnim družbam, ki se pogosto imenujejo „kapitalski vložki“, niso subvencije. Namen takih plačil je kapitalizacija ali dokapitalizacija upravičene družbe in se družbam zagotavljajo ob upoštevanju dolgoročnih vidikov. V skladu s „preskusom kapitalskih vložkov“ so taki kapitalski vložki kapitalski transferji ali pridobitve lastniškega kapitala ali kombinacija obeh. Gre za dva primera:

- (a) plačilo za kritje akumuliranih, izrednih ali prihodnjih izgub ali za namene javne politike se zajame kot kapitalski transfer. Izredne izgube so velike izgube, zajete v enem obračunskem obdobju v poslovnih izkazih družbe, ki običajno nastanejo zaradi negativne revalorizacije sredstev v bilanci stanja na tak način, da družbi grozijo finančni problemi (negativna lastna sredstva, kršitev solventnosti ...);
- (b) plačilo, pri katerem država deluje kot delničar, pri čemer upravičeno pričakuje, da bo dosegla zadostno stopnjo donosa v obliki dividend ali dobička iz lastnine, je pridobitev lastniškega kapitala. Družba mora imeti veliko svobode pri uporabi zagotovljenih sredstev. Kadar pri kapitalskih vložkih sodelujejo zasebni investitorji in so pogoji za zasebne in državne investitorje enaki, je to dokaz, da bo plačilo verjetno pridobitev lastniškega kapitala.

- 20.199 V številnih primerih so plačila enot države javnim družbam namenjena kritju preteklih ali prihodnjih izgub. Plačila države se obravnavajo kot pridobivanje lastniškega kapitala samo, če obstajajo zadostni dokazi o dobičkonosnosti družbe v prihodnosti in njeni sposobnosti za plačilo dividend.
- 20.200 Ob upoštevanju, da kapitalski vložki povečujejo lastna sredstva enote, v katero so naložene, je verjetno tudi, da bodo povzročile povečanje deleža lastniškega kapitala investitorja v enoti, v katero je investiral. To se samodejno zgodi v družbah, ki so v stoddotni javni lasti, njihov lastniški kapital pa je vrednost njihovih lastnih sredstev. Tako povečanje lastniškega kapitala se ne uporablja kot merilo za presojo narave kapitalskih vložkov; namesto tega povzroči vnos v račun revalorizacije, kadar se vložek zajame kot kapitalski transfer, in vnos v finančnih računih, kadar se vložek zajame kot povečanje lastniškega kapitala.

Pravila, ki se uporabljajo v posebnih okoliščinah

- 20.201 Kapitalski vložki, ki se opravijo v okviru privatizacije, kadar se pričakuje izvedba privatizacije v manj kot enem letu, se zajamejo kot transakcija z lastniškim kapitalom za znesek, ki ne presega dohodka iz privatizacije, za preostali znesek pa se opravi preskus kapitalskih vložkov. Dohodki iz privatizacije se nato štejejo za povračilo kapitalskih vložkov.
- 20.202 Kapitalski vložki se lahko opravijo z odpisom dolga ali prevzemom dolga. Rezultat uporabe računovodskih pravil, ki veljajo za navedene primere, je plačilo, ki je kapitalski transfer, razen pri privatizaciji, ko gre za pridobitev lastniškega kapitala v vrednosti, ki je v okviru zneska dohodkov iz privatizacije.
- 20.203 Kapitalski vložki v naravi, z zagotovitvijo nefinančnih sredstev, ne vplivajo na neto posojanje/neto izposojanje. Kadar se pričakuje, da bo kapitalski vložek prinesel zadostno stopnjo donosa, se obravnava kot sprememba strukture (K.61), zagotovljena sredstva pa se knjižijo v bilanco stanja družbe prek računa drugih sprememb obsega sredstev. Kadar se pričakuje, da vložek ne bo prinesel zadostne stopnje donosa, se kapitalski transfer (investicijska podpora, D.92) zajame skupaj z ustreznim vnosom odtujitve nefinančnih sredstev (P.5 ali NP).

Fiskalni posli

- 20.204 Fiskalne posle izvaja država, financirajo pa se iz proračuna v skladu z običajnimi proračunskimi postopki. Vendar lahko nekateri posli, ki izvirajo iz enot države, vključujejo posredovanje subjektov, ki jih ne ureja pravni okvir države, vključno z javnimi družbami. Čeprav se ti posli ne prikažejo v proračunu in se lahko izmaknejo običajnim postopkom nadzora, jih je primerno zajeti v okviru prihodkov in izdatkov države. ESR namreč prepozna, kdaj je država glavna udeleženka v poslu, javna družba pa deluje kot posrednik.

Razdelitve dohodkov javnih družb

Dividende in odtegnitev lastniškega kapitala

- 20.205 Zasluzki iz naložb v kapital javnih družb se lahko zajamejo kot razdelitvene transakcije, ki so običajno dividende, ali kot finančna transakcija. Dividende so dohodki od lastnine. Vir, ki je na voljo za razdelitev dividend, je podjetniški dohodek družbe. Zato viri, iz katerih se plačujejo dividende, ne vključujejo niti dohodkov iz prodaje sredstev niti razdelitve revalorizacijskih dobičkov. Dividende, ki se financirajo iz teh virov ali temeljijo na teh virih, se zajamejo kot odtegnitev lastniškega kapitala. Ista osnovna načela se uporabljajo tudi za odtegnitve dohodka nepravilnih družb.
- 20.206 Velika in neredna plačila ali plačila, ki presegajo podjetniški dohodek leta, se imenujejo super dividende. Financirajo se iz akumuliranih rezerv ali prodaje sredstev in zajamejo kot odtegnitev lastniškega kapitala, ki je enaka razliki med plačilom in podjetniškim dohodkom ustreznega obračunskega obdobja. Če podjetniški dohodek ni na voljo, se kot približek uporablja poslovni dobiček, prikazan v poslovnih izkazih.
- 20.207 Vmesne dividende se zajemajo kot dohodek od lastnine (D.42) do višine, ki je odvisna od obračunanega dohodka družbe. V praksi morata biti izpolnjena dva pogoja:
- družba, ki izvrši to plačilo, javno objavi kratkoročne poslovne izkaze, plačilo pa temelji na najmanj dveh četrtletjih;
  - vmesno plačilo mora biti v istem razmerju kakor dividende, izplačane v preteklih letih, skladno z običajno stopnjo donosa za delničarja in gibanjem rasti družbe.

Če ti pogoji niso izpolnjeni, se vmesno plačilo zajame kot finančno predplačilo, ki je do ugotovitve letnega rezultata razvrščeno med druge terjatve/obveznosti (F.8), ob upoštevanju potrebe po izvedbi preskusa super dividend na podlagi primerjave vmesnih dividend s podjetniškim dohodkom za leto.

Davki in odtegnitev lastniškega kapitala

- 20.208 Davki imajo pravno podlago in so pod nadzorom zakonodajnega postopka. Te transakcije, ki temeljijo na medsebojnem sporazumu, predstavljajo glavni prihodek države.
- 20.209 Občasno pa se lahko zgodi, da transakcija, ki je v pravnih dokumentih opisana kot davek, v ESR ni knjižena kot davek. Primer je posredna privatizacija. Če javni holding proda svoj lastniški kapital v drugi javni družbi in nakaže nekaj dohodka državi v postavki davek ali je davčni zavezanec za davek, ki je nastal med privatizacijo, in pozneje ustvarjeni dobiček v postavki davek od kapitalskega dobička, se plačilo zajame kot finančna transakcija.

Privatizacija in nacionalizacija

Privatizacija

- 20.210 Privatizacija običajno vključuje prodajo delnic ali drugega lastniškega kapitala javne družbe, ki jo izvede država. Dohodki iz privatizacije niso prihodki države, temveč finančna transakcija, knjižena v finančnem računu, ki ne vpliva na javnofinančni primanjkljaj/presežek, ker je neto vrednost tega dogodka nevtralna in gre za prerazvrstitev sredstev (AF.5 glede na AF.2) v bilanci stanja države. Neposredna prodaja nefinančnih sredstev, kakor so zgradbe in zemljišča namesto celotne družbe, se zajame v računu kapitala kot odtujitev osnovnih sredstev ali neproizvedenih nefinančnih sredstev, razen če se opravi v okviru prestrukturiranja družbe.
- 20.211 Morebitni nakup storitev za izvedbo tega procesa pa je treba zajeti kot vmesno potrošnjo države in se ne sme izkazovati v neto znesku iz dohodka iz privatizacije. Tako je treba dohodke iz privatizacije v finančnih računih zajeti v bruto zneskih.

Posredne privatizacije

- 20.212 Privatizacija se lahko izvede v bolj zapletenih institucionalnih razmerah. Na primer sredstva javne družbe lahko proda javni holding ali druga javna družba, ki jo nadzira država, celotni dohodek ali del dohodka pa se nakaže državi. V vsakem primeru je treba tako plačilo dohodka državi iz prodaje sredstev zajeti kot finančno transakcijo, ne glede na to, kako je prikazana v poslovnih knjigah države ali njene podružnice, s hkratnim znižanjem delnic in drugih lastniških deležev, ki ustreza delni likvidaciji sredstev holdinga. Vsi dohodki iz privatizacije, ki jih zadrži holding, so prejemki države iz privatizacije, ponovno vloženi v holding kot kapitalski vložki, ki se nato preveri s preskusom kapitalskih vložkov, da se opredeli vrsta plačila.
- 20.213 Lahko se zgodi tudi, da javni holding ali druga javna družba deluje kot „agencija za prestrukturiranje“. V takem primeru se dohodek od prodaje ne sme plačati državi, temveč ga zadrži agencija za prestrukturiranje za dokapitalizacijo drugih podjetij. Kadar enota za prestrukturiranje ne glede na svoj pravni status deluje kot neposredni zastopnik države, je njena glavna naloga prestrukturiranje in sprememba statusa lastništva javnih družb ter prelivanje sredstev iz ene enote v drugo. Enota bo običajno razvrščena v sektor država. Kadar pa je enota za prestrukturiranje holding, ki nadzira skupino podružnic, prelivanju sredstev na zgoraj opisan način v imenu države in za namene javne politike pa namenja samo majhen del svoje dejavnosti, se javni holding razvrsti v enega od sektorjev družb v skladu z njegovo glavno dejavnostjo, transakcije, izvršene v imenu države, pa je treba preusmeriti prek države.

Nacionalizacija

- 20.214 Nacionalizacija pomeni, da država prevzame nadzor nad določenimi sredstvi ali celotno družbo, običajno s pridobitvijo večinskega ali celotnega deleža v družbi.
- 20.215 Nacionalizacija običajno poteka v obliki nakupa delnic: država kupi vse delnice ali del delnic v družbi po tržni ceni – ali po ceni, ki je dovolj blizu tržni ceni, ob upoštevanju običajne tržne prakse pri vrednotenju družb z isto dejavnostjo. Transakcija temelji na medsebojnem sporazumu, čeprav ima lahko prejšnji lastnik malo možnosti glede zavrnitve ponudbe ali pogajanja o ceni. Nakup delnic je finančna transakcija, ki jo je treba zajeti v finančnem računu.
- 20.216 Država lahko izjemoma pridobi lastništvo nad družbo s prilastitvijo ali zaplenbo: sprememba lastništva sredstev ni rezultat transakcije na podlagi medsebojnega sporazuma. Plačila lastnikom ni ali pa izvršeno plačilo ne odraža poštene vrednosti sredstev. Razlika med tržno vrednostjo pridobljenih sredstev in morebitnim zagotovljenim nadomestilom se v računu drugih sprememb obsega sredstev zajame kot zaseg brez nadomestila.

Transakcije s centralno banko

20.217 V praksi obstajata dve vrsti plačil centralne banke državi:

- (a) redna plačila, običajno v obliki dividend, ki temeljijo na tekoči dejavnosti centralne banke (kot je upravljanje deviznih rezerv). Ta plačila so zajeta kot dividende, dokler ne presežejo mere neto poslovnega dohodka, ki je sestavljen iz neto dohodka iz lastnine brez stroškov in morebitnih transferjev. Zneske, ki presegajo to vsoto, je treba zajeti kot zmanjšanje lastniškega kapitala;
- (b) izredna plačila na podlagi prodaje ali revalorizacije rezervnih sredstev. Ta plačila so zajeta kot odtegnitev lastniškega kapitala. Razlog za to je dejstvo, da vrednost takih sredstev vpliva na vrednost obveznosti, ki izhajajo iz lastniškega kapitala centralne banke, in na sredstva lastniškega kapitala države. Tako imajo dobički iz lastnine rezervnih sredstev centralne banke nasprotno postavko v sredstvih lastniškega kapitala države prek obveznosti centralne banke, ki izhajajo iz lastniškega kapitala.

Plačila centralne države centralni banki je treba zajeti na podoben način, kakor za druge javne družbe. S „preskusom kapitalskih vložkov“ se zlasti preverjajo velika plačila, da se določi vrsta plačil.

Prestrukturiranja, združitve in prerazvrstitve

20.218 Pri prestrukturiranju javne družbe lahko finančna sredstva in obveznosti nastajajo ali prenehajo, kar odraža nova finančna razmerja. Te spremembe so zajete kot spremembe v sektorski klasifikaciji in strukturi v računu drugih sprememb obsega sredstev. Primer takega prestrukturiranja je, kadar se družba razdeli na dve ali več institucionalnih enot ter nastanejo nova finančna sredstva in obveznosti.

20.219 Po drugi strani pa je treba nakupe delnic in drugega lastniškega kapitala družbe zaradi združitve zajeti kot finančno transakcijo med družbo, ki jih je kupila, in prejšnjim lastnikom.

20.220 Vsaka sprememba v razvrstitvi sredstev in obveznosti, ki ni povezana s prestrukturiranjem ali spremembami v sektorski razvrstitvi, kakor je monetizacija ali demonetizacija zlata, se zajame kot sprememba v razvrstitvi sredstev ali obveznosti v računu drugih sprememb obsega sredstev.

Dolžniški posli

20.221 Dolžniški posli so lahko zlasti pomembni za sektor država, ker so pogosto sredstvo države za zagotavljanje gospodarske pomoči drugim enotam. Zajemanje teh poslov je vključeno v poglavje 5. Splošno načelo za vsak odpis ali prevzem dolga enote, ki ga opravi druga enota na podlagi medsebojnega sporazuma, je ugotovitev, da gre za prostovoljni prenos premoženja med dvema enotama. To pomeni, da je nasprotna transakcija prevzete obveznosti ali odpisane terjatve kapitalski transfer. Denarnega toka običajno ni, kar se lahko označi kot kapitalski transfer v naravi.

Prevzemi dolga, izbris dolga in odpisi dolga*Prevzem in izbris dolga*

20.222 Prevzem dolga nastane, kadar enota prevzame odgovornost za neporavnano obveznost druge enote do upnika. To se pogosto zgodi, kadar je država jamčila za dolg druge enote in se je jamstvo unovčilo ali aktiviralo.

20.223 Kadar država prevzame dolg, je nasprotna transakcija nove obveznosti države kapitalski transfer v dobro dolžnika, ki ni izpolnil obveznosti plačila. Primer, ko se finančno sredstvo zajame kot nasprotna postavka, je treba skrbno preučiti. Gre za dva različna okvira:

- (a) dejansko finančno sredstvo, ki že obstaja, se pridobi proti tretji osebi, kakor je v primeru jamstva za zavarovanje izvoza. Tako država pridobitev finančnega sredstva, ki je enako sedanji vrednosti zneska, ki bo po pričakovanjih prejet, zajame kot nasprotno transakcijo svoje nove obveznosti. Če je ta znesek enak prevzeti obveznosti, dodatni vnosi niso potrebni. Če je znesek, ki se bo po pričakovanjih izterjal, manjši od prevzete obveznosti, država zajame razliko med nastalo obveznostjo in vrednostjo pridobljenega sredstva kot kapitalski transfer;
- (b) država preprosto zajame terjatev do upravičene družbe, ki je največkrat javna družba v težavah. Na splošno se taka terjatev ne zajema zaradi zelo hipotetične vrednosti terjatve. Morebitna vračila upravičenca v prihodnosti bo država zajela kot svoj prihodek.

- 20.224 Plačila dolgov v korist drugih so podobna prevzemom dolgov, vendar enota, ki izvršuje plačila, ne prevzame celotnega dolga. Zajete transakcije so podobne.
- 20.225 Izbris dolga (ali oprostitev dolga) je prenehanje ali zmanjšanje terjatve na podlagi sporazuma med upnikom in dolžnikom. Upnik za izbrisani znesek prikaže odhodek kapitalskega transferja, druga enota pa prikaže prihodek kapitalskega transferja. V primeru zasega terjatev, kakor so študentska posojila ali posojanje kmetom, se pogosto predpostavi medsebojni sporazum, četudi ni formalno zagotovljen.
- 20.226 Prevzemi dolga in izbrisi dolga, ki koristijo nadzirani enoti, povzročijo povečanje vrednosti lastniškega kapitala enote, v katero so naloženi, kar se odraža v računih revalorizacije. Če je dolg države prevzela druga država, prva država prikaže prihodek iz kapitalskega transferja, novi dolg do enote države, ki prevzame dolg, ali oboje.
- 20.227 Prevzemi in izbrisi dolgov, ki se opravijo v okviru privatizacije, se za zneske, ki ne presegajo dohodka iz privatizacije, zajamejo kot transakcije z lastniškim kapitalom, preostanek pa je kapitalski transfer, da se zagotovi računovodska nevtralnost načina izvajanja privatizacije. Privatizacija mora biti opravljena v enem letu.
- 20.228 Kadar države dolžnice ponudijo odplačilo dolga vnaprej po vrednosti, manjši od vrednosti glavnice, ki vključuje zamudne obresti, dogodek privede do vnosa v račun kapitala z vplivom na neto posojanje/neto izposojanje države, ker se predpostavlja podpora upnika. Kadar zgodnji odkup povzroči plačilo kazni ali pristojbine posojilodajalcu, ki je predvidena v pogodbi, se znesek zajame kot prihodek posojilodajalca. Povratni odkup vrednostnih papirjev na trgu privede do vnosa v račun revalorizacije, razen če se imetniku vrednostnih papirjev naloži zgodnji odkup.
- 20.229 Razlika vrednosti pri prodaji terjatev države do druge države tretji osebi privede do vnosa kapitalskega transferja v račun kapitala, ki vpliva na javnofinančni primanjkljaj, ker narava terjatve vključuje prvotno namero prenosa koristi, prodaja pa je način izvedbe prestrukturiranja dolga.
- 20.230 Izdatek kapitalskega transferja države je zato prihodek dolžnice ob prepoznanju dejstva, da je resnična upravičenka transakcije z vnosom v račun tujine, ki se ujema z izdatkom države upnice. Za prodajalca je transakcijska vrednost odsvojene terjatve vrednost glavnice. Vrednost terjatve se zajame v račun novega upnika oziroma dolžnika, tj. v bilanco stanja banke in račun tujine – za stanje mednarodnih naložb, po nižani vrednosti.
- 20.231 V redkejših primerih, ko se diskont, dogovorjen s tretjo osebo ali dolžnikom, ki ponuja ponovni odkup svojega dolga, odraža samo v spremembi tržnih obrestnih mer in ne v spremembi kreditne sposobnosti, se lahko predpostavlja, da država upnica deluje kot običajni investitor. Razlika se brez morebitne kazni ali pristojbine zajame v račune revalorizacije. Eden izmed preskusov je ali bi povrnjeni znesek lahko presegel vrednost glavnice.

Prevzem dolga, ki vključuje prenos nefinančnih sredstev

- 20.232 Če želi država zmanjšati breme dolgov javne družbe, lahko poleg prevzema dolga, ki ga opravi enota države, prevzame tudi nefinančna sredstva, kakor je javna prometna infrastruktura. Ta prevzem dolga, ki vključuje prenos nefinančnih sredstev na enoto države, se šteje za opravljenega na podlagi medsebojnega sporazuma in ima na neto posojanje/neto izposojanje države natančno tak vpliv kakor prevzem dolga: znesek kapitalskega transferja, ki ga je treba zajeti v korist družbe, je enak znesku prevzetega dolga. Pridobitev nefinančnih sredstev negativno vpliva na neto posojanje (+)/neto izposojanje (-).

Celotni ali delni odpisi dolga

- 20.233 Odpisi dolga so znižanja zneska, dolgovanega upniku, ki jih v bilanci stanja opravi upnik, običajno takrat, ko ugotovi, da ima obveznost v zvezi z dolgom majhno vrednost ali je brez vrednosti, ker dolg ne bo plačan; dolžnik je v stečaju, je izginil ali ga ni mogoče realno preganjati v zvezi z izterjavami, ki bi upravičile različne nastale stroške. Delni odpisi dolga se nanašajo na zmanjšanje knjigovodske vrednosti sredstva, ki jo v bilanci stanja opravi upnik.
- 20.234 Delni in celotni odpisi so notranja računovodska dejanja, ki jih opravi upnik, in pogosto niso prepoznani kot transakcije, ker niso opravljeni na podlagi medsebojnega sporazuma. Vendar pa se zgodi, da delni in celotni odpisi ne dosežejo razveljavitve terjatve do dolžnika, zato lahko običajno nastanejo razveljavitve delnih odpisov, redkeje pa tudi celotnih odpisov.

- 20.235 Delni odpisi dolgov kot taki ne privedejo do vnosov v bilanci stanja upnika, ker knjigovodska vrednost dolga že izraža tržno vrednost instrumenta ali nominalno vrednost, če gre za posojila, razen če je tržna vrednost približno ocenjena z delno odpisano knjižno vrednostjo (kadar se delni odpis knjiži v račune revalorizacije). Za razliko od tega pa celotni odpisi povzročijo izločitev sredstva iz bilance stanja upnika z drugo spremembo višine obstoječega zneska – vrednosti glavnice za posojilo, tržne vrednosti za vrednostne papirje, razen če odpis odraža dogodek izbrisa dolga. Zato celotni ali delni odpisi dolgov za razliko od prevzema ali izbrisa dolga ne vplivajo na neto posojanje/izposojanje države.

Drugo prestrukturiranje dolgov

- 20.236 Prestrukturiranje dolga je dogovor o spremembi pogojev odplačevanja obstoječega dolga, običajno po pogojih, ki so za dolžnika ugodnejši. Dolžniški instrument, ki se prestrukturira, se šteje za izbrisanega in nadomeščenega z novim dolžniškim instrumentom z novimi pogoji. Če obstaja razlika v vrednosti izbrisanega in novega dolžniškega instrumenta, gre za vrsto izbrisa dolga, za upoštevanje razlike pa je potreben kapitalski transfer.
- 20.237 Zamenjava dolga za lastniški delež nastane, kadar se upnik strinja z zamenjavo zneska, ki mu ga dolguje dolžnik, z lastniškim vrednostnim papirjem. Država se lahko z javno družbo, ki je v njeni lasti, na primer dogovori, da sprejme povečanje lastniškega deleža države v javnih družbah namesto odplačila obstoječega posojila. V takih okoliščinah je treba dogodek preveriti s preskusom kapitalskih vložkov. Morebitna razlika med vrednostjo izbrisanega dolžniškega instrumenta in prepoznanim lastniškim kapitalom je kapitalski transfer z vnosom, zajetim v računih revalorizacije.
- 20.238 Zaostanki v plačilu dolga nastanejo, kadar dolžnik ne plača obresti ali glavnice. Dolžniški instrument se običajno ne spremeni, vendar pa je lahko poznavanje zneska zaostankov v plačilu dolgov pomembna informacija.

Nakup dolga po vrednosti, višji od tržne

- 20.239 Pridobitev dolga po vrednosti, ki je višja od tržne, se na začetku imenuje ugodna posojila, pozneje pa odkup slabega dolga. Namen obeh vrst je prenos koristi, zato je treba izdatek zajeti kot kapitalski transfer.
- 20.240 Odkup slabega dolga nastane, kadar dolžnik krije dolžniške instrumente s finančnimi sredstvi, ki imajo enake ali višje pritoke od odplačila dolgov. Tudi kadar so bili odkupljeni slabi instrumenti preneseni v ločeno enoto, je treba bruto postavko kljub temu zajeti tako, da se nova enota obravnava kot pomožna enota in konsolidira z odkupljeno slabo enoto. Če je pomožna enota nerezidenčna, se obravnava kot enota za posebne namene, transakcije države s to enoto pa je treba obravnavati, kakor je opisano v oddelku „Prikaz statistike državnih financ“.
- 20.241 Dolg, izdan pod ugodnejšimi pogoji. Ugodna posojila niso natančno opredeljena, vendar na splošno velja, da nastanejo, kadar enote sektorja država posojajo drugim enotam na tak način, da se pogodbeno obrestna mera namenoma določi nižje od tržne obrestne mere, ki bi se sicer uporabljala. Stopnja ugodnosti se lahko poveča z odlogi plačil, pogostostjo plačil in obdobjem zapadlosti, ki je ugodno za dolžnika. Ker so pogoji ugodnega posojila za dolžnika ugodnejši od pogojev, ki bi jih sicer dopuščal trg, ugodna posojila dejansko vključujejo transfer od upnika na dolžnika.
- 20.242 Ugodna posojila se zajamejo v nominalni vrednosti enako kot druga posojila, kapitalski transfer pa se zajame kot pojasnjevalna postavka na točki izvora posojila, ki je enaka razliki med pogodbeno vrednostjo dolga in njegovo sedanjo vrednostjo z uporabo ustrezne tržne diskontne stopnje. Enotna tržna obrestna mera, ki bi jo bilo treba uporabljati za merjenje kapitalskega transferja, ne obstaja. Kadar posojilo izda ena od držav članic OECD, se lahko uporablja komercialna referenčna obrestna mera, ki jo objavlja OECD.

Odkupi slabega premoženja in finančne pomoči

- 20.243 Finančna pomoč je izraz, ki pomeni rešitev finančnih problemov. Pogosto se uporablja, kadar enota države zagotovi družbi kratkoročno finančno pomoč za preživetje obdobja finančnih težav ali dolgotrajnejši vložek finančnih sredstev za pomoč pri dokapitalizaciji družbe. Finančne pomoči finančnim institucijam se pogosto imenujejo finančni odkupi slabega premoženja. Finančne pomoči lahko vključujejo medijsko odmevne enkratne transakcije velikih vrednosti, ki se zato zlahka ugotovijo.
- 20.244 Država lahko posreduje v različnih oblikah. Primeri:

- (a) država lahko jamči za nekatere obveznosti podjetja, ki mu je treba pomagati;

- (b) država lahko zagotovi naložbe v lastniške instrumente pod izjemno ugodnimi pogoji;
- (c) država lahko od podjetja, ki mu je treba pomagati, kupi sredstva po cenah, ki so višje od resnične tržne vrednosti sredstev;
- (d) država lahko ustanovi enoto za posebne namene ali drugo vrsto javnega organa za financiranje in/ali upravljanje prodaje sredstev ali obveznosti podjetja, ki mu je treba pomagati.

- 20.245 Državna jamstva v času finančne pomoči se obravnavajo kot enkratna jamstva subjektom v finančnih težavah. Takšen primer je, kadar subjekt ne more izpolniti svojih obveznosti ali ima pri njihovem izpolnjevanju velike težave zaradi omejene sposobnosti ustvarjanja denarja ali zelo omejene tržnosti svojih sredstev zaradi izjemnih dogodkov. To običajno na začetku povzroči zajetje kapitalskega transferja, kakor pri unovčenem jamstvu, za celotno odobreno jamstvo ali, če je na voljo zanesljiva ocena, za znesek pričakovanega unovčenja, ki je enak pričakovani izgubi države. Glej tudi odstavek 20.256.
- 20.246 Če država kupi sredstva podjetja, ki mu je treba pomagati, bo plačani znesek običajno višji od resnične tržne cene sredstev. Nakup se zajame po dejanski tržni ceni, razlika med tržno ceno in celotnim plačanim zneskom pa se zajame kot kapitalski transfer.
- 20.247 V času finančne pomoči države pogosto kupujejo posojila finančnih institucij po nominalni vrednosti namesto po tržni vrednosti. Čeprav se posojila zajemajo po nominalnih cenah, pa se transakcija razcepi na zajemanje kapitalskega transferja in vnos v račune revalorizacije. Če obstajajo zanesljive informacije, da so nekatera posojila v celoti ali skoraj v celoti neizterljiva, ali ni zanesljivih informacij o pričakovani izgubi, se ta posojila upoštevajo z vrednostjo nič, njihova prejšnja nominalna vrednost pa se zajame kot kapitalski transfer.
- 20.248 Če je država ustanovila javno institucionalno enoto, ki ima samo eno nalogo, da prevzame upravljanje finančne pomoči, je treba enoto razvrstiti v sektor država. Če je nova enota stalna, finančna pomoč pa njena začasna naloga, se razvrsti kot enota države ali javna družba na podlagi splošnih pravil, ki so opisana v zgornjem oddelku o agencijah za prestrukturiranje. Enote, ki kupujejo finančna sredstva finančnih družb v težavah z namenom, da jih prodajo v redni prodaji, se ne morejo šteti za finančne posrednike, ker se ne izpostavljajo tveganju. Uvrščene so v sektor država.

Jamstva za dolg

- 20.249 Jamstvo za dolg je sporazum, pri katerem se porok zaveže plačati upniku, če dolжник ne izpolni obveznosti. Dajanje jamstva pomeni za državo način podpiranja ekonomskih dejavnosti brez potrebe po takojšnjih denarnih izdatkih. Jamstva s spreminjanjem pogojev posojanja in izposojanja na finančnih trgih močno vplivajo na vedenje ekonomskih subjektov.
- 20.250 Pri vsakem jamstvu so vključene tri stranke: posojilodajalec, posojilojemalec in porok. Prvotno se stanja in tokovi posojilnega razmerja zajamejo med posojilodajalcem in posojilojemalcem, po unovčitvi pa se stanja in tokovi v zvezi z jamstvenim razmerjem zajamejo med posojilodajalcem in porokom. Aktiviranje jamstev zato vključuje zajemanje tokov in sprememb v bilanci stanja dolžnika, upnika in poroka.
- 20.251 Obstajajo tri glavne vrste jamstev:
- (i) jamstva, ki ustrezajo opredelitvi izvedenega finančnega instrumenta;
  - (ii) standardizirana jamstva ter
  - (iii) enkratna jamstva.

Jamstva v obliki izvedenih finančnih instrumentov

- 20.252 Jamstva, ki ustrezajo opredelitvi izvedenih finančnih instrumentov, so jamstva, s katerimi se aktivno trguje na finančnih trgih, kakor so posli kreditne zamenjave. Izvedeni instrument temelji na tveganju neizpolnitve obveznosti v zvezi z referenčnim instrumentom in običajno ni dejansko povezan s posameznim posojilom ali zadolžnico.

- 20.253 Pri prevzemu takega jamstva kupec izvrši plačilo finančni instituciji, ki je ustvarila izvedeni finančni instrument. To se zajame kot transakcija z izvedenimi finančnimi instrumenti. Spremembe vrednosti izvedenega finančnega instrumenta se zajamejo kot revalorizacije. Če referenčni instrument ni plačan, porok plača kupcu za njegovo teoretično izgubo pri referenčni zadolžnici. Tudi to se zajame kot transakcija z izvedenimi finančnimi instrumenti.

Standardizirana jamstva

- 20.254 Standardizirana jamstva vključujejo podobne vrste kreditnega tveganja za veliko število primerov. Tveganja za katero koli neodplačano posojilo ni mogoče natančno oceniti, vendar se lahko oceni, koliko od velikega števila takih posojil ne bo odplačanih. Obravnavanje standardiziranih jamstev je pojasnjeno v poglavju 5.

Enkratna jamstva

- 20.255 Za enkratna jamstva gre takrat, kadar so pogoji posojila ali vrednostnega papirja tako posebni, da ni mogoče natančno izračunati stopnje tveganja, povezanega s posojilom. Običajno se odobritev enkratnega jamstva obravnava kot izjemna okoliščina in ni zajeta kot finančno sredstvo ali obveznost v bilanci stanja poroka.
- 20.256 V izjemnih primerih se enkratna jamstva, ki jih države odobrijo družbam v nekaterih natančno opredeljenih finančnih težavah (na primer, kadar ima družba negativna lastna sredstva) in je verjetnost njihove unovčitve zelo visoka, obravnavajo, kakor da bi bile unovčene na začetku (glej tudi odstavek 20.245).
- 20.257 Aktiviranje enkratnega jamstva se obravnava na enak način kakor prevzem dolga. Prvotni dolg se likvidira, med porokom in upnikom pa se oblikuje novi dolg. Prevzem dolga pomeni zajetje kapitalskega transferja v korist dolžnika, ki ni izpolnil obveznosti plačila. Kapitalski transfer se izravna s finančno transakcijo, finančna obveznost pa se prenese z družbe na državo.
- 20.258 Aktiviranje jamstva lahko zahteva ali ne zahteva takojšnjega plačila dolga. V skladu z obračunskim načelom v zvezi s časom zajemanja je treba celotni znesek prevzetega dolga zajeti v času aktiviranja jamstva in prevzema dolga. Porok je novi dolžnik, zato je treba plačila glavnice, ki jih izvrši porok, in obračunane obresti na prevzeti dolg zajeti ob nastanku teh tokov. Kadar unovčenja jamstev vključujejo samo poravnavo dela dolga, zapadlega v obračunskem obdobju, kakor v primeru poziva k denarnemu plačilu, se za poravnane zneske zajame kapitalski transfer. Kadar se ugotovi vzorec delnih unovčenj, na primer trikrat zapovrstjo, in se pričakuje njegovo nadaljevanje, pa se zajame prevzem dolga.
- 20.259 Kadar prvotni dolžnik povrne dolg poroku, pri čemer je bil zajet izdatek pri unovčenjih v preteklosti, porok prikaže prihodek. Kadar porok nadzira dolžnika, je treba tak prihodek preskusiti s preskusom za super dividende; vsako povračilo, ki presega podjetniški dohodek, se zajame kot odtegnitev lastniškega kapitala.

Listinjenje

Opredelitev pojmov

- 20.260 Listinjenje vključuje izdajanje vrednostnih papirjev na podlagi denarnih tokov, ki jih bodo po pričakovanjih ustvarila sredstva, ali drugih pritokov dohodka. Vrednostni papirji, ki so odvisni od denarnih tokov iz sredstev, se imenujejo „vrednostni papirji, kriti s sredstvi“ (ABS).
- 20.261 Pri listinjenju originator prenese lastninske pravice nad sredstvi ali pravico do prejema določenih prihodnjih tokov na enoto za listinjenje, ki originatorju v zameno plača znesek iz lastnih virov financiranja. Taka enota za listinjenje se pogosto imenuje subjekt s posebnim namenom pri listinjenju. Enota za listinjenje pridobi lastno financiranje z izdajanjem vrednostnih papirjev, pri čemer kot kritje uporabi sredstva ali pravice do prihodnjih tokov, ki jih je prenesel originator. Pri zajemanju plačila enote za listinjenje originatorju je bistveno vprašanje, ali je prenos sredstva prodaja obstoječega sredstva enoti za listinjenje ali pa način izposojanja, pri katerem se za zavarovanje uporabljajo prihodnji tokovi.

Merila za priznanje prodaje

- 20.262 Za obravnavanje listinjenja kot prodaje mora v bilanci stanja države obstajati tržno sredstvo, obstajati pa mora tudi popolni prenos lastništva na enoto za listinjenje, kot je dokumentiran s prenosom tveganj in koristi, povezanih s sredstvom.
- 20.263 Zato se listinjenje prihodnjih tokov prihodka, ki ni prepoznano kot donos na ekonomska sredstva, na primer prihodnjih licenčnih za nafto, obravnava kot izposojanje originatorja.

- 20.264 Kadar listinjenje vključuje tokove, povezane s finančnim ali nefinančnim sredstvom, je treba tveganja in koristi, povezane z lastništvom sredstev, prenesti in zajeti kot prodajo.
- 20.265 Če država zadrži pravico do udeležbe v listinjenju z ohranitvijo odložene nakupne cene, kar je pravica do tokov, ki presegajo prvotno vrednost listinjenja, ali pravico do lastništva zadnje tranše, ki jo izda enota za listinjenje, ali na drug način, do prodaje ne pride, dogodek pa se obravnava kot izposojanje originatorja.
- 20.266 Če država kot originator jamči za plačilo morebitnega dolga, nastalega pri enoti za listinjenje v zvezi s sredstvom, s sredstvom povezana tveganja niso bila prenesena. Do prodaje ni prišlo in dogodek se obravnava kot izposojanje originatorja. Jamstva so lahko različnih oblik, kot so zavarovalne pogodbe, izvedeni finančni instrumenti ali določbe o nadomestitvi sredstev.
- 20.267 Če je določeno, da pogodba o listinjenju vključuje pravo prodajo tržnega sredstva, je treba preveriti sektorsko klasifikacijo enote za listinjenje. V oddelku „Opredelitev sektorja država“ so postavljena merila za ugotavljanje, ali je enota za listinjenje institucionalna enota in ali ima funkcijo finančnega posrednika. Če je enota za listinjenje razvrščena v sektor država, je listinjenje izposojanje države. Če je enota za listinjenje razvrščena kot drugi finančni posrednik (S.125), se listinjenje prikaže kot prodaja sredstev: brez neposrednega vpliva na državni dolg in z vplivom na javnofinančni primanjkljaj, če se tokovi listinijo na nefinančno sredstvo.
- 20.268 Če država zagotovi nadomestilo v denarju po dogodku ali na drug način, na primer z jamstvi, in s tem izloči prenos tveganj, se listinjenje, ki se je prvotno obravnavalo kot prodaja, od tega trenutka obravnava kot izposojanje z naslednjimi transakcijami: nastanek obveznosti in pridobitev sredstev z izdatki kapitalskega transferja, v primeru, ko vrednost obveznosti presega vrednost sredstva.

Zajemanje tokov

- 20.269 Kadar se posel listinjenja zajema kot izposojanje, se denarni tokovi, preneseni na enoto za listinjenje, najprej zajamejo v računih države in sočasno kot odplačilo obresti in glavnice dolga.
- 20.270 Kadar denarni tokovi prenehajo pred amortizacijo nastalega dolga, se preostala obveznost izloči iz bilance stanja države z drugo spremembo obsega.
- 20.271 Po popolnem prenehanju nastalega dolga se morebitni preostali denarni tokovi, preneseni na enoto za listinjenje v skladu s pogodbo o listinjenju, zajamejo kot izdatek originatorja.

Druga vprašanja

Pokojninske obveznosti

- 20.272 Obravnavanje pokojninskih shem je opisano v poglavju 17, skupaj z dodatno tabelo k osrednjim nacionalnim računom ESR, v kateri je treba upoštevati vse obveznosti pokojninskih shem, vključno s pokojninskimi obveznostmi, ki izvirajo iz shem socialne varnosti. Pokojninske pravice iz shem z zagotovljenimi prejemki, povezanih z zaposlitvijo, ki nimajo skladov in jih sponzorira država, je treba zajeti samo v teh dodatnih računih.

Plačila pavšalnih zneskov

- 20.273 Enote lahko državi občasno plačajo pavšalni znesek v zameno za prevzem nekaterih njihovih pokojninskih obveznosti. Takšne velike enkratne transakcije nastanejo med državo in drugo enoto, običajno javno družbo, in so pogosto povezane s spremembo statusa družbe ali z njeno privatizacijo. Država običajno prevzame zadevne obveznosti v zameno za gotovinsko plačilo, ki krije pričakovani primanjkljaj iz prenosa.
- 20.274 Načeloma transakcija, ki je enakovredna menjava gotovine za nastanek obveznosti, ne bi smela vplivati na merjenja neto vrednosti in neto finančne vrednosti ter spremeniti neto posojanja/neto izposojanja države. Vendar se pokojninska obveznost tako v enoti, ki prenaša, kot enoti, ki prevzema obveznosti, v bilanci stanja morda ne pokaže kot obveznost. Pokojninske obveznosti se lahko pri prenosu na državo na primer združijo s shemo socialne varnosti, za katero obveznost ni prepoznana.

- 20.275 V tem primeru je treba tako plačilo pavšalnega zneska obravnavati kot predplačilo socialnih prispevkov. Pri obravnavanju različnih ureditev v praksi in zaradi preprečevanja morebitnega izkrivljanja pri izračunu nekaterih agregatov, kakor so stroški dela in obvezne dajatve, se pavšalni znesek zajame kot finančno predplačilo (F.8), predplačilo raznovrstnih tekočih transferjev (D.75), ki bo v prihodnosti zajeto sorazmerno z ustreznimi plačili pokojnin. Zato plačilo pavšalnega zneska v letu prenosa obveznosti ne vpliva na neto posojanje/neto izposojanje države.

Javno-zasebna partnerstva

Področje uporabe javno-zasebnega partnerstva

- 20.276 Javno-zasebna partnerstva so kompleksne dolgoročne pogodbe med dvema entama, od katerih je ena običajno družba (ali skupina družb, zasebnih ali javnih), ki se imenuje izvajalec ali partner, druga pa je običajno enota države, ki se imenuje koncendent. Javno-zasebno partnerstvo vključuje velike kapitalske izdatke družbe za ustvarjanje ali obnovo osnovnih sredstev, ki jih nato vodi in upravlja za opravljanje in dobavo storitev enoti države ali splošni javnosti v imenu javne enote.
- 20.277 Koncendent ob izteku pogodbe običajno pridobi pravno lastništvo nad osnovnimi sredstvi. Osnovna sredstva so največkrat značilna za kakšno bistveno javno storitev, kakor so šole ali univerze, bolnišnice in zapori. Lahko gre tudi za infrastrukturne objekte in naprave, saj številni veliki projekti, ki se izvajajo z javno-zasebnimi partnerstvi, vključujejo zagotavljanje prevoza, komunikacij, javnih služb ali drugih javnih storitev, ki se običajno opisujejo kot zagotavljanje javnih storitev.
- 20.278 Splošni opis, ki vključuje najpogostejše računovodske probleme, je: družba se strinja, da bo pridobila kompleksna osnovna sredstva in jih nato skupaj z drugimi proizvodnimi inputi uporabila za opravljanje storitev. Navedene storitve se lahko dobavljajo državi kot input za njeno lastno proizvodnjo, na primer pri storitvah vzdrževanja motornih vozil, ali za brezplačno razdelitev javnosti, kakor so izobraževalne storitve; v tem primeru država v pogodbenem obdobju izvaja periodična plačila, družba pa pričakuje, da bo z navedenimi plačili pokrila svoje stroške in si zagotovila ustrezen donos na svojo naložbo.
- 20.279 V skladu s to opredelitvijo pogodbe o javno-zasebnih partnerstvih vključujejo pristojbine, ki jih koncendent plačuje izvajalcu za „razpoložljivost“ ali „povpraševanje“ in kot take predstavljajo dogovor o javnem naročilu. Za razliko od drugih dolgoročnih pogodb o opravljanju storitev se v teh pogodbah oblikuje namenska sredstva. Tako pogodbe o javno-zasebnih partnerstvih pomenijo državni nakup storitve, ki jo opravi partner na podlagi oblikovanja sredstva. Pogodbe o javno-zasebnih partnerstvih lahko vsebujejo številne različice glede odtujitve sredstev ob izteku pogodbe, zahtevanega upravljanja in vzdrževanja sredstev v času pogodbe, cene, kakovosti, obsega proizvedenih storitev itd.
- 20.280 Kadar družba prodaja storitve neposredno javnosti, na primer s cestninjenjem, se pogodba prej prepozna kot koncesija in ne kot javno-zasebno partnerstvo. Ceno redno regulira država in je določena na ravni, ki bo po pričakovanju družbe omogočila pokrivanje njenih stroškov in zagotovila ustrezno stopnjo donosa na njeno naložbo. Država lahko na koncu pogodbenega obdobja dobi pravno lastništvo in operativni nadzor nad sredstvi, po možnosti brez plačila.
- 20.281 V pogodbi o javno-zasebnih partnerstvih družba pridobi osnovna sredstva in je v pogodbenem obdobju njihov pravi lastnik, v nekaterih primerih s podporo države. Pogodba pogosto zahteva, da sredstva ustrezajo obliki, kakovosti in zmogljivosti, ki jih določi država, in se uporabljajo za opravljanje pogodbenih storitev na način, ki ga določi država, in vzdržujejo v skladu s standardi, ki jih opredeli država.
- 20.282 Poleg tega je življenjska doba sredstev običajno precej daljša od pogodbenega obdobja, tako da lahko država nadzira sredstva, nosi tveganja in prejema koristi v večjem delu njihove življenjske dobe. Zato je pogosto težko ugotoviti, ali večino tveganj nosi oz. večino koristi prejema družba ali država.

Ekonomsko lastništvo in dodelitev sredstva

- 20.283 Enako kot pri najemih se tudi v javno-zasebnih partnerstvih ekonomski lastnik sredstev določi na podlagi ocene, katera enota nosi večino tveganj in katera enota naj bi prejela večino koristi iz sredstev. Sredstvo se dodeli tej enoti, enako bruto investicije v osnovna sredstva. Najpomembnejši elementi tveganja in koristi, ki jih je treba oceniti, so:
- (a) tveganje v zvezi z gradnjo, ki vključuje prekoračitev stroškov, možnost dodatnih stroškov zaradi pozne dobave, neizpolnjevanje specifikacij ali gradbenih predpisov ter okoljska in druga tveganja, ki zahtevajo plačila tretjim osebam;

- (b) tveganje v zvezi z razpoložljivostjo, ki vključuje možnost dodatnih stroškov, kakor sta vzdrževanje in financiranje, in nastanek kazni, ker obseg ali kakovost storitev ne izpolnjuje standardov, navedenih v pogodbi;
  - (c) tveganje v zvezi z obsegom povpraševanja, ki vključuje možnost višjega ali nižjega povpraševanja od pričakovanega;
  - (d) tveganje v zvezi s preostalo vrednostjo in zastaranjem, ki vključuje tveganje, da bo vrednost sredstva ob izteku pogodbe nižja od pričakovane, in stopnjo verjetnosti, da država pridobi sredstva;
  - (e) obstoj financiranja ali dajanja jamstva, ki ga izvede konkudent, ali ugodnih določb o prekinitvi, zlasti pri prekinitvah na pobudo izvajalca.
- 20.284 Izvajalec prevzame tveganje in prejme koristi, če je bilo tveganje v zvezi z gradnjo in tveganje v zvezi s povpraševanjem ali razpoložljivostjo učinkovito preneseno. V primeru večinskega financiranja, jamstev, ki krijejo večino financiranja dajatev, ali določb o prekinitvi, ki predvidevajo večinsko povračilo financerju pri prekinitvah na pobudo izvajalca, je prenos katerega koli tveganja neučinkovit.
- 20.285 Zaradi posebnosti pogodb o javno-zasebnih partnerstvih, ki vključujejo kompleksna sredstva, in kadar ocena tveganj in koristi ni dokončna, je pomembno tudi vprašanje, katera enota odločilno vpliva na naravo sredstva in kako so določeni pogoji za storitve, opravljene s sredstvom, zlasti pa:
- (a) stopnja, do katere država določa obliko, kakovost, velikost in vzdrževanje sredstev;
  - (b) stopnja, do katere lahko država določa proizvedene storitve, enote, za katere se storitve opravljajo, in cene proizvedenih storitev.
- 20.286 Odločitev, katera enota je ekonomski lastnik, je treba sprejeti na podlagi ocene določb vsake pogodbe o javno-zasebnih partnerstvih. Zaradi kompleksnosti in raznolikosti javno-zasebnih partnerstev je treba upoštevati vsa dejstva in pogoje vsake pogodbe in nato izbrati računovodsko obravnavo, ki bo najbolje odražala temeljna ekonomska razmerja.

Računovodska vprašanja

- 20.287 Če se oceni, da je ekonomski lastnik družba, država pa – kot je običajno – dobi pravno in ekonomsko lastništvo ob izteku pogodbe brez izrecnega plačila, država prikaže transakcijo kot pridobitev sredstev. V skladu s splošnim pristopom država postopno povečuje finančno terjatev, družba pa postopoma obračunava ustrezno obveznost, tako da sta ob izteku pogodbenega obdobja obe vrednosti enaki pričakovani preostali vrednosti sredstev. Izvajanje tega pristopa zahteva preureditev obstoječih denarnih transakcij ali oblikovanje novih transakcij na podlagi predpostavk o pričakovanih vrednostih sredstev in obrestnih merah. To vključuje ločevanje plačil javno-zasebnega partnerstva, kadar je sredstvo javno-zasebnega partnerstva izvenbilančna postavka države, v element, ki pomeni pridobitev finančnega sredstva.
- 20.288 Po drugem pristopu se zajame sprememba pravnega in ekonomskega lastništva ob izteku pogodbe kot kapitalski transfer v naravi. Pristop kapitalskega transferja ne odraža temeljne gospodarske stvarnosti, vendar pa je uporaba pristopa kapitalskega transferja zaradi omejitev v zvezi s podatki, negotovosti glede pričakovane preostale vrednosti sredstev in pogodbenih določb, ki kateri koli pogodbeni stranki omogočajo uveljavljanje različnih možnosti, najbolj preudarna.
- 20.289 Drugi pomemben problem nastane, kadar se oceni, da je ekonomski lastnik sredstev država, vendar na začetku pogodbe ne izvrši izrecnega plačila. Za zaključek pridobitve sredstev je treba oblikovati transakcijo. Najpogosteje se predlaga izvedba pridobitve s pripisanim finančnim najemom, ker je podoben dejanskim finančnim najemom. Izvedba navedene izbire pa je odvisna od določenih pogodbenih določb, njihove razlage in morebitnih drugih dejavnikov. Posojilo se lahko na primer pripiše, dejanska plačila države družbi, če obstajajo, pa se lahko preuredijo tako, da del vsakega plačila predstavlja odplačilo posojila. Če dejanska plačila države ne obstajajo, se lahko za plačila posojila oblikujejo nederne transakcije. Drugo plačilno sredstvo države za sredstvo je lahko predplačilo za poslovni najem, če se poslovni najem pripiše, ali pa neopredmeteno sredstvo za pravico družbe glede dostopa do sredstev za proizvodnjo storitev.

20.290 Drugi pomemben problem zadeva merjenje proizvodnje. Ne glede na odločitev o tem, katera enota je ekonomski lastnik sredstev v pogodbenem obdobju in kako država sčasoma pridobi sredstva, je treba paziti, da je proizvodnja pravilno izmerjena. Tudi tu je več možnosti, njihova ustreznost pa je odvisna od natančnega stanja in razpoložljivosti podatkov. Težava nastane, kadar se oceni, da je ekonomski lastnik sredstev država, vendar pa sredstva uporablja družba za proizvodnjo storitev. Primeren je prikaz vrednosti kapitalskih storitev v obliki proizvodnih stroškov družbe, vendar lahko to zahteva pripis poslovnega najema, kar pa lahko zahteva preureditev dejanskih transakcij ali oblikovanje nenedarnih transakcij za opredelitev plačil najema. Druga možnost je prikaz stroškov kapitalskih storitev v računu proizvodnje sektorja država, pri čemer je proizvodnja države razvrščena na enak način kot proizvodnja družbe, tako da je proizvodnja celotnega gospodarstva pravilno razvrščena.

Transakcije z mednarodnimi in nadnacionalnimi organizacijami

20.291 Transakcije, ki nastanejo med rezidenčnimi enotami in mednarodnimi ali nadnacionalnimi organizacijami, so razvrščene v sektor tujina.

20.292 Primer takih transakcij so transakcije med nedržavnimi rezidenti in institucijami Evropske unije, ki se štejejo za glavne udeležence transakcij, čeprav imajo enote države pri prelivanju sredstev vlogo posrednika. Glavne transakcije se zajamejo neposredno med dvema osebama in ne vplivajo na sektor država. Vloga države je zajeta kot finančna transakcija (F.89).

20.293 Zajemanje nekaterih transakcij med nacionalnimi rezidenti in institucijami Evropske unije za različne kategorije je prikazano v nadaljnjem besedilu:

(a) davki: nekateri davki na proizvode, kot so uvozne dajatve in trošarine, se plačujejo institucijam Evropske unije ali drugim nadnacionalnim organizacijam. Obsegajo tri kategorije:

1. tiste, ki se plačujejo neposredno, kakor je bila v preteklosti dajatev Evropske skupnosti za premog in jeklo za subjekte v rudarstvu ter proizvodnji železa in jekla, in se zajemajo neposredno;
2. tiste, ki jih pobirajo nacionalne oblasti kot posredniki v imenu institucij Evropske unije ali drugih nadnacionalnih organizacij, vendar se upošteva, kot da bi davek plačali neposredno rezidenčni proizvajalci. Primeri so dajatve na uvožene kmetijske proizvode, zneski denarnih nadomestil, s katerimi se obdavčujeta uvoz in izvoz, dajatve na proizvodnjo sladkorja in davek na izoglukozo, davki skupne odgovornosti na mleko in žita ter carinske dajatve, obračunane na podlagi integrirane tarife Evropskih skupnosti. Ti se zajamejo neposredno od proizvajalcev k nadnacionalnim organizacijam, vloga države kot posrednika pa je zajeta kot finančna transakcija;
3. prihodki iz davka na dodano vrednost v vsaki državi članici. Te so zajete kot prihodki nacionalnih oblasti, pri čemer se zneski, ki jih države članice zagotavljajo Evropski uniji, zajamejo kot tekoči transfer (D.76). Čas zajemanja transferja države je čas zapadlosti v plačilo;

(b) subvencije: vse subvencije, ki jih nadnacionalne organizacije plačajo neposredno rezidenčnim proizvajalcem, se zajamejo kot neposredna plačila nadnacionalnih organizacij in ne kot plačila rezidenčnih enot države. Subvencije, ki se plačujejo rezidenčnim proizvajalcem in prelivajo prek enot države kot posrednikov, se prav tako zajamejo neposredno med glavnimi udeleženci, vendar oblikujejo tudi vnose v drugih terjatvah/obveznostih (F.89) v finančnih računih države;

(c) raznovrstni tekoči transferji: prispevki držav članic v proračun Evropske unije za plačila tretje in četrte vrste, ki so oblikovana za zagotavljanje lastnih virov Evropske unije. Tretji vir je izračunan z uporabo enotne stopnje na osnovo davka na dodano vrednost vsake države članice. Četrti vir temelji na bruto nacionalnem dohodku vsake države članice. Ta plačila se štejejo za obvezne transferje držav Evropski uniji. Razvrščena so kot raznovrstni tekoči transferji in zajeta v času zapadlosti v plačilo;

(d) tekoče mednarodno sodelovanje: večina tekočih transferjev v denarju ali naravi med državo in nerezidenčnimi enotami, vključno z mednarodnimi organizacijami, je razvrščena kot tekoče mednarodno sodelovanje. Vključujejo tekočo pomoč državam v razvoju, plače za učitelje, svetovalce in druge zastopnike države pri dejavnostih v tujini itd. Za tekoče mednarodno sodelovanje je značilno, da zajema transferje na prostovoljni osnovi;

- (e) kapitalski transferji: investicijske podpore v denarju ali naravi in drugi kapitalski transferji, zlasti kot nasprotna transakcije odpisa dolga ali prevzema dolga, so lahko prihodki ali odhodki mednarodne ali nadnacionalne organizacije;
- (f) finančne transakcije: nekatere finančne transakcije, običajno posojila, se lahko zajamejo, kadar jih odobrijo mednarodne organizacije kakor Svetovna banka ali Mednarodni denarni sklad. Naložbe države v kapital mednarodnih ali nadnacionalnih organizacij, razen Mednarodnega denarnega sklada, se razvrstijo kot drug lastniški kapital (F.519), če ni možnosti vračila, pa se razvrstijo kot tekoče mednarodno sodelovanje.
- 20.294 Institucije Evropske unije izvajajo pomembne tekoče in kapitalske transferje prek strukturnih skladov, kakor so Evropski socialni sklad, Evropski sklad za regionalni razvoj in Kohezijski sklad. Končni upravičenci takih transferjev so lahko enote države ali nedržavne enote.
- 20.295 Podpore iz strukturnih skladov pogosto vključujejo sofinanciranje, pri čemer Evropska unija sofinancira naložbe države. Obstaja lahko kombinacija predplačil, vmesnih in končnih plačil, ki se lahko prelivajo skozi vsaj eno enoto države. Rezičenčne enote države lahko zagotavljajo tudi predplačila za prejemke, ki jih pričakujejo od Evropske unije.
- 20.296 Kadar so upravičenci nedržavne enote, se vsa plačila, ki jih opravi država pred prejemom gotovinskih prejemkov Evropske unije, zajamejo kot finančne transakcije v drugih terjatvah/obveznostih. Če nastane obračunska točka nefinančne transakcije, je nasprotna udeleženka finančne transakcije Evropska unija, v drugih primerih pa upravičenec. Postavke terjatev/obveznosti prenehajo, ko je gotovinsko plačilo izvršeno.
- 20.297 Transferji sofinanciranega izdatka države se zajamejo, ko jih odobri Evropska unija.
- 20.298 Lahko se zgodi, da predplačila države presegajo dovoljeni znesek, ki se določi v postopku odobritve. Če lahko upravičenec vrne presežek, njegove druge obveznosti do države prenehajo. Če upravičenec ne more vrniti presežka, se zajame kapitalski transfer države, ki izbriše druge obveznosti.
- 20.299 Kadar so upravičenci enote države, se prihodki države prenesejo, da se ujamejo s časom izdatkov, z odmikom od splošnih pravil glede časa zajemanja takih transferjev. Če je med nastankom izdatka države in prejemom denarja znaten časovni zamik, se prihodki lahko zajamejo, ko se predloži zahtevek Evropski uniji, vendar se to lahko uporabi samo, kadar zanesljive informacije o času izdatka niso na voljo ali so zneski veliki ali gre za majhen časovni zamik med izdatkom in predložitvijo zahtevka.
- 20.300 Vsa predplačila Evropske unije enotam države kot končnim upravičencem na začetku večletnih programov se zajamejo kot finančna predplačila.

Razvojna pomoč

- 20.301 Države zagotavljajo pomoč drugim državam s posojanjem sredstev po obrestni meri, ki je namenoma nižja od tržne obrestne mere za posojilo s primerljivim tveganjem (ugodnejša posojila, ki so opisana v delu „Računovodska vprašanja v zvezi z državo“ „Dolžniški posli“), ali s podporami v denarju in naravi.
- 20.302 Zajemanje mednarodne pomoči s podporami v naravi, kot so dobave zalog hrane, pogosto povzroča težave. Cene blaga ali storitev, ki se dobavljajo v naravi, na primer zaloge hrane, se lahko v državi prejemnici zelo razlikujejo od cen v državi donatorke. Splošno načelo je, da je treba vrednost donacije prejemnici upoštevati v višini stroškov zagotovitve pomoči prejemnici. To pomeni, da je treba kot osnovo za izračun vrednosti donacije uporabljati cene države donatorke. Poleg blaga in storitev je treba zajeti tudi vse določljive dodatne stroške, povezane z dobavo blaga in storitev, kot je prevoz v tujo državo, dostava v navedeni državi, sredstva za zapslene države donatorke za pripravo pošiljke ali nadzor njene dostave, zavarovanje itd.

JAVNI SEKTOR

20.303 Javni sektor sestavljajo država in javne družbe. Elementi, ki sestavljajo javni sektor, so že prisotni v strukturi glavnih sektorjev sistema in se lahko za sestavljanje računov javnega sektorja preuredijo. To se opravi z združevanjem podsektorjev sektorja država in javnih podsektorjev nefinančnih in finančnih družb.

Nefinančne družbe	Finančne družbe	Država	NPISG	Gospodinjstva
javne	javne	javne	zasebne	zasebne
zasebne	zasebne			

20.304 Javne finančne družbe se lahko razdelijo še na centralno banko in druge javne finančne družbe, ki se lahko nato po potrebi dodatno delijo na podsektorje finančnih družb.

Tabela 20.2 – Javni sektor in njegovi podsektorji

Država				Javne družbe		
Centralna država	Regionalna država	Lokalna država	Socialna varnost	Javne nefinančne družbe	Javne finančne družbe	
					centralna banka	druge javne finančne družbe

20.305 Računi javnega sektorja se lahko oblikujejo v skladu z okvirom ESR in zaporedjem računov, načeloma pa so analitično uporabne konsolidirane in nekonsolidirane različice. Uporabni so tudi drugačni prikazi, na primer konsolidirani in nekonsolidirani ekvivalentni prikaza statistike državnih financ, opisani prej v tem poglavju.

20.306 Vse institucionalne enote, ki so vključene v javni sektor, so rezidenčne enote, ki jih neposredno ali posredno nadzira država z enotami javnega sektorja v agregatu. Nadzor nad subjektom je opredeljen kot sposobnost določanja splošne politike navedenega subjekta. To je podrobneje opisano v nadaljnjem besedilu.

20.307 Ločevanje med enoto javnega sektorja, ki je del države, ali javno družbo se določi s preskusom tržno/netržno, ki je opisan v poglavju 3 in zgoraj. Netržne enote javnega sektorja so uvrščene v državo, tržne enote javnega sektorja pa so razvrščene kot javne družbe. Edina izjema od tega splošnega pravila so nekatere finančne institucije, ki nadzirajo ali podpirajo finančni sektor in so razvrščene kot javne finančne družbe, ne glede na to, ali so tržne ali netržne.

20.308 Pravna oblika organa ni podlaga za njegovo sektorsko klasifikacijo. Na primer nekatere pravno ustanovljene družbe javnega sektorja so morda netržne enote in zato razvrščene v državo in ne kot javne družbe.

Nadzor javnega sektorja

20.309 Nadzor rezidenčne enote javnega sektorja je opredeljen kot sposobnost določanja splošne politike enote. Izvaja se lahko z neposrednimi pravicami posamezne enote javnega sektorja ali kolektivnimi pravicami več enot. Upoštevati je treba naslednje kazalnike nadzora:

- (a) pravice do imenovanja, veta ali razrešitve večine uslužbencev, upravnega odbora itd. Pravice do imenovanja, razrešitve, odobritve ali veta za večino upravnega odbora subjekta zadoščajo za ugotovitev nadzora. Take pravice ima lahko neposredno ena enota javnega sektorja ali posredno enote javnega sektorja v agregatu. Če javni sektor nadzira prvi niz imenovanj, nadaljnjih zamenjav pa ne nadzira, ostane subjekt v javnem sektorju, dokler je večina imenovanj direktorjev nadzorovana;

- (b) pravice do imenovanja, veta ali razrešitve ključnega osebja. Če nadzor splošne politike učinkovito določajo vplivni člani odbora, kakor so glavni izvršilni direktor, predsednik in finančni direktor, imajo pooblastila za imenovanje, veto ali razrešitev tega osebja večji pomen;
- (c) pravice do imenovanja, veta ali razrešitve večine imenovanj ključnih odborov subjekta. Če so ključni dejavniki splošne politike, kakor sta plačilo nadomestila za višje osebje in poslovna strategija, preneseni na podobore, so glavni dejavniki nadzora pravice do imenovanja, razrešitve ali veta direktorjev teh podoborov;
- (d) lastništvo večine glasovalnih pravic. To bo običajno določalo nadzor, kadar se odločitve sprejemajo na podlagi načela „ena delnica, en glas“. Delnice so lahko v neposredni lasti ali v posredni lasti, če so v lasti vseh združenih enot javnega sektorja. Če se odločitve ne sprejemajo na podlagi načela „ena delnica, en glas“, je treba stanje preučiti, da se ugotovi, ali ima javni sektor večino glasov;
- (e) pravice v okviru posebnih delnic in opcij. Te zlate ali posebne delnice so bile nekoč običajne v privatiziranih družbah in značilne tudi za nekatere subjekte s posebnim namenom. V nekaterih primerih zagotavljajo subjektom javnega sektorja rezidualne pravice za zaščito interesov; take pravice so lahko stalne ali časovno omejene. Obstoj takih delnic sam po sebi ni kazalnik nadzora, vendar jih je treba skrbno analizirati, zlasti okoliščine, v katerih se lahko pooblastila uveljavljajo. Če pooblastila vplivajo na tekočo splošno politiko subjekta, so pomembna za odločitve o razvrščanju. V drugih primerih so to rezervna pooblastila, ki lahko prenesejo pravice do nadzora splošne politike v izrednih razmerah itd.; šteje se, da so ta nepomembna, če ne vplivajo na obstoječo politiko, čeprav ob morebitni uporabi običajno sprožijo takojšnjo prerazvrstitev. Podobno stanje je možnost nakupa delnic, ki jo imajo subjekti javnega sektorja v nekaterih okoliščinah; potrebna je presoja, ali pooblastila za izvedbo te možnosti vplivajo na splošno politiko subjekta;
- (f) pravice do nadzora prek pogodbenih sporazumov. Če je vsa prodaja subjekta namenjena posamezni enoti javnega sektorja ali zbiru enot javnega sektorja, obstaja možnost prevladujočega vpliva, ki se lahko šteje za nadzor. Prisotnost drugih odjemalcev ali možnost obstoja drugih odjemalcev je kazalnik, ki kaže, da enote javnega sektorja ne nadzirajo subjekta. Če ima subjekt zaradi vpliva javnega sektorja omejitve pri poslovanju s strankami, ki niso iz javnega sektorja, je to kazalnik nadzora javnega sektorja;
- (g) pravice do nadzora iz sporazumov/dovoljenja za izposojanje. Posojilodajalci pogosto postavijo nadzor kot pogoj za zagotavljanje posojil. Če javni sektor naloži nadzor prek posojanja ali zaradi zaščite svoje izpostavljenosti tveganju na podlagi jamstva in je nadzor ostrejši od nadzora, ki bi ga subjekt iz zasebnega sektorja običajno srečal pri banki, je to kazalnik nadzora. Če subjekt za posojilo potrebuje dovoljenje javnega sektorja, je to kazalnik nadzora;
- (h) nadzor na podlagi čezmerne regulacije. Kadar je regulacija tako stroga, da dejansko narekuje splošno politiko podjetja, gre za obliko nadzora. Javne oblasti lahko imajo v nekaterih primerih močno regulativno vlogo, zlasti na področjih, kot so monopoli in privatizirane javne službe z elementi javnih storitev. Regulativna vloga lahko obstaja na pomembnih področjih, kakor je oblikovanje cen, pri čemer pa subjekt ne opusti nadzora nad splošno politiko. Odločitve o vstopu v močno regulirano okolje ali poslovanje v takem okolju prav tako kaže, da enota ni pod nadzorom;
- (i) drugo. Nadzor se lahko pridobi tudi z zakonskimi pooblastili ali pravicami, ki jih vsebuje statut subjekta, na primer omejitve dejavnosti, ciljev in poslovnih vidikov, odobritev proračuna ali preprečevanje sprememb statuta subjekta, likvidacije subjekta, odobritev dividend ali prekinitve njegovega razmerja z javnim sektorjem. Subjekt, ki ga v celoti ali skoraj v celoti financira javni sektor, se šteje za subjekt pod nadzorom, če je nadzor nad navedenim tokom financiranja dovolj strog, da narekuje splošno politiko na navedenem področju.

20.310 O vsakem primeru razvrstitve je treba presoditi ob upoštevanju vseh argumentov za in proti, in nekateri naštetih kazalniki morda niso ustrezni za posamezni primer. Nekateri kazalniki, kot so (a), (c) in (d) v odstavku 20.309, zadoščajo za ugotovitev nadzora. Za druge velja, da lahko nadzor dokaže več posameznih kazalnikov skupaj.

Centralne banke

20.311 Na splošno se predpostavlja, da so centralne banke javne finančne družbe, tudi kadar njihov edini ali večinski lastnik ni država. Za javne družbe se štejejo na podlagi ekonomskega lastništva države ali drugih načinov uveljavljanja državnega nadzora.

- 20.312 Centralna banka je finančni posrednik, katerega dejavnost je urejena s posebnimi pravnimi določbami, je pod splošnim nadzorom države in zastopa nacionalne interese, čeprav uživa visoko stopnjo avtonomije ali neodvisnosti v zvezi z izvajanjem svoje glavne dejavnosti (zlasti denarne politike). Ključno vprašanje je prepoznavanje glavne funkcije in dejavnosti centralne banke – upravljanje sredstev nacionalnih rezerv, izdajanje nacionalne valute in izvajanje denarne politike – in ne njen pravni status. Država ima pogosto uradno pravico do dohodka iz likvidacije.
- 20.313 Zaradi obstoja te pravice do udeležbe ali zaradi vloge države se državno lastništvo lastniškega kapitala centralne banke – ali vsaj lastništvo rezervnih sredstev, ki jih upravlja centralna banka – prepozna v nacionalnih računih kot ekonomsko lastništvo tudi v primerih, v katerih država nima pravnega lastništva.

Javne neprave družbe

- 20.314 Javne neprave družbe nimajo pravnih značilnosti samostojnih družb, vendar se njihovo vedenje dovolj razlikuje od njihovih lastnikov in je bolj podobno subjektom v sektorjih nefinančnih ali finančnih družb, da bi lahko bile prepoznane kot institucionalne enote.
- 20.315 Dejavnosti neprave družbe morajo biti prikazane ločeno, z zadostnimi podatki za pripravo celote računov (glej točko (f) odstavka 2.13), in morajo biti tržne enote.

Enote za posebne namene in nerezidenti

- 20.316 Enote javnega sektorja lahko ustanovijo ali uporabljajo enote za posebne namene ali namenske družbe. Take enote pogosto nimajo zaposlenih ali nefinančnih sredstev in so fizično malo prisotne, razen „poštne nabiralnika“, ki potrjuje njihov kraj registracije. Lahko so rezidenti na drugem ozemlju.
- 20.317 Enote za posebne namene, ki jih je ustanovil javni sektor, je treba pregledati, da se ugotovi, ali imajo pooblastila za samostojno delovanje, omejitve pri dejavnostih ter ali nosijo tveganja in koristi, povezane z njihovimi sredstvi in obveznostmi. Če ne izpolnjujejo takih meril, niso prepoznane kot ločene institucionalne enote, in če so rezidenčne, se konsolidirajo v enoto javnega sektorja, ki jih je ustanovila. Če so nerezidenčne, se prepoznajo kot del sektorja tujina, vse transakcije, ki jih opravijo, pa se preusmerijo prek enote javnega sektorja, ki jih je ustanovila.
- 20.318 Nerezidenčna mednarodna skupna podjetja držav, pri katerih nobena udeleženka nima nadzora nad subjektom, se razdelijo med države kot namišljene rezidenčne enote.

Skupna podjetja

- 20.319 Enote javnega in zasebnega sektorja lahko vstopijo v skupno podjetje, s katerim se ustanovi institucionalna enota. Navedena enota lahko sklepa pogodbe v svojem imenu in zbira finančna sredstva za lastne namene. Enota je razporejena v javni ali zasebni sektor glede na to, katera stran jo nadzira.
- 20.320 V praksi gre v večini skupnih podjetij za skupni nadzor. Če je enota razvrščena kot netržna, se po dogovoru razvrsti v državo, ker se obnaša kot enota države. Če je enota razvrščena kot tržni proizvajalec in je nadzor razdeljen enakomerno, se enota razpolovi, ena polovica se razporedi v javni sektor, druga pa v zasebni sektor.

POGLAVJE 21

POVEZAVA MED POSLOVNIMI IZKAZI IN NACIONALNIMI RAČUNI TER MERJENJE POSLOVNE DEJAVNOSTI

21.01 Poslovni izkazi predstavljajo poleg poslovnih raziskav pomemben vir informacij glede poslovne dejavnosti v nacionalnih računih. Nacionalno računovodstvo ima s poslovnim računovodstvom številne skupne značilnosti, med katerimi so najbolj opazne:

- (a) zajemanje transakcij v računih, tj. v tabelah z dvema stolpcema;
- (b) denarno vrednotenje;
- (c) uporaba izravnalnih postavk;
- (d) zajemanje transakcij, kot nastajajo, ter
- (e) notranja skladnost sistema računov.

Vendar je nacionalno računovodstvo v številnih točkah drugačno, ker ima drugačen cilj. Namen nacionalnega računovodstva je znotraj skladnega okvira opisati vse dejavnosti države in ne samo dejavnosti podjetja ali skupine podjetij. Ta cilj doseganja skladne slike, ki bi zajemala vse subjekte v gospodarstvu in njihovo povezavo s tujino, prinaša omejitve, ki ne vplivajo na poslovno računovodstvo.

21.02 Nacionalno računovodstvo ima mednarodne standarde, ki so skupni vsem državam na svetu. Razvoj in uporaba poslovnega računovodstva se med državami razlikujeta. Vendar se poslovno računovodstvo razvija v smeri uporabe skupnih mednarodnih standardov. Uskladitev na svetovni ravni se je začela 29. junija 1973 z nastankom Odbora za mednarodne računovodske standarde (OMRS), ki naj bi razvil osnovne računovodske standarde, t. i. MRS (mednarodni računovodski standardi) in pozneje MSRP (mednarodni standardi računovodskega poročanja), za uporabo na svetovni ravni. V Evropski uniji se konsolidirani izkazi družb EU, ki kotirajo na borzi, od leta 2005 naprej pripravljajo v skladu z referenčnim okvirom MSRP.

21.03 Podrobne smernice o vsebini poslovnih izkazov in o tem, kako povezati poslovne izkaze z nacionalnimi računi, so v posebnih priložnikih. To poglavje odgovarja na najpogostejša vprašanja, ki se pojavijo pri pripravi nacionalnih računov na podlagi poslovnih izkazov, in obravnava posebna vprašanja merjenja poslovne dejavnosti.

NEKATERI POSEBNI PREDPISI IN METODE POSLOVNEGA RAČUNOVODSTVA

21.04 Nacionalni računovodje morajo razumeti mednarodne računovodske standarde za zasebne družbe in državne organe, da lahko razberejo informacije iz poslovnih izkazov. Standarde za zasebne družbe pripravlja in posodablja Upravni odbor za mednarodne računovodske standarde (International Accounting Standards Board – IASB), za državne organe pa Odbor za mednarodne računovodske standarde za javni sektor (International Public Sector Accounting Standards Board – IPSASB). V naslednjih odstavkih so določena splošna načela poslovnega računovodstva.

Čas zajemanja

21.05 V poslovnih izkazih se transakcije zajamejo, ko nastanejo ter neodvisno od plačila povzročijo nastanek terjatev in obveznosti. To je zajemanje po obračunskem načelu, v nasprotju z načelom zajemanja v trenutku plačila. Tudi nacionalni računi so pripravljeni po obračunskem načelu.

Dvojno in četverno knjiženje

21.06 V poslovnih izkazih je vsaka transakcija podjetja zajeta na vsaj dveh različnih računih, in sicer enkrat na debetni strani in drugič za isti znesek na kreditni strani. Ta sistem dvojnega knjiženja omogoča preverjanje skladnosti računov.

V nacionalnih računih se za večino transakcij lahko uporablja tudi četverno knjiženje. Transakcijo vsaka udeležena institucionalna enota prikaže dvakrat, npr. enkrat kot nefinančno transakcijo v računih proizvodnje, dohodka in kapitala ter drugič kot finančno transakcijo v zvezi s spremembami finančnih sredstev in obveznosti.

Vrednotenje

21.07 V poslovnih izkazih in nacionalnih računih se transakcije zajemajo po ceni, o kateri se dogovorijo nosilci transakcij.

Sredstva in obveznosti se na splošno vrednotijo po svoji prvotni ali nabavni vrednosti v bilancah stanja poslovnih subjektov v morebitni kombinaciji z drugimi cenami, npr. tržnimi cenami za zaloge. Finančne instrumente je treba vrednotiti po pošteni vrednosti, da bi se z uporabo posebnih tehnik vrednotenja, če je to potrebno, odražale cene, ki se spremljajo na trgih.

V nacionalnih računih so sredstva in obveznosti zajeti po tekočih vrednostih, in sicer v trenutku, na katerega se nanaša bilanca stanja, in ne ob prvotnem vrednotenju.

Izkaz poslovnega izida in bilanca stanja

- 21.08 Za poslovne izkaze se pripravita dva računovodska izkaza: izkaz poslovnega izida in bilanca stanja. Izkaz poslovnega izida zajema transakcije v zvezi s prihodki in stroški, bilanca stanja pa stanja glede sredstev in obveznosti. Izkaza kažeta salde na računih in transakcije na agregatni ravni. Prikazana sta v obliki računov in sta med seboj tesno povezana. Saldo v izkazu poslovnega izida je dobiček ali izguba podjetja. Ta dobiček ali izguba je vključena tudi v bilanco stanja.
- 21.09 Transakcijski računi, katerih saldo je vključen v izkaz poslovnega izida, so izkazi tokov. Njihov cilj je prikazati skupno vse dohodke in izdatke med poslovnim letom.
- 21.10 Bilance stanja so računi, ki kažejo stanje. Kažejo vrednost sredstev in obveznosti ob koncu poslovnega leta.

NACIONALNI RAČUNI IN POSLOVNI IZKAZI: PRAKTIČNA VPRAŠANJA

- 21.11 Da bi lahko nacionalni računovodje pogosto in ne samo v posameznih primerih uporabljali poslovne izkaze, morajo biti izpolnjeni številni pogoji.

Prvi je dostop do poslovnih izkazov. Ponavadi je objava izkazov za velika podjetja obvezna. Podatkovne zbirke takih izkazov pripravljajo zasebni ali javni organi in pomembno je, da imajo nacionalni računovodje dostop do njih. Pri velikih podjetjih je načeloma mogoče, da se izkazi dobijo neposredno od njih.

Drugi pogoj je minimalna stopnja standardizacije računovodskih listin, ki jih objavijo podjetja, saj je to potrebno za računalniško obdelavo. Visoka stopnja standardizacije se pogosto zahteva zaradi organa, ki zbira izkaze podjetij v tej standardizirani obliki. Zbiranje se lahko organizira na prostovoljni osnovi, ko organ vodi center za računovodske izkaze, ki izvaja analize za svoje člane, ali je zakonsko obvezno, ko je organ za zbiranje davčni organ. V obeh primerih nacionalni računovodje zahtevajo dostop do podatkovnih zbirk ob upoštevanju veljavnih politik glede zaupnosti.

- 21.12 Poslovni izkazi se lahko uporabijo, ko računi niso pripravljani na standardizirani osnovi. V mnogih državah gospodarske sektorje obvladuje manjše število velikih podjetij in računi navedenih velikih podjetij se lahko uporabijo za nacionalne račune. Koristne informacije se lahko najdejo tudi v opombah k računom, kot so natančnejše informacije ali smernice o tem, kako razlagati vknjižbe v račune.
- 21.13 Poslovne raziskave so drug pomemben vir podatkov za nacionalne račune o poslovnih dejavnostih. Take raziskave zagotavljajo zadovoljive rezultate, če so postavljena vprašanja skladna z vknjižbami in koncepti poslovnih izkazov. Podjetje ne bo zagotovilo zanesljivih informacij, ki ne temeljijo na njegovem lastnem notranjem informacijskem sistemu. Poslovne raziskave so na splošno potrebne tudi v najboljšem primeru, ko imajo nacionalni računovodje dostop do računovodskih podatkovnih zbirk, saj so informacije v takih podatkovnih zbirkah redko dovolj natančne, da bi zadovoljile vse potrebe nacionalnih računovodij.
- 21.14 Zaradi globalizacije postaja uporaba poslovnih izkazov pri pripravi nacionalnih računov bolj zapletena. Poslovni izkazi morajo biti pripravljani na nacionalni osnovi, da bi bili koristni, in če imajo podjetja podružnice v tujini, ta pogoj ni izpolnjen. Ko se poslovanje podjetja razširi v tujino, so potrebni popravki vrednosti, da se na podlagi poslovnih izkazov podjetja ustvari nacionalna slika. Podjetja morajo podatkovnim zbirkam poslovnih izkazov zagotoviti račune na nacionalni osnovi ali popravke, da se prikažejo poslovni izkazi na nacionalni osnovi. Ko davčni organ zbira izkaze od podjetij, na splošno zahteva, da se podatki zagotovijo na nacionalni osnovi, da bi se lahko izračunal davek na dobiček. To je najugodnejši primer za uporabo v nacionalnih računih.
- 21.15 Drug praktičen primer je, da mora poslovno leto ustrezati referenčnemu obdobju v nacionalnih računih. Za letne račune je to na splošno koledarsko leto in tako je za čim boljši izkoristek poslovnih izkazov zaželeno, da večina podjetij začne svoje poslovno leto 1. januarja. Podjetja lahko izberejo druge datume za začetek poslovnega leta. Za posle, ki ustrezajo tokovom v nacionalnih računih, je pogosto sprejemljivo ustvariti nove račune na podlagi koledarskega leta z združevanjem deležev v dveh zaporednih poslovnih letih; vendar za bilance stanja ta metoda privede do manj zadovoljivih rezultatov, zlasti za postavke, ki so podvržene močnim nihanjem med letom. Velika podjetja pogosto pripravljajo četrletne račune, vendar se redko sistematično zbirajo.

PREHOD OD POSLOVNIH IZKAZOV K NACIONALNIM RAČUNOM: PRIMER NEFINANČNIH PODJETIJ

21.16 Uporaba podatkov iz poslovnih izkazov nefinančnih podjetij za pripravo nacionalnih računov zahteva več popravkov. Te popravke je mogoče razvrstiti v tri kategorije: konceptualni popravki, popravki, ki omogočajo skladnost z računi v drugih sektorjih, in popravki zaradi izčrpnosti.

Konceptualni popravki

21.17 Konceptualni popravki se zahtevajo, ker poslovni izkazi ne temeljijo na popolnoma enakih konceptih kot nacionalni računi in ker so tam, kjer so si ti koncepti blizu, metode vrednotenja lahko drugačne. Primeri konceptualnih popravkov za izračun proizvodnje so:

- (a) popravki za prehod na osnovno ceno. Promet podjetij na splošno ne vključuje DDV, vendar pogosto zajema davke na proizvode. Nasprotno pa so subvencije na proizvode redko vključene v promet. Zato je za oceno proizvodnje po osnovnih cenah treba popraviti podatke iz poslovnih izkazov, tako da se odštejejo ti davki na proizvode in dodajo subvencije na proizvode;
- (b) zavarovalne premije. Zavarovalne premije, ki jih plačajo podjetja, so del njihovih izdatkov, v nacionalnih računih pa se morajo razdeliti na tri dele: neto premije, zavarovalne storitve in premijski dodatki. Samo del, ki ustreza storitvi, je vmesna potrošnja, zato se naredi popravek z odštevanjem neto premij in premijskih dodatkov od bruto plačila.

Popravki, da se doseže skladnost z računi drugih sektorjev

21.18 Nacionalni računi zahtevajo, da so izkazi podjetij skladni z izkazi drugih podjetij in enot v drugih institucionalnih sektorjih. Davki in subvencije, vrednoteni na podlagi izkazov podjetij, morajo biti skladni s tistimi, ki se prejmejo od države oz. jih plača država. V praksi se to ne dogaja, zato je potrebna ustrezna rešitev, da se zagotovi skladnost. Informacije od države so praviloma zanesljivejše od informacij podjetij, zato se podatki iz poslovnih izkazov popravijo.

Primeri popravkov zaradi izčrpnosti

21.19 Pomanjkljivi statistični podatki, izvzetje pri napovedih davkov in socialnih prispevkov ter utaja so primeri, ko so potrebni popravki računovodskih izkazov podjetja zaradi izčrpnosti.

Primeri posameznih popravkov so:

- (a) utaja v zvezi s prodano proizvodnjo in prodajo trgovskega blaga. Podjetja lahko prenizko ocenijo vrednost prodaje, da bi se izognila plačilu davka; ta prenizka ocena se popravi na podlagi informacij, ki jih zagotovijo davčni organi;
- (b) dohodek v naravi je nadomestilo zaposlenemu v obliki brezplačnega blaga in storitev. Kadar ta proizvodnja in dohodek nista zajeta v poslovnih izkazih, se za uporabo v nacionalnih računih zajete vrednosti popravijo. Če zaposleni ne plačujejo najemnine za stanovanja, se ocena ustrezne najemnine za nepremičnine vključi v proizvodnjo in dohodek zaposlenih, če ni vključena že v poslovne izkaze;
- (c) napitnine. Če zaposleni prejmejo napitnine od strank podjetja, morajo biti te napitnine obravnavane kot del prometa in proizvodnje. Napitnine, ki niso zajete v poslovnih izkazih kot proizvodnja in dohodek zaposlenega, se ocenijo, proizvodnja in dohodek pa se za nacionalne račune prilagodita.

POSEBNA VPRAŠANJA**Dobički/izgube iz lastnine**

21.20 Dobički in izgube iz lastnine so ena od glavnih težav pri prehodu s poslovnih izkazov na nacionalne račune, predvsem zaradi značilnosti informacij, ki so na voljo v poslovnih izkazih. Vmesna potrošnja surovin npr. morda ni neposreden nakup, temveč umik iz zalog. V nacionalnih računih se umik iz zalog vrednoti po trenutni tržni ceni, medtem ko se v poslovnih izkazih umik iz zalog vrednoti po nabavnih stroških, tj. po ceni blaga ob nakupu. Razlika med obema cenama je dobiček/izguba iz lastnine v nacionalnih računih.

21.21 Odstranitev dobičkov/izgub iz lastnine na zaloge ni enostavna, saj zahteva zbiranje številnih dodatnih računovodskih informacij in uporabo mnogih predpostavk. Zbrane informacije se morajo nanašati na značilnost proizvodov na zalogi in na spremembo cen med letom. Ker se razpoložljive informacije o značilnosti proizvodov bolj pogosto nanašajo na prodajo in nakup kot na same zaloge, morajo ocene temeljiti na modelih, katerih ustreznost je težko ugotoviti. Vendar je kljub nenatančnosti to cena, ki jo je treba plačati, da se lahko uporabljajo podatki iz poslovnega računovodstva.

- 21.22 Vrednotenja sredstev po pošteni vrednosti zagotavljajo boljšo sliko bilance stanja kot vrednotenja po nabavnih stroških, vendar zagotavljajo tudi več podatkov o dobičkih/izgubah iz lastnine.

Globalizacija

- 21.23 Globalizacija otežuje uporabo poslovnih izkazov, kadar imajo podjetja podružnice v tujini. Poslovanje zunaj nacionalnih meja mora biti izključeno iz izkazov, da se uporabijo za nacionalne račune. Ta izključitev je zapletena, razen v najboljšem primeru, ko morajo podjetja v skladu z davčnimi predpisi objaviti izkaze za poslovanje, ki je bilo izvedeno izključno na domačem ozemlju. Obstoj večnacionalnih skupin predstavlja probleme vrednotenja, saj lahko izmenjave med podružnicami potekajo na podlagi cen, ki se ne spremljajo na odprtem trgu, temveč so bile določene, da bi se čim bolj zmanjšalo svetovno davčno breme. Nacionalni računovodje uvajajo popravke, da bi cene transakcij znotraj skupine uskladili s tržnimi cenami. V praksi je to izjemno zahtevno, saj primanjkuje informacij in ni primerljivega prostega trga za visoko specializirane proizvode. Popravki so mogoči samo v izjemnih primerih, in sicer na podlagi analize, s katero se strinjajo strokovnjaki na zadevnih področjih.
- 21.24 Globalizacija zahteva ponovno uvedbo zajemanja uvozov in izvozov na podlagi spremembe lastništva blaga in ne na podlagi spremembe fizične lokacije. Tako postanejo poslovni izkazi primernejši za nacionalne račune, saj tudi poslovni izkazi temeljijo na spremembi lastništva blaga in ne na fizični spremembi lokacije. Ko se podjetje odloči, da bo oplemenitenje potekalo v podjetju zunaj državnega ekonomskega ozemlja, imajo poslovni izkazi ustrezno osnovo, da služijo kot vir podatkov za nacionalne račune. To je sicer v pomoč, vendar ostaja veliko vprašanj glede merjenja pri vrednotenju večnacionalnih podjetij v nacionalnih računih.

Združitve in prevzemi

- 21.25 Preoblikovanje družb povzroča nastanek in izginotje finančnih sredstev in obveznosti. Kadar družba izgine kot neodvisna pravna oseba, ker jo prevzame ena družba ali več družb, vsa finančna sredstva/obveznosti, vključno z delnicami in drugim lastniškim kapitalom, ki so obstajala med to družbo in družbami, ki so jo prevzele, izginejo iz sistema nacionalnih računov. To izginotje se prikaže kot spremembe v sektorski klasifikaciji in strukturi v računih drugih sprememb obsega sredstev.
- 21.26 Nakupi delnic in drugega lastniškega kapitala družbe zaradi združitve pa se prikažejo kot finančna transakcija med družbo, ki jih je kupila, in prejšnjim lastnikom. Nadomestilo obstoječih delnic z delnicami prevzemne ali nove družbe mora biti zajeto kot odkup delnic s hkratno izdajo novih delnic. Finančna sredstva/obveznosti, ki so obstajale med prevzeto družbo in tretjimi osebami, ostanejo nespremenjena in preidejo k prevzemni družbi (družbam).
- 21.27 Nova finančna sredstva in obveznosti (nastanek finančnih sredstev) se prikažejo kot spremembe v sektorski klasifikaciji in strukturi, ko se družba pravno razdeli na dve ali več institucionalnih enot.

POGLAVJE 22
SATELITSKI RAČUNI

UVOD

- 22.01 To poglavje vsebuje splošni uvod k satelitskim računom. V njem je opisano in obravnavano, kako se lahko osrednji okvir uporablja kot podlaga za izpolnjevanje več pomembnih posebnih potreb po podatkih.
- 22.02 Satelitski računi izpopolnjujejo ali spreminjajo tabele in račune iz osrednjega okvira, da se izpolnijo posebne potrebe po podatkih.
- 22.03 Osrednji okvir je sestavljen iz:
- (a) integriranih ekonomskih računov (računov institucionalnih sektorjev), ki zagotavljajo pregled vseh ekonomskih tokov in stanj;
  - (b) input-output okvira, ki zagotavlja pregled ponudbe in porabe blaga in storitev v tekočih cenah in v izrazu obsega;
  - (c) tabel, ki povezujejo podatke po dejavnostih iz input-output okvira z računi institucionalnih sektorjev;
  - (d) tabel o izdatkih države, gospodinjstev in družb po funkcijah;
  - (e) tabel o prebivalstvu in zaposlenosti.

Ti računi in tabele se lahko pripravljajo letno ali četrletno ter na nacionalni ali regionalni ravni.

- 22.04 Satelitski računi lahko izpolnjujejo posebne potrebe po podatkih, in sicer z zagotavljanjem več podrobnosti, preurejanjem konceptov iz osrednjega okvira ali zagotavljanjem dodatnih informacij, kot so nedenarni tokovi in stanja. Lahko odstopajo od osrednjih konceptov. S spreminjanjem konceptov se lahko izboljša povezava z ekonomskimi teoretičnimi koncepti, kot je blaginja ali transakcijski stroški, upravnimi koncepti, kot so obdavčljivi dohodki ali dobiček v poslovnih izkazih, in političnimi koncepti, kot so strateške dejavnosti, ekonomija znanja in poslovne investicije, ki se uporabljajo v nacionalni ali evropski ekonomski politiki. V takšnih primerih bo satelitski sistem vseboval tabelo, ki prikazuje povezavo med njegovimi glavnimi agregati in agregati iz osrednjega okvira.
- 22.05 Satelitski računi so lahko enostavne tabele ali razširjeni sklopi računov. Satelitski računi se lahko pripravljajo in objavljajo letno ali četrletno. Za nekatere satelitske račune je primerno, da se pripravljajo na daljša obdobja, na primer enkrat na pet let.
- 22.06 Satelitski računi imajo lahko različne značilnosti:
- (a) povezave do funkcij kot pri funkcionalnih satelitskih računih;
  - (b) povezave do dejavnosti ali proizvodov, kar je vrsta posebnih sektorskih računov;
  - (c) povezave do institucionalnih sektorjev, kar je druga vrsta posebnih sektorskih računov;
  - (d) razširitev s fizičnimi ali drugimi nedenarnimi podatki;
  - (e) dodatne podrobnosti;
  - (f) uporaba dodatnih konceptov;
  - (g) sprememba nekaterih osnovnih konceptov;
  - (h) uporaba modeliranja ali vključitev eksperimentalnih rezultatov.

Posamezen satelitski račun ima lahko eno ali več značilnosti, navedenih v točkah (a) do (h). To je prikazano v tabeli 22.1.

Tabela 22.1 – Pregled satelitskih računov in njihovih glavnih značilnosti

	Osem značilnosti satelitskih računov								
	Posebni sektorski računi								
	Funkcionalni računi	Povezave z dejavnostmi ali proizvodi	Povezave z institucionalnimi sektorji	Vključitev nedejavnih podatkov	Dodatne podrobnosti	Dodatni koncepti	Drugačni osnovni koncepti	Eksperimentalni rezultati in pogostejša uporaba modeliranja	So del programa EU za pošiljanje podatkov
<i>1. Satelitski računi, opisani v tem poglavju</i>									
Kmetijstvo		X			X	X			X
Okolje	X	X		X	X	X	X	X	X
Zdravstvo	X	X		X	X		X		X
Proizvodnja gospodinjstev			X	X	X		X	X	
Delo in MDR		X	X	X	X				
Produktivnost in rast		X		X	X	X	X	X	X
Raziskave in razvoj	X	X		X	X		X	X	
Socialna zaščita	X			X	X				X
Turizem	X	X		X	X	X			
<i>2. Satelitski računi, opisani v drugih poglavjih</i>									
Plačilna bilanca			X		X				X
Državne finance			X		X	X			X
Denarni in finančni statistični podatki ter tok sredstev			X		X	X			X
Dodatna tabela pokojnin			X		X	X	X	X	X
<i>3. Primeri drugih satelitskih računov, povezanih z mednarodnimi smernicami ali vključenih v program EU za pošiljanje podatkov</i>									
Dejavnosti družb			X		X				
Neformalni sektor					X			X	
Neprireditne institucije			X		X			X	
Javni sektor			X		X				
Tabele davčnih prihodkov			X		X				X

22.07 V tem poglavju bodo obravnavane značilnosti satelitskih računov, pri čemer bo na kratko opisanih naslednjih devet različnih satelitskih računov:

(a) računi za kmetijstvo;

(b) računi za okolje;

(c) računi za zdravstvo;

- (d) računi za proizvodnjo gospodinjstev;
- (e) računi za delo in matrice družbenih računov;
- (f) računi za produktivnost in rast;
- (g) računi za raziskave in razvoj;
- (h) računi za socialno zaščito;
- (i) računi za turizem.

V drugih poglavjih so opisani drugi satelitski računi, kot so plačilna bilanca, statistika državnih financ, denarni in finančni statistični podatki ter dodatna tabela pokojnin.

V SNR 2008 je podrobno opisanih več satelitskih računov, ki so v ESR 2010 obravnavani v omejenem obsegu. Primeri so:

- (a) SNR 2008, poglavje 21 Računi za dejavnosti družb;
- (b) SNR 2008, poglavje 22 Računi za javni sektor;
- (c) SNR 2008, poglavje 23 Računi za nepridobitne institucije, ter
- (d) SNR 2008, poglavje 25 Računi za neformalni sektor.

Za mednarodno primerjavo ravni in sestave davkov se statistični podatki o nacionalnih davčnih prihodkih sporočajo OECD, MDS in Eurostatu. Koncepti in podatki so v celoti povezani s koncepti in podatki v nacionalnih računih. Statistični podatki o davčnih prihodkih so primer satelita nacionalnih računov.

To so primeri kakovostnih satelitskih računov, saj temeljijo na mednarodnih smernicah ali pa so že del mednarodnega programa pošiljanja podatkov. Satelitski računi, pripravljeni v različnih državah, prikazujejo pomembnost in uporabnost satelitskih računov, primeri pa so:

- (a) računi za kulturne in ustvarjalne sektorje, ki prikazujejo gospodarski pomen kulturnih in ustvarjalnih sektorjev;
- (b) računi za izobraževanje, ki prikazujejo gospodarski pomen zagotavljanja, uporabe in financiranja izobraževanja;
- (c) računi za energijo, ki prikazujejo gospodarski pomen različnih vrst energije in njihovih povezav z uvozom, izvozom ter državnimi davki in subvencijami;
- (d) računi za ribištvo in gozdarstvo, ki prikazujejo gospodarski pomen ribištva in gozdarstva za državo in regije;
- (e) računi za informacijsko in komunikacijsko tehnologijo (IKT), ki prikazujejo ponudbo in porabo glavnih proizvodov IKT ter njihove proizvajalce;
- (f) računi za porazdelitev po javnih izdatkih, ki prikazujejo, katere dohodkovne skupine dobivajo prejemke iz javnih izdatkov za izobraževanje, zdravstvo, kulturo in stanovanjske storitve;
- (g) računi za stanovanjske zgradbe, ki prikazujejo gospodarski pomen stanovanjskih zgradb za državo in regije;
- (h) računi za varnost, ki prikazujejo javne in zasebne izdatke za varnost;
- (i) računi za šport, ki prikazujejo gospodarski pomen športa;
- (j) računi za vodo, ki prikazujejo vzajemno delovanje vodnega sistema v fizičnem smislu in gospodarstva na nacionalni ravni in na ravni porečij.

22.08 Velika skupina satelitskih računov temelji na funkcionalnem pristopu. V tem poglavju so opisane različne funkcionalne klasifikacije.

22.09 Širok razpon satelitskih računov kaže, da se nacionalni računi uporabljajo kot referenčni okvir za različne statistične podatke. Kaže tudi, kakšne so prednosti in omejitve osrednjega okvira. Z uporabo konceptov, klasifikacij in predstavitev, kot so tabele ponudbe in porabe iz osrednjega okvira, za različne teme je prikazana prilagodljivost in pomembnost pristopa satelitskih računov za te teme. Hkrati dodatki, preureditve in konceptualne spremembe prikazujejo omejitve osrednjega okvira pri preučevanju teh tem. Računi za okolje na primer razširjajo osrednji okvir, da se upoštevajo zunanji okoljski dejavniki, računi za proizvodnjo gospodinjstev pa razširjajo meje proizvodnje, da se vključijo neplačane storitve gospodinjstev. Na ta način je prikazano, da s koncepti proizvoda, dohodka in potrošnje v osrednjem okviru blaginja ni dokončno izmerjena.

22.10 Glavne prednosti satelitskih računov vključujejo naslednje:

- (a) temeljijo na jasnih opredelitvah;
- (b) uporabo sistematičnega računovodskega pristopa. Primeri so razčlenitev ene celote na različne kategorije, kot je razčlenitev ponudbe ter porabe blaga in storitev po proizvodih in po dejavnostih; kdo proizvaja, kdo plača in kdo koristi storitev; sistematično računovodstvo na podlagi stanj in tokov ter usklajeno računovodstvo v denarnem in nedenarnem izrazu. Za sistematičen računovodski pristop sta značilni doslednost in skladnost. Prav tako omogoča knjigovodske analize, ki temeljijo na razdelitvi, pri kateri je sprememba celote pojasnjena na podlagi sprememb delov in sprememba vrednosti na podlagi sprememb obsega in cene, spremembe v stanju pa so prikazane z ustreznimi tokovi in stalnimi razmerji, uporabljenimi v input-output analizi. Take knjigovodske analize so lahko dopolnjene z modeliranjem, pri katerem se upošteva ekonomsko vedenje;
- (c) povezavo z osnovnimi koncepti nacionalnega računovodstva. Primeri so koncepti posebnih stanj in tokov, kot so proizvodnja, sredstva za zaposlene, davki, socialni prejemki in investicije, koncepti v klasifikacijah po dejavnostih in institucionalnih sektorjih, kot sta kmetijstvo in predelovalne dejavnosti ali sektor države, ter glavne izravnalne postavke, kot so dodana vrednost, domači proizvod, razpoložljivi dohodek in neto vrednost. Taki osnovni nacionalni računovodski koncepti so uveljavljeni po vsem svetu, dovolj stabilni v daljšem časovnem obdobju in razmeroma neobčutljivi na politični pritisk;
- (d) povezavo s statistiko nacionalnih računov. Ta statistika je takoj na voljo, je časovno primerljiva, zbrana v skladu z enotnimi mednarodnimi standardi ter umešča mere iz satelitskih računov v okolje nacionalnega gospodarstva in njegove glavne sestavne dele, kot so povezava z gospodarsko rastjo in javne finance.

Funkcionalne klasifikacije

22.11 V funkcionalnih klasifikacijah se izdatki razvrščajo po sektorjih in namenu izdatka. Izražajo obnašanje potrošnikov, države, nepridobitnih institucij in proizvajalcev.

22.12 V ESR se uporabljajo naslednje štiri različne funkcionalne klasifikacije:

- (a) klasifikacija individualne potrošnje po namenu (COICOP);
- (b) klasifikacija funkcij države (COFOG);
- (c) klasifikacija nepridobitnih institucij po namenu (COPNI);
- (d) klasifikacija izdatkov proizvajalcev po namenu (COPP).

22.13 COICOP ima 14 glavnih kategorij:

- (a) Hrana in brezalkoholne pijače
- (b) Alkoholne pijače, tobak in mamila
- (c) Oblečila in obutev

- (d) Stanovanje, voda, električna energija, plin in druga goriva
- (e) Pohištvo, gospodinjska oprema in tekoče vzdrževanje gospodinjstva
- (f) Zdravstvo
- (g) Prevoz
- (h) Komunikacije
- (i) Rekreacija in kultura
- (j) Izobraževanje
- (k) Restavracije in hoteli
- (l) Raznovrstno blago in storitve
- (m) Izdatki nepridobitnih institucij, ki opravljajo storitve za gospodinjstva, za individualno potrošnjo ter
- (n) Izdatki države za individualno potrošnjo

Prvih 12 kategorij zajema vse izdatke gospodinjstev za individualno potrošnjo. Zadnji dve kategoriji zajemata izdatke sektorja nepridobitnih institucij, ki opravljajo storitve za gospodinjstva (NPISG), za individualno potrošnjo in izdatke sektorja država za individualno potrošnjo, tj. njihove socialne transferje v naravi. Vseh 14 kategorij skupaj predstavlja dejansko končno potrošnjo gospodinjstev.

- 22.14 Izdatki NPISG in države za individualno potrošnjo so razčlenjeni na pet skupnih podkategorij, ki izražajo glavna vprašanja politike glede: stanovanj, zdravstva, rekreacije in kulture, izobraževanja ter socialne zaščite. Te podkategorije so tudi funkcije COICOP za izdatke gospodinjstev za individualno potrošnjo; socialna zaščita je podkategorija kategorije 12 Raznovrstno blago in storitve. Tako COICOP za vsako od teh petih skupnih podkategorij prikazuje tudi vlogo zasebnih gospodinjstev, države in nepridobitnih institucij, ki opravljajo storitve za gospodinjstva. Na podlagi COICOP je tako mogoče določiti, kakšna je vloga države pri zagotavljanju stanovanjskih in zdravstvenih storitev ter storitev izobraževanja.
- 22.15 COICOP se lahko uporablja tudi v druge pomembne namene; s podkategorijami se lahko npr. prikažejo izdatki gospodinjstev za trajno potrošno blago. V raziskavah o potrošnji v gospodinjstvih se za zbiranje podatkov o izdatkih gospodinjstev pogosto uporablja klasifikacijska shema na podlagi COICOP. Ti podatki so lahko nato v tabeli ponudbe in porabe razčlenjeni po proizvodih.
- 22.16 Klasifikacija izdatkov države po funkcijah (COFOG) je glavno orodje za opis in analizo državnih financ. Obstaja deset glavnih kategorij:
- (a) Javna uprava
  - (b) Obramba
  - (c) Javni red in varnost
  - (d) Ekonomske dejavnosti
  - (e) Varstvo okolja
  - (f) Stanovanjske dejavnosti in urejanje okolja
  - (g) Zdravstvo
  - (h) Rekreacija, kultura in religija
  - (i) Izobraževanje ter
  - (j) Socialna zaščita

Ta klasifikacija se lahko uporabi za razvrstitev izdatkov države za individualno in kolektivno potrošnjo. Vendar se lahko za namene politike uporabi tudi za prikaz vloge drugih vrst izdatkov, kot so subvencije, investicijske podpore in socialna pomoč v denarju.

22.17 Za opis in analizo izdatkov zasebnih nepridobitnih institucij, ki opravljajo storitve za gospodinjstva, se uporablja COPNI. Obstaja devet glavnih kategorij:

- (a) Stanovanja
- (b) Zdravstvo
- (c) Rekreativna in kultura
- (d) Izobraževanje
- (e) Socialna zaščita
- (f) Religija
- (g) Politične stranke, delavske in strokovne organizacije
- (h) Varstvo okolja ter
- (i) Druge storitve

22.18 Za opis in analizo obnašanja proizvajalcev se lahko uporabi COPP. Obstaja šest glavnih kategorij:

- (a) Izdatki za infrastrukturo
- (b) Izdatki za raziskave in razvoj
- (c) Izdatki za varstvo okolja
- (d) Izdatki za trženje
- (e) Izdatki za razvoj človeških virov
- (f) Izdatki za tekoče proizvodne programe, upravljanje in vodenje

Skupaj z informacijami po transakcijah se lahko s COPP zagotovijo informacije o zunanjem izvajanju poslovnih storitev, tj. nadomestitev pomožnih dejavnosti z nakupi ustreznih storitev od drugih proizvajalcev, na primer čiščenje, priprava in dostava hrane, transport ter raziskave.

22.19 S COFOG in COPP so prikazani izdatki države in proizvajalcev za varstvo okolja. Te informacije se uporabljajo za opis in analizo vzajemnega delovanja gospodarske rasti in okolja.

22.20 Nekateri izdatki, kot so izdatki za končno potrošnjo in vmesna potrošnja, se lahko razvrstijo po funkcijah in skupinah proizvodov. Klasifikacija proizvodov prikazuje, za katere proizvode gre, in opisuje različne proizvodne procese ter njihove povezave s ponudbo in porabo proizvodov. To se od funkcionalnih klasifikacij razlikuje na naslednji način:

- (a) izdatki za različne proizvode so lahko namenjeni eni funkciji;
- (b) izdatki za en proizvod so lahko namenjeni različnim funkcijam;
- (c) nekateri izdatki niso transakcije s proizvodi, vendar so lahko zelo pomembni za funkcionalno klasifikacijo, npr. subvencije in prejemki socialne varnosti v denarju za klasifikacijo izdatkov države.

GLAVNE ZNAČILNOSTI SATELITSKIH RAČUNOV**Funkcionalni satelitski računi**

- 22.21 Namena funkcionalnih satelitskih računov sta opis in analiza gospodarstva za funkcije, kot so okolje, zdravstvo ter raziskave in razvoj. Zagotavljajo sistematičen računovodski okvir za posamezno funkcijo. Ne zagotavljajo pregleda nacionalnega gospodarstva, temveč se osredotočajo na vidike, ki so pomembni za zadevno funkcijo. Zato prikazujejo podrobnosti, ki v agregatnem osrednjem okviru niso razvidne, preurejajo informacije, dodajajo informacije o nedenarnih tokovih in stanjih, ne prikazujejo tistega, kar za izbrano funkcijo ni pomembno, ter opredeljujejo funkcionalne agregate kot ključne koncepte.
- 22.22 Osrednji okvir je v glavnem institucionalen. Funkcionalni satelitski račun lahko združuje funkcionalen pristop z analizo dejavnosti in proizvodov. Takšen kombiniran pristop je koristen za več področij, kot so kultura, šport, izobraževanje, zdravstvo, socialna zaščita, turizem, varstvo okolja, raziskave in razvoj (R&R), razvojna pomoč, transport, varnost in stanovanja. Večina teh področij se nanaša na storitve; na splošno ta področja obsegajo več dejavnosti in pogosto ustrezajo temam, povezanim z vprašanji gospodarske rasti ali socialnimi vprašanji.
- 22.23 Ključni koncept v funkcionalnih satelitskih računih so državni izdatki za funkcijo, kot je prikazano v tabeli 22.2. Ta ključni koncept je uporaben tudi pri določitvi zajetja funkcionalnega satelitskega računa.
- 22.24 Za analizo uporab za funkcijo si je treba postaviti vprašanja, kot je „Koliko sredstev je namenjenih izobraževanju, transportu, turizmu, varstvu okolja in obdelavi podatkov?“ Za odgovore na takšna vprašanja je treba določiti:
- (a) kateri proizvodi so pomembni za to področje. Državni izdatki vključujejo vse tekoče uporabe teh proizvodov in investicije v take proizvode;
  - (b) za katere dejavnosti bo prikazan kapital;
  - (c) kateri transferji so pomembni za to področje.

Tabela 22.2 – Državni izdatki za posamezno funkcijo ali proizvod

	Leto
Dejanska končna potrošnja posameznih proizvodov	
Tržni proizvodi	
Netržni proizvodi	
Individualna	
Kolektivna	
Vmesna potrošnja	
Dejanska	
Notranja	
Bruto investicije	
v posamezne proizvode	
drugo	
Posamezni tekoči transferji	
Posamezni kapitalski transferji	
Porabe rezidenčnih enot, ki jih financira tujina	
Državni izdatki	

Tabela 22.3 – Ponudba značilnih in povezanih proizvodov

	Proizvodnja po dejavnostih				Drugi proizvajalci			Skupaj	Uvoz	Ponudba v osnovnih cenah skupaj	Trgovske in transportne marže	Davki na proizvode	Subvencije na proizvode	Ponudba v kupčevih cenah skupaj
	Značilni proizvajalci		Pomožni		Glavni	Stranski	Pomožni							
	Glavni proizvod	Stranski proizvod	Pomožni	Skupaj	Glavni	Stranski	Pomožni							
Značilni proizvodi														
1.														
2.														
...														
Povezani proizvodi														
1.														
2.														
....														
Drugi proizvodi														
Skupaj														

Tabela 22.4 – Uporaba značilnih in povezanih proizvodov

	Stroški proizvodnje po dejavnostih				Drugi proizvajalci			Skupaj	Izvoz	Končna potrošnja			Skupaj	Investicije	Skupaj poraba v kupčevih cenah
	Značilni proizvajalci				Glavni Stranski Pomožni					Gospodinj-	Država	NPISG			
	Glavni proizvod	Stranski proizvod	Pomožni	Skupaj	Glavni	Stranski	Pomožni			stva	Kolektivna	Individualna			
Značilni proizvodi															
1.															
2.															
...															
Povezani proizvodi															
1.															
2.															
....															
Drugi proizvodi															
Skupaj															
Sredstva za zaposlene															
Drugi neto davki na proizvodnjo															
Potrošnja stalnega kapitala															
Posebni proizvodi (značilni ali povezani)															
Drugo															
Neto poslovni presežek															
Skupaj															
Dodatne informacije															
Inputi dela															
Bruto investicije v osnovna sredstva															
Posebni proizvodi															
Drugo															
Neto stanje osnovnih sredstev															
Posebni proizvodi															
Drugo															

- 22.25 Glede na področje bo oblika satelitskega računa poudarjala naslednje:
- (a) podrobne analize proizvodnje in uporab posameznega blaga in storitev, na primer R&R, IKT ali transport;
  - (b) podrobno analizo transferjev, na primer za socialno zaščito;
  - (c) proizvodnjo, porabe in transferje, na primer za izobraževanje in zdravstvo;
  - (d) porabe kot take na področjih, kot sta turizem in varstvo okolja;
  - (e) financiranje socialne zaščite in zdravstva s strani države in nepridobitnih institucij.
- 22.26 Obstajata dve vrsti proizvodov: značilni proizvodi in povezani proizvodi. Prva kategorija zajema proizvode, ki so značilni za preučevano področje. Za takšne proizvode lahko satelitski račun prikazuje, kako se proizvajajo, katere vrste proizvajalci so vključeni, katere vrste dela in katera osnovna sredstva uporabljajo ter kako učinkovit je proizvodni proces. V zdravstvu so na primer značilni proizvodi zdravstvene storitve, storitve javne uprave, storitve izobraževanja in R&R v zdravstvu.
- 22.27 Čeprav povezani proizvodi za funkcijo niso značilni, so zanjo pomembni zaradi svoje narave ali razvrstitve v širše kategorije proizvodov. V zdravstvu je na primer transport pacientov povezana storitev. Drugi primeri povezanih proizvodov so farmacevtski izdelki in drugo medicinsko blago, kot so očala. Za take proizvode satelitski račun ne prikazuje značilnosti proizvodnje. Natančna ločnica med značilnimi in povezanimi proizvodi je odvisna od organizacije gospodarstva v državi in namena satelitskega računa.
- 22.28 Nekatere storitve so lahko prikazane v dveh ali več satelitskih računih. Raziskovalne in zdravstvene storitve v visokošolskih ustanovah so na primer proizvod, ki je pomemben za satelitske račune za raziskave in razvoj ter izobraževanje in zdravstvo. To tudi pomeni, da se lahko državni izdatki za različne funkcije delno prekrivajo; enostavna agregacija takih izdatkov za določitev celote v obliki odstotka BDP lahko vključuje dvojno štetje.
- 22.29 Ti koncepti v satelitskem računu lahko odstopajo od konceptov v osrednjem okviru. Prostovoljno delo je na primer lahko vključeno v satelitske račune za izobraževanje in zdravstvo. Pri satelitskem računu za transport so lahko pomožne transportne storitve prikazane ločeno. V satelitskem računu za razvojno pomoč so posojila prikazana pod ugodnejšimi pogoji. Prejemki ali stroški, ki izhajajo iz obrestnih mer, ki so nižje kot na trgu, so zajeti kot posredni transferji.
- 22.30 Pri satelitskih računih za socialno zaščito in razvojno pomoč so specifični transferji najpomembnejši sestavni del državnih izdatkov. Na drugih področjih, kot sta izobraževanje in zdravstvo, so večji del transferjev, ki so večinoma transferji v naravi, sredstva za financiranje pridobitve s strani uporabnikov. To pomeni, da so že vključeni v izdatke za končno potrošnjo, vmesno potrošnjo in investicije ter jih ni treba zajeti dvakrat. Vendar to ne velja za vse transferje, študijska pomoč je npr. lahko poleg šolnin ali šolskih knjig namenjena financiranju različnih izdatkov; ta preostali del mora biti zato v satelitskem računu zajet kot transfer.
- 22.31 Funkcionalni satelitski račun lahko zagotovi pregled uporabnikov ali upravičencev. Klasifikacija uporabnikov in upravičencev lahko temelji na klasifikaciji institucionalnih sektorjev in vrst proizvajalcev, npr. tržni proizvajalci, netržni proizvajalci, država kot kolektivni potrošnik, gospodinjstva kot potrošniki in tujina. Obstajajo različne podkategorije, npr. po sektorjih in institucionalnih podsektorjih.
- 22.32 V mnogih satelitskih računih so gospodinjstva ali posamezniki najpomembnejša vrsta uporabnikov in upravičencev. Da bi bili ti računi uporabni za socialno politiko in analizo, je potrebna nadaljnja razčlenitev gospodinjstev. Za različne namene se lahko uporabijo različna merila, kot so dohodek, starost, spol, lokacija itd. Za oblikovanje politike in analizo je potrebno znanje več zadevnih oseb v posamezni kategoriji, da se lahko izračuna povprečna potrošnja ali transfer ali število oseb, ki niso upravičene.

Posebni sektorski računi

- 22.33 Posebni sektorski računi zagotavljajo pregled, ki je osredotočen na eno dejavnost ali proizvod, skupino dejavnosti ali proizvodov, en podsektor ali skupino različnih podsektorjev. Obstajajo tri vrste posebnih sektorskih računov:
- (a) posebni sektorski računi, povezani z dejavnostmi ali proizvodi;
  - (b) posebni sektorski računi, povezani z institucionalnimi sektorji;

(c) posebni sektorski računi, ki združujejo oba pristopa.

Primeri posebnih sektorskih računov, povezanih z dejavnostmi ali proizvodi, so računi za kmetijstvo ter računi za gozdarstvo in ribištvo, računi za turizem, računi za IKT, računi za energijo, računi za transport, računi za stanovanjske zgradbe in računi za ustvarjalni sektor.

Primeri posebnih sektorskih računov, povezanih z institucionalnimi sektorji, so statistika državnih financ, denarni in finančni statistični podatki, plačilna bilanca, računi za javni sektor, računi za nepridobitne institucije, računi za gospodinjstva in računi za dejavnost družb. Statistični podatki o davčnih prihodkih se lahko štejejo za dodatne tabele k statistiki državnih financ.

- 22.34 Cilj posebnih sektorskih računov je lahko tudi integrirana analiza gospodarskih dejavnosti znotraj enega ali več institucionalnih sektorjev. Računi za podsektorje nefinančnih družb lahko na primer temeljijo na razvrstitvi na podlagi njihove glavne gospodarske dejavnosti. Analiza lahko zajema celoten ekonomski proces, tj. od proizvodnje do akumulacije. To se lahko naredi sistematično na razmeroma agregatni ravni standardne klasifikacije dejavnosti. Izvede se lahko tudi za izbrane dejavnosti, ki so za državo še posebej pomembne. Podobne analize se lahko izvedejo za dejavnosti proizvodnje gospodinjstev, vsaj v tolikšnem obsegu, da je izračunan podjetniški dohodek. Koristno je lahko tudi, da se izpostavijo dejavnosti, ki imajo prevladujočo vlogo pri zunanjih transakcijah gospodarstva. Te ključne dejavnosti lahko vključujejo naftni sektor, bančništvo, rudarske dejavnosti, dejavnosti, povezane s posameznimi kulturami, prehrabnenimi izdelki in pijačo, kot so kava, cvetje, vino in viski, ter turizem. Te dejavnosti imajo lahko ključno vlogo v nacionalnem gospodarstvu, ker predstavljajo pomemben del izvoza, zaposlenosti, deviznih sredstev in državnih virov. Ključni sektorji lahko vključujejo tudi sektorje, ki jim je treba nameniti posebno pozornost z vidika socialne in ekonomske politike. Primeri so kmetijske dejavnosti, ki so subvencionirane ali prejemajo druge transferje od centralne države, lokalne države ali evropske uprave ali so zaščitene z visokimi uvoznimi dajatvami.
- 22.35 Prva faza izdelave posebnih sektorskih računov je opredelitev ključnih dejavnosti in ustreznih proizvodov. Za to je včasih treba združiti postavke Mednarodne standardne klasifikacije gospodarskih dejavnosti (ISIC) ali ustrezne nacionalne klasifikacije. Razširitev ključnega sektorja je odvisna od ekonomskega položaja ter potreb politike in analize.
- 22.36 Izdelan je račun blaga in storitev za ključne proizvode, ki prikazuje sredstva in uporabe teh proizvodov. Za ključne dejavnosti se izdelata račun proizvodnje in račun ustvarjanja dohodka. Za ključne dejavnosti in proizvode se uporabijo podrobne klasifikacije, da se v celoti razumejo ekonomski proces in postopki vrednotenja na tem področju. Za te dejavnosti in proizvode je na splošno značilna kombinacija tržnih cen in cen pod vladnim nadzorom ter zapleten sistem davkov in subvencij.
- 22.37 Ključni proizvodi in ključne dejavnosti se lahko analizirajo v okviru tabele ponudbe in porabe, kot je prikazano v tabelah 22.5 in 22.6. Ključne dejavnosti so podrobno prikazane v stolpcih, pri čemer so lahko druge dejavnosti agregatne. Ključni proizvodi so podobno podrobno prikazani v vrsticah, pri čemer so drugi proizvodi agregatni. Na dnu tabele porabe prikazujejo vrstice inpute dela, bruto investicije v osnovna sredstva in stanja osnovnih sredstev. Kadar ključno dejavnost izvajajo zelo različni proizvajalci, kot so mali kmetje in veliki nasadi, ki jih imajo v lasti in jih upravljajo družbe, obstajata dve skupini proizvajalcev, ki imata različne stroškovne strukture in se različno obnašata.
- 22.38 Za ključni sektor se izdelata sklop računov. Za ta namen je treba določiti ključni sektor. V primeru dejavnosti naftne industrije in rudarskih dejavnosti ključni sektor na splošno zajema omejeno število velikih družb. Zajete so vse njihove transakcije, tudi kadar izvajajo stranske dejavnosti. Tudi razlikovanje med javnimi družbami, družbami pod tujim nadzorom in zasebnimi družbami je lahko bistveno pri obravnavanju ključnega sektorja. Za integrirano analizo je treba podrobno preučiti tudi poslovne izkaze za vsako vključeno veliko družbo. Del rudarskih dejavnosti lahko izvajajo male družbe ali nekorporativna podjetja. Te enote je treba vključiti v ključni sektor, čeprav se je treba zanašati na delne informacije iz statističnih raziskav ali upravne podatke.
- 22.39 V številnih primerih ima država pomembno vlogo v povezavi s ključnimi dejavnostmi, in sicer prek davkov in prejemkov od dohodkov od lastnine ali prek regulativnih dejavnosti in subvencij. Zato je pomembna podrobna preučitev transakcij med ključnim sektorjem in državo. Klasifikacija transakcij se lahko razširi, da se opredelijo tisti tokovi, ki so povezani s ključno dejavnostjo, vključno z ustreznimi davki na proizvode. Take tokove poleg splošnega proračuna prejmejo različne državne agencije, na primer ministrstva za posebne namene, univerze, skladi in posebni računi. Za analizo je lahko zelo koristno, če se prikaže, za katere namene država taka sredstva uporabi. Zato je za ta del državnih izdatkov potrebna analiza na podlagi namena.

Tabela 22.5 – Tabela ponudbe za ključne dejavnosti in proizvode

	Proizvodnja po dejavnostih			Skupaj	Uvoz	Ponudba v osnovnih cenah skupaj	Trgovske in transportne marže	Davki na proizvode	Subvencije na proizvode (-)	Ponudba v kupčevih cenah skupaj
	Ključne dejavnosti									
	1	2 ...	Skupaj							
Ključni proizvodi										
1.										
2.										
...										
Drugi proizvodi										
Skupaj										

Tabela 22.6 – Tabela porabe za ključne dejavnosti in proizvode

	Stroški proizvodnje po dejavnostih				Drugi proizvajalci	Skupaj	Izvoz	Končna potrošnja			Skupaj	Bruto investicije	Poraba v kupčevih cenah skupaj
	Ključne dejavnosti							Gospodinjstva	Država	NPISG			
	1	2	...	Skupaj									
Značilni proizvodi													
1.													
2.													
...													
Drugi proizvodi													
Skupaj													
Sredstva za zaposlene													
Drugi neto davki na proizvodnjo													
Potrošnja stalnega kapitala													
Neto poslovni presežek													
Skupaj													
Dodatne informacije													
Inputi dela													
Bruto investicije v osnovna sredstva													
Neto stanje osnovnih sredstev													

- 22.40 Kadar ključne dejavnosti temeljijo na naravnih neobnovljivih virih, kot so podzemni viri, računi ključnega sektorja prikazujejo spremembe teh virov zaradi novih odkritij in izčrpanja v računu drugih sprememb obsega sredstev, dobičke in izgube iz lastnine pa v računu revalorizacije. Navedeni podatki so ključni za oceno delovanja gospodarstva. Bolj splošno so lahko računi ključnega sektorja razširjeni na okoljsko računovodstvo.
- 22.41 Računi ključnega sektorja so lahko predstavljeni v okviru integriranih ekonomskih računov. Uvede se stolpec ali skupina stolpcev za ključne sektorje, drugi stolpci pa se po potrebi preimenujejo, na primer v „druge nefinančne družbe“ ali „druga gospodinjstva“. Tako je mogoče videti deleže ključnega sektorja in drugih sektorjev v transakcijah in izravnalnih postavkah. Točna oblika takšne tabele je odvisna od zastavljenih ciljev. Dodatna faza lahko vključuje dodatne tabele za povezavo „od koga komu“ med ključnim sektorjem in drugimi sektorji, vključno s tujino.

Vključitev nedenarnih podatkov

- 22.42 Glavna značilnost številnih satelitskih računov je vključitev nedenarnih podatkov, kot so podatki o emisijah CO₂ po dejavnostih v računih za okolje ali število zdravljenj po vrstah zdravstvene oskrbe v računih za zdravstvo. S povezavo takšnih nedenarnih podatkov z denarnimi podatki se lahko zagotovijo ključna razmerja, kot so emisije CO₂ na milijardo EUR dodane vrednosti ali stroški na zdravljenje. V tabeli 22.7 so navedeni različni primeri.

Dodatne podrobnosti in koncepti

- 22.43 Dodatne podrobnosti in koncepti predstavljajo še dve glavni značilnosti satelitskih računov. V tabelah 22.8 in 22.9 so navedeni različni primeri.

Tabela 22.7 – Primeri nedenarnih podatkov v satelitskih računih

Satelitski račun	Primer nedenarnih podatkov	Razmerje med nedenarnimi podatki in denarnimi podatki?
Računi za izobraževanje	Število dijakov in študentov	Stroški in šolnine na dijaka/študenta
	Število učiteljev	Sredstva za zaposlene na učitelja
Računi za okolje	Tone nafte	Cena nafte na sod
	Emisije CO ₂ po dejavnostih	Emisije CO ₂ po dejavnostih na milijardo eurov dodane vrednosti
Državne finance	Zaposlenost v sektorju država	Sredstva za zaposlene na zaposlenega
	Število socialnih prejemkov	Povprečni socialni prejemek
Računi za zdravstvo	Število zdravljenj/pacientov po vrstah zdravstvene oskrbe	Stroški na zdravljenje/pacienta
Računi za proizvodnjo gospodinjstev	Poraba časa v proizvodnji gospodinjstev	Oportunitetni strošek porabe časa
Računi za delo	Zaposlenost (opravljene ure/ekvivalent polne zaposlitve) po dejavnostih	Sredstva za zaposlene na opravljeno uro/ekvivalent polne zaposlitve
	Število zaposlitev	
Računi za produktivnost in rast	Input dela po dejavnostih	Produktivnost dela po dejavnostih
Računi za raziskave in razvoj	Število podeljenih patentov	
	Zaposlenost v sektorju raziskave in razvoj	Sredstva za zaposlene na zaposlenega
Računi za varnost	Število zapornikov	Stroški na zapornika
Računi za socialno varstvo	Število socialnih prejemkov, npr. upravičencev do pokojnine	Povprečni socialni prejemek po shemi (vrsti sheme)
Računi za turizem	Število turistov	Izdatki na turista

Tabela 22.8 – Primeri dodatnih podrobnosti v različnih satelitskih računih

Satelitski račun	Dodatne podrobnosti
Računi za kmetijstvo	Več podrobnosti o proizvodnji različnih kmetijskih proizvodov
Računi za okolje	Veliko več podrobnosti o vrednostih stanj in tokov naravnih virov Veliko podrobnosti o izdatkih za varstvo okolja
Računi za zdravstvo	Podrobna razčlenitev zdravstvenih storitev
Računi za proizvodnjo gospodinjstev	Proizvodnja gospodinjstev po glavnih funkcijah (npr. stanovanja, prehranjevanje, oskrba)
Računi za osebne dohodke in premoženje	Podatki o razdelitvi osebnih dohodkov in premoženja
Računi za delo in MDR	Sredstva za zaposlene in zaposlenost po starosti, spolu in stopnji izobrazbe
Računi za socialno varstvo	Prihodki in izdatki po posameznem sistemu socialnega varstva in skupinah sistemov
Tabele davčnih prihodkov	Davčni prihodki po veliko bolj podrobni klasifikaciji

Tabela 22.9 – Primeri dodatnih konceptov v različnih satelitskih računih

Satelitski račun	Dodatni koncepti
Računi za kmetijstvo	Trije kazalniki kmetijskega dohodka
Računi za okolje	Okoljski davki
Državne finance	Prihodki in izdatki države
Računi za neformalni sektor	Neformalni sektor
Računi za produktivnost in rast	Skupaj faktorska produktivnost
Računi za socialno varstvo	Skupaj izdatki za starostne prejemke
Tabele davčnih prihodkov	Skupaj davčni prihodki glede na različne nadomestne opredelitve

Drugačni osnovni koncepti

22.44 Uporaba drugačnih osnovnih konceptov v satelitskih računih ni pogosta. Razmeroma majhna razlika je v tem, da v različnih satelitskih računih nekatere storitve niso obravnavane kot pomožne, npr. v satelitskem računu za transport transportna storitev ni obravnavana kot pomožna storitev. Kljub temu so lahko za nekatere satelitske račune potrebne pomembne spremembe osnovnih konceptov, v okoljskem računu je npr. lahko domači proizvod prilagojen na izčrpanje naravnih virov. Primeri so navedeni v tabeli 22.10.

Uporaba modeliranja in vključitev eksperimentalnih rezultatov

22.45 Za nekatere satelitske račune je lahko značilna vključitev eksperimentalnih rezultatov ali uporaba modeliranja; tako so podatki v satelitskem računu manj zanesljivi kot podatki v osrednjih računih. Kljub temu izdelava osrednjih računov zajema tudi ekonometrične ali matematične modele in vključitev eksperimentalnih rezultatov. To torej ni temeljna razlika med okvirom osrednjih računov in satelitskimi računi. Ti vidiki so prikazani s primeri v tabeli 22.11.

Tabela 22.10 – Primeri različnih osnovnih konceptov v satelitskih računih

Satelitski račun	Drugačni osnovni koncept
Računi za okolje	Prilagoditev domačega proizvoda za izčrpanje, izdatke države za varstvo okolja in degradacijo
Računi za zdravstvo	Poklicno zdravstveno varstvo ni pomožna storitev

Satelitski račun	Drugačni osnovni koncept
Računi za proizvodnjo gospodinjstev	Neplačane storitve gospodinjstev in prostovoljne storitve so znotraj meja proizvodnje
Razširjeni računi	Računi, ki med drugim vsebujejo vsebinsko razširjene koncepte proizvodnje in investiranja (npr. človeški kapital in trajno potrošno blago)
Dodatna tabela pokojnin	Pokojninske sheme z zagotovljenimi prejemki, ki so financirane brez skladov, se obravnavajo kot sredstva in obveznosti
Računi za transport	Transportne storitve niso pomožne storitve

Tabela 22.11 – Primeri uporabe ekonometričnih ali matematičnih modelov pri pripravi osrednjega okvira in satelitskih računov

Osrednji okvir	<p>Ocena vrednosti finančnih ali neproizvedenih sredstev kot neto sedanja vrednost pričakovanih prihodnjih prihodkov in izdatkov</p> <p>Poprava raziskav v gospodinjstvih zaradi neodgovorov z uporabo regresijske analize</p> <p>Ocena neto stanja osnovnih sredstev in potrošnje stalnega kapitala z uporabo metode nepretrganega popisovanja, pričakovanih ekonomskih življenjskih dob in matematičnih funkcij amortizacije</p> <p>Ocena vrednosti stanovanjskih storitev za lastne potrebe z uporabo podatkov stavbnega fonda, tržnih najemnin in regresijske analize</p> <p>Ocena sezonskih popravkov z uporabo matematičnega modela</p> <p>Ocena hedonskih sprememb cen z uporabo matematičnega modela</p>
Satelitski računi	
Računi za okolje	Ocena vrednosti izčrpanj in degradacije
Računi za proizvodnjo gospodinjstev	Ocena vrednosti neplačanih gospodinjstevskih storitev
Računi za neformalni sektor	Eksperimentalne ocene vrednosti vseh vrst neformalnih dejavnosti
Računi za produktivnost in rast	Ocena inputa kapitala z uporabo funkcije učinkovitosti glede na starost za vsako vrsto sredstva
Dodatna tabela pokojnin	Ocena pokojninskih pravic z uporabo vseh vrst aktuarskih predpostavk o demografiji, diskontni stopnji in rasti plač
Tabela eksperimentalnih rezultatov obravnavanja izdatkov za R&R kot investicij	

Zasnova in priprava satelitskih računov

22.46 Zasnova in priprava satelitskih računov vključuje štiri faze:

- (a) opredeliti je treba cilje, uporabe in zahteve;
- (b) izbrati je treba pomembne elemente iz nacionalnih računov;
- (c) izbrati je treba pomembne dodatne informacije, npr. iz različnih posebnih statistik ali upravnih virov podatkov;
- (d) oba sklopa konceptov in podatkov je treba združiti v en sklop tabel in računov.

22.47 Ko zasnova in priprava satelitskih računov potekata prvič, te štiri faze pogosto razkrijejo nepričakovane rezultate. Zato je priprava satelitskega računa delo, ki traja. Šele po pridobitvi izkušenj s pripravo in uporabo satelitskega računa ter po potrebi izvedbi sprememb se lahko eksperimentalni sklop tabel preoblikuje v dokončen statistični izdelek.

22.48 Pri izbiri pomembnih elementov iz nacionalnih računov obstajajo trije različni vidiki: mednarodni koncepti nacionalnega računovodstva, uporabni koncepti iz statistike nacionalnih računov države in zanesljivost statistike nacionalnih računov.

- 22.49 Z uporabo konceptov iz osrednjega okvira za namen se pri zasnovi in pripravi satelitskega računa pogosto razkrijejo druge značilnosti. Z vidika namena je lahko to koristno ali pa pomeni nepričakovane omejitve. Na primer, pri prvi zasnovi in pripravi računa za raziskave in razvoj se lahko razkrijejo težave, kot je prekrivanje z R&R na področju programske opreme in zdravstvenega varstva ali vloga multinacionalk pri uvozu in izvozu R&R.
- 22.50 Podoben postopek velja za uporabne koncepte pri pripravi statistike nacionalnih računov. Izkaže se lahko, da bistveni podatki manjkajo zaradi prevelike agregatnosti pri pripravi ali objavi ali dejstva, da univerzalni koncepti niso bili dosledno uporabljeni. Dejavnosti nekaterih velikih multinacionalk na področju R&R so lahko na primer vključene v dejavnost v okviru njihovih glavnih dejavnosti in ne v storitve R&R.
- 22.51 Zanesljivost delov statistike nacionalnih računov je lahko težava. Statistika nacionalnih računov je bila pripravljena in objavljena brez upoštevanja namena satelitskega računa. Pri preprosti izbiri ustreznih podatkov iz uradne statistike nacionalnih računov se bo pogosto pokazalo, da obseg, sestava ali razvoj v daljšem obdobju ne ustreza namenu. Zato je treba obstoječe vire podatkov in metode izračunavanja podatkov preveriti ter podpreti z dodatnimi viri podatkov ali izboljšanimi metodami izračunavanja podatkov.
- 22.52 Pri izbiri ustreznih informacij iz drugih virov, ki niso nacionalni računi, na primer druga uradna statistika ali upravni viri podatkov, bodo nastale podobne težave v zvezi s koncepti in podatki: koncepti, ki se uradno uporabljajo, lahko razkrijejo nepričakovane napake glede posebnega namena satelitskega računa, dejanski uporabljeni koncepti se lahko razlikujejo od uradnih konceptov, poleg tega lahko težave povzročajo zanesljivost, podrobnosti, čas in frekvenca. Vse te težave je treba odpraviti, in sicer z dodatnimi ocenami za odpravo razlik v konceptih, klasifikacijo tokov v nedennarnem smislu po dejavnostih ali sektorjih ali prilagoditvijo konceptov, uporabljenih v satelitskem računu.
- 22.53 Pri združevanju informacij iz nacionalnih računov in drugih informacij v en sklop tabel ali računov je potrebno dodatno delo: odpraviti je treba izpustitve, prekrivanja in numerične neskladnosti ter oceniti verodostojnost rezultatov. Po možnosti bo rezultat popolnoma uravnotežen sklop tabel. Vendar bo morda treba prikazati razhajanja med viri podatkov in alternativnimi pristopi.
- 22.54 Preoblikovanje skladnega satelitskega računa v izdelek za uporabnike podatkov lahko vključuje dodatne korake. Lahko se doda pregledna tabela s ključnimi kazalniki za več let. Ti ključni kazalniki so lahko osredotočeni na opis obsega, sestavnih delov in razvoja posamezne vključene teme ali pa lahko prikazujejo povezave z nacionalnim gospodarstvom in njegovimi glavnimi sestavnimi deli. Vključijo se lahko dodatne podrobnosti ali klasifikacije, pomembne za politične ali analitične namene. Izpustijo se lahko podrobnosti z majhno dodano vrednostjo ali podrobnosti, katerih zbiranje je razmeroma drago. Osredotočiti se je mogoče tudi na manjšo kompleksnost tabel, poenostavitev in večjo preglednost za uporabnike podatkov, pri čemer se lahko v ločeni tabeli vključijo standardne knjigovodske razčlenitve.

DEVET POSEBNIH SATELITSKIH RAČUNOV

22.55 V preostalem delu tega poglavja so na kratko obravnavani naslednji satelitski računi:

- (a) računi za kmetijstvo;
- (b) računi za okolje;
- (c) računi za zdravstvo;
- (d) računi za proizvodnjo gospodinjstev;
- (e) računi za delo in MDR;
- (f) računi za produktivnost in rast;
- (g) računi za raziskave in razvoj;
- (h) računi za socialno zaščito;
- (i) satelitski računi za turizem.

Računi za kmetijstvo

- 22.56 Primer računa za kmetijstvo so ekonomski računi za kmetijstvo (ERK) ⁽¹⁾. Njihov namen je opisati kmetijsko proizvodnjo in razvoj kmetijskega dohodka. Te informacije se uporabljajo za analizo gospodarskega stanja kmetijstva posameznih držav članic ter spremljanje in ocenjevanje skupne kmetijske politike v Uniji.
- 22.57 ERK sestavljajo račun proizvodnje, račun ustvarjanja dohodka, račun podjetniškega dohodka in račun kapitala za kmetijsko proizvodnjo. Račun proizvodnje vsebuje podrobno razčlenitev, ki prikazuje proizvodnjo različnih kmetijskih proizvodov in tudi nekmetijske stranske dejavnosti; zelo podrobno so predstavljene tudi vmesna potrošnja in investicije. Podatki za račun proizvodnje in za bruto investicije v osnovna sredstva so v tekočih cenah in v izrazu obsega. Poleg tega so predstavljeni naslednji trije kazalniki kmetijskega dohodka:
- (a) indeks realnega faktorskega dohodka v kmetijstvu na letno delovno enoto, izraženo kot ekvivalent polnega delovnega časa;
  - (b) indeks realnega neto podjetniškega dohodka v kmetijstvu na neplačano letno delovno enoto, izraženo kot ekvivalent polnega delovnega časa;
  - (c) neto podjetniški dohodek v kmetijstvu.

Realni indeksi in spremembe vrednosti kazalnikov dohodka se izračunajo z deflacioniranjem ustreznih nominalnih podatkov z implicitnim indeksom cen BDP.

- 22.58 Kmetijska dejavnost v ERK je zelo podobna kmetijski dejavnosti v osrednjem okviru. Kljub temu obstaja nekaj razlik. Izpuščene so na primer enote, ki se ukvarjajo s proizvodnjo semen za namene raziskave in potrjevanja, ali enote, za katere kmetijska dejavnost predstavlja izključno dejavnost za prosti čas. Vendar je večina kmetijskih dejavnosti enot, katerih glavna dejavnost ni kmetijska dejavnost, vključenih v dejavnost kmetijstva.
- 22.59 ERK se osredotočajo na proizvodni proces in dohodek, ki iz njega izhaja. Kljub temu načeloma ni treba, da satelitski račun za kmetijstvo v celoti ustreza ERK. Računi za kmetijstvo lahko vključujejo tudi tabelo ponudbe in porabe, ki zagotavlja sistematičen pregled ponudbe in porabe kmetijskih proizvodov. To bo zagotovilo informacije o vlogi uvoza, vključno z vlogo uvoznih dajatev, in razvoju povpraševanja po kmetijskih proizvodih, kot sta izvoz in končna potrošnja gospodinjestev, ter o vlogi s tem povezanih davkov in subvencij. Računi za kmetijstvo se lahko razširijo tudi z vključitvijo stranskih nekmetijskih dejavnosti, kot so dejavnosti za prosti čas. To lahko razkrije pomembne trende in mehanizme nadomestitve. Povezanost z državo je lahko prikazana z dodano tabelo z vsemi dohodki in kapitalskimi transferji lokalne ali centralne države ali evropske uprave kmetijski dejavnosti; to lahko vključuje tudi posebne obravnave v davčnem sistemu. Računi za kmetijstvo so lahko oblikovani tudi kot posebni sektorski računi in vključujejo zaporedje vseh računov, vključno z bilancami stanja in finančnimi računi, za kmete in družbe, ki se ukvarjajo s kmetijstvom.

Računi za okolje

- 22.60 V mednarodnih smernicah o računih za okolje (Sistem okoljskega in ekonomskega računovodstva, 2003) ⁽²⁾ je predstavljen podroben računovodski okvir za opis in analizo okolja in njegovega vzajemnega delovanja z gospodarstvom. Računi za okolje so satelitski račun nacionalnih računov. To pomeni, da se uporabljajo enake klasifikacije in koncepti; spremembe so vključene le, kadar so potrebne za namene računov za okolje.
- 22.61 Integrirani sklop računov za gospodarske in okoljske informacije omogoča analizo prispevka okolja h gospodarstvu in vpliv gospodarstva na okolje. Izpolnjuje potrebe oblikovalcev politike, saj zagotavlja kazalnike in opisno statistiko za spremljanje tega vzajemnega delovanja med okoljem in gospodarstvom. Uporablja se lahko tudi kot orodje za strateško načrtovanje in analizo politike, da se opredelijo bolj trajnostni načini razvoja. Oblikovalci politike, ki določajo razvoj dejavnosti, pri katerih se obsežno uporabljajo okoljski viri kot inputi ali ponori, se morajo na primer zavedati dolgoročnih učinkov na okolje. Oblikovalci politike, ki določajo okoljske standarde, se morajo prav tako zavedati verjetnih posledic za gospodarstvo, npr. na katere dejavnosti bodo verjetno vplivali ter kakšne so posledice za zaposlovanje in kupno moč. Nadomestne okoljske strategije se lahko primerjajo ob upoštevanju gospodarskih posledic.

⁽¹⁾ Uredba (ES) št. 138/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. decembra 2003 o ekonomskih računih za kmetijstvo v Skupnosti (UL L 33, 5.2.2004, str. 1).

⁽²⁾ Za objavo priložnika so skupaj odgovorni Združeni narodi, Evropska komisija, Mednarodni denarni sklad, OECD in Svetovna banka.

- 22.62 V osrednjem okviru so se upoštevali različni vidiki okoljskega računovodstva. Zlasti je veliko postavk stroškov in kapitala v računovodstvu naravnih virov ločeno opredeljenih v klasifikacijah in računih v zvezi s stanji in drugimi spremembami obsega sredstev. V klasifikaciji neproizvedenih sredstev so prikazane ločene postavke za podzemna sredstva, kot so zaloge nafte, zaloge rudnin, negojeni biološki viri in vodni viri. Take značilnosti omogočajo uporabo osrednjega okvira kot izhodišča za okoljsko računovodstvo. Kljub temu so nekateri elementi osrednjega okvira, zlasti tisti v računu drugih sprememb obsega, dodatno razčlenjeni in prerazvrščeni v satelitski račun, dodani pa so tudi drugi elementi.
- 22.63 Z vidika okolja imajo osrednji okvir in njegovi glavni agregati, kot so BDP, investicije in varčevanje, dve veliki pomanjkljivosti. Izčrpanje in omejenost naravnih virov sta zajeta v omejenem obsegu, pri čemer lahko ta dejavnika ogrozita trajnostno produktivnost gospodarstva. Poleg tega osrednji okvir ne zajema poslabšanja kakovosti okolja ter posledic za človekovo zdravje in blaginjo.
- 22.64 V osrednjem okviru se pri izračunu neto dodane vrednosti upoštevajo le proizvedena sredstva. Stroški njihove uporabe so izraženi v vmesni potrošnji in potrošnji stalnega kapitala. Neproizvedena naravna sredstva, kot so zemljišča, zaloge rudnin in gozdovi, so vključena med sredstva, če so pod ustreznim nadzorom institucionalnih enot. Kljub temu se njihova uporaba ne upošteva v stroških proizvodnje. To pomeni, da cena proizvodov ne izraža takšnih stroškov, v primeru stroškov izčrpanja pa to pomeni, da so takšni stroški vključeni z drugimi neopredeljenimi elementi v rezidualnem izračunu poslovnega presežka. Računi za okolje omogočajo, da se takšni stroški priznajo in ocenijo.
- 22.65 Okoljski računovodski okvir v Sistemu okoljskega in ekonomskega računovodstva 2003 zajema pet kategorij:
- (a) račune o fizičnem in hibridnem toku;
  - (b) ekonomske račune za okoljske transakcije;
  - (c) račune okoljskih sredstev v fizičnem in denarnem izrazu;
  - (d) račune za izdatke za varstvo okolja in izčrpanje;
  - (e) spremembo agregatov iz osrednjega okvira, da se upošteva degradacija.
- 22.66 Računi o fizičnem in hibridnem toku zajemajo štiri različne vrste tokov:
- (a) naravni viri: rudnine, energetski viri, voda, zemlja in biološki viri. Ko se ti viri začnejo prodajati na trgih, vstopijo v gospodarsko sfero in se lahko opredelijo kot proizvodi;
  - (b) inputi v ekosisteme: kisik, ki je potreben za zgorevanje, in voda iz dežja ali naravnih vodnih virov ali drugih naravnih virov ter drugi naravni inputi, kot so hranilne snovi in ogljikov dioksid, ki jih rastline potrebujejo za rast; to izključuje vodo, hranilne snovi ali kisik, ki so dobavljeni kot proizvodi gospodarstva;
  - (c) proizvodi: blago in storitve, ki se proizvedejo in uporabljajo v gospodarstvu, vključno s tokovi blaga in storitev med nacionalnim gospodarstvom in tujino. To vključuje gojena biološka sredstva, naravne vire, ki se prodajajo ali kupujejo, kot so nafta, les in voda, ter odpadne materiale z gospodarsko vrednostjo;
  - (d) izpusti: naključni in neželeni outputi iz gospodarstva, ki za povzročitelja nimajo vrednosti ali pa je ta vrednost negativna. Izpusti zajemajo trdne, tekoče in plinaste odpadke. Lahko so reciklrani ali ponovno uporabljeni ali izpuščeni v okolje. Izpusti imajo lahko za enoto, ki ni povzročitelj, pozitivno vrednost. Odpadki iz gospodinjstev, ki se zbirajo za recikliranje, za gospodinjstva na primer nimajo vrednosti, lahko pa imajo nekaj vrednosti za tistega, ki jih reciklira. Odpadni materiali, ki imajo za povzročitelja uresničljivo vrednost, na primer zavržena oprema, se obravnavajo kot proizvodi in ne izpusti.
- 22.67 Fizični tokovi se merijo v količinskih enotah, ki izražajo fizične lastnosti zadevnega materiala, energije ali izpustov. Fizični tok se lahko meri v alternativnih enotah glede na fizično lastnost, ki se upošteva. Ustreznost posamezne enote je odvisna od namena in načrtovane uporabe računa toka. Za računovodstvo fizičnega toka sta

najpogosteje uporabljeni fizični lastnosti teža in prostornina. V primeru tokov energije je najpogosteje uporabljena enota joule ali tona nafte. Količinske enote v računih fizičnih tokov se razlikujejo od enot, uporabljenih v osrednjem okviru. V osrednjem okviru zmogljivost računalnika na primer ni njegova teža, temveč povprečno izmerjena kombinacija lastnosti, ki jih uporabnik potrebuje, kot je hitrost izračuna.

- 22.68 Računi za fizični tok so lahko predstavljeni kot tabele ponudbe in porabe. To je prikazano v tabelah 22.12 in 22.13.
- 22.69 Računi o hibridnem toku so enotni matrični prikaz, ki vsebuje nacionalne račune v denarnem izrazu in račune o fizičnem toku. Pomembna vrsta hibridnih računov so hibridne tabele ponudbe in porabe; v njih so združene informacije iz tabel fizične ponudbe in porabe s tabelami ponudbe in porabe v denarnem izrazu.
- 22.70 Informacije iz računov o hibridnem toku so lahko povezane z okoljskimi temami, ki obravnavajo posamezna okoljska vprašanja, kot so učinek tople grede, tanjšanje ozonske plasti in zakisljevanje. Za to so potrebni pretvorbeni faktorji, da se podatki za posamezne snovi pretvorijo v agregatne kazalnike za okoljske teme. Rezultat tega je lahko pregledna tabela, ki prikazuje prispevek potrošnje in proizvodnje različnih dejavnosti k različnim okoljskim temam in BDP, kot je prikazano v tabeli 22.14.

Tabela 22.12 – Tabela fizične ponudbe in porabe

Tabela fizične ponudbe

(v milijonih ton)

		Dejavnosti				Potrošnja			Kapital	Tujina				Nacionalno okolje	Skupna ponudba materiala	
		Kmetijstvo, ribištvo in rударstvo	Proizvodnja električne energije in gradbeništvo	Storitve	Skupaj dejavnosti	Transport za lastne potrebe	Druga potrošnja	Skupna potrošnja	Investicije, spremembe zalog, skladiščenje odpadkov	Uvoz proizvodov	Naravni viri in inputi v ekosisteme, ki jih zagotovijo nerezidenti na nacionalnem ozemlju	Izpusti po nerezidentih v tujini	Čezmejni prilivi iz tujine glede na okoljske medije			
														I1		I2
Proizvodi	P1	Živalski in rastlinski proizvodi	66,000	49,000	1,000	116,000					16,000					132,000
	P2	Kamen, gramoz in gradbeni materiali	112,000	163,000		275,000					13,000					288,000
	P3	Energetika	65,000	59,000		124,000					95,000					219,000
	P4	Kovine, stroji itd.		10,000		10,000					10,000					20,000
	P5	Plastika in izdelki iz plastičnih mas		2,000		2,000					2,000					4,000
	P6	Les, papir itd.	7,000	7,000		14,000					1,000					15,000
	P7	Drugo blago		9,000	1,000	10,000					13,000					23,000
		Vsi proizvodi	250,000	299,000	2,000	551,000					150,000					701,000

			Dejavnosti				Potrošnja			Kapital	Tujina				Nacionalno okolje	Skupna ponudba materiala
			Kmetijstvo, ribištvo in rudarstvo	Proizvodnja električne energije in gradbeništvo	Storitve	Skupaj dejavnosti	Transport za lastne potrebe	Druga potrošnja	Skupna potrošnja	Investicije, spremembe zalog, skladiščenje odpadkov	Uvoz proizvodov	Naravni viri in inputi v ekosisteme, ki jih zagotovijo nerezidenti na nacionalnem ozemlju	Izpusti po nerezidentih v tujini	Čezmejni prilivi iz tujine glede na okoljske meje	E	
Izpusti	Na nacionalno ozemlje															
	R1	CO ₂	19,020	111,398	29,930	160,348	16,908	25,080	41,988	0,990		4,172			207,498	
	R2	N ₂ O	0,007	0,042	0,012	0,061	0,003	0,004	0,007			0,001			0,069	
	R3	CH ₄	0,073	0,452	0,125	0,650	0,004	0,020	0,024	0,477		0,001			1,152	
	R4	NO _x	0,061	0,275	0,151	0,487	0,084	0,026	0,110			0,025	0,117		0,739	
	R5	SO ₂	0,023	0,139	0,030	0,192	0,003	0,001	0,004			0,001	0,087		0,284	
	R6	NH ₃	0,020	0,123	0,038	0,181		0,007	0,007				0,019		0,207	
	R7	Drugi izpusti v zrak	0,010	0,061	0,015	0,086		0,012	0,012				0,002		0,100	
	R8	P	0,070	0,020	0,004	0,094		0,011	0,011	0,003		0,001	0,014		0,123	
	R9	N	0,590	0,210	0,098	0,898		0,117	0,117	0,024		0,006	0,323		1,368	
	R10	Drugi izpusti v vodo	0,030	0,021	0,006	0,057		0,021	0,021	0,001		0,001	0,003		0,083	
	R11	Odpadki rudarjenja	7,233	2,320		9,553									9,553	
	R12	Drugi trdni odpadki	8,103	71,619	22,929	102,651	0,100	5,060	5,160	71,100		1,548	7,656		188,115	

(v milijonih ton)

	Dejavnosti				Potrošnja			Kapital	Tujina				Nacionalno okolje	Skupna ponudba materiala
	Kmetijstvo, ribištvo in rudarstvo	Proizvodnja električne energije in gradbeništvo	Storitve	Skupaj dejavnosti	Transport za lastne potrebe	Druga potrošnja	Skupna potrošnja	Investicije, spremembe zalog, skladiščenje odpadkov	Uvoz proizvodov	Naravni viri in inputi v ekosisteme, ki jih zagotovijo nerezidenti na nacionalnem ozemlju	Izpusti po nerezidentih v tujini	Čezmejni prilivi iz tujine glede na okoljske medije	E	
Skupaj za nacionalno ozemlje	35,240	186,680	53,338	275,258	17,102	30,359	47,461	72,595			5,756	8,221		409,291
Na ozemlje v tujini														
V zrak														
R1 CO ₂			4,569	4,569	0,739		0,739							5,308
R4 NO _x			0,010	0,010	0,004		0,004							0,014
R5 SO ₂			0,008	0,008	0,002		0,002							0,010
Skupaj na ozemlje v tujini			4,587	4,587	0,745		0,745							5,332
Skupaj izpusti	35,240	186,680	57,925	279,845	17,847	30,359	48,206	72,595			5,756	8,221		414,623
Skupna ponudba materiala	285,240	485,680	59,925	830,845	17,847	30,359	48,206	72,595	150,000		5,756	8,221		1 115,623
Neto akumulacija vseh materialov (poraba minus ponudba)					Neto povečanje glede na potrošnjo (trajno potrošno blago)			Neto povečanje kapitala	Neto izvoz proizvodov	Neto izkoriščanje po nerezidentih	Neto izpusti po rezidentih v tujini	Neto čezmejni odlivi izpustov glede na okoljske medije	Neto akumulacija izpustov v nacionalno okolje	Neto bilanca
					1,153	15,641	16,794	72,215	- 49,000	3,000	- 0,424	- 4,302	372,717	411,000

Vir: podatkovni niz SEEland.

Tabela 22.13 – Tabela fizične ponudbe in porabe (nadaljevanje)

Tabela fizične porabe

(v milijonih ton)

		Dejavnosti				Potrošnja			Kapital	Tujina				Nacionalno okolje	Celotna poraba materiala	
		Kmetijstvo, ribištvo in rudarstvo	Proizvodnja električne energije in gradbeništvo	Storitve	Skupaj dejavnosti	Transport za lastne potrebe	Druga potrošnja	Skupna potrošnja	Investicije, spremembe zalog, skladiščenje odpadkov	Izvoz	Viri in inputi v ekosisteme, ki jih uporabljajo nerezidenti na nacionalnem ozemlju			Izpusti po rezidentih v tujini		Čezmejni odhlivi v tujino glede na okoljske medije
											X1	X1	X3			
I1	I2	I3	I	C1	C2	C	CF	X2	X1	X1	X3	E				
Proizvodi	P1	Živalski in rastlinski proizvodi	23,000	60,000	4,000	87,000		16,000	16,000	3,000	26,000				132,000	
	P2	Kamen, gramoz in gradbeni materiali	12,000	148,000	2,000	162,000		2,000	2,000	114,000	10,000				288,000	
	P3	Energetika	34,000	101,000	20,000	155,000	7,000	10,000	17,000		47,000				219,000	
	P4	Kovine, stroji itd.		11,000		11,000	1,000		1,000	1,000	7,000				20,000	
	P5	Plastika in izdelki iz plastičnih mas		2,000		2,000					2,000				4,000	
	P6	Les, papir itd.		7,000	4,000	11,000		1,000	1,000		3,000				15,000	
	P7	Drugo blago	5,000	8,000	1,000	14,000		2,000	2,000	1,000	6,000				23,000	
		Vsi proizvodi	74,000	337,000	31,000	442,000	8,000	31,000	39,000	119,000	101,000				701,000	

(v milijonih ton)

			Dejavnosti				Potrošnja			Kapital	Tujina				Nacionalno okolje	Celotna poraba materiala
			Kmetijstvo, ribištvo in rudarstvo	Proizvodnja električne energije in gradbeništvo	Storitve	Skupaj dejavnosti	Transport za lastne potrebe	Druga potrošnja	Skupna potrošnja	Investicije, spremembe zalog, skladiščenje odpadkov	Izvoz	Viri in inputi v ekosisteme, ki jih uporabljajo nerezidenti na nacionalnem ozemlju	Izpusti po rezidentih v tujini	Čezmejni odlivi v tujino glede na okoljske medije	E	
Naravni viri	Nacionalni naravni viri															
	N1	Nafta	38,000													
	N2	Plin	27,000													
	N3	Drugo	118,000	55,000												
	N4	Les	7,000	1,000			1,000	1,000								
	N5	Ribe	1,000								1,000					
	N6	Drugo		2,000												
	N7	Voda	1,000	6,000												
		Nacionalni naravni viri skupaj	192,000	64,000			1,000	1,000			1,000					
		Naravni viri iz tujine														
	N5	Ribe	4,000													
	N7	Voda		1,000			1,000	1,000								
	Naravni viri iz tujine skupaj	4,000	1,000			1,000	1,000									
	Naravni viri skupaj	196,000	65,000			2,000	2,000			1,000						

(v milijonih ton)

		Dejavnosti				Potrošnja			Kapital	Tujina				Nacionalno okolje	Celotna poraba materiala	
		Kmetijstvo, ribištvo in rudarstvo	Proizvodnja električne energije in gradbeništvo	Storitve	Skupaj dejavnosti	Transport za lastne potrebe	Druga potrošnja	Skupna potrošnja	Investicije, spremembe zalog, skladiščenje odpadkov	Izvoz	Viri in inputi v ekosisteme, ki jih uporabljajo nerezidenti na nacionalnem ozemlju			Izpusti po rezidentih v tujini		Čezmejni odlivi v tujino glede na okoljske medije
											I1	I2	I3			
Inputi v ekosisteme	Nacionalni inputi v ekosisteme	15,000	81,000	22,000	118,000	10,000	13,000	23,000			2,000				143,000	
	Inputi iz tujine v ekosisteme			3,000	3,000	1,000		1,000							4,000	
	Inputi v ekosisteme skupaj	15,000	81,000	25,000	121,000	11,000	13,000	24,000			2,000				147,000	
Izpusti	Z nacionalnega ozemlja															
	R1	CO ₂												207,498	207,498	
	R2	N ₂ O												0,069	0,069	
	R3	CH ₄												1,152	1,152	
	R4	NO _x											0,669	0,070	0,739	
	R5	SO ₂											0,196	0,088	0,284	
	R6	NH ₃											0,099	0,108	0,207	
	R7	Drugi izpusti iz zraka												0,002	0,098	0,100
	R8	P			0,020	0,020								0,010	0,093	0,123
	R9	N			0,115	0,115								0,543	0,710	1,368
	R10	Drugi izpusti iz vode			0,010	0,010								0,002	0,071	0,083
	R11	Odpadki rudarjenja													9,553	9,553
R12	Drugi trdni odpadki	0,240	2,680	3,780	6,700				25,810				2,398	153,207	188,115	

26.6.2013

SL

Uradni list Evropske unije

L 174/515

(v milijonih ton)

		Dejavnosti				Potrošnja			Kapital	Tujina				Nacionalno okolje	Celotna poraba materiala
		Kmetijstvo, ribištvo in rudarstvo	Proizvodnja električne energije in gradbeništvo	Storitve	Skupaj dejavnosti	Transport za lastne potrebe	Druga potrošnja	Skupna potrošnja	Investicije, spremembe zalog, skladiščenje odpadkov	Izvoz	Viri in inputi v ekosisteme, ki jih uporabljajo nerezidenti na nacionalnem ozemlju	Izpusti po rezidentih v tujini	Čezmejni odlivi v tujino glede na okoljske medije	E	
	Z nacionalnega ozemlja skupaj	0,240	2,680	3,925	6,845				25,810				3,919	372,717	409,291
	Z ozemlja v tujini														
R1	CO ₂											5,308			5,308
R4	NO _x											0,014			0,014
R5	SO ₂											0,010			0,010
	Z ozemlja v tujini skupaj											5,332			5,332
	Skupaj	0,240	2,680	3,925	6,845				25,810			5,332	3,919	372,717	414,623
	Celotna poraba materiala	285,240	485,680	59,925	830,845	19,000	46,000	65,000	144,810	101,000	3,000	5,332	3,919	372,717	1 526,623

Tabela 22.14 – Neto prispevki potrošnje in proizvodnje k BDP in šestim okoljskim temam na Nizozemskem, 1993

Odstotek

	Gospodarstvo	Okolje				
		Učinek tople grede	Tanjšanje ozonske plasti	Zakisljevanje	Evtrofikacija	Trdni odpadki
Skupaj		100	100	100	100	100
Potrošnja		19	2	15	9	31
Dejavnost		79	97	85	91	66
Kapital in drugi viri		2	1	—	—	3
Potrošnja	100	100	100	100	100	100
Lasten transport	8	38	—	88	21	1
Druga potrošnja	92	62	100	12	79	99
Proizvodnja	100	100	100	100	100	100
Kmetijstvo, lov, gozdarstvo, ribištvo	3	15	2	47	91	7
Rudarstvo	3	2	—	1	—	1
Predelovalne dejavnosti						
Naftna industrija	1	7	—	11	—	
Kemična industrija	2	14	27	6	2	16
Kovinski izdelki in stroji	3	2	9	1	—	2
Druge raznovrstne predelovalne dejavnosti	12	12	20	7	6	25
Gospodarske javne službe	2	26	—	9	1	2
Transport in skladiščenje	6	8	6	12	1	5
Druge storitve	68	14	36	6	-1	42

Vir: de Haan (1997).

Opomba: Pomišljaj (–) pomeni, da je znesek enak nič.

- 22.71 Ekonomski računi za okoljske transakcije zajemajo račune za varstvo okolja in račune za druge transakcije, povezane z okoljem, kot so davki, subvencije, investicijske podpore, dohodek od lastnine in pridobitev pravic do emisij in lastninskih pravic.
- 22.72 Pri opisu pojma varstvo okolja je zelo koristen funkcionalni pristop skupaj z vrsto analize dejavnosti in proizvodov. Varstvo okolja zajema širok obseg gospodarskih dejavnosti in proizvodov. Primeri so naložbe v čiste tehnologije, obnovitev okolja po onesnaženju, recikliranje, proizvodnja okoljskega blaga in storitev, ohranjanje in upravljanje naravnih sredstev in virov. Nacionalni agregat izdatkov za varstvo okolja zajema pomožne dejavnosti in z njimi povezane proizvode.
- 22.73 Pri računih okoljskih sredstev je treba razlikovati med tremi različnimi vrstami okoljskih sredstev: naravni viri, zemljišča in površinske vode ter ekosistemi. Več teh okoljskih sredstev v osrednjem okviru ni prikazanih. To velja za okoljska sredstva, nad katerimi lastninske pravice ni mogoče uveljaviti. Ta sredstva vključujejo elemente okolja, kot so zrak, pomembnejša vodna telesa in ekosistemi, ki so tako obsežni ali neobvladljivi, da nad njimi ni mogoče uveljaviti učinkovitih lastninskih pravic. Tudi viri, katerih obstoj ni bil jasno določen na podlagi raziskovanja in razvoja, kot so morebitna najdišča nafte, ali trenutno nedostopni viri, kot so oddaljeni gozdovi, se ne štejejo za sredstva v osrednjem okviru. Enako velja za vire, ki so bili geološko vzpostavljeni ali so brez težav dostopni, vendar trenutno ne prinašajo ekonomskih koristi, ker jih za zdaj ni mogoče donosno izkoriščati.

- 22.74 Računi okoljskih sredstev v fizičnem in denarnem izrazu opisujejo stanje različnih okoljskih sredstev in njihove spremembe. Medtem ko je za nekatera sredstva mogoče pripraviti račun v denarnem izrazu, so pri drugih sredstvih mogoči le fizični računi. Pri sredstvih za ekosisteme ni mogoče, da bi bilo na voljo dovolj informacij za pripravo stanja ali sprememb med letom na enak način kot pri drugih okoljskih sredstvih. Pri teh sredstvih je bolj koristna osredotočenost na merjenje sprememb v kakovosti, pri čemer se bo večina teh sprememb nanašala na degradacijo, npr. zakisljevanje zemlje in vode ter odpadanje listja z dreves.
- 22.75 Agregati v osrednjem okviru se lahko spremenijo z namenom boljšega upoštevanja okoljskih vprašanj. Običajno se priporočajo tri vrste prilagoditev: za izčrpanje, izdatke vlade za varstvo okolja in degradacijo.
- 22.76 Z okoljskega stališča je treba izvesti prilagoditev za izčrpanje, saj BDP in stopnja njegove rasti ne upoštevata izčrpanja različnih okoljskih sredstev, kot so nafta in negojene ribe ter gozdovi. Neposrednega načina upoštevanja izčrpanja ni, na voljo pa je veliko različnih možnosti. Ena izjemna možnost je, da se celotna uporaba takih neproizvedenih naravnih sredstev obravnava kot izčrpanje in torej ne kot dohodek iz proizvodnje. Dodatna izjemna možnost je, da se vsi prihodki od prodaje takih sredstev obravnavajo kot dohodek, ki prispeva k domačemu dohodku. Z vsemi drugimi možnostmi se uporaba teh sredstev deli na sestavni del za izčrpanje in sestavni del za dohodek. Zaradi različnih načel in predpostavk za življenjske dobe in diskontne stopnje so tudi podatki za prilagoditev izčrpanja različni.
- 22.77 Izdatki za varstvo okolja ne zajemajo le izdatkov za varstvo okolja. Gre lahko za izdatke uprave za določitev in spremljanje ribolovnih kvot ali izdatke v zdravstvu, povezane z onesnaževanjem ozračja ali jedrsko katastrofo. Prilagoditev izdatkov države za varstvo okolja se priporoča zato, da ti izdatki ne bi povečali BDP: njihov namen je ublažitev ali odprava negativnih okoljskih dejavnikov proizvodnje ali potrošnje, ki v BDP sploh niso zajeti. V smislu neto domačega proizvoda bi rešitev lahko bila, da se vsi izdatki države za varstvo okolja prikažejo kot investicije in hkrati kot potrošnja kapitala. Vendar zaradi BDP, ki se pogosteje uporablja, to ne spremeni ničesar.
- 22.78 Domači proizvod, varčevanje in druge ključne agregate je mogoče prilagoditi za izčrpanje, kot je učinek onesnaževanja zraka in vode. Vendar je vključevanje učinkov degradacije težje, manj zanesljivo in bolj sporno, kot je prilagajanje računov za izčrpanje ali izdatke za varstvo okolja. Na primer, kako zaradi onesnaževanja okolja upoštevati škodo za zdravje ljudi ali dejstvo, da rastline ali živali rastejo počasneje, se manj razmnožujejo in umrejo prej? Ali se morajo nesreče zajeti kot rezultat gospodarske dejavnosti ljudi in se zato odšteti od BDP?

Računi za zdravstvo

- 22.79 Računi za zdravstvo (glej Sistem zdravstvenih računov, OECD, 2000) so mednarodni okvir za podatke o zdravstvu, ki so namenjeni izpolnjevanju potreb po analiziranju in političnih potreb na nacionalni, evropski in mednarodni ravni. Okvir je zasnovan za države, ki imajo več različnih modelov organizacije lastnih nacionalnih zdravstvenih sistemov. Je glavno orodje za spremljanje sistemov zdravstvenega varstva, ki se hitro spreminjajo in so vse bolj zapleteni. V okviru se merijo in prikažejo strukturne spremembe, kot so prehodi iz bolnišnične na zunajbolnišnično nego in pojav večnamenskih oskrbovalcev.
- 22.80 Računi za zdravstvo zagotavljajo odgovore na tri osnovna vprašanja:
- (a) Kakšne vrste storitev in blago se kupuje za namene zdravstva?
  - (b) Kdo je ponudnik teh storitev in blaga?
  - (c) Kakšni so viri financiranja?
- 22.81 Blago in storitve s področja zdravstva se delijo glede na funkcijo. Obstajajo tri kategorije: storitve in blago zdravstvenega varstva posameznika, kolektivne zdravstvene storitve ter funkcije, povezane z zdravjem.
- 22.82 Obstajajo naslednje glavne vrste storitev in blaga zdravstvenega varstva posameznikov: storitve zdravilne nege, storitve rehabilitacije, storitve dolgotrajne zdravstvene nege, pomožne storitve zdravstvenega varstva ter medicinsko blago za bolnike v zunajbolnišnični negi. Pri teh osebnih storitvah je zelo koristna dodatna razdelitev glede na način proizvodnje: bolnišnična nega, dnevna nega, zunajbolnišnična nega in oskrba na domu. Pri razvrstitvi storitev zdravstvenega varstva posameznikov so pomembne tudi druge kategorije, kot so starost, spol in stopnja dohodka za glavne kategorije zdravstvenega varstva ali glavne skupine bolezni, kar je koristno pri študijah stroškov bolezni.

	% BDP			% spremembe vrednosti			% spremembe obsega			% spremembe cen		
	leto t	leto t+1	leto t+2	leto t	leto t+1	leto t+2	leto t	leto t+1	leto t+2	leto t	leto t+1	leto t+2
Skupaj												
rast prebivalstva												
izdatki na prebivalca												
Viri financiranja												
Država in socialno varstvo												
Zasebno zdravstveno varstvo												
Drugo												
Skupaj												
BDP	100	100	100									
rast prebivalstva												
BDP na prebivalca												
				% skupne nacionalne vrednosti					% spremembe obsega			% spremembe cene dela
Zaposlitev v dejavnostih zdravstva												

Računi za proizvodnjo gospodinjstev

22.89 V osrednjem okviru so gospodinjске dejavnosti, kot so stanovanjske storitve za lastne potrebe, proizvodnja kmetijskih proizvodov za lastno potrošnjo in gradnja stanovanj za lastne potrebe, zajete kot proizvodnja. Kljub temu dve glavni vrsti gospodinjских dejavnosti, tj. neplačane storitve članov gospodinjstva, potrošene znotraj istega gospodinjstva, in prostovoljne storitve, nista zajeti kot proizvodnja. Vprašanja neplačanih in prostovoljnih gospodinjских storitev povzročajo celo v okviru satelitskega računa zapletene težave glede zasnove in meritev. Predstavljajo področje, ki se stalno raziskuje. Namen satelitskega računa za proizvodnjo gospodinjstev ⁽¹⁾ je, da se zagotovi popoln pregled proizvodnje gospodinjstev, prikaže dohodek, potrošnja in varčevanje različnih vrst gospodinjstev ter medsebojno vplivanje s preostalim gospodarstvom.

Glavna obravnavana vprašanja so:

- Katere storitve se zagotavljajo?
- Kdo zagotavlja te storitve?
- Kakšna je vrednost teh storitev?
- Kakšni so inputi kapitala in kaj se zgodi s produktivnostjo?
- Kakšne so posledice za višino in porazdelitev dohodka, potrošnja in varčevanje pri različnih vrstah gospodinjstev in v življenjskem ciklu?
- Ali obstajajo prehodi med plačanimi in neplačanimi gospodinjскими storitvami zaradi strukturnega gospodarskega in socialnega razvoja, učinkov poslovnih ciklov ali vladne politike, kot so davčna vprašanja ali subvencije za plačano nego otrok?

⁽¹⁾ Glej npr. publikacijo *Household production and consumption – Proposal for a Methodology of Household Satellite Accounts* (Proizvodnja in potrošnja gospodinjstev – predlog za metodologijo satelitskih računov za gospodinjstvo), Eurostat, 2003; Varjonen, J., in Aalto, K., *Household production and consumption in Finland, household satellite account* (Proizvodnja in potrošnja gospodinjstev na Finskem, satelitski račun za gospodinjstva), Statistics Finland & National consumer research centre, 2006; Holloway, S., Short, S., in Tamplin, S., *Household Satellite account* (Satelitski račun za gospodinjstva), ONS London, 2002; Landefeld, S.J., in McCulla, S.H., *Accounting for nonmarket household production within a national accounts framework* (Računovodstvo netržne proizvodnje gospodinjstev na podlagi okvira nacionalnih računov), Review of Income and Wealth, 2000.

- 22.90 Računi za proizvodnjo gospodinjstev so zlasti pomembni za analizo dolgoročnega gospodarskega razvoja in mednarodno primerjavo ravni proizvodnje, dohodkov in potrošnje. Glavni podatkovni viri, ki se uporabljajo za pripravo računov za proizvodnjo gospodinjstev, so raziskave o porabi v gospodinjstvih in porabljenem času, pri čemer napake pri vzorčenju izkrivljajo letne agregate iz teh virov, kar ovira izračun točnih letnih stopenj rasti. Računi za proizvodnjo gospodinjstev se zato pripravljajo redno, vendar ne vsako leto, temveč na pet let, ter se navezujejo na obširno raziskavo o porabljenem času.
- 22.91 Proizvodnja gospodinjstev vključuje le tiste storitve, ki jih je mogoče prenesti na neko drugo osebo, neupravičeno do teh storitev, kar se imenuje načelo tretje osebe. Zato so lastna osebna nega, študiranje, spanje in dejavnosti v prostem času izključeni.
- 22.92 Pri proizvodnji gospodinjstev obstajajo različne glavne funkcije: stanovanje, prehranjevanje, oblačila, skrb za otroke, odrasle in živali ter prostovoljno delo, ki se po opredelitvi potroši v drugem gospodinjstvu. Za vsako od teh glavnih funkcij je mogoče opredeliti glavne ali značilne dejavnosti. Tako je mogoče takim glavnim funkcijam določiti stroške ali čas, porabljen za te dejavnosti. Nekatere dejavnosti, kot so nakupovanje, potovanje in vodenje gospodinjstva, pa se nanašajo na različne funkcije. Tako so stroški ali čas, porabljen za te dejavnosti, porazdeljeni med te funkcije.
- 22.93 V osrednjem okviru so stroški za trajno potrošno blago del izdatkov za končno potrošnjo. Kljub temu se pri računih za potrošnjo gospodinjstev izdatki, kot so izdatki za vozila, hladilnike ter opremo za gradnjo in popravila, prikažejo kot investicije. Kapitalske storitve takih sredstev so inputi v proizvodnjo gospodinjstev.
- 22.94 Proizvodnjo in dodano vrednost proizvodnje gospodinjstev je mogoče ovrednotiti z uporabo metode inputov ali metodo proizvodnje. Metoda proizvodnje pomeni, da se proizvodnja gospodinjstev ovrednoti po tržnih cenah, tj. po ceni, ki se spremlja za podobne storitve, prodajane na trgu. Pri metodi inputov, s katero se proizvodnja vrednoti kot vsota stroškov, je bistvenega pomena izbira metode vrednotenja za inpute dela. Možnosti zajemajo vrednotenje plač, ki vključujejo ali izključujejo prispevke za socialno varnost, in različne izbire referenčnih skupin – povprečne plače za vse delavce, plače za strokovne delavce ali plače gospodinj.
- 22.95 Glavno vprašanje računov za proizvodnjo gospodinjstev je obseg in sestava proizvodnje gospodinjstev ter povezave z osrednjim okvirom. To se prikaže v obliki tabele porabe, kot kaže tabela 22.16.

Tabela 22.16 – Tabela porabe za proizvodnjo gospodinjstev

	Proizvodni stroški							Drugi proizvajalci	Skupaj	Izvoz	Končna potrošnja		Skupaj	Bruto investicije	Skupaj poraba v kupčevih cenah
	Proizvodnja gospodinjstev po funkcijah										Gospodinjstva	Država			
	Stanovanje	Prehranjevanje	Oblačila	Skrb za otroke	Skrb za odrasle	Drugo	Prostovoljno delo								
Proizvodi															
SNR															
Konceptualne razlike															
Skupaj															
Sredstva za zaposlene															
SNR															
Konceptualne razlike															
Drugi neto davki na proizvodnjo															
Potrošnja stalnega kapitala															
SNR															
Konceptualne razlike															
Neto poslovni presežek															
Skupaj															
SNR															
Konceptualne razlike															
Dodatne informacije															
Inputi dela															
SNR															
Konceptualne razlike															
Bruto investicije v osnovna sredstva															
SNR															
Konceptualne razlike															
Neto stanje osnovnih sredstev															
SNR															
Konceptualne razlike															

Računi za delo in MDR

22.96 Različni podatki o trgu dela se zbirajo v številnih državah. Podatki za redno spremljanje in analiziranje razvoja trga dela se zagotavljajo s popisi prebivalstva in zgradb, statističnimi raziskovanji v gospodinjstvih in podjetjih o delovni sili, delovnih urah, plačilih in stroških dela ter z registri prebivalcev, davčnimi registri in registri prispevkov za socialno varnost. Kljub dostopnosti velikega števila takšnih statističnih podatkov ti ne zagotavljajo popolne in zanesljive podobe trga dela. Glavne težave pri merjenju so:

- (a) nasprotujoči si rezultati različnih podatkovnih virov;
- (b) veliko različnih konceptov brez jasne povezanosti;
- (c) nepopolno zajetje;
- (d) omejitve pri opisovanju dinamike trga dela;
- (e) nepovezanost statistike trga dela in nacionalnih računov, demografskih podatkov ter druge socialne in ekonomske statistike, kot sta izobraževanje in socialna varnost.

S sistemom računov za delo se lahko take težave odpravijo z združevanjem vseh informacij o trgu dela in prikazovanjem povezav z glavnimi koncepti in klasifikacijami trga dela v nacionalnih računih, kot sta koncept sredstev za zaposlene in klasifikacija glede na dejavnost. Močna povezanost z nacionalnimi računi omogoča lažjo pripravo nacionalnih računov in računov za delo ter je koristna pri opisu povezave med trgov delo in preostalim gospodarstvom.

22.97 Enostaven sistem računov za delo je prikazan v tabeli 22.17. Pri tem se uporabljajo računovodske enačbe za sredstva za zaposlene, opravljene ure, število zaposlitev, zaposlene osebe ter aktivno in potencialno delovno silo. Enostavnost sistema je v tem, da prikazuje omejeno razčlenitev glede na družbeno-ekonomske značilnosti, kot je spol, vendar ne zajema starosti ali stopnje izobrazbe, in enostavno razčlenitev glede na le tri dejavnosti, v katere čezmejni delavci niso vključeni.

22.98 Matrika družbenih računov (MDR) je matrični prikaz povezav med tabelami ponudbe in porabe ter računi institucionalnih sektorjev. MDR navadno zagotavlja dodatne informacije o ravni in strukturi zaposlenosti, in sicer prek razčlenitve nadomestil za zaposlene in raznovrstnega dohodka po vrstah zaposlenih oseb. Ta razčlenitev velja za porabo dela po dejavnostih, kakor prikazuje tabela porabe, pa tudi za ponudbo dela po socialno-ekonomskih skupinah, kot prikazuje račun alokacije primarnega dohodka za podsektorje sektorja gospodinjstev. Na ta način sta ponudba in poraba plačanega dela prikazani sistematično. MDR se lahko obravnava kot razširjeni sistem računov za delo v matričnem prikazu. MDR enako kot računi za delo in nacionalni računi prikazujejo agregate ter omogočajo analizo le v smislu agregatov in povprečij. Zato preferenčni modeli pri več družbeno-ekonomskih analizah uporabljajo razširjene mikropodatke z informacijami o družbeno-ekonomskih značilnostih po osebi in gospodinjstvu.

Tabela 22.17 – Enostaven sistem računov za delo

	Opravljene ure po dejavnosti				Ure na zaposlitvah (5)	Zaposlitve, zaposlene osebe in delovna sila						
	Kmetijstvo (1)	Predelovalne dejavnosti (2)	Storitve (3)	Skupaj opravljene ure (4) = 1 + 2 + 3		Število zaposlitvah (6) = 4/5	Število drugih (2.) zaposlitev (7)	Zaposlene osebe (8) = 6 - 7	Nezaposlene osebe (9)	Aktivna delovna sila (10) = 8 + 9	Neaktivna delovna sila (11)	Potencialna delovna sila (12) = 10 + 11
Zaposleni												
Moški												
Ženske												
Samozaposleni												
Moški												
Ženske												
Skupaj												
	Sredstva za zaposlene/raznovrstni dohodek											
Zaposleni												
Moški												
Ženske												
Samozaposleni												
Moški												
Ženske												
Skupaj												
	Nadomestilo na opravljeno uro											
Zaposleni												
Moški												
Ženske												
Samozaposleni												
Moški												
Ženske												
Skupaj												

Računi za produktivnost in rast

- 22.99 Nacionalni računi se uporabljajo predvsem za opisovanje, spremljanje in analiziranje rasti produktivnosti (za širši pregled analize produktivnosti glej OECD-jev priročnik: Merjenje produktivnosti: Merjenje rasti produktivnosti na agregatni ravni in na ravni dejavnosti, OECD, 2001). Merjenje in analiziranje rasti produktivnosti se uporablja pri razumevanju glavnih sprememb v strukturi dejavnosti in dvigovanju življenjskih standardov v zadnjem stoletju v več državah. Merjenje in analiziranje rasti produktivnosti se prav tako uporablja za oblikovanje politik, ki spodbujajo rast produktivnosti in večjo blaginjo, pri čemer se upoštevajo tudi drugi politični preudarki, kot so kapitalska in okoljska vprašanja.
- 22.100 Gospodarska rast v smislu nacionalnih računov pomeni rast obsega BDP, kar je mogoče razčleniti na elemente, vključno s spremembami produktivnosti dela, produktivnostjo na enoto dela in spremenjenim obsegom dela. Enako razčlenitev je mogoče predvideti za spremembo obsega dodane vrednosti glede na dejavnost. S tem enostavnim pristopom se zagotavlja okvir za spremljanje in analiziranje gospodarske rasti po dejavnostih. Bolj homogeni podatki o inputih dela, ki se pridobijo z uporabo števila zaposlenih in tudi ekvivalentov polnega delovnega časa ali opravljenih ur ter z razlikovanjem med različnimi vrednostmi dela, bodo omogočili podrobnejše podatke o produktivnosti dela.
- 22.101 Ta enostavni pristop ne vključuje vloge drugih inputov, kot so kapitalske storitve in vmesni proizvodi. To je lahko zelo zavajajoče. Na primer, produktivnost dela se lahko bistveno poveča zaradi precej večje kapitalske intenzivnosti in tudi zaradi večje učinkovitosti, pri čemer se uporablja enaka količina kapitala. Multifaktorska produktivnost se meri tudi z upoštevanjem drugih virov, pri čemer so viri rasti produktivnosti lažje razumljivi. Merjenje multifaktorske produktivnosti vključuje razčlenitev spremembe obsega proizvodnje na spremembe obsegov vseh različnih inputov skupaj z ostankom: rast multifaktorske produktivnosti. Multifaktorska produktivnost izraža vse, kar z različnimi inputi ni mogoče pojasniti, npr. vlogo drugih inputov. Kljub temu lahko izraža tudi napake pri merjenju proizvodnje ali inputov.
- 22.102 Obseg inputa kapitala iz stanja osnovnih sredstev je mogoče izmeriti na več načinov. Odločiti se je treba med tremi bistvenimi možnostmi:
- obliko funkcije učinkovitosti glede na starost ali funkcije cene glede na starost za vsako vrsto sredstva; običajne možnosti so uporaba premice, geometrijskih ali hiperboličnih oblik;
  - naravo uteži, ki se uporabljajo za združevanje različnih vrst sredstev: uteži glede na stroške uporabnikov ali tržne cene;
  - formulo indeksnega števila, na podlagi katere se opravi združevanje. Možnosti sta uporaba indeksne formule tipa Laspeyres ali mešane indeksne formule tipa Fisher in Törnqvist.
- 22.103 Merjenje multifaktorske produktivnosti prispeva k opredelitvi neposrednih prispevkov dela, kapitala, vmesnih inputov in spremembe multifaktorske produktivnosti k rasti. Uporablja se pri pregledu preteklih vzorcev rasti in za ocenjevanje potenciala za gospodarsko rast v prihodnosti. Kljub temu je treba pri razlagi ukrepov multifaktorske produktivnosti v okviru analize in politike upoštevati naslednje:
- vse tehnične spremembe ne pomenijo rasti multifaktorske produktivnosti. Materialna tehnološka sprememba se lahko upošteva na podlagi obsegov kapitalskih in vmesnih inputov. Materialna tehnološka sprememba pomeni napredek pri zasnovi in kakovosti novih generacij kapitala in vmesnih inputov, njeni učinki pa se pripisujejo zadevnim dejavnikom, če je dejavnik ustrezno poplačan. Nasprotno se nematerialna tehnološka sprememba obravnava kot „brezplačna“, na primer v obliki splošnega znanja, tehničnih načrtov, povezovanja v mrežo ali učinkov prelivanja iz drugih dejavnikov proizvodnje, vključno z boljšim upravljanjem in organizacijo. Takšna tehnična sprememba se po opredelitvi pokaže v ostanku, tj. rasti multifaktorske produktivnosti;
  - rast multifaktorske produktivnosti ne izhaja nujno iz tehnološke spremembe: drugi netehnološki dejavniki bodo prav tako zajeti v ostanku. Ti vključujejo stroške prilagoditve, učinke obsega, učinke poslovnih ciklov, spremembe, ki zadevajo samo učinkovitost, in napake pri meritvah;
  - rast multifaktorske produktivnosti je statična mera in eksplicitno ne meri povratnih učinkov med spremembo produktivnosti in kapitalom, npr. dodatna proizvodnja na osebo lahko pomeni dodatne prihranke in naložbe ter povečanje razmerja med kapitalom in delom. Zato se s to mero poskuša zmanjšati morebitna pomembnost spremembe produktivnosti pri spodbujanju rasti proizvodnje;

(d) z merjenjem multifaktorske produktivnosti je mogoče opredeliti relativno pomembnost različnih virov rasti produktivnosti. Merjenje je treba kljub temu dopolniti z institucionalnimi in zgodovinskimi študijami ter študijami primerov, da se raziščejo temeljni vzroki za spremembo rasti, inovacij in produktivnosti.

- 22.104 Za boljše merjenje, analiziranje ter spremljanje rasti in produktivnosti so bili po vsem svetu oblikovani računi za rast in produktivnost KLEMS. Ključni cilj je premik pod raven agregatnega gospodarstva in preučitev učinkovitosti produktivnosti posameznih dejavnosti in njihovih prispevkov h gospodarski rasti. Da bi se med dejavnostmi pokazala velika raznolikost proizvodnje in rasti produktivnosti, obstaja veliko različnih dejavnosti in v Uniji jih EU-KLEMS razlikuje 72. Računi vključujejo količine in cene proizvodnje, kapitala (K), dela (L), energije (E), materiala (M) in storitev (S) na ravni dejavnosti. Mere za proizvodnjo in produktivnost se določijo v smislu stopenj rasti in relativnih ravni. Dodatne mere glede ustvarjanja znanja, kot so R&R, patenti, materialna tehnološka sprememba, druge inovacijske dejavnosti in sodelovanje, se še oblikujejo. Taki ukrepi se oblikujejo za posamezne države članice in so povezani z zbirkami podatkov KLEMS v tujini.
- 22.105 Račune sestavljajo trije medsebojno odvisni moduli: analitični modul in dva statistična modula.
- 22.106 Analitični modul zagotavlja zbirko podatkov iz raziskav za uporabo v akademskem svetu in za oblikovalce politik. Modul pri računovodstvu rasti uporablja tehnike najboljših praks, se usmerja na mednarodno primerljivost, njegov cilj pa je zajetje vseh držav, dejavnosti in spremenljivk. Sprejema lahko tudi nadomestne ali pionirske predpostavke glede statističnih konvencij, kot so način obravnave blaga IKT, netržnih storitev in merjenje kapitalskih storitev.
- 22.107 Statistična modula zbirke podatkov se oblikujeta vzporedno z analitičnim modulom. Modula vključujeta podatke, na splošno skladne s podatki, ki jih objavijo nacionalni statistični uradi. Njune metode ustrezajo metodam iz osrednjega okvira nacionalnih računov, npr. uporaba tabel ponudbe in porabe kot usklajevalnega okvira za analizo produktivnosti ter uporaba verižnih indeksov. Statistični modul vključuje podatke nacionalnih računov in tudi dodatne informacije, kot so statistični podatki količin (osebe in delovne ure) in kakovosti (porazdelitev količine glede na starost, spol in stopnjo izobrazbe) inputa dela za dejavnost.

Računi za raziskave in razvoj

- 22.108 V osrednjem okviru se izdatki za raziskave in razvoj obravnavajo kot vmesna potrošnja, tj. kot tekoči odhodki, ki koristijo proizvodnji le v tekočem obdobju. To je v nasprotju z naravo R&R, katerih cilj je izboljšati proizvodnjo za naslednja obdobja. Za rešitev konceptualnih in praktičnih vprašanj zajemanja R&R kot investicij bodo države članice pripravile satelitske tabele R&R, ki R&R priznavajo kot investicije. Na podlagi tega bodo lahko države članice oblikovale stabilne in primerljive metode ter ocene. Ko bo dosežena dovolj visoka stopnja zanesljivosti in primerljivosti, se bodo v drugi fazi R&R kapitalizirali v osrednje račune držav članic.
- 22.109 Poleg dodatne poskusne tabele je mogoče oblikovati sklop računov za R&R. Namen teh računov za R&R je, da se prikaže vloga R&R v nacionalnem gospodarstvu. Odgovarjajo na naslednja vprašanja:
- (a) Kdo proizvaja R&R?
  - (b) Kdo financira R&R?
  - (c) Kdo porablja R&R?
  - (d) Kakšna je vrednost sredstev R&R v primerjavi z drugimi sredstvi?
  - (e) Kakšne so posledice za produktivnost in gospodarsko rast?

Tabela ponudbe in porabe omogoča pregled tega, kdo proizvaja in porablja R&R, kar je prikazano v tabelah 22.18 in 22.19.

Tabela 22.18 – Ponudba R&R

	Proizvodnja kemičnih izdelkov	Proizvodnja strojne opreme IKT	Dejavnosti R&R	Univerzitetno izobraževanje	Javna uprava	Druge dejavnosti	Skupaj	Uvoz	Ponudba v osnovnih cenah skupaj	Trgovske in transportne marže	Davki na proizvode	Subvencije na proizvode (-)	Ponudba v kupčevih cenah skupaj
Tržna proizvodnja R&R													
Lastne potrebe R&R													
Netržna proizvodnja R&R													
Drugi proizvodi													
Skupaj													

Tabela 22.19 – Poraba R&R

	Proizvodni stroški po dejavnosti							Izvoz	Investicije	Poraba v kupčevih cenah skupaj
	Proizvodnja kemičnih izdelkov	Proizvodnja strojne opreme IKT	Dejavnosti R&R	Univerzitetno izobraževanje	Javna uprava	Druge dejavnosti	Skupaj			
Tržna proizvodnja R&R										
Lastne potrebe R&R										
Netržna proizvodnja R&R										
Drugi proizvodi										
Skupaj										
Sredstva za zaposlene										
Drugi neto davki na proizvodnjo										
Potrošnja stalnega kapitala										
R&R										
Drugo										
Neto poslovni presežek										
Skupaj										
Dodatne informacije										
Inputi dela										
Bruto investicije (v osnovna sredstva)										
R&R										
Drugo										
Neto stanje (osnovnih sredstev)										
R&R										
Drugo										

Računi za socialno zaščito

- 22.110 Socialna zaščita in njena povezanost z vprašanji, kot so staranje, zdravstveno varstvo in socialna izključenost, je glavno vprašanje nacionalne ter evropske ekonomske in socialne politike. Za spremljanje, napovedovanje in analiziranje vprašanj socialne zaščite ter razpravljanje o teh vprašanjih so potrebni podrobni, primerljivi in posodobljeni podatki o organizaciji, tekočem stanju in razvoju socialne zaščite v državah članicah in zunaj njih.
- 22.111 Prejemki socialne zaščite so transferji za gospodinjstva ali posameznike v denarju ali naravi, ki so namenjeni zmanjšanju številnih tveganj in potreb. Tveganja ali potrebe socialne zaščite se nanašajo na: invalidnost, bolezni/zdravstveno varstvo, starost, preživele osebe, družino/otroke, brezposelnost, stanovanjske storitve in socialno izključenost, ki ni uvrščena drugam. Izobraževanje ni vključeno kot tveganje ali potreba, razen če gre za podporo revnim družinam z otroki.
- 22.112 Prejemki socialne zaščite se izvedejo prek sistemov socialne zaščite. Te sisteme vodijo in organizirajo javni ali zasebni organi, kot so skladi socialne varnosti, vladne agencije, zavarovalnice, javni ali zasebni delodajalci ter zasebne ustanove za varstvo in socialno pomoč. Čeprav se sistemi pogosto nanašajo na posamezne institucije, predpise ali zakone, to ne velja nujno v vseh primerih. Vsi sistemi, ki temeljijo izključno na posameznih sporazumih ali za katere obstajajo hkratni vzajemni sporazumi, se ne obravnavajo kot socialna zaščita.
- 22.113 Če vzajemni sporazum s strani zaposlenega ni hkraten, se izdatki uvrščajo v socialno zaščito. To velja za starostne pokojnine in pokojnine preživelih oseb, ki jih plačuje delodajalec, ter brezplačna stanovanja, ponujena upokojenim zaposlenim. Redno izplačevanje plač, kadar zaposleni ne morejo delati zaradi bolezni, porodniškega dopusta, invalidnosti, odpusta itd., se obravnava kot prejemek socialne zaščite, ki jo zagotovi delodajalec.
- 22.114 Državno nadzorovani sistemi so sistemi, v katerih država sprejme vse glavne odločitve glede ravni prejemkov, pogojev njihovega izplačila in načinov financiranja sistema. Državno nadzorovana socialna zaščita se običajno vzpostavi na podlagi zakona ali predpisa. Vključuje sisteme, ki zagotavljajo socialno zaščito javnim uslužbencem na enaki ravni, kot jo državno nadzorovani sistemi zagotavljajo celotnemu prebivalstvu. Kljub temu izključuje sisteme, ki jih država lahko vzpostavi kot delodajalka brez državno nadzorovanih protipostavk v zasebnem sektorju.
- 22.115 Primeri državno nadzorovanih sistemov so:
- (a) sistemi, za katere se ne plačujejo prispevki in jih vzpostavi država za izpolnjevanje svoje splošne socialne odgovornosti, kot je sistem dohodkovne podpore za revne osebe ali sistem dodatkov za najemnino;
  - (b) sistemi, ki jih vodijo skladi socialne varnosti;
  - (c) sistemi, prvotno vzpostavljeni v zasebnem sektorju in za katere država prevzame odgovornost v poznejši fazi.
- 22.116 Primeri nedržavno nadzorovanih sistemov so naslednji:
- (a) sistemi, ki jih vodijo nepridobitne institucije, kot so družbe za vzajemno zavarovanje, organizacije vzajemne pomoči in ustanove, ki jih soupravljajo socialni partnerji;
  - (b) sistemi, ki jih upravljajo poslovne zavarovalnice;
  - (c) neavtonomni sistemi, ki jih vodijo delodajalci; ti vključujejo financirane sisteme, v katerih obstajajo ločene rezerve v bilanci stanja, da se krijejo obveznosti za plačilo prejemkov v prihodnosti, ter nefinancirani sistemi brez takšnih ločenih rezerv.
- 22.117 Z uporabo podatkov o posameznih sistemih zagotavljajo računi za socialno zaščito večdimenzionalni pregled socialne zaščite, kot je opisano v „Evropskem sistemu integrirane statistike socialne zaščite“, ESSPROS, Eurostat, 2008. Računi opisujejo višino in sestavo prejemkov socialne zaščite, njihovo financiranje ter pripadajoče upravne stroške. Prejemki socialne zaščite se razvrščajo glede na funkcijo, kot so prejemki za bolezen in starost, glede na vrsto, kot so v denarju in naravi, in glede na to, ali temeljijo na merjenju premoženjskega stanja. Zadevni sistemi se razvrščajo glede na to, ali jih država nadzira ali ne in ali gre za osnovne ali dodatne sisteme.

- 22.118 Za vsak posamezen sistem socialne zaščite se zagotovijo informacije o prihodkih in izdatkih ter celoten obseg informacij o kakovosti, kot so obseg, financiranje, zgodovina in glavne spremembe skozi čas.
- 22.119 Standardne informacije o različnih posameznih sistemih socialne zaščite označujejo pojem temeljnega sistema socialne zaščite in so dopolnjene z različnimi moduli. Mogoča modula sta:
- (a) modul, ki zajema število upravičencev do pokojnin;
  - (b) modul o neto prejemkih socialne zaščite. Ta modul zajema vpliv plačanih davkov in socialnih prispevkov na prejemke upravičencev ter obseg, v katerem se socialni prejemki zagotovijo v obliki vračil ali znižanja davka.
- 22.120 Ti koncepti in klasifikacije v računih za socialno zaščito so tesno povezani s koncepti v osrednjem okviru. Glavna razlika med prejemki socialne zaščite in socialnimi prejemki v osrednjem okviru je, da zajemajo socialni prejemki tudi izdatke za izobraževanje; dodatna razlika je tudi, da lahko prejemki socialne zaščite vključujejo kapitalske transferje s socialnim namenom. Enostavna pregledna tabela, kot je tabela 22.20, prikazuje te povezave in hkrati omogoča pregled velikosti in sestave prejemkov socialne zaščite v državi.

Tabela 22.20 – Pregled socialnih prejemkov (prejemkov socialne zaščite) po socialnih tveganjih/potrebah in transakcijah

	Bolezen	Invalidnost	Starost	Preživeli družinski člani	Otroci/ družina	Zaposlitev/ brezposelnost	Stanovanjske storitve	Druge oblike socialne izključenosti	Prejemki socialne zaščite skupaj	Izobrazba	Socialni prejemki v nacionalnih računih skupaj
Državno nadzorovani sistemi											
Prejemki socialne varnosti											
v denarju											
v naravi											
Prejemki socialnega varstva											
v denarju											
v naravi prek tržnih proizvajalcev											
v naravi kot druga netržna proizvodnja											
Drugi prejemki socialne zaščite (npr. kapitalski transferji države)											Prazno po definiciji
Državno nadzorovani prejemki socialne zaščite skupaj											
Nedržavno nadzorovani sistemi											
Pokojninski prejemki (financirani iz skladov)											
Drugi prejemki zasebnega socialnega zavarovanja											
Socialni prejemki zaposlenih, financirani brez skladov (tudi s strani države)											
Prejemki socialnega varstva NPISG v naravi											
Drugi prejemki socialne zaščite											Prazno po definiciji
Drugi prejemki socialne zaščite skupaj											
Prejemki socialne zaščite skupaj											

- 22.121 Tesna povezanost med statistiko standardnih nacionalnih računov in statistiko socialne zaščite omogoča možnosti za obe vrsti statistike. S stališča statistike socialne zaščite se ta lahko povezuje z uradno statistiko nacionalnega gospodarstva, kot sta gospodarska rast in javne finance. Statistika nacionalnih računov, razčlenjena glede na sistem socialne zaščite, se lahko uporabi za preverjanje popolnosti in zanesljivosti statistike socialne zaščite. Proces zbiranja obeh vrst statistike se lahko prav tako poveže; pri tem se prihranijo stroški zbiranja, povečuje se zanesljivost in zagotavljajo nove možnosti, da se na primer statistika socialne zaščite zagotovi tako pravočasno kot statistika nacionalnih računov⁽¹⁾. Podobne prednosti veljajo za nacionalne račune. Račune za socialno zaščito, ki se uporabljajo za oblikovanje ekonomske in socialne politike, je sorazmerno enostavno izpeljati iz sektorskih računov in tabele javnofinančnih izdatkov glede na funkcijo COFOG. Poleg tega se ti računi uporabljajo za preverjanje zanesljivosti in popolnosti podatkov standardnih nacionalnih računov, kot so socialni prejemki in prispevki.
- 22.122 OECD v zbirki podatkov za socialne izdatke SOCX objavlja tudi podatke o javnih izdatkih po posameznih sistemih. Zbira podatke iz držav, ki niso članice EU, medtem ko Eurostat predloži podatke OECD o izdatkih socialne zaščite za države članice. Posebnost dela OECD v zvezi s socialnimi izdatki je osredotočenje na mednarodno primerjavo neto socialnih izdatkov; to vključuje prilagoditev razlik pri obdavčevanju proizvodnje in uvoza, kar zadeva vpliv na potrošnje gospodinjstev.

Satelitski računi za turizem

- 22.123 Satelitski račun za turizem⁽²⁾ omogoča pregled ponudbe in porabe blaga in storitev za različne vrste turizma ter njen pomen za domače zaposlovanje, plačilne bilance, državne finance ter osebni in poslovni dohodek.
- 22.124 Turizem zajema dejavnosti oseb, ki potujejo v kraje zunaj svojega običajnega okolja in tam ostanejo manj kot leto, pri čemer ni glavni namen, da te osebe v obiskanem kraju zaposli subjekt rezident. Take dejavnosti vključujejo vse dejavnosti, ki jih obiskovalci opravijo pred potovanjem ali med njim. Turizem niso le značilne turistične dejavnosti, kot so turistični ogledi, sončenje in obiskovanje lokacij. Potovanje z namenom vodenja poslov ter izobraževanja in usposabljanja je prav tako lahko del turizma.
- 22.125 Povpraševanje, ki nastaja s turizmom, zajema različno blago in storitve, med katerimi so zelo pogoste prevozne storitve, nastanitve in gostinske storitve. Za vzpostavitev mednarodne primerljivosti se turistični proizvodi opredeljujejo kot proizvodi, ki brez obiskovalcev v večini držav verjetno ne bi obstajali v pomembnih količinah ali za katere bi se raven potrošnje bistveno zmanjšala in za katere se zdi pridobitev statističnih podatkov mogoča. Proizvodi, povezani s turizmom, so rezidualna kategorija in vključujejo tiste proizvode, ki so bili opredeljeni kot značilno turistični v zadevni državi, vendar jim ta lastnost ni priznana na svetovni ravni.
- 22.126 Nekatere storitve za turistične namene, kot so nastanitev v sekundarnih prebivališčih ali prevozi z osebnimi motornimi vozili, se lahko proizvajajo v velikih količinah za lastne potrebe. Kljub temu se prevozne storitve, proizvedene znotraj gospodinjstev v lastno korist, v nasprotju s stanovanjskimi storitvami za lastne potrebe v osrednjem okviru ne obravnavajo kot proizvodnja. Priporočljivo je, da se ta dogovor v satelitskem računu za turizem upošteva. Vendar se za države, v katerih so transportne storitve za lastne potrebe obsežne, te v satelitskem računu za turizem prikažejo ločeno.
- 22.127 Ključna mera za opisovanje povpraševanja po turizmu je potrošnja obiskovalcev glede na gospodinjstva, državo in nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva, in podjetja. V to mero spadajo:
- (a) izdatki obiskovalcev za končno potrošnje v denarju;
  - (b) izdatki obiskovalcev za končno potrošnje v naravi, kot so stanovanjske storitve za lastne potrebe;
  - (c) turistični socialni transferji v naravi, kot so individualne netržne storitve, ki jih uporabljajo obiskovalci, vključno z zdravstvenimi storitvami zdravilišč in netrznimi storitvami muzejev;
  - (d) izdatki poslovnega turizma. To vključuje turistične izdatke, uvrščene kot vmesna potrošnja, in izključuje druge izdatke zaposlenih na poslovnih potovanjih, ki jih plačajo podjetja, kot so plačila za prehrano, obravnavana kot nadomestilo v naravi. Zato izdatki poslovnega turizma ne predstavljajo skupne potrošnje obiskovalcev na poslovnih potovanjih;

⁽¹⁾ Časovni razpored razširjanja ESSPROS je določen v Uredbi (ES) št. 458/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. aprila 2007 o Evropskem sistemu integrirane statistike socialne zaščite (ESSPROS) (UL L 113, 30.4.2007, str. 3).

⁽²⁾ Glej Satelitski račun za turizem: priporočeni metodološki okvir, 2008, publikacija, za objavo katere so skupaj odgovorni Evropska komisija (Eurostat), OECD, Svetovna turistična organizacija in Oddelek Združenih narodov za statistiko.

- (e) poleg tega se zaradi poudarka ekonomske pomembnosti ukrepov, ki jih sprejmejo javni organi za ustvarjanje ugodnega okolja za razvoj turizma, predlaga posebno merjenje agregatne vrednosti kolektivne potrošnje turizma. To se nanaša na dejavnosti, kot so spodbujanje turizma s strani enote države, vzdrževanje reda in varnosti ter ohranjanje javnega prostora.
- 22.128 Ponudbo in porabo blaga in storitev za namene turizma ter dodano vrednost in zaposlenost, ustvarjene s turizmom, je mogoče prikazati v tabeli ponudbe in porabe, pri čemer se razlikujejo značilni proizvodi in dejavnosti ter s turizmom povezani proizvodi.
- 22.129 V satelitskem računu za turizem lahko države dodatno združijo in razvrstijo svoje trge na podlagi trajanja bivanja, namena obiska in vrste obiskovalcev v smislu, ali gre za mednarodne ali domače obiskovalce.
-

POGLAVJE 23
KLASIFIKACIJE

UVOD

- 23.01 Klasifikacije v ESR so usklajene z novim šifriranjem SNR 2008, NACE Rev. 2, CPA 2008 (na ravneh agregacije, ki se uporabljajo v programu posredovanja), COFOG, COICOP, COPNI in COPP. Uvedeno je bilo le manjše število dodatnih šifer.
- 23.02 Računi temeljijo na majhnem številu konceptualnih elementov, zlasti sektorjih, transakcijah in klasifikacijah postavk, ki so predmet transakcij in drugih tokov, zlasti sredstva in obveznosti. Za vsakega od teh elementov obstaja hierarhična klasifikacija. Z uporabo višjih ali nižjih hierarhičnih ravni se lahko računi pripravijo z višjo ali nižjo ravnijo podrobnosti.
- 23.03 Vnosi v računih so razdeljeni na vrste, označene z eno ali dvema črkama:
- (a) oznake S za sektorje;
  - (b) oznake P za transakcije s proizvodi;
  - (c) oznake NP za transakcije z nefinančnimi neproizvedenimi sredstvi;
  - (d) oznake D za razdelitvene transakcije;
  - (e) oznake F za transakcije s finančnimi sredstvi in obveznostmi;
  - (f) oznake K za druge spremembe sredstev;
  - (g) oznake B za izravnalne postavke in postavke neto vrednosti;
  - (h) oznake L za vnose v bilanco stanja;
  - (i) oznake AN za nefinančna sredstva (proizvedena in neproizvedena);
  - (j) oznake AF za stanja finančnih sredstev in obveznosti.
- 23.04 Pri proizvodnem pristopu za izračun BDP, pripravi tabel po dejavnostih in input-output okviru se uporabljata tudi dve evropski klasifikaciji: NACE Rev. 2 za gospodarske dejavnosti in CPA 2008 za proizvode po gospodarskih dejavnostih. NACE Rev. 2 je evropska različica ISIC Rev. 4. Pri izdatkovnem pristopu izračuna BDP se uporabljajo tudi CPA 2008, COFOG (klasifikacija izdatkov po namenu: klasifikacija funkcij države) ter COICOP (klasifikacija individualne potrošnje po namenu); ti dve klasifikaciji so določili ZN.
- 23.05 Funkcionalne klasifikacije ne vključujejo samo COFOG in COICOP, temveč tudi COPNI (klasifikacija nepridobitnih institucij, ki opravljajo storitve za gospodinjstva, po namenu) in COPP (klasifikacija izdatkov proizvajalcev, po namenu). Te klasifikacije se uporabljajo za funkcionalno analizo izdatkov družb, države, gospodinjstev in nepridobitnih institucij, ki opravljajo storitve za gospodinjstva, ter za funkcionalne satelitske račune.

KLASIFIKACIJA INSTITUCIONALNIH SEKTORJEV (S)

S.1	Celotno gospodarstvo ⁽¹⁾
S.11	Nefinančne družbe
S.11001	Javne nefinančne družbe
S.11002	Domače zasebne nefinančne družbe
S.11003	Nefinančne družbe pod tujim nadzorom
S.12	Finančne družbe
S.121	Centralna banka ⁽²⁾ (javna)

S.122	Institucije, ki sprejemajo vloge, razen centralne banke (²)
S.12201	Javne
S.12202	Domače zasebne
S.12203	Pod tujim nadzorom
S.123	Skladi denarnega trga
S.12301	Javni
S.12302	Domači zasebni
S.12303	Pod tujim nadzorom
S.124	Investicijski skladi razen skladov denarnega trga
S.12401	Javni
S.12402	Domači zasebni
S.12403	Pod tujim nadzorom
S.125	Drugi finančni posredniki, razen zavarovalnih družb in pokojninskih skladov
S.12501	Javni
S.12502	Domači zasebni
S.12503	Pod tujim nadzorom
S.126	Izvajalci pomožnih finančnih dejavnosti
S.12601	Javni
S.12602	Domači zasebni
S.12603	Pod tujim nadzorom
S.127	Lastne finančne institucije in posojilodajalci
S.12701	Javni
S.12702	Domači zasebni
S.12703	Pod tujim nadzorom
S.128	Zavarovalne družbe (³)
S.12801	Javne
S.12802	Domače zasebne
S.12803	Pod tujim nadzorom
S.129	Pokojninski skladi (³)
S.12901	Javni
S.12902	Domači zasebni
S.12903	Pod tujim nadzorom
S.121 + S.122 + S.123	Denarne finančne institucije
S.13	Država

S.1311	Centralna država (razen skladov socialne varnosti)
S.1312	Regionalna država (razen skladov socialne varnosti)
S.1313	Lokalna država (razen skladov socialne varnosti)
S.1314	Skladi socialne varnosti
S.14	Gospodinjstva
S.141	Delodajalci
S.142	Samozaposleni brez zaposlenih
S.143	Zaposleni
S.144	Prejemniki dohodkov od lastnine in transfernih dohodkov
S.1441	Prejemniki dohodkov od lastnine
S.1442	Prejemniki pokojnin
S.1443	Prejemniki drugih transfernih dohodkov
S.15	Neprireditne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva
S.15002	Domače zasebne
S.15003	Pod tujim nadzorom
S.2	Tujina
S.21	Države članice ter institucije in organi Evropske unije
S.211	Države članice Evropske unije
S.2111	Države članice euroobmočja
S.2112	Države članice zunaj euroobmočja
S.212	Institucije in organi Evropske unije
S.2121	Evropska centralna banka (ECB)
S.2122	Evropske institucije in organi, razen ECB
S.22	Države nečlanice in mednarodne organizacije, ki niso rezidenti v Evropski uniji

(¹) Za vse oznake v sektorjih S.11 in S.12 se peta številka 1/2/3 nanaša na javne/domače zasebne/pod tujim nadzorom

(²) Centralna banka (S.121) in institucije, ki sprejemajo vloge, razen centralne banke (S.122), ustrezajo S.12B.

(³) Zavarovalne družbe (S.128) in pokojninski skladi (S.129) ustrezajo S.12I.

KLASIFIKACIJA TRANSAKCIJ IN DRUGIH TOKOV

Transakcije s proizvodi (P)

P.1	Proizvodnja
P.11	Tržna proizvodnja
P.119	Posredno merjene storitve finančnega posredništva (PMSFP)
P.12	Proizvodnja za lastno končno porabo
P.13	Netržna proizvodnja

P.2	Vmesna potrošnja
P.3	Izdatki za končno potrošnjo
P.31	Izdatki za individualno potrošnjo
P.32	Izdatki za kolektivno potrošnjo
P.4	Dejanska končna potrošnja
P.41	Dejanska individualna potrošnja
P.42	Dejanska kolektivna potrošnja
P.5	Bruto investicije / P.5n Neto investicije
P.51g	Bruto investicije v osnovna sredstva
P.511	Pridobitve minus odtujitve osnovnih sredstev
P.5111	Pridobitve novih osnovnih sredstev
P.5112	Pridobitve obstoječih osnovnih sredstev
P.5113	Odtujitve obstoječih osnovnih sredstev
P.512	Stroški prenosa lastništva neproizvedenih sredstev
P.51c	Potrošnja stalnega kapitala (-)
P.51c1	Potrošnja stalnega kapitala v bruto poslovnem presežku (-)
P.51c2	Potrošnja stalnega kapitala v bruto raznovrstnem dohodku (-)
P.51n	Neto investicije v osnovna sredstva
P.52	Spremembe zalog
P.53	Pridobitve minus odtujitve vrednostnih predmetov
P.6	Izvoz blaga in storitev
P.61	Izvoz blaga
P.62	Izvoz storitev
P.7	Uvoz blaga in storitev
P.71	Uvoz blaga
P.72	Uvoz storitev

Transakcije z neproizvedenimi nefinančnimi sredstvi (oznake NP)

Oznake, ki se uporabljajo za transakcije z neproizvedenimi nefinančnimi sredstvi, se lahko po potrebi razčlenijo še naprej s pripetjem klasifikacije neproizvedenih nefinančnih sredstev, AN2.

NP	Pridobitve minus odtujitve neproizvedenih sredstev
NP.1	Pridobitve minus odtujitve naravnih virov
NP.2	Pridobitve minus odtujitve pogodb, najemov in licenc
NP.3	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev

Razdelitvene transakcije (D)

D.1	Sredstva za zaposlene
D.11	Plače
D.12	Socialni prispevki delodajalcev
D.121	Dejanski socialni prispevki delodajalcev
D.1211	Dejanski pokojninski prispevki delodajalcev
D.1212	Dejanski nepokojninski prispevki delodajalcev
D.122	Pripisani socialni prispevki delodajalcev
D.1221	Pripisani pokojninski prispevki delodajalcev
D.1222	Pripisani nepokojninski prispevki delodajalcev
D.2	Davki na proizvodnjo in uvoz
D.21	Davki na proizvode
D.211	Davki tipa davka na dodano vrednost (DDV)
D.212	Davki in dajatve na uvoz razen DDV
D.2121	Uvozne dajatve
D.2122	Davki na uvoz razen DDV in dajatev
D.214	Davki na proizvode razen DDV in uvoznih davkov
D.29	Drugi davki na proizvodnjo
D.3	Subvencije
D.31	Subvencije na proizvode
D.311	Uvozne subvencije
D.319	Druge subvencije na proizvode
D.39	Druge subvencije na proizvodnjo
D.4	Dohodek od lastnine
D.41	Obresti
D.42	Razdeljeni dohodek družb
D.421	Dividende
D.422	Dohodek, odtegnjen iz nepravilnih družb
D.43	Reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb
D.44	Drug investicijski dohodek
D.441	Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati zavarovancem
D.442	Investicijski dohodek, ki se plačuje od pokojninskih pravic
D.443	Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati delničarjem kolektivnega investicijskega sklada

D.4431	Dividende, ki jih je mogoče pripisati delničarjem kolektivnega investicijskega sklada
D.4432	Zadržani dohodek, ki ga je mogoče pripisati delničarjem kolektivnega investicijskega sklada
D.45	Najemnina

Tekoči transferji v denarju in naravi (D.5–D.8)

D.5	Tekoči davki na dohodek, premoženje itd.
D.51	Davki na dohodek
D.59	Drugi tekoči davki
D.6	Socialni prispevki in prejemki
D.61	Neto socialni prispevki
D.611	Dejanski socialni prispevki delodajalcev
D.6111	Dejanski pokojninski prispevki delodajalcev
D.6112	Dejanski nepokojninski prispevki delodajalcev
D.612	Pripisani socialni prispevki delodajalcev
D.6121	Pripisani pokojninski prispevki delodajalcev
D.6122	Pripisani nepokojninski prispevki delodajalcev
D.613	Dejanski socialni prispevki gospodinjestev
D.6131	Dejanski pokojninski prispevki gospodinjestev
D.6132	Dejanski nepokojninski prispevki gospodinjestev
D.614	Dodatni socialni prispevki gospodinjestev
D.6141	Dodatni pokojninski prispevki gospodinjestev
D.6142	Dodatni nepokojninski prispevki gospodinjestev
D.61SC	Zaračunane storitve shem socialnega zavarovanja (-) (!)
D.62	Socialni prejemki razen socialnih transferjev v naravi
D.621	Prejemki socialne varnosti v denarju
D.6211	Pokojninski prejemki socialne varnosti v denarju
D.6212	Nepokojninski prejemki socialne varnosti v denarju
D.622	Drugi prejemki socialnega zavarovanja
D.6221	Drugi pokojninski prejemki socialnega zavarovanja
D.6222	Drugi nepokojninski prejemki socialnega zavarovanja
D.623	Prejemki socialnega varstva v denarju
D.63	Socialni transferji v naravi
D.631	Socialni transferji v naravi – netržna proizvodnja
D.632	Socialni transferji v naravi – kupljena tržna proizvodnja

D.7	Drugi tekoči transferji
D.71	Neto premije neživljenjskega zavarovanja
D.711	Neto premije neposrednega neživljenjskega zavarovanja
D.712	Neto premije neživljenjskega pozavarovanja
D.72	Odškodnine iz neživljenjskega zavarovanja
D.721	Odškodnine iz neposrednega neživljenjskega zavarovanja
D.722	Odškodnine iz neživljenjskega pozavarovanja
D.73	Tekoči transferji v okviru države
D.74	Tekoče mednarodno sodelovanje
D.75	Raznovrstni tekoči transferji
D.751	Tekoči transferji nepridobitnim institucijam, ki opravljajo storitve za gospodinjstva
D.752	Tekoči transferji med gospodinjstvi
D.759	Drugi raznovrstni tekoči transferji
D.76	Lastna sredstva EU iz DDV in BND
D.8	Popravek za spremembo pokojninskih pravic
D.9	Kapitalski transferji
D.9r	Kapitalski transferji, prihodki
D.91r	Davki na kapital, prihodki
D.92r	Investicijske podpore, prihodki
D.99r	Drugi kapitalski transferji, prihodki
D.9p	Kapitalski transferji, odhodki
D.91p	Davki na kapital, odhodki
D.92p	Investicijske podpore, odhodki
D.99p	Drugi kapitalski transferji, odhodki

(1) Prispevki delodajalcev so prikazani v računu ustvarjanja dohodka in računu alokacije primarnega dohodka kot obveznost delodajalcev in terjatev zaposlenih. V računu sekundarne razdelitve dohodka so ti zneski obveznost gospodinjstev in terjatev tistih, ki upravljajo sheme socialnega zavarovanja. Za prikaz enake vrednosti v obeh primerih je odbitek stroška, ki predstavlja del proizvodnje shem in končno potrošnje gospodinjstev prejemnikov, prikazan tudi kot ločena postavka v računu sekundarne razdelitve dohodka. Postavka zaračunane storitve shem socialnega zavarovanja (D.61SC) je torej samo prilagoditvena postavka in ne razdelitvena transakcija sama po sebi.

Transakcije s finančnimi sredstvi in obveznostmi (F)

(Neto pridobitev finančnih sredstev/neto prevzem obveznosti)

F.1	Denarno zlato in posebne pravice črpanja
F.11	Denarno zlato
F.12	Posebne pravice črpanja
F.2	Gotovina in vloge
F.21	Gotovina

F.22	Prenosljive vloge
F.221	Medbančne postavke
F.229	Druge prenosljive vloge
F.29	Druge vloge
F.3	Dolžniški vrednostni papirji
F.31	Kratkoročni
F.32	Dolgoročni
F.4	Posojila ⁽¹⁾
F.41	Kratkoročna
F.42	Dolgoročna
F.5	Lastniški kapital in delnice/enote investicijskih skladov
F.51	Lastniški kapital
F.511	Delnice, ki kotirajo na borzi
F.512	Delnice, ki ne kotirajo na borzi
F.519	Drug lastniški kapital
F.52	Delnice/enote investicijskih skladov
F.521	Delnice/enote skladov denarnega trga
F.522	Delnice/enote investicijskih skladov razen skladov denarnega trga
F.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane garancijske sheme
F.61	Tehnične rezervacije neživljenjskega zavarovanja
F.62	Pravice do življenjskega zavarovanja in vseživljenjske rente
F.63	Pokojninske pravice
F.64	Terjatve pokojninskih skladov do upravljavcev pokojninskih skladov
F.65	Pravice do nepokojninskih prejemkov
F.66	Rezervacije za terjatve v okviru standardiziranih garancij
F.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene
F.71	Izvedeni finančni instrumenti
F.711	Opcije
F.712	Terminski posli
F.72	Delniške opcije za zaposlene
F.8	Druge terjatve in obveznosti
F.81	Komercialni krediti in predujmi
F.89	Druge terjatve in obveznosti razen komercialnih kreditov in predujmov

⁽¹⁾ Pojasnjevalna postavka: Neposredne tuje naložbe (dodaj šifro NTN).

Druge spremembe sredstev (K)

K.1-5	Skupne spremembe obsega
K.1	Ekonomski nastanek sredstev
K.2	Ekonomsko izginotje neproizvedenih sredstev
K.21	Izčrpanje naravnih virov
K.22	Drugo ekonomsko izginotje neproizvedenih sredstev
K.3	Izgube zaradi katastrof
K.4	Zasegi brez nadomestila
K.5	Druge spremembe obsega, d. n.
K.6	Spremembe v klasifikaciji
K.61	Spremembe v sektorski klasifikaciji in strukturi
K.62	Spremembe v klasifikaciji sredstev in obveznosti
K.7	Nominalni dobički in izgube iz lastnine
K.71	Nevtralni dobički in izgube iz lastnine
K.72	Realni dobički in izgube iz lastnine

KLASIFIKACIJA IZRAVNALNIH POSTAVK IN NETO VREDNOSTI (B) ⁽¹⁾

B.1g	Bruto dodana vrednost/bruto domači proizvod
B.2g	Bruto poslovni presežek
B.3g	Bruto raznovrstni dohodek
B.4g	Bruto podjetniški dohodek
B.5g	Bruto saldo primarnih dohodkov/bruto nacionalni dohodek
B.6g	Bruto razpoložljivi dohodek
B.7g	Bruto prilagojeni razpoložljivi dohodek
B.8g	Bruto varčevanje
B.9	Neto posojanje (+)/neto izposojanje (-)
B.9N	Neto posojanje (+)/neto izposojanje (-) nefinančnih računov
B.9F	Neto posojanje (+)/neto izposojanje (-) finančnih računov
B.10	Spremembe neto vrednosti
B.101	Spremembe neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev ⁽²⁾ ⁽³⁾
B.102	Spremembe neto vrednosti zaradi drugih sprememb obsega sredstev
B.103	Spremembe neto vrednosti zaradi nominalnih dobičkov in izgub iz lastnine

B.1031	Spremembe neto vrednosti zaradi nevtralnih dobičkov in izgub iz lastnine
B.1032	Spremembe neto vrednosti zaradi realnih dobičkov in izgub iz lastnine
B.11	Saldo menjave blaga in storitev s tujino
B.12	Saldo tekočih transakcij s tujino
B.90	Neto vrednost
BF. 90	Finančna neto vrednost

(¹) Vse izravnalne postavke se lahko merijo po bruto vrednosti (z vključeno potrošnjo stalnega kapitala) ali neto vrednosti (brez potrošnje stalnega kapitala). Šifra za bruto izravnalne postavke je sestavljena tako, da se šifri postavke doda črka „g“. Črka „n“, dodana šifri, pa pomeni neto vrednost.

(²) Ni izravnalna postavka v strukturi računovodskega sistema. Je seštevček celotne desne strani računa kapitala. Vendar pa je kot pomemben sestavni del sprememb neto vrednosti šifrirana z drugimi sestavnimi deli slednje.

(³) Za tujino se to nanaša na spremembe neto vrednosti zaradi salda tekočih transakcij s tujino in kapitalskih transferjev.

KLASIFIKACIJA VKNJIŽB V BILANCO STANJA (L)

Kakor za finančni račun, so za bilanco stanja potrebne samo tiste šifre, ki navajajo podrobnosti o vrstah sredstev in uporabljajo šifri AN in AF. Vendar se lahko račun pripravi s prikazom stanja na začetku (LS) in koncu (LE) obdobja ter skupne razlike med njima (LX). Vse tri šifre je treba razčleniti po vrstah sredstev. Vknjižbe LX so vsota vknjižb šifer P.5, NP, F in K za zadevna sredstva v zajetem obdobju.

Iz vknjižb v začetni bilanci stanja je mogoče izračunati neto vrednost (B.90). Razlika med to vrednostjo in vrednostjo B.90 v končni bilanci stanja mora biti enaka saldu vseh šifer LX, ki mora ustrezati tudi vrednosti B.10.

LS	Začetna bilanca stanja
LX	Spremembe bilance stanja
LE	Končna bilanca stanja

KLASIFIKACIJA SREDSTEV (A)

Nefinančna sredstva (AN)

AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva
AN.11	Osnovna sredstva po vrsti sredstva
AN.111	Stanovanja
AN.112	Druge zgradbe in objekti
AN.1121	Nestanovanjske zgradbe
AN.1122	Drugi objekti
AN.1123	Izboljšave zemljišč
AN.113	Stroji in oprema
AN.1131	Transportna oprema
AN.1132	Oprema IKT
AN.1139	Drugi stroji in oprema
AN.114	Sistemi vojaškega orožja
AN.115	Gojena biološka sredstva
AN.1151	Živalski viri, ki večkrat dajejo proizvode

AN.1152	Drevesni in rastlinski viri, ki večkrat dajejo proizvode
(AN.116)	(Stroški prenosa lastništva neproizvedenih nefinančnih sredstev) ⁽¹⁾
AN.117	Proizvodi intelektualne lastnine
AN.1171	Raziskave in razvoj
AN.1172	Raziskovanje in vrednotenje rudišč
AN.1173	Računalniška programska oprema in podatkovne baze
AN.11731	Računalniška programska oprema
AN.11732	Podatkovne baze
AN.1174	Razvedrilni, literarni in umetniški izvirniki
AN.1179	Drugi proizvodi intelektualne lastnine
AN.12	Zaloge po vrsti zalog
AN.121	Materiali in surovine
AN.122	Nedokončana proizvodnja
AN.1221	Nedokončana proizvodnja na gojenih naravnih sredstvih
AN.1222	Druga nedokončana proizvodnja
AN.123	Dokončani proizvodi
AN.124	Vojaške zaloge
AN.125	Trgovsko blago
AN.13	Vrednostni predmeti
AN.131	Plemenite kovine in dragi kamni
AN.132	Starine in druge umetnine
AN.133	Drugi vrednostni predmeti
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva
AN.21	Naravni viri
AN.211	Zemljišča
AN. 2111	Zemljišča pod zgradbami in objekti
AN. 2112	Obdelovalna zemljišča
AN. 2113	Rekreacijska zemljišča s pripadajočimi površinskimi vodami
AN. 2119	Druga zemljišča s pripadajočimi površinskimi vodami
AN.212	Zaloge rudnin in energije
AN.213	Negojeni biološki viri
AN.214	Vodni viri
AN.215	Drugi naravni viri
AN.2151	Radijski spektri

AN.2159	Drugo
AN.22	Pogodbe, najemi in licence
AN.221	Tržni poslovni najemi
AN.222	Dovoljenja za uporabo naravnih virov
AN.223	Dovoljenja za opravljanje posebnih dejavnosti
AN.224	Ekskluzivna pravica do prihodnjega blaga in storitev
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev

(¹) Stroški prenosa lastništva neproizvedenih nefinančnih sredstev (AN.116) se obravnavajo kot del investicij v osnovna sredstva, tj. kot pridobitev osnovnih sredstev. Ko pa se stanje razčleni po kategorijah, se vrednost teh stroškov prenosa lastništva vključi v neproizvedena sredstva, na katera se nanašajo, in ni prikazana ločeno kot del AN.11. V primeru prenosa zemljišča se stroški prenosa lastništva vsega zemljišča vključijo v izboljšave zemljišč (AN.1123). Postavka AN.116 je v spodnji seznam v nadaljevanju vključena samo v predstavitvene namene.

Finančna sredstva (AF)

Šifre, navedene za transakcije s finančnimi sredstvi in obveznostmi (šifre F), imajo po en ustreznik v šifrah za stanje istih sredstev in obveznosti (šifre AF). V praksi pa so lahko podatki iz bilance stanja manj podrobni in ne obstajajo pod razčlenitvijo na prvi stopnji, prikazani v spodnji preglednici. Po želji se lahko šifre AF razčlenijo v skladu z razčlenitvijo šifer F:

AF.1	Denarno zlato in PPČ
AF.11	Denarno zlato
AF.12	PPČ
AF.2	Gotovina in vloge
AF.21	Gotovina
AF.22	Prenosljive vloge
AF.221	Medbančne postavke
AF.229	Druge prenosljive vloge
AF.29	Druge vloge
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji
AF.31	Kratkoročni
AF.32	Dolgoročni
AF.4	Posojila (¹)
AF.41	Kratkoročna
AF.42	Dolgoročna
AF.5	Lastniški kapital in delnice/enote investicijskih skladov
AF.51	Lastniški kapital
AF.511	Delnice, ki kotirajo na borzi

AF.512	Delnice, ki ne kotirajo na borzi
AF.519	Drug lastniški kapital
AF.52	Delnice/enote investicijskih skladov
AF.521	Delnice/enote skladov denarnega trga
AF.522	Delnice/enote investicijskih skladov, razen skladov denarnega trga
AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme
AF.61	Tehnične rezervacije neživljenjskega zavarovanja
AF.62	Pravice do življenjskega zavarovanja in vseživljenjske rente
AF.63	Pokojninske pravice
AF.64	Terjatve pokojninskih skladov do upravljavcev pokojninskih skladov
AF.65	Pravice do nepokojninskih prejemkov
AF.66	Rezervacije za terjatve v okviru standardiziranih garancij
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene
AF.71	Izvedeni finančni instrumenti
F.711	Opcije
F.712	Terminski posli
AF.72	Delniške opcije za zaposlene
AF.8	Druge terjatve in obveznosti
AF.81	Komercialni krediti in predujmi
AF.89	Druge terjatve in obveznosti razen komercialnih kreditov in predujmov

(¹) Pojasnjevalna postavka: Neposredne tuje naložbe (dodaj šifro NTN).

KLASIFIKACIJA DODATNIH POSTAVK

Splošni dogovor je, da se dodatna šifra začne z X in je povezana s šifro standardne postavke, na kateri temelji.

Neservisirana posojila

Naslednje šifre se uporabljajo za tokove in stanja neservisiranih posojil. Ker imajo posojila šifro AF.4 in F.4, se dodatne šifre za stanja začnejo z XAF4, za tokove pa z XF4.

Šifre za stanja so:

XAF4_NNP	Neservisirana posojila: nominalna vrednost
XAF4_MNP	Neservisirana posojila: tržna vrednost

in za ustrezne tokove:

XF4_NNP	Neservisirana posojila: nominalna vrednost
XF4_MNP	Neservisirana posojila: tržna vrednost

V obeh nizih šifer se na mestu podčrtaja po potrebi vstavi označba podrobne šifre za posojila, na primer v bilanci stanja.

XAF41NNP	Neservisirana kratkoročna posojila: nominalna vrednost
XAF42MNP	Neservisirana dolgoročna posojila: tržna vrednost

Kapitalske storitve

Naslednje šifre se uporabljajo za kapitalske storitve.

XCS	Kapitalske storitve
XCSC	Kapitalske storitve – družbe
P.51c1	Potrošnja stalnega kapitala v bruto poslovnem presežku
XRC	Donos kapitala – družbe
XOC	Drugi stroški kapitala – družbe
XCSU	Kapitalske storitve – nekorporativna podjetja
P.51c2	Potrošnja stalnega kapitala v bruto raznovrstnem dohodku
XRU	Donos kapitala – nekorporativna podjetja
XOU	Drugi stroški kapitala – nekorporativna podjetja

Tabela pokojnin

Naslednje šifre se uporabljajo za dodatno tabelo, opisano v poglavju o pokojninah. Za stolpce in vrste v preglednici se predlagajo različne šifre.

Stolpci

V opisu stolpca črka „W“ ustreza „nedržavi“, številke v šifrah pa se nanašajo na ustrezne institucionalne sektorje.

(a) Obveznosti, zajete v glavnem zaporedju računov

SHEME, za katerih oblikovanje in izvedbo ni odgovorna država

XPC1W	Sheme z opredeljenimi prispevki
XPB1W	Sheme z opredeljenimi prejemki
XPCB1W	Skupaj

SHEME, za katerih oblikovanje in izvedbo je odgovorna država

XPCG	Sheme z opredeljenimi prispevki
------	---------------------------------

Scheme z opredeljenimi prejemki za zaposlene v sektorju država

XPBG12	V sektorju finančnih družb
XPBG13	V sektorju država

(b) Obveznosti, ki niso zajete v glavnem zaporedju računov

XPBOUT13	V sektorju država
XP1314	Pokojninske sheme socialne varnosti
XPTOT	Pokojninske sheme skupaj
XPTOTNRH	Od tega: nerezidenčna gospodinjstva

Vrstice

(a) Začetna bilanca stanja

XAF63LS	Pokojninske pravice
---------	---------------------

(b) Transakcije

XD61p	Posebni prispevki v zvezi s pokojninskimi shemami
XD6111	Dejanski socialni prispevki delodajalcev
XD6121	Pripisani socialni prispevki delodajalcev
XD6131	Dejanski socialni prispevki gospodinjstev
XD6141	Dodatni socialni prispevki gospodinjstev
XD619	Druge (aktuarske) akumulacije pokojninskih pravic v skladih socialne varnosti
XD62p	Pokojnine
XD8	Popravek za spremembo pokojninskih pravic
XD81	Sprememba pokojninskih pravic zaradi prenosov pravic
XD82	Spremembe pravic zaradi s pogajanji doseženih sprememb struktur sheme

(c) Drugi ekonomski tokovi

XK7	Revalorizacije
XK5	Druge spremembe obsega

(d) Končna bilanca stanja

XAF63LE	Pokojninske pravice
---------	---------------------

(e) Povezani kazalniki

XP1	Proizvodnja
XAFN	Sredstva pokojninskih shem ob koncu leta

Trajno potrošno blago

Trajno potrošno blago je šifrirano z X kot predpono in DHHCE (izdatki gospodinjstev za trajno potrošno blago) ter eno številko kot pripono za podskupine in dvema števkama za postavke. Ustrezne številke COICOP so prav tako navedene.

Coicop	Šifre SNR	
	XDHHCE1	Pohištvo in gospodinjski aparati
05.1.1	XDHHCE11	Pohištvo in oprema
05.1.2	XDHHCE12	Preproge in druge talne obloge
05.3.1	XDHHCE13	Veliki električni in neelektrični gospodinjski aparati
05.5.1	XDHHCE14	Veliko orodje in oprema za hišo in vrt
	XDHHCE2	Osebna transportna oprema
07.1.1	XDHHCE21	Motorna vozila
07.1.2	XDHHCE22	Motorna kolesa
07.1.3	XDHHCE23	Kolesa
07.1.4	XDHHCE24	Vprežna vozila
	XDHHCE3	Blago za rekreacijo in razvedrilo
08.2.0	XDHHCE31	Telefonske in telefaks naprave
09.1.1	XDHHCE32	Oprema za sprejemanje, snemanje ter reprodukcijo zvoka in slike
09.1.2	XDHHCE33	Fotografska in kinematografska oprema ter optični instrumenti
09.1.3	XDHHCE34	Oprema za obdelavo podatkov
09.2.1	XDHHCE35	Večje trajno blago za rekreacijo na prostem
09.2.2	XDHHCE36	Glasbila in večje trajno blago za rekreacijo v zaprtih prostorih
	XDHHCE4	Drugo trajno blago
12.3.1	XDHHCE41	Nakit in ure
06.1.3	XDHHCE42	Terapevtski zdravstveni pripomočki in oprema

Neposredne tuje naložbe

Dodatne postavke za neposredne tuje naložbe (NTN) so lahko šifrirane z X kot predpono in šifro F ali AF ter pripono FDI, na primer:

XF42FDI	za transakcije neposrednih tujih naložb v dolgoročna posojila
---------	---

Pogojne postavke

Dodatne šifre za pogojne postavke so šifrirane z X kot predpono in šifro AF ter pripono CP, na primer:

XAF11CP	kadar lahko zastava denarnega zlata vpliva na njegovo uporabnost za rezervno sredstvo
---------	---

Gotovina in vloge

Pri dodatnih postavkah za klasifikacijo gotovine in vlog, izraženih v domači in tujih valutah, se pred F ali AF doda X ter na koncu pripona NC, ki označuje gotovino in vloge v domači valuti, ali pripona FC z mednarodno oznako valute, ki označuje gotovino in vloge v tuji valuti, na primer:

Za transakcije

XF21NC	bankovci in kovanci nacionalne valute
XF22FC	vloge v tujih valutah

Za stanja

XAF21NC	bankovci in kovanci nacionalne valute
XAF22FC	vloge v tujih valutah

Klasifikacija dolžniških vrednostnih papirjev glede na njihovo dospelost

Predlaga se klasificiranje dolžniških vrednostnih papirjev glede na njihovo dospelost. To je mogoče doseči z uporabo X kot predpone, šifre AF in pripone, ki označuje datum dospelosti, na primer:

XAF32Y20	za dolžniške vrednostne papirje, ki dospejo leta 2020
----------	---

Dolžniški vrednostni papirji, ki kotirajo na borzi, in dolžniški vrednostni papirji, ki ne kotirajo na borzi

Dodatne postavke za dolžniške vrednostne papirje se šifrirajo z X kot predpono, šifro F ali AF ter 1 za tiste, ki kotirajo na borzi, in 2 za tiste, ki ne kotirajo na borzi, na primer:

Za transakcije

XF321	za transakcije z dolgoročnimi dolžniškimi vrednostnimi papirji, ki kotirajo na borzi
XF322	za transakcije z dolgoročnimi dolžniškimi vrednostnimi papirji, ki ne kotirajo na borzi

Za stanja

XAF321	za stanja dolgoročnih dolžniških vrednostnih papirjev, ki kotirajo na borzi
XAF322	za stanja dolgoročnih dolžniških vrednostnih papirjev, ki ne kotirajo na borzi

Dolgoročna posojila z dospelostjo čez manj kot eno leto in dolgoročna posojila, zavarovana s hipoteko

Dolgoročna posojila z dospelostjo čez manj kot eno leto in dolgoročna posojila, zavarovana s hipoteko, so šifrirana z X kot predpono in šifro F ali AF ter pripono L1, ki označuje dospelost čez manj kot eno leto, in pripono LM, ki označuje posojila, zavarovana s hipoteko, na primer:

Za transakcije

XF42L1	za dolgoročna posojila z dospelostjo čez manj kot eno leto
XF42LM	za dolgoročna posojila, zavarovana s hipoteko

Za stanja

XAF42L1	za dolgoročna posojila z dospelostjo čez manj kot eno leto
XAF42LM	za dolgoročna posojila, zavarovana s hipoteko

Delnice investicijskih skladov, ki kotirajo na borzi, in delnice investicijskih skladov, ki ne kotirajo na borzi

Delnice investicijskih skladov, ki kotirajo na borzi, in delnice investicijskih skladov, ki ne kotirajo na borzi, so šifrirane z X kot predpono ter šifro F ali AF ter 1 za tiste, ki kotirajo na borzi, in 2 za tiste, ki ne kotirajo na borzi, na primer:

Za transakcije

XF5221	za transakcije z delnicami investicijskih skladov, razen skladov denarnega trga, ki kotirajo na borzi
XF5222	za transakcije z delnicami investicijskih skladov, razen skladov denarnega trga, ki ne kotirajo na borzi

Za stanja

XAF5221	za stanja delnic investicijskih skladov, razen skladov denarnega trga, ki kotirajo na borzi
XAF5222	za stanja delnic investicijskih skladov, razen skladov denarnega trga, ki ne kotirajo na borzi

Zamude pri plačilih obresti in odplačilih

Zamude pri plačilih obresti in odplačilih so šifrirane s predpono X in šifro AF ter pripono IA za zamude pri plačilih obresti in pripono PA za zamude pri odplačilih, na primer:

XAF42IA	za zamude pri plačilih obresti na dolgoročna posojila ter
XAF42PA	za zamude pri odplačilih dolgoročnih posojil

Osebna in skupna nakazila

Osebna nakazila in skupna nakazila med rezidenčnimi in nerezidenčnimi gospodinjstvi so šifrirana z X kot predpono in šifro tekočega transferja ter pripono PR za osebna nakazila in TR za skupna nakazila:

XD5452PR	za tekoče transferje med rezidenčnimi in nerezidenčnimi gospodinjstvi
XD5452TR	za skupna nakazila med rezidenčnimi in nerezidenčnimi gospodinjstvi

PRERAZVRSTITVE IN ŠIFRIRANJE DEJAVNOSTI (A) IN PROIZVODOV (P)

Uporabljata se klasifikaciji dejavnosti in proizvodov NACE Rev. 2 in CPA 2008. Ustrezne agregacije za Program posredovanja ESR so: A*3, A*10, A*21, A*38 in A*64 za gospodarske dejavnosti ter P*3, P*10, P*21, P*38 in P*64 za proizvode. Ravni A*88 (NACE Rev. 2) in P*88 (CPA) se ne uporabljata v Programu posredovanja ESR, sta pa predstavljeni v tem poglavju.

V nadaljevanju so predstavljene nove agregacije.

A*3

Zap. št.	Področja NACE Rev. 2	Poimenovanje
1	A	Kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo
2	B, C, D, E in F	Rudarstvo; predelovalne dejavnosti; oskrba z električno energijo, plinom in paro; oskrba z vodo; ravnanje z odpadki in odpadki; saniranje okolja, gradbeništvo
3	G, H, I, J, K, L, M, N, O, P, Q, R, S, T in U	Storitve

A*10

Zap. št.	Področja NACE Rev. 2	Poimenovanje
1	A	Kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo
2	B, C, D in E	Rudarstvo; predelovalne dejavnosti; oskrba z električno energijo, plinom in paro; oskrba z vodo; ravnanje z odplakami in odpadki; saniranje okolja
2a	C	od tega: predelovalne dejavnosti
3	F	Gradbeništvo
4	G, H in I	Trgovina; vzdrževanje in popravila motornih vozil; promet in skladiščenje; gostinstvo
5	J	Informacijske in komunikacijske dejavnosti
6	K	Finančne in zavarovalniške dejavnosti
7	L	Poslovanje z nepremičninami
8	M in N	Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti; druge raznovrstne poslovne dejavnosti
9	O, P in Q	Dejavnost javne uprave in obrambe; dejavnost obvezne socialne varnosti; izobraževanje; zdravstvo in socialno varstvo
10	R, S, T in U	Kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti; druge dejavnosti; dejavnost gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem; raznovrstna proizvodnja dobrin in storitev v gospodinjstvih za lastno rabo; dejavnost eksteritorialnih organizacij in teles

A*21

Zap. št.	Področje NACE Rev. 2	Oddelki NACE Rev. 2	Poimenovanje
1	A	01–03	Kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo
2	B	05–09	Rudarstvo
3	C	10–33	Predelovalne dejavnosti
4	D	35	Oskrba z električno energijo, plinom in paro
5	E	36–39	Oskrba z vodo; ravnanje z odplakami in odpadki; saniranje okolja
6	F	41–43	Gradbeništvo
7	G	45–47	Trgovina; vzdrževanje in popravila motornih vozil
8	H	49–53	Promet in skladiščenje
9	I	55–56	Gostinstvo
10	J	58–63	Informacijske in komunikacijske dejavnosti
11	K	64–66	Finančne in zavarovalniške dejavnosti
12	L	68	Poslovanje z nepremičninami
13	M	69–75	Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti
14	N	77–82	Druge raznovrstne poslovne dejavnosti
15	O	84	Dejavnost javne uprave in obrambe; dejavnost obvezne socialne varnosti

Zap. št.	Področje NACE Rev. 2	Oddelki NACE Rev. 2	Poimenovanje
16	P	85	Izobraževanje
17	Q	86–88	Zdravstvo in socialno varstvo
18	R	90–93	Kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti
19	S	94–96	Druge dejavnosti
20	T	97–98	Dejavnosti gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem; proizvodnja za lastno rabo
21	U	99	Dejavnost eksteritorialnih organizacij in teles

A*38

Zap. št.	Oddelki NACE Rev. 2	Poimenovanje
1	01–03	Kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo
2	05–09	Rudarstvo
3	10–12	Proizvodnja živil, pijač in tobanih izdelkov
4	13–15	Proizvodnja tekstilij, oblačil ter usnja, usnjenih in sorodnih izdelkov
5	16–18	Proizvodnja izdelkov iz lesa in papirja ter tiskarstvo
6	19	Proizvodnja koksa in naftnih derivatov
7	20	Proizvodnja kemikalij in kemičnih izdelkov
8	21	Proizvodnja farmacevtskih surovin in preparatov
9	22–23	Proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas ter nekovinskih mineralnih izdelkov
10	24–25	Proizvodnja kovin in kovinskih izdelkov, razen strojev in naprav
11	26	Proizvodnja računalnikov, elektronskih in optičnih izdelkov
12	27	Proizvodnja električnih naprav
13	28	Proizvodnja drugih strojev in naprav
14	29–30	Proizvodnja prevoznih sredstev
15	31–33	Proizvodnja pohištva, druge raznovrstne predelovalne dejavnosti; popravila in montaža strojev in naprav
16	35	Oskrba z električno energijo, plinom in paro
17	36–39	Oskrba z vodo; ravnanje z odplakami in odpadki; saniranje okolja
18	41–43	Gradbeništvo
19	45–47	Trgovina; vzdrževanje in popravila motornih vozil
20	49–53	Promet in skladiščenje
21	55–56	Gostinstvo
22	58–60	Založništvo, avdiovizualna in televizijska dejavnost
23	61	Telekomunikacijske dejavnosti

Zap. št.	Oddelki NACE Rev. 2	Poimenovanje
24	62–63	Računalniško programiranje, svetovanje in druge s tem povezane dejavnosti; druge informacijske dejavnosti
25	64–66	Finančne in zavarovalniške dejavnosti
26	68	Poslovanje z nepremičninami
26a		od tega: pripisane najemnine za stanovanja, v katerih bivajo lastniki
27	69–71	Pravne in računovodske dejavnosti; dejavnost uprav podjetij; podjetniško in poslovno svetovanje; arhitekturno in tehnično projektiranje; tehnično preizkušanje in analiziranje
28	72	Znanstvena raziskovalna in razvojna dejavnost
29	73–75	Oglaševanje in raziskovanje trga; druge strokovne in tehnične dejavnosti; veterinarstvo
30	77–82	Druge raznovrstne poslovne dejavnosti
31	84	Dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti
32	85	Izobraževanje
33	86	Zdravstvo
34	87–88	Socialno varstvo
35	90–93	Kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti
36	94–96	Druge dejavnosti
37	97–98	Dejavnost gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem; raznovrstna proizvodnja dobrin in storitev v gospodinjstvih za lastno rabo
38	99	Dejavnost eksteritorialnih organizacij in teles

A*64

Zap. št.	Oddelki NACE Rev. 2	Poimenovanje
1	01	Kmetijska proizvodnja in lov ter z njima povezane storitve
2	02	Gozdarstvo
3	03	Ribištvo in gojenje vodnih organizmov
4	05–09	Rudarstvo
5	10–12	Proizvodnja živil, pijač in tobačnih izdelkov
6	13–15	Proizvodnja tekstilij, oblačil ter usnja, usnjenih in sorodnih izdelkov
7	16	Obdelava in predelava lesa; proizvodnja izdelkov iz lesa, plute, slame in protja, razen pohištva
8	17	Proizvodnja papirja in izdelkov iz papirja
9	18	Tiskarstvo in razmnoževanje posnetih nosilcev zapisa
10	19	Proizvodnja koksa in naftnih derivatov
11	20	Proizvodnja kemikalij in kemičnih izdelkov
12	21	Proizvodnja farmacevtskih surovin in preparatov
13	22	Proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas

Zap. št.	Oddelki NACE Rev. 2	Poimenovanje
14	23	Proizvodnja drugih nekovinskih mineralnih izdelkov
15	24	Proizvodnja kovin
16	25	Proizvodnja kovinskih izdelkov, razen strojev in naprav
17	26	Proizvodnja računalnikov, elektronskih in optičnih izdelkov
18	27	Proizvodnja električnih naprav
19	28	Proizvodnja drugih strojev in naprav
20	29	Proizvodnja motornih vozil, prikolic in polprikolic
21	30	Proizvodnja drugih vozil in plovil
22	31–32	Proizvodnja pohištva, druge raznovrstne predelovalne dejavnosti
23	33	Popravila in montaža strojev in naprav
24	35	Oskrba z električno energijo, plinom in paro
25	36	Zbiranje, prečiščevanje in distribucija vode
26	37–39	Ravnanje z odpadki; zbiranje in odvoz odpadkov ter ravnanje z njimi; reciklaža; saniranje okolja in drugo ravnanje z odpadki
27	41–43	Gradbeništvo
28	45	Trgovina z motornimi vozili in popravila motornih vozil
29	46	Posredništvo in trgovina na debelo, razen z motornimi vozili
30	47	Trgovina na drobno, razen z motornimi vozili
31	49	Kopenski promet; cevovodni transport
32	50	Vodni promet
33	51	Zračni promet
34	52	Skladiščenje in spremljajoče prometne dejavnosti
35	53	Poštna in kurirska dejavnost
36	55–56	Gostinske nastanitvene dejavnosti; dejavnost strežbe jedi in pijač
37	58	Založništvo
38	59–60	Dejavnosti v zvezi s filmi, video- in zvočnimi zapisi; radijska in televizijska dejavnost
39	61	Telekomunikacijske dejavnosti
40	62–63	Računalniško programiranje, svetovanje in druge s tem povezane dejavnosti; druge informacijske dejavnosti
41	64	Dejavnosti finančnih storitev, razen zavarovalništva in dejavnosti pokojninskih skladov
42	65	Dejavnost zavarovanja, pozavarovanja in pokojninskih skladov, razen obvezne socialne varnosti
43	66	Pomožne dejavnosti za finančne in zavarovalniške storitve
44	68	Poslovanje z nepremičninami
44a		od tega: pripisane najemnine za stanovanja, v katerih bivajo lastniki
45	69–70	Pravne in računovodske dejavnosti; dejavnost uprav podjetij; podjetniško in poslovno svetovanje

Zap. št.	Oddelki NACE Rev. 2	Poimenovanje
46	71	Arhitekturno in tehnično projektiranje; tehnično preizkušanje in analiziranje
47	72	Znanstvena raziskovalna in razvojna dejavnost
48	73	Oglaševanje in raziskovanje trga
49	74–75	Druge strokovne in tehnične dejavnosti; veterinarstvo
50	77	Dajanje v najem in zakup
51	78	Zaposlovalne dejavnosti
52	79	Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezanih dejavnosti
53	80–82	Varovanje in poizvedovalne dejavnosti; dejavnost oskrbe stavb in okolice; pisarniške in spremljajoče poslovne storitvene dejavnosti
54	84	Dejavnost javne uprave in obrambe; dejavnost obvezne socialne varnosti
55	85	Izobraževanje
56	86	Zdravstvo
57	87–88	Socialno varstvo
58	90–92	Kulturne in razvedrilne dejavnosti; dejavnost knjižnic, arhivov, muzejev in druge kulturne dejavnosti; prirejanje iger na srečo
59	93	Športne in druge dejavnosti za prosti čas
60	94	Dejavnost članskih organizacij
61	95	Popravila računalnikov in izdelkov za široko rabo
62	96	Druge storitvene dejavnosti
63	97–98	Dejavnost gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem in proizvodnja za lastno rabo
64	99	Dejavnost eksteritorialnih organizacij in teles

A*88

Zap. št.	Oddelki NACE Rev. 2	Poimenovanje
1	01	Kmetijska proizvodnja in lov ter z njima povezane storitve
2	02	Gozdarstvo
3	03	Ribištvo in gojenje vodnih organizmov
4	05	Pridobivanje premoga
5	06	Pridobivanje surove nafte in zemeljskega plina
6	07	Kopanje kovinskih rud
7	08	Pridobivanje rudnin in kamnin
8	09	Storitve za rudarstvo
9	10	Proizvodnja živil
10	11	Proizvodnja pijač

Zap. št.	Oddelki NACE Rev. 2	Poimenovanje
11	12	Proizvodnja tobačnih izdelkov
12	13	Proizvodnja tekstilij
13	14	Proizvodnja oblačil
14	15	Proizvodnja usnja, usnjenih in sorodnih izdelkov
15	16	Obdelava in predelava lesa; proizvodnja izdelkov iz lesa, plute, slame in protja, razen pohištva
16	17	Proizvodnja papirja in izdelkov iz papirja
17	18	Tiskarstvo in razmnoževanje posnetih nosilcev zapisa
18	19	Proizvodnja koksa in naftnih derivatov
19	20	Proizvodnja kemikalij in kemičnih izdelkov
20	21	Proizvodnja farmacevtskih surovin in preparatov
21	22	Proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas
22	23	Proizvodnja drugih nekovinskih mineralnih izdelkov
23	24	Proizvodnja kovin
24	25	Proizvodnja kovinskih izdelkov, razen strojev in naprav
25	26	Proizvodnja računalnikov, elektronskih in optičnih izdelkov
26	27	Proizvodnja električnih naprav
27	28	Proizvodnja drugih strojev in naprav
28	29	Proizvodnja motornih vozil, prikolic in polprikolic
29	30	Proizvodnja drugih vozil in plovil
30	31	Proizvodnja pohištva
31	32	Druge raznovrstne predelovalne dejavnosti
32	33	Popravila in montaža strojev in naprav
33	35	Oskrba z električno energijo, plinom in paro
34	36	Zbiranje, prečiščevanje in distribucija vode
35	37	Ravnanje z odplakami
36	38	Zbiranje in odvoz odpadkov ter ravnanje z njimi; pridobivanje sekundarnih surovin
37	39	Saniranje okolja in drugo ravnanje z odpadki
38	41	Gradnja stavb
39	42	Gradnja inženirskih objektov
40	43	Specializirana gradbena dela
41	45	Trgovina z motornimi vozili in popravila motornih vozil
42	46	Posredništvo in trgovina na debelo, razen z motornimi vozili
43	47	Trgovina na drobno, razen z motornimi vozili

Zap. št.	Oddelki NACE Rev. 2	Poimenovanje
44	49	Kopenski promet; cevovodni transport
45	50	Vodni promet
46	51	Zračni promet
47	52	Skladiščenje in spremljajoče prometne dejavnosti
48	53	Poštna in kurirska dejavnost
49	55	Gostinske nastanitvene dejavnosti
50	56	Dejavnost strežbe jedi in pijač
51	58	Založništvo
52	59	Dejavnosti v zvezi s filmi, video- in zvočnimi zapisi
53	60	Radijska in televizijska dejavnost
54	61	Telekomunikacijske dejavnosti
55	62	Računalniško programiranje, svetovanje in druge s tem povezane dejavnosti
56	63	Dejavnosti informacijskih storitev
57	64	Dejavnosti finančnih storitev, razen zavarovalništva in dejavnosti pokojninskih skladov
58	65	Dejavnost zavarovanja, pozavarovanja in pokojninskih skladov, razen obvezne socialne varnosti
59	66	Pomožne dejavnosti za finančne in zavarovalniške storitve
60	68	Poslovanje z nepremičninami
60a		od tega: pripisane najemnine za stanovanja, v katerih bivajo lastniki
61	69	Pravne in računovodske dejavnosti
62	70	Dejavnost uprav podjetij; podjetniško in poslovno svetovanje
63	71	Arhitekturno in tehnično projektiranje; tehnično preizkušanje in analiziranje
64	72	Znanstvena raziskovalna in razvojna dejavnost
65	73	Oglaševanje in raziskovanje trga
66	74	Druge strokovne in tehnične dejavnosti
67	75	Veterinarstvo
68	77	Dajanje v najem in zakup
69	78	Zaposlovalne dejavnosti
70	79	Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezanih dejavnosti
71	80	Varovanje in poizvedovalne dejavnosti
72	81	Dejavnost oskrbe stavb in okolice
73	82	Pisarniške in spremljajoče poslovne storitvene dejavnosti
74	84	Dejavnost javne uprave in obrambe; dejavnost obvezne socialne varnosti
75	85	Izobraževanje
76	86	Zdravstvo

Zap. št.	Oddelki NACE Rev. 2	Poimenovanje
77	87	Socialno varstvo z nastanitvijo
78	88	Socialno varstvo brez nastanitve
79	90	Kulturne in razvedrilne dejavnosti
80	91	Dejavnost knjižnic, arhivov, muzejev in druge kulturne dejavnosti
81	92	Prirejanje iger na srečo
82	93	Športne in druge dejavnosti za prosti čas
83	94	Dejavnost članskih organizacij
84	95	Popravila računalnikov in izdelkov za široko rabo
85	96	Druge storitvene dejavnosti
86	97	Dejavnost gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem
87	98	Proizvodnja za lastno rabo
88	99	Dejavnost eksteritorialnih organizacij in teles

P*3

Zap. št.	Oddelki CPA 2008	Poimenovanje
1	A	Kmetijski, gozdarski in ribiški proizvodi
2	B, C, D, E in F	Rudnine in kamnine; proizvodi predelovalnih dejavnosti; oskrba z električno energijo, plinom in paro, oskrba z vodo; ravnanje z odplakami in odpadki; gradbeni objekti in gradbene storitve
3	G, H, I, J, K, L, M, N, O, P, Q, R, S, T in U	Storitve

P*10

Zap. št.	Oddelki CPA 2008	Poimenovanje
1	A	Kmetijski, gozdarski in ribiški proizvodi
2	B, C, D in E	Rude in kamnine; proizvodi predelovalnih dejavnosti; oskrba z električno energijo, plinom in paro; oskrba z vodo in ravnanje z odpadki
2a	C	od tega: proizvodi predelovalnih dejavnosti
3	F	Gradbeni objekti in gradbene storitve
4	G, H in I	Veleprodaja in maloprodaja; popravila motornih vozil; prevozne storitve in skladiščenje; gostinske storitve
5	J	Informacijske in komunikacijske storitve
6	K	Finančne in zavarovalniške storitve
7	L	Poslovanje z nepremičninami
8	M in N	Strokovne, znanstvene in tehnične storitve; druge poslovne in pomožne storitve
9	O, P in Q	Storitve javne uprave in obrambne storitve; storitve obvezne socialne varnosti; izobraževanje; storitve zdravstva in socialnega varstva
10	R, S, T in U	Kulturne, razvedrilne in rekreacijske storitve, popravilo izdelkov široke porabe in druge storitve

P*21

Zap. št.	Področje CPA 2008	Oddelki CPA 2008	Poimenovanje
1	A	01–03	Kmetijski, gozdarski in ribiški proizvodi
2	B	05–09	Rude in kamnine
3	C	10–33	Proizvodi predelovalnih dejavnosti
4	D	35	Oskrba z električno energijo, plinom in paro
5	E	36–39	Oskrba z vodo; ravnanje z odplakami in odpadki ter saniranje okolja
6	F	41–43	Gradbeni objekti in gradbene storitve
7	G	45–47	Veleprodaja in maloprodaja; popravila motornih vozil in motornih koles
8	H	49–53	Prevozne storitve in skladiščenje
9	I	55–56	Gostinske storitve
10	J	58–63	Informacijske in komunikacijske storitve
11	K	64–66	Finančne in zavarovalniške storitve
12	L	68	Poslovanje z nepremičninami
13	M	69–75	Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti
14	N	77–82	Druge poslovne in pomožne storitve
15	O	84	Storitve javne uprave in obrambe; storitve obvezne socialne varnosti
16	P	85	Izobraževanje
17	Q	86–88	Storitve zdravstva in socialnega varstva
18	R	90–93	Kulturne, razvedrilne in rekreacijske storitve
19	S	94–96	Druge storitve
20	T	97–98	Storitve gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem; neopredeljeni izdelki in storitve gospodinjstev za lastno rabo
21	U	99	Storitve eksteritorialnih organizacij in teles

P*38

Zap. št.	Oddelki CPA 2008	Poimenovanje
1	01–03	Kmetijski, gozdarski in ribiški proizvodi
2	05–09	Rude in kamnine
3	10–12	Živila, pijače in tobačni izdelki
4	13–15	Tekstil, oblačila ter usnje, usnjeni in sorodni izdelki
5	16–18	Leseni izdelki in izdelki iz papirja ter tiskanje
6	19	Koks in naftni derivati
7	20	Kemikalije in kemični izdelki

Zap. št.	Oddelki CPA 2008	Poimenovanje
8	21	Farmacevtske surovine in preparati
9	22–23	Izdelki iz gume in plastičnih mas ter drugi nekovinski mineralni izdelki
10	24–25	Kovine in kovinski izdelki, razen strojev in naprav
11	26	Računalniki, elektronski in optični izdelki
12	27	Električne naprave
13	28	Stroji in naprave, d. n.
14	29–30	Vozila in plovila
15	31–33	Pohištvo; drugi izdelki; popravila in montaža strojev in naprav
16	35	Oskrba z električno energijo, plinom in paro
17	36–39	Oskrba z vodo; ravnanje z odplakami in odpadki ter saniranje okolja
18	41–43	Gradbeni objekti in gradbene storitve
19	45–47	Veleprodaja in maloprodaja; popravila motornih vozil in motornih koles
20	49–53	Prevozne storitve in skladiščenje
21	55–56	Nastanitvene storitve ter strežba jedi in pijač
22	58–60	Založništvo, avdiovizualne ter radijske in televizijske storitve
23	61	Telekomunikacijske storitve
24	62–63	Računalniško programiranje, svetovanje in z računalništvom povezane storitve; informacijske storitve
25	64–66	Finančne in zavarovalniške storitve
26	68	Poslovanje z nepremičninami
26a		od tega: pripisane najemnine za stanovanja, v katerih bivajo lastniki
27	69–71	Pravne in računovodske storitve; storitve uprav podjetij; podjetniško in poslovno svetovanje; arhitekturne storitve in projektiranje; tehnično preizkušanje in analiziranje
28	72	Znanstvene raziskovalne in razvojne storitve
29	73–75	Oglaševanje in raziskovanje trga; druge strokovne in tehnične storitve; veterinarske storitve
30	77–82	Druge poslovne in pomožne storitve
31	84	Storitve javne uprave in obrambe; storitve obvezne socialne varnosti
32	85	Izobraževanje
33	86	Zdravstvene storitve
34	87–88	Storitve socialnega varstva
35	90–93	Kulturne, razvedrilne in rekreacijske storitve;
36	94–96	Druge storitve
37	97–98	Storitve gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem; neopredeljeni izdelki in storitve gospodinjstev za lastno rabo
38	99	Storitve eksteritorialnih organizacij in teles

P*64

Zap. št.	Oddelki CPA 2008	Poimenovanje
1	01	Kmetijski, lovski proizvodi in sorodne storitve
2	02	Gozdni proizvodi in storitve za gozdarstvo
3	03	Ribe in drugi vodni organizmi; ulovljeni ali gojeni; storitve za ribištvo
4	05–09	Rude in kamnine
5	10–12	Živila, pijače in tobačni izdelki
6	13–15	Tekstil, oblačila ter usnje, usnjeni in sorodni izdelki
7	16	Obdelan les ter leseni in plutovinasti izdelki, razen pohištva; pletarski izdelki
8	17	Papir in izdelki iz papirja
9	18	Tiskanje in razmnoževanje nosilcev zapisa
10	19	Koks in naftni derivati
11	20	Kemikalije in kemični izdelki
12	21	Farmacevtske surovine in preparati
13	22	Izdelki iz gume in plastičnih mas
14	23	Drugi nekovinski mineralni izdelki
15	24	Kovine
16	25	Kovinski izdelki, razen strojev in naprav
17	26	Računalniki, elektronski in optični izdelki
18	27	Električne naprave
19	28	Stroji in naprave, d. n.
20	29	Motorna vozila, prikolice in polprikolice
21	30	Druga vozila in plovila
22	31–32	Pohištvo; drugi izdelki
23	33	Popravila in montaža strojev in naprav
24	35	Oskrba z električno energijo, plinom in paro
25	36	Voda; obdelava vode in oskrba z njo
26	37–39	Ravnanje z odplakami; kanalizacijsko blato; zbiranje, odvoz in ravnanje z odpadki; reciklaža; saniranje okolja in drugo ravnanje z odpadki
27	41–43	Gradbeni objekti in gradbene storitve
28	45	Prodaja in popravila motornih vozil
29	46	Veleprodaja, razen motornih vozil in motornih koles
30	47	Maloprodaja, razen motornih vozil in motornih koles
31	49	Kopenski prevoz; cevovodni transport

Zap. št.	Oddelki CPA 2008	Poimenovanje
32	50	Vodni prevoz
33	51	Zračni prevoz
34	52	Skladiščenje in spremljajoče prometne storitve
35	53	Poštna in kurirske storitve
36	55–56	Nastanitvene storitve ter strežba jedi in pijač
37	58	Založniške storitve
38	59–60	Produkcija filmov, video filmov in televizijskih oddaj, snemanje in izdajanje zvočnih zapisov; predvajanje radijskih in televizijskih programov
39	61	Telekomunikacijske storitve
40	62–63	Računalniško programiranje, svetovanje in z računalništvom povezane storitve; informacijske storitve
41	64	Finančne storitve, razen storitev zavarovalnic in pokojninskih skladov
42	65	Storitve zavarovalnic, pozavarovalnic in pokojninskih skladov, razen obvezne socialne varnosti
43	66	Pomožne storitve za finančništvo, zavarovalništvo in pokojninske sklade
44	68	Poslovanje z nepremičninami
44a		od tega: pripisane najemnine za stanovanja, v katerih bivajo lastniki
45	69–70	Pravne in računovodske storitve; storitve uprav podjetij; podjetniško in poslovno svetovanje
46	71	Arhitekturno in tehnično projektiranje; tehnično preizkušanje in analiziranje
47	72	Znanstvene raziskovalne in razvojne storitve
48	73	Oglaševanje in raziskovanje trga
49	74–75	Druge strokovne in tehnične storitve; veterinarske storitve
50	77	Dajanje v najem
51	78	Storitve pri zaposlovanju
52	79	Storitve potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in druge s potovanji povezane storitve
53	80–82	Varovanje in poizvedovalne storitve; oskrba stavb in okolice; pisarniške in spremljajoče poslovne storitve
54	84	Storitve javne uprave in obrambe; storitve obvezne socialne varnosti
55	85	Izobraževanje
56	86	Zdravstvene storitve
57	87–88	Storitve socialnega varstva z nastanitvijo; storitve socialnega varstva brez nastanitve
58	90–92	Kulturne in razvedrilne storitve; storitve knjižnic, arhivov, muzejev in druge kulturne storitve; prirejanje iger na srečo in stav
59	93	Športne in druge storitve za prosti čas
60	94	Storitve članskih organizacij
61	95	Popravila računalnikov in izdelkov za široko rabo
62	96	Druge osebne storitve

Zap. št.	Oddelki CPA 2008	Poimenovanje
63	97-98	Storitve gospodinjstev z zaposlenim osebjem; neopredeljeni proizvodi in storitve gospodinjstev za lastno rabo
64	99	Storitve eksteritorialnih organizacij in teles

P*88

Zap. št.	Oddelki CPA 2008	Poimenovanje
1	01	Kmetijski, lovski proizvodi in sorodne storitve
2	02	Gozdni proizvodi in storitve za gozdarstvo
3	03	Ribe in drugi vodni organizmi; ulovljeni ali gojeni; storitve za ribištvo
4	05	Premog in lignit
5	06	Surova nafta in zemeljski plin
6	07	Rude
7	08	Rudnine in kamnine
8	09	Storitve za rudarstvo
9	10	Živila
10	11	Pijače
11	12	Tobačni izdelki
12	13	Tekstil
13	14	Oblačila
14	15	Usnje, usnjeni in sorodni izdelki
15	16	Obdelan les ter leseni in plutovinasti izdelki, razen pohištva; pletarski izdelki
16	17	Papir in izdelki iz papirja
17	18	Tiskanje in razmnoževanje nosilcev zapisa
18	19	Koks in naftni derivati
19	20	Kemikalije in kemični izdelki
20	21	Farmacevtske surovine in preparati
21	22	Izdelki iz gume in plastičnih mas
22	23	Drugi nekovinski mineralni izdelki
23	24	Kovine
24	25	Kovinski izdelki, razen strojev in naprav
25	26	Računalniki, elektronski in optični izdelki
26	27	Električne naprave
27	28	Stroji in naprave, d. n.
28	29	Motorna vozila, prikolice in polprikolice

Zap. št.	Oddelki CPA 2008	Poimenovanje
29	30	Druga vozila in plovila
30	31	Pohištvo
31	32	Drugi izdelki
32	33	Popravila in montaža strojev in naprav
33	35	Oskrba z električno energijo, plinom in paro
34	36	Voda; obdelava vode in oskrba z njo
35	37	Ravnanje z odplakami; kanalizacijsko blato
36	38	Zbiranje, odvoz in ravnanje z odpadki; reciklaža
37	39	Saniranje okolja in drugo ravnanje z odpadki
38	41	Stavbe in gradnja stavb
39	42	Inženirski objekti in gradnja inženirskih objektov
40	43	Specializirana gradbena dela
41	45	Prodaja in popravila motornih vozil
42	46	Veleprodaja, razen motornih vozil in motornih koles
43	47	Maloprodaja, razen motornih vozil in motornih koles
44	49	Kopenski prevoz; cevovodni transport
45	50	Vodni prevoz
46	51	Zračni prevoz
47	52	Skladiščenje in spremljajoče prometne storitve
48	53	Poštna in kurirske storitve
49	55	Nastanitvene storitve
50	56	Strežba jedi in pijač
51	58	Založniške storitve
52	59	Produkcija filmov, video filmov in televizijskih oddaj, snemanje in izdajanje zvočnih zapisov
53	60	Predvajanje radijskih in televizijskih programov
54	61	Telekomunikacijske storitve
55	62	Računalniško programiranje, svetovanje in z računalništvom povezane storitve
56	63	Informacijske storitve
57	64	Finančne storitve, razen storitev zavarovalnic in pokojninskih skladov
58	65	Storitve zavarovalnic, pozavarovalnic in pokojninskih skladov, razen obvezne socialne varnosti
59	66	Pomožne storitve za finančništvo, zavarovalništvo in pokojninske sklade
60	68	Poslovanje z nepremičninami
60a		od tega: pripisane najemnine za stanovanja, v katerih bivajo lastniki

Zap. št.	Oddelki CPA 2008	Poimenovanje
61	69	Pravne in računovodske storitve
62	70	Storitve uprav podjetij; podjetniško in poslovno svetovanje
63	71	Arhitekturne storitve in projektiranje; tehnično preizkušanje in analiziranje
64	72	Znanstvene raziskovalne in razvojne storitve
65	73	Oglaševanje in raziskovanje trga
66	74	Druge strokovne in tehnične storitve
67	75	Veterinarske storitve
68	77	Dajanje v najem
69	78	Storitve pri zaposlovanju
70	79	Storitve potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in druge s potovanji povezane storitve
71	80	Varovanje in poizvedovalne storitve
72	81	Oskrba stavb in okolice
73	82	Pisarniške in spremljajoče poslovne storitve
74	84	Storitve javne uprave in obrambe; storitve obvezne socialne varnosti
75	85	Izobraževanje
76	86	Zdravstvene storitve
77	87	Storitve socialnega varstva z nastanitvijo
78	88	Storitve socialnega varstva brez nastanitve
79	90	Kulturne in razvedrilne storitve
80	91	Storitve knjižnic, arhivov, muzejev in druge kulturne storitve
81	92	Pririsanje iger na srečo in stav
82	93	Športne in druge storitve za prosti čas
83	94	Storitve članskih organizacij
84	95	Popravila računalnikov in izdelkov za široko rabo
85	96	Druge osebne storitve
86	97	Storitve gospodinjstev z zaposlenim osebjem
87	98	Neopredeljeni proizvodi in storitve gospodinjstev za lastno rabo
88	99	Storitve eksteritorialnih organizacij in teles

KLASIFIKACIJA FUNKCIJ DRŽAVE (COFOG)

01	Javna uprava
01.1	Izvršilni in zakonodajni organi, finančne in davčne zadeve, zunanje zadeve
01.2	Gospodarska pomoč tujini
01.3	Splošne storitve

01.4	Temeljne raziskave
01.5	RR na področju javne uprave
01.6	Druge dejavnosti s področja javne uprave
01.7	Servisiranje javnega dolga
01.8	Splošni transferji med različnimi ravnmi države
02	Obramba
02.1	Vojaška obramba
02.2	Civilna obramba
02.3	Vojaška pomoč tujini
02.4	RR na področju obrambe
02.5	Druge dejavnosti s področja obrambe
03	Javni red in varnost
03.1	Policija
03.2	Gasilci
03.3	Sodišča in drugi pravosodni organi
03.4	Zapori
03.5	RR na področju javnega reda in varnosti
03.6	Druge dejavnosti s področja javnega reda in varnosti
04	Ekonomske dejavnosti
04.1	Splošne ekonomske in trgovinske zadeve in zadeve, povezane z zaposlovanjem
04.2	Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo in lov
04.3	Pridobivanje in distribucija goriv in energije
04.4	Rudarstvo, predelovalne dejavnosti in gradbeništvo
04.5	Transport
04.6	Komunikacije
04.7	Druge dejavnosti
04.8	RR na področju ekonomskih dejavnosti
04.9	Druge ekonomske dejavnosti
05	Varstvo okolja
05.1	Ravnanje z odpadki
05.2	Ravnanje z odpadno vodo
05.3	Zmanjševanje onesnaževanja
05.4	Varstvo biološke raznovrstnosti in krajine
05.5	RR na področju varstva okolja

05.6	Druge dejavnosti s področja varstva okolja
06	Stanovanjske dejavnosti in urejanje okolja
06.1	Stanovanjske dejavnosti
06.2	Prostorski razvoj
06.3	Oskrba z vodo
06.4	Javna razsvetljava
06.5	RR na področju stanovanjskih dejavnosti in urejanja okolja
06.6	Druge dejavnosti s področja stanovanjskih dejavnosti in urejanja okolja
07	Zdravstvo
07.1	Medicinski proizvodi, pripomočki in oprema
07.2	Zunajbolnišnične storitve
07.3	Bolnišnične storitve
07.4	Javno zdravstvo
07.5	RR na področju zdravstva
07.6	Druge dejavnosti s področja zdravstva
08	Rekreacija, kultura in religija
08.1	Rekreacijske in športne storitve
08.2	Kulturne storitve
08.3	Storitve radia, televizije in založništva
08.4	Verske in druge družbene storitve
08.5	RR na področju rekreacije, kulture in religije
08.6	Druge dejavnosti s področja rekreacije, kulture in religije
09	Izobraževanje
09.1	Predprimarno in primarno izobraževanje
09.2	Sekundarno izobraževanje
09.3	Post-sekundarno neterciarno izobraževanje
09.4	Terciarno izobraževanje
09.5	Izobraževanje, ki ni opredeljeno po stopnjah
09.6	Dopolnilne izobraževalne storitve
09.7	RR na področju izobraževanja
09.8	Druge dejavnosti s področja izobraževanja
10	Socialna zaščita
10.1	Bolezen in invalidnost
10.2	Starost

10.3	Preživeli družinski člani
10.4	Družine in otroci
10.5	Brezposelnost
10.6	Stanovanja
10.7	Druge oblike socialne izključenosti
10.8	RR na področju socialne zaščite
10.9	Druge dejavnosti s področja socialne zaščite

KLASIFIKACIJA INDIVIDUALNE POTROŠNJE PO NAMENU (COICOP)

01–12 Izdatki gospodinjstev za individualno potrošnjo

01	Hrana in brezalkoholne pijače
01.1	Hrana
01.2	Brezalkoholne pijače
02	Alkoholne pijače, tobak in mamila
02.1	Alkoholne pijače
02.2	Tobak
02.3	Mamila
03	Oblačila in obutev
03.1	Oblačila
03.2	Obutev
04	Stanovanja, voda, električna energija, plin in druga goriva
04.1	Dejanske najemnine za stanovanje
04.2	Pripisane najemnine za stanovanje
04.3	Vzdrževanje in popravilo stanovanja
04.4	Oskrba z vodo in razne storitve v zvezi s stanovanjem
04.5	Elektrika, plin in druga goriva
05	Pohištvo, gospodinjska oprema in tekoče vzdrževanje gospodinjstev
05.1	Pohištvo in stanovanjska oprema, preproge in druge talne obloge
05.2	Tekstilni izdelki za gospodinjstvo
05.3	Gospodinjski aparati
05.4	Steklenina, namizni pribor in gospodinjski pripomočki
05.5	Orodje in oprema za hišo in vrt
05.6	Blago in storitve za tekoče vzdrževanje stanovanj
06	Zdravstvo

06.1	Medicinski proizvodi, pripomočki in oprema
06.2	Zunajbolnišnične storitve
06.3	Bolnišnične storitve
07	Prevoz
07.1	Nakup prevoznih sredstev
07.2	Proizvodi in storitve za osebna vozila
07.3	Prevozne storitve
08	Komunikacije
08.1	Poštno storitve
08.2	Telefonske in telefaks naprave
08.3	Telefonske in telefaks storitve
09	Rekreacija in kultura
09.1	Avdiovizualna in fotografska oprema ter oprema za obdelavo podatkov
09.2	Drugo večje trajno blago za rekreacijo in kulturo
09.3	Drugi rekreacijski predmeti; vrtnarjenje in male živali
09.4	Rekreacijske in kulturne storitve
09.5	Časopisi, knjige in pisalne potrebščine
09.6	Počitniški paketi
10	Izobraževanje
10.1	Predprimarno in primarno izobraževanje
10.2	Sekundarno izobraževanje
10.3	Post-sekundarno neterciarno izobraževanje
10.4	Terciarno izobraževanje
10.5	Izobraževanje, ki ni opredeljivo po stopnji
11	Restavracije in hoteli
11.1	Gostinske storitve
11.2	Nastanitvene storitve
12	Raznovrstno blago in storitve
12.1	Osebna nega
12.2	Prostitucija
12.3	Predmeti za osebno rabo, d. n.
12.4	Socialna zaščita
12.5	Zavarovanje
12.6	Finančne storitve, d. n.

12.7	Druge storitve, d. n.
13	Izdatki nepridobitnih institucij, ki opravljajo storitve za gospodinjstva, za individualno potrošnjo
13.1	Stanovanja
13.2	Zdravstvo
13.3	Rekreacija in kultura
13.4	Izobraževanje
13.5	Socialna zaščita
13.6	Druge storitve
14	Izdatki države za individualno potrošnjo
14.1	Stanovanja
14.2	Zdravstvo
14.3	Rekreacija in kultura
14.4	Izobraževanje
14.5	Socialna zaščita

KLASIFIKACIJA IZDATKOV NEPRIDOBITNIH INSTITUCIJ, KI OPRAVLJAJO STORITVE ZA GOSPODINJSTVA, PO NAMENU (COPNI)

01	Stanovanja
02.	Zdravstvo
02.1	Medicinski proizvodi, pripomočki in oprema
02.2	Zunajbolnišnične storitve
02.3	Bolnišnične storitve
02.4	Storitve splošnega zdravstvenega varstva
02.5	RR na področju zdravstva
02.6	Druge zdravstvene storitve
03	Rekreacija in kultura
03.1	Rekreacijske in športne storitve
03.2	Kulturne storitve
04	Izobraževanje
04.1	Predprimarno in primarno izobraževanje
04.2	Sekundarno izobraževanje
04.3	Post-sekundarno neterciarno izobraževanje
04.4	Terciarno izobraževanje
04.5	Izobraževanje, ki ni opredeljeno po stopnjah
04.6	RR na področju izobraževanja

04.7	Druge izobraževalne storitve
05	Socialna zaščita
05.1	Storitve socialne zaščite
05.2	RR na področju socialne zaščite
06	Religija
07	Politične stranke, delavske in strokovne organizacije
07.1	Storitve političnih strank
07.2	Storitve delavskih organizacij
07.3	Storitve strokovnih organizacij
08	Varstvo okolja
08.1	Storitve varstva okolja
08.2	RR na področju varstva okolja
09	Druge storitve, d. n.
09.1	Druge storitve, d. n. (razen RR)
09.2	RR na področju drugih storitev, d. n.

KLASIFIKACIJA IZDATKOV PROIZVAJALCEV, PO NAMENU (COPP)

01	Izdatki za infrastrukturo
01.1	Izdatki za gradnjo cest, pozidavo zemljišč ter izboljšave
01.2	Izdatki za inženiring in sorodna tehnološka dela
01.3	Izdatki za informacijsko upravljanje
02	Izdatki za raziskave in razvoj
02.1	Izdatki za raziskave in eksperimentalni razvoj na področju naravoslovja in tehnologije
02.2	Izdatki za raziskave in eksperimentalni razvoj na področju družboslovja in humanističnih ved
03	Izdatki za varstvo okolja
03.1	Izdatki za varstvo zunanjega zraka in podnebja
03.2	Izdatki za ravnanje z odpadno vodo
03.3	Izdatki za ravnanje z odpadki
03.4	Izdatki za varstvo tal in podzemne vode
03.5	Izdatki za zmanjšanje hrupa in tresljajev
03.6	Izdatki za varstvo biološke raznovrstnosti in krajine
03.7	Izdatki za varstvo okolja, d. n.
04	Izdatki za trženje
04.1	Izdatki za neposredno prodajo

04.2	Izdatki za oglaševanje
04.3	Izdatki za trženje, d. n.
05	Izdatki za razvoj človeških virov
05.1	Izdatki za izobraževanje in usposabljanje
05.2	Izdatki za zdravje
05.3	Izdatki za socialne storitve
06	Izdatki za tekoče proizvodne programe, upravljanje in vodenje
06.1	Izdatki za tekoče proizvodne programe
06.2	Izdatki za zunanji prevoz
06.3	Izdatki za varnost
06.4	Izdatki za vodenje in upravljanje

POGLAVJE 24

RAČUNI

Tabela 24.1 – Račun 0: Račun blaga in storitev

Viri			Porabe		
P.1	Proizvodnja	3 604	P.2	Vmesna potrošnja	1 883
P.11	Tržna proizvodnja	3 077	P.3	Izdatki za končno potrošnjo	1 399
P.12	Proizvodnja za lastno končno porabo	147	P.31	Izdatki za individualno potrošnjo	1 230
P.13	Netržna proizvodnja	380	P.32	Izdatki za kolektivno potrošnjo	169
D.21	Davki na proizvode	141	P.5g	Bruto investicije	414
D.31	Subvencije na proizvode	- 8	P.511	Pridobitve minus odtujitve osnovnih sredstev	359
P.7	Uvoz blaga in storitev	499	P.5111	Pridobitve novih osnovnih sredstev	358
P.71	Uvoz blaga	392	P.5112	Pridobitve obstoječih osnovnih sredstev	9
P.72	Uvoz storitev	107	P.5113	Odtujitve obstoječih osnovnih sredstev	- 8
			P.512	Stroški prenosa lastništva neproizvedenih sredstev	17
			P.52	Spremembe zalog	28
			P.53	Pridobitve minus odtujitve vrednostnih predmetov	10
			P.6	Izvoz blaga in storitev	540
			P.61	Izvoz blaga	462
			P.62	Izvoz storitev	78

Tabela 24.2 – Zaporedje vseh računov za celotno gospodarstvo

I: Račun proizvodnje

Porabe			Viri		
P.2	Vmesna potrošnja	1 883	P.1	Proizvodnja	3 604
B.1*g	Bruto domači proizvod	1 854	P.11	Tržna proizvodnja	3 077
P.51c	Potrošnja stalnega kapitala	222	P.12	Proizvodnja za lastno končno porabo	147
B.1*n	Neto domači proizvod	1 632	P.13	Netržna proizvodnja	380
			D.21 – D.31	Davki minus subvencije na proizvode	133

II: Računi razdelitve in porabe dohodka*II.1: Račun primarne razdelitve dohodka*

II.1.1: Račun ustvarjanja dohodka

Porabe			Viri		
D.1	Sredstva za zaposlene	1 150	B.1*g	Bruto domači proizvod	1 854
D.11	Plače	950	B.1*n	Neto domači proizvod	1 632
D.12	Socialni prispevki delodajalcev	200			
D.121	Dejanski socialni prispevki delodajalcev	181			
D.1211	Dejanski pokojninski prispevki delodajalcev	168			
D.1212	Dejanski nepokojninski prispevki delodajalcev	13			
D.122	Pripisani socialni prispevki delodajalcev	19			
D.1221	Pripisani pokojninski prispevki delodajalcev	18			
D.1222	Pripisani nepokojninski prispevki delodajalcev	1			
D.2	Davki na proizvodnjo in uvoz	235			
D.21	Davki na proizvode	141			
D.211	Davki tipa davka na dodano vrednost (DDV)	121			
D.212	Davki in dajatve na uvoz razen DDV	17			
D.2121	Uvozne dajatve	17			
D.2122	Davki na uvoz razen DDV in dajatev	0			
D.214	Davki na proizvode razen DDV in uvoznih davkov	3			
D.29	Drugi davki na proizvodnjo	94			
D.3	Subvencije	- 44			
D.31	Subvencije na proizvode	- 8			
D.311	Uvozne subvencije	0			
D.319	Druge subvencije na proizvode	- 8			
D.39	Druge subvencije na proizvodnjo	- 36			

Porabe			Viri		
B.2g	Bruto poslovni presežek	452			
B.3g	Bruto raznovrstni dohodek	61			
P.51c1	Potrošnja stalnega kapitala v bruto poslovnem presežku	214			
P.51c2	Potrošnja stalnega kapitala v bruto raznovrstnem dohodku	8			
B.2n	Neto poslovni presežek	238			
B.3n	Neto raznovrstni dohodek	53			

II.1.2: Račun alokacije primarnega dohodka

Porabe			Viri		
D.4	Dohodek od lastnine	391	B.2g	Bruto poslovni presežek	452
D.41	Obresti	217	B.3g	Bruto raznovrstni dohodek	61
D.42	Razdeljeni dohodek družb	62	B.2n	Neto poslovni presežek	238
D.421	Dividende	54	B.3n	Neto raznovrstni dohodek	53
D.422	Dohodek, odtegnjen iz nepravilnih družb	8			
D.43	Reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb	0	D.1	Sredstva za zaposlene	1 154
D.44	Drug investicijski dohodek	47	D.11	Plače	954
D.441	Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati zavarovancem	25	D.12	Socialni prispevki delodajalcev	200
D.442	Investicijski dohodek, ki se plačuje od pokojninskih pravic	8	D.121	Dejanski socialni prispevki delodajalcev	181
D.443	Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati delničarjem kolektivnih investicijskih skladov	14	D.1211	Dejanski pokojninski prispevki delodajalcev	168
D.4431	Dividende, ki jih je mogoče pripisati delničarjem kolektivnih investicijskih skladov	6	D.1212	Dejanski nepokojninski prispevki delodajalcev	13
D.4432	Zadržani dohodki, ki jih je mogoče pripisati delničarjem kolektivnih investicijskih skladov	8	D.122	Pripisani socialni prispevki delodajalcev	19
			D.1221	Pripisani pokojninski prispevki delodajalcev	18
			D.1222	Pripisani nepokojninski prispevki delodajalcev	1
			D.2	Davki na proizvodnjo in uvoz	235
			D.21	Davki na proizvode	141

Porabe			Viri		
D.45	Najemnina	65	D.211	Davki tipa davka na dodano vrednost (DDV)	121
			D.212	Davki in dajatve na uvoz razen DDV	17
			D.2121	Uvozne dajatve	17
			D.2122	Davki na uvoz razen DDV in dajatev	0
			D.214	Davki na proizvode razen DDV in uvoznih davkov	3
			D.29	Drugi davki na proizvodnjo	94
			D.3	Subvencije	- 44
			D.31	Subvencije na proizvode	- 8
			D.311	Uvozne subvencije	0
			D.319	Druge subvencije na proizvode	- 8
			D.39	Druge subvencije na proizvodnjo	- 36
			D.4	Dohodek od lastnine	397
			D.41	Obresti	209
			D.42	Razdeljeni dohodek družb	62
			D.421	Dividende	53
			D.422	Dohodek, odtegnjen iz nepravilnih družb	9
			D.43	Reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb	14
			D.44	Drug investicijski dohodek	47
			D.441	Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati zavarovancem	25
			D.442	Investicijski dohodek, ki se plačuje od pokojninskih pravic	8
			D.443	Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati delničarjem kolektivnih investicijskih skladov	14
			D.4431	Dividende, ki jih je mogoče pripisati delničarjem kolektivnih investicijskih skladov	6
			D.4432	Zadržani dohodki, ki jih je mogoče pripisati delničarjem kolektivnih investicijskih skladov	8
			D.45	Najemnina	65
B.5*g	Bruto nacionalni dohodek	1 864			
B.5*n	Neto nacionalni dohodek	1 642			

II.1.2.1: Račun podjetniškega dohodka

Porabe			Viri		
D.4	Dohodek od lastnine	240	B.2g	Bruto poslovni presežek	452
D.41	Obresti	162	B.3g	Bruto raznovrstni dohodek	61
D.44	Drug investicijski dohodek	47	B.2n	Neto poslovni presežek	238
D.441	Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati zavarovancem	25	B.3n	Neto raznovrstni dohodek	53
D.442	Investicijski dohodek, ki se plačuje od pokojninskih pravic	8	D.4	Dohodek od lastnine	245
D.443	Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati delničarjem kolektivnih investicijskih skladov	14	D.41	Obresti	139
D.45	Najemnina	31	D.42	Razdeljeni dohodek družb	35
			D.421	Dividende	35
			D.422	Dohodek, odtegnjen iz nepravilnih družb	0
			D.43	Reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb	11
			D.44	Drug investicijski dohodek	16
			D.441	Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati zavarovancem	5
			D.442	Investicijski dohodek, ki se plačuje od pokojninskih pravic	0
			D.443	Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati delničarjem kolektivnih investicijskih skladov	11
			D.45	Najemnina	44
B.4g	Bruto podjetniški dohodek	343			
B.4n	Neto podjetniški dohodek	174			

II.1.2.2: Račun alokacije drugega primarnega dohodka

Porabe			Viri		
D.4	Dohodek od lastnine	151	B.4g	Bruto podjetniški dohodek	343
D.41	Obresti	55	B.4n	Neto podjetniški dohodek	174
D.42	Razdeljeni dohodek družb	62			
D.421	Dividende	54	D.1	Sredstva za zaposlene	1 154

Porabe			Viri		
D.422	Dohodek, odtegnjen iz nepravilnih družb	8	D.11	Plače	954
D.43	Reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb	0	D.12	Socialni prispevki delodajalcev	200
D.44	Drug investicijski dohodek		D.121	Dejanski socialni prispevki delodajalcev	181
D.441	Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati zavarovancem		D.122	Pripisani socialni prispevki delodajalcev	19
D.442	Investicijski dohodek, ki se plačuje od pokojninskih pravic		D.2	Davki na proizvodnjo in uvoz	235
D.443	Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati delničarjem kolektivnih investicijskih skladov		D.21	Davki na proizvode	141
D.45	Najemnina	34	D.211	Davki tipa davka na dodano vrednost (DDV)	121
			D.212	Davki in dajatve na uvoz razen DDV	17
			D.2121	Uvozne dajatve	17
			D.2122	Davki na uvoz razen DDV in dajatev	0
			D.214	Davki na proizvode razen DDV in uvoznih davkov	3
			D.29	Drugi davki na proizvodnjo	94
			D.3	Subvencije	- 44
			D.31	Subvencije na proizvode	- 8
			D.311	Uvozne subvencije	0
			D.319	Druge subvencije na proizvode	- 8
			D.39	Druge subvencije na proizvodnjo	- 36
			D.4	Dohodek od lastnine	152
			D.41	Obresti	70
			D.42	Razdeljeni dohodek družb	27
			D.421	Dividende	18
			D.422	Dohodek, odtegnjen iz nepravilnih družb	9
			D.43	Reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb	3
			D.44	Drug investicijski dohodek	31

Porabe		Viri		
		D.441	Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati zavarovancem	20
		D.442	Investicijski dohodek, ki se plačuje od pokojninskih pravic	8
		D.443	Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati delničarjem kolektivnih investicijskih skladov	3
		D.45	Najemnina	21
B.5*g	Bruto nacionalni dohodek			1 864
B.5*n	Neto nacionalni dohodek			1 642

II.2: Račun sekundarne razdelitve dohodka

Porabe		Viri		
	Tekoči transferji			1 212
D.5	Tekoči davki na dohodek, premoženje itd.	B.5*g	Bruto nacionalni dohodek	1 864
D.51	Davki na dohodek	B.5*n	Neto nacionalni dohodek	1 642
D.59	Drugi tekoči davki		Tekoči transferji	1 174
D.61	Neto socialni prispevki	D.5	Tekoči davki na dohodek, premoženje itd.	213
D.611	Dejanski socialni prispevki delodajalcev	D.51	Davki na dohodek	204
D.6111	Dejanski pokojninski prispevki delodajalcev	D.59	Drugi tekoči davki	9
D.6112	Dejanski nepokojninski prispevki delodajalcev	D.61	Neto socialni prispevki	333
D.612	Pripisani socialni prispevki delodajalcev	D.611	Dejanski socialni prispevki delodajalcev	181
D.6121	Pripisani pokojninski prispevki delodajalcev	D.6111	Dejanski pokojninski prispevki delodajalcev	168
D.6122	Pripisani nepokojninski prispevki delodajalcev	D.6112	Dejanski nepokojninski prispevki delodajalcev	13
D.613	Dejanski socialni prispevki gospodinjstev	D.612	Pripisani socialni prispevki delodajalcev	19
D.6131	Dejanski pokojninski prispevki gospodinjstev	D.6121	Pripisani pokojninski prispevki delodajalcev	18

Porabe			Viri		
D.6132	Dejanski nepokojninski prispevki gospodinjestev	14	D.6122	Pripisani nepokojninski prispevki delodajalcev	1
D.614	Dodatni socialni prispevki gospodinjestev	10	D.613	Dejanski socialni prispevki gospodinjestev	129
D.6141	Dodatni pokojninski prispevki gospodinjestev	8	D.6131	Dejanski pokojninski prispevki gospodinjestev	115
D.6142	Dodatni nepokojninski prispevki gospodinjestev	2	D.6132	Dejanski nepokojninski prispevki gospodinjestev	14
D.61SC	Zaračunane storitve shem socialnega zavarovanja	- 6	D.614	Dodatni socialni prispevki gospodinjestev	10
			D.6141	Dodatni pokojninski prispevki gospodinjestev	8
D.62	Socialni prejemki razen socialnih transferjev v naravi	384	D.6142	Dodatni nepokojninski prispevki gospodinjestev	2
D.621	Prejemki socialne varnosti v denarju	53	D.61SC	Zaračunane storitve shem socialnega zavarovanja	6
D.6211	Pokojninski prejemki socialne varnosti v denarju	45			
D.6212	Nepokojninski prejemki socialne varnosti v denarju	8	D.62	Socialni prejemki razen socialnih transferjev v naravi	384
D.622	Drugi prejemki socialnega zavarovanja	279	D.621	Prejemki socialne varnosti v denarju	53
D.6221	Drugi pokojninski prejemki socialnega zavarovanja	250	D.6211	Pokojninski prejemki socialne varnosti v denarju	45
D.6222	Drugi nepokojninski prejemki socialnega zavarovanja	29	D.6212	Nepokojninski prejemki socialne varnosti v denarju	8
D.623	Prejemki socialnega varstva v denarju	52	D.622	Drugi prejemki socialnega zavarovanja	279
			D.6221	Drugi pokojninski prejemki socialnega zavarovanja	250
D.7	Drugi tekoči transferji	283	D.6222	Drugi nepokojninski prejemki socialnega zavarovanja	29
D.71	Neto premije neživljenjskega zavarovanja	56	D.623	Prejemki socialnega varstva v denarju	52
D.711	Neto premije neposrednega neživljenjskega zavarovanja	43			
D.712	Neto premije neživljenjskega pozavarovanja	13	D.7	Drugi tekoči transferji	244

Porabe			Viri		
D.72	Odškodnine iz neživljenjskega zavarovanja	48	D.71	Neto premije neživljenjskega zavarovanja	47
D.721	Odškodnine iz neposrednega neživljenjskega zavarovanja	45	D.711	Neto premije neposrednega neživljenjskega zavarovanja	44
D.722	Odškodnine iz neživljenjskega pozavarovanja	3	D.712	Neto premije neživljenjskega pozavarovanja	3
D.73	Tekoči transferji v okviru države	96	D.72	Odškodnine iz neživljenjskega zavarovanja	57
D.74	Tekoče mednarodno sodelovanje	22	D.721	Odškodnine iz neposrednega neživljenjskega zavarovanja	42
D.75	Raznovrstni tekoči transferji	52	D.722	Odškodnine iz neživljenjskega pozavarovanja	15
D.751	Tekoči transferji nepridobitnim institucijam, ki opravljajo storitve za gospodinjstva	36	D.73	Tekoči transferji v okviru države	96
D.752	Tekoči transferji med gospodinjstvi	7	D.74	Tekoče mednarodno sodelovanje	1
D.759	Drugi raznovrstni tekoči transferji	9	D.75	Raznovrstni tekoči transferji	43
D.76	Lastni viri EU iz DDV in BND	9	D.751	Tekoči transferji nepridobitnim institucijam, ki opravljajo storitve za gospodinjstva	36
			D.752	Tekoči transferji med gospodinjstvi	1
			D.759	Drugi raznovrstni tekoči transferji	6
B.6*g	Bruto nacionalni razpoložljivi dohodek	1 826			
B.6*n	Neto nacionalni razpoložljivi dohodek	1 604			

II.3: Račun preraždelitve dohodka v naravi

Porabe			Viri		
D.63	Socialni transferji v naravi	215	B.6*g	Bruto nacionalni razpoložljivi dohodek	1 826
D.631	Socialni transferji v naravi – netržna proizvodnja	211	B.6*n	Neto nacionalni razpoložljivi dohodek	1 604
D.632	Socialni transferji v naravi – kupljena tržna proizvodnja	4			
			D.63	Socialni transferji v naravi	215
			D.631	Socialni transferji v naravi – netržna proizvodnja	211
			D.632	Socialni transferji v naravi – kupljena tržna proizvodnja	4
B.7*g	Bruto prilagojeni nacionalni razpoložljivi dohodek	1 826			
B.7*n	Neto prilagojeni nacionalni razpoložljivi dohodek	1 604			

II.4: Račun porabe dohodka

II.4.1: Račun porabe razpoložljivega dohodka

Porabe			Viri		
			B.6*g	Bruto nacionalni razpoložljivi dohodek	1 826
P.3	Izdatki za končno potrošnjo	1 399	B.6*n	Neto nacionalni razpoložljivi dohodek	1 604
P.31	Izdatki za individualno potrošnjo	1 230			
P.32	Izdatki za kolektivno potrošnjo	169	D.8	Popravek za spremembo pokojninskih pravic	11
D.8	Popravek za spremembo pokojninskih pravic	11			
B.8*g	Bruto nacionalno varčevanje	427			
B.8/*n	Neto nacionalno varčevanje	205			

II.4.2: Račun porabe prilagojenega razpoložljivega dohodka

Porabe			Viri		
			B.7g	Bruto prilagojeni razpoložljivi dohodek	1 826
P.4	Dejanska končna potrošnja	1 399	B.7n	Neto prilagojeni razpoložljivi dohodek	1 604
P.41	Dejanska individualna potrošnja	1 230			
P.42	Dejanska kolektivna potrošnja	169	D.8	Popravek za spremembo pokojninskih pravic	11
D.8	Popravek za spremembo pokojninskih pravic	11			
B.8g	Bruto nacionalno varčevanje	427			
B.8n	Neto nacionalno varčevanje	205			

III: Računi akumulacije

III.1: Račun kapitala

III.1.1: Račun sprememb neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
B.101	Spremembe neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev	202	B.8*n	Neto nacionalno varčevanje	205
			D.9r	Kapitalski transferji, prihodki	62
			D.91r	Davki na kapital, prihodki	2
			D.92r	Investicijske podpore, prihodki	23
			D.99r	Drugi kapitalski transferji, prihodki	37

Spremembe sredstev		Spremembe obveznosti in neto vrednosti	
		D.9p	Kapitalski transferji, odhodki – 65
		D.91p	Davki na kapital, odhodki – 2
		D.92p	Investicijske podpore, odhodki – 27
		D.99p	Drugi kapitalski transferji, odhodki – 36

III.1.2: Račun pridobitve nefinančnih sredstev

Spremembe sredstev		Spremembe obveznosti in neto vrednosti	
P.5g	Bruto investicije	414	
P.5n	Neto investicije	192	
P.51g	Bruto investicije v osnovna sredstva	376	
P.511	Pridobitve minus odtujitve osnovnih sredstev	359	
P.5111	Pridobitve novih osnovnih sredstev	358	
P.5112	Pridobitve obstoječih osnovnih sredstev	9	
P.5113	Odtujitve obstoječih osnovnih sredstev	– 8	
P.512	Stroški prenosa lastništva neproizvedenih sredstev	17	
P.51c	Potrošnja stalnega kapitala	– 222	
P.52	Spremembe zalog	28	
P.53	Pridobitve minus odtujitve vrednostnih predmetov	10	
NP	Pridobitve minus odtujitve neproizvedenih sredstev	0	
NP.1	Pridobitve minus odtujitve naravnih virov	0	
NP.2	Pridobitve minus odtujitve pogodb, najemov in licenc	0	
NP.3	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0	
B.9	Neto posojanje (+)/neto izposojanje (–)	10	
			B.101 Spremembe neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev 202

III.2: Finančni račun

Spremembe sredstev		Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
		B.9	Neto posojanje (+)/neto izposojanje (–) 10	
F	Neto pridobitev finančnih sredstev	436	F	Neto prevzem obveznosti 426

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
F.1	Denarno zlato in PPČ	- 1	F.1	Denarno zlato in PPČ	0
F.11	Denarno zlato	- 1	F.11	Denarno zlato	
F.12	PPČ	0	F.12	PPČ	0
F.2	Gotovina in vloge	89	F.2	Gotovina in vloge	102
F.21	Gotovina	33	F.21	Gotovina	35
F.22	Prenosljive vloge	26	F.22	Prenosljive vloge	28
F.221	Medbančne postavke	- 5	F.221	Medbančne postavke	- 5
F.229	Druge prenosljive vloge	31	F.229	Druge prenosljive vloge	33
F.29	Druge vloge	30	F.29	Druge vloge	39
F.3	Dolžniški vrednostni papirji	86	F.3	Dolžniški vrednostni papirji	74
F.31	Kratkoročni	27	F.31	Kratkoročni	24
F.32	Dolgoročni	59	F.32	Dolgoročni	50
F.4	Posojila	78	F.4	Posojila	47
F.41	Kratkoročna	22	F.41	Kratkoročna	11
F.42	Dolgoročna	56	F.42	Dolgoročna	36
F.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	107	F.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	105
F.51	Lastniški kapital	91	F.51	Lastniški kapital	94
F.511	Delnice, ki kotirajo na borzi	77	F.511	Delnice, ki kotirajo na borzi	84
F.512	Delnice, ki ne kotirajo na borzi	7	F.512	Delnice, ki ne kotirajo na borzi	7
F.519	Drug lastniški kapital	7	F.519	Drug lastniški kapital	3
F.52	Delnice/enote investicijskih skladov	16	F.52	Delnice/enote investicijskih skladov	11
F.521	Delnice/enote skladov denarnega trga	7	F.521	Delnice/enote skladov denarnega trga	5
F.522	Delnice/enote investicijskih skladov, razen skladov denarnega trga	9	F.522	Delnice/enote investicijskih skladov, razen skladov denarnega trga	6
F.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	48	F.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	48
F.61	Tehnične rezervacije neživljenjskega zavarovanja	7	F.61	Tehnične rezervacije neživljenjskega zavarovanja	7
F.62	Pravice do življenjskega zavarovanja in vseživljenjske rente	22	F.62	Pravice do življenjskega zavarovanja in vseživljenjske rente	22
F.63	Pokojninske pravice	11	F.63	Pokojninske pravice	11
F.64	Terjatev pokojninskega sklada do upravljavcev pokojninskih skladov	3	F.64	Terjatev pokojninskega sklada do upravljavcev pokojninskih skladov	3

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
F.65	Pravice do nepokojninskih prejemkov	2	F.65	Pravice do nepokojninskih prejemkov	2
F.66	Rezervacije za terjatve v okviru standardiziranih garancij	3	F.66	Rezervacije za terjatve v okviru standardiziranih garancij	3
F.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	14	F.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	11
F.71	Izvedeni finančni instrumenti	12	F.71	Izvedeni finančni instrumenti	9
F.711	Opcije	5	F.711	Opcije	4
F.712	Terminski posli	7	F.712	Terminski posli	5
F.72	Delniške opcije za zaposlene	2	F.72	Delniške opcije za zaposlene	2
F.8	Druge terjatve in obveznosti	15	F.8	Druge terjatve in obveznosti	39
F.81	Komercialni krediti in predujmi	7	F.81	Komercialni krediti in predujmi	16
F.89	Druge terjatve in obveznosti razen komercialnih kreditov in predujmov	8	F.89	Druge terjatve in obveznosti razen komercialnih kreditov in predujmov	23

III.3: Računi drugih sprememb sredstev

III.3.1: Račun drugih sprememb obsega sredstev

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
K.1	Ekonomski nastanek sredstev	33	K.5	Druge spremembe obsega, d. n.	1
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	3	AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	30	AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	
AN.21	Naravni viri	26	AF	Finančna sredstva/obveznosti	1
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	4	K.6	Spremembe v klasifikaciji	2
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0	K.61	Spremembe v sektorski klasifikaciji in strukturi	2
K.2	Ekonomsko izginotje neproizvedenih sredstev	- 11	AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	
K.21	Izčrpanje naravnih virov	- 8	AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	
AN.21	Naravni viri	- 8	AF	Finančna sredstva/obveznosti	2
K.22	Drugo ekonomsko izginotje neproizvedenih sredstev	- 3	K.62	Spremembe v klasifikaciji sredstev in obveznosti	0
AN.21	Naravni viri	0	AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	- 1	AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	- 2	AF	Finančna sredstva/obveznosti	0
K.3	Izgube zaradi katastrof	- 11	Druge spremembe obsega, skupaj		3
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	- 9	AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	- 2	AN.11	Osnovna sredstva	
AF	Finančna sredstva/obveznosti	0	AN.12	Zaloge	
K.4	Zasegi brez nadomestila	0	AN.13	Vrednostni predmeti	
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0	AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0	AN.21	Naravni viri	
AF	Finančna sredstva/obveznosti	0	AN.22	Pogodbe, najemi in licence	
K.5	Druge spremembe obsega, d. n.	2	AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	1	AF	Finančna sredstva	3
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0	AF.1	Denarno zlato in PPČ	
AF	Finančna sredstva/obveznosti	1	AF.2	Gotovina in vloge	
K.6	Spremembe v klasifikaciji	0	AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	
K.61	Spremembe v sektorski klasifikaciji in strukturi	2	AF.4	Posojila	0
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0	AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	2
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0	AF.6	Scheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	1
AF	Finančna sredstva/obveznosti	2	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	
K.62	Spremembe v klasifikaciji sredstev in obveznosti	- 2	AF.8	Druge terjatve in obveznosti	
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	- 2			
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0			
AF	Finančna sredstva/obveznosti	0			
Druge spremembe obsega skupaj		13			

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	- 7			
AN.11	Osnovna sredstva	- 2			
AN.12	Zaloge	- 3			
AN.13	Vrednostni predmeti	- 2			
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	17			
AN.21	Naravni viri	9			
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	6			
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0			
AF	Finančna sredstva	3			
AF.1	Denarno zlato in PPČ	0			
AF.2	Gotovina in vloge	0			
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	0			
AF.4	Posojila				
AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	2			
AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	1			
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0			
AF.8	Druge terjatve in obveznosti	0			
			B.102	Spremembe neto vrednosti zaradi drugih sprememb obsega sredstev	10

III. 3. 2: Račun revalorizacije

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
K.7	Nominalni dobički (+)/izgube (-) iz lastnine		K.7	Nominalni dobički (-)/izgube (+) iz lastnine	
AN	Nefinančna sredstva	280	AF	Obveznosti	76
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	126	AF.1	Denarno zlato in PPČ	0
AN.11	Osnovna sredstva	111	AF.2	Gotovina in vloge	0
AN.12	Zaloge	7	AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	42
AN.13	Vrednostni predmeti	8	AF.4	Posojila	0

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	154	AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	34
AN.21	Naravni viri	152	AF.6	SHEME zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	0
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	2	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0	AF.8	Druge terjatve in obveznosti	0
AF	Finančna sredstva	84			
AF.1	Denarno zlato in PPČ	12			
AF.2	Gotovina in vloge	0			
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	40			
AF.4	Posojila	0			
AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	32			
AF.6	SHEME zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	0			
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0			
AF.8	Druge terjatve/obveznosti	0			
			B.103	<i>Spremembe neto vrednosti zaradi nominalnih dobičkov/izgub iz lastnine</i>	288

III.3.2.1: Račun nevtralnih dobičkov/izgub iz lastnine

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
K.71	Nevtralni dobički (+)/izgube (-) iz lastnine		K.71	Nevtralni dobički (-)/izgube (+) iz lastnine	
AN	Nefinančna sredstva	198	AF	Obveznosti	126
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	121	AF.1	Denarno zlato in PPČ	0
AN.11	Osnovna sredstva	111	AF.2	Gotovina in vloge	30
AN.12	Zaloge	4	AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	26
AN.13	Vrednostni predmeti	6	AF.4	Posojila	29
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	77	AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	28
AN.21	Naravni viri	76	AF.6	SHEME zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	7

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	1	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0	AF.8	Druge terjatve in obveznosti	6
AF	Finančna sredstva	136			
AF.1	Denarno zlato in PPČ	16			
AF.2	Gotovina in vloge	30			
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	25			
AF.4	Posojila	28			
AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	26			
AF.6	SHEME zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	7			
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0			
AF.8	Druge terjatve in obveznosti	4			
			B.1031	<i>Spremembe neto vrednosti zaradi nevtralnih dobičkov/izgub iz lastnine</i>	208

III.3.2.2: Račun realnih dobičkov/izgub iz lastnine

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
K.72	Realni dobički (+)/izgube (-) iz lastnine		K.72	Realni dobički (-)/izgube (+) iz lastnine	
AN	Nefinančna sredstva	82	AF	Obveznosti	- 50
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	5	AF.1	Denarno zlato in PPČ	0
AN.11	Osnovna sredstva	0	AF.2	Gotovina in vloge	- 30
AN.12	Zaloge	3	AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	16
AN.13	Vrednostni predmeti	2	AF.4	Posojila	- 29
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	77	AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	6
AN.21	Naravni viri	76	AF.6	SHEME zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	- 7
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	1	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0	AF.8	Druge terjatve in obveznosti	- 6

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
AF	Finančna sredstva	- 52			
AF.1	Denarno zlato in PPČ	- 4			
AF.2	Gotovina in vloge	- 30			
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	15			
AF.4	Posojila	- 28			
AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	6			
AF.6	Scheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	- 7			
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0			
AF.8	Druge terjatve in obveznosti	- 4			
			B.1032	Spremembe neto vrednosti zaradi realnih dobičkov/izgub iz lastnine	80

IV: Bilance stanja

IV.1: Začetna bilanca stanja

Sredstva			Obveznosti in neto vrednost		
AN	Nefinančna sredstva	4 621	AF	Obveznosti	7 762
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	2 818	AF.1	Denarno zlato in PPČ	0
AN.11	Osnovna sredstva	2 579	AF.2	Gotovina in vloge	1 471
AN.12	Zaloge	114	AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	1 311
AN.13	Vrednostni predmeti	125	AF.4	Posojila	1 437
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	1 803	AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	2 756
AN.21	Naravni viri	1 781	AF.6	Scheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	471
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	22	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	14
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0	AF.8	Druge terjatve in obveznosti	302
AF	Finančna sredstva	8 231			
AF.1	Denarno zlato in PPČ	770			
AF.2	Gotovina in vloge	1 482			
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	1 263			

Sredstva			Obveznosti in neto vrednost		
AF.4	Posojila	1 384			
AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	2 614			
AF.6	SHEME zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	470			
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	21			
AF.8	Druge terjatve in obveznosti	227			
			B.90	Neto vrednost	5 090

IV.2: Spremembe bilance stanja

Sredstva			Obveznosti in neto vrednost		
Skupaj spremembe sredstev			Skupaj spremembe obveznosti		
AN	Nefinančna sredstva	482	AF	Obveznosti	505
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	294	AF.1	Denarno zlato in PPČ	
AN.11	Osnovna sredstva	246	AF.2	Gotovina in vloge	102
AN.12	Zaloge	32	AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	116
AN.13	Vrednostni predmeti	16	AF.4	Posojila	47
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	186	AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	141
AN.21	Naravni viri	178	AF.6	SHEME zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	49
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	8	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	11
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0	AF.8	Druge terjatve in obveznosti	39
AF	Finančna sredstva	523			
AF.1	Denarno zlato in PPČ	11			
AF.2	Gotovina in vloge	89			
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	126			
AF.4	Posojila	78			
AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	141			
AF.6	SHEME zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	49			

Sredstva			Obveznosti in neto vrednost		
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	14			
AF.8	Druge terjatve/obveznosti	15			
			B.10	Spremembe neto vrednosti	500
			B.101	Spremembe neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev	202
			B.102	Spremembe neto vrednosti zaradi drugih sprememb obsega sredstev	10
			B.103	Spremembe neto vrednosti zaradi nominalnih dobičkov in izgub iz lastnine	288
			B.1031	Spremembe neto vrednosti zaradi nevtralnih dobičkov in izgub iz lastnine	208
			B.1032	Spremembe neto vrednosti zaradi realnih dobičkov in izgub iz lastnine	80

IV.3: Končna bilanca stanja

Sredstva			Obveznosti in neto vrednost		
AN	Nefinančna sredstva	5 101	AF	Obveznosti	8 267
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	3 112	AF.1	Denarno zlato in PPČ	0
AN.11	Osnovna sredstva	2 825	AF.2	Gotovina in vloge	1 573
AN.12	Zaloge	146	AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	1 427
AN.13	Vrednostni predmeti	141	AF.4	Posojila	1 484
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	1 989	AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	2 897
AN.21	Naravni viri	1 959	AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	520
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	30	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	25
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0	AF.8	Druge terjatve in obveznosti	341
AF	Finančna sredstva	8 754			
AF.1	Denarno zlato in PPČ	781			
AF.2	Gotovina in vloge	1 571			

Sredstva			Obveznosti in neto vrednost		
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	1 389			
AF.4	Posojila	1 462			
AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	2 755			
AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	519			
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	35			
AF.8	Druge terjatve in obveznosti	242			
			B.90	Neto vrednost	5 590

Tabela 24.3 – Zaporedje vseh računov za nefinančne družbe

I: Račun proizvodnje

Porabe			Viri		
P.2	Vmesna potrošnja	1 477	P.1	Proizvodnja	2 808
			P.11	Tržna proizvodnja	2 808
			P.12	Proizvodnja za lastno končno porabo	0
B.1g	Bruto dodana vrednost	1 331			
P.51c	Potrošnja stalnega kapitala	157			
B.1n	Neto dodana vrednost	1 174			

II: Računi razdelitve in porabe dohodka

II.1: Račun primarne razdelitve dohodka

II.1.1: Račun ustvarjanja dohodka

Porabe			Viri		
D.1	Sredstva za zaposlene	986	B.1g	Bruto dodana vrednost	1 331
D.11	Plače	841	B.1n	Neto dodana vrednost	1 174
D.12	Socialni prispevki delodajalcev	145			
D.121	Dejanski socialni prispevki delodajalcev	132			
D.1211	Dejanski pokojninski prispevki delodajalcev	122			
D.1212	Dejanski nepokojninski prispevki delodajalcev	10			
D.122	Pripisani socialni prispevki delodajalcev	13			

Porabe			Viri		
D.1221	Pripisani pokojninski prispevki delodajalcev	12			
D.1222	Pripisani nepokojninski prispevki delodajalcev	1			
D.29	Drugi davki na proizvodnjo	88			
D.39	Druge subvencije na proizvodnjo	- 35			
B.2g	Bruto poslovni presežek	292			
P.51c1	Potrošnja stalnega kapitala v bruto poslovnem presežku	157			
B.2n	Neto poslovni presežek	135			

II.1.2: Račun alokacije primarnega dohodka

Porabe			Viri		
D.4	Dohodek od lastnine	134	B.2g	Bruto poslovni presežek	292
D.41	Obresti	56	B.2n	Neto poslovni presežek	135
D.42	Razdeljeni dohodek družb	47			
D.421	Dividende	39	D.4	Dohodek od lastnine	96
D.422	Dohodek, odtegnjen iz nepravilnih družb	8	D.41	Obresti	33
D.43	Reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb	0	D.42	Razdeljeni dohodek družb	10
D.45	Najemnina	31	D.421	Dividende	10
			D.422	Dohodek, odtegnjen iz nepravilnih družb	
			D.43	Reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb	4
			D.44	Drug investicijski dohodek	8
			D.441	Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati zavarovancem	5
			D.442	Investicijski dohodek, ki se plačuje od pokojninskih pravic	
			D.443	Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati delničarjem kolektivnih investicijskih skladov	3
			D.4431	Dividende, ki jih je mogoče pripisati delničarjem kolektivnih investicijskih skladov	1

Porabe			Viri		
			D.4432	Zadržani dohodki, ki jih je mogoče pripisati delničarjem kolektivnih investicijskih skladov	2
			D.45	Najemnina	41
B.5g	Bruto saldo primarnih dohodkov	254			
B.5n	Neto saldo primarnih dohodkov	97			

II.1.2.1: Račun podjetniškega dohodka

Porabe			Viri		
D.4	Dohodek od lastnine	87	B.2g	Bruto poslovni presežek	292
D.41	Obresti	56	B.2n	Neto poslovni presežek	135
D.45	Najemnina	31			
			D.4	Dohodek od lastnine	96
			D.41	Obresti	33
			D.42	Razdeljeni dohodek družb	10
			D.421	Dividende	10
			D.43	Reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb	4
			D.44	Drug investicijski dohodek	8
			D.441	Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati zavarovancem	5
			D.443	Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati delničarjem kolektivnih investicijskih skladov	3
			D.45	Najemnina	41
B.4g	Bruto podjetniški dohodek	301			
B.4n	Neto podjetniški dohodek	144			

II.1.2.2: Račun alokacije drugega primarnega dohodka

Porabe			Viri		
D.4	Dohodek od lastnine	47	B.4g	Bruto podjetniški dohodek	301
D.42	Razdeljeni dohodek družb	47	B.4n	Neto podjetniški dohodek	144
D.421	Dividende	39			
D.422	Dohodek, odtegnjen iz nepravilnih družb	8			
D.43	Reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb	0			
B.5g	Bruto saldo primarnih dohodkov	254			
B.5n	Neto saldo primarnih dohodkov	97			

II.2: Račun sekundarne razdelitve dohodka

Porabe		Viri		
Tekoči transferji	98	B.5g	Bruto saldo primarnih dohodkov 254	
D.5	Tekoči davki na dohodek, premoženje itd.	24	B.5n	Neto saldo primarnih dohodkov 97
D.51	Davki na dohodek	20		
D.59	Drugi tekoči davki	4		
			Tekoči transferji 72	
D.62	Socialni prejemki razen socialnih transferjev v naravi	62	D.61	Neto socialni prispevki 66
D.622	Drugi prejemki socialnega zavarovanja	62	D.611	Dejanski socialni prispevki delodajalcev 31
D.6221	Drugi pokojninski prejemki socialnega zavarovanja	49	D.6111	Dejanski pokojninski prispevki delodajalcev 27
D.6222	Drugi nepokojninski prejemki socialnega zavarovanja	13	D.6112	Dejanski nepokojninski prispevki delodajalcev 4
D.7	Drugi tekoči transferji	12	D.612	Pripisani socialni prispevki delodajalcev 12
D.71	Neto premije neživljenjskega zavarovanja	8	D.6121	Pripisani pokojninski prispevki delodajalcev 12
D.711	Neto premije neposrednega neživljenjskega zavarovanja	8	D.6122	Pripisani nepokojninski prispevki delodajalcev 0
D.75	Raznovrstni tekoči transferji	4	D.613	Dejanski socialni prispevki gospodinjstev 25
D.751	Tekoči transferji nepridobitnim institucijam, ki opravljajo storitve za gospodinjstva	1	D.6131	Dejanski pokojninski prispevki gospodinjstev 19
D.759	Drugi raznovrstni tekoči transferji	3	D.6132	Dejanski nepokojninski prispevki gospodinjstev 6
			D.61SC	Zaračunane storitve shem socialnega zavarovanja 2
B.6g	Bruto razpoložljivi dohodek	228	D.7	Drugi tekoči transferji 6
B.6n	Neto razpoložljivi dohodek	71	D.72	Odškodnine iz neživljenjskega zavarovanja 6
			D.721	Odškodnine iz neposrednega neživljenjskega zavarovanja 6
			D.75	Raznovrstni tekoči transferji 0

II.4: Račun porabe dohodka

II.4.1: Račun porabe razpoložljivega dohodka

Porabe			Viri		
			B.6g	Bruto razpoložljivi dohodek	228
D.8	Popravek za spremembo pokojninskih pravic	0	B.6n	Neto razpoložljivi dohodek	71
B.8g	Bruto varčevanje	228			
B.8n	Neto varčevanje	71			

III: Računi akumulacije

III.1: Račun kapitala

III.1.1: Račun sprememb neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
B.101	Spremembe neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev	88	B.8n	Neto varčevanje	71
			D.9r	Kapitalski transferji, prihodki	33
			D.92r	Investicijske podpore, prihodki	23
			D.99r	Drugi kapitalski transferji, prihodki	10
			D.9p	Kapitalski transferji, odhodki	- 16
			D.91p	Davki na kapital, odhodki	0
			D.99p	Drugi kapitalski transferji, odhodki	- 16

III.1.2: Račun pridobitve nefinančnih sredstev

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
P.5g	Bruto investicije	308	B.101	Spremembe neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev	88
P.5n	Neto investicije	151			
P.51g	Bruto investicije v osnovna sredstva	280			
P.511	Pridobitve minus odtujitve osnovnih sredstev	263			
P.5111	Pridobitve novih osnovnih sredstev	262			
P.5112	Pridobitve obstoječih osnovnih sredstev	5			
P.5113	Odtujitve obstoječih osnovnih sredstev	- 4			
P.512	Stroški prenosa lastništva neproizvedenih sredstev	17			

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
P.51c	Potrošnja stalnega kapitala	- 157			
P.52	Spremembe zalog	26			
P.53	Pridobitve minus odtujitve vrednostnih predmetov	2			
NP	Pridobitve minus odtujitve neproizvedenih sredstev	- 7			
NP.1	Pridobitve minus odtujitve naravnih virov	- 6			
NP.2	Pridobitve minus odtujitve pogodb, najemov in licenc	- 1			
NP.3	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0			
B.9	Neto posojanje (+)/neto izposojanje (-)	- 56			

III.2: Finančni račun

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
			B.9	Neto posojanje (+)/neto izposojanje (-)	- 56
F	Neto pridobitev finančnih sredstev	83	F	Neto prevzem obveznosti	139
F.2	Gotovina in vloge	39	F.2	Gotovina in vloge	
F.21	Gotovina	5	F.21	Gotovina	
F.22	Prenosljive vloge	30	F.22	Prenosljive vloge	
F.229	Druge prenosljive vloge	30	F.229	Druge prenosljive vloge	
F.29	Druge vloge	4	F.29	Druge vloge	
F.3	Dolžniški vrednostni papirji	7	F.3	Dolžniški vrednostni papirji	6
F.31	Kratkoročni	10	F.31	Kratkoročni	2
F.32	Dolgoročni	- 3	F.32	Dolgoročni	4
F.4	Posojila	19	F.4	Posojila	21
F.41	Kratkoročna	14	F.41	Kratkoročna	4
F.42	Dolgoročna	5	F.42	Dolgoročna	17
F.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	10	F.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	83
F.51	Lastniški kapital	10	F.51	Lastniški kapital	83
F.511	Delnice, ki kotirajo na borzi	5	F.511	Delnice, ki kotirajo na borzi	77
F.512	Delnice, ki ne kotirajo na borzi	3	F.512	Delnice, ki ne kotirajo na borzi	3
F.519	Drug lastniški kapital	2	F.519	Drug lastniški kapital	3

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
F.52	Delnice/enote investicijskih skladov	0	F.52	Delnice/enote investicijskih skladov	
F.521	Delnice/enote skladov denarnega trga	0	F.521	Delnice/enote skladov denarnega trga	
F.522	Delnice/enote investicijskih skladov, razen skladov denarnega trga	0	F.522	Delnice/enote investicijskih skladov, razen skladov denarnega trga	
F.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme skupaj	1	F.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	
F.61	Tehnične rezervacije neživljenjskega zavarovanja	1	F.61	Tehnične rezervacije neživljenjskega zavarovanja	
F.62	Pravice do življenjskega zavarovanja in vseživljenjske rente	0	F.62	Pravice do življenjskega zavarovanja in vseživljenjske rente	
F.66	Rezervacije za terjatve v okviru standardiziranih garancij	0	F.66	Rezervacije za terjatve v okviru standardiziranih garancij	
F.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	3	F.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	3
F.71	Izvedeni finančni instrumenti	3	F.71	Izvedeni finančni instrumenti	2
F.711	Opcije	1	F.711	Opcije	2
F.712	Terminski posli	2	F.712	Terminski posli	0
F.72	Delniške opcije za zaposlene	0	F.72	Delniške opcije za zaposlene	1
F.8	Druge terjatve in obveznosti	4	F.8	Druge terjatve in obveznosti	26
F.81	Komercialni krediti in predujmi	3	F.81	Komercialni krediti in predujmi	6
F.89	Druge terjatve in obveznosti razen komercialnih kreditov in predujmov	1	F.89	Druge terjatve in obveznosti razen komercialnih kreditov in predujmov	20

III.3: Računi drugih sprememb sredstev

III.3.1: Račun drugih sprememb obsega sredstev

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
K.1	Ekonomski nastanek sredstev	26	K.5	Druge spremembe obsega, d. n.	0
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0	AN.1	Proizvedena sredstva	
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	26	AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	
AN.21	Naravni viri	22	AF	Finančna sredstva/obveznosti	0
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	4	K.6	Spremembe v klasifikaciji	0
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0	K.61	Spremembe v sektorski klasifikaciji in strukturi	0

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
K.2	Ekonomsko izginitje neproizvedenih sredstev	- 9	AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	
K.21	Izčrpanje naravnih virov	- 6	AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	
AN.21	Naravni viri	- 6	AF	Finančna sredstva/obveznosti	0
K.22	Drugo ekonomsko izginitje neproizvedenih sredstev	- 3	K.62	Spremembe v klasifikaciji sredstev in obveznosti	0
AN.21	Naravni viri	0	AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	- 1	AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	- 2	AF	Finančna sredstva/obveznosti	0
K.3	Izgube zaradi katastrof	- 5		Druge spremembe obsega, skupaj	0
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	- 5	AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0	AN.11	Osnovna sredstva	
AF	Finančna sredstva/obveznosti	0	AN.12	Zaloge	
K.4	Zasegi brez nadomestila	- 5	AN.13	Vrednostni predmeti	
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	- 1	AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	- 4	AN.21	Naravni viri	
AF	Finančna sredstva	0	AN.22	Pogodbe, najemi in licence	
K.5	Druge spremembe obsega, d. n.	1	AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	1	AF	Finančna sredstva	0
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0	AF.1	Denarno zlato in PPČ	
AF	Finančna sredstva/obveznosti	0	AF.2	Gotovina in vloge	
K.6	Spremembe v klasifikaciji	6	AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	
K.61	Spremembe v sektorski klasifikaciji in strukturi	6	AF.4	Posojila	
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	3	AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	1	AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
AF	Finančna sredstva/obveznosti	2	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	
K.62	Spremembe v klasifikaciji sredstev in obveznosti	0	AF.8	Druge terjatve in obveznosti	
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0			
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0			
AF	Finančna sredstva/obveznosti	0			
	Druge spremembe obsega skupaj	14			
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	- 2			
AN.11	Osnovna sredstva	1			
AN.12	Zaloge	- 3			
AN.13	Vrednostni predmeti	0			
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	14			
AN.21	Naravni viri	10			
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	4			
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0			
AF	Finančna sredstva	2			
AF.1	Denarno zlato in PPČ	0			
AF.2	Gotovina in vloge	0			
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	0			
AF.4	Posojila	0			
AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	2			
AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme				
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0			
AF.8	Druge terjatve in obveznosti	0			
			B.102	Spremembe neto vrednosti zaradi drugih sprememb obsega sredstev	14

III.3.2: Račun revalorizacije

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
K.7	Nominalni dobički (+)/izgube (-) iz lastnine		K.7	Nominalni dobički (-)/izgube (+) iz lastnine	
AN	Nefinančna sredstva	144	AF	Obveznosti	18
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	63	AF.1	Denarno zlato in PPČ	
AN.11	Osnovna sredstva	58	AF.2	Gotovina in vloge	
AN.12	Zaloge	4	AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	1
AN.13	Vrednostni predmeti	1	AF.4	Posojila	
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	81	AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	17
AN.21	Naravni viri	80	AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	1	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0	AF.8	Druge terjatve in obveznosti	0
AF	Finančna sredstva	8			
AF.1	Denarno zlato in PPČ				
AF.2	Gotovina in vloge				
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	3			
AF.4	Posojila				
AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	5			
AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme				
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0			
AF.8	Druge terjatve/obveznosti	0			
			B.103	Spremembe neto vrednosti zaradi nominalnih dobičkov/izgub iz lastnine	134

III.3.2.1: Račun nevtralnih dobičkov/izgub iz lastnine

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
K.71	Nevtralni dobički (+)/izgube (-) iz lastnine		K.71	Nevtralni dobički (-)/izgube (+) iz lastnine	
AN	Nefinančna sredstva	101	AF	Obveznosti	37
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	60	AF.1	Denarno zlato in PPČ	

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
AN.11	Osnovna sredstva	58	AF.2	Gotovina in vloge	1
AN.12	Zaloge	1	AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	1
AN.13	Vrednostni predmeti	1	AF.4	Posojila	18
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	41	AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	14
AN.21	Naravni viri	40	AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	1	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0	AF.8	Druge terjatve in obveznosti	3
AF	Finančna sredstva	18			
AF.1	Denarno zlato in PPČ				
AF.2	Gotovina in vloge	8			
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	2			
AF.4	Posojila	1			
AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	3			
AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	1			
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0			
AF.8	Druge terjatve in obveznosti	3			
			B.103	Spremembe neto vrednosti zaradi nevtralnih dobičkov/izgub iz lastnine	82

III.3.2.2: Račun realnih dobičkov/izgub iz lastnine

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
K.72	Realni dobički (+)/izgube (-) iz lastnine		K.72	Realni dobički (-)/izgube (+) iz lastnine	
AN	Nefinančna sredstva	43	AF	Obveznosti	- 19
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	3	AF.1	Denarno zlato in PPČ	0
AN.11	Osnovna sredstva	0	AF.2	Gotovina in vloge	- 1
AN.12	Zaloge	3	AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	0
AN.13	Vrednostni predmeti	0	AF.4	Posojila	- 18
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	40	AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	3

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
AN.21	Naravni viri	40	AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	0	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0	AF.8	Druge terjatve in obveznosti	- 3
AF	Finančna sredstva	- 10			
AF.1	Denarno zlato in PPČ				
AF.2	Gotovina in vloge	- 8			
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	1			
AF.4	Posojila	- 1			
AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	2			
AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	- 1			
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0			
AF.8	Druge terjatve in obveznosti	- 3			
			B.1032	Spremembe neto vrednosti zaradi realnih dobičkov/izgub iz lastnine	52

IV: Bilance stanja

IV.1: Začetna bilanca stanja

Sredstva			Obveznosti in neto vrednost		
AN	Nefinančna sredstva	2 151	AF	Obveznosti	3 221
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	1 274	AF.1	Denarno zlato in PPČ	
AN.11	Osnovna sredstva	1 226	AF.2	Gotovina in vloge	40
AN.12	Zaloge	43	AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	44
AN.13	Vrednostni predmeti	5	AF.4	Posojila	897
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	877	AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	1 987
AN.21	Naravni viri	864	AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	12
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	13	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	4
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0	AF.8	Druge terjatve in obveznosti	237
AF	Finančna sredstva	982			
AF.1	Denarno zlato in PPČ				

Sredstva			Obveznosti in neto vrednost		
AF.2	Gotovina in vloge	382			
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	90			
AF.4	Posojila	50			
AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	280			
AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	25			
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	5			
AF.8	Druge terjatve in obveznosti	150			
			B.90	Neto vrednost	- 88

IV.2: Spremembe bilance stanja

Sredstva			Obveznosti in neto vrednost		
Skupaj spremembe sredstev			Skupaj spremembe obveznosti		
AN	Nefinančna sredstva	301	AF	Obveznosti	157
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	195	AF.1	Denarno zlato in PPČ	
AN.11	Osnovna sredstva	165	AF.2	Gotovina in vloge	0
AN.12	Zaloge	27	AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	7
AN.13	Vrednostni predmeti	3	AF.4	Posojila	21
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	106	AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	100
AN.21	Naravni viri	101	AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	5	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	3
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0	AF.8	Druge terjatve in obveznosti	26
AF	Finančna sredstva	93			
AF.1	Denarno zlato in PPČ				
AF.2	Gotovina in vloge	39			
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	10			
AF.4	Posojila	19			
AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	17			
AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	1			
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	3			
AF.8	Druge terjatve in obveznosti	4			

Sredstva		Obveznosti in neto vrednost		
		B.10	Spremembe neto vrednosti	237
		B.101	Spremembe neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalnih transferjev	88
		B.102	Spremembe neto vrednosti zaradi drugih sprememb obsega sredstev	14
		B.103	Spremembe neto vrednosti zaradi nominalnih dobičkov in izgub iz lastnine	134
		B.1031	Spremembe neto vrednosti zaradi nevtralnih dobičkov in izgub iz lastnine	82
		B.1032	Spremembe neto vrednosti zaradi realnih dobičkov in izgub iz lastnine	52

IV: Bilance stanja

IV.3: Končna bilanca stanja

Sredstva		Obveznosti in neto vrednost		
AN	Nefinančna sredstva	2 452		
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	1 469		
AN.11	Osnovna sredstva	1 391		
AN.12	Zaloge	70		
AN.13	Vrednostni predmeti	8		
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	983		
AN.21	Naravni viri	965		
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	18		
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0		
AF	Finančna sredstva	1 075		
AF.1	Denarno zlato in PPČ			
AF.2	Gotovina in vloge	421		
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	100		
AF.4	Posojila	69		
AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	297		
AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	26		
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	8		
AF.8	Druge terjatve in obveznosti	154		
		B.90	Neto vrednost	149

Tabela 24.4 – Zaporedje vseh računov za finančne družbe

I: Račun proizvodnje

Porabe			Viri		
P.2	Vmesna potrošnja	52	P.1	Proizvodnja	146
			P.11	Tržna proizvodnja	146
			P.12	Proizvodnja za lastno končno porabo	0
B.1g	Bruto dodana vrednost	94			
P.51c	Potrošnja stalnega kapitala	12			
B.1n	Neto dodana vrednost	82			

II: Računi razdelitve in porabe dohodka*II.1: Račun primarne razdelitve dohodka**II.1.1.1: Račun ustvarjanja dohodka*

Porabe			Viri		
D.1	Sredstva za zaposlene	44	B.1g	Bruto dodana vrednost	94
D.11	Plače	29	B.1n	Neto dodana vrednost	82
D.12	Socialni prispevki delodajalcev	5			
D.121	Dejanski socialni prispevki delodajalcev	4			
D.1211	Dejanski pokojninski prispevki delodajalcev	4			
D.1212	Dejanski nepokojninski prispevki delodajalcev	0			
D.122	Pripisani socialni prispevki delodajalcev	1			
D.1221	Pripisani pokojninski prispevki delodajalcev	1			
D.1222	Pripisani nepokojninski prispevki delodajalcev	0			
D.29	Drugi davki na proizvodnjo	4			
D.39	Druge subvencije na proizvodnjo	0			
B.2g	Bruto poslovni presežek	46			
P.51c1	Potrošnja stalnega kapitala v bruto poslovnem presežku	12			
B.2n	Neto poslovni presežek	34			

II.1.1.2: Račun alokacije primarnega dohodka

Porabe			Viri		
D.4	Dohodek od lastnine	168	B.2g	Bruto poslovni presežek	46
D.41	Obresti	106	B.2n	Neto poslovni presežek	34
D.42	Razdeljeni dohodek družb	15			
D.421	Dividende	15	D.4	Dohodek od lastnine	149
D.422	Dohodek, odtegnjen iz nepravilnih družb	0	D.41	Obresti	106
D.43	Reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb	0	D.42	Razdeljeni dohodek družb	25
D.44	Drug investicijski dohodek	47	D.421	Dividende	25
D.441	Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati zavarovancem	25	D.422	Dohodek, odtegnjen iz nepravilnih družb	0
D.442	Investicijski dohodek, ki se plačuje od pokojninskih pravic	8	D.43	Reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb	7
D.443	Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati delničarjem kolektivnih investicijskih skladov	14	D.44	Drug investicijski dohodek	8
D.4431	Dividende, ki jih je mogoče pripisati delničarjem kolektivnih investicijskih skladov	6	D.441	Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati zavarovancem	0
D.4432	Zadržani dohodki, ki jih je mogoče pripisati delničarjem kolektivnih investicijskih skladov	8	D.443	Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati delničarjem kolektivnih investicijskih skladov	8
D.45	Najemnina	0	D.4431	Dividende, ki jih je mogoče pripisati delničarjem kolektivnih investicijskih skladov	3
B.5g	Bruto saldo primarnih dohodkov	27	D.4432	Zadržani dohodki, ki jih je mogoče pripisati delničarjem kolektivnih investicijskih skladov	5
B.5n	Neto saldo primarnih dohodkov	15	D.45	Najemnina	3

II.1.2.1: Račun podjetniškega dohodka

Porabe			Viri		
D.4	Dohodek od lastnine	153	B.2g	Bruto poslovni presežek	46
D.41	Obresti	106	B.2n	Neto poslovni presežek	34
D.44	Drug investicijski dohodek	47			
D.441	Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati zavarovancem	25	D.4	Dohodek od lastnine	149
D.442	Investicijski dohodek, ki se plačuje od pokojninskih pravic	8	D.41	Obresti	106
D.443	Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati delničarjem kolektivnih investicijskih skladov	14	D.42	Razdeljeni dohodek družb	25
D.45	Najemnina	0	D.421	Dividende	25
			D.422	Dohodek, odtegnjen iz nepravilnih družb	0
			D.43	Reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb	7
			D.44	Drug investicijski dohodek	8
			D.441	Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati zavarovancem	0
			D.442	Investicijski dohodek, ki se plačuje od pokojninskih pravic	
			D.443	Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati delničarjem kolektivnih investicijskih skladov	8
			D.45	Najemnina	3
B.4g	<i>Bruto podjetniški dohodek</i>	42			
B.4n	<i>Neto podjetniški dohodek</i>	30			

II.1.2.2: Račun alokacije drugega primarnega dohodka

Porabe			Viri		
D.4	Dohodek od lastnine	15	B.4g	Bruto podjetniški dohodek	42
D.42	Razdeljeni dohodek družb	15	B.4n	Neto podjetniški dohodek	30
D.421	Dividende	15			
D.422	Dohodek, odtegnjen iz nepravilnih družb	0			
D.43	Reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb	0			
B.5g	<i>Bruto saldo primarnih dohodkov</i>	27			
B.5n	<i>Neto saldo primarnih dohodkov</i>	15			

II.2: Račun sekundarne razdelitve dohodka

Porabe			Viri		
	Tekoči transferji	277	B.5g	Bruto saldo primarnih dohodkov	27
D.5	Tekoči davki na dohodek, premoženje itd.	10	B.5n	Neto saldo primarnih dohodkov	15
D.51	Davki na dohodek	7			
D.59	Drugi tekoči davki	3		Tekoči transferji	275
D.62	Socialni prejemki razen socialnih transferjev v naravi	205	D.61	Neto socialni prispevki	212
D.622	Drugi prejemki socialnega zavarovanja	205	D.611	Dejanski socialni prispevki delodajalcev	109
D.6221	Drugi pokojninski prejemki socialnega zavarovanja	193	D.6111	Dejanski pokojninski prispevki delodajalcev	104
D.6222	Drugi nepokojninski prejemki socialnega zavarovanja	12	D.6112	Dejanski nepokojninski prispevki delodajalcev	5
D.7	Drugi tekoči transferji	62	D.612	Pripisani socialni prispevki delodajalcev	2
D.71	Neto premije neživljenjskega zavarovanja	13	D.6121	Pripisani pokojninski prispevki delodajalcev	1
D.711	Neto premije neposrednega neživljenjskega zavarovanja	0	D.6122	Pripisani nepokojninski prispevki delodajalcev	1
D.712	Neto premije neživljenjskega pozavarovanja	13	D.613	Dejanski socialni prispevki gospodinjstev	94
D.72	Odškodnine iz neživljenjskega zavarovanja	48	D.6131	Dejanski pokojninski prispevki gospodinjstev	90
D.721	Odškodnine iz neposrednega neživljenjskega zavarovanja	45	D.6132	Dejanski nepokojninski prispevki gospodinjstev	4
D.722	Odškodnine iz neživljenjskega pozavarovanja	3	D.614	Dodatni socialni prispevki gospodinjstev	10
D.75	Raznovrstni tekoči transferji	1	D.6141	Dodatni pokojninski prispevki gospodinjstev	8
			D.6142	Dodatni nepokojninski prispevki gospodinjstev	2
			D.61SC	Zaračunane storitve shem socialnega zavarovanja	3

Porabe			Viri		
D.751	Tekoči transferji nepridobitnim institucijam, ki opravljajo storitve za gospodinjstva	1			
D.759	Drugi raznovrstni tekoči transferji	0	D.7	Drugi tekoči transferji	62
			D.71	Neto premije neživljenjskega zavarovanja	47
			D.711	Neto premije neposrednega neživljenjskega zavarovanja	44
			D.712	Neto premije neživljenjskega pozavarovanja	3
			D.72	Odškodnine iz neživljenjskega zavarovanja	15
			D.722	Odškodnine iz neživljenjskega pozavarovanja	15
			D.75	Raznovrstni tekoči transferji	0
B.6g	Bruto razpoložljivi dohodek	25			
B.6n	Neto razpoložljivi dohodek	13			

II.4: Račun porabe dohodka

II.4.1: Račun porabe razpoložljivega dohodka

Porabe			Viri		
D.8	Popravek za spremembo pokojninskih pravic	11	B.6g	Bruto razpoložljivi dohodek	25
			B.6n	Neto razpoložljivi dohodek	13
B.8g	Bruto varčevanje	14			
B.8n	Neto varčevanje	2			

III: Računi akumulacije

III.1: Račun kapitala

III.1.1: Račun sprememb neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
B.101	Spremembe neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev	- 5	B.8n	Neto varčevanje	2
			D.9r	Kapitalski transferji, prihodki	0
			D.92r	Investicijske podpore, prihodki	0
			D.99r	Drugi kapitalski transferji, prihodki	
			D.9p	Kapitalski transferji, odhodki	- 7
			D.91p	Davki na kapital, odhodki	0
			D.99p	Drugi kapitalski transferji, odhodki	- 7

III.1.1.2: Račun pridobitve nefinančnih sredstev

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
P.5g	Bruto investicije	8	B.101	Spremembe neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev	- 5
P.5n	Neto investicije	- 4			
P.51g	Bruto investicije v osnovna sredstva	8			
P.511	Pridobitve minus odtujitve osnovnih sredstev	8			
P.5111	Pridobitve novih osnovnih sredstev	8			
P.5112	Pridobitve obstoječih osnovnih sredstev	0			
P.5113	Odtujitve obstoječih osnovnih sredstev	0			
P.512	Stroški prenosa lastništva neproizvedenih sredstev	0			
P.51c	Potrošnja stalnega kapitala	- 12			
P.52	Spremembe zalog	0			
P.53	Pridobitve minus odtujitve vrednostnih predmetov	0			
NP	Pridobitve minus odtujitve neproizvedenih sredstev	0			
NP.1	Pridobitve minus odtujitve naravnih virov	0			
NP.2	Pridobitve minus odtujitve pogodb, najemov in licenc	0			
NP.3	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0			
B.9	Neto posojanje (+)/neto izposojanje (-)	- 1			

III.2: Finančni račun

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
			B.9	Neto posojanje (+)/neto izposojanje (-)	- 1
F	Neto pridobitev finančnih sredstev	172	F	Neto prevzem obveznosti	173
F.1	Denarno zlato in PPČ	- 1	F.1	Denarno zlato in PPČ	0
F.11	Denarno zlato	- 1	F.11	Denarno zlato	0
F.12	PPČ	0	F.12	PPČ	0
F.2	Gotovina in vloge	10	F.2	Gotovina in vloge	65

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
F.21	Gotovina	15	F.21	Gotovina	
F.22	Prenosljive vloge	- 5	F.22	Prenosljive vloge	26
F.221	Medbančne postavke	- 5	F.221	Medbančne postavke	- 5
F.229	Druge prenosljive vloge	0	F.229	Druge prenosljive vloge	31
F.29	Druge vloge	0	F.29	Druge vloge	39
F.3	Dolžniški vrednostni papirji	66	F.3	Dolžniški vrednostni papirji	30
F.31	Kratkoročni	13	F.31	Kratkoročni	18
F.32	Dolgoročni	53	F.32	Dolgoročni	12
F.4	Posojila	53	F.4	Posojila	0
F.41	Kratkoročna	4	F.41	Kratkoročna	0
F.42	Dolgoročna	49	F.42	Dolgoročna	0
F.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	28	F.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	22
F.51	Lastniški kapital	25	F.51	Lastniški kapital	11
F.511	Delnice, ki kotirajo na borzi	23	F.511	Delnice, ki kotirajo na borzi	7
F.512	Delnice, ki ne kotirajo na borzi	1	F.512	Delnice, ki ne kotirajo na borzi	4
F.519	Drug lastniški kapital	1	F.519	Drug lastniški kapital	0
F.52	Delnice/enote investicijskih skladov	3	F.52	Delnice/enote investicijskih skladov	11
F.521	Delnice/enote skladov denarnega trga	2	F.521	Delnice/enote skladov denarnega trga	5
F.522	Delnice/enote investicijskih skladov, razen skladov denarnega trga	1	F.522	Delnice/enote investicijskih skladov, razen skladov denarnega trga	6
F.6	SHEME zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	7	F.6	SHEME zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	48
F.61	Tehnične rezervacije neživljenjskega zavarovanja	2	F.61	Tehnične rezervacije neživljenjskega zavarovanja	7
F.62	Pravice do življenjskega zavarovanja in vseživljenjske rente	0	F.62	Pravice do življenjskega zavarovanja in vseživljenjske rente	22
F.63	Pokojninske pravice		F.63	Pokojninske pravice	11
F.64	Terjatev pokojninskega sklada do upravljavcev pokojninskih skladov	3	F.64	Terjatev pokojninskega sklada do upravljavcev pokojninskih skladov	3
F.65	Pravice do nepokojninskih prejemkov		F.65	Pravice do nepokojninskih prejemkov	2
F.66	Rezervacije za terjatve v okviru standardiziranih garancij	2	F.66	Rezervacije za terjatve v okviru standardiziranih garancij	3

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
F.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	8	F.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	8
F.71	Izvedeni finančni instrumenti	8	F.71	Izvedeni finančni instrumenti	7
F.711	Opcije	3	F.711	Opcije	2
F.712	Terminski posli	5	F.712	Terminski posli	5
F.72	Delniške opcije za zaposlene	0	F.72	Delniške opcije za zaposlene	1
F.8	Druge terjatve in obveznosti	1	F.8	Druge terjatve in obveznosti	0
F.81	Komercialni krediti in predujmi		F.81	Komercialni krediti in predujmi	0
F.89	Druge terjatve in obveznosti razen komercialnih kreditov in predujmov	1	F.89	Druge terjatve in obveznosti razen komercialnih kreditov in predujmov	0

III.3: Računi drugih sprememb sredstev

III.3.1: Račun drugih sprememb obsega sredstev

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
K.1	Ekonomski nastanek sredstev	0	K.5	Druge spremembe obsega, d. n.	0
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0	AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0	AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0
AN.21	Naravni viri	0	AF	Finančna sredstva/obveznosti	0
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	0	K.6	Spremembe v klasifikaciji	0
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0	K.61	Spremembe v sektorski klasifikaciji in strukturi	0
K.2	Ekonomsko izginotje neproizvedenih sredstev	0	AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0
K.21	Izčrpanje naravnih virov	0	AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0
AN.21	Naravni viri	0	AF	Finančna sredstva/obveznosti	0
K.22	Drugo ekonomsko izginotje neproizvedenih sredstev	0	K.62	Spremembe v klasifikaciji sredstev in obveznosti	0
AN.21	Naravni viri	0	AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	0	AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0	AF	Finančna sredstva/obveznosti	0

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
K.3	Izgube zaradi katastrof	0	Druge spremembe obsega, skupaj		0
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0	AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0	AN.11	Osnovna sredstva	
AF	Finančna sredstva/obveznosti	0	AN.12	Zaloge	
K.4	Zasegi brez nadomestila	0	AN.13	Vrednostni predmeti	
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0	AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0	AN.21	Naravni viri	
AF	Finančna sredstva	0	AN.22	Pogodbe, najemi in licence	
K.5	Druge spremembe obsega, d. n.	1	AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0	AF	Finančna sredstva	0
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0	AF.1	Denarno zlato in PPČ	
AF	Finančna sredstva/obveznosti	1	AF.2	Gotovina in vloge	
K.6	Spremembe v klasifikaciji	- 2	AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	
K.61	Spremembe v sektorski klasifikaciji in strukturi	0	AF.4	Posojila	
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0	AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0	AF.6	SHEME zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	
AF	Finančna sredstva/obveznosti	0	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	
K.62	Spremembe v klasifikaciji sredstev in obveznosti	- 2	AF.8	Druge terjatve in obveznosti	
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	- 2			
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0			
AF	Finančna sredstva/obveznosti	0			
	Druge spremembe obsega skupaj	- 1			
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	- 2			
AN.11	Osnovna sredstva	0			

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
AN.12	Zaloge	0			
AN.13	Vrednostni predmeti	- 2			
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0			
AN.21	Naravni viri	- 2			
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	0			
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0			
AF	Finančna sredstva	1			
AF.1	Denarno zlato in PPČ	0			
AF.2	Gotovina in vloge	0			
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	0			
AF.4	Posojila	0			
AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	0			
AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	1			
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0			
AF.8	Druge terjatve in obveznosti	0			
			B.102	Spremembe neto vrednosti zaradi drugih sprememb obsega sredstev	- 1

III. 3. 2: Račun revalorizacije

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
K.7	Nominalni dobički (+)/izgube (-) iz lastnine		K.7	Nominalni dobički (-)/izgube (+) iz lastnine	
AN	Nefinančna sredstva	4	AF	Obveznosti	51
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	2	AF.1	Denarno zlato in PPČ	
AN.11	Osnovna sredstva	2	AF.2	Gotovina in vloge	
AN.12	Zaloge	0	AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	34
AN.13	Vrednostni predmeti	0	AF.4	Posojila	
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	2	AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	17
AN.21	Naravni viri	1	AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	1	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0	AF.8	Druge terjatve in obveznosti	0
AF	Finančna sredstva	57			
AF.1	Denarno zlato in PPČ	11			
AF.2	Gotovina in vloge				
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	30			
AF.4	Posojila	0			
AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	16			
AF.6	SHEME zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	0			
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0			
AF.8	Druge terjatve in obveznosti	0			
			B.103	<i>Spremembe neto vrednosti zaradi nominalnih dobičkov/izgub iz lastnine</i>	10

III.3.2.1: Račun nevtralnih dobičkov/izgub iz lastnine

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
K.71	Nevtralni dobički (+)/izgube (-) iz lastnine		K.71	Nevtralni dobički (-)/izgube (+) iz lastnine	
AN	Nefinančna sredstva	3	AF	Obveznosti	68
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	2	AF.1	Denarno zlato in PPČ	
AN.11	Osnovna sredstva	2	AF.2	Gotovina in vloge	26
AN.12	Zaloge	0	AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	21
AN.13	Vrednostni predmeti	0	AF.4	Posojila	0
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	1	AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	14
AN.21	Naravni viri	1	AF.6	SHEME zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	7
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	0	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0	AF.8	Druge terjatve in obveznosti	0

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
AF	Finančna sredstva	71			
AF.1	Denarno zlato in PPČ	14			
AF.2	Gotovina in vloge	0			
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	18			
AF.4	Posojila	24			
AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	14			
AF.6	SHEME zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	1			
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0			
AF.8	Druge terjatve in obveznosti	0			
			B.103	Spremembe neto vrednosti zaradi nevtralnih dobičkov/izgub iz lastnine	6

III.3.2.2: Račun realnih dobičkov/izgub iz lastnine

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
K.72	Realni dobički (+)/izgube (-) iz lastnine		K.72	Realni dobički (-)/izgube (+) iz lastnine	
AN	Nefinančna sredstva	1	AF	Obveznosti	- 17
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0	AF.1	Denarno zlato in PPČ	0
AN.11	Osnovna sredstva	0	AF.2	Gotovina in vloge	- 26
AN.12	Zaloge	0	AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	13
AN.13	Vrednostni predmeti	0	AF.4	Posojila	0
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	1	AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	3
AN.21	Naravni viri	0	AF.6	SHEME zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	- 7
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	1	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0	AF.8	Druge terjatve in obveznosti	0
AF	Finančna sredstva	- 14			
AF.1	Denarno zlato in PPČ	- 3			
AF.2	Gotovina in vloge	0			
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	12			

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
AF.4	Posojila	- 24			
AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	2			
AF.6	Sheme zavarovanja, pokoj- ninske in standardizirane jamstvene sheme	- 1			
AF.7	Izvedeni finančni instru- menti in delniške opcije za zaposlene	0			
AF.8	Druge terjatve in obvezno- sti	0			
			B.1032	<i>Spremembe neto vrednosti zaradi realnih dobičkov/izgub iz lastnine</i>	4

IV: **Bilance stanja**IV.1: *Začetna bilanca stanja*

Sredstva			Obveznosti in neto vrednost		
AN	Nefinančna sredstva	93	AF	Obveznosti	3 544
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	67	AF.1	Denarno zlato in PPČ	
AN.11	Osnovna sredstva	52	AF.2	Gotovina in vloge	1 281
AN.12	Zaloge	0	AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	1 053
AN.13	Vrednostni predmeti	15	AF.4	Posojila	
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	26	AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	765
AN.21	Naravni viri	23	AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	435
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	3	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	10
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0	AF.8	Druge terjatve in obveznosti	0
AF	Finančna sredstva	3 421			
AF.1	Denarno zlato in PPČ	690			
AF.2	Gotovina in vloge				
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	950			
AF.4	Posojila	1 187			
AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	551			
AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	30			
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	13			
AF.8	Druge terjatve in obveznosti	0			
			B.90	<i>Neto vrednost</i>	- 30

IV.2: *Spremembe bilance stanja*

Sredstva			Obveznosti in neto vrednost		
	Skupaj spremembe sredstev			Skupaj spremembe obveznosti	
AN	Nefinančna sredstva	- 4	AF	Obveznosti	224
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	- 4	AF.1	Denarno zlato in PPČ	
AN.11	Osnovna sredstva	- 2	AF.2	Gotovina in vloge	65

Sredstva			Obveznosti in neto vrednost		
AN.12	Zaloge	0	AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	64
AN.13	Vrednostni predmeti	- 2	AF.4	Posojila	0
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0	AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	39
AN.21	Naravni viri	- 1	AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	48
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	1	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	8
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0	AF.8	Druge terjatve in obveznosti	0
AF	Finančna sredstva	230			
AF.1	Denarno zlato in PPČ	10			
AF.2	Gotovina in vloge	10			
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	96			
AF.4	Posojila	53			
AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	44			
AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	8			
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	8			
AF.8	Druge terjatve in obveznosti	1			
			B.10	<i>Spremembe neto vrednosti</i>	2
			B.101	Spremembe neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev	- 5
			B.102	Spremembe neto vrednosti zaradi drugih sprememb obsega sredstev	- 1
			B.103	Spremembe neto vrednosti zaradi nominalnih dobičkov in izgub iz lastnine	10
			B.1031	Spremembe neto vrednosti zaradi nevtralnih dobičkov in izgub iz lastnine	6
			B.1032	Spremembe neto vrednosti zaradi realnih dobičkov in izgub iz lastnine	4

IV: **Bilance stanja**IV.3: *Končna bilanca stanja*

Sredstva			Obveznosti in neto vrednost		
AN	Nefinančna sredstva	89	AF	Obveznosti	3 768
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	63	AF.1	Denarno zlato in PPČ	
AN.11	Osnovna sredstva	50	AF.2	Gotovina in vloge	1 346
AN.12	Zaloge	0	AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	1 117
AN.13	Vrednostni predmeti	13	AF.4	Posojila	0
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	26	AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	804
AN.21	Naravni viri	22	AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	483
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	4	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	18
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0	AF.8	Druge terjatve in obveznosti	0
AF	Finančna sredstva	3 651			
AF.1	Denarno zlato in PPČ	700			
AF.2	Gotovina in vloge	10			
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	1 046			
AF.4	Posojila	1 240			
AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	595			
AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	38			
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	21			
AF.8	Druge terjatve in obveznosti	1			
			B.90	<i>Neto vrednost</i>	- 28

Tabela 24.5 – Zaporedje vseh računov za državo

I: **Račun proizvodnje**

Porabe		Viri			
P.2	Vmesna potrošnja	222			
			P.1	Proizvodnja	348
			P.11	Tržna proizvodnja	0
			P.12	Proizvodnja za lastno končno porabo	0

Porabe			Viri		
			P.13	Netržna proizvodnja	348
B.1g	<i>Bruto dodana vrednost</i>	126			
P.51c	Potrošnja stalnega kapitala	27			
B.1n	<i>Neto dodana vrednost</i>	99			

II: Računi razdelitve in porabe dohodka

II.1: Račun primarne razdelitve dohodka

II.1.1: Račun ustvarjanja dohodka

Porabe			Viri		
D.1	Sredstva za zaposlene	98	B.1g	<i>Bruto dodana vrednost</i>	126
D.11	Plače	63	B.1n	<i>Neto dodana vrednost</i>	99
D.12	Socialni prispevki delodajalcev	55			
D.121	Dejanski socialni prispevki delodajalcev	51			
D.1211	Dejanski pokojninski prispevki delodajalcev	48			
D.1212	Dejanski nepokojninski prispevki delodajalcev	3			
D.122	Pripisani socialni prispevki delodajalcev	4			
D.1221	Pripisani pokojninski prispevki delodajalcev	4			
D.1222	Pripisani nepokojninski prispevki delodajalcev	0			
D.29	Drugi davki na proizvodnjo	1			
D.39	Druge subvencije na proizvodnjo	0			
B.2g	<i>Bruto poslovni presežek</i>	27			
P.51c1	Potrošnja stalnega kapitala v bruto poslovnem presežku	27			
B.2n	<i>Neto poslovni presežek</i>	0			

II.1.2: Račun alokacije primarnega dohodka

Porabe			Viri		
D.4	Dohodek od lastnine	42	B.2g	Bruto poslovni presežek	27
D.41	Obresti	35	B.2n	Neto poslovni presežek	0
D.45	Najemnina	7			
			D.2	Davki na proizvodnjo in uvoz	235
			D.21	Davki na proizvode	141
			D.211	Davki tipa davka na dodano vrednost (DDV)	121
			D.212	Davki in dajatve na uvoz razen DDV	17
			D.2121	Uvozne dajatve	17
			D.2122	Davki na uvoz razen DDV in dajatev	0
			D.214	Davki na proizvode razen DDV in uvoznih davkov	3
			D.29	Drugi davki na proizvodnjo	94
			D.3	Subvencije	- 44
			D.31	Subvencije na proizvode	- 8
			D.311	Uvozne subvencije	0
			D.319	Druge subvencije na proizvode	- 8
			D.39	Druge subvencije na proizvodnjo	- 36
			D.4	Dohodek od lastnine	22
			D.41	Obresti	14
			D.42	Razdeljeni dohodek družb	7
			D.421	Dividende	5
			D.422	Dohodek, odtegnjen iz nepravilnih družb	2
			D.43	Reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb	0
			D.44	Drug investicijski dohodek	1
			D.441	Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati zavarovancem	0
			D.442	Investicijski dohodek, ki se plačuje od pokojninskih pravic	

Porabe			Viri		
			D.443	Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati delničarjem kolektivnih investicijskih skladov	1
			D.4431	Dividende, ki jih je mogoče pripisati delničarjem kolektivnih investicijskih skladov	0
			D.4432	Zadržani dohodki, ki jih je mogoče pripisati delničarjem kolektivnih investicijskih skladov	1
			D.45	Najemnina	0
B.5g	Bruto saldo primarnih dohodkov	198			
B.5n	Neto saldo primarnih dohodkov	171			

II.2: Račun sekundarne razdelitve dohodka

Porabe			Viri		
	Tekoči transferji	248	B.5g	Bruto saldo primarnih dohodkov	198
D.5	Tekoči davki na dohodek, premoženje itd.	0	B.5n	Neto saldo primarnih dohodkov	171
D.51	Davki na dohodek	0		Tekoči transferji	367
D.59	Drugi tekoči davki	0	D.5	Tekoči davki na dohodek, premoženje itd.	213
D.62	Socialni prejemki razen socialnih transferjev v naravi	112	D.51	Davki na dohodek	204
D.621	Prejemki socialne varnosti v denarju	53	D.59	Drugi tekoči davki	9
D.6211	Pokojninski prejemki socialne varnosti v denarju	45			
D.6212	Nepokojninski prejemki socialne varnosti v denarju	8	D.61	Neto socialni prispevki	50
D.622	Drugi prejemki socialnega zavarovanja	7	D.611	Dejanski socialni prispevki delodajalcev	38
D.6221	Drugi pokojninski prejemki socialnega zavarovanja	5	D.6111	Dejanski pokojninski prispevki delodajalcev	35
D.6222	Drugi nepokojninski prejemki socialnega zavarovanja	2	D.6112	Dejanski nepokojninski prispevki delodajalcev	3

Porabe			Viri		
D.623	Prejemki socialnega varstva v denarju	52	D.612	Pripisani socialni prispevki delodajalcev	4
D.7	Drugi tekoči transferji	136	D.6121	Pripisani pokojninski prispevki delodajalcev	4
D.71	Neto premije neživljenjskega zavarovanja	4	D.6122	Pripisani nepokojninski prispevki delodajalcev	0
D.711	Neto premije neposrednega neživljenjskega zavarovanja	4	D.613	Dejanski socialni prispevki gospodinjstev	9
D.712	Neto premije neživljenjskega pozavarovanja		D.6131	Dejanski pokojninski prispevki gospodinjstev	6
D.72	Odškodnine iz neživljenjskega zavarovanja		D.6132	Dejanski nepokojninski prispevki gospodinjstev	3
D.721	Odškodnine iz neposrednega neživljenjskega zavarovanja		D.7	Drugi tekoči transferji	104
D.722	Odškodnine iz neživljenjskega pozavarovanja		D.71	Neto premije neživljenjskega zavarovanja	
D.73	Tekoči transferji v okviru države	96	D.711	Neto premije neposrednega neživljenjskega zavarovanja	
D.74	Tekoče mednarodno sodelovanje	22	D.712	Neto premije neživljenjskega pozavarovanja	
D.75	Raznovrstni tekoči transferji	5	D.72	Odškodnine iz neživljenjskega zavarovanja	1
D.751	Tekoči transferji nepridobitnim institucijam, ki opravljajo storitve za gospodinjstva	5	D.721	Odškodnine iz neposrednega neživljenjskega zavarovanja	1
D.752	Tekoči transferji med gospodinjstvi		D.722	Odškodnine iz neživljenjskega pozavarovanja	
D.759	Drugi raznovrstni tekoči transferji	0	D.73	Tekoči transferji v okviru države	96
D.76	Lastni viri EU iz DDV in BND	9	D.74	Tekoče mednarodno sodelovanje	1
B.6g	Bruto razpoložljivi dohodek	317	D.75	Raznovrstni tekoči transferji	6
B.6n	Neto razpoložljivi dohodek	290	D.751	Tekoči transferji nepridobitnim institucijam, ki opravljajo storitve za gospodinjstva	
			D.752	Tekoči transferji med gospodinjstvi	
			D.759	Drugi raznovrstni tekoči transferji	6

II.3: Račun prerazdelitve dohodka v naravi

Porabe			Viri		
D.63	Socialni transferji v naravi	184	B.6g	Bruto razpoložljivi dohodek	317
D.631	Socialni transferji v naravi – netržna proizvodnja	180	B.6n	Neto razpoložljivi dohodek	290
D.632	Socialni transferji v naravi – kupljena tržna proizvodnja	4			
<hr/>			<hr/>		
B.7g	Bruto prilagojeni razpoložljivi dohodek	133			
B.7n	Neto prilagojeni razpoložljivi dohodek	106			

II.4: Račun porabe dohodka

II.4.1: Račun porabe razpoložljivega dohodka

Porabe			Viri		
P.3	Izdatki za končno potrošnjo	352	B.6g	Bruto razpoložljivi dohodek	317
P.31	Izdatki za individualno potrošnjo	184	B.6n	Neto razpoložljivi dohodek	290
P.32	Izdatki za kolektivno potrošnjo	168			
<hr/>			<hr/>		
D.8	Popravek za spremembo pokojninskih pravic	0			
<hr/>			<hr/>		
B.8g	Bruto varčevanje	- 35			
B.8n	Neto varčevanje	- 62			

II.4.2: Račun porabe prilagojenega razpoložljivega dohodka

Porabe			Viri		
P.4	Dejanska končna potrošnja	168	B.7g	Bruto prilagojeni razpoložljivi dohodek	133
P.41	Dejanska individualna potrošnja		B.7n	Neto prilagojeni razpoložljivi dohodek	106
P.42	Dejanska kolektivna potrošnja	168			
<hr/>			<hr/>		
D.8	Popravek za spremembo pokojninskih pravic	0			
<hr/>			<hr/>		
B.8g	Bruto varčevanje	- 35			
B.8n	Neto varčevanje	- 62			

III: Računi akumulacije

III.1: Račun kapitala

III.1.1: Račun sprememb neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
B.101	Spremembe neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev	- 90	B.8n	Neto varčevanje	- 62
			D.9r	Kapitalski transferji, terjatve	6
			D.91r	Davki na kapital, prihodki	2
			D.92r	Investicijske podpore, prihodki	0
			D.99r	Drugi kapitalski transferji, prihodki	4
			D.9p	Kapitalski transferji, odhodki	- 34
			D.91p	Davki na kapital, odhodki	0
			D.92p	Investicijske podpore, odhodki	- 27
			D.99p	Drugi kapitalski transferji, odhodki	- 7

III.1.2: Račun pridobitve nefinančnih sredstev

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
P.5g	Bruto investicije	38	B.101	Spremembe neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev	- 90
P.5n	Neto investicije	11			
P.51g	Bruto investicije v osnovna sredstva	35			
P.511	Pridobitve minus odtujitve osnovnih sredstev	35			
P.5111	Pridobitve novih osnovnih sredstev	38			
P.5112	Pridobitve obstoječih osnovnih sredstev	0			
P.5113	Odtujitve obstoječih osnovnih sredstev	- 3			
P.512	Stroški prenosa lastništva neproizvedenih sredstev				
P.51c	Potrošnja stalnega kapitala	- 27			
P.52	Spremembe zalog	0			
P.53	Pridobitve minus odtujitve vrednostnih predmetov	3			

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
NP	Pridobitve minus odtujitve neproizvedenih sredstev	2			
NP.1	Pridobitve minus odtujitve naravnih virov	2			
NP.2	Pridobitve minus odtujitve pogodb, najemov in licenc	0			
NP.3	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev				
B.9	Neto posojanje (+)/neto izposojanje (-)	- 103			

III.2: Finančni račun

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
			B.9	Neto posojanje (+)/neto izposojanje (-)	- 103
F	Neto pridobitev finančnih sredstev	- 10	F	Neto prevzem obveznosti	93
F.1	Denarno zlato in PPČ		F.1	Denarno zlato in PPČ	
F.11	Denarno zlato		F.11	Denarno zlato	
F.12	PPČ		F.12	PPČ	
F.2	Gotovina in vloge	- 26	F.2	Gotovina in vloge	37
F.21	Gotovina	2	F.21	Gotovina	35
F.22	Prenosljive vloge	- 27	F.22	Prenosljive vloge	2
F.221	Medbančne postavke		F.221	Medbančne postavke	
F.229	Druge prenosljive vloge	- 27	F.229	Druge prenosljive vloge	2
F.29	Druge vloge	- 1	F.29	Druge vloge	0
F.3	Dolžniški vrednostni papirji	4	F.3	Dolžniški vrednostni papirji	38
F.31	Kratkoročni	1	F.31	Kratkoročni	4
F.32	Dolgoročni	3	F.32	Dolgoročni	34
F.4	Posojila	3	F.4	Posojila	9
F.41	Kratkoročna	1	F.41	Kratkoročna	3
F.42	Dolgoročna	2	F.42	Dolgoročna	6
F.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	3	F.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	
F.51	Lastniški kapital	3	F.51	Lastniški kapital	
F.511	Delnice, ki kotirajo na borzi	1	F.511	Delnice, ki kotirajo na borzi	
F.512	Delnice, ki ne kotirajo na borzi	1	F.512	Delnice, ki ne kotirajo na borzi	

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
F.519	Drug lastniški kapital	1	F.519	Drug lastniški kapital	
F.52	Delnice/enote investicijskih skladov	0	F.52	Delnice/enote investicijskih skladov	
F.521	Delnice/enote skladov denarnega trga	0	F.521	Delnice/enote skladov denarnega trga	
F.522	Delnice/enote investicijskih skladov, razen skladov denarnega trga	0	F.522	Delnice/enote investicijskih skladov, razen skladov denarnega trga	
F.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	1	F.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	0
F.61	Tehnične rezervacije neživljenjskega zavarovanja	0	F.61	Tehnične rezervacije neživljenjskega zavarovanja	
F.62	Pravice do življenjskega zavarovanja in vseživljenjske rente	0	F.62	Pravice do življenjskega zavarovanja in vseživljenjske rente	
F.63	Pokojninske pravice		F.63	Pokojninske pravice	
F.64	Terjatev pokojninskega sklada do upravljavcev pokojninskih skladov		F.64	Terjatev pokojninskega sklada do upravljavcev pokojninskih skladov	
F.65	Pravice do nepokojninskih prejemkov		F.65	Pravice do nepokojninskih prejemkov	
F.66	Rezervacije za terjatve v okviru standardiziranih garancij	1	F.66	Rezervacije za terjatve v okviru standardiziranih garancij	0
F.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0	F.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0
F.71	Izvedeni finančni instrumenti	0	F.71	Izvedeni finančni instrumenti	0
F.711	Opcije	0	F.711	Opcije	0
F.712	Terminski posli	0	F.712	Terminski posli	0
F.72	Delniške opcije za zaposlene	0	F.72	Delniške opcije za zaposlene	0
F.8	Druge terjatve in obveznosti	5	F.8	Druge terjatve in obveznosti	9
F.81	Komercialni krediti in predujmi	1	F.81	Komercialni krediti in predujmi	6
F.89	Druge terjatve in obveznosti razen komercialnih kreditov in predujmov	4	F.89	Druge terjatve in obveznosti razen komercialnih kreditov in predujmov	3

III.3: Računi drugih sprememb sredstev

III.3.1: Račun drugih sprememb obsega sredstev

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
K.1	Ekonomski nastanek sredstev	7	K.5	Druge spremembe obsega, d. n.	0
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	3	AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	4	AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	
AN.21	Naravni viri	4	AF	Finančna sredstva/obveznosti	0
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	0	K.6	Spremembe v klasifikaciji	2
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0	K.61	Spremembe v sektorski klasifikaciji in strukturi	2
K.2	Ekonomsko izginotje neproizvedenih sredstev	- 2	AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0
K.21	Izčrpanje naravnih virov	- 2	AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0
AN.21	Naravni viri	- 2	AF	Finančna sredstva/obveznosti	2
K.22	Drugo ekonomsko izginotje neproizvedenih sredstev	0	K.62	Spremembe v klasifikaciji sredstev in obveznosti	0
AN.21	Naravni viri	0	AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	0	AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev		AF	Finančna sredstva/obveznosti	0
K.3	Izgube zaradi katastrof	- 6	Druge spremembe obsega, skupaj		
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	- 4	AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	- 2	AN.11	Osnovna sredstva	
AF	Finančna sredstva/obveznosti	0	AN.12	Zaloge	
K.4	Zasegi brez nadomestila	5	AN.13	Vrednostni predmeti	
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	1	AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	4	AN.21	Naravni viri	
AF	Finančna sredstva	0	AN.22	Pogodbe, najemi in licence	
K.5	Druge spremembe obsega, d. n.	0	AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0	AF	Finančna sredstva	2
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0	AF.1	Denarno zlato in PPČ	

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
AF	Finančna sredstva/obveznosti	0	AF.2	Gotovina in vloge	
K.6	Spremembe v klasifikaciji	- 4	AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	
K.61	Spremembe v sektorski klasifikaciji in strukturi	- 4	AF.4	Posojila	0
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	- 3	AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	2
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	- 1	AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	
AF	Finančna sredstva/obveznosti	0	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	
K.62	Spremembe v klasifikaciji sredstev in obveznosti	0	AF.8	Druge terjatve in obveznosti	
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0			
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0			
AF	Finančna sredstva/obveznosti	0			
	Druge spremembe obsega skupaj	0			
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	- 3			
AN.11	Osnovna sredstva	- 3			
AN.12	Zaloge	0			
AN.13	Vrednostni predmeti	0			
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	3			
AN.21	Naravni viri	1			
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	2			
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev				
AF	Finančna sredstva	0			
AF.1	Denarno zlato in PPČ				
AF.2	Gotovina in vloge				
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji				
AF.4	Posojila				
AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov				

Spremembe sredstev		Spremembe obveznosti in neto vrednosti	
AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme		
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0	
AF.8	Druge terjatve in obveznosti	0	
		B.102	<i>Spremembe neto vrednosti zaradi drugih sprememb obsega sredstev</i>
			- 2

III.3.2: Račun revalorizacije

Spremembe sredstev		Spremembe obveznosti in neto vrednosti			
K.7	Nominalni dobički (+)/izgube (-) iz lastnine	K.7	Nominalni dobički (-)/izgube (+) iz lastnine		
AN	Nefinančna sredstva	44	AF	Obveznosti	7
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	21	AF.1	Denarno zlato in PPČ	0
AN.11	Osnovna sredstva	18	AF.2	Gotovina in vloge	0
AN.12	Zaloge	1	AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	7
AN.13	Vrednostni predmeti	2	AF.4	Posojila	0
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	23	AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	0
AN.21	Naravni viri	23	AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	0	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0	AF.8	Druge terjatve in obveznosti	0
AF	Finančna sredstva	1			
AF.1	Denarno zlato in PPČ	1			
AF.2	Gotovina in vloge	0			
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	0			
AF.4	Posojila	0			
AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	0			
AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme				
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0			
AF.8	Druge terjatve in obveznosti	0			
		B.103	<i>Spremembe neto vrednosti zaradi nominalnih dobičkov/izgub iz lastnine</i>	38	

III.3.2.1: Račun nevtralnih dobičkov/izgub iz lastnine

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
K.71	Nevtralni dobički (+)/izgube (-) iz lastnine		K.71	Nevtralni dobički (-)/izgube (+) iz lastnine	
AN	Nefinančna sredstva	32	AF	Obveznosti	13
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	20	AF.1	Denarno zlato in PPČ	
AN.11	Osnovna sredstva	18	AF.2	Gotovina in vloge	2
AN.12	Zaloge	1	AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	4
AN.13	Vrednostni predmeti	1	AF.4	Posojila	7
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	12	AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	0
AN.21	Naravni viri	12	AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	0	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev		AF.8	Druge terjatve in obveznosti	0
AF	Finančna sredstva	8			
AF.1	Denarno zlato in PPČ	2			
AF.2	Gotovina in vloge	3			
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	0			
AF.4	Posojila	3			
AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	0			
AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme				
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0			
AF.8	Druge terjatve in obveznosti	0			
			B.1031	<i>Spremembe neto vrednosti zaradi nevtralnih dobičkov/izgub iz lastnine</i>	27

III.3.2.2: Račun realnih dobičkov/izgub iz lastnine

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
K.72	Realni dobički (+)/izgube (-) iz lastnine		K.72	Realni dobički (-)/izgube (+) iz lastnine	
AN	Nefinančna sredstva	12	AF	Obveznosti	- 6
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	1	AF.1	Denarno zlato in PPČ	0

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
AN.11	Osnovna sredstva	0	AF.2	Gotovina in vloge	- 2
AN.12	Zaloge	0	AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	3
AN.13	Vrednostni predmeti	1	AF.4	Posojila	- 7
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	11	AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	0
AN.21	Naravni viri	11	AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	0	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev		AF.8	Druge terjatve in obveznosti	0
AF	Finančna sredstva	- 7			
AF.1	Denarno zlato in PPČ	- 1			
AF.2	Gotovina in vloge	- 3			
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	0			
AF.4	Posojila	- 3			
AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	0			
AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	0			
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0			
AF.8	Druge terjatve in obveznosti	0			
			B.1032	Spremembe neto vrednosti zaradi realnih dobičkov/izgub iz lastnine	11

IV: Bilance stanja

IV.1: Začetna bilanca stanja

Sredstva			Obveznosti in neto vrednost		
AN	Nefinančna sredstva	789	AF	Obveznosti	687
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	497	AF.1	Denarno zlato in PPČ	0
AN.11	Osnovna sredstva	467	AF.2	Gotovina in vloge	102
AN.12	Zaloge	22	AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	212
AN.13	Vrednostni predmeti	8	AF.4	Posojila	328
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	292	AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	4

Sredstva			Obveznosti in neto vrednost		
AN.21	Naravni viri	286	AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	19
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	6	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev		AF.8	Druge terjatve in obveznosti	22
AF	Finančna sredstva	396			
AF.1	Denarno zlato in PPČ	80			
AF.2	Gotovina in vloge	150			
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	0			
AF.4	Posojila	115			
AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	12			
AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	20			
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0			
AF.8	Druge terjatve in obveznosti	19			
			B.90	Neto vrednost	498

IV.2: Spremembe bilance stanja

Sredstva			Obveznosti in neto vrednost		
Skupaj spremembe sredstev			Skupaj spremembe obveznosti		
AN	Nefinančna sredstva	57	AF	Obveznosti	102
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	29	AF.1	Denarno zlato in PPČ	0
AN.11	Osnovna sredstva	23	AF.2	Gotovina in vloge	37
AN.12	Zaloge	1	AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	45
AN.13	Vrednostni predmeti	5	AF.4	Posojila	9
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	28	AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	2
AN.21	Naravni viri	26	AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	0
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	2	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0

Sredstva			Obveznosti in neto vrednost		
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev		AF.8	Druge terjatve in obveznosti	9
AF	Finančna sredstva	- 9			
AF.1	Denarno zlato in PPČ	1			
AF.2	Gotovina in vloge	- 26			
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	4			
AF.4	Posojila	3			
AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	3			
AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	1			
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0			
AF.8	Druge terjatve in obveznosti	5			
			B.10	Spremembe neto vrednosti	- 54
			B.101	Spremembe neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev	90
			B.102	Spremembe neto vrednosti zaradi drugih sprememb obsega sredstev	- 2
			B.103	Spremembe neto vrednosti zaradi nominalnih dobičkov in izgub iz lastnine	38
			B.1031	Spremembe neto vrednosti zaradi nevtralnih dobičkov in izgub iz lastnine	27
			B.1032	Spremembe neto vrednosti zaradi realnih dobičkov in izgub iz lastnine	11

IV: **Bilance stanja**IV.3: *Končna bilanca stanja*

Sredstva			Obveznosti in neto vrednost		
AN	Nefinančna sredstva	846	AF	Obveznosti	789
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	526	AF.1	Denarno zlato in PPČ	0
AN.11	Osnovna sredstva	490	AF.2	Gotovina in vloge	139

Sredstva			Obveznosti in neto vrednost		
AN.12	Zaloge	23	AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	257
AN.13	Vrednostni predmeti	13	AF.4	Posojila	337
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	320	AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	6
AN.21	Naravni viri	312	AF.6	SHEME zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	19
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	8	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0	AF.8	Druge terjatve in obveznosti	31
AF	Finančna sredstva	387			
AF.1	Denarno zlato in PPČ	81			
AF.2	Gotovina in vloge	124			
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	4			
AF.4	Posojila	118			
AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	15			
AF.6	SHEME zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	21			
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0			
AF.8	Druge terjatve in obveznosti	24			
			B.90	Neto vrednost	444

Tabela 24.6 – Zaporedje vseh računov za gospodinjstva

I: Račun proizvodnje

Porabe			Viri		
P.2	Vmesna potrošnja	115	P.1	Proizvodnja	270
			P.11	Tržna proizvodnja	123
			P.12	Proizvodnja za lastno končno porabo	147
B.1g	Bruto dodana vrednost	155			
P.51c	Potrošnja stalnega kapitala	23			
B.1n	Neto dodana vrednost	132			

II: Računi razdelitve in porabe dohodka

II.1: Račun primarne razdelitve dohodka

II.1.1: Račun ustvarjanja dohodka

Porabe			Viri		
D.1	Sredstva za zaposlene	11	B.1g	Bruto dodana vrednost	155
D.11	Plače	11	B.1n	Neto dodana vrednost	132
D.12	Socialni prispevki delodajalcev	0			
D.121	Dejanski socialni prispevki delodajalcev	0			
D.1211	Dejanski pokojninski prispevki delodajalcev	0			
D.1212	Dejanski nepokojninski prispevki delodajalcev	0			
D.122	Pripisani socialni prispevki delodajalcev	0			
D.1221	Pripisani pokojninski prispevki delodajalcev	0			
D.1222	Pripisani nepokojninski prispevki delodajalcev	0			
D.29	Drugi davki na proizvodnjo	0			
D.39	Druge subvencije na proizvodnjo	- 1			
B.2g	Bruto poslovni presežek	84			
B.3g	Bruto raznovrstni dohodek	61			
P.51c1	Potrošnja stalnega kapitala v bruto poslovnem presežku	15			
P.51c2	Potrošnja stalnega kapitala v bruto raznovrstnem dohodku	8			
B.2n	Neto poslovni presežek	69			
B.3n	Neto raznovrstni dohodek	53			

II.1.2: Račun alokacije primarnega dohodka

Porabe			Viri		
D.4	Dohodek od lastnine	41	B.2g	Bruto poslovni presežek	84
D.41	Obresti	14	B.3g	Bruto raznovrstni dohodek	61

Porabe		Viri	
D.45	Najemnina	27	
B.2n	Neto poslovni presežek	69	
B.3n	Neto raznovrstni dohodek	53	
D.1	Sredstva za zaposlene	1 154	
D.11	Plače	954	
D.12	Socialni prispevki delodajalcev	200	
D.121	Dejanski socialni prispevki delodajalcev	181	
D.1211	Dejanski pokojninski prispevki delodajalcev	168	
D.1212	Dejanski nepokojninski prispevki delodajalcev	13	
D.122	Pripisani socialni prispevki delodajalcev	19	
D.1221	Pripisani pokojninski prispevki delodajalcev	18	
D.1222	Pripisani nepokojninski prispevki delodajalcev	1	
D.4	Dohodek od lastnine	123	
D.41	Obresti	49	
D.42	Razdeljeni dohodek družb	20	
D.421	Dividende	13	
D.422	Dohodek, odtegnjen iz nepravilnih družb	7	
D.43	Reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb	3	
D.44	Drug investicijski dohodek	30	
D.441	Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati zavarovalnici	20	
D.442	Investicijski dohodek, ki se plačuje od pokojninskih pravic	8	
D.443	Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati delničarjem kolektivnih investicijskih skladov	2	

Porabe		Viri		
		D.4431	Dividende, ki jih je mogoče pripisati delničarjem kolektivnih investicijskih skladov	2
		D.4432	Zadržani dohodki, ki jih je mogoče pripisati delničarjem kolektivnih investicijskih skladov	0
		D.45	Najemnina	21
B.5g	Bruto saldo primarnih dohodkov			1 381
B.5n	Neto saldo primarnih dohodkov			1 358

II.2: Račun sekundarne razdelitve dohodka

Porabe		Viri		
	Tekoči transferji	B.5g	Bruto saldo primarnih dohodkov	1 381
D.5	Tekoči davki na dohodek, premoženje itd.	B.5n	Neto saldo primarnih dohodkov	1 358
D.51	Davki na dohodek			
D.59	Drugi tekoči davki		Tekoči transferji	420
D.61	Neto socialni prispevki	D.61	Neto socialni prispevki	0
D.611	Dejanski socialni prispevki delodajalcev	D.611	Dejanski socialni prispevki delodajalcev	0
D.6111	Dejanski pokojninski prispevki delodajalcev	D.6111	Dejanski pokojninski prispevki delodajalcev	0
D.6112	Dejanski nepokojninski prispevki delodajalcev	D.6112	Dejanski nepokojninski prispevki delodajalcev	0
D.612	Pripisani socialni prispevki delodajalcev	D.612	Pripisani socialni prispevki delodajalcev	0
D.6121	Pripisani pokojninski prispevki delodajalcev	D.6121	Pripisani pokojninski prispevki delodajalcev	0
D.6122	Pripisani nepokojninski prispevki delodajalcev	D.6122	Pripisani nepokojninski prispevki delodajalcev	0
D.613	Dejanski socialni prispevki gospodinjstev	D.613	Dejanski socialni prispevki gospodinjstev	0
D.6131	Dejanski pokojninski prispevki gospodinjstev	D.6131	Dejanski pokojninski prispevki gospodinjstev	0
D.6132	Dejanski nepokojninski prispevki gospodinjstev	D.6132	Dejanski nepokojninski prispevki gospodinjstev	0
D.614	Dodatni socialni prispevki gospodinjstev	D.614	Dodatni socialni prispevki gospodinjstev	0
D.6141	Dodatni pokojninski prispevki gospodinjstev	D.6141	Dodatni pokojninski prispevki gospodinjstev	0

Porabe			Viri		
D.6142	Dodatni nepokojninski prispevki gospodinjstev	2	D.6142	Dodatni nepokojninski prispevki gospodinjstev	0
D.61SC	Zaračunane storitve shem socialnega zavarovanja	- 6	D.61SC	Zaračunane storitve shem socialnega zavarovanja	1
D.62	Socialni prejemki razen socialnih transferjev v naravi	0	D.62	Socialni prejemki razen socialnih transferjev v naravi	384
D.622	Drugi prejemki socialnega zavarovanja	0	D.621	Prejemki socialne varnosti v denarju	53
D.6221	Drugi pokojninski prejemki socialnega zavarovanja	0	D.6211	Pokojninski prejemki socialne varnosti v denarju	45
D.6222	Drugi nepokojninski prejemki socialnega zavarovanja	0	D.6212	Nepokojninski prejemki socialne varnosti v denarju	8
			D.622	Drugi prejemki socialnega zavarovanja	279
D.7	Drugi tekoči transferji	71	D.6221	Drugi pokojninski prejemki socialnega zavarovanja	250
D.71	Neto premije neživljenjskega zavarovanja	31	D.6222	Drugi nepokojninski prejemki socialnega zavarovanja	29
D.711	Neto premije neposrednega neživljenjskega zavarovanja	31	D.623	Prejemki socialnega varstva v denarju	52
D.75	Raznovrstni tekoči transferji	40	D.7	Drugi tekoči transferji	36
D.751	Tekoči transferji nepridobitnim institucijam, ki opravljajo storitve za gospodinjstva	29	D.72	Odškodnine iz neživljenjskega zavarovanja	35
D.752	Tekoči transferji med gospodinjstvi	7	D.721	Odškodnine iz neposrednega neživljenjskega zavarovanja	35
D.759	Drugi raznovrstni tekoči transferji	4	D.75	Raznovrstni tekoči transferji	1
			D.751	Tekoči transferji nepridobitnim institucijam, ki opravljajo storitve za gospodinjstva	0
			D.752	Tekoči transferji med gospodinjstvi	1
			D.759	Drugi raznovrstni tekoči transferji	0
B.6g	Bruto razpoložljivi dohodek	1 219			
B.6n	Neto razpoložljivi dohodek	1 196			

II.3: Račun prerazdelitve dohodka v naravi

Porabe			Viri		
B.6g	Bruto razpoložljivi dohodek	1 219	B.6g	Bruto razpoložljivi dohodek	1 219
B.6n	Neto razpoložljivi dohodek	1 196	B.6n	Neto razpoložljivi dohodek	1 196
			D.63	Socialni transferji v naravi	215

Porabe			Viri		
			D.631	Socialni transferji v naravi – netržna proizvodnja	211
			D.632	Socialni transferji v naravi – kupljena tržna proizvodnja	4
B.7g	Bruto prilagojeni razpoložljivi dohodek	1 434			
B.7n	Neto prilagojeni razpoložljivi dohodek	1 411			

II.4: Račun porabe dohodka

II.4.1: Račun porabe razpoložljivega dohodka

Porabe			Viri		
			B.6g	Bruto razpoložljivi dohodek	1 219
P.3	Izdatki za končno potrošnjo	1 015	B.6n	Neto razpoložljivi dohodek	1 196
P.31	Izdatki za individualno potrošnjo	1 015			
B.8g	Bruto varčevanje	215	D.8	Popravek za spremembo pokojnin- skih pravic	11
B.8n	Neto varčevanje	192			

II.4.2: Račun porabe prilagojenega razpoložljivega dohodka

Porabe			Viri		
			B.7g	Bruto prilagojeni razpoložljivi dohodek	1 434
P.4	Dejanska končna potrošnja	1 230	B.7n	Neto prilagojeni razpoložljivi dohodek	1 411
P.41	Dejanska individualna potrošnja	1 230			
B.8g	Bruto varčevanje	215	D.8	Popravek za spremembo pokojnin- skih pravic	11
B.8n	Neto varčevanje	192			

III: Računi akumulacije

III.1: Račun kapitala

III.1.1: Račun sprememb neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
B.101	Spremembe neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev	210	B.8n	Neto varčevanje	192
			D.9r	Kapitalski transferji, prihodki	23

Spremembe sredstev		Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
		D.92r	Investicijske podpore, prihodki	0
		D.99r	Drugi kapitalski transferji, prihodki	23
		D.9p	Kapitalski transferji, odhodki	- 5
		D.91p	Davki na kapital, odhodki	- 2
		D.92p	Investicijske podpore, odhodki	
		D.99p	Drugi kapitalski transferji, odhodki	- 3

III.1.2: Račun pridobitve nefinančnih sredstev

Spremembe sredstev		Spremembe obveznosti in neto vrednosti	
P.5g	Bruto investicije	55	
P.5n	Neto investicije	32	
P.51g	Bruto investicije v osnovna sredstva	48	
P.511	Pridobitve minus odtujitve osnovnih sredstev	48	
P.5111	Pridobitve novih osnovnih sredstev	45	
P.5112	Pridobitve obstoječih osnovnih sredstev	3	
P.5113	Odtujitve obstoječih osnovnih sredstev	0	
P.512	Stroški prenosa lastništva neproizvedenih sredstev	0	
P.51c	Potrošnja stalnega kapitala	- 23	
P.52	Spremembe zalog	2	
P.53	Pridobitve minus odtujitve vrednostnih predmetov	5	
NP	Pridobitve minus odtujitve neproizvedenih sredstev	4	
NP.1	Pridobitve minus odtujitve naravnih virov	3	
NP.2	Pridobitve minus odtujitve pogodb, najemov in licenc	1	
NP.3	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev		
B.9	Neto posojanje (+)/neto izposojanje (-)	174	

III.2: Finančni račun

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
			B.9	Neto posojanje (+)/neto izposojanje (-)	174
F	Neto pridobitev finančnih sredstev	189	F	Neto prevzem obveznosti	15
F.2	Gotovina in vloge	64	F.3	Dolžniški vrednostni papirji	0
F.21	Gotovina	10	F.31	Kratkoročni	0
F.22	Prenosljive vloge	27	F.32	Dolgoročni	0
F.229	Druge prenosljive vloge	27			
F.29	Druge vloge	27	F.4	Posojila	11
			F.41	Kratkoročna	2
F.3	Dolžniški vrednostni papirji	10	F.42	Dolgoročna	9
F.31	Kratkoročni	3			
F.32	Dolgoročni	7	F.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0
			F.71	Izvedeni finančni instrumenti	0
F.4	Posojila	3	F.711	Opcije	0
F.41	Kratkoročna	3	F.712	Terminski posli	0
F.42	Dolgoročna	0	F.72	Delniške opcije za zaposlene	0
F.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	66	F.8	Druge terjatve in obveznosti	4
F.51	Lastniški kapital	53	F.81	Komercialni krediti in predujmi	4
F.511	Delnice, ki kotirajo na borzi	48	F.89	Druge terjatve in obveznosti razen komercialnih kreditov in predujmov	0
F.512	Delnice, ki ne kotirajo na borzi	2			
F.519	Drug lastniški kapital	3			
F.52	Delnice/enote investicijskih skladov	13			
F.521	Delnice/enote skladov denarnega trga	5			
F.522	Delnice/enote investicijskih skladov, razen skladov denarnega trga	8			
F.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	39			
F.61	Tehnične rezervacije neživljenjskega zavarovanja	4			
F.62	Pravice do življenjskega zavarovanja in vseživljenjske rente	22			

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
F.63	Pokojninske pravice	11			
F.64	Terjatev pokojninskega sklada do upravljavcev pokojninskih skladov				
F.65	Pravice do nepokojninskih prejemkov	2			
F.66	Rezervacije za terjatve v okviru standardiziranih garancij	0			
F.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	3			
F.71	Izvedeni finančni instrumenti	1			
F.711	Opcije	1			
F.712	Terminski posli	0			
F.72	Delniške opcije za zaposlene	2			
F.8	Druge terjatve in obveznosti	4			
F.81	Komercialni krediti in predujmi	3			
F.89	Druge terjatve in obveznosti razen komercialnih kreditov in predujmov	1			

III.3: Računi drugih sprememb sredstev

III.3.1: Račun drugih sprememb obsega sredstev

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
K.1	Ekonomski nastanek sredstev	0	K.5	Druge spremembe obsega, d. n.	1
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0	AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0	AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0
AN.21	Naravni viri	0	AF	Finančna sredstva/obveznosti	1
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	0	K.6	Spremembe v klasifikaciji	0
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0	K.61	Spremembe v sektorski klasifikaciji in strukturi	0
K.2	Ekonomsko izginotje neproizvedenih sredstev	0	AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0
K.21	Izčrpanje naravnih virov	0	AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0
AN.21	Naravni viri	0	AF	Finančna sredstva/obveznosti	0
K.22	Drugo ekonomsko izginotje neproizvedenih sredstev	0	K.62	Spremembe v klasifikaciji sredstev in obveznosti	0

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
AN.21	Naravni viri	0	AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	0	AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0	AF	Finančna sredstva/obveznosti	0
K.3	Izgube zaradi katastrof	0	Druge spremembe obsega skupaj		1
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0	AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0	AN.11	Osnovna sredstva	0
AF	Finančna sredstva/obveznosti	0	AN.12	Zaloge	0
K.4	Zasegi brez nadomestila	0	AN.13	Vrednostni predmeti	0
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0	AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0	AN.21	Naravni viri	0
AF	Finančna sredstva	0	AN.22	Pogodbe, najemi in licence	0
K.5	Druge spremembe obsega, d. n.	0	AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0	AF	Finančna sredstva	1
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0	AF.1	Denarno zlato in PPČ	
AF	Finančna sredstva/obveznosti	0	AF.2	Gotovina in vloge	
K.6	Spremembe v klasifikaciji	0	AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	
K.61	Spremembe v sektorski klasifikaciji in strukturi	0	AF.4	Posojila	0
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0	AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0	AF.6	SHEME zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	1
AF	Finančna sredstva/obveznosti	0	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0
K.62	Spremembe v klasifikaciji sredstev in obveznosti	0	AF.8	Druge terjatve in obveznosti	0
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0			
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0			

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
AF	Finančna sredstva/obveznosti	0			
Druge spremembe obsega skupaj			0		
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0			
AN.11	Osnovna sredstva	0			
AN.12	Zaloge	0			
AN.13	Vrednostni predmeti	0			
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0			
AN.21	Naravni viri	0			
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	0			
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0			
AF	Finančna sredstva	0			
AF.1	Denarno zlato in PPČ				
AF.2	Gotovina in vloge				
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji				
AF.4	Posojila	0			
AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	0			
AF.6	SHEME zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme				
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0			
AF.8	Druge terjatve in obveznosti	0			
			B.102	<i>Spremembe neto vrednosti zaradi drugih sprememb obsega sredstev</i>	- 1

III.3.2: Račun revalorizacije

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
K.7	Nominalni dobički (+)/izgube (-) iz lastnine		K.7	Nominalni dobički (-)/izgube (+) iz lastnine	
AN	Nefinančna sredstva	80	AF	Obveznosti	0
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	35	AF.1	Denarno zlato in PPČ	
AN.11	Osnovna sredstva	28	AF.2	Gotovina in vloge	0

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
AN.12	Zaloge	2	AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	0
AN.13	Vrednostni predmeti	5	AF.4	Posojila	0
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	45	AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	0
AN.21	Naravni viri	45	AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	0
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	0	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0	AF.8	Druge terjatve in obveznosti	0
AF	Finančna sredstva	16			
AF.1	Denarno zlato in PPČ				
AF.2	Gotovina in vloge				
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	6			
AF.4	Posojila	0			
AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	10			
AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme				
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0			
AF.8	Druge terjatve in obveznosti	0			
			B.103	<i>Spremembe neto vrednosti zaradi nominalnih dobičkov/izgub iz lastnine</i>	96

III.3.2.1: Račun nevtralnih dobičkov/izgub iz lastnine

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
K.71	Nevtralni dobički (+)/izgube (-) iz lastnine		K.71	Nevtralni dobički (-)/izgube (+) iz lastnine	
AN	Nefinančna sredstva	56	AF	Obveznosti	5
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	34	AF.1	Denarno zlato in PPČ	
AN.11	Osnovna sredstva	28	AF.2	Gotovina in vloge	0
AN.12	Zaloge	2	AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	0
AN.13	Vrednostni predmeti	4	AF.4	Posojila	3
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	22	AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	0

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
AN.21	Naravni viri	22	AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	0
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	0	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0	AF.8	Druge terjatve in obveznosti	2
AF	Finančna sredstva	36			
AF.1	Denarno zlato in PPČ				
AF.2	Gotovina in vloge	17			
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	4			
AF.4	Posojila	0			
AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	9			
AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	5			
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0			
AF.8	Druge terjatve in obveznosti	1			
			B.1031	<i>Spremembe neto vrednosti zaradi nevtralnih dobičkov/izgub iz lastnine</i>	87

III.3.2.2: Račun realnih dobičkov/izgub iz lastnine

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
K.72	Realni dobički (+)/izgube (-) iz lastnine		K.72	Realni dobički (-)/izgube (+) iz lastnine	
AN	Nefinančna sredstva	24	AF	Obveznosti	- 5
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	1	AF.1	Denarno zlato in PPČ	
AN.11	Osnovna sredstva	0	AF.2	Gotovina in vloge	0
AN.12	Zaloge	0	AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	0
AN.13	Vrednostni predmeti	1	AF.4	Posojila	- 3
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	23	AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	0
AN.21	Naravni viri	23	AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	0	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0	AF.8	Druge terjatve in obveznosti	- 2
AF	Finančna sredstva	- 20			
AF.1	Denarno zlato in PPČ				
AF.2	Gotovina in vloge	- 17			
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	2			
AF.4	Posojila	0			
AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	1			
AF.6	SHEME zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	- 5			
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0			
AF.8	Druge terjatve in obveznosti	- 1			
			B.1032	Spremembe neto vrednosti zaradi realnih dobičkov/izgub iz lastnine	9

IV: Bilance stanja

IV.1: Začetna bilanca stanja

Sredstva			Obveznosti in neto vrednost		
AN	Nefinančna sredstva	1 429	AF	Obveznosti	189
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	856	AF.1	Denarno zlato in PPČ	
AN.11	Osnovna sredstva	713	AF.2	Gotovina in vloge	10
AN.12	Zaloge	48	AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	2
AN.13	Vrednostni predmeti	95	AF.4	Posojila	169
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	573	AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	
AN.21	Naravni viri	573	AF.6	SHEME zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	0	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0	AF.8	Druge terjatve in obveznosti	8

Sredstva			Obveznosti in neto vrednost		
AF	Finančna sredstva	3 260			
AF.1	Denarno zlato in PPČ				
AF.2	Gotovina in vloge	840			
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	198			
AF.4	Posojila	24			
AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	1 749			
AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	391			
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	3			
AF.8	Druge terjatve in obveznosti	55			
			B.90	Neto vrednost	4 500

IV.2: Spremembe bilance stanja

Sredstva			Obveznosti in neto vrednost		
Skupaj spremembe sredstev			Skupaj spremembe obveznosti		
AN	Nefinančna sredstva	115	AF	Obveznosti	16
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	67	AF.1	Denarno zlato in PPČ	
AN.11	Osnovna sredstva	53	AF.2	Gotovina in vloge	0
AN.12	Zaloge	4	AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	0
AN.13	Vrednostni predmeti	10	AF.4	Posojila	11
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	48	AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	0
AN.21	Naravni viri	48	AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	1
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	0	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0	AF.8	Druge terjatve in obveznosti	4
AF	Finančna sredstva	205			
AF.1	Denarno zlato in PPČ				
AF.2	Gotovina in vloge	64			
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	16			

Sredstva			Obveznosti in neto vrednost		
AF.4	Posojila	3			
AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	76			
AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	39			
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	3			
AF.8	Druge terjatve in obveznosti	4			
			B.10	<i>Spremembe neto vrednosti</i>	304
			B.101	Spremembe neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev	210
			B.102	Spremembe neto vrednosti zaradi drugih sprememb obsega sredstev	- 1
			B.103	Spremembe neto vrednosti zaradi nominalnih dobičkov in izgub iz lastnine	96
			B.1031	Spremembe neto vrednosti zaradi nevtralnih dobičkov in izgub iz lastnine	87
			B.1032	Spremembe neto vrednosti zaradi realnih dobičkov in izgub iz lastnine	9

IV: Bilance stanja

IV.3: Končna bilanca stanja

Sredstva			Obveznosti in neto vrednost		
AN	Nefinančna sredstva	1 544	AF	Obveznosti	205
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	923	AF.1	Denarno zlato in PPČ	
AN.11	Osnovna sredstva	766	AF.2	Gotovina in vloge	10
AN.12	Zaloge	52	AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	2
AN.13	Vrednostni predmeti	105	AF.4	Posojila	180
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	621	AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	0
AN.21	Naravni viri	621	AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	1
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	0	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0

Sredstva			Obveznosti in neto vrednost		
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0	AF.8	Druge terjatve in obveznosti	12
AF	Finančna sredstva	3 465			
AF.1	Denarno zlato in PPČ				
AF.2	Gotovina in vloge	904			
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	214			
AF.4	Posojila	27			
AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	1 825			
AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	430			
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	6			
AF.8	Druge terjatve in obveznosti	59			
			B.90	Neto vrednost	4 804

Tabela 24.7 – Zaporedje vseh računov za nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva

I: Račun proizvodnje

Porabe			Viri		
P.2	Vmesna potrošnja	17	P.1	Proizvodnja	32
			P.11	Tržna proizvodnja	0
			P.12	Proizvodnja za lastno končno porabo	0
			P.13	Netržna proizvodnja	32
B.1g	Bruto dodana vrednost	15			
P.51c	Potrošnja stalnega kapitala	3			
B.1n	Neto dodana vrednost	12			

II: Računi razdelitve in porabe dohodka

II.1: Račun primarne razdelitve dohodka

II.1.1: Račun ustvarjanja dohodka

Porabe			Viri		
D.1	Sredstva za zaposlene	11	B.1g	Bruto dodana vrednost	15
D.11	Plače	6	B.1n	Neto dodana vrednost	12

Porabe			Viri		
D.12	Socialni prispevki delodajalcev	5			
D.121	Dejanski socialni prispevki delodajalcev	4			
D.1211	Dejanski pokojninski prispevki delodajalcev	4			
D.1212	Dejanski nepokojninski prispevki delodajalcev	0			
D.122	Pripisani socialni prispevki delodajalcev	1			
D.1221	Pripisani pokojninski prispevki delodajalcev	1			
D.1222	Pripisani nepokojninski prispevki delodajalcev	0			
D.29	Drugi davki na proizvodnjo	1			
D.39	Druge subvencije na proizvodnjo	0			
B.2g	<i>Bruto poslovni presežek</i>	3			
P.51c1	Potrošnja stalnega kapitala v bruto poslovnem presežku	3			
B.2n	<i>Neto poslovni presežek</i>	0			

II.1.2: Račun alokacije primarnega dohodka

Porabe			Viri		
D.4	Dohodek od lastnine	6	B.2g	<i>Bruto poslovni presežek</i>	3
D.41	Obresti	6	B.3g	<i>Bruto raznovrstni dohodek</i>	
D.45	Najemnina	0	B.2n	<i>Neto poslovni presežek</i>	0
			B.3n	<i>Neto raznovrstni dohodek</i>	
			D.4	Dohodek od lastnine	7
			D.41	Obresti	7
			D.42	Razdeljeni dohodek družb	0
			D.421	Dividende	0
			D.422	Dohodek, odtegnjen iz nepravilnih družb	

Porabe		Viri		
		D.43	Reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb	0
		D.44	Drug investicijski dohodek	0
		D.441	Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati zavarovancem	0
		D.442	Investicijski dohodek, ki se plačuje od pokojninskih pravic	
		D.443	Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati delničarjem kolektivnih investicijskih skladov	0
		D.4431	Dividende, ki jih je mogoče pripisati delničarjem kolektivnih investicijskih skladov	0
		D.4432	Zadržani dohodki, ki jih je mogoče pripisati delničarjem kolektivnih investicijskih skladov	0
		D.45	Najemnina	0
B.5g	<i>Bruto saldo primarnih dohodkov</i>			4
B.5n	<i>Neto saldo primarnih dohodkov</i>			1

II.2: Račun sekundarne razdelitve dohodka

Porabe		Viri		
	Tekoči transferji	B.5g	<i>Bruto saldo primarnih dohodkov</i>	4
D.5	Tekoči davki na dohodek, premoženje itd.	B.5n	<i>Neto saldo primarnih dohodkov</i>	1
D.51	Davki na dohodek		Tekoči transferji	40
D.59	Drugi tekoči davki	D.61	Neto socialni prispevki	5
D.62	Socialni prejemki razen socialnih transferjev v naravi	D.611	Dejanski socialni prispevki delodajalcev	3
D.621	Prejemki socialne varnosti v denarju	D.6111	Dejanski pokojninski prispevki delodajalcev	2
D.6211	Pokojninski prejemki socialne varnosti v denarju	D.6112	Dejanski nepokojninski prispevki delodajalcev	1

Porabe			Viri		
D.6212	Nepokojninski prejemki socialne varnosti v denarju		D.612	Pripisani socialni prispevki delodajalcev	1
D.622	Drugi prejemki socialnega zavarovanja	5	D.6121	Pripisani pokojninski prispevki delodajalcev	1
D.6221	Drugi pokojninski prejemki socialnega zavarovanja	3	D.6122	Pripisani nepokojninski prispevki delodajalcev	0
D.6222	Drugi nepokojninski prejemki socialnega zavarovanja	2	D.613	Dejanski socialni prispevki gospodinjev	1
D.623	Prejemki socialnega varstva v denarju		D.6131	Dejanski pokojninski prispevki gospodinjev	0
			D.6132	Dejanski nepokojninski prispevki gospodinjev	1
D.7	Drugi tekoči transferji	2			
D.71	Neto premije neživljenjskega zavarovanja	0	D.7	Drugi tekoči transferji	36
D.711	Neto premije neposrednega neživljenjskega zavarovanja	0	D.72	Odškodnine iz neživljenjskega zavarovanja	0
D.712	Neto premije neživljenjskega pozavarovanja		D.721	Odškodnine iz neposrednega neživljenjskega zavarovanja	0
D.72	Odškodnine iz neživljenjskega zavarovanja		D.722	Odškodnine iz neživljenjskega pozavarovanja	
D.721	Odškodnine iz neposrednega neživljenjskega zavarovanja		D.73	Tekoči transferji v okviru države	
D.722	Odškodnine iz neživljenjskega pozavarovanja		D.74	Tekoče mednarodno sodelovanje	
D.73	Tekoči transferji v okviru države		D.75	Raznovrstni tekoči transferji	36
D.74	Tekoče mednarodno sodelovanje		D.751	Tekoči transferji nepridobitnim institucijam, ki opravljajo storitve za gospodinjstva	36
D.75	Raznovrstni tekoči transferji	2	D.752	Tekoči transferji med gospodinjstvi	
D.751	Tekoči transferji nepridobitnim institucijam, ki opravljajo storitve za gospodinjstva	0	D.759	Drugi raznovrstni tekoči transferji	0
D.752	Tekoči transferji med gospodinjstvi				
D.759	Drugi raznovrstni tekoči transferji	2			
B.6g	Bruto razpoložljivi dohodek	37			
B.6n	Neto razpoložljivi dohodek	34			

II.3: Račun prerazdelitve dohodka v naravi

Porabe			Viri		
D.63	Socialni transferji v naravi	31	B.6g	Bruto razpoložljivi dohodek	37
D.631	Socialni transferji v naravi – netržna proizvodnja	31	B.6n	Neto razpoložljivi dohodek	34
D.632	Socialni transferji v naravi – kupljena tržna proizvodnja	0			
B.7g	Bruto prilagojeni razpoložljivi dohodek	6			
B.7n	Neto prilagojeni razpoložljivi dohodek	3			

II.4: Račun porabe dohodka

II.4.1: Račun porabe razpoložljivega dohodka

Porabe			Viri		
			B.6g	Bruto razpoložljivi dohodek	37
P.3	Izdatki za končno potrošnjo	32	B.6n	Neto razpoložljivi dohodek	34
P.31	Izdatki za individualno potrošnjo	31			
P.32	Izdatki za kolektivno potrošnjo	1			
D.8	Popravek za spremembo pokojniških pravic	0			
B.8g	Bruto varčevanje	5			
B.8n	Neto varčevanje	2			

II.4.2: Račun porabe prilagojenega razpoložljivega dohodka

Porabe			Viri		
			B.7g	Bruto prilagojeni razpoložljivi dohodek	6
P.4	Dejanska končna potrošnja	1	B.7n	Neto prilagojeni razpoložljivi dohodek	3
P.41	Dejanska individualna potrošnja				
P.42	Dejanska kolektivna potrošnja	1			
D.8	Popravek za spremembo pokojniških pravic	0			
B.8g	Bruto varčevanje	5			
B.8n	Neto varčevanje	2			

III: Računi akumulacije

III.1: Račun kapitala

III.1.1: Račun sprememb neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
B.101	Spremembe neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev	- 1	B.8n	Neto varčevanje	2
			D.9r	Kapitalski transferji, terjatve	0
			D.92r	Investicijske podpore, prihodki	0
			D.99r	Drugi kapitalski transferji, prihodki	0
			D.9p	Kapitalski transferji, odhodki	- 3
			D.91p	Davki na kapital, odhodki	0
			D.92p	Investicijske podpore, odhodki	
			D.99p	Drugi kapitalski transferji, odhodki	- 3

III.1.2: Račun pridobitve nefinančnih sredstev

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
P.5g	Bruto investicije	5	B.101	Spremembe neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev	- 1
P.5n	Neto investicije	2			
P.51g	Bruto investicije v osnovna sredstva	5			
P.511	Pridobitve minus odtujitve osnovnih sredstev	5			
P.5111	Pridobitve novih osnovnih sredstev	5			
P.5112	Pridobitve obstoječih osnovnih sredstev	1			
P.5113	Odtujitve obstoječih osnovnih sredstev	- 1			
P.512	Stroški prenosa lastništva neproizvedenih sredstev	0			
P.51c	Potrošnja stalnega kapitala	- 3			
P.52	Spremembe zalog	0			
P.53	Pridobitve minus odtujitve vrednostnih predmetov	0			
NP	Pridobitve minus odtujitve neproizvedenih sredstev	1			

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
NP.1	Pridobitve minus odtujitve naravnih virov	1			
NP.2	Pridobitve minus odtujitve pogodb, najemov in licenc	0			
NP.3	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev				
B.9	<i>Neto posojanje (+)/neto izposojanje (-)</i>	- 4			

III.2: Finančni račun

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
			B.9	<i>Neto posojanje (+)/neto izposojanje (-)</i>	- 4
F	Neto pridobitev finančnih sredstev	2	F	Neto prevzem obveznosti	6
F.2	Gotovina in vloge	2	F.3	Dolžniški vrednostni papirji	0
F.21	Gotovina	1	F.31	Kratkoročni	0
F.22	Prenosljive vloge	1	F.32	Dolgoročni	0
F.229	Druge prenosljive vloge	1			
F.29	Druge vloge	0	F.4	Posojila	6
			F.41	Kratkoročna	2
F.3	Dolžniški vrednostni papirji	- 1	F.42	Dolgoročna	4
F.31	Kratkoročni	0			
F.32	Dolgoročni	- 1	F.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0
			F.71	Izvedeni finančni instrumenti	0
F.4	Posojila	0	F.711	Opcije	0
F.41	Kratkoročna	0	F.712	Terminski posli	0
F.42	Dolgoročna	0	F.72	Delniške opcije za zaposlene	0
F.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	0	F.8	Druge terjatve in obveznosti	0
F.51	Lastniški kapital	0	F.81	Komercialni krediti in predujmi	0
F.511	Delnice, ki kotirajo na borzi	0	F.89	Druge terjatve in obveznosti razen komercialnih kreditov in predujmov	0

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
F.512	Delnice, ki ne kotirajo na borzi	0			
F.519	Drug lastniški kapital	0			
F.52	Delnice/enote investicijskih skladov	0			
F.521	Delnice/enote skladov denarnega trga	0			
F.522	Delnice/enote investicijskih skladov, razen skladov denarnega trga	0			
F.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	0			
F.61	Tehnične rezervacije neživljenjskega zavarovanja	0			
F.62	Pravice do življenjskega zavarovanja in vseživljenjske rente	0			
F.63	Pokojninske pravice				
F.64	Terjatev pokojninskega sklada do upravljavcev pokojninskih skladov				
F.65	Pravice do nepokojninskih prejemkov				
F.66	Rezervacije za terjatve v okviru standardiziranih garancij	0			
F.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0			
F.71	Izvedeni finančni instrumenti	0			
F.711	Opcije	0			
F.712	Terminski posli	0			
F.72	Delniške opcije za zaposlene	0			
F.8	Druge terjatve in obveznosti	1			
F.81	Komercialni krediti in predujmi				
F.89	Druge terjatve in obveznosti razen komercialnih kreditov in predujmov	1			

III.3: Računi drugih sprememb sredstev

III.3.1: Račun drugih sprememb obsega sredstev

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
K.1	Ekonomski nastanek sredstev	0	K.5	Druge spremembe obsega, d. n.	0
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0	AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0	AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
AN.21	Naravni viri	0	AF	Finančna sredstva/obveznosti	0
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	0	K.6	Spremembe v klasifikaciji	0
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0	K.61	Spremembe v sektorski klasifikaciji in strukturi	0
K.2	Ekonomsko izginotje neproizvedenih sredstev	0	AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0
K.21	Izčrpanje naravnih virov	0	AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0
AN.21	Naravni viri	0	AF	Finančna sredstva/obveznosti	0
K.22	Drugo ekonomsko izginotje neproizvedenih sredstev	0	K.62	Spremembe v klasifikaciji sredstev in obveznosti	0
AN.21	Naravni viri	0	AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	0	AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0	AF	Finančna sredstva/obveznosti	0
K.3	Izgube zaradi katastrof	0	Druge spremembe obsega skupaj		0
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0	AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0	AN.11	Osnovna sredstva	0
AF	Finančna sredstva/obveznosti	0	AN.12	Zaloge	0
K.4	Zasegi brez nadomestila	0	AN.13	Vrednostni predmeti	0
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0	AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0	AN.21	Naravni viri	0
AF	Finančna sredstva	0	AN.22	Pogodbe, najemi in licence	0
K.5	Druge spremembe obsega, d. n.	0	AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0	AF	Finančna sredstva	0
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0	AF.1	Denarno zlato in PPČ	
AF	Finančna sredstva/obveznosti	0	AF.2	Gotovina in vloge	
K.6	Spremembe v klasifikaciji	0	AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	
K.61	Spremembe v sektorski klasifikaciji in strukturi	0	AF.4	Posojila	0
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0	AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0	AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	0
AF	Finančna sredstva/obveznosti	0	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0
K.62	Spremembe v klasifikaciji sredstev in obveznosti	0	AF.8	Druge terjatve in obveznosti	0
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0			
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0			
AF	Finančna sredstva/obveznosti	0			
	Druge spremembe obsega skupaj	0			
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0			
AN.11	Osnovna sredstva	0			
AN.12	Zaloge	0			
AN.13	Vrednostni predmeti	0			
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	0			
AN.21	Naravni viri	0			
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	0			
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0			
AF	Finančna sredstva	0			
AF.1	Denarno zlato in PPČ				
AF.2	Gotovina in vloge				
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji				
AF.4	Posojila	0			
AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	0			
AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme				
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0			
AF.8	Druge terjatve in obveznosti	0			
			B.102	Spremembe neto vrednosti zaradi drugih sprememb obsega sredstev	- 1

III.3.2: Račun revalorizacije

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
K.7	Nominalni dobički (+)/izgube (-) iz lastnine		K.7	Nominalni dobički (-)/izgube (+) iz lastnine	
AN	Nefinančna sredstva	8	AF	Obveznosti	0
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	5	AF.1	Denarno zlato in PPČ	
AN.11	Osnovna sredstva	5	AF.2	Gotovina in vloge	0
AN.12	Zaloge	0	AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	0
AN.13	Vrednostni predmeti	0	AF.4	Posojila	0
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	3	AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	0
AN.21	Naravni viri	3	AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	0
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	0	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0	AF.8	Druge terjatve in obveznosti	0
AF	Finančna sredstva	2			
AF.1	Denarno zlato in PPČ				
AF.2	Gotovina in vloge				
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	1			
AF.4	Posojila				
AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	1			
AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme				
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0			
AF.8	Druge terjatve in obveznosti	0			
			B.103	<i>Spremembe neto vrednosti zaradi nominalnih dobičkov/izgub iz lastnine</i>	10

III.3.2.1: Račun nevtralnih dobičkov/izgub iz lastnine

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
K.71	Nevtralni dobički (+)/izgube (-) iz lastnine		K.71	Nevtralni dobički (-)/izgube (+) iz lastnine	
AN	Nefinančna sredstva	6	AF	Obveznosti	3

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	5	AF.1	Denarno zlato in PPČ	
AN.11	Osnovna sredstva	5	AF.2	Gotovina in vloge	1
AN.12	Zaloge	0	AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	0
AN.13	Vrednostni predmeti	0	AF.4	Posojila	1
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	1	AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	0
AN.21	Naravni viri	1	AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	0
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	0	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0	AF.8	Druge terjatve in obveznosti	1
AF	Finančna sredstva	3			
AF.1	Denarno zlato in PPČ				
AF.2	Gotovina in vloge	2			
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	1			
AF.4	Posojila	0			
AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	0			
AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	0			
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0			
AF.8	Druge terjatve in obveznosti	0			
			B.1031	<i>Spremembe neto vrednosti zaradi nevtrálnih dobičkov/izgub iz lastnine</i>	6

III.3.2.2: Račun realnih dobičkov/izgub iz lastnine

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
K.72	Realni dobički (+)/izgube (-) iz lastnine		K.72	Realni dobički (-)/izgube (+) iz lastnine	
AN	Nefinančna sredstva	2	AF	Obveznosti	- 3
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	0	AF.1	Denarno zlato in PPČ	
AN.11	Osnovna sredstva	0	AF.2	Gotovina in vloge	- 1
AN.12	Zaloge	0	AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	0

Spremembe sredstev			Spremembe obveznosti in neto vrednosti		
AN.13	Vrednostni predmeti	0	AF.4	Posojila	- 1
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	2	AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	0
AN.21	Naravni viri	2	AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	0	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0	AF.8	Druge terjatve in obveznosti	- 1
AF	Finančna sredstva	- 1			
AF.1	Denarno zlato in PPČ				
AF.2	Gotovina in vloge	- 2			
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	0			
AF.4	Posojila	0			
AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	1			
AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	0			
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0			
AF.8	Druge terjatve in obveznosti	0			
			B.1032	<i>Spremembe neto vrednosti zaradi realnih dobičkov/izgub iz lastnine</i>	4

IV: Bilance stanja

IV.1: Začetna bilanca stanja

Sredstva			Obveznosti in neto vrednost		
AN	Nefinančna sredstva	159	AF	Obveznosti	121
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	124	AF.1	Denarno zlato in PPČ	
AN.11	Osnovna sredstva	121	AF.2	Gotovina in vloge	38
AN.12	Zaloge	1	AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	0
AN.13	Vrednostni predmeti	2	AF.4	Posojila	43
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	35	AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	
AN.21	Naravni viri	35	AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	5

Sredstva			Obveznosti in neto vrednost		
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	0	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0	AF.8	Druge terjatve in obveznosti	35
AF	Finančna sredstva	172			
AF.1	Denarno zlato in PPČ				
AF.2	Gotovina in vloge	110			
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	25			
AF.4	Posojila	8			
AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	22			
AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	4			
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0			
AF.8	Druge terjatve in obveznosti	3			
			B.90	Neto vrednost	210

IV.2: Spremembe bilance stanja

Sredstva			Obveznosti in neto vrednost		
Skupaj spremembe sredstev			Skupaj spremembe obveznosti		
AN	Nefinančna sredstva	11	AF	Obveznosti	6
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	7	AF.1	Denarno zlato in PPČ	
AN.11	Osnovna sredstva	7	AF.2	Gotovina in vloge	0
AN.12	Zaloge	0	AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	0
AN.13	Vrednostni predmeti	0	AF.4	Posojila	6
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	4	AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	0
AN.21	Naravni viri	4	AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	0
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	0	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0	AF.8	Druge terjatve in obveznosti	0

Sredstva			Obveznosti in neto vrednost		
AF	Finančna sredstva	4			
AF.1	Denarno zlato in PPČ				
AF.2	Gotovina in vloge	2			
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	0			
AF.4	Posojila	0			
AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	1			
AF.6	Scheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	0			
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0			
AF.8	Druge terjatve in obveznosti	1			
			B.10	Spremembe neto vrednosti	9
			B.101	Spremembe neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev	- 1
			B.102	Spremembe neto vrednosti zaradi drugih sprememb obsega sredstev	0
			B.103	Spremembe neto vrednosti zaradi nominalnih dobičkov in izgub iz lastnine	10
			B.1031	Spremembe neto vrednosti zaradi nevtralnih dobičkov in izgub iz lastnine	6
			B.1032	Spremembe neto vrednosti zaradi realnih dobičkov in izgub iz lastnine	4

IV: **Bilance stanja**

IV.3: *Končna bilanca stanja*

Sredstva			Obveznosti in neto vrednost		
AN	Nefinančna sredstva	170	AF	Obveznosti	127
AN.1	Proizvedena nefinančna sredstva	131	AF.1	Denarno zlato in PPČ	
AN.11	Osnovna sredstva	128	AF.2	Gotovina in vloge	38
AN.12	Zaloge	1	AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	0
AN.13	Vrednostni predmeti	2	AF.4	Posojila	49

Sredstva			Obveznosti in neto vrednost		
AN.2	Neproizvedena nefinančna sredstva	39	AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	0
AN.21	Naravni viri	39	AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	5
AN.22	Pogodbe, najemi in licence	0	AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0
AN.23	Nakupi minus prodaje dobrega imena in trženjskih sredstev	0	AF.8	Druge terjatve in obveznosti	35
AF	Finančna sredstva	176			
AF.1	Denarno zlato in PPČ				
AF.2	Gotovina in vloge	112			
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	25			
AF.4	Posojila	8			
AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	23			
AF.6	Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	4			
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	0			
AF.8	Druge terjatve in obveznosti	4			
			B.90	<i>Neto vrednost</i>	219

PRILOGA B

Pregled tabel

Tabela št.	Vsebina tabel	Rok t + mesecev (dni, kjer je določeno) ⁽¹⁾	Zajeto obdobje ⁽²⁾
1	Temeljni agregati – četrletno	2	od 1995Q1
1	Temeljni agregati – letno	2 -/9	od 1995
2	Temeljni agregati sektorja država – letno	3/9	od 1995
3	Tabele po dejavnostih – letno	9/21	od 1995
5	Izdatki gospodinjstev za končno potrošnjo po namenu – letno	9	od 1995
6	Finančni računi po sektorjih (transakcije) – letno	9	od 1995
7	Bilance stanja za finančna sredstva in obveznosti – letno	9	od 1995
8	Nefinančni računi po sektorjih – letno	9	od 1995
801	Nefinančni računi po sektorjih – četrletno	85 dni ⁽⁴⁾ ⁽⁵⁾ ⁽⁶⁾	od 1999Q1
9	Podrobni davčni prihodki in prihodki socialnih prispevkov po vrsti davka in socialnih prispevkov ter po podsektorjih prejemnikov, vključno s seznamom davkov in socialnih prispevkov v skladu z nacionalno klasifikacijo – letno	9	od 1995
10	Tabele po dejavnostih in po regijah, NUTS raven 2 – letno	12 ⁽³⁾ /24	od 2000
11	Izdatki države po funkcijah – letno	12	od 1995
12	Tabele po dejavnostih in po regijah, NUTS raven 3 – letno	24	od 2000
13	Računi gospodinjstev po regijah, NUTS raven 2 – letno	24	od 2000
15	Tabela ponudbe v osnovnih cenah, skupaj s pretvorbo v kupčeve cene – letno	36	od 2010
16	Tabela porabe v kupčevih cenah – letno	36	od 2010
17	Simetrična input-output tabela v osnovnih cenah – petletno	36	od 2010
20	Navzkrižna razvrstitev osnovnih sredstev po dejavnostih in po sredstvih – letno	24	od 2000
22	Navzkrižna razvrstitev bruto investicij v osnovna sredstva po dejavnostih in po sredstvih – letno	24	od 1995
26	Bilance stanja za nefinančna sredstva – letno	24	od 1995
27	Finančni računi države – četrletno	85 dni ⁽⁴⁾ ⁽⁵⁾	od 1999Q1

Tabela št.	Vsebina tabel	Rok t + mesecev (dni, kjer je določeno) ⁽¹⁾	Zajeto obdobje ⁽²⁾
28	Državni dolg (maastrichtski dolg) države – četrletno	3	od 2000Q1
29	Pokojninske pravice, pridobljene do sedaj, v okviru socialnega zavarovanja – triletno	24	od 2012

t = Referenčno obdobje (leto ali četrletje).

⁽¹⁾ V vsakem primeru se spremenljivke pošljejo Komisiji (Eurostatu) najpozneje tistega dne, ko jih nacionalni organ objavi. Če se podatki, ki so že bili poslani Komisiji (Eurostatu), revidirajo, se ti revidirani podatki pošljejo Komisiji (Eurostatu) najpozneje tistega dne, ko jih nacionalni organ objavi.

⁽²⁾ Uporablja se za celotno tabelo z izjemo izbranih postavk (glej podrobnosti v tabeli).

⁽³⁾ Uporablja se za izbrane postavke (glej podrobnosti v tabeli).

⁽⁴⁾ Rok 85 dni se uporablja za države članice, katerih valuta je euro. Za države članice, katerih valuta ni euro, je rok za posredovanje podatkov tri mesece.

Če so ti označeni kot „neobjavljeni“ na nacionalni ravni, se začasni podatki, poslani za posamezne države članice pred iztekom 85-dnevnega roka, ne smejo objaviti na evropski ravni. Zadevne države članice pošljejo ustrezne dokončne podatke pred iztekom roka treh mesecev. Posredovanje podatkov, prilagojenih za vpliv sezone, in podatkov o verižnih obsegi v obdobju 85-ih dni, je prostovoljno. Za države članice, ki se pridružijo ekonomski in monetarni uniji po začetku veljavnosti te uredbe, velja za posredovanje podatkov 85-dnevni rok od datuma vstopa države članice.

⁽⁵⁾ Če država članica celoto podatkov pošlje v 85 dneh, podatkov ni treba poslati v treh mesecih.

⁽⁶⁾ Za države članice, katerih bruto domači proizvod v tekočih cenah je manj kot 1 % ustreznega skupnega BDP Unije, so obvezni le podatki izbranih postavk (glej podrobnosti v tabeli 801).

Tabela 1 – Temeljni agregati – četrletno ⁽¹⁾ in letno

Šifra	Seznam spremenljivk	Razčlenitev ⁽²⁾	Tekoče cene	Cene predhodnega leta in verižni obsegi ⁽¹⁰⁾
Bruto dodana vrednost in bruto domači proizvod				
B.1g	1. Bruto dodana vrednost v osnovnih cenah	A*10	x	x
D.21	2. (a) Davki na proizvode ⁽³⁾		x	x
D.31	(b) Subvencije na proizvode ⁽³⁾		x	x
B.1*g	3. Bruto domači proizvod v tržnih cenah		x	x
Izdatkovna struktura bruto domačega proizvoda				
P.3	4. Celotni izdatki za končno potrošnjo		x	x
P.3	5. (a) Izdatki gospodinjstev za končno potrošnjo (domači koncept)	Trajnost ⁽⁴⁾	x	x
P.3	(b) Izdatki gospodinjstev za končno potrošnjo (nacionalni koncept)		x	x
P.3	6. Izdatki NPISG za končno potrošnjo		x	x
P.3	7. Izdatki države za končno potrošnjo		x	x
P.31	(a) Izdatki za individualno potrošnjo		x	x
P.32	(b) Izdatki za kolektivno potrošnjo		x	x
P.4	8. Dejanska končna potrošnja		x	x
P.41	(a) Dejanska individualna potrošnja		x	x

Šifra	Seznam spremenljivk	Razčlenitev ⁽²⁾	Tekoče cene	Cene predhodnega leta in verižni obsegi ⁽¹⁰⁾
P.5	9. Bruto investicije		x	x
P.51g	(a) Bruto investicije v osnovna sredstva	AN_F6 ⁽⁵⁾	x	x
P.52	(b) Spremembe zalog		x	x ⁽⁶⁾
P.53	(c) Pridobitve minus odtujitve vrednostnih predmetov		x	x ⁽⁶⁾
P.6	10. Izvoz blaga (fob) in storitev		x	x
P.61	(a) Blago		x	x
P.62	(b) Storitve		x	x
	Izvoz blaga (fob) in storitev v S.2I: države članice, katerih valuta je euro, Evropska centralna banka ter druge institucije in organi euroobmočja ⁽⁷⁾		x	x
	S.xx (S.21 – S.2I): države članice, katerih valuta ni euro, ter institucije in organi Evropske unije (razen Evropske centralne banke ter drugih institucij in organov euroobmočja) ⁽⁷⁾		x	x
	Izvoz blaga (fob) in storitev v S.22: države nečlanice in mednarodne organizacije, ki niso rezidenti Evropske unije ⁽⁷⁾		x	x
P.7	11. Uvoz blaga (fob) in storitev		x	x
P.71	(a) Blago		x	x
P.72	(b) Storitve		x	x
	Uvoz blaga (fob) in storitev v S.2I: države članice, katerih valuta je euro, Evropska centralna banka ter druge institucije in organi euroobmočja ⁽⁷⁾		x	x
	Uvoz blaga (fob) in storitev iz S.xx (S.21 – S.2I): države članice, katerih valuta ni euro, ter institucije in organi Evropske unije (razen Evropske centralne banke ter drugih institucij in organov euroobmočja) ⁽⁷⁾		x	x
	Uvoz blaga (fob) in storitev iz S.22: države nečlanice in mednarodne organizacije, ki niso rezidenti Evropske unije ⁽⁷⁾		x	x
B.11	12. Saldo menjave blaga in storitev s tujino		x	x ⁽⁶⁾
Bruto poslovni presežek in bruto raznovrstni dohodek, davki na proizvodnjo in uvoz, subvencije				
B.2g + B.3g	13. Bruto poslovni presežek in bruto raznovrstni dohodek		x	
D.2	14. Davki na proizvodnjo in uvoz		x	
D.3	15. Subvencije		x	

Šifra	Seznam spremenljivk	Razčlenitev ⁽²⁾	Tekoče cene	Cene predhodnega leta in verižni obsegi ⁽¹⁰⁾
Prebivalstvo, zaposlenost, sredstva za zaposlene				
	16. Podatki o prebivalstvu in zaposlenosti			
POP	(a) Celotno prebivalstvo (v tisočih oseb)			
EMP	(b) Zaposlenost v rezidenčnih proizvodnih enotah (v tisočih zaposlenih, tisočih opravljenih ur in tisočih delovnih mest ⁽⁸⁾) ter zaposlenost rezidentov (v tisočih oseb)	A*10 ⁽⁹⁾		
ESE	(c) Samozaposleni	A*10 ⁽⁹⁾		
EEM	(d) Zaposleni	A*10 ⁽⁹⁾		
D.1	17. Sredstva za zaposlene v rezidenčnih proizvodnih enotah in sredstva za rezidenčne zaposlene	A*10	x	
D.11	(a) Plače	A*10	x	
D.12	(b) Socialni prispevki delodajalcev	A*10	x	

⁽¹⁾ Četrtni podatki se pošljejo v obliki, neprilagojeni za vpliv sezone, in obliki, prilagojeni za vpliv sezone (po potrebi tudi prilagoditve za vpliv koledarja). Četrtni podatki v cenah predhodnega leta, prilagojeni za vpliv sezone, se ne pošljejo. Zagotavljanje četrtnih podatkov, ki vsebujejo samo prilagoditve za vpliv koledarja, je prostovoljno.

⁽²⁾ Če razčlenitev ni označena, je zajeto celotno gospodarstvo.

⁽³⁾ Delitev na davke in subvencije za četrtni račun je prostovoljna.

⁽⁴⁾ Razčlenitev po trajnosti za letne račune: trajno blago, poltrajno blago, netrajno blago, storitve.

Razčlenitev po trajnosti za četrtni račun: trajno blago in drugo.

⁽⁵⁾ AN_F6: Razčlenitev osnovnih sredstev:

AN.111 stanovanja

AN.112 druge zgradbe in objekti

AN.113 + AN.114 stroji in oprema + sistemi vojaškega orožja

— AN.1131 transportna oprema

— AN.1132 oprema IKT ^(*)

— AN.1139 + AN.114 drugi stroji in oprema + sistemi vojaškega orožja ^(*)

AN.115 gojena biološka sredstva

AN.117 proizvodi intelektualne lastnine

^(*) prostovoljno

⁽⁶⁾ Samo v cenah predhodnega leta.

⁽⁷⁾ Uvoz in izvoz je treba razčleniti na:

(a) S.21: države članice, katerih valuta je euro, Evropska centralna banka ter druge institucije in organi euroobmočja;

(b) S.xx (S.21 – S.21): države članice, katerih valuta ni euro, ter institucije in organi Evropske unije (razen Evropske centralne banke ter drugih institucij in organov euroobmočja)

(c) S.22: države nečlanice in mednarodne organizacije, ki niso rezidenti Evropske unije, pri čemer naj bi upoštevali naslednje:

— razčlenitve EMU in EU bi morale predstavljati dejansko sestavo ob koncu vsakega referenčnega obdobja („spreminjajoča se sestava“),

— podatke za referenčna obdobja od leta 2012 bi bilo treba zagotoviti v tekočih cenah, v cenah predhodnega leta in v verižnih obsegih,

— podatke za referenčna obdobja 2008–2011 bi bilo treba obvezno zagotoviti v tekočih cenah, prostovoljno pa v cenah predhodnega leta in v verižnih obsegih,

— podatke za referenčna obdobja 1999–2007 bi bilo treba prostovoljno zagotoviti v tekočih cenah.

⁽⁸⁾ Prostovoljno.

⁽⁹⁾ A*10 samo za skupno zaposlenost, samozaposlene in zaposlene v rezidenčnih proizvodnih enotah.

⁽¹⁰⁾ Za referenčno leto 1995 ni treba zagotoviti letnih in četrtnih podatkov v cenah predhodnega leta.

Tabela 2 – Temeljni agregati sektorja država

Šifra	Transakcija	Sektorji in podsektorji ^(*) ⁽¹⁾ ⁽²⁾
P.1	Proizvodnja	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
P.11+P.12	— Tržna proizvodnja in proizvodnja za lastno končno porabo	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314

Šifra	Transakcija	Sektorji in podsektorji (*) (1) (2)
P.13	— Netržna proizvodnja	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
P.131	Plačila za netržno proizvodnjo	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
P.132	Druga netržna proizvodnja	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
P.11 + P.12 + P.131	Tržna proizvodnja, proizvodnja za lastno končno porabo in plačila za netržno proizvodnjo	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
P.2	Vmesna potrošnja	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
B.1g	Bruto dodana vrednost	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
P.51c	Potrošnja stalnega kapitala	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
B.1n	Neto dodana vrednost	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.1p	Sredstva za zaposlene, obveznosti	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.29p	Drugi davki na proizvodnjo, obveznosti	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.39r	Druge subvencije na proizvodnjo, terjatve	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
B.2n	Neto poslovni presežek	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.2r	Davki na proizvodnjo in uvoz, terjatve	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.21r	Davki na proizvode, terjatve	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.211r	Prejeti DDV	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.29r	Drugi davki na proizvodnjo, terjatve	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.4r	Dohodek od lastnine, terjatve (1)	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.41r	Prejete obresti (1)	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.42r + D.43r + D.44r + D.45r	Drugi dohodek od lastnine, terjatve (1)	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.3p	Subvencije, obveznosti	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.31p	Subvencije na proizvode, obveznosti	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314

Šifra	Transakcija	Sektorji in podsektorji (*) (1) (2)
D.39p	Druge subvencije na proizvodnjo, obveznosti	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.4p	Dohodek od lastnine, obveznosti (1)	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.4p_S.1311	od tega plačan podsektorju centralna država (S.1311) (1) (4)	S.1312, S.1313, S.1314
D.4p_S.1312	od tega plačan podsektorju regionalna država (S.1312) (1) (4)	S.1311, S.1313, S.1314
D.4p_S.1313	od tega plačan podsektorju lokalna država (S.1313) (1) (4)	S.1311, S.1312, S.1314
D.4p_S.1314	od tega plačan podsektorju skladi socialne varnosti (S.1314) (1) (4)	S.1311, S.1312, S.1313
D. 41 p	— Plačane obresti (1)	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.42p + D.43p + D.44p + D.45p	— Drugi dohodek od lastnine, obveznosti (1)	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
B.5n	Neto saldo primarnih dohodkov	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.5r	Tekoči davki na dohodek, premoženje itd., terjatve	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.61r	Neto socialni prispevki, terjatve	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.611r	— od tega dejanski socialni prispevki delodajalcev	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.613r	— od tega dejanski socialni prispevki gospodinjstev	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.7r	Drugi tekoči transferji, terjatve (1)	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.5p	Tekoči davki na dohodek, premoženje itd., obveznosti	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.62p	Socialni prejemki razen socialnih transferjev v naravi, obveznosti	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.632p	Socialni transferji v naravi – kupljena tržna proizvodnja, obveznosti	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.62p + D.632p	Socialni prejemki razen socialnih transferjev v naravi in socialni transferji v naravi – kupljena tržna proizvodnja, obveznosti	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.7p	Drugi tekoči transferji, obveznosti (1)	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.7p_S.1311	od tega plačani podsektorju centralna država (S.1311) (1) (4)	S.1312, S.1313, S.1314
D.7p_S.1312	od tega plačani podsektorju regionalna država (S.1312) (1) (4)	S.1311, S.1313, S.1314

Šifra	Transakcija	Sektorji in podsektorji (*) (1) (2)
D.7p_S.1313	od tega plačani podsektorju lokalna država (S.1313) (1) (4)	S.1311, S.1312, S.1314
D.7p_S.1314	od tega plačani podsektorju skladi socialne varnosti (S.1314) (1) (4)	S.1311, S.1312, S.1313
B.6n	Neto razpoložljivi dohodek	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
P.3	Izdatki za končno potrošnjo	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
P.31	— Izdatki za individualno potrošnjo	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
P.32	— Izdatki za kolektivno potrošnjo	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.8	Popravek za spremembo pokojninskih pravic	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
B.8g	Bruto varčevanje	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
B.8n	Neto varčevanje	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
B.9r	Kapitalski transferji, terjatve (1)	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.91r	— Davki na kapital, terjatve (1)	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.92r + D.99r	— Drugi kapitalski transferji in investicijske podpore, terjatve (1) (2)	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.9p	Kapitalski transferji, obveznosti (1) (2)	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.9p_S.1311	od tega plačani podsektorju centralna država (S.1311) (1) (2) (4)	S.1312, S.1313, S.1314
D.9p_S.1312	od tega plačani podsektorju regionalna država (S.1312) (1) (2) (4)	S.1311, S.1313, S.1314
D.9p_S.1313	od tega plačani podsektorju lokalna država (S.1313) (1) (2) (4)	S.1311, S.1312, S.1314
D.9p_S.1314	od tega plačani podsektorju skladi socialne varnosti (S.1314) (1) (2) (4)	S.1311, S.1312, S.1313
D.92p	— Investicijske podpore, obveznosti	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
P.5	Bruto investicije	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
P.51g	— Bruto investicije v osnovna sredstva	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
P.52 + P.53	— Spremembe zalog in pridobitve minus odtujitve vrednostnih predmetov	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
NP	Pridobitve minus odtujitve neproizvedenih nefinančnih sredstev	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314

Šifra	Transakcija	Sektorji in podsektorji (*) (1) (2)
OP5ANP	Bruto investicije in pridobitve minus odtujitve neproizvedenih nefinančnih sredstev	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
B.9	Neto posojanje (+)/neto izposojanje (-)	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
TE	Skupaj izdatki	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
TR	Skupaj prihodki	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.995	Kapitalski transferji države ustreznim sektorjem na osnovi odmerjenih davkov in socialnih prispevkov, ki verjetno ne bodo pobrani (1) (2) (3)	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
PTC	Skupaj plačljivi davčni odbitki (5) (6) (7)	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
TC	— od tega plačljivi davčni odbitki, ki presegajo davkoplačevalčevo obveznost (5) (6) (7)	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314

(*) Sektor in podsektorji:

S.13 Država. Razčlenitev podsektorjev:

- S.13 Država
- S.1311 Centralna država
- S.1312 Regionalna država
- S.1313 Lokalna država
- S.1314 Skladi socialne varnosti

(1) Podatke o podsektorjih je treba uskladiti znotraj vsakega podsektorja, ne pa tudi med podsektorji. Podatki sektorja S.13 so enaki vsoti podatkov podsektorja, razen postavk D.4, D.7 in D.9 (in njihovih podpostavk), ki bi jih bilo treba uskladiti med podsektorji (s podatki o protipostavkah).

(2) D.995 se odšteje od D.99r. Pod D.9p ne sme biti vključen noben znesek za D.995.

(3) Razčlenitev po podsektorjih prejemnikih je prostovoljno.

(4) Kadar se za postavke, ki niso D.4, D.7 ali D.9 in podpostavke, opravijo znatna plačila med podsektorji navedite ta plačila v opombah pošiljatelja.

(5) Davčni odbitek je davčna olajšava, ki je neposredno odšteta od davčne obveznosti, ki jo mora upravičeno gospodinjstvo ali družba sicer plačati. Plačljivi davčni odbitki so davčni odbitki, za katere se vsak znesek, ki presega znesek davčne obveznosti (ki jo je sicer treba plačati), plača upravičencu. Celotni znesek plačljivega davčnega odbitka je treba zajeti kot izdatke države (Skupaj plačljivi davčni odbitki) z omembo zneska „sestavin transferja“, ki so Plačljivi Davčni odbitki, ki presegajo davkoplačevalčevo obveznost in se plačajo navedenemu davkoplačevalcu.

(6) Podatki podsektorjev se pošljejo prostovoljno.

(7) Podatki za referenčna leta pred referenčnim letom 2012 se pošljejo prostovoljno. Pošiljanje podatkov je obvezno za referenčna leta od 2012 naprej.

Tabela 3 – Tabele po dejavnostih

Šifra	Seznam spremenljivk	Razčlenitev (1) (3)	Tekoče cene	Cene predhodnega leta in verižni obsegi (2)
Proizvodnja				
P.1	1. Proizvodnja v osnovnih cenah po dejavnostih	A*21/A*64	x	
P.2	2. Vmesna potrošnja v kupčevih cenah po dejavnostih	A*21/A*64	x	
B.1g	3. Bruto dodana vrednost v osnovnih cenah po dejavnostih	A*21/A*64	x	x
P.51c	4. Potrošnja stalnega kapitala po dejavnostih	A*21/ A*64	x	x
B.2n + B.3n	5. Neto poslovni presežek in neto raznovrstni dohodek	A*21/ A*64	x	
D.29–D.39	6. Drugi davki na proizvodnjo minus druge subvencije na proizvodnjo	A*21/ A*64	x	

Šifra	Seznam spremenljivk	Razčlenitev ⁽¹⁾ ⁽³⁾	Tekoče cene	Cene predhodnega leta in verižni obsegi ⁽²⁾
Investicije				
P.5	7. Bruto investicije	-	x	x
P.51g	(a) Bruto investicije v osnovna sredstva po dejavnostih	A*10 (A*21 ⁽⁵⁾)/A*10 (A*64 ⁽⁵⁾)	x	x
	Razčlenitev po vrstah osnovnih sredstev AN_F6	A*10 (A*21 ⁽⁵⁾)/ A*10 (A*64 ⁽⁵⁾)	x	x
P.52	(b) Spremembe zalog po dejavnostih	A*10 (A*21 ⁽⁵⁾)/ A*10 (A*64 ⁽⁵⁾)	x	x ⁽⁶⁾
P.53	(c) Pridobitve minus odtujitve vrednostnih predmetov		x	x ⁽⁶⁾
Zaposlenost in sredstva za zaposlene				
EMP	8. Zaposlenost po dejavnostih (v tisočih oseb, tisočih opravljenih ur ⁽⁴⁾ in tisočih delovnih mest ⁽⁵⁾)	A*21/ A*64		
ESE	(a) samozaposleni po dejavnostih (v tisočih oseb, tisočih opravljenih ur ⁽⁴⁾ in tisočih delovnih mest ⁽⁵⁾)	A*21/ A*64		
EEM	(b) zaposleni po dejavnostih (v tisočih oseb, tisočih opravljenih ur ⁽⁴⁾ in tisočih delovnih mest ⁽⁵⁾)	A*21/ A*64		
D.1	9. Sredstva za zaposlene po dejavnostih	A*21/ A*64	x	
D.11	(a) Plače po dejavnostih	A*21/ A*64	x	

AN_F6: Razčlenitev osnovnih sredstev:

AN.111 stanovanja

AN.112 druge zgradbe in objekti

AN.113 + AN.114 stroji in oprema + sistemi vojaškega orožja

— AN.1131 transportna oprema

— AN.1132 oprema IKT (*), (**)

— AN.1139 + AN.114 drugi stroji in oprema + sistemi vojaškega orožja (*), (**)

AN.115 gojena biološka sredstva

AN.117 proizvodi intelektualne lastnine (**)

(*) prostovoljno

(**) samo celotno gospodarstvo

⁽¹⁾ Razčlenitev po dejavnostih v skladu s klasifikacijo NACE. Prva navedena stopnja razčlenitve se uporablja za pošiljanje pri t+9 mesecev. Druga navedena stopnja razčlenitve se uporablja za pošiljanje pri t+21 mesecev. Če razčlenitev ni označena, je zajeto celotno gospodarstvo.

⁽²⁾ Za referenčno leto 1995 ni treba zagotoviti podatkov v cenah predhodnega leta.

⁽³⁾ Za stopnjo razčlenitve A*64 je pošiljanje podatkov o postavki „pripisane najemnine za stanovanja, v katerih bivajo lastniki“ (postavka 44 „poslovanje z nepremičninami“) obvezno samo za spremenljivke P.1, P.2, B.1g.

⁽⁴⁾ Podatki o opravljenih urah na stopnji NACE A*64 se pošljejo prostovoljno.

⁽⁵⁾ Prostovoljno.

⁽⁶⁾ Samo v cenah predhodnega leta.

Tabela 5 – Izdatki gospodinjstev za končno potrošnjo

Šifra	Seznam spremenljivk	Razčlenitev	Tekoče cene	Cene predhodnega leta in verižni obsegi ⁽²⁾
P.3	1. Izdatki za končno potrošnjo po namenu (gospodinjstva)	skupine COICOP ⁽¹⁾	x	x
P.3	2. Izdatki za končno potrošnjo rezidenčnih in nerezidenčnih gospodinjstev na ekonomskem ozemlju		x	x
P.33	3. Izdatki za končno potrošnjo rezidenčnih gospodinjstev v tujini		x	x
P.34	4. Izdatki za končno potrošnjo nerezidenčnih gospodinjstev na ekonomskem ozemlju		x	x
P.3	5. Izdatki za končno potrošnjo rezidenčnih gospodinjstev na ekonomskem ozemlju in v tujini		x	x

⁽¹⁾ Skupini COICOP 12.2 Prostitucija in 12.7 Druge storitve, ki nista zajeta drugje, se zagotovita kot vsota.

⁽²⁾ Za referenčno leto 1995 ni treba zagotoviti podatkov v cenah predhodnega leta.

Tabela 6 – Finančni računi po sektorjih

(Transakcije, druge spremembe obsega in računi revalorizacije – konsolidirani in nekonsolidirani – in podatki o protipostavkah ^(*))

		Celotno gospodarstvo	Nefinančne družbe, vključno s podsektorji ⁽¹⁾	Finančne družbe, vključno s podsektorji ⁽²⁾	Država, vključno s podsektorji ⁽³⁾	Gospodinjstva in nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva ⁽⁴⁾	Tujina, vključno s podsektorji ⁽⁵⁾
Transakcije/druge spremembe obsega ^(**) /revalorizacija finančnih instrumentov ^(**)	ESR	S.1	S.11	S.12	S.13	S.14+S.15	S.2
Finančna sredstva	F.A	x	x	x	x	x	x
Denarno zlato in posebne pravice črpanja (PPČ)	F.1	x	x	x	x	x	x
Denarno zlato	F.11	x	x	x	x	x	x
PPČ	F.12	x	x	x	x	x	x
Gotovina in vloge	F.2	x	x	x	x	x	x
Gotovina	F.21	x	x	x	x	x	x
Prenosljive vloge	F.22	x	x	x	x	x	x
Druge vloge	F.29	x	x	x	x	x	x
Dolžniški vrednostni papirji	F.3	x	x	x	x	x	x
Kratkoročni	F.31	x	x	x	x	x	x
Dolgoročni	F.32	x	x	x	x	x	x

		Celotno gospodarstvo	Nefinančne družbe, vključno s podsektorji ⁽¹⁾	Finančne družbe, vključno s podsektorji ⁽²⁾	Država, vključno s podsektorji ⁽³⁾	Gospodinjstva in nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva ⁽⁴⁾	Tujina, vključno s podsektorji ⁽⁵⁾
Transakcije/druge spremembe obsega ^(**)/ revalorizacija finančnih instrumentov ^(**)	ESR	S.1	S.11	S.12	S.13	S.14+S.15	S.2
Posojila	F.4	x	x	x	x	x	x
Kratkoročna	F.41	x	x	x	x	x	x
Dolgoročna	F.42	x	x	x	x	x	x
Lastniški kapital in delnice/enote investicijskih skladov	F.5	x	x	x	x	x	x
Lastniški kapital	F.51	x	x	x	x	x	x
Delnice, ki kotirajo na borzi	F.511	x	x	x	x	x	x
Delnice, ki ne kotirajo na borzi	F.512	x	x	x	x	x	x
Drug lastniški kapital	F.519	x	x	x	x	x	x
Delnice/enote investicijskih skladov	F.52	x	x	x	x	x	x
Delnice/enote skladov denarnega trga ⁽⁶⁾	F.521	x	x	x	x	x	x
Delnice/enote investicijskih skladov, razen skladov denarnega trga ⁽⁶⁾	F.522	x	x	x	x	x	x
Scheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	F.6	x	x	x	x	x	x
Tehnične rezervacije neživljenjskega zavarovanja	F.61	x	x	x	x	x	x
Pravice do življenjskega zavarovanja in vseživljenjske rente	F.62	x	x	x	x	x	x
Pojninske pravice, terjatve pokojninskih skladov do upravljavcev pokojninskih skladov in pravice do nepojninskih prejemkov	F.63+ F.64+ F.65	x	x	x	x	x	x
Pojninske pravice ⁽⁶⁾	F.63	x	x	x	x	x	x
Terjatve pokojninskih skladov do upravljavcev pokojninskih skladov ⁽⁶⁾	F.64	x	x	x	x	x	x
Pravice do nepojninskih prejemkov ⁽⁶⁾	F.65	x	x	x	x	x	x
Rezervacije za terjatve v okviru standardiziranih jamstev	F.66	x	x	x	x	x	x
Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	F.7	x	x	x	x	x	x

		Celotno gospodarstvo	Nefinančne družbe, vključno s podsektorji (1)	Finančne družbe, vključno s podsektorji (2)	Država, vključno s podsektorji (3)	Gospodinjstva in nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodarstva (4)	Tujina, vključno s podsektorji (5)
Transakcije/druge spremembe obsega (**)/revalorizacija finančnih instrumentov (**)	ESR	S.1	S.11	S.12	S.13	S.14+S.15	S.2
Izvedeni finančni instrumenti (6)	F.71	x	x	x	x	x	x
Delniške opcije za zaposlene (6)	F.72	x	x	x	x	x	x
Druge terjatve	F.8	x	x	x	x	x	x
Komercialni krediti in predujmi	F.81	x	x	x	x	x	x
Druge terjatve razen komercialnih kreditov in predujmov	F.89	x	x	x	x	x	x
Obveznosti	F.L	x	x	x	x	x	x
Denarno zlato in posebne pravice črpanja (PPČ)	F.1	x	x	x	x	x	x
Denarno zlato	F.11	x	x	x	x	x	x
PPČ	F.12	x	x	x	x	x	x
Gotovina in vloge	F.2	x	x	x	x	x	x
Gotovina	F.21	x	x	x	x	x	x
Prenosljive vloge	F.22	x	x	x	x	x	x
Druge vloge	F.29	x	x	x	x	x	x
Dolžniški vrednostni papirji	F.3	x	x	x	x	x	x
Kratkoročni	F.31	x	x	x	x	x	x
Dolgoročni	F.32	x	x	x	x	x	x
Posojila	F.4	x	x	x	x	x	x
Kratkoročna	F.41	x	x	x	x	x	x
Dolgoročna	F.42	x	x	x	x	x	x
Lastniški kapital in delnice/enote investicijskih skladov	F.5	x	x	x	x	x	x
Lastniški kapital	F.51	x	x	x	x	x	x
Delnice, ki kotirajo na borzi	F.511	x	x	x	x	x	x
Delnice, ki ne kotirajo na borzi	F.512	x	x	x	x	x	x
Drug lastniški kapital	F.519	x	x	x	x	x	x
Delnice/enote investicijskih skladov	F.52	x	x	x	x	x	x

		Celotno gospodarstvo	Nefinančne družbe, vključno s podsektorji ⁽¹⁾	Finančne družbe, vključno s podsektorji ⁽²⁾	Država, vključno s podsektorji ⁽³⁾	Gospodinjstva in nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva ⁽⁴⁾	Tujina, vključno s podsektorji ⁽⁵⁾
Transakcije/druge spremembe obsega ^(**)/ revalorizacija finančnih instrumentov ^(**)	ESR	S.1	S.11	S.12	S.13	S.14+S.15	S.2
Delnice/enote skladov denarnega trga ⁽⁶⁾	F.521	x	x	x	x	x	x
Delnice/enote investicijskih skladov, razen skladov denarnega trga ⁽⁶⁾	F.522	x	x	x	x	x	x
Scheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	F.6	x	x	x	x	x	x
Tehnične rezervacije neživljenjskega zavarovanja	F.61	x	x	x	x	x	x
Pravice do življenjskega zavarovanja in vseživljenjske rente	F.62	x	x	x	x	x	x
Pokojninske pravice, terjatve pokojninskih skladov do upravljavcev pokojninskih skladov in pravice do nepokojninskih prejemkov	F.63+ F.64+ F.65	x	x	x	x	x	x
Pokojninske pravice ⁽⁶⁾	F.63	x	x	x	x	x	x
Terjatve pokojninskih skladov do upravljavcev pokojninskih skladov ⁽⁶⁾	F.64	x	x	x	x	x	x
Pravice do nepokojninskih prejemkov ⁽⁶⁾	F.65	x	x	x	x	x	x
Rezervacije za terjatve v okviru standardiziranih jamstev	F.66	x	x	x	x	x	x
Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	F.7	x	x	x	x	x	x
Izvedeni finančni instrumenti ⁽⁶⁾	F.71	x	x	x	x	x	x
Delniške opcije za zaposlene ⁽⁶⁾	F.72	x	x	x	x	x	x
Druge obveznosti	F.8	x	x	x	x	x	x
Komercialni krediti in predujmi	F.81	x	x	x	x	x	x
Druge obveznosti razen komercialnih kreditov in predujmov	F.89	x	x	x	x	x	x
Neto pridobitev finančnih sredstev ⁽⁷⁾	F.A	x	x	x	x	x	x

		Celotno gospodarstvo	Nefinančne družbe, vključno s podsektorji ⁽¹⁾	Finančne družbe, vključno s podsektorji ⁽²⁾	Država, vključno s podsektorji ⁽³⁾	Gospodinjstva in nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva ⁽⁴⁾	Tujina, vključno s podsektorji ⁽⁵⁾
Transakcije/druge spremembe obsega ^(**)/revalorizacija finančnih instrumentov ^(**)	ESR	S.1	S.11	S.12	S.13	S.14+S.15	S.2
Neto prevzem obveznosti ⁽⁷⁾	F.L	x	x	x	x	x	x
Neto finančne transakcije ⁽⁷⁾		x	x	x	x	x	x

(*) Nekonsolidirani podatki o protipostavkah, ki se pošljejo prostovoljno in omejeno na naslednje nasprotne sektorje:

- S.11 Nefinančne družbe
- S.12 Finančne družbe
- S.13 Država
- S.14 + S.15 Gospodinjstva in nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva
- S.2 Tujina

(**) Nekonsolidirane druge spremembe obsega in računi revalorizacije, ki se pošljejo obvezno za referenčna leta od 2012 naprej in omejeno na naslednjo razdelitev sektorjev in instrumentov:

- S.11 Nefinančne družbe
- S.12 Finančne družbe
- S.13 Država
- S.14 + S.15 Gospodinjstva in nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva
- S.2 Tujina
- F.1 Denarno zlato in posebne pravice črpanja (PPČ)
- F.2 Gotovina in vloge
- F.3 Dolžniški vrednostni papirji
- F.4 Posojila
- F.5 Lastniški kapital in delnice/enote investicijskih skladov
- F.6 Sheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme
- F.7 Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene
- F.8 Druge terjatve in obveznosti

Konsolidirane druge spremembe obsega in računi revalorizacije, ki se pošljejo prostovoljno.

⁽¹⁾ Nefinančne družbe:

- S.11 Nefinančne družbe – skupaj
- S.11001 Vse javne nefinančne družbe (razčlenitev se pošlje prostovoljno)

⁽²⁾ Finančne družbe:

- S.12 Finančne družbe – skupaj
- S.121 + S.122 + S.123 Denarne finančne institucije
- S.121 Centralna banka
- S.122 + S.123 Institucije, ki sprejemajo vloge, razen centralne banke, in skladi denarnih trgov (razčlenitev se pošlje prostovoljno)
- S.124 Investicijski skladi razen skladov denarnega trga
- S.125 + S.126 + S.127 Drugi finančni posredniki razen zavarovalnih družb in pokojninskih skladov, izvajalci pomožnih finančnih dejavnosti ter lastne finančne institucije in posojilodajalci (razčlenitev se pošlje prostovoljno)
- S.128 + S.129 Zavarovalne družbe in pokojninski skladi (razčlenitev se pošlje prostovoljno)
- S.12001 Vse javne finančne družbe (razčlenitev se pošlje prostovoljno)

⁽³⁾ Razčlenitev podsektorja država:

- S.13 Država – skupaj
- S.1311 Centralna država
- S.1312 Regionalna država
- S.1313 Lokalna država
- S.1314 Skladi socialne varnosti

⁽⁴⁾ Gospodinjstva in nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva (razčlenitev za leta pred referenčnim letom 2012 se pošlje prostovoljno):

- S.14 + S.15 Gospodinjstva in nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva – skupaj
- S.14 Gospodinjstva
- S.15 Nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva

⁽⁵⁾ Tujina:

- S.2: tujina – skupaj (razčlenitev se pošlje prostovoljno)
- S.21: države članice ter institucije in organi Evropske unije
- S.2I: države članice, katerih valuta je euro, Evropska centralna banka ter druge institucije in organi euroobmočja
- S.22: države nečlanice in mednarodne organizacije, ki niso rezidenti Evropske unije, pri čemer naj bi upoštevali naslednje:
  - razčlenitve EMU in EU bi morale predstavljati dejansko sestavo ob koncu vsakega referenčnega obdobja („spreminjajoča se sestava“);
  - neobvezni podatki za referenčna obdobja pred letom 1999 se ne pošljejo.

⁽⁶⁾ Poslati prostovoljno.

⁽⁷⁾ Samo za „transakcije s finančnimi instrumenti“, vendar ni smiselno za „spremembe obsega“, „revalorizacijo finančnih instrumentov“ in informacije o nasprotnem sektorju.

Tabela 7 – Bilance stanja za finančna sredstva in obveznosti (Stanja finančnih instrumentov – konsolidirana in nekonsolidirana – in podatki o protipostavkah (*)

		Celotno gospodarstvo	Nefinančne družbe, vključno s podsektorji (1)	Finančne družbe, vključno s podsektorji (2)	Država, vključno s podsektorji (3)	Gospodinjstva in nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva (4)	Tujina, vključno s podsektorji (5)
Stanja finančnih sredstev in obveznosti	ESR	S.1	S.11	S.12	S.13	S.14+S.15	S.2
Finančna sredstva	AF.A	x	x	x	x	x	x
Denarno zlato in posebne pravice črpanja (PPČ)	AF.1	x	x	x	x	x	x
Denarno zlato	AF.11	x	x	x	x	x	x
PPČ	AF.12	x	x	x	x	x	x
Gotovina in vloge	AF.2	x	x	x	x	x	x
Gotovina	AF.21	x	x	x	x	x	x
Prenosljive vloge	AF.22	x	x	x	x	x	x
Druge vloge	AF.29	x	x	x	x	x	x
Dolžniški vrednostni papirji	AF.3	x	x	x	x	x	x
Kratkoročni	AF.31	x	x	x	x	x	x
Dolgoročni	AF.32	x	x	x	x	x	x
Posojila	AF.4	x	x	x	x	x	x
Kratkoročna	AF.41	x	x	x	x	x	x
Dolgoročna	AF.42	x	x	x	x	x	x
Lastniški kapital in delnice/enote investicijskih skladov	AF.5	x	x	x	x	x	x
Lastniški kapital	AF.51	x	x	x	x	x	x
Delnice, ki kotirajo na borzi	AF.511	x	x	x	x	x	x
Delnice, ki ne kotirajo na borzi	AF.512	x	x	x	x	x	x
Drug lastniški kapital	AF.519	x	x	x	x	x	x
Delnice/enote investicijskih skladov	AF.52	x	x	x	x	x	x
Delnice/enote skladov denarnega trga (6)	AF.521	x	x	x	x	x	x
Delnice/enote investicijskih skladov, razen skladov denarnega trga (6)	AF.522	x	x	x	x	x	x
Scheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	AF.6	x	x	x	x	x	x
Tehnične rezervacije neživljenjskega zavarovanja	AF.61	x	x	x	x	x	x
Pravice do življenjskega zavarovanja in vseživljenjske rente	AF.62	x	x	x	x	x	x

		Celotno gospodarstvo	Nefinančne družbe, vključno s podsektorji ⁽¹⁾	Finančne družbe, vključno s podsektorji ⁽²⁾	Država, vključno s podsektorji ⁽³⁾	Gospodinjstva in nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva ⁽⁴⁾	Tujina, vključno s podsektorji ⁽⁵⁾
Stanja finančnih sredstev in obveznosti	ESR	S.1	S.11	S.12	S.13	S.14+S.15	S.2
Pokojninske pravice, terjatve pokojninskih skladov do upravljavcev pokojninskih skladov in pravice do nepokojninskih prejemkov	AF.63 + AF.64 + AF.65	x	x	x	x	x	x
Pokojninske pravice ⁽⁶⁾	AF.63	x	x	x	x	x	x
Terjatve pokojninskih skladov do upravljavcev pokojninskih skladov ⁽⁶⁾	AF.64	x	x	x	x	x	x
Pravice do nepokojninskih prejemkov ⁽⁶⁾	AF.65	x	x	x	x	x	x
Rezervacije za terjatve v okviru standardiziranih jamstev	AF.66	x	x	x	x	x	x
Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	AF.7	x	x	x	x	x	x
Izvedeni finančni instrumenti ⁽⁶⁾	AF.71	x	x	x	x	x	x
Delniške opcije za zaposlene ⁽⁶⁾	AF.72	x	x	x	x	x	x
Druge terjatve	AF.8	x	x	x	x	x	x
Komercialni krediti in predujmi	AF.81	x	x	x	x	x	x
Druge terjatve razen komercialnih kreditov in predujmov	AF.89	x	x	x	x	x	x
Obveznosti	AF.L	x	x	x	x	x	x
Denarno zlato in posebne pravice črpanja (PPČ)	AF.1	x	x	x	x	x	x
Denarno zlato	AF.11	x	x	x	x	x	x
Posebne pravice črpanja (PPČ)	AF.12	x	x	x	x	x	x
Gotovina in vloge	AF.2	x	x	x	x	x	x
Gotovina	AF.21	x	x	x	x	x	x
Prenosljive vloge	AF.22	x	x	x	x	x	x
Druge vloge	AF.29	x	x	x	x	x	x
Dolžniški vrednostni papirji	AF.3	x	x	x	x	x	x
Kratkoročni	AF.31	x	x	x	x	x	x

		Celotno gospodarstvo	Nefinančne družbe, vključno s podsektorji (1)	Finančne družbe, vključno s podsektorji (2)	Država, vključno s podsektorji (3)	Gospodinjstva in nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva (4)	Tujina, vključno s podsektorji (5)
Stanja finančnih sredstev in obveznosti	ESR	S.1	S.11	S.12	S.13	S.14+S.15	S.2
Dolgoročni	AF.32	x	x	x	x	x	x
Posojila	AF.4	x	x	x	x	x	x
Kratkoročna	AF.41	x	x	x	x	x	x
Dolgoročna	AF.42	x	x	x	x	x	x
Lastniški kapital in delnice/enote investicijskih skladov	AF.5	x	x	x	x	x	x
Lastniški kapital	AF.51	x	x	x	x	x	x
Delnice, ki kotirajo na borzi	AF.511	x	x	x	x	x	x
Delnice, ki ne kotirajo na borzi	AF.512	x	x	x	x	x	x
Drug lastniški kapital	AF.519	x	x	x	x	x	x
Delnice/enote investicijskih skladov	AF.52	x	x	x	x	x	x
Delnice/enote skladov denarnega trga (6)	AF.521	x	x	x	x	x	x
Delnice/enote investicijskih skladov, razen skladov denarnega trga (6)	AF.522	x	x	x	x	x	x
Scheme zavarovanja, pokojninske in standardizirane jamstvene sheme	AF.6	x	x	x	x	x	x
Tehnične rezervacije neživljenjskega zavarovanja	AF.61	x	x	x	x	x	x
Pravice do življenjskega zavarovanja in vseživljenjske rente	AF.62	x	x	x	x	x	x
Pokojninske pravice, terjatve pokojninskih skladov do upravljavcev pokojninskih skladov in pravice do nepokojninskih prejemkov	AF.63 + AF.64 + AF.65	x	x	x	x	x	x
Pokojninske pravice (6)	AF.63	x	x	x	x	x	x
Terjatve pokojninskih skladov do upravljavcev pokojninskih skladov (6)	AF.64	x	x	x	x	x	x
Pravice do nepokojninskih prejemkov (6)	AF.65	x	x	x	x	x	x
Rezervacije za terjatve v okviru standardiziranih jamstev	AF.66	x	x	x	x	x	x
Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	AF.7	x	x	x	x	x	x

		Celotno gospodarstvo	Nefinančne družbe, vključno s podsektorji (1)	Finančne družbe, vključno s podsektorji (2)	Država, vključno s podsektorji (3)	Gospodinjstva in nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva (4)	Tujina, vključno s podsektorji (5)
Stanja finančnih sredstev in obveznosti	ESR	S.1	S.11	S.12	S.13	S.14+S.15	S.2
Izvedeni finančni instrumenti (6)	AF.71	x	x	x	x	x	x
Delniške opcije za zaposlene (6)	AF.72	x	x	x	x	x	x
Druge obveznosti	AF.8	x	x	x	x	x	x
Komercialni krediti in predujmi	AF.81	x	x	x	x	x	x
Druge obveznosti razen komercialnih kreditov in predujmov	AF.89	x	x	x	x	x	x
Finančna sredstva (7)	AF.A	x	x	x	x	x	x
Obveznosti (7)	AF.L	x	x	x	x	x	x
Finančna neto vrednost (7)	BF.90	x	x	x	x	x	x

(*) Nekonsolidirani podatki o protipostavkah, ki se pošljejo prostovoljno in omejeno na naslednje nasprotne sektorje:

- S.11 Nefinančne družbe
- S.12 Finančne družbe
- S.13 Država
- S.14 + S.15 Gospodinjstva in nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva
- S.2 Tujina

(1) Nefinančne družbe:

- S.11 Nefinančne družbe – skupaj
- S.11001 Vse javne nefinančne družbe (razčlenitev se pošlje prostovoljno)

(2) Finančne družbe:

- S.12 Finančne družbe – skupaj
- S.121 + S.122 + S.123 Denarne finančne institucije
- S.121 Centralna banka
- S.122 + S.123 Institucije, ki sprejemajo vloge, razen centralne banke, in skladi denarnih trgov (razčlenitev se pošlje prostovoljno)
- S.124 Investicijski skladi razen skladov denarnega trga
- S.125 + S.126 + S.127 Drugi finančni posredniki razen zavarovalnih družb in pokojninskih skladov, izvajalci pomožnih finančnih dejavnosti ter lastne finančne institucije in posojilodajalci (razčlenitev se pošlje prostovoljno)
- S.128 + S.129 Zavarovalne družbe in pokojninski skladi (razčlenitev se pošlje prostovoljno)
- S.12001 Vse javne finančne družbe (razčlenitev se pošlje prostovoljno)

(3) Razčlenitev podsektorjev države:

- S.13 Država – skupaj
- S.1311 Centralna država
- S.1312 Regionalna država
- S.1313 Lokalna država
- S.1314 Skladi socialne varnosti

(4) Gospodinjstva in nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva (razčlenitev za referenčna leta pred letom 2012 se pošlje prostovoljno):

- S.14+S.15 Gospodinjstva in nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva – skupaj
- S.14 Gospodinjstva
- S.15 Nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva

(5) Tujina

- S.2: tujina – skupaj (razčlenitev se pošlje prostovoljno)
- S.21: države članice ter institucije in organi Evropske unije
- S.21: države članice, katerih valuta je euro, Evropska centralna banka ter druge institucije in organi euroobmočja
- S.22: države nečlanice in mednarodne organizacije, ki niso rezidenti Evropske unije, pri čemer naj bi upoštevali naslednje:
  - razčlenitve EMU in EU bi morale predstavljati dejansko sestavo ob koncu vsakega referenčnega obdobja („spreminjajoča se sestava“);
  - neobvezni podatki za obdobja pred referenčnim letom 1999 se ne pošljejo.

(6) Poslati prostovoljno.

(7) Podatki nasprotnega sektorja za to postavko niso relevantni.

Tabela 8 – Nefinančni računi po sektorjih – letno

Transakcije in izravnalne postavke		Sektorji												
		S.1	S.11	S.11001		S.12	S.12001		S.13	S.14 + S.15	S.14 (1)	S.15 (1)	S.1N	S.2
I. Račun proizvodnje/zunanji račun blaga in storitev		Celotno gospodarstvo	Nefinančne družbe	Javne nefinančne družbe		Finančne družbe	Javne finančne družbe		Država	Gospodinjstva in nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva	Gospodinjstva	Nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva	Nesektorizirano	Tujina
Viri														
P.1	Proizvodnja	x	x	o		x	o		x	x	x	x		
(P.11 + P.12 + P.131)	Tržna proizvodnja, proizvodnja za končno porabo in plačila za drugo netržno proizvodnjo								x					
P.11	— Tržna proizvodnja	x	x	o		x	o		x	x	x	x		
P.12	— Proizvodnja za lastno končno porabo	x	x	o		x	o		x	x	x	x		
P.13	— Netržna proizvodnja	x							x	x		x		
P.7	Uvoz blaga in storitev													x
P.71	— Uvoz blaga													x
P.72	— Uvoz storitev													x
P.72F	— Uvoz PMSFP													o
(D.21–D.31)	Davki minus subvencije na proizvode	x											x	
Porabe		2												
P.2	Vmesna potrošnja	x	x	o		x	o		x	x	x	x		
P.6	— Izvoz blaga in storitev													x
P.61	— Izvoz blaga													x
P.62	— Izvoz storitev													x
P.62F	— — Izvoz PMSFP													o
B.1g	Bruto dodana vrednost/bruto domači proizvod	x	x	o		x	o		x	x	x	x	x	

Transakcije in izravnalne postavke		Sektorji												
		S.1	S.11	S.11001		S.12	S.12001		S.13	S.14 + S.15	S.14 (!)	S.15 (!)	S.1N	S.2
I. Račun proizvodnje/zunanji račun blaga in storitev														
Viri		Celotno gospodarstvo	Nefinančne družbe	Javne nefinančne družbe		Finančne družbe	Javne finančne družbe		Država	Gospodinjstva in nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva	Gospodinjstva	Nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva	Nesektorirano	Tujina
B.11	Saldo menjave blaga in storitev s tujino													x
P.51c	Potrošnja stalnega kapitala	x	x	o		x	o		x	x	x	x		
B.1n	Neto dodana vrednost/neto domači proizvod	x	x	o		x	o		x	x	x	x	x	
II.1.1 Račun ustvarjanja dohodka		Sektorji												
Viri														
		S.1	S.11	S.11001		S.12	S.12001		S.13	S.14 + S.15	S.14 (!)	S.15 (!)	S.1N	S.2
B.1g	Bruto dodana vrednost/bruto domači proizvod	x	x	o		x	o		x	x	x	x	x	
D.3	Subvencije	x	x	o		x	o		x	x	x	x	x	
D.31	— Subvencije na proizvode	x											x	
D.39	— Druge subvencije na proizvodnjo	x	x	o		x	o		x	x	x	x		
Porabe														
D.1	Sredstva za zaposlene	x	x	o		x	o		x	x	x	x		x
D.11	— Plače	x	x	o		x	o		x	x	x	x		x
D.12	— Socialni prispevki delodajalcev	x	x	o		x	o		x	x	x	x		x
D.2	Davki na proizvodnjo in uvoz	x	x	o		x	o		x	x	x	x	x	
D.21	— Davki na proizvode	x											x	
D.29	— Drugi davki na proizvodnjo	x	x	o		x	o		x	x	x	x		
(B.2g + B.3g)	Bruto poslovni presežek in bruto raznovrstni dohodek	x	x	o		x	o		x	x	x	x		

Transakcije in izravnalne postavke		Sektorji												
		S.1	S.11	S.11001		S.12	S.12001		S.13	S.14 + S.15	S.14 ⁽¹⁾	S.15 ⁽¹⁾	S.1N	S.2
I. Račun proizvodnje/zunanji račun blaga in storitev		Celotno gospodarstvo	Nefinančne družbe	Javne nefinančne družbe		Finančne družbe	Javne finančne družbe		Država	Gospodinjstva in nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva	Gospodinjstva	Nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva	Nesektorirano	Tujina
Viri														
B.2g	— Bruto poslovni presežek	x								x	x			
B.3g	— Bruto raznovrstni dohodek	x								x	x			
II.1.2 Račun alokacije primarnega dohodka		Viri												
Sektorji		S.1	S.11	S.11001		S.12	S.12001		S.13	S.14 + S.15	S.14 ⁽¹⁾	S.15 ⁽¹⁾	S.1N	S.2
(B.2g + B.3g)	Bruto poslovni presežek in bruto raznovrstni dohodek	x	x	o		x	o		x	x	x	x		
B.2g	— Bruto poslovni presežek	x								x	x			
B.3g	— Bruto raznovrstni dohodek	x								x	x			
D.1	Sredstva za zaposlene	x								x	x			x
D.11	— Plače	x								x	x			x
D.12	— Socialni prispevki delodajalcev	x								x	x			x
D.2	Davki na proizvodnjo in uvoz	x							x					x
D.21	— Davki na proizvode	x							x					x
D.211	— — Davki tipa davka na dodano vrednost (DDV)	x							x					x
D.212	— — Davki in dajatve na uvoz razen DDV	x							x					x
D.214	— — Davki na proizvode razen DDV in uvoznih davkov	x							x					x
D.29	— Drugi davki na proizvodnjo	x							x					x
D.4	Dohodek od lastnine	x	x	o		x	o		x	x	x	x		x
D.41	— Obresti ⁽²⁾	x	x	o		x	o		x	x	x	x		x
D.42	— Razdeljeni dohodek družb	x	x	o		x	o		x	x	x	x		x

Transakcije in izravnalne postavke		Sektorji												
		S.1	S.11	S.11001		S.12	S.12001		S.13	S.14 + S.15	S.14 (1)	S.15 (1)	S.1N	S.2
I. Račun proizvodnje/zunanji račun blaga in storitev		Celotno gospodarstvo	Nefinančne družbe	Javne nefinančne družbe		Finančne družbe	Javne finančne družbe		Država	Gospodinjstva in nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva	Gospodinjstva	Nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva	Nesektorirano	Tujina
Viri														
D.421	— — Dividende	o	o	o		o	o		o	o	o	o		o
D.422	— — Odtegnjeni dohodek iz nepravilnih družb	o	o	o		o	o		o	o	o	o		o
D.43	— Reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb	x	x	o		x	o		x	x	x	x		x
D.43S2I	— — Reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb v euroobmočju (3) (4)		x	o		x	o							
D.43S2X	— — Reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb zunaj euroobmočja (3) (4)		x	o		x	o							
D.43S21	— — Reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb v EU (3)		x	o		x	o							
D.43S22	— — Reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb zunaj EU (3)		x	o		x	o							
D.44	— Drug investicijski dohodek	x	x	o		x	o		x	x	x	x		x
D.441	— — Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati zavarovancem (3)	x	x	o		x	o		x	x	x	x		x
D.442	— — Investicijski dohodek, ki se plačuje od pokojninskih pravic (3)	x	x	o		x	o		x	x	x	x		x
D.443	— — Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati delničarjem kolektivnih investicijskih skladov (3)	x	x	o		x	o		x	x	x	x		x
D.45	— Najemnine	x	x	o		x	o		x	x	x	x		
B.4g	Bruto podjetniški dohodek	o	x	o		x	o		o	o	o	o		

Transakcije in izravnalne postavke		Sektorji												
		S.1	S.11	S.11001		S.12	S.12001		S.13	S.14 + S.15	S.14 (1)	S.15 (1)	S.1N	S.2
I. Račun proizvodnje/zunanji račun blaga in storitev		Celotno gospodarstvo	Nefinančne družbe	Javne nefinančne družbe		Finančne družbe	Javne finančne družbe		Država	Gospodinjstva in nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva	Gospodinjstva	Nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva	Nesektorirano	Tujina
Viri														
D.41g	Skupne obresti pred alokacijo PMSFP (2)	x	x	o		x	o		x	x	x	x		x
Porabe														
D.3	Subvencije	x							x					x
D.31	— Subvencije na proizvode	x							x					x
D.39	— Druge subvencije na proizvodnjo	x							x					x
D.4	Dohodek od lastnine	x	x	o		x	o		x	x	x	x		x
D.41	— Obresti (2)	x	x	o		x	o		x	x	x	x		x
D.42	— Razdeljeni dohodek družb	x	x	o		x	o							x
D.421	— — Dividende	o	o	o		o	o							o
D.422	— — Odtegnjeni dohodek iz nepravilnih družb	o	o	o		o	o							o
D.43	— Reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb	x	x	o		x	o			x	x	x		x
D.43S21	— — Reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb v euroobmočju (3) (4)		x	o		x	o							
D.43S2X	— — Reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb zunaj euroobmočja (3) (4)		x	o		x	o							
D.43S21	— — Reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb v EU (3)		x	o		x	o							
D.43S22	— — Reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb zunaj EU (3)		x	o		x	o							
D.44	— Drug investicijski dohodek	x	x	o		x	o		x	x	x	x		x

Transakcije in izravnalne postavke		Sektorji												
		S.1	S.11	S.11001		S.12	S.12001		S.13	S.14 + S.15	S.14 (1)	S.15 (1)	S.1N	S.2
I. Račun proizvodnje/zunanji račun blaga in storitev		Celotno gospodarstvo	Nefinančne družbe	Javne nefinančne družbe		Finančne družbe	Javne finančne družbe		Država	Gospodinjstva in nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva	Gospodinjstva	Nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva	Nesektorirano	Tujina
Viri														
D.441	— — Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati zavarovancem (3)	x	x	o		x	o		x	x	x	x		x
D.442	— — Investicijski dohodek, ki se plačuje od pokojninskih pravic (3)	x	x	o		x	o		x	x	x	x		x
D.443	— — Investicijski dohodek, ki ga je mogoče pripisati delničarjem kolektivnih investicijskih skladov (3)	x	x	o		x	o		x	x	x	x		x
D.45	— Najemnine	x	x	o		x	o		x	x	x	x		
B.5g	Bruto saldo primarnih dohodkov/ bruto nacionalni dohodek	x	x	o		x	o		x	x	x	x		
D.41g	Skupne obresti pred alokacijo PMSFP (2)	x	x	o		x	o		x	x	x	x		x
II.2 Račun sekundarne razdelitve dohodka		Sektorji												
		S.1	S.11	S.11001		S.12	S.12001		S.13	S.14 + S.15	S.14 (1)	S.15 (1)	S.1N	S.2
Viri														
B.5g	Bruto saldo primarnih dohodkov/ bruto nacionalni dohodek	x	x	o		x	o		x	x	x	x		
D.5	Tekoči davki na dohodek, premoženje itd.	x							x					x
D.51	— Davki na dohodek	x							x					x
D.59	— Drugi tekoči davki	x							x					x
D.6	Socialni prispevki in prejemki	x	x	o		x	o		x	x	x	x		x
D.61	— Neto socialni prispevki	x	x	o		x	o		x	x	x	x		x

Transakcije in izravnalne postavke		Sektorji												
		S.1	S.11	S.11001		S.12	S.12001		S.13	S.14 + S.15	S.14 (1)	S.15 (1)	S.1N	S.2
I. Račun proizvodnje/zunanji račun blaga in storitev		Celotno gospodarstvo	Nefinančne družbe	Javne nefinančne družbe		Finančne družbe	Javne finančne družbe		Država	Gospodinjstva in nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva	Gospodinjstva	Nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva	Nesektorirano	Tujina
Viri														
D.611	— — Dejanski socialni prispevki delodajalcev (2)	x	x	o		x	o		x	x	x	x		x
D.612	— — Pripisani socialni prispevki delodajalcev (2)	X	x	o		x	o		x	x	x	x		x
D.613	— — Dejanski socialni prispevki gospodinjstev (2)	x	x	o		x	o		x	x	x	x		x
D.614	— — Dodatni socialni prispevki gospodinjstev (2)	x	x	o		x	o		x	x	x	x		x
D.61SC	— — Zaračunane storitve shem socialnega zavarovanja (2)	x	x	o		x	o		x	x	x	x		x
D.62	— Socialni prejemki razen socialnih transferjev v naravi	x								x	x			x
D.63	— Socialni transferji v naravi	x								x	x			
D.631	— Socialni transferji v naravi – netržna proizvodnja	o								o	o			
D.632	— Socialni transferji v naravi – kupljena tržna proizvodnja	o								o	o			
D.7	Drugi tekoči transferji	x	x	o		x	o		x	x	x	x		x
D.71	— Neto premije neživiljskega zavarovanja	x				x	o		x					x
D.72	— Odškodnine iz neživiljskega zavarovanja	x	x	o		x	o		x	x	x	x		x
D.74	— Tekoče mednarodno sodelovanje	x							x					x
D. 74A	— — Od tega: plačano evropskim institucijam/prejeto od evropskih institucij (npr. ERS)													x

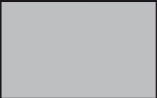
Transakcije in izravnalne postavke		Sektorji												
		S.1	S.11	S.11001		S.12	S.12001		S.13	S.14 + S.15	S.14 (1)	S.15 (1)	S.1N	S.2
I. Račun proizvodnje/zunanji račun blaga in storitev		Celotno gospodarstvo	Nefinančne družbe	Javne nefinančne družbe		Finančne družbe	Javne finančne družbe		Država	Gospodinjstva in nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva	Gospodinjstva	Nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva	Nesektorirano	Tujina
Viri														
D.75	— Raznovrstni tekoči transferji (2)	x	x	o		x	o		x	x	x	x		x
D.76	— Lastni viri EU iz DDV in BND													x
Porabe														
D.5	Tekoči davki na dohodek, premoženje itd.	x	x	o		x	o		x	x	x	x		x
D.51	— Davki na dohodek	x	x	o		x	o		x	x	x			x
D.59	— Drugi tekoči davki	x	x	o		x	o		x	x	x	x		x
D.6	Socialni prispevki in prejemki	x	x	o		x	o		x	x	x	x		x
D.61	— Neto socialni prispevki	x								x	x			x
D.611	— — Dejanski socialni prispevki delodajalcev (3)	x								x	x			x
D.612	— — Pripisani socialni prispevki delodajalcev (3)	x								x	x			x
D.613	— — Dejanski socialni prispevki gospodinjstev (3)	x								x	x			x
D.614	— — Dodatni socialni prispevki gospodinjstev (3)	x								x	x			x
D.61SC	— — Zaračunane storitve shem socialnega zavarovanja (3)	x								x	x			x
D.62	— Socialni prejemki razen socialnih transferjev v naravi	x	x	o		x	o		x	x	x	x		x
D.63	— Socialni transferji v naravi	x							x	x		x		
D.631	— Socialni transferji v naravi – netržna proizvodnja	o							x	o		o		
D.632	— Socialni transferji v naravi – kupljena tržna proizvodnja	o							x	o		o		

Transakcije in izravnalne postavke		Sektorji												
		S.1	S.11	S.11001		S.12	S.12001		S.13	S.14 + S.15	S.14 (1)	S.15 (1)	S.1N	S.2
I. Račun proizvodnje/zunanji račun blaga in storitev		Celotno gospodarstvo	Nefinančne družbe	Javne nefinančne družbe		Finančne družbe	Javne finančne družbe		Država	Gospodinjstva in nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva	Gospodinjstva	Nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva	Nesektorirano	Tujina
Viri														
D.7	Drugi tekoči transferji	x	x	o		x	o		x	x	x	x		x
D.71	— Neto premije neživiljskega zavarovanja	x	x	o		x	o		x	x	x	x		x
D.72	— Odškodnine iz neživiljskega zavarovanja	x				x	o		x					x
D.74	— Tekoče mednarodno sodelovanje	x							x					x
D.74A	— — Od tega: plačano evropskim institucijam/prejeto od evropskih institucij (npr. ERS)	x							x					
D.75	— Raznovrstni tekoči transferji (2)	x	x	o		x	o		x	x	x	x		x
D.76	— Lastni viri EU iz DDV in BND	x							x					
B.7g	Bruto prilagojeni razpoložljivi dohodek	x							x	x	x	x		
B.6g	Bruto razpoložljivi dohodek	x	x	o		x	o		x	x	x	x		
II.4.1 Račun porabe razpoložljivega dohodka		Viri												
Sektorji		S.1	S.11	S.11001		S.12	S.12001		S.13	S.14 + S.15	S.14 (1)	S.15 (1)	S.1N	S.2
B.6g	Bruto razpoložljivi dohodek	x	x	o		x	o		x	x	x	x		
D.8	Popravek za spremembo pokojninskih pravic	x								x	x			x
Porabe														
P.3	Izdatki za končno potrošnjo	x							x	x	x	x		

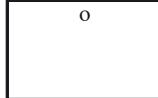
Transakcije in izravnalne postavke		Sektorji												
		S.1	S.11	S.11001		S.12	S.12001		S.13	S.14 + S.15	S.14 (1)	S.15 (1)	S.1N	S.2
I. Račun proizvodnje/zunanji račun blaga in storitev		Celotno gospodarstvo	Nefinančne družbe	Javne nefinančne družbe		Finančne družbe	Javne finančne družbe		Država	Gospodinjstva in nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva	Gospodinjstva	Nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva	Nesektorirano	Tujina
Viri														
P.31	— Izdatki za individualno potrošnjo	x							x	x	x	x		
P.32	— Izdatki za kolektivno potrošnjo	x							x					
D.8	Popravek za spremembo pokojninskih pravic	x	x	o		x	o		x	x	x	x		x
B.8g	Bruto varčevanje	x	x	o		x	o		x	x	x	x		
B.12	Saldo tekočih transakcij s tujino													x
III.1.1 Račun sprememb neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev														
Spremembe obveznosti in neto vrednosti														
B.8g	Bruto varčevanje	x	x	o		x	o		x	x	x	x		
B.12	Saldo tekočih transakcij s tujino													x
B.9r	Kapitalski transferji, terjatve	x	x	o		x	o		x	x	x	x		x
D.91r	— Davki na kapital, terjatve	x							x					x
D.92r	— Investicijske podpore, terjatve (2)	x	x	o		x	o		x	x	x	x		x
D.99r	— Drugi kapitalski transferji, terjatve (2)	x	x	o		x	o		x	x	x	x		x
Spremembe sredstev														
D.9p	Kapitalski transferji, obveznosti	x	x	o		x	o		x	x	x	x		x
D.91p	— Davki na kapital, obveznosti	x	x	o		x	o			x	x	x		x

Transakcije in izravnalne postavke		Sektorji												
		S.1	S.11	S.11001		S.12	S.12001		S.13	S.14 + S.15	S.14 (1)	S.15 (1)	S.1N	S.2
I. Račun proizvodnje/zunanji račun blaga in storitev		Celotno gospodarstvo	Nefinančne družbe	Javne nefinančne družbe		Finančne družbe	Javne finančne družbe		Država	Gospodinjstva in nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva	Gospodinjstva	Nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva	Nesektoriirano	Tujina
Viri														
D.92p	— Investicijske podpore, obveznosti (2)	x							x					x
D.99p	— Drugi kapitalski transferji, obveznosti (2)	x	x	o		x	o		x	x	x	x		x
P.51c	Potrošnja stalnega kapitala	x	x	o		x	o		x	x	x	x		
B.10.1	Sprememba neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev	x	x	o		x	o		x	x	x	x		x
III.1.2 Račun pridobitev nefinančnih sredstev		Spremembe obveznosti in neto vrednosti												
Sektorji		S.1	S.11	S.11001		S.12	S.12001		S.13	S.14 + S.15	S.14 (1)	S.15 (1)	S.1N	S.2
B.10.1	Sprememba neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev	x	x	o		x	o		x	x	x	x		x
Spremembe sredstev														
P.5g	Bruto investicije	x	x	o		x	o		x	x	x	x		
P.51g	— Bruto investicije v osnovna sredstva	x	x	o		x	o		x	x	x	x		
P.51c	Potrošnja stalnega kapitala	x	x	o		x	o		x	x	x	x		
P.52	— Spremembe zalog	x	x	o		x	o		x	x	x	x		
P.53	— Pridobitve minus odtujitve vrednostnih predmetov	x	x	o		x	o		x	x	x	x		
NP	Pridobitve minus odtujitve neproizvedenih sredstev	x	x	o		x	o		x	x	x	x		x
B.9	Neto posojanje (+)/neto izposojanje (-)	x	x	o		x	o		x	x	x	x		x

Transakcije in izravnalne postavke		Sektorji												
		S.1	S.11	S.11001		S.12	S.12001		S.13	S.14 + S.15	S.14 ⁽¹⁾	S.15 ⁽¹⁾	S.1N	S.2
I. Račun proizvodnje/zunanji račun blaga in storitev		Celotno gospodarstvo	Nefinančne družbe	Javne nefinančne družbe		Finančne družbe	Javne finančne družbe		Država	Gospodinjstva in nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva	Gospodinjstva	Nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva	Nesektorirano	Tujina
Viri														
DB.9	Razlika do neto posojanja/neto izposojanja po finančnih računih	x	x	o		x	o		x	x	x	x		x
Dodatne informacije														
EMP	Zaposlenost (število oseb in število opravljenih ur)	o	o	o		o	o		x	o	o	o		
OTE	Skupni izdatki države								x					
OTR	Skupni prihodki države								x					

 = nerelevantne celice

 = obvezno

 = prostovoljno

⁽¹⁾ Podatki sektorjev S.14 in S.15 za referenčna leta pred letom 2012 se pošljejo prostovoljno. Pošiljanje podatkov je obvezno za referenčna leta od leta 2012 naprej.

⁽²⁾ Državni podatki bi morali biti na splošno usklajeni znotraj vsakega podsektorja, ne pa tudi med podsektorji. Vendar bi bilo treba za to transakcijo uskladiti tudi podsektorje države (S.13) med sabo: centralno državo, regionalno državo, lokalno državo in sklade socialne varnosti.

⁽³⁾ Podatki za referenčna leta pred letom 2012 se pošljejo prostovoljno. Pošiljanje podatkov je obvezno za referenčna leta od leta 2012 naprej.

⁽⁴⁾ Podatke pošljejo samo države članice, katerih valuta je euro.

Tabela 801 – Nefinančni računi po sektorjih – četrtletno

Šifra	Transakcije in izravnalne postavke	Sektorji						
		S.1	S.11 (1)	S.12 (1)	S.13	S.14 + S.15 (1)	S.1N (1)	S.2
	I. Račun proizvodnje/zunanji račun blaga in storitev							
	Viri	Celotno gospodarstvo	Nefinančne družbe	Finančne družbe	Država	Gospodinjstva in nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva	Nesektorizirano	Tujina
P.1	Proizvodnja	o	o	o	o	o		
(P.11 + P.12 + P.131)	Od tega: tržna proizvodnja, proizvodnja za končno porabo in plačila za drugo netržno proizvodnjo				x			
P.7	Uvoz blaga in storitev							x
P.71	— Uvoz blaga							x
P.72	— Uvoz storitev							x
P.72F	— Uvoz PMSFP							o
D.21 – D.31	Davki minus subvencije na proizvode	x					x	
	Porabe							
P.2	Vmesna potrošnja	o	o	o	o	o		
P.6	Izvoz blaga in storitev							x
P.61	— Izvoz blaga							x
P.62	— Izvoz storitev							x
P.62F	— Izvoz PMSFP							o
B.1g	Bruto dodana vrednost/bruto domači proizvod	x	x	x	x	x	x	
B.11	Saldo menjave blaga in storitev s tujino							x
P.51c	Potrošnja stalnega kapitala	x	x	x	x	x		
B.1n	Neto dodana vrednost/neto domači proizvod	x	x	x	x	x		
	II.1.1 Račun ustvarjanja dohodka							
	Sektorji	S.1	S.11 (1)	S.12 (1)	S.13	S.14+S.15 (1)	S.1N (1)	S.2
B.1g	Bruto dodana vrednost/bruto domači proizvod	x	x	x	x	x	x	
D.3	Subvencije	x	x	x	x	x	x	
D.31	— Subvencije na proizvode	x					x	
D.39	— Druge subvencije na proizvodnjo	x	x	x	x	x		
	Porabe							
D.1	Sredstva za zaposlene	x	x	x	x	x		x
D.2	Davki na proizvodnjo in uvoz	x	x	x	x	x	x	
D.21	— Davki na proizvode	x					x	
D.29	— Drugi davki na proizvodnjo	x	x	x	x	x		
B.2g + B.3g	Bruto poslovni presežek in bruto raznovrstni dohodek	x	x	x	x	x	x	
B.3g	— Bruto raznovrstni dohodek	x				x		

Šifra	Transakcije in izravnalne postavke	Sektorji						
		S.1	S.11 ⁽¹⁾	S.12 ⁽¹⁾	S.13	S.14 + S.15 ⁽¹⁾	S.1N ⁽¹⁾	S.2
I. Račun proizvodnje/zunanji račun blaga in storitev		Celotno gospodarstvo	Nefinančne družbe	Finančne družbe	Država	Gospodinjstva in nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva	Nesektorirano	Tujina
Viri								
II.1.2 Račun alokacije primarnega dohodka		Viri						
Sektorji		S.1	S.11 ⁽¹⁾	S.12 ⁽¹⁾	S.13	S.14 + S.15 ⁽¹⁾	S.1N ⁽¹⁾	S.2
B.2g + B.3g	Bruto poslovni presežek in bruto raznovrstni dohodek	x	x	x	x	x	x	
B.3g	— Bruto raznovrstni dohodek	x				x		
D.1	Sredstva za zaposlene	x				x		x
D.2	Davki na proizvodnjo in uvoz	x			x			x
D.21	— Davki na proizvode	x			x			x
D.211	— Davki tipa davka na dodano vrednost (DDV)				x			
D.29	— Drugi davki na proizvodnjo	x			x			x
D.4	Dohodek od lastnine	x ⁽¹⁾	x	x	x	x		x
D.41	— Obresti ⁽²⁾	x ⁽¹⁾	x	x	x	x		x
(D.42 + D.43 + D.44 + D.45)	— Drug dohodek od lastnine, druge naveden	x ⁽¹⁾	x	x	x	x		x
D.42	— Razdeljeni dohodek družb	x ⁽¹⁾	x	x	x	x		x
D.43	— Reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb	x ⁽¹⁾	x	x	x	x		x
D.43S2I	— Reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb v euroobmočju		o	o				
D.43S2X	— Reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb zunaj euroobmočja		o	o				
D.43S21	— Reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb v EU		o	o				
D.43S22	— Reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb zunaj EU		o	o				
D.44	— Drug investicijski dohodek	x ⁽¹⁾	x	x	x	x		x
D.45	— Najemnina	x ⁽¹⁾	x	x	x	x		
B.4g	Bruto podjetniški dohodek	o	x	x	o	o		
D.41g	Skupne obresti pred alokacijo PMSFP ⁽²⁾	x ⁽¹⁾	x	x	x	x		x
Porabe								
D.3	Subvencije	x			x		x	x
D.31	— Subvencije na proizvode	x			x		x	x
D.39	— Druge subvencije na proizvodnjo	x			x			x

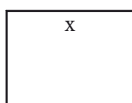
Šifra	Transakcije in izravnalne postavke	Sektorji						
		S.1	S.11 ⁽¹⁾	S.12 ⁽¹⁾	S.13	S.14 + S.15 ⁽¹⁾	S.1N ⁽¹⁾	S.2
		Celotno gospodarstvo	Nefinančne družbe	Finančne družbe	Država	Gospodinjstva in nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva	Nesektorirano	Tujina
	I. Račun proizvodnje/zunanji račun blaga in storitev							
	Viri							
D.4	Dohodek od lastnine	x ⁽¹⁾	x	x	x	x		x
D.41	— Obresti ⁽²⁾	x ⁽¹⁾	x	x	x	x		x
(D.42 + D.43 + D.44 + D.45)	— Drug dohodek od lastnine, drugje naveden	x ⁽¹⁾	x	x	x	x		x
D.42	— Razdeljeni dohodek družb	x ⁽¹⁾	x	x				x
D.43	— Reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb	x ⁽¹⁾	x	x				x
D.43S2I	— Reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb v euroobmočju		o	o				
D.43S2X	— Reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb zunaj euroobmočja		o	o				
D.43S2I	— Reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb v EU		o	o				
D.43S22	— Reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb zunaj EU		o	o				
D.44	— Drug investicijski dohodek	x ⁽¹⁾	x	x	x			x
D.45	— Najemnina	x ⁽¹⁾	x	x	x	x		
B.5g	Bruto saldo primarnih dohodkov/bruto nacionalni dohodek	x	x	x	x	x		
D.41g	Skupne obresti pred alokacijo PMSFP ⁽²⁾	x ⁽¹⁾	x	x	x	x		x
	II.2 Račun sekundarne razdelitve dohodka	Viri						
	Sektorji	S.1	S.11 ⁽¹⁾	S.12 ⁽¹⁾	S.13	S.14 + S.15 ⁽¹⁾	S.1N ⁽¹⁾	S.2
B.5g	Bruto saldo primarnih dohodkov/bruto nacionalni dohodek	x	x	x	x	x		
D.5	Tekoči davki na dohodek, premoženje itd.	x			x			x
D.6	Socialni prispevki in prejemki	x ⁽¹⁾	x	x	x	x		x
D.61	— Neto socialni prispevki	x ⁽¹⁾	x	x	x	x		x
D.62	— Socialni prejemki razen socialnih transferjev v naravi	x ⁽¹⁾				x		x
D.63	— Socialni transferji v naravi	x ⁽¹⁾				x		
D.7	Drugi tekoči transferji	x ⁽¹⁾	x	x	x	x		x
D.71	— Neto premije neživiljskega zavarovanja	x ⁽¹⁾		x	x			x
D.72	— Odškodnine iz neživiljskega zavarovanja	x ⁽¹⁾	x	x	x	x		x
(D.74 + D.75 + D.76)	— Drugi tekoči transferji, drugje navedeni	x ⁽¹⁾	x	x	x	x		x

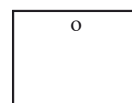
Šifra	Transakcije in izravnalne postavke	Sektorji						
		S.1	S.11 ⁽¹⁾	S.12 ⁽¹⁾	S.13	S.14 + S.15 ⁽¹⁾	S.1N ⁽¹⁾	S.2
I. Račun proizvodnje/zunanji račun blaga in storitev		Celotno gospodarstvo	Nefinančne družbe	Finančne družbe	Država	Gospodinjstva in nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva	Nesektorirano	Tujina
Viri								
D.74	— Tekoče mednarodno sodelovanje	o			o			o
D.74A	— Od tega: plačano evropskim institucijam/prejeto od evropskih institucij (npr. ERS)							x
D.75	— Raznovrstni tekoči transferji ⁽²⁾	o	o	o	o	o		o
D.76	— Lastni viri EU iz DDV in BND							o
Porabe								
D.5	Tekoči davki na dohodek, premoženje itd.	x ⁽¹⁾	x	x	x	x		x
D.6	Socialni prispevki in prejemki	x ⁽¹⁾	x	x	x	x		x
D.61	— Neto socialni prispevki	x ⁽¹⁾				x		x
D.62	— Socialni prejemki razen socialnih transferjev v naravi	x ⁽¹⁾	x	x	x	x		x
D.63	— Socialni transferji v naravi	x ⁽¹⁾			x	x		
D.631	— Socialni transferji v naravi – netržna proizvodnja	x			x			
D.632	— Socialni transferji v naravi – kupljena tržna proizvodnja	x			x			
D.7	Drugi tekoči transferji	x ⁽¹⁾	x	x	x	x		x
D.71	— Neto premije neživljenjskega zavarovanja	x ⁽¹⁾	x	x	x	x		x
D.72	— Odškodnine iz neživljenjskega zavarovanja	x ⁽¹⁾		x	x			x
(D.74 + D.75 + D.76)	— Drugi tekoči transferji, druge navedeni	x ⁽¹⁾	x	x	x	x		x
D.74	— Tekoče mednarodno sodelovanje	o			o			o
D.74A	— Od tega: plačano evropskim institucijam/prejeto od evropskih institucij (npr. ERS)	x			x			
D.75	— Raznovrstni tekoči transferji ⁽²⁾	o	o	o	o	o		o
D.76	— Lastni viri EU iz DDV in BND	o			o			
B.7g	Bruto prilagojeni razpoložljivi dohodek				x	x		
B.6g	Bruto razpoložljivi dohodek	x	x	x	x	x		

Šifra	Transakcije in izravnalne postavke	Sektorji						
		S.1	S.11 ⁽¹⁾	S.12 ⁽¹⁾	S.13	S.14 + S.15 ⁽¹⁾	S.1N ⁽¹⁾	S.2
	I. Račun proizvodnje/zunanji račun blaga in storitev							
	Viri	Celotno gospodarstvo	Nefinančne družbe	Finančne družbe	Država	Gospodinjstva in nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva	Nesektorirano	Tujina
	II.4.1 Račun porabe razpoložljivega dohodka	Viri						
	Sektorji	S.1	S.11 ⁽¹⁾	S.12 ⁽¹⁾	S.13	S.14 + S.15 ⁽¹⁾	S.1N ⁽¹⁾	S.2
B.6g	Bruto razpoložljivi dohodek	x	x	x	x	x		
D.8	Popravek za spremembo pokojninskih pravic	x				x		x
	Porabe							
P.3	Izdatki za končno potrošnjo	x			x	x		
P.31	— Izdatki za individualno potrošnjo	x			x	x		
P.32	— Izdatki za kolektivno potrošnjo	x			x			
D.8	Popravek za spremembo pokojninskih pravic	x	x	x	x	x		x
B.8g	Bruto varčevanje	x	x	x	x	x		
B.12	Saldo tekočih transakcij s tujino							x
	III.1.1 Račun sprememb neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev							
	Spremembe obveznosti in neto vrednosti							
B.8g	Bruto varčevanje	x	x	x	x	x		
B.12	Saldo tekočih transakcij s tujino							x
B.9r	Kapitalski transferji, terjatve	x ⁽¹⁾	x	x	x	x		x
D.91r	— Davki na kapital, terjatve	x			x			x
D.92r + D.99r	— Investicijske podpore in drugi ⁽²⁾ kapitalski transferji	x ⁽¹⁾	x	x	x	x		x
D.92r	— Investicijske podpore, terjatve ⁽²⁾	o	o	o	o	o		o
D.99r	— Drugi kapitalski transferji, terjatve ⁽²⁾	o	o	o	o	o		o
	Spremembe sredstev							
D.9p	Kapitalski transferji, obveznosti	x ⁽¹⁾	x	x	x	x		x
D.91p	— Davki na kapital, obveznosti	x ⁽¹⁾	x	x		x		x
D.92p + D.99p	— Investicijske podpore in drugi kapitalski transferji ⁽²⁾	x ⁽¹⁾	x	x	x	x		x
D.92p	— Investicijske podpore, obveznosti ⁽²⁾	o			o			o
D.99p	— Drugi kapitalski transferji, obveznosti ⁽²⁾	o	o	o	o	o		o
P.51c	Potrošnja stalnega kapitala	x	x	x	x	x		

Šifra	Transakcije in izravnalne postavke	Sektorji						
		S.1	S.11 ⁽¹⁾	S.12 ⁽¹⁾	S.13	S.14 + S.15 ⁽¹⁾	S.1N ⁽¹⁾	S.2
I. Račun proizvodnje/zunanji račun blaga in storitev		Celotno gospodarstvo	Nefinančne družbe	Finančne družbe	Država	Gospodinjstva in nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva	Nesektorirano	Tujina
Viri								
B.101	Sprememba neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev	x	x	x	x	x		x
III.1.2 Račun pridobitev nefinančnih sredstev		Sektorji						
Spremembe obveznosti in neto vrednosti		S.1	S.11 ⁽¹⁾	S.12 ⁽¹⁾	S.13	S.14 + S.15 ⁽¹⁾	S.1N ⁽¹⁾	S.2
B.101	Sprememba neto vrednosti zaradi varčevanja in kapitalskih transferjev	x	x	x	x	x		x
Spremembe sredstev								
P.5g	Bruto investicije	x	x	x	x	x		
P.51g	— Bruto investicije v osnovna sredstva	x	x	x	x	x		
P.51c	Potrošnja stalnega kapitala	x	x	x	x	x		
P.52 + P.53	— Spremembe zalog in neto pridobitve vrednostnih predmetov	x	x	x	x	x		
NP	Pridobitve minus odtujitve neproizvedenih sredstev	x	x	x	x	x		x
B.9	Neto posojanje (+)/neto izposojanje (-)	x	x	x	x	x		x
DB.9	Razlika do neto posojanja/neto izposojanja po finančnih računih	o	o	o	o	o		o
Dodatne informacije								
EMP	Zaposlenost (število oseb in število opravljenih ur)	o	o	o	o	o		o
OTE	Skupni izdatki države				x			
OTR	Skupni prihodki države				x			
AN.111	Stanovanja					o		
AN.211	Zemljišča					o		

 = nerelevantne celice

 = obvezno

 = prostovoljno

⁽¹⁾ Prostovoljno za države, za katere pomeni BDP v tekočih cenah manj kot 1 % ustreznega skupnega zneska Unije. 1 % prag je izračunan kot drseče povprečje na podlagi zadnjih treh razpoložljivih let.

⁽²⁾ Državni podatki bi morali biti na splošno usklajeni znotraj vsakega podsektorja, ne pa tudi med podsektorji. Vendar pa bi bilo treba za to transakcijo uskladiti tudi podsektorje države (S.13) med sabo: centralno državo, regionalno državo, lokalno državo in sklade socialne varnosti.

PRILAGODITEV ZA VPLIV SEZONE

— Prilagoditev za vpliv sezone (po potrebi tudi prilagoditve za vpliv koledarja) je od referenčnega leta 2014 naprej obvezna za:

Porabe: S.2/P.6, S.2/D.1+D.2+D.3+D.4, S.2/D.5+D.6+D.7, S.2/D.8, S.2/D.9

Viri: S.2/P.7, S.2/D.1+D.2+D.3+D.4, S.2/D.5+D.6+D.7, S.2/D.8, S.2/D.9

Izravnalne postavke: S.1/B.1g, S.1/B.2g+B.3g, S.1/B.5g, S.1/B.6g, S.1/B.8g, S.1/B.9

Rok za pošiljanje podatkov: trije delovni dnevi po izteku roka za podatke, neprilagojene za vpliv sezone.

— Prilagoditev za vpliv sezone (po potrebi tudi prilagoditve za vpliv koledarja) je od referenčnega leta 2017 naprej obvezna za:

Porabe: S.11/D.1^(a), S.11/P.51g^(a), S.13/P.3, S.13/P.51g, S.13/OTE, S.14+S.15/D.4^(a), S.14+S.15/D.5^(a), S.14+S.15/D.61^(a), S.14+S.15/D.7^(a), S.14+S.15/D.8^(a), S.14+S.15/P.31, S.14+S.15/P.51g^(a)

Viri: S.13/OTR, S.14+S.15/D.1^(a), S.14+S.15/D.4^(a), S.14+S.15/D.62^(a), S.14+S.15/D.7^(a), S.14+S.15/D.8^(a)

Izravnalne postavke: S.11/B.1g^(a), S.11/B.2g+B.3g^(a), S.13/B.9, S.14+S.15/B.2g+B.3g^(a), S.14+S.15/B.6g^(a), S.14+S.15/B.8g^(a)

Rok za pošiljanje podatkov: trije delovni dnevi po izteku roka za podatke, neprilagojene za vpliv sezone.

— Prilagoditev za vpliv sezone (po potrebi tudi prilagoditve za vpliv koledarja) je prostovoljna za:

Porabe: S.11/(P.52+P.53), S.11/D.5, S.14+S.15/D.62, S.14+S.15/D.63, S.2/P.61, S.2/P.62

Viri: S.14+S.15/D.61, S.14+S.15/D.63, S.2/P.71, S.2/P.72

Izravnalne postavke: S.11/B.4g, S.11/B.9, S.14+S.15/B.3g, S.14+S.15/B.9

Rok za pošiljanje podatkov: trije delovni dnevi po izteku roka za podatke, neprilagojene za vpliv sezone.

^(a) Prostovoljno za države, za katere pomeni BDP v tekočih cenah manj kot 1 % ustreznega skupnega zneska Unije. 1 % prag je izračunan kot drseče povprečje na podlagi zadnjih treh razpoložljivih let.

PODATKI O OBSEGIH

Podatki v verižnih obsegih so po prilagoditvi za vpliv sezone (po potrebi tudi prilagoditvah za vpliv koledarja) prostovoljni za:

S.11/B1g, S.11/P.51g, S.14+S.15/P.31, S.14+S.15/P.51g.

Rok za pošiljanje podatkov: trije delovni dnevi po izteku roka za podatke, neprilagojene za vpliv sezone.

VIRI IN METODE

Države članice Komisijo obvestijo o večjih metodoloških ali drugih spremembah, ki bi vplivale na posredovane podatke, najpozneje v treh mesecih po začetku veljavnosti take spremembe.

Tabela 9 – Podrobni prejemki davkov in socialnih prispevkov po vrstah davkov in socialnih prispevkov ter po podsektorju prejemniku, vključno s seznamom davkov in socialnih prispevkov v skladu z nacionalno klasifikacijo (*)

Šifra (**)	Transakcija
D.2	Davki na proizvodnjo in uvoz
D.21	Davki na proizvode
D.211	Davki tipa davka na dodano vrednost (DDV)
D.212	Davki in dajatve na uvoz razen DDV
D.2121	Uvozne dajatve
D.2122	Davki na uvoz razen DDV in uvoznih dajatev
D.2122a	Dajatve na uvožene kmetijske proizvode
D.2122b	Zneski denarnih nadomestil za uvoz

Šifra (**)	Transakcija
D.2122c	Trošarine
D.2122d	Splošni prodajni davki
D.2122e	Davki na posebne storitve
D.2122f	Dobički uvoznih monopolov
D.214	Davki na proizvode razen DDV in uvoznih davkov
D.214a	Trošarine in davki na potrošnjo
D.214b	Kolkovine
D.214c	Davki na finančne in kapitalske transakcije
D.214d	Davki na registracijo vozil
D.214e	Davki na zabavo
D.214f	Davki na loterijo, igre na srečo in stave
D.214g	Davki na zavarovalne premije
D.214h	Drugi davki na določene storitve
D.214i	Splošni prodajni ali prometni davki
D.214j	Dobički fiskalnih monopolov
D.214k	Izvozne dajatve in zneski denarnih nadomestil ob izvozu
D.214l	Drugi davki na proizvode, d. n.
D.29	Drugi davki na proizvodnjo
D.29a	Davki na lastništvo ali uporabo zemljišč, zgradb ali drugih objektov
D.29b	Davki na uporabo osnovnih sredstev
D.29c	Davki na izplačane plače in na plačilno listo
D.29d	Davki na mednarodne transakcije
D.29e	Poslovne in profesionalne licence
D.29f	Davki na onesnaževanje okolja
D.29g	Premajhno nadomestilo DDV (sistem pavšalne stopnje)
D.29h	Preostali drugi davki na proizvodnjo
D.5	Tekoči davki na dohodek, premoženje itd.
D.51	Davki na dohodek
D.51a + D.51c1	Davki na dohodek posameznika ali gospodinjstva, vključno z dobički iz lastnine
D.51a	Davki na dohodek posameznika ali gospodinjstva brez dobičkov iz lastnine ⁽¹⁾
D.51c1	Davki na dobičke iz lastnine posameznika ali gospodinjstva ⁽¹⁾

Šifra (**)	Transakcija
D.51b + D.51c2	Davki na dohodek ali dobičke družb, vključno z dobički iz lastnine
D.51b	Davki na dohodek ali dobiček družb brez dobičkov iz lastnine ⁽¹⁾
D.51c2	Davki na dobičke iz lastnine družb ⁽¹⁾
D.51c3	Drugi davki na dobičke iz lastnine ⁽¹⁾
D.51c	Davki na dobičke iz lastnine
D.51d	Davki na dobitke na loteriji ali pri igrah na srečo
D.51e	Drugi davki na dohodek, d. n.
D.59	Drugi tekoči davki
D.59a	Tekoči davki na kapital
D.59b	Glavarine
D.59c	Davki na izdatke
D.59d	Plačila gospodinjestev za pridobitev dovoljenj
D.59e	Davki na mednarodne transakcije
D.59f	Drugi tekoči davki, d. n.
D.91	Davki na kapital
D.91a	Davki na kapitalske transferje
D.91b	Dajatve na kapital
D.91c	Drugi davki na kapital, d. n.
ODA	Skupaj prejeti davki
D.61	Neto socialni prispevki
D.611	Dejanski socialni prispevki delodajalcev
D.611C	Obvezni dejanski socialni prispevki delodajalcev
D.611V	Prostovoljni dejanski socialni prispevki delodajalcev
D.61SC	Zaračunane storitve shem socialnega zavarovanja ⁽²⁾
D.6111	Dejanski pokojninski prispevki delodajalcev ⁽¹⁾
D.6112	Dejanski nepokojninski prispevki delodajalcev ⁽¹⁾
D.6121	Pripisani pokojninski prispevki delodajalcev ⁽¹⁾
D.6122	Pripisani nepokojninski prispevki delodajalcev ⁽¹⁾
D.6131	Dejanski pokojninski prispevki gospodinjestev ⁽¹⁾
D.6132	Dejanski nepokojninski prispevki gospodinjestev ⁽¹⁾
D.6141	Dodatni pokojninski prispevki gospodinjestev ⁽¹⁾

Šifra (**)	Transakcija
D.6142	Dodatni nepokojninski prispevki gospodinjstev ⁽¹⁾
D.612	Pripisani socialni prispevki delodajalcev
D.613	Dejanski socialni prispevki gospodinjstev
D.613c	Obvezni dejanski socialni prispevki gospodinjstev
D.613ce	Obvezni dejanski socialni prispevki zaposlenih
D.613cs	Obvezni dejanski socialni prispevki samozaposlenih ⁽¹⁾
D.613cn	Obvezni dejanski socialni prispevki nezaposlenih ⁽¹⁾
D.613v	Prostovoljni dejanski socialni prispevki gospodinjstev
D.614	Dodatni socialni prispevki gospodinjstev ⁽³⁾
D.995	Kapitalski transferji države ustreznim sektorjem na osnovi odmerjenih davkov in socialnih prispevkov, ki verjetno ne bodo pobrani ⁽²⁾
D.995a	Odmerjeni davki na proizvode, ki verjetno ne bodo pobrani ⁽²⁾
D.995b	Odmerjeni drugi davki na proizvodnjo, ki verjetno ne bodo pobrani ⁽²⁾
D.995c	Odmerjeni davki na dohodek, ki verjetno ne bodo pobrani ⁽²⁾
D.995d	Odmerjeni drugi tekoči davki, ki verjetno ne bodo pobrani ⁽²⁾
D.995e	Odmerjeni dejanski socialni prispevki delodajalcev, ki verjetno ne bodo pobrani ⁽²⁾
D.995f	Odmerjeni dejanski socialni prispevki delodajalcev, ki verjetno ne bodo pobrani ⁽²⁾
D.995fe	Odmerjeni dejanski socialni prispevki zaposlenih, ki verjetno ne bodo pobrani ⁽²⁾
D.995fs	Odmerjeni dejanski socialni prispevki samozaposlenih oseb, ki verjetno ne bodo pobrani ⁽¹⁾
D.995fn	Odmerjeni dejanski socialni prispevki nezaposlenih oseb, ki verjetno ne bodo pobrani ⁽¹⁾
D.995g	Odmerjeni davki na kapital, ki verjetno ne bodo pobrani ⁽²⁾
ODB	Skupaj prejemki od davkov in socialnih prispevkov po odštetju odmerjenih zneskov, ki verjetno ne bodo pobrani
ODC	Skupaj prejemki od davkov in neto socialnih prispevkov (vključno s pripisanimi socialnimi prispevki) po odštetju odmerjenih zneskov, ki verjetno ne bodo pobrani
ODD	Davčna obremenitev = skupaj prejemki od davkov in socialnih prispevkov po odštetju odmerjenih zneskov, ki verjetno ne bodo pobrani

(*) Sektor in podsektorji:

S.13 Država. Razčlenitev podsektorjev:

- S.13 Država
- S.1311 Centralna država
- S.1312 Regionalna država
- S.1313 Lokalna država
- S.1314 Skladi socialne varnosti

S.212 Institucije in organi Evropske unije

(**) Dodatno bodo vse podrobnosti nacionalne klasifikacije davkov in socialnih prispevkov („nacionalni seznam davkov“) z ustreznimi zneski pod vsako povezano šifro ESR navedene v tabeli 9. Nacionalni seznam davkov je obvezen za državo ter institucije in organe Evropske unije.

⁽¹⁾ Prostovoljno.

⁽²⁾ Prostovoljna razdelitev po podsektorjih prejemnikih.

⁽³⁾ Podatki za referenčna leta pred letom 2012 se pošljejo prostovoljno. Pošiljanje podatkov je obvezno za referenčna leta od 2012 naprej.

Tabela 10 – Tabele po dejavnostih in po regijah (NUTS raven 2)

Šifra	Seznam spremenljivk	Razčlenitev
B.1g	1. Bruto dodana vrednost v osnovnih cenah (stopnja rasti obsega na podlagi cen predhodnega leta) ⁽¹⁾	
B.1g	2. Bruto dodana vrednost v osnovnih cenah (tekoče cene) ⁽²⁾	A*10
D.1	3. Sredstva za zaposlene (tekoče cene)	A*10
P.51g	4. Bruto investicije v osnovna sredstva (tekoče cene)	A*10
	5. Zaposlenost ⁽²⁾ ⁽³⁾ v tisočih oseb in tisočih opravljenih ur	
ETO	— Skupaj ⁽²⁾ ⁽³⁾	A*10
EEM	— Zaposleni ⁽³⁾	A*10
POP	6. Prebivalstvo v tisočih oseb ⁽⁴⁾	

⁽¹⁾ Prostovoljno pošiljanje do leta 2016. Od leta 2017 naprej: obvezno pošiljanje v roku t + 24 mesecev in prostovoljno pošiljanje v roku t + 12 mesecev.

⁽²⁾ Skupna vsota bruto dodane vrednosti in vsota zaposlenosti v tisočih oseb: pošiljanje v roku t + 12 mesecev.

Vsota zaposlenosti v opravljenih urah, razčlenitve zaposlenosti v osebah in opravljenih urah A*10, razčlenitev bruto dodane vrednosti A*10: pošiljanje v roku t + 24 mesecev.

⁽³⁾ Zaposlenost in zaposleni: rezidenti in nerezidenti, zaposleni pri rezidenčnih proizvodnih enotah (domači koncept).

⁽⁴⁾ Obvezno pošiljanje v roku t + 24 mesecev.

Tabela 11 – Izdatki države po funkcijah

Šifra	Seznam spremenljivk	Funkcija	Razčlenitev podsektorjev ⁽¹⁾
OP5ANP	Bruto investicije + pridobitve minus odtujitve nefinančnih neproizvedenih sredstev	oddelki COFOG skupine COFOG ⁽³⁾ ⁽⁷⁾	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
P.5	Bruto investicije	oddelki COFOG skupine COFOG ⁽³⁾ ⁽⁷⁾	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
P.51g	od tega bruto investicije v osnovna sredstva	oddelki COFOG skupine COFOG ⁽⁷⁾	S.13
NP	Pridobitve minus odtujitve neproizvedenih nefinančnih sredstev	oddelki COFOG skupine COFOG ⁽³⁾ ⁽⁷⁾	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.1	Sredstva za zaposlene	oddelki COFOG skupine COFOG ⁽³⁾ ⁽⁷⁾	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.3	Subvencije	oddelki COFOG skupine COFOG ⁽³⁾ ⁽⁷⁾	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.4	Dohodek od lastnine ⁽²⁾	oddelki COFOG skupine COFOG ⁽³⁾ ⁽⁷⁾	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.4p_S.1311	od tega plačan podsektorju centralna država (S.1311) ⁽²⁾ ⁽⁶⁾	oddelki COFOG skupine COFOG ⁽⁷⁾	S.1312, S.1313, S.1314
D.4p_S.1312	od tega plačan podsektorju regionalna država (S.1312) ⁽²⁾ ⁽⁶⁾	oddelki COFOG skupine COFOG ⁽⁷⁾	S.1311, S.1313, S.1314
D.4p_S.1313	od tega plačan podsektorju lokalna država (S.1313) ⁽²⁾ ⁽⁶⁾	oddelki COFOG skupine COFOG ⁽⁷⁾	S.1311, S.1312, S.1314

Šifra	Seznam spremenljivk	Funkcija	Razčlenitev podsektorjev (1)
D.4p_S.1314	od tega plačan podsektorju skladi socialne varnosti (S.1314) (2) (6)	oddelki COFOG skupine COFOG (7)	S.1311, S.1312, S.1313
D.62 + D.632	Socialni prejemki razen socialnih transferjev v naravi in socialni transferji v naravi – kupljena tržna proizvodnja	oddelki COFOG skupine COFOG (3) (7)	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.62	Socialni prejemki razen socialnih transferjev v naravi (8)	oddelki COFOG skupine COFOG (3) (7)	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.632	Socialni transferji v naravi – kupljena tržna proizvodnja (8)	oddelki COFOG skupine COFOG (3) (7)	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
P.2 + D.29 + D.5 + D.8	Vmesna potrošnja + drugi davki na proizvodnjo + tekoči davki na dohodek, premoženje itd. + popravek za spremembo pokojninskih pravic	oddelki COFOG skupine COFOG (3) (7)	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
P.2	Vmesna potrošnja	oddelki COFOG skupine COFOG (3) (7)	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.29 + D.5 + D.8	Drugi davki na proizvodnjo + tekoči davki na dohodek, premoženje itd. + popravek za spremembo pokojninskih pravic	oddelki COFOG skupine COFOG (3) (7)	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.7	Drugi tekoči transferji (2)	oddelki COFOG skupine COFOG (3) (7)	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.7p_S.1311	od tega plačani podsektorju centralna država (S.1311) (2) (6)	oddelki COFOG skupine COFOG (7)	S.1312, S.1313, S.1314
D.7p_S.1312	od tega plačani podsektorju regionalna država (S.1312) (2) (6)	oddelki COFOG skupine COFOG (7)	S.1311, S.1313, S.1314
D.7p_S.1313	od tega plačani podsektorju lokalna država (S.1313) (2) (6)	oddelki COFOG skupine COFOG (7)	S.1311, S.1312, S.1314
D.7p_S.1314	od tega plačani podsektorju skladi socialne varnosti (S.1314) (2) (6)	oddelki COFOG skupine COFOG (7)	S.1311, S.1312, S.1313
D.9	Kapitalski transferji (2) (3)	oddelki COFOG skupine COFOG (3) (7)	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.92p	od tega investicijske podpore (2) (3)	oddelki COFOG skupine COFOG (7)	S.13
D.9p_S.1311	od tega plačani podsektorju centralna država (S.1311) (2) (6)	oddelki COFOG skupine COFOG (7)	S.1312, S.1313, S.1314
D.9p_S.1312	od tega plačani podsektorju regionalna država (S.1312) (2) (6)	oddelki COFOG skupine COFOG (7)	S.1311, S.1313, S.1314
D.9p_S.1313	od tega plačani podsektorju lokalna država (S.1313) (2) (6)	oddelki COFOG skupine COFOG (7)	S.1311, S.1312, S.1314

Šifra	Seznam spremenljivk	Funkcija	Razčlenitev podsektorjev ⁽¹⁾
D.9p_S.1314	od tega plačani podsektorju skladi socialne varnosti (S.1314) ⁽²⁾ ⁽⁶⁾	oddelki COFOG skupine COFOG ⁽⁷⁾	S.1311, S.1312, S.1313
TE	Skupaj izdatki	oddelki COFOG skupine COFOG ⁽³⁾ ⁽⁷⁾	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
P.3	Izdatki za končno potrošnjo	oddelki COFOG skupine COFOG ⁽³⁾ ⁽⁷⁾	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
P.31	Izdatki za individualno potrošnjo ⁽⁴⁾	oddelki COFOG skupine COFOG ⁽⁷⁾	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
P.32	Izdatki za kolektivno potrošnjo ⁽⁴⁾	oddelki COFOG skupine COFOG ⁽⁷⁾	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314

⁽¹⁾ Razčlenitev podsektorjev država:

- S.13 Država
- S.1311 Centralna država
- S.1312 Regionalna država
- S.1313 Lokalna država
- S.1314 Skladi socialne varnosti

⁽²⁾ Podatke podsektorjev bi bilo treba uskladiti znotraj vsakega podsektorja, ne pa tudi med podsektorji. Podatki sektorja S.13 so enaki vsoti podatkov podsektorja, razen postavk D.4, D.7 in D.9 (in njihovih podpodstavk), ki bi jih bilo treba uskladiti med podsektorji (s podatki o protipostavkah).

⁽³⁾ Prostovoljno za podsektorje.

⁽⁴⁾ Obvezno za vsoto skupin COFOG.

⁽⁵⁾ Pod D.9p ne sme biti vključen noben znesek za D.995. D.995 se odšteje od D.99r.

⁽⁶⁾ Prostovoljno.

⁽⁷⁾ Poslati od referenčnega leta 2001 naprej.

⁽⁸⁾ Podatki za referenčna leta pred letom 2012 se pošljejo prostovoljno. Pošiljanje podatkov je obvezno za referenčna leta od 2012 naprej.

Tabela 12 – Tabele po dejavnostih in po regijah (NUTS raven 3)

Šifra	Seznam spremenljivk	Razčlenitev ⁽¹⁾
B1.g	1. Bruto dodana vrednost v osnovnih cenah (tekoče cene)	A*10
	2. Zaposlenost ⁽²⁾ (v tisočih oseb)	
ETO	— Skupaj	A*10
EEM	— Zaposleni	A*10
POP	3. Prebivalstvo (v tisočih oseb)	

⁽¹⁾ Uporabljajo se lahko naslednje agregatne postavke razčlenitve NACE Rev 2 A*10:

- (G, H, I in J) namesto (G, H in I) in (J),
- (K, L, M in N) namesto (K), (L) in (M in N),
- (O, P, Q, R, S, T in U) namesto (O, P in Q) in (R, S, T in U).

⁽²⁾ Zaposlenost in zaposleni: rezidenti in nerezidenti, zaposleni pri rezidenčnih proizvodnih enotah (domači koncept).

Tabela 13 – Računi gospodinjstev po regijah (NUTS raven 2)

Račun alokacije primarnega dohodka gospodinjstev (S.14)			
Šifra	Porabe	Šifra	Viri
D.4	1. Dohodek od lastnine	B.2n/B.3n	3. Neto poslovni presežek/neto raznovrstni dohodek
B.5n	2. Neto saldo primarnih dohodkov	D.1	4. Sredstva za zaposlene
		D.4	5. Dohodek od lastnine

Račun alokacije primarnega dohodka gospodinjstev (S.14)			
Šifra	Porabe	Šifra	Viri
Račun sekundarne razdelitve dohodka gospodinjstev (S.14)			
Šifra	Porabe	Šifra	Viri
D.5	6. Tekoči davki na dohodek, premoženje itd.	B.5	10. Neto saldo primarnih dohodkov
D.61	7. Neto socialni prispevki	D.62	11. Socialni prejemki razen socialnih prejemkov v naravi
D.7	8. Drugi tekoči transferji	D.7	12. Drugi tekoči transferji
B.6n	9. Neto razpoložljivi dohodek		
Izdatki gospodinjstev za končno potrošnjo (S.14)			
P.3	13. Izdatki gospodinjstev za končno potrošnjo ⁽¹⁾		

⁽¹⁾ Prostovoljno.

Tabela 15 – Tabela ponudbe v osnovnih cenah, vključno s preoblikovanjem v kupčeve cene (tekoče cene in cene predhodnega leta ⁽¹⁾)

n=64, m=64

	Dejavnosti (NACE A*64)						Σ (1)	Uvoz cif ⁽²⁾	Skupaj ponudba v osnovnih cenah	Trgovske in transportne marže	Davki minus subvencije na proizvode	Skupaj ponudba v kupčevih cenah						
	1	2	3	4	.....	n												
	(1)						(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)						
1	(1)	Proizvodnja po proizvodih in po dejavnostih v osnovnih cenah							(a) Znotraj EU cif ⁽²⁾									
2									(a1) iz S.21: države članice, katerih valuta je euro, Evropska centralna banka ter druge institucije in organi euroobmočja (cif) ⁽²⁾									
3									(a2) iz S.xx (S.21 – S.21): države članice, katerih valuta ni euro, ter institucije in organi Evropske unije (razen Evropske centralne banke ter drugih institucij in organov euroobmočja) (cif) ⁽²⁾									
4									(b) Zunaj EU cif ⁽²⁾									
.									(c) Skupaj									
.																		
.																		
Proizvodi (CPA)																		
.																		
m																		
Σ (1)	Skupaj proizvodnja po dejavnostih																	
Prilagoditvene postavke:	(2)																	
— prilagoditev cif/fob pri uvozu		—																
— neposredni nakupi rezidentov v tujini		—																
(1) + (2)																		
Skupaj, od tega:	(3)																	
– tržna proizvodnja																		
– proizvodnja za lastno končno porabo														—	—	—	—	—
– netržna proizvodnja								—	—	—	—	—						

⁽¹⁾ Prostovoljno pošiljanje podatkov o cenah predhodnega leta za referenčna leta od 2010 do 2014. Pošiljanje podatkov je obvezno za referenčna leta od 2015 naprej.

⁽²⁾ Uvoz bi bilo treba razčleniti na:

(a) S.21: države članice ter institucije in organi Evropske unije,

(a1) S.21: države članice, katerih valuta je euro, Evropska centralna banka ter druge institucije in organi euroobmočja,

(a2) S.xx (S.21 – S.21): države članice, katerih valuta ni euro ter institucije in organi Evropske unije (razen Evropske centralne banke ter drugih institucij in organov euroobmočja), in

(b) S.22: države nečlanice in mednarodne organizacije, ki niso rezidenti Evropske unije,

pri tem pa je treba upoštevati naslednje:

— razčlenitve EMU in EU bi morale predstavljati dejansko sestavo ob koncu vsakega referenčnega obdobja („spreminjajoča se sestava“);

— države članice, katerih valuta je euro, morajo zagotoviti vse razčlenitve, kot so navedene v (a), (a1), (a2) in (b); države članice, katerih valuta ni euro, bi morale zagotoviti razčlenitve, kot so navedene v (a) in (b), zagotovitev razčlenitev, navedenih v (a1) in (a2), pa je prostovoljna;

— podatke bi bilo treba zagotoviti v tekočih cenah in cenah predhodnega leta.

⁽³⁾ Koncept, ki se uporablja za podatke po proizvodih v tabelah ponudbe in porabe ter v input-output tabelah, je domači koncept. Popravki nacionalnega koncepta (neposredni nakupi rezidentov v tujini) so vključeni kot skupni seštevki vrstice v delu (2) tabele. Uvoz (cif) po proizvodih ne vključuje neposrednih nakupov rezidentov v tujini.

		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Σ (2) + Σ (3)	(4)					
— Sredstva za zaposlene ⁽⁴⁾ Plače ⁽⁴⁾				—	—	—
— Drugi davki minus subvencije na proizvodnjo ⁽⁴⁾				—	—	—
— Potrošnja stalnega kapitala ⁽⁴⁾	(5)		—		—	—
— Neto poslovni presežek ⁽⁴⁾				—	—	—
— Bruto poslovni presežek ⁽⁴⁾				—	—	—
— Bruto raznovrstni dohodek ⁽⁴⁾				—	—	—
Bruto dodana vrednost v osnovnih cenah	(6)			—	—	—
Skupaj proizvodnja v osnovnih cenah	(7)			—	—	—
Dodatne prostovoljne informacije:						
— Bruto investicije v osnovna sredstva	(8)(2)			—		
— Bruto stanje osnovnih sredstev				—		
— Opravljene ure (v tisočih)				—		

(*) Pet dodatnih tabel, navedenih v nadaljevanju, je treba poslati vsakih pet let (za referenčna leta, ki se končajo na 0 ali 5). Pošiljanje teh petih dodatnih tabel je obvezno v tekočih cenah in prostovoljno v cenah predhodnega leta. Zadevnih pet tabel:

- tabela porabe v osnovnih cenah (iz razdeljenih vrstic (1) – (7)),
- tabela porabe za domačo proizvodnjo v osnovnih cenah (iz razdeljenih vrstic (1) in (2)),
- tabela porabe za uvoz v osnovnih cenah (iz razdeljenih vrstic (1) in (2)),
- tabela trgovinskih in transportnih marž (iz razdeljenih vrstic (1) in (2)),
- abela za davke minus subvencije na proizvode (iz razdeljenih vrstic (1) in (2)).

(1) Pošiljanje podatkov o cenah predhodnega leta za referenčna leta od 2010 do 2014 je prostovoljno. Pošiljanje podatkov za referenčna leta od 2015 naprej je obvezno.

(2) Prostovoljno.

(3) Izvoz bi bilo treba razčleniti na:

- (j) S.21: države članice ter institucije in organi Evropske unije,
- (j1) S.21: države članice, katerih valuta je euro, Evropska centralna banka ter druge institucije in organi euroobmočja,
- (j2) S.xx (S.21 – S.21): države članice, katerih valuta ni euro ter institucije in organi Evropske unije (razen Evropske centralne banke ter drugih institucij in organov euroobmočja), in
- (k) S.22: države nečlanice in mednarodne organizacije, ki Evropske unije, pri tem pa je treba upoštevati naslednje:

- razčlenitve EMU in EU bi morale predstavljati dejansko sestavo ob koncu vsakega referenčnega obdobja („spreminjajoča se sestava“);
- države članice, katerih valuta je euro, morajo zagotoviti vse razčlenitve, kot so navedene v (j), (j1), (j2) in (k); države članice, katerih valuta ni euro, bi morale zagotoviti razčlenitve, kot so navedene pod j) in k), zagotovitev razčlenitev, navedenih v (j1) in (j2), pa je prostovoljna,
- podatke bi bilo treba zagotoviti v tekočih cenah in cenah predhodnega leta.

(4) Obvezni podatki v tekočih cenah, prostovoljni podatki v cenah predhodnega leta.

(5) Koncept, ki se uporablja za podatke po proizvodih v tabelah ponudbe in porabe ter v input-output tabelah, je domači koncept. Popravki nacionalnega koncepta (neposredni nakupi rezidentov v tujini in nakupi nerezidentov na domačem ozemlju) so vključeni kot skupni seštevki vrstice v delu (3) tabele. Izdatki gospodinjstev za končno potrošnjo po proizvodih ne vključujejo neposrednih nakupov rezidentov v tujini. Izdatki gospodinjstev za končno potrošnjo po proizvodih vključujejo nakupe nerezidentov na domačem ozemlju. Izvoz (fob) po proizvodih ne vključuje nakupov nerezidentov na domačem ozemlju.

Tabela 17 – Simetrična input-output tabela v osnovnih cenah (***) (proizvod po proizvodu (**))

(tekoče cene (*))

n=64

		Proizvodi 1 2 3 .....n	Σ (1)	Končne porabe (a) (b) (c) (d) (e) (f) (g) (h) (i) (j) (k) (l)	Σ (3)	Σ (1) + Σ (3)
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Proizvodi (CPA)	1 2 3 . . . n	Vmesna potrošnja v kupčevih cenah po proizvodih in po dejavnostih		Končne porabe v kupčevih cenah: (3) Izdatki za končno potrošnjo: (a) gospodinjstev (b) NPISG (c) države (d) skupaj Bruto investicije: (e) bruto investicije v osnovna sredstva (f) spremembe zalog (1) (g) spremembe vrednostnih predmetov (1) (h) spremembe zalog in vrednostnih predmetov (i) skupaj Izvoz fob: (2) (j) države EU (j1) – v S.2I: države članice, katerih valuta je euro, Evropska centralna banka ter druge institucije in organi euroobmočja (2) (j2) – v S.xx (S.21 – S.2I): države članice, katerih valuta ni euro, ter institucije in organi Evropske unije (razen Evropske centralne banke ter drugih institucij in organov euroobmočja) (k) zunaj EU (2) (l) skupaj		
Σ (1)	(2)	Skupaj vmesna potrošnja v kupčevih cenah po proizvodih		Končne porabe po vrstah v osnovnih cenah		Skupaj poraba v osnovnih cenah
Poraba uvoženih proizvodov (***)		Skupaj vmesna potrošnja uvoženih proizvodov po proizvodih, cif		Končna poraba uvoženih proizvodov, cif		Skupaj uvoz
Davki minus subvencije na proizvode	(3)	Davki minus subvencije na proizvode po proizvodih		Davki minus subvencije na proizvode po vrsti končne porabe		Davki minus subvencije na proizvode skupaj
Σ (1) + (3)	(4)	Skupaj vmesna potrošnja v kupčevih cenah po proizvodih		Skupaj končne porabe po vrstah v kupčevih cenah		Skupaj poraba v kupčevih cenah

		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
— Sredstva za zaposlene Plače	(5)					
— Drugi davki minus subvencije na proizvodnjo				—	—	—
— Potrošnja stalnega kapitala				—	—	—
— Neto poslovni presežek				—	—	—
— Bruto poslovni presežek				—	—	—
— Bruto raznovrstni dohodek ⁽¹⁾				—	—	—
Bruto dodana vrednost v osnovnih cenah	(6)			—	—	—
Skupaj proizvodnja v osnovnih cenah	(7)			—	—	—
Uvoz znotraj EU cif ⁽²⁾						
— uvoz iz S.21: države članice, katerih valuta je euro, Evropska centralna banka ter druge institucije in organi euroobmočja (cif) ⁽²⁾				—	—	—
— uvoz iz S.xx (S.21 – S.21): države članice, katerih valuta ni euro, ter institucije in organi Evropske unije (razen Evropske centralne banke ter drugih institucij in organov euroobmočja) (cif) ⁽²⁾	(8)			—	—	—
Uvoz zunaj EU cif ⁽²⁾				—	—	—
Σ (8)	(9)	Uvoz cif po proizvodih				
Skupaj ponudba v osnovnih cenah	(10)	Ponudba v osnovnih cenah po proizvodih				

(*) „Dejavnost po dejavnosti“ pod pogojem, da je „dejavnost po dejavnosti“ dober približek za „proizvod po proizvodu“.

(**) Pošiljanje obeh spodaj navedenih dodatnih tabel je obvezno v tekočih cenah:

- simetrična input-output tabela za domačo proizvodnjo v osnovnih cenah (iz razdeljene vrstice (1), razdeljene vrstice (2), vrstice „poraba uvoženih proizvodov“, razdeljenih vrstic (3) in (4))
- simetrična input-output tabela za uvoz v osnovnih cenah (iz razdeljenih vrstic (1) in (2)).

(***) Samo za podtabelo za domačo proizvodnjo.

(1) Prostovoljno.

(2) Uvoz in izvoz bi bilo treba razčleniti na:

- (j) S.21: države članice ter institucije in organi Evropske unije,
- (j1) S.21: države članice, katerih valuta je euro, Evropska centralna banka ter druge institucije in organi euroobmočja,
- (j2) S.xx (S.21 – S.21): države članice, katerih valuta ni euro ter institucije in organi Evropske unije (razen Evropske centralne banke ter drugih institucij in organov euroobmočja), in
- (k) S.22: države nečlanice in mednarodne organizacije, ki niso rezidenti Evropske unije,

pri tem pa je treba upoštevati naslednje:

- razčlenitve EMU in EU bi morale predstavljati dejansko sestavo ob koncu vsakega referenčnega obdobja („spreminjajoča se sestava“),
- države članice, katerih valuta je euro, morajo zagotoviti vse razčlenitve, kot so navedene v (j), (j1), (j2) in (k); države članice, katerih valuta ni euro, bi morale zagotoviti razčlenitve, kot so navedene pod j) in k), zagotovitev razčlenitev, navedenih v (j1) in (j2), pa je prostovoljna,
- podatke bi bilo treba zagotoviti v tekočih cenah.

(3) Koncept, ki se uporablja za podatke po proizvodih v tabelah ponudbe in porabe ter v input-output tabelah, je domači koncept. Popravki nacionalnega koncepta (neposrednih nakupih rezidentov v tujini in nakupi nerezidentov na domačem ozemlju) so vključeni kot skupni seštevki vrstice. Izdatki gospodinjstev za končno potrošnjo po proizvodih ne vključujejo neposrednih nakupov rezidentov v tujini. Izdatki gospodinjstev za končno potrošnjo po proizvodih vključujejo nakupe nerezidentov na domačem ozemlju. Izvoz (fob) po proizvodih ne vključuje nakupov nerezidentov na domačem ozemlju.

(4) Pošiljanje vseh simetričnih input-output tabel v cenah predhodnega leta je prostovoljno.

Tabela 20 – Navzkrižna razvrstitev osnovnih sredstev po dejavnostih in po sredstvih (stanja)

Šifra	Seznam spremenljivk	Razčlenitev dejavnosti ⁽¹⁾	Tekoči nadomestitveni stroški	Nadomestitveni stroški predhodnega leta
AN.11g	1. Bruto osnovna sredstva		x	x
AN.111g	2. Stanovanja, bruto	A*21/A*38/A*64	x	x
AN.112g	3. Druge zgradbe in objekti, bruto	A*21/A*38/A*64	x	x
AN.113g + AN.114g	4. Stroji in oprema, bruto + sistemi vojaškega orožja, bruto	A*21/A*38/A*64	x	x
AN.1131g	5. Transportna oprema, bruto	A*21/A*38/A*64	x	x
AN.1132g	6. Oprema IKT, bruto		x	x
AN.11321g	7. Računalniška strojna oprema, bruto		x	x
AN.11322g	8. Telekomunikacijska oprema, bruto		x	x
AN.1139g + AN.114g	9. Drugi stroji in oprema, bruto + sistemi vojaškega orožja, bruto		x	x
AN.115g	10. Gojena biološka sredstva, bruto	A*21/A*38/A*64	x	x
AN.117g	11. Proizvodi intelektualne lastnine, bruto		x	x
AN.1173g	12. Računalniška programska oprema in podatkovne baze, bruto		x	x
AN.11n	13. Neto osnovna sredstva		x	x
AN.111n	14. Stanovanja, neto	A*21/A*38/A*64	x	x
AN.112n	15. Druge zgradbe in objekti, neto	A*21/A*38/A*64	x	x
AN.113n + AN.114n	16. Stroji in oprema, neto + sistemi vojaškega orožja, neto	A*21/A*38/A*64	x	x
AN.1131n	17. Transportna oprema, neto	A*21/A*38/A*64	x	x
AN.1132n	18. Oprema IKT, neto		x	x
AN.11321n	19. Računalniška strojna oprema, neto		x	x
AN.11322n	20. Telekomunikacijska oprema, neto		x	x
AN.1139n+AN.114n	21. Drugi stroji in oprema, neto + sistemi vojaškega orožja, neto		x	x
AN.115n	22. Gojena biološka sredstva, neto	A*21/A*38/A*64	x	x
AN.117n	23. Proizvodi intelektualne lastnine, neto		x	x
AN.1173n	24. Računalniška programska oprema in podatkovne baze, neto		x	x

(1) A*21obvezno

A*38/A*64: prostovoljno

Če razčlenitev ni označena, je zajeto celotno gospodarstvo.

Tabela 22 – Navzkrižna razvrstitev bruto investicij v osnovna sredstva po dejavnostih in po sredstvih (transakcije)

Šifra	Seznam spremenljivk	Razčlenitev dejavnosti ⁽¹⁾	Tekoče cene	Cene predhodnega leta in verižni obsegi ⁽²⁾
P.51g_AN.11	1. Bruto investicije v osnovna sredstva – osnovna sredstva		x	x
P.51g_AN.111	2. Bruto investicije v osnovna sredstva – stanovanja	A*21/A*38/A*64	x	x
P.51g_AN.112	3. Bruto investicije v osnovna sredstva – druge zgradbe in objekti	A*21/A*38/A*64	x	x
P.51g_AN.113 + AN.114	4. Bruto investicije v osnovna sredstva – stroji in oprema + sistemi vojaškega orožja	A*21/A*38/A*64	x	x
P.51g_AN.1131	5. Bruto investicije v osnovna sredstva – transportna oprema	A*21/A*38/A*64	x	x
P.51g_AN.1132	6. Bruto investicije v osnovna sredstva – oprema IKT ⁽²⁾		x	x
P.51g_AN.11321	7. Bruto investicije v osnovna sredstva – računalniška strojna oprema ⁽²⁾		x	x
P.51g_AN.11322	8. Bruto investicije v osnovna sredstva – telekomunikacijska oprema ⁽²⁾		x	x
P.51g_AN.1139 + AN.114	9. Bruto investicije v osnovna sredstva – drugi stroji in oprema + sistemi vojaškega orožja ⁽²⁾		x	x
P.51g_AN.115	10. Bruto investicije v osnovna sredstva – gojena biološka sredstva	A*21/A*38/A*64	x	x
P.51g_AN.117	11. Bruto investicije v osnovna sredstva – proizvodi intelektualne lastnine		x	x
P.51g_AN.1173	12. Bruto investicije v osnovna sredstva – računalniška programska oprema in podatkovne baze ⁽²⁾		x	x

⁽¹⁾ A*21obvezno

A*38/A*64: prostovoljno

Če razčlenitev ni označena, je zajeto celotno gospodarstvo.

⁽²⁾ Prostovoljno za referenčna leta pred letom 2000. Obvezno za referenčna leta od leta 2000 naprej.⁽³⁾ Za referenčno leto 1995 ni treba zagotoviti podatkov v cenah predhodnega leta.

Tabela 26 – Bilanca stanja za nefinančna sredstva

Šifra	Seznam spremenljivk	Razčlenitev Sektorji
AN.1	1. Proizvedena nefinančna sredstva ⁽³⁾	S.1, S.11, S.12, S.13, S.14 + S.15
AN.11 + AN.12	2. Osnovna sredstva + zaloge ⁽¹⁾	S.1, S.11 ⁽⁴⁾ , S.12 ⁽⁴⁾ , S.13 ⁽⁴⁾ , S.14 + S.15 ⁽⁴⁾
AN.11	3. Osnovna sredstva ⁽²⁾	S.1, S.11 ⁽⁴⁾ , S.12 ⁽⁴⁾ , S.13 ⁽⁴⁾ , S.14 + S.15 ⁽⁴⁾
AN.111	4. Stanovanja	S.1, S.11, S.12, S.13, S.14 + S.15
AN.112	5. Druge stavbe in objekti ⁽²⁾	S.1, S.11, S.12, S.13, S.14 + S.15
AN.1121	6. Nestanovanjske zgradbe ⁽¹⁾	S.1, S.11, S.12, S.13, S.14 + S.15
AN.1122	7. Drugi objekti ⁽¹⁾	S.1, S.11, S.12, S.13, S.14 + S.15
AN.113 + AN.114	8. Stroji in oprema + sistemi vojaškega orožja ⁽²⁾	S.1, S.11, S.12, S.13, S.14 + S.15
AN.115	9. Gojena biološka sredstva ⁽²⁾	S.1, S.11 ⁽⁴⁾ , S.12 ⁽⁴⁾ , S.13 ⁽⁴⁾ , S.14 + S.15 ⁽⁴⁾
AN.117	10. Proizvodi intelektualne lastnine ⁽²⁾	S.1, S.11 ⁽⁴⁾ , S.12 ⁽⁴⁾ , S.13 ⁽⁴⁾ , S.14 + S.15 ⁽⁴⁾
AN.1171	11. Raziskave in razvoj ⁽³⁾	S.1, S.11, S.12, S.13, S.14 + S.15

Šifra	Seznam spremenljivk	Razčlenitev Sektorji
AN.1172	12. Raziskovanje in vrednotenje rudišč ⁽²⁾	S.1, S.11, S.12, S.13, S.14 + S.15
AN.1173	13. Računalniška programska oprema in podatkovne baze ⁽²⁾	S.1, S.11, S.12, S.13, S.14 + S.15
AN.1174	14. Razvedrilni, literarni ali umetniški izvirniki ⁽²⁾	S.1, S.11, S.12, S.13, S.14 + S.15
AN.1179	15. Drugi proizvodi intelektualne lastnine ⁽²⁾	S.1, S.11, S.12, S.13, S.14 + S.15
AN.12	16. Zaloge ⁽¹⁾	S.1, S.11, S.12, S.13, S.14 + S.15
AN.13	17. Vrednostni predmeti ⁽²⁾	S.1, S.11, S.12, S.13, S.14 + S.15
AN.2	18. Neproizvedena nefinančna sredstva ⁽²⁾	S.1, S.11, S.12, S.13, S.14 + S.15
AN.21	19. Naravni viri ⁽²⁾	S.1, S.11, S.12, S.13, S.14 + S.15
AN.211	20. Zemljišča	S.1 ⁽²⁾ , S.11 ⁽²⁾ , S.12 ⁽²⁾ , S.13 ⁽²⁾ , S.14 + S.15 ⁽⁴⁾
AN.212	21. Zaloge rudnin in energije ⁽²⁾	S.1, S.11, S.12, S.13, S.14 + S.15
AN.213 + AN.214	22. Negojeni biološki viri in vodni viri ⁽²⁾	S.1, S.11, S.12, S.13, S.14 + S.15
AN.215	23. Drugi naravni viri ⁽²⁾	S.1, S.11, S.12, S.13, S.14 + S.15
AN.22	24. Pogodbe, najemi in licence ⁽²⁾	S.1, S.11, S.12, S.13, S.14 + S.15
AN.23	25. Nakupi minus prodaje dobrega imena in tržnjskih sredstev ⁽²⁾	S.1, S.11, S.12, S.13, S.14 + S.15

Enota: tekoče cene

⁽¹⁾ Podatki za referenčna leta pred letom 2012 se pošljejo prostovoljno. Pošiljanje podatkov za referenčna leta od 2012 naprej je obvezno.

⁽²⁾ Podatki za referenčne leta pred letom 2000 se pošljejo prostovoljno. Podatki za referenčna leta od 2000 do 2011 se pošljejo obvezno le za celotno gospodarstvo. Pošiljanje podatkov za celotno gospodarstvo in institucionalne sektorje za referenčna leta od 2012 naprej je obvezno.

⁽³⁾ Prostovoljno.

⁽⁴⁾ Prvo pošiljanje leta 2017.

Tabela 27 ⁽¹⁾ – Četrletni finančni računi države

Šifra	Transakcija/saldo	Sredstva/obveznosti	Sektorji in podsektorji ⁽²⁾ ⁽³⁾
F	Finančne transakcije	Sredstva/obveznosti	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
F.1	Denarno zlato in posebne pravice črpanja (PPČ)	Sredstva/obveznosti	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
F.2	Gotovina in vloge	Sredstva/obveznosti	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
F.21	Gotovina	Obveznosti	S.1311
F.3	Dolžniški vrednostni papirji	Sredstva/obveznosti	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
F.31	Kratkoročni vrednostni papirji	Sredstva/obveznosti	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
F.32	Dolgoročni vrednostni papirji	Sredstva/obveznosti	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
F.4	Posojila	Sredstva/obveznosti	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
F.41	Kratkoročna posojila	Sredstva/obveznosti	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314

Šifra	Transakcija/saldo	Sredstva/obveznosti	Sektorji in podsektorji ⁽²⁾ ⁽³⁾
F.42	Dolgoročna posojila	Sredstva/obveznosti	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
F.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	Sredstva/obveznosti	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
F.51	Lastniški kapital	Sredstva	S.13
F.52	Delnice/enote investicijskih skladov	Sredstva	S.13
F.6	Zavarovanje, pokojninska in standardizirana jamstva	Sredstva/obveznosti	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
F.61	Tehnične rezervacije neživljenjskega zavarovanja	Sredstva/obveznosti	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
F.63 + F.64 + F.65	Pokojninske pravice, terjatve pokojninskih skladov do upravljavcev pokojninskih skladov in pravice do nepokojninskih prejemkov	Sredstva/obveznosti	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
F.66	Rezervacije za terjatve v okviru standardiziranih jamstev	Sredstva/obveznosti	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
F.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	Sredstva/obveznosti	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
F.8	Druge terjatve/obveznosti	Sredstva/obveznosti	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
LE	Saldo	Sredstva/obveznosti	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
AF.1	Denarno zlato in posebne pravice črpanja (PPČ)	Sredstva/obveznosti	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
AF.2	Gotovina in vloge	Sredstva/obveznosti	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
AF.21	Gotovina	Obveznosti	S.1311
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	Sredstva/obveznosti	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
AF.31	Kratkoročni vrednostni papirji	Sredstva/obveznosti	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
AF.32	Dolgoročni vrednostni papirji	Sredstva/obveznosti	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
AF.4	Posojila	Sredstva/obveznosti	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
AF.41	Kratkoročna posojila	Sredstva/obveznosti	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
AF.42	Dolgoročna posojila	Sredstva/obveznosti	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	Sredstva/obveznosti	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
AF.51	Lastniški kapital	Sredstva	S.13
AF.52	Delnice/enote investicijskih skladov	Sredstva	S.13

Šifra	Transakcija/saldo	Sredstva/obveznosti	Sektorji in podsektorji ⁽²⁾ ⁽³⁾
AF.6	Zavarovanje, pokojninska in standardizirana jamstva	Sredstva/obveznosti	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
AF.61	Tehnične rezervacije neživiljenjskega zavarovanja	Sredstva/obveznosti	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
AF.63 + AF.64 + AF.65	Pokojninske pravice, terjatve pokojninskih skladov do upravljavcev pokojninskih skladov in pravice do nepokojninskih prejemkov	Sredstva/obveznosti	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
AF.66	Rezervacije za terjatve v okviru standardiziranih jamstev	Sredstva/obveznosti	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
AF.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene	Sredstva/obveznosti	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
AF.8	Druge terjatve/obveznosti	Sredstva/obveznosti	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
	Podatki o protipostavkah ⁽⁴⁾ / transakcije		
F.31	Kratkoročni vrednostni papirji	Sredstva	S.1311 in S.1314 proti: S.11, S.12, S.128 + S.129, S.2
F.32	Dolgoročni vrednostni papirji	Sredstva	S.1311 in S.1314 proti: S.11, S.12, S.128 + S.129, S.2
F.41	Kratkoročna posojila	Sredstva	S.1311 in S.1314 proti: S.11, S.12 ⁽⁵⁾ , S.128 + S.129, S.14 + S.15, S.2 ⁽⁵⁾
F.41	Kratkoročna posojila	Obveznosti	S.1311 in S.1314 proti: S.11 ⁽⁵⁾ , S.12 ⁽⁵⁾ , S.128 + S.129, S.2 ⁽⁵⁾
F.42	Dolgoročna posojila	Sredstva	S.1311 in S.1314 proti: S.11, S.12 ⁽⁴⁾ , S.128 + S.129, S.14 + S.15, S.2 ⁽⁴⁾
F.42	Dolgoročna posojila	Obveznosti	S.1311 in S.1314 proti: S.11 ⁽⁵⁾ , S.12 ⁽⁵⁾ , S.128 + S.129, S.2 ⁽⁵⁾
F.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	Sredstva	S.1311 in S.1314 proti: S.11, S.12, S.128 + S.129, S.2
	Podatki o protipostavkah ⁽⁴⁾ /saldo		
AF.31	Kratkoročni vrednostni papirji	Sredstva	S.1311 in S.1314 proti: S.11, S.12, S.128 + S.129, S.2
AF.32	Dolgoročni vrednostni papirji	Sredstva	S.1311 in S.1314 proti: S.11, S.12, S.128 + S.129, S.2
AF.41	Kratkoročna posojila	Sredstva	S.1311 in S.1314 proti: S.11, S.12 ⁽⁵⁾ , S.128 + S.129, S.14 + S.15, S.2 ⁽⁵⁾
AF.41	Kratkoročna posojila	Obveznosti	S.1311 in S.1314 proti: S.11 ⁽⁵⁾ , S.12 ⁽⁵⁾ , S.128 + S.129, S.2 ⁽⁵⁾
AF.42	Dolgoročna posojila	Sredstva	S.1311 in S.1314 proti: S.11, S.12 ⁽⁵⁾ , S.128 + S.129, S.14 + S.15, S.2 ⁽⁵⁾

Šifra	Transakcija/saldo	Sredstva/obveznosti	Sektorji in podsektorji ⁽²⁾ ⁽³⁾
AF.42	Dolgoročna posojila	Obveznosti	S.1311 in S.1314 proti: S.11 ⁽⁵⁾ , S.12 ⁽⁵⁾ , S.128 + S.129, S.2 ⁽⁵⁾
AF.5	Lastniški kapital in delnice investicijskih skladov	Sredstva	S.1311 in S.1314 proti: S.11, S.12, S.128 + S.129, S.2

⁽¹⁾ Države članice predložijo Komisiji (Eurostatu) opis virov in metod, uporabljenih za zbiranje podatkov, ko začnejo pošiljati tabelo 27. Države članice Komisijo (Eurostat) obveščajo o vseh spremembah tega začetnega opisa, ko posredujejo spremenjene podatke.

⁽²⁾ Razčlenitev podsektorja država:

- S.13 Država
- S.1311 Centralna država
- S.1312 Regionalna država
- S.1313 Lokalna država
- S.1314 Skladi socialne varnosti

⁽³⁾ Konsolidacija:

- S.13 Konsolidirano in nekonsolidirano
- drugi podsektorji: konsolidirani

⁽⁴⁾ Podatki o protipostavkah – nasprotni sektorji in podsektorji:

- S.11 Nefinančne družbe
- S.12 Finančne družbe
- S.128 + S.129 Zavarovalne družbe in pokojninski skladi
- S.14 + S.15 Gospodinjstva in nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva
- S.2 Tujina

⁽⁵⁾ Prostovoljno.

Tabela 28 – Četrletni državni dolg (maastrichtski dolg) države

Šifra	Obveznosti ⁽¹⁾	Sektorji in podsektorji ⁽²⁾ ⁽³⁾
GD	Skupaj	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
AF.2	Gotovina in vloge	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
AF.21	Gotovina	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
AF.22+AF.29	Vloge	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
AF.3	Dolžniški vrednostni papirji	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
AF.31	Kratkoročni	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
AF.32	Dolgoročni	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
AF.4	Posojila	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
AF.41	Kratkoročna	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
AF.42	Dolgoročna	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314

⁽¹⁾ Raven pri nominalni vrednosti ob koncu četrletja.

⁽²⁾ Razčlenitev podsektorja država:

- S.13 Država
- S.1311 Centralna država
- S.1312 Regionalna država
- S.1313 Lokalna država
- S.1314 Skladi socialne varnosti

⁽³⁾ Podatke o podsektorjih bi bilo treba uskladiti znotraj vsakega podsektorja, ne pa tudi med podsektorji.

Tabela 29 – Pokojninske pravice, pridobljene do sedaj, v okviru socialnega zavarovanja ⁽⁷⁾ ⁽⁸⁾

Razmerja	Šifra	Št. vrstice	Zajemanje	Osrednji nacionalni računi						Ni v osrednjih nacionalnih računih		Pokojninske sheme skupaj	Nasprotna postavka: Pokojninske pravice nerezidenčnih gospodinjstev ⁽⁴⁾	
			Upravljevac pokojninskega sklada	Nedržavni sektor			Država							
			Sheme z neopredeljenimi prispevki	Sheme z opredeljenimi prispevki in druge ⁽¹⁾ sheme z neopredeljenimi prispevki	Skupaj	Sheme z opredeljenimi prispevki	Sheme z opredeljenimi prispevki za državne uslužbenke ⁽²⁾			Pokojninske sheme socialne varnosti				
							Uvrščeno v finančne družbe	Uvrščeno v sektor država ⁽³⁾	Uvrščeno v sektor država					
			Šifra	XPC1W	XPB1W	XPCB1W	XPCG	XPBG12	XPBG13	XPBOUT13	XP1314			XPTOT
Številka stolpca	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J				
Začetna bilanca stanja														
	XAF63LS	1	Pokojninske pravice											
Spremembe pokojninskih pravic zaradi transakcij														
Σ 2.1 do 2.4 – 2.5	XD61p	2	Porast pokojninskih pravic zaradi socialnih prispevkov											
	XD6111	2.1	Dejanski socialni prispevki delodajalcev											
	XD6121	2.2	Pripisani socialni prispevki delodajalcev											
	XD6131	2.3	Dejanski socialni prispevki gospodinjstev											
	XD6141	2.4	Dodatni socialni prispevki gospodinjstva ⁽³⁾											

Razmer- ja	Šifra	Št. vrstice	Zajemanje	Osrednji nacionalni računi					Ni v osrednjih nacionalnih raču- nih		Pokojninske sheme skupaj	Nasprotna postavke: Pokojninske pravice nerezidenčnih gospodinjstev (*)	
			Upravljevac pokojninskega sklada	Nedržavni sektor			Država						
				Sheme z neopredelje- nimi prispevki	Sheme z opredeljenimi prispevki in druge (1) sheme z neopredelje- nimi prispevki	Skupaj	Sheme z opredeljenimi prispevki	Sheme z opredeljenimi prispevki za državne uslužbenke (2)					Pokojninske sheme socialne varnosti
								Uvrščeno v finančne družbe	Uvrščeno v sektor država (3)	Uvrščeno v sektor država			
			Šifra	XPC1W	XPB1W	XPCB1W	XPCG	XPBG12	XPBG13	XPBOUT13			XP1314
Številka stolpca	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J			
	XD61SC	2.5	Minus: Zaraču- nane storitve pokojninskih shem										
	XD619	3	Druge (aktuarske) spremembe pokojninskih pravic v pokoj- ninskih shemah socialne varnosti										
	XD62p	4	Zmanjšanje pokojninskih pravic zaradi plačil pokojnin- skih prejemkov										
2 + 3 – 4	XD8	5	Spremembe pokojninskih pravic zaradi socialnih prispevkov in pokojninskih prejemkov										
	XD81	6	Transferji pokoj- ninskih pravic med shemami										
	XD82	7	Spremembe pravic zaradi s pogajanji dose- ženih sprememb struktur sheme										

Razmerja	Šifra	Št. vrstice	Zajemanje	Osrednji nacionalni računi						Ni v osrednjih nacionalnih računih	Pokojninske sheme skupaj	Nasprotne postavke: Pokojninske pravice nerezidenčnih gospodinjstev ⁽⁴⁾		
			Upravljevac pokojninskega sklada	Nedržavni sektor			Država							
			Sheme z neopredeljenimi prispevki	Sheme z opredeljenimi prispevki in druge ⁽¹⁾ sheme z neopredeljenimi prispevki	Skupaj	Sheme z opredeljenimi prispevki	Sheme z opredeljenimi prispevki za državne uslužbenke ⁽²⁾			Pokojninske sheme socialne varnosti				
							Uvrščeno v finančne družbe	Uvrščeno v sektor država ⁽³⁾	Uvrščeno v sektor država					
			Šifra	XPC1W	XPB1W	XPCB1W	XPCG	XPBG12	XPBG13	XPBOUT13			XP1314	XPTOT
Številka stolpca	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J				
Spremembe pokojninskih pravic zaradi drugih tokov														
	XK7	8	Spremembe pokojninskih pravic zaradi prevrednotenja ⁽⁶⁾											
	XK5	9	Spremembe pravic zaradi drugih sprememb obsega ⁽⁶⁾											
Končna bilanca stanja														
1+ Σ 5 do 9	XAF63LE	10	Pokojninske pravice											
Povezani kazalniki														
	XP1	11	Proizvodnja											

⁽¹⁾ Takšne druge sheme z neopredeljenimi prispevki, pogosto opisane kot hibridne sheme, imajo element opredeljenega prejemka in opredeljenega prispevka.

⁽²⁾ Sheme organizira država za svoje sedanje in nekdanje zaposlene.

⁽³⁾ To so neavtonomne sheme z opredeljenimi prispevki, katerih pokojninske pravice so knjižene v osrednjih nacionalnih računih.

⁽⁴⁾ Podatki o protipostavkah za nerezidenčna gospodinjstva bodo prikazani ločeno le, če so pokojninska razmerja s tujino znatna.

⁽⁵⁾ Ti dodatki pomenijo donos terjatev članov do pokojninskih shem z investicijskim dohodkom od sredstev z opredeljenimi prispevki in za sheme z opredeljenimi prispevki z vrnitvijo uporabljene diskontne stopnje v prvotno stanje.

⁽⁶⁾ Za stolpca G in H je treba na podlagi modelnih izračunov, izdelanih za te sheme, zagotoviti bolj podrobno razdelitev teh postavk. Celice, označene s ■, se ne uporabljajo; celice v ▯ vsebujejo podatke, ki ne predstavljajo osrednjih nacionalnih računov.

⁽⁷⁾ Podatki za stolpca G in H bi morali vsebovati tri podatkovne nize na podlagi aktuarskih izračunov za navedene pokojninske sheme. V podatkovnih nizih bi bilo treba pri najpomembnejših parametrih izračunov upoštevati izide analize občutljivosti, kot je to dogovorjeno med statistiki na eni strani in strokovnjaki na področju staranja prebivalstva, ki delujejo pod okriljem Odbora za ekonomsko politiko, na drugi. Parametri, ki naj se uporabljajo, so pojasnjeni v skladu s členom 2(3) te uredbe.

⁽⁸⁾ Podatki za referenčno leto 2012 se lahko pošljejo prostovoljno. Pošiljanje podatkov za referenčna leta od 2015 naprej je obvezno.

Cena naročnine 2013 (brez DDV, skupaj s stroški pošiljanja z navadno pošto)

Uradni list EU, seriji L + C, samo papirna različica	22 uradnih jezikov EU	1 300 EUR na leto
Uradni list EU, seriji L + C, papirna različica + letni DVD	22 uradnih jezikov EU	1 420 EUR na leto
Uradni list EU, serija L, samo papirna različica	22 uradnih jezikov EU	910 EUR na leto
Uradni list EU, seriji L + C, mesečni zbirni DVD	22 uradnih jezikov EU	100 EUR na leto
Dopolnilo k Uradnemu listu (serija S – razpisi za javna naročila), DVD, ena izdaja na teden	Večjezično: 23 uradnih jezikov EU	200 EUR na leto
Uradni list EU, serija C – natečaj	Jezik(-i) v skladu z natečajem(-i)	50 EUR na leto

Naročilo na *Uradni list Evropske unije*, ki izhaja v uradnih jezikih Evropske unije, je na voljo v 22 jezikovnih različicah. Uradni list je sestavljen iz serije L (Zakonodaja) in serije C (Informacije in objave).

Na vsako jezikovno različico se je treba naročiti posebej.

V skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 920/2005, objavljeno v Uradnem listu L 156 z dne 18. junija 2005, institucije Evropske unije začasno niso obvezane sestavljati in objavljati vseh pravnih aktov v irščini, zato se Uradni list v irskem jeziku prodaja posebej.

Naročilo na Dopolnilo k Uradnemu listu (serija S – razpisi za javna naročila) zajema vseh 23 uradnih jezikovnih različic na enem večjezičnem DVD-ju.

Na zahtevo nudi naročilo na *Uradni list Evropske unije* pravico do prejemanja različnih prilog k Uradnemu listu. Naročniki so o objavi prilog obveščeni v „Obvestilu bralcu“, vstavljenem v *Uradni list Evropske unije*.

Prodaja in naročila

Naročilo na razne plačljive periodične publikacije, kot je naročilo na *Uradni list Evropske unije*, je možno pri naših komercialnih distributerjih. Seznam komercialnih distributerjev je na spletnem naslovu:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_sl.htm

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) nudi neposreden in brezplačen dostop do prava Evropske unije. To spletišče omogoča pregled *Uradnega lista Evropske unije*, zajema pa tudi pogodbe, zakonodajo, sodno prakso in pripravljalne akte za zakonodajo.

Za boljše poznavanje Evropske unije preglejte spletišče <http://europa.eu>

